

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

Vedlegg til St.prp.nr. 1, 2004-2005, Energi- og vassdragsforvaltning

Meddelte vassdragskonsesjoner

Tillatelser meddelt i 2003

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

Vedlegg til St.prp.nr. 1, 2004-2005, Energi- og vassdragsforvaltning

Meddelte vassdragskonsesjoner

Tillatelser meddelt i 2003

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

Vedlegg til St.prp.nr. 1, 2004-2005, Energi- og vassdragsforvaltning

Meddelte vassdragskonsesjoner

Tillatelser meddelt i 2003

Innholdsfortegnelse

1.	Orkla ASA. Konesjon etter industrikonsesjonsloven § 36. Olje- og energidepartementets samtykke 8. januar 2003. Kgl. res. 20.12.1996	7
2.	Buskerud Kraftproduksjon AS, Modum Kraftproduksjon KF, Øvre Eiker Energi AS og Hellefoss Kraft AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Olje- og energidepartementets samtykke 9. januar 2003	7
3.	Oslo Kommune Holding AS. Konesjon for erverv av aksjer i Hafslund ASA. Olje- og energidepartementets samtykke 9. januar 2003. Kgl. res. 20.12.1996	8
4.	Energi E2 AS. Konesjon for erverv av aksjer i Salten Kraftsamband AS. Olje- og energidepartementets samtykke 22. januar 2003. Kgl. res. 20.12.1996	8
5.	Narvik Energi AS. Konesjon for erverv av aksjer i Salten Kraftsamband AS. Olje- og energidepartementets samtykke 22. januar 2003. Kgl. res. 20.12.1996	8
6.	Norsk Hydro Produksjon AS. Konesjon for erverv av aksjer i Salten Kraft Produksjon AS. Olje- og energidepartementets samtykke 28. januar 2003. Kgl. res. 20.12.1996	9
7.	Salten Kraftsamband AS. Sundsfjord Kraftlag IS ANS - overføring av andeler fra Norsk Hydro Produksjon AS til Salten Kraft Produksjon AS. Søknad om unntak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Olje- og energidepartementets samtykke 28. januar 2003.....	9
8.	Sundsfjord Kraftlag IS ANS (SK). Endring av konsesjonsvilkår. Olje- og energidepartementets samtykke 28. januar 2003. Kgl. res. 4.7.1958, kgl. res. 9.6.1961, kgl. res. 26.8.1977.....	10
9.	Trondheim Energiverk Kraft AS. Endring av manøvreringsreglementet for Nesjøen i Neavassdraget, Tydal kommune i Sør-Trøndelag. Olje- og energidepartementets samtykke 3. februar 2003. Kgl. res. 23.8.1968, kgl. res. 18.8.1981	13
10	Ytre Kandal Kraft AS. Tillatelse til bygging av Neselva kraftverk i Breimsvassdraget, Gloppen kommune, Sogn og Fjordane. Kongelig resolusjon av 7. februar 2003	15
11.	Sagevikelv Kraft AS. Søknad om konsesjon for bygging av Sagevikelv kraftverk i Gaular og Fjaler kommuner i Sogn og Fjordane. Kongelig resolusjon av 7. februar 2003.....	31
12.	Oppland Energi AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med erverv av samtlige aksjer i Storbrofoss Holding AS. Olje- og energidepartementets samtykke 10. februar 2003.....	46
13.	Otteraaens Brugseierforening Søknad om tidsubegrensede reguleringskonesjoner i Otravassdraget. Olje- og energidepartementets samtykke 10. februar 2003. Kgl. res. 3.6.1949, kgl. res. 28.6.1957.....	47
14.	Buskerud Kraftproduksjon AS. Endring av konsesjonsvilkår. Olje- og energidepartementets samtykke 10. februar 2003. Kgl. res. 25.8.2000, kgl. res. 1.3.2002	48
15.	Hope Sameige. Konesjon for bygging av Brekkefossen kraftverk i Hopselva, Gloppen kommune i Sogn og Fjordane. Kongelig resolusjon 14. februar 2003.....	49
16.	Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap AS (BKK AS). Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med erverv av samtlige aksjer i Herlandsfoss Kraftverk AS. Olje- og energidepartementets samtykke 20. februar 2003.....	65
17.	Orkla ASA. Konesjon etter industrikonsesjonsloven § 36. Olje- og energidepartementets samtykke 21. februar 2003. Kgl. res. 20.12.1996.....	66
18.	Dalane energi IKS. Tillatelse til planendring for nye Lindland kraftverk i Barstadvassdraget i Sokndal kommune, Rogaland. Kongelig resolusjon av 21. februar. Kgl. res. 26.01.2001.....	67

19.	Buskerud Kraftproduksjon AS. Konesjon iht. industrikonesjonsloven § 36 for erverv av 49 prosent av aksjene i Hadeland Energi AS ved nyemisjon. Olje- og energidepartementets samtykke 24. februar 2003. Kgl. res. 20.12.1996.....	79
20.	Skagerak Kraft AS. Endring av konsesjonsvilkår. Olje- og energidepartementets samtykke 3. mars 2003. Kgl. res. 31.8.1990, kgl. res. 25.8.2000 .	79
21.	Valen Kraftverk AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdanning av kraftproduksjonsvirksomheten til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 11. mars 2003....	80
22.	Sunnfjord Energi AS. Endring av konsesjonsvilkår i bruksrettskonesjonen for Nedre Svultingen. Olje- og energidepartementets samtykke 26. mars 2003. Kgl. res. 5.8.1940, kgl. res. 11.6.1941, kgl. res 25.7.1947, kgl. res. 22.11.1963, kgl. res. 25.8.2000.....	81
23.	VOKKS Kraft AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonesjonsloven. Olje- og energidepartementets samtykke 28. mars 2003.....	83
24.	Dalane energi IKS. Tillatelse til planendring for nye Lindland kraftverk i Barstadvassdraget i Sokndal kommune i Rogaland. Olje- og energidepartementets samtykke 10. april 2003.....	84
25.	Fortum Forvaltning AS. Konesjon for erverv av aksjer i Hafslund ASA. Olje- og energidepartementets samtykke 25. april 2003. Kgl. res. 20.12.1996.....	84
26.	Næring og Energi AS. Overføring av reguleringskonesjon for Eggevassdraget – Breivikbotn kraftverk i Hasvik kommune i Finnmark. Olje- og energidepartementets samtykke 28. april 2003. Kgl. res. 19.9.1969, kgl. res. 2.10.1992	85
27.	Troms Kraft Produksjon AS. Endring av konsesjonsvilkår i konsesjoner for Skibotn/ Lavkajåkka. Olje- og energidepartementets samtykke 30. april 2003. Kgl. res. 25.6.1976, kgl. res. 7.12.1979, kgl. res. 25.8.2000.....	85
28.	Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk. Tillatelse til bygging av nytt Follafoss kraftverk og overføring av Brattreitelva til Follavatnet, Verran kommune i Nord-Trøndelag. Kongelig resolusjon av 30. april 2003. Kgl. res. 13.11.1936.....	86
29.	Indre Hardanger Kraftlag AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonesjonsloven § 1 fjerde ledd ved omdanning til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 14. mai 2003.....	172
30.	Indre Hardanger Kraftlag AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonesjonsloven § 1 fjerde ledd. Olje- og energidepartementets samtykke 15. mai 2003.....	173
31.	Namdal Kraftproduksjon AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonesjonsloven § 1 fjerde ledd. Olje- og energidepartementets samtykke 3. juni 2003.....	174
32.	E-CO Vannkraft AS. Konesjon for erverv av aksjer i Oppland Energi AS. Olje- og energidepartementets samtykke 16. juni 2003. Kgl. res. 20.12.1996.....	175
33.	Fortum Forvaltning AS. Konesjon for erverv av aksjer i Hafslund ASA. Olje- og energidepartementets samtykke 19. juni 2003. Kgl. res. 20.12.1996.....	176
34.	Sunnhordland Kraftlag AS. Konesjon til bygging av Blåfalli kraftverk - Vik i Blådalsvassdraget i Kvinnherad kommune i Hordaland. Kongelig resolusjon av 20. juni 2003. Kgl. res. 20.5.1949, kgl. res. 26.10.1956, kgl. res. 09.06.1961, kgl. res. 12.08.1966, kgl. res. 06.11.1970, kgl. res. 20.04.1977, kgl. res. 11.09.1981, kgl. res. 14.07.1989, kgl. res. 26.05.1995, kgl. res. 01.03.1999, kgl. res. 05.04.2002.....	176
35.	Aktieselskabet Saudefaldene. Konesjon for fortsatt regulering av Storelvassdraget og videre kraftutbygging i Saudafjellene. Kronprisregentens resolusjon 1. august 2003. Kgl. res. 15.7.1966, kgl. res. 11.7.1986.....	218
36.	Nome kommune. Konesjon iht. industrikonesjonsloven § 36 i forbindelse med fusjon mellom Bø og Sauherad Energi AS og Nome Energi AS (Midt-Telemark Energi AS). Olje- og energidepartementets samtykke 12. august 2003. Kgl. res. 20.12.1996.....	227
37.	Bø og Sauherad Energi AS. Unntak fra forkjøpsrett og konsesjonsplikt for bruksrett i Bøelva i henhold til industrikonesjonsloven § 1 fjerde ledd. Olje- og energidepartementets samtykke 12. august 2003.....	228
38.	Grunnåi Kraftverk AS. Tillatelse til bygging av Grunnåi kraftverk i Grunnåivassdraget i Seljord kommune i Telemark. Kongelig resolusjon 15. august 2003.....	229
39.	Nord-Østerdal kraftlag andelsverk AS. Omgjøring av konsesjon for erverv av andel i kraftverkene i Orkla til å gjelde på ubegrenset tid. Olje- og energidepartementets samtykke 22. august 2003. Kgl. res. 16.6.1978, kgl. res. 28.2.1992	269

40.	AS Eidefoss. Heving av inntaksdam for Eidefossen kraftverk. Kongelig resolusjon 29. august 2003. Kgl. res. 29.9.1919, kgl. res. 23.2.1978, kgl. res. 01.12.1980	272
41.	Vegusdal Kraftverk AS. Ervervstillatelse for vannfall i Hovlandsdalsåna i Evje og Hornnes kommune og Birkenes kommune, Aust-Agder fylke. Kongelig resolusjon 5. september 2003 ...	293
42.	Skien Kraftproduksjon AS og Akershus Kraft AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd ved erverv av fallrettigheter tilknyttet Klosterfoss og Skotfoss kraftverk i Skiensvassdraget. Olje- og energidepartementets samtykke 4. september 2003	323
43.	Industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd ved omorganisering til konsern. Erverv av aksjer i Sydvaranger ASA. Omorganisering av Pasvik Kraft DA til aksjeselskap. Olje- og energidepartementets samtykke 8. september 2003	324
44.	Dalane Kraft AS. Tillatelse til erverv av fallrettigheter og overføring av reguleringskonsesjon i Sokndalsvassdraget, Sokndal kommune i Rogaland. Kongelig resolusjon 3. oktober 2003. Kgl. res. 6.10.1961, kgl. res. 7.6.1991, kgl. res. 26.1.2001, kgl. res. 21.2.2003	326
45.	Otteraaens Brugseierforening. Ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget og tillatelse til diverse overføringer til Brokke kraftverk og bygging av Skarg kraftverk. Kongelig resolusjon 3. oktober 2003. Kgl. res. 22.11.1912, kgl. res. 9.7.1942, kgl. res. 28.11.1947, kgl. res. 15.11.1974	333
46.	BKK Produksjon AS. Fastsettelse av nytt manøvreringsreglement for regulering av Øvre Botnavatn i Tyssevassdraget i Osterøy kommune i Hordaland. Kronprinsregentens resolusjon av 10. oktober 2003. Kgl. res. 19.7.1946, kr. res. 20.4.1956	352
47.	Kobbholm Kraft AS. Tillatelse til planendring for utbygging av Kobbholm kraftverk i Sør-Varanger kommune, Finnmark. Kronprinsregentens resolusjon av 10. oktober 2003. Kgl. res. 4.6.1999	356
48.	VOKKS AS Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Olje- og energidepartementets samtykke 24. oktober 2003	372
49.	Sogn og Fjordane Energi AS og Sogn og Fjordane Produksjon AS. Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett. Olje- og energidepartementets samtykke 3. november 2003	373
50.	Svartisen Holding AS. Konsesjon for erverv av 100 prosent av aksjene i Eastern Norge Svartisen AS. Kongelig resolusjon av 14. november 2003	374
51.	E-CO Vannkraft as. Tillatelse til bygging av kraftverkene Jordal og Ryssdal i Sunndal kommune i Møre og Romsdal. Kongelig resolusjon 21. november 2003	377
52.	Boliden AB. Konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 for erverv av aksjer i Outokumpu Norzink AS. Olje- og energideparetemetets samtykke 1. desember 2003. Kgl. res. 20.12.1996	401
53.	Mineral Holding Norway AS. Konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 for erverv av aksjer i Outokumpu Norzink AS. Olje- og energidepartementets samtykke 17. desember 2003. Kgl. res. 20.12.1996	401
54.	Statkraft SF. Endring av konsesjonsvilkår for Statkraft SFs reguleringer av Tokke/Vinjevassdraget og Altevatn. Klage. Kronprinsregentens resolusjon 19. desember 2003. Kr. res. 8.2.1957, kr.res. 13.6.1957, kgl. res. 17.6.1960, kgl. res. 26.6.1964	401

1 Orkla ASA

(Konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36)

Olje- og energidepartementets samtykke 8. januar 2003.

“Det vises til Deres brev av 25. november 2002, der det søkes om konsesjon i forbindelse med erverv av 327.908 aksjer i Elkem ASA. Etter ervervet innehar Orkla ASA i følge søknaden 19.195.330 aksjer i Elkem ASA, hvilket utgjør en aksjepost på 38,9 prosent av de samlede aksjer i selskapet. Styret i Elkem ASA har samtykket i aksjeervervet ved styrevedtak av 19. desember 2002.

Ervervet er konsesjonspliktig da Elkem ASA innehar rettigheter som omfattes av lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Orkla ASA konsesjon for erverv av ytterligere 327.908 aksjer i Elkem ASA, slik at den samlede aksjepost utgjør 19.195.330 aksjer i selskapet.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.”

2 Buskerud Kraftproduksjon AS, Modum Kraftproduksjon KF, Øvre Eiker Energi AS og Hellefoss Kraft AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd)

Olje- og energidepartementets samtykke 9. januar 2003.

“Det vises til Deres søknad av 4. oktober 2002 på vegne av Buskerud Kraftproduksjon AS (BKP), Modum Kraftproduksjon KF (MKP), Øvre Eiker Energi AS (ØEE) og Hellefoss Kraft AS (HK) vedrørende ovenstående.

I

Det søkes om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med at BKP, MKP og ØEE erverver 100 prosent av aksjene i HK. Søknaden gjelder fallrettigheter som utnyttes i Hellefoss kraftverk i Drammensvassdraget.

Aksjeervervet skjer etter en forutgående innbyrdes overenskomst mellom BKP, MKP og ØEE og selskapene erverver henholdsvis 33,4 prosent, 33,3 prosent og 33,3 prosent av aksjene i HK.

Aksjervervet innebærer en overføring av fallrettigheter som er konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven kap. I.

II

Olje- og energidepartementet finner at ervervet er i tråd med de retningslinjer som er trukket opp i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) i forbindelse med fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Olje- og energidepartementet skal gjennom industrikonsesjonsloven sikre nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraften.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak i medhold av industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene ikke lenger blir i samsvar med de forhold som lå til grunn da unntaket ble gitt.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Olje- og energidepartementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer, å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling.

I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd, gis det fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved BKP, MKP og ØEEs erverv av 100 prosent av aksjene i HK som omsøkt.

Det gjøres oppmerksom på at det ved dette vedtak settes vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i HK, BKP, MKP og ØEE skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver overdragelse av aksjer i HK, BKP, MKP og ØEE å konsesjonsbehandle de rettigheter som selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapene har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene.

Nyemisjon av aksjer i HK, BKP, MKP og ØEE vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår som departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

Departementet ber om at konsesjonsdata oversendes Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.”

3 Oslo Kommune Holding AS

(Konsesjon for erverv av aksjer i Hafslund ASA)

Olje- og energidepartementets samtykke 9. januar 2003.

“Det vises til Deres brev av 16. september 2002 hvor De på vegne av Oslo Kommune Holding AS (OKH) søker om konsesjon for erverv av 27 026 851 A-aksjer og 9 368 670 B-aksjer i Hafslund ASA. OKH vil totalt eie 18,6 % av aksjene i Hafslund ASA. Gjennom A-aksjene vil OKH disponere 23,4 % av stemmene i Hafslund ASA. En viser videre til Deres brev av 26. november 2002 vedlagt kopi av styrevedtak i Hafslund ASA av 3. oktober hvor det samtykkes i overføringen av aksjene.

I følge søknaden er OKH et aksjeselskap som er 100 % eiet av Oslo kommune og som ble registrert i Foretaksregisteret 31. august 2002. OKH ble stiftet fordi eneaksjonæren i E-Co Energi AS, Oslo kommune ønsket å skille ut dette selskapets aksjer i Hafslund ASA til et eget selskap.

Hafslund ASA innehar rettigheter som omfattes av lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kapittel I. Overdragelsen av aksjene i Hafslund ASA til OKH er derfor konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven § 36.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996 gis OKH konsesjon for overføring av nevnte aksjepost i Hafslund ASA. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

Det gjøres oppmerksom på at dette vedtaket ikke medfører noen endringer i tidligere meddelte konsesjoner med tilknyttede vilkår.”

4 Energi E2 AS

(Konsesjon for erverv av aksjer i Salten Kraftsamband AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 22. januar 2003.

“Det vises til Deres brev av 17. desember 2002 der De på vegne av det danske energiselskapet Energi E2 AS søker om konsesjon for erverv av til sammen 18.502 aksjer i Salten Kraftsamband AS (SKS). Det erverves 17.052 aksjer fra A/S Sulitjelma Gruber og 1.450 aksjer fra Meløy Energi AS. Ervervene utgjør til sammen 16,28 prosent av aksjene i SKS. Samtidig har Narvik Energi AS inngått avtale med Sørfold kommune om erverv av 2.610 aksjer i SKS. Dette ervervet utgjør 2,30 prosent av aksjene i SKS. I de ovennevnte avtaler forutsettes det at gjennomføringen av selskapenes erverv skjer samtidig.

De omtalte aksjeerverv vil medføre at Energi E2 AS og Narvik Energi AS samlet vil få over 25 prosent

av stemmene i SKS. I søknaden av 17. desember 2002 opplyses det for øvrig at aksjekapitalen i SKS er besluttet nedsatt ved innløsning av SKS' egne aksjer. Etter denne kapitalnedsettelsen vil Energi E2 AS og Narvik Energi AS samlet inneha 20,63 prosent av aksjene i SKS.

Energi E2 AS' erverv er konsesjonspliktig fordi SKS innehar rettigheter som omfattes av lov av 14. desember 1917 nr. 16 kap. I (industrikonsesjonsloven). Styret i SKS har ved styrevedtak av 4. november 2002 samtykket i overdragelsen av aksjene.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Energi E2 AS konsesjon for erverv av til sammen 18.502 aksjer i SKS. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at dette vedtak ikke medfører noen endringer i tidligere meddelte konsesjoner med tilknyttede vilkår.

Departementet gjør oppmerksom på at det for tiden er på høring et lovendringsforslag basert på et eiernøytralt hjemfallsinstitutt. Dette innebærer blant annet at det legges opp til at konsesjoner meddelt på ubegrenset tid for erverv av eiendomsrett til vannfall og for vassdragsreguleringer skal omgjøres til tidsbegrensede konsesjoner med hjemfall til staten 75 år fra lovendringstidspunktet.”

5 Narvik Energi AS

(Konsesjon for erverv av aksjer i Salten Kraftsamband AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 22. januar 2003.

“Det vises til Deres brev av 17. desember 2002 der De på vegne av Narvik Energi AS søker om konsesjon for erverv av 2.610 aksjer i Salten Kraftsamband AS (SKS) fra Sørfold kommune. Ervervet utgjør 2,30 prosent av aksjene i SKS. Samtidig har det danske energiselskapet Energi E2 AS inngått avtaler med A/S Sulitjelma Gruber og Meløy Energi AS hvor selskapet erverver til sammen 18.502 aksjer i SKS. Disse ervervene utgjør 16,28 prosent av aksjene i SKS. I de ovennevnte avtaler forutsettes det at gjennomføringen av selskapenes erverv skjer samtidig.

De omtalte aksjeerverv vil medføre at Narvik Energi AS og Energi E2 AS samlet vil få over 25 prosent av stemmene i SKS. I søknaden av 17. desember 2002 opplyses det for øvrig at aksjekapitalen i SKS er besluttet nedsatt ved innløsning av SKS' egne aksjer. Etter denne kapitalnedsettelsen vil Narvik Energi AS og Energi E2 AS samlet inneha 20,63 prosent av aksjene i SKS.

Narvik Energi AS' erverv er konsesjonspliktig fordi SKS innehar rettigheter som omfattes av lov av

14. desember 1917 nr. 16 kap. I (industrikonsesjonsloven). Styret i SKS har ved styrevedtak av 4. november 2002 samtykket i overdragelsen av aksjene.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Narvik Energi AS konsesjon for erverv av 2.610 aksjer i SKS. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at dette vedtak ikke medfører noen endringer i tidligere meddelte konsesjoner med tilknyttede vilkår.

Departementet gjør oppmerksom på at det for tiden er på høring et lovendringsforslag basert på et eiernøytralt hjemfallsinstitut. Dette innebærer blant annet at det legges opp til at konsesjoner meddelt på ubegrenset tid for erverv av eiendomsrett til vannfall og for vassdragsreguleringer skal omgjøres til tidsbegrensede konsesjoner med hjemfall til staten 75 år fra lovendringstidspunktet.”

6 Norsk Hydro Produksjon AS

(Konsesjon for erverv av aksjer i Salten Kraft Produksjon AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 28. januar 2003.

“Det vises til Deres søknad av 14. oktober 2002 der De på vegne av Norsk Hydro Produksjon AS (NHP) søker om konsesjon for erverv av 20,33 prosent av aksjene i Salten Kraft Produksjon AS (SKP) ved en rettet emisjon. Ervervet gjennomføres i forbindelse med konserndannelse i Salten Kraftsamband AS (SKS) og overdragelse av NHPs andeler i Sundsfjord Kraftlag IS ANS til SKP mot vederlag i nye aksjer i SKP.

NHPs erverv er konsesjonspliktig fordi SKP innehar rettigheter som omfattes av lov av 14. desember 1917 nr. 16 kap. I (industrikonsesjonsloven). Styret i SKS har gjennom inngåelse av emisjonsavtale mellom NHP og SKS av 10. oktober 2002 samtykket i overdragelsen av aksjene.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis NHP konsesjon for erverv av 20,33 prosent av aksjene i SKP. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at dette vedtak ikke medfører noen endringer i tidligere meddelte konsesjoner med tilknyttede vilkår.”

7 Salten Kraftsamband AS

(Sundsfjord Kraftlag IS ANS - overføring av andeler fra Norsk Hydro Produksjon AS til Salten Kraft Produksjon AS. Søknad om unntak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd)

Olje- og energidepartementets samtykke 28. januar 2003.

“Det vises til Deres søknad av 14. oktober 2002 på vegne av Salten Kraftsamband AS (SKS) vedrørende ovenstående. Videre vises det til Deres brev av 13. november 2002.

I

Det søkes om unntak fra konsesjonsplikt i forbindelse med konserndannelse i SKS og overdragelse av Norsk Hydro Produksjon AS (NHP) sine andeler i Sundsfjord Kraftlag IS ANS (SK) til Salten Kraft Produksjon AS (SKP).

Konserndannelsen gjennomføres ved fisjon av SKS slik at selskapets nettvirksomhet, omsetningsvirksomhet og entreprenørvirksomhet skilles ut i egne selskaper. Tilbake i SKS, som endrer navn til Salten Kraft Produksjon AS, blir kun produksjonsvirksomheten liggende. Før gjennomføringen av fisjonen etableres det et nytt morselskap, Salten Kraft AS (SKAS), som etter fisjonen vil eie alle aksjene i de operative selskapene.

Det utføres deretter en rettet emisjon i SKP mot NHP der NHP setter sine eierinteresser i SK inn i SKP mot vederlag i nye aksjer i SKP. Verdien i SK blir etter dette i sin helhet innlemmet i SKP. SKP vil etter emisjonen mot NHP være eiet med 79,67 prosent av Salten Kraft AS og med 20,33 prosent av NHP.

Overdragelsen av aksjene i SKS til SKAS og SKP sitt erverv av de resterende andeler i SK innebærer en overføring av fallrettigheter som er konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven kap. I.

II

Olje- og energidepartementet finner at de omsøkte ervervene er i tråd med de retningslinjer som er trukket opp i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) i forbindelse med fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Olje- og energidepartementet skal gjennom industrikonsesjonsloven sikre nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraften.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak i medhold av industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene ikke lenger blir i samsvar med de forhold som lå til grunn da unntaket ble gitt.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal

meldes til konsesjonsmyndighetene. Olje- og energidepartementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer, å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling.

I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse. For de konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd, gis det fritak fra konsesjonsplikt ved SKAS sitt erverv av samtlige aksjer i SKS som omsøkt. Det gis også fritak fra konsesjonsplikt for SKPs erverv av de resterende andeler i SK. Reguleringsstillatelser tilknyttet de aktuelle vannfall overdras i uendret form.

Det gjøres oppmerksom på at det ved dette vedtak settes vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i SKP og SKAS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver overdragelse av aksjer i SKP og SKAS, å konsesjonsbehandle de rettigheter som selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapene har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For de konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Nyemisjon av aksjer i SKP og SKAS vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår som departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

Departementet ber om at konsesjonsdata oversendes Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistre blir ajourført."

8 Sundsfjord Kraftlag IS ANS (SK)

(Endring av konsesjonsvilkår)

Olje- og energidepartementets samtykke 28. januar 2003.

Det vises til søknad av 14.10.2002.

1. Oversikt

Saken gjelder søknad fra Sundsfjord Kraftlag IS ANS (SK) om endring av vilkår i tillatelser gitt for Sundsfjord kraftverk, Forså kraftverk og Langvann kraftverk. Samtlige kraftverk ligger i Sundsfjordvassdraget i Gildeskål kommune i Nordland.

Søknaden gjelder endring av ervervs- og reguleringskonsesjoner fra tidsbegrenset til ubegrenset tid.

Grunnlaget for søknaden er endring av eiersammensetning som oppfyller kravene til offentlig eierskap, jf. industrikonsesjonsloven § 4 og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2.

2. Søknaden

Søknaden av 14.10.2002 lyder som følger:

" 1. Innledning

1.1 Sundsfjord Kraftlag IS ANS (SK) eier og driver tre kraftverk i Sundsfjordvassdraget i Gildeskål kommune, henholdsvis Sundsfjord kraftverk, Forså kraftverk og Langvann kraftverk. Middelproduksjon er på ca. 580 GWh.

SK eies med 60,3 % av Norsk Hydro Produksjon AS (Hydro) og av Salten Kraftsamband AS (SKS) med 39,7 %.

Det knytter seg følgende konsesjoner til kraftverkene:

- Kgl.res. 4.7.58 vedrørende tillatelse til erverv og regulering av Forsåa mv.
- Kgl.res. 9.6.61 vedrørende tillatelse til å erverve fallrettigheter Næveråga og til å overføre Arstadelva mv.
- Kgl.res. 26.8.77 vedrørende tillatelse til å erverve bruksrett til fall i Sundfjordselva.

1.2 SKS er et vertikalt integrert energiselskap som eies av kommuner og energiselskaper. Den offentlige eierandel er over 80 %, og selskapet har en egenproduksjon på omkring 1.300 GWh. Kraftverkene er i hovedsak beliggende i Sulitjelma-vassdraget i Fauske kommune, men selskapet har også Oldereid kraftverk i Skjerstad kommune.

1.3 Med utgangspunkt i samarbeidet mellom Hydro og SKS gjennom SK har disse parter inngått rammeavtale som inneholder en konserndannelse av SKS hvor produksjonen samles i datterselskapet Salten Kraft Produksjon AS, og deretter en rettet emisjon i Salten Kraft Produksjon AS mot Hydro. Hydro setter inn i Salten Kraft Produksjon AS sine eierinteresser i SK

mot vederlag i nye aksjer i Salten Kraft Produksjon AS. Verdien i SK blir da i sin helhet innlemmet i Salten Kraft Produksjon AS.

Salten Kraft Produksjon AS (tidligere SKS) vil etter emisjonen mot Hydro være eiet med 79,67 % av Salten Kraft AS (eiet av dagens aksjeeiere i SKS) og med 20,33 % av Hydro, med forbehold for mindre justering som følge av avsluttende verdivurdering.

Transaksjonene er betinget av at konsesjonsmyndighetene gir nødvendig unntak fra konsesjonsplikt for transaksjonene, samtykke til endring av konsesjonsvilkår for så vidt angår kraftverkene i Sundsfjord og konsesjon for erverv av aksjer.

2. Konserndannelse i SKS. Søknad om unntak fra ervervsplikt ved dannelse av nytt morselskap, industrikonsesjonslovens § 1 fjerde ledd.

Konserndannelsen vil bli gjennomført ved at det i første omgang blir besluttet fisjon av SKS, hvorved selskapets nettvirksomhet, omsetningsvirksomhet og entreprenørvirksomhet skilles ut i egne selskaper. Tilbake i SKS, som endrer navn til Salten Kraft Produksjon AS, blir da liggende kun produksjonsvirksomheten. Før gjennomføring av fisjonen etableres et nytt morselskap som etter fisjonen vil eie aksjene i de operative selskapene.

Det nye morselskapet, Salten Kraft AS, blir 100 % eier av SKS, som etter fisjonen endrer navn til Salten Kraft Produksjon AS. Salten Kraft AS vil ha nøyaktig samme eierforhold som SKS i dag har. Morselskapet vil få vedtekter lik vedtektene i dagens SKS, mens Salten Kraft Produksjon AS vil få vedtekter som i hovedsak følger aksjelovens hovedregler. Produksjonsselskapet vil dermed få vedtekter som er mer tilpasset de utfordringer kraftbransjen i dag har.

Det søkes om unntak fra konsesjonsplikt for overdragelsen av aksjene i SKS til Salten Kraft AS, jf. industrikonsesjonslovens § 1 fjerde ledd.

3. Overdragelse av Hydros andeler i Sundsfjord Kraftlag IS ANS til Salten Kraft Produksjon AS. Søknad om unntak fra konsesjonsplikt, industrikonsesjonslovens § 1 fjerde ledd. Søknad om overføring av reguleringskonsesjon.

Som vederlag for overdragelse av Hydros andeler i SK til Salten Kraft Produksjon vil Hydro motta aksjer i Salten Kraft Produksjon AS. SK blir deretter oppløst som en følge av at alle andelene i selskapet er samlet på en hånd.

Kraftverkene i Sundsfjord har til nå vært drevet uavhengig av deltagernes øvrige kraftproduksjon. Etter Salten Kraft Produksjon AS' overtagelse av kraftverkene vil disse bli drevet sammen med de øvrige kraftverk eiet av Salten Kraft Produksjon AS.

SKS og Hydro legger til grunn at transaksjonen vil bidra til en bedre utnyttelse av kraftressursene i området, mer rasjonell drift og et mer utfordrende faglig miljø for de ansatte.

I tilknytning til unntak fra ervervskonsesjon søkes om at reguleringskonsesjonen blir overført til Salten Kraft Produksjon AS på uforandrede vilkår.

4. Norsk Hydro Produksjon AS. Søknad om konsesjon for erverv av aksjer i SKS/Salten Kraft Produksjon AS, industrikonsesjonsloven § 6.

Det søkes om konsesjon for Hydros erverv av aksjer i SKS/Salten Kraft Produksjon AS.

Hydros eierandel i Salten Kraft Produksjon AS vil i henhold til emisjonsavtalen utgjøre 20,33 % etter emisjonen, men kan bli justert i tilknytning til endelig verdivurdering. Så snart forholdet er avklart vil departementet bli orientert om endelig eierandel.

5. Sundsfjord kraftverk, Forså kraftverk og Langvann kraftverk. Søknad om endring av konsesjonsvilkår.

SKS har tidsubegrensede konsesjoner for sine kraftverk. Etter konserndannelse i SKS og transaksjonen med Hydro vil SKS/Salten Kraft Produksjon AS eie også kraftverkene i Sundsfjord.

Etter ervervs- og reguleringskonsesjonen av 9.6.1961 pkt. 18, jf. pkt. 17, har konsesjonen en varighet på 60 år fra 4.7.1958 med vilkår om hjemfall til staten. Med Salten Kraft Produksjon AS som eier av kraftverkene vil kraftverkene være eiet av et offentlig selskap som kan gis konsesjon på ubegrenset tid, jf. vassdragsreguleringslovens § 10 nr. 2 og industrikonsesjonslovens § 4.

Med henvisning til industrikonsesjonslovens § 27 og vassdragsreguleringslovens § 10 nr. 3 annet ledd søkes om endring av konsesjonsvilkårenes pkt. 17 og 18, slik at konsesjonen blir gitt på ubegrenset tid uten hjemfalls klausul.

6. Fremdrift

Rammeavtalen mellom SKS og Hydro ble godkjent av styret i SKS og av Hydro 10. oktober 2002.

Rammeavtalen er betinget av at generalforsamlingen i SKS gir sin tilslutning gjennom beslutning om konserndannelse, at konsesjonsmyndigheten gjør de vedtak det er bedt om i dette brev og at Finansdepartementet gir skattelempe knyttet til konserndannelsen i SKS og emisjonen i Salten Kraft Produksjon.

Generalforsamlingen i SKS vil behandle konserndannelsen 4. november 2002. Så snart nødvendig vedtak er gjort av Olje- og energidepartementet og Finansdepartementet, vil konserndannelsen og emisjonen bli gjennomført.

Vi ber om at saksbehandlingen vedrørende unntak fra konsesjonsplikt i medhold av industrikonsesjonslovens § 1 fjerde ledd, samt overføring av reguleringskonsesjon blir igangsatt så snart som mulig, selv om den endelige

godkjenning fra generalforsamlingen i SKS først vil foreligge 4. november 2002. Utskrift av generalforsamlingsprotokollen vil bli sendt departementet umiddelbart deretter.

Vi er innforstått med at saksbehandlingen vedrørende endring av konsesjonsvilkårene for kraftverkene i Sundsfjord samt konsesjon for Hydros erverv av aksjer utstår til de øvrige konsesjonsspørsmål er behandlet."

3. Olje- og energidepartementets merknader

Det er søkt om endring av konsesjonsvilkår, som vil medføre endring av konsesjonene fra å være tidsbegrenset til å gjelde på ubegrenset tid.

Ved Olje- og energidepartementets vedtak av 28.01.03 ble det gitt unntak for konsesjonsplikt etter av industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd for transaksjonene beskrevet i søknaden.

Konsesjonene meddelt kraftverkene i Sundsfjord inneholder tillatelse til erverv av fallrettigheter samt til å foreta vassdragsreguleringer.

Hjemmel for behandling av foreliggende endringssøknad er industrikonsesjonsloven § 27 og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 annet ledd.

Myndighet til å endre vilkår etter industrikonsesjonsloven § 27 og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 annet ledd var tidligere tillagt Kongen. Ved kongelig resolusjon 25. august 2000 ble Olje- og energidepartementet delegert fullmakt til å endre konsesjonsvilkår i medhold av ovennevnte bestemmelser.

Etter industrikonsesjonsloven § 4, 1., jf. 3. ledd kan ervervskonsesjon gis på ubegrenset tid dersom selskapet er minst 2/3 offentlig eid. Det samme gjelder for reguleringskonsesjoner, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 første ledd.

En forutsetning i begge bestemmelser er at kraften hovedsaklig nyttes til alminnelig kraftforsyning, og at hensynet til allmenne interesser ikke talar imot.

Salten Kraft Produksjon AS er et selskap som vil være mer enn 2/3 offentlig eiet, jf. den oversikt over eierfordelingen som er referert i søknaden.

Olje- og energidepartementet finner at vilkårene i industrikonsesjonsloven § 4, 1., jf. 3. ledd, og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 første ledd er oppfylt. Konsesjonene kan derfor endres til å gjelde på ubegrenset tid.

Som en følge av ovennevnte, gjøres nedenstående endringer i de tre nevnte konsesjoner:

1). Det gjøres følgende endringer i tillatelsen gitt I/S Sundsfjords Kraftlag ved *kgl.res. 4. juli 1958* til erverv og regulering av Forsåga og regulering og overføring av Sundsfjordelv:

Betingelsenes post 18 og post 19 bortfaller. Nåværende post 20 blir ny post 18, og første ledd, 1. setning får følgende nye ordlyd:

"Konsesjonen gis på ubegrenset tid."

Departementet bemerker at en endring av konsesjonsvilkår fra tidsbegrensning til ubegrenset tid ikke innebærer noen innskrenkning i departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven mfl. 19. juni 1992 nr. 62 VI. nr. 3. Denne bestemmelsen innebærer at konsesjonen kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet.

Ny post 18 annet ledd skal lyde:

"Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til revisjon etter 50 år regnet fra 4. juli 1958. Dersom vilkårene blir revidert har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår."

Nåværende post 20 annet ledd blir ny post 18 tredje ledd.

Nåværende post 21 blir ny post 19 osv.

2). Det gjøres følgende endringer i tillatelsen gitt I/S Sundsfjord Kraftlag ved *kgl.res. av 9. juni 1961* til å erverve fallrettigheter i Næveråga og til å regulere og overføre Arstadelva mv.:

Betingelsenes post 17 og post 19 bortfaller. Nåværende post 18 blir ny post 17.

Ny post 17 første ledd i betingelsene skal lyde:

"Konsesjonen gis på ubegrenset tid."

Departementet bemerker at en endring av konsesjonsvilkår fra tidsbegrensning til ubegrenset tid ikke innebærer noen innskrenkning i departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven mfl. 19. juni 1992 nr. 62 VI. nr. 3. Denne bestemmelsen innebærer at konsesjonen kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet.

Ny post 17 annet ledd i betingelsene skal lyde:

"Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til revisjon etter 50 år regnet fra 4. juli 1958. Dersom vilkårene blir revidert har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår."

Nåværende post 18 annet ledd blir ny post 17 tredje ledd.

Nåværende post 18 tredje ledd bortfaller. Nåværende post 18 fjerde ledd blir ny post 17 fjerde ledd.

Nåværende post 20 blir ny post 18 osv.

3). Det gjøres følgende endringer i tillatelsen gitt I/S Sundsfjord Kraftlag ved *kgl.res. av 26. au-*

gust 1977 til å erverve bruksrett til fall i Sundsfjordelva i Gildeskål:

Betingelsenes post 2 første ledd gis følgende nye ordlyd:

"Konsesjonen gis på ubegrenset tid, men begrenset til leieavtalens varighet."

Departementet bemerker at en endring av konsesjonsvilkår fra tidsbegrensning til ubegrenset tid ikke innebærer noen innskrenkning i departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven mfl. 19. juni 1992 nr. 62 VI. nr. 3. Denne bestemmelsen innebærer at konsesjonen kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet.

Ny post 2 annet ledd i betingelsene skal lyde:

"Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til revisjon etter 50 år regnet fra 26. august 1977. Dersom vilkårene blir revidert har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår."

Post 2 fjerde og femte ledd bortfaller.

Nåværende post 2 annet og tredje ledd blir nye tredje og fjerde ledd.

mer fra Nesjø enn 90 % av normalt årstilløp, såfremt vasstanden derved underskrider kote 723. I de nevnte 90 % er inkludert den andel av fløtningsvann og øvrig sommervannføring som elers kunne vært magasinert pr. 1. okt. Normaltilløpet til Nesjø ansettes inntil videre til 786 mill. m³ pr. år.

På vår anmodning har NVE v/Inger Karin Engen beregnet normalvannføring for nedbørfeltet ned til målestasjon 123.26 Nesjø dam. I følge beregningene er normaltilløpet 26,3 m³/sek som tilsvarer 829 Mm³/år.

Så vidt vi kan forstå åpner manøvreringsreglementet for at normaltilløpet fastsettes ut fra de til enhver tid best tilgjengelige tilsigsdata. Dagens datagrunnlag viser at normaltilløpet er noe høyere enn tidligere antakelser. Vi ber derfor om tillatelse til å benytte 829 Mm³/år som normaltilløp ved disponering av Nesjøen.

En justering av normaltilløpet vil ikke endre intensjonen i manøvreringsreglementet om at Nesjøen i normale og vannrike år skal holde et høyt vannstands nivå. Justeringen vil imidlertid medføre at magasinet i vannfattige år kan utnyttes i en slik grad som forutsatt i konsesjonen.

Ovennevnte justering vil medføre at restmagasinet i Nea-Nidelva kommende vårflomstart kan reduseres med ca. 60 GWh. Dette er imidlertid avhengig av at produksjonen økes tidlig i vinterperioden. Vi anmoder derfor om at vår henvendelse blir raskt behandlet."

9 Trondheim Energiverk Kraft AS

(Endring av manøvreringsreglementet for Nesjøen i Neavassdraget, Tydal kommune i Sør-Trøndelag)

Olje- og energidepartementets samtykke 3. februar 2003.

1. Innledning

Trondheim Energiverk Kraft AS har i brev av 09.12.2002 søkt om endring av manøvreringsreglementet for Nesjøen i Neavassdraget i Tydal kommune fastsatt ved kongelig resolusjon av 23. august 1968 og senere endring 18.08.1971.

2. Søknaden og NVEs innstilling

NVE har forberedt saken for departementet. I NVEs innstilling av 18.12.2002 heter det:

"NVE har mottatt følgende brev fra Trondheim Energiverk Kraft AS (TEV), datert 09.12.2002:

"Vi viser til manøvreringsreglementet for ytterligere regulering i Øvre Nea fastsatt ved kgl.res. av 23. august 1968 og brev av 18.08.1971 fra Industridepartementet. Fra reglementets pkt. 3 gjengis:

I løpet av et reguleringsår regnet fra en vårfloms begynnelse til neste, kan det ikke tappes

NVEs merknader

Søknaden gjelder en endring av hva som skal regnes som normaltilløp til Nesjøen. NVE har ikke funnet grunn til å sende denne saken på høring.

Nesjøen er regulert mellom kote 729,00 (HRV) og kote 706,00 (LRV), dvs. en reguleringshøyde på 23 m. Utnyttelsen av Nesjømagasinet er delt i to deler, en tilnærmet restriksjonfri del, mellom HRV og kote 723, og en del med begrensning, mellom kote 723 og LRV.

I manøvreringsreglementets post 3 heter det bl.a.:

"I løpet av et reguleringsår, regnet fra en vårfloms begynnelse til neste, kan det ikke tappes mer fra Nesjø enn 90 prosent av normalt årstilløp, såfremt vasstanden derved underskrider kote 723."

I vår forståelse av denne posten ligger at 90 % av normalt årstilløp, som i reglementet er fastsatt til 786 mill. m³, kan disponeres fritt, bortsett fra at det ikke skal foretas tapping av vann fra Nesjøen fra vårflommens begynnelse og frem til 1. oktober så lenge vannstanden er under kote 728, jf. reglementets post 2. Det betyr at inntil 707,4 mill. m³ kan tappes ut av fra Nesjø dam i løpet av et reguleringsår, selv om dette betyr at en får lavere vannstand enn kote

723. De siste 78,6 mill. m³ kan ikke tappes når vannstanden er lavere enn kote 723.

Grunnen til at det er satt en grense ved kote 723 er at en ville sikre en rimelig oppfylling av Nesjøen i de fleste år, og derved redusere de skader og ulemper som en fullstendig nedtapping innebærer.

Magasinvolumentet i Nesjøen er på 625 mill. m³. Normalt innebærer begrensningen på maksimalt 90 % uttapping i forhold til normalt årsavløp, at en ikke kommer under kote 723 på grunn av lokaltilsig i tappeperioden. I år med lite tilsig vil derimot kraftproduksjonen i Nea kraftverk hovedsakelig skje med magasinert vann fra Nesjøen og det ovenforliggende magasinet Sylsjøen, og magasinet kan bli tappet helt ut. Selv om det i år har vært lite tilsig til Nesjøen har ikke regulanten klart å utnytte magasinet fullt ut. Det skyldes bl.a. at Sylsjøen inngår i totaltilsiget til Nesjøen. Sylsjømagasinet, sammen med noe lokaltilsig gjør at regulanten ikke kan utnytte hele Neamagasinet uten å bryte begrensningen på 90 %.

NVE benytter normalperioden 1961-90 ved nye hydrologiske beregninger. Når det i manøvreringsreglementet er uttalt at normaltilsiget inntil videre fastsettes til 786 mill. m³, er det etter NVEs syn anledning til å kunne endre dette tallet når nye tilsigsforhold tilsier dette. Det bør samtidig være en viss forutsigbarhet i reglementet, men å endre tilsigstallet til den tilsigsperioden vi nå benytter, synes rimelig. Dette vil ikke bryte med intensjonen i reglementet om å sikre god oppfylling av Nesjøen i vannrike år, samtidig som Trondheim Energiverk Kraft AS kan benytte en større del av magasinvolumentet i tørre år.

For perioden 1961-90 har NVE beregnet årlig normaltilsig til 829 mill. m³. Dette er en økning på 43 mill. m³ i forhold til det fastsatte normaltilløp. For inneværende år betyr det at TEV kan utnytte en større del av reguleringsmagasinet i Nesjøen. Det vil gi en økning i produksjon i kraftverkene i Nea/Nidelva på ca. 60 GWh, hvis de kan produsere ut fra de nye tilsigstallene fra tidlig i vinterperioden.

Vi anbefaler derfor at post 3, 3. avsnitt i manøvreringsreglementet for Nea dam, fastsatt ved kgl. res. av 23.08.1968, med tillegg av 18.08.1971, endres til følgende ordlyd:

"I løpet av et reguleringsår, regnet fra en vårfloms begynnelse til neste, kan det ikke tappes mere fra Nesjø enn 90 pst. Av normalt årstilløp, såfremt vasstanden derved underskriver kote 723. I de nevnte 90 pst. er inkludert den andel av fløtingsvatn og øvrig sommertapping som ellers kunne ha vært magasinert pr. 1. oktober. Normaltilløpet til Nesjø ansettes inntil videre til 829 mill. m³ pr. år.

Vi gjør oppmerksom på at på grunn av begrenset slukeevne i kraftverket er det nødvendig med en rask behandling for at magasinvolumentet kan utnyttes i år."

3. Olje- og energidepartementets bemerkninger

Søknaden gjelder endring av hva som skal anses som Nesjøens normaltilløp etter manøvreringsreglementet post 3 tredje ledd. Normaltilløpet er i dag fastsatt til 786 mill. m³ pr. år.

Ved bruk av den normalperiode NVE i dag benytter for hydrologiske beregninger, er det normale årstilløpet for Nesjøen beregnet til 829 mill. m³ pr. år.

I manøvreringsreglementet heter det at "*normaltilløpet til Nesjø ansettes inntil videre til 786 mill. m³ pr. år*". Olje- og energidepartementet anser at reglementet gir uttrykk for at fastsettelsen av det normale årstilløp kan være gjenstand for korreksjon når det i ettertid viser seg at normaltilløpet faktisk er endret.

En endring vil bidra til en bedre utnyttelse av magasinet ved at en mer korrekt normalperiode legges til grunn, og vil i år kunne gi en økt produksjon på 60 GWh for kraftverkene i Nea/Nidelva.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at hensynet til allmenne interesser i vassdraget taler mot at reglementet endres ettersom endringen ikke vil bryte med intensjonen i reglementet om å sikre god oppfylling av Nesjøen i vannrike år. Av den grunn gjør heller ikke endringen av normaltilsiget basert på tilsigsperioden som nå benyttes det nødvendig med høring av saken.

Departementet slutter seg for øvrig til NVEs bemerkninger.

Kompetansen til å endre vilkår fastsatt for reguleringskonsesjoner tilligger i utgangspunktet Kongen, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3. Ved kongelig resolusjon av 25.08.2000 er kompetansen delegert Olje- og energidepartementet.

I medhold av vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 annet ledd endres manøvreringsreglementet gitt ved kgl.res. av 23. august 1968 for Nesjøen i Neavassdraget i Tydal kommune. Post 3 tredje ledd skal heretter lyde:

"I løpet av et reguleringsår, regnet fra en vårfloms begynnelse til neste, kan det ikke tappes mer fra Nesjø enn 90 pst. av normalt årstilløp, såfremt vasstanden derved underskriver kote 723. I de nevnte 90 pst. er inkludert den andel av fløtingsvatn og øvrig sommertapping som ellers kunne ha vært magasinert pr. 1. oktober. Normaltilløpet til Nesjø ansettes inntil videre til 829 mill. m³ pr. år."

10 Ytre Kandal Kraft AS

(Tillatelse til bygging av Neselva kraftverk i Breimsvassdraget, Gloppen kommune, Sogn og Fjordane)

Kongelig resolusjon av 7. februar 2003.

Ytre Kandal Kraft AS er et aksjeselskap eid av de grunneierne som har fallrettigheter i prosjektet. Tiltakshaverne har hovedsakelig jordbruk som hovednæring og formålet med tiltaket er å styrke næringsgrunnlaget og bosettingen. Det søkes om tillatelse etter vannressursloven for bygging av Neselva kraftverk i Breimsvassdraget.

NVE mottok følgende søknad fra Ytre Kandal Kraft AS datert 10.02.01:

”Ytre Kandal Kraft AS søker herved om løyve til utbygging av Neselva kraftverk 1. byggesteg i Breimsvassdraget, Gloppen kommune i Sogn og Fjordane etter:

- Lov om vassdrag og grunnvatn av 24. november 2000
- Forureiningslova av 13. mars 1981
- Lov om kulturminner nr. 50 av 9. juni 1978
- Energilova av 29. juni 1990, nr. 50

Det vert søkt om løyve til fylgjande inngrep:

1. Bygging av inntakskonstruksjon i Neselva kote 195
2. Legging av nedgravd tilløpsrør frå inntakskonstruksjon til kraftstasjon
3. Bygging av kraftstasjon med installert effekt 3+1 MW og avløp til Breimsvatnet kote 62

Det vert tatt sikte på å inngå minneleg avtale om alle rettår som trengs for å gjennomføre utbygginga, men i tilfelle dette ikkje lukkast, vert det også søkt om ekspropriasjon og forhandstiltredelse etter oreigningslova av 23. oktober 1959.

På grunn av manglande nettkapasitet i området, er utbygging av Neselva planlagt utbygt i to byggesteg. Ved gjennomføring av 1. byggesteg vil nettkapasiteten bli fullt utnytta.

2. byggesteg vil nytte fallet frå kote 450 til kote 195 i Neselva og er førebels planlagt med

3. Beskrivelse av tiltaket

Hovuddata for kraftverket

Data for tilsig		3 MW	1 MW	3+1 MW
Nedbørfelt	km ²	26,8	26,8	26,8
Normaltilsig 1966-95.....	m ³ /s	2,47	2,47	2,47

DATA FOR KRAFTVERK

Fallhøgde, brutto	m	133	133	133
Slukeevne, maximum	m ³ /s	2,82	0,98	3,80
Slukeevne, minimum.....	m ³ /s	0,42	0,20	0,20

installert effekt 6-8 MW. Produksjonen vil auke til ca. 40 GWh.

Nødvendige opplysningar om utbygginga framgår av den vedlagde utgreiinga.”

Frå konsesjonssøknaden referer vi :

”1. Om søkaren

Søkar

Ytre Kandal Kraft AS er under stifting står som søkar og vil førestå utbygging og drift av kraftverket. Selskapet er eit privat aksjeselskap eigd av dei grunneigarane som har fallrettår i prosjektet. Ing. Hermod Seim er konsulent for utbygginga.

Grunngjeving for tiltaket

Dei private grunneigarane som står bak tiltaket har i hovudsak jordbruk som hovudnæring. Lønsemda innen jordbruket er svak og føremålet med tiltaket er å styrke busetting og næringsgrunnlag.

2. Generelt om dagens situasjon

Lokalisering

Utbyggingsområdet ligg på Nes/Ytre Kandal 10 km aust for Sandane i Gloppen kommune i Sogn og Fjordane.

Vassdraget

Breimsvassdraget (087.Z) ligg i kommunane Gloppen og Jølster og er eit av dei største vassdraga i Sogn og Fjordane med eit nedbørfelt på 650 km² og medel årsavløp på 45 m³/s.

Vassdraget er tidlegare utbygt med 5 småkraftverk (Fosshheim, Ryssdal, Èvebøfoss, Eidsfoss og Trysilfoss). Breimsvatnet er regulert 1,7 m.

Neselva er ei mindre sideelv i Breimsvassdraget i Gloppen kommune. Nedbørfeltet er 27 km² og ligg på vestsida av Breimsvatnet. Elva har utløp i Breimsvatnet på Nes/Ytre Kandal og medel årsavløp er 2,5 m³/s.

Den nedre delen av elva er påverka av vegar, kraftlinjer, jord- og skogbruk. Elva er her bratt og renn for det meste i eit trangt gjel slik at den er lite synleg.

Data for tilsig		3 MW	1 MW	3+1 MW
Tilløpsrør, diameter	mm	1000	1000	1000
Installert effekt, maximum	kW	3000	1000	4000
Bruktid	t	4309		3901
Utnyttingsgrad, samla vassmengde.....	%	57		72
Minstevassføring, sommar	m ³ /s	0,11	0,11	0,11
DATA FOR PRODUKSJON				
Produksjon, vinter I.....	GWh	0,92	0,31	1,23
Produksjon, vinter II.....	GWh	2,49	0,36	2,85
Produksjon, sommar	GWh	9,51	2,01	11,52
Produksjon, året	GWh	12,93	2,68	15,60
DATA FOR ØKONOMI				
Byggekostnad	mill.kr	11,6	3,4	15,0
Utbyggingspris.....	kr/kWh	0,90	1,28	0,96
Netto noverdi før skatt	mill.kr	10,8	1,2	12,0
Netto noverdi etter skatt.....	mill.kr	4,2	0,4	4,6
Avkastning etter skatt	%	11,0	8,0	10,4
Kraftpris.....	øre/kWh	15	15	15
Balansepris.....	øre/kWh	10,3	13,5	10,9
Diskonteringsrente.....	%	7	7	7

Teknisk plan

Hydrologi og tilsig

Neselva har eit høgtliggende nedbørfelt og om lag 17 % er dekket av isbre (Sørsendalsbreen). Dette medfører at ein stor del av avrenninga er konsentrert til sommarhalvåret og vassføringa varierer då i takt med nedbør og temperatur. Vintervassføringa er stabilt låg frå slutten av november til ca. 1. mai. Kraftverket får eit nedslagsfelt på 27 km² og normaltilsiget for perioden 1966-95 er berekna til 2,47 m³/s som gir eit årstilsig på 78 mill. m³. Alminneleg lågvassføring er berekna til 110 l/s.

Reguleringar

Tiltaket medfører ingen reguleringar.

Overføringar

Tiltaket medfører ingen overføringar frå andre vassdrag.

Inntak

Det er planlagt eit tradisjonelt overflateinntak med ein damterskel av lausmasser tvers over elveløpet på kote 195. Terskelen får ei lengde på ca. 25 m og største høgde ca. 3 m.

Terskelen blir utstyrt med taperør for sleping av minstevassføring 110 l/s og tappeluke for utspyling av grus og sand som elva fører med seg. Inntaket blir lagt til side for elveløpet og vil bestå av ein liten betongkonstruksjon under bakkenivå med stengeventil og varegrind.

Oppstrøms damterskelen blir det gravd ut eit lite inntaksbasseng i elveløpet med areal ca. 0,5 da og djupne 2-3 m.

Vassveg

Frå inntaket vert driftsvatnet ført i eit 750 m langt tilløpsrør av duktilt støpejern (nedre del) og glasfiberarmert plast (øvre del) med diameter 1000 mm ned til kraftstasjonen.

Røret vert lagt i grøft på heile strekninga og overfylt med lausmasser slik at det ikkje vil vere synleg. Rørtraceen ligg i det alt vesentlege på innmark (overflatedyrka).

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er plassert ved utløpet av Neselva og det er planlagt installert to Francisaggregat på 3+1= 4 MW med samla slukeevne 3,8 m³/s. Det minste aggregatet vert installert etter at 22 kV-linja mot Skei-Reed er forsterka (utskifting av fjordspenn over Breimsvatnet).

Kraftverket vert utført som eit lågspennanlegg med generatorspenning 690 V.

Kraftstasjonshuset får eit areal på ca. 70 m² og enkel utforming med mønetak og utsjånaden vert tilpassa lokal byggeskikk.

Hovudtransformatoren vert plassert inntil kraftstasjonshuset.

Vegbygging

Det vert bygt korte tilkomstvegar til kraftstasjon og inntak.

Nettilknytning

Kraftverket vert knytta til eksisterande 22 kV linje med ein 300 m lang jordkabel. Gloppen E-verk er områdekonsesjonær og vil eige tilknytingskabelen.

Nettkapasiteten er i dag om lag 3 MW, men kan aukast ved utskifting av fjordspennet over Breimsvatnet. Fjordspennet må truleg skiftast pga. elde, men det er usikkert når dette vert utført.

Byggekostnader

Byggekostnaden er berekna til 15,0 mill. kr (0,96 kr/kWh) ekskl. investeringsavgift.

Framdriftsplan

Byggetida er berekna til 8 mnd.

Produksjon

Produksjonen er berekna (simulert) for kvar dag i perioden 1966-95 på grunnlag av medel døgntilsig med frådrag for slepping av minstevassføring 110 l/s.

	3 MW	3+1 MW
Vinter I (01.01-30.04) ..	0,92 GWh	1,23 GWh
Vinter II (01.10-31.12).	2,49 GWh	2,85 GWh
Sommar (01.05-30.09).	9,51 GWh	11,52 GWh
Året.....	12,93 GWh	15,60 GWh

Køremønster og drift av kraftverket

Kraftverket blir kjørt med konstant vasstand i inntaket og vil utnytte tilsiget i elva til ei kvar tid uten noko form for utjamning eller regulering.

4. ALTERNATIVE LØYSINGAR

0-alternativet

Ein kjenner ikkje til at det føreligg andre planar for området.

Dersom utbygginga av kraftverket ikkje vert gjennomført, vil området i store trekk forbli slik det er i dag.

Andre alternativ

Neselva er tidlegare planlagt (Veidekke mfl.) utbygt som eit fjellanlegg i eit fall frå kote 450 til Breimsvatnet kote 62, men dette har ein gått bort frå pga. høge byggekostnader.

Det finst eit mogleg reguleringsmagasin (Sørsendalsvatnet) i øvre delen av vassdraget, men dette ligg innanfor grensene i forslaget til Naustdal-Gjengedal landskapsvernområde.

Ytterlegare utbygging

1. byggesteg er tilpassa nettkapasiteten i området slik at energipotensialet blir best mogleg utnytta innanfor dei avgrensingane som ligg i nettet.

Utbygging av 2. byggesteg er foreløpig planlagt med installert effekt 7-8 MW og vil kreve opprusting av nettet, truleg med ny 22 kV linje til Sandane. 2. byggesteg vil nytte fallet i Neselva frå kote 450 til kote 195 og produksjonen vil auke til ca. 44 GWh.

5. FORHOLDET TIL ANDRE PLANAR

Samla plan for vassdrag

Utbygging av Neselva i eit fall er med i Samla Plan (36903 Kandal) og plassert i kategori I.

Den nye aktuelle utbyggingsplanen med utbygging i to fall (to byggesteg) er gitt forenkla handsaming i Samla Plan og klarert for konsesjonsøknad.

Verneplanar

Dei øvre delene av Neselva ligg innanfor grensene i forslaget til landskapsvernområde for Naustdal-Gjengedal.

Kommunale og fylkeskommunale planar

I kommunen sin arealplan er området disponert til landbruk, natur- og friluftsområde (LNF). Fylkeskommunen er i ferd med å utarbeide ein fylkesplan for arealbruk.

Arealbruk og eigedomstilhøve

For å gjennomføre utbygginga vil det vere behov for areal til midlertidige og permanente anlegg. Dei midlertidige anlegga (riggområde, mellomlager, etc.) vil bli levert tilbake når arbeidet er ferdig.

	Midlertidig arealbehov (daa)	Permanent arealbehov (daa)	
Inntaksområde	2	1	Småskog, beite
Tilløpsrør	7	0	Beite, innmark
Kraftstasjonsområde	2	0,5	Småskog

Dei fallrettane som vert utnytta er i privat eige og det er desse eigarane som førestår utbygginga gjennom selskapet Ytre Kandal Kraft AS. Alle grunneigarar er kontakta og det blir tatt sikte på å inngå minnelege avtaler for leige av fallrettar og grunnareal som trengs for å gjennomføre utbygginga.

Følgjande eigedomar i Gloppen kommune vert berørt:

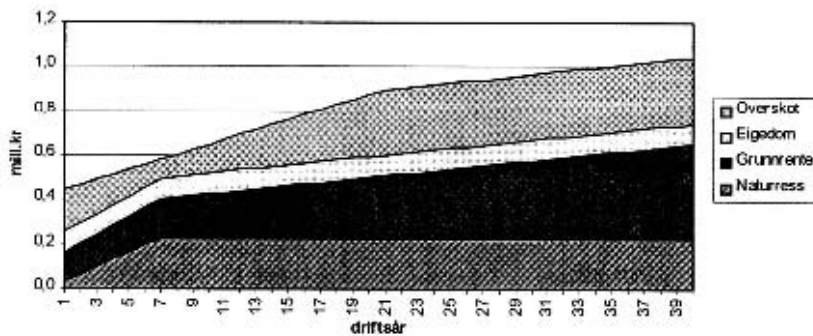
Gnr/Bnr	Eigar
124/1	Anton Kandal, Kandal, 6823 Sandane (2. byggesteg)
124/2	Ove Kandal, Kandal, 6823 Sandane

Gnr/ Bnr	Eigar
124/3	Atle Løvland, Kandal, 6823 Sandane (2. byggesteg)
125/1	Olav Fuglestrand, Kandal, 6823 Sandane
125/2	Marta Næss, Kandal, 6823 Sandane
125/3	Inge Nes, Kandal, 6823 Sandane

6. KONSEKVENSAAR SOM TILTAKET MED FØRER

Samandrag av fordelar og ulemper

Fordelene ved tiltaket er først og fremst av økonomisk karakter og knytta til energiproduksjonen på 15,6 GWh/år. Det lokale næringsgrunnlaget blir styrka og vil bidra til å oppretthalde busetting og anna lokal aktivitet. Det offentlege vil få skatteinntekter slik det framgår i diagrammet under.

(dagens skattesystem med overskotskatt, eigedomskatt, grunnrenteskatt og naturressurskatt).

Tiltaket vil gje ein mindre sysselsettingseffekt i byggetida og 0,5 årsverk i driftsfasen.

Ulempene ved tiltaket er i hovudsak knytta til redusert vassføring på den berørte elvestrekninga. Med unntak for kulturminner, er ulempene vurdert som små negative/ingen i Samla Plan.

Konsekvensar for andre interesser

Fysiske inngrep

Tiltaket medfører fylgjande tekniske anlegg og inngrep:

- Inntak med nedgravd inntakskonstruksjon av betong og lausmasseterskel med største høgde 3 m og lengde 25 m. Inntaksbasseng med areal ca. 0,5 da.
- 750 m langt nedgravd tilløpsrør.
- Kraftstasjonshus med grunnflate ca. 70 m² og mønehøgde ca. 6 m. Huset vert tilpassa lokal byggeskikk og utført med utvendig grovt trepanel og torvtak.
- 300 m lang jordkabel til eksisterande 22 kV linje

Endra vassføring

Medelvassføringa i Neselva er berekna til 2,5 m³/s og alminneleg lågvassføring til 110 l/s. Nedbørsfeltet er høgtliggande og 17 % er dekkav isbre (Sørsendalsbreen). Dette medfører at

ein stor del av avrenninga er konsentrert til sommarhalvåret og vassføringa varierer då i takt med nedbør og temperatur.

Vintervassføringa er stabilt låg frå slutten av november til ca. 1. mai.

Etter utbygging av 1. byggesteg vil medelvassføringa over året bli redusert til 28 % av naturleg vassføring på den berørte elvestrekninga.

Flaumvassføringar vert lite påverka av utbygginga.

Det er føresett slepping av minstevassføring med 0,11 m³/s om sommaren (01.05-30.09). Slepninga er planlagt gjennom ein fast opning i inntaksdammen.

Kraftverket vil utnytte 72 % av vassføringa ved inntaket og utbygginga vil påverka vassføringa i elva nedanfor inntaket på fylgjande måte:

- Når vassføringa i elva er mindre enn 0,31 m³/s om sommaren og 0,2 m³/s om vinteren, vil kraftverket vere ute av drift og vassføringa vert uendra.
- Når vassføringa i elva om sommaren er i området 0,31-3,92 m³/s, vil alt vatnet med unntak av minstevassføringa gå i tilløpsrøret til kraftverket.
- Når vassføringa i elva om vinteren er i området 0,2-3,92 m³/s, vil alt vatnet gå i tilløpsrøret til kraftverket.
- Når vassføringa ved inntaket er større enn 3,92 m³/s, vil den overskytande del av vatnet renne forbi kraftverksinntaket.

Kraftverket har ingen reguleringsmagasin og vassføringa i elva oppstrøms inntaket og ned-

strøms kraftstasjonen vert dermed ikkje påverka.

Natur og landskap

Neselva ligg i midtre fjordstrøk og høyrer naturgeografisk til lauv- og furuskogsregionen på Vestlandet. Den øvre delen av vassdraget er uten inngrep av noko slag og prega av mektige fjell og brear opp til 1572 moh. Frå Kandalstøylen/Nesstøylen 500 moh. til Breimsvatnet har elva eit bratt fall og den er tildels sterkt nedskore og lite synleg i landskapet. Denne delen av vassdraget er skogkledd og noko prega av jordbruk, vegar og kraftlinjer. Dei tekniske inngrepa som utbygginga medfører vert stort sett liggande på innmark og vil ha ubetydelege konsekvensar for natur og landskap.

Tur- og friluftsliv

Området ved Kandalstøylen/Nesstøylen, Sørsendalen og Ryssdalen er viktige lokalt område for tradisjonelt friluftsliv (turgåing, bærplukking, jakt, fiske). Den nedre delen som vert berørt av utbygginga, vert ikkje nytta i samband med tur- og friluftsliv.

Vilt og jakt

Det er ein medels stor hjortebestand i området og jakt vert utført av grunneigarane.

Det føregår også litt småviltjakt (skogsfugl, rype, hare). Utbygginga får ingen konsekvensar av betydning for vilt og jakt.

Fiske

Det finst vanleg innlandsaure i vassdraget, men den utnytta elvestrekninga mellom inntaket og kraftstasjonen er bratt og uten interesser i fiske-samanheng.

Vassforsyning og resipient

To gardsbruk har Neselva som vasskjelde og elva får tilført litt avrenning frå dyrka areal. Ein reknar med at minstevassføringa vil ivareta desse interessene.

Kulturminnevern

I området er det kjende funn som indikerer gardsbusetting i jernalder og det er moglege at ein heller har vore bebudd i steinalderen.

Det er mange nyare kulturminner som er knytta til elva (meieri, kvern, sag, etc.), stølsbruk (Kandalstøylen/Nesstøylen), dyrking (terrasser og rydningsrøyser) og anna verksemd. Ingen kjende kulturminner vert berørt av utbygginga.

Ved inntaket og kraftstasjonen er det ingen kulturminner og traceen for tilløpsrøret vert lagt slik at ein unngår konflikt med kulturminner (rydningsrøyser, terrasser).

Jord- og skogbruk

Med unntak av eit lite avlingstap i samband med bygginga, vert ingen jord- eller skogbruksinteresser berørt.

Diverse

Det er ikkje forventa at utbygginga får nemnande konsekvensar for andre interesser som flaum- og erosjonsikring, transport, is, vassstemperatur og klima.

7. AVBØTANDE TILTAK

Anleggsfasen

Det blir lagt vekt på å utføre dei fysiske inngrepa slik at ein unngår skjemmande sår i terrenget. Dyrka mark i traceen for tilløpsrøret vert utbetra og reetablert fullt ut. Eksisterande veglegg blir delvis utbetra og benytta ved bygging av inntak, tilløpsrør og kraftstasjon.

Driftsfasen

Det er planlagt slepping av minstevassføring tilsvarende alminneleg lågvassføring (110 l/s) om sommaren i tida 1. mai – 30. september.

Inntaket vil få beskjeden storleik uten konstruksjonar over bakkenivå.

Tilløpsrøret vert nedgravd og vil ikkje vere synleg.

Kraftstasjonsbygningen vert tilpassa lokal byggeskikk og utført med torvtak og utvendig trepanel.”

Høyring og distriktshandsaming

Søknaden er kunngjort i ei regional og ei lokal avis, og lagt ut til offentleg gjennomsyn i kommunehuset på Sandane. Søknaden er også oversendt offentlege styresmakter for uttale. NVE har motteke følgjande uttaler:

Gloppen kommune gjorde vedtak i saka 10.05.2001:

”Gloppen kommune ved formannskapet viser til rådmannen si saksutgreiing, og har ingen merknad til konsesjonssøknad for Neselva kraftverk 1. byggesteg.”

Vi refererer rådmannen si vurdering:

”Rådmannen ser ingen arealbrukskonflikter i høve det omsøkte tiltaket. Det er her snakk om ei skånsam utbygging av ei elv der profileringa i landskapet i liten grad er knytt opp mot naturleg vassføring. Det er grunneigarane som sjølv står som søkjar/utbygger, slik at dei lokale interessene skulle vere godt ivaretekne. Kommunen har også tidlegare sett positivt på småskalakraftverk, og legg vekt på at terrenginngrepa i samband med slike kraftverk er små.

Rådmannen ser positivt på tiltak som kan styrke næringsgrunnlaget på gardsbruka, og

som heller ikkje har negative konsekvensar i høve jordbruksareal som er i drift. Det er difor heller ingen merknader til tiltaket frå ein jordbruksfagleg ståstad.

Rådmannen kan ikkje utifrå søknad og kjennskap til området sjå at tiltaket i vesentleg grad bryt med kommuneplanen sitt formål landbruks-, natur- og friluftsområde. Det er ikkje gjennomført ein lokal høyringsprosess som kan understøtte ei avgjerd om dispensasjon frå kommuneplanen. Kommunen må difor ha høve til å kome attende til dette i samband med byggesakshandsaminga.”

Fylkesmannen uttaler i brev datert 21.05.2001:

”...

Landbruksfaglege konsekvensar

Konsesjonssøknaden for Neselva kraftverk kjem frå private grunneigarar i Gloppen som har jordbruk som hovudnæring. Tiltaket utnyttar dei naturgjevne ressursane til grunneigarane i området, og har ikkje direkte eller permanente konsekvensar for jord- og skogbruksdrift. Midlertidige konsekvensar for jordbruket i byggeperioden ser ut til å vere godt ivareteke.

Fylkesmannen ved landbruksavdelinga har ingen landbruksfaglege innvendingar til konsesjonssøknaden.

Miljøfaglege konsekvensar

Fylkesmannen ved miljøvernavdelinga har vurdert søknaden i høve til ureiningslova, lov om laksefisk og innlandsfisk og allmenne interesser jf. § 8 i vassressurslova.

Konsekvensar for landskap, naturmiljø og friluftsliv

Nesdalen er ein oppgang til området ved Kandalstøylen/Nesstøylen, Sørsendalen og Ryssdalen som er viktige lokale friluftsområde for tradisjonelt friluftsliv (fotturar, skiturar, bærplukking, jakt og fiske). Området har også verdi som innfallspørt til det foreslåtte landskapsvernområdet Naustdal-Gjengedal. Nes/Ytre Kandal innehar elles eit rikt kulturlandskap med gamle kulturmarkstypar, bygningsmiljø og tekniske anlegg. Kulturlandskapet er godt vedlikehalde gjennom aktivt jordbruk og småfehald med sau og geit. For å ta vare på landskap og naturmiljø i området bør utbyggjar leggje stor vekt på å utføre dei fysiske inngrepa slik at dei skjemmer minst mogeleg i naturen.

Nedre del av elva frå veggen og ned til Breimsvatnet er godt synleg frå brua som kryssar elva. Frå sjølve brua og dersom ein ferdast i båt på Breimsvatnet, vil redusert vassføring kunne forringe opplevingsverdien noko. Elva er elles lite synleg i landskapet der den ligg i eit gjel/forsenking, samt at delar av området langs elva er delvis tilplanta/tilvaksen med skog. Inn-

grepet vil totalt sett ikkje påverke landskapsbiletet i vesentleg grad.

Det største negative inngrepet her vil vere bygging av inntaksdam med ei breidd på ca. 25 m og største høgde ca. 3 m. Vi vil tilrå at det vert nytta mest mogeleg naturstein i/ved inntaksdammen. Området der røyrkata og 22 kV jordkabel skal gravast ned er for det meste innmark og innmarksbeite. Røyrkata og jordkabel må leggjast slik at ein unngår konflikt med kulturminner.

Ei minstevassføring vil betre tilhøva for det biologiske mangfaldet, både når det gjeld fisk, fugl, insekter og planteliv. For å ta vare på det biologiske mangfaldet bør det difor sleppast ei vassmengde som minst svarar til alminneleg lågvassføring. Alminneleg lågvassføring bør sleppast gjennom heile året.

Konsekvensar for fisk og fiske

Den utnyttede elvestrekninga mellom inntaket og kraftstasjonen er bratt og botnsubstratet består hovudsakleg av blokk og store steinar. Det finst vanleg innlandsaure i vassdraget, og nedste delen av elva er tilgjengeleg for oppvandring av fisk frå Breimsvatnet. Elvestrekninga har truleg ingen eller marginal verdi som gyte- og oppvekstområde for fisk. Føreset at minstevassføringa vert gjeldande heile året, kan vi akseptere tiltaket utifrå fiskeinteressene.

Ureining

Vassføringa på den berørte elvestrekninga vert monaleg redusert, men slepping av alminneleg lågvassføring på 110 l/s, samt god restvassføring vil dempe skadeverknadene og sikre elva ei viss sjølvreinsingsevne. Vi ser det som lite sannsynleg at vasskvaliteten vil bli vesentleg endra av omsøkte tiltak. Ut i frå føreliggjande opplysningar vurderer vi tiltaket som lovleg etter ureiningslova. Dersom tiltaket viser seg å føre til ulempe eller skade som ein ikkje er klar over no, kan fylkesmannen vurdera tilhøvet til ureiningslova på nytt, og ev. nekte tiltaket eller setje vilkår til drifta. Tiltakshavar kan vidare bli erstatningspliktig for ev. skader/ulemper som følgjer av tiltaket.

Vi føreset at det under ev. anleggsarbeid og/eller i permanente installasjonar/konstruksjonar ikkje vert nytta kjemikalier eller miljøgifter som gjev korte eller langsiktige negative verknader på vasskjemi, flora og fauna.

Samla vurdering

Ut i frå føreliggjande opplysningar vurderer vi at verknadene for ureining og innlandsfisk av omsøkte tiltak ikkje er til hinder for etablering i høve til ureiningslova og lov om laksefisk og innlandsfisk. Verknadene for dei allmenne interessene i høve til vassressurslova er små. Vi vil tilrå at det ved inntaket vert sleppt forbi ei vassmengde som minst svarar til alminneleg lågvassføring for å betre det biologiske mangfal-

det og for å oppretthalde opplevingsverdien knytt til elva. Fylkesmannen vil med forutsetning om at det vert fastsett ei minstevassføring, minst tilsvarende alminneleg lågvassføring på 110 l/s, ikkje gå i mot at det vert gjeve konsesjon for utbygging av Neselva kraftverk.

Vi føreset elles at tiltaket blir utført på ein skånsam måte med god terrengetilpassing og med minst mogeleg inngrep. Det må vidare takast omsyn til vegetasjon og kulturminner i området ved legging/graving av røygata. Langs elvebredda skal det oppretthaldast eit naturleg vegetasjonsbelte som motverkar avrenning og gir levekår for plantar og dyr, jf. § 11 i vassressurslova. Kraftstasjonen bør byggjast i ein stil som er tilpassa lokal byggeskikk.”

Direktoratet for naturforvaltning, brev av 09.05.2001:

”...

DNs vurdering og konklusjon

Den omsøkte utbyggingen vil i hovudsak berøre lokale interesser. DN vil i hovudsak slutte seg til vurderingene til og tilrådingene fra Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, kfr. deres høringsuttalelse.

Under følgende forutsetninger vil DN ikke frarå at konsesjons blir gitt:

- det fastsettes en helårlig minstevannføring minst tilsvarende alminnelig lavvannsføring på 110 l/s i tråd med Fylkesmannens tilråding og forutsetninger i søknaden.
- til konsesjonen knyttes standard vilkår for naturforvaltning. Gitt begrensede effekter for friluftsliv og fiske av byggetrinn 1 vil DN ikke foreslå at konsesjonær tilpliktes å betale årlige tilskudd til opphjør av fiske/vilt/friluftsliv.

For øvrig forutsettes det at tiltak i forbindelse med en eventuell utbygging foretas på en mest mulig skånsom måte.”

Landbruksdepartementet, brev datert 16.05.2001:

”Landbruksdepartementet kan ikkje sjå at verken jord- eller skogbruksinteresser er berørt av denne bygginga. Departementet har såleis ingen merknader til saka.”

Bergvesenet, brev av 08.05.2001:

”Bergvesenet har ingen merknad til utbyggingsplanane.”

Statens vegvesen, Vegdirektoratet uttaler i brev datert 08.05.2001:

”Statens vegvesen, Vegdirektoratet har ikkje spesielle merknader til den foreliggende søknad. I forbindelse med arbeidet må en fylkesveg krysses med turbinledning. Det må her søkes spesielt om kryssingsløyve for fylkesvegen. Vi-

dere forutsettes det at utbygger må koste eventuelle skader på fylkesvegen i forbindelse med utbyggingen.”

Høyringsfråsegnene vart oversendt søkjar 20.09.2001. Søkjar har ikkje funne grunnlag for å kommentere desse nærmare.

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Innleiing

Søkjar

Ytre Kandal Kraft AS er eit lokalt privat selskap som er under stifting for å førestå utbygging og drift av Neselva kraftverk. Eigarane av selskapet er grunneigarane som har eigedom og fallrettar på den aktuelle elvestrekninga.

Eksisterande forhold i vassdraget

Geografisk ligg Neselva i grenda Kandal på vestsida av Breimsvatnet i Gloppen kommune i Sogn og Fjordane. Nesdalføret ligg i aust-vest retning og har typisk V-fom med elva i dalbotnen som samlar avrenninga frå dei bratte lisdene. Like ovanfor busetnaden på Ytre Kandal er dalføret trangt og lite synleg med mindre ein ferdast med båt på vatnet. Nesdalen forgreinar seg i to nye dalføre om lag på kote 450 ved Kandalsstølen. Neselva har utspring i fjell-/breområda rundt Sørsendalsvatnet (kote 928) og Blåbreen og renn via Breimsvatnet og Gloppenelva ut i sjøen ved Sandane ca. 10 km lenger nord.

I Breimsvassdraget er det bygd 5 småkraftverk hovudsakleg i nedre delar mellom Breimsvatnet og utløpet i fjorden.

Neselva renn relativt bratt ned gjennom utmarka frå Kandalsstølen, og etterkvart langs innmark like før utløpet i Breimsvatnet.

Søknaden

Det vert søkt om løyve etter vannressursloven for utbygging av eit elvekraftverk, 1. byggesteg. I prosjektet inngår ingen reguleringar eller overføringar. Søknaden gjeld bygging av inntaksanordning i Neselva, nedgraving av tilløpsrør i nærområdet til elva og bygging av kraftstasjon heilt nede ved Breimsvatnet.

I tillegg vert det søkt om konsesjon etter energilova for bygging og drift av 22 kV transformator med tilhøyrande 300 m overføringskabel til det lokale straumforsyningsnettet.

Fallrettar og grunneigarforhold

Grunneigarane, som er medeigarar i Ytre Kandal Kraft AS, sit med nødvendige fallrettar og eigedomsrettar for den omsøkte utbygginga. Det vert lagt opp til å inngå minnelege avtaler om ev. andre rettar og grunnareal som trengst for å gjennomføre

utbyggingsprosjektet. Dersom dette syner seg umogeleg er det søkt om oreigningsløyve etter oreigningslova.

Naturhestekrefter

Alminneleg lågvassføring er utrekna til 0,11 m³/sek og med ei fallhøgde på 133 m gjev dette 195 nat.hk. for omsøkte utbygging. Ev. utbygging etter 2. byggesteg vil auke fallhøgda i vassdraget til 388 m. Dette gjev 569 nat.hk. Ei utbygging etter foreliggende søknad, eller ei framtidig utviding med 2. byggesteg slik det er omtalt, vil såleis ikkje utløyse konsesjon etter ervervslova.

Forholdet til Samla plan, verneplanar, fylkeskommunale og kommunale planar

Samla plan

Ei utbygging av Neselva er handsama i Samla plan med ei utbygging av fallet mellom kote 440 og Breimsvatnet på kote 62 med ein estimert produksjon på ca. 18 GWh/år. I alternativet er det føresett overføring av Sørsendalsvatnet til Blådalsvatnet og vidare til Nausta.

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av mars 2001 gjeve Neselva ei forenkla handsaming og plassert ei trinnvis utbygging av Neselva i Samla plan kategori I. Første byggesteg omfattar utnytting av fallet mellom kote 195 og kote 62, og er identisk med omsøkt utbygging. 2. byggesteg nyttar fallet mellom kote 450 og kote 195. I motsetning til det opprinnelege SP-alternativet inngår tilsiget frå Sørsendalsvatnet og Blåbreen i den tostegs utbygginga.

Verneplanar

Dei fysiske inngrepa i tilknytning til prosjektet er ikkje planlagt utført i områder som er verna eller planlagt verna. Øvre delar av nedbørfeltet med Sørsendalsvatnet inngår i eit forslag til landskapsvernområde som er lokalisert til fjellområdet mellom Naustdal og Hyen.

Fylkeskommunale planar

Fylkeskommunen har ingen planar i området, men har under utarbeiding ein fylkesplan for arealbruk.

Kommunale planar

Utbyggingsområdet er i kommuneplanen sin arealdel lagt ut til landbruk-, natur- og friluftsområde.

Utbyggingsplanen

Utbyggaren søker om utbygging etter byggesteg 1 i Samla plan.

Hydrologi

Hovuddelen av nedbørfeltet til kraftverket ligg mellom kote 450 og 1200 og ca. 17 % av feltet på knapt 27 km² er isbre. Avrenninga frå feltet er størst i sommarhalvåret. I søknaden er det lagt til grunn ei middelavrenning på 2,47 m³/sek som gjev eit årstilsig på 78 Mm³. Alminneleg lågvassføring er utrekna til 110 l/sek.

Inntak

Inntaket til tilløpsrøret er plassert like ved elveløpet på kote 195 og vert oppbygd av ein betongkum med grind og stengeventil. Ein lausmasseterskel på tvers av elveløpet vil styre vatnet til inntaket. Lausmasseterskelen vil få ei lengd på ca. 25 m med største høgde 3 m. Oppstraums terskelen blir det utgravd eit inntaksbasseng på 500 m² og djupne 2-3 m. Terskelen skal utstyrast med tappeanordning for slepping av minstevassføring.

Vassveg

Frå inntaket og nedover innmarka/beiteareal vil det bli nedgravd ei om lag 750 m lang rørgate med rørdiameter 1000 mm.

Kraftstasjon

Bygningen med grunnflate på 70 m² vil bli plassert like ved Neseelva sitt utløp i Breimsvatnet. Det er planlagt installert to aggregat på 3 MW og 1 MW. Samla slukeevne vert 3,8 m³/sek. Grunna allereie avgrensa nettkapasitet er det sannsynleg at innstalleringa av det minste aggregatet vert avventa inntil linja er forsterka.

Vegar

Det blir naudsynt å bygge kortare vegstubbar frå eksisterande gards- og driftsveggar til kraftstasjonen og inntaket i elva.

Nettilknytning

Produsert energi vil bli framført til eksisterande 22 kV linjenett via ein transformator ved kraftstasjonen og ein 300 m lang jordkabel. Nettkapasiteten må aukast før byggesteg 2 kan realiserast.

Produksjon og kostnader

For omsøkt utbygging er det utrekna ein midlare årlig produksjon på 15,6 GWh. Ca. 9,5 GWh vil bli produsert i sommarhalvåret. Med drift berre i 3 MW-aggregatet vert årsproduksjonen knapt 13 GWh. I årsproduksjonen er det medrekna slepping av alminneleg lågvassføring på 110 l/sek i sommarhalvåret.

Byggekostnaden er kalkulert til 15 mill. kr utan investeringsavgift, som gjev ein utbyggingspris på 0,96 kr/kWh.

Alternative løysingar

Andre alternativ og ytterlegare utbygging

Ei energimessig mogeleg løysing er regulering av Sørsendalsvatnet på kote 928. I dagens situasjon er dette uaktuelt ettersom vatnet inngår i eit forslag til landskapsvernområde lenger vest. Det føreligg elles ikkje alternative utbyggingar utover det omsøkte alternativet og det opprinneleg SP-alternativet med utbygging i eitt fall mellom kote 450 og kote 62.

I framtida vil det vere mogeleg med utbygging av fallet ovanfor det omsøkte prosjektet, omtala som 2. byggesteg. Utbygginga vil utnytte eit fall på om lag 255 m med ein ny kraftstasjon ved inntaket til det omsøkte kraftverket. Det er stipulert ei installert effekt på 7-8 MW.

Verknader av tiltaket

Fordeler

Fordelane er ein årleg produksjon i underkant av 16 GWh og utnytting av ein lokal ressurs som vil medverke til styrking av næringsgrunnlaget for eigarane som i dag i stor grad har sitt virke i primærnæringa. I driftsperioden er det kalkulert med 0,5 årsverk. Kommunen vil på sikt få skatteinntekter frå utbygginga.

Ulemper

Ulempene ved tiltaket framstår ved visuelle inntrykk gjennom redusert vassføring på den utbygde delen av Neselva, og midlertidige sår i landskapet ved nedgraving av rørgate. Inntaksbassenget med lausmasseterskel vil framstå som eit framandelement i landskapet.

På den aktuelle utbyggingsstrekninga er det jordbruksareal som tidvis kan ha avrenning til elva, og fjerning av mesteparten av vatnet kan endra resipientforholda. Vidare er Neselva er vasskjelde for to gardsbruk.

Konfliktene for vilt/jakt, fisk, kulturminne og landbruk er vurdert som små negative.

NVE si oppsummering av høyringsfråsegnene og andre sine vurderingar

Fråsegnene er i heilskap referert ovanfor. Her oppsummerer vi hovudpunkta.

Gloppen kommune har ingen merknad til at søknaden vert imøtekomen, og viser til verdien dette vil ha for å styrke busetnad og næringsgrunnlag i Kanddal. Kommunen er innstilt på å vurdere dispensasjon frå kommuneplanen i området som i gjeldande arealdel viser LNF-område.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane vurderer verknadane for almenne interessene som små, og aksepterer ei utbygging under førsetnad av at det gjennom året vert sleppt minstevassføring på 110 l/sek forbi inntaket. Inngrepa må elles tilpassast terrenget og gjennomførast på ein skånsam måte.

Direktoratet for naturforvaltning viser til vurdering gjennom Samla plan og går ikkje imot utbygginga, men føreset slepping av den føreslegne minstevassføring på 110 l/sek gjennom heile året. Vidare meiner DN at det må knytast naturforvaltningsvilkår til utbygginga, men med unntak for innbetaling av årleg tilskot til opphjelp av fiske/vilt/friluftsliv.

Landbruksdepartementet og Bergvesenet har ingen merknader.

Statens Vegvesen føreset at utbygger tek kostnaden med ev. skader på fylkesvegen i forbindelse med kryssing av veggen med rørgata.

NVEs vurdering og konklusjon

Det vert søkt om utbygging i ei elv med gode førestnader for å utnytte vasskrafta utan vesentlege ulemper for miljøet. Den omsøkte utbygginga vil utnytte om lag 72 % av tilsiget i eit normalår. Avrenninga er vanlegvis jamnt høg i sommarhalvåret ettersom ein del av nedbørsfeltet er isbre, og om lag 74 % av elektrisiteten vert produsert i sommarhalvåret.

Søklar foreslår slepping av minstevassføring tilsvarende alminneleg lågvassføring på 110 l/sek i sommarhalvåret (01.05 – 30.09). Turbinen si minimumslukeevne er planlagt til 200 l/sek. I vinterhalvåret vil tilsig mindre eller lik denne vassføringa renne forbi inntaket. Ved vassføringar mellom 200 l/sek og opp til maksimum slukeevne på 3,8 m³/sek vil det ikkje renne vatn forbi inntaket.

I sommarhalvåret vil vassføringar under 310 l/sek i heilskap renne i elveløpet, medan 110 l/sek vil renne forbi inntaket ved vassføringar opp til maksimum slukeevne. Normalt må det påreknast ei betydeleg vassføring også i den utbygde delen av elva frå siste halvdel av mai til midten av august, men det kan vere grunn til å peike på at straks snøsmeltinga er over vil vassføringa i elveløpet gå relativt raskt ned til minstevassføring ettersom restfeltet er lite og har få bekker med jamn avrenning til Neselva.

NVE har for øvrig gått gjennom dei hydrologiske data for prosjektet og finn at desse er rimlege.

Dei fysiske inngrepa vil omfatte utgraving av inntaksmagasin, bygging av demning og nedgraving av rørgate. Det er ikkje naudsynt med større vegbygging ettersom det allereie er bygd ein stølsveg som kan nyttast som anleggsveg eit godt stykke opp mot inntaksområdet. Det mest synlege inngrepet vil vere knytt til rørgata og rørgatetraseen, men visuelt vil dette vere av midlertidig karakter. Samla sett vurderer NVE inngrepa til å vere moderate.

Nesdalføret er trangt, bratt og vanskeleg å forflytte seg i utanom stølsvegen. Den delen av Nesda-

len som inngår i prosjektområdet har pga. topografien avgrensa moglegheiter for m.a. turgåing. Det foregår jakt på hjort. Dei mest brukte og lettast tilgjengelege områda ligg godt ovanfor inntaksbassenget. NVE ser det derfor slik at verknadane for friluftslivet er ubetydlege.

Neselva har heller dårlege naturgjevne vilkår for fisk på grunn av breavsmelting som gjev låg vassstemperatur om sommaren, og i tillegg er elveløpet bratt på utbyggingstrekninga med unntak av ei kortare strekning (80-100 m) ved utløpet i Breimsvatnet. På grunn av den store fallgradienten er elvebotnen samansett av grove steinar/blokker som avgrensar mengda av fisk og levevilkåra. Vi vurderer utbygginga til å gje marginal negativ verknad for fisken.

Kraftverket vil produsere 15,6 GWh i eit midlare år. Ubyggingskostnaden er kalkulert til 15,0 mill. kr, og dette gjev ein såpass låg utbyggingspris som 0,96 kr/kWh. Etter våre utrekningar, basert på NVE si handbok om kostnadsgrunnlag for mindre vasskraftanlegg, ligg søkjar sitt kostnadsoverslag ca. 25 % under vårt overslag. Sidan det i søknaden ikkje er oppgjeve detaljert kostnadsoverslag har vi ikkje gått nærmare inn på dette, men vi har erfaring for at denne type utbyggingar ligg noko lågare i kostnadsestimater og anleggskostnader knytt til inntak og rørgate. Uansett ser NVE på utbygginga som rimeleg i forhold til innvunnen energimengd.

Søknaden gjeld byggesteg 1, og ei eventuell utbygging av 2. byggesteg må takast opp som eiga sak.

Etter ei samla vurdering av det omsøkte prosjektet og innkomne fråsegner finn NVE at fordelane med ei utbygging av Neselva kraftverk er større enn ulempene for almenne og private interesser. NVE vurderer vilkåret for å gje konsesjon etter vannressurslova § 25 som oppfylt, og tilrår at det vert gjeve konsesjon etter § 8 for bygging og drift av Neselva kraftverk på dei vilkår som følgjer vedlagt.

Vidare tilrår NVE at det vert gjeve løyve etter oreigningslova til ekspropriasjon av nødvendige areal og rettar for å gjennomføre utbygginga.

Etter oreigningslova § 25 1. ledd kan det gjevast samtykke til førehandstiltreding berre i særlege høve. Etter vår vurdering fyller den omsøkte utbygginga ikkje dette vilkåret, og vi tilrår derfor ikkje løyve til førehandstiltreding.

I vår totalvurdering er det også sett på konsekvensane for elektriske anlegg som er nødvendige for å bygge og drive Neselva kraftverk. Etter NVE si vurdering medfører dei elektriske anlegga ikkje skader og ulemper av eit slikt omfang at det har avgjerande vekt om det omsøkte anlegget kan byggast eller ikkje. NVE vil slutthandsame søknaden om bygging og drift av elektriske anlegg når det er teke

endeleg stilling til søknaden om utbygging etter vannressurslova.

Kommentarar til vilkåra

Post 1, Vasslepping

I søknaden er det lagt til grunn slepping av alminnelig lågvassføringa på 110 l/sek forbi inntaksdammen i perioden 01.05 – 30.9. I høve til ei årleg midelvassføring på 2,47 m³/sek utgjer dette 4,4 % eller 4 l/sek pr. km².

Det har ikkje kome innvendingar til storleiken på vassføringa som er planlagt sleppt forbi inntaksdammen, men fylkesmannen og DN tilrår slepping gjennom heile året.

NVE vurderer den alminnelege lågvassføring på 110 l/sek til å vere ei tilfredstillande minstevassføring. NVE foreslår å avgrense slepping av minstevassføring til sommerhalvåret m.a. på bakgrunn av at det er knytt små fiskeinteresser til den berørte elvestrekninga, og at ho framstår som lite eigna som gyte og oppvekstelv for innlandsauren. Vi vurderer slepping av minstevassføring på 110 l/sek i vinterhalvåret til å gje ein forholdsmessig stor reduksjon i produksjonen. I eit midlare år vil slepping av 110 l/sek i 180 dagar om vinteren redusere produksjonen med 0,62 GWh. Minste driftsvassføring i kraftverket er planlagt til 200 l/sek. I Neselva vil vassføringa om vinteren vere mindre enn 310 l/sek i periodar, slik at eit minstevassføringspålegg vil medføre oftare stans i kraftverket og ytterlegare tap i produksjonen.

Elva ligg naturleg nedsenka/skjult i terrenget slik at det etter vår vurdering er liten trong for minstevassføring om vinteren av omsyn til landskapet. Restfeltet vil gje noko vatn. Elva vil dermed ikkje bli heilt tørr.

Post 2, Byggefristar

Vi foreslår eit vilkår som er i tråd med vannressurslova § 19 3. ledd, jf. vassdragsreguleringslova § 12 nr. 1.

Post 4, Godkjenning av planar, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Vi foreslår standard vilkår. Det inneber m.a. at detaljplanane for inntaksdam/-basseng, rørgatetrasé og kraftstasjonsbygning må godkjennast før arbeidet vert igangsett. Trasear for nødvendige stikkvegar frå eksisterande stølsveg til rørgate og inntaksdam må også avklarast med NVE. For inntaksbassenget må det leggest fram ein plan som viser plassering av dei utgravne massane, og korleis skråningane i bassenget er tenkt sikra.

Post 5, Naturforvaltningsvilkår

Vårt forslag er noko redusert i høve til standard naturforvaltningsvilkår på bakgrunn av vi vurderer

verknadane som små og oversiktlege. Vi meiner at det er tilstrekkeleg med vilkår som ivaretek forholda for fisk, flora og fauna langs elva. På linje med DN finn vi ikkje grunnlag for å pålegge utbyggar innbetaling av årlege beløp til kommunen til å fremje fiske, jakt og friluftsliv. NVE kan heller ikkje sjå at det er trong for å pålegge konsesjonær dekking av utgifter til ekstra jakttoppsyn i anleggsperioden.

Post 6, Automatisk freda kulturminne

Fylkeskommunen har ikkje utført kulturminneregistreringar i utbyggingsområdet, og vi har ikkje motteke uttale frå fylkeskommunen. I søknaden er det nemnt nyare kulturminner knytt til elva t.d. sag og kvern, og at det langs røyrgatetraseen finst rydningsrøyser og terassar. I samband med detaljplanlegging etter ev. konsesjon, jf. post 4, og før anleggsarbeidet startar, føreset NVE at det vert teke kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminnelova.

Post 7, Forureining

NVE foreslår standardvilkår, og gjer samstundes merksam på at det ved ev. konsesjon må søkjast særskilt til fylkesmannen om utsleppsløyve i anleggsperioden.

Post 9, Tersklar mv.

Den store fallgradienten på utbyggingsstrekninga gjer det lite aktuelt å bygge tersklar. Vi har likevel teke med standard vilkår om dette særleg med tanke på erosjon.

Øvrige merknader

Neselva er vasskjelde for to gardsbruk på Ytre Kandal. Negativ endring i kvantum og vasskvalitet vil vere eit forhold av privatrettsleg karakter mellom utbyggar og grunneigarar. Vi viser elles til § 15 i vannressurlova om grunneigar sin førerrett til uttak av vatn til husholdning og husdyr.

NVEs forslag til vilkår for tillatelse etter vannressurloven § 8 for Ytre Kandal Kraft AS v/Olav Fuglestrand til å bygge Neselva kraftverk i Gloppen kommune, Sogn og Fjordane fylke

1

(Vannslipping)

I perioden 1. mai til 30. september skal den alminnelige lavvannsføringen på 110 liter/sek slippes forbi inntaksdammen.

2

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under

særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid, som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout, har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversettes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

3

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

4

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for utbyggingen. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

5

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene i Neselva er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon, og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompensierende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av utbyggingen tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompensierende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

6

(Automatisk fredete kulturminner)

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

7

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som

i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

8

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

9

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Den pålagte vasslipping, jf. post 1, gjøres kjent med eget informasjonsskilt ved inntaksdammen. Skiltet skal godkjennes av NVE.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Sta-

tens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpet hvert 5. år.

Høringsinstansenes merknader til NVEs innstilling:

Miljøverndepartementet hadde følgende merknader i brev av 27.05.02:

"Prosjektet er plassert i kategori I i Samlet Plan. NVE har beregnet middelproduksjonen til å bli 15,6 Gwh pr. år inkl. slipp av minstevannføring på 0,11 m³/s i perioden 1. mai - 30. september. Utbyggingskostnaden er meget rimelig sammenliknet med andre vannkraftprosjekter. NVE foreslår at det gis konsesjon som omsøkt.

DN og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane frarår ikke at det gis konsesjon, men mener det hele året bør slippes minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring på 0,11 m³/s.

NVE på sin side går i mot at det pålegges å slippe minstevannføring i perioden 1. oktober - 30. april. NVE peker på at det er knyttet små fiskeinteresser til den berørte elvestrekningen og på at det vinterstid ikke er noe estetiske hensyn som tilsier vannslipp da elva ligger nedsenket i terrenget. Det pekes videre på at vannsipp om vinteren vil gi en uforholdsmessig stor reduksjon i produksjonen. Reduksjonen vil bli på minst 0,62 Gwh.

Miljøverndepartementets vurdering

Vi vil ikke frarå at det gis konsesjon, men vi mener at det inntil videre må slippes minstevannføringer også om vinteren. Vår begrunnelse for dette framgår nedenfor.

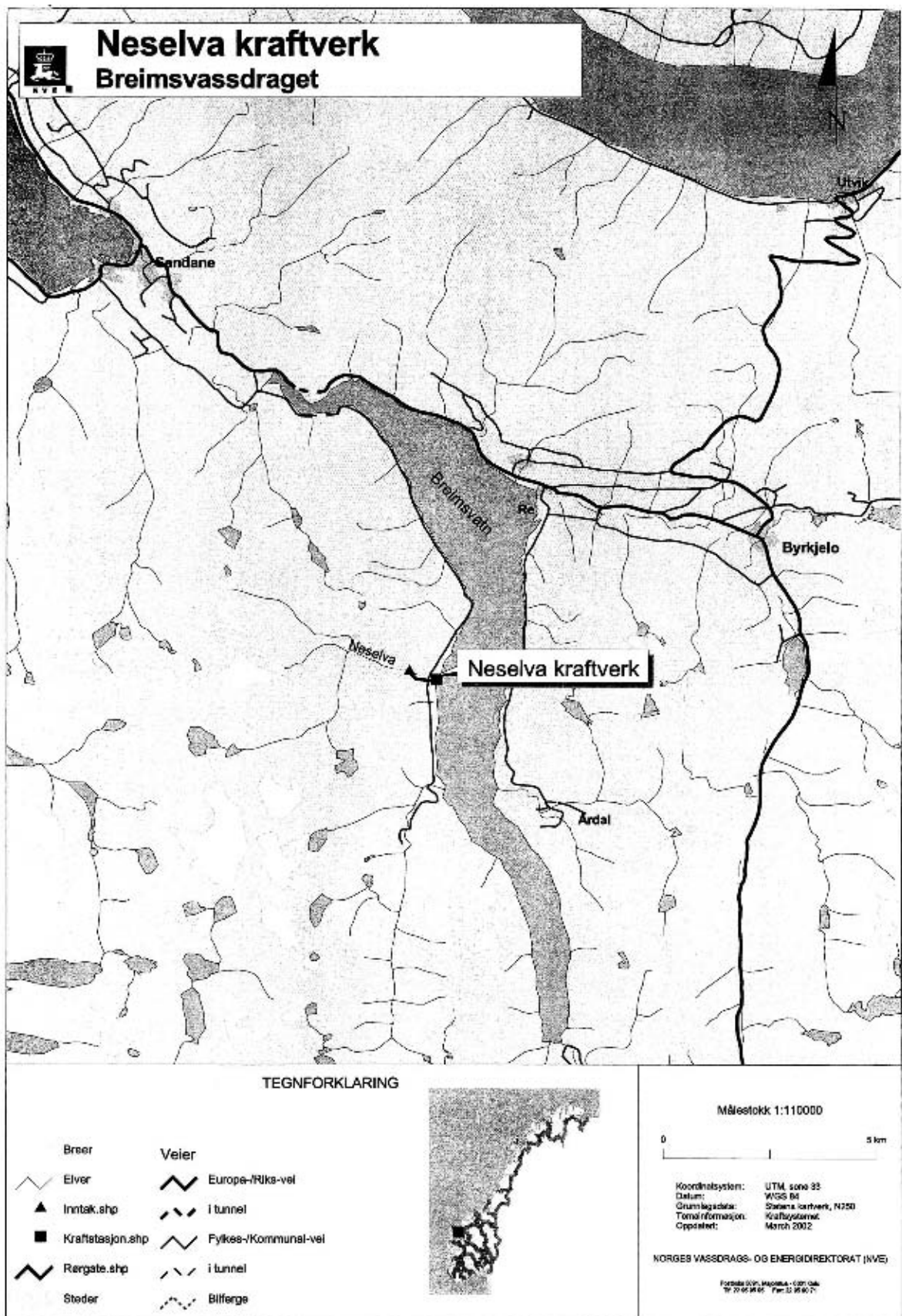
Vannressurslovens § 10 angir som hovedregel at minst alminnelig lavvannføring skal være tilbake. For saker som konsesjonsbehandles skal spørsmålet om minstevannføring ifølge § 10 avgjøres etter en konkret vurdering, med vekt på bl.a. å sikre vannspeil, vassdragets betydning for plante- og dyreliv og grunnvannsforholdster.

Departementet vil peke på at det i denne saken ikke er foretatt faglige utredninger når det gjelder planter og dyr. Man vet derfor ikke om det er riktig at tiltaket vil gi ubetydelige virkninger for naturen, slik det skrives i søknaden. Svaret for å dokumentere fravær av konflikter med eksempelvis biologisk mangfold påligger utbygger. På denne bakgrunn foreslår vi at det i utgangspunktet skal slippes minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring hele året.

Kravet bør kunne frafalles helt eller delvis dersom det kan dokumenteres at minstevannføring om vinteren ikke gir noen vesentlig miljøgevinst. I den aktuelle saken gjelder dette i første rekke biologisk mangfold. Som et grunnlag for å eventuelt fravike et krav om minstevannføring må det foreligge en undersøkelse som omfatter en utsjekking av eventuelle forekomster av arter på den norske rødlista og en vurdering av artssammensetningen i utbyggingsområdet i forhold til andre deler av vassdraget og/eller tilsvarende nærliggende vassdrag.

Vi foreslår på denne bakgrunn at post 1 (Vannslipping) i vilkårene endres som følger:

"Det skal hele året slippes en vannføring fra inntaksdammen minst tilsvarende den alminnelig lavvannføringen på 110 l/sek. NVE i samråd med Direktoratet for naturforvaltning kan, etter at det er foretatt faglige undersøkelser av plante- og dyrelivet i området, oppheve eller endre bestemmelsen om vannslipp i perioden 1. oktober - 30. april."

DN foreslo at standardvilkår ble gjort gjeldende for utbyggingen. NVE har redusert vilkårene noe i forhold til dette.

Departementet støtter DN i at standardvilkår bør fastsettes, og vi slutter oss til DN's begrunnelse for dette, jf. vedlegg.

TILLATELSE ETTER LOV OM FORURENSNINGER OG OM AVFALL

Det kan gis tillatelse til utbyggingen etter lov om vern mot forurensinger og om avfall, § 11, dersom det fastsettes vilkår som foreslått i post 7 i NVEs forslag til konsesjonsvilkår."

Sogn og Fjordane fylkeskommune hadde disse bemerkningene i brev av 30.04.02:

"Automatisk fredete kulturminner

Kulturavdelinga har i dag ikkje kunnskap om automatisk freda kulturminne i det omsøkte området for Neselva kraftverk. Kulturavdelinga kjenner til at det er gjort ein rekke funn frå jernalder både på indre, midtre og ytre Kandalen (gnr. 121, 122 og 124). Funna er i stor grad våpen og reidskap som truleg skriv seg frå graver. I 1969 fekk Bergens Museum inn ein "heilag kvit stein" ein såkalla fallosstein frå Kandal. Steinen har stått sentralt i norrøn religion og kultus.

Desse funna tyder på at det har vore stor aktivitet i Kanalen i jernalder. På bakgrunn av det ovannemde ser Kulturavdeling at det er eit godt potensiale for funn av automatisk freda kulturminne i området. Det vil difor vere naudsynt med ei arkeologisk registrering før vi kan gje endeleg uttale til planen.

Vi gjer for ordens skuld merksam på at tiltakshavar må bere kostnadene ved ei arkeologisk registrering, jf. § 10 i lov om kulturminne.

Kulturminne frå nyare tid

I søknaden om løyve for bygging av Neselva kraftverk er konflikter for kulturminner frå nyare tid vurdert som små negative, då ingen av dei kjende kulturminna kjem i konflikt med utbygginga."

Kommunal- og regionaldepartementet har ingen merknader til NVEs innstilling.

Olje- og energidepartementets bemerkninger

Ytre Kandal Kraft AS er et aksjeselskap eid av de grunneierne som har fallrettigheter i prosjektet. Tiltakshaverne har hovedsakelig jordbruk som hovednæring og formålet med tiltaket er å styrke næringsgrunnlaget og bosettingen. Det søkes om tillatelse etter vannressursloven for bygging av Neselva kraftverk i Breimsvassdraget.

Grunneierne har de nødvendige fallrettigheter og eiendomsrettigheter som er planlagt utnyttet. Det tas sikte på å inngå minnelig avtale om alle rettigheter som trengs for å gjennomføre utbyggingen, men dersom dette ikke lykkes blir det også søkt om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse etter oreigningslova av 23.10.1959. Det er verken søkt om re-

guleringer eller overføringer i forbindelse med tiltaket.

Prosjektet omfatter en utbygging av et elvekraftverk i to trinn. Foreliggende søknad omfatter første byggetrinn som omfatter utnyttning av fallet mellom kote 195 og kote 62. Et eventuelt byggetrinn to vil benytte fallet mellom kote 450 og kote 195.

Direktoratet for naturforvaltning vurderte utbyggingen i forhold til Samlet Plan i mars 2001, og plasserte denne i kategori I.

Søknaden gjelder bygging av inntaksordning i Neselva, nedgraving av tilløpsrør i nærområdet til elven og bygging av kraftstasjon helt nede ved Breimsvannet. En løsmasse terskel på tvers av elveløpet vil styre vannet til inntaket. Terskelen vil bli utstyrt med en tappeanordning for slipping av minstevannføring.

I søknaden legges til grunn en minstevannføring på 110 l/sek forbi inntaksdammen i perioden 01.05 - 30.09, noe NVE vurderer å være en tilfredsstillende minstevannføring i sommerhalvåret.

Fordelene ved utbyggingen er en årlig produksjon i underkant av 16 GWh og utnyttning av en lokal ressurs som vil medvirke til styrking av næringsgrunnlaget og bosettingen. I driftsperioden er det kalkulert med 0,5 årsverk. Kommunen vil på sikt få skatteinntekter fra utbyggingen.

Ulempene ved tiltaket framstår ved visuelle inntrykk gjennom redusert vassføring på den utbygde delen av Neselva, og midlertidige sår i landskapet ved nedgraving av rørgate. Inntaksbassenget med løsmasseterskel vil framstå som et fremmedelement i landskapet. Konflikten for vilt/jakt, fisk, kulturminne og landbruk er vurdert som små negative.

Miljøverndepartementet frarår ikke konsesjon, men mener at det må slippes minstevannføring også om vinteren inntil det er dokumentert at dette ikke gir noen vesentlig miljøgevinst. Sogn og Fjordane fylkeskommune oppgir at det vil være nødvendig med en arkeologisk registrering før de kan gi endeleg uttalelse til planen.

Ingen av høringsinstansene går imot at tillatelse gis, og NVE går inn for at det gis konsesjon. Gloppe kommune har ingen merknader til konsesjons-søknaden. Olje- og energidepartementet finner at fordelene ved utbyggingen er større enn ulempene, og tilrår at konsesjon gis i medhold av vannressurslovens § 8, jf. § 25.

Videre tilrår Olje- og energidepartementet at Ytre Kandal Kraft AS gis tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter etter oreigningsloven § 2 første ledd nr. 51. Det tilrås også gitt tillatelse etter lov om vern mot forurensning og om avfall § 11, i samsvar med Miljøverndepartementets uttalelse.

I henhold til oreigningsloven § 25 første ledd kan det gis tillatelse til forhåndstiltredelse før rettskraftig skjønn foreligger. Det er imidlertid kun ad-

gang til å gi forhåndstiltredelse før skjønnsbegjæring er fremsatt, dersom det vil medføre urimelig forsinkelse å vente med tiltredelse til etter at begjæring av skjønn er fremsatt. Det anses ikke dokumentert at det vil innebære urimelig forsinkelse i dette tilfelle. Konsesjonssøkerne kan søke om forhåndstiltredelse etter oreigningsloven når skjønnsbegjæring er inngitt til tingretten.

Olje- og energidepartementets merknader til vilkårene

Post 1, (Vannslipping)

NVE anser at en minstevannføring på 110 l/sek forbi inntaksdammen i perioden 1. mai til 30. september vil være tilfredsstillende. Miljøverndepartementet viser til vannressursloven § 10 og anser at det bør slippes en vannføring fra inntaksdammen minst tilsvarende den alminnelige lavvannføringen på 110 l/sek hele året.

En vannslipping i vinterhalvåret vil i følge NVE redusere produksjonen i et midlere år med 0,62 GWh, noe som anses som en forholdsmessig stor reduksjon. Videre vil et slikt pålegg medføre oftere stans i kraftverket og derved ytterligere tap i produksjonen.

Olje- og energidepartementet vil vise til at vannressursloven § 10, annet ledd innebærer at det for konsesjonspliktige tiltak skal foretas en konkret vurdering av om det skal fastsettes minstevannføringskrav og i tilfelle hvor strenge disse skal være. Det er således ingen hovedregel at minst alminnelig lavvannføring skal være tilbake slik Miljøverndepartementet uttaler. Det fremgår av forarbeidene til loven at i vassdrag hvor virkningene har liten eller ingen betydning sammenlignet med fordelene, kan minstevannføringen settes lavere enn alminnelig lavvannføring eller frafalles helt.

Departementet er enig med NVE når det gjelder påvisningen av at elven ligger skjult i terrenget, slik at det er lite behov for minstevannføring om vinteren av hensyn til landskapet. Restfeltet vil gi noe vann, slik at elven dermed ikke blir helt tørr. Departementet slutter seg til NVEs forslag om at det bare skal pålegges slipp av minstevannføring i perioden 1. mai til 30. september.

Post 4, (Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Planer skal legges fram for NVE til godkjenning.

Post 5, (Naturforvaltning)

NVE har redusert vilkårene for naturforvaltning noe i forhold til standardbestemmelsene da konsekvensene anses som små og oversiktlige.

Miljøverndepartementet viser til Direktoratet for naturforvaltnings krav om at standardvilkår gjøres gjeldende og slutter seg til dette. Olje- og ener-

gidepartementet støtter dette og post 5 foreslås endret som følger:

Nytt første avsnitt:

"I

Utbyggeren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i Neselva er slik at de stede egne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes."

Nytt fjerde avsnitt:

"IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansieringen av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen."

Nytt femte avsnitt:

"V

Utbyggeren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden."

Fjerde avsnitt blir nytt sjettede avsnitt.

Post 6, (Automatisk fredete kulturminner)

Sogn og Fjordane fylkeskommune vil ikke inngi uttalelse før en arkeologisk registrering er gjennomført. Olje- og energidepartementet forutsetter, i likhet med NVE, at søkeren før anleggsarbeidet starter tar kontakt med fylkeskommunen for å avklare forholdet til kulturminneloven. Det vises for øvrig til at konsesjonæren skal stanse arbeidet og sende melding til fylkeskommunen dersom det i anleggs- eller driftsfasen viser seg at tiltaket berører automatisk fredete kulturminner.

For øvrige poster vises det til NVEs innstilling til vilkår samt merknader til disse, som Olje- og energidepartementet slutter seg til.

Olje- og energidepartementet

t i l r å r:

1. I medhold av lov om vassdrag og grunnvann av 24.11.00 nr. 82 § 8, jf. § 25 gis Ytre Kandal Kraft AS tillatelse til bygging av Neselva kraftverk i Gloppen kommune på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 7. februar 2003.
2. I medhold av lov om oreigning av fast eiendom av 23.10.59 nr. 3 § 2 første ledd nr. 51 gis Ytre Kandal Kraft AS tillatelse til å ekspropriere nødvendige rettigheter for bygging av Neselva kraftverk.
3. I medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13.03.81 nr. 6 § 11 gis Ytre Kandal Kraft AS tillatelse til å bygge Neselva kraftverk.

11 Sagevikelv Kraft AS

(Søknad om konsesjon for bygging av Sagevikelv kraftverk i Gaular og Fjaler kommuner i Sogn og Fjordane)

Kongelig resolusjon av 7. februar 2003

Sagevikelv Kraft AS har søkt om tillatelse til å bygge Sagevikelv kraftverk. Selskapet er et aksjeselskap eid av de grunneierene som har fallrettigheter i prosjektet. Kraftverket vil ligge nederst i Sagevikelven, på grensen mellom Gaular og Fjaler kommune. Kraftverket vil bli et rent elvekraftverk, og vil etter NVEs beregninger produsere ca. 19,5 GWh årlig.

NVE har mottatt følgende søknad av 10.06.01 fra Sagevikelv Kraft AS:

”Sagevikelv Kraft AS ynskjer å utnytte vassfallet i Sagevikelva i Gaular/Fjaler kommune i Sogn og Fjordane og søker hermed om løyve til fylgjande tiltak:

1. Etter lov om vassdrag og grunnvatn om løyve til:
 - bygging av inntakskonstruksjon i Sagevikelva kote 300.
 - legging av nedgravd tilløpsrør frå inntakskonstruksjon til kraftstasjon.
 - bygging av kraftstasjon med installert effekt 4,6 MW og avløp til Sagevikelva kote 10.
2. Etter energilova av 29. juni 1990, nr. 50, om anleggskonsesjon for:
 - 5 MVA hovudtrafo 22 kV
 - tilknytning til eksisterande 22 kV nett med do. 50 m lang jordkabel.
3. Etter forureiningslova av 13. mars 1981, om løyve til:
 - gjennomføring av tiltaket
 - ...

1. Om søkaren**1.1 Søkar**

Sagevikelv Kraft AS under stifting står som søkar og vil forestå utbygging og drift av kraftverket. Selskapet er eit privat aksjeselskap eigd av dei grunneigarane som har fallrettar i prosjektet. Ing. Hermod Seim er konsulent for utbygginga.

1.2 Grunngjeving for tiltaket

Dei private grunneigarane som står bak tiltaket har i hovudsak jordbruk som hovudnæring. Lønsemda innen jordbruket er svak og føremålet med tiltaket er å styrke busetting og næringsgrunnlag.

2. Generelt om dagens situasjon**2.1 Lokalisering**

Utbyggingsområdet ligg på sørsida av Dalsfjorden på grensa mellom Gaular og Fjaler kommune i Sogn og Fjordane.

2.2 Vassdraget

Sagevikelva (083) eller Bjørvikelva som den også vert kalla, er grenseelv mellom Fjaler og Gaular kommune. Elva har utløpet i sjøen på sørsida av Dalsfjorden mellom Bygstad og Dale.

Nedbørfeltet er 14,8 km² og medelvassføringa over året er 1,35 m³/s. Klimaet er maritimt.

Den nedre delen av elva opp til ca. kote 300, har eit jamt bratt fall og renn for ein stor del i eit trangt gjel. Elva er lite framtrekande og området er påverka av vegar, gardsdrift og kraftlinjer.

Den øvre delen har preg av urørt fjellområde med glissen furuskog i nedre deler og elva er her meir sentral i landskapet. Dette området er noko påverka av vegar, hytter og stolar.

Det finst ingen tidlegare reguleringar eller kraftverk i vassdraget.

3. Beskrivelse av tiltaket**3.1 Hovuddata for kraftverket****3.1.1 DATA FOR TILSIG**

Nedbørfelt	km ²	12,8
Normaltilsig 1970-99	m ³ /s	1,2

3.1.2 DATA FOR KRAFTVERK

Fallhøgde, brutto	m	290
Slukeevne, maximum	m ³ /s	2,0
Slukeevne, minimum	m ³ /s	0,07
Tilløpsrør, diameter	mm	800/ 900
Installert effekt, maximum	kW	4600
Brukstid	t	3590
Utnyttingsgrad, samla vassmengde	%	71
Minstevassføring, sommar	l/s	50

3.1.3 DATA FOR PRODUKSJON

Produksjon, vinter I	GWh	4,4
Produksjon, vinter II	GWh	4,9
Produksjon, sommar	GWh	7,2
Produksjon, året	GWh	16,5

3.1.4 DATA FOR ØKONOMI

Byggekostnad	mill.kr	18,0
Utbyggingspris	kr/ kWh	1,09
Netto noverdi før skatt	mill.kr	16,1
Netto noverdi etter skatt	mill.kr	6,4
Avkastning etter skatt	%	11,0
Kraftpris	øre/ kWh	17
Balansepris	øre/ kWh	11,3
Diskonteringsrente	%	7

3.2 Teknisk plan

3.2.1 Hydrologi og tilsig

Mesteparten av nedslagsfeltet ligg mellom 300 og 700 moh. og det er eit større vatn (Bjørvikevatnet kote 396) og fleire mindre vatn i vassdraget. Det er ein god del myrareal og lausmasser i feltet som saman med sjøarealet gir relativt god naturleg sjølvregulering. Mesteparten av nedbørfeltet er nordvendt og smeltesesongen er derfor relativt lang og dette bidrar også til utjamning av vassføringa.

Kraftverket får eit nedslagsfelt på 12,8 km² og normaltilsiget for perioden 1970-99 er berekna til 1,2 m³/s som gir eit årstilsig på 38,3 mill.m³. Gjennomsnittleg lågvassføring er berekna til 37 l/s.

Det hydrologiske grunnlaget er NVE sitt isohydatkart 1987 og vassmerka VM Ullebø (40 %) i Dyrneslielva og VM Nautsundvatn (60 %) i Guddalsvassdraget.

3.2.2 Reguleringar

Tiltaket medfører ingen reguleringar.

3.2.3 Overføringar

Den mindre sideelva frå Nistadstølen vert overført til kraftverksinntaket i Sagevikelva med ei 120 m lang grøft på kote 310. Traseen går i skogsterreng (lausmasser) og grøfta blir open med kanaltverrsnitt på ca 1 m².

3.2.4 Inntak

Plasseringa av inntaket er i stor grad bestemt av topografien og omsynet til fallet på tilløpsrøret. Ved inntaket på kote 300 er det fjell i dagen og det blir støpt ein ca. 3 m høg betongterskel tvers over elveløpet (ca. 15 m lengde) nedstrøms inntaket for å etablere eit inntaksbasseng med tilstrekkeleg djupne og volum. Damterskelen vert utstyrt

med bunntappeluke (ventil) for å kunne spyle ut lausmasser som vert sedimentert i bassenget. For slepping av minstevassføring vert det montert tappeventil med fast opning. Inntaket vert lagt til side for elveløpet og det vert sprengt ut ein kanal og bygt ein mindre betongkonstruksjon med inntaksrist og bjelkestengsel i kanalen. Inntaket vert dimensjonert for max. vassføring på 2 m³/s og får dermed relativt liten størrelse.

3.2.5 Vassveg

Frå inntaket blir driftsvatnet ført i eit 1280 m langt tilløpsrør med diameter 800/900 mm ned til kraftstasjonen. Det vert nytta duktilt støpejern DN 800 mm på den nedre delen og glasfiberarmert plast DN 900 mm på den øvre delen. Røret vert lagt i grøft (delvis fjellgrøft) på heile strekninga, og overfylt med lausmasser slik at det ikkje vil vere synleg.

3.2.6 Kraftstasjon

Kraftstasjonen vert plassert inntil elva ca. 70 m ovanfor riksvegen og avløpet frå kraftstasjonen vil gå via ein kort kanal tilbake til elva på kote 10. Det er planlagt installert 2 stk. Peltonaggregat med effekt 2 x 2,3 = 4,6 MW med generatorspenning 980 V (lågspenning). Kraftverket får ei slukeevne på 2 m³/s og vil utnytte 71 % av vassmengda i elva. Kraftstasjonshuset får eit areal på ca. 70 m² og enkel utforming med mønetak og utsjånaden vert tilpassa lokal byggeskikk. Hovudtransformatoren 0,98/22 kV vert plassert inntil kraftstasjonshuset.

3.2.7 Vegbygging

Det vert bygt ein 200 m lang skogsveg i traséen for tilløpsrøret for permanent tilkomst til inntaket.

3.2.8 Nettilknytting

22 kV linja mellom Bygstad og Hålandsfossen passerer like ved og kraftverket vert knytta til denne linja med ein 50 m lang jordkabel. Linja har tilstrekkeleg kapasitet.

3.3 Byggekostnader

Byggekostnaden er berekna til 18,0 mill. kr (1,09 kr/kWh) ekskl. investeringsavgift.

3.4 Framdriftsplan

Byggetida er berekna til 8 mnd.

3.5 Produksjon

Produksjonen er berekna (simulert) for kvar dag i perioden 1970-99 på grunnlag av medel døgntilsig med frådrag for slepping av minstevassføring 50 l/s.

Vinter I (01.01-30.04)	4,4 GWh
Vinter II (01.10-31.12)	4,9 GWh
Sommar (01.05-30.09)	7,2 GWh
Året	16,5 GWh

3.6 Køyremønster og drift av kraftverket

Kraftverket blir kjørt med konstant vasstand i inntaket og vil utnytte tilsiget i elva til ei kvar tid uten noko form for utjamning eller regulering.

4. Alternative løysingar

4.1 0-alternativet

Ein kjenner ikkje til at det føreligg andre planar for området. Dersom utbygginga av kraftverket ikkje vert gjennomført, vil området i store trekk forbli slik det er i dag.

4.2 Andre alternativ

Dei tre fallrettseigarane har sendt melding dgs. 10.07.97 om bygging av eit mindre kraftverk som utnytta fallet kote 10-150. Meldinga er handsama av fylkesmannen 23.07.98 og dei berørte kommunane Gaular og Fjaler. NVE har i brev dgs. 04.12.98 tilrådd å utarbeide eit forprosjekt for utnytting av fallet opp til kote 300 i eit eller to kraftverk. Utbygging av dette fallet i to kraftverk er vurdert, men lønsemda blir vesentleg dårlegare og det er ikkje utarbeidd prosjektmateriale for dette alternativet. Miljømessige omsyn tilseier heller ikkje to kraftverk fordi dei tekniske inngrepa vert noko større med bl.a. ny kraftlinje til den øvre kraftstasjonen.

Det er også vurdert å plassere kraftstasjonen litt lengre oppe i elva (k. 40) slik fylkesmannen er inne på i sitt brev av 23.07.98. Tilhøva ligg imidlertid dårleg til rette for stasjonsplassering her fordi terrenget er svært bratt og det er vanskeleg å overføre dei hydrauliske kreftene som oppstår i kraftverket. I tillegg kjem at det ikkje synest å vere fiskeomsyn som tilseier slik plassering.

4.3 Ytterlegare utbygging

Det føreligg ingen aktuelle planar for ytterlegare utbygging.

5. Forholdet til andre planar

5.1 Samla plan for vassdrag

Direktoratet for Naturforvaltning har ved brev 25.02.2000 gitt fritak for handsaming i Samla Plan for det omsøkte kraftverket. Det føreligg ingen andre Samla Plan-prosjekt som berører Sagevikelva.

5.2 Verneplanar

Det føreligg ingen verneplanar som berører Sagevikelva.

5.3 Kommunale og fylkeskommunale planar

I kommunen sin delplan for arealbruk er området disponert til landbruk, natur- og friluftsområde (LNF). I fylkeskommunen sin delplan for arealbruk er området ikkje disponert for spesielle føremål.

5.4 Arealbruk og eigedomstilhøve

For å gjennomføre utbygginga vil det vere behov for areal til midlertidige og permanente anlegg. Dei midlertidige anlegga (riggområde, mellomlager, etc.) vil bli levert tilbake når arbeidet er ferdig.

	Midlertidig Arealbehov (da)	Permanent Arealbehov (da)	
Inntaks- område	2	1	Småskog
Tilløpsrør .	15	0	Småskog, beite
Kraftsta- sjons- område	2	0,5	Småskog, beite

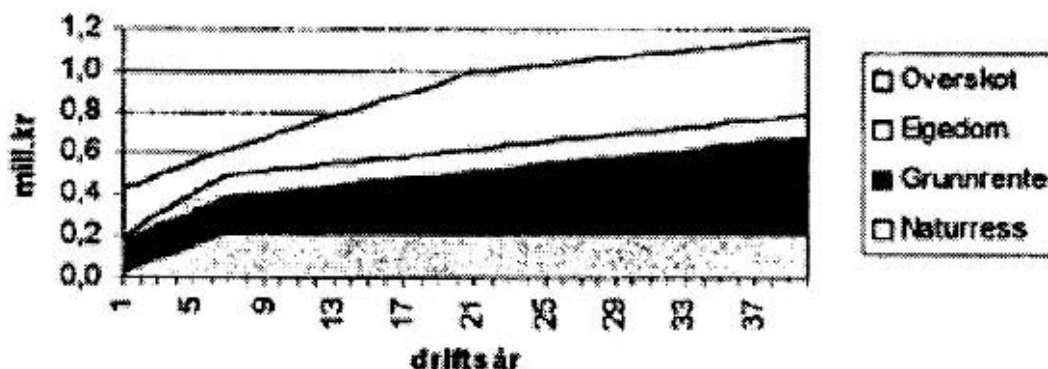
Dei fallrettane som vert utnytta er i privat eige og det er desse eigarane som førestår utbygginga gjennom selskapet Sagevikelv Kraft AS. Alle grunneigarar er kontakta og det blir tatt sikte på å inngå minnelege avtaler for leige av fallrettar og grunnareal som trengs for å gjennomføre utbygginga. Fylgjande eigedomar vert berørt:

Kommune	Gnr./Bnr.	Eigar
Fjaler kommune...	52/1	Bjarne Sagevik, 6815 Bygstad
Fjaler kommune...	52/2	Ola Sagevik, 6815 Bygstad
Gaular kommune .	86/1	Anne Fleten Mo, 6815 Bygstad

6. Konsekvensar som tiltaket medfører

6.1 Samandrag av fordelar og ulemper

Fordelene ved tiltaket er først og fremst av økonomisk karakter og knytta til energiproduksjonen på 16,5 GWh/år. Det lokale næringsgrunnlaget blir styrka og tiltaket vil bidra til å oppretthalde busetting og anna lokal aktivitet. Det offentlege vil få skatteinntekter slik det framgår i diagrammet under. (Dagens skattesystem med overskotskatt, eigedomsskatt, grunnrenteskatt og naturressursskatt).

Tiltaket vil gje ein mindre sysselsettingseffekt i byggetida og 0,7 årsverk i driftsfasen. Ulempene ved tiltaket er i hovudsak knytta til redusert vassføring på den berørte elvestreknininga.

6.2 Konsekvensar for andre interesser

6.2.1 Fysiske inngrep

Tiltaket medfører fylgjande tekniske anlegg og inngrep:

- Inntakskonstruksjon med damterskel av betong med største høgde 3 m og lengde ca. 15 m. Inntaksbasseng med areal ca. 1 da.
- 1280 m langt nedgravd tilløpsrør.
- Kraftstasjonshus med grunnflate ca. 70 m² og mønehøgde ca. 6 m. Huset vert tilpassa lokal byggeskikk og utført med utvendig grovt trepanel og torvtak.
- 50 m lang jordkabel til eksisterande 22 kV linje
- 120 m lang grøft i skogsterreng
- 200 m lang tilkomstveg til inntak

6.2.2 Endra vassføring

Medelvassføringa i Sagevikelva er berekna til 1,35 m³/s og gjennomsnittleg lågvassføring til 36 l/s. Den naturlege vassføringa varierer sterkt som vanleg for små elvar. Flaumar kan inntreffe til alle årstider og kan komme opp i 20-30 m³/s. Lågvassføringa kan gå heilt ned i ca. 10 l/s og er mest vanleg på ettervinteren og om sommaren etter at snøsmeltinga er over (juni). Etter utbygging vil medelvassføringa over året bli redusert til 29 % av naturleg vassføring på den berørte elvestreknininga. Flaumvassføringar vert lite påverka. Det er føresett vasslepping forbi inntaket med 50 l/s så vidt mogeleg i tida 1. mai - 30. september.

Kraftverket vil utnytte 71 % av vassføringa ved inntaket og utbygginga vil påverke vassføringa i elva nedanfor inntaket på fylgjande måte:

- Når vassføringa i elva er mindre enn 0,12 m³/s om sommaren og 0,07 m³/s om vinteren, vil kraftverket vere ute av drift og vassføringa vert uendra.
- Når vassføringa i elva om sommaren er i området 0,12-2,05 m³/s, vil alt vatnet med un-

tak av minstevassføringa gå i tilløpsrøret til kraftverket.

- Når vassføringa i elva om vinteren er i området 0,07-2,00 m³/s vil alt vatnet gå i tilløpsrøret til kraftverket.
- Når vassføringa ved inntaket er større enn 2 m³/s vil den overskytande del av vatnet renne forbi kraftverksinntaket.

Kraftverket har ingen reguleringsmagasin og vassføringa i elva oppstrøms inntaket og nedstrøms kraftstasjonen vert dermed ikkje påverka.

6.2.3 Natur og landskap

Sagevikelva ligg i ytre fjordstrøk og høyrer naturgeografisk til lauv- og furuskogsregionen på Vestlandet. Vassdraget er tidlegare brepåverka og det er ein god del lausmasseavsetningar og myrområder.

Den øvre delen av vassdraget (over kote 330) har eit variert landskap med relativt rik vegetasjon i dei nedre delene. Det er eit større vatn (Bjørvikevatnet) og fleire småvatn som saman med elva er sentrale landskapselement i denne delen. Stølar, hytter og vegar påverkar området i noko grad.

Den nedre delen av elva, som vert berørt av utbygginga, renn for det meste i eit trangt gjel og er lite synleg bortsett frå eit lite parti nede ved sjøen. Dette området er relativt sterkt påverka av jord- og skogbruk, vegar, kraftlinjer, mv. Elvestreknininga mellom inntaket kote 300 og kraftstasjonen kote 10 er 1,5 km lang og får redusert vassføringa med 71 % i medel og ein antar at dette er den største negative konsekvensen av utbygginga. Den naturlege variasjonen i vassføringa er svært stor og reduksjonen vil difor ikkje gje så negativt visuelt inntrykk. Elva har elles størst verdi som landskapselement ved flaum, og denne verdien vert redusert i liten grad fordi flaumvassføringane vert lite påverka av utbygginga. (Naturleg flaumvassføring er 6-20 m³/s medan max. driftsvassføring i kraftverket er 2 m³/s)

Dei tekniske anlegga har lite omfang og dei samla konsekvensane for natur og landskap vert vurdert som små.

6.2.4 Tur- og friluftsliv

Det er gode vilkår for ulike friluftaktivitetar i den øvre delen av vassdraget og dei omliggande fjellområda. Dette området vert nytta ein god del av lokalt busette (hytter), spesielt i samband med jakt, fiske, bærplukking og turgåing. I den nedre delen av vassdraget som vert påverka av utbygginga, ligg det ikkje til rette for tur- og friluftsliv og ein reknar ikkje med at utbygginga får nemnande konsekvensar.

6.2.5 Vilt og jakt

Det er ein relativt stor hjortebestand i området og hjortejakta har stor lokal interesse. Hjorten nyttar dei øvre delene av vassdraget til sommarbeite, medan dalsidene ned mot fjorden er ein viktig tilhaldstad om vinteren. Det finst elles småvilt (skogsfugl og hare), men småviltjakt har lite omfang. Ein reknar ikkje med at utbygginga får konsekvensar.

6.2.6 Fiske

Det går sjøaure eit lite stykke opp i Sagevikelva (ca. 150 m frå sjøen), men elva har berre marginal verdi som sjøaureelv. I fylkesmannen sitt brev av 23.07.98 vert det hevda at den anadrome strekninga er 300 m og at det går sjøaure heilt opp til om lag kote 40, men i fylgje lokale fiskarar har det ikkje vore fanga eller observert sjøaure i elva ovanfor kote 5 i mannsminne.

Elva har svært liten produksjonsevne og fisket blir utført sporadisk ved flaumvassføringar. Ein reknar med at feilvandring frå Kvamselva og Gaularvassdraget utgjer ein vesentleg del av fiskeoppgangen. Den øvre delen av den anadrome strekninga er bratt og uten substrat for reproduksjon og det er truleg berre den 100 m lange strekninga nedanfor kraftstasjonen som kan ha verdi for gyting og reproduksjon. Vassføringa på denne strekninga blir ikkje påverka og ein reknar ikkje med at utbygginga får konsekvensar for sjøaurestammen i elva. Fisket etter sjøaure føregår i dag sporadisk ved flaumvassføringar og kan halde fram etter utbygginga også ovanfor kraftstasjonen fordi flaumvassføringa blir lite påverka.

Det finst vanleg brunaure overalt i vassdraget, men fiskeinteressene er svært små på den berørte elvestrekninga fordi fallet er så stort. Utbygginga vil medføre tidvis tørrlegging på den øvre delen av strekninga, men kostnaden med eventuelle tiltak (minstevassføring, tersklar) er vurdert å bli for stor i høve til nytteverdien. Elva er også i naturleg tilstand så godt som tørrlagt til tider og det blir ikkje føreslått spesielle tiltak.

6.2.7 Vassforsyning og resipient

To gardsbruk har vassforsyning frå Sagevikelva, men ein reknar med at restvassføringa vil vere tilstrekkeleg til å dekke behovet. Det kan vere aktuelt å etablere ny vassforsyning frå kraftstasjonen til desse bruka. Med unntak av

ureining frå beitedyr er det ikkje nemnande resipientinteresser i vassdraget. I byggefasen vert elva tilført ubetydelege mengder forureining.

6.2.8 Kulturminnevern

Ein kjenner ikkje til at det finst verdifulle kulturminner i området. Terrenget tilseier at det er lite sannsynleg å finne kulturminner som vert berørt av kraftverksinntaket og kraftstasjonen. Dersom det finst kulturminner i traséen for tilløpsrøret, vil ein kunne ta vare på desse ved å justere traséen.

6.2.9 Jord- og skogbruk

Kraftverket ligg i eit beite- og skogsområde uten større jord- eller skogbruksinteresser og dei tekniske anlegga vil beslaglegge eit mindre areal på tilsaman 2-3 daa. Det nedgravde tilløpsrøret vil ikkje hindre utnyttinga. Elva sin sjølvgjerddeeffekt vil bli redusert, uten at dette får nemnande konsekvensar. Ein reknar ikkje med at utbygginga får nemnande konsekvensar.

6.2.10 Diverse

Det er ikkje forventa at utbygginga får nemnande konsekvensar for andre interesser som flaum- og erosjonsikring, transport, is, vassstemperatur og klima.

7. Avbøtande tiltak

7.1 Anleggsfasen

Det blir lagt vekt på å utføre dei fysiske inngrepa slik at ein unngår skjemmande sår i terrenget. Dyrka mark i traséen for tilløpsrøret vert utbetra og reetablert fullt ut.

7.2 Driftsfasen

Når tilsiget er stort nok, vil det bli slept minstevassføring 50 l/s forbi kraftverksinntaket om sommaren i tida 1. mai - 30. september. Tilløpsrøret vert nedgravd og vil ikkje vere synleg.

Kraftstasjonsbygningen vert tilpassa lokal byggeskikk og utført med torvtak og utvendig trepanel.

Høringsuttalelser og distriktsbehandling

Søknaden ble kunngjort i avisen Firda. Den ble også lagt ut til offentlig gjennomsyn i kommunen og sendt på høring til offentlige myndigheter og aktuelle interesseorganisasjoner.

Formannskapet i *Gaular kommune* ser på tiltaket som positivt i sitt vedtak av 20.08.01, basert på følgende vurdering:

”Prosjektet vil nytte naturressursar i området og gje auka energiproduksjon. Tiltaket blir ei tilleggsnæring og vil vere av økonomisk interesse

for grunneigarane. Utbyggingsprisen er berekna til 1,09 kr/kWh.

Tiltaket ligg i tilkomsten til eit område som er attraktivt for rekreasjon og friluftsliv. Tiltaket vil føre til fysiske inngrep som inntaksbasseng, sprenging og nedgraving av røyrgate, bygging av veg, oppføring av bygning, grøft til jordkabel og vasskanal. I tillegg vil vassføringa bli endra både i sideelv og i hovudløpet. Truleg vil sideelva bli tørrlagt, men ei minstevassføring på 50 l/s vil gå i hovudløpet i tida 01.05.-30.09. så vidt mogleg. Om vinteren når vassføringa ligg mellom 0,07-2,00 m l/s vil alt vatn gå i kraftverket. Elva vil då vere tørrlagt.

Røra skal gravast ned. Røyrgata vil gje dei største inngrepa pga. fjellgrunn og forholdsviss bratt terreng på delar av linja. Det vil derfor vere viktig at dette vert nøye planlagt og utført på ein god måte. Etter anleggsarbeidet må området ryddast og dekkjast til på best mogleg måte. Visuelt vil det truleg ikkje bli store endringar.

Reduksjon og fråvær av vatn vil gje endra visuell og landskapsmessig karakter der det er innsyn til elva. Terrenget langs vassdraget er brattlendt og prega av gjel og gjev lite innsyn. Det er sett opp ei minstevassføring på sommaren til 50 l/s. Det er vanskeleg å vurdere om dette er tilstrekkeleg og om det bør vere minstevassføring heile året. Dette bør NVE vurdere.

Det er ikkje kjent at det er særskilde naturfaglege verdiar i området som vil bli påverka av utbygginga. Det biologiske mangfaldet er ikkje registrert i det aktuelle området. Sjøaure går eit kort stykke opp i vassdraget, men usikkert kor langt. Fisk frå vatna i fjellet vil i mindre grad vere til stade i elva. Elva har mindre verdi for fiske, men nederste del kan vere aktuell for sjøaure. Interessene vert vurdert som små.

Miljøvernavdelinga hjå fylkesmannen vurderer i skriv av 31.08.99 dei negative konsekvensane innan miljøfaglege interesse som relativt små og oversiktlege. Ut frå ei ressursmessig synspunkt kan det synest fornuftig å etablere produksjon på søkte fallstrekning. Det kan vere aktuelt å setje krav om minstevassføring.

Konklusjon

Gaular kommune vurderer prosjektet positivt. Det er ikkje kjent at tiltaket vil føre til særskilde negative konsekvensar, og konfliktgrad vert vurdert til å vere liten. Det må sikrast ei viss minste vassføring i vassdraget. Anlegget må utførast på ein skånsam måte med minst mogleg inngrep. Det må ryddast etter anleggsperioden. Vassforsyninga til dei to bruka må sikrast.”

Fjaler kommune ser også på tiltaket som positivt i vedtak av 04.09.01, basert på en vurdering som er identisk med Gaular kommunes.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har kommet med følgende uttalelse i brev av 14.09.01:

”Landbruksfaglege konsekvensar

Dei 3 grunneigarane som står bak tiltaket har i hovudsak landbruk som hovudnæring. Årsproduksjonen er venta å bli 16,5 GWh, avkastning etter skatt er stipulert til 11 % og tiltaket vil styrkje næringsgrunnlag og busetjing i området. Vi ser dette som positivt.

Av konsesjonssøknaden går det fram at inntak, tilløpsrøyr og kraftstasjon ligg i utmark og ei utbygging vil ikkje få ”nemnande ” konsekvensar for landbruket.

Fylkesmannen ved landbruksavdelinga kan heller ikkje sjå at tiltaket får uheldige konsekvensar for landbruk og landbruksdrift og har elles ingen merknader til konsesjonssøknaden.

Miljøfaglege konsekvensar

Fylkesmannen ved miljøvernavdelinga har vurdert søknaden i høve til ureiningslova, lov om laksefisk og innlandsfisk og allmenne interesser jf. § 8 i vassressurslova.

Konsekvensar for landskap, naturmiljø og friluftsliv

Fleten er ein oppgang til området Avkrokheia - Svadheia/Blåfjellet - Sygnafjell, som er eit viktig lokalt og regionalt friluftsområde for tradisjonelt friluftsliv (fotturar, skiturar, bærplukking, jakt og fiske). Kulturlandskapet i området er elles godt vedlikehalde gjennom aktivt jordbruk og småfehold.

Nedre del av elva er godt synleg frå riksvegen som kryssar elva om lag 50 m frå Dalsfjorden. Elva er elles lite synleg i landskapet der den ligg i eit gjel/forseinking, samt at delar av området langs elva er delvis tilplanta/tilvaksen med skog. Inngrepet vil totalt sett ikkje påverke landskapsbiletet i vesentleg grad.

Ved sida av redusert vassføring vil dei største negative inngrepa vere knytt til bygging av inntaksarrangement. Sjølve damterskelen får ei breidde på ca. 15 m og største høgde ca. 3 m. I tillegg skal den mindre sideelva frå Nistadstøylen overførast til kraftverksinntaket i Sagevikselva med ei 120 m lang grøft. For å ta vare på landskap og naturmiljø i området bør utbyggar leggje stor vekt på å utføre dei fysiske inngrepa slik at dei skjemmer minst mogeleg i naturen. Vi vil tilrå at det vert nytta mest mogeleg naturstein i/ved inntaksdammen.

Ei minstevassføring vil redusere skaden på det biologiske mangfaldet, både når det gjeld fisk, fugl, insekter og planteliv. For å ta vare på det biologiske mangfaldet bør det difor sleppast ei vassmengde som minst svarar til alminneleg lågvassføring både i Bjørvik/Sagevikselva og sideelva frå Nistadstølen. Alminneleg lågvassføring bør sleppast gjennom heile året.

Konsekvensar for fisk og fiske

Det vert opplyst at det går sjøaure ca. 150 m opp i Sagevikselva (ca. kote 15), og at det vert utført

eit sporadisk fiske ved flaumvassføringar. Den øvre delen av den anadrome strekninga er bratt og har marginal verdi som gyte- og oppvekstområde for fisk. Det er truleg berre dei nedste 100 m som har verdi som gyte- og oppvekstområde for fisk. Vatnet frå kraftstasjonen vil komme ut såpass høgt oppe at moglege område med verdi som gyte og oppvekstområde for fisk blir teke vare på. Ei restvassføring tilsvarende alminneleg lågvassføring vil sikre ev. gyte- og oppvekstområde ovanfor kraftverket.

Flaumvassføringa vert relativt lite påverka av utbygginga og fiske ved flaumvassføring etter sjøaure ovanfor kraftstasjonen kan difor framleis utøvast ved ei ev. utbygging.

Vassdraget inneheld elles innlandsaure. Vi kjenner ikkje til at det er fiskeinteresser på strekninga frå inntaket og ned til anadrom sone. Denne strekninga har truleg ingen eller marginal verdi som gyte- og oppvekstområde for fisk. Føreset at minstevassføringa vert gjeldande heile året, kan vi akseptere tiltaket utifrå fiskeinteressene.

Ureining og vassforsyning

Vassføringa på den berørte elvestrekninga vert monaleg redusert, men slepping av alminneleg lågvassføring, samt god restvassføring vil dempe skadeverknadene og sikre elva ei viss sjølvreinsingsevne. Vi ser det som lite sannsynleg at vasskvaliteten vil bli vesentleg endra av omsøkte tiltak. Ut i frå føreliggjande opplysningar vurderer vi tiltaket som lovleg etter ureiningslova. Dersom tiltaket viser seg å føre til ulempe eller skade som ein ikkje er klar over no, kan fylkesmannen vurdere tilhøvet til ureiningslova på nytt, og ev. nekte tiltaket eller setje vilkår til drifta. Tiltakshavar kan vidare bli erstatningspliktig for ev. skader/ulemper som følgjer av tiltaket.

For å sikre vassforsyning til dei to gardsbrukka må ei restvassføring som minst svarar til alminneleg lågvassføring oppretthaldast gjennom heile året. Alternativt må ein skaffe anna vassforsyning.

Vi føreset at det under ev. anleggsarbeid og/eller i permanente installasjonar/konstruksjonar ikkje vert nytta kjemikalier eller miljøgifter som gjev korte eller langsiktige negative verknader på vasskjemi, flora og fauna.

Samla vurdering

Ut i frå føreliggjande opplysningar vurderer vi at verknadene for ureining og laksefisk av omsøkte tiltak ikkje er til hinder for etablering i høve til ureiningslova og lov om laksefisk og innlandsfisk. Verknadene for dei allmenne interessene i høve til vassressurslova er små. Vi vil tilrå at det ved inntaket vert sleppt forbi ei vassmengde som minst svarar til alminneleg lågvassføring for å betre det biologiske mangfaldet knytt til elva. Fylkesmannen vil med forutsetning om at det vert fastsett ei minstevassføring, minst tilsvarende alminneleg lågvassføring, ikkje gå i

mot at det vert gjeve konsesjon for utbygging av Sagevikelv kraftverk. Minstevassføringa må og gjelde for sideelva frå Nistadstøylen.

Vi føreset elles at tiltaket blir utført på ein skånsam måte med god terrengtilpassing og med minst mogeleg inngrep. Det må vidare takast omsyn til vegetasjon i området ved legging/graving av røyrkata. Langs elvebredda skal det oppretthaldast eit naturleg vegetasjonsbelte som motverkar avrenning og gir levekår for plantar og dyr, jf. § 11 i vassressurslova. Kraftstasjonen bør byggjast i ein stil som er tilpassa lokal byggeskikk.”

Fra *Direktoratet for naturforvaltning (DN)* har vi fått disse kommentarene i brev av 19.09.01:

”En utbygging vil i hovedsak berøre lokale og regionale interesser. Det vises derfor i hovedsak til høringsuttalelse fra fylkesmannen i Sogn og Fjordane.

DN støtter fylkesmannens tilråding om å slippe en minstevannføring minst tilsvarende alminnelig lavvannføring til de berørte elvestrekningene for å ta vare på biologisk mangfold, fiske- og vannforsyningsinteresser.

En utbygging vil føre til et tap av inngrepssvake områder, sone 2 (1 - 3 km fra tyngre tekniske inngrep). Tapet er såpass lite at DN velger å ikke vektlegge det i særlig grad.

DN anbefaler at standard vilkår for naturforvaltning gjøres gjeldende for utbyggingen. Selv om utbyggingen er liten, og det er lite sannsynlig at det vil utløses spesielle krav om tiltak, finner DN det riktig å standardisere vilkårene også i slike mindre saker.

DN finner ikke at det utløses så store konsekvenser for utøvelse av friluftsliv, jakt og fiske at vi vil foreslå å pålegge utbygger å betale årlige beløp til Gaular og Fjaler kommune.

DN's tilråding

DN vil ikke frarå at det blir gitt konsesjon for bygging av Sagevikelven kraftverk med de begrensninger som er foreslått av fylkesmannen i Sogn og Fjordane

DN mener standard vilkår for naturforvaltning bør gjøres gjeldende selv om det i liten grad synes aktuelt å pålegge utbygger omfattende krav om avbøtende tiltak med hjemmel i konsesjonsvilkårene.”

Søkers kommentarer til innkomne uttalelser

Grunneierne i Sagevikelv Kraft har i brev av 12.11.01 ingen kommentarer til høringsuttalelsene.

NVEs merknader

Innledning:

Sagevikelv Kraft AS er stiftet av grunneierne langs nedre del av Sagevikelven, også kalt Bjørvikelva. Denne elva danner grensa mellom Gaular og Fjaler kommune. Grunneierne har som mål å styrke bo-

settinga og næringsgrunnlaget på stedet, og søker derfor om konsesjon for bygging av Sagevikelv kraftverk.

Det er søkt om konsesjon etter vannressursloven for bygging av kraftverket etter de fremlagte planer, og etter energiloven for bygging og drift av elektriske høyspentanlegg.

Kraftgevinsten ved utbyggingen er ikke stor nok til at tiltaket krever konsesjon etter vassdragsreguleringsloven eller industrikonsesjonsloven. Det er heller ikke nødvendig med tillatelse etter origninslova, da grunneierne i Sagevikelv Kraft AS eier de samlede fallrettighetene i prosjektet.

Omsøkt plan:

Det søkes om å bygge et kraftverk ved Sagevikelven, ca. 70 m ovenfor riksvei 57 langs Dalsfjorden. Kraftverket vil utnytte et 290 m høyt fall mellom kote 300 og kote 10, og vil bli et rent elvekraftverk.

Ved inntaket blir det støpt en 3 m høy og 15 m lang betongterskel med bunntappeluke. Det vil bli montert tappeventil med fast åpning for å slippe minstevannføring. Noe areal vil bli neddemmet. Selve inntaket blir en betongkonstruksjon litt til side for elveløpet, dimensjonert for maksimal vannføring på 2,0 m³/s. Sideelva fra Nistadstølen blir overført til inntaket med en 120 m lang åpen grøft fra kote 310.

Driftsvannvegen blir et 1280 m langt rør på østsida av elva, som er planlagt nedgravd på hele strekningen. Dette vil bli et godt synlig inngrep fra riksveien i anleggstida. Kraftstasjonen vil bli et bygg i dagen, med hovedtransformatoren inntil kraftstasjonshuset.

Kraftstasjonen vil ligge rett ved eksisterende vei, og det er derfor bare snakk om få meter med adkomstvei. Det vil bli bygget en 200 m lang permanent vei langs rørtaséen fra eksisterende vei og fram til inntaket.

Kraftverkets nedbørfelt er på 14,8 km², og normaltilsiget er beregnet til 1,35 m³/s. Dette gir et årstilsig på 38,3 mill. m³. Gjennomsnittlig lavvannføring er beregnet til 37 l/s. Det er planlagt en installasjon på 4,6 MW fordelt på to aggregater, med maksimal slukeevne på 2,0 m³/s, og laveste slukeevne på 0,07 m³/s. Kraftverket vil utnytte 71 % av samlet vannmengde i elva. Det er foreslått en minstevannføring på 50 l/s så vidt mulig i perioden 1. mai – 30. september.

Kraftverket er tenkt knyttet til passerende 22 kV linje med en 50 m lang jordkabel.

Eksisterende inngrep

Kraftlinja mellom Bygstad og Hålandsfossen går langs Dalsfjorden, og krysser Sagevikelven nær utløpet. Langs Sagevikelven snor det seg en vei opp på fjellet, som blir brukt en del i jakt-/fiske- og friluftslivssammenheng. I fjellområdet ovenfor inntaket er

det flere hytter og støler. Det er ingen tidligere reguleringer eller utbygging i vassdraget.

Kraftproduksjon og kostnader

Tiltakshaver har beregnet middelproduksjonen til 16,5 GWh/år. Dette er fordelt over året med 7,2 GWh om sommeren (01.05 – 30.09) og 9,3 GWh om vinteren (01.10 – 30.04). NVE har simulert produksjonen basert på tilsigsperioden 1970-99, vannmerke 601-C Nese, og funnet at total produksjon blir 19,5 GWh/år, fordelt på 7,7 GWh vinterproduksjon og 11,8 GWh sommerproduksjon. Det er lagt inn en minstevannføring f.o.m. uke 17 t.o.m. uke 39, som foreslått av tiltakshaver.

Søker har beregnet utbyggingskostnaden til å bli 18,0 mill. kr, som tilsvarer 1,09 kr/kWh. Det er ikke oppgitt hvilket prisnivå som er benyttet. Etter NVEs beregninger vil utbyggingskostnaden med prisnivå pr. 01.01.2000 bli 22,7 mill. kr, som tilsvarer 1,16 kr/kWh.

NVE har beregnet fastkraftbidraget til å være 16,5 GWh/år, som gir en fastkraftkostnad på 10,53 øre/kWh. Midlere fastkraftkostnad for gjenværende tilgjengelig vannkraft er 23 øre/kWh. Ut fra en ren teknisk/økonomisk vurdering er utbyggingen således samfunnsøkonomisk lønnsom. Det er utbyggers eget ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten.

Forholdet til Samlet plan

Det omsøkte prosjektet er fritatt for behandling i SP ved brev fra DN av 25.02.2000. Det foreligger ingen andre SP-prosjekter som berører Sagevikelven.

Andres vurdering:

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring på vanlig måte. I forbindelse med sluttbehandlingen har NVE vært på befaring i området sammen med grunneierne som danner Sagevikelv Kraft AS.

Innkommene uttalelser er referert foran. Vi vil her bare trekke ut hovedpunktene i de uttalelsene som inneholder merknader til søknaden.

Både *Gular* og *Fjaler kommune* ser tiltaket som positivt og vurderer de miljømessige ulempene som mindre konfliktylte. Kommunene mener det må settes krav til minstevannføring. De ser rørgata som det største inngrepet og er derfor opptatt av at denne blir nøyte planlagt og utført på en mest mulig skånsom måte.

Fylkesmannen ser det som positivt at næringsgrunnlaget og dermed grunnlaget for bosetting i området styrkes. Fylkesmannen mener inngrepet totalt sett ikke vil påvirke landskapsbildet i vesentlig grad, da elva generelt sett er lite synlig. Sammen med redusert vannføring blir de største negative inngrepene ansett å være knyttet til bygging av inn-

taksarrangement. Det understrekes derfor at dette må utføres mest mulig skånsomt. Den berørte elvestrekningen blir ansett av ingen eller marginal verdi for fiskeinteresser. Det blir vurdert som lite sannsynlig at vannkvaliteten vil bli vesentlig endret av utbyggingen. Fylkesmannen vil ikke gå imot det omsøkte tiltaket, forutsatt at det slippes en minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannsføring både i Sagevikelven og i sideelva fra Nistadstølen. Dette er både av hensyn til biologisk mangfold og for å sikre vannforsyning til de to gårdsbrukene som henter vann fra elva.

DN har i hovedsak de samme synspunktene som fylkesmannen, og frarår ikke konsesjon. Det er et visst tap av inngrepsfrie områder, sone 2, men dette er så lite at det ikke blir vektlagt i særlig grad. Det foreslås standard vilkår for naturforvaltning, selv om det blir ansett som lite aktuelt å pålegge avbøtende tiltak.

Tiltakets virkninger

Fordeler

Etter våre egne beregninger vil tiltaket gi 19,5 GWh i ny årlig produksjon til en rimelig kostnad. I tillegg vil tiltaket være med å sikre næringsgrunnlaget for grunneierne og derigjennom bosettingen i bygda.

Skader og ulemper

Det vil bli kraftig redusert vannføring på berørte elvestrekninger utenom flomperiodene. I anleggsfasen vil de fysiske inngrepene, spesielt graving/sprenging av rørgata, bli godt synlig, både fra riksveien og fra veien langs elva opp på fjellet.

NVEs vurdering og konklusjon:

Ingen av høringspartene har pekt på virkninger av tiltaket som er av stor negativ betydning for allmenne interesser.

Veien opp på fjellet, som går langs nedre del av elva, blir en del brukt. Det er imidlertid friluftslivsmulighetene i det ovenforliggende fjellområdet som er grunnen til at folk bruker veien. Turen opp langs den berørte elvestrekningen er mest en transportetappe. Elva er ikke noe sentralt landskapselement. Vi mener derfor at redusert vannføring på denne strekningen ikke har avgjørende betydning.

NVE har foretatt en kontroll av det hydrologiske grunnlaget, og mener at den foreslåtte minstevannføringen på 50 l/s er av rimelig størrelse i forhold til nedbør og beregnet avrenning. Størrelsen på foreslått minstevannføring er i forhold til hele kraftverkets nedbørfelt, medregnet sideelven fra Nistadstølen. Fylkesmannen mener det bør slippes minstevannføring både nedenfor inntaksdammen og ved overføringen av sideløpet. NVE kan ikke se noen

grunn til å fastsette en minstevannføring som er større enn alminnelig lavvannføring fra feltet. Dette ville i så fall bety at den foreslåtte minstevannføringen måtte fordeles mellom hovedløpet og det overførte sideløpet, slik at mindre vann ville gå i hovedløpet. I tillegg ville slipp av stabil minstevannføring i sideløpet kreve arrangement for dette, dvs. bygging av en liten dam ved overføringspunktet. Etter NVEs syn er dette ikke hensiktsmessig. Vi mener virkningen av minstevannføringen samlet sett vil bli bedre ved å slippe alt i ett løp, både i forhold til biologiske og estetiske hensyn. Det er hovedløpet som i noen grad er synlig fra veien.

Søker foreslår minstevannføring fra 1. mai til 30. september. Fylkesmannen mener det bør slippes minstevannføring hele året, for å redusere skaden på det biologiske mangfoldet. NVE har beregnet at dette vil innebære en tapt produksjon på 0,5 GWh vinterkraft pr. år. Med NVEs tall vil dette øke utbyggingskostnaden fra 1,16 kr/kWh til 1,19 kr/kWh. Utbyggingen ville fortsatt være samfunnsøkonomisk lønnsom, men med en kraftpris på 0,23 øre/kWh vil det utgjøre tapt inntjening på 115 000 kr i året for utbygger.

Det er ikke påvist noen spesielt verdifulle arter av verken planter eller dyr på strekningen, og fiskeinteressene er marginale. Vinterstid er ikke estetiske hensyn noe argument. Sagevikelv Kraft AS er dannet av lokale grunneiere, hvorav flere med gårdsbruk. Slike eiere vil være mer sårbare for tapt inntjening enn et større selskap med stor kapitaltilgang og mange bein å stå på. NVE mener det er samfunnsnyttig å styrke lokalt næringsgrunnlag. Derfor mener NVE samlet sett at gevinsten ved å slippe minstevannsføring om vinteren er mindre enn verdien av å produsere kraft av vannet.

NVE kan ikke se at det foreligger andre forhold som berører allmenne interesser i en slik grad at det er grunnlag for å gå imot konsesjon.

Konklusjon

NVE mener at fordelene ved utbyggingen for private og allmenne interesser er større enn ulempene, jf. § 25 i lov om vassdrag og grunnvann. Vi vil derfor anbefale at Sagevikelv Kraft AS får tillatelse til å bygging Sagevikelv kraftverk etter § 8 i samme lov og på de vedlagte forslag til vilkår. Det forutsettes at det slippes en tilsigsvhengig minstevannføring fra inntaket i perioden 01.05 – 30.09 på 0,05 m³/s.

Det også søkt om tillatelse til installasjon av elektriske høyspentanlegg og en 50 m lang 22 kV jordkabel frem til eksisterende linjenett. Ingen av høringspartene har kommentert disse delene av planen, og etter NVEs syn medfører ikke disse anleggene skader av et slikt omfang at de har avgjørende betydning for om utbyggingen kan tillates.

Merknader til konsesjonsvilkårene

Post 1, vannslipping

Vi viser til foregående diskusjon om minstevannføring.

Post 5, naturforvaltning

DN har foreslått standard vilkår for naturforvaltning. DN ser ingen grunn til å pålegge utbygger å betale årlige beløp til Gaular og Fjaler kommuner til opphjør av fisk/vilt/friluftsliv. Dette standardvilkåret er derfor ikke tatt med. Øvrige standardvilkår er tatt inn i de foreslåtte vilkårene, selv om det synes svært lite aktuelt å pålegge noen avbøtende tiltak.

NVEs forslag til vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 for Sagevikelv Kraft AS til å bygge Sagevikelv kraftverk i Gaular og Fjaler kommuner, Sogn og Fjordane fylke

1

(Vannslipping)

I tiden 01.05 – 30.09 skal det slippes en vannføring fra inntaksdammen på 0,05 m³/s. Hvis tilsiget er mindre enn 0,05 m³/s, slippes hele tilsiget.

2

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

3

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

4

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som

omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

5

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- å sørge for at forholdene i Sagevikelven er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen

foringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og utbygging tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

6

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

7

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forureningsforholdene i vassdraget.

8

(Ferdsl mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

9

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av utbyggingens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

13

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og ener-

gidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpet hvert 5. år.

Høringsinstansenes bemerkninger til NVEs innstilling

Gaular kommune har i brev av 01.03.02 kommet med følgende bemerkning:

Gaular kommune viser til vedtaket som er gjort av formannskapet 20.08.01 i sak 91/01.

"Gaular kommune ser på tiltaket som positivt og vurderer de miljømessige ulempene som mindre konfliktfylde. Det må setjast krav til minstevassføring og godt etterarbeid for anlegget."

I vårt vedtak låg til grunn ei vurdering som gjekk på at det burde setjast krav om ei minstevassføring gjennom heile året. Tilrådinga til OED byggjer på at kravet til minstevassføring berre skal gjelde for perioden 01.05-30.09. Utanom denne tida vil kraftverket gå så lenge det er større vassføring i elva enn 0,07 m³/s. Kjem vassføringa under dette vert kraftverket stengt. Så lenge vassføringa vert større en 2,0 og 0,07 m³/s vil det overskytande gå i elva. Dette betyr at det i praksis vert periodar der det ikkje er minstevassføring i øvste delen av elva.

Trass i at både Gaular og Fjaler kommunar, fylkesmannen si miljøvernavdeling og Direktoratet for naturforvaltning gjev uttrykk for synspunkt som seier at det bør vere ei minstevassføring i elva har NVE konkludert med at dette ikkje er naudsynt i perioden 30.09-01.05.

Vedtaket til Gaular står framleis ved lag, og vi viser m.a. til minstevassføring i vassdraget. Vi ber OED vurdere vilkår om minstevassføring heile året."

Verken *Kommunal- og regionaldepartementet* eller *Fjaler kommune* har kommentarer til NVEs innstilling.

I brev av 07.03.02 har *Miljøverndepartementet* følgende merknad:

"Prosjektet er fritatt for behandling i Samlet Plan ved brev fra DN av 25. februar 2000. NVE har beregnet middelproduksjonen til å bli 19,5 Gwh pr. år inkl. slipp av minstevannføring på 0,05 m³/s i perioden 1. mai - 30. september. Utbyggingskostnaden er meget rimelig sammenliknet med andre vannkraftprosjekter.

NVE foreslår at det gis konsesjon som omsøkt.

DN og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane frarår ikke at det gis konsesjon, men mener det hele året bør slippes minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring både i hovedelva og i sideløpet.

NVE på sin side går i mot at det pålegges å slippe minstevannføring i perioden 1. oktober-30. april da det ikke er påvist noen spesielle verdifulle arter av verken planter eller dyr på den berørte elvestrekningen og da det vinterstid ikke er noe estetiske hensyn som tilsier vannslipp."

Miljøverndepartementets vurdering

Vi vil ikke frarå at det gis konsesjon, men mener at det inntil videre må slippes minstevannføring som er større enn det som NVE har foreslått. Vår begrunnelse for dette framgår nedenfor.

Vannressurslovens § 10 angir som hovedregel at minst alminnelig lavvannføring skal være tilbake. For saker som konsesjonsbehandles skal spørsmålet om minstevannføring avgjøres etter en konkret vurdering, med vekt på bl.a. å sikre vannspeil, vassdragets betydning for plante- og dyreliv og grunnvannsføremster.

Departementet vil peke på at det i denne saken ikke er foretatt faglige utredninger når det gjelder planter og dyr. Man vet derfor ikke om NVE har rett i at det ikke finnes verdifulle arter på elvestrekningen. Ansvar for å dokumentere fravær av konflikter med eksempelvis biologisk mangfold påligger utbygger. På denne bakgrunn foreslår vi at det i utgangspunktet skal slippes minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring hele året.

Kravet bør kunne frafalles helt eller delvis dersom det kan dokumenteres at minstevannføring ikke gir noen vesentlig miljøgevinst. I den aktuelle saken gjelder dette i første rekke biologisk mangfold. Som et grunnlag for å eventuelt fravike et krav om minstevannføring må det foreligge en undersøkelse som omfatter en utsejking av eventuelle forekomster av arter på den norske rødlista og en vurdering av artssammensetningen i utbyggingsområdet i forhold til uregulerte deler av vassdraget og/eller tilsvarende nærliggende vassdrag.

Vi foreslår på denne bakgrunn at post 1 (Vannslipping) i vilkårene endres som følger:

"Det skal slippes en vannføring fra inntaksdammen minst tilsvarende alminnelig lavvannføring. NVE i samråd med Direktoratet for naturforvaltning kan, etter at det er foretatt faglige undersøkelser av plante- og dyrelivet i området, oppheve eller endre bestemmelsen om vannslipp."

Sogn og Fjordane fylkeskommune ved kulturavdelinga har følgende merknad i brev av 12.04.02:

[...]

"Kulturminner frå nyare tid

Kulturavdelinga har ikkje kjennskap til kulturminner frå nyare tid i dette området. Innafor nedbørsfeltet ligg Bjørvikstølen, som er registrert som typeområde for *kulturlandskap* og *kulturmarkstypar* i *Gaular kommune*. Den er skildra i rapporten, som er utarbeidd av høgskulen i Sogn og Fjordane, som eit område som representerer eit tradisjonelt stølsmiljø som er godt egna til rekreasjon og friluftaktivitetar.

Automatisk freda kulturminne

Kulturavdelinga har i dag ikkje kunnskap om automatisk freda kulturminne i det område der ein har tenkt utført tiltak ved bygging av Sagevik kraft AS. Det er likevel potensiale for funn av automatisk freda kulturminne i området. Det er difor naudsynt med ei arkeologisk registrering i området før vi kan gje endeleg uttale til planen.

Ei arkeologisk registrering kan berre finne stad på snø og telefri mark.

Vi gjer for ordens skuld merksam på at tiltakshavar må bere kostnadene ved registreringen (jf. kml § 10)"

Sogn og Fjordane fylkeskommune ved regionalavdelingen kom med følgende merknad i brev av 21.05.02:

"Sagevikelv Kraft AS ønskjer å utnytte vassfallet i Sagevikelven på grensa mellom kommunane Gaular og Fjaler. Grunneigarane langs nedre del av Sagevikselva står bak dette selskapet. Tiltakshavar har berekna middel produksjonen i kraftverket til 16,5 GWh/år.

NVE har i si innstilling konkludert med at fordelane med utbygging er større enn ulempe, og rår difor til at det vert gitt konsesjon for utbygging av kraftverket i samsvar med dei framlagde planane.

Fylkeskommunen kom ikkje med uttale til sjølve søknaden og av ulike årsaker har saka no blitt liggjande ut over fristen for å komme med merknader til NVE si innstilling. Vi seier oss leie for dette.

Materialet er no gjennomgått, og fylkeskommunen v/regionalavdelinga har ikkje merknader til søknaden og NVE si innstilling. Fylkeskommunen si kulturavdeling har sendt eigen merknad i saka. "

*Olje- og energidepartementets merknader**a) Innledning*

Sagevikelv Kraft AS er et aksjeselskap og eies av de grunneierne som har fallrettigheter i prosjektet. Det søkes om tillatelse etter vannressursloven til bygging av kraftverk, inntaksterskel og legging av tilførsrør. Kraftgevinsten er ikke stor nok til at tiltaket krever konsesjon etter vassdragsreguleringsloven eller industrikonsesjonsloven.

Det er ikke nødvendig med tillatelse etter oreigningsloven da grunneierne besitter de samlede fallrettigheter i prosjektet og vil søke å inngå minnelige avtaler for bruk av nødvendig areal under byggeperioden. Tiltakshaverne har hovedsakelig jordbruk som hovednæring og formålet med tiltaket er å styrke bosettingen og næringsgrunnlaget.

Direktoratet for naturforvaltning har gitt fritak fra Samlet Plan behandling i brev av 25.02.00, og det foreligger ingen andre Samlet Plan-prosjekt som berører Sagevikelven.

b) Søknaden

Sagevikelven er grenseelv mellom Fjaler og Gaular kommune. Den nedre delen av elven er påvirket av veier, gårdsdrift og kraftledninger mens den øvre delen har preg av urørt fjellområde som er noe påvirket av veier hytter og støler.

Kraftverket vil benytte et 290 meter høyt fall og vil være et rent elvekraftverk. Tiltakshaver har beregnet årlig produksjon til 16,5 GWh etter at minstevannføring på 50 l/s i perioden 1. mai til 30. september er trukket fra. NVE har beregnet produksjonen til 19,5 GWh/år etter at samme minstevannføring er trukket fra.

Fordeler med tiltaket er at utbyggingen vil gi ny årlig kraftproduksjon på 19,5 GWh og vil bidra til styrking av næringsgrunnlag og opprettholdelse av bosetting.

Ulempene er hovedsakelig knyttet til redusert vannføring på den berørte elvestrekningen, utenom flomperiodene. I anleggsfasen vil de fysiske inngrepene bli godt synlig fra riksveien og fra veien opp langs elven.

c) Høringsinstansenes merknader til NVEs innstilling

Fjaler kommune har ingen kommentarer til NVEs innstilling. Sogn og Fjordane fylkeskommune ved kulturavdelingen uttaler at det er nødvendig med arkeologiske undersøkelser før de kan gi endelig uttalelse til søknaden, mens regionalavdelingen ikke har merknader til saken. Gaular kommune ser på tiltaket som positivt og vurderer de miljømessige ulempene som mindre konfliktylte, men stiller krav om minstevannføring hele året. Miljøverndepartementet foreslår at det i utgangspunktet skal slippes en minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring hele året. NVE i samråd med Direktoratet for naturforvaltning skal kunne endre eller oppheve vannslippet dersom det ikke gir noen vesentlig miljøgevinst. Kommunal- og regionaldepartementet har ingen merknader til NVEs innstilling.

d) Olje- og energidepartementets vurdering

Olje- og energidepartementet legger vekt på at NVE går inn for søknaden, og er av den oppfatning at fordelene og nytten av tiltaket er større enn skaden for private og allmenne interesser, slik at kravet i vannressursloven § 8 jf. § 25 er tilfredsstillt. Departementet anbefaler at Sagevikelv Kraft AS får tillatelse til bygging av Sagevikelv kraftverk på de vilkår som er foreslått av NVE. Det tilrås også gitt tillatelse etter lov om vern mot forurensning og om avfall § 11.

*e) Departementets merknader til vilkårene**Post 1, (vannslipping)*

Fjaler og Gaular kommuner, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og Miljøverndepartementet mener det

bør slippes vann tilsvarende den alminnelige lavvannføringen hele året.

Søker foreslår minstevannføring på 50 l/s fra 1. mai til 30. september. En tilsvarende minstevannføring om vinteren vil ifølge NVE innebære en tapt inntjening på kr 115 000 i året for utbygger. NVE mener samlet sett at gevinsten ved å slippe minstevannføring om vinteren er mindre enn verdien av å produsere kraft av vannet.

Olje- og energidepartementet vil vise til at vannressursloven § 10, annet ledd innebærer at det for konsesjonspliktige tiltak skal foretas en konkret vurdering av om det skal fastsettes minstevannføringskrav og i tilfelle hvor strenge disse skal være. Det er således ingen hovedregel at minst alminnelig lavvannføring skal være tilbake slik Miljøverndepartementet uttaler. Det fremgår av forarbeidene til loven at i vassdrag hvor virkningene har liten eller ingen betydning sammenlignet med fordelene, kan minstevannføringen settes lavere enn alminnelig lavvannføring eller frafalles helt. Departementet er enig med NVE når det gjelder vurderingen av minstevannføring om vinteren, og slutter seg til NVEs forslag om at det bare skal pålegges slipp av minstevannføring i perioden 1. mai til 30. september.

Post 6, (Automatisk fredete kulturminner)

Sogn og Fjordane fylkeskommune krever at en arkeologisk registrering må foretas før de avgir endelig uttalelse til innstillingen. I henhold til post 6 i konsesjonsvilkårene plikter konsesjonæren i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner. Departementet anser at dette er tilstrekkelig til å oppfylle Sogn og Fjordane fylkeskommunes krav om arkeologisk registrering.

Olje- og energidepartementet slutter seg for øvrig til NVEs merknader.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdrag og grunnvann av 24.11.00 nr. 82 § 8, jf. § 25, gis Sagevikelv Kraft AS tillatelse til å bygge Sagevikelv kraftverk i Gaular og Fjaler kommuner på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 7. februar 2003.
2. I medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13.03.81 nr. 6 § 11 gis Sagevikelv Kraft AS tillatelse til å bygge Sagevikelv kraftverk på de vilkår som er inntatt i ovennevnte foredrag.

12 Oppland Energi AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med erverv av samtlige aksjer i Storbrofoss Holding AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 10. februar 2003.

“Det vises til Deres brev av 10. desember 2002, der De på vegne av Oppland Energi AS søker om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I i forbindelse med erverv av samtlige aksjer i Storbrofoss Holding AS.

I

I følge søknaden erverver Oppland Energi AS samtlige aksjer i Storbrofoss Holding AS. Storbrofoss Holding AS eier etter det opplyste 80 prosent i Storbrofoss Kraftanlegg DA, som igjen innehar en andel på 20 prosent i Bagn Kraftverk. Bagn Kraftverk innehar rettigheter som er konsesjonspliktige i henhold til industrikonsesjonsloven, og ervervet av samtlige aksjer i Storbrofoss Holding AS er derfor konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven kap. I.

VOKKS AS og Storbrofoss Holding AS ble ved vedtak av 8. november 2001 meddelt unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med utfisjneringen av VOKKS Kraft AS' 80 prosent eierandel i Storbrofoss Kraftanlegg DA til Storbrofoss Holding AS og VOKKS AS' erverv av 100 prosent av aksjene i Storbrofoss Holding AS. Unntaket ble blant annet gitt på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Storbrofoss Holding AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Staten forbeholdt seg samtidig retten til å konsesjonsbehandle de rettigheter som ble unntatt fra konsesjonsbehandling og rett til å gjøre den statlige forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende ved enhver aksjeoverdragelse i Storbrofoss Holding AS.

II

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte overdragelse av konsesjonspliktige rettigheter er i tråd med de retningslinjer som i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Oppland Energi AS' erverv av samtlige aksjer i Storbrofoss Holding AS er vurdert opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritaket av 8. november 2001. Departementet kan ikke se at aksjeoverdragelsen gjør det nødvendig å konsesjonsbehandle de rettigheter som ble unntatt fra konsesjonsbehandling ved nevnte vedtak. Det kan heller ikke sees at aksjeoverdragelsen gjør det nødvendig å benytte den statlige forkjøpsretten etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 overfor Storbrofoss Holding AS.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll med forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntaket.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet vil videre forbeholde seg retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd, gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved overdragelsen av samtlige aksjer i Storbrofoss Holding AS til Oppland Energi AS som omsøkt.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Oppland Energi AS eller Storbrofoss Holding AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle de rettigheter som selskapene ved dagens vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. For fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre den statlige forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter lovens § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Nyemisjon av aksjer i Oppland Energi AS eller Storbrofoss Holding AS, for eksempel i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet

på samme måte som aksjeoverdragelser i forhold til de vilkår som departementet har satt for vedtaket.

Dersom Storbrofoss Holding AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som ikke er konsesjonsbehandlet.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.”

13 Otteraaens Brugseierforening

(Søknad om tidsubegrensede reguleringskonsesjoner i Otravassdraget)

Olje- og energidepartementets samtykke 10. februar 2003.

“Det vises til Deres brev av 30.10.02 hvor det på vegne av Otteraaens Brugseierforening søkes om at to reguleringskonsesjoner i Otravassdraget gjøres tidsubegrensede.

Søknaden

Søknaden gjelder følgende konsesjoner:

- tillatelse gitt ved kgl.res. av 3. juni 1949 til å regulere Store og Lisle Urarvatn og Ormsavatn i Bykle
- tillatelse gitt ved kronprinsregentens res. av 28. juni 1957 til å foreta regulering og overføring av Skyvatn m/Båstogsvatn

Bakgrunnen for søknaden er at det i Otteraaens Brugseierforening er en overveiende offentlig deltakelse. Medlemmene i brugseierforeningen er Agder Energi Produksjon AS, Skagerak Kraft AS og Vigeland Brug AS samt Otra Kraft DA. Agder Energi Produksjon AS og Skagerak Kraft AS er de eneste deltagerne i Otra Kraft DA. Vigeland Brug AS er privat eid og har en eierandel på 1,75 % i de to reguleringskonsesjonene. Agder Energi Produksjon AS og Skagerak Kraft AS er 100 % offentlig eid.

Olje- og energidepartementets vurdering

Etter vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 annet ledd er det Kongen som har kompetanse til å endre konsesjonsvilkår gitt i reguleringskonsesjoner. Ved kgl.res. av 25. august 2000 er myndigheten delegert Olje- og energidepartementet.

Det følger av vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 første ledd at reguleringskonsesjoner kan gis på ubegrenset tid når minst 2/3 av selskapets kapital og stemmer er offentlig eid, reguleringen hovedsakelig skal utnyttes til alminnelig kraftforsyning og

hensynet til andre allmenne interesser ikke taler mot det.

Av medlemmene i Otteraaens Brugseierforening, og i de angjeldende reguleringskonsesjonene, er det bare Vigeland Brug AS som er privat eid. De offentlig eide selskapene utgjør en eierandel på 98,25 %, og kravet til 2/3 offentlig eierskap er oppfylt.

Det forutsettes at reguleringene hovedsakelig nyttes til produksjon av elektrisk kraft til den alminnelige kraftforsyning.

Departementet kan ikke se at hensynet til andre allmenne interesser taler mot en omgjøring av de angjeldende konsesjonene, og finner etter dette at vilkårene i vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 første ledd er oppfylt. Konsesjonene kan derfor endres til å gjelde på ubegrenset tid, og uten påhefte om hjemfall.

Olje- og energidepartementet bemerker at en endring av konsesjonens varighet fra tidsbegrenset til tidsubegrenset ikke innskrenker departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. av 19. juni 1992 nr. 62, pkt. VI nr. 3. Bestemmelsen innebærer at konsesjonen kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet. Det tas derfor inn et nytt vilkår om revisjon for å tilpasse konsesjonsvilkårene gjeldende regelverk.

Som følge av ovennevnte gjøres endringer i følgende tillatelser:

- kgl.res. av 3. juni 1949 - "*Betingelser for tillatelse for Otteraaens Brugseierforening til å foreta en regulering av Store og Lisle Urvatn og Ormsavatn i Bykle*"
- kronprinsregentens res. av 28. juni 1957 - "*Betingelser for tillatelse for Otteraaens Brugseierforening til å foreta regulering og overføring av Skyvatn m/Båstogvatn*"

1) Post 1 i begge tillatelsene skal heretter lyde:

"Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon 50 år etter konsesjonens dato. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 første ledd.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke."

- 2) Post 2 om innløsning oppheves i begge tillatelsene.
- 3) Postene om heftelser, jf. post 25 i tillatelsen av 1949 og post 24 i tillatelsen av 1957, oppheves.

14 Buskerud Kraftproduksjon AS

(Endring av konsesjonsvilkår)

Olje- og energidepartementets samtykke 10. februar 2003.

"Det vises til Deres søknad av 15. august 2002 på vegne av Buskerud Kraftproduksjon AS (BKP) vedrørende ovennevnte.

1. Bakgrunn for saken

Konsesjonen for 22,9 prosent av Hofsfoss kraftverk i Begnavassdraget i Ringerike kommune var tidsbegrenset til 50 år med hjemfall til staten ved konsesjonstidens utløp. Før hjemfall ble det inngått avtale mellom Norske Skogindustrier ASA (NSI) og staten om foregrepet hjemfall og tilbakesalg av rettighetene. Ved kongelig resolusjon av 1. mars 2002 fikk NSI konsesjon for dette ervervet.

BKP og NSI inngikk 2. juli 2002 avtale om at BKP skulle kjøpe Hofsfoss kraftverk fra NSI. Den nye eieren, BKP, er eid med 50 prosent av Drammen kommune og 50 prosent av Buskerud fylkeskommune.

Ved Olje- og energidepartementets vedtak av 15.11. d.å. ble det gitt fritak for konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd for BKPs erverv av fallrettigheter fra NSI i forbindelse med ovenstående transaksjoner.

2. Søknaden

Med bakgrunn i at det nye eierselskapet hevdes å tilfredsstille kravet i industrikonsesjonsloven § 4 om offentlig eierskap, er det søkt om å få gjort om konsesjonen gitt ved kgl.res. 1. mars 2002 slik at den skal gjelde på ubegrenset tid.

3. Olje- og energidepartementets merknader

Det er søkt om endring av konsesjonsvilkår, som vil medføre endring av konsesjonen fra å være tidsbegrenset til å gjelde på ubegrenset tid.

Hjemmel for behandling av foreliggende endringssøknad er industrikonsesjonsloven § 27.

Myndighet til å endre vilkår etter industrikonsesjonsloven § 27 var tidligere tillagt Kongen. Ved kongelig resolusjon 25. august 2000 ble Olje- og energidepartementet delegert fullmakt til å endre konsesjonsvilkår i medhold av ovennevnte bestemmelse.

Etter industrikonsesjonsloven § 4, 1. jf. 3. ledd, kan konsesjoner for erverv av vannfall gis på ubegrenset tid dersom selskapet er minst 2/3 offentlig eid og innehar minst 2/3 av stemmene. En forutsetning er at kraften nyttes til alminnelig kraftforsyning, og at hensynet til allmenne interesser ikke taler imot.

Buskerud Kraftproduksjon AS er et selskap som er 100 % offentlig eiet.

Olje- og energidepartementet finner at vilkårene i industrikonsesjonsloven § 4, 1. jf. 3. ledd er oppfylt. Konsesjonen kan derfor endres til å gjelde på ubegrenset tid.

Som en følge av ovennevnte gjøres følgende endring i tillatelse gitt ved kgl. res. av 1. mars 2002 for Norske Skogindustrier ASA til erverv av 22,9 prosent av Hofsfooss kraftverk:

Betingelsen *post 1, første ledd* får følgende nye ordlyd:

" *Konsesjonen gis på ubegrenset tid.* "

Annet og tredje ledd utgår. Bestemmelsen i fjerde ledd om alminnelig revisjon etter 30 år blir nytt annet ledd, mens nåværende femte og sjette ledd blir nye tredje og fjerde ledd.

15 Hope Sameige

(Konsesjon for bygging av Brekkefossen kraftverk i Hopselva, Gloppen kommune i Sogn og Fjordane)

Kongelig resolusjon 14. februar 2003.

1. Innledning

Foreliggende sak gjelder søknad fra Hope Sameige om konsesjon for bygging av Brekkefossen kraftverk i Hopselva i Gloppen kommune i Sogn og Fjordane.

2. Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 24.01.2002 heter det:

"NVE har mottatt følgende søknad av 27.06.01 fra Hope Sameige om konsesjon for bygging av Brekkefossen kraftverk i Hopselva, Gloppen kommune i Sogn og Fjordane:

"Hope Sameige har fått gjennomført utgreiingar om utbygging av Brekkefossen Kraftverk i Hope i Gloppen Kommune i Sogn og Fjordane fylke. Arbeidet er utført av konsulent ing. Hermod Seim og utgreiingane ligg føre i form av eit forprosjekt. På grunnlag av rapporten frå dette prosjektet søkjer no Hope Sameige om følgjande:

1. Etter vassressurslova av 01.01.2001 blir det søkt om løyve etter § 8 til utbygging av Brekkefossen kraftverk etter dei framlagde planane som er vedlagt.
2. Etter energilova av 29. juni 1990 § 3 - I blir det søkt om løyve til å installere ein genera-

tor på inntil 6 MVA og legge til rette for eventuelt seinare å installere eit aggregat nr. 2 på inntil 2 MVA dersom det seinare skulle verte lønsamt. Vidare søkjer ein om løyve til å installere apparat- og kontrollanlegg herunder transformator inntil 6 MVA for opptransformering til 22 kV, 22 kV jordkabel for tilknytning til eksisterande linje som tilhøyrer Sogn og Fjordane Energi. Ein søkjer også om å installere nettransformator 22/0,4 kV for forsyning av lågspenning i kraftstasjonen.

Søklarane er sjølve grunneigarar og har fallrettane langs den aktuelle elva (Hopselva). Grunneigarane er samde om å søkje om løyve til utbygginga. Nokon søknad om oreigning vil derfor ikkje vere aktuelt.

.....

1. SAMANDRAG

Hope Sameige søkjer no om utbygging av Brekkefossen kraftverk. Hope Sameige omfattar grunneigarane som har fallrettane i Hopselva der Brekkefossen er lokalisert.

Brekkefossen ligg i Hope i Hyen i Gloppen kommune i Sogn og Fjordane fylke. Heile vassdraget har eit nedbørsfelt på totalt 72 km². 45 km² gjev tilsig til kraftverket og normaltilsiget er berekna til 5,5 m³/s, som gjev eit årstilsig på 173 mill. m³. 5,5 km² er dekkja av bre (Ålfotbreen) og tilsiget frå breen utgjer 14 % av det samla tilsiget til kraftverket. Kraftverket vil utnytte fallet i Hopselva mellom kote 115 og kote 48 og vil bli eit reint elvekraftverk utan regulering. Det er rekna med ein installasjon med ei maskin på 4 MW og ein medel årsproduksjon på ca. 18 GWh.

Det føreligg to Samla Plan prosjekt som berører Brekkefossen Kraftverk; prosjekt 35101 Solheimselva og prosjekt 36601 Hope. I forprosjektet er Brekkefossen blitt vurdert i høve til dei to nemnde SP-prosjekta og etter søknad har Direktoratet for Naturforvaltning gitt aksept for at prosjektet Brekkefossen kan plasserast i kategori I i Samla Plan og såleis vere klar for konsesjonshandsaming.

Det er utarbeidd eit forprosjekt som viser ei akseptabel lønsemd for utbygging av kraftverket. Byggekostnaden er berekna til i underkant av 23 mill. kroner, som tilsvarar kr 1,27/kWh. Utbygginga er vurdert til å få minimale konsekvensar for miljø og natur og det er derfor ikkje føreslege noko avbøtende tiltak for utbygginga.

2. Grunngeving for tiltaket

.....

Forprosjektet viser ei akseptabel lønsemd for det omsøkte prosjektet. Mellom anna har vilkåra for innmating i nettet (innmatingsavgift) i den seinare tid vore gunstig i den regionen som kraftverket vert knytt opp til. Grunneigarane ønskjer no å realisere det økonomiske potensialet som ligg i ei utbygging. På sikt vonar ein at

kraftverket vil kunne gje eit tilskot til inntektsgrunnlaget på gardsbruka og såleis tryggje gardsdrifta og busetnaden på staden. Det kan elles visast til kap. 4 der føremonar med kraftverket er omtala.

3. UTBYGGINGSPLANEN

3.1 INNLEIING

3.1.1 Kort om utbyggjaren

Søkjjar og eventuell utbyggjar er Hope Sameige i Hyen i Gloppen kommune. Hope Sameige omfattar brukarane på gnr. 27 br.nr. 1 til 8. Brukarane i Hope Sameige er også grunneigarar langs den elva (Hopselva) som det her er søkt om utbygging i. Fallrettane i Hopselva er eigd i fellesskap av dei nemnde grunneigarane.

Gardsbruka er av vanleg storleik for regionen. Mjølkeproduksjon er den mest typiske delen av gardsdrifta, men det er også innslag av kjøtproduksjon av storfe og sau. Gardsbruka har elles ein god del utmark, men skogsdrifta er avgrensa til mindre uttak av tømmer og ved. Sal av skog førekjem i avgrensa utstrekning. Brukseigarane har elles jakt- og fiskerettar i det berørte området. Fleire av brukarane har arbeid ved sida av gardsdrifta.

3.1.2 Tidlegare utbyggingar i området

Det er i dag ikkje andre kraftutbyggingar i Hopsvassdraget. På 1950-talet vart det bygt eit mindre elvekraftverk i Hopselva, vel ein kilometer nedanfor Brekkefossen, der fallet i ein annan foss (Svåfossen) vart utnytta. Kraftverket forsynte då gardsbruka i Hope med straum ein periode på separat nett. Kraftverket var ustabil og det vart etter få år nedlagt og gardsbruka fekk straumforsyning frå det kommunale elektrisitettsverket i Gloppen. Ei framtidig utbygging av Svåfossen kan vurderast uavhengig av om Brekkefossen vert utbygd eller ikkje. Det har førebels ikkje vore gjort noko utgreiing om lønsmda i ei eventuell utbygging av Svåfossen.

3.1.3 Eksisterande konsesjonar

Det er tidlegare ikkje innvilga eller søkt om konsesjonar for vasskraftverk i Hopsvassdraget.

3.1.4 Tilhøvet til Samla Plan (SP)

Det føreligg to SP-prosjekt som berører Brekkefossen kraftverk:

Prosjekt 35101 Solheimselva

Kaldevatnet var føresett overført til Solheimsvassdraget. Solheimsvassdraget vart verna mot kraftutbygging i verneplan IV (1992) og overføring av Kaldevatnet er såleis ikkje lenger aktuelt.

Prosjekt 36601 Hope

Prosjektet omfattar Hope kraftverk med 5 m regulering av Skilbreivatnet og utnytting av det

122 m høge fallet mellom Skilbreivatnet og foten av Brekkefossen. Medel årsproduksjon er oppgjeve til 36 GWh og utbyggingskostnad til 1,69 kr/kWh med pengeverdi 1993. Prosjektet er plassert i kategori II i SP og kan ikkje realiserast ved utbygging av Brekkefossen kraftverk.

Det omsøkte alternativet, Brekkefossen kraftverk, har tidlegare ikkje vore sjølvstendig behandla i SP. Etter søknad om flytting frå kategori II til kategori I i SP har Direktoratet for Naturforvaltning (DN) i brev av 01.02.00 til ing. Hermod Seim stadfesta følgjande vedtak:

"DN vil ikkje motsette seg at prosjekt Brekkefossen flyttes til/plasseres i kategori I i Samlet plan for vassdrag. For prosjekt Hopselva er det ikkje grunnlag for flytting, og prosjektet forblir i kategori II i Samlet plan for vassdrag." Etter dette vedtaket er det såleis høve til å søkje konsesjon for utbygging av Brekkefossen kraftverk.

3.1.5 Tilhøvet til andre statlege, fylkeskommunale og kommunale planar

Gloppen kommune stadfestar at området ved Brekkefossen ikkje er nærare vurdert i eksisterande kommuneplan eller andre kommunale planar. Det er såleis avsett til landbruks-, natur- og friluftsområde (LNF-område). Det føreligg heller ikkje nokon kjende fylkeskommunale eller statlege planar for området.

3.1.6 Namnebruk

Førebels vert Brekkefossen Kraftverk nytta som namn både på kraftverket og prosjektet. For å gjennomføre utbygginga kan det verte aktuelt å skipe aksjeselskap. Namn på dette vert eventuelt bestemt seinare.

3.2 Teknisk plan for prosjektet

Generelt

Prosjektet omfattar småkraftverket Brekkefossen som utnyttar eit 67 m høgt fall mellom kote 115 og 48 i Hopselva. Kraftverket vert eit reint elvekraftverk utan reguleringsmagasin.

Inntaket til kraftverket

Ved inntaket kote 115 er det fjell i dagen og elva renn i eit trongt løp på toppen av Brekkefossen. Det er planlagt å støype ein 5 m høg og 15 m lang betongterskel tvers over elveløpet nedstrøms inntaket for å oppnå eit inntaksbasseng med tilstrekkeleg djupne og volum. Damterskelen vert utstyrt med botntappeluke (ventil) for å kunne tappe ned bassenget ved inspeksjon av vassveg mv. Inntaket vert utforma som eit vanleg overflateinntak med ein mindre betongkonstruksjon ved innløpet til driftstunnelen med inntaksrist av stål og bjelkestengsel.

Vassveg

Driftsvassvegen er planlagt lagt i fjell (tunnel) på vestsida av elva med minimumstverrsnitt (12

m²) og lengde 400 m. Tunnelen får jamn stigning 1:7 og ei skråsjakt mot inntaket. Sjå vedlegg 4 med lengdeprofil for kraftverket. Steinmassane frå tunnelen (8000 m³) vert plassert i deponi ved påhogget. Frå tunnelen til kraftstasjonen vert det lagt rør av glasfiber (GUP) med diameter 1,2 m og lengde 160 m. Overgangen mellom rør og tunnel vert utført med betongpropp ca. 80 m inne i tunnelen. I tunnelen vert røret frittliggjande, medan det vert nedgrave frå tunnelen til kraftstasjonen (80 m lengde).

Kraftstasjon

Kraftstasjonen vert plassert inntil elva nedanfor foten av Brekkefossen, og avløpet frå kraftstasjonen vil gå i ein 20 m lang kanal tilbake til elva på kote 48. Brutto fallhøgde er 67 m og ein har berre vurdert Francis som aktuell turbintype. Francisturbinen har relativt dårleg verknadsgrad ved låg last og det kan derfor vere aktuelt å vurdere installasjonen av to aggregat for å utnytte låge vassføringar. Dei berekningane som er utført viser at to aggregat ikkje er lønsamt med dagens kraftprisar. For å finne optimal (mest lønsam) effektstorleik er det føreteke produksjons- og kostnadsberekning mv. for ulike effektinstallasjonar mellom 2 og 7 MW og det er blitt tilrådd å installere eit Francisaggregat på 4 MW med synkrongenerator.

Kraftverket får ei slukeevne på 7,4 m³/s og vil utnytte 69 % av medel vassmengde i elva.

.....

Det er førebels rekna med at kraftverksaggregatet får horisontaltstilt aksling og 1-2 m sugehøgde, men det kan vere aktuelt å vurdere vertikal oppstilling med dykking for å oppnå betre verknadsgrad og litt større produksjon. Hovudtransformatoren vert plassert i eller inntil kraftstasjonshuset. Kraftstasjonshuset får eit areal på ca. 100 m² og enkel utforming med tak og veggjar av lette materialer tilpassa lokal byggeskikk. Kraftverket vert normalt styrt og regulert automatisk etter vassføringa i elva (vassstanden i inntaket) og det er også føresett enkel fjernstyring og varslingsalarm over telenettet.

Produksjon

Produksjonen er berekna (simulert) med reknemodellen Umag for kvar dag i perioden 1966-1995 på grunnlag av medel døgntilsig. Medelproduksjon 1966-1995 med 1 stk. Francisaggregat på 4 MW:

Vinter I	(01.01.-30.04.)	3,06 GWh
Vinter II	(01.10.-31.12.)	4,01 GWh
Sommar	(01.05.-30.09.)	10,94 GWh
Året		18,01 GWh

3.3 Hydrologi

3.3.1 Hydrologiske grunnlagsdata

Beskrivelse av vassdraget

Hopselva ligg i Gloppen kommune i Sogn og Fjordane. Elva har utløp inst i Høyefjorden og får tilsiget frå den sørlege delen av Ålfotbreen og Hopsdalen. Nedbørsfeltet er totalt 72 km² men av dette er 4 km² overført til Ålfoten og middel årsavløp er dermed redusert til 7,5 m³/s. Det er tre større vatn i vassdraget, Hopsvatnet kote 2, Skilbreivatnet kote 172 og Kaldevatnet kote 827.

Tilsig til kraftverket

Kraftverket får eit nedslagsfelt på 45 km² og normalttilsiget for perioden 1966-95 er berekna til 5,5 m³/s som gjev eit årstilsig på 173 mill. m³. 5,5 km² er dekkja av bre (Ålfotbreen) og tilsiget frå breen utgjer 14 % av det samla tilsiget til kraftverket. Alminneleg lågvassføring er berekna til 0,43 m³/s. Kart over nedslagsfeltet som gjev tilsig til kraftverket er vist i vedlegg I.

3.3.2 Vassførings- og vasstandsendingar, restvassføringar

Konsekvensane for vassføringa i den berørte elvestrekninga mellom inntaksdammen og kraftverket er berekna å bli som vist i vedlegg 6, som viser normalvassføring, vassmengde gjennom kraftverket og restvassføring i elvestrekninga. Det er ikkje noko tilsig av betydning mellom inntaksdammen og utløpet frå kraftstasjonen, slik at det som i vedlegg 6 er vist som restvassføring vil gjelde for heile denne strekninga. Nedanfor kraftverket vert vassføringa ikkje påverka av utbygginga.

3.3.3 Vasstemperaturendringar, istilhøve

Sidan kraftverket er uregulert, vil det ikkje ha nokon påverknad på vasstemperatur eller istilhøve ovanfor inntaksdammen eller nedanfor utløpet frå kraftverket.

3.3.4 Flaumar

Mellom inntaksdam og kraftverket vert flaumar redusert med den vassmengda som går gjennom kraftverket. Når vassføringa er større enn slukeevna til turbinen (7,4 m³/s), vil det overskytande danne overløp ved betongterskelen i inntaksdammen. Nedanfor utløpet frå kraftverket vert flaumar ikkje påverka av utbygginga.

3.3.5 Grunnvatn

Sidan elva ikkje vert regulert, er ikkje rekna med at grunnvatnet vert påverka av kraftverket.

3.3.6 Inntaksdam

Lokalisering av inntaksdammen er vist på vedlegg 2. Den grønne stripa lags elvebredda viser arealet som blir neddemt for at ein skal oppnå

tilstrekkeleg djupne og volum i dammen med ei vassoverflate på kote 115. Vedlegg 8 viser bilete av området ved inntaksdammen slik det ser ut i dag.

3.4 Drift av kraftverket

Vassføringa i elva endrar seg heile tida og for å oppnå størst mogeleg produksjon, vil kraftverket bli regulert i takt med desse endringane. Det er derfor føresett at turbinen blir utstyrt med automatisk regulering styrt av vasstanden i inntaket. Den automatiske reguleringa medfører at vasstanden i inntaksbassenget vert halden på same nivå så lenge vassføringa ikkje overstig maksimal slukeevne i kraftverket (7,4 m³/s). Sjølv om kraftverket kan styre seg sjølv utan tilsyn i lange periodar, er det rekna med å legge opp rutinar for tilsyn, og kraftverksdrifta vil høve godt å kombinere med gardsdrift. Det kan også vere aktuelt å undersøkje om det er mogeleg å samarbeide med lokale energiverk i drifta av kraftstasjonen.

Ved flaum vil elva føre med seg steinmateriale og diverse flytande rusk. Ein reknar med noko arbeid med rensk av inntaksrista (spesielt om hausten) og etter kvart fjerning av lausmassar i inntaksbassenget.

Isproblem vil bli førebygd ved utforming av inntaket.

3.5 Elektriske anlegg og kraftlinjer

Stasjonsutrustning

Det er rekna med installasjon av eit aggregat på ca. 4 MW med ein synkrongenerator på ca. 5 MVA. Det er vidare rekna med ein transformator på ca. 5 MVA for opptransformering til 22 kV som er spenningsnivået på linja som går forbi i nærleiken av det planlagde kraftverket. Transformatoren kan førebuast for ekstra kjølevifter dersom det seinare skulle vere aktuelt med eit aggregat nr. 2. I tillegg vil det vere aktuelt med ein nettransformator for forsyning av lågspenning i stasjonen.

Nettilkopling

22 kV linja mellom Hyen og Skogheim passerer som nemnt like ved. Det er føresett at Brekkefossen kraftverk vert knytt til denne linja med ein ca. 150 m lang jordkabel (jord- og fjellgrøft).

Netteigar i området er Sogn og Fjordane Energi. Etter det ein har fått opplyst er nettkapasiteten i dag avgrensa slik:

- 1) Transformatoren i Sagefossen mellom 22 og 66 kV er på 10 MVA og har ca. 2 MW ledig kapasitet når Skogheim kraftverk går for fullt. Men frå Sagefossen går det også ei 22 kV linje som normalt forsyner 1-1,5 MW mot Eikefjord.
- 2) 22 kV linja Hyen-Sandane sin kapasitet er avgrensa til 1-1,5 MW.

- 3) Det lokale straumforbruket i Hyen varierer frå 0,5-1,5 MW.

Skogheim kraftverk har eit relativt stort reguleringsmagasin og får dermed ein annan produksjonsprofil enn Brekkefossen. Ein reknar difor med at nettkapasiteten er god nok for den tilrådde effekten på 4 MW. Dersom ein vel høgare installasjon, kan nettkapasiteten relativt rimeleg aukast med ca. 2 MW ved å modifisere transformatoren i Sagefossen. Dei nye 22 kV linjene mellom Hyen-Skogheim og Skogheim-Sagefossen har rikeleg kapasitet etter det ein har fått opplyst.

Byggjestråum

Dersom det vert naudsynt med straum i byggjeperioden, reknar ein med at den permanente høgspenningskabelen frå 22 kV linja til kraftstasjonen kan leggjast tidleg i byggjefasen og forsyne stasjonen også i anleggsperioden. Elles kan også dieselaggregat vere eit alternativ. Trongen for byggjestråum og eventuell forsyningsmåte vert klarlagt i samråd med den entreprenøren som vert valt til prosjektet.

3.6 Kostnadsoverslag

Byggekostnad

Samla byggekostnad for det tilrådde alternativet er kalkulert til 22,84 mill. kr som tilsvarer 1,27 kr/kWh. Hovudtala i kalkyla framgår av vedlegg 10. Kostnaden for tilløpstunnelen (6,8 mill. kr inkl. andel av felleskostnader) er uavhengig av storleiken av kraftverket. Dette medfører at kraftverket må ha ein viss storleik for at det skal vere lønsamt og at marginalkostnaden for effekttauke er låg. Det er ikkje teke med utgifter til eventuell nettførsterkning i byggekostnaden for nokon av dei berekna alternativa, jf. avsnittet om nettilkopling. Diagrammet i vedlegg 11, fig. 10 viser korleis byggekostnaden totalt sett og i kr/kWh varierer med storleiken (effekten) på kraftverket.

.....

Driftskostnad

Driftskostnaden vil bli prøvd å halde på eit lågt nivå for å gjere kraftverket mest mogeleg lønsamt. I forprosjektet er det føresett at eigaren driv kraftverket sjølv utan særleg lønskostnad. I verdiberekningane er det føresett driftskostnad med 3 øre/kWh som også inkluderer innmatingsavgift (nettleige). Dei overliggende nettilhøva vil normalt gjere gunstige økonomiske vilkår for innmating i regionen der kraftverket er lokalisert. Resten av driftskostnaden (0,36 mill. kr pr. år) skal dekke andre kostnader som forsikring, vedlikehald og litt løn. Dersom kraftverket skal drivast med vanlege lønskostnader, vil driftskostnaden komme til å ligge på eit noko høgare nivå.

.....

3.7 Byggjeprogram

Med atterhald om at konsesjon vert gjeven og finansiering kjem på plass, er planen å starte opp prosjektet snarast råd. Det er rekna med om lag eit års byggetid for kraftverket.

4 Føremonar ved tiltaket

4.1 Kraftproduksjon

Søkjaren er kjend med at regionen er eit underskotsområde med omsyn til kraftproduksjon. Spesielt i tunglastperiodar kombinert med langvarig tørke kan forsyningssituasjonen vere usikker. Etter det ein forstår, er i tillegg sentralnettet i Sogn og Fjordane ein flaskehals i periodar med tunglast. I ein skilde periodar har dette gjeve seg utslag i at regionen har vorte liggjande i ei sone med høgare kraftpris enn andre delar av landet. Ei utbygging av Brekkefossen kraftverk vil såleis, om enn i avgrensa grad, vere eit tilskot til ei bebring av kraftbalansen i området.

4.2 Andre føremonar

I byggeperioden vil det vere ei tilføring av aktivitet til området. Det er rekna med at noko av denne aktiviteten vil kunne rekruttere tenester og arbeidskraft lokalt. I driftsfasen av kraftverket reknar ein med at grunneigarane sjølv vil kunne føre tilsyn med kraftverket, ev. vil ein søkje samarbeid med lokale energiverk om drifta av kraftverket.

5 Verknader av tiltaket

5.1 Konsekvensar for miljø, natur og samfunn

Fysiske inngrep

Tiltaket medfører følgjande synlege tekniske anlegg:

- Inntak med damterskel og inntakskonstruksjon.
- Kraftstasjon med grunnflate ca. 100 m² og 20 m lang avløpskanal i elveløpet.
Dei tekniske anlegga vil bandlegge eit areal på til saman 2-3 dekar.
- 100 m lang tilkomstveg til kraftstasjonen.
- Steintipp ca. 8000 m³. Steintippen vil legge beslag på ca. 10 dekar og plasseringa er vist i vedlegg 3. Steinmassane vil elles kunne vere brukande som fyllmasse til ymse typar anlegg; vegprosjekt eller liknande som kan bli aktuelle i Hyen-området.

Endra vassføring

Medelvassføringa i Brekkefossen før og etter utbygging framgår av diagram i vedlegg 6. Kraftverket vert utan reguleringsmagasin og får dermed ingen verknader for vassføringa i elva ovanfor inntaket og nedanfor kraftstasjonen. I periodar med lågvassføring vil kraftverket ta

heile vassmengda, slik at elvestrekninga mellom inntaksdammen og utløpet av kraftverket då vil vere tørrlagt. Ved dei lågaste vassføringane kan det vere aktuelt å stanse kraftverket.

Fiske

Brekkefossen ligg ovanfor anadrom fiskestrekning i Hopselva, men det finst vanleg brunaure overalt i vassdraget. Ovanfor inntaket vert det etablert eit basseng (lone) på ca. 10 dekar. Dette vil kunne betre veksttilhøva og tilhøva for utøving av fiske.

Den berørte elvestrekninga elles er sett på å vere ueigna for fiske då det ikkje er høvelege hølar her, og elvestraumen er så stri at det gjer fiske nærast umogeleg. I Hopsvassdraget er dei vesentlege fiskeinteressene knytt til fiske av laks og sjøaure i den nedste delen av vassdraget mellom Svåfossen (som ligg ca. 1,5 km nedanfor den planlagde kraftstasjonen) og sjøen. Dette utgjer ei strekning på ca. 3 km, medrekna Hopsvatnet, som er ca. 2 km langt. I åra 1993-2000 var fangsten av laks og sjøaure på denne strekninga som vist i tabell i vedlegg 12. Data er innhenta frå Fylkesmannen i Sogn og Fjordane. Elles i Hopsvassdraget er det utøvd ein del fiske etter fjellaure i Skilbreivatnet. Statistikk på dette er ikkje laga så langt ein kjenner til. Skilbreivatnet ligg ca. 3 km ovanfor inntaksdammen for det planlagte kraftverket. Fiskerettane i Hopselva er eigd av grunneigarane i Hope.

Jakt

I utmarka kring Hope er det lange tradisjonar med hjortejakt. Området omkring det planlagde kraftverket har inga særskild interesse i jakt-samanheng og ein reknar ikkje med at kraftverket vil få nokon konsekvensar for utøving av jakta. Søkjarane har dessutan sjølv også jaktretten i området.

Jord- og skogbruk

Kraftverket ligg i eit utmarks- og skogområde utan større jord- eller skogbruksinteresser. Området er ikkje eigna for nydyrking og heller ikkje som beiteland. Øvste delen av traséen langs den berørte elvestrekninga er på begge sider nærast utilgjengeleg då elva og fossen her går i eit trøgt gjøl. Vegetasjonen omkring kraftverket er typisk for Vestlandet med ymse typar lausskog; bjørk, osp, rogn, or etc. Det er dessutan ei del furuskog i området. Grunnen består delvis av myr, lyngrabbar, kollar o.l. I høgde med kraftstasjonen, på motsett side av elva, er terrenget myrlendt og mindre bratt enn på kraftstasjonssida. Heller ikkje her er det jord- eller skogbruksinteresser av nokon betydning. Bileta i vedlegg 8 og 9 gjev eit inntrykk av grunn og vegetasjon på strekninga frå inntaksdammen til kraftstasjonen. Den berørte elvestrekninga har ikkje funksjon som sjølgjerde eller nokon betydning for husdyrhald eller gardsskogsdrift elles.

Tur- og friluftsliv

Den øvre delen av Hopsdalen blir nytta ein del til tur- og friluftsliv, men i området ved Brekkefossen har det ikkje vore registrert nokon friluftaktivitet og ein reknar derfor med at området har liten interesse i ein slik samanheng.

Natur og landskap

Damterskelen ved inntaket vil danne eit lite vatn (lone) og såleis påverke/endre den naturlege elvekarakteren på ei 300 m lang strekning. Det er planlagt at vassoverflata i dammen vil ligge om lag på kote 115. På vedlegg nr. 2 er det avmerkt med grønt det arealet som ein reknar med vil bli neddemt for at ein skal få ein inntaksdam med høveleg djupne og volum.

Brekkefossen får redusert vassføring med 69 % i medel og ein trur at dette er den største negative konsekvensen av utbygginga. Det vil til tider likevel bli relativt stor vassføring i fossen og i flaumperiodar vil reduksjonen knapt bli merkbar. Deler av fossen er synleg på lang avstand når ein køyrer vegen gjennom Hopsdalen, men fossen utgjer ikkje noko sentralt landskapselement. Det blir derfor ikkje føreslege at det vert pålagt minstevassføring av omsyn til utsjånaden.

Riksvegen (Rv 615) mellom Hyen og Storebru går gjennom Hopsdalen tett forbi kraftverket. Til riksveg å vere har vegen nokså liten trafikk. Frå Statens vegvesen er det opplyst at gjennomsnittleg døgntrafikk pr. år er ca. 250 bilar ved teljing i 1998 mellom Hope og Hyen (Straume). Det har ikkje vore nokon vesentleg endring i infrastruktur i området sidan 1998.

Trafikken er ei blanding av lokaltrafikk og gjennomgangstrafikk med innslag av turisttrafikk og då helst om sommaren. Vedlegg 3 viser eit utsnitt av turkart for Gloppen kommune. Her framgår plassering av kraftverket i vassdraget og i høve til riksveg m.m. Eit par turruter innanfor kartutsnittet er merka med nummer. Eksisterande 22 kV kraftlinje går også gjennom dalen tett forbi kraftverket.

Kulturminner

Det er ikkje kjent at det eksisterer noko slags kulturminner i det området som er berørt av utbyggingsplanane for Brekkefossen kraftverk.

5.2 Avbøtende tiltak

Ut frå vurderingar som søkjaren har gjort (ref. 5.1 over), treng det i det aktuelle prosjektet ikkje påleggjast noko krav om minstevassføring. Utbygginga er vurdert til å vere skånsam mot natur og miljø og det er derfor heller ikkje føreslege nokon andre avbøtende tiltak.

6 Rettar og eigedomstilhøve

6.1 Grunneigedom

Søklarane driv gardsbruk i Hope og er grunneigarar til området som er berørt av kraftutbygginga.

6.2 Fallrettar

Søklarane har sjølve fallrettane i det aktuelle området langs Hopselva og har som grunneigarar langs elva ikkje trong for å løyse ut nokon rettar etter at konsesjon for utbygging er gjeven.”

Høringsuttalelser og distriktsbehandling

Søknaden ble kunngjort i avisene Firda og Firda Tidend. Den ble også lagt ut til offentlig gjennomsyn i kommunen og sendt på høring til offentlige myndigheter og aktuelle høringsinstanser.

Formannskapet i *Gloppen kommune* har ingen merknader til søknaden og vedtok 12.09.01 å tilrå at konsesjon blir gitt.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har i brev av 14.09.01 kommet med følgende uttalelse:

”Landbruksfaglege konsekvensar

Dei 8 grunneigarane (Hope Sameige) som står bak tiltaket har i hovudsak landbruk som hovudnæring. Årsproduksjonen er venta å bli ca. 18 GWh, avkastning etter skatt er stipulert til 9,1 % (maskin på 4 MW) og tiltaket vil styrkje næringsgrunnlag og busetjing i området. Vi ser dette som positivt.

Av konsesjonssøknaden går det elles fram at inntak, tilløpsrøyr og kraftstasjon ligg i utmark utan større jord- og skogbruksinteresser, terrenget er relativt kupert, boniteten låg og tiltaket vil følgjeleg ikkje ha nemnande konsekvensar for landbruksdrifta i området.

Fylkesmannen ved landbruksavdelinga kan heller ikkje sjå at tiltaket får uheldige konsekvensar for landbruk og landbruksdrift og har elles ingen merknader til konsesjonssøknaden.

Miljøfaglege konsekvensar

Fylkesmannen ved miljøvernavdelinga har vurdert søknaden i høve til ureiningslova, lov om laksefisk og innlandsfisk og allmenne interesser jf. § 8 i vassressurslova.

Konsekvensar for landskap, naturmiljø og friluftsliv

Delar av Brekkefossen er godt synleg på enkelte strekningar når ein køyrer riksvegen gjennom Hopsdalen. Større inngrep i området og redusert vassføring i fossen vil kunne forringe opplevingsverdien noko. Området med planlagt inntak og inntaksdam ligg like ved riksvegen og inntaksdam med ei bredde på ca. 15 m og største høgde ca. 5 m vil vere synleg frå vegen. For å ta vare på landskap og naturmiljø i området

bør difor utbyggar leggje stor vekt på å utføre dei fysiske inngrepa slik at dei skjemmer minst mogeleg i naturen. Vi vil tilrå at det vert nytta mest mogeleg naturstein i/ved inntaksdammen. Elva er elles relativt lite synleg i landskapet der den ligg i eit gjel/forsenking, samt at delar av området langs elva er delvis skjult av skog.

Ei minstevassføring vil ta vare på noko av landskapsbiletet og vere med på å redusere skaden på det biologiske mangfaldet, både når det gjeld fisk, fugl, insekter og planteliv. For å ta vare på landskapsbiletet og noko av det biologiske mangfaldet bør det difor sleppast ei vassmengde som minst svarar til alminneleg lågvassføring i sumarhalvåret (1. mai - 1. oktober).

Konsekvensar for fisk og fiske

Elvestrekninga har bestand av innlandsaure, men har på grunn av stort fall truleg avgrensa verdi som gyte- og oppvekstområde for fisk. Så langt vi kjenner til er det ikkje vesentlege fiskeinteresser på strekninga. På bakgrunn av dette kan vi akseptere tiltaket utifrå fiskeinteressene.

Det er store fiskeinteresser knytt til dei nedste 3 km av vassdraget, som er lakse- og sjøau-reførande. Det er ikkje lagt opp til noko form for regulering av vasstanden i inntaksbassenget. Vi forutset at kraftstasjonen må kunne handtere endringar i driftsvassføringa, inkludert eventuelle uforutsette utfall, utan at dette skal føre til endringar i vassføringa på strekninga nedstrøms avløpet.

Ureining

Lagring/deponering av tunnel-/overskotsmassar må skje slik at det ikkje vert avrenning til vatn eller vassdrag. Søkjar bør ved ei ev. utbygging ha utarbeidd planar for sikring mot ureining frå anleggsdrifta. Dette gjeld avløpsvatn frå tunneldrivinga og andre sider av anleggsdrifta der uhell/utslepp av olje m.m. kan skje. Vi føreset at entreprenør/utbyggar har ein internkontroll som sikrar gode rutiner for oppfølging på dette området.

Vi ser det som lite sannsynleg at vasskvaliteten vil bli vesentleg endra av omsøkte tiltak. Ut i frå føreliggjande opplysningar vurderer vi tiltaket som lovleg etter ureiningslova. Dersom tiltaket viser seg å føre til ulempe eller skade som ein ikkje er klar over no, kan fylkesmannen vurdere tilhøvet til ureiningslova på nytt, og ev. nekte tiltaket eller setje vilkår til drifta. Tiltakshavar kan vidare bli erstatningspliktig for ev. skader/ulemper som følgjer av tiltaket.

Vi føreset at det under ev. anleggsarbeid og/eller i permanente installasjonar/konstruksjonar ikkje vert nytta kjemikalier eller miljøgifter som gjev korte eller langsiktige negative verknader på vasskjemi, flora og fauna.

Samla vurdering

Ut i frå føreliggjande opplysningar vurderer vi at verknadene for ureining og innlandsfisk av omsøkte tiltak ikkje er til hinder for etablering i høve til ureiningslova og lov om laksefisk og innlandsfisk. Verknadene for dei allmenne interessene i høve til vassressurslova er små. Vi vil tilrå at det ved inntaket vert sleppt forbi ei vassmengde som minst svarar til alminneleg lågvassføring for å redusere skaden på det biologiske mangfaldet og for å oppretthalde opplevingsverdien knytt til elva. Fylkesmannen vil med forutsetning om at det vert fastsett ei minstevassføring, minst tilsvarende alminneleg lågvassføring i sumarhalvåret (1. mai - 1. oktober), ikkje gå i mot at det vert gjeve konsesjon for utbygging av Brekkefossen kraftverk. Endra køyring av kraftverket må ikkje påføre strekninga nedstrøms raske endringar i vassføring.

Vi føreset elles at tiltaket blir utført på ein skånsam måte med god terrengtilpassing og med minst mogeleg inngrep. Det må vidare takast omsyn til vegetasjon i området ved legging/ gravning av røyrgata og ved lagring/deponering av tunnel-/overskotsmassar. Langs elvebredda skal det oppretthaldast eit naturleg vegetasjonsbelte som motverkar avrenning og gir levekår for plantar og dyr, jf. § 11 i vassressurslova. Kraftstasjonen bør byggjast i ein stil som er tilpassa lokal byggjeskikk."

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har vurdert søknaden slik i brev av 19.09.01:

"En utbygging vil i hovedsak påvirke lokale og regionale interesser. Det vises derfor i hovedsak til høringsuttalelse fra fylkesmannen i Sogn og Fjordane.

DN støtter fylkesmannens tilråding om å slippe en minstevannføring minst tilsvarende alminnelig lavvannføring for å ta vare på landskapsbilde og biologisk mangfold i vassdraget.

DN mener standard konsesjonsvilkår for naturforvaltning bør gjøres gjeldende. Dette selv om det er klare indikasjoner på at det ikke vil være store muligheter for å gjennomføre avbøtende tiltak. DN vil ikke foreslå at det pålegges tiltakshaver å innbetale årlige beløp til kommunen for fremme av fiske/friluftsliv da det ikke er påvist at utbyggingen utløser betydelige konsekvenser for friluftsliv, vilt og fisk.

DNs tilråding

DN vil ikke frarå at det gis konsesjon for utbygging av Brekkefossen kraftverk med de begrensninger som er foreslått av fylkesmannen i Sogn og Fjordane.

DN mener standardvilkår for naturforvaltning bør gjøres gjeldende selv om det i liten grad synes aktuelt å pålegge utbygger omfattende krav med hjemmel i vilkårene."

Bergvesenet uttaler i brev av 23.08.01 at når steinmassene fra tunneldrivingen likevel er tenkt nyttet i andre anlegg bør det vurderes å øke tipp høyden på steintippen for å redusere arealbruken og påvirket terreng.

Verken *Statens vegvesen*, *Fiskeridirektoratet* eller *Riksantikvaren* har spesielle merknader til søkanden.

Den norske turistforening (DNT) har følgende kommentarer i brev av 28.09.01:

"Søknaden gjeld eit elvekraftverk som vil produsere 18 GWh årlig. Dette er eit lite bidrag til den totale kraftproduksjonen, og vil dessutan gi hovudsaklig sommarkraft. Sett opp mot å regulere eit vassdrag som drenerer viktige delar av Ålfotbreområdet, som i stor grad er urørt og som har stor verdi for naturverdiar og friluftsliv, bl.a. med fine, spesielle turruter både til Gjeugnabu og gjennom Straumsbotnen til Grøndalen, meiner DNT at fordelane er avgjort mindre enn ulempe-
ne.

Hopselva drenerer både vesentlege delar av Ålfotbreen og Gjeugnabreen. Vi vil også vise til at elva er foreslått tatt med i den nye verneplanen for vassdrag, og vil bli vurdert og ev. kartlagt i samband med dette arbeidet. Det vil derfor vere svært uheldig om det nå blir gitt konsesjon til utbygging av elva, eit drygt år før innstilling om vern av vassdrag skal leverast Olje- og energidepartementet."

Søkers kommentarer til innkomne uttalelser

Hope sameige v/Erik Hope har i brev av 01.12.01 gitt følgende kommentar til høringsuttalelsene:

"Fråsegn frå *Bergvesenet*

Bergvesenet gjer framlegg om å vurdere å auke høgda på steintippen (meir enn 80 cm) for å unngå å leggje beslag på eit så stort areal (10 daa) som framgår av konsesjonssøknaden. Vi er samde i at dette er eit godt forslag, som vi vil ta omsyn til i gjennomføringa av prosjektet.

Fråsegn frå *Fylkesmannen i Sogn og Fjordane*

Under avsnittet om miljøfaglege konsekvensar; konsekvensar for landskap, naturmiljø og friluftsliv går Fylkesmannen inn for pålegg om minstevannføring:

"Ei minstevassføring vil ta vare på noko av landskapsbiletet og vere med på å redusere skaden på det biologiske mangfaldet både når det gjeld fisk, fugl, insekter og planteliv. For å ta vare på landskapsbiletet og noko av det biologiske mangfaldet bør det difor i sommarhalvåret sleppast ei vassmengde som minst svarar til lågvassføring i sommarhalvåret (1. mai - 1. oktober)."

Frå inntaksdammen til utløpet frå den planlagde kraftstasjonen er det ei lengde på ca. 700 m. Heile vassdraget er ca. 2 mil langt. Den berørte elvestrekninga vil derfor utgjere ca. 3 % av lengda på vassdraget. Vi finn det rimeleg å tru at eit tilfredsstillande biologisk mangfald i vassdraget totalt sett vert ivareteke ved at 97 % av lengda på vassdraget er urøyvd. At det er naudsynt å oppretthalde fullt biologisk mangfald i alle mindre delstrekningar av elva er vanskeleg å forstå. Men også i den berørte elvestrekninga vil det vere restvassføring største delen av året, så sjølv her vil vi tru at mykje av det biologiske mangfaldet kan bli teke vare på.

Å pålegge minstevassføring vil sjølvstundt redusere produksjonen i kraftverket og gje dårlegare forventa økonomi for prosjektet enn det som framgår av konsesjonssøknaden. Overlagsberekningar som vi har fått utført syner at ei pålagt minstevassføring, som Fylkesmannen har gått inn for, vil redusere gjennomsnittleg årsproduksjon med 0.56 GWh.

Viser til utrekning utført av ing. Hermod Seim (vedlegg). Med straumpris på 17-18 øre/kWh utgjør det ca. 100 000,- kr i redusert nettoinntekt årleg.

Særskilt for september månad vil eit slikt pålegg slå negativt ut. Men og første del av mai månad kan det ofte vere kaldt med lite vassføring i elva. Vi er redde for at dette kan medføre at den økonomiske risikoen i prosjektet blir så høg at det kan bli vanskeleg å realisere prosjektet på akseptable vilkår med omsyn til finansiering m.m. Bortsett frå kravet om minstevassføring har vi ikkje nokon merknader til Fylkesmannen si fråsegn.

Fråsegn frå *Den Norske Turistforening* (DNT)

Høyringssvaret frå DNT ber preg av å vere gjeve på generelt grunnlag utan at ein har sett seg inn i dei faktiske tilhøva ved prosjektet. DNT uttalar seg som om det her gjeld ei vassdragsregulering. Det vil gå tydeleg fram av konsesjonssøknaden at Brekkefossen er planlagt som eit reint elvekraftverk utan regulering. Å hevde at kraftverket vil påverke dreneringa av viktige deler av Ålfotbreområdet vil sjølvstundt vere heilt feil. Dei konkrete turrutene som DNT nemner i sitt svar vil såleis på ingen måte bli berørt av prosjektet.

DNT held vidare fram at Brekkefossen med 18 GWh gjev eit lite tilskot til den totale kraftproduksjonen og at det hovudsakleg er sommarkraft. For orden skuld nemner vi at Brekkefossen er berekna å gje ca. 40 % vinterkraft, som vi meiner ikkje er utan betydning. Elles vurderer vi også sommarkrafta til å vere verdifull, noko som mellom anna har kome til syne i kraftprisa-
ne sist sommar.

Området ved, og nedanfor Brekkefossen er ikkje turområde. Der går snøskred på begge side av dalen og der er nokså uframkommeleg.

Brekkefossen er kun synleg eit kort vegstykke (2-300 m) på ca. 1 500 m avstand når ein køyrer riksveg 615 mot Sunnfjord. Det er heller ikkje turistar som stoppar ved fossen.”

NVEs merknader

Innledning

Hope sameige består av grunneierne langs Hopselva der Brekkefossen er lokalisert. Grunneierne ønsker å styrke inntektsgrunnlaget på gårdene sine for å sikre gårdsdrifta og bosetningen på stedet, og søker derfor om konsesjon for bygging av Brekkefossen kraftverk.

Det er søkt om konsesjon etter vannressursloven for bygging av kraftverket etter de fremlagte planer, og etter energiloven for bygging og drift av elektriske høyspentanlegg.

Kraftgevinsten ved utbyggingen er ikke så stor at tiltaket krever konsesjon etter vassdragsreguleringsloven eller industrikonsesjonsloven. Det er heller ikke nødvendig med tillatelse etter oreigningslova, da grunneierne i Hope sameige eier de samlede fallrettighetene.

Omsøkt plan:

Det søkes om å bygge et kraftverk nedenfor Brekkefossen, rett ved riksvei 615 gjennom Hopsdalen. Kraftverket vil bli et rent elvekraftverk og vil utnytte det 67 m høye fallet som i hovedsak utgjøres av selve Brekkefossen (mellom kote 115 og kote 48).

Ved inntaket blir det støpt en 5 m høy og 15 m lang betongterskel med bunntappeluke. Noe areal vil bli neddemmet.

Driftsvannvegen vil gå i fjell på vestsida av elva. Fra tunnelen til kraftstasjonen vil det bli lagt 160 m med glassfiberrør. Dette vil bli nedgravd mellom tunnelutløpet og kraftstasjonen (ca. 80 m). Avløpet fra kraftstasjonen vil gå i en 20 m lang kanal tilbake til elva. Kraftstasjonen vil bli et bygg i dagen, tilpasset lokal byggeskikk.

Da både kraftstasjon og inntaksdam vil ligge rett ved riksveien, er det bare snakk om få meter med adkomstvei.

Det vil bli ca. 8000 m³ steinmasser fra tunneldrivingen. Disse vil bli plassert i tipp ved påhogget nær kraftstasjonen. Massene er tenkt utnyttet økonomisk, slik at tippen ikke er planlagt å bli permanent.

Kraftverkets nedbørfelt er på 45 km², og normaltilsiget er beregnet til 5,5 m³/s. Dette gir et årstilsig på 173 mill. m³. Alminnelig lavvannføring er beregnet til 0,43 m³/s. Det er planlagt en installasjon på 4 MW med maksimal slukeevne på 7,4 m³/s, og laveste slukeevne på 1,48 m³/s. Kraftverket vil utnytte 69 % av middelvannføringen i elva. Det er ikke noe tilsig av betydning mellom inntaksdammen og utløpet fra kraftstasjonen. Restvannføringen vil derfor i sin

helhet bestå av eventuelt overløp over inntaksdammen. Overløp vil skje når tilsiget er større enn slukeevnen i kraftverket. Det kan også være aktuelt å stanse kraftverket ved svært lave vannføringer. Det er ikke foreslått minstevannføring.

Kraftverket er tenkt knyttet til passerende 22 kV linje med en 150 m lang jordkabel.

Eksisterende inngrep

Både riksvei 615 gjennom Hopsdalen og 22 kV kraftlinje mellom Hyen og Skogheim passerer langs den planlagt utbygde elvestrekningen.

NVE er ikke kjent med at inngrepsfrie naturområder vil bli berørt av tiltaket.

Kraftproduksjon og kostnader

Tiltakshaver har beregnet middelproduksjonen til 18 GWh/år. Dette er fordelt over året med 10,9 GWh om sommeren (01.05 – 30.09) og 7,1 GWh om vinteren (01.10 – 30.04). NVE har simulert produksjonen basert på ukesdata for perioden 1970-99, vannmerke 622-A Lovatn, og funnet at total produksjon blir 16,4 GWh/år, fordelt på 3,7 GWh vinterproduksjon og 12,6 GWh sommerproduksjon.

Søker har beregnet utbyggingskostnaden til å bli 22,84 mill. kr, som tilsvarer 1,27 kr/kWh. Etter NVEs beregninger vil utbyggingskostnaden bli 25,31 mill. kr, som tilsvarer 1,54 kr/kWh.

NVE har beregnet fastkraftbidraget til å være 13,9 GWh/år. Fastkraftkostnaden blir da 14,7 øre/kWh. Midlere fastkraftkostnad for gjenværende tilgjengelig vannkraft er 23 øre/kWh. Ut fra en ren teknisk/økonomisk vurdering er utbyggingen således samfunnsøkonomisk lønnsom. Det er utbyggers eget ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten.

Forholdet til Samlet plan

To SP-prosjekter berører planene for Brekkefossen kraftverk: 35101 Solheimselva og 36601 Hope. Det førstnevnte innebærer en overføring av Kaldevatnet til Solheimsvassdraget. Da Solheimsvassdraget ble vernet i verneplan IV er dette ikke lenger aktuelt. Hops-prosjektet inkluderer regulering av Skilbreivatnet, med kraftverk plassert samme sted som for Brekkefossen. Dette ville utnyttet et fall på 122 m og gitt en årsproduksjon på 36 GWh. Dette prosjektet kan ikke realiseres dersom planene om Brekkefossen kraftverk gjennomføres. Hops-prosjektet er plassert i kategori II i SP og kan uansett ikke konsesjonsbehandles.

De foreliggende planene for Brekkefossen kraftverk er en redusert utgave av Hops-prosjektet, og er flyttet til/plassert i kategori I ved brev fra DN av 01.02.00. Det er nå ingen planer om regulering, og inntaket er planlagt 55 m lenger ned i vassdraget.

Andres vurdering:

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring på vanlig måte. I forbindelse med sluttbehandlingen har NVE vært på befaring i området sammen med Fylkesmannen og grunneierne som utgjør Hope sameige.

Innkommne uttalelser er referert foran. Vi vil her bare referere hovedpunktene i de uttalelsene som inneholder merknader til søknaden.

Gløppen kommune tilrår at konsesjon blir gitt og har for øvrig ingen merknader.

Fylkesmannen ser det som positivt at næringsgrunnlaget og dermed grunnlaget for bosetting i området styrkes. I forhold til landskap og naturmiljø påpekes det at deler av Brekkefossen og den planlagte inntaksdammen er godt synlig når en kjører riksveien gjennom Hopsdalen. Fylkesmannen mener derfor det må legges stor vekt på å utføre de fysiske inngrepene slik at de blir minst mulig skjemmende. Den berørte elvestrekningen blir ansett av liten verdi for fiskeinteresser. Det understrekes allikevel at det må etableres systemer som sikrer vannslipp ved utfall eller stans av kraftstasjonen av hensyn til nedre del av elva, som er lakse- og sjørrettførende. Samlet sett går ikke Fylkesmannen mot utbygging som omsøkt, under forutsetning av at det slippes en minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring i sommerhalvåret (f.o.m. 1. mai t.o.m. 30. september) av hensyn til landskap og biologisk mangfold.

DN har i hovedsak de samme synspunktene som fylkesmannen, og frarår ikke konsesjon. Det foreslås standard vilkår for naturforvaltning, selv om det blir ansett å være små muligheter for å gjennomføre avbøtende tiltak.

DNT mener at kraftverket vil gi et lite bidrag til den totale kraftproduksjonen, og vurderer ulemperne som større enn fordelene. Det blir pekt på at vassdraget drenerer urørte områder med stor verdi for naturopplevelse og friluftsliv.

*Tiltakets virkninger**Fordeler*

Etter våre egne beregninger vil tiltaket gi 16,4 GWh i ny årlig produksjon til en rimelig kostnad. I tillegg vil tiltaket være med å sikre næringsgrunnlaget for grunneierne og derigjennom bosettingen i bygda.

Skader og ulemper

Det vil bli kraftig redusert vannføring på berørt elvestrekning. Inntaksområdet, kraftstasjonen og steintippen på ca. 10 daa vil bli godt synlig fra riksveien.

NVEs vurdering og konklusjon:

Utbyggingsområdet er godt synlig fra den passerende riksveien. Selve elva er imidlertid ikke noe framtrædende landskapselement. Brekkefossen er bare delvis synlig fra veien, og er ingen turistattraksjon. NVE mener inntaksdammen og kraftstasjonen vil medføre relativt små inngrep. Vannveien vil stort sett gå i tunnel, og vil dermed ikke føre til synlige inngrep på overflaten. Kraftstasjons- og tippområdet er allerede noe påvirket av traktorveier og lignende. NVE mener at de landskapsmessige inngrepene ikke gir grunnlag for å gå imot konsesjon.

Elvestrekningen som vil bli berørt er ikke mer enn ca. 500 m. Slik kraftverket er planlagt vil strekningen bli helt tørrlagt i deler av året. Det er imidlertid ikke er påvist noen spesielt verdifulle arter av verken planter eller dyr på strekningen, og det er ingen fiskeinteresser her. Det biologiske mangfoldet man kan finne på den aktuelle strekningen må man kunne anta å finne også ellers i Hopselva. NVEs vurdering er at tapet av arter på den korte elvestrekningen som blir berørt ikke kan ha avgjørende betydning.

Hope sameige består av lokale grunneiere. Samtlige driver gårdsbruk, noen er også gårdbrukere på heltid. De siste årene har det for mange blitt stadig vanskeligere å finne lønnsomhet i jordbruket. I tillegg er distriktene i Norge ofte preget av fraflytting og befolkningsnedgang. NVE mener det planlagte kraftverket kan være et bidrag til å styrke det lokale næringsgrunnlaget, og ser dette som positivt.

Av høringspartene er det bare DNT som mener tiltaket vil ha virkninger som er av nevneverdig negativ betydning for allmenne interesser. NVE mener uttalelsen bærer preg av dårlig lokalkunnskap om strekningen som vil bli berørt av tiltaket. Områdene ved Ålfotbreen ligger et godt stykke lenger opp i vassdraget og vil ikke bli berørt. Ei heller de nevnte turrutene. Nærområdet rundt den berørte elvestrekningen har liten eller ingen verdi som turområde.

NVE vil ellers opplyse om at Hopsvassdraget ikke vil bli vurdert videre i det pågående arbeidet med supplering av verneplanen for vassdrag. Eventuelle verneinteresser og konfliktnivå regnes som avklart gjennom konsesjonsbehandlingen.

NVE kan ikke se at det foreligger andre forhold som berører allmenne interesser i en slik grad at det er grunnlag for å gå imot konsesjon.

Konklusjon

NVE mener at fordelene for private og allmenne interesser er større enn ulemperne, jf. § 25 i lov om vassdrag og grunnvann. Vi vil derfor anbefale at Hope sameige får tillatelse til bygging av Brekkefossen kraftverk etter § 8 i samme lov og på de vedlagte forslag til vilkår.

Det også søkt om tillatelse til installasjon av elektriske høyspentanlegg og en 150 m lang 22 kV jordkabel frem til eksisterende linjenett. Ingen av høringspartene har kommentert disse delene av planen, og etter NVEs syn medfører ikke disse anleggene skader av et slikt omfang at de har avgjørende betydning for om utbyggingen kan tillates.

Forslag til vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 til Hope sameige til å bygge Brekkefossen kraftverk i Hopselva i Gloppen kommune, Sogn og Fjordane fylke

1

(Vannslipping)

Konsesjonæren plikter ved kraftverksdriften å sørge for at alle vannføringsendringer skjer ved myke overganger. Spesiell forsiktighet må utvises ved reduksjoner i vannføringen for at fisk i elveprofilens ytterkant skal få tid til å trekke mot sentrum. Videre plikter konsesjonæren å sørge for forbislippingsmekanisme i kraftverket, slik at utfall ikke fører til stans i vanntilførselen til de nedenforliggende deler av elva.

2

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjons dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversettes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

3

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

4

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

5

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i Hopselva er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen

forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompensierende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og utbygging tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompensierende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

6

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

7

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

8

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

9

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Sta-

tens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av utbyggingens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

13

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpet hvert 5. år.

*Merknader til konsesjonsvilkårene.**Post 1, Vannslipping*

Strekningen fra sjøen og opp til Svåfossen, ca. 1,5 km nedenfor Brekkefossen er lakse- og sjørrettførende. Brå endringer i vannstanden kan føre til stranding av fisk og yngel. Derfor er det viktig å unngå dette, og kraftverket må planlegges slik at vannføringen nedenfor kraftverket opprettholdes ved stans eller utfall.

Søknaden sier klart at det ikke er planlagt noen form for effektkjøring av kraftverket eller regule-

ring i inntaksbassenget. Det er dette som er lagt til grunn for NVEs og høringspartenes vurderinger, og som ligger til grunn for forslaget til vilkår.

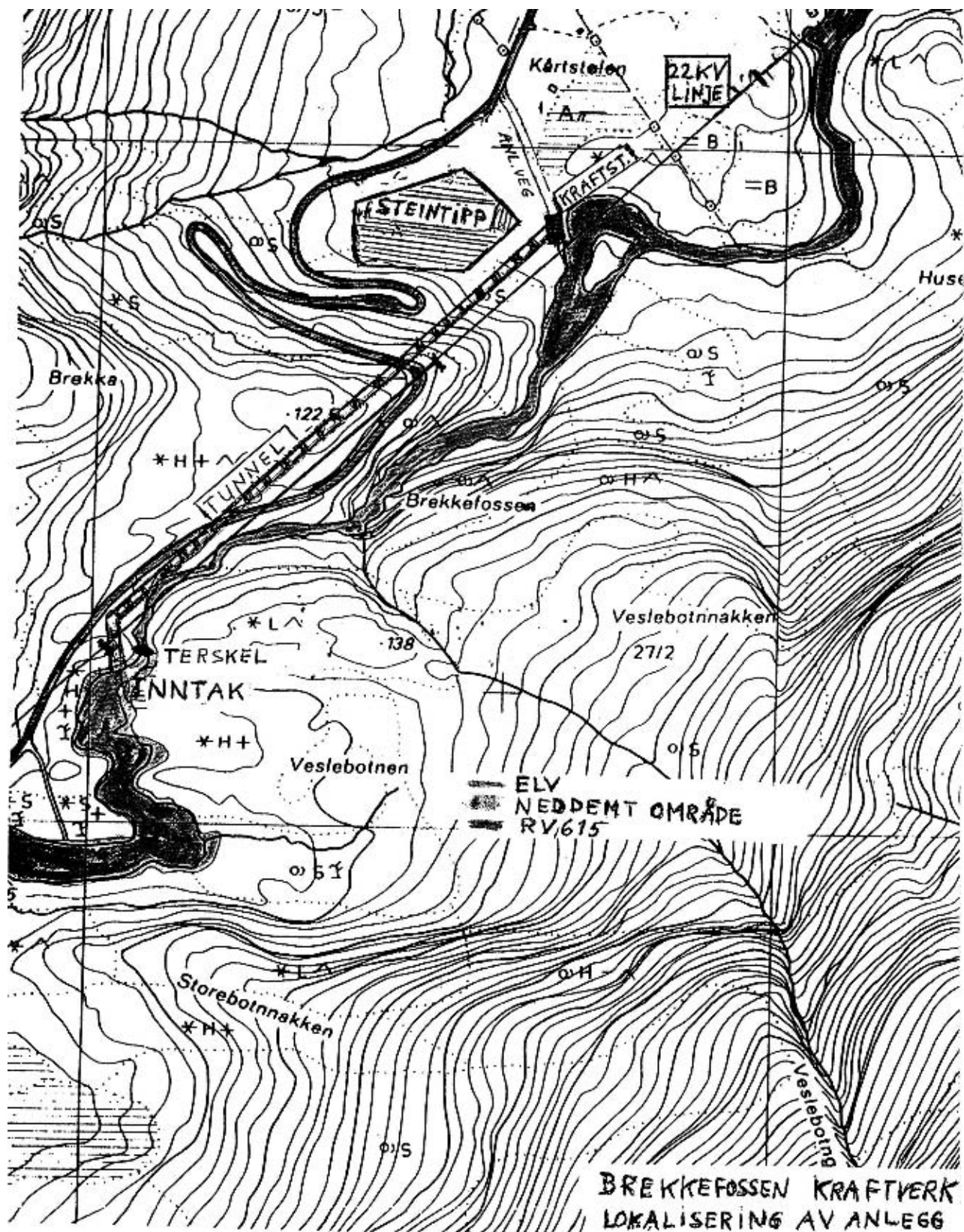
Fylkesmannen mener det må slippes en minstevannføring minst tilsvarende alminnelig lavvannføring i sommerhalvåret av biologiske og landskapsmessige hensyn. Strekningen som vil bli berørt er bare 500 m, og det er ikke påvist noen spesielle biologiske verdier her. Man må kunne anta at de artene som finnes i eller ved den berørte elvestrekningen også finnes ellers i vassdraget. NVE ser derfor ingen grunn til å pålegge minstevannføring ut fra biologiske forhold. NVE mener videre at en minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring vil ha liten landskapsestetisk verdi. Det vil kreve en god del mer vann enn alminnelig lavvannføring for å bevare et inntrykk av fossefall. Brekkefossen er dessuten bare delvis synlig fra riksveien.

NVE har beregnet at en minstevannføring på 0,45 m³/s i sommerhalvåret vil innebære en tapt produksjon på 0,4 GWh pr. år. Fastkraftkostnaden og utbyggingskostnaden vil øke ubetydelig (utbyggingskostnaden fra 1,54 kr/kWh til 1,58 kr/kWh). Utbyggingen vil derfor fortsatt være samfunnsøkonomisk lønnsom. Men med en kraftpris på 0,23 øre/kWh vil den foreslåtte minstevannføringen utgjøre tapt inntjening på 92 000 kr i året for utbygger. Utbygger har selv beregnet at produksjonen/inntjeningen vil reduseres med 0,56 GWh/100 000 kr pr. år.

En sammenslutning av privatpersoner, som i dette tilfellet, vil være mer sårbare for tapt inntjening enn et større selskap med stor kapitaltilgang og mange bein å stå på. NVE mener det er samfunnsnyttig å styrke lokalt næringsgrunnlag. Samlet sett mener NVE at den miljømessige gevinsten ved å slippe minstevannføring om sommeren er for liten til å overgå verdien av å produsere kraft av vannet. Vi anbefaler derfor ikke å pålegge minstevannføring.

Post 5, Naturforvaltning

DN har foreslått standard vilkår for naturforvaltning. DN ser ingen grunn til å pålegge utbygger å betale årlige beløp til Gloppen kommune til opphjør av fisk/vilt/friluftsliv. Dette standardvilkåret er derfor ikke tatt med. Øvrige standardvilkår er tatt inn i de foreslåtte vilkårene, selv om det synes svært lite aktuelt å pålegge noen avbøtende tiltak."

3. Høringsuttalelser til NVEs innstilling

NVEs innstilling ble sendt på høring til Miljøverndepartementet, Sogn og Fjordane fylkeskommune og Gloppen kommune.

Gloppen kommune uttaler i brev av 30.01.2002:

"Eg viser til NVE sitt brev av 24.01.02 til Dykk om konsesjonssøknad frå Hope sameige. I NVE sitt brev side 17 under overskrifta Post 5, natur-

forvaltning heiter det at dei ikkje har grunn til å pålegge utbyggar å betale årlege beløp til Fjaler og Gaular kommunar. Nei kvifor skulle dei no det – desse kommunane ligg 10-tals mil over "bakkar og berg" frå utbyggingsområdet. Eg går ut fra at dette beror på ein feil."

Regionalavdelingen i Sogn og Fjordane fylkeskommune uttaler i brev av 13.05.2002:

"Hope sameige har søkt om konsesjon for bygging av Brekkefossen kraftverk. NVE har i si innstilling konkludert med at fordelane ved bygging er større enn ulempene, og rår difor til at det vert gitt konsesjon for bygging av kraftverket i samsvar med dei framlagde planane.

Fylkeskommunen kom ikkje med uttale til sjølve søknaden og av ulike årsaker har saka no blitt liggjande ut over fristen for å komme med merknader til NVE si innstilling. Vi seier oss leie for dette.

Materialet er no gjennomgått, og fylkeskommunen v/regionalavdelinga har ikkje merknader til søknaden og NVE si innstilling. Fylkeskommunen si kulturavdeling har sendt eigen merknad i saka."

Kulturavdelingen i Sogn og fjordane fylkeskommune har avgitt egen uttalelse ved brev av 17.04.2002:

"Viser til brev av 29. januar om ovannemnd sak til uttale. Fylkeskommunen si kulturavdeling har ikkje fått tilsendt søknad om konsesjon for bygging av Brekkefossen kraftverk i Hopselva, i rett tid. Då kulturavdelinga fekk søknaden først ihende 3. april 2002, er dette grunnen til sein uttale i denne saka.

Automatisk freda kulturminne

Kulturavdelinga har i dag ikkje kjennskap til automatisk freda kulturminne i planområdet. Vi har såleis ikkje avgjerande merknader til søknaden om konsesjon for bygging av Brekkefossen kraftverk når det gjeld omsynet til automatisk freda kulturminne.

Vi ser likevel ikkje bort i frå at det kan ligge automatisk freda kulturminne i planområdet og ber difor om at tiltakshavar vert gjort merksam på følgjande:

Han har som tiltakshavar plikt til å vise varsemnd og til å melde straks i frå til Kulturavdelinga dersom ein under arbeidet skulle støyte på automatisk freda kulturminne, jf. lov om kulturminne § 8, 2. ledd.

Kulturminner frå nyare tid

I rapporten: Kulturlandskap og kulturmarkstypar i Gloppen kommune, utarbeidd av Høgskulen i Sogn og Fjordane, er det registrert eit område som ligg på oppsida av riksveg 615 på nordsida av Kjerkjevika, indre bukta til Hopsvatnet.

Typeområdet er skildra som urterike slåtteenger. Engene høyrer til bruk 7 og 8 på gnr. 27. På plattået ovanfor engene ligg gardstuna. Då detaljert kart ikkje var lagt ved i saka, kan vi ikkje sikkert sei om typeområdet kjem i konflikt med tiltaket."

Miljøverndepartementet ga ved brev av 6. mai 2002 uttalelse i saken:

"Vi viser til Deres brev av 29. januar vedlagt NVEs innstilling i saken. Prosjektet er plassert i kategori I i Samlet Plan ved brev fra DN av 1. februar 2000.

NVE har beregnet middelproduksjonen til å bli 16,4 GWh pr. år uten slipp av minstevannføring. Utbyggingskostnaden er rimelig sammenliknet med andre vannkraftprosjekter.

NVE foreslår at det gis konsesjon som omsøkt uten slipp av minstevannføring.

NVE peker på at det ikke er påvist noen spesielle verdifulle arter av verken planter eller dyr på den berørte elvestrekningen. Videre viser NVE til at det ikke er fiskeinteresser på utbyggingsstrekningen og det hevdes at slipp av minstevannføring vil ha liten landskapsestetisk verdi.

NVE peker vidare på at det selskapet som søker konsesjon består av lokale grunneiere, og at en slik sammenslutning av privatpersoner vil være mer sårbare for tapt inntjening enn et større selskap med stor kapitaltilgang og mange bein å stå på.

Samlet sett konkluderer NVE med at den miljømessige gevinsten ved å slippe minstevannføring er for liten til å overgå verdien av å produsere kraft av vannet.

Vi har forelagt NVEs innstilling for Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og DN, jf. vedlegg.

Fylkesmannen gikk under høringen av søknaden inn for at det ble gitt konsesjon under forutsetning av at det ble fastsatt krav om minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring i perioden 1. mai – 1. oktober. Begrunnelsen var som følger:

"Ei minstevassføring vil ta vare på noko av landskapsbiletet og vere med på å redusere skaden på det biologiske mangfaldet, både når det gjeld fisk, fugl, insekter og planteliv. For å ta vare på landskapsbiletet og noko av det biologiske mangfaldet bør det difor sleppast ei vassmengde som minst svarar til alminneleg lågvassføring i sumarhalvåret (1. mai – 1. oktober).

DN støttet kravet. Begge instanser fastholder fortsatt kravet som ifølge NVE vil medføre en tapt kraftproduksjon på 0,4 GWh pr. år.

Miljøverndepartementets vurdering

Departementet vil ikke frarå at det gis konsesjon, men vi mener at det inntil videre må slippes en min-

stevannføring som minst tilsvarende alminnelig lavvannføring hele året. Vår begrunnelse for dette framgår nedenfor.

Vannressurslovens § 10 angir som hovedregel at minst den alminnelige lavvannføringen skal være tilbake når det ledes vann bort fra et vassdrag. For saker som konsesjonsbehandles skal ifølge § 10 spørsmålet om minstevannføring avgjøres etter en konkret vurdering, med vekt på bl.a. å sikre vannspeil, vassdragets betydning for plante- og dyreliv og grunnvannsforekomster.

Departementet vil peke på at det i denne saken ikke er foretatt konkrete faglige utredninger når det gjelder planter og dyr. Man vet derfor ikke om NVE har rett i at det ikke finnes verdifulle arter på elvestrekningen. Ansvaret for å dokumentere fravær av konflikter med eksempelvis biologisk mangfold påligger utbygger. På denne bakgrunn må det, slik vi tolker intensjonene i vannressursloven, slippes en minstevannføring på et nivå tilsvarende minimum alminnelig lavvannføring hele året.

Kravet bør kunne frafalles helt eller delvis dersom det kan dokumenteres at minstevannføring ikke gir noen vesentlig miljøgevinst. I denne aktuelle saken gjelder dette i første rekke hensynet til biologisk mangfold. Som et grunnlag for å eventuelt fravike et krav om minstevannføring må det derfor foreligge en undersøkelse som omfatter en utskjeking av eventuelle forekomster av arter på den norske rødlista og en vurdering av artssammensetningen i utbyggingsområdet i forhold til andre deler av vassdraget og/eller tilsvarende nærliggende vassdrag.

Vi foreslår på denne bakgrunn at post 1 (Vannslipping) i vilkårene får en tilføyelse som følger:

"Det skal slippes en vannføring fra inntaksdammen minst tilsvarende alminnelig lavvannføring hele året. NVE kan, etter at det er foretatt faglige undersøkelser av plante- og dyrelivet i området, i samråd med Direktoratet for naturforvaltning oppheve eller endre denne bestemmelsen om vannslipp."

I sin begrunnelse for ikke å pålegge slipp av minstevannføring legger NVE bl.a. vekt på hvem som har søkt konsesjon. DN, med tilslutning av fylkesmannen, kommenterer denne problemstillingen som følger:

"DN mener det vil være prinsipielt galt å knytte omfanget av miljøkrav opp til hvem som søker om utbygging. En av begrunnelsene for å satse på småkraftverk, i tillegg til distriktspolitiske og næringspolitiske begrunnelser, er at mindre kraftverk i utgangspunktet blir vurdert som mer miljøvennlige enn større prosjekter. Dersom vassdragsmyndighetene legger opp til at det for små prosjekter stilles vesentlig lavere utredningskrav, samtidig med at miljøkravene redu-

seres, kommer man raskt i en situasjon hvor sumeffekten av mindre utbygginger medfører større negative effekter enn en mer storskala utbygging."

Departementet støtter DN's vurdering og mener denne problemstillingen bør tas opp til generell drøfting mellom vassdrags- og miljøvernmyndighetene.

Tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall

Det kan gis tillatelse til reguleringen og utbyggingen etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11 under forutsetning av at det vilkåret som NVE har foreslått som post 7 blir fastsatt."

4. Olje- og energidepartementets bemerkninger

Hope Sameige har søkt om tillatelse til bygging av Brekkefossen elvekraftverk i Hopselva i Gloppen kommune i Sogn og Fjordane.

Hope Sameige består av grunneiere langs Hopselva ved Brekkefossen. Ved å bygge ut Brekkefossen kraftverk ønsker man å styrke inntektsgrunnlaget for gårdsdriften, og sikre gårdsdrift og bosetting på stedet.

Det foreligger to Samlet Plan prosjekter som berører Brekkefossen kraftverk, prosjekt 35101 Solheimselva og prosjekt 36601 Hope. Ettersom Solheimvassdraget ble vernet i verneplan IV, er dette alternativet ikke lenger aktuelt. Det foreliggende prosjektet er en redusert utgave av Hops-prosjektet. Ved vedtak av 01.02.2000 har Direktoratet for Naturforvaltning plassert det foreliggende prosjektet i Brekkefossen i kategori I i Samlet Plan.

Brekkefossen kraftverk vil være et rent elvekraftverk som vil utnytte det 67 m høye fallet mellom kote 115 og kote 48. Nedstrøms inntaket vil det bli støpt en 5 m høy og 15 m lang betongterskel for å sikre tilstrekkelig dybde og volum.

Anlegget planlegges med en installert effekt på 4 MW. Midlere årsproduksjon er av NVE beregnet til 16,4 GWh, hvorav 3,7 GWh er vinterproduksjon og 12,6 GWh sommerproduksjon. Utbyggingskostnadene er av NVE beregnet til 25,31 mill. kr, som tilsvarende 1,54 kr/KWh.

Søknaden gjelder konsesjon etter vannressursloven § 8, jf. § 25.

Av høringsinstansene som har avgitt uttalelse i saken er det kun Den Norske Turistforening som frarår utbygging.

Brekkefossen kraftverk vil gi et tilskudd til krafttoppdekningen.

Tiltaket vil også øke næringsgrunnlaget for grunneierne, og dermed bidra til å sikre den lokale bosettingen.

På elvestrekningen mellom inntaket og kraftstasjonen, vil vannføringen bli sterkt redusert. Fylkes-

mannen i Sogn og Fjordane har gitt uttrykk for at den aktuelle elvestrekningen pga. stort fall trolig har avgrenset verdi som gyte- og oppvekstområde for fisk.

Inntaksområdet, kraftstasjonen og steintippen på ca. 10 daa vil bli godt synlig fra riksveien.

Den Norske Turistforening fremholder viktigheten av å bevare et vassdrag som drenerer viktige deler av Ålfotbreområdet, som i stor grad er ubørørt, har store naturverdier og er viktig for friluftslivet. Olje- og energidepartementet kan ikke se hvordan en utbygging av Brekkefossen kraftverk, som er et rent elvekraftverk, skulle komme i strid med de natur- og friluftinteresser som DNT her omtaler. Departementet viser her til merknadene fra fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning.

Miljøverndepartementet frarår ikke konsesjon, men mener at det må slippes minstevannføring hele året inntil det er dokumentert at dette ikke gir noen vesentlig miljøgevinst.

NVE går inn for at det gis konsesjon og Gloppen kommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune har ingen merknader til NVEs innstilling.

Olje- og energidepartementet anser samlet sett at fordelene ved tiltaket overstiger ulempene og vil tilrå at konsesjon gis i medhold av vannressursloven § 8, jf. § 25, i samsvar med NVEs innstilling.

Olje- og energidepartementets merknader til vilkårene

Post 1, (Vannslipping)

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og Direktoratet for naturforvaltning kan tilrå at det gis konsesjon under forutsetning om slipp av minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring i perioden 1. mai til 1. oktober, av hensyn til landskap og biologisk mangfold. Miljøverndepartementet forutsetter slipp av slik minstevannføring hele året, men åpner for at kravet kan oppheves eller endres etter at det er foretatt faglige undersøkelser av plante- og dyrelivet i området.

NVE gir uttrykk for at en minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring vil ha liten landskapsestetisk verdi. Det vil kreve en god del mer vann enn alminnelig lavvannføring for å bevare inntrykk av fossefall. Brekkefossen er dessuten bare delvis synlig fra riksveien. NVE har beregnet at en minstevannføring på 0,45 m³/s i sommerhalvåret vil innebære en tapt produksjon på 0,4 GWh. En tilsvarende minstevannføring gjennom hele året vil gi ytterligere tapt produksjon.

NVE tilrå at det gis konsesjon for bygging av Brekkefossen kraftverk, uten vilkår om minstevannføring.

Det er ikke påvist konkrete naturfaglige forhold som tilsier at minstevannføring bør slippes. Det er heller ikke fremkommet opplysninger av mer generell art som tyder på at det her er tale om et område med særlige verneverdige eller sårbare arter som

skulle tilsi slipping av alminnelig lavvannføring. De landskapsestetiske fordeler ved slipp av minstevannføring blir små. Olje- og energidepartementet anser det på denne bakgrunn lite hensiktsmessig å pålegge vilkår om minstevannføring, når dette samtidig vil føre til et betydelig produksjonstap og inntektsbortfall for tiltakshaver.

Departementet slutter seg for øvrig til NVEs vilkår og merknader.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov om vassdrag og grunnvann av 24. november 2000 nr. 82 § 8, jf. § 25 gis Hope Sameige tillatelse til bygging av Brekkefossen kraftverk i Hopselva.

I medhold av lov om vern mot forurensning og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 § 11 gis Hope Sameige tillatelse til bygging av Brekkefossen kraftverk.

Tillatelsene gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 14. februar 2003.

16 Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap AS (BKK AS)

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med erverv av samtlige aksjer i Herlandsfoss Kraftverk AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 20. februar 2003.

I

Det vises til Deres brev av 8. mars 2002 hvor det søkes om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. 1 i forbindelse med at BKK AS har ervervet samtlige aksjer i Herlandsfoss Kraftverk AS (HK).

II

Bakgrunnen for søknaden er at BKK AS den 27. desember 2001 inngikk avtale med de kommunale eierne i HK om kjøp av deres aksjer i selskapet. På ervervstidspunktet eide BKK AS 40 % av aksjene i HK. Gjennom ervervet blir BKK AS eier av samtlige aksjer i HK. HK eier kraftverkene Herlandsfoss og Møllefossen. Ervervet av rettighetene HK innehar er konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven kap. 1.

Med virkning fra 1. januar 2000 inngikk BKK Produksjon AS en 10-årig leieavtale med HK, hvor BKK Produksjon AS skal drifte kraftverkene i den-

ne perioden. Departementet innvilget 5. juni 2000 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven i forbindelse med ervervet av bruksretten.

III

Norges vassdrags- og energidirektorat har i brev datert 5. september 2002 avgitt innstilling i saken. Direktoratet anbefaler at BKK AS ikke skal innvilges unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd, med den begrunnelse at departementet ikke bør meddele unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med oppkjøp hvor organiseringen ikke er i samsvar med gjeldende forvaltningspraksis etter energiloven.

I følge søknaden skal HK eksistere som eget datterselskap i BKK konsernet, slik at eiendomsretten til fallrettighetene forblir i HK. Etter departementets vurdering oppstår det da ikke en situasjon hvor organiseringen ikke er i samsvar med praksis etter energiloven.

IV

Olje- og energidepartementet finner at oppkjøpet er i tråd med de retningslinjer som i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidig salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntaket.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

V

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1 fjerde ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt i brev av 8. mars 2002.

Unntaket gis på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i BKK AS og HK skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsretten etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 for fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle de rettigheter selskapene ved dette og tidligere vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse i selskapene medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Nyemisjon av aksjer i selskapene, for eksempel i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår som er satt.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

Departementet gjør imidlertid oppmerksom på at det pånytt må søkes om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven dersom HK innlemmes i BKK AS.

17 Orkla ASA

(Konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36)

Olje- og energidepartementets samtykke 21. februar 2003.

Det vises til Deres brev av 6. januar 2003, der det søkes om konsesjon i forbindelse med erverv av 241.272 aksjer i Elkem ASA. Etter ervervet innehar Orkla ASA i følge søknaden 19.436.602 aksjer i Elkem ASA, hvilket utgjør en aksjepost på 39,44 prosent av de samlede aksjer i selskapet. Styret i Elkem ASA har samtykket i aksjeervervet ved styrevedtak av 14. februar 2003.

Ervervet er konsesjonspliktig da Elkem ASA innehar rettigheter som omfattes av lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Orkla ASA konsesjon for erverv av ytterli-

gere 241.272 aksjer i Elkem ASA, slik at den samlede aksjepost utgjør 19.436.602 aksjer i selskapet.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.

18 Dalane energi IKS

(Tillatelse til planendring for nye Lindland kraftverk i Barstadvassdraget i Sokndal kommune, Rogaland)

Kongelig resolusjon av 21. februar.

I Innledning

Foreliggende sak gjelder søknad fra Dalane energi IKS (DE) om planendring for nye Lindland kraftverk i Sokndal kommune, Rogaland. DE fikk tillatelse til å bygge nye Lindland kraftverk ved kongelig resolusjon av 26.01.01. Planendringssøknaden gjelder kanalisering av Litle Rosslandshølen, tilleggsregulering av Rosslandshølen samt ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter.

II NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 22.05.2002 heter det:

NVE har mottatt følgende søknad datert 05.03.2001:

"1. Søknad

Med henvisning til kongelig resolusjon av 26.1.2001 hvor det er gitt tillatelse etter lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) av 24.11.2000 til å bygge nye Lindland kraftverk i Barstadvassdraget søkes det om planendring etter loven for følgende tiltak :

- Senkning av Litle Rosslandshølen med 2,5 meter fra cote 110,15 ved kanalisering.
- Tilleggsregulering av Rosslandshølen på 3,15 meter ved at LRV senkes fra cote 108,15 til cote 105,0.

Videre søkes det tillatelse etter lov om oreigning (oreigningsloven) av 23.10.59 å ekspropriere nødvendig grunn for anleggene samt midlertidig bruksrett til grunn for veier, lagerplass mv. slik det framgår av de tekniske planer og i den utstrekningen det ikke blir inngått midlertidige avtaler om overtagelse eller leie av slik grunn.

2. Bakgrunn

Ved kongelig resolusjon av 26.01.2001 fikk Dalane Energi tillatelse til å bygge Lindland kraftverk etter alternativ C. Tillatelsen gir Dalane Energi rett til å bruke Rosslandshølen som inntaksmagasin for nye Lindland kraftverk. Rosslandshølen kan reguleres 2,0 meter mellom cote

110,15 (HRV) og cote 108,15 (LRV). HRV ligger 1,5 meter over eksisterende betongoverløp i Rosslandshølen.

I søknaden om utbyggingstillatelse ble det påpekt at Dalane Energi ønsket et inntaksmagasin på 100.000 m³ i Rosslandshølen. Hvordan dette magasinet skulle oppnås var ikke beskrevet i detalj i den opprinnelige søknaden.

For å oppnå dette magasinivolum ønsker Dalane Energi å kanalisere mellom Rosslandshølen og Litle Rosslandshølen slik at Litle Rosslandshølen får samme HRV som Rosslandshølen på cote 110,15.

Det søkes også om tillatelse til å senke Litle Rosslandshølen 2,5 meter fra HRV ved kanalisering.

Det søkes også om en tilleggsregulering av Rosslandshølen ned til nivå med eksisterende terskel i inntaksarrangementet, cote 105,0.

Dalane Energi vil med normale forhold tilstrebe å holde Rosslandshølen så nær HRV som mulig for å ha størst mulig trykkehøyde. Det ekstra magasinet som en vil ha tilgang til ved kanalisering av Litle Rosslandshølen vil kun være en reserve som en kan kjøre på ved utfall av overføringslinjene og i tunglastperioder.

3. Beskrivelse av tiltaket

3.1 Teknisk plan

Inngrepet som vil bli foretatt er graving av en kanal mellom Rosslandshølen og Litle Rosslandshølen. Kanalen vil bli ca. 2 meter brei og 2,5 meter på det dypeste. Total lengde vil bli ca. 100 meter. Bredden av kanalen er satt så stor at det vil være enkelt å ro gjennom denne.

Gravemassene vil bli deponert under HRV i Rosslandshølen og Litle Rosslandshølen slik at disse ikke skal skjemme landskapsbildet.

3.2 Kostnader

Inngrepet er kalkulert til kr 30.000.

3.3 Framdriftsplan

Arbeidene med senkningskanalen er tenkt utført samtidig med arbeidene med inntaket slik at perioden Rosslandshølen er tappet ned på grunn av arbeidene i og rundt Rosslandshølen blir kortest mulig.

4. Fordeler ved tiltaket

Planendringen vil ikke føre til økt kraftproduksjon. Grunnen til tiltaket er at Dalane Energi har begrensede muligheter til å få ned vann fra de ovenforliggende magasinene ved et linjeutfall. Erfaring har vist at det tar ca. 15 timer fra en åpner luken i Eiavatnet til en merker økning i vannføringen i Rosslandshølen. Med lite vann i vassdraget vil en kun holde strømproduksjonen oppe i en kort tid. Dagens magasin med mulighet til å tappe ned Rosslandshølen ca. 3,5 meter

er på ca. 35.000 – 40.000 m³. Den gitte konsesjon på 2 meters regulering av Rosslandshølen vil gi et magasin på ca. 38.000 – 40.000 m³, dvs. det samme som dagens regulering. I konsesjons-søknaden for Alt. C var angitt en heving av Rosslandshølen på ca. 1,5 meter slik at en fikk et inntaksmagasin på ca. 100.000 m³.

Ved den omsøkte planendring vil en få et magasinivolum på ca. 44.000 m³ i Litle Rosslandshølen og et tilleggsvolum i Rosslandshølen på ca. 29.000 m³. Sammen med det i konsesjonen gitte volum i Rosslandshølen på ca. 40.000 m³ vil en totalt få et inntaksmagasin på ca. 110.000 m³. Da en normalt ikke klarer å kjøre magasinet helt ned vil tilgjengelig magasin for kraftproduksjon bli ca. 100.000 m³ som angitt i vår konsesjons-søknad.

Av praktiske grunner ønsker Dalane Energi at LRV i Rosslandshølen blir satt lik terskelen i dagens vanninntak, dvs. cote 105,0. Da vil en kunne drive vedlikeholdsarbeider og hovedrensk på rist og inntak i framtiden uten å måtte søke NVE om dispensasjon til å tappe ned Rosslandshølen hver gang dette skal utføres. Vannet vil ved nedtapping bli ledet forbi inntaket og ut gjennom eksisterende nåleløp som tidligere. Vannføringen i vassdraget vil da bli opprettholdt. Deler av hølen oppstrøms inntaket vil være intakt slik at det ikke er fare for stranding av fisk mv. ved slikt vedlikeholdsarbeid. Også under anleggsarbeidene vil det være nødvendig å tappe ned Rosslandshølen ved bygging av nytt vanninntak/ombygging av eks. inntak.

Ved fullast vil slukeevnen i kraftstasjonen være ca. 10 m³/sek. Det betyr at dersom overføringslinjene til Sokndal og Lund kommuner faller ut i en periode med lite vann i Rosslandsåne vil en med dagens konsesjon kun ha vann til full produksjon i overkant av en time. Dette er etter Dalane Energis syn mye for liten sikkerhet for stabile og sikre strømleveranser til disse to lokalsamfunnene med ca. 7000 innbyggere. Selv med den omsøkte tilleggsregulering av Rosslandshølen og Litle Rosslandshølen med et effektivt magasinivolum på ca. 100.000 m³ vil en kun ha magasin for i underkant av 3 timers full drift.

Etter Dalane Energis vurdering er fordelene med den tilleggsregulering som her er søkt om mye større enn eventuelle ulemper.

5. Skader og ulemper ved tiltaket

Landskapsbilde

Da HRV tilnærmet vil tilsvare normalvannstanden i Litle Rosslandshølen vil ikke dagens landskapsbilde bli endret ved normale forhold. Ved nedtapping av Litle Rosslandshølen vil en tørlegge tappekanalen og gravemassene fra denne samt en vil få en tørrlagt strandsone som vil virke skjemmende i landskapsbilde i den perioden hølen er nedtappet.

Fiske

Fisket i Litle Rosslandshølen fra land vil bli vanskeliggjort i de perioder hølen er tappet ned.

Kulturminner

Dalane Energi kjenner ikke til kulturminner som vil bli berørt av det omsøkte tiltaket.

Landbruk

For landbruket vil det kunne oppstå problemer for det ene bruket med vanning av dyr når Litle Rosslandshølen er tappet ned. Dette kan kompenseres ved at det planeres en skrårampe fra HRV ned til LRV som påføres grusmasser slik at dyrene kan komme ned til vannet under alle forhold.

Vannforsyning

Gårdsbrukene får i dag sin vannforsyning fra brønner. Disse vil ikke bli berørt av det omsøkte tiltaket. i

Søknaden har vært kunngjort i en regional og en lokal avis, og NVE har mottatt følgende uttalelser:

Sokndal kommune, brev av 22.08.2001:

”Det vises til Dalane Energi IKS sin søknad av 05.03.01 hvor det bl.a. søkes om senking av Litle Rosslandshølen med 2,5 m fra cote 110,15 ved kanalisering.

Hensikten med arbeidet er i følge DE å sikre strømtilførsel for kommunene Sokndal og Lunds 7000 innbyggere dersom tilførselsnettet faller ut.

Med dagens planer vil en ha vann nok for vel en times produksjon dersom eksternt nett faller ut. Ved kanalisering og dermed utnyttning av Litle Rosslandshølen i spesielle tilfeller, vil en kunne forsyne området i nesten tre timer.

De sårbarhetsanalyser som ble foretatt i forbindelse med utarbeidelse av kommunens beredskapsplan og gjennomføringen av en stor beredskapsøvelse høsten 1999 i regi av fylkesmannen, viste med all tydelighet behovet for størst mulig sikkerhet for kontinuerlig el-forsyning.

Fra kommunens side stiller en seg derfor positiv til den omsøkte kanalisering dersom massene fra kanalen legges slik at de ikke skjemper terrenget. En bør også vurdere å bruke massene til å heve den dyrka jorda på gnr. 68, bnr. 1 som ellers vil bli liggende under vann i forbindelse med kraftutbygginga.

Nedtapping av Litle Rosslandshølen bør kun skje ved utfall av overføringslinjer, andre kritiske forhold eller påkrevd vedlikehold.”

Rogaland fylkeskommune ved fylkesutvalget gjorde vedtak i saken 18.09.2001:

”1. Rogaland fylkeskommune vil tilrå at det gis tillatelse til planendring i Barstadvassdraget

som innebærer kanalisering mellom Litle Rosslandshølen og Rosslandshølen, og ved spesielle drifts- eller forsyningsforhold senking av Litle Rosslandshølen.

2. Rogaland fylkeskommune har ikke innvendinger til at det gis tillatelse til planendring som innebærer tilleggsregulering av Rosslandshølen ned til nivå med eksisterende terskel inntaksarrangement.
3. Rogaland fylkeskommune vil be om at andre alternativ til å øke forsynings sikkerheten, f.eks. gjennom alternative tilknytninger til eksisterende linjenett, blir vurdert.”

Fra fylkesrådmannens vurdering bemerkes at det frarådes å gi tillatelse til å senke Litle Rosslandshølen og å kanalisere mellom Litle Rosslandshølen og Rosslandshølen. Vi referer fra administrasjonens vurdering:

”Den foreliggende søknad har to hovedelement:

1. Tilleggsregulering av Rosslandshølen ned til nivå med eksisterende terskel/inntaksarrangement, kote 105,0.

Fylkesrådmannen vil ikke motsette seg en slik planendring. Tiltaket berører kun Rosslandshølen som allerede er regulert og vil ikke føre til store negative konsekvenser. Dette vil gi en økning i magasin volumet tilsvarende 40 % av det som er omsøkt (jf. pkt. 2 under).

2. Kanalisering mellom Rosslandshølen og Litle Rosslandshølen med påfølgende senking av Litle Rosslandshølen med 2,5 meter.

Litle Rosslandshølen som er omtrent like stor som Rosslandshølen er et verdifullt våtmarksområde som i dag er uregulert. En senking på 2,5 meter innebærer et inngrep som vil forringe de naturgitte kvalitetene betydelig. Konfliktene i forhold til landskap, biologisk mangfold, friluftsliv og kulturlandskapet der denne våtmarken er et viktig element, vil bli store. Det er i denne sammenheng grunn til å minne om hva fylkeskommunen vedtok i forbindelse med konsesjonsbehandlingen i 1998 der det bl.a. heter: Det må stilles strenge krav til detaljplanlegging og landskapsmessig bearbeidelse av anleggene.

Noe av bakgrunnen for et slikt vedtak var det faktum at Barstadvassdraget er et lavlands vassdrag som er svært sårbart for inngrep av denne type.

Dalane Energi begrunner omsøkt tiltak med behov for større magasin volum for å øke beredskapen ved eventuelt linjebrydd. Omsøkt planendring vil kunne øke beredskapen fra nåværende 1 time til 3 timer. Søknaden omtaler imidlertid ikke andre alternativ til å øke forsynings sikkerheten for eksempel gjennom alternative tilknytninger til eksisterende linjenett. På denne bakgrunn vil fylkesrådmannen frarå at det gis tillatelse til denne delen av omsøkt planendring.

....”

Fylkesmannen i Rogaland fremholder i brev av 29.06.2001:

”Dalane Energi (DE) fikk 26.01.2001 tillatelse til å regulere Rosslandshølen mellom kote 108.15 (LRV) og kote 110.15 (HRV). Litle Rosslandshølen som har nivå 110.59 i følge Lars Rosland, er ikke tillatt regulert ved konsesjonen av 26.01.2001.

DE ønsker i søknaden å få regulere Litle Rosslandshølen ved å etablere HRV på kote 110,15 og LRV på kote 107.65. Senkingen skal skje ved å grave en kanal mellom Rosslandshølen og Litle Rosslandshølen. DE ønsker også tillatelse til å senke Rosslandshølen LRV fra konsesjonens kote 108.15 til kote 105.00.

Betongoverløpet i Rosslandshølen ligger i dag på kote 108.65. Terskelen i nåværende inntaksarrangement er på kote 105.00. Omforent sommervannstand er ifølge Lars Rosland på kote 108.43.

Begrunnelsen for DEs søknad er å øke sikkerheten for strømleveranser til Sokndal og Lund kommuner med ca. 7000 innbyggere dersom kraftlinjene inn til kommunene faller ut.

Ved dagens konsesjon vil det nye Lindland kraftverk kunne produsere for fullt i overkant av en time av vann fra Rosslandshølen. Ved omsøkt økning av inntaksmagasinet vil kraftverket kunne produsere for fullt i underkant av 3 timer dersom overføringslinjene skulle svikte.

Sokndals kraftlinjeforbindelser er kraftlinje nordfra (retning Lund) og en østfra (Åna-Sira).

I tillegg går en 300 kV linje gjennom kommunen fra Åna-Sira til Eigersund og Nord-Jæren.

Det er ikke etablert forbindelse mellom denne linja og det interne nettet i Sokndal i følge DE.

Vurdering

Imøtekommelse av søknaden vil bety senking av Litle Rosslandshølen fra kote 110.59 til kote 107.65, og med HRV på kote 110,15. Rosslandshølen vil kunne variere mellom LRV på kote 105.00 og HRV på kote 110,15 (+ ev. flomstigning). Litle Rosslandshølen vil få en permanent senking til kote 110,15 og få store partier av tørrlagte strender når nivået senkes ytterligere 2,5 m. Strendene i nord og vest ser ut til å være grunne og dominert av organiske masser. Rosslandshølen som etter en eventuell endring vil få en vannstandsvariasjon på over 5 meter, har våtmarker i nord og i sør ved nåværende sommervannstand (kote 108,43).

Dersom DE ønsker å utnytte vannivået under kote 108.15 bedre enn konsesjonen av 26.01.2001 tillater, bør dette drøftes som en erstatning for bruken av nivået mellom kote 108.65 (nåv. betongoverløp), og kote 110,15 (HRV i konsesjonen av 26.01.2001). En vil da kunne spare utgifter til nytt damanlegg og unn-

gå neddemming av eksisterende jordbruksmark og våtmark.

Det omsøkte inngrep vil være et brutalt og skjemmende inngrep i et frodig natur- og kulturlandskap som i dag framstår inngrepsfritt med unntak av inntaksdammen ved utløpet av Rosslandshølen. Verdier knyttet til biologisk mangfold, naturopplevelse, friluftsliv og fiske vil reduseres sterkt.

Begrunnelsen for søknaden er dårlig dokumentert. Sannsynligheten for samtidig bortfall av alle forbindelseslinjer til kommunen er ikke omtalt, heller ikke alternative løsninger for å øke forsyningssikkerheten. Det er i dag høyst uvanlig at kommuner baserer forsyningssikkerheten på utbygging av egne kraftverk for å møte en situasjon med samtidig bortfall av samtlige forbindelseslinjer.

Konklusjon

Fylkesmannen frarår at det gis konsesjon til den omsøkte reguleringsendring for nye Lindland kraftverk. Det er ikke dokumentert stort nok behov for å gjennomføre et så konfliktfylt inngrep som omsøkt.

Landbruksdepartementet, brev datert 04.07.2001:

”Forutsatt at avbøtende tiltak blir gjennomført for å unngå problemer med vanning av dyr når Lille Rosslandshølen er nedtappet, har ikke Landbruksdepartementet innvendinger mot planendringen.”

Direktoratet for naturforvaltning uttaler i brev av 02.07.2001:

”.....

Vurdering

DN finner det noe merkelig at en slik søknad kommer umiddelbart etter at konsesjon er gitt. Vi har problemer med å se hvorfor søker ikke gikk inn i problemstillingen under den nylig avsluttede konsesjonsbehandlingen.

Den omsøkte planendringen vil etter DNS vurdering medføre vesentlig større konflikt i forhold til blant annet opplevelse av landskapet, friluftslivsinteresser og for fisk og fiske.

DN synes søknaden er dårlig begrunnet. Søknaden inneholder ingen dokumentasjon av sannsynligheten for at overføringslinjene til Sokndal og Lund skal falle ut samtidig med at vannføringen i Barstadvassdraget er lav. Videre inneholder søknaden ingen vurderinger av alternative metoder for å løse eventuelle leveringsproblemer i Sokndal og Lund.

Konklusjon

DN vil ikke tilrå at det gis konsesjon for den omsøkte planendring i Barstadvassdraget.

Planendringen vil medføre betydelig større negative miljøkonsekvenser enn den gitte konsesjonen uten at dette resulterer i en større kraftproduksjon. Det er ikke sannsynliggjort at eventuelle fordeler ved tiltaket ikke kan løses på andre, mindre konfliktfylte, måter.”

Riksantikvaren, brev datert 25.05.2001:

”Riksantikvaren viser i denne forbindelse til uttalelse fra Rogaland fylkeskommune som ivaretar kulturminneinteressene i saken. Riksantikvaren vil avgi eventuell uttalelse i saken ved forespørsel fra Miljøverndepartementet.”

Bergvesenet, brev datert 27.06.2001:

”Bergvesenet har ingen merknader til den foreslåtte planendringen.”

Naturvernforbundet i Rogland, udatert brev inkommet til NVE 31.05.2001:

”Vi ser helst at den planlagte kanal til Lille Rosslandshølen ikke blir laget. Dette inngrep vil lett kunne medføre hyppige inngrep i vannstanden i Lille Rosslandshølen som vi forstår er grunn og gjørmet.

En forutsetning for at vi kan akseptere løsningen med kanal til Lille Rosslandshølen er at Dalane Energi blir forpliktet til å holde fullt magasin under normal drift. Nedtapping av Lille Rosslandshølen må bare skje ved helt spesielle forhold som ved utfall av overføringslinjer til Sokndal.”

Lars Rosland skriver i brev datert 18.04.2001 og 05.09.2001:

”Undertegnede er grunneier på begge sider av vassdraget der inntaket for det nye Lindland kraftverk er tenkt plassert, og blir på den måten sterkt berørt av utbyggingen. Jeg har fått tilsendt og lest gjennom - den kongelige resolusjon av 26. januar 2001 og de foreløpige anbefalinger som der er gitt av NVE. Videre har jeg diskutert saken i møte med de mest berørte naboene på Rosland, og som synes å dele de synspunkter jeg her gjør rede for. Vil også nevne at jeg er glad for at departementet har merket seg de saksforhold som advokat Kåre Vierdal har påpekt og som har så stor betydning for de eiendommer som blir skadelidende.

Nye fremstøt fra utbyggeren

Vi oppsittere må finne oss i at utbyggingen nå skal skje i henhold til det opprinnelige alternativ C. Det som imidlertid bekymrer oss, er at Dalane Energi (DE) nå gjør aggressive fremstøt for å utvide rammene for utbyggingen ganske vesentlig utover det som var grunnlaget for den kongelige resolusjonen. Det som under hele saksbehandlingen har vært lagt til grunn for alternativ C, er en heving av inntakets vannstand

med 1,50 m og ingen inngrep oppstrøms Rosslan-shølen.

Heving av vannstanden og flomoverløp

Utgangspunktet for en heving av Rosslan-shølen må nødvendigvis være sommervannstan- den. Denne er greit definert av en liten steinhel- le som ligger i utløpet av den store drenerings- grøfta for kulturjordet «Fenet». Dalane Energi har i alle år respektert denne definisjonen av sommervannstanden i Rosslan-shølen og tatt hensyn til den under kjøringen av Øvre kraftsta- sjon. Det er på det rene at nåværende damter- skel ligger 22 cm over denne sommervannstan- den.

Holder vi oss til DEs og Økonomisk kart- verks høydeangivelser, vil sommervannstanden få verdien 108,43 m. Det vil være av største be- tydning for oss at den nye damterskelen får samme høyde som høyeste regulerte vannstand (HRV), nemlig 109,93 m. I de ti årene nåværen- de terskel har eksistert, har flommene årvisst gått 60 - 70 cm over terskelen, unntaksvis 80 cm.

Inngrep oppstrøms Rosslan-shølen

Vannstanden i Litle-Rosslan-shølen ligger 2,16 m over nevnte sommervannstand, hvilket svarer til karthøyden 110,59 m. Det vil være et uhyrlig inngrep i naturen å grave en kanal mellom de to hølene, slik DE nå har slått til lyd for. I denne forbindelse nevnes at da DE i 1991 grov en lik- nende grøft ved utløpet av Rosslan-shølen, ble store steinmasser plassert som ei 60 m lang røys på østre elvebredd. Dette til tross for tinglyst av- tale med meg som grunneier om ikke å lage oppkast på østre siden av elva. Det går en mye brukt tursti forbi dette elvestykket, og det nevnte steinoppkastet er til stor forargelse såvel for grunneier som for turfolk.

Videre er det klart for grunneierne at det å tillate utbygging oppstrøms Rosslan-shølen vil være å bryte en ny barriere: Døren vil nå være på klem for et senere stormagasin i Rosslan- området.

Dalane Energis søknad av 05.03.01 om planendring

Innholdet i denne søknaden bekrefter bare de bekymringer det er gitt uttrykk for ovenfor. Det spesielt nye er at DE søker om tillatelse til å sen- ke Rosslan-shølen helt ned til 105,0 m. Dette må jeg se på som et spill for galleriet, fordi det her dreier seg om såkalt «surpekjøring» av en dype- re, men svært begrenset vannkulp nær inntaket.

Dersom DE får ture frem som det ønsker i denne saken, er det ikke nok med at våre jord- og skogbruksverdier blir skadelidende, men også landskapet vårt kan bli vandalisert for all fremtid. Dagens eiere kan ikke sitte passivt å se på at naturgrunnlaget på Rosland blir ødelagt. Jeg vil med dette henstille til NVE å ta i nærme- re øyesyn de verdier som står på spill før videre avgjørelser blir tatt.”

Fra brev av 05.09.2001 refereres:

”Det vises til søknad fra Dalane Energi (DE) av 05.03.2001 og min egen henvendelse til NVE av 18. april d.å. om samme sak. Undertegnede er fremdeles eier av det 400 m lange elvestykket som er sterkest berørt av denne utbyggingen.

Videre er jeg gjort kjent med innholdet i brev av 29.06.2001 fra Fylkesmannen i Rogaland til NVE - med samme heading som brukt oven- for. Det gleder oss berørte grunneiere at Fylkes- mannen her har foretatt en helhetsvurdering av prosjektet - ut fra selvsyn og rimelighetsbetrakt- ninger.

Mens utbyggingsalternativene A og B har vært nøye gjennomdrøftet gjennom høringer og åpne informasjonsmøter, har alternativ C bare eksistert som en løst og upåaktet skisse. Det er min mening at konsesjonsvilkårene absolutt må endres for så vidt angår oppdemningen av Rosslan-shølen. Det er i høyeste grad urimelig å leg- ge et kulturlandskap under vann uten at det gitt en holdbar begrunnelse for det. Forholdene til- sier at det heller ikke kan bli tale om et kompro- miss, dvs. en mindre heving enn 1,5 m.

I tråd med det Fylkesmannen fremholder, vil jeg hevde at DE slett ikke har en akseptabel begrunnelse for å heve Rosslan-shølen vann- flate.

Ved å gå videre med nåværende vannstand kan terskelen i den eksisterende dambygning- en brukes slik den er. Videre er det klart at ni- våforskjellen mellom nåværende vannhøyde og utløpstunnel gir muligheter for 3 m manøvre- ringshøyde, sannsynligvis mer. Jeg går da ut fra at nåværende inntak i alle fall må bygges om for å oppnå den nødvendige slukeevne og da samti- dig en utforming som tilgodeser reguleringsbe- hovet.

Det opplegget DE nylig presenterte for grunneierne, er videre preget av et overdimen- sjonert veisystem. Trolig vil DE på denne måten tilby kommunen å åpne en ny gjennomgangsvei av tilnærmet fylkesveistandard med de belast- ninger dette vil ha for oppsitterne. Vi kan ikke stole på forsikringen om at denne veien vil være stengt for kjørende gjennomgangstrafikk. DE har også planer om større landskapsmessige endringer ved den påtenkte store inntaksdam- men.

DE har som begrunnelse for å heve inntaks- nivået med 1,5 m, fremhevet muligheten for å øke elproduksjonen i kritiske situasjoner. Dette meget tvilsomme argumentet har Fylkesman- nen greit nok tilbakevist i sitt brev. Ved at konsesjonen av 26.01.2001 modereres til å holde inntakshøyden på nåværende nivå, kan det i henhold til det som ovenfor er anført, bli tale om vesentlige kostnadsbesparelser. Dette gjelder for dambygningen, erstatninger til grunneiere- ne, landskapsmessige endringer og det ambisi- søse veisystemet.

Et ankepunkt for seg er at ålefisket i Bar- stadvassdraget er ødelagt. Dette er det enighet

om blant de mange som fisker ål her med forskjellige typer fangstredskap. Tidligere tiders virksomhet forteller oss at vassdraget har et stort potensiale for ålefiske. Videre er markedsopplegget for ål meget velordnet her i distriktet, og førstehåndsverdien for levende ål har til tider vært over kr 60 pr. kg. Det er klart for alle at det var dambygningen (1991) i Rosslandshølen som stengte åleoppgangen. I tillegg vil nå også den nye kraftstasjonen på Lindland bli en effektiv sperre for glassålen.

Vi har liten tro på at det kan etableres adkomster for glassålen forbi de to nevnte fellene. Det eneste som kan redde situasjonen, vil etter vår oppfatning være å etablere innretninger for fangst av glassål. Såvel i Sokno som i mindre småbekker i kommunen skal det være mulig å finne overskudd av oppgangsål. Siden det langs kysten er store svingninger fra år til år når det gjelder glassål, må slik fangst og utsetting av yngel i dette vassdraget gjentas årlig. Vannkraftutbyggeren må erkjenne ansvaret for den skaden som har skjedd og stille midler til rådighet for arbeidet med å gjenopprette ålefisket i Barstadvassdraget.”

Advokat Endre Skjørestad fremholder pva. *Lars Rosland* følgende i brev av 30.10.2001:

”Undertegnede representerer eieren av gnr. 68 bnr. 5 i Sokndal, Lars Rosland.

Roslands eiendom vil bli berørt av den planlagte utbyggingen av nytt Lindland kraftverk i Barstadsvassdraget.

Jeg har nylig overtatt som advokat for Lars Rosland. Dette med bakgrunn i at Lars Roslands interesser i saken ikke er fullt ut sammenfallende med de øvrige grunneieres interesse i saken.

Dalane Energi fikk ved kgl.res. av 26.01.01 tillatelse til å regulere vassdraget på nærmere angitte vilkår.

Selskapet har ved skriv av 05.03.01 søkt om tillatelse til å utvide reguleringen av Litle Rosslandshølen ved å etablere HRV på kote 110,15 og LRV på kote 107,65. Det søkes videre om tillatelse til ytterligere senkning av LRV i Rosslandshølen til kote 105.

Lars Rosland har anmodet meg om å gi uttrykk for at han anser at en tillatelse i tråd med den "utvidede søknaden" vil medføre uforholdsmessige ulemper for hans eiendom. Han kan vanskelig se at ulempene står i forhold til den påståtte nytteverdien.

Lars Rosland kan i det store og hele tiltre den uttalelsen som ble avgitt av fylkesmannen i Rogaland ved brev av 29.06.2001.

På vegne av Lars Rosland ber jeg om å bli holdt underrettet i saken.”

Advokat Tor N. Rekve orienterer om *Dalane Energis* syn i brev av 09.11.2001:

”Jeg representerer Dalane Energi i anledning Nye Lindland Kraftverk, og henvender meg til NVE på grunn av advokat Endre Skjørestads brev av 30.10.01 på vegne av Lars A. Rosland, gnr. 68 bnr. 5 i Sokndal kommune.

Jeg orienterer om følgende:

1. På den strandsone langs Rosslandsåna/Rosslandshølen som Lars Rosland eier har Dalane Energi allerede etablert inntak, damfeste, rørgate samt kraftledning. Området i strandsonen er således okkupert av reguleringsanlegg og Lars Rosland interesser ved siden av kraftverkets er minimale.
2. Endringen av vannstanden i Rosslandshølen som følge av Dalane Energis tilleggssøknad har ifølge ovenstående svært liten betydning for Lars Roslands eiendom. Sammenholdt med den praktiske og økonomiske betydningen som tilleggssøknaden representerer for Dalane Energi, er således Lars Roslands interesser av klart underordnet betydning.
3. På grunn av reguleringsanleggenes tyngde i strandsonen har for øvrig Dalane Energi besluttet seg til å erverve til eiendom all grunn i strandsonen, og som på arealplanen er avsatt til kraftverks-formål. Dette dreier seg om Lars Roslands aktuelle strandsone. Så vidt jeg kan bedømme eiendomsgrensene for gnr. 68 bnr. 5 vil nesten hele strandsonen gå med, og Lars Rosland får bare igjen et helt beskjedent areal som ligger utenfor det som må erverves. Jeg har gitt nærmere redegjørelse om Dalane Energis beslutning om grunnverv i særskilt brev til advokat Skjørestad.

Når Lars Rosland i overenstemmelse med den foreliggende arealplanen og Dalane Energis meddelte konsesjon må avstå areal til reguleringsanlegget, vil han få full erstatning etter gjeldende regler, og vil således ikke lide økonomisk tap.

Jeg vil anta at ovenstående redegjørelse gir en rimelig illustrasjon av de kryssende interesser.”

Advokat Endre Skjørestad kommer med tilføyeser i brev datert 29.11.2001:

”Jeg viser til min uttalelse i brev av 30.10.01.

Etter å ha gått gjennom saken på ny med min klient, ser jeg at et punkt i uttalelsen, jf. siste avsnitt side 1, ikke er fullt ut dekkende for Roslands oppfatning.

Lars Rosland vil ikke hevde at den utvidede søknaden om tillatelse til regulering av Rosslandshølen gir urimelige ulemper som er spesifikke for Roslands eiendom. Lars Rosland anser imidlertid at et slikt inngrep vil kunne virke skjæmmende og medføre et uforholdsmessig inngrep i landskapet, slik som også anført i uttalelsen fra Fylkesmannen i Rogaland. Derimot anser Rosland at kraftselskapets plan om å anlegge gjennomgangsveg fra Lindland Kraftverk

langs vassdraget, over Roslands eiendom, er å anse som åpenbart urimelig.”

NVE oversendte uttalelsene til Dalane Energi med brev av 26.11.2001. Videre ble søker, kommunen, fylkeskommunen, Fylkesmannen og Naturvernforbundet i Rogaland innkalt til befarings 17.01.2002. Dalane Energi har i brev av 11.01.2002 gitt følgende kommentarer til uttalelsene:

”1. Sokndal kommune.

Ingen kommentarer. Er positive til planendringen.

2. Rogaland fylkeskommune, fylkesutvalget.

Ingen kommentarer. Er positive til planendringen.

3. Rogaland fylkeskommune, regional og kulturutvalget.

Ingen kommentarer. Er negative til senkning av Lille Roslandshølen, Positive til tilleggsregulering av Roslandshølen.

4. Fylkesmannen i Rogaland.

Her må det etter undertegnede syn være misforståelser om de faktiske forhold og skadebilde.

Olje- og energidepartementet har i utbyggingstillatelsen gitt tillatelse til en regulering av Roslandshølen med HRV på cote 110,15. Tilleggsøknaden omhandler kun tillatelse til å senke vannivået i Lille Roslandshølen i forhold til vedtatt HRV. Da en ”sporadisk” senkning av vannstanden i Roslandshølen ikke vil ha innvirkning på vegetasjonen rundt Roslandshølen og landskapsbildet kun blir endret i de korte perioder vannet er nedtappet virker saksbehandlerens ordbruk og krisemaksimering underlig. Tilleggsreguleringen av Roslandshølen til LRV på cote 105 tilsvarer det nivå vi de siste 10 år har tappet hølen ned til ved drift, tilsyn og vedlikehold av vassdragsanleggene. Alle eiere av vassdragsanlegg er pålagt av NVE å føre kontroll og tilsyn av disse. Også i forbindelse med vanlig drift og vedlikehold vil det være nødvendig å tappe Roslandshølen ned mot cote 105 med visse mellomrom. Dersom en ikke får en generell tillatelse må det søkes om tillatelse til dette fra NVE i hvert enkelt tilfelle.

Ett annet sentralt punkt som berøres av Fylkesmannen er leveringssikkerhet av strøm samt beredskap i forbindelse med utfall av overføringslinjer. Fylkesmannen mener dette ikke er godt nok dokumentert. De som har fulgt saken vet at det mest tungtveiende argument fra Dalane Energis side til å velge en utbygging etter alt. A var leveringssikkerheten for innbyggerne i regionen.

Både NVE og Fylkesmannens beredskapsavdeling har ved gjentatte anledninger påpekt hvor sårbart samfunnet er ved bortfall av strømforsyningen, og viktigheten av å

iverksette tiltak for å kunne opprettholde strømforsyningen i krisesituasjoner. Dette blir også påpekt av Sokndal kommune som i sin uttalelse skriver:

”De sårbarhetsanalyser som ble foretatt i forbindelse med kommunens beredskapsplan og gjennomføringen av en stor beredskapsøvelse høsten 1999 i regi av fylkesmannen, viste med all tydelighet behovet for størst mulig sikkerhet for kontinuerlig elforsyning”.

Planendringen det er søkt om vil være et viktig tiltak for å kunne opprettholde en kontinuerlig elforsyning, og det undrer oss derfor at Fylkesmannen nå ikke lenger synes å legge noen vekt på disse forholdene.

5. Landbruksdepartementet.

Ingen kommentarer.

6. Direktoratet for naturforvaltning.

Direktoratet har tydeligvis tatt utgangspunkt i uttalelsen fra Fylkesmannen. Konklusjonen må da etter vårt syn bli feil, jamført tilsvaret gitt i pkt. 4.

7. Riksantikvaren.

Ingen kommentarer.

8. Bergvesenet.

Ingen kommentarer

9. Naturvernforbundet i Rogaland.

Ingen kommentarer.

10. Lars Rosland.

Som Lars Rosland ganske riktig skriver er han grunneier og part i saken. Dette farger hans uttalelser ganske kraftig. Det er et faktum at samtlige grunneiere som grenser til Roslandshølen og Lille Roslandshølen unntatt Lars Rosland har skrevet under på frivillig avtale med Dalane Energi. I disse avtalene er tatt høyde for den omsøkte planendring.

Dalane Energi har tatt ut stevning for Dalane Sorenskriverembete der tvangsinnløsning av nødvendig grunn for bygging og drift av de adkomstveier og dammanlegg som er konsesjonsgitt skal behandles. Saken er berammet til 21. og 22.05. d.å.

I brevet av 05.09.01 er de fleste innvendinger mot den allerede gitte konsesjon og således ikke relevante for søknaden om planendring.

Når det gjelder punktet om ålefiske kan opplyses at det i planene er medtatt et mindre bjelkestengsel og oppgangsrenne for å slik at en kan legge forholdene bedre til rette for åleoppgang i vassdraget. Denne anordningen skal vurderes av NVE og Fylkesmannen i Rogaland.

Det som er gledelig er at Lars Rosland i brev av 05.09.01 tydeligvis ikke har noe imot en senkning på min 2,5 meter under cote 108,15 i Roslandshølen.

11. Adv. Endre Skjørestad.

Ingen kommentarer.”

*Norges vassdrags- og energidirektorats merknader**Bakgrunn*

Dalane Energi IKS (DE) er et interkommunalt produksjons- og distribusjonsselskap lokalisert til Dalaneregionen i Rogland.

DE fikk ved kgl.res. 26.01.2001 tillatelse etter vannressursloven til å bygge nye Lindland kraftverk, som erstatter de to kraftstasjonene Øvre og Nedre Lindland, bygget henholdsvis i 1915 og 1919.

Lindland kraftverk benytter, på samme måte som tidligere Øvre Lindland kraftverk, Rosslandshølen som inntaksmagasin. Vann til Rosslandshølen kommer via Barstadvatnet fra de regulerte vatna Eiavatnet, Heigravatnet og Kverven lenger oppe i vassdraget. Ved slipping fra Eiavatnet tar det ca. 15 timer før vannet når frem til Rosslandshølen. I den gitte konsesjonen har DE fått tillatelse til å regulere Rosslandshølen med 2 m mellom kote 110,15 og kote 108,15. En vannstand på kote 110,15 forutsetter heving av dammen i Rosslandshølen med 1,5 m i forhold til eksisterende damnivå på kote 108,65, og reguleringen på 2 m vil gi et vannvolum på 38 000 – 40 000 m³. I en ev. krisesituasjon der Lindland kraftverk må forsyne store deler av Sokndal og Lund kommuner vil dette vannvolumet være tilstrekkelig for ca. 1 times produksjon i kraftverket. I spesielle tilfeller med særlig vekt på forsyningssikkerheten ønsker derfor DE å øke tilgjengelig vannvolum i inntaksmagasinet ved å kanalisere mellom Litle Rosslandshølen og Rosslandshølen samt å ytterligere senke Rosslandshølen ned til vanninntaket for kraftverket på kote 105. Kanalisering mellom Litle Rosslandshølen og Rosslandshølen og senking av Rosslandshølen fra den konsesjonsgitte LRV på kote 108,15 til kote 105,0 vil gi en økning i vannvolumet på ca. 73 000 m³. Samlet vannvolum i inntaksmagasinet blir dermed i overkant av 110 000 m³, hvor ca. 100 000 m³ i praksis vil være tilgjengelig. Dette gir driftsvann for maksimal produksjon i Lindland kraftverk i underkant av 3 timer.

Kostnadene med omsøkte tiltak kan knyttes til kanaliseringen og er anslått til kr 30 000.

Uttalelser fra andre

Det er kommet inn uttalelser fra ni høringsparter hvor det fremkommer ulike syn på planendringen.

Sokndal kommune gir sin tilslutning til planendringen og viser til kommunes beredskapsplan og beredskapsøvelse høsten 1999. Under øvelsen kom det frem et tydelig behov for størst mulig sikkerhet for kontinuerlig elektrisitetsforsyning.

Rogaland fylkeskommune tilrår planendringen, men ønsker at det vurderes alternative måter å øke forsyningssikkerheten på, for eksempel tilknytning til eksisterende linjennet.

Fylkesmannen frarår at det gis tillatelse til planendringen med den begrunnelse at tiltaket medfø-

rer inngrep i et frodig natur- og kulturlandskap som i dag framstår uten inngrep når en ser bort fra dammen i utløpet av Rosslandshølen. Bl.a. vil naturopplevelse, friluftsliv og fiske blir sterk redusert. Fylkesmannen savner en vurdering av sannsynligheten for samtidig bortfall av alle forbindelseslinjer og alternative løsninger for å øke forsyningssikkerheten.

Direktoratet for naturforvaltning frarår å imøtekomme søknaden fordi tiltaket medfører vesentlig større negative miljøkonsekvenser for bl.a. opplevelse av landskapet, friluftslivsinteresser og fisk uten at det gir større kraftproduksjon.

Landbruksdepartementet har ikke innvendinger, men forutsetter avbøtende tiltak for at dyr skal kunne få tak i vann når Litle Rosslandshølen er nedtappet.

Riksantikvaren har ingen innvendinger og viser til fylkeskommunen som vil ivareta kulturminneinteressene i saken.

Bergvesenet har ingen merknader til planendringen.

Naturvernforbundet i Rogaland mener det ikke bør lages kanal mellom Litle Rosslandshølen og Rosslandshølen fordi det vil medføre hyppige vannstandsendringer i Litle Rosslandshølen med blottlegging av strandsonen. En kanalisering kan derimot aksepteres viss nedtapping skjer kun i spesielle situasjoner.

Grunneier Lars Rosland går imot at det gis tillatelse og mener at jord-/skogbruksverdier og landskapet blir skadelidende med kanalisering og tilleggsenkningen av Rosslandshølen til kote 105. Grunneieren anser planendringssøknaden som et framstøt for å utvide rammene for utbyggingen med et stormagasin i Rosslandsområdet.

Fordeler og skader/ulemp

Omsøkte tiltak gir mulighet for å opprettholde produksjonen i kraftverket i et lenger tidsrom sammenlignet med gjeldende 2 m regulering i Rosslandshølen. Spesielt fremheves den lokale betydningen av dette i en situasjon hvor det oppstår feil på forsyningsslinjene inn til Sokndalsområdet.

En tilleggsregulering av Rosslandshølen ned til kote 105,0 vil gjøre det enklere i forbindelser med vedlikehold og rensk av inntak/inntaksrist ved at DE slipper å søke om midlertidig senking under LRV når nødvendig vedlikehold er påkrevet.

Ulempene med tiltaket vil være knyttet til endring i landskapsbildet rundt Litle Rosslandshølen med blottlegging av en større strandsone mer kontinuerlig og på andre tidspunkt enn i eksisterende situasjon med naturlig regulering.

Utøvelse av fiske fra strandkanten kan forverres når magasinet er nedtappet.

Litle Rosslandshølen ligger inntil beitemark for husdyr og hølen i nedtappet tilstand kan vanskelig gjøre tilgangen til vann.

NVEs vurdering og konklusjon

Dalane Energi fikk 26.01.2001 konsesjon etter alternativ C som var en vesentlig reduksjon i forhold til søkers prioriterte alternativ. I utredningene som lå til grunn for søknaden var det lagt vekt på alternativ A og B med Barstadvatnet som inntaksmagasin. Årsaken til at det ikke var gjort grundige vurderinger av inntaksarrangement i alternativ C må sees på denne bakgrunn. NVE kan derfor ikke se at det er kritikkverdige slike detaljerte undersøkelser ikke ble gjort i forbindelse med søknaden, slik det er hevdet av DN.

Kanalisering mellom Litle Rosslandshølen og Rosslandshølen

Tilsiget til Rosslandsåna er størst i vinterhalvåret, men vannføringen over året varierer relativt lite og dette må sees i sammenheng med reguleringen av vatn lenger oppe i vassdraget.

Magasinkapasiteten i Rosslandshølen alene på inntil 40 000 m³ må vurderes som liten i forhold til kraftverkets slukeevne på knapt 10 m³/sek. I situasjoner med lite tilsig fra restfeltet innbærer dette at tapping fra de regulerte vatna oppstrøms krever ekstra planlegging og oppfølging for å få en mest mulig jevn og optimal drift i kraftverket. En utvidelse av inntaksmagasinet vil medvirke til å redusere flomtapet i Rosslandsåna.

Med utgangspunkt i økonomisk kartverks høydeangivelse ligger vannstanden i Litle Rosslandshølen på kote 110,59. I følge målinger utført av DE ligger vannstanden nærmer kote 110,35. I forhold til den konsesjonsgitte HRV på kote 100,15 ligger vannstanden i Litle Rosslandshølen 20-44 cm høyere. Ved en kanalisering mellom de to hølene vil Litle Rosslandshølen bli permanent senket maksimum 44 cm.

NVE mener en slik senking vil være akseptabel ut fra landskapsmessige hensyn. De naturgitte forholdene omkring vannet tilsier en relativt rask reetablering av vegetasjon på det arealet som blir en del av den tørrelagte strandsonen.

Med en 2,5 m dyp kanal mellom hølene hvor det tas utgangspunkt i kote 110,15 vil bunnivået i kanalen bli på kote 107,65. Etter en kanalisering vil vannstanden i Litle Rosslandshølen følge reguleringen i Rosslandshølen samtidig som det vil stå vann i kanalen ved LRV kote 108,15. En ytterligere senking av Rosslandshølen ned til kote 105,0 medfører senking av Litle Rosslandshølen til terskelpunktet på kote 107,65. Sammenlignet med dagens situasjon hvor vannstanden i Litle Rosslandshølen varierer relativt lite og uavhengig av Rosslandshølen, vil det etter inngrepet hyppigere fremstå en reguleringssone. Vi

forutsetter imidlertid at vannstanden holdes opp mot HRV under normale driftsforhold, jf. planendringssøknaden. Dette vil også gi best utnyttelse av fallhøyden. Vi viser forøvrig til våre kommentarer i innstillingen til selve utbyggingssøknaden hvor det legges til grunn at kraftverket ikke kjøres på en måte som gir hurtige vannføringssendringer. Samlet sett blir negative konsekvenser for landskapsbildet dermed små og avgrenses til korte perioder.

Stryket mellom Litle Rosslandshølen og Rosslandshølen vil forsvinne ved kanaliseringen. Dette er etter vårt syn negativt for landskapsopplevelsen, men kanalisering vil på den andre si gjøre det mulig å flytte seg med båt fra den ene hølen til den andre og dermed legge til rette for et større fiskeområde. Kanaliseringen vil sannsynligvis også medføre en bedre utskifting av vannet i Litle Rosslandshølen.

Når det gjelder massene som graves ut ved kanaliseringen er det fra tiltakshaver opprinnelig foreslått å plassere disse under HRV i Rosslandshølen og Litle Rosslandshølen. Det er i ettertid fremkommet et forslag om benytte massene til heving av mindre jordbruksareal like sørvest for kanaliseringområdet, som vil bli delvis neddemmet ved HRV kote 110,15. NVE anser denne løsningen som bedre enn å deponere massene i inntaksmagasinet. Nødvendig transportvei for massene er anslagsvis 80 - 100 m, og veien forutsettes fjernet etter anleggsarbeidet.

Tilleggssenkning av Rosslandshølen

Det søkes om en tilleggssenkning av Rosslandshølen fra den konsesjonsgitte LRV kote 108,15 til kote 105,0 med begrunnelse lokal forsyningssikkerhet og nødvendig vedlikehold av dam og inntaksanordning for vannvei.

I forhold til forsyningssikkerhet mener NVE at en nedtapping av Rosslandshølen til kote 105,0 ved uventet utfall av linjene inn til Sokndalsområdet vil medvirke til å opprettholde en viss kontinuitet i strømforsyningen lokalt i en periode inntil alternative løsninger er iverksatt.

Intervall for vedlikehold og rensking av inntak vil ligge på 2-3 år og kanskje lenger avhengig av flomvassføringer og tilgangen på "gjenstander" som blir ført frem til inntaket. Nedtapping av inntaksbasenget og selve vedlikeholdsarbeidet ved inntaket vil normalt avgrense seg til noen timer. Oppfyllingen av magasinet tar derimot lenger tid og særlig når det må tas i betraktning at arbeidet vanligvis vil bli gjort under forhold med lite tilsig fra restfeltet. Tapping fra magasin oppstrøms bør likevel kunne medvirke til relativt rask oppfylling.

Konsekvensene for naturmiljøet ved en midlertidig nedtapping av Rosslandshølen til kote 105,0 vurderes som små. Etter vårt syn må en senking til dette nivået bare foretas i særlige tilfelle som for eksempel ved linjeutfall og nødvendig vedlikeholdsar-

beid på inntak og dam. En senking knyttet til vedlikehold må foregå på den tid av året det er lite ferdsel langs vassdraget og fisk og dyre/fugleliv påføres minimal skade og ulempe. Det er videre en forutsetning at en planlagt nedtapping til kote 105,0 skal gjøres kjent overfor berørte parter.

Konklusjon

Etter en samlet vurdering av planendringssøknaden for Lindland kraftverk finner NVE at fordelene med å kanalisere mellom Litle Rosslundshølen og Rosslundshølen er større enn skadene og ulemene for allmenne interesser. NVE tilrår at det gis tillatelse til å kanalisere som omsøkt med bunn kanal på kote 107,65.

Videre anbefaler NVE at det gis tillatelse til tilleggssenking av Rosslundshølen mellom kote 108,15 og 105,0 avgrenset til spesielle situasjoner knyttet til utfall av overføringslinjer inn til Sokndal og Lund kommuner, samt ved nødvendig vedlikehold/rensk av inntak og dam.

NVE anbefaler at det gis tillatelse etter oreigningslova for å ekspropriere nødvendig areal og rettigheter for omsøkte tiltak.

NVE foreslår følgende ordlyd i post 2 i vilkårene gitt i medhold av vannressursloven ved kgl.res. av 26.01.2001 (tilføyelsen med uthevet tekst):

Rosslundshølen og *Litle Rosslundshølen* er inntaksmagasin for Lindland kraftverk med følgende regulering:

	HRV kote	LRV kote	Reg. høyde m
Rosslundshølen	110,15	108,15	2,0
Litle Rosslundshølen	110,15	108,15	2,0

Inntaksmagasinet kan senkes midlertidig til kote 105,0 ved utfall av overføringslinjer inn til Sokndal og Lund kommuner, samt ved nødvendig vedlikehold av dam/inntaksanordning.

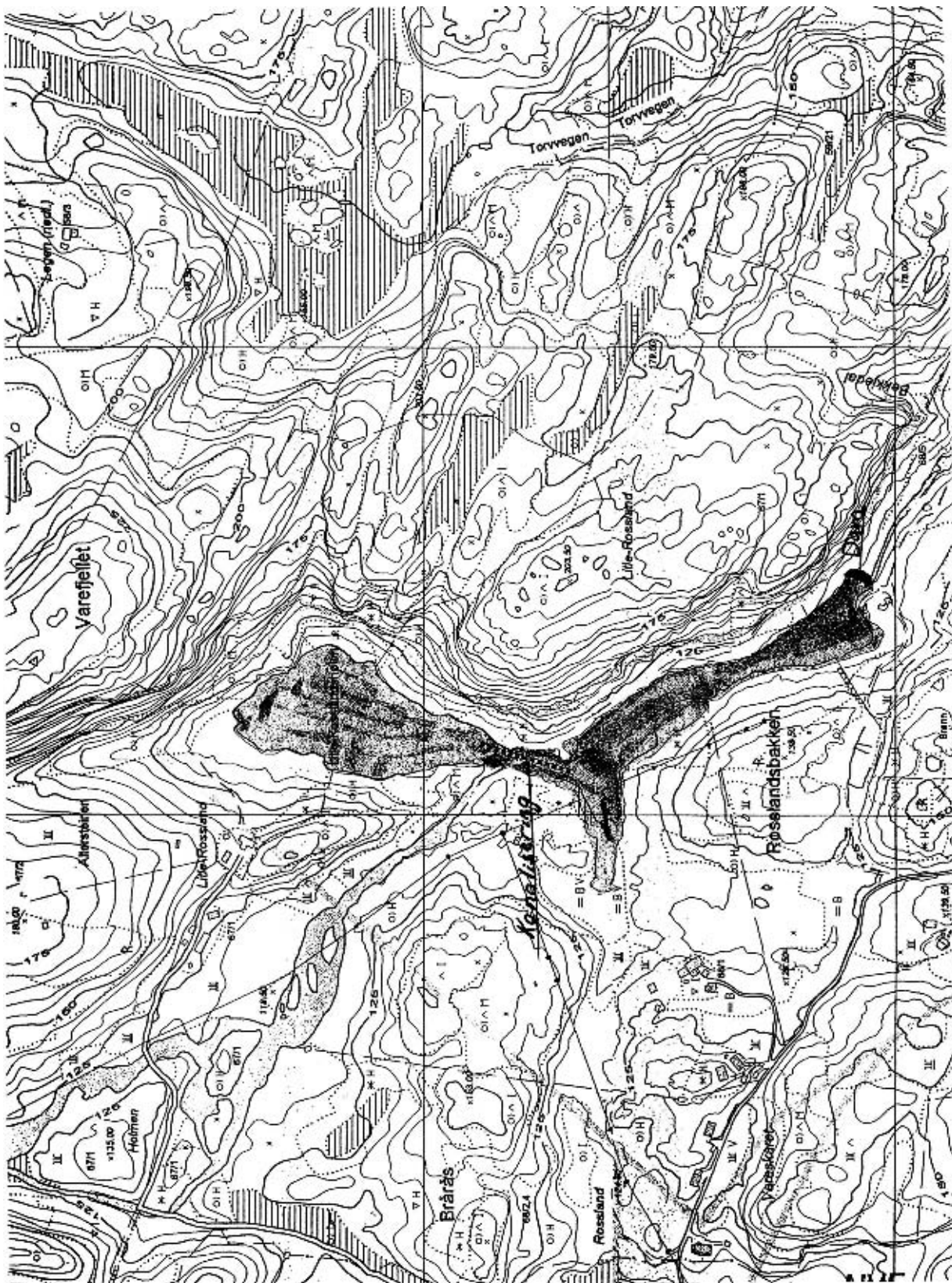
Utbyggingen vil i tillegg utnytte disse reguleringsene:

	HRV kote	LRV kote	Reg. høyde m
Eidavatnet	138,1	136,6	1,5
Heigravatnet	158,5	152,5	6,0
Kverven	158,5	155,5	3,0

Reguleringene av Eidavatnet, Heigravatnet og Kverven er knyttet til tidligere tillatelser og rettigheter og omfattes ikke av denne konsesjonen.

Høyden bygger på høydegrunnlaget til Statens kartverk. Reguleringsgrensene skal merkes med faste og tydelige vannstandsmerker.

NVE vil samtidig gjøre oppmerksom på at i forbindelse med OEDs avsluttende behandlingen av selve utbyggingssøknaden kom NVE i brev av 17.01.2001 med forslag til ordlyd for post 2 hvor reguleringshøyden i Rosslundshølen ble tilføyet. I OEDs brev av 30.01.2001 til NVE er denne ordlyden referert, men i de opptrykte vilkårene for konsesjonen gitt ved kgl.res. 26.01.2001 er reguleringen av Rosslundshølen ikke kommet med under post 2.

III Høringsinstansenes uttalelser til NVEs innstilling

NVEs innstilling har vært forelagt Miljøverndepartementet, Rogaland fylkeskommune og Sokndal kommune. Ingen av høringsinstansene har merknader.

IV Departementets bemerkninger

Bakgrunn

Ved kgl.res. av 26.01.01 fikk DE tillatelse til å bygge nye Lindland kraftverk i Barstadvassdraget i Sokndal kommune, Rogaland. Tillatelsen gir DE

rett til å bruke Rosslandshølen som inntaksmagasin for kraftverket. Ved brev av 05.03.01 søker DE om planendring for nye Lindland kraftverk, da kraftverket har behov for et større magasinvolum.

Søknaden

For å oppnå økt magasinvolum ønsker DE å kanalisere mellom Rosslandshølen og Litle Rosslandshølen. Ved kanaliseringen på 2,5 m dybde vil vannstanden i Litle Rosslandshølen følge reguleringen i Rosslandshølen. Videre søkes det om en tilleggsregulering av Rosslandshølen på 3,15 meter, ved at LRV senkes fra kote 108,15 til kote 105,0. Behovet for økt magasinvolum er begrunnet med at det er begrensede muligheter til å få vann fra de ovenforliggende magasinene ved et eventuelt linjeutfall.

Fordeler og ulemper

Den omsøkte planendringen vil gi kraftverket et større magasinvolum, som gjør det mulig å opprettholde produksjonen i kraftverket i et lengre tidsrom enn etter gjeldende tillatelse. Planendringen medfører at nye Lindland kraftverk kan forsyne store deler av Sokndal og Lund i underkant av tre timer ved et linjeutfall. Med den gitte konsesjonen vil vannvolumet være tilstrekkelig til ca. en times produksjon.

Ved en senking av LRV for Rosslandshølen vil DE kunne drive nødvendig vedlikehold av dam og inntak uten hver gang å måtte søke NVE om dispensasjon til nedtapping.

En nedtapping av Rosslandshølen til kote 105,0 vil virke skjemmende i landskapsbildet, da både tappekanalen og deler av strandsonen i Litle Rosslandshølen vil bli tørrlagt. Videre vil fisket i Litle Rosslandshølen bli vanskeliggjort og et bruk kan få problemer med vanning av dyr.

NVEs innstilling

NVE har etter en samlet vurdering kommet til at fordelene ved å kanalisere mellom Rosslandshølen og Litle Rosslandshølen er større enn ulempene og tilrår derfor tiltaket. Etter NVEs vurdering bør LRV i Litle Rosslandshølen settes til kote 108,15. Når det gjelder tilleggssenkningen av Rosslandshølen fra LRV kote 108,15 til kote 105,0, anbefaler NVE at det gis tillatelse begrenset til spesielle situasjoner knyttet til linjeutfall og nødvendig vedlikehold av inntak og dam.

Departementets vurdering av planendringssøknaden

Olje- og energidepartementet bemerker at ingen av høringsinstansene har hatt kommentarer til NVEs innstilling i saken.

Etter en samlet vurdering av tiltaket er Olje- og energidepartementet som NVE kommet til at en senking og kanalisering av Litle Rosslandshølen vil

medføre større fordeler enn ulemper, jf. vannressursloven § 25 første ledd.

Departementet understreker at reguleringshøyden i Rosslandshølen ved en feil ikke er kommet med i de opptrykte vilkårene for konsesjonen gitt ved kgl.res. 26.01.01. Reguleringen av Rosslandshølen skulle vært med under konsesjonens post 2, med HRV på kote 110,15 og LRV på kote 108,15.

Hensynet til landskapsbildet rundt Litle Rosslandshølen tilsier etter departementets vurdering at LRV i Rosslandshølen ikke senkes utenom i spesielle situasjoner. En senking av Rosslandshølen til kote 105, vil ved kanaliseringen medføre en senking av Litle Rosslandshølen til terskelpunktet på kote 107,65 samt tørrelegge kanalen. Med dagens LRV i Rosslandshølen på kote 108,15 vil Litle Rosslandshølen også ha LRV på kote 108,15 og det vil alltid stå vann i kanalen.

NVE tilrår at det gis tillatelse til en senking av LRV til kote 105 ved linjeutfall inn til Sokndal og Lund, samt ved nødvendig vedlikehold av dam/inntaksordning. Etter NVEs vurdering vil intervallet for vedlikehold og rensking av inntak ligge på 2-3 år.

Olje- og energidepartementet støtter NVEs konklusjon når det gjelder tilleggssenkning av Rosslandshølen. På denne måten imøtekommes behovet for en senking av LRV til kote 105 samtidig som ulempene for Litle Rosslandshølen blir begrensede. Etter departementets syn vil fordelene ved NVEs foreslåtte tillatelse overstige skader ulemper ved tiltaket, jf. vannressursloven § 25 første ledd.

Olje- og energidepartementet anser at vilkårene for ekspropriasjon av grunn og rettigheter for planendringen er oppfylt, og tilrår at DE gis tillatelse etter oreigningslova § 2 første ledd nr. 51, jf. annet ledd, som omsøkt.

Departementets forslag til endring av vilkårene

Olje- og energidepartementet slutter seg til den ordlyden i vilkårenes post 2 som er foreslått av NVE. Departementet forutsetter at vannstanden i Litle Rosslandshølen og Rosslandshølen holdes opp mot HRV under normale driftsforhold og slutter seg for øvrig til NVEs bemerkninger.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) av 24. november 2000 nr. 82 gis Dalane energi IKS tillatelse til planendring av tillatelse gitt ved kongelig resolusjon av 26.01.01 om bygging av Lindland kraftverk.

I medhold av lov om oreigning av fast eiendom av 23. oktober 1959 nr. 3 § 2 første ledd nr. 51, jf. annet ledd, gis Dalane energi IKS tillatelse til å ekspro-

priere nødvendig grunn og rettigheter for gjennomføring av planendringen.

Tillatelsene gis i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 21. februar 2003.

19 Buskerud Kraftproduksjon AS

(Konsesjon iht. industrikonsesjonsloven § 36 for erverv av 49 prosent av aksjene i Hadeland Energi AS ved nyemisjon)

Olje- og energidepartementets samtykke 24. februar 2003.

Det vises til Deres brev av 11. februar 2003, der De på vegne av Buskerud Kraftproduksjon AS søker om konsesjon for erverv av 49 prosent av aksjene i Hadeland Energi AS. Ervervet skal etter søknaden skje ved nyemisjon av aksjer i Hadeland Energi AS. I følge det opplyste samtykket styret i Hadeland Energi AS i avtaleverket som bringer Buskerud Kraftproduksjon AS inn som eier i selskapet ved vedtak av 20. desember 2002.

Ervervet er konsesjonspliktig da Hadeland Energi AS gjennom sitt eierskap i det heleide datterselskapet Hadeland Kraftproduksjon AS innehar rettigheter som omfattes av lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I.

Hadeland Energi AS fikk ved vedtak av 1. mars 1999 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd i forbindelse med omdanning av morselskapet Hadeland Energiverk til aksjeselskap. Det skal her bemerkes at vedtaket feilaktig benevnte selskapet som Hadeland Energiverk AS. Dette ble korrigert ved departementets brev av 16. mars 1999. Departementet forbeholdt seg i vedtaket blant annet statlig forkjøpsrett, samt rett til å konsesjonsbehandle de rettigheter som ved vedtaket ble unntatt fra konsesjonsbehandling ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Hadeland Energi AS. For konsederte fall forbeholdt staten seg rett til å gjøre gjeldende forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede. Nyemisjon av aksjer i Hadeland Energi AS blir i følge vedtaket å behandle på samme måte som aksjeoverdragelser i forhold til disse vilkår. Vilkårene gjelder derfor for nærværende aksjeerverv.

Det omsøkte aksjeerverv er vurdert opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritaket som ble gitt Hadeland Energi AS ved vedtaket av 1. mars 1999. Departementet har i eget brev av d.d. til Hadeland Energi AS, ved advokatfirmaet Wiersholm, Mellbye & Bech, meddelt at en ikke kan se at aksjeervervet gjør det nødvendig å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende eller å konsesjonsbehandle de rettig-

heter som Hadeland Energi AS fikk unntatt fra konsesjonsbehandling ved vedtaket av 1. mars 1999.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Buskerud Kraftproduksjon AS konsesjon for erverv av 49 prosent av aksjene i Hadeland Energi AS. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.

20 Skagerak Kraft AS

(Endring av konsesjonsvilkår)

Olje- og energidepartementets samtykke 3. mars 2003.

1. Innledning

Saken gjelder Deres søknad av 16. august 2002 på vegne av Skagerak Kraft AS om endring av vilkår i ervervskonsesjonen for Dalsfoss, Tvetereidfoss og Solumfoss i Kragerøvassdraget i Kragerø kommune. Søknaden gjelder endring av konsesjonsvilkårene slik at konsesjonen blir tidsubegrenset.

Elektrokjemisk AS og AS Vafoss Bruk ble ved kronprinsregentens resolusjon av 31. august 1990 meddelt ervervskonsesjon for fallrettighetene i Dalsfoss, Tvetereidfoss og Solumfoss. Solumfoss har nå endret navn til Langfoss.

Skagerak Kraft AS ervervet ved avtale av 27. juni 2002 kraftverkene Dalsfoss og Tvetereidfoss fra Borregaard NEA AS, og kraftverkene Vafoss og Langfoss fra Borregaard Vafoss AS. Alle kraftverk ble solgt med tilhørende fallrettigheter.

Skagerak Kraft AS er et heleid datterselskap av Skagerak Energi AS. Skagerak Energi AS eies av Statkraft Holding AS med 66,62 % og av kommunene Skien, Porsgrunn og Bamble med henholdsvis 15,2 %, 14,8 % og 3,38 %.

Olje- og energidepartementet fattet ved brev av 10. desember 2002 vedtak om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd i forbindelse med Skagerak Energi AS' erverv av kraftverkene Dalsfoss, Tvetereidfoss, Vafoss, og Langfoss, med tilhørende fallrettigheter.

2. Søknaden

I søknaden fra Skagerak Kraft AS heter det blant annet:

"Pkt. 2, 1. setning i konsesjonsvilkårene meddelt med hjemmel i kronprinsregentens resolusjon av 31. august 1990 til å erverve fallrettighe-

ter i Dalsfoss, Tveitereidsfoss og Solumsfoss (Langfoss) lyder som følger:

"Konsesjonen gis for 40 år".

Det søkes herved om at konsesjonstiden gjøres tidsbegrenset. Dette samsvarer med vanlig praksis for offentlig eide foretak.

Det anmodes om at det samtidig ikke gjøres endring i øvrige konsesjonsvilkår meddelt med hjemmel i kronsprinsregentens resolusjon."

3. Olje- og energidepartementets bemerkninger

Kompetansen til å endre konsesjonsvilkåret om tidsbegrenset konsesjon tilligger i utgangspunktet Kongen jr. industrikonsesjonsloven § 27. I henhold til kgl.res. av 25. august 2000 er kompetansen delegert Olje- og energidepartementet.

Etter industrikonsesjonsloven § 4 kan ervervs-konsesjoner gis på ubegrenset tid når minst 2/3 av selskapets kapital og stemmer er offentlig eid, og utbyggingen av fallet hovedsaklig skal nyttes til alminnelig kraftforsyning og hensynet til allmenne interesser ikke taler imot.

Ettersom Skagerrak Kraft AS er 100 % offentlig eid, er kravet til offentlig eierskap oppfylt.

Olje- og energidepartementet finner at vilkårene etter industrikonsesjonsloven § 4 er oppfylt. Konsesjonen kan derfor endres til å gjelde for ubegrenset tid, og uten påhefte om hjemfall.

Departementet bemerker at en endring av konsesjonens varighet fra tidsbegrenset til tidsbegrenset ikke innskrenker departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven mfl. av 19. juni 1992 nr. 62, 6 nr. 3. Denne bestemmelsen innebærer at konsesjonen kan revideres 30 år etter lovendringstidspunktet. Det tas derfor inn nytt vilkår om revisjon for å tilpasse konsesjonsvilkårene til gjeldende lovverk.

Som følge av ovennevnte gjøres følgende endring i kronprinsregentens resolusjon av 31. august 1990, "Ny ervervs-konsesjon for Dalsfoss, Tveitereidsfoss og Solumsfoss i Kragerøvassdraget":

1) Post 2 i konsesjonsvilkårene skal heretter lyde:

"Konsesjonen gis for ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år regnet fra 19. juni 1992. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5 a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke."

2) Post 18 om heftelser oppheves.

21 Valen Kraftverk AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdanning av kraftproduksjonsvirksomheten til aksjeselskap)

Olje- og energidepartementets samtykke 11. mars 2003.

Det vises til Deres søknad av 20. desember 2002 vedrørende ovennevnte.

I

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med omdanningen av Valen kraftverk til aksjeselskapet Valen Kraftverk AS. Omdanningen innebærer at Valen Kraftverk AS erverver Valen kraftverk med tilhørende fallrettigheter. Ervervet utløser konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I. Det er dette ervervet som søkes unntatt fra konsesjonsbehandling og forkjøpsrett i nærværende søknad.

II

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omdanning av Valen kraftverk til aksjeselskap er forenlig med de retningslinjer som i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Det vises særlig til at omdanningen blant annet legger til rette for mer hensiktsmessig organisering av kraftproduksjonen i regionen, og for opprusting av kraftverket og de elektriske anlegg.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftreservene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige overdragelser av aksjer i selskap som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntak etter § 1 fjerde ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1 fjerde ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt i brev av 20. desember 2002. Unntaket omfatter også eventuell overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket gis på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Valen Kraftverk AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende for fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle de rettigheter selskapet ved dette og eventuelle tidligere vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd.

Dersom Valen Kraftverk AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses det konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i selskapet, for eksempel i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt.

Departementet forutsetter at søkeren innsender søknad om eventuelle nødvendige konsesjoner etter energiloven til NVE.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

22 Sunnfjord Energi AS

(Endring av konsesjonsvilkår i bruksrettskonsesjonen for Nedre Svultingen)

Olje- og energidepartementets samtykke 26. mars 2003.

Det vises til Deres brev av 29. oktober 2002 hvor det på vegne av Sunnfjord Energi AS søkes om at konsesjonen gitt ved kgl.res. av 22. november 1963 endres til å gjelde på ubegrenset tid. Herunder søkes det om endring av enkelte andre vilkår i konsesjonen.

Bakgrunn

L/L Svultingen fikk ved kgl.res. av 22. november 1963 konsesjon etter industrikonsesjonsloven og

vassdragsreguleringsloven til å erverve bruksrett til fallrettigheter mellom Espelandsvatn og Stegesstrandsvatn i Bøfjordelva, og å regulere Espelandsvatn med 10 meter senkning. Konsesjonen ble gitt med varighet frem til 22. november 2013 både for bruksrettskonsesjonen (post 15) og for reguleringskonsesjonen (post 16).

L/L Svultingen, Sunnfjord Energiverk og Ytre Sogn og Sunnfjord Energiverk fusjonerte med virkning fra 31. desember 1996, med L/L Svultingen som overtagende selskap. L/L Svultingen skiftet ved fusjonen navn til Sunnfjord Energi AS.

Sunnfjord Energi AS eies av BKK AS og kommunene Førde, Fjaler, Gaular, Jølster, Hyllestad, Solund og Naustdal.

Søknaden

Fra søknaden refereres:

"2.2 Andre konsesjoner i samme vassdrag

Tillatelse til erverv av bruksrett til Svultingsfoss i Bøfjordelva

L/L Svultingen fikk i Administrasjonsrådets møte 5. august 1940 tillatelse til å erverve bruksrett til Svultingsfoss i Bøfjordelva (bilag 3). Konsesjonen ble gitt for 50 år, frem til 5. august 1990.

Tillatelse til regulering av Nordstrandsvatn i Bøfjordelva

L/L Svultingen fikk ved Arbeidsdepartementets avgjerd 11. juni 1941 tillatelse til senking og regulering av Nordstrandsvatn i Bøfjordelva (bilag 4). Konsesjonen ble gitt for 50 år regnet fra 5. august 1940.

Stadfestelse av tillatelser av 5. august 1940 og 11. juni 1941

Ved kgl.res. 25. juli 1947 ble tillatelsene av 5. august 1940 og 11. juni 1941 stadfestet på i det vesentlige uendrede vilkår (bilag 5). Endringene innebar at henvisninger til Arbeidsdepartementet i konsesjonsvilkårene ble erstattet med Kongen og vedkommende departement.

Midlertidig forlengelse av konsesjonene for erverv av bruksrett til Svultingsfoss og regulering av Nordstrandsvatn

Konsesjonene av 5. august 1940 og 11. juni 1941 løp ut 5. august 1990. L/L Svultingen søkte i brev av 28. juni 1990 til Olje- og energidepartementet om midlertidig forlengelse av konsesjonene til søknad er innsendt og konsesjon er gitt. Olje- og energidepartementet ga i brev av 6. juli 1990 en midlertidig forlengelse av konsesjonene i henhold til søknaden. Kopi av Olje- og energidepartementets brev følger vedlagt (bilag 6).

Behandling av søknaden om ny konsesjon for erverv av bruksrett til Svultingfoss og regulering av Nordstrandsvatn

Sunnfjord Energi AS' søknad om fornyet bruksrettskonsesjon for fallrettigheter og reguleringskonsesjon for Nordstrandsvatn er nå under avsluttende behandling i NVE før oversendelse til Olje- og energidepartementet.

2.3 Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for fusjon med Sunnfjord Energiverk og Ytre Sogn og Sunnfjord Energiverk

L/L Svultingen, Sunnfjord Energiverk og Ytre Sogn og Sunnfjord Energiverk fusjonerte med virkning fra 31. desember 1996, med L/L Svultingen som overtagende selskap. L/L Svultingen skiftet ved fusjonen navn til Sunnfjord Energi AS.

Sunnfjord Energi AS, som altså er en videreføring av L/L Svultingen, ble ved Olje- og energidepartementets samtykke av 15. august 1997 meddelt unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1, fjerde ledd for ervervet av vannfallsrettigheter fra Sunnfjord Energiverk og Ytre Sogn og Sunnfjord Energiverk. Unntaket ble gitt på vanlige vilkår (bilag 7).

De rettigheter denne søknaden omfatter var ikke gjenstand for overdragelse, da L/L Svultingen var overtagende selskap ved fusjonen. Vilråene for unntaket av 15. august 1997 er derfor ikke knyttet til de rettigheter denne søknaden omfatter.

3 Eierskapet til fallrettighetene

Utbyggingen av Nedre Svultingen ble gjennomført ved at L/L Svultingen inngikk en kontrakt med kommunene Høyanger, Hyllestad, Solund, Fjaler, Gaular, Førde, Naustdal og Askvoll som kjøpte fallrettighetene fra grunneierne i henhold til håndgivelseskontrakt datert 2. mars-11. juni 1961 med tilleggskontrakt av 31. januar 1963 (bilag 8). L/L Svultingen leier fallrettighetene av kommunene i "så lang tid som L/L Svultingen får konsesjon på å nytte dei". Konsesjon ble gitt for 50 år ved kgl.res. 22. november 1963. L/L Svultingen fikk i avtalen "rett til på same vilkår og for like lang tid til å nye oppatt leiga sofamt det er lovleg høve til det". Da det fortsatt gjenstår 11 år av leietiden har Sunnfjord Energi AS ennå ikke erklært at selskapet ønsker å benytte seg av retten til forlengelse.

4 Søknaden

I medhold av industrikonsesjonsloven § 5 a annet ledd, jf. § 27 og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3, annet ledd søkes det om at bruksretts- og reguleringskonsesjonen gitt L/L Svultingen ved kgl.res. 22. november 1963 endres slik at konsesjonen endres til å gjelde på ubegrenset tid. Som følge av dette søkes det om at vilråene i konsesjonens post 15 og post 16, første ledd endres slik at konsesjonen gjelder for ubegrenset

tid, men begrenset til den tid leieforholdet med kommunene varer. Det søkes samtidig om at post 16 fjerde og femte ledd med vilkår som knytter seg til hjemfall av reguleringsanleggene oppheves.

Det søkes videre om at konsesjonens post 1 oppheves i sin helhet. Bakgrunnen er at vilråene i det alt vesentlige både er unødvendige og i strid med overordnede EØS-regler."

Olje- og energidepartementets bemerkninger

Både etter industrikonsesjonsloven § 27 og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 annet ledd, er det Kongen som har kompetanse til å endre konsesjonsvilkår. Ved kgl.res. av 25. august 2000 er denne myndigheten delegert Olje- og energidepartementet.

Etter industrikonsesjonsloven § 4 første og tredje ledd kan ervervs- og bruksrettskonsesjoner gis på ubegrenset tid når minst 2/3 av selskapets kapital og stemmer er offentlig eid, vedkommende vannfall hovedsakelig skal utnyttes til alminnelig kraftforsyning og hensynet til allmenne interesser ikke taler mot det. De samme forutsetninger gjelder for reguleringskonsesjoner, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 første ledd.

Alle eierne i Sunnfjord Energi AS er offentlige og kravet til 2/3 offentlig eierskap er således oppfylt.

Det forutsettes at bruksretts- og reguleringskonsesjonen hovedsakelig nyttes til produksjon av elektrisk kraft til den alminnelige kraftforsyning.

Departementet finner etter dette at vilråene i industrikonsesjonsloven § 4 første og tredje ledd og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 første ledd er oppfylt. Konsesjonen kan derfor endres til å gjelde på ubegrenset tid, men begrenset til den tid leieforholdet med kommunen som gir bruksrett til fallet varer.

Olje- og energidepartementet bemerker at en endring av konsesjonens varighet fra tidsbegrenset til tidsubegrenset ikke innskrenker departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. av 19. juni 1992 nr. 62, pkt. VI nr. 3. Bestemmelsen innebærer at konsesjonen kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet. Det tas derfor inn et nytt vilkår om revisjon for å tilpasse konsesjonsvilkårene til gjeldende regelverk.

Departementet finner også grunnlag for å innfri søknaden om å oppheve post 1 i sin helhet, da dette vilkåret ikke er overensstemmende med gjeldende regelverk.

Som følge av ovennevnte gjøres følgende endringer i konsesjonen gitt L/L Svultingen ved kgl.res. av 22. november 1963 til å erverve fallrettigheter og å foreta ytterligere regulering i Bøfjordvassdraget i Sogn og Fjordane fylke mv.:

- Post 1 bortfaller.
- Post 15 skal heretter lyde:

"Bruksrettskonsesjonen gis på ubegrenset tid, dog begrenset til den tid det foreligger leieavtale for bruk av fallrettighetene.

Vilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon 50 år etter konsesjonens dato. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a første ledd.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke."

- Post 16 skal heretter lyde:

"Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid, dog begrenset til den tid det foreligger leieavtale for bruk av fallrettighetene.

Vilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon 50 år etter konsesjonens dato. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 første ledd.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke."

- Post 17 om innløsning oppheves.

23 VOKKS Kraft AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven)

Olje- og energidepartementets samtykke 28. mars 2003.

I

Det vises til Deres brev datert 17. desember 2002 hvor De på vegne av VOKKS Kraft AS (VOKKS Kraft) søker om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. 1 i forbindelse med at Totenkraft Produksjon AS (TKP) og Gjøvik Energi Produksjon AS (GEP) er fusjonert inn i VOKKS Kraft.

II

Bakgrunnen for søknaden er at generalforsamlingene i VOKKS Kraft, TKP og GEP den 12. april 2002

besluttet å godkjenne fusjonsplan av 22. mars 2002 som innebar at TKP og GEP ble fusjonert inn i VOKKS Kraft. TKP og GEP var før fusjonen heleide datterselskaper av VOKKS AS. Fusjonen fører til at TKP og GEP har overdratt alle sine eiendeler, rettigheter og forpliktelser til VOKKS Kraft, og at TKP og GEP er oppløst.

Fusjonen innebærer en overføring av rettigheter som utløser konsesjonsplikt industrikonsesjonsloven kap. 1.

III

VOKKS AS fikk ved Olje- og energidepartementets samtykke av 16. august 2002 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for erverv av 100 prosent av aksjene i TKP og GEP.

Samtykket ble gitt på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene skulle meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene fikk fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholdt departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene.

Den omsøkte fusjonen må etter dette vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritaket av 16. august 2002.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at fusjonen av TKP og GEP med VOKKS Kraft foranlediger bruk av den forkjøpsrett staten betinget seg ved samtykket av 16. august 2002. Departementet kan heller ikke se at fusjonen gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble fritatt fra konsesjonsbehandling ved samtykket.

IV

Olje- og energidepartementet finner at fusjonen er i tråd med de retningslinjer som er trukket opp i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) i forbindelse med fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Departementet viser her til at fusjonen vil samle produksjonsvirksomheten i VOKKS Kraft, noe som igjen legger til rette for kompetanseutvikling og en mer effektiv utnyttelse av ressursene.

Olje- og energidepartementet skal gjennom industrikonsesjonsloven sikre nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraften.

Departementet er oppmerksom på at fremtidig salg av aksjer i selskaper som har fått unntak i medhold av industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene ikke lenger blir i samsvar med de forhold som lå til grunn da unntaket ble gitt.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i VOKKS Kraft skal meldes konsesjonsmyndighetene. Olje- og energidepartementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer, å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettigheter selskapet har fått fritatt fra konsesjonsbehandling.

I den grad selskapet har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse. For de konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubestemt konsesjon ikke lenger er til stede.

V

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd, gis det fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved at TKP og GEP fusjoneres inn i VOKKS Kraft.

Unntaket gis på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i VOKKS Kraft skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver overdragelse av aksjer i VOKKS Kraft skal, å konsesjonsbehandle de rettigheter som selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

I den grad VOKKS Kraft har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet. For de konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Nyemisjon av aksjer i VOKKS Kraft vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår som departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapet.

Departementet ber om at konsesjonsdata oversendes Norges vassdrags- og energidirektorat.

24 Dalane energi IKS

(Tillatelse til planendring for nye Lindland kraftverk i Barstadvassdraget i Sokndal kommune i Rogaland)

Olje- og energidepartementets samtykke 10. april 2003.

Med henvisning til departementets brev av 04.03. d.å. vil departementet bemerke følgende vedrørende ovennevnte tillatelse:

Dalane energi IKS er gitt tillatelse til å kanalisere mellom Rosslandshølen og Litle Rosslandshølen, og at LRV settes til 108,15 for begge vannene. Massene som graves ut forutsettes benyttet til heving av et mindre jordbruksareal sørvest for kanaliseringområdet. Det er videre gitt tillatelse til en tilleggsenkning av inntaksmagasinet til kote 105 begrenset til spesielle situasjoner knyttet til linjeutfall og vedlikehold av dam og inntak. Departementet forutsetter at vannstanden i Rosslandshølen og Litle Rosslandshølen holdes opp mot HRV under normale driftsforhold.

25 Fortum Forvaltning AS

(Konsesjon for erverv av aksjer i Hafslund ASA)

Olje- og energidepartementets samtykke 25. april 2003.

Det vises til Deres brev av 14. april 2003 der De på vegne av Fortum Forvaltning AS (Fortum Forvaltning) søker om konsesjon for erverv av 30.479.353 A-aksjer og 11.265.909 B-aksjer i Hafslund ASA (Hafslund), slik at eierandelen etter ervervet utgjør 21,38 prosent av aksjekapitalen og 26,40 prosent av stemmene i Hafslund.

I den foreliggende søknaden opplyses det at de aktuelle aksjene i Hafslund opprinnelig var eid av svenske Sydkraft AB (Sydkraft). Den 28. mars 2003 ble det inngått avtale om overføring av aksjene fra Sydkraft til E.ON 10. Verwaltungs GmbH (E.ON 10). I henhold til avtale mellom E.ON 10 og Fortum Forvaltning av samme dato er aksjene overført videre til Fortum Forvaltning.

Ervervet er konsesjonspliktig fordi Hafslund innehar rettigheter som omfattes av industrikonsesjonsloven kap. I. Styret i Hafslund har ved styrevedtak av 2. april 2003 samtykket i overdragelsen av aksjene.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996 gis Fortum Forvaltning konsesjon for erverv av 30.479.353 A-aksjer og 11.265.909 B-aksjer i Hafslund. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at dette vedtak ikke medfører noen endringer i tidligere meddelte konsesjoner med tilknyttede vilkår.

26 Næring og Energi AS

(Overføring av reguleringskonsesjon for Eggevassdraget – Breivikbotn kraftverk i Hasvik kommune i Finnmark)

Olje- og energidepartementets samtykke 28. april 2003.

Det vises til søknad av 15.03.2002 på vegne av Hammerfest El. verk og Næring og Energi AS om overføring av reguleringskonsesjon for Eggevassdraget i Hasvik kommune.

1. Innledning

Sørøy Kraftlag ble ved kgl.res. av 19. september 1969 tildelt reguleringskonsesjon for Eggevassdraget i Hasvik kommune i Finnmark. Ved kgl.res. av 2. oktober 1992 ble reguleringskonsesjonen overført til Hammerfest El. verk.

NVE har forberedt saken for Olje- og energidepartementet, og konkluderer i brev av 28.05.2002 til departementet med at konsesjonen kan overføres til Næring og Energi AS.

2. Søknaden

I søknaden fra Hammerfest El. verk og Næring og Energi AS heter det bl.a.:

"Under henvisning til Departementets brev av 08.11.01 til undertegnede, søkes med dette om at reguleringskonsesjon som er gitt for regulering av Eggevassdraget i Hasvik kommune i Finnmark fylke blir tillatt overdratt til Næring og Energi AS. Reguleringskonsesjonen ble opprinnelig gitt ved kgl.res. av 19.09.69 til Sørøy Kraftlag og overført Hammerfest El. verk ved kgl.res. av 02.10.92 samtidig som det ble gitt tillatelse til ytterligere regulering av Øvre Eggevatn."

3. Olje- og energidepartementets bemerkninger

Hammerfest El. verk og Næring og Energi AS har søkt om overføring av reguleringskonsesjon for Eggevassdraget i Hasvik kommune, gitt ved kgl.res. av 19. september 1969, til Næring og Energi AS.

Etter vassdragsreguleringsloven § 14 nr. 2 kan reguleringskonsesjoner i utgangspunktet ikke overdras. Det følger imidlertid av fortolkning og langvarig praksis at reguleringskonsesjoner med tilhørende vilkår kan overdras i uendret form dersom dette skjer i forbindelse med overdragelse av tilhørende fallrettigheter og kraftverk som utnytter reguleringen, og både fall og regulering disponeres av samme enhet.

Næring og Energi AS inngikk 13. september 2001 avtale med Statskog SF om leie av fallrettighetene i Eggevassdraget. Avtalen gjelder frem til 2050.

Ervervet av bruksrett til fallrettighetene er ikke konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven § 1.

Næring og Energi AS er eid med 95 % av Hammerfest El. verk og 5 % av ABB. Hammerfest El. verk er 100 % offentlig eid. Lovens krav til offentlig eierskap i Næring og Energi AS er oppfylt, slik at konsesjonen kan overdras på uendrede vilkår.

Olje- og energidepartementet finner at vilkårene for overføring av reguleringskonsesjon er oppfylt. Reguleringskonsesjon gitt ved kgl.res. av 19. september 1969 for Eggevassdraget i Hasvik kommune overføres med dette fra Hammerfest El. verk til Næring og Energi AS på uendrede vilkår.

27 Troms Kraft Produksjon AS

(Endring av konsesjonsvilkår i konsesjoner for Skibotn/Lavkajåkka)

Olje- og energidepartementets samtykke 30. april 2003.

Viser til Deres brev av 12.11.02 hvor det på vegne av Troms Kraft Produksjon AS søkes om at to konsesjoner endres til å gjelde på ubegrenset tid.

Etter kgl.res. av 25. juni 1976 gis Troms Kraftforsyning tillatelse til å erverve eiendomsrett og bruksrett til fallrettigheter og til å foreta reguleringer av Skibotnvassdraget. Etter kgl.res. av 7. desember 1979 gis Troms Kraftforsyning tillatelse til å erverve bruksrett til fallrettigheter i Lavkajåkka. Konsesjonene er gitt med varighet for den tid leieavtalen varer og med vilkår om at anleggene tilfaller staten uten vederlag ved utløpet av konsesjonstiden.

Ved Olje- og energidepartementets samtykke av 25. august 1998 ble overføring av eiendomsrett og bruksrett til vannfallrettigheter fra Troms Kraftforsyning DA til holdingselskapet Troms Kraft AS og datterselskapet Troms Kraft Produksjon AS gitt unntak fra konsesjonsplikt, forkjøpsrett og fortrinnsrett. De konsesjonspliktige rettigheter innehas i dag av Troms Kraft Produksjon AS.

Troms Kraft Produksjon AS er et heleid datterselskap av Troms Kraft AS, som er eiet med 60 % av Troms fylkeskommune og 40 % av Tromsø kommune. Troms Kraftforsyning inngikk 29. mai/3. juni 1980 en kontrakt med Direktoratet for statens skoger (nå Statskog SF) om leie av fallrettigheter som benyttes i utbyggingen. Kontrakten gjelder frem til 25. juni 2036, dvs. 60 år etter at konsesjonen av 25. juni 1976 ble meddelt.

Det søkes om at konsesjonene endres til å gjelde på ubegrenset tid, men begrenset til den tid leieforholdet varer. Herunder søkes det om at post 1 annet ledd i konsesjonen av 25. juni 1976 med vilkår som knytter seg til hjemfall av anleggene oppheves.

I brev av 18. februar 2003 har advokat Ulf Larsen vedlagt Storfjord kommunestyres vedtak av 14. s.m. som går i mot at søknaden innvilges.

Olje- og energidepartementet vil bemerke at både etter industrikonsesjonsloven § 27 og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 annet ledd, er det Kongen som har kompetanse til å endre konsesjonsvilkår. Ved kgl.res. av 25. august 2000 er denne myndigheten delegert Olje- og energidepartementet.

Etter industrikonsesjonsloven § 4 første og tredje ledd kan ervervs- og bruksrettskonsesjoner gis på ubegrenset tid når minst 2/3 av selskapets kapital og stemmer er offentlig eid, vedkommende vannfall hovedsakelig skal utnyttes til alminnelig kraftforsyning og hensynet til allmenne interesser ikke taler mot det. De samme forutsetninger gjelder for reguleringskonsesjoner, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 første ledd.

Begge eierne i Troms Kraft Produksjon AS er offentlige og kravet til 2/3 offentlig eierskap er således oppfylt.

Departementet finner etter dette at vilkårene i industrikonsesjonsloven § 4 første og tredje ledd og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 første ledd er oppfylt. I tråd med langvarig fast praksis endres derfor konsesjonene til å gjelde på ubegrenset tid, men begrenset til den tid leieforholdet som gir bruksrett til fallet varer.

Olje- og energidepartementet bemerker at en endring av konsesjonens varighet fra tidsbegrenset til tidsubegrenset ikke innskrenker departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. av 19. juni 1992 nr. 62, pkt. VI nr. 3. Bestemmelsen innebærer at konsesjonen kan revideres 30 år etter 19. juni 1992. Det tas derfor inn et nytt vilkår om revisjon for å tilpasse konsesjonsvilkårene gjeldende regelverk.

Som følge av ovennevnte gjøres følgende endringer i konsesjonene meddelt Troms Kraftforsyning ved kgl.res. av 25. juni 1976 og ved kgl.res. av 7. desember 1979.

I kgl.res. av 25. juni 1976 om *tillatelse til erverv og regulering av Skibottnelva mv.*:

– Post 1 skal heretter lyde:

"Konsesjonen gis på ubegrenset tid, dog begrenset til den tid det foreligger leieavtale for bruk av fallrettighetene.

Vilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon 30 år etter 19. juni 1992. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 første ledd og industrikonsesjonsloven § 5a første ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke."

I kgl.res. av 7. desember 1979 om *tillatelse til erverv og utbygging av Lavkajåkka*:

– Post 1 skal heretter lyde:

"Konsesjonen gis på ubegrenset tid, dog begrenset til den tid det foreligger leieavtale for bruk av fallrettighetene.

Vilkårene kan tas opp til alminnelig revisjon 30 år etter 19. juni 1992. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a første ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke."

28 Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk

(*Tillatelse til bygging av nytt Follafoss kraftverk og overføring av Brattreitelva til Follavatnet, Verran kommune i Nord-Trøndelag*)

Kongelig resolusjon av 30. april 2003.

1. Innledning

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) har søkt om tillatelse til bygging av nytt Follafoss kraftverk og overføring av Brattreitelva til Follavatnet i Verran kommune i Nord-Trøndelag. Videre gjelder saken revisjon av vilkår fastsatt ved kongelig resolusjon av 13.11.1936 om ytterligere regulering av Follavassdraget.

2. Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 01.07.2002 heter det:

"NVE har mottatt følgende søknad fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk, (NTE), datert 13.08.2001:

"Follavassdraget er tidligere utnyttet til kraftproduksjon i Follafoss og Brattingfoss kraftverk.

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) søker herved om tillatelse til følgende utbygging:

1. *Etter vassdragsreguleringsloven om tillatelse til:*
 - Overføring av øvre del av Brattreitervas nedbørfelt (20,4 km²) til Follavatnet som er inntaksmagasin for Follafoss kraftverk.
2. *Etter lov om vassdrag og grunnvann om tillatelse til:*
 - bygging av nytt Follafoss kraftverk etter alternativ A, hovedsakelig i samsvar med fremlagte planer.
3. *Etter energiloven om tillatelse til:*
 - å installere en generator på inntil 52 MVA med tilhørende apparat, kontroll- og fjernkontrollanlegg
 - å bygge en transformator, samt høyspentkabel fra kraftstasjon og frem til eksisterende koblingsanlegg. Transformatoren utføres med samme ytelse som generator, dvs. 52 MVA.
4. *Etter forurensningsloven om tillatelse til å gjennomføre tiltaket*
5. *Etter oreigningsloven om tillatelse til:*
 - oreigning av nødvendig grunn for bygging av Follafoss kraftstasjon med nødvendig hjelpeanlegg
 - tillatelse til forhåndstiltredelse.

Til orientering kan vi opplyse at vi vil undersøke muligheten for å komme frem til minnelige avtaler med samtlige berørte grunneiere og rettighetshavere. Alternativt søker vi, etter oreigningslovens § 25, om samtykke til at oreigningsinngrepet kan settes i verk før det foreligger rettskraftig skjønn.

I tillegg må det søkes om etablering av inntaksdam m/fiskesperre i Follaelva i forbindelse med etablering av midlertidig og permanent reservevannsforsyning til boliger og bedrifter i Follafoss. Egen søknad om dette er fremmet av Follasmolt, jf. vedlagte kopi av søknad fra Follasmolt datert 04.04.01.

I forbindelse med behandlingen av søknaden er det anledning til å fremme krav om endring av vilkårene for eksisterende reguleringskonsesjon gitt ved kgl.res. av 13. november 1936."

Vi refererer videre fra den vedlagte konsekvensutredningen:

"1. SAMMENDRAG

1.1 Generelt, teknisk - økonomisk plan

Denne søknaden gjelder plan for utvidelse/rehabilitering av Follafoss kraftverk gjennom to delprosjekter. Det ene delprosjektet innebærer nybygging, eventuelt rehabilitering av eksisterende kraftstasjon i Follafoss.

Det andre delprosjektet går ut på å tilføre mer vann til kraftverket ved å overføre Brattreitelta til Follavatnet som er inntaksmagasin for Follafoss kraftverk.

Alle kostnader er regnet til prisnivå 4. kv. 1999.

Søker og utbygger er Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE). Utbyggingsområdet ligger i Verran kommune i Nord-Trøndelag fylke, se bilag 1.1.

1.1.1 Utvidelse/rehabilitering av Follafoss kraftverk

Follafoss kraftverk ligger i Follavassdraget som har et nedbørsfelt på 250,11 km² og en tilhørende midlere vannføring på 12,85 m³/s ved utløp i sjøen. Selve kraftstasjonen ligger i Follafoss sentrum og utnytter fallet fra Follavatnet. Lenger oppe i vassdraget ligger Brattingfoss kraftverk som utnytter fallet mellom Holden og Follavatnet. Brattingfoss kraftverk vil ikke bli berørt av utbyggingsplanene og det er heller ikke forutsatt endringer av reguleringshøyden for de magasiner som tidligere er etablert i vassdraget, dvs. i Follavatnet, Holden og Strømsetervatnet.

Første byggetrinn av Follafoss kraftverk ble satt i drift allerede i 1923. På grunn av anleggets høye alder har NTE den senere tid vurdert behovet for å gjennomføre tiltak med sikte på å opprettholde kraftproduksjonen. Disse vurderingene er også påvirket av at NTE har fått et pålegg fra NVE om å sette det ene, smisveiste, tiløpsrøret til Follafoss kraftverk ut av drift.

Det er sett på tre alternativer for en utvidelse/rehabilitering av Follafoss kraftverk.

Alternativ A er samlet sett det gunstigste og NTE vil primært søke om tillatelse til utbygging etter dette alternativet. Alternativet innebærer følgende:

- Bygge ny kraftstasjon i fjell vest for eksisterende anlegg
- Bygge ny tilløpstunnel fra Almlia til ny kraftstasjon
- Avløpet fra den nye stasjonen føres direkte ut i sjøen for å utnytte 4,5 m fall som ikke er utnyttet i eksisterende anlegg.

Alternativet vil øke den midlere årlige kraftproduksjonen i Follafoss kraftverk fra 140 til 174 GWh, dvs. en økning på 34 GWh. Utbyggingskostnadene er beregnet til 267,5 mill. kr. Ved utbygging etter dette alternativet vil den gamle kraftstasjonsbygningen delvis bli nedlagt, men NTE har besluttet å bevare bygningen som kulturhistorisk minnesmerke. Store deler av bygget vil fortsatt bli benyttet til kontroll- og apparatanlegg.

Alternativ B innebærer følgende:

- Utvidelse av tilløpstunnelen fra Almlia til svingekammer

- Utskifting av det smisveiste røret med nytt rør tilpasset nytt aggregat
- Erstatte aggregat 1 og 2 med et nytt aggregat på 25 MW
- Utskifting av kontroll- og apparatanlegg.

Alternativ B vil øke den midlere årlige kraftproduksjonen i Follafoss kraftverk fra 140 til 164 GWh, dvs. en økning på 24 GWh. Utbyggingskostnadene er beregnet til 286 mill. kr.

Alternativ 0 er en plan for nødvendige investeringer for å opprettholde kraftproduksjonen på dagens nivå i eksisterende anlegg. Planen omfatter utskifting av det ene trykkørret i samsvar med pålegg fra NVE. Det forutsettes videre bygget nytt kontroll- og apparatanlegg. Aggregatene forutsettes revidert over tid alt etter hvilken tilstand disse er i til enhver tid. Utbyggingskostnadene er beregnet til 165 mill. kr.

1.1.2 Overføring av Brattreitelva til Follavatnet

Brattreitelva renner ut i sjøen ved Malm og har et totalt nedbørsfelt på 33 km². Midlere vannfø-

ring utgjør 1,42 m³/sek ved utløpet. Brattreitelva er fra før ikke berørt av vannkraftutbygging.

Planen går ut på å overføre øvre deler av Brattreitelvas nedbørsfelt til Follavatnet som er inntaksmagasin for Follafoss kraftverk. Overføringen kan kombineres med alle ovennevnte utbyggingsalternativer for en utvidelse/rehabilitering av Follafoss kraftverk. Det er sett på to ulike traseer for overføringstunnelen. Det alternativet (alt. 1) som medfører minst miljømessige konsekvenser, og som samtidig er det økonomisk gunstigste, er å legge tunnelpåhugget ved fylkesveg 702, ca. 150 m fra Follavatnet. Fra utløpet av tunnelen føres avløpet videre i en nedgravd kulvert til Follavatnet. Ved tunnelinntaket i Brattreitelva må det bygges en mindre overløpsdam og en inntakskonstruksjon i betong.

I kombinasjon med alternativ A vil overføringen øke produksjonen i Follafoss kraftverk med 10,5 GWh. I kombinasjon med alternativ B og 0 vil produksjonsøkningen bli henholdsvis 9,5 og 6 GWh. Utbyggingskostnadene etter alt. 1 er beregnet til 7 mill. kr.

1.2 Sammenligning av alternativer, kraftproduksjon og kostnader

Utbygging	Kraftproduksjon GWh/år	Utbyggingspris kr/kWh	Investering mill.kr	Nåverdi r= 5 % mill.kr
Follafoss kr.verk				
Alternativ A	174	1,54	267,5	477,4
Alternativ B	164	1,74	286,0	430,0
Alternativ 0	140	1,18	165,0	390,6
Overføring Brattreitelva*				
Alternativ 1	10,5	0,67	7,0	30,8
Alternativ 2	10,5	1,14	12,0	26,5

*Kraftproduksjon, utbyggingspris og nåverdi for Brattreitelva er beregnet i kombinasjon med Follafoss kraftverk, alternativ A. Prisenivå 4. kv 1999.

1.3 Konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn

1.3.1 Follafoss kraftverk, alternativ A

De miljømessige konsekvenser ved alternativ A knytter seg først og fremst til en endring av vannføringen i utløpet av Follaelva, samt deponering av steinmasser i Almlia og langs Rv 720 ca. 2 km øst for Follafoss.

Når det gjelder *overflatehydrologi* vil det bli en del endringer. Kraftverket vil få betydelig økt slukeevne etter alternativ A. Dette medfører at tilløpet til Follavatnet utnyttes bedre og periodene med høy vannføring i Follaelva som følge av overløp over Folladammen vil bli redusert. Det blir ingen endring av lavvannføringen i Follaelva.

Som følge av flytting av utløpet av kraftstasjonen vil endringen i vannføringen i Follaelva bli størst nedenfor eksisterende utløpskanal. Her vil Follaelva få en vannføring tilsvarende tilslaget fra restfeltet nedenfor Follavatnet, samt slipp av eventuell minstevannføring.

Det vil bli små endringer i bruken av magasinene i vassdraget. Det tas imidlertid sikte på å holde en noe høyere sommervannstand i Strømsetervatnet for å redusere de problemene som hytteeierne har hatt ved de indre deler av magasinet. Med unntak av avgivelse av alminnelig lavvannføring skal det i perioden 1. juni til 1. september ikke tappes fra Strømsetervatnet hvis vannstanden er under kote 254,00. Bruken av magasinet i Follavatnet vil stort sett bli som i dag, men for å kunne utnytte økt installert effekt fullt ut vil det bli hyppigere vannstandsvariasjoner i området mellom HRV og HRV - 1 m. Bruken av magasinet i Holden vil ikke bli endret i forhold til dagens situasjon.

Når det gjelder *vanntemperatur og isforhold* vil konsekvensene bli små.

Påvirkning av *grunnvannet* vil ikke bli endret.

Sedimenttransport og erosjon anses ikke å være noe problem. Økt installasjon i Follafoss kraftverk vil innebære noe mer variasjon i vannstanden i Follavatnet, men dette vil ikke forårsaka

ke fare for erosjon da strandsonen for det meste består av fast fjell og naturlig plastringshud.

Skredfare i forbindelse med anleggsvirkosomheten og driftsfasen anses ikke å være noe problem.

Alternativet vil totalt sett ha liten negativ konsekvens for *landskapsbildet*.

Geofaglige forhold er utredet først og fremst i forhold til planlagte tunneltraseer og plassering av kraftstasjon. Det er ikke avdekket verneverdige forekomster eller landskapsformer.

Når det gjelder *flora og vegetasjon* vil virkningene bli begrenset. For *plante- og dyrelivet* i Follaelvass munningsområde er det sannsynlig at flytting av kraftstasjonen vil medføre at brakkvannsspecialistene i området vil forsvinne, eller i beste fall få kraftig redusert sitt utbredelsesområde. Området har imidlertid, på grunn av tidligere gjennomførte naturinngrep, forholdsvis liten miljømessig verdi.

Fauna og vilt vil bli lite berørt.

De *fiskeribiologiske* forhold i Follaelva vil bli påvirket negativt. Utbyggingen vil ytterligere redusere livsmulighetene for fisk og øvrig ferskvannsfaua, og de nederste partier av elva vil ikke lenger fungere som produksjonsområder for anadrom fisk.

Muligheten for å restaurere Follaelva som lakseførende vassdrag vil bli usikker ved utbygging av Follafoass kraftverk etter alternativ A.

Det er registrert ett automatisk freda *kulturminne* innenfor anleggsområdene. Dispensasjon fra kulturminneloven anbefales. Det er ikke registrert at nyere tids kulturminner blir berørt. Alternativet vurderes å gi negative konsekvenser for *kulturmiljøet* i og med at dagens kraftstasjon blir stående igjen som en "kulisse" i landskapet, uten å fylle sin egentlige funksjon.

Når det gjelder *vannkvalitet* vil det ikke skjje endringer i Follaelva.

Lokalklimaet vil ikke bli merkbart påvirket.

Jord- og skogbruksinteressene vil bare i begrenset omfang bli berørt. Den planlagte steintippen i Almlia vil legge beslag på ca. 20 da. skogproduserende mark i tillegg til noe dyrkbar mark (10 da.) Tippen langs RV 720 vil ikke berøre produktive skogbruksarealer. Totalt sett blir det liten landbruksmessig verdiendring som følge av planene.

Marine ressurser vil ikke bli påvirket negativt i forbindelse med utbyggingsplanene.

Konsekvensene mht. *ferskvannsressurser* gjelder i første rekke vannforsyning til tettstedet Follafoass, hvor Verran kommune samt industribedriftene Södra Cell Folla og Follasmolt får sitt vannbehov dekket fra henholdsvis trykksiden og avløpet fra Follafoass kraftverk. I forbindelse med utvidelse av Follafoass kraftverk, er det laget en plan for å fremskaffe en langt sikrere vannforsyning basert på avgivelse av trykkvann til alle brukerne, samt reservevannforsyning direkte fra Follaelva. Reservevannforsyningen skal fungere som midlertidig forsyning i 6 måneder når kraftstasjonen kobles om fra gammelt

til nytt utstyr. I tillegg skal denne løsningen fungere som permanent reserveforsyning.

Mineraler og malmforekomster vil ikke bli berørt av utbyggingen.

Virkinger mht. *næringsliv og sysselsetting* er oversiktlige. Det vil bli liten virkning mht. sysselsetting lokalt, utover ringvirkninger i byggeperioden. Utbyggingen vil imidlertid være med å sikre grunnlaget for å opprettholde sysselsettingen i Follafoass kraftverk.

Befolkningsutvikling og boligbygging vil ikke bli endret.

Tjenestetilbud og kommunal økonomi: Verran kommune vil få en årlig økning av skatter og avgifter i overkant av 1 mill. kr. I tillegg kommer et eventuelt engangstilskudd til næringsfond.

Når det gjelder *sosiale og helsemessige forhold* vil disse bli påvirket i liten grad. I anleggstiden blir det økt trafikk gjennom Follafoass sentrum på grunn av massetransport.

Når det gjelder *jakt, fiske og friluftsliv* vil disse interessene i liten utstrekning bli berørt av utbyggingsplanene.

1.3.2 Follafoass kraftverk, alternativ B

Konsekvensene ved alternativ B vil stort sett bli de samme som ved alternativ A. For en del tema vil imidlertid de miljø- og samfunnsmessige virkninger være forskjellig. Dette knytter seg til følgende forhold:

Overflatehydrologi: Situasjonen ved utløpet av Follaelva blir som i dag, dog med økt vannføring gjennom kraftverket.

Landskap, natur- og kulturmiljø: Mindre landskapsmessige virkninger i utløpet av Follaelva og mindre omfang av areal til deponering av steinmasser.

Fiskeribiologiske forhold: Muligheten for å restaurere Follaelva som lakseførende vassdrag vil bli bedre enn ved utbygging av Follafoass kraftverk etter alternativ A.

Lokalklimaet: Økt avløp til Follaelva kan gi noe mer frostrøyk i kanalen, elva og utenfor utløpet, men frostrøyk ventes bare opptre noen få dager i året.

Jord- og skogbruksinteressene: Arealinngrepene vil bli mindre enn ved alternativ A.

Når det gjelder *ferskvannsressurser* og vannforsyning til tettstedet Follafoass, vil alternativ B innebære samme forsyning som i dag, dvs. Verran kommune og Södra Cell Folla tar ut trykkvann, og Follasmolt tar ut vann fra kraftverkets avløpskanal. I tillegg må det etableres en reservevannforsyning fra Follaelva som skal betjene brukerne i en vesentlig lengre periode enn ved utbygging etter alternativ A (en utbygging etter alternativ B vil gi en stopp i vannforsyningen fra kraftstasjonen i ca. 2 år).

Tjenestetilbud og kommunal økonomi: Noe mindre økning av skatter og avgifter til Verran kommune enn etter utbygging av alternativ A.

Sosiale og helsemessige forhold: Mindre massetransport gjennom Follafoass sentrum.

1.3.3 Follafoss kraftverk, alternativ 0

Det knytter seg ingen nye miljø- eller samfunnsmessige konsekvenser ved dette alternativet da planen kun er å foreta nødvendige investeringer med tanke på å opprettholde kraftproduksjonen i eksisterende anlegg.

For øvrig vil alternativ 0 innebære samme usikkerhet når det gjelder vannforsyningen til Follafoss som alternativ B, selv om stopp av forsyningen fra kraftstasjonen i anleggsperioden vil bli en god del kortere (ca. 8 måneder).

1.3.4 Overføring av Brattreitelva til Follavatnet

De miljømessige konsekvenser ved overføringen knytter seg først og fremst til en endring av vannføringen i Brattreitelva.

Når det gjelder *overflatehydrologi* vil restvannføringen i Brattreitelva ved utløpet av fjorden utgjøre 38 % av naturlig vannføring.

For *vanntemperatur og isforhold* vil konsekvensene bli små.

Påvirkning av *grunnvannet* vil ikke bli nevneverdig endret.

Sedimenttransport og erosjon anses ikke å være noe problem. Brattreitelva er en typisk flomelv og overføringen kan bidra til å redusere erosjonsproblemene nederst i vassdraget.

Det er ingen *skredfare* i forbindelse med anleggsvirksomheten.

Landskapsmessig vil redusert vannføring i Brattreitelva virke negativt, men i utløpet hvor elva er mest eksponert vil det bli igjen et betydelig restfeltet (ca. 38 % av totalt nedbørsfelt). Deponering av steinmasser ved Follavatnet (alt. 1) vil ikke innebære nevneverdige negative virkninger.

Geofaglige forhold er utredet i forhold til planlagte tunneltraseer. Det er ikke avdekket verneverdige forekomster eller landskapsformer.

Når det gjelder *flora og vegetasjon* vil virkningene bli begrenset.

Fauna og vilt vil bli lite berørt.

De *fiskeribiologiske* forhold i Brattreitelva vil bli påvirket negativt. Elva vil bli tørrlagt i øvre del nedstrøms inntaket. Også vannføringen ved utløpet i sjøen vil bli sterkt redusert, og elva vil miste sin betydning som leveområde for fisk og øvrige elvefauna og som sjøørretelv.

Det er ikke registrert fredete *kulturminner* innenfor anleggsområdene. Tiltaket anses heller ikke å ha negative innvirkninger på *kulturmiljø*.

Når det gjelder *vannkvalitet* vil det ikke skje endringer i Brattreitelva forutsatt at mulig avrenning fra et kommunalt deponi for kloakkslam holdes under kontroll.

Lokalklimaet vil ikke bli merkbart påvirket. Ved Follavatnet må det forventes frostrøyk noen få dager hver vinter over råk og eventuelt kanal i kaldt stille vær. Frostrøyken vil ikke skade jordveg eller skog, men frostrøyk over eventuell kanal kan bli sjenerende for nærliggende hus.

Jord- og skogbruksinteressene vil bare i begrenset omfang bli berørt. De planlagte arealinngrep (alt.1) i form av anleggsveg, steintipp og inntaksdam i Brattreitelva vil legge beslag på ca. 10 da. skogproduserende mark. Dyrket mark vil ikke bli berørt. Totalt sett blir det liten landbruksmessig verdiendring som følge av planene.

Marine ressurser vil ikke bli påvirket negativt i forbindelse med overføringen.

Konsekvensene mht. *ferskvannsressurser* gjelder i første rekke om en overføring vil virke negativt på eventuell utnyttelse av en grunnvannskilde ved utløpet av Brattreitelva. Denne kan imidlertid sikres ved terskelbygging og minstevannføring.

Mineraler og malmforekomster vil ikke bli berørt.

Virkninger mht. *næringsliv og sysselsetting* er oversiktlige. Utbyggingen vil få liten betydning mht. sysselsetting lokalt, utover ringvirkninger i byggeperioden.

Befolkningsutvikling og boligbygging vil ikke bli endret.

Tjenestetilbud og kommunal økonomi: I kombinasjon med alt. A vil Verran kommune få en årlig økning av skatter og avgifter i overkant av 1 mill. kr.

Når det gjelder *sosiale og helsemessige forhold* vil disse i liten grad bli påvirket. I anleggstiden blir det en del økt trafikk og anleggsaktivitet for de som bor i området ved utløpet av overføringstunnelen ved Follavatnet.

Når det gjelder *jakt, fiske og friluftsliv* vil disse interessene i liten utstrekning bli berørt av utbyggingsplanene.

1.4 Avbøtende tiltak

I fagrapportene er det foreslått følgende avbøtende tiltak:

- bevaring av den gamle kraftstasjonen i Follafoss (alt. A)
- terskelbygging/biotopforbedrende tiltak i Follaelva og Brattreitelva
- slipp av minstevannføring i Follaelva og Brattreitelva
- slipp av lokkeflommer/flommer i Follaelva og Brattreitelva
- utforming av tipper, tilsåing ev. skogplanting.

I tillegg vil NTE foreslå at utløpskanalen for overføring av Brattreitelva til Follavatnet legges i kulvert. Videre vil vi foreslå restriksjoner på tappingen av magasinet i Strømsetervatnet. Dette er gjort med tanke på å redusere de problemene hytteeierne har hatt med lav vannstand om sommeren.

2. INNLEDNING

2.1 Orientering om NTE

NTE er et heleid, fylkeskommunalt energiverk. Bedriften planlegger, prosjekterer og bygger ut

kraftverk, produserer elektrisk kraft, bygger, vedlikeholder og driver regional- og distribusjonsnett, og har en omfattende virksomhet innen teknisk entrepriser/teknisk drift og handel.

NTE arbeider også med generelle energispørsmål og er engasjert i forvaltning og bruk av andre energiressurser enn vannkraft, som bl.a. vindkraft, bioenergi og gass.

Selskapet hadde i 2000 om lag 1000 ansatte og en omsetning på ca. 1,2 milliarder kroner.

2.2 Geografisk plassering av tiltaket

Follavassdraget (129.Z i vassdragsregistret) og Brattreitelva (129.4 i vassdragsregistret) ligger i Verran kommune, Nord-Trøndelag fylke. Begge vassdragene renner ut i Beitstadfjorden, innerst i Trondheimsfjorden.

2.3 Eksisterende inngrep

2.3.1 Tidligere kraftutbygging

Tabell 2.3.1 Eksisterende reguleringsmagasin i Follavassdraget

Magasin	HRV	LRV	Reg. høyde i m
Follavatnet	183,50 m.o.h	174,00 m.o.h	9,50
Holden.....	302,00 m.o.h	292,00 m.o.h	10,00
Strømsetervatnet.....	255,00 m.o.h	248,00 m.o.h	7,00

Brattreitelva er fra før ikke berørt av vannkraftutbygging.

2.3.2 Andre tekniske inngrep

Inngrep for øvrig langs Follavassdraget dreier seg om veger og kraftlinjer. Nevnes må også at utløpet av Follaelva ble flyttet og kanalisert i forbindelse med industriutbygging på 1980-tallet. Det er fast bosetting langs vassdraget og det er etablert fritidsboliger rundt samtlige reguleringsmagasin. Spesielt ved Holden er det mange fritidsboliger.

Brattreitelvas nedslagsfelt ovenfor det planlagte overføringspunktet til Follavatnet er relativt lite berørt av menneskelige inngrep. Langs den delen av vassdraget som blir direkte berørt av overføringen til Follavatnet består naturinngrepene av veger, hogst, dyrket mark og kraftlinjer. Ved utløpet av Brattreitelva er det dessuten gjennomført delvis kanalisering, utfylling og etablering av et industriområde.

2.4 Forholdet til Samlet plan

Verken bygging av ny kraftstasjon i Follafoss, eller overføring av Brattreitelva til Follavatnet, er behandlet i Samlet plan for vassdrag. NTE har imidlertid søkt myndighetene om fritak fra behandling i Samlet plan, og i henhold til brev fra Direktoratet for naturforvaltning av 26.03.1999 er søknad om fritak innvilget.

Se bilag 1.1.

Follavassdraget er regulert i henhold til tillatelse gitt ved kgl.res. av 13. november 1936. Det er tidligere bygget to kraftverk i vassdraget. Follafoss kraftverk ligger i Follafoss sentrum og utnytter fallhøyden fra Follavatnet. Første byggetrinn stod ferdig i 1923, det andre i 1933 og siste byggetrinn i 1940. Kraftstasjonen har en midlere årlig produksjon på 140 GWh. Selve kraftstasjonsbygningen ligger i dagen, og er et monumentalt og meget vakkert utformet bygg.

I 1953 startet utbyggingen av Brattingfoss kraftverk som er et kombinert kraft- og pumpeverk. Kraftverket ble bygget uten at det var behov for ytterligere reguleringer i vassdraget. Kraftverket ligger 300 meter inne i fjellet på nordsiden av Follavatnet og utnytter fallhøyden mellom Holden og Follavatnet. Midlere årlig kraftproduksjon utgjør 33,6 GWh.

Det er etablert 3 reguleringsmagasiner i vassdraget.

3. BESKRIVELSE AV TILTAKET OG PLANER FOR GJENNOMFØRING

3.1 Begrunnelse for tiltaket - alternativer

Første byggetrinn av Follafoss kraftverk ble som nevnt satt i drift i 1923. På grunn av sin høye alder har NTE i den senere tid vurdert behovet for å gjennomføre tiltak i Follafoss kraftverk med sikte på å opprettholde kraftproduksjonen. Disse vurderingene er også påvirket av at NTE har fått pålegg fra NVE om å sette det ene, smisveiste, tilløpsrøret til Follafoss kraftverk ut av drift.

Det er sett på tre alternativer for rehabilitering av Follafoss kraftverk. NTE vil primært søke om tillatelse til utbygging etter alternativ A. I tillegg søkes det om tillatelse til overføring av Brattreitelva til Follavatnet som er inntaksmagasin for Follafoss kraftverk.

Alternativ A er som nevnt søkers hovedalternativ og innebærer følgende:

- Bygge ny kraftstasjon i fjell vest for eksisterende anlegg
- Bygge ny tilløpstunnel fra Almlia til ny kraftstasjon
- Avløpet fra den nye stasjonen føres direkte ut i sjøen for å utnytte 4,5 m fall som i dag ikke utnyttes i eksisterende anlegg.

Alternativ A vil øke den midlere årlige kraftproduksjonen i Follafoss kraftverk fra 140 til 174 GWh, dvs. en økning på 34 GWh. Utbyggingskostnadene er beregnet til 267,5 mill. kr.

Alternativ B innebærer følgende:

- Utvidelse av tilløpstunnelen fra Almlia til eksisterende svingekammer
- Utskifting av det smisveiste røret med nytt rør tilpasset nytt aggregat
- Erstatte aggregat 1 og 2 med et nytt aggregat på 25 MW
- Rehabilitering av aggregat 3 og 4
- Utskifting av kontroll- og apparatanlegg.

Alternativ B vil øke den midlere årlige kraftproduksjon i Follafoss kraftverk fra 140 GWh til 164 GWh, dvs. en økning på 24 GWh. Utbyggingskostnaden er beregnet til 286 mill. kr.

Alternativ 0, som er et minimumsalternativ, omfatter utskifting av trykkrør i samsvar med pålegg fra NVE. Det forutsettes videre bygget nytt kontroll- og apparatanlegg. Aggregatene forutsettes revidert alt etter hvilken tilstand disse befinner seg i til enhver tid. Byggetid for før-

ste trinn som omfatter utskifting av trykkrør vil bli 17 - 18 måneder. Den midlere årlige kraftproduksjon i Follafoss kraftverk vil bli som før, dvs. 140 GWh. Utbyggingskostnaden er beregnet til 165 mill. kr.

Overføring Brattreitelva, alternativ 1 og 2

Øvre deler av nedslagsfeltet til Brattreitelva overføres i tunnel til Follavatnet. Alternativ 1 og 2 er i prinsippet like med unntak av utløpssted for overføringstunnelen. Alternativ 2 medfører at tunnelen blir nesten dobbelt så lang som i alternativ 1.

Virkingen av overføringen i Brattreitelvas restfelt blir den samme for begge alternativene.

Overføringen vil bidra til å øke produksjon i Follafoss kraftverk med ca. 10,5 GWh i kombinasjon med alternativ A. Produksjonsøkningen vil bli noe mindre i kombinasjon med alternativ B og alternativ 0.

3.2 Teknisk plan med tilhørende virksomheter, alternativ A

3.2.1 Hoveddata for Follafoss kraftverk

Data	Enhet	Follafoss alt. A
<i>1.0 Tilløpsdata</i>		
Nedbørsfelt.....	km ²	250,11
Midlere tilløp inkl. flomtap.....	mill.m ³ /GWh	405,0/175
Magasin.....	mill.m ³ /%	139/34,3
<i>2.0 Stasjonsdata</i>		
Follafoss kraftverk:		
Midlere brutto fallhøyde	m	180,33
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,433
<i>3.0 Produksjon</i>		
Midlere vinterproduksjon	GWh	128,5
Midlere sommerproduksjon	GWh	45,5
Midlere årsproduksjon	GWh/år	174
<i>4.0 Utbyggingskostnad</i>		
Utbyggingskostnad inkl. 7 % rente i byggetida, kostnadsnivå 4.kv1999.....	Mill. kr	267,5
Utbyggingskostnad.....	kr/kWh	1,54
Byggetid.....	år	2

3.2.2 Kraftstasjon

Se bilag 3.1 og 3.2.

Kraftstasjon blir liggende i fjell vest for nåværende kraftstasjon. Adkomsttunnelen som drives fra påhugg ved eksisterende kraftstasjon, blir ca. 350 m lang og med tverrsnitt ca. 30 m².

I kraftstasjonen installeres et aggregat på ca. 44. MW bestående av en Francisturbin direkte koblet til en tre-fase synkrongenerator med ytelse på ca. 52 MVA og spenning 8.5 kV. Kraften transformeres opp til 66 kV via generatortrans-

formator og føres ut i en-fase kabler til eksisterende koblingsanlegg. Transformator utføres med samme ytelse som generator, 52 MVA, og med omsetning 66+1x2.5%/8.5 kV. Se forøvrig enlinjeskjema bilag 3.2. Hovedtransformator (52 MVA) plasseres i egen hall parallelt med maskinsalen. Mellom maskinsal og transformatorhall drives en mindre tunnel for strømskinner.

Slukeevnen i den nye kraftstasjonen vil bli ca. 29 m³/sek, dvs. en økning i forhold til dagens situasjon på ca. 9 m³/sek. Den nye stasjonen vil

utnytte 183,5 m fallhøyde fra høyeste regulerte vannstand i Follavatnet ned til utløpet i sjøen.

Det vil også bli vurdert å installere et aggregat på ca. 1 MVA for å utnytte energien i vann som tas ut av Follasmolt. Aggregatet tilkobles direkte til en generator med ytelse 1.0 MVA og spenning 660 V. Tilknyttede transformator med samme ytelse og med omsetning $22+1 \times 2.5\% / 0.66$ kV. Fra transformator legges 3 stk. 1-leder 22 kV kabel med tverrsnitt 25 mm² Al. Kabelen forlegges på samme måte som for hovedaggregatet. Se pkt. 3.2.6.

Med den økte installasjonen i Follafoss blir brukstiden ca. 3.880 timer pr. år. Den nye stasjonen får avløp direkte ut i sjøen. Dermed ligger forholdene godt til rette for å utnytte kraftverkets installasjon til effektkjøring. På grunn av relativt lav magasinprosent vil kjøringen for en stor del måtte planlegges slik at vanntap unngås, men i tillegg vil det være aktuelt å utnytte den økte installasjonen til å kjøre i perioder med høyest mulig pris. Det vil si mest mulig produksjon på dagtid i ukens virkedager. Ved midlere tilsigsforhold vil en kunne kjøre ca. 90 % av full last 16 timer pr. døgn 5 dager i uken med en korttidsregulering på ca. 1 m i Follavatnet. Dette vil medføre noe mer variasjon i vannstanden i Follavatnet over uka enn det som har vært tilfelle til nå.

3.2.3 Tilløpstunnel

Se bilag 3.3 og 3.13.

For å redusere falltapet i eksisterende tilløpstunnel drives det en ny tunnel parallelt med den gamle fra tverrslag i Almlia til ny svingesjakt. Lengden blir ca. 3.100 m med tverrsnitt ca. 16 m². Det er tidligere (1974-75) drevet en parallell tunnel fra tverrslag i Almlia til inntak i Follavatnet. For å koble sammen eksisterende tunnel og den nye i nedre ende, må det drives en svingesjakt opp til eksisterende svingekammer. Sjakta blir ca. 95 m lang, med tverrsnitt ca. 10 m². Eksisterende svingekammer må utvides for å ta hensyn til større vannføring og større svingninger. Eksisterende tilløpsrør settes ut av drift ved at disse gjenstøpes i innløpskonusen.

Fra svingesjakt til kraftstasjon må det drives ny tunnel med lengde ca. 430 m og tverrsnitt ca. 24 m². I nedre del utvides tunnelen til et sandfang. Fra sandfanget fram til kraftstasjon monteres stålforing som innstøpes. Innvendig diameter i stålforingen blir ca. 3 m. Lengden blir ca. 40 m. Ved konus i overgang til stålforing, monteres finvaregrind.

Øvre del av tilløpstunnelen, ca. 2.300 m, vil bli drevet fra eksisterende tverrslag i Almlia. Nedre del av tilløpstunnelen, ca. 1.300 m, vil bli drevet fra kraftstasjonen. Adkomst til nedre del drives fra adkomsttunnelen til kraftstasjon. Tunnelen blir ca. 110 m lang. I adkomsten plasseres en tverrslagskork i betong med kjøreport av stål.

3.2.4 Utløpstunnel

Se bilag 3.3.

Avløpet fra eksisterende kraftverk føres i kanal ut i Follaelva ved utløpet i sjøen. Etter utvidelsen føres avløpet fra kraftstasjon i tunnel direkte ut i sjøen vest for dagens utløp. Dette for å utnytte ca. 4,5 m fall i undervatnet på eksisterende kraftverk. Utløpstunnelen blir ca. 620 m lang. Tunnelen utføres slik at inntrenging av sjøvann inn til kraftstasjonen unngås. Ved utløpet i sjøen plasseres føringer for bjelkestengsel slik at tunnelen kan tørrlegges.

Adkomst til utløpstunnelen drives som en avgrensning fra adkomsttunnelen til kraftstasjon. Adkomst til utløpstunnel vil også fungere som nedre svingekammer.

3.2.5 Reguleringer

Se bilag 1.1.

Det er tre magasiner i vassdraget; Follavatnet, Strømsetervatnet og Holden. Alle er regulert i samsvar med tidligere reguleringskonsesjon (kgl.res. av 13.11.1936), med unntak av Strømsetervatnet der den omsøkte reguleringen ikke ble gjennomført fullt ut. Ved utvidelsen er det ikke forutsatt endringer i gjeldende reguleringsgrenser for Follavatnet og Holden. For Strømsetervatnet vil manøvreringsreglementet bli endret i tråd med de praktiserte reguleringsgrensene, jf. for øvrig tabell 2.3.1.

Follavatnet er inntaksmagasin for Follafoss kraftverk. Follavatnet reguleres i samsvar med tidligere reguleringskonsesjon der det heter at tapping skal kunne skje etter kraftverkets behov. Det er derfor ønskelig å holde vannstanden så høy som mulig uten å tape vann. Magasinet reguleres derfor med hensyn til å utnytte tilgjengelig fallhøyde uten flomtap. Dette vil også gjelde etter utvidelse av kraftverket, men en større slukeevne gjør det mulig å redusere flomtapet i forhold til dagens situasjon. I tillegg forutsettes magasinet regulert ca. 1 m over uka for å kunne dra full nytte av økt effektinstallasjon.

3.2.6 Kraftforsyning - linjer

Fra transformatoren i fjell legges 3 stk. 1-leder 66 kV kabel med tverrsnitt 240 mm² Al. Kabelen forlegges i betongkulvert i dekke i adkomsttunnel og tildekkes med kjøresikre betonglokk. Fra tunnelåpning forlegges kabelen på tilsvarende måte til eksisterende bygning, innvendig forlegges kabelen på kabelbru fram til eksisterende bryteranlegg. Kabelens totale lengde vil bli ca. 480 m.

Forøvrig vil det ikke bli behov for å bygge nye permanente kraftlinjer i forbindelse med ombyggingen. Kraftforsyningen i anleggsperioden vil bli etablert midlertidig, enten ved påkobling til eksisterende nett eller forsyning fra mobile strømaggregat.

3.2.7 *Massetak og deponi*

Se bilag 3.4, 3.5 og 3.6.

Massetak

Det vil ikke bli nødvendig å åpne nye massetak i forbindelse med utbyggingen. Eventuelle tilskuddsmasser vil bli tatt fra eksisterende massetak eller produsert av tunnelstein.

Deponi

Ved utvidelse av Follafoss kraftverk vil det bli produsert ca. 100.000 t_{fm}³ tunnelmasser. Det forutsettes at tunneldriften vil foregå fra kraftstasjonsområdet og fra tverrslag i Almlia. Hvor store mengder som vil bli produsert ved de to stedene vil ikke bli avgjort før entreprenør er valgt. Det er imidlertid sannsynlig at inntil 40.000 t_{fm}³ vil bli produsert i Almlia. Resten, 60.000 t_{fm}³, vil bli produsert i kraftstasjonsområdet. Det vil også bli vurdert å plassere alle tunnelmassene i tipp i Almlia.

Det har vært tatt kontakt med Statens Vegvesen, Verran kommune og andre mulige interessenter for å avklare hvor mye av massene som eventuelt kan nyttes til oppfyllingsformål i området. Kommunen har en reguleringsplan som omfatter videre oppfylling av et industriområde ved utløpet av Follaelva. Her kan det gå med ca. 10.000 t_{fm}³, se bilag 3.11.

Ved tverrslaget i Almlia plasseres tippet i et område nedenfor veien opp til Follavatnet, se bilag 3.10. Det forutsettes at tippet gis en utforming og sluttbehandling slik at den går inn i omliggende terreng på en akseptabel måte. Det er her interesse for å kunne utnytte tippmassene i et lokalt knuseverk.

For deponering av massene som kommer ut i kraftstasjonsområdet, er det tatt ut et tippområde langs Rv 720, ca. 2 km øst for Follafoss. Det er utarbeidet et forslag til mulig utforming av tippet, se bilag 3.4. Denne utformingen forutsettes tilpasset aktuelt tippbehov. Tippmassene som legges ut i sjøen gis en utforming i området som påvirkes av flo og fjære, slik at en ny stabil strandsones dannes. Området er i dag preget av grov stein som har rast ut ved sprengning av veiskjæringene på stedet.

Tabell 3.2.12 *Midlere kraftproduksjon, alt. A*

Follafoss kraftverk	Før ombygging GWh	Etter ombygging GWh	Økning GWh
-Året	140	174	34
-Sommer	40	45,5	5,5
-Vinter	100	128,5	28,5

3.2.13 *Innvinning av naturhestekrefter*

Ved beregning av innvunnet kraft i naturhestekrefter (nat.hk.) er det økningen i alminnelig lavvassføring på grunn av reguleringen som legges til grunn. Regulert vassføring bestemmes av reguleringsgrad og bestemmende reguleringskurve for vassdraget.

I den grad det blir klarlagt behov for tunnelstein til diverse oppfyllingsformål, før tunneldrifta er avsluttet, vil det bli avgitt stein til slike formål.

3.2.8 *Riggområder*

Se bilag 3.5 og 3.7

Hovedriggområdet blir ved Follafoss kraftstasjon. I tillegg er det også planlagt et areal til boligrigg øst for utløpet av Follaelva og en mindre tunnelrigg ved tverrslaget i Almlia.

3.2.9 *Forhold til eksisterende anlegg*

Eksisterende kraftstasjon, som er et monumentalt bygg, består av maskinsal, kontrollrom og koblingsanlegg. Bygget er et meget karakteristisk trekk i industrimiljøet i Follafoss. NTE har vedtatt å bevare eksisterende kraftstasjon og tilløpsrør som et kulturhistorisk minnesmerke. Dette er i samsvar med kommunens ønske.

Ombygging av Follafoss kraftverk fører til at de to frittliggende tilløpsrørene og de fire gamle aggregatene settes ut av drift. Koblingsanlegg og kontrollrom vil derimot bli fornyet i nødvendig grad, og blir en del av det nye anlegget.

Adkomsttunnel som er plassert bak administrasjonsbygget, vil ikke komme i direkte berøring med eksisterende kraftstasjon. Adkomsttunnelen avsluttes i et enkelt portalbygg som vil bli tilpasset øvrig bygningsmasse. Kraften fra den nye stasjonen føres i kabler inn i dagens koblingsanlegg."

(.....)

"Som det fremgår av fremdriftsplan forutsettes kraftverket bygget på 2 år.

3.2.12 *Midlere kraftproduksjon*

Med utgangspunkt i de hydrologiske data i kap. 6.1 og magasinkurver for Strømsetervatnet, Follavatnet og Holden er produksjonen beregnet ved hjelp av VANSIMTAP. Det er ikke foretatt beregning av produksjon i samkjøring med NTEs øvrige kraftstasjoner unntatt Brattingfoss. Brattingfoss er medtatt i modellen for å kunne utnytte pumpemuligheten mellom Follavatnet og Holden.

Tilsigsperioden 1961 - 1990 er lagt til grunn ved simuleringene.

I alternativ A er det ingen endring av reguleringsgrad, men fallhøyden er økt med 4,5 m. Regulert vassføring er tidligere fastsatt til Q_{reg}=2,4 m³/s, for reguleringskonsesjon fra 13.11.1936

Økning i innvunnet kraft blir dermed:

$$\text{Innvunnet kraft} = \frac{1000 \times Q_{\text{reg}} \times H}{75} \quad \text{der } H \text{ er økningen i fallhøyde}$$

$$\text{Økning i innvunnet kraft i Follafoss:} \quad \frac{1000 \times Q_{\text{reg}} \times H}{75} = 144 \text{ nat.hk.}$$

3.2.14 Andre fordelere

Anlegget søkes realisert primært for å øke kraftproduksjonen i eksisterende anlegg. Andre fordelere vil først og fremst dreie seg om sikrere vannforsyning til boligbebyggelsen og industrivirksomheten i Follafoss.

Ombygging av Follafoss kraftverk medfører økt produksjon med 34 GWh. Denne kraftmengden vil føre til tilsvarende reduksjon i produksjon av varmekraft og dermed redusert utslipp av CO₂ og andre klimagasser. Ved produksjon av 1 kWh i et gassfyrt varmekraftverk, slippes det ut ca. 0,3 kg CO₂. 34 GWh tilsvarer dermed et redusert utslipp på ca. 10.200 tonn CO₂ pr år.

I St.meld. nr. 29 (1997-98), er det angitt sannsynlig størrelse på CO₂-avgift. Med utgangspunkt i denne avgiften representerer dette en besparelse på 1,1 mill. kr pr. år. I den samme stortingsmeldingen antas det at avgiften vil bli nesten firedoblet innen 2010. Besparelsen pr. år vil tilsvarende bli firedoblet hvis denne prognosen slår til.

Opprusting og utvidelse av Follafoss kraftverk medfører bedre utnyttelse av en allerede utbygd kraftressurs og vil gi et betydelig effekttilskudd. I og med avløpet går direkte ut i fjorden vil anlegget egne seg godt for effektkjøring uten problemer i nedenforliggende vassdrag.

3.3 Teknisk plan med tilhørende virksomheter, alternativ B

Hoveddata for Follafoss kraftverk

Data	Enhet	Follafoss alt. A
1.0 Tilløpsdata		
Nedbørsfelt	km ²	250,11
Midlere tilløp inkl. flomtap	mill.m ³ /GWh	405,0/166
Magasin	mill.m ³ %	139/34,3
2.0 Stasjonsdata		
Follafoss kraftverk:		
Midlere brutto fallhøyde	m	175,83
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,409
3.0 Produksjon		
Midlere vinterproduksjon	GWh	121
Midlere sommerproduksjon	GWh	43
Midlere årsproduksjon	GWh/år	164
4.0 Utbyggingskostnad		
Utbyggingskostnad inkl. 7 % rente i byggetida, kostnadsnivå 4.kv. 1999	mill. kr	286
Utbyggingskostnad	kr/kWh	1,74
Byggetid	år	2,25

3.3.2 Kraftstasjon

Se bilag 3.8 og 3.9.

I kraftstasjonen som har 4 aggregater, skiftes de to eldste ut med ett nytt aggregat. I kraftstasjonen installeres ett nytt aggregat på ca. 25 MVA, bestående av en Francisturbin direkte koblet til en trefase synkrongenerator med ytelse ca. 30 MVA og spenning 6.6 kV. Fra generatoren legges 3 parallelle en-leder, 630 mm² Al-kabler til generatortransformator, plassert i eksisterende trafohall. Kablenes lengde ca. 25 m. Fra transformator legges skinner fram til eksisterende bryteranlegg. Transformatoren utføres

med ytelse 30 MVA og omsetning 66+1x2.5%/6.6 kV. Se for øvrig enlinjeskjema bilag 3.9.

Aggregat 3 og 4 rehabiliteres og oppgraderes for å kunne tåle fortsatt kontinuerlig drift.

Slukeevnen i kraftstasjonen vil bli ca. 29 m³/sek., dvs. en økning i forhold til dagens situasjon på ca. 9 m³/sek. Den nye stasjonen vil utnytte 179,0 m fallhøyde fra høyeste regulerte vannstand i Follavatnet ned til utløpet på kote +4,5 m.

Med den økte installasjonen i Follafoss blir brukstiden ca. 3.880 timer pr. år. Stasjonen får avløp direkte ut i eksisterende avløpskanal. På grunn av relativt lav magasinprosent vil kjørin-

gen for en stor del måtte planlegges slik at vann-
tap unngås, men i tillegg vil det være aktuelt å
utnytte den økte installasjonen til å kjøre i perio-
der med høyest mulig pris. Det vil si mest mulig
produksjon på dagtid i ukens virkedager. Ved
midlere tilsigsforhold vil en kunne kjøre ca. 90 %
av full last 16 timer pr. døgn 5 dager i uken med
en korttidsregulering på ca. 1 m i Follavatnet.
Dette vil medføre noe mer variasjon i vannstan-
den i Follavatnet over uka enn det som har vært
tilfelle til nå.

3.3.3 Tilløpstunnel

Se bilag 3.10.

For å redusere falltapet i eksisterende til-
løpstunnel drives det en ny tunnel parallelt med
den gamle fra tverrslag i Almlia til eksisterende
svingekammer ved topp trykkrør. Lengden blir
ca. 3.178 m med tverrsnitt ca. 16 m². Det er tidli-
gere (1974-75) drevet en parallell tunnel fra
tverrslag i Almlia til inntak i Follavatnet. Eksiste-
rende svingekammer må utvides for å ta hensyn
til større vannføring og større svingninger.

3.3.4 Trykkrør

Trykkrør II som forsyner aggregat 1 og 2 er smi-
sveist og NVE har gitt pålegg om å skifte ut det-
te røret. For å forsyne nytt aggregat, monteres
nytt rør i stort sett samme trasé som i dag. For å
tilpasse røret til nytt aggregat vil det i nedre
ende bli ført i en ny sjakt fra siste ankerblokk
fram til aggregatet. I øvre ende må eksisterende
konus hogges ut og erstattes med ny. Røret får
en diameter varierende fra 2,4 m til 2,0 m og en
samlet lengde på ca. 540 m. Røret utstyres med
revisjonsventil, rørbruddsventil og luftinnslip-
pingsventil i øvre ende, og avsluttes med flens-
rør inn på stengeventil foran turbinen.

3.3.5 Avløp

Se bilag 3.10.

Avløpet fra kraftverket føres ut i eksisteren-
de kanal ut i Follaelva ved utløpet i sjøen. For å
kunne tørrlegge det nye aggregatet må det mon-
teres en sugerørsluke før utløp i avløpskanalen.

3.3.6 Reguleringer

Se alternativ A.

3.3.7 Vegbygging

Se alternativ A.

3.3.8 Kraftforsyning - linjer

Det vil ikke være behov for å bygge nye linjer ut-
over det som er nevnt under pkt. 3.3.2.

3.3.9 Massetak og deponi

Se bilag 3.5.

Massetak

Det vil ikke bli nødvendig å åpne nye massetak
i forbindelse med utbyggingen. Eventuelle til-
skuddsmasser vil bli tatt fra eksisterende mas-
setak eller produsert av tunnelstein.

Deponi

Ved utvidelse av Follafoss kraftverk vil det bli
produsert ca. 50.000 tfm³ tunnelmasser. Det for-
utsettes at tunneldriften vil foregå fra tverrslag i
Almlia.

Det har vært tatt kontakt med Statens Veg-
vesen, Verran kommune og andre mulige inter-
essenter for å avklare hvor mye av massene som
eventuelt kan nyttes til oppfyllingsformål i områ-
det. Kommunen har en reguleringsplan som
omfatter videre oppfylling av et industriområde
ved utløpet av Follaelva. Det kan her gå med ca.
10.000 tfm³.

Ved tverrslaget i Almlia plasseres tippen i et
område nedenfor veien opp til Follavatnet. Det
forutsettes at tippen gis en utforming og sluttbe-
handling slik at den går inn i omliggende ter-
reng på en akseptabel måte.

I den grad det blir klarlagt behov for tunnel-
stein til diverse oppfyllingsformål, før tunnel-
drifta er avsluttet, vil det bli avgitt stein til slike
formål.

3.3.10 Riggområder

Se alternativ A.

3.3.11 Forhold til eksisterende anlegg

Utvidelse av Follafoss kraftverk fører til at det
ene av de to frittliggende tilløpsrørene blir er-
stattet med et nytt med noe større diameter. De
to eldste aggregatene blir erstattet med et nytt
aggregat. Dette vil føre til betydelig omgjøring
av maskinsalen. Koblingsanlegg og kontrollrom
vil bli fornyet i *nødvendig grad*.

(.....)

3.3.14 Midlere kraftproduksjon

Med utgangspunkt i de hydrologiske data i pkt.
6.1, magasinkurver for Strømsetervatnet, Folla-
vatnet og Holden er produksjonen beregnet ved
hjelp av VANSIMTAP. Det er ikke foretatt be-
regning av produksjon i samkjøring med NTEs
øvrige kraftstasjoner unntatt Brattingfoss. Brat-
tingfoss er medtatt i modellen for å kunne utnyt-
te pumpeuligheten mellom Follavatn og Hol-
den.

Tilsigsperioden 1961 - 1990 er lagt til grunn
ved simuleringene.

Tabell 3.3.14 Midlere produksjon, alt. B

Follafoss kraftverk	Før ombygging GWh	Etter ombygging GWh	Økning GWh
-Året	140	164	24
-Sommer	40	43	3
-Vinter	100	121	21

3.3.15 Innvinning av naturhestekrefter

Ved beregning av innvunnet kraft i naturhestekrefter (nHk) er det økningen i alminnelig lavvassføring på grunn av reguleringen som legges til grunn. Regulert vassføring bestemmes av reguleringsgrad og bestemmende reguleringskurve for vassdraget. I alternativ B blir det ingen endring i reguleringer eller fallhøyde. Ombyg-

ging etter alternativ B vil derfor ikke medføre noen økning i innvunnet kraft.

3.4 Teknisk plan med tilhørende virksamheter, alternativ 0

3.4.1 Hoveddata for Follafoss kraftverk

Data	Enhet	Follafoss alt. 0
<i>1.0 Tilløpsdata</i>		
Nedbørsfelt	km ²	250,11
Midlere tilløp inkl. flomtap.....	mill.m ³ /GWh	405,0/150,3
Magasin.....	mill.m ³ /%	139/34,3
<i>2.0 Stasjonsdata</i>		
Follafoss kraftverk:		
Midlere brutto fallhøyde	m	175,83
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,371
<i>3.0 Produksjon</i>		
Midlere vinterproduksjon	GWh	100
Midlere sommerproduksjon.....	GWh	40
Midlere årsproduksjon	GWh/år	140
<i>4.0 Utbyggingskostnad</i>		
Utbyggingskostnad inkl. 7 % rente i byggetida, kostnadsnivå 4.kv1999.....	mill. kr	165
Utbyggingskostnad.....	kr/kWh	1,18
Byggetid.....	år	1,5

3.4.2 Kort beskrivelse av eksisterende anlegg

Se bilag 3.11, 3.12 og 3.13.

Den 22. juni 1919 vedtok fylkestinget utbygging av Follafoss kraftverk. Utbyggingen foregikk i de påfølgende år og kraftverkets maskin 1 og 2 ble satt i drift i 1923. Maskin 3 og 4 ble satt i drift henholdsvis i 1933 og 1940.

Kraftverket har inntak i Follavatnet. Inntak I (øst) var det opprinnelige inntaket, mens inntak II (vest) ble bygget i 1975/76, samtidig med at det ble sprengt ny tunnel ned til tverrslag III Almlia, på den opprinnelige tunnelen. Tilløpstunnelen har en lengde på 5.884 m. Tverrsnittet varierer mellom 12 m² og 24 m². Den opprinnelige tunnelen har 6 tverrslag.

Tunnelen mellom inntak II og Almlia har en lengde på 2.500 m og et tverrsnitt på 16 m². Den nye tunnelen har ett tverrslag i Almlia.

Drifttunnelen ender i fordelingskammeret ved topp trykksjakt. Fra fordelingskammeret fører 2 frittliggende stålrør ned til kraftstasjonen.

Rørene har en diameter varierende mellom 1850 til 1650 mm. Lengden fra fordelingskammeret og ned til stasjonsvegg er 540 m. Kraftverket utnytter fallet fra Follavatnet (HRV 183,50 - LRV 174,00) til undervatn på kote + 4,5 m.

Verran kommune og Södra Cell Folla har i dag uttak av vatn fra rørgata ved kraftstasjonen. Follasmolt tar ut vatn fra avløpskanalen, med reserveforsyning fra tilløpet.

Avløpskanalen ble i 1983 omlagt over Södra Cell Follas område. I stedet for åpen kanal blir nå avløpsvatnet ført i betongkulvert gjennom fabrikkområdet og ut i elva.

3.4.3 Rehabilitering av eksisterende anlegg

Hvis omsøkte tiltak ikke gjennomføres må eksisterende anlegg rehabiliteres. Det foreligger pålegg om utskifting av det ene tilløpsrøret. For å sikre forsvarlig drift av kraftverket, må det også gjøres vesentlige investeringer i maskinelt og elektrisk utstyr i kraftstasjonen.

Ved en rehabilitering av eksisterende anlegg vil det bli bare mindre endringer i driftsforholdene for anlegget, dvs. driften tilpasses til løpsforhold, magasinutfylling og kraftpriser.

3.4.4 Tilløpsrør

I varsel om pålegg gitt av NVE, 11.08.1993, foreslås rør nr. 1 skiftet ut innen 01.01.2000.

I begrunnelsen for forslaget heter det: "Rørgaten går gjennom et boligområde og under veibro. Et eventuelt rørbrudd nedstrøms betongkloss 2 regnet ovenifra, vil åpenbart kunne medføre fare for liv i tillegg til større materielle skader, jf. vedlagt rapport fra befaringen ved anlegget. Ved vurdering av skadepotensialet tar vi også hensyn til rørets relativt store diameter og moderate vanntrykk."

I brev av 30.12.1993 fra NVE ble pålegget formulert på følgende måte:

"Ut fra samlet vurdering fastsetter vi datoen 01.01.2000 som frist for utfasing av det smisveiste røret ved Follafoss kraftverk.

Fristen er å betrakte som retningsgivende dersom tiltaket blir utført i sammenheng med modernisering og oppgradering av anlegget for øvrig."

Denne fristen er senere, etter søknad fra NTE, forlenget til forutsatt idriftsettelse av nytt anlegg i løpet av 2005.

Et nytt rør vil bli dimensjonert ut fra dagens økonomiske forutsetninger og dermed få noe større diameter enn eksisterende rør. For øvrig vil røret følge samme trasé. Utskifting av røret vil medføre betydelig driftsstans ved kraftverket.

3.4.5 Turbiner og turbinregulatorer

De to eldste turbinene, som ble satt i drift i 1923, må begge heloverhales i løpet av få år. Turbin 3 (1933) er revidert i senere tid og trenger bare mindre påkostninger. Turbin 4 (1940) må også heloverhales i løpet av få år.

3.5 Teknisk plan med tilhørende virksomheter, overføring av Brattreitelva til Follavatnet

3.5.1 Hoveddata

Data	Enhet	Brattreitelva
<i>1.0 Tilløpsdata</i>		
Nedbørsfelt	km ²	20,4
Midlere tilløp inkl. flomtap.....	mill.m ³ /GWh	27,8/12,0
Magasin.....	mill.m ³ /%	%
<i>2.0 Stasjonsdata</i>		
Follafoss kraftverk:		
Midlere brutto fallhøyde	m	
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	
<i>3.0 Produksjon⁽¹⁾</i>		
Midlere vinterproduksjon	GWh	5,0
Midlere sommerproduksjon	GWh	5,5

3.4.6 Generatorer

Generator 2 og 4 må heloverhales i løpet av få år. Generator 1 og 3 trenger bare mindre påkostninger.

3.4.7 Kontroll og apparatanlegg

Eksisterende kontroll og apparatanlegg er såvidt gammelt og umoderne at det forutsettes utskiftet i sin helhet.

3.4.8 Bygningsmessige arbeider

Det må utføres en del bygningsmessige arbeider for å tilfredsstillere dagens krav. En del av dette er normalt vedlikehold, mens en del følger av krav til større brannsikkerhet.
(.....)

3.4.11 Midlere kraftproduksjon

Produksjon er beregnet ved hjelp av VANSIM-TAP.

Med utgangspunkt i de hydrologiske data i pkt. 6 og magasinkurver for Strømsetervatnet, Follavatnet og Holden er produksjonen beregnet ved hjelp av VANSIM-TAP. Det er ikke foretatt beregning av produksjon i samkjøring med NTEs øvrige kraftstasjoner unntatt Brattingfoss. Brattingfoss er medtatt i modellen for å kunne utnytte pumpemuligheten mellom Follavatnet og Holden.

Tilsigsperioden 1961 - 1990 er lagt til grunn ved simuleringene.

Tabell 3.4.11 Midlere kraftproduksjon, alt. 0

Follafoss kraftverk	Eksisterende anlegg (alt. 0) GWh
-Året	140
-Sommer	40
-Vinter	100

Data	Enhet	Follafoss alt. A
Midlere årsproduksjon	GWh/år	10,5
<i>4.0 Utbyggingskostnad</i>		
Utbyggingskostnad inkl. 7 % rente i byggetida, kostnadsnivå 4.kv1999	mill. kr	7,0
Utbyggingskostnad	kr/kWh	0,67
Byggetid	år	0,5

⁽¹⁾ Produksjon er beregnet i kombinasjon med alt. A for Follafoss.

3.5.2 Overføring av Brattreitelva til Follavatnet

Alternativ 1

Se bilag 1.1 og 3.14.

Øvre deler av Brattreitelvas nedslagsfelt (20,4 km²) overføres til Follavatnet, som er inntaksmagasin for Follafoss kraftverk. Det er ikke forutsatt noen regulering i nedslagsfeltet til Brattreitelva.

Planen går ut på å drive en ca. 600 m lang tunnel, med minstetverrsnitt, ca. 8 m², fra Follavatnet til Brattreitelva. Tunnelpåhugget vil bli liggende ved fylkesveg 702, ca. 150 m fra Follavatnet. Fra utløpet av tunnelen til Follavatnet føres avløpet i en nedgravd kulvert. Ved tunnelinntaket i Brattreitelva må det bygges en mindre overløpsdam i betong og en inntakskonstruksjon. Overløpet blir liggende på ca. kote 190. Ved inntaket monteres en stengeanordning slik at overføringen kan stenges. Ved utløpet monteres bjelkestengsel slik at tunnelen kan tørrlegges.

Alternativ 2

Se bilag 1.1 og 3.14.

Øvre deler av Brattreitelvas nedslagsfelt overføres til Follavatnet, som er inntaksmagasin for Follafoss kraftverk. Det er ikke forutsatt noen regulering i nedslagsfeltet til Brattreitelva.

Planen går ut på å drive en ca. 1.200 m lang tunnel, med minstetverrsnitt, ca. 8 m², fra Follavatnet til Brattreitelva. Tunnelpåhugget vil bli liggende ved Follavatnet, ca. 400 m vest for utløp for alt. 1. Ved tunnelinntaket i Brattreitelva må det bygges en mindre overløpsdam i betong og en inntakskonstruksjon. Overløpet blir liggende på ca. kote 190. Ved inntaket monteres en stengeanordning slik at overføringen kan stenges. Ved utløpet monteres bjelkestengsel slik at tunnelen kan tørrlegges.

3.5.3 Vegbygging

Se bilag 1.1 og 3.14.

Alternativ 1

Det må bygges ca. 150 m veg fra fylkesveg 702 til inntak i Brattreitelva og ca. 50 m veg til utløp av overføringstunnelen ved Follavatnet. Vegene forutsettes bygd med standard tilsvarende skogsbilveg klasse III.

Alternativ 2

Adkomst til inntak i Brattreitelva blir som i alternativ 1. For å få adkomst til utløpet av tunnelen må det bygges ca. 450 m veg fra fylkesveg 702. Vegene forutsettes bygd med standard tilsvarende skogsbilveg klasse III.

3.5.4 Kraftforsyning - linjer

Se alternativ A.

3.5.5 Massetak og deponi

Se bilag 3.14.

Massetak

Det vil ikke bli nødvendig å åpne nye massetak i forbindelse med utbyggingen. Eventuelle tilskuddsmasser vil bli tatt fra eksisterende massetak eller produsert av tunnelstein.

Deponi

Alternativ 1

Det forutsettes at overføringstunnelen fra Brattreitelva drives fra påhugg ved Follavatnet. Overskuddsmasser, til sammen ca. 5.000 t_{fm}³, foreslås plassert i et lavtliggende område like øst for påhugget.

Alternativ 2

Overskuddsmassene, ca. 10.000 t_{fm}³ plasseres i tipp ved Follavatnet.

3.5.6 Riggområder

Nødvendig tunnelrigg vil bli plassert ved tunnelmunning for begge alternativene. Annen rigg vil bli plassert i samband med rigg for Follafoss kraftverk.

(.....)

3.5.9 Midlere kraftproduksjon

For Follavatnet og Holden er produksjonen beregnet ved hjelp av VANSIMTAP. Det er ikke foretatt beregning av produksjon i samkjøring med NTEs øvrige kraftstasjoner unntatt Brattingfoss. Brattingfoss er medtatt i modellen for å kunne utnytte pumpemuligheten mellom Follavatn og Holden.

Tilsigsperioden 1961 - 1990 er lagt til grunn ved simuleringene.

Midlere produksjon ved overføring Brattreitelva

Follafoss kraftverk alt. A	Før ombygging GWh	Etter ombygging GWh	Økning GWh
-Året	174	184,5	10,5
-Sommer	45,5	51	5,5
-Vinter	128,5	133,5	5

Videre vil fordeling mellom produksjon og pumping (forbruk) endre seg noe i Brattingfoss kraftverk som følge av overføring av Brattreitelva.

ring på grunn av reguleringen som legges til grunn. Regulert vassføring bestemmes av reguleringsgrad og bestemmende reguleringskurve for vassdraget.

3.5.10 Innvinning av naturhestekrefter

Ved beregning av innvunnet kraft i naturhestekrefter er det økningen i alminnelig lavvassfø-

Magasin / kraftverk	Årsavløp mill. m ³	Magasin- volum mill. m ³	Regulerings- grad %	Regulert vassføring m ³ /sek	Alminnelig lavvassføring m ³ /sek	Økning Ved regulering m ³ /sek
Follavatn inkl. Brattreitelva.....	123	8	6,5	1,76	0,30	1,46
Follavatn.....	95,2	8	8,4	1,49	0,23	1,26
Follafoss kraftverk ...	123	8		0,27	0,07	0,20

Utnyttet midlere fall i Follafoss er H = 180,33 m.

(.....)

Innvunnet kraft ved overføring Brattreitelva= 481 nat.hk.

3.5.11 Andre fordelere

Brattreitelva er kjent som ei flomelv. Overføringen vil bidra til å redusere flommene i vassdraget, selv om maksimal flom kan bli som tidligere hvis overføringen er ute av drift. For øvrig vises det til alternativ A.

(.....)

4. OFFENTLIGE OG PRIVATE TILTAK SOM ER NØDVENDIGE FOR Å GJENNOMFØRE PLANEN

Gjennomføring av utbyggingen i henhold til alt. A, med bygging av ny kraftstasjon i fjell, innebærer at ny fremtidig vannforsyning må sikres boliger og industribedrifter i Follafoss. I tillegg må samme forbrukere sikres midlertidig vannforsyning i anleggsperioden både etter alt. A, B samt etter 0 alternativet. Dette vil kreve et inngående samarbeide med Verran kommune og de berørte bedrifter.

Også deponering av steinmasser i Follafoss krever et samarbeide med kommunen.

For øvrig kreves det ikke spesielle offentlige eller private tiltak for at prosjektet kan gjennomføres.

Bemannning i driftsperioden, etter at anlegget er ferdigstilt, gir ingen nye arbeidsplasser og vil således ikke kreve investeringer i ny kommunal infrastruktur.

5. REDEGJØRELSE FOR RETTIGHETER, AREALBRUK, EIENDOMSFORHOLD, FORHOLDET TIL KOMMUNALE OG FYLKESKOMMUNALE PLANER OG NØDVENDIGE TILLATELSER FRA OFFENTLIGE MYNDIGHETER

5.1 Fallrettigheter

Ved skjøte av 12. august 1923 har NTE sikret seg alle nødvendige fallrettigheter i Follavassdraget. Dette gjelder også på eiendommer langs Brattreitelva som tilhører Norske Skogindustrier. For øvrig eies fallrettighetene i Brattreitelva av flere grunneiere hvor rettighetene må erverves gjennom avtale eller ved rettslig skjønn.

5.2 Anleggsinngrep – arealbruk

Anleggsarbeidene vil innebære små arealinngrep. Inngrepene vil i hovedsak knytte seg til deponering av steinmasser i forbindelse med sprengning av ny kraftstasjon med tilhørende adkomst-, tilløp- og utløpstunnel (alt. A).

I forbindelse med overføring av Brattreitelva vil det bli behov for areal til anleggsveg, steintipp, inntaksdam og tunnelutløp/kanal.

I anleggsperioden vil inngrepene også omfatte riggområder. Disse områdene vil bli levert tilbake når anleggsarbeidene er avsluttet. Det vil også bli behov for å erverve grunnarealer for de permanente anleggsdelene i dagen.

Det vil bli tatt kontakt med grunneierne om disse forholdene og intensjonen er å inngå minnelige avtaler om leie og overdragelse av permanente eiendomsrett.

(.....)

5.3 Eiendomsforhold

Follaelva

Venstre side:

Gnr./bnr.	Hjemmelsinnehaver	Berørt ved erverv av
77/10	Norske Skogindustrier AS	Areal til riggplass

Høyre side:

Gnr./bnr.	Hjemmelsinnehaver	Berørt ved erverv av
79/3,7	Erling Dolmseth	Areal til riggplass og tipp
77/10	Norske Skogindustrier AS	Areal til riggplass

Sandnesodden

Gnr./bnr.	Hjemmelsinnehaver	Berørt ved erverv av
1/3	Aasta Malvik, Eystein Vaggen, Ragnild M. Borgeholdt, Annlaug Oddfrid Konestabo, Velaug Vaggen Kvam, Solbjørg Vaggen	Areal til tipp
1/18	Oddmund Sagen	Areal til tipp
1/20	Per Martin Kjeldaas, Ellen Birgitte Kjeldaas, Ragnild M. Kjeldaas, Torvald S. Kjeldaas	Areal til tipp

Brattreitelva

Venstre side:

Gnr./bnr.	Hjemmelsinnehaver	Berørt ved erverv av
24/5	Sissel Vestby	Fallrettigheter, areal til veg og dam
24/4	Inge Godtvard Hovd	Fallrettigheter
24/7	Arne M. Sandseter Rolf Gunnar Sandseter	Fallrettigheter
24/1	Sigmund Skar	Fallrettigheter
24/2	Arnt Snorre Bratting	Fallrettigheter
24/1	Sigmund Skar	Fallrettigheter
24/2	Arnt Snorre Bratting	Fallrettigheter
23/2,3,6	Geir Bartnes	Fallrettigheter
23/1	Joar Strand	Fallrettigheter
22/1	Eiliv Arnljot Aune	Fallrettigheter
22/5	Torstein Aune	Fallrettigheter
22/3	Harald K. Aune	Fallrettigheter
7/1	Jakob Malmo	Fallrettigheter
7/2	Thorvald G. Thompson Kvernland	Fallrettigheter

Høyre side:

Gnr./bnr.	Hjemmelsinnehaver	Berørt ved erverv av
25/1	Norske Skogindustrier AS	Areal til dam og inntak
5/2, 6/4	Norske Skogindustrier AS	
5/1	Ola Kristian Folladal	Fallrettigheter
6/2	Arvid Ragnvald Heimdal	Fallrettigheter
5/1, 6/1	Ola Kristian Folladal	Fallrettigheter

Follavatnet

Gnr./bnr.	Hjemmelsinnehaver	Berørt ved erverv av
25/7	Sten Åge Lindstrøm	Areal til veg, kanal og steintipp
25/11	Egil Lindstrøm	Areal til kanal
25/12	Gunn Hellen Setter Våde	Areal til veg og steintipp

5.4 *Forholdet til kommunale og fylkeskommunale planer*

Som nevnt er det ikke utarbeidet Samlet planprosjekter verken for Follavassdraget eller Brattreitelva. Vassdragene er heller ikke vurdert i forbindelse med Verneplan for vassdrag.

Anleggsvirksomheten i forbindelse med bygging av den nye kraftstasjonen i Follafoff vil i hovedsak foregå i et område som er regulert til industriformål. Anleggsområdene som er nødvendig for overføring av Brattreitelva ligger innenfor kommuneplanens arealdel og er regulert til LNF-områder.

(.....)

6. **BESKRIVELSE AV MILJØ, NATURRESURSER OG SAMFUNN I DE OMRÅDER SOM BERØRES AV TILTAKET – VIRKNINGER**

Etterfølgende beskrivelse og virkninger bygger på godkjent KU-program slik det fremkommer i NVEs VK-notat 10/2000, og som er stadfestet av Miljøverndepartementet i brev av 05.05.2000.

Innenfor enkelte fagområder hvor det er forutsatt gitt en grundigere gjennomgang, er det

utarbeidet egne fagrapporter. Dette gjelder innenfor fagområdene is og vanntemperatur, grunnvann, landskap, ingeniørgeologi, flora og vegetasjon, fauna og vilt, fisk, kulturmiljø og kulturminner, vannkvalitet og vannforsyning. For andre tema er det tiltakshavers egne beskrivelser og vurderinger som ligger til grunn.

6.1 *Hydrologi*

I 1995 laget NVE-hydrologisk avdeling en syntetisk avløpsserie for Follafoff. Serien har betegnelse 129.5.0.1050.1 Follafoff. Serien har ukeverdier for årene 1917 - 1995. På grunn av at serien bare har ukeverdier, vil det være betydelige avvik i ekstremverdiene for vannføringen. Vannføringen kan være betydelig større eller mindre enn det som er vist i kurvene.

I bilag 6.1.1 er avløpet for perioden 1917-1995 vist. Serien er i følge NVE - hydrologisk avdeling laget ved å skalere avløpsserien for Øyungen.

Spesifikt avløp er beregnet på basis av isohydatkart utarbeidet i 1987. I bilag 6.1.2 er varighetskurven for serien vist.

6.1.1 *Grunnlagsdata. Nedbørsfelt og avløp*

Felt	Areal i km ²	Spesifikt avløp l/s/km ²	Midlere årsavløp m ³ /sek	Midlere årsavløp mill.m ³
Strømsetervatnet	108,21	57,19	6,19	195,1
Kjåppån	38,80	41,50	1,61	50,8
Follavatnet	33,90	41,50	1,41	44,4
Holden	69,20	52,57	3,64	114,7
Follafoff kraftverk	250,11	51,35	12,84	405
Brattreitelva	20,40	43,21	0,88	27,8
Follafoff kr.verk m/overføring	270,51	50,76	13,73	432,8

6.1.2 *Vannføringsendringer og restvannføringer Follafoff kraftverk, alt. A*

Det vil ikke bli endring i størrelsen på restfeltet til Follaelva, som ved utløpet i sjøen utgjør 15 km² med midlere vannføring på 0,48 m³/sek.

Det avgis i dag ikke minstevannføring fra Follavatnet. Det er derfor bare overløp i flomperioder som bidrar til vannføring i elva ut over tilsiget fra restfeltet.

Kraftverket vil få betydelig økt slukeevne etter utvidelsen. Dette medfører at tilløpet til Follavatnet utnyttes bedre og dermed blir flomtapet mindre. Det vil ikke bli endring av lavvannføringen i Follaelva nedstrøms dammen, men periodene med høy vannføring som følge av overløp på dammen vil bli redusert. I bilag 6.1.3.a og b er vannføring nedstrøms Follavatnet før ombygging vist og i bilag 6.1.3.c og d er vannføring etter ombygging vist. Bilag 6.1.3a og 6.1.3c viser at det i tørre år ikke er overløp fra Folladammen. Bilag 6.1.3c viser at størrelsen på

overløpet blir redusert. Bilag 6.1.3 b og 6.1.3d viser at det bare er flomtopper som fører til overløp fra Follavatnet.

Som følge av flytting av utløpet for kraftstasjonen vil endringen i vannføringen bli størst i Follaelva nedenfor eksisterende utløpskanal. Her vil vannføringen i Follaelva bli redusert til tilsiget fra restfeltet nedenfor Follavatnet. Dette området er imidlertid påvirket av flo og fjære. Det er fortsatt overløp fra Follavatnet som gir de store vassføringene ved utløpet. Vassføringen i restfeltet er beskjedne, som tidligere bemerket er middelvannføringen ca. 0,48 m³/s. I bilag 6.1.4.a og b er vannføring ved utløpet av avløpskanalen før ombygging vist og i figur 6.1.4.c og d er vannføring etter ombygging vist. I figurene er ikke avløpet fra kraftverket tatt med.

Follafoff kraftverk, alt. B

Se alternativ A. Forholdene ved utløpet av Follaelva vil imidlertid bli som i dag, dog med økt vannføring gjennom kraftverket.

Follafoss kraftverk, alt. 0

Situasjonen vil bli som i dag.

Overføring av Brattreitelva

Brattreitelvas totale nedslagsfelt ved utløpet i sjøen utgjør 33,0 km². Den overførte delen (20,4 km²) tilsvarer 62 % av totalfeltet, dvs. restfeltet blir 38 % ved utløpet i fjorden.

Middelvannføringen i det overførte feltet er 0,88 m³/s tilsvarende et årsavløp på 27,8 mill. m³. Middelvannføringen i restfeltet ved utløp i sjøen utgjør 0,54 m³/s, tilsvarende et årsavløp på 17,2 mill. m³. I bilag 6.1.5 er vist karakteristisk vannføring ved inntak. I bilag 6.1.6 er vannføring i typiske år vist og sammenlignet med overføringstunnelens kapasitet. I bilag 6.1.7a og 6.1.8a er karakteristisk vannføring ved utløpet, før og etter overføring, vist. I bilag 6.1.7b og 6.1.8b er vannføring i typiske år vist.

6.1.3 Alminnelig lavvannføring

Den benyttede tilløpserien er som tidligere nevnt syntetisk. Det foreligger derfor ikke direkte data for alminnelig lavvannføring. Det er imidlertid grunn til å anta at den vil være i samme størrelsesorden som for vassmerke ved Øyungen. Vi velger derfor å sette alminnelig lavvannføring for Follavassdraget til samme størrelse, dvs. 7,6 % av middelvannføringen. Ved dam Follavatnet utgjør dette 0,98 m³/s og ved inntak overføringstunnel i Brattreitelva 0,07 m³/s.

6.1.4 Minstevannføringer

Alminnelig lavvannføring: $0,076 \cdot 0,88 \text{ m}^3/\text{s} = 0,067 \text{ m}^3/\text{s}$
Produksjonstap: $E = 0,067 \cdot 0,433 \cdot 3,600 \cdot 8,760 \text{ GWh pr. år} = 0,9 \text{ GWh pr. år}$

Med en kraftpris på 0,20 kr/kWh utgjør dette et tap på ca. 180.000 kr/år, eller kapitalisert med 5 % rente, over 40 år, ca. 3,1 mill. kr. I tillegg kommer anleggskostnader for tappeinnretningen.

6.1.5 Flommer

Det normale vil være at flommene i Follaelva og Brattreitelva blir redusert med kraftstasjonens slukeevne og overføringstunnelens kapasitet.

Follaelva

Ombygging av Follafoss kraftverk vil bare i liten grad påvirke flommene i vassdraget i forhold til dagens situasjon. Under normale driftsforhold vil overløp fra Folladammen bli redusert som følge av større slukeevne i det nye kraftverket. I tilfelle Follafoss kraftverk er ute av drift og det er fare for flom, må overføringen fra Brattreitelva stenges for å unngå økning av flommen i Follaelva.

Behovet for å opprettholde minstevannføring i de berørte elvene er vurdert i flere fagrappporter. Av hensyn til grunnvannsinteressene (planlagt kommunalt vannverk) er det anbefalt å avgi vann fra damstedet i Brattreitelva i de tilfeller hvor vannføringen døgnmiddelverdi er under 0,03 m³/sek målt ved brua over elva på Rv 720. I forhold til landskapsbilde vil en minstevannføring virke positivt både i Follaelva og Brattreitelva, men vil stort sett være lite synlig. Også i forhold til flora og vegetasjon, fauna og villt samt fisk er en minstevannføring vurdert å ha positive effekter. Spesielt vil det ved en eventuell restaurering av Follaelva som lakseførende vassdrag være behov for slipp av minstevannføring i betydelig omfang, i tillegg til slipp av lokkeflommer. Det er tatt bilder av Brattreitelva og Follaelva på ulike vannføringer, jf. 6.6.3 (avbøtende tiltak).

NTE har ikke forutsatt avgitt minstevannføring fra Follavatnet til Follaelva. Dette begrunnes med at vassdraget har vært regulert siden 1923 og at det ikke gjøres endringer i forhold til gjeldende reguleringskonsesjon. Det er heller ikke forutsatt avgitt minstevannføring fra inntaket i Brattreitelva med unntak av en eventuell sikring av forsyningen i forhold til grunnvannsinteressene. Fra Strømsetervatnet vil det som i dag bli sluppet alminnelig lavvannføring.

Vi vil her redegjøre for de økonomiske konsekvensene av slipp av minstevannføring til Brattreitelva. Slipp av minstevannføring medfører direkte reduksjon i produksjon i Follafoss kraftverk. Energiekvivalenten for Follafoss kraftverk alt. A, er $e = 0,433 \text{ kWh/m}^3$. Avgivelse av minstevannføring, lik alminnelig lavvannføring, fra inntaket i Brattreitelva vil føre til følgende produksjonstap:

Brattreitelva

I normal driftssituasjon vil flommene bli redusert med overføringstunnelens kapasitet (7,9 m³/sek). Maksimal flommer vil bli uendret, da de kan oppstå i situasjoner hvor overføringstunnelen er ute av drift, dvs. overføringstunnelen må stenges hvis Follafoss kraftverk er ute av drift og det er fare for flom (overløp fra Follavatnet). I bilag 6.1.5 er maksimal vannføring (100 %-til) vist. I datagrunnlaget er det bare ukemidler. Da overføringskapasiteten er valgt til ca. $9 \times Q_{\text{mid}}^{\text{del}}$ vil inntaket ha kapasitet til å overføre de fleste forekommende vannføringer. Døgnverdier for vannføring vil være vesentlig høyere slik at det i mange tilfeller vil bli overløp fra inntaket. I bilag 6.1.7a er maksimal vannføring (100 %-til) ved utløpet vist. I datagrunnlaget er det bare ukemidler. Døgnverdier for vannføring vil være vesentlig høyere.

6.1.6 Fyllingsberegninger og manøvrering

Strømsetervatnet

Bilag 6.1.9 viser karakteristisk fylling i Stømsetervatnet slik de er registrert i perioden 1934-1996. Median-kurven viser at Strømsetervatnet har vært nedtappet en del gjennom sommermånedene.

Bilag 6.1.10 viser karakteristisk fylling i Strømsetervatnet etter ombygging. Den kjørestrategi som er lagt til grunn for simuleringene gir vesentlig bedre fylling i Strømsetervatnet om sommeren. Med unntak av avgivelse av alminnelig lavvannføring skal det i perioden 1. juni til 1. september ikke tappes fra Strømsetervatnet hvis vannstanden er under kote 254,00. Bestemmelsen kan dog fravikes ved prognoser om forventet flom. Dette er gjort med tanke på å redusere de problemer som hytteeierne ved indre del av magasinet har hatt med lav vannstand om sommeren. Fortsatt vil det i enkelte år kunne bli lav vannstand også om sommeren, men siktemålet er å holde en høyere sommervannstand enn tidligere. Bilag 6.1.11 viser beregnet fylling i et vannrikt år (1983) og et tørt år (1969). Disse kurvene viser også betydelig høyere sommervannstand enn det som er vist i bilag. 6.1.9.

Follavatnet

Bilag 6.1.12 viser karakteristisk fylling i Follavatnet slik de er registrert i perioden 1934-1996. Follavatnet blir holdt så høyt som mulig uten å få vanntap, da vannstanden i Follavatnet er bestemmende for effektiv trykkehøyde i Follafoss kraftverk.

6.1.7 Forslag til manøvreringsreglement

A: Reguleringer

Magasin	HRV m.o.h	LRV m.o.h	Reg. høyde m
Follavatnet	183,50	174,00	9,50
Holden	302,00	292,00	10,00
Strømsetervatnet	255,00	248,00	7,00

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner. Høydene refererer seg til NGO-system.

B: Overføringer

Avløpet fra øvre del av Brattreitelva, 20,4 km², overføres til Follavatnet.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øye at naturlige skadeflommer så vidt mulig ikke økes. Flomtapping skal foregå etter instruks som skal godkjennes av det offentlige.

Follavatnet kan korttidsreguleres mellom HRV og HRV – 1m. For øvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

Bilag 6.1.13 viser karakteristisk fylling i Follavatnet etter ombygging. Her er vist en kjørestrategi der en tapper ned magasinet noe før vårfloppen. Siktemålet vil være å holde Follavatnet så høyt som mulig uten å få vanntap. Bilag 6.1.14 viser beregnet fylling i et vannrikt år (1983) og et tørt år (1969). Situasjonen i enkeltår er som beskrevet foran, men en ser at det vil være sannsynlig med overløp på høsten.

I tillegg vil det ved korttidsregulering ville bli hyppigere vannstandsvariasjoner i Follavatnet. For å utnytte installert effekt fullt ut, trengs det et korttidsmagasin tilsvarende den øverste meteren i magasinet. Slik korttidsregulering over uka, kommer ikke fram av de simuleringene som er utført.

Holden

Bilag 6.1.15 viser karakteristisk magasinfylling i Holden i perioden 1960-1996. Kurvene viser normal bruk av magasinet med nedtapping gjennom vinteren og oppfylling om våren/sommeren slik at tappesesongen møtes med fullt magasin.

Bilag 6.1.16 viser karakteristisk fylling i Holden etter ombygging. Den samme strategi er lagt til grunn ved simulering av situasjonen etter ombygging av Follafoss kraftverk.

Bilag 6.1.17 viser beregnet magasinfylling i et vannrikt år (1983) og et tørt år (1969). På grunn av magasinets størrelse i forhold til tilløpet, vil det i tørre år kunne bli lite fylling i Holden om sommeren.

1.

Med unntak av avgivelse av alminnelig lavvannføring skal det i perioden 1. juni til 1. september ikke tappes fra Strømsetervatnet hvis vannstanden er under kote 254,00. Bestemmelsen kan dog fravikes ved prognoser om forventet flom.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperatur, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig. Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har fått anledning til å uttale seg.

6.2 *Is og vanntemperatur*

Se konsekvensutredning, *rapport nr. 1*: Undersøkelse vedr. isforhold - utarbeidet av SINTEF, Bygg og miljøteknikk.

6.2.1 *Dagens situasjon*

Samtlige magasiner islegges i normale år. I Follavatnet, utenfor utløpet av Brattingfoss kraftverk, danner det seg imidlertid en sammenhengende råk tvers over vatnet som vanligvis er åpen det meste av vinteren.

Follaelva ovenfor utløpskanalen fra Folla-foss kraftverk, samt Brattreitelva, islegges normalt alle vintre. I Follaelva nedenfor utløpskanalen fra kraftverket er det ikke vanlig at det legger seg is.

6.2.2 *Konsekvenser i anleggsfasen*

Ingen spesielle.

6.2.3 *Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak**Utvidelse av Folla-foss kraftverk**Isforhold:*

- Det ventes ikke økte isproblem ved utløpet av Follaelva for noen av de tre alternativene. Alt. B med økt avløp til elva kan gi noe mer frostrøyk i kanalen, elva og utenfor utløpet, men frostrøyk ventes bare å opptre noen få dager i året.
- Dykket utløp vest for elva (Alt. A) vil bli blandet med nok saltvann til at det ikke kan oppstå isproblem utenfor utslippet.

Vanntemperatur:

- Ved økt installasjon i kraftverket kan temperaturen i driftsvannet til bestemte tider bli noe endret på grunn av at de forskjellige sjikt i vannet tappes på en annen måte. I gjennomsnitt over tappeperioden vil temperaturen i avløpsvannet bli lite påvirket.
- Spesielt vil økt avløp av kaldt vann fra dype lag i Follavatnet i varme perioder kunne gi noe lavere overflatetemperatur lokalt ved utløpet i sjøen, dersom det gamle avløpet benyttes (Alt. B). Ved dykket utløp (Alt. A) blandes avløpsvannet raskere med saltvann, og denne effekten vil bli svært liten.

*Overføring av Brattreitelva til Follavatnet**Isforhold:*

- Sammenlignet med situasjonen nå vil det oftere og i lengre perioder dannes åpen råk på opp til noen få dekar ved utslipp til den vika som gir kortest overføring av Brattreitelva. Råksituasjonen vil variere med lufttemperaturen og med vannføring og vanntemperatur i Brattreitelva. Spesielt må en forvente at råka som nå oppstår før isen går på vannet, vil åpne seg tidligere og bli vesentlig større enn i dagens situasjon.
- Overføring med direkte tunnel til subsidiært sted lenger vest ventes stort sett å gi samme råkeforhold. Adkomst fra isen vil bli usikker nær utslippet.
- Det må forventes frostrøyk noen få dager hver vinter over råk og eventuelt kanal i kaldt og stille vær. Frostrøyken vil ikke skade jordveg eller skog, men frostrøyk over ev. kanal kan bli sjenerende for nærliggende hus. Overdekket kanal vil hindre dette.
- Det forventes ikke økte isproblem i Brattreitelva nedenfor overføringen.

Vanntemperatur:

- Utenom flomperiodene er det en relativt beskjeden vannmengde som overføres, og overføringen ventes å ha helt ubetydelig virkning på temperaturen i vannet under vanlige sommerforhold.
- I Brattreitelva nedenfor inntaket vil en kunne forvente at vannet i varme perioder vil få litt høyere temperatur, og tilsvarende litt lavere i kalde perioder. Dette gjelder særlig dersom det ikke slippes vann forbi overføringspunktet. Ved flom med overløp, og evt. ved bruk av minstevannføring vil virkningen bli liten.

Søkers kommentar:

Ved overføring av Brattreitelva etter alt. 1 vil kanalen ned til Follavatnet bli overdekket for å forhindre frostrøyk. Når det gjelder forholdet til skogsdrift vil begge alternativene stort sett gi samme råkeforhold. Vi mener derfor at det er en fordel at overføringstunnelen munner ut i Follavatnet i et område hvor det i dag danner seg en naturlig råk, isteden for at det dannes råk på to forskjellige steder. Samme resonnement gjelder også i forhold til bruken av isen i forbindelse med friluftsliv.

6.3 *Grunnvann*

Se konsekvensutredning, *rapport nr. 2*: Ingeniør- og hydrogeologiske undersøkelser langs Brattreitelva - utarbeidet av Norges geologiske undersøkelse.

6.3.1 Dagens situasjon

Det er registrert 3 private vannverk langs Brattreitelvas nordside, som henter vann fra grunnvannsbrønner boret i fjell. I tillegg er det planlagt et kommunalt vannverk ved utløpet av Brattreitelva.

6.3.2 Konsekvenser i anleggsfasen

Ingen spesielle.

6.3.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

Ved den planlagte reguleringen vil en stor del av avrenningen fra Brattreitelvas nedslagsfelt bli overført gjennom tunnel til Follavatnet.

Undersøkelsene ble i første rekke konsentrert om å kartlegge de eventuelle skadevirkninger som kan oppstå ved en redusert vannføring i Brattreitelva. Størrelsen på vanninfiltrasjonen fra elva til det omkringliggende grunnvannsmagasin (planlagt kommunalt vannverk) ble beregnet til 0,02 m³/sek. NTE har utført beregninger av i hvor stor del av året vannføringen etter regulering, statistisk sett, vil kunne ligge lavere enn 0,02 m³/sek. Beregningene viser at en slik vannføring vil kunne opptre i 2 % av året. Omfanget av uønsket lav vannføring vurderes derfor som stort nok til at forholdet bør ivaretas gjennom pålegg om styrt minstevannføring.

Redusert vannføring i Brattreitelva forventes ikke å medføre reduksjon i kapasiteten for fjellbrønnene som forsyner de private vannverkene ved Brenna, Rennemo og Ystmark. Det er derfor ikke grunnlag for å kreve at det iverksettes særskilte tiltak rettet mot disse grunnvannsanleggene.

Når det gjelder fare for overflatedrenering antas den største risikoen å være knyttet til tilnærmet vertikale sprekksoner i tunnelens midtre parti. Topografien gir også indikasjoner på en sprekksoner som krysser den sørligste del av tunneltraseen. Den førstnevnte sonen går gjennom flere våtmarksområder. Den sørligste sonen går gjennom områder med dyrket mark. Under tunneldrivingen bør det legges ekstra vekt på lekkasjeproblematikk på de omtalte tunnelstrekningene.

Avbøtende tiltak

Det anbefales at utbygger pålegges å opprettholde en minstevannføring i Brattreitelva på 0,03 m³/sek, målt ved brua over elva på Rv 720. Utbygger bør pålegges å opprette og drive en målestasjon ved den omtalte bru, hvor det foretas målinger av vannstand/vannføring i Brattreitelva. I de tilfeller hvor vannføringen døgnmiddelerverdi er mindre enn 0,03 m³/sek bør tapping fra damstedet i Brattreitelva automatisk iverksettes. Tapping opprettholdes inntil vannføringen 3-døgns middelerverdi overstiger 0,03 m³/sek.

For en ytterligere sikring av grunnvannsressursene ved utløpet av Brattreitelva anbefales terskelbygging på strekningen fra brua på Rv 720 ned til elvemunningen.

6.4 Sedimenttransport og erosjon

Sedimenttransport og erosjon anses ikke å være noe problem. Økt installasjon i Follafoss kraftverk (alt. A og B) vil innebære noe mer variasjon i vannstanden i Follavatnet, men dette vil ikke innebære fare for erosjon da strandsonen for det meste består av fast fjell og naturlig plastringshud.

Området der overføringskanalen fra Brattreitelva kommer ut i Follavatnet (alt. 1) vil bli erosjonssikret.

6.5 Skred og stabilitetsforhold

Anleggsområdene er ikke skredutsatt. Før anleggsstart vil det imidlertid bli foretatt nærmere skredundersøkelser, spesielt i området ved turbinrørene dersom det blir aktuelt med utbygging av Follafoss kraftverk etter alternativ B eller 0.

6.6 Landskap

Se konsekvensutredning, rapport nr. 3: Konsekvensutredning for deltemaet landskapsbilde-utarbeidet AsplanViak.

6.6.1 Dagens situasjon

Det er først og fremst topografien som gir landskapet preg. Landskapet reiser seg fra Beitstadfjorden i en markert dalside med sør-østlig retning og flater ut i et fremre platå på ca. 150 meters høyde og videre vestover i et fjellplatå på ca. 300 meters høyde. Fjellandskapet er variert med mange vann, fjelltopper og store, sammenhengende myrstrekkninger. Landskapet gjennomskjæres av smale og dype daler i nordøst-sydvestlig retning, og i nord-syd retning. Disse hovedretningene preger landskapet i området.

Dalsidene langs fjorden er bratte, grunnlendte og skogkledte. Furu og granskog dominerer. I en del områder er det lauvskog, delvis med varmekjære arter som alm og hassel. Langs fjorden er det en smal strandsoner, som følges av riksvegen. Dalene har trang v-form, skogkledte dalsider og smal dalbunn. Brattreitdalen har flat dalbunn, mens Folladalen er mer vekslende og har partier som er bratte og ville.

Follafoss og Malm utgjør tettsteder, mens det ellers bare er spredt bebyggelse langs fjorden. Ved østenden av Follavatnet er det flater områder og flere gardsbruk. Fjellbygda ligger på ei hylle i den sørøstvendte dalsida opp for Brattreitelva. Det er mange gardsbruk og boliger i Fjellbygda.

6.6.2 Konsekvenser i anleggsfasen

I anleggsområdene vil det bli noe lokal graving, sprenging og utlegging av tippmasser som kan

virke inn på landskapsbildet. Disse områdene vil bli arrondert og delvis tilsådd ved slutten av anleggsperioden.

6.6.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

Follaelva

Alt. A innebærer bygging av ny kraftstasjon og flytting av utløpet direkte i sjøen. De fleste inngrepene gjøres i områder som fra før er preget av inngrep, eller i områder som er lite eksponert fra omgivelsene. Tørrleggingen av utløpet fra kraftstasjonen er den endringen som vil være mest synlig. Utløpet oppleves i dag i sammenheng med kraftstasjonsbygningen og gir liv og logikk i landskapet. Utløpet gir vann til nederste del av Follaelva og tydeliggjør dermed elveløpet på fjære sjø. Alternativet vurderes totalt sett å ha liten negativ konsekvens for landskapsbildet.

Alt. B innebærer oppgradering av installasjonen i eksisterende kraftstasjon, økt slukeevne og aggregatstørrelse. De fleste inngrepene gjøres i områder som fra før er preget av inngrep eller i områder som er lite eksponert fra omgivelsene. Dagens utløp fra kraftstasjonen opprettholdes og forsterkes og dette anses å gi positiv konsekvens for landskapsbildet.

0-alternativet gir ingen synlige endringer av landskapsbildet.

Brattreitelva/Follavatnet

Overføring av Brattreitelva (gjelder begge alternativer) medfører redusert vannføring i elva samt behov for plassering av overskuddsmasser ved østenden av Follavatnet. Begge tippokalitetene ved Follavatnet vil gi begrensede inngrep i landskapet. Konsekvensene av redusert vannføring i elva blir størst fra Skrubben til fjorden (de nederste 1 km av Brattreitelva).

Avbøtende tiltak

- Arrondering av tippområder
- Terskler/biotopforbedrende tiltak: Med Follaelvas profil og elvetopografi er behovet for terskler og biotopforbedrende tiltak forholdsvis lite. Brattreitelva er lite eksponert fra bebyggelse og trafikerte områder, med unntak av området fra Rv 720 til utløpet, der betydningen av vannspeil vil bli stor. Det anbefales derfor å utrede vannspeil her. Videre oppover i elva er det ikke aktuelt å etablere større vannspeil. Topografien ligger ikke til rette for bygging av tradisjonelle terskler, men at det vurderes å foreta elvekorreksjoner, kulpgravinger mv.
- Minstevannføring: For å få visualisert virkningen av en eventuell minstevannføring er det tatt bilder av vassdragene hvor de er mest eksponert for innsyn. I Follaelva ble det tatt bilder av liten vannføring (ca. 0,15 m³/sek ved utløpet i sjøen). Dagen etter ble

det sluppet ca. 0,5 m³/sek fra Folladammen og det ble tatt bilder av de samme områdene. Også i Brattreitelva ble det tatt bilder ved to forskjellige vannføringer. Vassdraget er ikke regulert og det foreligger derfor ikke muligheter for å foreta en kunstig manipulerings av vannføringen slik det ble gjort i Follaelva. Det ble imidlertid tatt bilder på det som kan karakteriseres som liten (ca. 0,3 m³/sek ved utløpet i sjøen) og middels (ca. 3 m³/sek ved utløpet i sjøen) på en del utvalgte steder hvor vassdraget er mest eksponert. Minstevannføring vil landskapsmessig virke positivt for både Follaelva og Brattreitelva, men vil stort sett være lite synlig. Minstevannføring bør derfor vurderes opp mot, eventuelt som tillegg til aktuelle tiltak som for eksempel elvekorreksjon, terskelbygging og utgraving av kulper på utvalgte, eksponerte steder.

6.7 Ingeniørgeologi

Se konsekvensutredning, rapport nr. 4: Ingeniørgeologisk vurdering, utarbeidet av O.T.Blindheim.

Geologisk sett ligger anleggsområdet i det man definerer som Trondheims dekkekompleks. Bergartene i denne enheten ligger i en nordøst – sørvestgående synklinal og består av omdannede bergarter fra Ordovicisk tid, altså for om lag 450 til 500 mill. år siden. Disse er fremskjøvet under den kaledonske fjellkjededannelsen. Bergartene kan være omdannet fra sedimentære bergarter og dypbergarter. Typisk får man da gneisaktige granodioritter, som er de eldste i denne formasjonen (Beitstadgruppen), og som er omdannede dypbergarter. Nordre halvdel av tilløpstunnelen vil også drives i et omdannet konglomerat som kan fremstå med boler av ulike type bergarter. I overføringstunnelen kan man få noe vekslende forhold der bergartene forventes å vær omdannede sedimentære bergarter som sandstein/siltstein som ligger mot kanten mot Follavatnet. Nærmere Brattreitelva veksler bergarten over i mot dioritt og kvartsdioritt som er de øverste og yngste bergartene i Beitstadgruppen.

De markerte svakhetssonene faller sammen med de regionale topografiske trekk. Et markant system er det systemet som stryker i nært NØ – retning. Dette systemet vil fremkomme både som et dominerende sprekkssystem og også i form av signifikante svakhetssoner. Ut i fra de erfaringer man har fra eksisterende tunnelsystem ved Follafoss kraftverk er stabiliteten i bergmassen i dette området god. I eksisterende tunnelsystem er det benyttet spredt bolting, dels i kombinasjon med sprøytebetong som sikring ved passering av markerte soner, og det har kun unntaksvis ved kryssing av spesielle svakhetssoner vært behov for full betongutstøping. Et tilsvarende sikringsomfang forventes

også å være representativt for den fremtidige utvidelsen av Follafooss kraftverk.

Det forventes ingen spesielle problem forbundet med vannlekkasjer. Verneverdige formasjoner er ikke avdekket.

6.8 Flora og vegetasjon

Se konsekvensutredning, rapport nr. 5 og 6: Konsekvenser for plante- og dyreliv i Follaelvas munningsområde og i tippområder og Konsekvenser for flora og vegetasjon langs Brattreitelva, og marin flora og fauna i munningsområde, utarbeidet av RC Consultants AS.

6.8.1 Dagens situasjon

Follaelva/Almlia/Sandneset

Dagens munningsområde i Follaelva framstår ikke som et naturområde. Bakgrunnen for dette er de store inngrepene som er gjennomført i området. Elveløpet er flyttet og kanalisert, og begge elvebreddene består av oppfylte masser av sprengstein og grus. Selv om det nå, 10 år etter gjennomføringen av tiltaket, er etablert en rekke landplanter nær elva, har ikke disse en vitenskapelig interesse i et slikt omfang at de er vurdert nærmere i dette prosjektet. Konklusjon: Landområdene ved utløpet av Follaelva har liten botanisk interesse.

Også områdene ved det planlagte tippområdet i Almlia og ved Sandneset har relativt liten botanisk verdi.

Brattreitelva/Follavatnet

Langs den strekningen av Brattreitelva som blir påvirket av overføringen fra Follavatnet, domineres den nord-vestre dalsiden av fuktig bregneskog og blåbærskog. Den andre dalsiden får mer sollys og har innslag av varmekjære arter. De elvenære områdene domineres av gråor og har et relativt høyt artsmangfold. Det ble ikke funnet forekomster av rødlistearter i noen del av feltet.

Munningsområdet ved Malm er relativt sterkt påvirket av naturinngrep i form av utfyllinger og kanalisering, men på den nordvestre bredden er det fortsatt intakt strandeng med dominans av strandstjerne. Det er ikke knyttet store verdier til floraen i området.

Området hvor overføringen fra Brattreitelva skal munne ut i Follavatnet (alt. 1) har vært et verdifullt botanisk område pga. høy fuktighet og god tilgang på plantenæringsstoffer, men tidligere inngrep som kanalisering, veibygging, oppdyrking og hogst har redusert områdets verdi.

6.8.2 Konsekvenser i anleggsfasen

Ingen sårbare lokaliteter blir berørt.

6.8.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

Munningen av Follaelva

For alt. A vil endringene i økosystemet bli relativt store, men verdien av området er i utgangspunktet forholdsvis liten. Miljøskaden som følge av å flytte kraftverket og avløpet er derfor begrenset.

Ved valg av alt. B vil det ikke bli negative konsekvenser for Follaelvas munningsområde.

Nytt kraftverksutløp (alt. A)

Det nye kraftverksutløpet vil isolert sett medføre uvesentlig miljøskade.

Sandneset

Tippen er foreslått lagt til et område med relativt liten bevaringsverdi. Påvirkning av tiltaket, i en noe større geografisk sammenheng, vil bli liten. Tiltaket vil ha ubetydelig til begrenset miljøskade for marin flora og fauna.

Almlia

Tippen vil ha stor påvirkning på et område av relativt liten botanisk verdi. Tiltaket vil ha begrenset miljøskade.

Brattreitelva/Follavatet

Ut fra områdenes botaniske verdi og den skaden de blir påført, er det ikke snakk om svært stor miljøskade for noen av områdene. De alvorligste følgene for flora og vegetasjon kommer som følge av overføringsalternativ 2 til Follavatnet dersom dette alternativ velges. Her vil miljøskaden karakteriseres som stor. For strekningen langs den påvirkede delen av Brattreitelva, for overføringsalternativ 1 til Follavatnet og for landvegetasjonen ved utløpet av Brattreitelva vil konsekvensen være begrenset miljøskade.

Når det gjelder Brattreitelvas munningsområde har området ikke særlig betydning for marin flora og fauna, og endringene som følge av tiltaket forventes å bli små. Miljøskaden blir derfor ubetydelig.

Avbøtende tiltak

- Slipping av minstevannføring/flommer i Follaelva (alt. A)
- Slipping av flommer i Brattreitelva i perioder med stor vannføring
- Deponering av steinmassene ved Follavatnet så nært opp til veggen som mulig (alt. 1)
- Deponering av steinmassene i Follavatnet (alt. 2)

Søkers kommentar:

I en normal driftssituasjon vil flommene i Brattreitelva bli redusert med overføringstunnelens kapasitet (7,9 m³/sek). Maksimale flommer blir uendret, da de kan oppstå i situasjoner hvor overføringstunnelen er ute av drift. I bilag 6.1.5 er maksimal vannføring (100 %-til) vist. I data-

grunnlaget er det bare ukemidler. Da overføringskapasiteten er valgt til ca. $9 \times Q_{\text{middel}}$ vil inntaket ha kapasitet til å overføre de fleste forekommende vassføringer. Døgnverdier for vassføringer vil være vesentlig høyere slik at det i mange tilfeller vil bli overløp fra inntaket.

Når det gjelder deponering av steinmasser ved Follavatnet (alt.1) vil en del av massene bli brukt til overdekking av kanal. Resten av massene vil bli plassert etter en samlet vurdering hvor en legger vekt på landskapsmessige forhold og tilgjengelighet i forbindelse med senere utnyttelse mv.

6.9 Fauna og vilt

Se konsekvensutredning, *rapport nr. 7*: Fiskeribiologiske og viltbiologiske undersøkelser i Follaelva og Brattreitelva og *rapport nr. 8*: Tilleggsopplysninger, utarbeidet av NTNU-Vitenskapsmuseet.

6.9.1 Dagens situasjon

Follaelva

Follaelva er allerede sterkt berørt av eksisterende kraftutbygging.

Brattreitelva

Brattreitelva synes å ha et ornitologisk arts mangfold som samsvarer godt med det en kan forvente på grunnlag av det aktuelle nedbørfeltets areal. Vannfuglfaunaen er ikke spesielt rik. Den rikeste fuglebiotopen finnes i tilknytning til skoglia på nordsiden av elva nedstrøms inntaksdammen. Selv om Brattreitelva er en utpreget flomelv, så medfører den bratte profilen at relativt lite av denne skogen er under direkte innflytelse fra elva. For øvrig er inngrepene i dalføret allerede betydelig i form av kraftlinje, vegbygging, hogst m.m.

Forekommende pattedyr ble hovedsakelig registrert ved hjelp av sportakseringer på snø langs nedre deler av Brattreitelva, men det ble også sett etter sportegn ved det øvrige feltarbeidet i området.

6.9.2 Konsekvenser i anleggsfasen

Ingen spesielle.

6.9.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

Follaelva

Det forventes ingen endringer i forhold til dagens situasjon når det gjelder områdets fauna.

Brattreitelva

Vassdraget synes å ha et ornitologisk arts mangfold som samsvarer godt med det en kan forvente på grunnlag av det aktuelle nedbørfeltets areal. Vannfuglfaunaen er ikke spesielt rik, og de vaderartene som er blitt registrert vil ikke

forventes å bli vesentlig berørt ved en eventuell overføring av Brattreitelva. Den rikeste fuglebiotopen finnes i tilknytning til skoglia på nordsiden av elva nedstrøms inntaksdammen. Her er det blant annet påvist flere arter med varmekjære spurvefugler og spettefugler, der den eneste "røddlistearten" som er påvist i området også inngår (gråspett). Selv om Brattreitelva er en utpreget flomelv, så medfører den bratte dalprofilen at relativt lite av denne skogen er under direkte innflytelse av elva. Derfor forventes små endringer i dette fuglesamfunnet, selv om inngrepet innebærer liten restvannføring og reduserte flomtopper.

For øvrig er inngrepene i dalføret allerede betydelig i form av kraftlinja, veibygging, hogst m.m. I Brattreitelvas munningsområde er det et dyreliv som en kan forvente, men med unntak av noen spesielle brakkvannsarter. Dette trolig som følge av at elva også i dag i lange perioder har så liten vannføring at saltinnholdet her til tider blir nært opp til det en finner ute i fjorden. Det er derfor lite trolig at den aktuelle tilleggsreguleringen vil kunne medføre noen vesentlige endringer i forhold til områdets betydning for vannfugl. Stokkanda, som synes å være karakterarten her, vil trolig være mest avhengig av at det ikke skjer ytterligere inngrep i det resterende strandengområdet ved elveutløpet.

Det synes ikke å foregå noe konsentrert dyretrekk i området som vil kunne bli vesentlig berørt av den aktuelle anleggsaktiviteten. Oter og mink er de eneste pattedyrartene som kan bli vesentlig påvirket av den aktuelle utbyggingen. Minken er en lite ønsket art i norsk fauna, så de negative konsekvensene en måtte få for denne arten blir ikke tillagt noen vekt. For oteren er imidlertid situasjonen en helt annen, ettersom dette er en "røddlisteart" som Norge har et spesielt forvaltningsansvar for. Oteren lever stort sett av fisk, og i dag framstår Brattreitelva som ei middels god produksjon selv for sjørørret og innlandsørret. Dersom elva blir overført til Follavatnet, vil elva nedstrøms inntaket miste sin betydning som leveområde for fisk og annen elvefauna. Dette vil kunne få betydelige konsekvenser for de oterene som benytter Brattreitelva som sitt næringsområde og eventuelt yngleområde. Antall dyr som blir berørt kan imidlertid neppe være spesielt stort.

Avbøtende tiltak

- Slipp av minstevannføring i Brattreitelva
- Kulpgraving

6.10 Fisk

Se konsekvensutredning, *rapport nr. 7*: Fiskeribiologiske og viltbiologiske undersøkelser i Follaelva og Brattreitelva og *rapport nr. 9*: Vurdering av minstevannføring og tiltak i Follaelva, utarbeidet av NTNU-Vitenskapsmuseet.

6.10.1 Dagens situasjon

Follaelva

Follaelva er i dag sterkt påvirket av vassdragsregulering. Det er ikke pålagt minstevannføring, og vannføringen bestemmes av et lite restfelt og overløp på dammen i Follavatnet. Disse overløpene er relativt hyppige i et normalår. Undersøkelsen, som ble utført i en nedbørsfattig periode med svært lav vannføring, viser at elva likevel har en viss produksjon av ørret, spesielt i gjenværende kulper i elva, men at produktivt areal er lite. Bra tetthet av ørretunger nederst i elva og registrering av laksunger helt nederst viser også at elva, i hver fall i enkeltår, har en viss betydning som produksjonselv for anadrom fisk. Bunndyrsfaunaen i elva er preget av reguleringen, særlig øverst, og undersøkelsen har videre vist at elva på en kortere strekning har redusert artsmangfold av bunndyr, sannsynligvis på grunn av sig fra søppelfyllinger. Det ble ikke registrert arter som er oppført på den norske "rødlista".

Brattreitelva

Brattreitelva er ei lita, uregulert og forholdsviss bratt elv hvor vannføringen endres raskt ved nedbør. Elva er sjørrettførende i ca. 5 km, og på hele elvestrekningen ble det funnet jevne tettheter av ørret hvor alle årsklasser en kan forvente var representert. Elva fremstår som ei middels god produksjonselv for sjørret og innlandsørret. Laks kan gå opp i elva i enkeltår, men elva har neppe egen laksestamme. Bunndyrsfaunaen var dominert av døgn- og steinfluer og hadde en forventet sammensetning, typisk for bratte skogselver i Trøndelag.

6.10.2 Konsekvenser i anleggsfasen

Lokal tilgrumsing i Follavatnet ved sprenging av overføringstunnelen fra Brattreitelva forventes å gi små virkninger for fisken. Ved tverrslaget som skal opprettes ved driving av ny tilløpstunnel fra Almlia vil det bli sluppet ut en del drene-sjevann til Follaelva. Dette forutsettes imidlertid håndtert på forskriftsmessig måte.

6.10.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

Follaelva

En utbygging etter de skisserte planer (alt. A og B) vil ytterligere redusere livsmulighetene for fisk og øvrig ferskvannsfauuna i Follaelva, og de nederste partier av elva vil ikke lenger kunne fungere som produksjonsområde for anadrom fisk.

Avbøtende tiltak

Jf. pkt. 6.10.4.

Energi-kvivalenten i Follafoss (alt. A) $e = 0,4329 \text{ kWh/m}^3$
Minstevannføring $Q_{\min} = 0,5 \text{ m}^3/\text{s}$ utgjør et tap på 6,8 GWh/år

Brattreitelva

Elva vil bli tørrlagt i øvre del nedstrøms inntaket. Også vannføringen ved utløp sjøen vil bli sterkt redusert, og elva vil miste sin betydning som leveområde for fisk og øvrig elvefauna og som sjørrettelv.

Avbøtende tiltak

- Minstevannføring
- Kulpgraving og biotopjusteringer

6.10.4 Restaurering av Follaelva som lakseførende vassdrag

(Se konsekvensutredning: rapport nr. 9).

Konklusjon:

1. Follaelva har et godt potensiale for å kunne restaureres som laks- og sjørrettførende vassdrag.
2. En restaurering vil forutsette at det slippes en minstevannføring. Et forsøk med vannslipp på $0,5 \text{ m}^3/\text{s}$ synes å gi gode oppvekstområder for laks- og ørretunger og standplasser for gytefisk. Det anbefales å fastsette en endelig minstevannføring etter forsøksvisse vannslipp i størrelse $0,4 - 1,0 \text{ m}^3/\text{s}$.
3. En restaurering forutsetter videre at det må slippes lokkeflommer for å sikre gyteoppgang av laks og sjørret. Anbefaling om størrelse og hyppighet på lokkeflommene er ikke mulig å gi på generelt grunnlag, men det anbefales forsøksslipp av $1-5 \text{ m}^3/\text{s}$ over ett til to døgn. Videre anbefales det å foreta biotopjusterende tiltak på den nederste del opp til riksvegbrua.
4. Restaurering av Follaelva med de skisserte tiltak er fullt mulig etter utbyggingsalternativene B og 0, med eller uten overføring av Brattreitelva. Utbyggingsalternativ A vil medføre stor usikkerhet med hensyn til å få anadrom fisk til å vandre opp i Follaelva, og vil sannsynligvis kreve bruk av større og hyppigere lokkeflommer for å lykkes. Med pålagt minstevannføring vil også ungfiskproduksjon og ivaretagning av ferskvannsfauunaen kunne sikres etter alt. A.

Søkers kommentar:

Når det slippes tilstrekkelig vann kan laks og sjørret vandre ca. 2,1 km oppover i Follaelva. Rapporten angir en mulig årlig produksjon på denne strekningen fra 3600 til 4800 laks- og sjørrettsmolt. Andel tilbakevandring er ikke antydnet i rapporten, men ligger normalt på mellom 1 - 5 %. Dette gir en tilbakevandring av laks- og sjørret på mellom 36 - 240 gytefisk.

Forslaget til minstevannføringer vil gi følgende tap i kraftproduksjon mv.:

Minstevannføring: $Q_{\min}=1,0 \text{ m}^3/\text{s}$ utgjør et tap på 13,7 GWh/år

Det forutsettes en kraftpris på 0,20 kr/kWh.

Verdi av tapt årsproduksjon blir da:

$Q_{\min}=0,5 \text{ m}^3/\text{s}$, 6,8 GWh/år

kr 1 360 000,-

$Q_{\min}=1,0 \text{ m}^3/\text{s}$, 13,7 GWh/år

kr 2 740 000,-

Slipping av lokkeflommer har mindre økonomisk betydning:

Slipping av $5 \text{ m}^3/\text{s}$ i to døgn utgjør et tap på 0,37 GWh

Verdien av en slik lokkeflom

kr 74 797,-

Vi antar at det slippes 5 lokkeflommer pr. år.

kr 373 985,-

Anleggskostnad for et arrangement for slipping av minstevannføring fra

Folladammen, antatt

kr 1 500 000,-

som avskrives over 40 år, 5 % rente, kostnad pr. år

kr 84 417,-

Samlet årskostnad for slipp av minstevannføring:

$Q_{\min}=0,5 \text{ m}^3/\text{s}$

kr 1 818 402,-

$Q_{\min}=1,0 \text{ m}^3/\text{s}$

kr 3 198 402,-

I tillegg vil vi påpeke at en eventuell restaurering av Follaelva som lakseførende vassdrag vil komme i konflikt med planene for bruk av vassdraget til vannforsyning, bl.a. til Follasmolt.

6.11 Kulturmiljø og kulturminner

Se konsekvensutredning, *rapport nr. 10*: Arkeologisk rapport, utarbeidet av Nord-Trøndelag fylkeskommune, *rapport nr. 11*: Samiske kulturminner og kulturmiljø, utarbeidet av Sametinget, Miljø- og kulturavdelingen og *rapport nr. 12*: Konsekvensutredning for deltemaet kulturmiljø, utarbeidet av AsplanViak.

Fylkesarkeologen i Nord-Trøndelag har foretatt undersøkelser i tiltaksområdene. I Almlia ble det funnet et enslig funn, en kokegrop fra bronsealderen. Området er friggitt og Fylkesarkeologen anser at kulturminnelovens § 9 er oppfylt.

Det er ikke registrert kulturminner fra nyere tid i Brattreidalen. I Follafoss finnes det en lang rekke kulturminner fra nyere tid, knyttet til industrisamfunnet som er bygd opp rundt kraftproduksjon og trelastindustri. Follafoss kraftverk ble bygd i perioden 1919 – 1923. Kraftverket med rørgate, kraftstasjons- og administrasjonsbygg er et monumentalt anlegg som dominerer tettstedet.

Det er ikke registrert kulturminner fra nyere tid i planlagte tipp- og anleggsområder, og tiltaket vil heller ikke komme i konflikt med samiske kulturminner.

Alternativ A vurderes å gi negative konsekvenser for kulturmiljø i og med at dagens kraftstasjon blir stående igjen som en "kulisser" i landskapet, uten å fylle sin egentlige funksjon. Tørrlegging av utløpet svekker intensiteten i kraftstasjonsområdet som kulturmiljø. Alternativ B anses samlet å gi positiv konsekvens for kraftstasjonsområdet som kulturmiljø. 0-alternativet innebærer ingen endringer for kulturmiljø.

Overføring av Brattreitelva anses ikke å ha negative konsekvenser for kulturmiljø.

Avbøtende tiltak

Aktuelle avbøtende tiltak er for alternativ A bevaring og vedlikehold av Follafoss kraftstasjon. Det bør vurderes hvordan kraftstasjonen kan gis en ny funksjon, og hvordan dagens eksterior

på best mulig måte kan bevares. Eventuelt ønske om vern vurderes og iverksettes av vernemyndighet.

Søkers kommentar:

NTE har allerede vedtatt å bevare eksisterende kraftstasjon og tilløpsrør som et kulturhistorisk minnesmerke. Ombygging av Follafoss kraftverk fører til at de to frittliggende tilløpsrørene og de fire gamle aggregatene settes ut av drift. Koblingsanlegg og kontrollrom vil derimot bli fornyet i nødvendig grad og blir en del av det nye anlegget.

6.12 Vannkvalitet

Se konsekvensutredning, *rapport nr. 13*: Resipientforhold i Follaelva og Brattreitelva, utarbeidet av Helge Reinertsen.

6.12.1 Dagens situasjon

Follaelva

Det kan tyde på at Follaelva påvirkes av avrenning fra fyllplass i øvre deler av vassdraget, men verken kjemiske eller biologiske data indikerer tilførsler som gjør vannet uegnet som drikkevann. Vannkvaliteten påvirkes imidlertid merkbar av jordbruksaktivitet og beiting av dyr i nedslagsfeltet, noe som gjør vannet uegnet som drikkevann uten behandling for koliforme bakterier. Det må antas at det i årstider med lav temperatur i nedslagsfeltet vil være betydelig bedring i nevnte forhold. I perioder med lav temperatur i elvevannet og lav lysinnstråling, vil det imidlertid være liten eller ingen omsetning av næringssalter og organisk stoff i elva. Følgelig er det spesielt viktig at det under slike forhold ikke finner sted tilførsler til elva fra jordbruksaktiviteter som spredning av gjødsel eller sig fra gjødselkjellere.

Follaelva har også et høyt fargetall, blant annet på grunn av tilførsel av mye humusstoffer fra sidebekker i nedbørsperioder. Følgelig er det ut fra vannfarge mest gunstig å benytte Follaelva

som drikkevannskilde i perioder hvor det meste av vannet kommer fra Follavatnet. Før plassering av inntakssted for vann i nedre deler av Follaelva, bør det skje en avklaring om evt. innhold av metaller, kjemikalier og lignende i barkdeponiet, ev. tas prøver i selve barkfyllingen.

Brattreitelva

Brattreitelva er et typisk næringsfattig vassdrag, men med mulig periodevis tilsig fra deponi av kloakkslam like nedenfor fylkesvei, uten at det så langt har påvirket verken flora eller fauna på en negativ måte. Koliforme bakterier og høyt fargetall vil også være forhold som må trekkes inn ved bruk av vannet i drikkevannssammenheng, sammen med bruk av nevnte deponi for kloakkslam.

6.12.2 Konsekvenser i anleggsfasen

Utslipp fra driving av tunneler samt fra boligrigger forutsettes håndtert på forskriftsmessig måte.

6.12.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

Follaelva

I forhold til i dag forventes det ingen endringer i resipient situasjon i Follaelva for noen av utbyggingalternativene.

Brattreitelva

En eventuell regulering av Brattreitelva vil overføre en middelvannføring tilsvarende 0,88 m³/s, med en middelvannføring i restfeltet på 0,55 m³/s. En slik overføring kan ikke antas å ha betydning for elva som resipient, forutsatt at mulig avrenning fra nevnte deponi holdes under kontroll.

Avbøtende tiltak

Eventuell minstevannføring må vurderes ut fra behov som drikkevann for beitende dyr og for ev. fiskeinteresser. Selv under dagens forhold vil elva i perioder med liten nedbør være nærmest tørrlagt, så en mindre minstevannføring vil hindre en total uttørring av elveleiet.

6.13 Annen forurensning

6.13.1 Dagens situasjon

Follafoss kraftverk ligger i Follafoss sentrum, men innenfor et område som er regulert til industriformål. I tillegg til *støy* fra eksisterende kraftstasjon er det annen virksomhet i området som representerer støykilder. Det foregår også en betydelig tungtransport inn og ut av området.

Når det gjelder *avfall* har Verran kommune innført kildesortering, og det er innført spesialavfallsmottak i Follafoss og Malm.

I Follafoss er det tilfredsstillende *avløp* fra boligbebyggelsen. Avløpet går gjennom slamavskiller og videre til dyputslipp i sjøen.

6.13.2 Konsekvenser i anleggsfasen og mulige avbøtende tiltak

Støy blir først og fremst et problem i området ved Follafoss. Her vil anleggsaktiviteten innebære støy i forbindelse med transport av tippmasser og fra tunnelvifter. Også ved Follavatnet og i området ved Almlia vil anleggsaktiviteten forårsake en del støyproblemer for de som bor i nærheten. Støy vil ikke kunne unngås i anleggsfasen.

Avbøtende tiltak

- Anleggstrafikk nær bebyggelse bør om nødvendig begrenses til dagtid.
- Skjerming av anleggsområder med støyskjermer.

Avfallshåndtering i anleggsperioden bør følge de regulære kommunale kravene. Avfall utover dette må håndteres i tråd med retningslinjer og krav fra de respektive myndigheter.

Avbøtende tiltak

- Anleggsområdene ryddes og reetableres etter at anleggsperioden er avsluttet.
- Avfallet fra anleggsarbeidet og riggområdene sorteres og behandles i henhold til de rutinene som gjelder i Verran kommune.

På riggområdene er det viktig å ta hånd om *avløpsvannet* på en tilfredsstillende måte. Avløpsvann fra vaskeplasser og verkstedhaller må ledes til en oljeavskiller og filtreres før utslipp til resipient. Også avløpet fra tunneldriften må ivaretas på forskriftsmessig måte.

Avbøtende tiltak

- Avløp fra tunneldriften, vaskeplasser og verkstedhaller må ledes til oljeavskiller og infiltreres før utslipp til resipient.
- Riggområdene i Follafoss tilknyttes kommunalt avløpsnett.

6.13.3 Konsekvenser i driftsfasen

Forutsatt at det blir gjennomført opprydding på anleggsstedene og riggområdene etter avsluttet anleggsperiode forventes ingen forurensning i driftsfasen.

6.14 Lokalklima

6.14.1 Dagens situasjon

Området ligger i en overgangssone mellom maritimt klima og er innlandsklima. Den korte avstanden til kysten gjør at det ofte er innbrudd av fuktige, maritime luftmasser. Normal årsnedbør er 1200-1500 mm. Nedbøren er fordelt over hele året uten noen spesiell tørr periode. Normalt er det minst nedbør vår og tidlig sommer, mest høst og vinter.

Normal månedsmiddeltemperatur varierer i løpet av året mellom 14°C og -5°C. Mini-

mumstemperaturer lavere enn - 20°C kan forekomme om vinteren, og om sommeren kan det forekomme maksimumstemperaturer rundt 30°C enkelte steder i vassdraget.

6.14.2 Konsekvenser i anleggsfasen

Ingen.

6.14.3 Konsekvenser i driftsfasen

Ved overføring av Brattreitelva kan det opptre frostrøyk noen få dager hver vinter over råk og eventuelt kanal i kaldt og stille vær. Frostrøyken vil ikke skade jordveg eller skog, men frostrøyk over eventuell kanal kan bli sjenerende for nærliggende hus. Overdekket kanal vil hindre dette.

Follafoss kraftverk, alt. B, med økt avløp til elva kan gi noe mer frostrøyk i kanalen, elva og utenfor utløpet, men frostrøyk ventes bare å opptre noen få dager i året.

6.15 Jord- og skogbruk

6.15.1 Dagens situasjon

Landbruksaktiviteten i de områdene som blir berørt, særlig for jordbruket, er preget av at utbyggingsområdene ligger forholdsvis høgt over havet, sett i forhold til vegetasjonsgrensene. Dette gjelder spesielt ved østenden av Follavatnet. De fleste gårdbrukerne driver med melkeproduksjon og sau.

Skogbruket er preget av at det er vesentlig to store skogeiere i området; Statskog og Norske Skogindustrier. Her drives intensivt. Gårdskogene i området er forholdsvis små, og har følgelig mindre betydning for den enkelte grunneier enn jordbruksdrifta.

6.15.2 Konsekvenser i anleggsfasen

Rigg og tippområder blir anlagt på landbruksareal av blandet bonitet. Etter at anlegget er ferdig, blir områdene satt i ønsket stand.

6.15.3 Konsekvenser i driftsfasen

Sett under ett blir det liten landbruksmessig verdiendring av området i forbindelse med kraftutbyggingen. Råk i Follavatnet, utenfor overføringstunnelen fra Brattreitelva, vil kunne påvirke skogsdriften ved å hindre bruk av isen til transport og adkomst, men ikke ha noen virkning på tilvekst og trivsel av skog og ev. jordvei.

Redusert vannføring i Brattreitelva og redusert gjerdeeffekt

Se konsekvensutredning, rapport nr. 14: Notat utarbeidet av Verran kommune, Landbrukskontoret.

Brattreitelva vil ved stor vannføring fungere som sjølgjerde for storfe og sau. Hvor godt ei elv fungerer som gjerde er avhengig av en rekke forhold som vannføring, terrengforhold, mv.

Grunneierne frykter at vannføringen i Brattreitelva blir så liten at dette reduserer gjerdeeffekten og tilgang på drikkevann til beitedyr.

Avbøtende tiltak

- Minstevannføring
- Terskler

Søkers kommentar:

Virkningen på sjølgjerde og eventuelle ulemper for skogsdrift er et erstatningsspørsmål, og vil bli behandlet sammen med andre erstatningskrav i forbindelse med utbyggingen.

6.16 Reindrift

Tamreinteressene vil ikke bli berørt i forbindelse med utbyggingen.

6.17 Ferskvannsressurser, vannforsyning

Se konsekvensutredning, rapport nr. 15: Vannforsyning til boliger og industri i Follafoss, utarbeidet av RG Prosjekt.

6.17.1 Nåværende vannforsyning

Brattreitelva blir i dag ikke benyttet direkte til vannforsyning, men det er planlagt et kommunalt vannverk i utløpet av vassdraget basert på grunnvann, jf. pkt. 6.3.

Når det gjelder Follaelva er vannforsyning til boliger og industribedrifter i Follafoss tilknyttet Follafoss kraftverk. Kraftverket er dermed "vannkilde" for vannforsyningen til følgende abonnenter/brukere:

- Boligbebyggelsen inkl. forretning, skole, samfunnshus mv. i Follafoss (Follafoss vannverk)
- Södra Cell Folla (tremassefabrikk)
- Follasmolt

Follafoss vannverk og Södra Cell Folla tar ut vann fra turbinrøret foran turbinene. Follasmolt tar vann nedstrøms turbinene og pumper vannet til sitt anlegg.

Det foreligger avtaler mellom industribedriftene og NTE som gir bedriftene rettigheter til å ta ut vann etter behov. Södra Cell Folla skal betale for vannuttak over 150 l/s, men ut over dette krever ikke NTE kompensasjon for retten til å ta ut vann. NTE har ikke forsyningsplikt, dvs. bedriftene kan ikke kreve at NTE skaffer alternativ vannforsyning ved vedlikehold og driftsstans som fører til at turbinrøret nedtappes og kraftverket stoppes. Ved planlagte driftsavbrudd skal bedriftene varsles i god tid.

Når det gjelder uttak av drikkevann til boligbebyggelsen, er det avtalemessige grunnlaget usikkert. Praksis har vært at Follafoss vannverk, som eies av Verran kommune, har tatt ut vann etter behov uten å betale noe for dette. Ved driftsstans i kraftstasjonen har vannverket (dvs. Verran kommune) selv sørget for reserveforsyning. Follafoss vannverk leverer ikke drikke-

vann med kvalitet i samsvar med drikkevannsforskriften, og er ikke godkjent.

6.17.2 Konsekvenser i anleggsfasen og mulige avbøtende tiltak

Under anleggsperioden må tilløpstunnelen tømmes for vann og det blir da stopp i vannforsyningen til de brukerne som har forsyning fra Follafoss kraftverk. Hvor lang tid det blir stopp i forsyningen fra kraftverket er avhengig av alternativ. Alt. A vil gi en stopptid på 6 måneder, alt. B 2 år og alt. 0 8 måneder.

Avbøtende tiltak

I anleggsperioden etableres midlertidig vannforsyning med inntak i Follaelva, og tapping av vann fra Follavatnet. Inntaksdam med fiskesperre bygges 30 – 40 m ovenfor riksvegbrua. Overføringsledning legges vest for elva ned til pumpestasjon for Follasmolt hvor den kobles til pumpeledningen til Follasmolt. Follafoss vannverk og Södra Cell Folla monterer egne uttak med trykkøkningsanlegg fra overføringsledningen, og som kobles til eksisterende ledningsnett i området. *Denne løsningen vil senere fungere som permanent reservevannforsyning, men vil komme i konflikt med planene om å restaurere Follaelva som lakseførende vassdrag.*

6.17.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulig avbøtende tiltak

For å vurdere mulige alternative løsninger for å sikre tilfredsstillende vannforsyning til alle som i dag baserer seg på forsyning direkte fra Follafoss kraftverk, er det sett på 4 hovedalternativer:
Alt. 1: Vannuttak fra Follafoss kraftverk
Alt. 2: Overføring fra Follavatnet
Alt. 3: Inntak i Follaelva
Alt. 4: Kombinasjonsløsning Alt. 1/Alt. 3

Alt. 1 og alt. 2 med inntak i kraftstasjonen eller Follavatnet kommer best ut når det gjelder vannkvalitet. Alt. 2 vurderes å gi best forsyningssikkerhet både når det gjelder vannkvalitet og forsyningskapasitet. Alt. 1 gir god forsyningskapasitet mht. vannkvalitet, men dårligere når det gjelder å skaffe nok vann. Alt. 3 og alt. 4 gir god forsyningssikkerhet for å skaffe nok vann, men inntak i elva gir dårligere sikkerhet for god vannkvalitet.

Alt. 1 og alt. 2 vurderes å medføre noe mindre driftsoppfølging enn alt. 3 og alt. 4. Miljømessig er alt. 3 det beste siden det gir økt vannføring i de øverste 5 km av Follaelva. Økonomisk er alt. 2 klart ugunstigst siden dette gir ca. 50 % høyere årskostnader enn de andre alternativene.

Konklusjon:

Alt. 1 med vanninntak i ny kraftstasjon/overføringstunnel bør legges til grunn for fremtidig

vannforsyning til Follafoss vannverk, Södra Cell Folla og Follasmolt.

Avbøtende tiltak

For å ivareta planlagt kommunalt grunnvannsuttak i utløpet av Brattreitnelva kan det i enkelte tørre perioder være behov for slipp av minstevannføringer, jf. pkt. 6.3.

Søkers kommentar:

En utbygging av Follafoss kraftverk etter alt. A gir mulighet til skaffe brukerne sikrere vannforsyning enn situasjonen er i dag (alt. 0). Utbygging av Follafoss kraftverk etter alt. B innebærer samme forsyningssituasjon som i dag. I tillegg må det etableres reservevannforsyning i en mye lengre anleggsperiode enn i forhold til en utbygging etter alt. A.

Forutsetninger for uttak av trykkvann fra Follafoss kraftverk, både når det gjelder mengde og kompensasjon for krafttap, vil skje ved forhandlinger mellom partene. Dersom det ikke blir enighet, vil spørsmålet bli forelagt for skjønnsretten.

6.18 Marine ressurser

Marine ressurser vil ikke bli påvirket negativt i forbindelse med utbyggingsplanene.

6.19 Mineraler og forekomster av masser

Utbyggingen vil ikke ha negative innvirkninger på mineraler eller forekomster av masser.

6.20 Samfunn

6.20.1 Næringsliv og sysselsetting

(.....)

Tiltaket vil få liten innvirkning på næringsliv og sysselsetting, utover ringvirkninger i byggeperioden. Utbyggingen vil imidlertid være med å sikre grunnlaget for å opprettholde sysselsettingen i Follafoss kraftverk.

6.20.2 Befolkningsutvikling og boligbygging

Verran kommune, på 589 km², har ca. 2.737 innbyggere, og kommunesenteret er Malm. Øvrige tettsteder er Follafoss, Verrastranda og Verra-botn.

(.....)

Som det fremgår har folketallet i Verran kommune gått ned med 1210 personer fra 1970 til 2000. Dette representerer en nedgang i folketallet på ca. 30 %. Befolkningsutvikling og boligbygging vil ikke bli endret som følge av utbyggingen.

6.20.3 Tjenestetilbud og kommunal økonomi

Bemanningen i hele anleggsperioden utgjør ca. 75 årsverk. En del av bemanningen vil bli rekruttert lokalt.

Det vil ikke bli behov for nye arbeidsplasser etter at anlegget er satt i drift, men utbyggingen kan bidra til å sikre dagens bemanning. (.....)

6.20.4 Sosiale og helsemessige forhold

Det forventes ingen sosiale eller helsemessige konsekvenser av tiltaket. For øvrig henvises til pkt. 6.13 ovenfor.

6.20.5 Jakt, fiske og friluftsliv

Det henvises til *rapport nr. 7: Fiskeribiologiske og viltbiologiske undersøkelser i Follaelva og Brattreitelva*, utarbeidet av NTNU-Vitenskapsmuseet.

Jakt

Den planlagte utbyggingen vil ikke ha innvirkning på bruken av områdene til storvilt- og småviltjakt.

Fiske

Det drives lite fiske i Follaelva og Brattreitelva. I Follaelva fiskes det litt i den flompåvirkede delen opp til kraftverksutløpet. Det tas mest sjøørret samt en og annen laks år om annet. I Brattreitelva fiskes det stort sett sjøørret og fisket foregår helst ved utløpet, fortrinnsvis på høsten under flomperioder.

En utbygging av Follafoss kraftverk etter alt. A vil ødelegge muligheten for fiske i utløpet av Follaelva, men dette er fra før allerede meget begrenset. En utbygging etter alt. B og 0 vil ikke innebære endringer for utøvelse av fiske i denne delen av Follaelva.

Overføring av Brattreitelva vil forringe mulighetene for utøvelse av fiske i utløpet, men her vil restvannføringen gi en viss mulighet for fiske, spesielt i forbindelse med flomperioder.

Friluftsliv

Med unntak av reduserte muligheter for fiske, vil utbyggingen ikke gi negative virkninger for andre friluftslivsaktiviteter. Dårligere is/råkdannelse i Follavatnet utenfor overføringstunnelen fra Brattreitelva kan begrense utøvelsen av friluftsliv, men dette området benyttes normalt lite i forbindelse med friluftslivsaktiviteter.

7. REDEGJØRELSE FOR EVENTUELLE AVBØTENDE TILTAK OG DERES GJENNOMFØRING

Mulige avbøtende tiltak kan være bygging av terskler/biotopforbedringer, restriksjoner på bruken av magasin, vannslipping, lokkeflommer mv.

Bygging av terskler/biotopforbedringer

I nedre del av Brattreitelva kan det være aktuelt å bygge flere terskler for å ivareta grunnvannsinteressene. For øvrig ligger forholdene ikke til

rette for å bygge vanlige terskler, men det er mer aktuelt å foreta biotopjusteringer, kulpgravinger mv. Dette gjelder både i Follaelva og Brattreitelva.

Magasinrestriksjoner

I Strømsetervatnet vil det bli en noe endret bruk av magasinet enn det som har vært vanlig. Dette er gjort med tanke på å redusere de problemer som hytteeierne ved indre del av magasinet har hatt med lav vannstand om sommeren. Fortsatt vil det i enkelte år kunne bli lav vannstand også om sommeren, men siktemålet er å holde en høyere sommervannstand enn tidligere. Noe nedtapping før høstregnet setter inn vil måtte påregnes.

Vannslipping

NTE har ikke forutsatt avgitt minstevannføring fra Follavatnet til Follaelva. Dette begrunnes med at vassdraget har vært regulert siden 1923 og at det ikke gjøres endringer i forhold til gjeldende reguleringskonsesjon. Slipp av minstevannføring i Follaelva i forbindelse med en eventuell restaurering av elva som lakseførende vassdrag, vil innebære store kostnader i form av produksjonstap i Follafoss kraftverk. Spørsmålet må også sees i sammenheng med om Follaelva skal benyttes som reservevannkilde for bl.a. Follasmolt.

Det er heller ikke forutsatt avgitt minstevannføring fra inntaket i Brattreitelva med unntak av en eventuell sikring av forsyningen i forhold til grunnvannsinteressene, jf. pkt. 6.3.

Fra Strømsetervatnet vil det som i dag bli sluppet alminnelig lavvannføring, dvs. ca. 0,5 m³/sek.

Erosjonssikring

Det er aktuelt å erosjonssikre den planlagte kanalen ut i Follavatnet i forbindelse med overføring av Brattreitelva (alt. 1). Videre må selve utløpsområdet sikres slik at det ikke skjer erosjon ved nedtapping av Follavatnet.

Avtale om vannforsyning

Det er inngått avtaler med Verran kommune, Södra Cell Folla og Follasmolt om uttak av trykkvann fra den nye kraftstasjonen i Follafoss. Videre er det inngått avtale om etablering av reservevannforsyning fra Follaelva. Denne skal dekke behovet i anleggsperioden og fungere som permanent reservevannforsyning. (.....)

9. TILTAKSHAVERS ANBEFALING AV VALG AV ALTERNATIV

NTE anbefaler utbygging av Follafoss kraftverk etter alternativ A. Økonomisk er dette alternativet gunstigst. Når det gjelder de miljømessige forhold gir både alt. A og B generelt små konsekvenser, selv om alt. B gir noe mindre conse-

kvenser enn alternativ A. Samlet sett, målt både i forhold til kostnader, kraftproduksjon og miljø, er alternativ A det klart gunstigste.

Også i forhold til de samfunnsmessige forhold mener vi at alternativ A er best. Dette går først og fremst på at dette alternativet gir mulighet for en sikring av vannforsyningen til boliger og industribedriftene i Follafooss.

Når det gjelder overføring av Brattreitelva er alternativ 1 gunstigst både når det gjelder økonomi og miljø.

10. FORSLAG TIL PROGRAM FOR NÆRMERE UNDERSØKELSER OG OVERVÅKNING

På grunn av generelt små negative konsekvenser av den planlagte utbyggingen ser ikke NTE behovet for å foreslå program for nærmere undersøkelser og overvåkning.

Når det gjelder undersøkelsesplikten i henhold til lov om kulturminner § 9 er denne allerede oppfylt.

Gjennomføring av et prøveprogram med minstevannføring/lokkeflommer med tanke på restaurering av Follaelva som lakseførende vassdrag mener vi er uaktuelt av to årsaker. Sett i forhold til det potensialet for laks som ligger i Follaelva blir dette uforholdsmessig kostbart mht. tap i kraftproduksjon. Videre er en restaurering av Follaelva som lakseførende vassdrag uforenelig med planene om å utnytte elva som vannkilde til Follasmolt.

Dersom det eventuelt blir vurdert minstevannføring i Follaelva av andre årsaker enn av hensyn til fiskeribiologi, vil vi be om at denne fastsettes under konsesjonsbehandlingen. Heller ikke i Brattreitelva ser vi behovet for at det blir gjennomført en nærmere vurdering av størrelsen på en eventuell minstevannføring gjennom et prøveprogram.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden med KU har vært kunngjort og sendt på høring på vanlig måte. NVE har arrangert offentlig møte i Follafooss i Verran kommune, der NVE informerte om saksgangen og NTE orienterte om de tekniske planene og resultatet av konsekvensutredningen. I forbindelse med sluttbehandlingen har det vært befaring i området med representanter fra Verran kommune, grunneiere, hytteeierforening, NTE og NVE.

Verran kommune fattet følgende vedtak i kommunestyremøte 24.01.2002:

1. Verran kommune anbefaler at Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk får tillatelse til bygging av et nytt Follafooss kraftverk i Follaelva etter framlagte alternativ A.
2. Tunnelutløp i Follavatnet anlegges etter alt. 2.
Kommunen anbefaler at det gis tillatelse til å installere en generator på inntil 52 MVA med tilhørende apparat, kontroll- og fjern-

kontrollanlegg, samt bygging av en transformator og høyspentkabel fra kraftstasjon og fram til eksisterende koblingsanlegg.

4. Verran kommune vil ta stilling til forslag til reguleringsplan eller søknad om dispensasjon fra arealbestemmelsene i kommuneplanen når eventuell konsesjon er gitt.
5. Verran kommune ber om at følgende betingelser knyttes til godkjenning av tiltakene:
 - a) Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk overfører kr 2 000 000,- til Verran kommunes næringsfond.
 - b) Årlig overføring av kr 150 000,- (indeksreguleres) til fond for vilt- og fiskefremmende tiltak.
 - c) Krav om minstevannføring i Brattreitelva og bygging av terskler/graving av kulper i Brattreitelva og Follaelva nedenfor inntaksdam og fiskesperre for reservvannforsyning.
 - d) Brattreitelvas gjerdeeffekt skal ivaretas.
 - e) Endring i gjeldende manøvreringsreglementet for Follavassdraget, fastsatt ved kongelig resolusjon av 13. november 1936, til å innbefatte krav om minstevannstand for perioden 1. mai til 1. september i Holden for å bedre kvaliteten av Holden som friluftsområde og hyttefelt.
 - f) Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk anlegger og bekoster felles båtstø (båttsett og oppsett) og eller flytebrygger, samt foretar merking av undervannskjær og grunner i Holden i samråd med Holden Hytteeierforening.
 - g) Alternativ til båndlegging av 10 da dyrka jord i Almlia til steindeponi utredes. Arealer til industri i Follafooss eller andre samfunnsnyttige formål prioriteres. Arealer til industri i Follafooss, breddeutvidelser av Rv 720 der det er mulig - spesielt i området Geitvika. Utbedring av Holdenvegen og andre samfunnsnyttige formål prioriteres.
 - h) Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk skal kostnadsfritt utføre en analyse av produksjonspotensialet, fallrettigheter og investeringsgrenser for 4 mulige mikro-/minikraftverk i Verran kommune.
 - i) Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk pålegges å sikre nødvendig mengde grunnvannsnnydannelse til kommunens vannforsyning i Malm med nåværende kvalitet og et mengdebehov på inntil 15 l/s, og opp til nåværende kapasitet dersom det skulle bli behov for det.
 - j) Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk utreder om kommunens reservekilde i Malm kan bidra i minstevannføringsperioder, og om det er lønnsomt å benytte energien til strøm/reserveproduksjon for vannverket.
 - k) Minstevannstand (sommerhalvåret) i Follavassdraget (Sela/Strømseter) inkl. Follavatnet.

- l) Brev ang. regulering av Brattreitelva fra grunneierne langs elva hensynstas.
- m) Overtakelse av Holdenveien - Nord Trøndelag E-verk overfører et årlig beløp - stort kr 100.000,- til sommer- og vintervedlikehold av Holdenveien fra Folladalkrysset og til Holden. Beløpet indeksreguleres."

Til grunn for kommunens vedtak lå følgende vurdering:

"Vurdering

Kommunen velger i utgangspunktet å legge sin uttalelse opp i mot alternativ A i konsesjonssøknaden, da NTE primært søker om tillatelse til utbygging etter dette alternativet. I forhold til overføring av Brattreitelva er vurderingene gjort i forhold til alternativ 1, da dette jamfør KU gir minst miljømessige ulemper, samtidig som det økonomisk er mest gunstig.

Samfunnsmessig vil tiltaket i utgangspunktet få liten innvirkning på næringsliv og sysselsetting, utover ringvirkninger i byggeperioden. Bemanningen i anleggsperioden utgjør ca. 75 årsverk. NTE forespeiler at en del av bemanningen vil bli rekruttert lokalt. Det vil ikke bli behov for nye arbeidsplasser etter at anlegget er satt i drift. Vesentlig er det allikevel at utbyggingen vil være med å sikre grunnlaget for å opprettholde sysselsettingen i Follafoss kraftverk. Verran kommune vil få en årlig økning av skatter og avgifter i overkant av 1 mill. kr.

I forbindelse med utbyggingen krever Verran kommune et tilskudd fra NTE på kr 2.000.000,- til næringsfond. For ytterligere å øke de positive ringvirkningene rundt utnyttelse av vannkraft, ønsker kommunen at NTE utfører en analyse av 4 mulige mikro-/minikraftverk.

Verran kommune anser at konsekvensutredningene gir tilstrekkelig opplysninger om tiltakets virkning.

En del av de planlagte tiltakene ligger i et LNF-område. I forhold til dispensasjon fra arealbestemmelsene i kommuneplanen etter plan- og bygningsloven, vil det være naturlig å behandle denne på bakgrunn av en dispensasjonssøknad, eller alternativt behandle et forslag til reguleringsplan.

I det følgende er det sett på de områder hvor kommunen vurderer at det er vesentlig konflikter mellom tiltaket og lokale interesser.

Flora og fauna

- Vegetasjon (Konsekvensutredning. Rapport 5 og 6)

Utbyggingen vil ikke gi nevneverdig innvirkning på vegetasjonen langs elvene. I munningsområdet for Follaelva er det ikke naturlige områder igjen. Dette skyldes kanalisering av elveløpet og industriområder på begge sidene av utløpet. I munningsområdet for Brattreitelva er

situasjonen nærmest den samme med unntak av gjenværende elveslette på nordøstsiden av utløpet. Bevaring av dette området er av vesentlig lokal verdi.

- Vilt (Konsekvensutredning. Rapport nr. 7 og 8)

NTE konkludere selv med at vilt vil bli relativt lite påvirket av tiltakene. Dette gjelder i hovedsak for pattedyr og fugler som lever langs elvene.

Ferskvannsorganismer i brakkvannssonen både i Brattreitelva og Follaelva vil imidlertid bli noe påvirket. Det antas en reduksjon av disse som følge av mindre vannføring.

Oter og mink er de eneste pattedyrartene som kan bli vesentlig påvirket av den aktuelle utbyggingen. Minken er en lite ønsket art i norsk fauna, så de negative konsekvensene en måtte få for denne arten blir ikke tillagt noe vekt. For oteren er imidlertid situasjonen en helt annen, etter som det er en "rødlistart" som Norge har et spesielt forvaltningsansvar for. Oteren lever stort sett av fisk, og i dag fremstår Brattreitelva som ei middels god produksjonsselv for sjørret og innlandsørret. Dersom elva blir overført til Follavatnet, vil elva nedstrøms inntaket miste sin betydning som leveområde for fisk og annen elvefauna. Dette vil kunne få betydelig konsekvenser for de oterene som benytter Bratteitelva som sitt næringsområde og eventuelt yngleområde. Antall dyr som blir berørt er ikke kjent, men antas ikke for å være spesielt stort.

Eventuelle dyretrekk i områdene antas ikke å bli berørt av redusert vannføring i elvene.

- Fisk (Konsekvensutredning. Rapport 7 og 9)

Follaelva har i vel 80 år vært sterkt påvirket av vassdragsregulering med det resultat at elva er relativt lite egnet for produksjon av fisk. Med minstevannføring og slipp av lokkeflommer kan elva imidlertid restaureres som produksjonsselv for anadrom laksefisk.

Verran innlandsfiskenemnd er kommunens forvaltningsorgan i hht. laks og innlandsfiskeloven. Innlandsfiskenemnda har i møte den 21.11.01 sak 3/01 behandlet Follasmolt AS sin søknad om etablering av dam og fiskesperre i Follaelva. Nemnda konkluderer i sin uttalelse med at ut fra et helhetssyn hvor hensynet til naturressurser og fiskebestander veies opp mot samfunnsmessig lønnsomhet anser man tiltaket for å tale til fordel for etablering av dam og fiskesperre i Follaelva. De to sakene må sees i sammenheng og dersom man aksepterer det ene så bør man akseptere det andre.

Follaelva vil med innføring av minstevannføring kunne bli lakseførende en 5-600 meter. Med fiskekultiveringstiltak vil strekningen kunne bli attraktiv for laksefiske. Et fiskefond kan danne grunnlaget for å utføre kultiveringstiltak. Nemnda overlater imidlertid til kommunestyret som overordnet organ og fatte vedtak i saken og

oversender hele saksfremlegget som høringsuttalelse jf. K. 5/02.

Brattreitelva er ei middels god produksjonselv for sjørret og innlandsørret. Nedstrøms overføringsdammen vil elva bli tørrlagt, men gradvis få tilsig fra sidebekker nedover dalen mot utløpet i Beitstadfjorden. Som produksjonselv for fisk vil elva bli tapt. Avbøtende tiltak er minstevannføring og terskelbygging.

De samlede konsekvensene av at både Brattreitelva og Follaelva i framtiden vil være tapt som laks-/sjørretelver må regnes som et betydelig tap for friluftslivet og allmennheten i kommunen. Potensialet for tilrettelegging og forvaltning i elvene vil ikke være realiserbart for kommende generasjoner. Det vil derfor være rimelig at midler blir ført tilbake til kommunen øremerket for tiltak innen fiske, viltpleie og friluftsliv. I forbindelse med utbygging av Ormsetfossvassdraget overfører NTE ca. kr. 70 000,- årlig for vilt- og fiskepleie til det såkalte Ormsetfossfondet. Viltnemnda og innlandsfisknemnda i Veran administrerer fondet og tildeler midler til vilt- og fisketiltak i henhold til statuttene. Sett i forhold til beliggenhet, og faktumet at Brattreitelva og Follaelva har potensiale som laks- og sjørretelver, kan de forestående tiltakene sies å ha større negativ innvirkning på friluftslivet enn Ormsetfossutbyggingen. Muligheten for å kompensere utbyggingen med bedre tilrettelegging og bestandspleie andre steder i kommunen vil være til stede ved en årlig overføring til fond.

Friluftsliv og rekreasjon

Friluftslivsinteresser vil i liten grad bli berørt av utbyggingen, ut over de forannevnte momenter. Et lite unntak vil være isforholdene ved utløpet av kanalen for overføring av Brattreitelva til Follavatnet. Redusert vannføring i Brattreitelva og Follaelva vil etter utbyggingen gi negativ naturkvalitet med tørrlagte elveløp. For å dempe de negative konsekvenser en vil oppleve ved utbyggingen bør det pålegges utbygger å anlegge terskler og graving av kulper i Brattreitelva og i Follaelva nedenfor inntaksdam og fiskesperre for reservevannforskyning.

NTE ønsker ikke reguleringsendring av vannmagasinet Holden. Holden er kommunes største og mest benyttede friluftslivsområde. Vel 270 hytter finnes rundt vannet. Kommunen har sammenfallende oppfatning som Holden hytteeierforening (se vedlegg) om at konsesjonsprosessen må ta hensyn til reguleringen av Holden. Tidligere års praksis med magasinregulering har i perioder ført til meget lav vannstand i sommerhalvåret. Dette har ført til episoder der båtførere har kjørt på grunner og båt kantret. Av sikkerhetsmessige hensyn bør det for sommerhalvåret, perioden 1. mai – 1. september innføres en minstevannstand i Holden.

Øvrig kompensierende tiltak vil være bygging av utsetting og oppsettingsforhold for båtene og/eller flytebrygger for derved å lette ad-

komst til vannspeilet, spesielt i perioder ved sterk nedtapping av Holden. Videre vil det av sikkerhetsmessige forhold være behov for å merke grunner og undervannskjær ved store nedtappinger. NTE må i en dialog med hytteeierforeningen komme frem til løsninger på avbøtende tiltak.

Kulturminnevern (Konsekvensutredning. Rapport 10 og 11)

Utbyggingen berører i liten grad kulturminner. Bevaring av den gamle kraftstasjonen i Follafoass støttes i samsvar med NTEs eget ønske.

Skogbruk

Utbyggingen vurderes ikke til å ha vesentlige konsekvenser for skogbruket.

Jordbruk (Konsekvensutredning. Rapport 14)

(gjelder overføringen av Brattreitelva til Follavatnet):

Positive konsekvenser: En overføring av Brattreitelva til Follavatnet vil sannsynligvis redusere flomtjøppene og skadene ved isgang.

Negative konsekvenser: En del brukere har sau og storfe i området. Elva fungerer som et naturlig gjerde. Når vannstanden reduseres, vil denne funksjonen falle bort. I tillegg kan dyras tilgang på drikkevann bli dårligere. Elva fungerer også som en barriere for beitedyr i utmark som ikke eies av grunneierne langs elva.

Grunneierne ved tunnelutløpet i Follavatnet ønsker at traséalternativ 2 velges. Dersom traséalternativ 1 velges, frykter de kaldere lokalklima og ulemper for jordbruksproduksjonen. De ønsker at utløpet legges i grensebekken mellom eiendommene.

En steintipp i Almlia vil båndlegge 10 dekar jordbruksareal i et område med svært begrenset tilgang. Både for grunneier og naboeiendommene er matjord knapp faktor, og det leies tilleggsareal i høyreliggende områder. Det vurderes som unødvendig å båndlegge 10 dekar jord til steintipp. Annet alternativ må finnes. Fortrinnsvis ønsker kommunen at overskuddsmassene går til industriformål i Follafoass, eller andre samfunnsnyttige tiltak.

Dersom det innføres tiltak for å motvirke de nevnte negative effektene, vil konsesjonssøknaden kunne anbefales ut fra et jordbruksfaglig synspunkt.

Vannforsyning Malm Follafoass (Konsekvensutredning. Rapport 15)

- Follafoass

Utbygging av ny kraftstasjon i Follafoass (alt A), medfører tekniske og økonomiske endringer for den kommunale vannforsyningen og for industribedriftene i Follafoass. Dette er grundig utredet i konsekvensutredningens rapport nr. 15, datert juli 2000. Mulige kildealternativer og inn-

takssteder er vurdert teknisk/sikkerhetsmessig og økonomisk.

Konklusjonen og anbefaling er at "inntak i ny kraftstasjon/overføringstunnel legges til grunn for framtidig vannforsyning til Follafooss vannverk, Folla CTMP (nå Sødra Cell, Folla) og Follasmolt. Som midlertidig vannforsyning i anleggsperioden og som permanent reserveforsyning bygges inntaksdam med fiskesperre i Follaelva, 30 – 40 meter ovenfor riksvegbrua."

For kommunens vannverk er dette i samsvar med kommunens konklusjon i hovedplan for vannforsyning.

En eventuell utbygging etter alternativ B eller 0 vil ikke medføre vesentlige endringer teknisk og kostnadmessig når det gjelder hovedforsyningen for de berørte. Kommunen forutsetter derfor at utbygger vil bidra vesentlig med etablering av hoved- og nødforsyningsanlegg for de berørte parter i forbindelse med gitt konsesjon etter alt A.

- Malm (Konsekvensutredning. Rapport 2)

Overføring av Brattreitelvas øvre del til Follavatnet vil kunne få konsekvenser for eksisterende og ev. framtidige vannforsyningsetableringer langs elva.

Dette er utredet i konsekvensutredningens rapport nr. 2; NGU (Norges geologiske undersøkelse) Rapport 2000.092.

Det er registrert 3 private grunnvannsanlegg på strekningen langs elva.

I følge NGU-rapporten vil reduksjon av vannstanden i elva ikke påvirke vannstanden i brønnene. Kommunen har vedtatt å bruke grunnvann fra Bratretøra som hovedkilde for vannforsyningen i Malm. Beslutningen om å benytte grunnvann er tatt ut fra de anbefalinger NGU har gitt kommunen. NGUs rapporter fra 1991 viser at grunnvannsforekomsten er av meget god kvalitet både kjemisk og hygienisk. Det er videre dokumentert at forekomsten har et uttakspotensiale som med "god margin" dekker det aktuelle behovet for et hovedvannverk i Malm sentrum.

Konsekvensutredningens rapport nr. 2 tar utgangspunkt i at:

En regulering av Brattreitelva kan påvirke grunnvannsforekomstene ved elvas utløp på følgende måter:

1. Redusert infiltrasjon og derav redusert grunnvannsnnydannelse.
2. Redusert grunnvannsnnydannelse kan medføre saltvannsinntrengning.
3. Forhøyet innhold av jern og/eller mangan i grunnvannet og derav følgende reduksjon i grunnvannsnnydannelsen.

NGUs konklusjon/anbefaling er at utbygger pålegges å sikre en minstevassføring på 30 l/s samt å bygge 1 m's terskler for å heve vannspeilet på strekningen fra Brattreitbrua til middel lav vannstand ved utløpet. Det framgår av rappor-

ten at det finnes en del usikkerhetsmomenter i beregningsgrunnlaget for tilstrekkelig grunnvannsnnydannelse. Kommunen vil derfor at utbygger i konsesjonsvilkårene blir pålagt teknisk og driftsmessig å sikre nødvendig mengde grunnvannsnnydannelse til kommunens vannforsyning med nåværende kvalitet og et mengdebehov på inntil 15 l/s, og opp til nåværende kapasitet dersom det skulle bli behov for det. Et pålegg om minstevannføring vil også ha positiv betydning for elva som resipient.

Kommunens reservevannkilde

Kommunen ønsker at utbygger utreder hvor vidt kommunens reservekilde kan bidra i minstevannføringsperioder, og om det er lønnsomt å benytte energien til strøm-/reservestromproduksjon for vannverket.

Oppsummering

En samlet vurdering av samfunnsmessige forhold, kraftproduksjon og økonomi sett opp i mot miljømessige forhold og lokale interesser tilsier at utbygging av Follafooss kraftverk etter alternativ A anbefales. De samme vurderingene ligger til grunn for anbefaling om at tillatelse gis for overføring av Brattreitelva til Follavatnet, og da i henhold til alternativ 1. Konfliktgraden i forhold til alternativ A og alternativ 1 anses ikke så stor at andre alternativer anbefales. De lokale konsekvensene av tiltakene er allikevel av en slik art at det vil være viktig at avbøtende tiltak og kompensasjon blir fastlagt som en del av konsesjonsbetingelsene."

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag uttaler følgende i brev av 30.01.2002:
(.....)

"Fylkesmannens vurdering

Miljømessige interesser og virkninger av de framlagte utbyggingsplanene er etter fylkesmannens vurdering godt utredet gjennom konsesjonsundersøkelsene. Det er bl.a. gjennomført en egen rapport med vurdering av minstevassføring i Follaelva (fagrapport nr. 9). Fylkesmannen har i sin vurdering konsentrert seg om konsekvenser og avbøtende tiltak i forhold til allmenne miljøinteresser. Merknader fra fylkesmannens landbruksavdeling er tatt inn i avsnittet *landbruksinteresser*. Landbruksavdelingen kommer ikke med noen egen uttalelse i saken.

De ulike miljøinteressene er behandlet nedenfor, men vi vil innledningsvis peke på at ut fra miljøforhold vil de største negative virkningene være knyttet til flytting av Follaelvas utløp (alt. A), økt tørrlegging av Follaelva pga. økt slukeevne i kraftverket (45 %) (både alt. A og B), overføring og tørrlegging av Brattreitelva (alt. 1 og 2). Nytt kraftverk i Follaelva planlegges for effektkjøring noe som vil medføre hyppige vann-

standsendringer i Follavatnet. Sett fra miljøsynspunkt er slike effektkjøringer ofte uheldige, men i dette tilfellet er vannstandsendingene i Follavatnet planlagt holdt innenfor 1 m variasjon og de negative virkningene vil derfor bli begrenset.

Follafoss alt. A og B og Brattreitelva alt. 1 og 2 vil alle medføre behov for betydelige massedepони. Under forutsetning av at massetippene får en god utforming/arrondering og tilplantes, har ikke fylkesmannen innvendinger mot planlagt lokalisering av massetippene. Som nevnt i fagrapporten (rapp. 3) bør massetippen ved Sandnesset utformes som rasteplass og ha gangadkomst til sjøkanten.

Minstevannføring

Minstevannføring vil være det viktigste avbøtende tiltaket både i Brattreitelva og Follaelva. Minstevassføring vil sikre fiskeforekomster og andre ferskvannsorganismer, er viktig for elva som landskapselement og er en forutsetning for å kunne reetablere Follaelva som lakseelv.

I følge Vannressurslovens § 10 ... "skal minst den alminnelige lavvannføringen være tilbake" ... (vanligvis reknet til ca. 10 % av alminnelig flomvannføring), ved bortledning av vann til ulike formål.

For å bevare bestanden av sjøørret og bekkeørret samt oter langs *Brattreitelva*, tilrår fylkesmannen en minstevassføring på minimum 0,1 m³/s.

Follaelva er sterkt preget av tidligere reguleringer. Den tidligere stedegne laksestammen er utryddet som følge av reguleringene, selv om konsesjonsundersøkelsene viser at laks sporadisk kan vandre opp og gyte ved gunstig vannføring. Reetablering av Follaelva som lakseelv vil kreve en minstevassføring på minst 0,5 m³/s samt lokkeflommer. Men fremfor bruk av betydelige vannmengder på å reetablere Follaelva som lakseelv, mener fylkesmannen at for de samla lakseinteressene i Trondheimsfjorden vil det være bedre at NTE bidrar med økt minstevannføring i det regulerte nabovassdraget Mossa 2 mil lenger sør. Manøvreringsreglementet for Mossa er under revisjon.

En økt minstevassføring her vil bidra til økt naturlig rekruttering og dermed styrke en sterkt redusert og utsatt laksestamme. For å sikre levestruktur for andre ferskvannsorganismer i Follaelva, vil fylkesmannen allikevel tilrå at det slippes en begrenset minstevassføring i størrelsesorden 0,1 m³/s.

Friluftsjnteresser

Friluftsjnteresser er ikke utredet som eget tema i konsekvensutredningen. Friluftsliv i det aktuelle området og konsekvenser av utbyggingen er i hovedsak knyttet til fritidsfiske og hytteinteresser ved magasinområdene, samt landskapsbilde som friluftsopplevelse. Fiskeinteresser og landskapsbilde er behandlet som egne tema. I

forhold til berørte hytteinteresser/fritidsboliger foreslår NTE å unngå tapping av Strømsetervatnet under kote 254 i perioden 1. juni - 1. september av hensyn til hytteinteressene. En redusert vannstandsvariasjon her vil i tillegg også være positivt for friluftsjnteresser og andre miljøinteresser langs vassdraget. I Brattreitelva og utløpet av Follaelva drives det noe fritidsfiske etter ørret og sjøørret som vil bli berørt av utbyggingplanene (unntatt for alt. 0).

En utdypende vurdering av dette temaet er gitt under avsnittet om *fiskeinteresser*.

Viltinteresser

Det er gjennomført viltbiologiske undersøkelser i vassdragene (rapp. 7 og 8). Fuglefaunaen i området er relativt variert. Det ble observert 39 fuglearter i området. Den ornitologiske undersøkelsen er imidlertid mangelfull fordi registreringene ble gjennomført for seint på sommeren (14. - 16.07) til å få en god artoversikt. Særlig kan en del spurvefugler som hadde avsluttet sin sangperiode og arter med høy aktivitet om våren (rovfugler, ugler, spetter mfl.) ha blitt oversett pga. den seine registreringsperioden. I tillegg var det ugunstige observasjonsforhold (kraftig regn) under deler av takseringene, noe som også reduserte observasjonsmulighetene. I rapporten vurderes det derfor med at det sannsynlig bare er drøyt halvparten av artene som forekommer innen nedbørsfeltet som ble observert og er med i framlagte artsliste. De aktuelle "rødlisterartene" i nedslagsfeltet, gråspett, storlom og kongeørn, vil ikke bli direkte berørt av de framlagte planene. Av aktuelle pattedyr i nedbørsfeltet nevnes oter og gaupe. En overføring av Brattreitelva vil redusere fiskeforekomstene i elva og dermed kunne få en negativ virkning for oterbestanden i området.

Fylkesmannen slutter seg til konklusjonen i rapportene om at framlagte planer ikke vil få noen vesentlig negativ konsekvens for fuglefauna eller andre viltinteresser i området dersom det slippes en minstevassføring i Brattreitelva som sikrer nødvendig fiskebestand som næringsgrunnlag for oterbestanden langs vassdraget.

Flora og vegetasjon

Langs Brattreitelva er det gjennomført kartlegging av flora og vegetasjon (rapp. 6). De elvenære områdene domineres av gråor og har et relativt høyt arts mangfold. Men det er ikke funnet forekomst av rødlisterarter i noen del av feltet. Fylkesmannen er enig i rapportens konklusjon om at den planlagte overføringen vil ha begrenset miljøskade mht. flora og vegetasjon.

Landskapsbilde

Det er gjennomført en egen konsekvensutredning for temaet landskapsbilde (rapp. 3). Utredningen konkluderer med at alt. 0 ikke vil gi synlige endringer i landskapet, alt. A vurderes å ha

en liten negativ konsekvens, mens alt. B vurderes å ha en positiv konsekvens for landskapet. Fylkesmannen er enig i denne vurderingen. For landskapsbildet i/langs begge elvene har *minstevassføring* stor betydning, noe som er godt dokumentert i fagrapporten.

Fiskeinteresser

Som nevnt foran vil en utbygging etter alt. A og B i Follaelva innebære en økning av slukeevnen på nesten 50 %, noe som i praksis betyr at overløp av vatn fra Follavatnet som med dagens regulering skjer relativt ofte, vil falle bort. Dette overløpsvannet gir i dag til tider betydelig vannføring i Follaelva og bidrar til å opprettholde en stamme av bekkørret og tidvis oppgang/gyting av sjørret og sporadisk oppgang/gyting av laks. En minstevassføring i Follaelva er også en forutsetning for eventuelt å kunne reetablere Follaelva som lakseelv.

Fiskeribiologiske forhold er relativt godt utredet gjennom konsesjonssøknaden. Status kan kort oppsummeres slik:

Folla fra Follavatnet til sjøen har kun rester etter anadrome fiskebestander pga. sterkt redusert vassføring, men bestanden av bekkørret er god og produksjonsforholdene for fisk er gode (grovt substrat, relativt næringsrikt, god vasskvalitet). Det forekommer årlig gyting av sjøaure, men bare sporadisk laksegyting. Follas stedegne laksestamme regnes som utryddet. Bratrettelva har en middels bestand av bekkauere og en liten sjøaurebestand.

Før industriutbygging hadde Folla en anadrom strekning på ca. 5 km. Sporadisk (etter overløp på Folladammen) fiskes fortsatt laks/sjøaure under Laksfossen ca. 2 km fra munningen. Ved høy vassføring kan laks passere fossen. Som et samarbeide mellom Norske Skog, kommunen og fylkesmannen er muligheten for restaurering av Folla som laksevassdrag vurdert. Rapport fra NTNU-Museet (rapp. 9) konkluderer med at: "Follaelva har et godt potensiale for å kunne restaureres som laks- og sjørretførende vassdrag". Forutsetning for restaurering er en minstevassføring på min. 0,5 m³/s. Potensielt lakseførende strekning vil kunne gi en smoltproduksjon på ca. 10.000 smolt årlig, noe som vil kunne gi en tilbakevandring på 200-500 gytelaks årlig (2-5 % tilbakevandring). Verran er i dag nesten uten tilbud om laksefiske i vassdrag og restaurering av Folla som lakselv ville være attraktivt både for lokalbefolkningen og for tilreisende.

De nordatlantiske laksestammene er truet, og sjøl om det for tiden er gode laksebestander i Trøndelag, er mange laksebestander utryddet på landsbasis. Restaurering av laksebestander gjennom etablering av minstevassføringer i tidligere regulerte vassdrag nevnes spesielt i Vil-laksutvalget innstilling (NOU 1999:9). Follaelva har et godt potensiale i så måte.

Vurdering av ulike alternativ

Både alt. A og B vil medføre sjeldnere overløp fra Follavatn. Dette vil redusere livsbetingelsene for bekkauere og ferskvannsorganismer og vanskeliggjøre oppgang av anadrom fisk. Alt. A (flytting av utløpet 500 m mot sør) har størst negative konsekvenser for fisk. Erfaringsvis vet vi at laks trekkes til utløpet av kraftverk fordi vassmengdene oftest er størst der. Eventuell oppgang i gammelt elveløp vil kun skje ved overløp fra Folladammen. Pga. endret reguleringsregime vil dette skje sjeldnere enn ved dagens regime. Alt. B og alt. 0 skaper mindre negative konsekvenser for fisk, først og fremst fordi utløpet av vassdraget ikke flyttes.

Forholdet til Follasmolts behov for fiskesperre i Folla

Follasmolt AS har søkt om etablering av inntaksdam og fiskesperre i nedre del av Follaelva. Bakgrunnen er behovet for reservevasskilde, (hovedvasskilde i utbyggingsfasen), samt veterinærbestemmelser som ikke tillater oppgang av anadrom fisk i inntaksvatnet til settefiskeproduksjon. Permanent er vasskilden planlagt primært som uttak fra rørgata ned fra Follavatn, alternativt med uttak fra Follavatn eller Follaelva. I dag er vasskilden utløpet fra kraftstasjonen. Gjennom mange års drift av smoltanlegget har det bare unntaksvis vært problem med hovedvasskilden (stans i kraftverket). Follasmolt bør kunne ha Folla som reservevasskilde og som hovedvasskilde i de ca. 6 mnd utbyggingen tar, men sperring av fiskeoppgang må begrenses til utbyggingsperioden. Fylkesmannen har laget en egen uttalelse om dette som er sendt NVE.

Oppsummering Folla

Utbyggingsalternativ A og B vil ytterligere redusere livsmulighetene for fisk og annen ferskvannsf fauna i Follaelva (sjeldnere overløp fra Follavatn). De nederste partier av elva vil ikke lenger kunne fungere som produksjonsområder for anadrom fisk. Minstevassføring på min. 0,5 m³/s sluppet fra Follavatn vil kunne heve livsbetingelse betydelig for alt dyreliv i ferskvann, inklusive bekkauere, sjøaure og laks. Dette vil også bedre vasskvaliteten i elva og hindre forurenning fra eldre søppelfyllinger og barkdeponi. Restaurering av Folla som laksevassdrag er lite forenlig med flytting av elveutløpet (alt. A). Flytting av utløpet vil også føre til at plante- og dyrearter tilpasset brakkvatn ("brakkvannsspesialistene") mest sannsynlig vil forsvinne fra området. Alt. B og 0 kan være forenlig med restaurering av Folla som lakse- og sjøaureelv forutsatt minstevassføring fra Follavatn for alt. B og slipping av lokkeflommer. En flytting av elveløpet vil hindre restaurering av Folla som lakse- og sjøaurevassdrag. Restaurering av Folla som laksevassdrag forutsetter også en avklaring i forhold til veterinærmyndighetene med hen-

syn til Folla som reservevasskilde for Follasmolt AS.

Oppsummering Brattreitelva

Pga. sterkt redusert vassføring vil Brattreitelva miste sin betydning som leveområde for fisk og øvrig elvefauna og som sjøareelv. En minstevassføring på ca 0,1 m³/s vil sikre at bekkare og elvefauna ikke utrykkes i øvre deler av den delen av vassdraget som planlegges regulert.

Forurensingsmessige forhold

Det er gjennomført en egen rapport om resipientforhold for Follaelva og Brattreitelva (rapp. 13) som særlig behandler forholdet til elvene som drikkevannskilder. Fylkesmannen slutter seg til innholdet og har ingen merknader til rapportens konklusjoner.

Landbruksinteresser

Landbruksavdelingen har hatt saken til behandling og har ingen merknader til konsekvensutredning.

Landbruksavdelingen forventer imidlertid at forslag til reguleringsplan eller søknad om dispensasjon fra kommuneplan/omdisponering etter jordlov sendes på høring når eventuell konsesjon er gitt.

Konklusjon

Fylkesmannen er generelt positiv til økt energi-produksjon gjennom oppgradering av gamle reguleringer og tilrår at det gis konsesjon for bygging av nytt Follafoss kraftverk med overføring av Brattreitelva som vil gi økt kraftproduksjon i størrelsesorden 30 – 40 GWh.

Fylkesmannen har gjort en grundig avveining mellom de miljøinteressene som blir negativt berørt, særlig fiskeinteresser og annen ferskvanns- og brakkevannsfauuna, veid opp i mot fordelene av økt kraftproduksjon. Det er ingen miljøinteresser av nasjonal/regional betydning som blir vesentlig berørt av planlagte utbygging. En utbygging etter alternativ B vil medføre mindre negative miljøvirkninger enn alternativ A, men vil gi ca. 10 GWh mindre kraftproduksjon. Alt. A innebærer flytting av Follaelvas utløp og avskjærer mulighet for restaurering av Follaelva som laksevassdrag. Fiskemulighetene på elvestrekningen nedstrøms dagens kraftverk vil også forsvinne.

For de samla lakseinteressene i Trondheimsfjorden kan det være et alternativ at NTE fremfor bruk av betydelige vannmengder på å reetablere Follaelva som lakseelv, heller bidrar med økt vannføring i det regulerte Mossavassdraget 2 mil lenger sør. En økt minstevassføring her vil bidra til økt naturlig rekruttering og dermed styrke den sterkt reduserte stedegne laksestammen.

Fylkesmannen konkluderer med at i denne saken veier samfunnsnyttan av økt kraftproduksjon

tyngre enn de negative miljøvirkningene og tilrår at det gis konsesjon som omsøkt for bygging av nytt Follafoss kraftverk med overføring av Brattreitelva.

Avbøtende tiltak

- Det bør slippes *minstevassføring* i Brattreitelva på minst 0,1 m³/s for å sikre fisken i vassdraget. En fiskebestand av en viss størrelse er også nødvendig som næringsgrunnlag for oterforekomsten langs vassdraget. Minstevassføring av hensyn til fisk og oter bør prioriteres fremfor slipping av flommer for å bevare vegetasjonsbilde langs elva.
- Det bør slippes *minstevassføring* i Follaelva i størrelsesorden 0,1 m³/s for å sikre et minimum av leveområder for eksisterende ferskvannsorganismer i Follaelva.
- Det bør opprettes og drives *målestasjoner* for måling av pålagt minstevassføring.
- Det bør etableres *terskler* på utvalgte steder i Brattreielva for å opprettholde/gjenskape et vannspeil av hensyn til fisk og andre ferskvannsorganismer, landskapsbilde og grunnvannsspeil.
- Det bør etableres *kulper* på gunstige utvalgte steder både i Brattreitelva og i Follaelva for å opprettholde/gjenskape leveområder for fisk og andre ferskvannsorganismer.
- Det bør vurderes å *samle elvestrengen* på flate strekninger i Brattreitelva for å forsterke opplevelsen av et levende vassdrag. Dette tiltaket bør også vurderes for Follaelva."

Nord-Trøndelag fylkeskommune vedtok følgende i hovedutvalg for regional utvikling i møte 23.01.2002:

"Hovedutvalg for regional utvikling anbefaler at Nord-Trøndelag e-verk gis nødvendige konsesjoner for bygging av nytt Follafoss kraftverk etter alternativ A, samt overføring av Brattreitelva til Follavatnet i Verran kommune etter alternativ 1.

Hovedutvalget er enig i at det gjennomføres kompensierende tiltak for konsesjonen:

- Det kommunale Follafoss vassverk gis fortsatt rettighet til uttak av drikkevann fra den nye kraftstasjonen i Follafoss. Det etableres samtidig reservevassforsyning fra Follaelva, til bruk under anleggsperioden og seinere som permanent reservevassforsyning. Det samme vassforsyningssystem skal etter avtale benyttes av Follasmolt AS.
- Det bør ikke gjennomføres lakserestaurerende tiltak i Follaelvas utløpsområde, av hensyn til eksisterende laksesmoltanlegg.
- Vurdering og gjennomføring av avbøtende tiltak i Brattreitelva.
- Bevaring av den gamle kraftstasjonsbygningen som monumentalbygg for kraftutbygging og industrireiseing i Nord-Trøndelag."

Vedtaket var enstemmig i tråd med fylkesrådmannens innstilling. I sin vurdering av saken hadde fylkesrådmannen trukket følgende konklusjon:

"Fylkesrådmannen ser positivt på at nødvendige investeringer nå gjennomføres for Follafoss kraftverk, og at en i den sammenheng har vurdert kostnadseffektive utvidelsesmuligheter for auka kraftproduksjon i systemet. Både auka slukeevne i tunnel, kapasitetsutvidelse i turbinagregat og auka fallhøgde anses som riktig i denne sammenheng. Jeg legger også vekt på at utbygger NTE også legger til rette for bevaring av det gamle kraftstasjonsbygget, ivaretar eksisterende drikkevassinteresser for Follafoss vassverk, samt vassbehovet til Follasmolt AS. Jeg er samtidig skeptisk til videre forsøk med gjenetablering av Follaelva som lakseelv, både på grunn av direkte kostnader i forhold til mulig effekt - og på grunn av en mulig risiko knytta til Follasmolt AS sin bruk av et mulig reservevassanlegg opp i Follaelva (ved driftsavbrudd i kraftverket). Jeg anbefaler derfor at hovedutvalget gir sin tilslutning til NTEs konsesjonssøknad etter alternativ A.

Utbygger/NTEs konsesjonssøknad omfatter også søknad om overføring av Brattreitelvas øvre nedbørsfelt til Follavatnet. Overføringa framstår som meget kostnadseffektivt i forholdet mellom kostnader og innvunnet kraftproduksjon. Jeg legger videre vekt på at mulige kompensierende tiltak i nedre deler av elveløpet blir vurdert og gjennomført, både av hensyn til grunnvannsmessige forhold og som landskapsbilde. Jeg anbefaler derfor at hovedutvalget gir sin tilslutning til NTEs konsesjonssøknad om overføring av Brattreitelva til Follavatnet etter alternativ 1."

Direktoratet for naturforvaltning uttaler i brev av 12.02.2002:

"DNs vurderinger Brattreitelva

I det skisserte prosjektet fra NTE er det bare Brattreitelva som tidligere er uregulert som inngår. DN fester seg spesielt ved at det er påvist oter langs Brattreitelva, og at denne elva har en middels bestand av bekkørret og en liten bestand av sjørørret. Oter er oppført over rødlista for pattedyr i Norge i kategorien "bør overvåkes". Utbygging og regulering av vassdrag er regnet som en av truslene mot oter. I tilleggsopplysningene for viltbiologiske undersøkelser (rapport 8 av Thingstad, 2001 fra Vitenskapsmuseet) er en viss minstevannføring trukket fram som et aktuelt avbøtende tiltak sammen med kulpgraving for å sikre en fiskebestand som oter kan leve av. Konsulenten har ikke kvantifisert minstevannføringen annet enn at "... kan trolig denne minstevannføringen være relativt beskjeden så fremt en graver ut en del dypere fiskekuller i elveleiet." Heller ikke Rønning og medarbeidere (Zoologisk notat 1999-1) gjør en kon-

kret vurdering av størrelsen på minstevannføringen. De tilrår pålegg om minstevannføring og kulpgraving, men at dette må nærmere planlegges.

Asplan Viak har i sin rapport om "KU for deltemaet landskapsbilde" presentert en bildedokumentar med bilder fra to ulike vannføringer (liten og middels vannføring) fra 4 strekninger av Brattreitelva som vil bli berørt. DN anser en måling av vannføring som et minimum av saksopplysninger, for å kunne benytte bildene som underlag for å vurdere en tilstrekkelig minstevannføring, noe som mangler i rapporten. Så vidt vi kan se er heller ikke avbøtende tiltak som terskelbygging vurdert og visualisert tilstrekkelig. Vi anser derfor ikke det faglige innholdet som tilstrekkelig utredet eller kvalitetssikret på disse punktene under temaet landskap og naturmiljø jf. NVEs forslag til utredningsprogram dater 10.05.2000.

For å ivareta det biologiske mangfoldet i og langs Brattreitelva anser DN det som avgjørende at en forsvarlig minstevannføring etableres fra inntakstunnelen, med særlig vekt på å sikre bestanden av sjørørret og oter. Basert på det framlagte KU materialet som ble oversendt er det ikke faglig forsvarlig å være konkret på størrelsen på minstevannføringen for å sikre disse verdiene langs Brattreitelva. DN anbefaler derfor at NTE må få utført en tilleggsutredning som gjør det mulig på et faglig grunnlag å fastsette minstevannføring og avbøtende tiltak (etablering av kulper og ev. samle elvestrengen på utsatte partier). Vi mener da at det må tilstrebtes å opprettholde oppvekstområder for ørret og habitatforhold for at oter skal kunne jakte på ulike deler av året i Brattreitelva. Gunstige forhold for fisk og oter om vinteren bør tillegges særlig vekt. Ut fra det framlagte materialet virker nivået for en forsvarlig minstevannføring til å ligge over den beregnede alminnelige lavvannføringen. Brattreitelva er ei flomely, slik at en fleksibel minstevannføring bedre vil sikre de styrende prosessene i elva.

DNs vurderinger Follaelva

Follaelva har vært uten minstevannføring siden 1923, og utbygger mener dette er et argument i seg selv for ikke å avgi minstevannføring. DN vil presisere at det er et mål for forvaltningen å bedre miljøforholdene i gamle kraftutbygginger, jf. *St.meld. nr. 24*: "For å sikre en helhetlig forvaltning i tråd med dette (økt vekt på miljøhensyn), er det nødvendig å intensivere arbeidet med å revidere miljøvilkår for eksisterende utbygginger". Dette har også vært et av formålene med den nye vannressursloven. I § 10 om vannuttak og minstevannføring står det bl.a. at minst den alminnelige lavvannføring skal være tilbake, og minstevannføringen skal fastsettes etter en konkret vurdering.

På linje med utredningene om landskap og naturmiljø i Brattreitelva finner DN det kritikk-

verdig at vannføringen ikke er målt samtidig med at bilder er tatt på to ulike vannføringer langs Follaelva. Arnekleiv har i rapport nr. 9 konkludert med at Follaelva har et godt potensiale for å bli restaurert som laks- og sjøørretvassdrag, gitt etablering av minstevannføring og lokkeflommer. Han trekker imidlertid selv fram at en fastsetting av endelig minstevannføring forutsetter et bedre datagrunnlag, men antyder at nivået vil ligge i området 0,4 – 1,0 m³/s (dvs. i området rundt beregnet alminnelig lavvannføring). Utbyggingsalternativ A, som vil gi mest kraft, er vanskeligst å kombinere med å restaurere laksestammen, fordi vannføringen vil bli sterkt redusert i utløpet av Follaelva, som gjør at behovet for lokkeflommer for å få opp anadrom fisk blir større.

Den stedeagne laksestammen i Folla er betegnet som utryddet, mens det er en middels bestand av bekkørret, og en liten bestand av sjøørret. Trondheimsfjorden er et viktig område for den atlantiske laksen, og flere av laksestammene som munner ut i Trondheimsfjorden er truet av ulike påvirkningsfaktorer. Flere av stammene er negativt påvirket av vannkraftutbygging. Restaurering av leveområdene til laks, og særlig etablering av minstevannføring, er et av de mest aktuelle tiltakene for å bedre forholdene (NOU 1999:9). Ut fra en helhetsvurdering foreslår DN derfor å se utbyggingen av Follavassdraget og Brattreitnelva i sammenheng med andre regulerte vassdrag med anadrom laksefisk i regionen, for å bruke avbøtende tiltak mest mulig optimalt.

Mossavassdraget i Mosvik ble utbygd i 1981 av NTE. Det er nå en pågående prosess mellom forvaltningen og utbygger for å fastsette et endelig manøvreringsreglement for denne utbyggingen jf. brev fra DN datert 01.02.2002. Laksestammen her er truet av utrydding, trolig pga. mangel på minstevannføring i de øvre delene av Mossa, som før utbygging var viktige oppvekstområder for laks. Norsk institutt for naturforskning har gjort omfattende fiskeribiologiske undersøkelser i Mossavassdraget. De anbefaler etablering av minstevannføring for å sikre oppvekstområder og lokkeflommer for å få opp gytefisk.

DN anbefaler å etablere en minstevannføring på 0,1 m³/s (dvs. 0,88 m³/s under den beregnede alminnelige lavvannføring) fra Follavatnet i Follaelva for å sikre en årssikker vannføring. Avbøtende tiltak i tråd med fagrapportene bør vurderes i sammenheng med dette. Dette vil være bra for ørretstammen, det visuelle inntrykket og det biologiske mangfoldet. Den stedeagne laksen i Follavassdraget må regnes som tapt, og DN anser det ikke regningssvarende å restaurere Follavassdraget som laksevassdrag. Vi anbefaler isteden å sette av en vannmengde tilsvarende 0,88 m³/s i minstevannføring over året for å bedre forholdene i Mossavassdraget. Forutsatt at dette legges inn i det endelige manøvreringsreglementet i Mossavassdraget, som

er under vurdering, anbefaler vi at Follavassdraget utvides etter alternativ A, som vi gi mest kraft her.

DNs tilråding til konsesjonsvilkår

Hytteieerne rundt Stømsetervatnet har trukket fram ulemper for friluftsliv- og fritidsinteresser fordi magasinet har vært for mye nedtappet om sommeren. DN mener NTE sine forslag til manøvreringsreglement som tilsier høy fyllingsgrad om sommeren jf. 6.1.7 i konsesjonsøkna- den, vil avbøte ulempene. Vi ber derfor om at de foreslåtte tappegrensningene knyttes til konsesjonen. Kravet til alminnelig lavvannføring fra demningen i Stømsetervatnet bør kvantifiseres, og legges inn i vilkårene. Vi ber om at standard vilkår for naturforvaltning gjøres gjeldende som en del av konsesjonsvilkårene, sammen med følgende:

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale årlige beløp til Ver- ran kommune på kr 50 000,- til opphjelv av fisk/vilt/friluftslivet. Beløpene skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpene skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene til opphjelv av fisk/vilt i nærområdet. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode skal beløpet nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN.

Konklusjon:

DN mener det er tilrådelig å ruste opp og utvide Follafoff kraftverk etter alternativ A, under forutsetning at det etableres tilstrekkelige avbøtende tiltak. Ut fra en helhetsvurdering mener DN det er best å bruke mest avbøtende tiltak på de elvene der vi kan forvente størst miljøgevinst, og samtidig se flere av NTE sine utbygginger i sammenheng.

- Follaelva bør tilgodeses med en årssikker vannføring på 0,1 m³/s fra utløpet av Follavatnet. Habitatforbedrende tiltak anbefalt i fagrapportene bør vurderes og tilpasses vannføringen.
- Den stedeagne laksestammen regnes som utryddet i Follaelva, mens den er truet i Mossavassdraget i Mosvik. DN tilrår derfor å sette av et vannvolum tilsvarende 0,88 m³/s over året til å bedre forholdene i Mossa.
- Størrelsen på minstevannføringen i Brattreitnelva bør trolig være høyere enn beregnet alminnelig lavvannføring, og helst fleksibel, særlig for å sikre bestandene av ørret og oter.
- DN anser ikke KU-programmet som innfridd på temaet landskap og naturmiljø i Brattreitnelva. Vi mener faglige kvantifiserbare tilleggsutredninger må til før en faglig forsvarlig minstevannføring og andre avbøtende tiltak kan fastsettes her."

Bergvesenet uttaler i brev av 28.01.2002:

"Bergvesenet registrerer at det ikke vil bli nødvendig å åpne nye massetak i forbindelse med utbyggingen.

I det vi viser til vår kommentar av 15.11.1999 til meldingen for tiltaket, anbefaler vi at deponeringen av stein fra anleggene blir dokumentert i plan og profiler for å lette oversikten i forbindelse med eventuell senere utnyttelse av massene.

Ut over dette har Bergvesenet ingen andre kommentarer til konsekvensutredningen."

Fiskeridirektoratet har uttalt følgende i brev av 29.01.2002:

"Fiskeridirektoratet Region Trøndelag ønsker å kommentere følgende punkt i forhold til vårt forvaltningsområde:

Forhold til eksisterende settefiskproduksjon (Follasmolt AS)

Follasmolt AS, reg.nr. NT/vn. 1 er lokalisert ved munningen av Follaelva, og tar i dag sitt produksjonsvann fra avløpskanalen i Follafoass kraftverk. Settefiskanlegget har tillatelse til å produsere 1.000.000 stk. sjødyktige settefisk pr. år. De har søkt tillatelse om en utvidelse av produksjonen til 2.500.000 stk. sjødyktige settefisk. De har fått tillatelse, datert 17.01.02, til denne utvidelsen etter "Settefiskforskriften" fra Fiskeridirektoratet Region Trøndelag. *I tillatelsen går det tydelig fram at en slik utvidelse ikke kan starte før at NVE har behandlet søknaden fra Follasmolt AS etter vannressursloven, og at andre privatrettslige avtaler er i orden.*

Da settefiskanlegget har sine vannavtaler knyttet opp mot kraftverket, er utfallet av konsesjonssøknaden fra Follafoass kraftverk og kraftverkets valg av driftsformer og vilkår for disse, av avgjørende betydning for settefiskanlegget hva gjelder både hovedvanntilførsel og reservevanntilførsel generelt, og for vannkilden i anleggstiden.

Settefiskanleggets interesser er vel belyst i konsekvensutredningen.

Vi synes derimot at det er riktig å belyse noen forhold som har med vårt forvaltningsansvar å gjøre.

- Settefiskforskriftens intensjoner.
- Follasmolt AS sine planer for vanninntak ved utbygging - konsekvenser i forhold til Settefiskforskriften og intensjonene i denne - og forhold til diskuterte vilkår om økt minstevannføring og kultivering av vassdraget.

Settefiskforskriftens intensjoner

Det er primært § 9 i Settefiskforskriften som beskriver krav til inntaksvannet. Settefiskforskriften hører inn under Statens Dyrehelsetilsyns (STD) myndighetsområde og denne saken forvaltes regionalt av STD- Fylkesveterinæren for Trøndelag. Vår uttalelse er diskutert med dem.

I settefiskforskriftens § 9, krav til inntaksvann heter det:

"Alle vanninntak skal ha sikring mot inntak av villfisk. Settefiskanlegget skal ha vannkilde uten oppgang av anadrom fisk. Videre skal vannkilden være fri fra kultiveringsvirksomhet eller annen oppdrettsrelatert virksomhet eller avløp fra slike anlegg. Statens dyrehelsetilsyn - fylkesveterinæren kan dispensere fra første og annet punktum. Flytting av yngel og smolt fra anlegg som har fått dispensasjon etter andre ledd tredje punktum krever tillatelse fra Statens dyrehelsetilsyn - fylkesveterinæren i mottaksfylket."

Intensjonen er å hindre smitteoverføring mellom villfisk, kultivert fisk og oppdrettsfisk. For nye settefiskanlegg gis det avslag på søknader hvor vannkilden for anlegget er i tilknytning til vassdrag med oppgang av anadrom fisk. For eksisterende anlegg, med vannkilder med oppgang av anadrom fisk, som søker utvidelse av produksjonen, gjøres det individuelle vurderinger av forholdene. Ved eventuelle tillatelser kan det settes vilkår som gjør at smitterisikoen begrenses mest mulig, for eksempel ved pålegg om ozonbehandling eller UV-filtrering av inntaksvann. Dette står det mer utførlig om i forarbeidene til Settefiskforskriften.

Follasmolt AS sine planer for vannuttak ved utbygging - konsekvenser i forhold til Settefiskforskriften og intensjonene i denne - og forhold til diskuterte vilkår om økt minstevannføring og kultivering av vassdraget

Vanninntaket til Follasmolt AS tas i dag nedenfor turbinene (punkt 6.17.6). Vi har fått opplyst at Follasmolt AS nå planlegger sitt hovedvanninntak ovenfor turbinene ved utbyggingen, (jf. vedlegg Fylkesveterinærens tillatelse til utvidelse av settefiskanlegget datert 20.12.01.) Det vil gi en bedre løsning i forhold til smitteproblematikken, da det ikke vil være oppgang av anadrom fisk i hovedvannkilden.

Foreslåtte tiltak til økt minstevannføring og kultivering av anadrom fisk i vassdraget (som er foreslått i punktene 6.10.3 og 6.10.4) vil bidra til høyere risiko for smitteoverføring mellom villfisk og kultivert fisk som vil komme opp i elva, og fisk i oppdrettsanlegget. Dette vil være uheldig både for settefiskanlegget - og for villfisken, da det vil etablere seg fisk i vassdraget som vil møte avløpsvann som har vært igjennom settefiskanlegget. I første rekke vil det ha betydning for Follasmolts reservevanntilførsel og vannkilde i anleggstiden, dersom alternativet for vanninntak ovenfor turbinene velges.

Tillatelsen gitt 17.01.02 til utvidelse av anlegget etter Settefiskforskriften, er gitt under forutsetning av at vannkilden er ren og at det ikke er en lokal laksestamme i vassdraget (se vedlegg - tillatelse fra Fylkesveterinæren for Trøndelag). Endring av disse forholdene vil medføre ny vurdering av tillatelsen til Follasmolt AS.

Konklusjon

Kultivering og økt minstevannsføring vil være uheldig i forhold til å sikre Follasmolt AS sin vannkilde, da det vil føre til oppgang av vill eventuelt kultivert fisk, som vil gi et økt smittepress mot selve settefiskanlegget. Avløpsvannet fra settefiskanlegget vil videre representere en viss smitterisiko til vill fisk som søker opp i vassdraget.

Hvorvidt ulike vilkår/alternativer vil være "absolutt uforenelig" med oppdrettsvirksomhet (som det står i punkt 10, tredje avsnitt i dokumentet) vil måtte avklares med Fylkesveterinæren i Trøndelag, etter at all informasjon foreligger i den konkrete saken."

Kystverket har avgitt følgende uttalelse datert 05.02.2002:

"Nytt kraftverk med nye overføringer vil lokalt ved Follafoss gi større avrenning av ferskvann til fjorden men vil ikke øke det totale ferskvannstilsiget til fjordsystemet. Det er her snakk om relativt beskjedne vannmengder med ferskvann ut i et stort fjordbasseng med store dybder. Vi konstaterer i det fremlagte søknadsdokumentet (side 46) at det er foretatt undersøkelse vedr. isforhold i egen rapport fra SINTEF og at den konkluderer med at det ikke kan oppstå isproblem utenfor utslippet til Beitstadfjorden ved det foreslåtte dykkede utløp (alt A). Muligens vil eventuelle isproblemer i Beitstadsundet ved Malm bli bedre etter at Brattreitelva som renner ut ved Malm blir overført til det nye kraftverket via Follavatnet.

Det er i søknadsdokumentet side 20 antydnet at tippmasser fra den nye kraftstasjonen vil bli lagt ut i sjøen, jf. bilag 3.4. Vi gjør i den sammenheng oppmerksom på at slike tiltak i strand/sjøsonen krever tillatelse etter havne- og farvannsloven. (§ 18.2) og at rette søkerinstans i dette tilfellet er Kystverket 3. distrikt Ålesund."

Statens vegvesen uttaler i brev av 07.02.2002:

"Vurderinger

Planene er ikke detaljerte, men for vår del kan de komme til å berøre riksveg 720 og fylkesvegene 202 og 203. Statens vegvesen Nord-Trøndelag kan akseptere alle alternativene i begge delprosjektene.

Kommentarer:

- For inngrep i riks- eller fylkesveg, midlertidig eller ev. omlegginger, må detaljerte planer godkjennes av Statens vegvesen Nord-Trøndelag. Vi forutsetter videre at utbygger dekker alle kostnader, også planlegging.
- Før det kan bygges midlertidige eller nye avkjørsler, skal dette være godkjent av Vegvesenet. Det samme gjelder hvis avkjørsler får utvidet bruk i forhold til i dag.

- Alle tipplassene ligger under den marine grense. Før anlegg av tipplasser i nærheten av riks- eller fylkesveg tas i bruk, må det gjøres en vurdering av stabiliteten. Spesielt uheldig vil det være hvis vi får vegbrudd på riksveg 720.
- I eget brev til Norges vassdrags- og energidirektorat datert 4. oktober 2001, vedlegg, har vi uttrykt bekymring for intensiv steintransport på fylkesveg 203. Vegen har bruksklasse Bk T8. Det er viktig at utbygger etablerer kontakt med Statens vegvesen Nord-Trøndelag, Steinkjer trafikkdistrikt, i god tid før massetransport starter.
- Som det går fram av vedlagte brev har vi i dag ikke oversikt over større vegprosjekter som kan være avtaker av tunnelmassen. Vi ber likevel om å få opplyst byggetidspunkt så snart det er klart, slik at vi kan foreta en mer konkret vurdering. Uansett vil det være av interesse at den ressursen steintippene representerer kan tas i bruk på et senere tidspunkt."

Steinkjer trafikkestasjon har uttalt følgende i vedlagte brev til Statens vegvesen, avd. Nord-Trøndelag:

"Vi kan ikke se at det er mulig for oss å nyttiggjøre oss masse som blir til overs i forbindelse med anlegget.

Alternativet med å deponere masser ved Almlia gir oss grunn til bekymring. Dersom 60.000 m³ stein skal transporteres langs fylkesveg 203 antar vi at det kan oppstå problemer med framkommeligheten på veggen. Det er derfor viktig at konsesjonssøker etablerer kontakt med Statens vegvesen i god tid før massetransport settes i gang."

Follasmolt AS uttaler i brev av 04.02.2002:

"Follasmolt AS ber om at følgende forhold ivaretas i forbindelse med utbyggingen av ny kraftstasjon:

1. Follasmolt AS sikres ny permanent vannforsyning fra ny kraftstasjon. Det etableres tekniske løsninger som ivaretar selskapets behov for stabil og kontinuerlig vanntilførsel med tilstrekkelig trykk og kapasitet.
2. Det må avsettes plass i fjell og uteområder for nødvendige rørgater og adkomst til vanninntaket.
3. Det må etableres reservevannforsyning fra Follaelva for de perioder det ikke vil være muligheter for å hente vann verken via ny eller gammel kraftstasjon. Reservevannforsyning må sikres med fiskesperre som hindrer oppgang av anadrom fisk til vanninntaket. Inntaksdam og fiskesperre bør plasseres 30-40 m ovenfor brua hvor riksveg 720 krysser Follaelva. Terrengforholdene gjør at det innenfor forsvarlige kostnadsrammer neppe

- lar seg gjøre å legge og sikre overføringsledning fra dam høyere opp i elva.
4. Dersom en må påregne at det også etter utbyggingsperioden vil kunne oppstå behov for å tømme tilløpstunnelen til kraftverket, må reservevannforsyning fra Follaelva bygges som et permanent nødanlegg. Dette gjelder også fiskesperre. Det er fra enkelte hold hevdet at en som et alternativ til fiskesperre kan desinfisere inntaksvannet ved bruk av anlegg for UV- eller Ozon-behandling. Til dette er å si at slike anlegg ikke er 100 % sikre og at anvendeligheten og effektiviteten i anleggene er avhengig av en rekke forhold, blant annet vannkvalitet. Oppgang av anadrom fisk i vannkilden vil uansett om inntaksvannet desinfiseres med UV eller Ozon, medføre at settefiskanlegget ilegges restriksjoner. Dette kan få konsekvenser for selskapets markedsadgang og leveransmuligheter. Videre er slike anlegg kostbare å etablere og drive. Follasmolt vil som følge av dette tilbakevise at dette er et fullgodt alternativ til fiskesperre.
 5. Planene om å reetablere Follaelva som lakseførende vassdrag bør legges bort. Follasmolt AS er sterkt kritisk til disse planene. Vi mener nærheten til eksisterende oppdrettsanlegg medfører at en gjennom et slikt tiltak etablerer en smitterisiko som vil kunne få store konsekvenser både for vårt oppdrettsanlegg og for villaksressursene i Trondheimsfjordbassenget. Trondheimsfjorden er tatt inn i planene om nasjonale laksefjorder. På grunn av risiko for overføring av sjukdommer og parasitter, legges det i disse fjordsystemene stor vekt nettopp på å begrense kontakten mellom villaks og oppdrettsaktivitet. Vi mener det er oppsiktsvekkende at miljøvernmyndighetene i Nord-Trøndelag har ønsket å fremme dette forslaget.
 6. Follasmolt AS ber om at det både i anleggsfasen og i seinere driftsfase etableres rutiner for varsling når det inntreier eller vil inntreie forhold som vil påvirke vanntilførselen.
 7. Follasmolt AS ser gjerne at frigjorte steinmasser kan benyttes til utfylling av arealer videre øst for eksisterende industriareal i Follafoss. Det forutsettes at deponering av masser og anleggstrafikk skjer skånsomt og uten å forstyrre eksisterende oppdrettsaktivitet."

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF), avd. Nord-Trøndelag har gitt slik høringsuttalelse i brev av 18.12.2001:

"NJFF-Nord-Trøndelag har behandlet tilsendte forslag. Vi har innhentet synspunkter fra vår lokalforening Malm JFF og slutter oss i stor grad til deres synspunkter.

NJFF-Nord-Trøndelag er bekymret for sjøørret bestanden i indre del av Trondheimsfjorden. Vi ønsker derfor å ta vare på de få gytemulighetene som finnes i Verran kommune. Verran har tre mulige gyteplasser.

Follaelva har jo som utbygger sier ligget mer eller mindre tørr etter siste regulering i 1940. Vi har hatt en liten oppgang av smålaks og sjøørret fra sjø til turbinutløp, og fra sjø og opp i elva under gunstige regnforhold om høsten. Derfor mener foreningen at det bør bygges terskler i den nedre del av Follaelva, og opp til Svartberget. Dette vil også ha en stor estetisk betydning for folk som bor i Follafoss sentrum.

Når det gjelder Brattreitelvas overføring til Follavassdraget er situasjonen alvorligere etter vårt syn. Med bakgrunn i de samme argumenter når det gjelder sjøørreten og smålaksbestanden i fjorden, mener vi at en så godt som tørrlagt elv vil bli svært ødeleggende for fiskebestanden.

NJFF-Nord-Trøndelag har ikke andre forslag til motiltak enn terskelbygging fra sjøen og opp til Kleppabekken. Dette vil tilføre dammene en smule vannføring under gunstige værforhold om høsten. Den samme argumentasjon om den estetiske betydningen for folk som oppholder seg i Malm sentrum gjelder, i likhet med Follaelva og Follafoss, også her.

Ang. revisjon av konsesjonsvilkår for Follavassdraget

NJFF-Nord-Trøndelag ser med stor bekymring og uro på den tiltagende hyppighet av helt nedtappede vannmagasin. Det er spesielt nedtappingen av Holden vi finner vanskelig å akseptere. Vår lokalforening, Malm JFF, jobber kontinuerlig med rydding av gytebekker og andre fiskefremmende tiltak. Det nytter selvfølgelig lite da hele næringskjeden for ørreten forsvinner ved full nedtapping. De fleste av lokalforeningens medlemmer har hytte/fritidsbolig ved Holden og finner det selvfølgelig uholdbart med den tappepolicy som drives av NTE.

Vi har ingen problemer med å forstå NTEs ønske om utnyttelse av hver dråpe vann som faller ned i Verran kommune. Vi mener imidlertid at de to siste meterne av nedtappingen gir lite i kroner og øre, enn i menneskelig trivsel og harmoni. Disse to meterne vil ha også ha stor betydning for fiskebestanden i Holden.

NJFF-Nord-Trøndelag vil derfor kreve at nedre reguleringshøyde LRV settes til 294,00 moh. for Holden. Vi tror at våre lokalforeningsmedlemmer og kunder hos NTE ville føle en mye større lojalitet og økt forståelse for en slik reguleringshøyde.

NJFF-Nord-Trøndelag håper at utbygger ser dette som rimelige synspunkter i forhold til utbyggingen."

Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag uttaler i brev av 05.02.2002:

"Norges Naturvernforbund mener det norske energiforbruk må reduseres vesentlig og en større andel av forbruket må baseres på bio- og solenergi, bølge- og vindkraft, samt overskuddsvarme. Norges Naturvernforbund tilrår derfor alternativ 0, utskifting av trykkrør, nytt kontroll og apparatannlegg og eventuelt revidering av aggregat.

Ved alternativ A utelukkes muligheten for restaurering av Folla som laks og sjøaurevassdrag, samt at livsbetingelsene for bekkørret blir marginale. Verran kommune innehar få vassdrag med oppgang av anadrom fisk, og en videre innskrenking av kommunens elver vil være negativt. Alternativ 0 opprettholder dagens situasjon for fisk i Folla. Ved alternativ B kan fortsatt elvas funksjon opprettholdes, forutsatt at avbøtende tiltak som minstevannføring og lokkeflommer gjennomføres. Bygging av terskler og kulper vil også være gunstig for livsmiljøet i elva, samt den estetiske opplevelsen av elva. Det bør også gjøres biotopforbedrende tiltak ved alternativ 0.

Ved en overføring av Brattreitelva vil vassføringen bli så redusert at elva vil miste sin funksjon som leveområde for fisk og annen elvefauna. Naturvernforbundet stiller seg derfor negativ til planene om å overføre deler av Brattreitelvas nedbørsfelt til Follavatnet. Ved en eventuell overføring må betydelige avbøtende tiltak gjennomføres. Det må slippes en minstevassføring som ivaretar elvas biologiske funksjoner, samt at det etableres terskler og kulper som forbedrer livsvilkårene for fisk og øvrig elvefauna.

Verran kommune innehar få elvestreknin-ger som munner ut i sjø. En ytterligere inngripen i vassdragsnaturen i kommunen vil få konsekvenser for det landskapsbildet, og kommunens tilbud innen rekreasjon og fritidsfiske etter laks og sjøaure vil bli redusert."

Malm Jeger- og Fiskeforening har uttalt følgende i brev av 10.10.2001:

"Malm Jeger & Fiskeforening er svært bekymret for sjøørretbestanden i indre del av Trondheimsfjorden. Vi vil derfor forsøke å ta rede på de gytemulighetene som finnes i Verran kommune som har tre mulige gyteplasser.

Follaelva har jo som utbygger sier ligget mer eller mindre tørr etter siste regulering i 1940. Vi har hatt en liten oppgang av smålaks og sjøørret fra sjø til turbinutløp, og fra sjø og opp i elva under gunstige regnforhold om høsten. Derfor mener foreningen at det bør bygges terskler i den nedre del av Follaelva, og opp til Svartberget. Det har også estetisk grunnlag for folk som bor i Folla-foss sentrum.

Når det gjelder Brattreitelvas overføring til Follavassdraget er situasjonen alvorligere etter foreningens syn. Med bakgrunn i de samme argumenter når det gjelder sjøørreten og smålaksbestanden i fjorden, mener vi at en så godt som tørrlagt elv vil bli ødeleggende.

Foreningen har ikke andre mottiltak enn terskelbygging fra sjøen og opp til Kleppabekken som vil tilføre dammene en smule vannføring under gunstige værforhold, om høsten. Det samme gjelder selvfølgelig det estetiske for folk som oppholder seg i Malm sentrum.

Malm Jeger & Fiskeforening håper at utbygger ser dette som rimelige synspunkter i forhold til utbyggingen."

Inderøy saulag uttaler i brev av 31.12.2001:

"Inderøy saulag har beiterett i Sandseter statsallmenning. Beiteområdet har naturlig avgrensning med vassdraget fra Strømsetervatnet - Gotvatnet - Kjåppåvatnet - Follavatnet - Follaelva.

For at dette skal fungere som avgrensning mot tilstøtende beiteområder er det viktig at det er en tilstrekkelig vannføring for å hindre at dyr krysser elvene mellom nevnte vatn.

I orientering om konsesjonssøknad går det frem at for Strømsetervatnet er det tenkt en tappestrategi som gir vesentlig bedre fylling om sommeren en forholdet er i dag.

Hvis dette innebærer at det blir redusert vannføring i elvene mellom ovenfor nevnte vatn, vil dette være svært uheldig for oss som beiter på Sandseter statsallmenning. Dyr vil kunne krysse elvene og komme på feil område.

For at dette skal kunne unngås ser vi 2 muligheter:

- Elvene sikres en tilstrekkelig vannføring som hindrer at dyr kan krysse.

eller

- Det settes opp permanente gjerder langs elvene mellom vatnene. Vedlikehold utføres av utbygger.

Vi ber om at våre krav blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte."

Holden hytteeierforening uttaler i brev av 21.12.2001:

"Holden Hytteeierforening har ca. 250 medlemmer pluss familiemedlemmer. Medlemmene disponerer hytte ved Holden som er det største magasin vannet for NTE i Verran Kommune. Holden har en reguleringshøyde på 10 meter, dvs. fra 292-302 moh. Holden er også et av de første vassdragene som NTE fikk konsesjon på i Nord-Trøndelag. I vilkårene er det ingen andre bestemmelser enn lovlig reguleringshøyde. Det finnes bl.a. ingenting om minstevannføring i sommerhalvåret. NTEs politikk mht. inntjening har i de senere år ført til at sommersesongen har blitt en problematisk båtsesong. Kraftig nedtapping fører til

- Fare for båtfarende pga. "usynlige" undervannsskjær
- Meget vanskelige utsettings-, og oppsettingsforhold for båtene. Spesielt for eldre

hytteeiere er det meget vanskelig å få båten opp og ned av vannet

- Ulykker ved at båter har gått på grunn på umerkede grunner.
- Bruksverdien på hyttene minker

Hytteeierforeningen har opp gjennom årene prøvd å samarbeide med NTE slik at disse ulemene skulle bli minst mulig for brukerne. Det synes imidlertid som at brukernes interesser kommer i annen rekke oftere og oftere.

Hytteeierforeningen mener det er feil å holde Holden unna når konsesjonsvilkårene skal revurderes selv om NTE har sagt at regulerings høyden ikke vil bli forandret. Dagens krav til brukerne er sterkt forandret siden konsesjonen en gang ble gitt. Når kapasiteten i Follafoss kraftstasjon øker samtidig som magasinreservene også øker pga. at Brattreitelva legges til Follavannet, synes vi det er rett og rimelig at det skal holdes en minstevannstand i Holden i sommerhalvåret.

- Vi foreslår at det innføres en minstevannstand fra 1. mai til 1. august lik 297 moh. Slik vil konflikter med brukerne unngås og farene for ulykker reduseres kraftig.
- NTE bør pålegges å delta i et konstruktivt samarbeid med brukerne av hyttene rundt Holden.
- NTE skal sammen med hytteeierforeningen tilrettelegge for båtoppsett og båtutsetting.
- NTE skal sammen med hytteeierforeningen og Verran kommune tilrettelegge for funksjonshemmede, slik at det er mulig å komme ut på vannet fra gjestebrygge ved dammen.
- NTE tar ansvar for at merking av undervannskjær blir foretatt ved store nedtappinger (slik at ulykker kan unngås.)

Interessegruppe ved Selavatnet uttaler i brev av 18.12.2001:

"Viser til tidligere skriv ang. regulering av Follavassdragene inkl. Strømseter- og Selavatnet. Ser med glede Deres informasjon i folder/brosjyre til innbyggerne i Verran om å ta hensyn til grunneiere og hytteeiere med å øke minimumsvannstanden i Selavatnet.

Jeg ønsker likevel å komme med følgende kommentar/råd.

Først på 1970 tallet skulle E - verket utføre vedlikeholdsarbeid på nedstrømsiden av Strømseterdammen. Det ble gravd en kanal mellom Selavatnet og Strømsetervatnet for å få tappet ned Selavatnet så mye som mulig. Dette forenklet det planlagte vedlikeholdsarbeidet på dammen.

Stor vassføring i det tidspunktet kanalen skulle graves igjen, førte til at oppdraget måtte utsettes. Maskinen ble flyttet til et annet oppdrag og senere er ingenting gjort med kanalen. Vedlagte kartskisse viser en opprinnelig høyde-

forskjell på Strømseter - og Selavatnet på 4 m. (Nå er det ingen forskjell).

Dersom kanalen blir gravd igjen, vil dette etter min mening forenkle reguleringen av Selavatnet og ikke minst vil konsesjonen på å regulere Strømseter med 7 m føre til like stor vannmengde som idag?

Selavatnet vil da bli regulert med maks. 3 m.

Dette ligger antagelig innenfor grensen for at motorbåter skal kunne passere under brua på moloen over Selavatnet.

Da er vi ved kjernen av våre ønsker/krav.

En skriftlig avtale om at Selavatnet ikke skal tappes under «kvitberget» (et landemerke som tidligere er brukt i samme sammenheng). Det skal kunne passere motorbåter under brua på moloen over Selavatnet.

Anbefaling: Befaring v/Strømseterdammen og samtale med fastboende for eksempel Odd Selen som bor v/moloen ved Selavatnet."

Sten Åge Lindstrøm har uttalt følgende i brev av 29.01.2002:

"I forbindelse med planlagt utvidelse av Follafoss kraftverk og overføring av Brattreitelva til Follavatnet har jeg som grunneier av 25/7 ved Follavatnet sterkt ønske om at dere går inn for alternativ 2 ved overføring av Brattreitelva. I forbindelse med alternativ 1 vil dere komme i forbindelse med en del drenerør som munner ut i bekken mellom fylkesvei 702 og Follavatnet. Det renner også en grensebekk mellom 25/7 og 25/11 som munner ut i førstnevnte bekk.

Ved utløpet av kulvert ved alternativ 1 i Follavatnet er det meget langgrunt og dårlige bunnforhold. Dette vil føre til dårlige isforhold i et område som ofte benyttes vinter som sommer.

Ved utløpet til alternativ 2 er det mye dypere og stødigere grunnforhold, og vil være til mindre bry for de fastboende.

Jeg kan også tenke meg å få benytte noe av steintippen til eget bruk."

Etter at høringsfristen var ute og uttalelsene var oversendt NTE mottok NVE følgende høringsuttalelse fra *Bruksberettigede i Follafoss og Fergeli allmenning*, datert 20.03.2002:

"Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk søker om tilatelse til bygging av nytt Follafoss kraftverk i Follaelva og overføring av Brattreitelva til Follavatnet. I den forbindelse vil Styret for de bruksberettigede i Follafoss og Fergeli allmenning komme med noen bemerkninger.

Styret for de bruksberettigede representerer de som har allmenningsrettigheter i Follafoss allmenning. De allmenningsrettighetene som i første rekke i dag brukes er beiteretten og retten til jakt- og fiske. Den største del av reguleringsiltakene for kraftproduksjonen i Follafoss kraftverk ligger i og opp til allmenningen.

De bruksberettigede mottar i dag en årlig erstatning for redusert fiske i Holden.

Blant de ting de bruksberettigede nå er opp tatt av, er om det vil bli innført nye manøvreringsregler for Follavassdraget slik at for eksempel gjerdeeffekter endres, ved tørrelgging eller ved redusert vannføring. Vi vil i så tilfelle stille krav om tiltak som kan bøte på eventuelle forverringer på grunn av slike endringer.

Vi ber også om å få nærmere beskjed hvis det blir endringer, for eksempel spørsmål om samordninger av erstatninger."

Grunneierne langs Brattreitelva har i sitt brev av 23.01.2002 til Verran kommune uttalt følgende:

".....

1. Det kreves en årlig kompensasjon for redusert vassføring i Brattreitelva. Vi vil peke på at elva har en bred oppgang av sjørret og noe laks.
2. Det settes opp sperregjerde fra overføringsinntak til Malm der grunneierne finner det nødvendig. Brattreitelva har alltid hatt en sperreeffekt for beitedyr på begge sider av elva, spesielt vår og høst, samt at det har vært drikkevannskilde for beitedyra langs elva.
3. Brattreitelva terskellegges og ryddes.
4. Tunnelmasse ønskes brukt til skogsbilveier, jordbruksveier og til utbedring av bæresvake områder på fjellgårdsveien fra Malm til Liabrua.
5. Hvis regulering av Brattreitelva fører til at Follaelva blir gjort lakseførende igjen, mener vi at Brattreitelva må forbli urørt."

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

NTE har i brev av 08.03.2002 gitt følgende kommentar til de først innkomne høringsuttalelsene:

"...

1. Innledning

Vi registrer med tilfredshet at flesteparten av høringspartene stiller seg positiv til utbyggingsplanene.

Flere av de innkomne uttalelser tar opp de samme problemstillinger slik at vi ikke finner det nødvendig å kommentere samtlige uttalelser, eller alle forhold som er påpekt i hver enkelt uttalelse. Dette gjelder spesielt uttalelser i forhold til krav om minstevannføringer i Follaelva og Brattreitelva. I denne sammenheng finner vi det tilstrekkelig å kommentere uttalelsen fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag.

En del av høringsuttalelsene tar opp spørsmålet om revisjon av vilkårene for så vidt gjelder manøvrering av reguleringsmagasinene i Holden, Follavatnet og Strømsetervatnet. NTE vil bare vise til de endringer vi har foreslått i konsesjonssøknaden for regulering av Strømsetervatnet. For øvrige reguleringsmagasin vil vi vise til

våre kommentarer til uttalelsen fra Verran kommune, under pkt. 2 nedenfor. Når det gjelder forslag om endringer i reguleringshøyden for magasinet i Holden mener vi at dette ikke omfattes av den alminnelige revisjonsadgang.

Direktoratet for naturforvaltning og Fylkesmannen i Nord-Trøndelag kobler konsesjonssøknaden for Follafooss sammen med en pågående sak om revisjon av bestemmelsene om slipp av vann til Mossa, og tar opp spørsmålet om det alternativt til slipp av minstevannføring til Follaelva isteden skal avgis minstevannføring til Mossa.

NTE fikk tillatelse til regulering av Mossavassdraget i 1981. Tillatelsen ble gitt med tilhørende konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement, og vilkårene (bl.a. spørsmål om slipp av minstevannføring) kan ikke tas opp til revisjon før tidligst i 2022. I forbindelse med konsesjonsbehandlingen av Mossa, ble det i henhold til vassdragsreguleringslovens § 8 gjort en avveining mellom fordeler og ulemper utbyggingen ville medføre. Også vedr. foreliggende søknad om utvidelse av Follafooss kraftverk må det konkret fortas en vurdering etter samme kriterier. En sammenkobling av disse to sakene blir etter vår oppfatning feil, og vi kan heller ikke se at det er lovhjemmel for en slik behandlingsmåte.

I det etterfølgende gis det særskilte kommentarer til uttalelsene fra Verran kommune, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Direktoratet for naturforvaltning, Fiskeridirektoratet, Statens vegvesen, Inderøy saulag, Interessegruppe v/Selavatnet og Sten Åge Lindstrøm.

2. Verran kommune

Forut for kommunestyrets behandling hadde Verran kommune og NTE forhandlet seg frem til en avtale om en del spørsmål i forbindelse med utbyggingssaken. Avtalen har en økonomisk ramme på 2,7 mill. kr og inneholder bl.a. tilskudd til et kommunalt næringsfond på 1 mill. kr.

I tillegg har partene inngått avtale om uttak av trykkvann fra den nye kraftstasjonen til Follafooss vannverk. I avtalen er det bl.a. forutsatt at NTE skal støtte en eventuell opprusting og modernisering av det kommunale vannverket med et beløp på kr 700.000. Disse avtalene bidrar med relativt store beløp til lokalsamfunnet og kommunen, dersom det blir gjort vedtak om utbygging.

Videre er det i prinsippet blitt enighet med bl.a. Verran kommune om etablering av reservevannforsyning fra Follaelva og som utløser støtte fra NTE i størrelsesorden 1,6 mill. kr.

Kopi av de to førstnevnte avtalene følger vedlagt.

For øvrig har vi følgende kommentarer til enkelte forhold som er tatt opp i høringsuttalelsen fra kommunen (tallene i parentes refererer seg til tilsvarende tall i kommunens uttalelse):

Vedr. tunnelutløp i Follavatnet (2)

Når det gjelder overføring av Brattreitelva til Follavatnet har rådmannen i sin oppsummering på side 7 følgende konklusjon:

”En samlet vurdering av samfunnsmessige forhold, kraftproduksjon og økonomi sett opp i mot miljømessige forhold og lokale interesser tilsier en utbygging av Folla-foss kraftverk etter alternativ A anbefales. De samme vurderingene ligger til grunn for anbefaling om at tillatelse gis for overføring av Brattreitelva til Follavatnet, og da i henhold til alternativ 1. Konfliktgraden i forhold til alternativ A og alternativ 1 anses ikke så stor at andre alternativer anbefales.”

Vi stiller oss derfor uforstående til at kommunestyret, på tross av rådmannens innstilling, anbefaler alternativ 2 for overføring av Brattreitelva til Follavatnet.

Næringsfond (5-a)

Spørsmålet om næringsfond, og i tilfelle størrelse på dette vil NTE be om blir vurdert i forhold til de avtaler som er inngått med kommunen. Videre vil vi påpeke at utbyggingen vil gi meget begrenset skadevirkninger for allmenne eller private interesser, jf. hva som utløser krav om næringsfond etter vassdragsreguleringslovens § 12 pkt. 17.

Fond for vilt- og fiskefremmende tiltak (5-b)

NTE mener at kravet om fond for vilt- og fiskefremmende tiltak må vurderes i forhold til de skadevirkninger utbyggingen vil medføre. I dag utøves det praktisk talt ikke fiske i Brattreitelva eller Folla-elva. Skadevirkningene blir derfor helt marginale. Også i forhold til viltinteressene blir skadevirkningene meget begrenset.

Krav om minstevannføring (5-c)

Dette har vi kommentert under pkt. 3 nedenfor.

Brattreitelvas gjerdeeffekt (5-d)

Det er kun ved stor vannføring at Brattreitelva i dag fungerer som sjølgjerde. I store deler av beitesesongen vil vannføringen være så lav at elva ikke fungerer som sjølgjerde. Dette har også flere gårdbrukere langs vassdraget tatt konsekvensen av ved at det er oppført gjerder på tvers og langsetter elva. NTE er videre av den oppfatning at virkninger på Brattreitelva som sjølgjerde, må behandles av skjønnsretten på lik linje med andre erstatningskrav i forbindelse med utbyggingen.

Minstevannstand i Holden (5-e)

NTE har i bilag 6.1.16 i konsesjonssøknaden fremstilt karakteristisk magasin-fylling i Holden etter utbygging. Fremstillingen viser god fylling i Holden og at magasinet i normale år i perioden juni til oktober blir liggende mellom HRV og 2 meter under HRV.

Vi vil derfor påstå at fyllingssituasjonen i Holden er langt bedre enn mange andre reguleringsmagasin og vi forstår derfor ikke kravet fra Verran kommune. Dessuten vil et krav om minstevannstand i Holden være veldig vanskelig å ivareta i tørre år uten at dette går på bekostning av andre magasin i vassdraget. NTE vil derfor motsette seg endringer i bruken av magasinet i Holden.

Felles båtstø mv. (5-f)

Til orientering kan vi opplyse at samtlige hytter som er etablert rundt Holden ble bygget etter siste regulering i 1940. Selv om ikke NTE føler forpliktelse til å ivareta anleggelse av felles båtstø mv. har vi vært med å gi økonomisk tilskudd til slike tiltak, senest i år 2000.

Når det gjelder merking av undervannsskjær og grunner har vi med dårlig erfaring praktisert dette i en del andre reguleringsmagasin. Ofte fryser slike merker fast i isen og blir ødelagt. Dessuten vil vi bemerke at hytteeierne gjennom lang tid har tilpasset seg forholdene på Holden, og skulle være godt kjent med områder som er spesielt farlig mht. båttrafikk.

Massedeponi (5-g)

Som påpekt i konsesjonssøknaden er det ikke tatt endelig stilling til hvor store mengder sprengstein som blir deponert i de forskjellige tippområdene. NTE har hele tiden arbeidet for en best mulig samfunnsnyttig anvendelse av massene, og vil prioritere en slik bruk dersom det foreligger konkrete planer innen utbyggingen skal igangsettes.

Analyse av mikro/minikraftverk (5-h)

Dette mener vi ligger utenom det utbygger kan pålegges i henhold til vassdragsreguleringsloven bestemmelser. Vi vil også vise til det næringsfond som allerede er avtalt med Verran kommune og som kan benyttes til slike formål.

Sikring av grunnvannskilde i utløpet av Brattreitelva (5-i)

Det ligger allerede som en forutsetning i konsesjonssøknaden at grunnvannskilden skal sikres ved avgivelse av minstevannføring til Brattreitelva i tørre perioder.

Utrede om kommunens reservelkilde i Malm kan bidra i minstevannføringsperioder (5-j)

Dette er et spørsmål som ikke har sammenheng med denne saken, jf. for øvrig våre merknader under pkt. 5-h ovenfor.

Minstevannstand i Strømsetervatnet og Follavatnet (5-k)

NTE kan ikke garantere en minstevannstand i sommerhalvåret i Strømseter- og Follavatnet. Med de foreslåtte endringer i tappestrategien vil

vi imidlertid oppnå en vesentlig bedre fylling i Strømsetervatnet, jf. konsesjonssøknadens bilag 6.1.10. Når det gjelder fyllingssituasjonen i Follavatnet vil den bli tilfredsstillende i de fleste år.

Brev fra grunneierne ang. regulering av Brattreitelva

Dette brevet er ikke vedlagt uttalelsen. Vi har imidlertid fått oversendt kopi av brevet direkte fra Verran kommune og dette oversendes vedlagt. Vi har ingen spesielle kommentarer til innholdet i brevet fra grunneierne langs Brattreitelva.

Overtakelse av Holdenveien

Dette er et spørsmål som ikke har sammenheng med foreliggende sak. Verran kommune har for øvrig allerede overtatt mesteparten av denne vegstrekningen mot en godtgjørelse fra NTE.

3. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Fylkesmannen påpeker at de miljømessige interesser og virkninger er godt utredet gjennom konsesjonsundersøkelsene. For øvrig har vi følgende kommentarer til fylkesmannens uttalelse:

Vedr. minstevannføringer

NTE har ikke foreslått avgitt minstevannføring til Follaelva. Vi ser på spørsmålet om en eventuell minstevannføring i Follaelva som en revisjon av eksisterende reguleringskonsesjon. Ved endring av vassdragsreguleringsloven og ervervsloven i 1992 (Ot.prp. nr. 50 (1991–92)) er det gitt mulighet til å foreta en revisjon av alle konsesjoner, bl.a. tidsbegrensede konsesjoner som er eldre enn 50 år (dvs. eksisterende konsesjon i Follavassdraget). Fra Ot.prp. nr. 50 (1991–92) refereres følgende vedr. revisjon av vilkår når det gjelder pålegg om minstevannføringer:

”Det kan være aktuelt å pålegge minstevannføringer eller foreta justeringer av tidligere fastsatte minstevannføringer. En må imidlertid være varsom med å fastsette nye skjerpende vilkår om vannslipping. Dette er pålegg som vil kunne medføre store produksjonstap. Skjerpende vilkår om minstevannføring bør derfor kun fastsettes hvor spesielle hensyn tilsier slikt pålegg.”

For vår del vil vi anføre at vi ikke ser at det foreligger spesielle hensyn som tilsier pålegg om slipp av minstevannføring i Follaelva. Vassdraget har vært regulert siden slutten på 1800-tallet og miljøforholdene i vassdraget har tilpasset seg gjennom svært lang tid. Den lokale laksestammen har vært utryddet i mange år, og selv med slipp av minstevannføringer/lokkeflommer er restpotensialet for produksjon av laks i Follaelva meget begrenset med kun en lakseførende strekning på 2,1 km. I tillegg vil vi

også påpeke at en restaurering av Follaelva som lakseførende vassdrag vil komme i konflikt med planlagt bruk av vassdraget til vannforsyning for Follasmolt, jf. våre kommentarer nedenfor.

Når det gjelder slipp av minstevannføring til Brattreitelva vil vi også her bemerke at miljønyten ved å slippe minstevannføringer vil bli meget begrenset. Det knytter seg generelt meget små brukerinteresser til vassdraget, og vi ønsker at det eventuelt blir fastsatt en minstevannføring med bakgrunn i de dokumenterte behov, spesielt for å sikre grunnvannskilden i utløpsområdet. Størrelsen på minstevannføringen bør også sees i sammenheng med at det i etterkant vil bli gitt anledning til å pålegge utbyggen å gjennomføre ulike biotopforbedringstiltak. De største brukerinteresser knytter seg også til vassdragets nedre deler og her vil et restfelt på ca. 38 % ved utløp i sjøen bidra ikke uvesentlig.

Dersom det blir fastsatt en minstevannføring ønskes denne fastsatt som en viss mengde gjennom hele året, dog ikke større enn naturlig tilsig til vassdraget ved inntaksdammen i Brattreitelva. Med et ikke ubetydelig restfelt ved utløp i fjorden ser vi ikke behovet for en fleksibel minstevannføring i Brattreitelva. En slik løsning vil også innebære en mer avansert og kostnadskrevenende utforming av inntaksdammen.

Fiskeinteresser

Innledningsvis under dette punktet er det i uttalelsen fra fylkesmannen påpekt at overløp over Folladammen vil falle bort etter ny utbygging. Dette er ikke tilfelle, og vi vil i den forbindelse vise til konsesjonssøknadens bilag 6.1.4.d.

Videre er det anført at Follaelva, før industriutbyggingen, hadde en anadrom strekning på 5 km. Dette er heller ikke korrekt. I henhold til rapport fra NTNU-Vitenskapsmuseet side 2 (konsesjonssøknadens rapport 9) er det anført en anadrom strekning på 2,1 km opp til en stupfoss som på de fleste vannføringer vil stoppe videre oppvandring.

Forholdet til Follasmolts behov for fiskesperre i Follaelva

Dette har med søknad fra Follasmolt om etablering av fiskesperre i Follaelva. Fylkesmannen påpeker at Follasmolt kan ha Follaelva som reservevannkilde i de ca. 6 mnd. utbyggingen (av kraftverket) tar, men sperring av fiskeoppgangen må begrenses til utbyggingsperioden. På grunn av fremtidige behov for tømning av tiløpstunnelen, vil NTE fremholde at det er avgjørende at reservevannforsyningen holdes kontinuerlig i beredskap med sperring av fiskeoppgangen også etter at utbyggingsperioden for kraftverket er gjennomført. Dette har sammenheng med at anadrom fisk som vandrer oppstrøms reservevannkilden, kan medføre en smitterisiko for Follasmolt i flere år etter at fiskeoppgangen er sperret.

4. *Direktoratet for naturforvaltning*

Sammenkobling av nærværende sak og utbygging av Mossa har vi kommentert innledningsvis, og ønsker ikke å kommentere dette ytterligere.

Når det gjelder DNs forslag til minstevannføringer viser vi til våre kommentarer under pkt. 3 ovenfor.

For øvrig har vi følgende kommentarer til DNs uttalelse:

Vedr. Follaelva/Brattreitelva

DN savner en nærmere angivelse av størrelsen på vannføringen for en del strekninger i Follaelva og Brattreitelva, ved de aktuelle tidspunkter hvor forholdene i de to vassdragene er dokumentert gjennom foto. I Follaelva er dette gjort ved at det i den ene situasjonen ble tatt bilder uten slipp av vannføring og at det i neste situasjon ble sluppet 0,5 m³/sek fra Folladammen. Dette fremgår av rapporten fra Asplan Viak, side 32 (rapport nr. 3 i konsesjonssøknaden).

I Brattreitelva, som er uregulert, foreligger det ikke mulighet for en kunstig manipulering av vannføringen slik det ble gjennomført i Follaelva. Her ble det derfor tatt bilder under en situasjon som kan karakteriseres som liten og midtels vannføring. I konsesjonssøknaden, side 50, er det gjort en nærmere vurdering av størrelsen på vannføringen i Follaelva og Brattreitelva under de aktuelle situasjoner. Vi mener derfor at vi har ivaretatt de krav til dokumentasjon som er fastsatt i KU-programmet.

DN savner videre en vurdering og visualisering av avbøtende tiltak som terskelbygging. For å få innspill til en nærmere konkretisering av tiltak i Follaelva og Brattreitelva i forbindelse med utarbeidelse av KU (deltemaet landskapsbilde og fisk) ble det gjennomført en synfaring av store deler av vassdragene. Deltagere under denne synfaringen var for uten NTE, representanter fra Asplan Viak, NTNU-Vitenskapsmuseet og NVE.

Konklusjonen etter befaringen i Brattreitelva var at det utenom de nedre deler (fra Rv 720 til utløpet) er det svært få områder som er aktuelle for tradisjonell terskelbygging, jf. rapportens side 32. Derimot ligger det til rette for å gjennomføre mange, små stedstilpassede tiltak som for eksempel kulpgravinger og elvekorreksjoner. Dette er imidlertid tiltak som vanskelig lar seg gjøre å konkretisere og visualisere.

I Follaelva er også fallforholdene og topografien av en slik karakter at det er få områder som egner seg for terskelbygging. Omfang og type tiltak i Follaelva, er også avhengig av hvilket utbyggingsalternativ som velges samt avklaring mht. fremtidige brukerinteresser (vannforsyning eller laks).

Som nevnt ovenfor er NTE av den oppfatning at det foreliggende materiale er tilstrekkelig til å kunne fastsette størrelsen på en eventuell minstevannføring i Brattreitelva og Follaelva,

og at det i konsesjonsvilkårene på vanlig måte gis pålegg om etablering av terskler og/eller biotopforbedringstiltak.

Vedr. DNs tilrådning til konsesjonsvilkår

Når det gjelder DNs forslag til et årlig beløp til kommunen på kr 50.000 til opphjelp av fisk/vilt/friluftsliv, viser vi til våre kommentarer ovenfor under pkt. 3 (5-b).

5. *Fiskeridirektoratet, Region Trøndelag*

Vi har merket oss uttalelsen fra Fiskeridirektoratet om at en kultivering og økt minstevannføring i Follaelva vil være uheldig i forhold til å sikre Follasmolt sin vannkilde, da det vil føre til oppgang av vill eventuelt kultivert fisk, som vil gi økt smittepress mot selve settefiskanlegget. Avløpsvannet fra settefiskanlegget vil videre representere en viss smitterisiko til vill fisk som søker opp i vassdraget.

6. *Statens vegvesen*

Statens vegvesen gir uttrykk for bekymring for en intensiv steintransport på fylkesveg 203. I denne forbindelse vil NTE bemerke at massene som er tenkt plassert i tipp ved Almlia skal tas ut fra et lokalt tunnelverrslag i området, og ikke transporteres langs fylkesveg 203.

7. *Inderøy saulag*

Vi kan ikke se at en endring av manøvreringen av Strømsetervatnet vil skape en ny situasjon mht. beitende dyr, i og med at elvestrekningen mellom Strømsetervatnet og Follavatnet, som i dag, skal sikres alminnelig lavvannføring.

8. *Interessegruppe v/Selavatnet*

Vi forstår det slik at problemstillingen som tas opp i uttalelsen fra Interessegruppe v/Selavatnet dreier seg om et ønske om høyere sommervannstand på Selavatnet. Dette mener vi blir ivaretatt ved de endringer vi har foreslått mht. regulering av Strømsetervatnet.

9. *Sten Åge Lindstrøm*

Her vil vi bare vise til konsesjonssøknaden og konsekvensutredningen som dokumenterer at alternativ 1 for overføring av Brattreitelva samlet sett er den beste løsningen.

Avslutningsvis vil vi påpeke at de påregnelige skader og ulemper er svært små sammenlignet med de fordeler utbyggingen vil medføre. Det at det omsøkte prosjektet er å betrakte som en opprustning og utvidelse av eksisterende kraftverk gjør at utbyggingen etter vår oppfatning står i en særstilling. Dette er også anført i flere høringsuttalelser.

Som kjent har NTE fått et pålegg om utfasing av det smisveiste tilløpsrøret til Follafoss innen år 2003. Vi vil derfor anmode om at konsesjonssøknaden behandles så raskt som mulig,

og imøteser gjerne en snarlig tilbakemelding mht. når NVE i tilknytning til sin viderebehandling av saken kan gjennomføre en sluttbefaring i utbyggingsområdet."

NTE har i eget brev av 19.04.2002 uttalt følgende om uttalelsen fra de bruksberettigede i Follafoss og Fergeli allmenning:

".....
 NTE vurderer det slik at den aktuelle høringsuttalelsen er av mer privatrettslig karakter, og vi ønsker derfor ikke å kommentere den særskilt."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Søker

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) er et heleid fylkeskommunalt kraftselskap som ble opprettet i 1919. Selskapet både produserer, omsetter og distribuerer elektrisk kraft.

Eksisterende forhold i vassdragene

Follavassdraget:

Follavassdraget var det første vassdraget som ble bygget ut av NTE. Det er bygget to kraftverk i Follavassdraget, Follafoss kraftverk og Brattingfoss pumpekraftverk. Brattingfoss utnytter fallet mellom magasinet Holden og Follavatnet, og produserer ca. 32 GWh/år i et middelår. Follafoss kraftverk utnytter fallet fra Follavatnet og ned til fjorden ved Follafoss hvor det ligger plassert som et bygg i dagen. Kraftverket har en årlig middelproduksjon på 140 GWh.

Follafoss kraftverk ble bygget i tre byggetrinn, henholdsvis 1923, 1933 og 1940, og har til sammen 4 aggregat med en samlet installert effekt på 32 MW. Brattingfoss kraftverk ble bygget i 1953. Kraftverkene er lovlig bestående konsesjonsfrie anlegg. Follafoss kraftverk har fått pålegg fra NVE om utskifting av det ene smisveiste trykkørret i Follafoss kraftverk i løpet av 2003. NVE har derfor valgt å prioritere denne saken høyt for å få en avklaring så snart som mulig av hensyn til konsesjonæren.

Det er til sammen 3 reguleringsmagasin i vassdraget. Dette er:

Magasin	HRV kote	LRV kote	Reguleringshøyde i m
Follavatnet	183,50	174,00	9,50
Holden	302,00	292,00	10,00
Strømsetervatnet*	255,00	248,00	7,00

* Reguleringen omfatter 3 vann (Strømsetervatn, Selavatn og Kastbotn) som ved oppdemming danner et sammenhengende magasin.

Alle magasinene ble etablert rundt 1909-10 av daværende A/S Folla. Det vil si at magasinene ble etablert før dagens vassdragsreguleringslov, og en del av reguleringshøydene i magasinene er konsesjonsfrie rettigheter. A/S Follas rettigheter i Follavassdraget ble overdratt til NTE i 1923 etter at NTE hadde ervervet aksjene i selskapet i 1919-20.

Ved kgl.res. av 13.11.1936 ble det gitt konsesjon for utvidet regulering av magasinene. Follavatnet fikk en økning i reguleringshøyden på 3,5 m fra kote 180,00 til kote 183,50. Holden fikk økt reguleringshøyden med 4 m fra kote 298,00 til kote 302,00, mens Strømsetervatnet fikk økt reguleringshøyden med 7 m fra kote 255,00 til kote 262,00. Tillatelsen til utvidet regulering av Strømsetervatnet er ikke tatt i bruk slik at den delen av konsesjonen anses som bortfalt.

Hele Follavassdragets nedbørfelt er på til sammen ca. 265 km². Av dette er det bare restfeltet nedenfor Follavatnet på 15 km² som er uregulert. Strømsetervatnet tappes som magasin ned til Follavatnet. Feltet er på 108 km², og middelvannføringen ut fra Strømsetervatnet er på 6,19 m³/s. Magasinet Holden regulerer et felt på 69 km² og tappes gjennom Brattingfoss kraftverk ned til Follavatnet. Brat-

tingfoss kraftverk kan dessuten pumpe vann fra Follavatnet opp i Holden for magasinering. Middelvannføringen ved utløpet av Holden er på 3,64 m³/s.

Follavatnet er inntaksmagasin for Follafoss kraftverk og bortsett fra i perioder med overløp er det tilnærmet tørt rett nedstrøms dammen. Middelvannføring ved utløpet av Follavatnet er på 12,84 m³/s. Alminnelig lavvannføring ved utløpet er oppgitt til 0,98 m³/s. Restfeltet nedenfor Follavatnet på 15 km² har en middelvannføring ved utløpet i fjorden på 0,48 m³/s.

Langs Follavassdraget er det etablert både veier og kraftlinjer. Det er fast bosetting langs vassdraget. Rundt reguleringsmagasinene, særlig Holden, er det en del fritidsbebyggelse. I forbindelse med industriutbygging på 1980-tallet ble utløpet av Follaelva flyttet og kanalisert.

I tilknytning til Follafoss kraftverk er det etablert et vanninntak foran kraftverksturbinene som forsyner boligbebyggelse m.m. gjennom Follafoss vannverk og Søndra Cell Folla tremassefabrikk. Oppdrettsanlegget AS Follasmolt har vanninntak i undervannet til kraftverket.

I forbindelse med bygging av nytt kraftverk er det planlagt at alle ovennevnte avtagere av vann til

vannforsyning skal ta vann fra tilløpstunnelen til kraftverket. I tiden fra det gamle kraftverket kobles ut og frem til det nye kraftverket er i drift, vil vannforsyningen bli løst gjennom inntak i Follaelva. Dette inntaket er senere ment å fungere som et permanent reservevannforsyningsanlegg. Vanninntaket er tenkt plassert ca. 30-40 m ovenfor der Rv 720 gjennom Follafoss krysser elva.

I forbindelse med etablering av vanninntak i Follaelva har AS Follasmolt søkt om tillatelse etter vannressursloven til etablering av fiskesperre for å unngå smitte fra anadrom fisk inn i sitt smoltanlegg. Dette er et krav som er stilt av fiskeridirektoratet som en del av nylig gitt tillatelse til utvidelse av antall settefisk. Søknaden behandles for seg, men parallelt med denne saken, da de henger nært sammen. Hva slags konsesjon som eventuelt blir gitt vil være førende for utfallet av AS Follasmolt sin søknad og omvendt.

Brattreitelva

Brattreitelva danner nedbørfeltet øst for Follavassdraget. Feltet er på 33 km². Vassdraget renner ut i Beitstadfjorden innerst i Trondheimsfjorden ved kommunesenteret Malm. Middelvannføringen ved utløpet er på 1,42 m³/s. Den øvre del på 20,4 km² er planlagt overført til Follavatnet. Middelvannføringen ved overføringspunktet er beregnet til 0,88 m³/s, og alminnelig lavvannføring til 0,07 m³/s.

I den delen av vassdraget som er planlagt overført er det lite tegn til menneskelige inngrep. Nedfor det planlagte overføringspunktet er det foretatt en rekke inngrep, slik som veibygging, hogst, dyrking av mark og etablering av kraftlinjer. Ved utløpet i fjorden er det gjennomført kanalisering, erosjonssikring og utfylling i forbindelse med etablering av et industriområde.

Om søknaden

Det er som hovedalternativ (alt. A) søkt om konsesjon etter § 8 i lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) for bygging av nytt Follafoss kraftverk i fjell, med utløp direkte i sjøen. Dette vil gi en økt fallhøyde i kraftverket på 4,5 m. Slukeevnen i kraftverket vil bli økt med ca. 9 m³/s. Økning i årlig produksjon vil bli på ca. 34 GWh. Den øverste meteren av reguleringssonen i Follavatnet ønskes brukt til kortidsregulering. Tiltaket innebærer bygging av ny tilløpstunnel fra Almlia og ned til kraftstasjonen.

Som alt. B er det søkt om utvidelse av eksisterende kraftstasjon ved å bytte til aggregat som gir en økning i slukeevne på lik linje med alt. A. Det vil bli drevet ny tilløpstunnel fra Almlia til eksisterende svingekammer. Ett smisveiset trykkrør vil bli byttet ut som følge av pålegg fra NVE. Det er også for dette alternativet planlagt å bruke den øverste meteren

i Follavatnet til kortidsregulering. Alternativet vil gi en økning i produksjon på ca. 24 GWh/år.

Det er lagt frem et 0-alternativ for Follafoss kraftverk som kun innebærer utskifting av det ene smisveiste trykkrøret, og bygging av nytt kontroll- og apparatanlegg sammen med eventuell revisjon av aggregatene. 0-alternativet vil ikke gi noen endringer i utnyttelsen av vassdraget og kan etter NVEs syn gjennomføres uten konsesjon etter vannressursloven.

NTE har søkt om tillatelse etter oreigningsloven for ekspropriasjon av nødvendig grunn for bygging av ny kraftstasjon, inkludert areal for deponering av overskuddsmasser, etablering av riggområder og andre mindre inngrep.

Det er videre søkt om konsesjon etter vassdragsreguleringsloven for overføring av Brattreitelva til Follavatnet ved ca. kote 190. Det er lagt frem to alternativ for overføringen hvor forskjellen består i hvor overføringstunnelen skal munne ut mot Follavatnet. Overføringen lar seg kombinere med alle alternativene for Follafoss kraftverk. Søknaden innbefatter tillatelse til ekspropriasjon av grunn til sperredam og inntakskonstruksjon, arealer for plassering av tippmasse og rigg, etablering av anleggsvei og fremføring av overføringskanal til Follavatnet.

Det er i tillegg søkt om tillatelse etter energiloven for installasjon av nødvendig høyspentanlegg i kraftstasjonen og kabel frem til eksisterende koblingsanlegg som ligger i tilknytning til dagens kraftstasjon.

Det er søkt om tillatelse etter oreigningsloven til forhåndstiltredelse før skjønn er avholdt.

Revisjon av konsesjonsvilkår

Konsesjonen for ytterligere regulering av magasinene Holden, Strømsetervatnet og Follavatnet ble gitt ved kgl.res. av 13.11.1936. I fastsatt KU-program av 10.05.2000 ble det vedtatt at vilkårene for Follavassdraget skulle revideres samtidig med behandling av søknad/KU.

Fallrettigheter og grunneierforhold

NTE har ved skjøte av 12.08.1923 sikret seg alle rettigheter i Follavassdraget. Det er derfor ikke nødvendig med ervervskonsesjon for utnyttning av de siste 4,5 m fall i alt. A. I Brattreitelva er fallrettighetene på den delen som eies av Norske Skog AS ervervet gjennom samme skjøte, mens øvrige rettigheter må eksproprieres som en del av en tillatelse etter vassdragsreguleringsloven med mindre partene kommer frem til en minnelig avtale.

Det aller meste av arealene som søkes ekspropriert eies av privatpersoner. NTE vil i størst mulig grad søke å komme til enighet med disse.

Forholdet til Samlet plan (SP), Verneplan for vassdrag (VP) og andre planer

NTE har i brev fra DN av 26.03.1999 fått unntak fra behandling i SP for bygging av nytt Follafooss kraftverk og overføring av Brattreitelva. Det betyr at begge prosjektene kan konsesjonsbehandles.

Ingen av vassdragene er omfattet av verneplaner. De er heller ikke på lista over vassdrag som er til vurdering for vern mot kraftutbygging i forbindelse med supplerende av verneplan for vassdrag.

Anleggsvirksomhet i forbindelse med bygging av nytt Follafooss kraftverk vil i hovedsak foregå i et område som av kommunen er regulert til industrivirksomhet. En del øvrige områder, inkludert overføring av Brattreitelva, ligger i LNF-område. I følge uttalelse fra kommunen vil en eventuell dispensasjonssøknad bli behandlet etter plan- og bygningsloven.

Utbyggingsplanen

Kraftstasjon

I alt. A vil ny kraftstasjon bli bygget i fjell vest for eksisterende anlegg. Det drives en adkomsttunnel fra påhugg ved eksisterende kraftstasjon. Tunnelen blir ca. 350 m lang. Det drives en avløpstunnel fra kraftstasjonen på ca. 620 m som ender direkte som dykket utløp i sjøen noe vest for dagens utløp. Dette gjør at NTE vinner 4,5 m fallhøyde i Follaelva. Eksisterende utløpskanal blir tørrlagt. Det skal videre drives en ny tilløpstunnel på 3100 m parallelt med eksisterende, fra tverrslag i Almlia til ny svingesjakt. Fra kraftstasjonen til svingesjakt drives det en tunnel med lengde på ca. 430 m.

I kraftverket vil det bli installert en francisturbin med slukeevne på ca. 29 m³/s og ytelse på ca. 44 MW. Med en utnyttet fallhøyde på 183,5 m vil årlig produksjon bli på ca. 174 GWh.

I alt. B vil det bli drevet en ny tilløpstunnel parallelt med den gamle fra tverrslaget i Almlia til eksisterende svingekammer. Avløpet vil ført ut gjennom eksisterende avløpskanal. Eksisterende trykkrør vil bli skiftet ut, og de to eldste av i alt 4 aggregater vil bli skiftet ut med et nytt aggregat med en effekt på 23 MW slik at samlet effekt i kraftverket blir på 41,6 MW. Slukeevnen i kraftverket vil bli økt fra 20 m³/s til 29 m³/s. Årlig middelproduksjon vil bli på ca. 164 GWh.

Alt. 0 innebærer kun utskifting av eksisterende trykkrør og nødvendig rehabilitering av innmaten i kraftstasjonen. Det vil ikke bli noen endringer ut over dette. Årlig produksjon vil fortsatt være på ca. 140 GWh.

Overføring av Brattreitelva

Det vil bli bygget en mindre overløpsdam i betong med tilhørende inntakskonstruksjon ved det planlagte overføringsstedet på ca. kote 190, noe ovenfor

fylkesvei 702. Fra overføringsstedet drives en tunnel på ca. 600 m (alt. 1) eller 1200 m (alt. 2) for overføring til Follavatnet. Tunnelen vil bli drevet med minste tverrsnitt ca. 8 m² i begge alternativene. Ved inntaket vil det bli etablert en stengeanordning for overføringen, og ved utløpet monteres et bjelkestengsel for mulig tørrlegging av tunnelen.

Alt. 1 vil munne ut ved fylkesveien ca. 150 m fra Follavatnet. Herfra og ned til Follavatnet vil vannet bli ført i nedgravd kulvert.

Alt. 2 vil munne direkte ut i Follavatnet ca. 400 m lenger vest enn alt. 1.

Tunnelen vil i begge alternativene ha en overføringskapasitet på 7,9 m³/s, slik at i de aller fleste tilfelle vil tunnelen kunne overføre hele vannføringen i elva til Follavatnet.

Overføringen kan kombineres med alle alternativ for Follafooss kraftverk. I alt. A blir økningen på 10,5 GWh, mens den for alt. B og 0 blir noe mindre i og med at fallhøyden ikke øker i Follafooss kraftverk.

Tipper/Massedeponi

I alt. A vil utsprenget av kraftstasjon i fjell og flere tunneler samlet gi ca. 100 000 m³ teoretisk faste masser (tfm³). Volumet disse massene gir ved plassering i tipp er 1,5 til 2 ganger så stort på grunn av utvidelse ved sprengning m.m. Noe av massene er planlagt brukt til ytterligere utfylling av industriområde i Follafooss. Masser som tas ut fra tverrslag i Almlia (inntil 40 000 tfm³) er tenkt plassert i tipp i det området, mens resten av massene som tas ut fra kraftstasjonsområdet er tenkt plassert langs riksvei 720, ca. 2 km øst for Follafooss. Det er uttrykt en viss interesse lokalt for bruk av massene slik at disse planene kan bli endret.

Alt. B vil gi ca. 50 000 tfm³ i forbindelse med driving av ny tilløpstunnel. Noe vil bli brukt til utfylling av industriområdet i Follafooss, mens resten er tenkt deponert i Almlia. De samme merknader om alternativ bruk som i alt. A gjelder også her.

Alt. 0 vil ikke gi noe tippmasser.

Overføringen av Brattreitelva vil gi ca. 5000 tfm³ i alt. 1 og det dobbelte i alt. 2. I alt. 1 vil massene bli deponert i et lavtliggende område øst for påhugget ved Follavatnet. I alt. 2 er massene tenkt plassert i tipp ved Follavatnet.

Riggområder

Både i alt. A og B vil hovedriggområde bli ved eksisterende kraftstasjon. I tillegg er det planlagt et areal til boligrigg øst for utløpet av Follaelva og en mindre tunnelrigg ved tverrslaget i Almlia.

For overføringen av Brattreitelva vil det bli plassert en nødvendig tunnelrigg ved tunnelmunningen for begge alternativene.

Veier

Bygging av ny kraftstasjon innebærer ikke bygging av vei i noe omfang.

For overføringen av Brattreitelva er det nødvendig med bygging av ca. 150 m vei fra fylkesvei 702 og frem til overføringspunktet i elva. I alt. 1 må det videre bygges ca. 50 m vei fra fylkesveien og bort til utløpet av overføringstunnelen. I alt. 2 må det bygges tilsvarende vei til utløpet, men denne vil bli på ca. 450 m. Veiene forutsettes bygget med standard som skogsbilveier, klasse III.

Elektriske anlegg

I alt. A vil det bli installert et aggregat med effekt på ca. 44 MW, bestående av en Francisturbin direkte koblet til en tre-fase synkrongenerator med ytelse på 52 MVA og spenning på 8,5 kV. Kraften transformeres opp til 66 kV via generatortransformator og føres ut i en-fase kabler til eksisterende koblingsanlegg. For alternativet vil det også bli vurdert å installere et eget aggregat på ca. 1 MVA for å utnytte energien i vannet som blir tatt ut av AS Follasmolt.

I alt. B vil de to eldste aggregatene skiftes ut med et nytt aggregat på 23 MW, Samlet effekt 41,6 MW. Aggregatet vil bestå av en Francisturbin direkte koblet til en tre-fase synkrongenerator med ytelse ca. 30 MVA og spenning 6,6 kV. Fra generator legges tre parallelle kabler frem til generatortransformator plassert i eksisterende trafohall.

Kraftproduksjon og kostnader

NTE har for alt. A beregnet en økning i kraftproduksjonen på ca. 34 GWh, fra 140 GWh til 174 GWh.

Alt. B er av NTE beregnet å gi en økning i årlig produksjon på ca. 24 GWh, fra 140 GWh til 164 GWh.

Alt. 0 vil ikke gi noen produksjonsøkning.

Overføringen av Brattreitelva er i kombinasjon med alt. A beregnet å gi ca. 10,5 GWh/år. Økningen vil bli noe mindre for de to andre alternativene pga. 4,5 m lavere fallhøyde.

Kostnadene ved de tre alternativene for kraftstasjonen er stipulert til ca. 267,5 mill. kr for alt. A, 286 mill. kr for alt. B og 165 mill. kr for alt. 0. Dette gir en utbyggingskostnad på henholdsvis 1,54 kr/kWh (alt. A), 1,75 kr/kWh (alt. B) og 1,18 kr/kWh (alt. 0).

Overføringen av Brattreitelva er stipulert til 7 mill. kr for alt. 1 og 12 mill. kr for alt. 2. Det meste av denne forskjellen skyldes lenger tunneltrasé i alt. 2. Dette gir en pris for overføring etter alt. 1 kombinert med alt. A på 0,67 kr/kWh, og 1,14 kr/kWh etter alt. 2 i samme kombinasjon.

NVE har beregnet kostnadene for en utbygging etter alt. A til å utgjøre 252,5 mill. kr, altså ca. 5 % lavere enn NTE sitt overslag. For de to andre alternativene er det ikke gjort egne kostnadsoverslag. Alt.

A gir en fastkraftkostnad på ca. 14 øre/kWh, noe som er godt under midlere fastkraftkostnad på ca. 23 øre/kWh.

For overføring av Brattreitelva har NVE beregnet kostnadene for alt. 1 til å utgjøre 8 mill. kr. Dette utgjør en fastkraftkostnad på ca. 6 øre/kWh, hvilket er godt under midlere fastkraftkostnad.

NVE har ingen merknader til de overslag som er gitt for produksjonen eller de teknisk/økonomiske beregningene for noen av alternativene i prosjektet. Det er utbyggers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Tiltakets virkninger

NVE mener at punktene nedenfor er de viktigste konsekvensene som er avdekket gjennom KU.

Fordeler

- Alt. A og B vil i følge NTE bidra til en styrking av kommuneøkonomien i form av skatter/avgifter og konsesjonskraft i størrelsesorden 1 -1,2 mill. kr årlig, med størst økning for alt. A.
- Ved konsesjon etter alt. A vil NTE betale et tilskudd til kommunalt næringsfond på 1 mill. kr.
- Tiltaket vil gi en ny årlig produksjon i størrelsesorden 34 GWh (alt. A) eller 24 GWh (alt. B).
- Alt. A og B gir en økt mulighet for effektkjøring i Follafoss kraftverk.
- Det vil bli en mer sikker vannforsyning for brukere i Follafoss.

Skader og ulemper

- Overføring av Brattreitelva er uheldig i forhold til oterbestanden i elva.
- Redusert vannføring i Brattreitelva vil ha negativ innvirkning på sjørretet i elva.
- Tap av vannføring i Follaelvas nedre del og flytting av utløpet (alt. A) er til skade for oppgang av laks og sjørretet.
- Det vil bli færre overløp fra Follavatnet til Follaelva pga. økt slukeevne i nytt kraftverk.
- Det vil bli en del støy som følge av transport, massedeponering m.m. i anleggstiden.

Godkjenning av konsekvensutredningen (KU)

Melding om det planlagte tiltaket ble sendt på høring 29.09.1999. Konsekvensutredningen er utarbeidet med utgangspunkt i utredningsprogrammet som ble fastsatt av NVE 10.05.2000 etter rådføring med Miljøverndepartementet.

Innenfor enkelte fagområder hvor det i KU er forutsatt gitt en grundigere gjennomgang, er det utarbeidet egne fagrapporter. Dette gjelder innenfor fagområdene is og vanntemperatur, grunnvann, landskap, ingeniørgeologi, flora og vegetasjon, fauna og vilt, fisk, kulturmiljø og kulturminner, vannkvalitet og vannforsyning. For andre tema er det til-

takshavers egne beskrivelser og vurderinger som ligger til grunn.

Ved vår vurdering av krav om tilleggsutredninger legger vi vekt på om disse utredningene kan sies å være beslutningsrelevante.

Merknader til KU

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag uttaler at den ornitologiske undersøkelsen langs Brattreitelva er mangelfull fordi registreringen ble utført for sent på sommeren til å få god artsoversikt, i tillegg til at undersøkelsen ble gjort under ugunstige værforhold. Fylkesmannen slutter seg likevel til konklusjonen i rapporten om at en overføring ikke vil få noen vesentlig innvirkning på fuglebestanden langs Brattreitelva.

DN har i sin vurdering av KU fokusert på oterbestanden langs Brattreitelva. Det er i fagrapporten anbefalt at det slippes en minstevannføring for å sikre en fiskebestand som oteren kan leve av. Minstevannføringen er imidlertid ikke tallfestet ut over at det er uttalt at denne trolig kan være relativt beskjeden om den kombineres med andre tiltak i vassdraget som for eksempel kulpgraving.

DN mener at for å ivareta det biologiske mangfoldet i Brattreitelva må det etableres en forsvarlig minstevannføring. De mener at bildene som er presentert i rapporten om deltemaet landskapsbilde med ulik vannføring i Brattreitelva ikke er tilstrekkelig grunnlag for fastsettelse av minstevannføring da rapporten ikke angir hvor stor vannføringen er på de aktuelle bildene. DN mener dessuten at avbøtende tiltak som terskelbygging ikke er tilstrekkelig utredet eller kvalitetssikret på disse punktene under temaet "landskap og naturmiljø" i det fastsatte konsekvensutredningsprogrammet.

På bakgrunn av dette anser ikke DN KU-programmet som innfridd på temaet landskap og naturmiljø i Brattreitelva. DN mener faglige kvantifiserbare tilleggsutredninger må til før en faglig forsvarlig minstevannføring og andre avbøtende tiltak kan fastsettes i Brattreitelva.

DN finner det også kritikkverdig at vannføringen ikke er målt samtidig med at det ble tatt bilder av ulik vannføring i Follaelva for utarbeidelse av rapporten om landskapsbilde.

For øvrig er det ikke kommet merknader om at KU er mangelfull.

Konsekvensutredningen omfatter ulike alternativer for bygging av nytt Follafoss kraftverk og overføring av Brattreitelva. Den er i tråd med fastsatt utredningsprogram, og det er ikke fremmet krav om at ytterligere alternativer skal utredes.

Fagutredninger

I forbindelse med utarbeidelse av deltemaet landskap står det bl.a. følgende i KU-programmet:

"Restvannføringen og forslag til ulike minstevannføringer i Brattreitelva og Follaelva visualiseres på egnede steder. Avbøtende tiltak som terskelbygging vurderes og visualiseres."

I deltemarapporten om landskapsbilde er det tatt bilder av Brattreitelva på tre steder ved to ulike vannføringer, karakterisert som "liten" og "middels". Bildene er tatt ved der fylkesvei 702 krysser elva rett nedenfor overføringspunktet, der Rv 720 krysser elva og ved utløpet i fjorden.

På side 50 i KU er størrelsen på vannføringen på bildene fra Brattreitelva anslått til ca. 0,3 m³/s og 3 m³/s ved utløpet i fjorden. Med et nedbørfelt på totalt 33 km² tilsvarer dette en spesifikk avrenning på henholdsvis 8,91 l/s/km² og 90,9 l/s/km². Feltet som er planlagt overført utgjør 20,4 km². Overføringspunktet vil ligge noe oppstrøms der elva krysser fylkesveien, slik at en kan anta at feltstørrelsen der bildene er tatt er på ca. 21 km². Det vil si at vannføringen ved det øverste stedet er på ca. 0,19 m³/s og 1,9 m³/s. Alminnelig lavvannføring ved det aktuelle overføringsstedet er ca. 0,07 m³/s og middelvannføringen på ca. 0,88 m³/s.

De to nederste punktene ligger nær hverandre, så der er størrelsen på vannføring relativt lik.

Når det gjelder terskler så er det ikke gjort noen egen visualisering av dette for selve vassdraget. Terskelbygging som avbøtende tiltak er uansett noe som eventuelt må gjøres gjennom detaljplanlegging og gjerne i form av en utarbeidet terskelplan. NTE har imidlertid vurdert terskelbygging på side 64 i KU. I tillegg er det i KU gitt konkrete eksempler på terskelbygging og hvordan det kan fortone seg visuelt, jf. bilag 9.

NVE mener at NTE har oppfylt kravet som KU stilte vedrørende dette punktet i og med at det både er tatt bilder av vassdraget ved ulik vannføring, at denne er tallfestet, og at terskelbygging er vurdert som avbøtende tiltak sammen med andre muligheter som elvekorreksjon og kulpgraving. I tillegg er terskelbygging som avbøtende tiltak generelt visualisert. I og med at Brattreitelva ikke er regulert kan en ikke manipulere med vannføringen for å oppnå eksakt de vannmengdene en ønsker.

Vannføringen i Follaelva er også tallfestet på side 50 i KU. NVE antar at DN har oversett konkretiseringen av vannføringsnivå i sin uttalelse til KU.

Det er ikke fremsatt andre krav og utredningen er etter NVEs syn tilfredsstillende.

NVEs konklusjon om KU

NVE mener konsekvensutredningen for bygging av nytt Follafoss kraftverk og overføring av Brattreitelva, sammen med foreliggende kunnskap og kommentarer fremkommet gjennom høringen og tiltakshavers kommentar til disse, tilfredsstillende fastsatt utredningsprogram og plan- og bygningslovens krav til konsekvens-

utredninger. Vi konkluderer derfor med at utredningsplikten for søknaden om bygging av nytt Folla-foss kraftverk og overføring av Brattreitelva er oppfylt, jf. plan- og bygningslovens § 33-6.

NVEs kommentar til og vurdering av konsesjonssøknaden og revisjon av konsesjonsvilkårene

Søknad med konsekvensutredning ble sendt ut på offentlig høring 19.09.2001. Det ble avholdt offentlig møte i Folla-foss 05.11.2001 der det ble informert om behandlingen av søknaden i tillegg til at de tekniske planene og resultatet av konsekvensutredningen ble presentert. Uttalelsene fra høringen er forelagt søker for kommentar. Videre ble det gjennomført en sluttbefaring i planområdet sammen med representanter for kommunen, grunneierne, hytteeiere ved Strømsetervatnet og Holden og NVE den 28.05.2002.

Vurderinger fra andre

Verran kommune anbefaler en tillatelse etter alt. A og overføring av Brattreitelva etter alt. 2. Kommunen krever flere betingelser knyttet til tillatelsen, slik som:

- et næringsfond på kr 2 000 000
- årlig utbetaling til fisk- og viltfond på kr 150 000
- minstevannføring i Brattreitelva og Folla-elva, sammen med biotopjusterende tiltak som kulp-graving og terskler
- gjerdeeffekten i Brattreitelva ivaretas
- annen bruk av masser enn de foreslåtte tipper utredes
- minstevannstand i Holden, Strømsetervatnet og Follavatnet som en del av revisjonen
- tiltak for båt i Holden (brygge, båtstø og merking av skjær)
- NTE skal utrede produksjonspotensialet for 4 mulige mini- og mikrokraftverk i kommunen
- NTE skal sikre grunnvannsførekosten i Malm med tilstrekkelig med vann
- NTE utreder om reservevannforsyningen i Malm kan bidra i minstevannføringsperioder og om det er lønnsomt å benytte energien til strøm/reserveproduksjon for vannverket
- NTE skal ta hensyn til brev fra grunneierne langs Brattreitelva
- NTE skal overføre et årlig beløp på kr 100 000 for sommer- og vintervedlikehold av vei fra Folladalskrysset og opp til Holden.

Når det gjelder etablering av fiskefond viser kommunen til at Brattreitelva i en stor grad mister sin betydning som fiskeelv med bestand av stasjonær ørret og sjøørret. Reetablering av Folla-elva som laksevassdrag vil i liten grad være realiserbart om alt. A blir valgt. Kommunen ønsker derfor et fond til erstatning for disse tapte mulighetene i to sentrale

vassdrag i kommunen. Det vises til fondet som ble pålagt ved bygging av Ormsetfoss kraftverk i samme kommune og som nå er på kr 70 000 årlig.

Kommunen er videre opptatt av at det gjennomføres avbøtende tiltak både i Brattreitelva og Folla-elva for å avdempe virkningene av redusert vannføring.

Kommunen ønsker av sikkerhetsmessige og estetiske årsaker at det innføres en minstevannstand i Holden i perioden 1. juni til 1. september. Det bør etter kommunens syn også gjennomføres tiltak for å lette båtbruk i Holden og foretas merking av skjær for å sikre at båter ikke kantrer.

Verran kommune ønsker at det må slippes en minstevannføring som sikrer en minimumsvannføring i Brattreitelva ved det planlagte uttaket av grunnvann til vannforsyning. Normalt vil restfeltet gi tilstrekkelig med vann, men i tørre perioder er det behov for at overføringen stenges eller reduseres for å gi vann til infiltrasjon i grunnen.

Verran kommune nevner ellers spesielt at det planlagte tippområdet i Almlia på ca. 10 dekar er uheldig sett i forhold til at det båndlegger dyrket mark i et område med knapphet på matjord.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag (FM) uttaler at en utbygging etter alt. A vil innebære at anadrom fisk trekker vekk fra munningsområdet og bort til kraftverksutløpet. Dette alternativet vil trolig også føre til at plante- og dyrearter tilpasset brakkevann vil forsvinne, uten at dette blir særlig vektlagt. Alt. A vurderes som uforenlig i forbindelse med reetablering av Folla-elva som laksevassdrag, mens alt. B og 0 ifølge FM kan være forenlig med en restaurering i kombinasjon med slipp av minstevannføring og lokkeflommer. En restaurering av Folla-elva som laksevassdrag vil også kreve en avklaring med veterinærmyndighetene om bruk av vassdraget til reservevannforsyning, jf. settefiskforskriften. FM anbefaler at inntaket for reservevannforsyning legges ovenfor anadrom strekning etter at utbyggingsperioden er over, da en fiskesperre uansett vil være uheldig for vassdraget.

FM anbefaler en utbygging etter alt. A og overføring av Brattreitelva etter alt. 1 på grunn av samfunnsytten, og ser det generelt som positivt at det blir en økt energiproduksjon gjennom oppgradering av gamle reguleringer. Det settes krav om en minstevassføring i Brattreitelva på 0,1 m³/s for å sikre en stasjonær ørretbestand, og dermed oteren i Brattreitelva, som ellers vil bli sterkt påvirket ved en tørrlegging av restfeltets øvre del. FM ønsker også en tilsvarende minstevannføring i Folla-elva for sikring av leveområder for eksisterende ferskvannsor-ganismer i Folla-elva.

Nord-Trøndelag fylkeskommune anbefaler at det blir gitt konsesjon etter alt. A og alt. 1 for overføring av Brattreitelva. Fylkeskommunen fraråder spesielt at det blir gjort forsøk på reetablering av laks i

Follavassdraget, både på grunn av direkte kostnader i forhold til mulig effekt og smitterisiko i forbindelse med reservevanninntaket for AS Follasmolt i Follaelva.

DN uttaler at alt. A er vanskelig å kombinere med en restaurering av Follaelva som laksevassdrag på grunn av sterkt redusert vannføring i utløpet av Follaelva. DN anser den stedegne laksestammen i Follaelva for utryddet og anbefaler i stedet at minstevassføring knyttes opp mot manøvreringsreglementet for Mossavassdraget, da DN ønsker å se vassdragene rundt Trondheimsfjorden i sammenheng. I dette tilfellet er NTE regulant i begge vassdrag og DN ser det derfor som en fordel om en kan bruke avbøtende tiltak på en mest mulig optimal måte. Direktoratet ønsker at det i stedet for å slippe en fastsatt mengde vann i Follaelva settes av en tilsvarende vannmengde som slippes i Mossavassdraget.

DN anser det ikke for regningssvarende å restaurere Follaelva som lakseførende vassdrag, og anbefaler derfor at konsesjon gis etter alt. A som vil gi mest kraft.

For å sikre årssikker minstevannføring i Follaelva anbefales det å slippe en minstevannføring på 0,1 m³/s.

DN anbefaler en overføring av Brattreitelva men vil ha minstevannføring i vassdraget av hensyn til oterbestanden i elva. Denne bør i følge DN trolig ligge noe over alminnelig lavvannføring. DN mener konsekvensutredningen ikke er oppfylt på dette punktet og vil ha mer utredning på hva som er nødvendig minstevannføring i Brattreitelva.

Kystverket har ingen vesentlige merknader til søknaden, men påpeker at en eventuell tipp i strand/sjøsonen krever tillatelse etter havne- og farvannsloven.

Bergvesenet anbefaler at eventuelle deponering av stein blir dokumentert i plan og profiler for å lette oversikten i forbindelse med en eventuell senere utnyttelse.

AS Follasmolt er sterkt kritisk til planene om å reetablere Follaelva som lakseførende vassdrag. Selskapet viser til nærheten til eksisterende oppdrettsanlegg og den smitterisiko en reetablering vil kunne innebære. Dette vil i følge selskapet kunne få store konsekvenser for både oppdrettsanlegget og for villaksressursene i Trondheimsfjorden. Det er på grunn av denne risikoen lagt betydelig vekt på å begrense kontakten mellom villaks og oppdrettsaktivitet.

Statens vegvesen forutsetter at det tas kontakt for nødvendige tillatelser i forbindelse med transport og etablering av tippområder som berører vegvesenets interesser.

Fiskeridirektoratet, region Trøndelag, viser til settefiskforskriftene hvor det er presisert at settefiskanlegget skal ha vanninntak uten oppgang av

anadrom fisk. Direktoratet konkluderer med at kultivering, dvs. restaurering av Follaelva som laksevassdrag, og slipp av minstevannføring for dette formål, er uheldig i forhold til å sikre AS Follasmolt sin vannkilde. Det vil føre til økt smittepress mot eksisterende anlegg fra oppvandrende fisk, samtidig som avløpsvannet fra settefiskanlegget vil representere en viss smitterisiko i forhold til vill fisk som søker inn mot vassdraget.

NJFF, avd. Nord-Trøndelag vil ha terskler i nedre del av Follaelva og i Brattreitelva, både av estetiske hensyn og for å sikre bestanden av sjøørret. Foreningen krever at LRV i Holden heves 2 m.

Norges naturvernforbund, avd. Nord-Trøndelag anbefaler at alt. 0 velges da dette vil opprettholde dagens situasjon i Follaelva. Alt. B anbefales som sekundært alternativ da elvas funksjon fortsatt kan ivaretas med dette alternativet, forutsatt avbøtende tiltak som lokkeflommer og minstevannføring sammen med bygging av terskler og etablering av kulper. Foreningen er kritisk til overføring av Brattreitelva, og stiller krav om minstevannføring som ivaretar elvas biologiske funksjoner hvis det blir gitt tillatelse.

Malm jeger- og fiskerforening ber om terskelbygging i nedre del av Brattreitelva og Follaelva som kompenserende tiltak av hensyn til fisk og estetiske forhold. Foreningen har ellers ingen merknader.

Inderøy saulag er opptatt av at Follavassdragets gjerdefunksjon for beitedyr opprettholdes. I fall det skulle bli endringer i forhold til dagens situasjon ber foreningen og at elvene sikres tilstrekkelig vann til at beitedyr ikke krysser, eller at NTE setter opp og vedlikeholder gjerder langs vassdraget.

Holden hytteeierforening vil ha en minstevannstand i Holden på kote 297 (HRV kote 302, LRV 292) fra 1. mai til 1. august. Foreningen vil at NTE skal tilrettelegge for båtbruk, bl.a. i form av båtoppsett og båtutsetting, forbedre tilgjengeligheten for funksjonshemmede fra gjestebrygge og merke opp undervannsskjær.

Interessegruppe for Selavatnet vil at kanal mellom Selavatnet og Strømsetervatnet fylles igjen. Dette vil i følge foreningen redusere reguleringshøyden i Selavatnet med 4 m. Ønsket er begrunnet i bedrede forhold for båttrafikk. Kanalen ble i følge foreningen gravd først på 1970-tallet. Foreningen ønsker dessuten at vannstanden i Strømsetervatnet heves om sommeren til et nivå hvor båtførere kan passere moloen i Selavatnet. Slik denne ligger i dag er det ikke mulig å komme med båt fra de indre deler av Selavatnet/Kastbotn og ut mot Strømsetervatnet ved vannstander lavere enn ca. 1 m under HRV.

Sten Åge Lindstrøm vil at overføringen av Brattreitelva skal skje etter alt. 2. Alt 1 vil i følge Lindstrøm komme i konflikt med drenerør og overføringen vil kunne komme i et langgrunt område i Follavatnet hvor det er dårlige bunnforhold. En overføring etter

alt. 1 vil gi dårlige isforhold i et område som benyttes vinterstid.

Bruksberettigede i Follafoss og Fergeli allmenning er opptatt av om det vil bli endringer i manøvreringsreglementet for Follavassdraget slik at gjerdeeffekter blir forverret. De vil i så fall stille krav om avbøtende tiltak.

Grunneiere langs Brattreitnelva har stilt krav om visse avbøtende tiltak i Brattreitnelva ved en overføring.

NVEs vurdering og konklusjon

Follafoss kraftverk

Follavassdraget har vært regulert siden før vassdragsreguleringsloven kom på plass i 1917, og vassdraget har vært utnyttet til kraftproduksjon siden 1923 da første aggregat for Follafoss kraftverk ble satt i drift. Det ble gitt tillatelse til ytterligere regulering i vassdraget i form av tilleggsregulering av Strømsetervatnet, Holden og Follavatnet i 1936. De forhold som er i vassdraget i dag må regnes som en tilvent situasjon.

Follavassdraget har en mindre bestand av sjøørret. Ved større overløp fra dammen ved Follavatnet om høsten kan anadrom fisk gå opp i vassdraget for å gyte. Det forekommer helt sporadisk laks i elva, men dette er helst rester av utsetting av rogn som ble gjort i 1996. Ved prøvefiske i Follaelva ble det fanget totalt 3 eksemplarer av laks i løpet av 3 omganger med prøvefiske. Det ble fanget stasjonær ørret i hele Follaelva. Det viser at selv om det ikke er krav til minstevannføring i vassdraget så bidrar restfeltet sammen med enkelte overløp med tilstrekkelig vann til å sikre en fiskebestand av ørret. En utbygging etter både alt. A og B vil redusere overløpene ved Follavatnet betydelig pga. økt slukeevne i kraftverket. Ved alt. 0 vil det ikke bli endringer. I alt. B vil eksisterende avløpskanal fortsatt bli brukt, slik at anadrom fisk vil trekke mot munningsområdet for Follaelva.

Den aller nederste delen av vassdraget fra avløpskanalen og ut til fjorden har vannføring minst lik driftsvannføringen i kraftverket. Strekingen er påvirket av flo og fjære og har ikke noen produksjonsmessig betydning. Det fiskes likevel noe etter anadrom fisk på denne strekingen, mens det ellers i Follaelva i liten grad utøves fiske i følge fagrapport om fisk.

Alt. A vil redusere vannføringen i Follaelva på hele strekingen fra dammen og ned til fjorden som følge av økt slukeevne og flytting av utløp. Totalt sett er alternativet lite forenlig med å satse på vassdraget som anadromt vassdrag. Den stasjonære øreten i elva vil også bli negativt påvirket.

I og med at også alt. B gir en betydelig økning i slukeevnen vil overløpene bli færre. Det vil derfor trolig være behov for en stor minstevannføring kombinert med slipp av lokkeflommer for å sikre en

fiskeoppgang over marint nivå. Det er i fagrapporten antatt at et minstevannføringslipp på 0,5 m³/s, kombinert med lokkeflommer vil være nødvendig for om mulig å kunne restaurere vassdraget. Kostnadene forbundet med dette er av NTE beregnet til ca. 1,8 mill. kr pr. år, og tapt produksjon vil ligge i størrelsesorden 6,8 GWh/år.

Alt. A vil ha negativ innvirkning på brakkvannslivet i munningsområdet, men selv om endringene i økosystemet i brakkvannsområdet blir store, er verdien av området i utgangspunktet liten. Dette forholdet anses derfor ikke å ha særlig negativ betydning.

I både alt. A og B er det planlagt å utnytte den økte slukeevnen og effektinstallasjon til effektkjøring når vannstanden i Follavatnet er innenfor den øverste meteren av reguleringssonen. En viss økt hyppighet i vannstandpendlingen vil trolig ha mindre betydning da store deler av området rundt vatnet består av bart fjell eller plastringshud.

AS Follasmolt har et settefiskanlegg som nylig har fått utvidet konsesjonen fra 1 000 000 til 2 500 000 settefisk. Det er generelt uheldig med kontakt mellom villaks og settefisk. Dette gjelder begge veier, slik at det er ønskelig å holde villaks unna avløpsvannet fra settefiskanlegget.

NVE mener det er usikkert om en reetablering av laks i Follaelva vil være vellykket. Det er et begrenset areal som vil kunne nyttes til produksjon av fisk. Kostnadene og tap i kraftproduksjon forbundet med dette er betydelige. Dessuten er det av hensyn til å begrense kontakten mellom settefiskanlegget og villaks ikke gunstig med et slikt forsøk, jf. uttalelse fra fiskeridirektoratet. Etter en helhetsvurdering mener NVE at Follaelva ikke bør satses på som et fremtidig laksevassdrag, jf. også uttalelse fra DN om dette.

Alt. A og B vil begge redusere overløpene fra dammen ved Follavatnet og forverre betingelsene for bekkørret og andre elveorganismer. NVE mener at det derfor bør vurderes en minstevannføring i Follaelva. Med en energiekvivalent på 0,4329 kWh/m³ i alt. A, vil et slipp av minstevannføring i Follaelva på 0,1 m³/s slik som det er foreslått gi et tap i årlig produksjon på ca. 1,3 GWh. Med en kraftpris på 20 øre/kWh gir det en årlig kostnad på kr 260 000. NVE mener en slik kostnad er akseptabel i forhold til den økte belastningen på vassdraget en utbygging etter alt. A og B vil innebære.

Alt. A er det alternativet som vil gi mest kraft og til en rimelig utbyggingskostnad, samtidig som det best vil bidra til å begrense smitterisikoen mellom settefiskanlegget og villaks.

NVE kan ikke se at det er andre skader av særlig betydning for allmenne interesser som vil oppstå ved bygging av nytt Follafoss kraftverk etter alt. A.

NVE forventer at det i liten grad vil bli oppvandrende fisk i Follaelva ved alt. A. Settefiskanlegget

er likevel pålagt å hindre at anadrom fisk kommer i kontakt med inntaksvannet til anlegget. Dette gjelder også for reservevanninntaket. NVE vil ved behandlingen av søknaden fra AS Follasmolt godkjenne en etablering av fiskesperre i byggeperioden for det nye kraftverket da hovedinntaket i denne perioden blir i Follaelva. Vi ser imidlertid med skepsis på at det skal gis tillatelse til å sperre vassdraget på ubegrenset tid, og vil derfor gi en slik tillatelse med tidsbegrensning. Det vil bli stilt krav om at AS Follasmolt eventuelt sammen med de øvrige brukerne i løpet av den tid tillatelsen gjelder, i ytterligere grad utreder andre løsninger som ikke innebærer bruk av fiskesperre. Det vil si at en primært søker å etablere reserveinntaket ovenfor anadrom strekning.

Overføring av Brattreitelva

Overføringen av Brattreitelva lar seg kombinere med alle alternativ for Follafoss kraftverk. I alt. A gir overføringen 10,5 GWh i årlig økt produksjon.

Kommunen har i sin uttalelse anbefalt overføringen også fordi den vil gi reduserte flommer og isgang i Malm.

Den største ulempen er etter NVEs syn tap av vannføring nedenfor overføringspunktet. I og med at 62 % av feltet overføres vil dette merkes godt hele veien ned til utløpet hvor middelvannføringen reduseres fra ca. 1,42 m³/s til 0,55 m³/s. Rett nedenfor inntaket vil elva bli tørrlagt med mindre det blir satt krav om minstevannføring.

Det er både innlandsørret og sjøørret i vassdraget, men det blir bare i mindre grad fisket etter den, bortsett fra noe fiske i utløpsområdet av elva. Det er en oterbestand langs elva som er avhengig av fisk i vassdraget. En overføring uten slipp av minstevannføring vil etter NVEs syn være svært uheldig for denne arten. I fagrapporten om viltbiologiske undersøkelser er det sagt at en minstevannføring trolig kan være forholdsvis liten om dette kombineres med kulpgraving.

Et slipp av minstevannføring kombinert med biotopjusterende tiltak som kulpgraving, terskelbygging og løpskorreksjoner vil sikre eksistensmuligheter for fisk i vassdraget samtidig som oteren beholder næringsgrunnlaget. Det vil i tillegg være gunstig med minstevannføring både ut fra estetiske hensyn og elvas gjerdefunksjon. Kommunens krav om sikker vannforsyning til grunnvannskilden vil også bli ivaretatt. Et vannslipp på 0,1 m³/s er noe over alminnelig lavvannføring, jf. DN's uttalelse, og kostnadene som for slipp av 0,1 m³/s direkte i Follaelva. NVE kan ikke se at det er andre vesentlige skader forbundet med en overføring av Brattreitelva til Follavatnet.

Når det gjelder valg av alternativ for overføringen er kostnadene ved alternativ 1 betydelig lavere (ca. 4-5 mill. kr) enn for alt. 2. I konsekvensvurderingen om is er konsekvensene ved overføring etter de

to alternativene vurdert til å være omtrent like, men ved alt. 1 kan det oppstå frostrøyk fra overføringskanalen. Det vil bli jevnlig råkdannelse utenfor overføringspunktet, men NVE mener konsekvensene av dette er begrenset. Regulanten kan i medhold av standardvilkår pålegges å merke usikre områder.

NTE har senere uttalt at overføringskanalen vil bli tildekket. Frostrøyk fra kanalen vil da ikke utgjøre noen ulempe, og NVE mener en overføring kan gjøres etter alt. 1 slik NTE primært ønsker. Det må legges vekt på å redusere ulempene forbundet med isråkdannelse gjennom detaljplanleggingen.

Konklusjon

En utbygging som omsøkt vil gi en bedre utnyttelse av ressursene i et allerede utbygget vassdrag.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene, finner NVE at fordelene og nytten ved bygging av Follafoss kraftverk etter det fremlagte alt. A er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser, og at vannressursloven § 25 dermed er oppfylt.

Vi anbefaler at NTE får tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging og drift av Follafoss kraftverk, alt. A.

Vi anbefaler videre at der hvor det ikke oppnås minnelige avtaler gis det tillatelse etter oreigningsloven § 2, nr. 51 til ekspropriasjon av nødvendig grunn til bygging av kraftstasjon og etablering av hjelpeanlegg, rigg og tipparealer m.m.

NVE anbefaler også at det gis tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til overføring av Brattreitelva etter alt. 1 i den fremlagte søknaden da fordelene også her er større enn ulempene, jf. § 8. Tillatelse etter vassdragsreguleringsloven gir samtidig rett til ekspropriasjon av nødvendig grunn for etablering av sperredam, inntakskonstruksjon, anleggsvei, tipp og fremføring av overføringskanal til Follavatnet.

Det anbefales at det i medhold av oreigningsloven gis tillatelse til forhåndstiltredelse før skjønn er avholdt.

I NVEs helhetsvurdering inngår også konsekvensene av elektriske anlegg som er nødvendig for å gjennomføre bygging av nytt Follafoss kraftverk. Etter NVEs vurdering medfører ikke de elektriske anleggene skader av et slikt omfang at det har avgjørende betydning for om det omsøkte tiltaket kan tiltales eller ikke. NVE vil sluttbehandle søknaden etter energiloven om bygging og drift av de elektriske anleggene når spørsmålet om tillatelse etter vassdragslovgivningen er avgjort.

Revisjon av konsesjonsvilkår

Verran kommune, interessegruppe ved Selavatnet, Holden hytteeierforening og NJFF, avd. Nord-Trøndelag, har fremmet ønsker/krav som gjelder revisjon av konsesjonsvilkårene for Follavassdraget. Dette gjelder fyllingsforhold i magasinene Follavat-

net, Strømsetervatnet og Holden, bedring av forholdene for båteiere i sistnevnte magasin i form av tilrettelegging for utsetting og opptrekk samt merking av undervannsskjær.

Konsesjonsvilkårene som kan revideres ble fastsatt ved kgl.res. av 13.11.1936 gjennom tillatelse til utvidet regulering av Follavassdraget. Tillatelsen til tilleggsregulering av Strømsetervatnet er ikke tatt i bruk og anses for bortfalt. Det betyr at det ikke er revisjonsadgang etter vassdragsreguleringsloven for dette konsesjonsfrie magasinet. NVE vil likevel kunne ha mulighet til å konsesjonsbehandle magasinet i medhold av lov om vassdrag og grunnvann, § 66, om innkalling av konsesjonsfrie anlegg. NTE har i KU sagt seg villig til å prioritere oppfylling av magasinet til 1 m under HRV (kote 254) innen 1. juni og holde dette vannstands nivået frem til 1. september med unntak av tapping til fastsatt minste vannføring. NTE har tallfestet et minste vannføringslipp fra dammen ved Strømsetervatnet til 0,5 m³/s, tilsvarende alminnelig lavvannføring. Dette tilsvarer det som normalt tappes i dag.

NVE mener at for å sikre en vannstand lik kote 254, bør det fastsettes i manøvreringsreglementet at det ikke skal tappes fra dette magasinet etter 1. mai før kote 254 er nådd, med unntak av fastsatt minste vannføring. En vil da normalt ha nådd kote 254 innen 1. juni.

En slik manøvrering av magasinet vil imøtekomme ønsket fra interessegruppe ved Selavatnet om høyere sommervannstand av hensyn til friluftslivet og spesielt båtbruk. Det vil trolig bli mulig å passere under moloen ved Selavatnet, noe som i dag ikke går ved vannstander særlig lavere enn 1 meter under HRV.

Den samme foreningen tar opp forhold som omhandler graving av kanal mellom Selavatnet og Strømsetervatnet først på 1970-tallet. Foreningen mener gravingen har gjort at Selavatnet kan tappes lenger ned enn opprinnelig. I følge forarbeidene til konsesjonen av 1936 for utvidet regulering av Follavassdraget var felles nedre reguleringsgrense i opprinnelig avtale om regulering av Strømsetervatnet/Selavatnet/Kastbotn fra 1909-10 på kote 248, tilsvarende dagens LRV for disse vannene. NVE kan derfor ikke se at dette forholdet trenger nærmere omtale.

Verran kommune har bedt om at det fastsettes en minste vannstand i Follavatnet i sommersesongen. Kravet er ikke begrunnet. Follavatnet er inntaksmagasin til Follafoss kraftverk. Av hensyn til å oppnå så stor fallhøyde som mulig er det i NTEs interesse at vannstanden er opp mot HRV. Som det fremgår av bilag over fyllingsforhold i Follavatnet ligger vanligvis vannstanden ca. 0,5 m under LRV. Det vil ikke bli store endringer, men vannstanden kan pendle noe mer i den øverste meteren av reguleringsmagasinet på grunn av planlagt effektkjø-

ring. NVE kan ikke se at det er fremkommet konkrete behov som betinger en fastsatt minste vannstand i Follavatnet.

NJFF, avd. Nord-Trøndelag ber om at LRV i Holden heves med 2 meter til kote 294,0. LRV er en del av den opprinnelige konsesjonsfrie reguleringen og er således ikke omfattet av revisjonsadgangen.

Holden hytteeierforening ønsker en fastsatt vannstand i Holden i perioden 1. mai til 1. august lik kote 297,0, tilsvarende 5 m under HRV. Verran kommune ønsker en fastsatt minste vannstand i perioden 1. mai til 1. september for å bedre friluftlivskvalitetene ved vatnet. Kommunen har ikke tallfestet vannstands nivået, men vi antar at det samsvarer med hytteeierforeningen sine ønsker.

I tillegg er begge opptatt av at det legges bedre til rette for båtbruk for brukerne av vatnet. Dette gjelder opptrekk og utsett, båtstø og bedret tilgjengelighet for funksjonshemmede. Det bes i tillegg om at undervannsskjær merkes på grunn av kollisjonsfare.

Bruken av Holden til friluftsførelse som båtliv er kommet til etter at reguleringen ble etablert. Dette er med andre ord forhold som har vært kjent før en har bygget hytter og etablert båtbruk ved Holden. Praktisk tilrettelegging for hytteeiernes båtbruk er et privatrettslig forhold som ikke omfattes av en revisjonssak.

I følge fyllingskurver for Holden er det i de aller fleste år et godt samsvar mellom de ønsker om sommervannstand som hytteeierforeningen har og den faktiske magasinutfylling. Foreningen ønsker en minste vannstand fra 1. mai. Dette vil legge urimelige restriksjoner på magasinet ved at det i mange tilfelle vil sette krav til oppfylling av vatnet før smeltesesongen begynner. Holden er et stort magasin med et begrenset nedslagsfelt og en høy magasinprosent. Situasjonen kan bedres noe ved bruk av Brattingfoss som pumpe. Det vil likevel være vanskelig å kunne innfri et slikt fyllingskrav uten at en båndlegger bruken av magasinet slik at det ikke kan utnyttes fullt ut. Fra 1. juni er imidlertid vannstanden nesten alltid over den kotehøyde Holden hytteeierforening ønsker. Forutsatt at NTE prioriterer en oppfylning av Holden i tråd med søknaden vil ikke NVE anbefale noen ytterligere restriksjoner på manøvreringen av magasinet. NVE vil også bemerke at situasjonen for Holden er lik som for Follavatnet ved at begge er inntaksmagasin.

Merking av skjær kan være uheldig da det kan gi en falsk trygghetsfølelse for båtførere. I og med at det er en reguleringszone på 10 m i Holden vil det være vanskelig å merke alle skjær som kan utgjøre en fare. NVE mener at båtbrukerne over lang tid bør ha etablert kunnskap om hvor skjærene befinner seg. Hvis det likevel er skjær som utgjør en helt spesiell fare ved normale fyllingsforhold må NTE i samarbeid med hytteeierforeningen sørge for å få merket

disse. Vi viser til generelt pålegg til eiere av vassdragsanlegg om sikringstiltak av hensyn til allmenne og private interesser, jf. rundskriv av 21.05.2002.

Kommentar til vilkårene

Det er foreslått tre vilkårssett. Ett sett etter vannressursloven for bygging av Follafoss kraftverk. Ett etter vassdragsreguleringsloven som oppdaterer og reviderer vilkårene for konsesjonen av 13.11.1936. Det er i dette settet tatt hensyn til at utbyggingen er gjennomført og at en revisjon skal være en revisjon av miljømessige vilkår. Til sist er det ett sett vilkår etter vassdragsreguleringsloven for overføring av Brattreitelva. Det er utarbeidet et felles manøvreingsreglement for konsesjonene.

Merknadene ovenfor om revisjon av konsesjonsvilkårene er hensyntatt i forslag til manøvreingsreglement og omtalt under merknader til oppdatert vilkår for utvidet regulering av Follavassdraget.

Merknader til vilkår etter vannressursloven for bygging av Follafoss kraftverk

Post 1, byggefrister

NVE har prioritert saken høyt blant annet på grunn av pålegget om utskifting av et smisveiset trykkrør, og forventer at NTE iverksetter bygging av nytt kraftverk så snart alle nødvendige tillatelser foreligger.

Post 3, godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

NVE minner om at detaljplaner for bygging av kraftverket og alle anlegg i tilknytning til dette skal være godkjent av NVE i forkant. Verran kommune skal også ha mulighet til å kunne uttale seg om planer for anleggsvei, massetak og tipper.

Når det gjelder plassering av tipper må NTE i samråd med kommunen og eventuelt andre avtaker se om det er mulig å få utnyttet mest mulig av tippmassene til samfunnsnyttig bruk. Kommunen krever utredet andre alternativ for plassering og bruk av massene. NTE har signalisert vilje til å vurdere annen bruk, men savner en konkretisering av alternativ. NTE har selv undersøkt muligheter til deponering, men foreløpig ikke funnet andre aktuelle enn den planlagte utfyllingen i Follafoss. NVE mener kommunen og eventuelt andre interessenter bør komme med innspill senest i forbindelse med detaljplanleggingen for å få dette med i en vurdering.

Merknadene fra Veivesenet og Kystverket om godkjenning for tungtransport og eventuell tipp ved Sandneset må følges opp. Nødvendig godkjenning må også innhentes av Kystverket for plassering av tipp i strandsonen. Endelig plassering og utforming av tipp skal godkjennes av NVE som en del av detalj-

planene. Før en eventuell tipp ved Sandneset kan godkjennes av NVE må det fremskaffes informasjon om dybdeforhold, bølgeerosjonsfare og mulighet for å forme tipp på en landskapsmessig og stabil måte.

Post 4, naturforvaltning

Avsetning til fond er diskutert under post 6 om revierte vilkår for konsesjon av 13.11.1936.

Det er ellers en forutsetning at eventuelle pålegg i medhold av vilkåret står i forhold til omfanget av utbyggingen og overføringen.

Post 5, automatisk fredete og andre kulturminner

I Arkeologisk rapport fra Nord-Trøndelag fylkeskommune er det påvist en kokegrop som automatisk fredet kulturminne ved det planlagte tippområdet i Almlia. Fylkeskommunen anbefaler at det blir gitt dispensasjon fra kulturminneloven for det påviste kulturminnet.

NTE har påtatt seg å ta vare på Follafoss kraftstasjon som et kulturhistorisk bygg. NVE finner ikke grunn til å ta dette inn som eget pålegg i konsesjonsvilkårene.

Post 6, forurensning mv.

Tiltaket ventes å gi lite forurensning. Det er nødvendig med egen tillatelse fra Fylkesmannen for anleggsdriften.

Et eventuelt minstevannsføringspålegg vil bedre Follaelvas resipientkapasitet. Elva kan i dag være preget av noe avrenning fra jordbruk og et barkdeponi i øvre del. I og med at det er planlagt å ha elva som reserveinntak er det fordelaktig om råvannet har så god kvalitet som mulig.

Post 7, ferdsel mv.

Vi minner om (jf. post 3) at det er nødvendig med tillatelse fra veivesenet til både transport av masser og deponering ved Sandneset.

Post 8, terskler mv.

Follaelva er for det meste bratt og lite egnet for terskelbygging med unntak av nederste del. Vi tar likevel med pålegget i sin helhet for å kunne ha en mulighet til å kunne gi et pålegg om bygging av slike hvis NVE skulle finne det hensiktsmessig.

Merknader til vilkår etter vassdragsreguleringsloven for overføring av Brattreitelva

Post 3, konsesjonsavgifter og næringsfond

NVE foreslår at konsesjonsavgiftene for overføring av Brattreitelva settes til kr 8 pr. nat.hk. til staten og kr 24 pr. nat.hk. til kommunen. Dette er på nivå med de satser som NVE har foreslått i sine seneste innstillinger.

Verran kommune krever at NTE skal gi et tilskudd til kommunens næringsfond på kr 2 000 000. Dette kommer i tillegg til at NTE frivillig har forpliktet seg til å betale kr 1 000 000 til Verran kommunes næringsfond.

Næringsfond knyttes normalt til nye konsesjoner etter vassdragsreguleringsloven. I dette tilfelle vil det si overføring av Brattreitelva i og med at revisjonssaker primært skal gjelde miljømessige forhold, mens tillatelse til nytt Follafoss kraftverk gis etter vannressursloven. Overføringen av Brattreitelva er en liten overføring i forhold til skadevirkninger og kraftinnvinning (ca. 10,5 GWh). NVE kan derfor ikke anbefale at det gis noe pålegg om tilskudd til næringsfond i denne saken.

Post 7, godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

De samme merknader om godkjenning av detaljplaner, tipplasser og anleggsvei gjelder som for bygging av Follafoss kraftverk. Ved overføring etter alt. 1 må overføringskanalen legges i kulvert siste stykket slik det fremgår i søknaden. Dette vil redusere frostrøyk til et minimum, jf. uttalelse fra Sten Åge Lindstrøm.

NVE mener at tipplassen som er tenkt for alt. 2 er lite gunstig i og med at den er plassert i strandkanten i et regulert vann. Dette stiller store krav til forming og tildekking. Om det skulle bli gitt konsesjon etter dette alternativet må det vurderes andre alternativer for tipplassering.

Post 8, naturforvaltning

Det er en forutsetning at eventuelle pålegg med hjemmel i vilkåret står i forhold til tiltakets størrelse og virkning.

Post 12, terskler mv.

Av hensyn til fiskebestanden (og dermed oteren) i Brattreitelva er det viktig at en får utnyttet restvannføring og minstevannføring optimalt. NVE vil derfor be om at det som en del av detaljplanene legges frem en plan for hvordan vannet best mulig kan utnyttes ved hjelp av tiltak som kulpgraving, elvekorleksjoner og terskler. Det må også planlegges en eller flere terskler i nedre del slik kommunen ønsker for å sikre et stabilt vannspeil inn mot grunnvannsuttaget for Malm.

Behovet for erosjonssikring for å unngå tilbakegraving av utløpet der overføringen av Brattreitelva munner ut i Follavatnet må vurderes.

Post 15, merking av is

Det kan være behov for å merke området ved tunnelutløpet da dette området i følge fagrapporten om is stadig vil kunne veksle mellom å være gjenfrosset

og åpent og derfor kan utgjøre en sikkerhetsrisiko på grunn av svekket bæreevne.

Merknader til reviderte vilkår for konsesjon 13.11.1936, utvidet regulering av Follavassdraget

Det er tatt utgangspunkt i standardvilkårene for vassdragsreguleringskonsesjoner, men flere av disse er uaktuelle fordi utbyggingen for lengst er fullført.

Post 2, konsesjonsavgifter og næringsfond

Krav om næringsfond og oppjusterte konsesjonsavgifter ligger etter NVEs syn utenfor revisjonsadgangen, og NVE har derfor ikke foreslått noe næringsfond. Konsesjonsavgiftene er satt til det nivået de er på i dag etter indeksjusteringer, dvs. kr 24,87 til kommunen og kr 10 til staten. Avgiftene skal justeres på nytt henholdsvis 01.01.2004 for kommunen og 01.01.2003 for staten.

NTE har i dag en frivillig avtale med Verran kommune om betaling av konsesjonsavgifter for både den konsederte reguleringen av Follavassdraget og den tidlige konsesjonsfrie reguleringen. NVE krever bare inn konsesjonsavgifter til staten for konsesjonen av 13.11.1936, men satsene er indeksjustert også for kommunesatsene, i fall avtalen mellom partene avvikes og NVE må innkreve disse på vegne av kommunen.

En innvinning av 4,5 m fallhøyde i Follafoss vil gi et økt kraftgrunnlag. Regulert vannføring for konsesjonen av 13.11.1936 er beregnet til 2,4 m³/s. Dette gir en kraftøkning i alt. A på 144 nat.hk. Dette vil bli innkrevet av NVE med mindre partene endrer den eksisterende frivillige avtale. Det vil bli brukt den satsen som til enhver tid er gjeldende.

Post 5, godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Oppfølging og miljøtilsyn av eksisterende utbygginger er forhold som NVE i stadig større grad vektlegger. Vilkaaret er ikke tatt med i sin helhet da en del omfatter forhold i byggeperioden. Vilkaaret gir NVE mulighet til å påse at regulanten driver anleggene sine på en miljømessig forsvarlig måte.

Post 6, naturforvaltning

Verran kommune har krevd et fisk-/viltfond på 150 000,-, mens DN mener at et fond til opphøp av fisk/vilt/friluftslivet bør være på 50 000,- årlig.

Verran kommune begrunner sitt syn med at for tilsvarende fond fastsatt ved tillatelse av 20.12.1985 til bygging av Ormsetfoss kraftverk i samme kommune, ble beløpet fastsatt til 55 000,-. Dette er nå indeksjustert til ca. 70 000,-. Kommunen mener skadene i dette tilfellet er mer omfattende fordi to vassdrag med anadrom fisk blir berørt. DN har ikke begrunnet størrelsen på beløpet.

Ormsetfoss kraftverk produserer ca. 74 GWh. Det er flere reguleringer i vassdraget og noen mindre overføringer.

NVE mener det er naturlig å vurdere størrelsen på fondet både ut fra skader ved overføring av Brattreitelva, og skader i Follavassdraget over tid, da opprettelse av fond som gir grunnlag for å kompensere for skader på allmenne interesser også omfattes av revisjonsadgangen. Skadene i Follaelva vil bli svært begrenset i forhold til nåsituasjonen så sant det opprettholdes en minstevannføring av hensyn til stasjonær ørret. Brattreitelva vil få forverrede forhold for sjørørret. Det er derfor naturlig at det gis en mulighet for å kompensere for dette.

Både Holden og Follavatnet er omfattet av revisjonsadgangen og sammen med overføringen av Brattreitelva og utbygging av Follavatnet er NVE av den oppfatning at det her er grunnlag for opprettelse av et fond for å bøte på de skader vassdragene er/blir påført. NVE mener likevel at skadevirkningene som følge av tilleggsreguleringene og overføringen er begrenset og foreslår at fondets størrelse settes til 20 000,- årlig.

Post 8, ferdsel mv.

Verran kommune krever at NTE overtar ansvaret for veien fra Folladalskrysset opp til Holden. NTE har ansvaret for det nederste stykket av veien, mens kommunen etter avtale med NTE har overtatt resten av veien. NVE kan ikke se at det er grunnlag for å pålegge NTE å overta ansvaret på nytt for denne veien.

NVE mener at NTE må sørge for å merke grunner/skjær som kan utgjøre en spesiell fare for båttrafikk ved normale fyllingsforhold i Holdenmagasinet i båtsesongen, og har tatt dette med i vilkåret. Behovet avklares i samråd med representanter for hytteeierne.

Post 9, terskler mv.

Vilkåret gjør det mulig å gi pålegg som kan rette opp miljøskader som følge av reguleringene hvis NVE finner dette påkrevet. Det vil også ivareta muligheten for å rette opp eventuelle erosjonsskader hvis det skulle inntreffe som følge av effektkjøring i Follafoss kraftverk.

Post 10, manøvreringsreglement

Vi har i likhet med tidligere tatt med hele reguleringshøyden i alle magasin, men det er bare deler av reguleringshøyden som er omfattet av konsesjonen av 13.11.1936. Det er utarbeidet et felles manøvreringsreglement for hele vassdraget, inkludert overføringen av Brattreitelva.

Post 11, hydrologiske observasjoner, kart mv.

Fylkesmannens merknader om krav om opprettelse og drift av målestasjoner for måling av pålagt minstevannføring ivaretas av dette vilkåret. Vilkaeret er også med for overføringen av Brattreitelva.

Post 16, merking av usikker is

Dette vilkåret gjelder alle partier av reguleringsmagasinene som får svekket is som følge av reguleringer og overføringer eller som følge av kraftverksdriften.

Merknader til manøvreringsreglementet

Av hensyn til fisk i Follaelva som får forverrede forhold på grunn av reduserte overløp skal det slippes 0,1 m³/s hele året fra Folladammen.

Av hensyn til fisk, oterbestand og estetiske forhold skal det slippes en minstevannføring på 0,1 m³/s fra overføringspunktet for Brattreitelva. Hvis tilsiget er mindre enn dette slippes hele tilsiget. Ved overløp ved Folladammen skal overføringen stenges ved fare for skadeflom slik at Follaelvas flomvannføring kun kommer fra eget naturlig felt.

Det skal videre slippes 0,5 m³/s hele året fra Strømsetervatnet. Fra 1. mai skal det ikke tappes fra magasinet ut over nødvendig tapping til pålagt minstevannføring før vannstanden har nådd kote 254,0. Vannstanden skal ikke underskride dette nivået frem til 1. september bortsett fra nødvendig tapping for opprettholdelse av minstevannføringspålegget.

Den øverste meteren av reguleringssonen i Follavatnet kan benyttes til kortidsregulering.

NVE forutsetter ellers at manøvreringen av vassdraget gjennomføres som beskrevet i søknaden og at regulanten prioriterer oppfylling av Holdenmagasinet.

Andre merknader

Det er kommet merknader om begge vassdragenes funksjon som gjerde. For Follavassdraget skal dette være omfattet av tidligere skjønn, og forholdene vil ikke bli endret som følge av revisjonen. For Brattreitelva vil dette temaet bli omfattet av skjønnet med mindre det blir inngått frivillig avtale i forkant mellom partene.

Krav fra Verran kommune om kartlegging av mikro-/minikraftverkspotensialet i kommunen er saken uvedkommende og kan ikke hensyntas. Det samme gjelder krav om utredning knyttet til kommunens reservkilde i Malm. Disse spørsmålene må eventuelt løses i samarbeid mellom partene.

DN og fylkesmannen ønsker at krav om minstevannføringslipp skal vurderes etter en samlet plan for flere vassdrag i regionen og trekker frem Mossavassdraget som NTE også regulerer og hvor et prøvereglement nå er oppe til behandling.

NVE mener at et eventuelt minstevannføringspålegg må fastsettes etter en konkret vurdering for hvert enkelt vassdrag. Å blande flere vassdrag vil være uheldig da det kan være flere forhold som blir berørt av et minstevannføringspålegg, slik som fylling av magasin, større tap i produksjon, samt rettigheter og eierforhold. Nyten av minstevannføringspålegg vil variere, og behovet for minstevannføring i Mossa må vurderes i forbindelse med fastsettelsen av endelig manøvreringsreglement for dette vassdraget som egen sak."

Forslag til vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 for Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk til å bygge Follafoss kraftverk i Verran kommune, Nord-Trøndelag fylke

1

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

2

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

3

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det øko-

logiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

4

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i *Follaelva* er slik at de stede egne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompensierende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompensierende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

5

(Automatisk fredete og andre kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

6

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

7

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved an-

leggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

8

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

9

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

10

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringsens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det

offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

11

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utføre anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpet hvert 5. år.

Forslag til reviderte vilkår for tillatelse for Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk til å foreta utvidet regulering av Follavassdraget

(erstatte vilkår gitt ved kgl.res. av 13.11.1936)

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1.ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 10,- pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 24,87,- pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 14 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelse

ser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

5

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Reguleringsanleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

6

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i *Follavassdraget og Brattreitelva* er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i

området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp til *Verran kommune* på kr 20 000 til opphjør av fisk/vilt/friluftsliv. Beløpet skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpet til fisk/vilt skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode, skal beløpet nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

7

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- Å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forureningsforholdene i vassdraget.
- Å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

8

(Ferdsl mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter å merke opp skjær som utgjør en spesiell fare for båttrafikk ved normale fyltingsforhold i Holdenmagasinet.

9

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

10

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

11

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

12

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringsens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

13

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

14

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennom-

snittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

15

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

16

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

17

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 14 og 17 kan medføre at konsesjonen trekkes

tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

Forslag til vilkår for tillatelse for Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk til å foreta overføring av Brattreitelva til Folla-vatnet

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 8,- pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 24,- pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntreer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 18 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversettes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i *Brattreitelva* er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompensierende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompensierende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- Å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- Å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmenheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

12

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte

te mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

14

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

15

(Merking av is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

16

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

17

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstillefelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjø-

res av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

19

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

20

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 18 og 20 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

21

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

Forslag til Manøvreringsreglement for regulering av Follavassdraget i Verran kommune, Nord-Trøndelag fylke

(erstatte reglement gitt ved kgl.res. av 13.11.1936)

1. Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg. grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Follavatnet	174,00	183,50	174,00	9,50	0,0	9,50
Holden	292,00	302,00	292,00	10,0	0,0	10,0
Strømsetervatnet	248,00	255,00	248,00	7,0	0,0	7,0

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Høydene refererer seg til SKs høydesystem (NN 1954).

De øverste 3,5 m av Follavatnet og de øverste 4 m av Holden omfattes av konsesjon av 13.11.1936. De øvrige reguleringshøyder er ikke konsederte.

Pumping

Tilslutning til Follavatnet kan pumpes opp i Holden via Brattingfoss pumpekraftverk for lagring

Overføringer

Avløpet fra Brattreitelva (20,4 km²) overføres til Follavatnet.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes.

Follavatnet kan kortidsreguleres mellom kote 183,50 og kote 182,50.

Fra overføringspunktet i Brattreitelva skal det slippes 0,1 m³/s hele året. Er tilsiget mindre slippes hele tilsiget.

Det skal slippes 0,5 m³/s hele året fra Strømsetervatnet. Hvis vannstanden er på LRV og tilsiget er under 0,5 m³/s, slippes hele tilsiget.

I perioden 1. mai til 1. september skal det ikke tappes fra Strømsetervatnet bortsett fra pålagt minstevannføring så lenge vannstanden er under kote 254,00.

Fra Follavatnet skal det slippes en minstevannføring på 0,1 m³/s hele året.

For øvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som reguleringsmyndigheten plikter å oppbevare for hele reguleringsperioden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstat-

te mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

3. Høringsuttalelser til NVEs innstilling

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk uttaler i brev av 11.09.2002 følgende:

"I forbindelse med vår søknad om tillatelse til bygging av nytt Follafoss kraftverk har vi foreslått å begrense tappingen fra Strømsetervatnet i perioden 1. juni til 1. september. Videre har vi foreslått at bestemmelsen kan fravikes ved prognoser om forventet flom. Jf. forslag til manøvreringsreglement i konsesjonssøknadens pkt. 6.1.7, punkt 2, siste ledd. Bakgrunn for forslaget er å imøtekomme ønsker fra hytteeierne mht. en høyere sommervannstand i Strømsetervannet. Som det fremgår av søknadens bilag 6.1.9 (dagens situasjon) og bilag 6.1.10 (etter ny utbygging) vil de nye tappebestemmelsene medføre en vesentlig bedre fylling i Strømsetervatnet.

NVE har foreslått en ytterligere begrensning av tappebestemmelsene fra Strømsetervatnet med stans i tappingen fra 1. mai. I tillegg forstår vi det slik at NVE har tatt ut forutsetningen om at bestemmelsen kan fravikes ved forventet flom.

Stans i tappingen fra 1. mai vil etter vår oppfatning medføre en betydelig økning av flomfaren i vassdraget nedstrøms Strømseterdammen. I mange år vil snøsmeltingen fortsatt være i full gang i store deler av mai. Hvis vi må stoppe tappingen fra Strømsetervatnet allerede fra 1. mai, vil vi miste en vesentlig mulighet for å dempe flom i magasinet. Magasinprosenten i Strømsetervatnet er lav og magasinet fylles raskt opp. Flomdemping under snøsmeltingen er også av vesentlig betydning for å kunne utnytte pumpingen fra Follavatnet til Holden uten vanntap. NVEs forslag vil etter vår mening føre til at vi i mange år øker flomtapet i systemet, får dårligere fyllingen i Holden og dermed reduserer kraftproduksjon.

Det samme gjelder en redusert mulighet for å tappe Strømsetervatnet etter 1. mai ved forventet flom.

NTE vil derfor be om at vårt forslag til tapping fra Strømsetervatnet blir stående uendret.

Vi vil også peke på at magasinet i Strømsetervatnet er konsesjonsfritt og ikke underlagt revisjon etter vassdragsreguleringsloven. Det er derfor tvilsomt at vi kan pålegges endringer av manøvreringen av magasinet utover de endringer vi selv har foreslått.

For øvrig har det sneket seg inne en skrivefeil i NVEs forslag til manøvreringsreglement for reguleringen av Follavassdraget. Under pkt. 1, reguleringer er det angitt en regulerings høyde for Follavatnet på 0,5 m. Det korrekte skal være 9,5 m."

I brev av 07.10.2002 kommenterer NVE Nord-Trøndelag Elektrisitetsverks uttalelse:

"Vi viser til deres oversendelse med kopi av brev fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) med kommentarer til NVEs forslag til manøvreringsreglement i ovennevnte sak.

Samtidig med konsesjonssøknaden har NTE åpnet for at vilkårene for manøvrering av Follavassdraget kan revideres. Vassdraget reguleres ved hjelp av magasinene Follavatnet, Strømsetervatnet og Holden. Magasinene ble etablert før vassdragsreguleringsloven, og det er ikke satt vilkår for disse tidlige reguleringsene. Det ble gitt konsesjon for utvidet regulering av magasinene ved konsesjon av 13.11.1936 med tilhørende vilkår. Disse vilkårene kan revideres.

Også Strømsetervatnet fikk utvidet regulerings høyde ved ovennevnte konsesjon, men denne delen av magasinet er ikke tatt i bruk og anses for bortfalt. Hele magasinet er således en konsesjonsfri regulering.

NVE har i sitt forslag til manøvreringsreglement foreslått følgende om Strømsetervatnet, jf. post 2, 5. avsnitt:

"I perioden 1. mai til 1. september skal det ikke tappes fra Strømsetervatnet bortsett fra pålagt minstevannføring så lenge vannstanden er under kote 254,00."

Vårt forslag var basert på kurver som var presentert i vedlegg til søknaden som viser at fylling av Strømsetervatnet normalt vil ta til rundt 1. mai. NVE er på det rene med at vi ikke kan pålegge vilkår og reglement for en konsesjonsfri regulering med mindre en skal foreta en konsesjonsbehandling i medhold av vannressursloven § 66. Ut i fra det forslag til manøvrering av Strømsetervatnet som NTE har lagt frem kan ikke NVE se at det er hensiktsmessig i dette tilfelle. NTE har foreslått følgende i manøvreringsreglementet når det gjelder Strømsetervatnet:

"Med unntak av avgivelse av alminnelig lavvannføring skal det i perioden 1. juni til 1. september ikke tappes fra Strømsetervatnet hvis vannstanden er under kote 254,00. Bestemmelsen kan dog fravikes ved prognoser om forventet flom."

På side 64 i søknaden er alminnelig lavvannføring tallfestet til ca. 0,5 m³/s. NVE ser det som er fordel at et minstevannføringskrav er tallfestet bl.a. av hensyn til kontroll med oppfølging av et reglement. NVE forslår derfor at manøvreringsreglementets post 2, 5. avsnitt endres til følgende:

"I perioden 1. juni til 1. september skal det ikke tappes fra Strømsetervatnet bortsett fra pålagt minstevannføring så lenge vannstanden er under kote 254,00. Kravet til fylling kan fravikes ved prognoser om forventet flom."

NVE mener dette er i tråd med hva NTE selv har foreslått i søknaden, men alminnelig lavvannføring er nå tallfestet."

Verran kommune uttaler i brev av 02.09.2002:

"I vår saksutredning vil vi konsentrere oss om de forhold som kommunen berørte i sin høringsuttalelse til konsesjonssøknaden fra NTE og NVE i sine vurderinger av konsesjonssøknaden.

Verran kommune knyttet følgende betingelser til søknaden:

- a) et næringsfond på kr 2.000.000
- b) årlig utbetaling til fisk- og viltfond på kr 150.000
- c) minstevannføring i Brattreitelva og Follaelva, sammen med biotopjusterende tiltak som kulpgraving og terskler
- d) gjerdeeffekten av Brattreitelva ivaretas
- e) annen bruk av masser enn de av NTE foreslått skal utredes
- f) minstevannstand i Holden, Strømsetervatnet og Follavatnet som en del av revisjonen
- g) tiltak for båt i Holden (brygge, båtstø og merking av skjær)
- h) NTE skal utrede produksjonspotensialet for 4 mulige mini- og mikrokraftverk i kommunen
- i) NTE skal sikre grunnvannsførekosten i Malm med vann
- j) NTE utreder om reservevannsforsyningen i Malm kan bidra i minstevannføringsperioder og om det er lønnsomt å benytte energien til strøm/reserveproduksjon for vannverket
- k) NTE skal ta hensyn til brev fra grunneiere langs Brattreitelva
- l) NTE skal overføre et årlig beløp på kr 100.000 for sommer og vintervedlikehold av vei fra Folladalskrysset og opp til Holden.

Nedenfor gjengis NVE sine merknader til det enkelte punkt i *kursiv*, samt saksbehandlers kommentar og forslag.

a) Næringsfond på kr 2.000.000,-

"Verran kommune krever at NTE skal gi et tilskudd til kommunens næringsfond på kr 2 000 000. Dette kommer i tillegg til at NTE frivillig har forpliktet seg til å betale kr 1 000 000 til Verran kommunes næringsfond.

Næringsfond knyttes normalt til nye konsesjoner etter vassdragsreguleringsloven. I dette tilfelle vil det si overføring av Brattreitelva i og med at revisjonssaker primært skal gjelde miljømessige forhold, mens tillatelse til nytt Follaefoss kraftverk gis etter vannressursloven. Overføringen av Brattreitelva er en liten overføring i forhold til skadevirkninger og kraftinnvinning (ca. 10,5 GWh). NVE kan derfor ikke anbefale at det gis noe pålegg om tilskudd til næringsfond i denne saken."

Verran kommune har gjennom avtale med NTE ang. utvidelse av Follaefoss kraftverk og overføring

av Brattreitelva blitt enige om at kr 1.000.000 – utbetales til kommunens næringsfond. Denne avtale er ikke til hinder for at kommunen gjennom sin behandling av konsesjonssøknaden kunne kreve et høyere beløp. Når kommunen så krever 2.000.000 - er dette ikke som NVE har lagt til grunn, i tillegg til den allerede avtaleinnbetaling på kr 1.000.000. Verran kommune opprettholder dermed sitt krav om en betaling til det kommunale næringsfond på totalt kr 2.000.000.

NVE argumenterer for at en utbetaling til næringsfond i denne saken kun vil hjemles i at Brattreitelva overføres/utbygges, dvs. med grunnlag i vassdragsreguleringsloven. Totalt sett, for Verran kommune, betyr kraftproduksjon mye for sysselsetting og verdiskaping. En slik produksjon skjer selvsagt med grunnlag i ressurser (vassdrag og fall) som finnes i kommunen. De fleste, om ikke alle, større vassdrag og vatn i kommunen er regulert, og inngår i grunnlaget for den produksjon og fortjeneste som NTE har. Denne situasjonen er på den ene siden svært positiv for kommunen og dens innbyggere, men på den annen side har den også en negativ side. De negative faktorene er det faktum at vassdragene er regulert, med påfølgende betydelig variasjon i vannstand. Kommunen arbeider intensivt med å legge forholdene til rette for et økt næringsliv, med både større bredde og styrke. Verran kommune finner det absolutt berettiget at NTE som en del av sin kompensasjon for den utbygging som nå er tenkt gjennomført, foretar en betaling på kr 2.000.000 – til styring av kommunens næringsfond.

b) årlig utbetaling til fisk- og viltfond på kr 150.000,-

"Verran kommune har krevd et fisk-/viltfond på 150 000,-, mens DN mener at et fond til opphjelv av fisk/vilt/friluftslivet bør være på 50 000,- årlig.

Verran kommune begrunner sitt syn med at for tilsvarende fond fastsatt ved tillatelse av 20.12.1985 til bygging av Ormsetfoss kraftverk i samme kommune, ble beløpet fastsatt til 55 000,-. Dette er nå indeksjustert til ca. 70 000,-. Kommunen mener skadene i dette tilfellet er mer omfattende fordi to vassdrag med anadrom fisk blir berørt. DN har ikke begrunnet størrelsen på beløpet.

Ormsetfoss kraftverk produserer ca. 74 GWh. Det er flere reguleringer i vassdraget og noen mindre overføringer.

NVE mener det er naturlig å vurdere størrelsen på fondet både ut fra skader ved overføring av Brattreitelva, og skader i Follavassdraget over tid, da opprettelse av fond som gir grunnlag for å kompensere for skader på allmenne interesser også omfattes av revisjonsadgangen. Skadene i Follaelva vil bli svært begrenset i forhold til nåsituasjonen så sant det opprettholdes en minstevannføring av hensyn til stasjonær ørret. Brattreitelva vil få forverrede forhold for sjørør-

ret. Det er derfor naturlig at det gis en mulighet for å kompensere for dette.

Både Holden og Follavatnet er omfattet av revisjonsadgangen og sammen med overføringen av Brattreitelva og utbygging av Follavatnet er NVE av den oppfatning at det her er grunnlag for opprettelse av et fond for å bøte på de skader vassdragene er/blir påført. NVE mener likevel at skadevirkningene som følge av tilleggsreguleringene og overføringen er begrenset og foreslår at fondets størrelse settes til 20 000,- årlig."

Verran kommune finner ikke den foreslåtte størrelsen på jakt- og fiskefondet akseptabel. Vi mener både de framtidige konsekvensene er undervurdert og den foreslåtte kompensasjonen for liten. Særlig mener vi at definisjonen av skadevirkninger er for snever. Fiske og jakt har lange tradisjoner i Verran. Blant annet interessen for å restaurere Follaelva som lakseelv viser dette. Jeger- og fiskerforeningen er aktiv i kommunen, med blant annet stor oppslutning av ungdom. Den samfunnsmessige og sosiale verdien av å ha elver som fører henholdsvis laks og sjøørrett i Follafooss og Malm er stor. Vi viser her til vår nabokommune Steinkjer som har 4 lakseførende vassdrag nært til bykjernen. Rekreasjon, spenning, helse, friluftsliv og trivsel er stikkord som blir nytt til disse. Både Malm og Follafooss er konsentrerte tettsteder og kan således sammenlignes med Steinkjer.

Kr 150 000 – årlig er et *minimum* for å kunne bøte på de muligheter som definitivt faller bort ved utbyggingen. Det har allerede vært diskutert muligheter for å delfinansiere en stilling ved hjelp av jakt- og fiskefondet. Hovedformålet med en slik stilling vil være å utvikle mulighetene for allmennhetens tilgang og interesse for friluftsliv, og ta vare på engasjement til frivillige organisasjoner. NVEs forslag om størrelse på kompensasjonen vil eksempelvis umuliggjøre et slikt tiltak. Tilrettelegging/utvikling (inkludert opphjelv/kultivering) av andre lakseførende vassdrag vil også være en naturlig ting å gripe fatt i. Verran kommune understreker at dette ikke er ekstraordinære tiltak, men tiltak som faktisk vil kompensere for skadene ved kraftutbyggingen.

Den årlige summen det er snakk om vil utgjøre en svært liten del av inntektene som skapes i forbindelse med kraftutbyggingen, men bidraget vil være vesentlig for å bøte på skadevirkningene.

c) minstevannføring i Brattreitelva og Follaelva, sammen med biotopjusterende tiltak som kulpgraving og terskler

Follaelva

"Alt. A og B vil begge redusere overløpene fra dammen ved Follavatnet og forverre betingelsene for bekkørret og andre elveorganismer. NVE mener at det derfor bør vurderes en minstevannføring i Follaelva. Med en energiequivallent på 0,4329 kWh/m³ i alt. A, vil et

slipp av minstevannføring i Follaelva på 0,1 m³/s slik som det er foreslått gi et tap i årlig produksjon på ca. 1,3 GWh. Med en kraftpris på 20 øre/kWh gir det en årlig kostnad på kr 260 000. NVE mener en slik kostnad er akseptabel i forhold til den økte belastningen på vassdraget en utbygging etter alt. A og B vil innebære.

Follaelva er for det meste bratt og lite egnet for terskelbygging med unntak av nederste del. Vi tar likevel med pålegget i sin helhet for å kunne ha en mulighet til å kunne gi et pålegg om bygging av slike hvis NVE skulle finne det hensiktsmessig.

Brattreitelva

Den største ulempen er etter NVEs syn tap av vannføring nedenfor overføringspunktet. I og med at 62 % av feltet overføres vil dette merkes godt hele veien ned til utløpet hvor middelvannføringen reduseres fra ca. 1,42 m³/s til 0,55 m³/s. Rett nedenfor inntaket vil elva bli tørrlagt med mindre det blir satt krav om minstevannføring.

Det er både innlandsørret og sjøørret i vassdraget, men det blir bare i mindre grad fisket etter den, bortsett fra noe fiske i utløpsområdet av elva. Det er en oterbestand langs elva som er avhengig av fisk i vassdraget. En overføring uten slipp av minstevannføring vil etter NVEs syn være svært uheldig for denne arten. I fagrapporten om viltbiologiske undersøkelser er det sagt at en minstevannføring trolig kan være forholdsvis liten om dette kombineres med kulpgraving.

Et slipp av minstevannføring kombinert med biotopjusterende tiltak som kulpgraving, terskelbygging og løpskorreksjoner vil sikre eksistensmuligheter for fisk i vassdraget samtidig som oteren beholder næringsgrunnlaget. Det vil i tillegg være gunstig med minstevannføring både ut fra estetiske hensyn og elvas gjerdefunksjon. Kommunens krav om sikker vannforsyning til grunnvannskilden vil også bli ivaretatt. Et vannslipp på 0,1 m³/s er noe over alminnelig lavvannføring, jf. DN's uttalelse, og kostnadene som for slipp av 0,1 m³/s direkte i Follaelva. NVE kan ikke se at det er andre vesentlige skader forbundet med en overføring av Brattreitelva til Follavatnet.

Av hensyn til fiskebestanden (og dermed oteren) i Brattreitelva er det viktig at en får utnyttet restvannføring og minstevannføring optimalt. NVE vil derfor be om at det som en del av detaljplanene legges frem en plan for hvordan vannet best mulig kan utnyttes ved hjelp av tiltak som kulpgraving, elvekorreksjoner og terskler. Det må også planlegges en eller flere terskler i nedre del slik kommunen ønsker for å sikre et stabilt vannspeil inn mot grunnvannsuttaget for Malm."

Verran kommune mener det bør fremgå klart av konsesjonsvilkårene at minstevannføring kombinert med terskelbygging og/eller kulpgraving og biotopjusterende tiltak skal gjennomføres og ikke

som foreslått etter eventuelt NVEs senere vurdering.

Tiltakene vil bidra til å gi levegrunnlag for fisk og dermed opprettholdelse av leveområde for oter som Norge har et spesielt ansvar for i hht. internasjonale avtaler. For Malm sentrum vil vannspeil i elva gi positive estetiske virkninger, samt at det sikrer vanntilførsel til grunnvannskilden i Malm.

I Brattreitelva, ca. 1 – 1,5 km opp i elva fra munningen, finnes i dag en badekulp som benyttes flittig av barn og voksne i Malm. Kompenserende tiltak vil være å utvide og forbedre denne kulpen slik at den også kan være et tilbud for rekreasjon etter overføringen av elva til Follavatnet.

Minstevannføring, terskelbygging/kulpgraving og biotopjusterende tiltak har samlet sett en slik totalvirkning i forhold til vilt – fisk, friluftsliv og estetiske hensyn at tiltak bør inn som vilkår for konsesjon.

d) gjerdeeffekten av Brattreitelva ivaretas

"Det er kommet merknader om begge vassdragenes funksjon som gjerde. For Follavassdraget skal dette være omfattet av tidligere skjønn, og forholdene vil ikke bli endret som følge av revisjonen. For Brattreitelva vil dette temaet bli omfattet av skjønnet med mindre det blir inngått frivillig avtale i forkant mellom partene."

Verran kommune ber om at konsesjongiver (Olje- og energidepartementet) gjennom konsesjon fastslår klart at det er utbyggers klare plikt og ansvar å foreta, bekoste og vedlikeholde fullt ut alle nødvendige tiltak for å kompensere for Brattreitelas funksjon som gjerde. Saken er drøftet med representanten for grunneierne, Harald Aune.

e) annen bruk av masser enn de av NTE foreslått skal utredes

"NVE minner om at detaljplaner for bygging av kraftverket og alle anlegg i tilknytning til dette skal være godkjent av NVE i forkant. Verran kommune skal også ha mulighet til å kunne uttale seg om planer for anleggsvei, massetak og tipper."

Når det gjelder plassering av tipper må NTE i samråd med kommunen og eventuelt andre avtakere se om det er mulig å få utnyttet mest mulig av tippmassene til samfunnsnyttig bruk. Kommunen krever utredet andre alternativ for plassering og bruk av massene. NTE har signalisert vilje til å vurdere annen bruk, men savner en konkretisering av alternativ. NTE har selv undersøkt muligheter til deponering, men foreløpig ikke funnet andre aktuelle enn den planlagte utfyllingen i Follafoss. NVE mener kommunen og eventuelt andre interessenter bør komme med innspill senest i forbindelse med detaljplanleggingen for å få dette med i en vurdering."

Merknadene fra Veivesenet og Kystverket om godkjenning for tungtransport og eventuell tipp ved Sandneset må følges opp. Nødvendig godkjenning må også innhentes av Kystverket for plassering av tipp i strandsonen. Endelig plassering og utforming av tipp skal godkjennes av NVE som en del av detaljplanene. Før en eventuell tipp ved Sandneset kan godkjennes av NVE må det fremskaffes informasjon om dybdeforhold, bølgeerosjonsfare og mulighet for å forme tipp på en landskapsmessig og stabil måte."

Verran kommune vil be OED om at konsesjonsvilkårene på en klarere måte enn NVE har gjort, fastslår at NTE skal søke å utnytte tippmassene på en samfunnsnyttig måte. Å anlegge en tipp på Sandnesset anser kommunen å ikke være samfunnsnyttig. En slik tipp vil slik kommunen ser det medføre en forringelse av området Follabergene, som Sandnesset er en del av. Et deponi i Almlia vil også slik kommunen ser det ikke være en gunstig løsning. Kommunen er kjent med av NTE bl.a. vurderer i samarbeid med lokal interesse å åpne for at et slikt deponi skal kunne benyttes til produksjon og salg av pukk og ev. tilslagsmaterial. Kommunen ser med bekymring på en slik løsning, da dette vil medføre at deponiet vil ha et anleggspreg over mange år, noe som vil forringe det visuelle inntrykket i området. Verran kommune er nå i samarbeid med NTE i gang med å utarbeide en plan for omregulering av industriområdet i Follafoss, og kommunen mener at denne omreguleringen vil kunne klargjøre arealer hvor tippmassene kan benyttes til en utvidelse av eksisterende industriområde. I tillegg har Sødra Cell Folla AS tilkjennegitt et behov for tippmasser for å vinne ytterligere arealer mot sjøen på sitt område.

f) minstevannstand i Holden, Strømsetervatnet og Follavatnet som en del av revisjonen

"Verran kommune, interessegruppe ved Selavatnet, Holden hytteeierforening og NJFF, avd. Nord-Trøndelag, har fremmet ønsker/krav som gjelder revisjon av konsesjonsvilkårene for Follavassdraget. Dette gjelder fyllingsforhold i magasinene Follavatnet, Strømsetervatnet og Holden, bedring av forholdene for båteiere i sistnevnte magasin i form av tilrettelegging for utsetting og opptrekk samt merking av undervannsskjær."

Konsesjonsvilkårene som kan revideres ble fastsatt ved kgl.res. av 13.11.1936 gjennom tillatelse til utvidet regulering av Follavassdraget. Tillatelsen til tilleggsregulering av Strømsetervatnet er ikke tatt i bruk og anses for bortfalt. Det betyr at det ikke er revisjonsadgang etter vassdragsreguleringsloven for dette konsesjonsfrie magasinet. NVE vil likevel kunne ha mulighet til å konsesjonsbehandle magasinet i medhold av lov om vassdrag og grunnvann, § 66, om innkalling av konsesjonsfrie anlegg. NTE har i KU sagt seg villig til å prioritere oppfylling av magasinet til 1

m under HRV (kote 254) innen 1. juni og holde dette vannstands nivået frem til 1. september med unntak av tapping til fastsatt minstevannføring. NTE har tallfestet et minstevannføringslipp fra dammen ved Strømsetervatnet til 0,5 m³/s, tilsvarende alminnelig lavvannføring. Dette tilsvarer det som normalt tappes i dag.

NVE mener at for å sikre en vannstand lik kote 254, bør det fastsettes i manøvreringsreglementet at det ikke skal tappes fra dette magasinet etter 1. mai for kote 254 er nådd, med unntak av fastsatt minstevannføring. En vil da normalt ha nådd kote 254 innen 1. juni.

En slik manøvrering av magasinet vil imøtekomme ønsket fra interessegruppe ved Selavatnet om høyere sommervannstand av hensyn til friluftslivet og spesielt båtbruk. Det vil trolig bli mulig å passere under moloen ved Selavatnet, noe som i dag ikke går ved vannstander særlig lavere enn 1 meter under HRV.

Den samme foreningen tar opp forhold som omhandler graving av kanal mellom Selavatnet og Strømsetervatnet først på 1970-tallet. Foreningen mener gravingen har gjort at Selavatnet kan tappes lenger ned enn opprinnelig. I følge forarbeidene til konsesjonen av 1936 for utvidet regulering av Follavassdraget var felles nedre reguleringsgrense i opprinnelig avtale om regulering av Strømsetervatnet/Selavatnet/Kastbotn fra 1909-10 på kote 248, tilsvarende dagens LRV for disse vannene. NVE kan derfor ikke se at dette forholdet trenger nærmere omtale.

Verran kommune har bedt om at det fastsettes en minstevannstand i Follavatnet i sommersesongen. Kravet er ikke begrunnet. Follavatnet er inntaksmagasin til Follafoss kraftverk. Av hensyn til å oppnå så stor fallhøyde som mulig er det i NTEs interesse at vannstanden er opp mot HRV. Som det fremgår av bilag over fyllingsforhold i Follavatnet ligger vanligvis vannstanden ca. 0,5 m under LRV. Det vil ikke bli store endringer, men vannstanden kan pendle noe mer i den øverste meteren av reguleringsmagasinet på grunn av planlagt effektkjøring. NVE kan ikke se at det er fremkommet konkrete behov som betinger en fastsatt minstevannstand i Follavatnet.

Holden hytteeierforening ønsker en fastsatt vannstand i Holden i perioden 1. mai til 1. august lik kote 297,0, tilsvarende 5 m under HRV. Verran kommune ønsker en fastsatt minstevannstand i perioden 1. mai til 1. september for å bedre friluftslivskvalitetene ved vatnet. Kommunen har ikke tallfestet vannstands nivået, men vi antar at det samsvarer med hytteeierforeningen sine ønsker.

I tillegg er begge opptatt av at det legges bedre til rette for båtbruk for brukerne av vatnet. Dette gjelder opptrekk og utsett, båtstø og bedret tilgjengelighet for funksjonshemmede. Det bes i tillegg om at undervannsskjær merkes på grunn av kollisjonsfare.

Bruken av Holden til friluftsmål som båtliv er kommet til etter at reguleringen ble etablert. Dette er

med andre ord forhold som har vært kjent før en har bygget hytter og etablert båtbruk ved Holden. Praktisk tilrettelegging for hytteeierne båtbruk er et privatrettslig forhold som ikke omfattes av en revisjonssak.

I følge fyllingskurver for Holden er det i de aller fleste år et godt samsvar mellom de ønsker om sommervannstand som hytteeierforeningen har og den faktiske magasinbefylling. Foreningen ønsker en minstevannstand fra 1. mai. Dette vil legge urimelige restriksjoner på magasinet ved at det i mange tilfelle vil sette krav til oppfylling av vatnet før smeltesesongen begynner. Holden er et stort magasin med et begrenset nedslagsfelt og en høy magasinprosent. Situasjonen kan bedres noe ved bruk av Brattingfoss som pumpe. Det vil likevel være vanskelig å kunne innfri et slikt fyllingskrav uten at en båndlegger bruken av magasinet slik at det ikke kan utnyttes fullt ut. Fra 1. juni er imidlertid vannstanden nesten alltid over den kotehøyde Holden hytteeierforening ønsker. Forutsatt at NTE prioriterer en oppfylling av Holden i tråd med søknaden vil ikke NVE anbefale noen ytterligere restriksjoner på manøvreringen av magasinet. NVE vil også bemerke at situasjonen for Holden er lik som for Follavatnet ved at begge er inntaksmagasin.

Merking av skjær kan være uheldig da det kan gi en falsk trygghetsfølelse for båtførere. I og med at det er en reguleringszone på 10 m i Holden vil det være vanskelig å merke alle skjær som kan utgjøre en fare. NVE mener at båtbrukerne over lang tid bør ha etablert kunnskap om hvor skjærene befinner seg. Hvis det likevel er skjær som utgjør en helt spesiell fare ved normale fyllingsforhold må NTE i samråd med hytteeierforeningen sørge for å få merket disse. Vi viser til generelt pålegg til eiere av vassdragsanlegg om sikringstiltak av hensyn til allmenne og private interesser, jf. rundskriv av 21.05.2002."

Rådmannen finner NVEs merknader mht. Selavatnet og Strømsetervatn som positive. Viktig er det at brukerinteressen av Selavatnet får gjennomslag for sine ønsker/krav knyttet til minstevannstand. Verran kommune anmoder derfor OED om at det i manøvreringsreglementet fastslås at det skal være farbart med båt under moloen i Selavatnet. (Saken er drøftet med Interessegruppe Selavatnet v/Haftor Rokseth den 6.8.02).

Rådmannen er imidlertid ikke fornøyd med NVEs merknader og forslag til ønskene/kravene om en minstevannstand i Holden i perioden 1. mai til 1. september. Det er sammenfall mellom kommunens ønske og hytteeierforeningens ønske om en minstevannstand i nevnte periode på 297,0 meter.

Selve Holden og tilgrensende område, som stort sett er samme område som Holdens nedslagsfelt inneholder i dag ca. 270 hytter, som benyttes svært aktivt, og som allerede i dag utgjør et viktig næringsgrunnlag for kommunen, og som i fremtiden vil utgjøre en enda viktigere del. Dette spesielt knyt-

tet til handel og service. En stor del av hyttene i dette området eies av personer som ikke bor i Verran. Det er også det seneste 10 året vært et betydelig skifte blant eierne av disse hyttene.

For kommunen er det derfor av stor betydning av Holden også i fremtiden fremstår som et attraktivt område å ha hytte i. Gjennom at Holden i en del år har en lav vannstand, med de påfølgende problemer dette skaper for båttransport og ikke minst til det visuelle inntrykket av området, reduserer dette områdets attraktivitet, og dermed redusere områdets næringsmessige effekt for kommunen.

Det at det i området er en stadig omsetning av hyttene, medfører at det alltid er en del hytteeiere som ikke har kunnet tilegne seg tilstrekkelig kjennskap til undervannskjær og lignende som tidvis utgjør en betydelig risiko. Dette er også et argument som etter kommunens syn må vektlegges.

Verran kommune ber derfor OED om å hensynta flere interessenters ønske om at minstevannstand i perioden 1. mai til 1. september settes til 297 meter. Videre skal NTE i samråd med hytteeierforening og kommune besørge etablert en tilfredsstillende merking av undervannskjær. Videre skal NTE utarbeide et kart hvor alle slike undervannsskjær er tydelig inntegnet. Kostnadene til dette dekkes fullt ut av NTE. (saken er drøftet med Holden Hytteeierforening v/Bjørn Larsen den 6.8.02).

g) tiltak for båt i Holden (brygge, båtstø og merking av skjær)

"Bruken av Holden til friluftsmål som båtliv er kommet til etter at reguleringen ble etablert. Det er med andre ord forhold som har vært kjent før en har bygget hytter og etablert båtbruk ved Holden. Praktisk tilrettelegging for hytteeiernes båtbruk er et privatrettslig forhold som ikke omfattes av en revisjonssak."

NVE oppfordrer imidlertid NTE om i samarbeid med kommune og hytteeierforening å komme frem til en løsning som bedrer muligheten for både båtutsett og båtliv.

Kommunen mener at, på tross av at NVE mener dette forholdet er av privatrettslig art, og ikke kan omfattes av en revisjonssak, anmoder vi om at Olje- og energidepartementet klarere tilkjennegir ovenfor utbygger at denne skal delta både praktisk og økonomisk med å legge forholdene bedre til rette, spesielt mht. båtutsett, båtstø og adgangen for funksjonshemmede til båt.

h) NTE skal utrede produksjonspotensialet for 4 mulige mini- mikrokraftverk i kommunen

"Krav fra Verran kommune om kartlegging av mikro-/minikraftverkspotensialet i kommunen er saken uvedkommende og kan ikke hensyntas. Det samme gjelder krav om utredning knyttet til kommunens re-

servekilde i Malm. Disse spørsmålene må eventuelt løses i samarbeid mellom partene."

Kommunen antar at dette også er et område som er av privatrettslig art, og dermed ikke kan behandles som en del av konsesjonssøknaden. Rådmannen anser det ikke hensiktsmessig å argumentere ytterligere angående dette punkt.

i) NTE skal sikre grunnvannsforekomsten i Malm med vann

Se pkt. C angående Brattreitelva. De vilkår som NVE her setter vil tilfredsstillende krav som stilles til at grunnvannsforekomsten på Brattreitrøra opprettholdes.

j) NTE utreder om reservevannforsyningen i Malm kan bidra i minstevannføringsperioder og om det er lønnsomt å benytte energien til strøm/reserveproduksjon for vannverket.

Se pkt. H.

k) NTE skal ta hensyn til brev fra grunneierne langs Brattreitelva

Etter det rådmannen kan se vil de fleste forhold som er tatt opp i grunneiernes høringsuttalelse måtte bli behandlet i en egen avtale med NTE eller bli avklart gjennom skjønnet. Mht. Brattreitelvas gjerdefunksjon henvises til pkt. d.

l) NTE skal overføre et årlig beløp på kr 100.000,- for sommer og vintervedlikehold av vei fra Folladalskrysset og opp til Holden

"Verran kommune krever at NTE overtar ansvaret for veien fra Folladalskrysset opp til Holden. NTE har ansvaret for det nederste stykket av veien, mens kommunen etter avtale med NTE har overtatt resten av veien. NVE kan ikke se at det er grunnlag for å pålegge NTE å overta ansvaret på nytt for denne veien."

Rådmannen merker seg for øvrig NTEs kommentar til kommunens høringsuttalelse vedr. dette pkt. "Dette er et spørsmål som ikke har sammenheng med foreliggende sak. Verran kommune har for øvrig allerede overtatt mesteparten av den vegstrekningen mot en godtgjørelse fra NTE."

Rådmannen ønsker å presisere, at følgende ble vedtatt av kommunestyret i Verran, som en del av høringsuttalelsen: "Overtakelse av Holdenveien – Nord-Trøndelag E-verk overfører et årlig beløp – stort kr 100.000 – til sommer og vintervedlikehold av Holdenveien, fra Folladalskrysset og til Holden, Beløpet indeksreguleres".

Verran kommune anser det påkrevet å presisere følgende:

– NTE eier i dag veien fra Folladalskrysset og opp til krysset til Brattingfoss

- Verran kommune utfører vinter og sommervedlikehold av veien fra krysset til Brattingfoss og opp til parkeringsplass ved dammen/Holden

Hver av partene forutsettes å dekke dine kostnader for de respektive veistrekninger. Verran kommune har i en årrekke også dekket kostnadene for vintervedlikehold (og delvis sommervedlikehold) for NTEs strekning. I forbindelse med at Verran kommune har innført vegavgift (bomveg) på sin strekning fra 20.5.02 forutsettes det fra kommunens side at NTE heretter dekker kostnadene for sin vegstrekning.

Med grunnlag i at NVE synes å ha mistolket kommunens høringsuttalelse, ber vi om at Olje- og energidepartementet i sin behandling vurderer å pålegge NTE driftsansvaret for hele vegstrekningen, selv om det fra tidligere er en forståelse mellom partene at kommunen har ansvaret for driften av strekningen fra krysset Brattingfoss og til Holden.

En løsning med en driver (NTE) av hele veistrekningen vil etter kommunens syn være en bedre løsning. Det forutsettes at NTE pålegges å holde veien åpen hele året.

Overføring av Brattreitelva til Follavatnet

Kommunestyret vedtok i sin opprinnelige høringsuttalelse at alt. 2 for utløp av overføringstunnel av Brattreitelva til Follavatnet burde velges. Saken er drøftet med oppsitterne ved Follavatnet (repr. S. Lunde), som er den part som vil bli sterkest berørt, og deres oppfordring er entydig mht. valg av alternativ 2. Verran kommune ber derfor Olje- og energidepartementet om å pålegge NTE å bygge ut Brattreitelva etter alternativ 2.

NVEs konklusjon mht. konsesjonssøknaden er:

"En utbygging som omsøkt vil gi en bedre utnyttelse av ressursene i et allerede utbygget vassdrag.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene, finner NVE at fordelene og nytten ved bygging av Follafoss kraftverk etter det fremlagte alt. A er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser, og at vannressursloven § 25 dermed er oppfylt.

Vi anbefaler at NTE får tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging og drift av Follafoss kraftverk, alt. A.

Vi anbefaler videre at der hvor det ikke oppnås minnelige avtaler gis det tillatelse etter oreigningsloven § 2, nr. 51 til ekspropriasjon av nødvendig grunn til bygging av kraftstasjon og etablering av hjelpeanlegg, rigg og tipparealer m.m.

NVE anbefaler også at det gis tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til overføring av Brattreitelva etter alt. 1 i den fremlagte søknaden da fordelene også her er større enn ulempene, jf. § 8. Tillatelse etter vassdragsregulerings-

loven gir samtidig rett til ekspropriasjon av nødvendig grunn for etablering av sperredam, inntakskonstruksjon, anleggsvei, tipp og fremføring av overføringskanal til Follavatnet.

Det anbefales at det i medhold av oreigningsloven gis tillatelse til forhåndstiltredelse før skjønn er avholdt."

Rådmannens forslag til vedtak:

Verran kommune anbefaler Olje- og energidepartementet å gi konsesjon til utbygging av Follafoss Kraftverk etter alternativ A, og til overføring av Brattreitelva til Follavassdraget, på betingelse av at kommunens høringsuttalelse tas inn i vilkårene for nevnte utbygging."

I brev fra Miljøverndepartementet av 16. oktober 2002 heter det:

"Det er i dag to kraftverk i Follavassdraget, Follafoss kraftverk (140 Gwh) og Brattingfoss pumpekraftverk (32 Gwh).

Søknadens alternativ A går ut på å bygge et nytt Follafoss kraftverk til erstatning for det gamle. Som alternativ B er det søkt om opprusting av eksisterende kraftstasjon. Alternativ A vil gi en økning i årlig middelproduksjon på 34 Gwh og alternativ B vil gi 24 Gwh. Videre er det søkt om å overføre Brattreitelva som er et nabovassdrag til Follavassdraget. Dette vil gi rundt 10 Gwh i økt produksjon i Follafoss kraftverk. Utbyggingskostnadene er meget rimelige.

Søkeren har i brev fra DN av 26.3.1999 fått unntak fra behandling i Samlet Plan. Ingen av de to vassdragene er på lista over vassdrag som er til vurdering i forbindelse med suppleringen av Verneplan for vassdrag.

NVE anbefaler at det gis konsesjon til utbygging etter alternativ A og til overføringen av Brattreitelva. NVE har også, etter ønske fra bl.a. kommunen, foreslått å revidere konsesjonsvilkårene for den gamle konsesjonen.

Vi har forelagt NVEs innstilling for Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og DN.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag anser det ikke nødvendig å avgi uttalelse til innstillingen, og viser til sin tidligere uttalelse av 30.1.2002 til NVE. Fylkesmannen stiller seg i denne uttalelsen positiv til utbyggingen og konkluderer med at det for de samlede lakseinteressene rundt Trondheimsfjorden kan være bedre at NTE fremfor å måtte bruke betydelige vannmengder på å reetablere Follaelva som lakseelv, heller bidrar med økt vannføring i det regulerte Mossavassdraget. Fylkesmannen mener videre det bør slippes en minstevannføring på minst 0,1 m³/s i Brattreitelva av hensyn til fiskebestanden som også er viktig som næringsgrunnlag for oterforekomsten langs vassdraget. Videre bør det slippes samme vannmengde i Follaelva for å sikre et minimum av leveområder for eksiste-

rende ferskvannsorganismer i elva. I begge elver bør det utføres biotopforbedrende tiltak.

Direktoratet for naturforvaltning var i sin høringsuttalelse til NVE positiv til prosjektet på visse betingelser. En av disse var å avsette et vannvolum på 30 mill. m³ for å bedre forholdene i Mossavassdraget der det nå pågår en prosess for å fastsette endelig manøvreringsreglement. I sin nye uttalelse av 15.8.2002, jf. vedlegg, tar DN til etterretning at NVE ikke er villig til å vurdere de to vassdragene i en slik sammenheng og henviser til at fastsettelsen av reglementet for Mossavassdraget må vurderes som en egen sak. DN's øvrige merknader vil bli kommentert nedenfor.

Miljøverndepartementets vurdering

Departementet vil ikke frarå at det gis konsesjon som foreslått av NVE, men vi har visse merknader til vilkårene.

Post 6, naturforvaltning

NVE har lagt opp til et årlig erstatningsbeløp på 20.000 kr til opphjelpe av fisk/vilt/friluftsliv i området. DN anbefalte at dette fondet burde tilgodeses med 50.000 kr årlig. I sin uttalelse til departementet fastholder DN sitt forslag og begrunner dette på følgende måte:

"Laksestammen i Follaelva er utryddet som følge av den eksisterende reguleringen. Follaelva kunne trolig blitt restaurert som lakseelv, men det er ikke lagt opp til dette. Miljøforholdene i Follaelva må, selv om det etableres en beskjeden minstevannføring på 100 l/s, karakteriseres til å være drastisk skadelidende av reguleringen for allmennheten både for det visuelle inntrykket og fiskemuligheter. Brattreitelva vil også bli mindre attraktiv for friluftsmål, og forholdene for fisk og oter kan bli spesielt skadelidende.

DN er av den bestemte oppfatning at erstatningsbeløpet må avspeile den samlede ulempen mht. fisk, vilt og friluftsliv for allmennheten som følge av både ny og gammel regulering. Videre bør det årlige erstatningsbeløpet harmoniseres med nyere gitte konsesjoner av samme størrelse og sammenlignbare miljøkonsekvenser.

Ut fra våre skjønnsmessige betraktninger mener vi fremdeles at miljøvirkningene av den samlede reguleringen tilsier at Verran kommune bør få 50.000,- årlig. Sammenlignet med andre gitte konsesjoner som vil gi i størrelsesorden ca. 174 GWh/år og sammenlignbare virkninger av reguleringen, så er dette erstatningsbeløpet lavt. Vi mener at beløpet bør økes ytterligere dersom minstevannføringen fastsettes så lavt som NVE har innstilt til i Brattreitelva."

Verran kommune krevde i sin høringsuttalelse til NVE 150 000 kr årlig til vilt- og fiskefond.

I kommunens uttalelse til Olje- og energidepartementet vedrørende NVEs innstilling fastholder kommunen på bakgrunn av en omfattende argumentasjon sitt krav. De mener at 150.000 kr årlig er et minimum for å kunne bote på de muligheter som definitivt faller bort ved utbyggingen.

Departementet vil peke på at NVE har åpnet opp for at man i denne saken også foretar en revisjon av konsesjonsvilkårene for tidligere reguleringer. På denne bakgrunn og på bakgrunn av at vi aksepterer relativt lave minstevannføringer mener vi at fondet bør være på minimum 100.000 kr årlig.

Post 12 Terskler mv.

Vi forutsetter at biotopjusteringene utformes slik at habitatet tilpasses oter, jf. vedlagte uttalelse fra DN.

Manøvreringsreglementet

Follaelva

Både fylkesmannen og DN foreslo i sine uttalelser under høringen at man i stedet for å pålegge utbygger å reetablere vassdraget som lakseelv burde satse på å bedre forholdene for andre laksestammer rundt Trondheimsfjorden. Konkret pekes det på at utbygger derfor bør pålegges å bidra med økt vannføring i det regulerte Mossavassdraget der prøvereglementet nå er oppe til behandling. Disse instansene var derfor tilbakeholdne når det gjaldt krav om minstevannføringer både i Follaelva og Brattreitelva.

NVE aviser problemstillingen med å koble vassdragene. NVE pekte på at man i stedet må foreta en konkret vurdering av behovet for minstevannføring i hvert enkelt vassdrag. DN har på denne bakgrunn foretatt en ny vurdering av behovet for minstevannføring i Brattreitelva, se nedenfor.

Når det gjelder behovet for vann i Follaelva har departementet vært i muntlig kontakt med fylkesmannen som har foretatt en ny vurdering av behovet for minstevannføring. Fylkesmannen foreslår at det slippes en minstevannføring på 0,25 m³/s i perioden 1. mai – 30. september koblet med slipp av tre flommer på 5 m³/s over to døgn etter nærmere bestemmelse av fylkesmannen. Resten av året kan det slippes 0,1 m³/s som foreslått av NVE. Bakgrunnen for forslaget er hensynet til biologisk mangfold i elva.

Departementet støtter forslaget.

Brattreitelva

DN skrev i sin høringsuttalelse til NVE av 12. februar 2002 at de anså det "som avgjørende at en forsvarlig minstevannføring etableres fra inntakstunnelen, med særlig vekt på å sikre bestanden av sjørret og oter". De mente på dette grunnlag at det måtte foretas tilleggsutredninger. I sin uttalelse til departementet uttaler DN bl.a. :

"Vårt uttrykte behov om tilleggsutredninger som beslutningsgrunnlag for å kunne fastsette en faglig forsvarlig minstevannføring blir av NVE ikke ansett for å være relevant. DN oppfatter prosessen fram til NVEs innstilling om minstevannføring for å ivareta ørret og spesielt oter, som er på rødlista, langs Brattreitelva, til i liten grad å være faglig basert. Vi finner det beklagelig at ikke hensynet til å ivareta biologisk mangfold og sikre en bærekraftig forsvarlig regulering basert på en miljøbasert vannføring tas mer på alvor. KU gir ikke svar på kritisk størrelse på vannføringen for å sikre en bærekraftig regulering av Brattreitelva"

DN viser videre bl.a. til at oter er oppført på rødlista som "bør overvåkes", at den er avhengig av jevn tilgang av fisk og på at den er avhengig av åpne råker vinterstid for å jakte. DN konkluderer som følger:

"Basert på generell kunnskap og de framlagte KU-rapportene i denne saken anbefaler DN at manøvreringsreglementet for Brattreitelva bør baseres på det hydrologiske regimet:

- Fra overføringspunktet i Brattreitelva slippes det en vannføring tilsvarende den beregnede månedlige middelvannføringen for hver kalendermåned.
- Det installeres en fleksibel ventil ved inntaksstedet i Brattreitelva.
- Hver vår slippes en vårflo (uke 16 – 22) på to dagers varighet for å sikre massetransport, dynamikk og uønsket gjengroing langs vassdraget.
- Alle vannføringsendringer må skje med myke overganger.

Kravet til størrelsen på minstevannføring kan fravikes dersom utbygger dokumenterer tilstrekkelig at slipping av mindre vann i deler av eller hele året ikke kommer i konflikt med allmenne interesser nevnt over, slik at et prøvereglement i 10 år kan derfor være aktuelt."

Departementet støtter DN's generelle vurderinger. DN's forslag er omfattende, men må vurderes i sammenheng med at miljøforvaltningen har akseptert at Follaelva ikke reetableres som lakseelv samtidig som NVE har avvist å koble denne saken med revisjonen av reglementet i Mossa slik DN foreslo. NVE pekte på at man i stedet må foreta en konkret vurdering av behovet for minstevannføring i hvert enkelt vassdrag, noe DN har gjort i sin uttalelse til departementet. Vi mener likevel at krafttapet vil bli stort i forhold til de miljømessige fordelene. Vi foreslår på denne bakgrunn at det slippes en tilsigsavhengig minstevannføring på 0,25 m³/s i perioden 1. mai - 30. september. I tillegg foreslår vi at det årlig slippes tre flommer på 1 m³/s over to døgn etter nærmere bestemmelse av fylkesmannen. Resten av året slippes det som foreslått av NVE, dvs. 0,1 m³/s.

TILLATELSE ETTER LOV OM VERN MOT FORURENSNINGER OG OM AVFALL

Det kan gis tillatelse til utbyggingen og overføringen etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11 dersom de vilkår som NVE har foreslått som hhv. post 6 (Follafoss kraftverk) og post 10 (overføringen) blir fastsatt."

Nord-Trøndelag fylkeskommune, Landbruksdepartementet, Fiskeridepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet har ikke merknader til NVEs innstilling.

Samferdselsdepartementet viser til Statens vegvesen Nord-Trøndelag sine merknader inntatt i NVEs innstilling, men har for øvrig ingen bemerkninger.

4. Olje- og energidepartementets bemerkninger

4.1 Innledning

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) er et heleid fylkeskommunalt kraftselskap som ble opprettet i 1919. Selskapet produserer, omsetter og distribuerer elektrisk kraft. NTE har to kraftverk i Follavassdraget, Follafoss og Brattingfoss. Brattingfoss utnytter fallet mellom magasinet Holden og Follavatnet, og har en årlig middelproduksjon på ca. 32 GWh. Follafoss kraftverk nytter fallet fra Follavatnet og ned til fjorden ved Follafoss. Kraftverket har en årlig middelproduksjon på 140 GWh.

Magasinene i vassdraget ble etablert rundt 1909-10, og ytterligere regulert ved tillatelse gitt ved kongelig resolusjon av 13.11.1936. De deler av magasinene som ble etablert før vassdragsreguleringslovens ikrafttredelse er konsesjonsfrie.

NTE har som hovedalternativ (alternativ A) søkt om bygging av nytt Follafoss kraftverk i fjell vest for eksisterende anlegg med ny tilløpstunnel fra Almlia. Dette vil gi en økt fallhøyde på 4,5 m og slukeevnen i kraftverket vil økes med ca. 9 m³/s. Den øverste meteren av reguleringssonen i Follavatnet benyttes til korttidsregulering. Alternativet vil gi en årlig økning i produksjonen på ca. 34 GWh.

Alternativ B innebærer utvidelse av eksisterende kraftstasjon ved utskiftning av aggregat som vil gi økt slukeevne tilsvarende alternativ A. Det etableres ny tilløpstunnel fra Almlia til eksisterende kraftstasjon. Smisveiset trykkrør byttes ut som følge av pålegg fra NVE. Den øverste meteren av reguleringssonen i Follavatnet benyttes til korttidsregulering. Alternativet vil gi en økt årlig produksjon på ca. 24 GWh.

Det er også fremlagt et 0 - alternativ som kun innebærer utskifting av smisveiset trykkrør og bygging av nytt kontroll- og apparatanlegg sammen med eventuell revisjon av aggregatene. Dette alternativet vil ikke gi endringer i utnyttelsen av vassdraget.

Det er videre søkt om tillatelse til overføring av Brattreitelva til Follavatnet ved ca. kote 190. Det foreligger her to alternativer. Forskjellen består i utløpet for overføringstunnelen. En overføring vil sammen med alternativ A gi en økt årlig produksjon på ca. 10,5 GWh.

NTE søker også om nødvendige tillatelser til ekspropriasjon av grunn for gjennomføring av utbyggingen, og tillatelse til forhåndstiltredelse før rettskraftig skjønn foreligger.

Saken gjelder videre revisjon av vilkår fastsatt ved kongelig resolusjon av 13.11.1936 om utvidet regulering av Follavassdraget.

4.2 Skader og ulemper

Follavassdraget har vært regulert siden begynnelsen av forrige århundre. Forholdene i vassdraget må i dag regnes som en tilvent situasjon.

Både alternativ A og B vil føre til redusert overløp fra Follavatnet og redusert vannføring i Follaelva, som følge av økt slukeevne i kraftverket. Redusert vannføring vil ha negativ virkning for bekkeøreten og andre elveorganismer. Den stasjonære øreten i elva vil også bli negativt påvirket av alternativ A.

Alternativ A vil ha negativ innvirkning på brakkvannslivet i munningsområdet. Verdien av området er imidlertid begrenset, og virkningene av dette vil derfor være av mindre betydning.

Både for alternativ A og B er det planlagt å utnytte den økte slukeevnen og effektinstallasjonen til effektkjøring innenfor den øverste meteren av reguleringssonen. Området rundt vannet består i hovedsak av fjell og plastringshud, og korttidsreguleringen må kun antas å få begrenset negativ betydning.

Den omsøkte overføringen av Brattreitelva til Follavatnet omfatter ca. 60 prosent av nedbørfeltet og vil gi tap av vannføring etter overføringspunktet. Den reduserte vannføringen vil være svært uheldig for vassdragets bestand av oter som er avhengig av fisk i vassdraget. Et krav om minstevannføring kombinert med biotopjusterende tiltak som kulpgraving, terskelbygging og løpskorreksjoner vil sikre eksistensgrunnlag for fisken og næringsgrunnlaget for oteren.

4.3 Departementets vurdering av konsesjonssøknaden

NVE anbefaler at det gis tillatelse etter alternativ A med slipp av minstevannføring til Follaelva på 0,1 m³/s gjennom hele året.

Verran kommune og Nord-Trøndelag fylkeskommune anbefaler utbygging etter alternativ A. Verran kommune stiller krav til slipp av minstevannføring i Follaelva.

Miljøverndepartementet kan tilrå utbygging etter alternativ A under forutsetning av økt slipp av minstevannføring om sommeren i forhold til NVEs forslag og kombinert med slipp av 3 flommer.

Departementet viser til at både alternativ A og B for nytt Follafoss kraftverk reduserer overløpene fra Follavatnet og forverrer betingelsene for bekkeøret og andre elveorganismer. Departementet har merket seg NVEs forslag til minstevannføring i Follaelva for å bøte på disse skadene. Alternativ A vil gi en økt årlig produksjon som er ca. 10 GWh større enn alternativ B og til en rimeligere utbyggingskostnad.

Departementet viser til at overføring av Brattreitelva sammen med alternativ A vil gi ca. 10 GWh i ny årlig produksjon. Verran kommune har anbefalt overføring etter alternativ 2 og viser til at den vil føre til reduserte flommer og isgang i Malm. Overføringen vil i betydelig grad redusere vannføringen nedenfor overføringspunktet og få negative konsekvenser for oterbestanden i vassdraget. Olje- og energidepartementet anser at man ved å stille vilkår om minstevannføring og biotopjusterende tiltak som kommunen har krevd i betydelig grad kan redusere de negative konsekvenser av overføringen. NVE anbefaler overføring etter alternativ 1 og med en minstevannføring på 0,1 m³/s gjennom hele året.

NTE har gitt uttrykk for at overføringskanalen som er planlagt etter alternativ 1 kan tildekkes for å unngå frostrøyk. De negative konsekvensene for isforholdene vil være omtrent like for de to alternativene. Kostnadene ved alternativ 1 er betydelig lavere enn for alternativ 2.

Nord-Trøndelag fylkeskommune anbefaler overføring etter alternativ 1. Miljøverndepartementet kan tilrå overføring etter alternativ 1 med krav om økt slipp av minstevannføring om sommeren i forhold til NVEs forslag og kombinert med slipp av 3 flommer.

En opprustning og utvidelse av kraftproduksjonen i Follavassdraget vil være i tråd med regjeringens mål om en bedre ressursutnyttelse av allerede eksisterende vannkraftanlegg. En utbygging etter alternativ A og overføring av Brattreitelva etter alternativ 1 vil gi den beste ressursutnyttelsen i et allerede utbygd vassdrag. Slipp av minstevannføring til Follaelva og Brattreitelva vil redusere ulempene ved utbyggingen. Samlet sett anser Olje- og energidepartementet at fordelene med utbygging av Follafoss kraftverk etter alternativ A og overføring av Brattreitelva etter alternativ 1 vil overstige skader og ulemper for allmenne og private interesser i vassdraget. Det tilrås derfor at det gis konsesjon for disse tiltakene etter vassdragsreguleringsloven og vannressursloven.

I tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven inngår også tillatelse etter § 11 i lov om forurensning og om avfall, og tillatelse til ekspropriasjon til nødvendig grunn for gjennomføring av overføringen etter vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1.

Olje- og energidepartementet tilrås at NTE får tillatelse etter oreigningslova § 2 nr. 51 til ekspropri-

asjon av nødvendig grunn til bygging av kraftstasjon m.m.

Etter oreigningslova § 25 kan det gis tillatelse til forhåndstiltredelse før det foreligger rettskraftig skjønn. Når skjønn ikke er krevd, kan samtykke til slik forhåndstiltredelse bare gis i særlige tilfeller. Det avgjørende i denne sammenheng er om det vil føre til en urimelig forsinkelse for eksproprianten å vente til skjønnskravet er fremsatt.

Det foreligger i denne saken pålegg fra NVE om utbygging av det ene smisveiste trykkørret i Follafoss kraftverk innen 2003. NTE har avventet gjennomføringen av pålegget i påvente av en avklaring av den foreliggende konsesjonssøknad. Det vil være av stor betydning at NTE kan komme snarest mulig i gang med byggingen av nytt Follafoss kraftverk, og departementet vil derfor tilrå at det i denne saken gis tillatelse til forhåndstiltredelse før krav om skjønn er fremsatt. Det forutsettes at NTE begjærer skjønn senest innen tre måneder etter konsesjon er meddelt.

4.4 Departementets vurdering av revisjon av konsesjonsvilkår

Revisjon av konsesjonsvilkår innebærer at konsesjonsmyndigheten kan ta opp vilkårene som i sin tid ble fastsatt ved konsesjonstildelingen til ny vurdering. Dette innebærer at vilkår kan fjernes, gis et annet innhold, eller det kan fastsettes helt nye vilkår.

Det er kun vilkårene for konsesjonen som kan tas opp til ny vurdering. Selve tillatelsen til å forestå vassdragsreguleringen, herunder de rammer som er gitt for høyeste og laveste regulerte vannstand, er ikke gjenstand for revisjon.

Revisjonsadgangen gir primært mulighet til å fastsette vilkår som kan bøte på miljøskader utbyggingen har medført. Revisjon kan også innebære en mer generell modernisering og ajourføring av konsesjonsvilkårene. Forhold som vil være sentrale ved en revisjon er terskelbygging og andre biotopjusterende tiltak, naturfaglige undersøkelser og minstevannføringer m.m.

Konsesjonsvilkår som ikke knytter seg direkte til miljøulempene ved reguleringen vil ha en mindre sentral rolle ved en revisjon. Vilkår av økonomisk art som ikke knytter seg til miljøulempene ved reguleringen, så som konsesjonsavgifter og konsesjonskraft tas ikke opp til vurdering ved en revisjon. Vilkår om næringsfond vil heller ikke være aktuelt med mindre særlig sterke grunner foreligger.

Ved revisjon av konsesjonsvilkår må hensynet til natur og miljø vurderes opp mot konsekvensene for kraftproduksjonen. Det må i denne sammenheng legges stor vekt på å opprettholde det eksisterende produksjonsgrunnlaget for vannkraftproduksjonen.

Adgangen til revisjon gjelder her vilkår fastsatt ved kgl.res. av 13.11.1936 om ytterligere regulering

av Follavassdraget. De deler av reguleringen som ble foretatt før vassdragsreguleringslovens ikrafttredelse er konsesjonsfrie, og er ikke gjenstand for revisjon etter vassdragsreguleringsloven.

Verran kommune, interessegruppe ved Selavatnet, Holden hytteierforening og NJFF avdeling Nord-Trøndelag, har fremmet krav som gjelder revisjon av konsesjonsvilkårene for Follavassdraget. Dette gjelder fyllingsforholdene i magasinene Follavatnet, Strømsetervatnet og Holden, bedring av forholdene for båteiere i sistnevnte magasin i form av tilrettelegging for utsetting og opptrekk samt merking av undervannsskjær.

Det er anmodet om at det for Holdens vedkommende fastsettes en minste vannstand fra 1. mai til 1. september lik kote 297. Kommunen understreker viktigheten av å bedre friluftskvalitetene ved Holden. Når det gjelder bruken av båt i Holden ønsker kommunen at det klarere tilkjennegis at NTE skal bidra praktisk og økonomisk til å legge forholdene til rette for slik bruk. Dette gjelder særlig tilrettelegging for båtutsett, båtstøer og funksjonshemmedes adgang til båt. Det bes i tillegg om at undervannsskjær merkes for å unngå kollisjonsfare.

Departementet har forståelse for at reguleringen vanskeliggjør bruken av båt i Holden. Ved revisjon er det likevel i hovedsak de uforutsette sider ved utbyggingen som vil være gjenstand for ny vurdering. Hytteeierne har etablert seg i området etter at utbyggingen var foretatt, og vært klar over de ulemper reguleringen medfører for båtbruk og rekreasjon. Slik situasjonen er i dag vil vannstanden de fleste år være på det nivå foreningen ønsker 1. juni. NTE har i søknaden også gitt uttrykk for at oppfylling av Holden vil prioriteres. En båndlegging i tråd med hytteforeningens ønske vil legge urimelige restriksjoner på magasinet ved at det i praksis kan føre til at man i mange år må fylle opp magasinet før snøsmeltingen begynner. Olje- og energidepartementet kan etter dette i likhet med NVE ikke tilrå at det fastsettes krav om minste vannstand i Holden.

Holden har en reguleringssone på 10 meter. Departementet anser det lite hensiktsmessig å pålegge NTE å bidra til merking av skjær i vannet. Det vil være vanskelig å merke alle skjær som utgjør en fare, og merkingen kan bidra til en falsk trygghetsfølelse for brukerne. Når det gjelder tilrettelegging for båtutsett mv. anser departementet dette som et privatrettslig spørsmål som er revisjonssaken uvedkommende.

Verran kommune har på bakgrunn av kravene fra brukerinteressene ved Selavatnet krevd at det i manøvreringsreglementet fastsettes at det skal være farbart med båt under broen ved moloen i Selavatnet.

Selavatnet utgjør en del av Strømsetermagasinet. Dette er i sin helhet konsesjonsfritt, og ikke gjenstand for revisjon. NTE har likevel godtatt at

det i Strømsetervatnet ikke skal tappes under kote 254 fra 1. juni til 1. september med unntak av slipp av alminnelig lavvannføring. Ved en slik manøvrering vil det trolig være mulig å passere med båt under moloen i Selavatnet i denne perioden.

Når det gjelder kommunens krav om minstevannstand i Follavatnet i sommersesongen slutter departementet seg til NVEs merknad om at det ikke er fremkommet konkrete behov som betinger en fastsatt minstevannstand i Follavatnet.

Departementet har for øvrig kommet til at det med hjemmel i lov 19. juni 1992 nr. 62 om endringer i vassdragsreguleringsloven tilrås fastsatt reviderte vilkår for konsesjonen av 13.11.1936 med utgangspunkt i de standardvilkår som nå gjelder for vassdragsreguleringer.

4.5 Departementets bemerkninger til vilkårene

Merknader til vilkår etter vannressursloven for bygging av Follafooss kraftverk

Post 3, godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Verran kommune har anmodet om at det i konsesjonsvilkårene skal fremgå at NTE skal utnytte tippmassene på en samfunnsnyttig måte, og har bedt om at det utarbeides alternative bruksmåter. Kommunen anser ikke en plassering av tippene på Sandsnesset og i Almlia som en gunstig løsning. I samarbeid med NTE arbeider kommunen med å en plan for omregulering av industriområdet i Follafooss, og kommunen mener omreguleringen vil kunne klargjøre hvor tippmassene kan benyttes til å utvide eksisterende industriområde. Kommunen viser også til at Sødra Cell Folla AS har også tilkjenngitt behov for tippmasser for å utvide sitt areal mot sjøen.

Olje- og energidepartementet finner ikke grunnlag for å pålegge NTE en bestemt bruk av tippmassene. Departementet anser i likhet med NVE at nærmere ønsker om hvordan tippmassene skal benyttes må fremmes i forbindelse med utarbeidelsen av detaljplanene.

Merknader til vilkår etter vassdragsreguleringsloven for overføring av Brattreitnelva

Post 3, konsesjonsavgifter og næringsfond

Verran kommune har fremmet krav om at NTE skal innbetale 2 millioner kroner til kommunens næringsfond. NTE har frivillig forpliktet seg til å betale 1 million kroner til slikt fond.

Ved tillatelser etter vassdragsreguleringsloven kan det pålegges opprettelse av næringsfond når det finnes påkrevd av allmenne hensyn eller til ivaretagelsen av private interesser som blir skadelidende ved utbyggingen. Overføringen av Brattreitnelva er forholdsvis liten med hensyn til kraftinnvinning

og skadevirkninger. På bakgrunn av gjeldende praksis kan Olje- og energidepartementet ikke se at det her er grunnlag for opprettelse av næringsfond.

Post 12, terskler mv.

Miljøverndepartementet forutsetter at de biotopjusterende tiltakene må utformes slik at habitatet tilpasses oter. Olje- og energidepartementet slutter seg til dette, og forutsetter at den nærmere utforming av de biotopjusterende tiltak blir avklart gjennom detaljplanene.

Merknader til reviderte vilkår for konsesjon av 13.11.1936 om utvidet regulering av Follavassdraget

Post 6, naturforvaltning

Verran kommune har krevd fond til opphjørp av fisk og vilt på kr 150 000. NVE mener skadevirkningene som følge av tilleggsreguleringene og overføringen er begrenset, og foreslår en årlig innbetaling på kr 20 000,- til slikt fond.

På bakgrunn av at det her er tale om en revisjonssak, og at det tillates forholdsvis lave minstevannføringer mener Miljøverndepartementet at fond til opphjørp av fisk, vilt, og friluftsliv bør være på minimum kr 100 000.

I denne saken er det tale om tildeling av ny tillatelse etter vassdragsreguleringsloven for overføring av Brattreitnelva. Samtidig kan de eksisterende vilkår gitt ved konsesjon av 13.11.1936 kunne tas opp til revisjon. Olje- og energidepartementet anser at størrelsen på et slikt fond i denne sak bør vurderes ut fra den totale situasjonen i vassdraget, hvor det særlig må legges vekt på de ulemper som følger av overføringen av Brattreitnelva.

Overføringen av Brattreitnelva vil føre til forverrede forhold for sjøørreten og oteren i elva. Den største ulempen vil være tapet av en betydelig del av vannføringen nedenfor overføringspunktet.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at de krav som er fremmet av Verran kommune og Miljøverndepartementet står i rimelig forhold til skadevirkningene av reguleringen og praksis i tilsvarende saker.

Olje- og energidepartementet foreslår at det avsettes kr 50 000,- til fond for opphjørp av fisk, vilt, og friluftsliv, slik at vilkårene post 6, V skal lyde:

"Fra og med det år konsesjon er revidert, plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp til *Verran kommune* på kr 50 000 til opphjørp av fisk/vilt/friluftsliv. Beløpet skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpet til fisk/vilt skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode, skal beløpet nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN."

Post 8, ferdseil mv.

Verran kommune har krevd at NTE skal pålegges driftsansvaret for Holdenvegen fra Follaldskryset til Holden.

Olje- og energidepartementet anser dette som et forhold mellom NTE og Verran kommune, og finner ikke grunn til å gå nærmere inn på spørsmålet.

*Merknader til manøvreringsreglementet**Strømsetervatnet*

Magasinet i Strømsetervatnet er i sin helhet konsesjonsfritt, og omfattes ikke av revisjonsadgangen. NTE har imidlertid godtatt å prioritere oppfylling av magasinet til 1 m under HRV (kote 254) innen 1. juni, og holde dette vannstands nivået frem til 1. september med unntak av slipp av alminnelig lavvannføring. NTE forutsetter videre at det kan gjøres unntak fra dette ved prognoser om flom.

NTE har i brev til departementet av 11. september 2002 gitt uttrykk for at NVEs forslag til manøvreringsreglement ikke er overensstemmende med de forutsetninger som NTE har oppstilt i konsesjonssøknaden, da NVE har foreslått at tappingen må opphøre allerede 1. mai. På denne bakgrunn har NVE i brev til departementet av 7. oktober 2002 foreslått at manøvreringsreglementet post 2, femte avsnitt endres til følgende:

"I perioden 1. juni til 1. september skal det ikke tappes fra Strømsetervatnet bortsett fra pålagt minstevannføring så lenge vannstanden er under kote 254,00. Kravet til fylling kan fravikes ved prognoser om forventet flom."

I søknaden har NTE oppgitt den alminnelige lavvannføring fra Strømsetervatnet til ca. 0,5 m³/s. Olje- og energidepartementet finner det i likhet med NVE hensiktsmessig å tallfeste den alminnelige lavvannføring. Departementet foreslår at manøvreringsreglementet fastsettes i samsvar med NVEs reviderte forslag, og slik at minstevannføringen fra Strømsetervatnet settes til 0,5 m³/s.

Follaelva

Av hensyn til fisk i Follaelva har NVE foreslått at det slippes en minstevannføring til Follaelva på 0,1 m³/s gjennom hele året.

For å sikre biologisk mangfold i Follaelva forutsetter Miljøverndepartementet at det i perioden 1. mai til 30. september slippes en minstevannføring på 0,25 m³/s, og slipp av tre flommer på 5 m³/s over to døgn etter nærmere bestemmelse av fylkesmannen. Resten av året kan det slippes 0,1 m³/s.

Follavatnet har vært regulert siden begynnelsen av forrige århundre, og forholdene i Follaelva må anses som en tilvent situasjon. Dagens manøvreringsreglement har ikke krav om slipp av minstevannføring fra Follavatnet. Elva har i dag en begrenset bestand av stasjonær ørret. Det anses ikke reg-

ningssvarende å tilbakeføre elva som lakseførende vassdrag.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at de miljømessige fordelene med en minstevannføring i den størrelsesorden som er foreslått av Miljøverndepartementet står i forhold til det krafttap forslaget vil medføre. Basert på NVEs vurdering og tidligere uttalelser fra fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Direktoratet for Naturforvaltning (DN), anser Olje- og energidepartementet at en minstevannføring på 0,1 m³/s gjennom hele året kombinert med 3 flommer på 1 m³/s over to døgn vil sikre eksistensgrunnlaget for ørreten, det visuelle inntrykket, og det biologiske mangfoldet i elva.

Departementet foreslår at manøvreringsreglementet post 2, 6. ledd skal lyde:

"Fra Follavatnet skal det slippes en minstevannføring på 0,1 m³/s gjennom hele året. I tillegg slippes det tre flommer årlig på 1 m³/s over to døgn etter nærmere bestemmelse av fylkesmannen."

Brattreitelva

Av hensyn til fisk, oterbestand og estetiske forhold foreslår NVE at det slippes en minstevannføring på 0,1 m³/s fra overføringspunktet for Brattreitelva.

Miljøverndepartementet har innhentet uttalelse fra DN i saken. Miljøverndepartementet mener i likhet med DN at beslutningsgrunnlaget for å fastsette en faglig basert minstevannføring ikke er tilstrekkelig. Departementet anser NVEs forslag til minstevannføring for i liten grad å være faglig basert, og at det usikkert om den i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til oter og ørretbestanden i elva. På bakgrunn av generell kunnskap og de framlagte KU-rapportene i saken anbefaler derfor Miljøverndepartementet et manøvreringsreglement basert på det hydrologiske regimet. Det slippes en tilsigsavhengig minstevannføring på 0,25 m³/s i perioden 1. mai til 30. september. I tillegg foreslås det en årlig slipp av tre flommer på 1 m³/s over to døgn etter nærmere bestemmelse av fylkesmannen. Resten av året slippes det 0,1 m³/s. Departementet gir videre uttrykk for at kravet til slipp av minstevannføring kan fravikes dersom utbygger dokumenterer at slipping av mindre vann ikke vil komme i konflikt med de allmenne interesser i vassdraget, og at det derfor kan være aktuelt med et prøvereglement på 10 år.

Av de viltbiologiske undersøkelser som er foretatt i Brattreitelva som en del av konsekvensutredningen fremgår det at den berørte elvestrekningen er omtrent fri for kulper, og at minstevannføringen trolig kan være relativt beskjeden så fremt en graver ut en del dypere fiskekulper i elveleiet.

Olje- og energidepartementet anser at en minstevannføring på 0,1 m³/s gjennom hele året, kombinert med lokkeflommer og biotopjusterende tiltak vil være tilstrekkelig for å sikre oterbestanden i Brattreitelva.

Departementet foreslår at manøvreringsreglementet post 2, 3. ledd skal lyde:

"Fra overføringspunktet i Brattreitelva skal det slippes 0,1 m³/s hele året. Er tilsiget mindre slippes hele tilsiget. I tillegg slippes det tre flommer årlig på 1 m³/s over to døgn etter nærmere bestemmelse av fylkesmannen."

I likhet med kravet til slipp av minstevannføring forutsettes det at pålegget om slipp av flommer gjøres tilsigsavhengig.

Andre merknader

Verran kommune har påpekt viktigheten av at Brattreitelvas gjerdefunksjon opprettholdes. Olje- og energidepartementet anser dette som et spørsmål mellom NTE og grunneierne langs Brattreitelva. Spørsmålet vil bli avklart ved skjønnet i saken, med mindre partene før dette kommer til minnelig avtale om forholdet.

Olje- og energidepartementet slutter seg for øvrig til NVEs merknader og kommentarer.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann § 8, jf. § 25 gis Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk tillatelse til bygging av Follafoss kraftverk i Verran kommune på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 30. april 2003.
2. I medhold av lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eigedom § 2 nr. 51 gis Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk tillatelse til ekspropriasjon av nødvendige rettigheter for bygging av Follafoss kraftverk.
3. I medhold av lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eigedom § 25 gis Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk tillatelse til forhåndstiltredelse før begjæring om skjønn er krevd, under forutsetning om at krav om skjønn fremsettes senest innen tre måneder etter konsesjonens meddelelse.
4. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk tillatelse til overføring av Brattreitelva til Follavatnet på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 30. april 2003.
5. I medhold av lov 19. juni 1992 nr. 62 om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. VI nr. 3 fastsettes reviderte vilkår for konsesjon meddelt ved kongelig resolusjon 13.11.1936 om utvidet regulering av Follavassdraget i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 30. april 2003.
6. I medhold av lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall § 11 gis Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk tillatelse til bygging av Follafoss kraftverk.

29 Indre Hardanger Kraftlag AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd ved omdanning til aksjeselskap)

Olje- og energidepartementets samtykke 14. mai 2003.

Det vises til Deres søknad av 11. november 2002 med vedlegg vedrørende ovenstående.

I

Det søkes om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med tidligere omdanning av Indre Hardanger Kraftlag fra ansvarlig selskap med delt ansvar til aksjeselskap. Omdanningen innebærer en overføring av bruksrettigheter knyttet til utnyttelse av fallrettigheter i Kinso kraftstasjon i Ulensvang herad og Tveitafoss kraftstasjon i Eidfjord kommune.

Overføringen av bruksrettigheter til aksjeselskapet er konsesjonspliktig etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I.

II

Olje- og energidepartementet finner at omdannelsen til aksjeselskap og overføringen av bruksrettighetene er i tråd med de retningslinjer som er trukket opp i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) i forbindelse med fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Olje- og energidepartementet skal gjennom industrikonsesjonsloven sikre nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraften.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskap som har fått unntak i medhold av industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene ikke lenger blir i samsvar med de forhold som lå til grunn da unntaket ble gitt.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Olje- og energidepartementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer, å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettigheter selskapet har fått fritatt fra konsesjonsbehandling.

I den grad selskapet har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig fortrinnsrett etter § 10 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse. For de konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vil-

kårene for tidsubestemt konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd, gis det fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt.

Unntaket gis på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Indre Hardanger Kraftlag AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver overdragelse av aksjer i Indre Hardanger Kraftlag AS, å konsesjonsbehandle de rettigheter som selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapet har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig fortrinnsrett etter § 10 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet. For de konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Nyemisjon av aksjer i Indre Hardanger Kraftlag AS vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår som departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapet.

Departementet ber om at konsesjonsdata oversendes til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

30 Indre Hardanger Kraftlag AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd)

Olje- og energidepartementets samtykke 15. mai 2003.

Det vises til Deres søknad av 22. mai 2002 med vedlegg, samt til telefaks til Norges vassdrags- og energidirektorat av 30. september 2002 vedrørende ovenstående.

I

Det søkes om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med at Indre Hardanger Kraftlag AS (IHK) erverver Granvin herad sine aksjer i Voss og Omland Energiverk AS (VOE), og at Ulvik herad sine aksjer i VOE innfusjoneres i IHK. Ervervene omfatter fallrettigheter som utnyttes i Folkedal kraftstasjon i Granvin herad og Ulvik kraftstasjon i Ulvik herad.

Ervervene er en del av omorganiseringen av den resterende del av VOE etter at Voss kommune ved fisjon trådte ut av selskapet. Det vises i denne sammenheng til Olje- og energidepartementets vedtak av 20.06.2002.

Overføringen av rettigheter til IHK er konsesjonspliktig etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I.

II

VOE fikk ved Nærings- og energidepartementets samtykke av 21. juni 1993 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for erverv av kraftverkene i Rognsfossen, Palmafossen, Hodnaberg, Folkedal og Ulvik. Samtykket ble gitt på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet skulle meldes til konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet fikk fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholdt departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

De omsøkte overdragelser må etter dette vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritaket av 21. juni 1993.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at overføringen av vannfallsrettigheter til IHK foranlediger bruk av den forkjøpsrett staten betinget seg ved samtykket av 21. juni 1993. Departementet kan heller ikke se at overføringen gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble fritatt fra konsesjonsbehandling ved samtykket.

III

Olje- og energidepartementet finner at ervervene er i tråd med de retningslinjer som er trukket opp i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) i forbindelse med fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Olje- og energidepartementet skal gjennom industrikonsesjonsloven sikre nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraften.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskap som har fått unntak i medhold av industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene ikke lenger blir i samsvar med de forhold som lå til grunn da unntaket ble gitt.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Olje- og energidepartementet forbeholder seg samtidig retten til, ved

enhver fremtidig overdragelse av aksjer, å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettigheter selskapet har fått fritatt fra konsesjonsbehandling.

I den grad selskapet har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse. For de konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubestemt konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd, gis det fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt. Reguleringsstillatelser tilknyttet de aktuelle vannfall overdras i uendret form.

Unntaket gis på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i IHK skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver overdragelse av aksjer i IHK, å konsesjonsbehandle de rettigheter som selskapet ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapet har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet. For de konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Nyemisjon av aksjer i IHK vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår som departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapet.

Departementet ber om at konsesjonsdata oversendes til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

31 Namdal Kraftproduksjon AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd)

Olje- og energidepartementets samtykke 3. juni 2003.

Det vises til Deres søknad av 30. januar 2003 på vegne av Namdal Kraftproduksjon AS (NKP) vedrørende ovenstående.

I

Buskerud Kraftproduksjon AS (BKP) og Norske Skogindustrier ASA inngikk 2.7.2002 avtale om overdragelse av 10 kraftverk i Begnavassdraget, Skiensvassdraget, Drammensvassdraget og Lauvsnesvassdraget med tilhørende fallrettigheter. Olje- og energidepartementet meddelte 15.11.2002 BKP unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd i forbindelse med selskapets erverv av de ovennevnte kraftverk.

Den foreliggende søknaden gjelder videre overføring av rettigheter og plikter etter avtalen av 2.7.2002, hva gjelder fallrettighetene knyttet til kraftstasjonene Lauvsnes, Dahlefoss, Scheldefoss og Morkenfoss i Lauvsnesvassdraget, fra BKP til det heleide datterselskapet NKP.

NKPs erverv innebærer en overføring av fallrettigheter som er konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven kap. I.

II

Olje- og energidepartementet finner at ervervet er i tråd med de retningslinjer som er trukket opp i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) i forbindelse med fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Olje- og energidepartementet skal gjennom industrikonsesjonsloven sikre nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraften.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak i medhold av industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene ikke lenger blir i samsvar med de forhold som lå til grunn da unntaket ble gitt.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Olje- og energidepartementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer, å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling.

I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonse-

sjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse. For de konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubestemt konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd, gis det fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved NKPs erverv av kraftstasjonene Lauvsnes, Dahlefoss, Scheldefoss og Morkenfoss i Lauvsnesvassdraget.

Det gjøres oppmerksom på at det ved dette vedtak settes vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i BKP og NKP skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver overdragelse av aksjer i BKP og NKP, å konsesjonsbehandle de rettigheter som selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapene har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For de konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Dersom BKP og NKP senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenlutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i BKP og NKP vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår som departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

Departementet ber om at konsesjonsdata oversendes Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

32 E-CO Vannkraft AS

(Konsesjon for erverv av aksjer i Oppland Energi AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 16. juni 2003.

Det vises til Deres brev av 11. april og 8. mai 2003, der De på vegne av E-CO Vannkraft AS søker

om konsesjon for erverv av ytterligere 1,821 prosent av aksjene i Oppland Energi AS. Etter ervervet vil E-CO Vannkraft AS' samlede aksjepost i selskapet i følge søknaden utgjøre 61,351 prosent av de samlede aksjer. Det vises også til melding av 12. mars 2003 om aksjeervervet fra advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers. Det foreligger styresamtykke fra styret i Oppland Energi AS til det omsøkte aksjeerverv.

Ervervet av aksjer er konsesjonspliktig da Oppland Energi AS' heleide datterselskap Oppland Energi Produksjon AS innehar rettigheter som omfattes av lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I.

Oppland Energi AS (tidligere Oppland Energi- verk AS) fikk ved vedtak av 8. mars 2001 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd i anledning Oppland Energi Produksjon AS' erverv av 25 prosent andel i Opplandskraft DA og omdannelsen av Oppland energi- verk DA til aksjeselskap. Ved vedtak av 10. februar 2003 fikk Oppland Energi AS unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd i forbindelse med erverv av samtlige aksjer i Storbrofoss Holding AS.

Departementet forbeholdt seg i vedtakene blant annet statlig forkjøpsrett og fortrinnsrett, samt rett til å konsesjonsbehandle de rettigheter som ved vedtaket ble unntatt fra konsesjonsbehandling ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Oppland Energi AS. For konsederte fall forbeholdt staten seg retten til å gjøre gjeldende forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse i selskapet medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Disse vilkår gjelder også for nærværende aksjeerverv.

Departementet har i eget brev av d.d. meddelt Oppland Energi AS at en ikke kan se at den omsøkte overdragelse av aksjer i selskapet foranlediger bruk av den forkjøps- eller fortrinnsrett som staten betinget seg ved samtykkene av 8. mars 2001 og 10. februar 2003. Departementet kan heller ikke se at overdragelsen gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble unntatt slik behandling i de nevnte vedtak.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis E-CO Vannkraft AS konsesjon for erverv av ytterligere 1,821 prosent av aksjene i Oppland Energi AS slik at den samlede aksjepost i selskapet utgjør 61,351 prosent av aksjene.

Det gjøres oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.

33 Fortum Forvaltning AS

(Konsesjon for erverv av aksjer i hafslund ASA)

Olje- og energidepartementets samtykke 19. juni 2003.

Det vises til Deres brev av 20. mai 2003 der De på vegne av Fortum Forvaltning AS (Fortum Forvaltning) søker om konsesjon for erverv av ytterligere aksjer i Hafslund ASA (Hafslund). Videre vises til Olje- og energidepartementets vedtak av 25. april 2003 der Fortum Forvaltning ble gitt konsesjon etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) § 36 for det første aksjeerhvervet i Hafslund.

I den foreliggende søknad opplyses det at Fortum Forvaltning har ervervet 7.373.757 A-aksjer og 17.440.430 B-aksjer i Hafslund. Fortum Forvaltnings eierandel i Hafslund utgjør etter dette 34,094 prosent av aksjene i selskapet.

Ervervet er konsesjonspliktig fordi Hafslund innehar rettigheter som omfattes av industrikonsesjonsloven kap. I. Styret i Hafslund har ved styrevedtak av 28. mai 2003 samtykket i denne overdragelsen av aksjene.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996 gis Fortum Forvaltning konsesjon for erverv av 7.373.757 A-aksjer og 17.440.430 B-aksjer i Hafslund. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at dette vedtak ikke medfører noen endringer i tidligere meddelte konsesjoner med tilknyttede vilkår.

34 Sunnhordland Kraftlag AS

(Konsesjon til bygging av Blåfalli kraftverk - Vik i Blådalsvassdraget i Kvinnherad kommune i Hordaland)

Kongelig resolusjon av 20. juni 2003.

1. Innledning

Saken gjelder søknad fra Sunnhordland Kraftlag AS om tillatelse til bygging av nytt Blåfalli kraftverk – Vik og overføring av Fossabekken og Kvernabekken til tilløpstunnelen til kraftstasjonen, i Blådalsvassdraget i Kvinnherad kommune. Det omsøkte tiltaket utgjør en del av Sunnhordland Kraftlags generalplan for opprustning og utvidelse av kraftproduksjonen i Blådalsvassdraget. Inntaket av Kvernabekken er vurdert på nytt ut fra høringsuttalelsene og Sunnhordland Kraftlag AS har ut fra en helhetsvurdering valgt å trekke denne del av søknaden.

2. Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 06.02.2003 heter det:

"NVE har mottatt følgende søknadsbrev datert 29.10.2001:

"Sunnhordland Kraftlag har utarbeidd ein generalplan for opprusting og utviding av kraftproduksjonen i Blådalsvassdraget. Planen er samansett av fleire delprosjekt med eit samla energipotensiale på vel 300 GWh/år. Sunnhordland Kraftlag er i gang med gjennomføringa av planen. Staffi kraftverk vart sett i drift i mai 2000. Blåfalli V kraftverk er på det næraste ferdig og planlagt sett i drift i juni 2002. Sunnhordland Kraftlag har også søkt om ei intern overføring av vatn i Blåelva, frå Svelgenområdet til Møsevatnet, dessutan å heve høgaste regulerte vasstand i Midtbotnvatnet.

Blåfalli kraftverk - Vik er det største prosjektet i generalplanen. Prosjektet går ut på å erstatte eksisterande Blåfalli I og II kraftstasjonar ved å bygge ut fallet direkte frå Fjellhaugvatnet til sjøen. Inntak og regulering i Fjellhaugvatnet og utløp i Matrefjorden vert som i dag. Fossabekken og Kvernabekken, som i dag har avrenning til Opstveitvatnet, er planlagt tekne inn på driftstunnelen til det nye kraftverket. Fjellrommet for Blåfalli I kraftstasjon vil verta nytta som fjellrom også for Blåfalli kraftverk -Vik. Utbygginga vil auka installasjonen i Blåfalli med om lag 100 MW og fører til ein produksjonsauke i vassdraget på 107 GWh/år.

Styret i Sunnhordland Kraftlag vedtok 27. august 2001 å sende inn konsesjonssøknad for prosjektet.

Idet vi viser til vedlagde planar, søker Sunnhordland Kraftlag med dette om løyve:

- I samsvar med lov om vassdrag og grunnvann av 24. november 2000 nr. 82 og lov om vassdragsregulering av 14. desember 1917 med endringar, til bygging av Blåfalli kraftverk - Vik og overføring av Fossabekken og Kvernabekken inn på den nye driftstunnelen etter framlagde planar.
- I samsvar med lov av 29. juni 1990 nr. 50, «energiloven», til bygging og drift av elektriske anlegg i Blåfalli kraftverk - Vik, medrekna anlegg for kraftoverføring som spesifisert i kapittel 5.
- I samsvar med lov om vern mot forureining av 13. mars 1981, til permanent og mellombels utslepp i samband med bygging og drift av anlegga i Blåfalli kraftverk – Vik.
- I samsvar med lov av 23. oktober 1959 nr. 3, «oreigningslova», til oreigning av naudsynte rettar og stemning til offentleg skjøn ved kunngjering, dessutan løyve til å taka rettane i bruk før skjøn er halde. Oversikt over rettar og eigedomstilhøve er synt i søknaden kapittel 13.

Blåfalli kraftverk - Vik er eit opprusting- og utvidingsprosjekt der ein utnyttar vassressursane i Blådalsvassdraget betre enn i dagens situasjon. Det er eit prosjekt med store fordelar og små ulemper.

Vi vonar konsesjonssøknaden tilfredsstillar styresmaktene sine krav, og at prosessen vidare kan gå snøgt og ryddig slik at ein konsesjon kan føreliggje i løpet av 2002.”

Vi refererer nedenfor sammendraget i søknad/konsekvensutredning (KU). Søknaden med KU følger innstillingen som vedlegg. Alle vedleggene det er henvist til i sammendraget finnes i søknad/KU, vedlegg 2 er også heftet inn bakerst i innstillingen.

”SAMANDRAG AV UTBYGGINGSPLANANE

Sunnhordland Kraftlag AS (SKL) er eigd av kommunar og kraftlag i Hordaland og Nord-Rogaland. SKL er eit allmennyttig aksjeselskap som har til føremål å kjøpa og utnyttast kraftkjelder og byggje kraftanlegg og overføringsanlegg. Hovudproduksjonen skjer i Blådalsvassdraget, som ligg i Kvinnerad og Etne kommunar på sørvestsida av Folgefonna, sjå vedlegg 2. Blåelva har sitt utspring på Folgefonna og renn til sjøen inst i Matrefjorden. Der er bygd 6 kraftverk i vassdraget.

SKL søker om løyve til å erstatta eksisterande kraftverk Blåfalli I og II med eit nytt kraftverk. Det nye anlegget har fått namnet Blåfalli kraftverk – Vik, og prosjektområdet ligg i Kvinnerad kommune. Ein plan for det nye anlegget er vist i teikn. nr. 1522-01, vedlegg 4. Det vert òg søkt om å få overføra eit felt på 0,9 km² frå Fossabekken og eit felt på 0,45 km² frå Kvernabekken til Fjellhaugvatnet. Felta drenerer i dag til Opstveitvatnet, og vatnet frå felta vil bli tatt inn i den nye driftstunnelen. SKL søker òg om løyve til oreigning og innløysing for manglande eigedomsrettar og løyve til stemming til skjønn ved offentleg kunngjering.

Kraftverka Blåfalli II og Blåfalli I er i god stand som følgje av godt vedlikehald og oppgraderingar fram gjennom åra. Bakgrunnen for dei planane som ligg til grunn for denne søknaden er såleis å henta ut ein auka produksjonsverdi frå vassdraget. Dette oppnår ein ved å minska falltapa, vinna inn fallhøgdi i avløpet til Blåfalli II, betra virkningsgraden i det nye aggregatet og redusera flaumtapa.

Det nye kraftverket vil gje ein midlare produksjonsauke på 107 GWh og ein effektauke på ca. 100 MW. Kostnaden er utrekna til 420 mill. kr inklusive renter i byggetida.

SKL engasjerte firmaet ENCO Environmental Consultants AS (ENCO) til å gjennomføra ei miljøkonsekvensutgreiing av utbyggingsplanane. Feltarbeidet vart utført i perioden 6. april til 6. juni 2001. Kapittel 9, 10 og 11 i rapporten gir eit samandrag av utgreiingsarbeidet (bokmål), der ENCO står heilt og fullt ansvarleg for dei faglege vurderingane og konklusjonane.

SAMANDRAG MILJØ, NATURRESSURSER OG SAMFUNNSINTERESSER (ENCO)

Dei planane som ligg føre vil i hovudsak berre berøra Opstveitvatnet med tilløpselvar og utløpselva Vikelva ned til Matrefjorden. Arealinngrepa vert vurderte som små. Etter å ha vurdert fleire løysingar og kombinasjonar, har ein blitt ståande igjen med to alternativ:

- Alternativ 0: Vidare drift av eksisterande Blåfalli I og II kraftverk.
- Alternativ 1: Nytt kraftverk med 180 MW-innstallasjon på Vik.

Etter ønskje frå NVE er også planløysing utan bekkeinntak vurdert.

Blåfalli kraftverk Vik har ein slik storleik at kraftverket må ha direkte tilknytning til 300 kV systemet. Ei utbygging etter alternativ 1 medfører behov for ny kraftlinje mellom Vik og Blåfalli transformatorstasjon. For framføring av denne er det vurdert to naturlege, alternative traséar:

- Alternativ A: Over Åsen, der det går to 300 kV-linjer frå før.
- Alternativ B: Langs Opstveitvatnet og litt nærare eksisterande busetnad.

Hydrologi

Ein relativt stor del av feltet til Blådalsvassdraget er dekkja av bre. Brefeltet betyr mykje både for den totale avrenninga og fordeling over året.

Etter ei utbygging vil overløpa over dammen i Fjellhaugvatnet bli færre, men dei største flaumane vert omlag like store som i dag. Enkelte år er det heller ikkje i dag overløp over dammen. Den planlagde auken av slukeevna i forhold til dagens situasjon endrar lite på bruken av magasina i vassdraget. Restvannsføringa, når det ikkje er overløp frå Fjellhaugvatnet, vert uendra.

Dei største endringane i hydrologien vil vera knytta til Opstveitvatnet. Vatnet vil få ei vesentleg høgare teoretisk opphaldstid (118 døger mot 2,5 i dag), noko høgare enn før vassdraget blei bygd ut i 1953 (93 døger). Dei hydrologiske tilhøva i Opstveitvatnet vert tilbakeført til omlag den naturlege tilstanden før utbygging i vassdraget – bortsett frå tilsiget til dei to delnedbørsfelta oppstraums bekkeinntaka i Kvernabekken og Fossabekken på totalt 1,35 km². Dette vil redusera tilsiget til vatnet med 21 %. Over ei årrekke vil i middel avløpet ut av vatnet gjennom Vikelva bli 4 til 15 gonger høgare enn minstevassføringa i dag.

Restvassføringa for Fossabekken og Kvernabekken som vert teken inn på driftstunnelen, vert vesentleg redusert, spesielt restvassføringa frå Fossabekken, som vert sett til null mellom bekkeinntaket og Opstveitvatnet.

Landskap

Etter Norsk institutt for jord og skogkartlegging (NIJOS) si inndeling av landskapsregionar i Norge høyrer prosjektområdet til region 22 –

”Midtre bygder på Vestlandet” – (NIJOS-rapport 8/2000). I grove trekk utgjør denne regionen området mellom fjordmunningane og fjellregionen i eit langt belte frå Rogaland til Nordmøre. Prosjektområdet ligg i underregion 22.22 – ”Åkrafjorden/Matrefjorden”. Matrefjorden har ei markert og lang traufarm og jamne, bratte lier. Fjordbotnen er forma som ei stor, djup skål med midtfjell (Åsen) og bratte fjellvegger rundt.

Visuelt er influensområdet for tiltaket inndelt i tre hovudområde:

- Opstveitvatnet med busetnaden i Opstveit og Vik
- Indre Matre med klyngetun, jordbruksmark, kulturminne og Blåelva
- Orradalen med innfartsåre/veg

Opplevingsverdien av landskapet er delt i 3 nivå:

- A (stor verdi)
- B (middels verdi)
- C (liten verdi)

På grunn av mange inngrep knytta til eksisterande kraftutbygging kjem det meste av landskapet i influensområdet i klasse B. Unntaket er Indre Matre, der opplevingsverdien vert vurdert som stor (klasse A).

Jamnt over vert konsekvensane for landskapet vurderte som små. Det er ikkje venta at kraftleidningar, tippområde eller redusert vassføring vil få særlege visuelle konsekvensar. Av kraftlinjetraséane er alternativ A visuelt betre enn B. Tippområdet i Skavdalen vert truleg så å seia ikkje synleg frå utbygde område. Utviding av moloen i Vik med tunnelmassar vil få svært lite å bety for landskapet. Derimot vil tørrlegging av Fossabekken bli synleg frå Opstveit og kan oppfattast som ein reduksjon av landskapsopplevinga.

Kulturminne

Det er ikkje påvist fornminne som vil koma i konflikt med utbyggingsplanane. Vurderingane av dette byggjer på gjennomgang av arkeologisk arkivmateriale og synfaring i utbyggingsområdet. Det er ikkje sannsynleg at tippområda og den nye anleggsvegen har særleg potensiale for funn av fornminne. Når det gjeld mastefestene i dei to trasé-alternativa er det eit punkt der det kan vera potensiale for steinalderfunn. Eit eventuelt fornminnefunn på flata NØ for første mastefestet på Vik vil bli direkte berørt av utbyggingsplanane.

Fisk

Ved utbygginga av Blådalsvassdraget i 1953 fekk Opstveitvatnet tilført 26 m³/s vatn frå Fjellhaugvatnet via Blåfalli II kraftverket i norden-

den av vatnet, og innsjøen vart då heva ca. ein meter.

På grunn av vasstilførsla frå Blåfalli II vert ikkje Opstveitvatnet fullstendig islagt. Temperaturen i avløpsvatnet frå kraftverket har dei siste 10 åra aldri vore lågare enn 1°C og ikkje høgare enn 8 - 10°C. Siktdjupna i Opstveitvatnet er lita, og vassmassane er prega av bre-erodert, finpartikkulært materiale.

Blåelva ligg i Kvinnherad kommune og er ein del av Blådalsvassdraget, som vart regulert i perioden 1947-90. Blåelva renn frå Fjellhaugvatnet og munnar ut i Indre Matre i Matrefjorden. Vassføringa ved utløpet av Blåelva består i hovudsak av tilsiget i det uregulerte restfeltet nedstrøms Fjellhaugvatnet. Restfeltet til Blåelva er på 9.9 km². I tillegg til lokaltilsiget kjem sporadiske overløp frå Fjellhaugmagasinet. Enkelte år er det ikkje overløp. Laks og aure er kjende fiskeartar i Blåelva, sjølv om laksebestanden i Blåelva er oppført som utrydda. Elvestrekninga, som er tilgjengeleg for anadrom fisk, ligg ein drøy kilometer før eit vandringshinder i form av fleire fossefall sperrar vidare oppvandring.

Det er utført prøvafiske i Opstveitvatnet, berørte sidebekker og i Blåelva. I Opstveitvatnet var fiskebestanden dominert av røye. Fangst pr. innsats (FPI) var 12,1 røye pr. 100 m²/24 t på botngarn og 0,2 på flytegarn. Kondisjonen var god, og ein stor del av fangsten var over 35 cm. FPI av aure var 3,4 på botngarn, og kvaliteten var relativt god. Det vart også fanga regnbogeaure (FPI 3,0). Auren i Opstveitvatnet manglar gode gytebekker.

Bestandstettleiken og samansetjinga av røyebestanden i Opstveitvatnet vil truleg bli endra etter at Blåfalli II kraftverket vert stengt. Høgare vassstemperatur, auka siktdjupne og redusert vassgjennomstrøyming er venta å gi meir zooplankton, som kan gi grunnlag for ein pelagisk røyebestand. Men bortfallet av spillfôr frå det lokale oppdrettsanlegget vil medføra at røya truleg vert mindre og at bestanden vil nærma seg situasjonen slik han var ved prøvafisket i 1980 – ein etter måten småfallen røyebestand. Stenging av Blåfalli II vil også føra til at gyteforholda for auren vert endå dårlegare.

Tettleiken av lakseyngel i Blåelva var låg (1,9 pr. 100 m²) – litt høgare for aureyngel (13,3). Det var mange gode oppvekstområde for lakse- og aureyngel i Blåelva, men få gode gyteområde. Færre situasjonar med overløp over Fjellhaugvatnet vil truleg ikkje påverka rekrutteringa eller oppvekstforholda i særleg grad. Bygging av Blåfalli kraftverk Vik medfører difor små endringar for fiskebestanden i Blåelva i forhold til situasjonen i dag.

Korleis vassføringa påverkar forholda for fisken i Blåelva er omtalt av ENCO i kapittel 9. Vanleg lavvassføring for Blåelva i uregulert tilstand er berekna av NVE i 1958 til 1,1 m³/s. Midlare vassføring gjennom året er i dag ca 1,2 m³/s - ikkje medrekna overløp frå Fjellhaugvatnet.

Flora og Fauna

Generelt er influensområdet heller fattig når det gjeld vegetasjon og har lite å seia for viltet. I hovudsak er det utmarksareal av låg bonitet som vert berørte.

Faunaen i området er ikkje kartlagt, men ein går ut frå at den ikkje er ulik den ein har i omkringliggende område – bortsett frå mengda av andefuglar i Opstveitvatnet. Pattedyrfaunaen er også stort sett den same som er vanleg i regionen. Av større vilt er hjorten den viktigaste.

I heile eller delar av anleggsperioden vil viltet truleg trekkja vekk frå anleggsområda og åsen mellom Opstveitvatnet og Indre Matre. Med bakgrunn i aktuell litteratur er det grunn til å tru at viltet etter ein viss tilvenningsperiode vert lite uroa av anleggsarbeidet og at bruken av området vil bli gjenopptatt relativt raskt etter anleggsfasen.

Konsekvensane i driftsfasen vert vurderte som små. Kraftleidningen vil kunne medføra auka fare for fuglekollisjonar, men området er ikkje kjent for å husa "raudliste-artar" eller innehalda spesielt verdifulle biotopar. Traséalternativ A vert vurdert som ei betre løysing enn B.

Bekkeinntaket i Fossabekken vil ut frå definisjon redusera arealet av inngrepsfrie naturområde innanfor sone 2 (1 – 3 km frå tyngre tekniske inngrep) med 0,8 km² inne på Giskafjellet.

Vasskvalitet og forureining

Utbyggingsplanane vil først og fremst kunna påverka vasskvalitetsforholda i Opstveitvatnet. I dag er vassdraget prega av ionefattig vatn med pH-verdiar på litt under 6 og finpartikkulært materiale frå breen, men ikkje forsureingspåverka. Jordbruk og busetnad rundt innsjøen med fører lite tilførsle av nærings salt. Ved stans i drifta av Blåfalli II kraftverk vil vassforsyninga frå kraftverket til oppdrettsanlegget opphøyra. Det er grunn til å tru at redusert vassføring gjennom Opstveitvatnet og bortfall av smeltevatn frå Følgefonna vil endra vasskvaliteten i gunstig retning.

Vassforsyningsinteressene til tettstaden Opstveit vert ikkje berørt av planane.

Samfunn

Matre er i dag eit godt utbygd lokalsamfunn. I driftsperioden vil det nye kraftverket ikkje gi auka sysselsetting. Det er difor ikkje behov for ny infrastruktur knytta til skule, barnehagetilbod, kollektivtransport m.m. Tiltaket krev heller ikkje utbygging av permanent avløpsanlegg eller elektrisitetsforsyning. Nødvendige avløpsanlegg og reinseanlegg for anleggsfasen vil bli etablert.

Tilknytingspunkta til anleggstadane ligg alle i nærleiken av offentleg veg, slik at det ikkje er nødvendig med utbygging av det offentlege veg-

nettet. I samband med utbygginga vil det heller ikkje bli etablert nye provisoriske eller permanente anleggsveggar, bortsett frå ei omlegging av delar av anleggsvegen til steintippen i Skavdalen.

Dei fast busette i området, ca. 20 personer, har hovudsakeleg sitt arbeid knytt til kraftproduksjonen, servicenæring og jordbruk. I driftsfasen vert det ingen endringar i bemanningssituasjonen ved kraftverket.

Den nye kraftlinja vil gå i eit område som delvis vert nytta til tur- og jaktterreng. Det går imidlertid fleire linjer her i dag. Med et eventuelt unntak for kraftlinjetrasé B, vil utbygginga ikkje få nevneverdige negative konsekvensar for friluftslivet og jakt-/fiskeinteresser. Fiskeinteressene knytta til Vik-området vil likevel kunne bli mellombels rørt under anleggstida. Dette fordi vatnet frå Blåfalli II vert flytta til Vikelva under anleggsperioden. Forholda i Blåelva vert som før.

Ein større kraftproduksjon vil auka skattegrunnlaget for kommunen.

0-alternativet

Dette alternativet betyr at naturmiljøet og tilknytta samfunnsinteresser vil vera som beskrive i dagens situasjon. Opstveitvatnet har kunstig blitt tilført store mengder brevatn med dei konsekvensane dette har hatt for naturmiljøet og lokalklimaet. Vikelva har fått sterkt redusert vassføring, og Opstveitvatnet er regulert opp.

Utbygging uten bekkeinntak

Dei to bekkeinntaka i Kvernabekken og Fossabekken berører i første rekkje landskapsopplevinga knytta til Fossabekken og i mindre utstrekning fiske i Kvernabekken. Ifølgje DN sine definisjonar vil inntaket i Såtejuvet (Fossabekken) redusera omfanget av inngrepsfrie naturområde noko (0,8 km²) innafør sone 2.

Forslag til avbøtande tiltak

Generelt må det visast aktsemd i anleggsfasen, og det bør utarbeidast eit miljøoppfølgingsprogram (MOP). Dersom tippene i Orradalen får ei konkav utforming, vil dei bli mindre synlege. For kraftlinjetraséen kan det vera aktuelt å vurdere jordkabel i Vik for å unngå konflikt mellom master og busetnad.

Dei mest aktuelle tiltaka for å auka produksjonen av anadrom fisk i Blåelva er å tilføra gytegrus og auka kontrollen med fisket i elva, men effekten av å leggja ut gytegrus kan vera usikker fordi periodevis høg vassføring i samband med overløp frå Fjellhaug-vatnet kan medføra utspyling av gytegrusen. Eit anna tiltak for produksjonsauke kan vera å grava ut standplasskulpar.

Det viktigaste tiltaket for å redusera forureiningspåverknaden vil vera å utbetra eksisterande infiltrasjonsanlegg for Opstveit bustadfelt.

Etterundersøking

Planane for det nye kraftverket medfører i realiteten at Opstveitvatnet langt på veg vert tilbakeført til situasjonen før 1953. Dei endringane som då vil skje i forhold til vasskvalitet, klima og biologiske forhold vil ha stor fagleg interesse.

SKL sine kommentarar til kapittel 9,10,11 (KU-rapporten)

Det har vore gjennomført eit omfattande arbeid innan mange fagområde i samband med utarbeiding av konsesjonssøknaden for Blåfalli kraftverk-Vik. Undersøkingane som er utført av ENCO viser at det underlaget som låg til grunn for fastsetjing av KU-program samsvarar godt med planane det vert søkt konsesjon for. Det er utarbeidd ein omfattande dokumentasjon over verknader som følgje av tiltaket. SKL meiner desse er små, og tilrår at tiltaket vert godkjent etter dei framlagde planane.

KU-rapporten viser at 300 kV kraftleidningsalternativ A, over Åsen parallelt med eksisterande 300 kV linjer, har minst negative konsekvensar for landskapet og busetnaden i området, og vil difor tilrå at dette kraftlinealternativet vert valgt. Likeeins at kraftverket vert knytt til 66 kV nettet etter alternativ 4.

Av konsekvensutgreiinga, kap. 9.3.1.1 framgår at det kan vera fornminne på flata ved mast nr. 1, der 300 kV koblingsanlegg er planlagt. SKL vil engasjera Historisk museum i Bergen til å utføra prøvestikk og andre naudsynte granskningar. Resultatet av dette vil truleg vere klart før søknaden skal slutthandsamast. Eit mogleg funn her har ingen innverknad på val av trasèalternativ, men det kan verta aktuelt å flytta/tilpassa mast og brytarfelt.

I konsekvensutgreiinga kap. 9.3.2.1 er det peika på at mast nr. 1 og 2 får visuell dominans sett frå eit av husa og småbruket på Vik. Eit godt avbøtande tiltak kan vera å fargesette stålkonstruksjonar i desse to mastene og brytarfeltet i ein god naturfarge, f.eks. ved pulverlakkering. Det framgår av kapittel 9.4.1 at for 300 kV kraftlinjetraséen kan det vera aktuelt å vurdere jordkabel i Vik for å unngå konflikt mellom master og bygningar. Det må då byggast veg og kabelgrøfter fram til masta og koplingsanlegget som vert liggande oppe i den bratte lia. SKL si vurdering er at ei flytting av innstekksmasta opp i lia, vil føra til større synlege inngrep i området enn det alternativet som det er søkt om.

Etter bygginga av det nye kraftverket vil forholda i den nedre delen av Blåelva stort sett bli som i dag. Tilgangen på gode gyteområde er dårleg i Blåelva i dag, og ei minstevassføring endrar ikkje på dette i særleg grad. Minstevassføringa vil og redusera temperaturen i fisken sin vekstsesong noko som kan medføra redusert vekst i høve til dagens situasjon. Vi meiner KU-rapporten syner at nytten for fiskebestanden i Blåelva er liten og må vurderast opp mot dei sto-

re økonomiske konsekvensane dette vil få som følgje av redusert kraftproduksjon. Ved å tappa ein vassføring på 1 m³/s over året vert kraftproduksjon i Blåfalli kraftverk - Vik redusert med 29 GWh kvart år. Foto som er tatt ved ulike minstevassføringar viser i tillegg at endringar i landskapsopplevinga vert liten. Ut frå ovanforståande moment vil ikkje SKL tilrå kompenserte tiltak i form av tapping av minstevassføring frå Fjellhaugvatn.

SKL vil føreslå at ein følger opp utviklinga i fiskebestanden i Opstveitvatn og endringar i bestanden sitt fysiske/kjemiske miljø. I følge KU-rapporten bør dette gjerast 3-5 år etter at det nye kraftverket er sett i drift.

I konsekvensutgreiinga, kap. 9.4.2 er det synt til eit mulig tiltak for å auke rekrutteringa av aure ved å åpna den lukka delen av Krokabekken og leggja ut passande gytesubstrat her. Denne bekken er lagt i kulvert, og ligg under eit jordbruksområde som i dag er nytta til grasproduksjon. SKL vil ikkje tilrå at dette området like ved bensinstasjonen skal gravast opp att.

Under anleggsfasen vil ein søkje å minimalisera miljøulempen. Bestemmelsar om dette vil inngå i eit miljøoppfølgingsprogram (MOP) som skal utarbeidast før arbeida tar til på staden. Også konsekvensar for fugl i spesielt sårbare periodar vil bli ivarettatt under utarbeidinga av MOP.

For øvrig kan det nemnast at SKL allereie er i gang med å betre eksisterande infiltrasjonsanlegg for Opstveit bustadfelt.”

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring på vanlig måte. I forbindelse med sluttbehandlingen har det vært befarung i området med representanter for berørte interesser, Sunnhordland Kraftlag AS og NVE.

Vi har mottatt nedenfor refererte uttalelser til søknad/KU. Vi har ikke referert de delene av uttalelsene som er en gjengivelse av faktiske opplysninger fra søknad/KU.

Kvinnherad kommune, kommunestyret har i møte 24.01.2002 fattet følgende vedtak:

- ”1. Kvinnherad kommune er nøgd med utgreiingane i tilknytning til konsesjonssøknaden for Blåfalli kraftverk - Vik og tilrår konsesjon slik det vert søkt om.
2. Kvinnherad kommune tilrår at ny kraftline vert bygt etter alternativ A over Åsen.
3. Kommunestyret vil be SKL finna best muleg løysing for fam. Astrid og Asbjørn Leiknes når planlegging av utbyggingsprosjektet vert forma.
4. Kvinnherad kommune oppmodar SKL og Matrefisk AS til å inngå forhandlingar om framtidig vassforsyning til settefiskanlegget. Kvinnherad kommune fråskriv seg alt rettsleg ansvar for om SKL og Matrefisk AS

einast i forhandlingar om framtidig vassforsyning til setjefiskanlegget.

5. Når det gjeld framtidige samarbeidstiltak mellom Kvinnherad kommune og SKL, t.d. bruk av tunnelmassar, vert det vist til eigen utbyggingsavtale."

Vi refererer følgende fra saksutredningen:

"Vurdering:

Kommunen skal i særleg grad vurdere søknaden i høve til kommuneplan og lokale interesser. Området har i gjeldande kommuneplan status som LNF-område (landbruks-, natur- og friluftsområde). I forslag til ny kommunedelplan vert eit område sørvest for Matrekryset føreslege utbygt som motorsportsenter. Vidare vert det arbeidd med reguleringsplan for skytearena ved Midthølen. Planane om Blåfalli kraftverk - Vik kjem ikkje i konflikt med kommunen sine planar.

Frå kommunen si side og frå lokalmiljøet i Matre knyter det seg stor interesse til korleis steinmassane frå tunnelbygginga kan nyttast. Her er det peikt på forskjellige føremål som opprusting av fylkesvegen mellom Omvikdalen og Matre, tilrettelegging av skytearena ved Midthølen, motorsportsenter nedanfor Matrekryset.

SKL og kommunen arbeider for tida med ein utbyggingsavtale der det vert lagt opp til ei rekkje samarbeidstiltak. Denne utbyggingsavtalen vert behandla som ei eiga sak i kommunen.

Av konsekvensutgreiinga går det fram at den planlagde utbygginga ikkje har særlege negative verknader med omsyn til landskap, kulturminne, vilt og fisk.

Når det gjeld hydrologi, vil den største endringa vera at Opstveitvatnet får redusert gjennomstrøyming. Tilhøva vert om lag dei same som før kraftutbygginga, bortsett frå at tilsiget frå nedslagsfeltet til Kvinnabekken og Fossabekken vert teke.

Når det gjeld endring i konsesjonsavgifter, konsesjonskraft, eigedomsskatt osv. ligg det ikkje føre opplysningar. Her føreset kommunen at justeringar vert utførde etter regelverket som er utarbeidd for dette.

Setjefiskanlegget Matrefisk AS på Opstveit vil missa tilførsel av oppvarma vatn når drifta av Blåfalli II vert lagt ned. Det er rimeleg at SKL og fiskebedrifta forhandlar om moglege løysingar.

Konsesjonssøknaden har vore på ein høringsrunde til aktuelle fagorgan i kommunen. Frå kulturkontoret har vi fått følgjande merknad: "Så lenge det ikkje begrensar friluftsfart for innbyggjarane, ser vi ikkje noko problem med at Blåfalli kraftverk får konsesjon. Vi ser helst at kraftlinja vil gå parallelt med den eksisterande slik at ein ikkje tar nytt område til dette."

Ut frå ei samla vurdering må kommunen sjå positivt på SKL sine planar om bygging av Blå-

falli kraftverk - Vik. Prosjektet vil gje lokalsamfunnet positive ringverknader i utbyggingsperioden og føra til ei betre utnytting av vassressursane i området. Kommunen har også forventningar til at steinmassar frå anlegget kan nyttast for gjennomføring av viktige utbyggingsstiltak i området.

Kommunen vil rosa SKL for omfattande og grundig informasjonsarbeid i samband med utbyggingsplanane i området.":

Ved behandlingen i formannskapet ble det også delt ut et notat fra miljøvernlederen i kommunen angående vurdering av virkningene for landskap og lokal bosetting. Notatet var blant annet basert på en befaring ved Vik for å se på hvordan konflikt mellom 300 KV overføringslinje/høyspentmast og nærliggende bolighus kunne løses. Vi refererer fra notatet:

"Etter å ha sett området og tala med fam. Astrid og Asbjørn Leiknes, som bygde seg hus her i 1990, er det klart og høgst forståeleg at dei ser på ei visuelt dominerande høgspenmast i front av huset (både i alt. 1 og 2), om lag 50 m frå terrassen, som eit alvorleg inngrep i eige bumiljø, jf. at dei og vil ha ei konstant oppleving av "summinga" frå 300 kV-straumledningane. Dessutan må dei, og andre som overtek huset seinare, leve med uvissa om den helsemessige verknaden av magnetisk stråling frå ledningane (fagleg omstridt, vanskeleg dokumentasjon).

Leidningsstrekka frå kraftuttak over 1. og 2. mast er felles for dei utgreidde alternativ 1 og 2, der 2. masta blir lokalisert på eit bergplatå ovafor og mellom dei to bebudde bustadene i dette området nord for utløpet av Opstveitvatnet. Denne er og skjemma, kanskje mest frå den austre bustaden. Eg viser til grov prinsippsskisse på baksida av dette notatet.

Konklusjon og tilråding:

Dersom det er uaktuelt å vurdere andre linjeføringer enn alt. 1 og 2, t.d. sjøkabel inn Matrefjorden til transformatorstasjonen, eller kabel i grøft langs veg på SØ-sida av vatnet, event. kabel i vatnet, - er det lett å slutta seg til forslaget til avbøtande tiltak i, jf. "Konsesjonssøknad/utgreiing" kap. 9.3, 10 og 12 (s. 82) og "Konsekvensutredning Landskap" s. 21 om å vurdere jordkabel på det første linjestrekket frå linjeuttak til nemnde mast på bergplatå mellom bustadene. - Sidan det her er tale om eit permanent, tungt visuelt og estetisk tvillaust skemmane inngrep tett opp mot eit idyllisk bumiljø, må utbyggar her kunne tåle dei ekstrakostnadene som dette måtte innebære. Ingen husstand ville utan vidare kunne akseptere ei så vidt inngripande og forstyrrande inngrep i sitt private bumiljø. Ved jordkabling vil Vik-området på denne måten framleis kunne framstå som eit attraktivt og skjerma bustad- og fritidshusmiljø, trass i eksisterande vassdrags- og terrenginngrep.

Det er elles mindre grunn til å leite etter alternative tippområde, eller gå imot den landskapsendringa som den nye tippen i Orradalen vil representere, då dette vil vere eit inngrep med mellombels verknad, ettersom naturleg tilvekst vil hele dette på ein kosmetisk grei måte. Tippen bør utformast på ein måte som gjer denne helinga så rask og naturtru som råd er, - utan at utbyggar pådrar seg større ekstrakostnader.”

Hordaland fylkeskommune, fylkesutvalget, har i møte 07.03.2002 fattet følgende vedtak:

- ”1. Fylkesutvalet i Hordaland rår til at Sunnhordland Kraftlag får byggje Blåfalli kraftverk - Vik og ny 300 kV kraftline Vik-Blåfalli transformatorstasjon.
2. Undersøkningsplikta i høve til § 9 i lov om kulturminne må før anleggsstart ivaretakast for dei areal som vert omfatta av tiltaket.”

Vi referere den delen av saksutredningen som ikke er en gjengivelse av faktiske opplysninger fra søknaden.

(...)

”3. Vurdering

I Fylkesplan for Hordaland 2001-2004 er det vedteke følgjande retningsline under programområde bruk og vern av areal-, miljø- og naturressursar:

1.5 Hordaland skal satsa på utnytting av miljøvenlege og fornybare energikjelder, utan store konsekvensar for verdifulle natur-, friluftsliv- og kulturlandskap og større samanhengande inngrepsfrie naturområde.

I høyringsforslag til Energiplan for Hordaland 2001-2012 er det også framlegg om ulike retningslinjer som er relevante i denne saka.

(...)

A2. Nye anlegg for produksjon og overføring av energi må ikkje lokaliserast i område som er verna etter naturvernlova, kulturminnelova, i nasjonalpark eller i verna vassdrag. Ein bør vere varsam med plassering av nye anlegg tett opptil verna område.

A3. Nye anlegg for produksjon og overføring av energi bør lokaliserast slik at dei ikkje kjem i vesentleg konflikt med viktige natur- og kulturlandskap, kulturmiljø, større inngrepsfrie område, strandsona og viktige område for friluftsliv. Det vert her vist til egne fylkesdelplanar for kulturminne, friluftsliv og kystsona.

A4. Samlokalisering med tekniske inngrep og etablert arealbruk er ønskeleg for å samle inngrep, og det er ønskeleg at etablering av nye energianlegg skjer nær eksisterande infrastruktur.

A5. Undersøkningsplikta etter kulturminnelova bør oppfyllest i samband med konsekvensutgreiing, og før iverksetting av tiltak i marka.

A6. I samband med konsekvensutgreiing bør:

- større inngrep visualiserast
- kartunderlag synleggjere område som er omfatta av vern, område med nasjonal og regional verdi og tiltaket sine konsekvensar for ”inngrepsfrie område”

A12. Alternativ bruk av tunnelmassar skal vurderast framfor etablering av tippar i terrenget.

Vurdering av tiltaket ut frå framlegg til retningslinjer:

Vasskraft som er ei fornybar energikjelde er ei aktuell energikjelde etter retningsline 1.5 i fylkesplanen (=A1). Om tiltaket har konsekvensar for viktige område kan vurderast mellom anna på bakgrunn av retningsline A2 og A3.

Tiltaket er ikkje innafor verna område og slik i samsvar med A2.

A3 gjeld konsekvensar for område som vert vurdert som viktige i regional samanheng. Bekkeinntak Fossabekken vil redusere omfanget av inngrepsfri natur sone 2. Dette område er ei mindre ”øy” av inngrepsfri natur på ein fjelltopp som eksisterande kraftlinjer i dalen allereie har skilt frå eit større inngrepsfritt område i Blåfjella. Inngrepsfri natur er delt i fleire klasser, med villmark (> 5 km frå inngrep), sone 1 (3-5 km frå inngrep) og sone 2 (1-3 km frå inngrep). Arealet som vil miste sin status som inngrepsfri natur er av lågaste kategori inngrepsfri natur, og er ikkje del av eit større inngrepsfritt område. Det er viktig å oppretthalde omfanget av inngrepsfri natur, men eg vurderer ikkje bekkeinntak Fossabekken til å vere i større konflikt med retningsline A3.

Tiltaket har som mål å utnytte betre eksisterande overføringar og reguleringar, og skal nytte eksisterande fjellhall for kraftverket. Tiltaket er slik i samsvar med A4 om samordning av inngrep.

I samband med konsekvensutgreiinga er det gjort noko innleiande kulturminnegranskningar. Som nemnt er det eit potensiale for kulturminne utan overflatemarkering i områda ved kraftstasjon, brakkerigg og kraflijnjetrase. Når det gjeld retningsline 5 vil vi framheve at undersøkningsplikta i høve til § 9 i lov om kulturminne må ivaretakast for dei areala som vert omfatta av tiltak i god tid før anleggsstart. Dersom det vert registrert automatisk freda kulturminne må planane justerast, alternativt må tiltakshavar søkje Riksantikvaren om dispensasjon frå lov om kulturminne.

Underlagsrapportane syner foto med visualisering av tippar og kraftlinjer, men det er ikkje laga egne kart som syner verna område og område med regional verdi. Ut frå dette er A6 delvis oppfylt.

Når det gjeld A1 2 vil SKL tilretteleggje for at steinressursane frå tippen kan hentast ut og takast i bruk til vegføremål og anna.

Konklusjon

På bakgrunn av disse vurderingane konkluderer eg med at utbygginga i hovudtrekk samsvarer med framlagde retningslinjer for energi. Utbygginga vil gje ein monaleg mengde ny kraft med svært avgrensa konsekvensar, og eg vil rå til at Sunnhordland Kraftlag får løyve til å byggje Blåfalli-Vik kraftverk som omsøkt. Tiltakshavar må syte for at undersøkingsplikta i høve kulturminnelova må vere oppfylt før anleggsstart."

Fylkesmannen i Hordaland har i brev datert 27.02.2002 kommet med følgende uttalelse:

(...)

"Fylkesmannens vurdering

Den planlagte utbyggingen vil, etter fylkesmannens vurdering medføre relativt små negative konsekvenser for både for landskap, vilt og fisk. De visuelle konsekvensene ved ny 300 kV kraftlinjetrasé vil imidlertid bli merkbare. Spesielt gjelder dette de to første mastene, som er felles for de to foreslåtte alternativene. Disse vil bli svært dominerende for ett bolighus og det vesle småbruket i Vik. Det nærmeste mastepunktet vil bli liggende rett i front 50 m fra terrassen til bolighuset. Dette må kunne karakteriseres som et alvorlig inngrep i bomiljøet, og de som bor der må leve med uvissheten om den helsemessige virkning som den magnetiske stråling fra ledningene vil kunne ha.

For å unngå konflikten mellom bebyggelse og de nye mastene i Vik vil fylkesmannen anbefale at fremføring av ny kraftledning blir gjort ved hjelp av jordkabel. Alternativt bør annen fremføring til transformatorstasjonen i Matre vurderes; for eksempel sjøkabel inn Matrefjorden. Siden dette er et permanent, tungt visuelt og skjæmmende inngrep tett opp til et idyllisk bomiljø, må utbygger kunne akseptere de ekstrakostnader dette måtte innebære.

For å sikre en plassering av steinmasser i samsvar med vedtatte planer er det viktig at utbygger i hele anleggsfasen og om nødvendig også en tid etter at anlegget står ferdig, har nær kontakt med Kvinnherad kommune. Fylkesmannen for sin del vil ikke gå i mot den landskapsendring som tippområdet i Skavdalen representerer da dette kan ses på som et midlertidig inngrep. Dette forutsetter imidlertid at tippområdet utformes på en slik måte at det føyer seg lett inn i terrenget og at det tilsås med planter som er vanlige på stedet. Utvidelse av moloen på Vik er etter fylkesmannens vurdering en fornuftig bruk av steinmassene.

Den teoretiske oppholdstiden av vann i Opstveitvatnet øker fra 2,5 døgn til 118 døgn. Dette kan få betydning for eutrofiering og forurensning av vannet. Utbedring av avløpsanlegg kan bli nødvendig, og det vil være viktig å følge med hvordan utviklingen i vannet blir både i anleggsfasen og noen år etter at utbyggingen er gjennomført.

De største endringene for fisk ved gjennomføring av de omsøkte planer vil komme i Opstveitvatnet. Her vil røybebestanden få vesentlig dårligere vilkår. Dette vil delvis skyldes at vannet vil få en mer naturlig temperatur og lagdeling, med varmt overflatelag i sommerhalvåret, og delvis at ved bortfall av kraftverket vil det kommersielle settefiskanlegget måtte legges ned. Dette anlegget forsyner i dag røybebestanden med betydelige mengder spillfor. Røyen i Opstveitvatnet har i dag spesielt gode vilkår på grunn av lav sommertemperatur og stor mattilgang. Ettersom begge de nevnte faktorene er unaturlige påvirkninger, er det etter vår mening ikke riktig å pålegge regulanten å kompensere for de reduserte leveforholdene for røyen.

Også ørretbestanden vil få endret vilkår. Mer naturlig og økt sommertemperatur vil gi ørretene bedre levevilkår og konkurransefortrinn fremfor røyen. Det er imidlertid grunn for å frykte at de allerede begrensede mulighetene for rekruttering for ørret vil kunne bli redusert ved den planlagte fraføringen av den høyestliggende avrenningen til to av bekkene. Dette kan muligens unngås ved at det gjøres utbedringer i dagens utløpskanal fra kraftverket. Dersom denne tilbakeføres til mer naturlig form, og tilpasses restvannføringen i elven, kan dette være tilstrekkelig til å gi gyteforhold til å opprettholde en passelig tett ørretbestand i Opstveitvatnet.

Blåelva har en bestand av sjørret, men lite laks. Årsaken til den tynne laksebestanden kan være flere, men det er uansett liten vannføring og lite egnede gyteplasser og oppholdssteder for stor laks i vassdraget etter at det ble utbygd for vannkraft. Tettheten av sjørret er lavere enn forventet, og dette skyldes antagelig periodevis uttørking av store deler av elveleiet. Den omsøkte endringen i reguleringen vil i liten grad endre forholdene for fisk, men det vil bli færre episoder med egnede vannføring for oppvandring av fisk fra sjøen. Dette kan kompenseres ved biotopforbedrende tiltak som etablering av dypere kulper, utlegging av gytesubstrat, terskler, forbedring av oppvandringsmulighetene fra sjøen ved lave vannføringer, lokkeflommer eller minstevannføring.

Fylkesmannen vil for øvrig minne om at for flere av aktivitetene bl.a. massetipper, utfylling i sjø og fremføring av ny kraftlinje, også må foretas ordinær behandling etter plan- og bygningsloven.

Forslag til vilkår

Fylkesmannen i Hordaland mener at følgende vilkår, utenom de standardvilkår som er vanlige ved slike konsesjoner, bør gis ved tildeling av konsesjonen:

Tilbakeføre utløpskanalen fra kraftverket ned mot Opstveitvatnet til et mer naturlig bekefar, tilpasset den nye vannføringen, og med bedre egnede gyte- og oppvekstsubstrat for ørret.

Gjennomføre fiskebiologiske undersøkelser av fiskebestandene i Opstveitvatnet etter ca. 3-4 år, med spesiell fokus på om det blir tilstrekkelig rekruttering av ørret til å opprettholde en akseptabel bestand.

Gjennomføre ytterligere tiltak for å sikre ørretbestanden i Opstveitvatnet, dersom undersøkelsene tyder på at dette er nødvendig.

Gjennomføre nødvendige biotopforbedrende tiltak i Blåelva for å sikre vandringsmuligheter og gyte- og standplasser for voksen laks og sjøørret.

Gjennomføre slipp av lokkeflommer i gytevandringstiden i Blåelva dersom de fysiske tilretteleggingstiltakene nevnt under punkt 4 ikke viser seg tilstrekkelige.

Fremføring av ny kraftlinje i Vik må gjøres ved hjelp av jordkabel.

Konklusjon

Dersom ovennevnte vilkår etterkommes vil fylkesmannen ikke motsette seg at det gis konsesjon til bygging av det nye kraftanlegget Blåfalli - Vik slik det er søkt om."

Direktoratet for naturforvaltning har i brev datert 27.02.2002 kommet med følgende uttalelse:

"(...)

Revisjon av konsesjonsvilkår

Konsesjon for regulering av Fjellhaugvatnet ble gitt i 1949. DN har ikke full oversikt over alle konsesjonene og hvorvidt konsesjoner gitt i ettertid berører reguleringa av Fjellhaugvatnet. Dersom det ikke har skjedd endringer etter konsesjonen fra 1949 kan den tas opp til revisjon. Ideelt sett burde planene for opprusting og utvidelse behandles samtidig med en revisjon. Dersom det ikke gis et pålegg om minstevannføring til Blåelva nå må det være en forutsetning at temaet kan tas opp til behandling under en revisjon.

Konsesjonene i Blådalsvassdraget påvirker hverandre innbyrdes. Det bør være en målsetting å samordne revisjonstidspunktene for konsesjonene så raskt som mulig.

Konsekvensutredningen

Med unntak av spørsmål knyttet til minstevannføring til Blåelva har ikke DN spesielle merknader til konsekvensutredningen.

DN mener KU har behandlet spørsmålet om effekten av minstevannføring til Blåelva noe lettvint. Det argumenteres både for at en pålagt minstevannføring på eksempelvis 1 m³/s vil ha liten positiv effekt på anadrom fisk. Samtidig blir det påpekt at små vannføringer, ned mot 0,2 m³/s kan være begrensende for fiskeproduksjonen. Effekten for andre deler av det biologiske mangfoldet er ikke omtalt. DN mener at det må fore-

tas ytterligere undersøkelser/vurderinger før spørsmål om minstevannføring blir avgjort. Dette gjelder også for bekkeinntakene.

Konsesjonssøknaden

Kraftverket

DN er i utgangspunktet positiv til tiltak som innebærer en best mulig utnyttelse av vannressursen i allerede regulerte vassdrag. De framlagte planene gir grunnlag for en betydelig merproduksjon uten at allmenne interesser berøres mer negativt i vesentlig grad.

DN vil derfor ikke motsette seg at fallet mellom Fjellhaugvatn og Matrjorden utnyttes i et nytt kraftverk Blåfalli - Vik i stedet for i kraftverkene Blåfalli I og II.

Bekkeinntak

To bekker som drenerer til Opstveitvatnet er tenkt tatt inn på tunnelen til Blåfalli - Vik. Bekkeinntakene vil medføre en viss reduksjon av inngrepsfrie områder, og tørrlegging av bekkene vil få en viss negativ effekt for landskap og landskapsopplevelse. DN legger til grunn at en søknad om særskilt utnyttelse av disse vassdragene sannsynligvis ikke ville utløst konsesjonsplikt. Vi vil derfor ikke ha avgjørende innsigelser mot at det gis konsesjon for bekkeinntak som omsøkt. Dersom det ikke skal slippes minstevannføring forbi bekkeinntakene bør det dokumenteres nærmere at dette kan skje uten uakseptabelt tap av biologisk mangfold.

Konsesjonsvilkår

DN forutsetter at konsesjonen får standard vilkår for naturforvaltning. Vilkårene må omfatte de delene av vassdraget som berøres av utbyggingen; dvs. både i Fjellhaugvatn, Blåelva nedstrøms Fjellhaugvatn og Opstveitvatn. Konsesjonsvilkårene må også hjemle pålegg om å iverksette biotopforbedrende tiltak i Blåelva og bekker/utløpskanal til Opstveitvatnet.

Utbyggingene i Blådalsvassdraget tilfredsstiller etter DNs syn kriteriene for at det skal utløses årlige tilskudd til Kvinnherad kommune for å fremme vilt/fisk/friluftsliv. Med en beregnet årlig produksjon på nær 700 GWh synes en årlig sum på kr 100.000 å være rimelig.

Manøvreringsreglement

DN mener det må fastsettes et krav om minstevannføring til Blåelva. Vannressurslovens § 10 angir som en hovedregel at det minst skal være tilbake alminnelig lavvannføring. I konsesjonsaker skal det fastsettes en minstevannføring etter en konkret vurdering av bl.a. sikring av vannspeil, vassdragets betydning for dyre- og planteliv og vannkvalitet. DN kan ikke se at søknad og KU inneholder tilstrekkelige opplysninger til å kunne foreta en konkret vurdering som tilsier at hovedprinsippet kan fravikes.

Uten å forskuttere en behandling av minste-vannføringsproblematikken synes problemene for anadrom fisk i de nederste delene av elva å være spesielt knyttet til perioder med svært liten vannføring. Det er derfor ikke gitt at minste-vannføringspålegg trenger gis i form av faste pålagte slipp, men kan relateres til faktisk vannføring ved utløpet i fjorden. Vannføringskravet vil også kunne påvirkes av i hvilken grad det vil være mulig å gjennomføre biotopforbedrende tiltak.

Når det gjelder å eventuelt fastsette et nytt nivå for normalvannstand i Opstveitvatn mener DN lokale synspunkter på spørsmålet bør legges til grunn.

Kraftlinjer

Primært mener DN høgspenlinjer bør kables. Kabling medfører minst konflikt med miljøinteressene.

DN vurderer søkers prioriterte alternativ som det minst konfliktfylte av de omsøkte alternativene.

Oppsummering

DN er positiv til at vannressursen i et allerede utbygd vassdrag kan utnyttes mer effektivt uten at det medfører vesentlige større miljøbelastninger.

DN mener hele konsesjonen for de aktuelle deler av Blådalsvassdraget burde blitt revidert. Dette spesielt med tanke på spørsmålet om minstevannføring til Blåelva. Etter DN's mening er dette spørsmålet ikke tilstrekkelig utredet i konsekvensutredningen.

Vi anbefaler at det fastsettes en minstevannføring til Blåelva. Utgangspunktet for vurderingene må være en minstevannføring som minst tilsvarende alminnelig lavvannføring.

Det må fastsettes konsesjonsvilkår som inneholder standard vilkår for naturforvaltning og hjemmel til å pålegge biotopforbedrende tiltak i Blåelva og tilløpsbekker til Opstveitvatnet. DN mener det er grunnlag for å fastsette årlige tilskudd til Kvinnherad kommune for opphøp av vilt/fisk/friluftsliv.

Ny høgspenoverføring mellom Blåfalli kraftverk - Vik og Blåfalli transformatorstasjon bør fortrinnsvis legges i kabel."

Riksantikvaren har i brev datert 12.03.2002 kommet med følgende uttalelse:

"(...)

Merknader til konsekvensutredningen

Konsekvensutredningen gir en oversiktlig framstilling av tiltaket, verdier i området og konsekvensene. Utredningen vurderer tiltakets virkninger på landskap og kulturmiljø og ser på konsekvensene av de to alternative kraftlinjene og på tippområdene med anleggsvei.

Begge kraftlinjealternativene vil være visuelt dominerende i kulturlandskapet og forholdsvis nær bebyggelsen i Vik. Kraftlinje alternativ A som følger dagens trasé vurderes til å føre til minst konflikt med landskap og kulturmiljø, og Riksantikvaren anbefaler derfor dette alternativet.

Utvidelse av moloen i Vik og tippområdene i Skavdalen vurderes som lite konfliktfylte i konsekvensutredningen. Tippområdene og anleggsvei i Skavdalen er ikke godt nok visualisert og de estetiske konsekvensene av tiltaket kunne ha vært bedre vurdert. Utylling av moloen visualiseres godt, men muligheten for funn i sjø er ikke vurdert.

Registreringer etter lov om kulturminner og dispensasjon

Hordaland fylkeskommune har på grunnlag av konsekvensutredningen planlagt arkeologiske undersøkelser etter kulturminneloven § 9 til vår/sommer 2002. De vil også kontakte Bergen Sjøfartsmuseum angående marinarknologiske undersøkelser ved utvidelse av moloen i Vik.

Riksantikvaren ser helst at undersøkelsesplikten etter kulturminneloven § 9 oppfylles før konsesjonsvedtak fattes.

Dersom det viser seg at det er konflikt med automatisk fredete kulturminner, må saken sendes over til Riksantikvaren for vurdering av dispensasjon fra kulturminneloven."

Fiskeridirektoratet region Hordaland har i brev datert 17.04.2002 kommet med følgende uttalelse:

"(...)

Fiskeridirektoratet Region Hordaland er merksam på at Matre Fisk AS (H/K-16), eid av Marine Havest Norway AS, har Settefiskkonsesjon i Opstveitvatnet og at bygging av ny kraftstasjon ved Vik truleg vil føre til at dette anlegget vil verta lagt ned. Me er også merksam på at avtalen mellom Marine Harvest og SKL går ut i september 2004, som er før ei eventuell utbygging er ferdig, og at SKL ikkje er forplikta til å levere vatn etter dette. Sjølv om Marine Harvest ikkje ynskjer å byggje eit nytt smoltanlegg i samband med ei eventuell kraftverksutbygging i Vik, vil ein oppmoda om at det i den vidare planlegginga ikkje vert velgt løysningar som i framtida gjer det vanskeleg å bruke ferskvatnet og spillvarmen til akvakulturføremål.

Når det gjeld fiskeri- og akvakulturinteressene i sjø, er det i fylgje konsekvensutgreininga ikkje venta nokon effekt på det marine miljøet med verknad for fiskeriinteressar som fylgje av utsleppet til fjorden. Fiskeridirektoratet Region Hordaland har difor ikkje innvendingar til den planlagde utbygginga.

Me merkar oss elles at det er føreslått å bruke lausmassar frå tunneldrifta (120 000 m³) til utviding av eksisterande molo i Vik, og gjer i den samanheng merksam på at alle tiltak i sjø

skal godkjennast av Kystverket 2. distrikt etter særskilt søknad. Me kan på noverande tidspunkt likevel ikkje sjå at ei eventuell utviding av moloen vil være til hinder for fiskeri og akvakulturrinteresser i området, men me vil kome attende med nærare uttale når det føreligg konkret søknad."

Kystverket 1. distrikt har i brev datert 27.02.2002 kommet med følgende uttalelse:

"Vi viser til NVEs høringsbrev av 14.11.01 om ovennevnte som vi er blitt bedt om å besvare direkte i henhold til Fiskeridepartementets oversendelsesbrev av 19.11.01.

Kystverket 2. distrikt i Haugesund har videre fått saken til uttalelse og har i brev hit av 22.02.02 gitt følgende tilbakemelding:

(...)

I oppstillingen av berørte lovverk under pkt. 7.3 (s. 30) *Nødvendige løyve frå styresmaktene*, må det tilføyes at **utfylling i sjø (utvidelse av molo) krever tillatelse etter havne- og farvannsloven**. Kystverket 2. distrikt er her havnemyndighet da Kvinnherad kommune ikke har innført eget eller inngår i noe interkommunalt havnedistrikt.

Pkt. 9.2.6.1 (s. 59) beskriver isforholdene i Matrefjorden. Isen kan legge seg fra fjordbunn og utover ca. 2, men ikke helt ut til Vik.

I kap. 9.3 (s. 76) om virkninger av utbyggingplanene og kap. 10.6 (s. 81) om sammenstilling av konsekvensene fremgår det at Matrefjorden forventes å få de samme isforholdene som i dag. I småbåthavnen kan det imidlertid bli islegging i kalde perioder grunnet økt ferskvannstilstrømning her om vinteren. Det forventes ingen endringer mht. tåke langs fjorden.

Vi viser til ovennevnte og har ikke ytterligere kommentarer å gi i saken."

Bergvesenet har ingen merknader til søknaden i følge brev av 04.01.2002.

Post- og teletilsynet har i brev datert 21.01.2002 kommet med følgende uttalelse:

"Etter at telemonopolet ble opphevet i 1998, har det blitt flere telenetteiere. Regelverket kategoriserer telenettene i private- og offentlige telenett. Post- og teletilsynet foretar ingen registrering av private telenett. Tilbydere av offentlige nett er imidlertid registrert hos Post- og teletilsynet uten at vi i detalj kjenner nettenes utstrekning. Kabel-TV nett blir registrert hos oss også med geografisk utstrekning.

Telenett kan utsettes for forstyrrende og farlig påvirkning fra energinett. Avgjørende for dette er bl.a. drifts- og feilstrømmer i energinett, utstrekning av telenett og avstand mellom nettene. Som hovedregel må nettene har en viss utstrekning for å bli påvirket av farlige spenninger. Slike private telenett nett kan en typisk finne i næringsparker, industriområder, universi-

teter/høyskoler, kommuner og borettslag. Forsvaret og energiselskaper har også store private telenett. Det presiseres at dette er hovedregelen og at det finnes unntak, eksempelvis påvirkning på telenett i et bolighus nær et område utsatt for potensialstigning (master eller koplingsanlegg). Som en veileder må telenett vurderes med tanke på vernetiltak når avstandene mellom energinett og telenett er mindre enn det som vist i figuren under."

(...)

"Siden det ikke finnes noe sentralt nettregister over telenett, er vi av den oppfatning at konsesjonssøker må innhente disse opplysningene lokalt hos eier av private og offentlige nett. For Telenor er det etablert rutiner for konsesjonsbehandling. Vi forutsetter at disse fortsetter som beskrevet i NVEs "Veileder i utforming av konsesjonssøknader og forhåndsmeldinger for elektriske anlegg og fjernvarmeanlegg" (NVE publikasjon nr. 21 1991).

Grenseverdier for akseptable koplede spenninger fra energinett er gitt i forskrift 26.6.2000 nr. 636 om elsikkerhet i telenett.

(...)"

Statens vegvesen Hordaland har i brev datert 28.02.2002 kommet med følgende uttalelse:

"(...)

I denne sammenheng viser vi til våre tidlegare fråsegner av 11.09.00 og 20.03.01 ved av offentlig høyring av konsekvensutgreinga og søknad om regulering i vassdraget.

Hordaland har på dette grunnlag ikkje merknader til føreliggjande søknad om løyve til bygging av Blåfalli kraftverk - Vik.

Vedkomande same sak har vegkontoret motteke brev av 23.08.01 frå Sunnhordland Kraftlag AS med tilbod om alternativ bruk av overskotsmassar frå utvidinga i eksisterande kraftstasjonstunnel på Vik og tverrslaget i Skavdalen.

Dette tilbudet synes interessant og vegkontoret vil vurdere om slike overskotsmassar kan nyttast til vegutbetring. Med det første vil vegkontoret kontakte Sunnhordland Kraftlag og gjere greie for planar og eventuelt massebehov til vegutbetring i området."

I nevnte brev av 11.09.2000 og 20.03.2001 fremkommer at vegvesenet mener at utbyggingen ikke vil kreve opprusting eller nybygging av offentlige veier eller på noe annen måte komme i konflikt med vegvesenets inreresser i området.

Statnett har i brev av 11.02.2002 kommet med følgende uttalelse:

"... Søknaden er vurdert i forhold til konsekvenser for det overliggende nett.

Vi ser det som gunstig at det kommer inn mer effekt i denne delen av kraftsystemet. For

øvrig har vi ingen merknader til de forslåtte planer.”

Naturvernforbundet Kvinnherad og Kvinnherad Jeger- og Sportfiskarlag har i brev datert 15.02.2002 kommet med følgende uttalelse:

”Naturvernforbundet Kvinnherad og Kvinnherad Jeger- og Sportfiskarlag ser positivt på at Sunnhordland Kraftlag AS (SKL) vil byggja ny vass tunnel gjennom fjellet frå Fjellhaugmagasinet til Matrefjorden for å få maksimal fallhøgde, og dermed utnytta energien i vatnet bedre.

Aure og laks

Men vi må peika på gytetilhøva for aure og laks; i konsekvensutgreiinga les me følgjande:

– ”Auren i Opstveitvatnet manglar gode gytebekkjer”, ”Krokabekken som før var god er lagd i kulvertrøyr og er øydelagd”, ”Vikelva var god gyteplass før, men den er òg øydelagd”, ”Kraftverkskanalen er truleg einaste gyteplassen i Opstveitvatnet i dag, men når Blåfalli II vert nedlagd vert kanalen avhengig av restvassføringa frå Kvernabekken, som til tider vil ha for lite vassføring”.

– Fossabekken og Kvernabekken skal inn i tunnelsystemet, og Opstveitvatnet vil såleis få tilført 21 % mindre vatn enn slik det var før heile utbygginga tok til i Blåelvs vassdraget.

N.V.K. og K.J.&S. meiner at SKL bør påleggast å ha ei minstevassføring i Kvernabekken og Fossabekken, opparbeida kraftverkskanalen og nedre delen av Fossabekken til gode gyteplassar, og vedlikehalda desse med å tilføra nytt gytesubstrat når det er trong for det.

- Blåelva har ikkje gode gyteplassar for laks lenger, liten og usikker vassføring har utradert den rike stamma som eingong var her. Det står elles særst dårleg til med vill-laksen i både ytre og indre Hardanger, så det ville vera ei stor velgjerning om vill-laksen her kunne sikrast, men det må gjerast noko raskt.

N.V.K. og K.J.&S. meiner at SKL bør påleggast å laga gyteplassar i Blåelva med finmassar som må skjermast mot flaum, vedlikehalda desse, og sikra ei minstevassføring på 1,1 m³/s. Dette er midlere vassføring i dag, og overløp frå Fjellhaugmagasinet til dette formålet vil gje eit effekt tap på mindre enn 1 % av samla årleg kraft.

Trasé

Når det gjeld 300 kV lina mellom Vik kraftstasjon og Blåfalli trafostasjon, meiner me at alternativ A er beste traséen. Linja bør byggast slik at småbruket på Vik ikkje får to skjemmande stålmaster rett framfor husa sine.”

Matre Bygdalag har i brev datert 27.02.2002 kommet med følgende uttalelse:

Pkt. 1

Matre bygdalag har i mange år freista å få til ei "besøksordning" i kraftstasjonane til Sunnhordland kraftlag. Det har i nokre få tilfelle lukkast å få omvisning i Blåfalli 2 .

SKL har heile tida poengtert at deira kraftstasjonar ikkje er "omvisningsstasjonar". Når det nå vert søkt om å byggja nytt Blåfalli kraftverk - Vik vil det vera eit sterkt ynskje frå Matre bygdalag at denne stasjonen vert tilrettelagt med tanke på omvisning.

Dette ser me på som ein mulighet til å trekka turistar/bussgrupper o.l. til Matre. Det kan då vera ei nisje å guida/traktera desse når dei alereie er i bygda.

Pkt. 2

Matre har svært mange laksefiskarar på vitjing i bygda. Dei fiskar i hovudsak v/utløp i fjorden nedstrøms dagens Blåfalli I. Matrefjorden er særst fiskerik. Navnet Matre kjem av "den fiske-rike". Så er også tilfelle med laks .

SKL har i mange år fanga inn stamfisk frå Blåelva. Denne har gått opp v/overløp Fjellhaugvatn. Dei har så prod. smolt for utsett i fjorden. Dette arbeidet er av ukjende årsaker lagt ned.

Når det nå blir ein annan situasjon (jf. kun sporadiske overløp i Blåelva) er Matre bygdalag "redd" for at dette laksefisket blir historie.

Dette fisket fører til liv og røre og svært mange brukar tenester som butikk/bensinst. o.l. Noko som sjølvsagt er med og styrkjer grunnlaget for tenester som me treng heile året.

Matre bygdalag set som krav at tilhøva vert lagt til rette for eit framtidig godt laksefiske i Matre.

Pkt. 3

Fiskeanlegget i Matre har eks. sidan slutten av åttitallet. Dette har med tida blitt svært viktige arbeidsplasser. Blir desse borte vil dette verta eit stort tap for bygda. Matre bygdalag vil oppmoda om at SKL og eigar av fiskeanlegget blir ført saman for konstruktiv dialog ang. flytting av eksist. anlegg til Vik.”

Gårdsbruk i Indre Matre v/Reidar Skålnes har i brev datert 15.02.2002 kommet med følgende uttalelse:

”Bekymring for laksestammen i Matrefjorden etter utbygging av Blåfalli kraftverk - Vik.

I konsekvensutredningen for Blåelva er det sagt at det blir færre situasjoner med overløp over Fjellhaugvatnet, som sannsynligvis ikke vil påvirke rekrutteringen eller oppvekstvilkårene for fisken i særlig grad. Det er også påvist at det er lite lakseyngel, men større forekomst av ørret.

Blåfalli kraftverk - Vik, vil ha en økning av kapasitet fra 80 MW til 180 MW. Kapasitetsøkningen skal hentes fra mere effektive turbiner,

mindre friksjonstap i vanntilførsel, vann fra Kvernabekken og Fossabekken og overløpsvann fra Fjellhaugvatnet.

Med så stor kapasitetsøkning kan det hende at det aldri blir overvann fra Fjellhaugvatnet. Hvis det blir situasjonen, skulle det bety at laksestammen i Matrefjorden vil dø ut, da Blåelva er eneste plass laksen kan gyte.

Det er viktig å sikre at laksestammen ikke dør ut. Dette innebærer at en må gi elva så mye tilsig at laksen har muligheter til å komme opp i elva for å gyte. Det har det vært til nå. Hvor mye vann som må slippes ut, vil avhenge av hvor mye nedbør det er i tidsrommet laksen vil gå opp. Det er i en kortere periode det er nødvendig å sikre nok vannføring.

Kultivere elva kan være et alternativ slik at det trengs minst mulig vann for å garantere nok vann til at laksen kan komme opp til gyteplass. Som eksempel går det an å lage smalere elveleie med finere bunn, og ev. bygge nytt "høl" i Lak-sakjær, like nedenfor det nederste "høl" (Kjæringehøl). Her er elva bred, slik at det går an å få relativt romslig plass for laksen. Kanskje dette er det mest økonomiske da det vil kreve lavere vannføring i elva for at laksen skal komme opp til gyteplass.

Det har også gått rykter om at Vodlabekken (bekken som kommer ned til skytebanen) skal ledes over til Fjellhaugvatnet. Det ser ikke ut som om dette er med i konsesjonssøknaden denne gangen, men det største tilsiget av vann til Blåelva kommer derfra. Ved å kultivere elva vil det kanskje enkelte år være nok vanntilførsel fra nedbør, uten å slippe ut vann fra Fjellhaugvatnet. Det er viktig at Vodlabekken fortsatt vil renne ned til Blåelva for å opprettholde gyteplass for laksen.

I Blåelva er det registrert lite lakseyngel. Grunnen til dette er at det meste av laksen har blitt tyvfisket med garn om høsten etter at elva er gått ned. De siste åra er det blitt tatt 10 - 20 laks. Dette er i seg selv en trussel for laksestammen i Matrefjorden, men ved å sette sterkere fokus på dette, vil det være mulig å hindre tyvfiske.

SKL henter ut mye ressurser fra Matre, men de siste åra har de ført lite ressurser tilbake til bygda. Symbolsk er dette blitt vist ved at de eksempelvis stopper vedlikehold av veg til kai, slår av lys på kai osv... Dette står i sterk kontrast til at det blir bevilget relativt store midler til støtte av prosjekter andre plasser i kommunen. Med bakgrunn i dette, og at det er viktig å gi villaks muligheter til å gyte, må det i den nye konsesjonen inneholde en forpliktelse om at laksestammen i Matrefjorden skal opprettholdes. Det burde faktisk vises vilje til å tilrettelegge for å øke gytemulighetene for villaksen.

En sak til.

Avløpet til Blåfalli I er dårlig sikret slik det er i dag. Ved det nye avløpet, må det lages bedre sik-

ring. En bør tilrettelegge det slik at det blir trygt å stå der å fiske. Eksempelvis lages det en kort gangsti på hver side og over avløpet. Dette er en liten kostnad hvis det prosjekteres med.
(...)"

Astrid og Asbjørn Leiknes har i brev datert 02.02.2002 kommet med følgende uttalelse:

"...Vi Astrid/Asbjørn Leiknes protesterer på det sterkeste at en høyspentmast blir plassert framfor huset vårt med ledningsstrekke kloss i huset. Dette vil gi alvorlige ulemper for oss, helsefare, for mye støy og helt uholdbart estetisk.

I henhold til orienteringen fra SKL (v/Vatne, Skjold og Telnes) ble vi fortalt at masttraséen ble den mest økonomiske. På orienteringsmøtet, Matre skole, ble det opplyst at kostnadene per kilowattime ble ca. 4 kr, samtidig at vanlig investering var 2 kr per kilowattime. Under forutsetning av en slik kostbar utbygging aksepterer vi ikke at kostnad skal være avgjørende for foreslått kabelløsning. Vi kan ikke forstå at kabelanlegget utgjør en så vesentlig andel av total kostnadene. Med dagens kompetanse og teknologi er foreslåtte løsning helt uakseptabel. Der må finnes andre alternativer for en mer skånsom inn gripen i miljøet, som ikke forulemper fastboende naboer, hverken helsemessig eller estetisk."

Marine Harvest Norway avd. Matre har i brev datert 19.03.2002 kommet med følgende uttalelse:

"(...)

Som kjent har Marine Harvest et smoltanlegg i tilknytning til SKL sin stasjon Blåfalli 2. Denne har Marine Harvest full forståing for at SKL vil legge ned og flytte produksjonen sin til den nye stasjonen som er under planlegging; kalt Blåfalli kraftverk-Vik.

Men det er i denne forbindelse Marine Harvest vil komme med nokre kommentarer angående at SKL vil ta inn Fossabekken og Kvernabekken i den nye driftstunnelen.

Opstveitvatnet har idag eit nedslagsfelt på 6,3 km². Vist dei to bekkane vert tatt med i planen vert dette redusert med 1,35 km², dette utgjør 21 % av tilsiget til Opstveitvatnet.

Skal Marine Harvest sitt anlegg overleve i Matre må det bygges nytt anlegg nedstrøms fra Opstveitvatnet, det er i den forbindelse heilt avgjørende at nedslagsfeltet ikkje vert redusert.

Det må nevnes at Marine Harvest pr. idag ikkje har utarbeide eller konkrete planer om ei utbygging/flytting av eksisterende anlegg, men at det jobbes med ei idéskisse. Men det er allikevel viktig at nedslagsfeltet ikkje vert redusert, slik at Marine Harvest eller andre interesserte på eit seinare tidspunkt kan utnytte vatnet frå Opstveitvatnet til oppdrettsformål.

Opstveitvatnet er i dag det største og lettast tilgjengelege vatnet i Kvinnherad til bruk for fis-

keoppdrett, og det ville vere synd vist dette skulle bli øydelagd.

Anlegget til Marine Harvest i Matre har i dag tre fast tilsette i 100 % stilling pluss ekstra hjelp i perioder. Dette er viktige arbeidsplasser i ei lita bygd som Matre. Desse vil forsvinne den dagen Blåfalli 2 vert lagt ned. Det er størst mulighet at desse kan bergast eller gjenoppstå vist alle forhold er tilrettelagd for dette.

Det som er positivt for å få til ei eventuelt nybygging av eit nytt fiskeoppdrettsanlegg nedstrøms Opstveitvatnet er den gode innfrakturen i nærområde med vei og elektrisitet heilt fram til plassen.

Ved å bruke tunnelsteinen til å planere eit område innanfor eksisterande båthavn og i strandsonen kan det lagast til areal for eit oppdrettsanlegg eller annan næringsvirksomhet.

Dette er ein bedre utnyttelse av steinmassene, enn kun ein utvidelse av bredden på den eksisterende moloen som ligg i område i dag og som etter vår og andres mening er god nok.

(...)"

Tiltakshavers kommentarer til innkomne høringsuttalelser

Sunnhordland Kraftlag AS (SKL) har i brev datert 16.05.2002 kommet med følgende kommentarer til de innkomne uttalelsene:

"Innleiing

(...)

For å få ein god oversikt over innkomne uttalar og våre merknader til desse, har vi valt å kommentera dei ulike uttalanene i det emne i prosjektet det er gjeve inn kommentarar for.

Vi har systematisert uttalanene i forhold til følgende emne:

1. Samandrag
2. Kommentarer til prosjektet generelt
3. To mindre endringar av søknaden
4. Påpeikte manglar ved søknaden
5. Utløp frå nytt kraftverk til Matrefjorden
6. Interesser knytt til Blåelva
7. Interesser knytt til Opstveitvatnet
8. Tipp og anleggsveg i Skavdalen
9. Tipp i sjø på Vik
10. Ny 300 kV linje Vik – Blåfalli transformatorstasjon

1. Samandrag

Det er ikkje komne inn uttalar som går mot det omsøkte prosjektet, men det er sett fram krav/forslag til ulike tiltak som kan redusera konflikten med aktuelle interesser. Fleire uttalar er positive til tiltaket fordi dei meiner det vil gje ei betre utnytting av vassressursen. SKL meiner uttalanene syner at prosjektet er tilstrekkelig utgreia og ber NVE godkjenna konsekvensutgreiinga.

SKL har i heile planprosessen lagt vekt på ein "open dialog" med kommune og grunneigarar og det er inngått ein eigen utbyggingsavtale

med Kvinnherad kommune. Avtalen inneheld avtalte ytingar under føresetnad om at konsesjon for utbygginga vert gitt på akseptable vilkår og utbygginga vert realisert. I tillegg til ei kontantytting skal SKL gi konkrete bidrag i form av grunnavståing til skytebane, motorsportssenter og areal til utbetring av hovudvegen. SKL vil dessutan fritt transportera inntil 80.000 m³ sprengstein frå tippa i Skavdalen til desse og dei andre føremåla dersom dei vert realiserte. Avtalen vert oversendt NVE i eige skriv.

DN meiner at eksisterande reguleringskonsesjonar burde blitt revidert. Det er ikkje komme fram forslag om revisjon av dagens vilkår frå andre høyringsinstansar. SKL kan ikkje sjå at det er grunnlag for vilkårsrevisjon.

Kystverket påpeikar at "utfylling i sjø (utvidelse av molo) krev løyve etter havne- og farvannsloven". SKL søker difor også om løyve til utfylling i sjø etter havne- og farvannsloven. Utfyllinga vil som planane syner, skje utanpå ei tidlegare steinfylling frå 1980 då Blåfalli I vart bygd.

SKL forstår DN slik at deira krav om pålegg om ei minstevassføring ikkje kjem som ein konsekvens av det planlagde tiltaket, men meir som ei anbefaling om at det bør fastsetjast ei minstevassføring uansett. Vi meiner Hydrologisk fagrapport og Konsekvensutgreiinga viser at det vert små endringar i Blåelva nedstrøms Fjellhaugvatnet som følgje av tiltaket. SKL har i dette opprustningsprosjektet lagt til grunn at kraftverka Blåfalli I og II skal erstattast av eit nytt og meir effektivt kraftverk for at den tilgjengelige vannressursen bli betre utnytta slik styresmaktene ynskjer. Reduserer styresmaktene vassressursen medfører dette store økonomiske konsekvensar for SKL og prosjektet. SKL konkluderer med at eit eventuelt pålegg om minstevassføring har store økonomiske konsekvensar, reduserer energiutbyttet merkbar og gir liten og usikker biologisk gevinst i vassdraget. Ut frå dette vil SKL ikkje tilrå minstevassføring i Blåelva.

SKL meiner at KU-arbeidet og uttalar syner at det er ulike årsaker som ligg til grunn for at det er lite laks i Blåelva. Også i andre elvar som ikkje er regulerte har det blitt registrert ein nedgang ifølge uttalar. Ut frå fleire av dei innkomne uttalanene er det eit ønske om at SKL skal medverka til biotopforbetrande tiltak i nedre delen av Blåelva. SKL stiller seg i utgangspunktet positiv til å delta i deler av dette arbeidet. Føresetnaden for SKL si deltaking må vere at tiltaka er fagleg grunngjeve og at såkalla biotopforbetrande tiltak i sjølve elveleiet vert utført på ein slik måte at det er ein eingongsoperasjon.

SKL har vurdert bekkeinntaket i Kvernabekken på nytt. Produksjonsauken frå nedbørsfeltet til bekkeinntaket er liten og verknaden for utbygginga marginal. Etter å ha lese gjennom innkomne uttalar i saka har vi difor ut frå ei heilskapsvurdering valt å trekke tilbake søknaden om å overføre eit felt på 0,45 km² i Kvernabek-

ken til den nye driftstunnelen. Middelvassføringa over året til Opstveitvatnet blir etter dette redusert med 14 %, mot 21 % i opprinnelig søknad. Dette vil etter vårt syn gje ei eit større bidrag til tilsiget i Opstveitvatnet enn ein vil få til ved å fastsetta ei minstevannsføring både i Kvernabekken og Fossabekken. Vi meiner med denne løysinga difor også å ha stetta dei uttalar som har reist til minstevassføring (alminnelig lågvassføring) i Fossabekken, slik at dette kan gå ut.

For Opstveitvatnet skriv SKL i søknaden at vi vil føreslå at ein følgjer opp utviklinga av fiskebestanden i Opstveitvatn og endringar i bestanden sitt fysiske/kjemiske miljø. I følgje KU-rapporten bør dette gjerast 3-5 år etter at det nye kraftverket er sett i drift. SKL meiner dette ivaretek momenta som er kommentert i uttalane.

SKL har ført ein dialog med Kvinnherad kommune og Statens Vegvesen om alternativ utnytting av sprengstein frå anlegget. SKL har gjeve lovnader om å transportera 80.000 m³ sprengstein frå tippen i Skavdalen til andre stader. Føresetnaden er at kommune og vegkontor utarbeidar godkjende planar for prosjekta og står for gjennomføring.

SKL meiner uttalane støttar synet om at trasé alternativ A over Åsen er det beste alternativet for framføring av ny kraftlinje mellom Blåfalli transformatorstasjon og den nye kraftstasjonen. Fleire av uttalane har kommentert at innsløyfinga av den nye 300 kV kraftlinja til kraftstasjonen medfører ein konflikt med byggingen på Vik. Den største konflikten er vurdert til å bli den visuelle verknaden av koplingsanlegget og kraftlinja sett frå bustadhuset til familien Leiknes. På oppdrag frå SKL har Jøsok Prosjekt AS laga ei utgreiing som viser alternative løysingar for denne innsløyfinga (vedlegg). Alternativa vil vere teknisk løyselege, men medfører meirkostnader på frå 2,2 til 6,8 mill. kr. Det rimeligaste alternativet har Jøsok vurdert som ein dårlegare løysning estetisk ut frå ein totalvurdering.

Ut frå dette tilrår SKL at den nye kraftlinja vert bygd etter alternativ A med omsøkt innsløyingsalternativ. Det er ikkje kome inn merknader til 66 kV linja mot Blåfalli II.

2. Kommenterarar til prosjektet generelt

Det er ikkje kome inn uttalar som går mot det omsøkte prosjektet, men det er sett fram krav/forslag til ulike tiltak som kan redusera konflikten med aktuelle interesser. Fleire uttalar er positive til tiltaket.

DN er positiv til at vassressursen i eit alle-reie utbygd vassdrag kan utnyttast betre utan at det medfører vesentlig større miljøulemper.

Naturvernforbundet Kvinnherad og Kvinnherad Jeger og Sportsfiskarlag ser positivt på at SKL vil utnytta energien i vatnet betre.

Kvinnherad kommune rosar SKL for omfattande og grundig informasjonsarbeid i samband

med utbyggingsplanane i området. Kommunen er nøgd med utgreiingane i tilknytning til konsesjonsøknaden for Blåfalli kraftverk - Vik og tilrår konsesjon slik det er søkt om.

Fylkesutvalet i Hordaland rår til at Sunnhordland Kraftlag AS får byggje Blåfalli kraftverk - Vik og ny 300 kV kraftlinje Vik-Blåfalli transformatorstasjon.

Statnett ser det som gunstig at det kjem inn meir effekt i denne delen av kraftsystemet.

SKL har i heile planprosessen lagt vekt på ein "open dialog" med kommune og grunneigarar og det er inngått ein utbyggingsavtale med Kvinnherad kommune. Avtalen inneheld avtalte ytingar under føresetnad av at konsesjon for utbygginga vert gitt på akseptable villkår. I tillegg til ei kontantytting skal SKL gi konkrete bidrag i form av grunnavståing til skytebane, motorsportsenter og areal til utbetring av hovudvegen. SKL vil dessutan fritt transportera inntil 80.000 m³ sprengstein frå tippen i Skavdalenen til desse føremåla dersom dei vert realiserte. Avtalen vert oversendt NVE i eige skriv.

DN meiner at eksisterande reguleringskonsesjonar burde blitt revidert. SKL meiner at endringane i forhold til dagens regulering er små. Det er ikkje kome fram forslag om revisjon av dagens villkår frå andre høyringsinstansar. SKL kan ikkje sjå at det er grunnlag for ein villkårsrevisjon.

3. To mindre endringar i søknaden

SKL vel å trekke tilbake søknaden om å overføre eit felt på 0,45 km² i Kvernabekken til den nye driftstunnelen.

SKL har vurdert bekkeinntaket i Kvernabekken på nytt. Produksjonsauken frå nedbørsfeltet til bekkeinntaket er liten og har marginal verknad for prosjektet. Etter å ha lest gjennom innkomne uttalar i saka har vi difor ut frå ei heilskapsvurdering valt å trekke tilbake søknaden om å overføre et felt på 0,45 km² i Kvernabekken til den nye driftstunnelen.

Kystverket påpeikar at "utfylling i sjø (utvidelse av molo) krev tillatelse etter havne- og farvannsloven".

SKL søkjer difor også om løyve til utfylling i sjøen etter havne- og farvannsloven. Utfyllinga vil som planane syner skje utanpå ei tidlegare fylling frå 1980 då Blåfalli I vart bygd.

4. Påpeikte manglar ved søknaden

DN skriv:

"Med unntak av spørsmål knyttet til minstevannføring i Blåelva har ikkje DN spesielle merknader til konsekvensutredninga.

DN mener KU har behandlet spørsmålet om effekten av minstevannføring til Blåelva noe lett-vint. Det argumenteres både for at en pålagt minstevannføring på eksempelvis 1 m³/s vil ha liten positiv effekt på anadrom fisk. Samtidig er det påpekt at små vannføringer, ned mot 0,2

m³/s kan være begrensede for fiskeproduksjonen. Effekten av andre deler av det biologiske mangfoldet er ikkje omtalt. DN mener at det må foretas ytterligere undersøkelser/vurderingar før spørsmål om minstevannføring bli avgjort. Dette gjelder også for bekkeinntakene.”

SKL skreiv i søknaden:

”Etter bygginga av det nye kraftverket vil forholda i den nedre delen av Blåelva stort sett bli som i dag. Tilgangen på gode gyteområde er dårleg i Blåelva i dag, og ei minstevassføring endrar ikkje på dette i særleg grad. Minstevassføringa vil og redusera temperaturen i fisken sin vekstsesong noko som kan medføra redusert vekst i høve til dagens situasjon. Vi meiner KU-rapporten syner at nytten for fiskebestanden i Blåelva er liten og må vurderast opp mot dei store økologiske konsekvensane dette vil få som følge av redusert kraftproduksjon. Ved å tappa ein vassføring på 1 m³/s over året vert kraftproduksjon i Blåfalli kraftverk - Vik redusert med 29 GWh kvart år. Foto som er tatt ved ulike minstevassføringar viser i tillegg at endringar i landskapsopplevinga vert liten. Ut frå ovanforståande moment vil ikkje SKL tilrå kompensierende tiltak i form av tapping av minstevassføring frå Fjellhaugvatn.”

SKL forstår det slik at DN meiner det må føretakast ytterligere undersøkingar av effekten av andre deler av det biologiske mangfoldet. SKL vurderer det slik at undersøkingar som skal utførast som følge av det planlagde tiltaket må være i samsvar med fastsett KU-program og stå i forhold til forventna konsekvensar opp mot kjende interesser. KU-programmet vart fastsett i brev frå NVE datert 6/7-01. Her vart det mellom anna sagt:

”Restvannsføringen i Blåelva nedstrøms Fjellhaugen utredes. Det samme gjelder flomene på den samme elvestrekninga. Det tas bilder av elven ved ulike vannføringer på strekninga fra og med den nederste fossen og til fjorden for å illustrere hvordan ulike minstevannsføringer fortoner seg. Effekten av kraftproduksjon, fisk og fiskeintresser ved ulike minstevannsføringer nedstøms Fjellhaugvatn vurderes.”

Hydrologisk fagrappport låg føre før utarbeidinga av KU-rapporten. Her kjem det etter vårt syn klart fram at det vert små endringar i Blåelva nedstraums Fjellhaugvatnet som følge av tiltaket. Dette har si årsak i at det også i dag berre førekjem sporadiske overløp over dammen på Fjellhaugvatnet, sjå fagrappport Hydrologi, vedlegg 7c. Vedlegget viser målingar som syner kva år ein har overløp og kor tid på året det er observert overløp i perioden 1991 - 2000.

SKL kan av nemnde grunnar ikkje sjå at det er naudsynt med ytterligere undersøkingar av det biologiske mangfoldet som ei følge av konsekvensar av tiltaket for Blåelva sin del.

SKL meiner prosjektet er tilstrekkelig utgreia og ber NVE godkjenna konsekvensutgreininga.

5. Utløp frå nytt kraftverk til Matrefjorden

Gardsbruk i Indre Matre v/Reidar Skålnes skriv:

”Avløpet til Blåfalli I er dårleg sikret slik det er i dag. Ved det nye avløpet, må det lages bedre sikring. En bør tilrettelegge det slik at det blir trygt å stå der å fiske.”

Matre bygdalag skriv:

”Matre bygdalag set som krav at tilhøva vert lagt til rette for eit framtidig godt laksefiske i Matre.”

I det nye prosjektet har SKL lagt vekt på å gjera inngrepa så små som mogleg. Det er ikkje planlagt med nytt avløp slik det framgår av ovanstående tekst. Eksisterande avløp til Blåfalli I skal nyttast også etter opprustinga. Å laga ei betre sikring ved avløpet til Blåfalli I er derfor ei sak som er uavhenging av konsesjonssøknaden. SKL er open for å drøfte betre sikring av eksisterande avløp og eventuelt betre tilrettelegging for fiske dersom det skulle vere interesse for dette. Avløpet er i dag skilta etter den standard bransjen generelt nyttar.

6. Interesser knytt til Blåelva

Gardsbruk i Indre Matre v/Reidar Skålnes skriv:

”Det er viktig å sikre at laksestammen ikkje dør ut. Dette innebærer at en må gi elva så mye tilsig at laksen har muligheter for å komme opp i elva for å gyte. Det har det vært til nå.

Kultivere elva kan være et alternativ slik at det trengs minst mulig vann for å garantere nok vann til at laksen kan komme opp til gyteplass. Som eksempel går det an å lage smalere elveleie med finere bunn, og ev. bygge nytt ”høl” i Lak-saskjær, like nedenfor det nederste ”høl” (Kjæringehøl). Her er elva bred, slik at det går an å få relativt romslig plass for laksen. Kanskje dette er det mest økonomiske da det vil kreve lavere vannføring i elva for at laksen skal komme opp til gyteplass.

I Blåelva er det registrert lite lakseyngel. Grunnen til dette er at det meste av laksen har blitt tyvfisket med garn om høsten etter at elva har gått ned. De siste åra er det blitt tatt 10 – 20 laks. Dette i seg selv er en trussel for laksestammen i Matrefjorden, men ved å sette sterkere fokus på dette, vil det være mulig å hindre tyvfiske.

..... og at det er viktig å gi villaks muligheter til å gyte, må det i den nye konsesjonen inneholde en forpliktelse om at laksestammen i Matrefjorden skal opprettholdes. Det burde faktisk vises vilje til å tilrettelegge for å øke gytemulighetene for villaksen.”

SKL meiner at KU-arbeidet og uttalar syner at det er ulike årsaker som ligg til grunn for at det er lite laks i Blåelva. Også i andre elvar som ikkje er regulerte har ein registrert ein nedgang. Ut frå fleire av dei innkomne uttalaner er det eit ønske om at SKL skal medverka til biotopforbetrande tiltak i elveleiet. SKL stiller seg positiv til dette. På kva måte SKL skal bidra har vi ikkje tatt stilling til. Føresetnaden må være at tiltaka er fagleg grunngevrne og at såkalla biotopforbetrande tiltak i sjølve elveleiet bør utførast på ein slik måte at det er ein eingongsoperasjon.

Naturvernforbundet i Kvinnherad og Kvinnherad Jeger og Sportsfiskarlag skriv:

”Blåelva har ikkje gode gyteplassar for laks lenger, liten og usikker vassføring har utradert den rike stamma som eingong var her.

N.V.K. og K.J.&S. meiner at SKL bør påleggjast å laga gyteplassar i Blåelva med finmassar som må skjermast mot flaum, vedlikehalda desse, og sikra ei minstevassføring på 1,1 m³/s.”

For å synleggjera konsekvensen av eit eventuell minstevasslepp er det i konsesjonssøknaden synt til eit døme på kontinuerleg tapping frå Fjellhaugvatnet med 1 m³/sek over året. Dette utgjer eit produksjonstap 29 GWh eller knapt 30 % av energigevinsten ein har rekna med ved opprustninga. Grunneigarane i Indre Matre uttalar at det til no har vore nok tilsig til at laksen kan komme opp i elva for å gyte. Hydrologisk rapport som er utarbeida i samband med søknaden syner at tiltaket ikkje vil medføra vesentlege endringar i vassføringa i denne delen av Blåelva då det heller ikkje no er overløp frå Fjellhaugvatn kvart år. Vi meiner og at KU-rapporten syner at nytten for fiskebestanden i Blåelva er liten og må vurderast opp mot dei store økonomiske konsekvensane dette vil få som følgje av redusert kraftproduksjon. Ut frå dette vil SKL ikkje tilrå kompenserte tiltak i form av tapping av minstevassføring frå Fjellhaugvatn.

Fylkesmannen i Hordaland, miljøavdelinga skriv:

”Blåelva har en bestand av sjørrrett, men lite laks. Årsaken til den tynne laksebestanden kan være flere, men det er uansett liten vannføring og lite egnete gyteplasser og oppholdsteder for stor laks i vassdraget etter at det er utbygd for vannkraft. Tettheten av sjørrret er lave enn forventet, og dette skyldes antagelig periodevis uttørking av store deler av elveleiet. Den omsøkte endringa i reguleringa vil i liten grad endre forholdene for fisk, men det vil bli færre episoder med egnet vannføring for oppvandring av fisk fra sjøen. Dette kan kompenseres med biotopforbedrene tiltak som etablering av dypere kulper, utlegging av gytesubstrat, terskler, forbedring av oppvandringsmulighetene fra sjøen ved lave vannføringer, lokkeflommer eller minstevannsføring.”

Fylkesmannen i Hordaland, miljøavdelinga påpeikar fleire konkrete fysiske tiltak i elva som kan betra forholda for fisk i den nedre delen av Blåelva. SKL stiller seg i utgangspunktet positiv til å delta i deler av dette arbeidet som tidlegare nemnt. Men føresetnaden for SKL si deltaking må være at tiltaka er fagleg grunngevrne og at såkalla biotopforbetrande tiltak i sjølve elveleiet bør utførast på ein slik måte at det er ein eingongsoperasjon.

Matre Bygdalag er redd for at laksefisket i Matrefjorden skal bli historie og skriv:

”SKL har i mange år fanga inn stamfisk frå Blåelva. Denne har gått opp v/overløp i Fjellhaugvatn. Dei har så produsert smolt for utsett i fjorden. Dette arbeidet er av ukjende årsaker lagt ned.”

SKL har ikkje hatt pålegg om utsetting av fisk i Blåelva eller Opstveitvatn. På frivillig basis blei det i perioden 1967 til 1987 likevel sett ut smolt. Av ulike grunner, blant anna formelle krav til kompetanse, konsesjon og i forståing med Fylkesmannen i Hordaland, opphørte utsetjinga i 1987.

DN skriv:

”DN mener hele konsesjonen for de aktuelle deler av Blådalsvassdraget burde blitt revidert. Dette spesielt med tanke på spørsmålet om minstevannsføring i Blåelva. Etter DN's mening er dette spørsmålet ikkje tilstrekkelig utredet i konsekvensutredninga.

Vi anbefaler at det fastsettes en minstevannføring til Blåelva. Utgangspunktet for vurderingane må være en minstevannføring som minst tilsvarer alminnelig lavvannsføring.”

I konsekvensutgreiinga, side 77 er det føretatt ei vurdering av minstevassføring. Sitat:

”Minstevannføring

Det er foretatt en vurdering av minstevannføring i Blåelva på et generelt grunnlag. Detaljerte beregninger av endringer i vanndekkede arealer har imidlertid ikke inngått i arbeidet. Det er her tatt utgangspunkt i en minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring for Blåelva i uregulert tilstand. Denne er beregnet til 1,1 m³/s (NVE 1958). Midlere vannføring gjennom året i dag er ca 1,2 m³/s, da ikke medregnet overløp fra Fjellhaugvatnet. Slik elva er i dag, kan imidlertid vannføringen i perioder gå ned i under 0,2 m³/s. Den eksakte vannføringen i Blåelva under feltperiode i mai er imidlertid ukjent, men det var ikke overløp over Fjellhaugvatnet. En minstevannføring på 1,1 m³/s medfører sannsynligvis en opprettholdelse av standplasser og kulper for større fisk som kan være mangelvare i dag ved lave vannføringer. Arealet på tilgjengelige oppvekstområder vil sannsynligvis også øke noe i omfang ved en høyere vannføring, men oppvekstarealet synes ikke å være begrensende i dagens situasjon. Tilgan-

gen på gode gyteområder er dårlig i Blåelva i dag, og en minstevannføring endrer ikke på dette i noen særlig grad.

Dersom minstevannføring slippes fra Fjellhaugvatnet, medfører dette en temperaturendring i Blåelva i forhold til dagens situasjon. Om sommeren er det antydning en senkning i temperaturen på ca. 2°C (Tvede 2001). Størrelsen på minstevannføringen vil være avgjørende for graden av temperatursenkning. Redusert temperatur i fiskens vekstsesong kan medføre en redusert vekst i forhold til dagens situasjon.”

SKL forstår DN slik at deira krav om pålegg om ei minstevassføring ikkje kjem som ein konsekvens av det planlagde tiltaket, men meir som ei anbefaling om at det bør fastsetjast ei minstevassføring uansett. SKL har i dette opprustningsprosjektet lagt til grunn at kraftverka Blåfalli I og II skal erstattast av eit nytt og meir effektivt kraftverk for at den tilgjengelige vannressursen skal bli betre utnytta slik styresmaktene ynskjer. Reduserer styresmaktene vassressursen medfører dette store økonomiske konsekvensar for SKL og prosjektet. SKL konkluderer med at eit eventuelt pålegg om minstevassføring har store økonomiske konsekvensar, reduserer energiutbyttet merkbar og gir liten og usikker biologisk gevinst i vassdraget. Ut frå dette vil SKL ikkje tilrå minstevassføring i Blåelva.

7. *Interesser knytt til Opstveitvatnet*

Fylkesmannen i Hordaland, miljøavdelinga skriv i forslag til vilkår:

”2. Gjennomføre fiskebiologiske undersøkelser av fiskebestandene i Opstveitvatnet etter 3 – 4 år, med spesiell fokus på om det blir tilstrekkelig rekruttering av ørret til å opprettholde en akseptabel bestand.

3. Gjennomføre ytterligere tiltak for å sikre ørretbestanden i Opstveitvatnet, dersom undersøkelser tyder på at dette er nødvendig.”

SKL skriv i søknaden at vi vil foreslå at ein følgjer opp utviklinga i fiskebestanden i Opstveitvatn og endringar i bestanden sitt fysiske/kjemiske miljø. I følgje KU-rapporten bør dette gjerast 3-5 år etter at det nye kraftverket er sett i drift. SKL meiner dette ivaretek momenta som er kommentert i uttalen.

Marine Harvest Norway, avd. Matre skriv:

”Som kjent har Marine Harvest et smolt anlegg i tilknytning til SKL sin stasjon Blåfalli 2. Denne har Marine Harvest full forståing for at SKL vil legge ned og flytte produksjonen sin til den nye stasjonen som er under planlegging; kalt Blåfalli kraftverk-Vik.

Skal Marine Harvest sitt anlegg overleve i Matre må det bygges nytt anlegg nedstrøms fra Opstveitvatnet, det er i den forbindelse heilt avgjørende at nedslagsfeltet ikkje vert redusert.

Det må nevnes at Marine Harvest pr. i dag ikkje har utarbeidde eller konkrete planer om ei utbygging/flytting av eksisterende anlegg, men at det jobbes med ei ide-skisse. Men det er likevel viktig at nedslagsfeltet ikkje vert redusert, slik at Marine Harvest eller andre interesserte på eit seinare tidspunkt kan utnytte vatnet frå Opstveitvatnet til oppdrettsformål.”

Når smoltanlegget nå må flytte uansett, er spørsmålet om å kunne bruke Opstveitvatnet som vasskjelde ei heilt ny problemstilling. MHN må søke om løyve til dette, og vassbehov og kvalitet vil vere avgjerande faktorar. Vi kjenner ikkje dagens vassbehov hos MHN, men uansett vil ein neppe få utnytte avrenninga frå Opstveitvatnet fullt ut. Ein reduksjon i tilsiget på 14 % vil difor antagelig vere marginalt.

Naturvernforbundet Kvinnherad og Kvinnherad Jeger og Sportsfiskarlag skriv:

”N.V.K. og K.J.&S. meiner at SKL bør påleggast å ha ei minstevannføring i Kvernabekken og Fossabekken, opparbeida Kraftverkskanalen og nedre delen av Fossabekken til gode gyteplassar, og vedlikehalda desse med å tilføra nytt gytesubstrat når det er trong for det.”

Fylkesmannen i Hordaland, miljøavdelinga skriv:

”1. Tilbakeføre utløpskanalen fra kraftverket ned mot Opstveitvatnet til et mer naturlig bekefar, tilpasset den nye vannføringen, og med bedre egnet gyte- og oppvekstsubstrat for ørret.”

DN skriv:

”Vi vil derfor ikkje ha avgjørende innsigelser mot at det gis konsesjon for bekkeinntak som omsøkt. Dersom det ikkje skal slippes minstevannføring forbi bekkeinntakene bør det dokumenteres nærmere at dette kan skje uten uakseptabel tap av biologisk mangfold.”

SKL har vurdert bekkeinntaket på Kvernabekken på nytt. Produksjonsauken frå nedbørsfeltet til bekkeinntaket er liten og marginal verknad for utbygginga. Etter å ha lese gjennom innkomne uttalar i saka har vi derfor ut frå ei heilskapsvurdering valt å trekke tilbake søknaden om å overføre eit felt på 0,45 km² i Kvernabekken til den nye driftstunnele. Middelvassføringa over året til Opstveitvatnet blir etter dette redusert med 14 %, samanlikna med situasjonen før Blåfalli II vart sett i drift, mot 21 % i opprinnelig søknad. Dette vil etter vårt syn gje eit større bidrag til tilsiget i Opstveitvatnet enn ein vil få til ved å fastsetta ei minstevassføring både i Kvernabekken og Fossabekken. Vi meiner med denne løysinga derfor også å ha stetta krava i uttalar som er reist til minstevassføring (alminnelig lågvassføring) i Fossabekken, slik at denne kan utgå.

8. *Tipp og anleggsveg i Skavdalen*

Kvinnherad Kommune skriv:

”Når det gjeld framtidige samarbeidstiltak mellom Kvinnherad Kommune og SKL, t.d. bruk av tunnelmassar, vert det vist til eigen utbyggingsavtale.”

Statens vegvesen, Hordaland skriv:

”Vedkomande same sak har vegkontoret motteke brev av 23.08.01 frå Sunnhordland Kraftlag AS med tilbod om alternativ bruk av overskotsmassar frå utvidinga i eksisterande kraftstasjonstunnel på Vik og tverrslaget i Skavdalen.

Dette tilbodet synest interessant og vegkontoret vil vurdere om slike overskotsmassar kan nyttast til vegutbetring. Med det første vil vegkontoret kontakte Sunnhordland Kraftlag og gjere greie for planar og eventuelt massebehov for vegutbetring i området.”

SKL har i heile planprosessen lagt vekt på ein ”open dialog” i saka og det er inngått ein utbyggingsavtale med Kvinnherad Kommune. Avtalen inneheld avtalte ytingar under føresetnad om at konsesjon for utbygginga vert gitt på akseptable vilkår. I tillegg til ei kontantytning til næringsfond skal SKL gi konkrete bidrag i form av grunnavståing til skytebane, motorsportsenter og areal til utbetring av hovudvegen. SKL vil fritt transportera inntil 80.000 m³ sprengstein frå tippen i Skavdalen til desse føremåla dersom dei vert realiserte.

Riksantikvaren skriv:

”Konsekvensutredninga gir en oversiktlig fremstilling av tiltaket, verdier i området og konsekvensene. ...Tippområde og anleggsvei i Skavdalen er ikke godt nok visualisert.

SKL meiner at KU-ens poeng her er at tippen blir svært lite synlig. I tillegg kan det godt hende den blir vesentlig redusert i mengde, dersom Vegkontoret i Hordaland og Kvinnherad kommune finn å kunna nytta seg av tiltaka som er skisserte i utbyggingsavtalen.

9. *Tipp i sjø på Vik*

Fylkesmannen i Hordaland, miljøavdelinga skriv:

”Utvidelse av moloen på Vik er etter fylkesmannens vurdering en fornuftig bruk av steinmassene.”

Riksantikvaren skriv:

”Utfylling av moloen visualiseres godt, men muligheten for funn i sjø er ikkje vurdert. Hordaland fylkeskommune har på grunnlag av konsekvensutredninga planlagt arkeologiske undersøkelser etter kulturminneloven § 9 til vår/sommer 2002. De vil også kontakte Bergen Sjøfartsmuseum angående marinarkologiske undersøkelser ved utvidelse av moloen i Vik.

Riksantikvaren ser helst at undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 oppfylles før konsesjonsvedtak fattes.”

Marine Harvest Norway, avd. Matre skriv:

”Ved å bruke tunnelsteinen til å planere eit område innanfor eksisterande båthavn og i strandsonen kan det lagast eit areal for eit oppdrettsanlegg eller annan næringsvirksomhet.

Dette er ein bedre utnyttelse av steinmasse, enn kun ein utvidelse av bredden på den eksisterende moloen som ligg i område i dag og som etter vår og andres meining er god nok.”

SKL er samd med Fylkesmannen i Hordaland, miljøavdelinga, og tek sikte på å leggja utfyllinga utanpå eksisterande fylling frå 1980 slik planane syner. Naudsynte undersøkingar vil bli gjennomførte før arbeida tek til. Dersom private eller offentlige interesser finn betre føremål å nytta sprengsteinen til vil SKL ikkje motsetta seg dette. Stein kan fritt hentast på anleggstaden etter avtale. Vi føreset at alternative godkjente planar for deponering av steinen ligg føre før ein hentar steinen, og at uttaket avgrensar seg til anleggsperioden.

10. *Ny 300 kV linje Vik – Blåfalli transformatorstasjon*

Val av hovudalternativ

Kvinnherad kommune skriv:

”Kvinnherad kommune tilrår at at ny kraftlinje vert bygt etter alternativ A over Åsen.”

DN skriv:

”Primært mener DN høgspenlinjer bør kables. Kabling medfører minst konflikt med miljøinteressene.

Ny høgspenoverføring mellom Blåfalli kraftverk – Vik og Blåfalli transformatorstasjon bør fortrinnsvis legges i kabel.

DN vurderer søkers prioriterte alternativ som det minst konfliktfylte av de omsøkte alternativene.”

Riksantikvaren skriv:

”Begge kraftlinjealternativene vil være visuelt dominerende i kulturlandskapet og forholdsvis nær bebyggelsen på Vik. Kraftlinjealternativ A som følger dagens trasé vurderes til å føre til minst konflikt med landskap og kulturmiljø, og riksantikvaren anbefaler derfor dette alternativet.”

Naturvernforbundet Kvinnherad og Kvinnherad Jeger og Sportsfiskarlag skriv:

”Når det gjeld 300 kV linja mellom Vik kraftstasjon og Blåfalli trafostasjon meiner me at alternativ A er beste traseen.”

I SKL sine kommentarar til KU-rapporten i søknaden står det:

”KU-rapporten viser at 300 kV kraftledningsalternativ A, over Åsen parallelt med eksis-

terande 300 kV linjer, har minst negative konsekvensar for landskapet og busetnaden i området, og vil difor tilrå at dette kraftlinealternativet vert valgt. Likeeins at kraftverket vert knytt til 66 kV nettet etter alternativ 4.”

SKL meiner at dei uttalane som er komne inn stadfestar SKL sitt syn på at alternativ A, over Åsen er det beste alternativet og at dette alternativet bør veljast. Linjetraseen til alternativ A er parallell med eksisterande 300 kV linjer over Åsen, og KU og uttalane syner at den nye linja medfører liten konflikt bortsett frå området ved innføringa på Vik. Eit alternativ med kabel blir vesentlig dyrare, medfører inngrep og klausulering av grunn på Opstveit eller i Indre Matre. Linjetraseen på land må stort sett leggest i skrårterreng heile vegen, med dei landskapsmessige inngrep dette medfører.

Val av løysing for innføringa av 300 kV linja til kraftverket

I SKL sine eigne kommentarar til konsekvensutgreiinga står det:

”I konsekvensutgreiinga kap. 9.3.2.1 er det peika på at mast nr. 1 og 2 får visuell dominans sett frå eit av husa og småbruket på Vik. Eit godt avbøtande tiltak kan vera å fargesette stålkonstruksjonar i desse to mastene og brytarfeltet i ein god naturfarge, f.eks. ved pulverlakkering. Det framgår av kapittel 9.4.1 at for 300 kV kraftlinjetraseen kan det vera aktuelt å vurdere jordkabel i Vik for å unngå konflikt mellom master og bygningar. Det må då byggast veg og kabelgrøfter fram til masta og koplingsanlegget som vert liggande oppe i den bratte lia. SKL si vurdering er at ei flytting av innstekkasta opp i lia, vil føra til større synlege inngrep i området enn det alternativet som det er søkt om.”

NVE skriv:

”Vi viser spesielt til befarung i forbindelse med offentlig møte i Matre 8. januar d.å. der vi ba om alternativer til den foreslåtte fremføring av 300 kV fra kraftstasjonen og forbi boligen til familien Leiknes.”

Fylkesmannen i Hordaland, miljøavdelinga skriv:

”De visuelle konsekvensene ved ny 300 kV kraftlinjetrasé vil imidlertid bli merkbare. Spesielt gjelder dette de to første mastene, som er felles for de to foreslåtte alternativene. Disse vil bli svært dominerende for ett bolighus og det vesle småbruket i Vik. Det nærmeste mastepunktet vil bli liggende rett i front 50 m fra terrassen til bolighuset. Dette må kunne karakteriseres som et alvorlig inngrep i bomiljøet og de som bor der må leve med usikkerhet om den helsemessige virkning som den magnetiske stråling fra ledningene vil kunne ha.”

6. Fremføring av ny kraftlinje i Vik må gjøres ved hjelp av jordkabel

Astrid Leiknes skriv:

”Vi viser til samtale under befarung her på Vik i anledning overnevnte sak. Vi Astrid/Asbjørn Leiknes protesterer på det sterkeste at en høyspentmast blir plassert fremfor huset vårt med ledningstrekk kloss i huset. Dette vil gi alvorlige ulemper for oss, helsefare, for mye støy og helt uholdbart estetisk.

Under forutsetning av en slik kostbar utbygging aksepterer vi ikkje at kostnad skal være avgjørende for foreslått kabelløsning. Vi kan ikkje forstå at kabelanlegget utgjør en så vesentlig andel av totalkostnadene. Med dagens kompetanse og teknologi er foreslåtte løsning helt uakseptabel. Der må finnes andre alternativer for en mer skånsom inngripen i miljøet, som ikkje forulemper fastboende naboer, verken helsemessig eller estetisk.”

Kvinnherad kommune skriv:

”Kommunestyret vil be SKL finna best mulig løysing for fam. Astrid og Asbjørn Leiknes når planlegging av utbyggingsprosjektet vert forma.”

Naturvernforbundet Kvinnherad og Kvinnherad Jeger og Sportsfiskarlag skriv:

”Linja bør byggjast slik at småbruket på Vik ikkje får to skjemma stålmaster rett framfor husa sine.”

SKL har bede konsulent Jøsok Prosjekt AS om å utarbeida eit notat som svarar på dei ulike kommentarane i uttalane og NVE sitt krav om alternativ til den foreslåtte fremføring av 300 kV frå kraftstasjonen og forbi bustaden til familien Leiknes. Notatet ligg ved som vedlegg.

Jøsok Prosjekt AS har utført berekningar på elektromagnetiske felt og meiner at desse ikkje representerer nokon helsefare, og meiner at dette ikkje er eit vesentlig moment når ein skal velja alternativ. Det vil bli lave verdiar, i størrelsesorden same feltstyrke som vert bringa fram av vanlige elektriske installasjonar i bustadhus, og langt lågare enn det som kjem av vanlige hushaldningsmaskiner og apparat.

I notatet er også den estetiske verknad målt opp mot den økonomiske konsekvens. Det omsøkte alternativ 4 er vurdert opp mot det nye alternativ N1. Vi vil også med det første få utarbeidd ei fotovisualisering og oversende denne til NVE.

Jøsok Prosjekt AS skriv:

”Det er lett å innsjå at resultatet av den estetiske vurderinga kan bli forskjellig, avhengig av ståstad. Betraktes anleggene fra bolighuset på 253/7, vil ein nok oppfatte alt. 4 som mer visuelt forstyrrende enn alt. N1, sjølv om koplingsanlegga i de to alternativa ligg omtrent i same avstand frå bolighuset.

Betraktes landskapet utanfrå, dvs. syd, vil alternativ 4 gi det beste inntrykket. Dette kjem lågt i terrenget og blir delvis kamuflert av ein liten bergrygg med vegetasjon. Alternativ N1 blir liggende på ei utsprengt berghylle med ein tilkomstveg som gir store terrenngrep som eksponerer seg mot innsyn.

Etter vår oppfatning er alternativ 4 en bedre estetisk løsning enn alternativ N1 når en legger ein totalvurdering til grunn. Selv om vurderingen vil være personavhengig, vil det være urimelig å hevde at det skal nyttast over 2 mill. kr. for å oppnå marginale estetiske forbedringer sett frå eit enkelt bolighus. ”

SKL meiner problemstillinga kring innføringa av 300 kV linja til kraftstasjonen i første rekke gjeld den estetiske verknaden sett frå bustadhuset på 253/7, fordi huset ligg nært til planlagt mast og koplingsanlegg på flaten like nedanfor huset. Problemstillinga er lik for omsøkte trasealternativ A og B. I ettertid har Jøsok Prosjekt utarbeidd alternative løysingar for plassering av koplingsanlegget og endemast. På grunn av eit bratt terreng har det vore vanskelig å finna ei betre plassering av koplingsanlegget med kabling forbi bustaden. Sett frå huset vil det nok vera ei betre løysing å leggja anlegget i ei skjering eit stykke opp i lia ved sidan av huset, men anlegget vert då meir eksponert frå andre stader. Avstanden frå huset til anlegget blir stort sett lik for begge alternativa. Den største føremuna med ei endra plassering bli utsikta frå huset. Meirkostnaden er av Jøsok Prosjekt førebels utreka til ca. 2,2 mill. kr. Andre løysingar som er vurderte fører til større meirkostnader.”

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Innledning

Søker

Sunnhordland Kraftlag AS (SKL) er et allmennnyttig aksjeselskap som er kraftprodusent og eier av regional- og sentralnett, men ikke distribusjonsnett. SKL eies av kommuner og kraftlag i Hordaland og Nord-Rogaland. 76 % av aksjene er i offentlig eie direkte. SKL driver 8 egne kraftverk i Kvinnherad, Fusa og Stord kommuner. I tillegg har kraftlaget en eierandel på 8,75 % i Sima kraftanlegg i Eidfjord kommune. Total midlere årsproduksjon er 1 405 GWh, med en samlet ytelse på 330 MW.

Eksisterende forhold i vassdraget

Blådalsvassdraget ligger i Kvinnherad og Etne kommuner på sørvest-siden av Folgefonna, jf. kartbilag bakerst i innstillingen. Blåelva har sitt utspring på Folgefonna og renner til sjøen innerst i Matrefjorden. Vassdraget har en lengde fra sjøen til Inste Botnane på ca. 30 km og har et totalt nedbørfelt på 165 km². I tillegg er nedbørfeltet til Blomsterskardsvatn,

10,4 km², og Kvanndalsvatn, 3,5 km², overført til Blådalsvassdraget.

SKL har tidligere bygd ut en rekke kraftverk, regulerings- og overføringsanlegg i Blådalsvassdraget. Kraftutbyggingen tok til i 1947 og kraftproduksjonen kom i gang i 1953. Det har vært en mer eller mindre kontinuerlig utbygging frem til 1991. I hovedvassdraget gjelder dette kraftstasjonene Blåfalli I, II, III, og IV og reguleringsmagasinene Fjellhaugvatn, Staffivatn/Jamtelandsvatn, Blådalsvatn, Midtbotnvatn og Møsevatn. I tillegg kommer Staffi kraftverk som ble satt i drift sommeren 2000 og Blåfalli V kraftstasjon som ble satt i drift i 2002. Avløpet fra Blomsterskardsvatn ble overført til Blådalsvassdraget på slutten av 1960-tallet. Overføring av fire nedbørfelt fra Svelgenområdet til Møsevatn, som det ble gitt konsesjon til i 2002 er under arbeid. I 2002 ble det også gitt konsesjon til heving av HRV i Midtbotnvatn med 1,0 m, som det nå er lagt til rette for ved at overløpet er hevet tilsvarende.

SKLs ervervs- og reguleringskonsesjoner i Blådalsvassdraget er gitt på ubegrenset tid. For hoveddelen er det adgang til revisjon av vilkårene etter 50 år regnet fra 22.10.1948.

Det omsøkte nye kraftverket Blåfalli kraftverk – Vik skal erstatte de eksisterende kraftverkene Blåfalli I og II. Influensområdet for inngrepene knyttet til bygging av kraftverket og tilhørende kraftlinjer kan deles i tre hovedområder:

- Opstveitvatnet med bebyggelse i Opstveit og Vik
- Orradalen med innfartsåre/vei
- Indre Matre med klyngetun, jordbruksmark, kulturminner og Blåelva

Områdene er tydelig avgrensede landskapsrom, men alle er preget av kraftledninger, og Opstveitvatnet og Orradalen er også preget av andre byggverk i tilknytning til eksisterende kraftutbygging. Tippområder brukt i forbindelse med eksisterende kraftutbygging er i dag lite synlige pga. gjengroing. Utløpet fra eksisterende Blåfalli II kraftverk renner ut i nordenden av Opstveitvatnet og har siden det ble etablert tidlig på 1950-tallet medført at vannet har fått en dominerende tilførsel av kaldt brevann som har gjort vannet uklart og gitt det en svak grønnfarge. Opstveitvatnet er omkranset av et fjellområde i sør-øst og av en langstrakt ås i nord-vest (”Åsen”). Flere bekker renner ned mot Opstveitvatnet fra fjellområdet, mens Åsen er preget av to eksisterende 300 kV kraftlinjer langs toppen av åsryggen og to 66 kV kraftlinjer langs nordvestsiden av Opstveitvatnet. Åsen har tynn skogvegetasjon og større områder med bart fjell. Ved foten av nordsiden av Åsen renner Blåelva som har utløp i Indre Matre. Indre Matre er preget av gammel bosetting med tilhørende kulturlandskap/dyrket mark og av den forholdsvis flate anadrome delen av Blåelva og utløpsosen.

Orradalen, lia nordøstover fra Opstveitvatnet, er preget av bebyggelse nederst og ellers av offentlig bilvei, anleggsvei, kraftlinjer og rørgate til kraftverket Blåfalli II. Fra bilveien som går i svinger opp lia er det utsikt mot Opstveitvatnet og landskapet rundt. Eksisterende Blåfalli II kraftverk får sitt tilløp fra Fjellhaugvatnet som er det nederste reguleringsmagasinet i Blådalsvassdraget. Blåelva nedstrøms Fjellhaugvatnet får derfor kun tilførsel av vann fra det lokale nedbørfeltet og fra forholdsvis sjeldne overløp over dammen i Fjellhaugvatnet.

Omsøkt plan

Omsøkt plan er et av prosjektene i en generalplan for Blådalsvassdraget utarbeidet av SKL. Generalplanen gjelder opprusting og utvidelse av kraftproduksjonen i vassdraget og er sammensatt av 9 delprosjekter med et samlet kraftpotensiale på knapt 300 GWh ny kraft. Gjennomføring av omsøkt prosjekt med bygging av Blåfalli kraftverk – Vik er beregnet å gi 107 GWh ny kraft. Av generalplanens øvrige 8 prosjekter er 4 allerede gjennomført: Staffi kraftverk (26 GWh), Blåfalli V kraftverk (25 GWh), overføring fra Svelgen til Møsevatn (22 GWh) og heving av HRV med 1 m i Midtbotnvatn (2 GWh). I tillegg til Blåfalli kraftverk – Vik gjenstår 4 prosjekter som kan gi tilsammen ca. 110 GWh/år ny kraftproduksjon. Ingen av de gjenstående prosjektene er foreløpig meldt eller omsøkt. Gjennomføring av to av prosjektene vil medføre ytterligere økt produksjon i Blåfalli kraftverk – Vik utover ovennevnte 107 GWh/år, henholdsvis 11 og 14 GWh/år.

Kraftverk

SKL ønsker å ruste opp og utvide produksjonskapasiteten mellom Fjellhaugvatnet og Matrefjorden ved å erstatte eksisterende kraftverk Blåfalli I og II med et nytt kraftverk "Blåfalli kraftverk – Vik" med installert effekt på 180 MW.

Dagens Blåfalli II er det eldste og største kraftverket til SKL. Det er en stasjon i dagen med 4 aggregater med samlet installasjon på 72 MW som ble satt i drift fra 1953 til 1963. Fallhøyden er 333 m, og midlere produksjon ca. 540 GWh/år, noe som gir en brukstid på mer enn 7500 timer i året. Den høye brukstiden medfører at belastningen på stasjonen er stor. Vedlikehold og revisjoner må derfor planlegges nøye og utføres raskt for å unngå produksjonstap. Anlegget ligger langt nede i vassdraget og den begrensede kapasiteten hindrer full utnyttelse av det totale produksjonspotensialet i Blådalsvassdraget. Blåfalli II har 2 trykkrør. Deler av det eldste røret er smisveist, og NVE har av sikkerhetsmessige hensyn krevd at disse delene er skiftet ut innen år 2012. Kraftanlegget i sin helhet er godt vedlikeholdt og i god stand.

Blåfalli I kraftstasjon er innsprengt i fjell ved Vik og utnytter fallet på 27,5 m mellom Opstveitvatnet

og sjøen. Stasjonen har et aggregat med ytelse 9 MW og en midlere årlig produksjon på 43 GWh. Blåfalli I ble satt i drift i 1984.

Fjellrommet som i dag benyttes til Blåfalli I skal benyttes til det nye kraftverket. Det er planlagt en driftstunnel fra eksisterende inntak i Fjellhaugvatnet. Eksisterende utløp fra Blåfalli I skal benyttes som nå.

Kraftverkene Blåfalli I og II nedlegges og Opstveitvatnet tilbakeføres til tilnærmet samme tilstand som før utbygging.

Overføringer

Omsøkt plan omfatter inntak av Fossabekken (0,9 km²) og Kvernabekken (0,45 km²) på driftstunnelen. Inntaket av Fossabekken er beregnet å gi 2,4 GWh/år og inntaket av Kvernabekken 1,2 GWh/år. Begge bekkene renner i dag naturlig til Opstveitvatnet fra fjellområdet i sør-øst. Søker har i sine kommentarer til høringsuttalelsene anført at inntaket av Kvernabekken er vurdert på nytt på bakgrunn av høringsuttalelsene, og søker har etter dette ut fra en helhetsvurdering valgt å trekke denne delen av søknaden.

Reguleringer

Planen omfatter ingen nye reguleringsmagasiner eller reguleringsgrenser. Reguleringen av Fjellhaugvatnet og øvrige magasiner i Blådalsvassdraget er planlagt videreført tilnærmet som i dag.

Tunnelmasser/tipper, veier og riggområder

Tunnelarbeidene i kraftstasjonsområdet ved Matrefjorden/Opstveitvatnet blir drevet fra eksisterende tilkomsttunnel til Blåfalli I. Tunneldriften her gir omtrent 120 000 m³ løsmasser. Søker har foreslått å plassere massene som en utvidelse av eksisterende molo for småbåthavnen i Vik. Tunnelarbeidene for selve driftstunnelen er planlagt å skje fra et tverrslag i Skavdalen rett øst for Orradalen og like ved eksisterende tverrslag. Tunneldriften her gir omtrent 280 000 m³ løsmasser. Massene er foreslått plassert like i nærheten i én større og én mindre massetipp. Søker har i sine kommentarer til høringsuttalelsene gjort oppmerksom på at SKL og Kvinnherad kommune har inngått en utbyggingsavtale som blant annet innebærer at 80 000 m³ steinmasser kan bli transportert bort til andre formål i løpet av anleggstiden.

En del av eksisterende anleggsvei i Skavdalen må legges om for å oppnå sikker transport av tunnelmassene. Utbyggingen vil ikke kreve opprusting eller nybygging av offentlige veier.

Eksisterende verksteder og innkvarteringsmuligheter etablert i forbindelse med tidligere kraftutbygging kan benyttes ved den omsøkte utbyggingen. I tillegg vil det være behov for en midlertidig

mannskapsbrakke, som er planlagt plassert ved siden av SKLs verkstedeiendom ved nordenden av Opstveitvatnet.

Kraftlinjer og koblingsanlegg

Det er ikke behov for å bygge nye anleggskraftlinjer i forbindelse med anleggsarbeidet fordi eksisterende 22 kV linjer til Skavdalen og Vik/Blåfalli I kan benyttes.

De ulike kraftverkene i Blådalsvassdraget mater produksjonen inn på nettet med 22, 66 og 300 kV spenning. Den økte kraftproduksjonen i det nye kraftverket gjør det nødvendig med en ny 2,3 km lang 300 kV kraftlinje frem til Blåfalli transformatorstasjon beliggende ved nordenden av Åsen. I friluft over det nye kraftverket er det planlagt bygd et enkelt 300 kV koblingsfelt og en endemast for den nye linjen. Det er også planlagt levert kraft med 66 kV spenning fra det nye kraftverket. I fjellhallen for kraftverket vil det da bli montert et nytt 66 kV koblingsanlegg. Primært blir det søkt om å føre en ny kabel herfra, opp gjennom eksisterende ventilasjonssjakt og videre i grøft østover over elven ut av Opstveitvatn til en endemast for ny 66 kV luftledning til Blåfalli II. Den nye linjen er planlagt ført parallelt med eksisterende 22 kV og 66 kV linjer langs vestsiden av Opstveitvatnet. Blåfalli II skal fremdeles benyttes som 66 kV koblingsanlegg.

Kraftproduksjon og utbyggingskostnader

Det nye prosjektet er begrunnet med at det kan hentes ut større produksjonsverdi fra vassdraget enn i dag. Dette oppnås ved å minske falltapene, vinne inn fallhøyde i avløpet til Blåfalli II, bedre virkningsgraden i det nye kraftverket og redusere flomtapene.

Utbyggingen vil i henhold til søknaden gi 107 GWh/år ny kraft, fordelt med 87 GWh vinterkraft og 20 GWh sommerkraft. I tillegg til den beregnede økningen av produksjonen kommer verdien av å kunne kjøre den samlede produksjonen i Blådalsvassdraget mer optimalt i forhold til prisene på kraft. Utbyggingskostnaden er beregnet til 420 mill. kroner. Dette gir en utbyggingspris på 3,93 kr/kWh. Den planlagte installerte effekt på 180 MW er en økning på 100 MW i forhold til dagens installasjoner i kraftverkene Blåfalli I og II.

Rettigheter og grunneierforhold

SKL eier fallrettighetene i Blåelva mellom Fjellhaugvatnet og sjøen og fallrettigheten i Kvernabekken. Rettigheten i Fossabekken eies av private. SKL regner med å oppnå en minnelig avtale med grunneier om erstatninger.

SKL er en stor grunneier i området som berøres av planene, og eier blant annet grunnen ved anleggsområdene i Skavdalen og ved Vik. I forbindel-

se med bygging og drift av ny 300 kV kraftlinje mellom Vik og Blåfalli transformatorstasjon må det erverves nødvendige rettigheter for de eiendommene der SKL ikke allerede har slike rettigheter. SKL tar sikte på å skaffe seg nødvendige rettigheter gjennom minnelige avtaler eller gjennom ekspropriasjon og skjønn.

Alternative løsninger

Omsøkt plan, med et nytt kraftverk til erstatning for eksisterende kraftverker Blåfalli I og II, omfatter inntak av Fossabekken og Kvernabekken på driftstunnelen til det nye kraftverket. Søknaden m. KU beskriver virkningene av å utelate inntaket av den ene eller begge bekkene. Alternativet til omsøkt plan er videre drift av Blåfalli I og II uten endringer. Dette er mulig fordi begge kraftverkene er i god stand som følge av godt vedlikehold og oppgraderinger gjennom årene.

Søker har beskrevet og utredet to alternativer for ny 300 kV linje mellom det nye kraftverket og Blåfalli transformatorstasjon. Sokers prioriterte alternativ, alternativ A, går skrått opp lia til toppen av Åsen og følger videre samme trasé langs åsryggen som to eksisterende 300 kV linjer. Alternativ B går nærmere Opstveitvatn frem til nordenden av vannet og herfra parallelt med fylkesveien frem til Blåfalli transformatorstasjon.

Som alternativ til ny 66 kV linje mellom Vik og Blåfalli II er det subsidiært søkt om å føre to kabelsett fra 66 kV koblingsanlegg i fjellhallen ved det nye kraftverket og via jordkabler koble seg til eksisterende 66 kV luftlinjer rett øst for elven ut av Opstveitvatn. Dette alternativet gir ingen nye linjer, men tre 66 kV felt i koblingsanlegget mot et felt i primært omsøkt alternativ. Eksisterende 66 kV luftlinje mellom Blåfalli II og Blåfalli transformatorstasjon blir også ved dette alternativet nedlagt.

Forholdet til Samlet plan (SP), Verneplan for vassdrag (VP) og andre vernevedtak

Planer for bygging av nytt Blåfalli II kraftverk, her kalt Blåfalli kraftverk – Vik, og overføring av deler av Hattebergvassdraget og Londalsvassdraget ble fremmet i flere ulike alternativer i Samlet plan for vassdrag både gjennom St.meld. 63 (1984-85) og St.meld. 53 (1986-87).

Både Hattebergvassdraget og Londalsvassdraget ble vernet i Verneplan IV for vassdrag og er derfor ikke lenger aktuelle for overføring til Blåfalli kraftverk - Vik. NVE vurderte i 1997 en utbygging av Blåfalli kraftverk - Vik uten disse overføringene til å ligge innenfor Samlet plan kategori I.

Blådalsvassdraget eller det lokale vassdraget med Opstveitvatn er ikke vernet i Verneplan for vassdrag.

Det er ikke fremmet andre verneplaner eller fattet vernevedtak for øvrig som berører planene for utbygging.

Forholdet til fylkeskommunale og kommunale planer

Hordaland fylkeskommune har ikke i forbindelse med fylkesplan eller fylkesdelplaner fattet vedtak som er til hinder for gjennomføring av omsøkte tiltak.

Området som berøres har i gjeldende kommunepplan status som LNF-område. Det omsøkte tiltaket kommer ikke i konflikt med kommunale planer.

Tiltakets virkninger

Ved omtale av tiltakets virkninger forutsettes at Kvernabekken tas ut av prosjektet slik SKL har gått inn for i sine kommentarer til høringsuttalelsene.

Fordeler

SKL er tillagt planleggings- og koordineringsansvaret for regionen Sunnhordland og Nord-Rogaland når det gjelder kraftsystemplan. Kraftsystemansvaret er pålagt fra NVEs side for å sikre et systematisk og langsiktig arbeid når det gjelder energiplanlegging. Regionen har i dag en underdekning når det gjelder energi på ca. 5 600 GWh/år og når det gjelder effekt ca. 500 MW. Underdekningen skyldes først og fremst behovet i den kraftkrevende industrien. Ny produksjon i regionen vil redusere ubalansen mellom kraftproduksjon og forbruk i denne delen av landet. Dette kan bidra til at utbygging av ny overføringskapasitet i sentralnettet kan skyves ut i tid.

Økningen i energiproduksjonen er beregnet til 107 GWh/år, herav 87 GWh/år vinterkraft og 20 GWh/år sommerkraft. I tillegg kommer verdien av å kunne produsere elektrisk kraft når etterspørselen er størst. Det er planlagt en økning i installert effekt på ca. 100 MW. Investeringskostnadene er beregnet til ca. 420 mill. kroner. Dette gir en utbyggingskostnad på 3,93 kr/kWh.

Det er regnet med ca. to og et halvt års byggetid. Ca. 150 mill. kroner av investeringskostnaden vil gå med til anleggsarbeidene som skal utføres lokalt. Dette vil gi økt etterspørsel etter varer og tjenester og bidra til sysselsetting i anleggsperioden. På det meste vil ca. 100 personer utføre direkte anleggsarbeid i Matre. I driftsfasen vil det ikke bli endringer i bemanningssituasjonen i forhold til dagens situasjon.

Kvinnherad kommune vil få økte inntekter pga. økt skattegrunnlag.

Opstveitvatnet blir tilbakeført til tilnærmet de samme naturlige uregulerte forholdene som eksisterte før Blåfalli II kraftverk ble satt i drift i 1953. Vannet vil i de fleste vintrene bli islagt, noe som vil kunne være positivt når det gjelder friluftsktivite-

ter. Innholdet av uorganisk materiale fra breerosjonen vil forsvinne, og dette vil medføre klarere vann og dermed større siktedyp. Det vil bli vesentlig varmere overflatevann om våren og sommeren. Natte-tåken som lett dannes om sommeren i dag vil sannsynligvis bli av mindre omfang og hyppighet. Vannføringen ut av vannet blir ca. 85 % av vannføringen i naturlig tilstand dersom Fossabekken blir fraført.

Skader og ulemper

De tekniske tiltakene i forbindelse med overføringene vil først og fremst være inntaket i Fossabekken, massetippene i Skavdalen, utvidelse av moloen i Vik og ny 300 kV linje fra Vik til Blåfalli transformatorstasjon. Inntaket i Fossabekken vil bare bli synlig helt lokalt i juvet der bekken renner, men vannføringen som bidrar til å skape liv til landskapet vil bli borte nedstrøms inntaket og dermed redusere landskapsopplevelsen. Bekkeinntaket vil redusere omfanget av inngrepsfrie naturområder sone 2 (1-3 km fra tyngre tekniske inngrep) noe (0,8 km²). Massetippene som er planlagt plassert i Skavdalen vil bli lite dominerende i landskapet selv når de er nyetablert, og vil bli mindre synlig etter hvert som tilretteleggingen for etablering av vegetasjon får virke. Tippene vil ha liten virkning for landskapsopplevelsen i influensområdet. Utvidelse av moloen ved småbåthavna i Vik forventes ikke å gi negative konsekvenser. Pga. vesentlig økt ferskvannstilførsel fra utløpselva fra Opstveitvatnet om vinteren kan det bli islegging i småbåthavna i perioder. Koblingsanlegget og de to første mastene for ny 300 kV kraftlinje vil, for begge de omsøkte alternativene, ha negativ virkning for landskapsopplevelsen ved sørvestenden av Opstveitvatnet. En enebolig og et småbruk blir spesielt berørt pga. nærføring. Kraftledningen vil kunne medføre økt fare for fuglekollisjoner, men det er ikke forventet store konflikter. Ved den foreslåtte plasseringen av første mastepunkt er det et potensial for å finne en steinalderboplass.

Fordi Opstveitvatnet vil bli islagt i de fleste vintrene mens det i dag stedvis er åpent, må flere arter av ender som i dag bruker vannet vinterstid finne annet område. Dette er en følge av at vannet blir tilbakeført til tidligere naturtilstand. I KU er det pekt på at Matrefjorden kan være et alternativ for endene. Nedlegging av Blåfalli II kraftverk, og dermed også sannsynligvis et fiskeoppdrettsanlegg som benytter det varme kjølevannet fra kraftverket, vil sannsynligvis føre til at størrelsen på røya går ned fordi tilgangen på forspill blir borte. Det blir også vanskeligere forhold for selvrekuttering av ørretbestanden fordi gytemuligheten i utløpskanalen fra kraftverket blir borte.

Det vil bli færre situasjoner med overløp til Blåelva fra Fjellhaugvatnet, men det er ikke overløp over dammen hvert år i dag heller. Færre situasjoner med overløp vil sannsynligvis ikke påvirke re-

krutteringen eller oppvekstforholdene for fiskebestanden i særlig grad.

Det forventes bare små virkninger for jakt og friluftslivsinteresser og da i hovedsak begrenset til anleggsperioden. I anleggsperioden vil det også kunne oppstå konflikter med enkelte fuglearter dersom arbeider foregår i spesielt sårbare perioder.

Godkjenning av konsekvensutredningen (KU)

Melding om det planlagte tiltaket med tilhørende forslag til konsekvensutredningsprogram ble sendt på høring i august 2000. NVE fastsatte utredningsprogram, etter rådføring med Miljøverndepartementet, i brev datert 06.07.2001.

I forbindelse med utarbeidelsen av KU har SKL fått utarbeidet egne fagrappporter for temaene hydrologi, landskap og ferskvannsekologi.

Ved oversendelse av høringsuttalelser til søknad/KU til SKL for kommentar viste NVE til befarings 8. januar 2002 i Matre der NVE ba om alternativer til den foreslåtte fremføring av 300 kV fra kraftstasjonen og forbi boligen til familien Leiknes. SKL har etter dette fått utarbeidet flere alternativer for plassering av koblingsstasjon/linjeføring og har også fått utarbeidet en fotovisualisering av søkers prioriterte alternativ og et av de øvrige. Materialet forelå før sluttbefaringen i juni 2002. NVE anser med dette at forholdene omkring 300 kV linje ved Vik er tilstrekkelig belyst. Materialet vil også bli brukt ved endelig valg av alternativ når det skal vurderes konsesjon etter energiloven.

I vår vurdering av KU vil vi diskutere krav som er fremmet om tilleggsutredninger. Det har i uttalelsene kommet enkelte kommentarer til KU som ikke har resultert i krav om ytterligere utredninger. Disse vil i liten grad bli kommentert her. Ved vår vurdering av krav om tilleggsutredninger legger vi vekt på om disse utredningene kan sies å være av vesentlig betydning for vurderinger og beslutninger i tilknytning til omsøkte planer.

Merknader til KU

Kvinnherad kommune er fornøyd med utredningene i tilknytning til konsesjonssøknaden, men anmoder SKL og Matrefisk AS om å inngå forhandlinger om fremtidig vannforsyning for settefiskanlegget ved Blåfalli II kraftverk. Kommunen viser til egen utbyggingsavtale når det gjelder bruken av tunnelmasser.

Fylkesmannen i Hordaland anbefaler at fremføring av ny 300 kV kraftlinje blir gjort ved hjelp av jordkabel for å unngå konflikt mellom bebyggelsen og nye master i Vik. Alternativt mener fylkesmannen at sjøkabel inn Matrefjorden bør vurderes.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) mener spørsmålet om effekten av minstevannføring i Blåelva er behandlet noe lettvtint i KU og at det derfor må foretas ytterligere undersøkelser/vurderinger før

spørsmålet om minstevannføring blir avgjort. DN har ikke andre merknader til KU.

Riksantikvaren mener KU gir en oversiktlig fremstilling av tiltaket, verdier i området og konsekvensene, men mener tippområdene og anleggsvei i Skavdalen ikke er godt nok visualisert og at de estetiske konsekvensene av tiltaket kunne ha vært bedre vurdert. Riksantikvaren ser helst at undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 oppfylles før konsesjonsvedtak fattes og mener at mulighetene for funn av kulturminner i sjøen som berøres av den planlagte utvidelse av moloen ved Vik ikke er vurdert. Riksantikvaren har for øvrig gjort oppmerksom på at Hordaland fylkeskommune, på bakgrunn av KU, har planlagt en arkeologisk undersøkelse etter § 9 i kulturminneloven til vår/sommer 2002. Fylkeskommunen vil også ta kontakt med Bergen sjøfartsmuseum angående marinarkeologiske undersøkelser ved utvidelse av moloen ved Vik.

Post- og teletilsynet mener konsesjonssøker må innhente opplysninger fra eventuelle lokale private og/eller offentlige telenett for å vurdere behovet for vernetiltak mot forstyrrende og farlig påvirkning fra energinett.

Statens vegvesen Hordaland viser til at vegkontoret har mottatt tilbud fra SKL angående alternativ bruk av tunnelmasser. Vegkontoret synes tilbudet er interessant og vil vurdere om overskuddsmasserne kan brukes til veiutbedring.

Matre bygdelag henstiller om at SKL og eier av oppdrettsanlegget ved Blåfalli II kraftverk kommer sammen for en konstruktiv dialog om flytting av oppdrettsanlegget til Vik.

Astrid og Asbjørn Leiknes mener det må finnes andre alternativer for fremføring av 300 kV kraftlinje enn de som er vist i søknaden/KU og som vil være mer skånsomme for miljøet og ikke er til ulempe for naboer verken helsemessig eller estetisk.

Marine Harvest avd. Matre mener at tunnelmasser bør brukes til å planere et område innenfor eksisterende båthavn og i strandsonen slik at det kan etableres et areal som kan benyttes av et flyttet oppdrettsanlegg eller annen næringsvirksomhet.

NVEs kommentarer

Alternativer

Konsekvensutredningen dekker utnyttelsen av fallet mellom Fjellhaugvatnet og fjorden i et nytt kraftverk, med og uten inntak av Fossabekken og Kvernabekken på driftstunnelen. Søker har også beskrevet virkningene av å drive eksisterende kraftverk videre som i dag. For 300 kV linjefremføring er traséer langs Opstveitvatnet og over Åsen utredet. KU inneholder også alternativer for fremføring av 66 kV mellom Vik og Blåfalli II. I tillegg er det i etterkant av KU utredet flere alternativer for 300 kV linjefremføring på den første strekningen ved Vik.

Alternativene som er utredet tilfredsstillende fastsatt KU program. I tillegg er det lagt frem alternativer for fremføring av kraftlinjer som sammen med KU gir NVE tilstrekkelig grunnlag for å ta stilling til spørsmålet om vassdragskonsesjoner. Basert på erfaringstall vil alternativer med jord-/sjøkabel langs eller i Opstveitvatnet eller inn Matrefjorden koste i størrelsesorden 15-25 mill. kroner (3-5 ganger) mer enn omsøkte alternativer med luftlinje. NVE finner det urimelig å pålegge utbygger slike alternativer og anser det derfor uaktuelt å utrede disse.

Faglig innhold/fagutredninger

Minstevannføringer

Søker har i sine kommentarer til høringsuttalelsene anført at hydrologisk fagrapport forelå før utarbeidelse av KU-rapporten, og at det her kom klart frem at det ble små endringer i Blåelva nedstrøms Fjellhaugvatnet som følge av det omsøkte tiltaket. Dette skyldes ifølge fagrapporten at det også i eksisterende situasjon bare forekommer sporadiske overløp over dammen på Fjellhaugvatnet. SKL kan derfor ikke se at det er nødvendig med ytterligere undersøkelser av det biologiske mangfoldet pga. virkninger som følger av det planlagte tiltaket.

NVE viser til at KU inneholder en beskrivelse av endringene i vannføring for Blåelva og en fotovisualisering av forholdene ved to ulike vannføringer, den ene tilnærmet lik alminnelig vannføring i uregulert tilstand som igjen er tilnærmet lik midlere vannføring i dag. Den andre vannføringen var noe over det dobbelte. Gyteforhold og oppvekstforhold i Blåelva er vurdert. Det samme er virkningene for kraftproduksjon, fisk og fiskeinteresser ved ulike minstevannføringer nedstrøms Fjellhaugvatnet. Det arbeidet som er gjort tilfredsstillende kravene i det fastsatte utredningsprogrammet og danner sammen med forvaltningens erfaring med vurdering av minstevannføringer tilstrekkelig grunnlag til å ta stilling til behovet for minstevannføring og størrelsen på denne i Blåelva. Vi kan ikke se at ytterligere utredninger skal kunne gi vesentlig bedre grunnlag for dette arbeidet.

Visualisering av inngrep

KU inneholder en visualisering av virkningene av anleggsvei i Skavdalen, plassering av tunnelmasser i Skavdalen og ved Vik og en visualisering av de to alternative 300 kV linjefremføringene. Det er også gjennomført en fotovisualisering av alternativer for 300 kV linjefremføring på den første strekningen ved Vik. I KU er det angitt at tippområdene i Skavdalen blir anlagt slik at de i liten grad vil bli synlige i omgivelsene. Estetiske forhold ved øvrige inngrep i landskapet er også vurdert i KU.

Visualiseringen av de tekniske inngrepene tilfredsstillende kravene i fastsatt KU-program. Det har

også vært lagt vekt på å vurdere de landskapsmessige virkningene av de tekniske inngrepene under sluttbefaringen i området.

Tunnelmasser

Søker skriver i sine kommentarer til høringsuttalelsene at det er inngått en egen utbyggingsavtale med Kvinnherad kommune som blant annet innebærer at SKL i anleggstiden vil opplaste og transportere inntil 80 000 m³ steinmasser til utbedring av fylkesvei, anlegg av skytebane, anlegg av motorsportsenter og til bruk ved skisenter. SKL skriver også at selskapet ikke vil motsette seg at steinmasser fra kraftverksutbyggingen ved Vik blir brukt til andre formål enn utvidelse av moloen her dersom private eller offentlige interesser finner dette fornuftig. Det fremgår av høringsuttalelsen fra Statens vegvesen at SKL også har tilbudt tunnelmasser til vegvesenet. SKLs forutsetning for alternativ bruk av steinmassene er at uttaket begrenser seg til anleggsperioden og at det foreligger godkjente planer.

Etter NVEs syn har SKL vurdert bruk av tunnelmassene i tråd med kravene i fastsatt utredningsprogram, og SKL synes for øvrig å ta sikte på å legge forholdene til rette for en god samfunnsmessig utnyttelse av steinmassene. Tippområdene i Skavdalen vil for øvrig bli vesentlig redusert dersom mulighetene for alternativ bruk av massene blir tatt i bruk.

Kulturminner

Søker skriver i sine kommentarer til høringsuttalelsene at nødvendige undersøkelser vil bli foretatt på Vik før en eventuell utvidelse av moloen. I KU er det foretatt en faglig vurdering av potensialet for funn av automatisk fredete kulturminner i områdene for tekniske inngrep. NVE har senere mottatt kopi av brev til SKL fra kulturseksjonen i Hordaland fylkeskommune datert 15.10.2002 angående foreløpig uttalelse om kulturminner. Kulturseksjonen vil gi endelig uttalelse når dateringen foreligger og den kulturhistoriske rapporten er ferdigstilt. NVE mener etter dette at det foreligger tilstrekkelig grunnlag for å ta stilling til søknaden om vassdragskonsesjoner. Detaljerte undersøkelser og eventuell justering av planene kan gjøres i forbindelse med detaljplanarbeidet.

Øvrige merknader

SKL har orientert oss om at selskapet har undersøkt behovet for vernetiltak i forhold til eventuelle private og offentlige telenett. Det er fastslått at det kun er Telenor Telecom Solutions AS som har telenett i det berørte området, og dette nettet er offentlig. Det kan oppstå behov for vernetiltak i forbindelse med fremføring av ny 300 kV kraftlinje og tilhørende koplingsstasjon på Vik. SKL har vært i kon-

takt med Telenor Telecom Solutions AS som har opplyst at nytt 300 kV koplingsanlegg vil medføre behov for vernetiltak. Det samme gjelder 300 KV kraftlinje etter alternativ B, mens valg av alternativ A ikke medfører behov for vernetiltak. Nødvendige vernetiltak og tilhørende kostnader kan ikke fastsettes før endelig plassering av linje og koplingsanlegg er bestemt. NVE forutsetter at endelige vernetiltak blir avklart mellom partene.

I følge høringsuttalelsen fra Marine Harvest AS gir oppdrettsanlegget basert på kjølevannet fra Blåfalli II kraftverk sysselsetting til tre faste stillinger pluss ekstrahjelp i perioder. Bruken av kjølevannet er basert på en privatrettslig avtale mellom eieren av oppdrettsanlegget og SKL som gjelder til 15.09.2004. Etter at Blåfalli II kraftverk blir lagt ned er grunnlaget for videre drift sterkt redusert eller ikke lenger til stede. En eventuell deltagelse fra SKLs side når det gjelder flytting av oppdrettsanlegget og/eller forsyning av oppdrettsanlegget med vann er etter NVEs syn et privatrettslige forhold som ligger utenfor rammene for en KU.

NVEs konklusjon

KU for det omsøkte kraftutbyggingsprosjektet gir etter NVEs vurdering en tilfredsstillende fremstilling. KU belyser utbyggingsprosjektets vesentlige konsekvenser og gir tilstrekkelig grunnlag for å ta stilling til de enkelte deler av prosjektet.

NVE mener at konsekvensutredningen for bygging av Blåfalli kraftverk – Vik og omsøkte overføringer, sammen med foreliggende kunnskap og kommentarer fremkommet gjennom høringen og tiltakshavers kommentarer til disse, tilfredsstillende fastsatt utredningsprogram og plan- og bygningslovens krav til konsekvensutredninger. Vi konkluderer derfor med at utredningsplikten for søknaden om bygging av Blåfalli kraftverk – Vik m.m. er oppfylt, jf. plan- og bygningslovens § 33-6.

NVEs kommentarer til og vurderinger av konsesjonssøknaden

Søknaden ble sendt til faste høringsinstanser, kunngjort og lagt ut til offentlig høring på vanlig måte i november 2001. I januar 2002 ble det arrangert offentlig møte i Matre i Kvinnherad kommune der NVE informerte om saksgangen og søker orienterte om de tekniske planene og resultatene fra konsekvensutredningen. I forbindelse med sluttbehandlingen har det vært befarig i planområdet med representanter for lokalbefolkningen, Sunnhordland Kraftlag AS og NVE. Uttalelsene fra høringen har vært forelagt søker til kommentar. Søkers kommentarer er gjengitt i sin helhet tidligere i innstillingen.

Vurdering av andre

Innkommne høringsuttalelser er referert foran. Vi gir her en kort oppsummering av hovedsynspunktene i uttalelsene som gjelder omsøkte planer. Uttalelser eller deler av uttalelser som gjelder vilkår for eventuell tillatelse vil bli kort referert her, men kommentert under eget avsnitt om vilkår senere i innstillingen.

Kvinnherad kommune tilrår konsesjon slik det er søkt om, og tilrår videre at ny 300 kV kraftlinje blir bygd etter alternativ A over Åsen. Kommunen ber SKL finne best mulig løsning for familien Leiknes når det gjelder detaljplanleggingen av utbyggingsprosjektet. Dette vil gjelde løsningen for 300 kV koblingsstasjon og den første strekningen for 300 kV kraftlinje. Kommunen anfører at planområdet har status som LNF-område i gjeldene kommuneplan og at planene for Blåfalli kraftverk – Vik ikke kommer i konflikt med kommunale planer. Kommunen viser for øvrig til at SKL og kommunen arbeider med en utbyggingsavtale der det blir lagt opp til en rekke samarbeidstiltak.

Hordaland fylkeskommune, fylkesutvalget, tilrår at SKL får bygge Blåfalli kraftverk – Vik og ny 300 kV kraftlinje mellom Vik og Blåfalli transformatorstasjon, men krever at undersøkelsesplikten i forhold til § 9 i kulturminneloven må ivaretas før anleggsstart for de arealene som blir omfattet av tiltaket. Fylkesrådmannen påpeker i sin saksfremstilling at inntaket av Fossabekken vil redusere omfanget av inngrepsfri sone 2 (1-3 km fra inngrep), men at dette området er en mindre "øy" av inngrepsfri natur sone 2 og ikke en del av et større inngrepsfritt område. Fylkesrådmannen konkluderte med at den omsøkte utbyggingen i hovedtrekk samsvarer med fremlagte retningslinjer for energi i høringsforslag til Energiplan for Hordaland og vil gi betydelig mengde kraft med svært begrensede konsekvenser.

I brev fra kulturseksjonen i Hordaland fylkeskommune datert 15.10.2002 fremgår at det er avdekket to nye kulturminner ved gjennomført kulturhistorisk registrering i felt for berørte områder. Det ene som ligger på Vik er automatisk fredet pga. alder og må tas hensyn til dersom det velges jordkabel for fremføring av 300 kV på den første strekningen fra koblingsstasjonen. Det andre som ligger i Skavdalen nær kanten av den planlagte største massetippen er foreløpig ikke datert.

Fylkesmannen i Hordaland mener at den planlagte utbyggingen vil medføre relativt små negative konsekvenser for landskap, vilt og fisk, men at de visuelle konsekvensene ved ny 300 kV kraftlinje vil bli merkbare. Spesielt gjelder dette de to første mastene som er felles for de to foreslåtte alternativene. Fylkesmannen vil ikke motsette seg at det gis konsesjon til bygging av det nye kraftanlegget dersom følgende vilkår etterkommes:

1. Tilbakeføre utløpskanalen fra kraftverket ned mot Opstveitvatnet til et mer naturlig bekkedar, tilpasset den nye vannføringen, og med bedre egnet gyte- og oppvekstsubstrat for ørret.
2. Gjennomføre fiskebiologiske undersøkelser av fiskebestandene i Opstveitvatnet etter ca. 3-4 år, med spesiell fokus på om det blir tilstrekkelig rekruttering av ørret til å opprettholde en akseptabel bestand.
3. Gjennomføre ytterligere tiltak for å sikre ørretbestanden i Opstveitvatnet, dersom undersøkelsene tyder på at dette er nødvendig.
4. Gjennomføre nødvendige biotopforbedrende tiltak i Blåelva for å sikre vandringsmuligheter og gyte- og standplasser for voksen laks og sjøørret.
5. Gjennomføre slipp av lokkeflommer i gytevandringstiden i Blåelva dersom de fysiske tilretteleggingstiltakene nevnt under punkt 4 ikke viser seg tilstrekkelige.
6. Fremføring av ny kraftlinje i Vik må gjøres ved hjelp av jordkabel.

Fylkesmannen mener disse vilkårene må komme i tillegg til de standardvilkår som er vanlige ved tilsvarende konsesjoner. Fylkesmannen forutsetter at tippområdet i Skavdalen utformes på en slik måte at det føyer seg lett inn i terrenget og at det tilsåes med planter som er vanlige på stedet.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) er positiv til at vannressursen i et allerede utbygd vassdrag kan utnyttes mer effektivt uten at det medfører vesentlig større miljøbelastninger og vil derfor ikke motsette seg at fallet mellom Fjellhaugvatnet og Matrefjorden utnyttes i et nytt kraftverk og heller ikke ha avgjørende innsigelser mot omsøkte bekkeinntak. DN mener imidlertid at planene for opprusting ideelt sett burde behandles samtidig med en revisjon av vilkårene for regulering av Fjellhaugvatnet gitt i 1949. DN påpeker at konsesjonene i Blådalsvassdraget påvirker hverandre innbyrdes og at det bør være en målsetting å samordne revisjonstidspunktene for konsesjonene så raskt som mulig.

DN anbefaler at det fastsettes en minstevannføring til Blåelva og at utgangspunktet for vurderingene må være en minstevannføring som minst tilsvarende alminnelig lavvannføring. Fordi DN mener at problemene for anadrom fisk synes å være knyttet til perioder med svært liten vannføring, mener DN at det kan vurderes å ikke gi pålegg i form av slipp av en fast vannmengde, men at slippet kan relateres til faktisk vannføring ved utløpet i fjorden. DN mener at vannføringskravet kan ses i sammenheng med mulighetene til å gjennomføre biotopforbedrende tiltak. Dersom det ikke gis et pålegg om minstevannføring til Blåelva nå, mener DN at det må være en forutsetning at temaet kan tas opp til behandling under en revisjon. Når det gjelder de om-

søkte bekkeinntakene legger DN til grunn at en særskilt utnyttelse av disse bekkeinntakene neppe ville ha utløst konsesjonsplikt. Dersom det ikke settes vilkår om slipp av minstevannføring forbi bekkeinntakene, mener DN at det bør dokumenteres nærmere at dette kan skje uten uakseptabel tap av biologisk mangfold.

DN forutsetter at konsesjonen får standard vilkår for naturforvaltning og at vilkårene må omfatte Fjellhaugvatn, Blåelva nedstrøms Fjellhaugvatn og Opstveitvatn. Konsesjonsvilkårene må etter DNs syn også hjemle pålegg om å iverksette biotopforbedrende tiltak i Blåelva og bekker/utløpskanal til Opstveitvatnet. Utbyggingene i Blådalsvassdraget tilfredsstiller etter DNs syn kriteriene for at det skal utløses årlige tilskudd til Kvinnherad kommune for å fremme vilt/fisk/friluftsliv og mener en årlig sum på 100 000 kroner vil være rimelig. Når det gjelder eventuelt å fastsette et nytt nivå for normalvannstand i Opstveitvatn mener DN lokale synspunkter på spørsmålet bør legges til grunn.

DN vurderer søkers prioriterte alternativ for 300 kV kraftlinje som det minst konfliktfylte, men mener primært at høyspentlinjer bør kables.

Riksantikvaren mener begge kraftlinjene vil være visuelt dominerende i kulturlandskapet og forholdsvist nær bebyggelsen i Vik, men foretrekker alternativ A fordi det vurderes å føre til minst konflikt med landskap og kulturmiljø. Riksantikvaren påpeker at dersom det viser seg at det er konflikt med automatisk fredete kulturminner må saken vurderes av riksantikvaren mht. dispensasjon fra kulturminneloven.

Fiskeridirektoratet peker på at det i følge KU ikke er ventet noen effekt på det marine miljøet med virkninger for fiskeinteresser av det planlagte utslippet til fjorden. Fiskeridirektoratet har derfor ingen innvendinger mot den planlagte utbyggingen, men ber om at det i den videre planleggingen, selv om Marine Harvest AS ikke ønsker å bygge et nytt smoltanlegg i sammenheng med en eventuell kraftverksutbygging i Vik, ikke blir valgt løsninger som i fremtiden gjør det vanskelig å bruke ferskvannet og spillvarmen fra det nye kraftverket til akvakulturformål. Når det gjelder den planlagt utvidelsen av moloen ved Vik gjør direktoratet oppmerksom på at alle tiltak i sjø skal godkjennes av Kystverket 2. distrikt etter særskilt søknad. Direktoratet kan ikke på det nåværende tidspunkt se at en eventuell utvidelse av moloen vil være til hinder for fiskeri og akvakulturinteresser i området, men vil komme tilbake med en nærmere uttalelse når det foreligger en konkret søknad.

Kystverket påpeker at utfylling i sjø krever tillatelse etter havne- og farvannsloven og at Kystverket 2. distrikt er havnemyndighet når det gjelder utvidelsen av moloen på Vik.

Statnett ser det som gunstig at det kommer inn mer effekt i denne delen av kraftsystemet.

Statens vegvesen Hordaland vil vurdere om over-skuddsmasser fra tunneldriften kan benyttes til veiutbedring.

Naturvernforbundet Kvinnherad og Kvinnherad Jeger- og Sportsfiskarlag ser positivt på at SKL vil bygge en ny vann tunnel fra Fjellhaugvatnet for å utnytte energien bedre. Foreningene mener for øvrig at alternativ A er den beste traséen for 300 kV kraftlinje, men at linjen bør bygges slik at småbruket på Vik ikke får to skjemmende stålmaster rett foran husene.

Lagene mener at det bør pålegges minstevannføring i Kvernabekken og Fossabekken og opparbeidelse og vedlikehold av kraftverkskanalen og nedre delen av Fossabekken som gode gyteplasser. Likeledes at det for Blåelva bør pålegges en minstevannføring på 1,1 m³/s og opparbeidelse og vedlikehold av gyteplasser.

Matre bygdalag ønsker at det nye kraftverket skal tilrettelegges for omvisning og at det blir tilrettelagt for et fremtidig godt laksefiske i Blåelva og ved utløpskanalen fra kraftverket.

Gårdsbruk i Indre Matre v/Reidar Skålnes mener at det til nå har vært nok vann til at laksen går opp for å gyte og at Blåelva fortsatt må gis nok vann til dette, alternativt at elva kultiveres slik at behovet for vann blir minst mulig. Det kreves at det blir etablert bedre sikring ved utløpet fra kraftverket slik at det blir trygt å fiske i utløpet.

Astrid og Asbjørn Leiknes protesterer mot at det blir plassert en høyspentmast foran huset deres.

Marine Harvest avd. Matre mener at et eventuelt nytt settefiskanlegg, til erstatning for det som må legges ned når Blåfalli II kraftverk blir nedlagt, må bygges nedstrøms Opstveitvatnet, og at det derfor er helt avgjørende at nedbørfeltet til vannet ikke reduseres.

NVEs vurdering

Sunnhordland Kraftlag AS har tidligere fått konsesjon til erverv av fallene mellom Fjellhaugvatnet og Matrefjorden og har fått nødvendige tillatelser etter vassdragsloven til å bygge ut fallene mellom Fjellhaugvatnet og Opstveitvatnet og mellom Opstveitvatnet og fjorden. De nå omsøkte planene innebærer bedre utnyttelse av allerede utbygde ressurser i Blådalsvassdraget. Det er også søkt om én ny overføring som innebærer inntak av Fossabekken på driftstunnelen til omsøkt nytt kraftverk. NVE legger til grunn at overføring av Kvernabekken ikke er aktuell etter at SKL i sine kommentarer til høringsuttalelsene har trukket denne delen av den opprinnelige søknaden.

Det nye kraftverket skal erstatte to eksisterende kraftverk der det eldste som ble satt i drift i 1953 har begrenset kapasitet og dermed meget lang bruks-

tid. Kraftverket ligger langt nede i Blådalsvassdraget og den begrensede kapasiteten hindrer full utnyttelse av det totale produksjonspotensialet i vassdraget. Omsøkt nytt kraftverk innebærer en økning i installert effekt på 100 MW og en økning i produksjonen på 106 GWh/år medregnet overføring av Fossabekken som representerer 2,4 GWh/år. Størstedelen av produksjonsøkningen, ca. 80 %, vil komme som vinterkraft. I tillegg til produksjonsøkningen kommer fordelen av å kunne kjøre den samlede produksjonen i Blådalsvassdraget når etterspørselen etter kraft er størst. Regionen har i dag en betydelig underdekning av kraft, og det er en fordel å få inn mer kraft i denne delen av kraftsystemet. Utbyggingskostnaden for ny kraft er beregnet til 3,96 kr/kWh.

NVE har gått gjennom søkers kostnadsoverslag og produksjonsberegning og vår gjennomgang stemmer godt overens med søkers beregninger. Ut fra en teknisk/økonomisk vurdering har vi ingen innvendinger mot prosjektet. Isolert sett er prosjektet kostbart, men dette må ses i sammenheng med en bedre utnyttelse av hele vassdraget, og NVE vurderer prosjektet da som fornuftig. I tråd med energiloven er det utbyggers eget ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten.

Omsøkte utbygging vil bety investeringer på 420 mill. kroner over en anleggstid på ca. 2,5 år. Ca. 150 mill. kroner av investeringskostnaden vil gå med til anleggsarbeider som skal utføres lokalt. Dette vil gi økt etterspørsel etter varer og tjenester lokalt og regionalt og bidra til sysselsettingen. Kvinnherad kommune vil få økte inntekter pga. økt skattegrunnlag.

Kvinnherad kommune, Hordaland fylkeskommune, fylkesmannen i Hordaland, Direktoratet for naturforvaltning, Naturvernforbundet Kvinnherad og Kvinnherad jeger- og sportsfiskarlag tilrår at det blir gitt konsesjon til omsøkte tiltak. Noen av de nevnte instansene har forutsatt at det fastsettes nærmere angitte vilkår for konsesjon. Ingen av de øvrige høringsuttalelsene går i mot at det gis konsesjon bortsett fra Marine Harvest AS som går i mot overføring av Fossabekken. Dette er begrunnet med at tilsiget til Opstveitvatnet bør reduseres minst mulig av hensyn til muligheten for å kunne etablere et settefiskanlegg nedstrøms vannet.

Basert på konsekvensutredningen og muligheten for avbøtende tiltak finner NVE at tiltaket i liten grad har negative konsekvenser for biologisk mangfold. Forholdene i Opstveitvatnet blir tilnærmet slik de var før kraftutbyggingen i Blådalsvassdraget. Forholdene i Blåelva nedstrøms Fjellhaugvatnet blir også uendret bortsett fra at overløpene over dammen i Fjellhaugvatnet blir noe sjeldnere. Men heller ikke i dagens situasjon er det overløp fra Fjellhaugvatnet hvert år. Over en årrekke vil årsavløpet

i Vikbekken ut av Opstveitvatnet bli 4-15 ganger større enn i dag.

Vannføringen nedstrøms inntaket i Fossabekken vil bli svært liten og kan oppfattes som en reduksjon i landskapsopplevelsen, men NVE legger vekt på at ingen av høringsinstansene har gått mot overføring av bekken og at reduksjonen i landskapsopplevelse vil være liten og berøre få personer. Dessuten har Fossabekken liten eller ingen betydning som gyteområde eller oppvekstområde for fisk. Inntaket av Fossabekken gir en liten reduksjon, 0,8 km², av inngrepsfri natur sone 2, men dette er et mindre område på en fjelltopp som ikke står i kontakt med andre inngrepsfrie områder. NVE vil for øvrig bemerke at det ikke er konkrete planer for et settefiskanlegg nedstrøms Opstveitvatnet og at Fossabekken representerer en forholdsvis liten reduksjon av tilsiget til Opstveitvatnet, ca. 14 %, når tilsigssituasjonen blir tilbakeført til naturlig tilstand, dvs. før overføring av vann fra Fjellhaugvatnet gjennom Blåfalli II kraftverk.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene, finner NVE at fordelene og nytten av å bygge Blåfalli kraftverk – Vik og overføre Fossabekken i tråd med fremlagte planer er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser og at § 8 i vassdragsreguleringsloven og § 25 vannressursloven dermed er oppfylt.

NVE anbefaler at Sunnhordland Kraftlag AS får tillatelse etter vannressurslovens § 8 til bygging og drift av Blåfalli kraftverk – Vik etter fremlagte planer og etter vassdragsreguleringslovens § 2 til å overføre Fossabekken til driftstunnelen til kraftverket. Vi anbefaler at tillatelsene gis på de vilkår som følger vedlagt.

NVE anbefaler at det gis tillatelse etter oreigningsloven til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter som ikke omfattes av reguleringstillatelsen. Det anbefales også at det gis tillatelse til allmannestevning og forhåndstiltrede.

I NVEs helhetsvurdering inngår også virkningene for miljø, naturressurser og samfunn av nødvendige kraftlinjer og andre elektriske anlegg for å gjennomføre planene. For den første strekningen av ny 300 kV kraftlinje ved Vik, som anses mest konfliktfylt, er det lagt frem ett alternativ i KU. På anmodning fra NVE er det senere lagt frem flere alternativer. Etter NVEs vurdering finnes det akseptable løsninger innenfor disse alternativene. Etter NVEs vurdering medfører ikke de elektriske anleggene skader eller ulemper av et slikt omfang at de har avgjørende betydning for om det omsøkte tiltaket kan tillates eller ikke. NVE vil sluttbehandle søknaden etter energiloven om bygging og drift av de elektriske anleggene når søknaden om tillatelse etter vassdragslovgivningen er avgjort. NVE vil da vurdere

nærmere forhold som er tatt opp i høringsuttalelsene angående elektriske anlegg og ta stilling til alternativer og aktuelle avbøtende tiltak.

Kommentarer til vilkårene

Dersom det blir gitt konsesjoner til utbygging av Blåfalli kraftverk – Vik m.m. vil disse erstatte eksisterende konsesjon med vilkår gitt etter vassdragsloven i 1981 til bygging av kraftverket Blåfalli I.

Vi foreslår at det gis et felles vilkårssett etter vassdragsreguleringsloven og vannressursloven for det nye tiltaket. I vårt forslag til vilkår har vi tatt utgangspunkt i standard vilkår for nye konsesjoner. NVE har ikke funnet grunn til å kommentere poster i vilkårene der det er foreslått brukt standard vilkår uendret og der det ikke har kommet innspill i høringsuttalelsene. For øvrige poster har vi følgende kommentarer:

Post 1 – konsesjonstid

Konsesjonen etter reguleringsloven foreslås gitt på ubegrenset tid da mer enn 2/3 av aksjene i SKL er i offentlig eie. I tråd med vanlig praksis foreslås heller ingen tidsbegrensning for konsesjonen gitt etter vannressursloven.

Tidligere gitte ervervs- og reguleringskonsesjoner for Blådalsvassdraget, inklusive Fjellhaugvatnet, kan revideres etter 50 år regnet fra 22. oktober 1948. DN mener at foreliggende planer for opprusting ideelt sett burde behandles samtidig med en revisjon av vilkårene for Fjellhaugvatnet, spesielt mht. minstevannføring nedstrøms vannet. Ingen øvrige instanser har bedt om at vilkårene blir revidert. I forbindelse med fastsettelse av KU-programmet for utbyggingen ble det etter NVEs syn ikke påpekt skader og ulemper som ga grunnlag for å starte en revisjonssak. Vi kan ikke se at det er påpekt virkninger i konsekvensutredningen som endrer dette synet.

Den foreslåtte konsesjonen etter vassdragsreguleringsloven kan revideres på vanlig måte etter 30 år. I henhold til vannressurslovens § 19 vil vassdragsreguleringslovens bestemmelser om alminnelig revisjon etter 30 år også gjelde for konsesjonen etter vannressursloven. De nå foreslåtte konsesjoner bør ikke være til hinder for at vilkårene for hele hovedvassdraget, inklusive spørsmålet om minstevannføring nedstrøms Fjellhaugvatnet, kan tas opp til alminnelig revisjon slik det er forutsatt i konsesjonene for hovedvassdraget.

Post 2 – Konsesjonsavgifter og næringsfond

Det foreligger ingen krav om størrelsen på avgiftssatsene. I dag betaler SKL konsesjonsavgifter for et avgiftsgrunnlag på 89 337 naturhestekrefter, beregnet etter bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven, for de to kraftverkene Blåfalli I og II.

Konsesjonsavgiftene betales iht. vilkår knyttet til konsesjoner gitt 20.05.1949, 26.10.1956, 09.06.1961, 12.08.1966, 14.07.1989 og 01.03.1999. Dagens avgiftssatser er henholdsvis kr 1,10 – 7,64 pr. nat.hk. til staten og kr 20,00 – 27,08 pr. nat.hk. til kommunene. Den nye reguleringskonsesjonen gir en liten økning i avgiftsgrunnlaget. Vi foreslår at avgiften for den nye reguleringskonsesjonen settes til kr 8,00 pr. nat.hk. til staten og til kr 24,00 pr. nat.hk. til Kvinnherad kommune. Dette er satser som er forelått i det siste.

Det foreligger ingen krav om næringsfond. I vilkårene for tillatelsen etter vassdragsloven til å bygge Blåfalli I kraftverk, gitt ved kgl.res. av 11.09.1981, ble det pålagt SKL å innbetale kr 600 000 til Kvinnherad kommune til et næringsfond. I forbindelse med den foreliggende søknaden har SKL og kommunen inngått en utbyggingsavtale der hovedinnholdet i avtalen er:

- SKL betaler til kommunen kr 10 000 000 til et næringsfond under forutsetning av at kommunen gir sin støtte til den omsøkte utbyggingen.
- SKL skal etter nærmere avtale avstå ca. 150 da til skytebane, ca. 150 da til motorsportsenter og ca. 20 da til utbedring av hovedveien.
- SKL skal i anleggstiden sørge for opplasting fra tipp og transport av inntil 80 000 m³ steinmasser som skal brukes til skytebane, motorsportsenter, skisenter og til utbedring av hovedveien.
- Utbyggingsavtalen er avhengig av at det gis konsesjon som omsøkt og at utbyggingen blir iverksatt.
- Kommunen kan ikke fremme krav om næringsfond eller fond av annen karakter. Dersom konsesjonsmyndighetene likevel pålegger SKL økonomiske ytelser utover konsesjonsavgifter og konsesjonskraft skal slike ytelser gå til fradrag i det avtalte næringsfondet.
- Partene er enige om i samarbeid å hjelpe til med å legge forholdene til rette for at lokale leverandører av varer og tjenester i størst mulig grad skal komme i betraktning ved de enkelte oppdragene i forbindelse med utbyggingen.

NVE finner ikke grunn til å foreslå næringsfond til Kvinnherad kommune utover det som er avtalt med søker.

Post 4 – Byggefrister mv.

NVE foreslår standardvilkåret om byggefrister. Etter § 19 vannressursloven gjelder reguleringslovens frister også for de deler av den omsøkte utbyggingen som får konsesjon etter vannressursloven.

Post 7 – Godkjenning av detaljplaner

Forhold angående utforming og plassering av fysiske inngrep som er tatt opp i høringsuttalelsene

vil bli ivaretatt gjennom detaljplanleggingen av konsesjonsgitte anlegg.

NVE vil generelt bemerke at det er kommunen som forvalter plan- og bygningsloven og at kommunen kan kreve utarbeidelse av reguleringsplaner. Vi vil imidlertid i denne forbindelse vise til ovennevnte utbyggingsavtale mellom SKL og Kvinnherad kommune og punktet om at kommunen skal medvirke til en effektiv saksbehandling. NVE vil oppfordre til at eventuelle ønsker om reguleringsplaner samordnes med NVEs godkjenning av detaljplaner for å unngå uheldig dobbeltbehandling. Vi viser i denne sammenheng også til byggeforskriftene som gir unntak for byggesaksbehandling for saker som behandles etter vassdragslovgivningen. NVE viser også til standardvilkårets krav om at kommunene skal ha anledning til å uttale seg om planer for anleggsveier, massetak og plassering av overskuddsmasser. Dette sikrer etter vårt syn kommunenes deltagelse i detaljplanleggingen. NVE understreker at vilkåret om godkjenning av planer mv. også vil omfatte tidligere inngrep. Når det gjelder bruk av steinmasser til utbedring av hovedveien, til skytebane, motorsportsenter og skisenter ligger planansvaret ikke hos SKL, jf. også utbyggingsavtalen mellom SKL og kommunen.

Eventuelt uttak av masser fra gamle og nye tipper kan bare gjøres etter godkjent plan. Når det gjelder krav om eiendomsrett til tunnelmasser viser vi til standardvilkåret som vil sikre ukontrollert uttak som er uheldig for landskap og miljø.

Søker må legge frem en plan for håndtering av lekkasjer fra tunneler.

NVE forutsetter at SKL holder kontakt med Statens vegvesen angående bruk av tunnelmasser til veiutbedring i veivesenets regi.

I to av høringsuttalelsene er det bedt om at det blir tilrettelagt og utført bedre sikring av utløpet fra kraftverket med tanke på fisket etter laks i utløpsstrømmen. NVE viser til at det ikke blir noen endring i utløpet, men at SKL har sagt seg villig til å drøfte bedre sikring og tilrettelegging dersom det er interesse for dette. Vi viser også til punkt V i utbyggingsavtalen mellom SKL og Kvinnherad kommune og foreslår at nevnte forhold avklares med kommunen i forbindelse med samarbeid om detaljplanene.

I vilkårene for tillatelsen etter vassdragsloven til å bygge Blåfalli I kraftverk, gitt ved kgl.res. av 11.09.1981, er det tatt inn et vilkår om at Opstveitvatnet skal heves permanent til kote 27,5 og at flommen skal avledes gjennom kraftverk og luke i dammen slik at det ikke blir noen flomstigning i vannet. Tidligere normal vannstand var kote 26,4. I følge KU har grunneierne rundt vannet satt frem et ønske om at vannstanden blir senket noe dersom det nye kraftverket blir bygd. Da eksisterende terskel etter en eventuell utbygging vil virke som en naturlig ter-

skel, vil vannstanden ved flom bli høyere enn i dag fordi kraftverket Blåfalli I ikke lenger kan ta unna flomvannføringen. SKL foreslår at terskelen senkes noe, men at NVE vurderer ny normal vannstand/terskelhøyde ved utløpet av vannet. DN mener lokale synspunkter bør legges til grunn ved fastsettelse av ny normal vannstand.

NVE foreslår at ny normal vannstand i Opstveitvatnet blir bestemt gjennom detaljplanleggingen gjennom et samarbeid mellom Kvinnherad kommune, SKL og NVE.

Post 8 – Naturforvaltning

I høringsuttalelsene har det kommet flere innspill om konkrete forhold som gjelder naturforvaltning. NVE mener fullmaktene i standardvilkåret sammen med eksisterende vilkår for regulering av Fjellhaugvatnet gir naturforvaltningsmyndighetene mulighet til å følge opp disse innspillene. Dette gjelder også pålegg om undersøkelser og tiltak for fisk og fiske i den grad dette etter en naturfaglig vurdering finnes rimelig. Vi vil imidlertid påpeke at Opstveitvatnet etter utbygging vil være tilbakeført til tilnærmet naturlig tilstand, og at tiltak for å sikre ørretbestanden bare bør være aktuelt i en overgangsperiode. Vi viser for øvrig til søknaden/KU der SKL foreslår å følge opp utviklingen i fiskebestanden og det fysiske og kjemiske miljøet i Opstveitvatnet. Forholdene i Blåelva vil bli lite endret som følge av den omsøkte utbyggingen, men vi anbefaler likevel at det vurderes å utføre biotopforbedrende tiltak for laks og sjørret og viser til SKLs positive innstilling til å medvirke til faglige begrunnede engangstiltak.

Vilkåret om naturforvaltning må ses i sammenheng med søkers forslag om et miljøoppfølgingsprogram og vilkårenes post 12 om terskler og biotopjusterende tiltak mv.

I vilkårene for ovennevnte tillatelse etter vassdragsloven til å bygge Blåfalli I kraftverk ble det pålagt SKL å innbetale kr 10 000 årlig til opphjørp av fisket i kommunen. Dette beløpet er indeksregulert i henhold til "Forskrift om justering av konsesjonsavgifter, årlige erstatninger og fond mv. i medhold av vassdragslovgivningen" av 04.12.1987 og er for perioden 2001-2005 kr 23 137. DN mener det nå, på bakgrunn av årlige produksjon i det nye kraftverket på ca. 700 GWh, er grunnlag for å fastsette et årlig tilskudd på kr 100 000 kroner for opphjørp av vilt/fisk/friluftsliv. NVE viser til at endringene for Blåelva blir små og at Opstveitvatnet blir tilbakeført til tilnærmet naturlig tilstand. Vi finner derfor naturlig å holde det årlige beløpet på samme nivå som i dag og foreslår kr 25 000.

Post 9 – Automatisk fredete kulturminner

NVE foreslår standardvilkåret om automatisk fredete kulturminner og viser for øvrig til vilkårenes

post 6 om konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv. Dette vil etter vår mening ivareta innspillene fra Hordaland fylkeskommune og riksantikvaren når det gjelder anleggsvei og tipp i Skavdalen og 300 kV linje og utvidelse av moloen ved Vik. Vi forutsetter at konsesjonæren samarbeider med kulturminnemyndighetene under detaljplanleggingen.

Post 12 – Terskler mv.

NVE vil påpeke at standardvilkåret gir mulighet for å pålegge terskelbygging og andre biotopjusterende tiltak. NVE ser det som særlig aktuelt med tiltak i Blåelva og utløpskanalen fra Blåfalli II/utløpet av Kvernabekken.

Post 14 – Manøvreringsreglement mv.

Blåelva

I gjeldende konsesjoner for Blådalsvassdraget er det ikke krav om minstevannføring i Blåelva nedstrøms Fjellhaugvatnet. For Fjellhaugvatnet gjelder ingen andre bestemmelser enn fastsatt nedre og øvre reguleringsgrense.

Ifølge KU vil det bli små endringer i Blåelva nedstrøms Fjellhaugvatnet som følge av det omsøkte tiltaket. Restvannføringen, når det ikke er overløp fra Fjellhaugvatnet, blir uendret. De sporadiske flommene over dammen i Fjellhaugvatnet vil bli sjeldnere, men hyppigheten av de store flommene vil bli som tidligere. Heller ikke i dag er det overløp over dammen hvert år. Færre situasjoner med overløp vil i følge KU sannsynligvis ikke påvirke rekrutteringen eller oppvekstforholdene for fiskebestanden i særlig grad. Store deler av den anadrome strekningen på ca. 1 km er angitt å ha gode oppvekstvilkår for laks- og sjørrettyngel mens det derimot er svært lite av gode gyteforhold, spesielt for laks. Dette er angitt å være en helt klart begrensende faktor for rekrutteringen. I følge KU vil ikke en minstevannføring endre dette i særlig grad. Ut fra tilgjengelige data blir sjørret- og laksebestanden bekrevet som liten og det er høyst usikkert om den laksen som finnes er stedegen laks fra Blåelva.

Alminnelig lavvannføring i Blåelva i uregulert tilstand er beregnet til 1,1 m³/s. Midlere vannføring ved utløpet av Blåelva er i dag 1,2 m³/s uten overløp fra Fjellhaugvatnet. Vannføringen i tørre perioder kan gå ned til ca. 0,2 m³/s. I følge KU vil et eventuelt slipp av minstevannføring fra Fjellhaugvatnet medføre en temperatursenkning i Blåelva i fiskens vekstsesong som kan medføre redusert vekst ift. dagens situasjon. I forbindelse med KU er det utført kontrollerte slipp fra Fjellhaugvatnet av henholdsvis ca. 1,5 m³/s og ca. 3,7 m³/s, og partier i elva er fotografert med disse vannføringene. Elveleiet på den anadrome delen av elva består av mye grove steinmasser. Slippet av de kontrollerte vannføringene viser at det skal forholdsvis stor vannføring til for at

vanddekket areal skal øke noe av betydning og for at virkningene for landskapsbildet skal bli vesentlig.

SKL har beregnet at et kontinuerlig slipp av 1 m³/s fra Fjellhaugvatnet representerer 29 GWh i redusert kraftproduksjon og mener det har store økonomiske konsekvenser for prosjektet og SKL dersom det skal slippes en minstevannføring fra Fjellhaugvatnet. På denne bakgrunn vil SKL ikke tilrå minstevannføring.

NVE vil bemerke at restfeltet nedstrøms Fjellhaugvatnet er forholdsvis stort og at middelvannføringen ved utløpet i sjøen med dagens regulering er tilnærmet lik alminnelig lavvannføring for Blådalsvassdraget i uregulert tilstand. NVE mener det er klarlagt gjennom KU at det ikke oppnås særlige fordeler med et pålegg om minstevannføring nedstrøms Fjellhaugvatnet innenfor det vannføringsområdet som kan være realistisk. Gevinsten for det biologiske miljøet må karakteriseres som liten og usikker. Det omsøkte opprustingsprosjektet gir et betydelig bidrag både når det gjelder effekt og energi, men er en forholdsvis kostbar utbygging. På denne bakgrunn mener NVE at fordelene med en minstevannføring ikke står i rimelig forhold til tapt produksjon. I en eventuell revisjonssak for Blådalsvassdraget vil myndighetene stå fritt til å vurdere spørsmålet om minstevannføring på nytt. Forventede endringer i flomforholdene er ikke av en slik karakter at NVE finner grunnlag for å foreslå slipp av lokkeflommer.

Fossabekken

I følge KU vil restvannføringen i Fossabekken bli vesentlig redusert ved utløpet i Opstveitvatnet. Dersom fisk greier å passere kulvert under veien langs Opstveitvatnet er tilgjengelig strekning 50-60 m. Denne strekningen er lite egnet som gyte- og oppvekstområde. Kulverten er dessuten sannsynligvis et vandringshinder. Under prøvofisket i forbindelse med KU ble det ikke registrert fisk i elva. Av KU fremgår at inntaket av elva ikke vil ha særlig betydning for den øvrige biologien i området, men at landskapsopplevelsen ved Opstveitvatnet blir redusert.

SKL har trukket tilbake den delen av søknaden som gjelder inntaket av Kvernabekken på driftstunnelen med den begrunnelse at tilsiget til Opstveitvatnet da øker med 7 % i forhold til søknaden, og at dette gir et større bidrag til tilsiget enn en fastsatt minstevannføring i Kvernabekken og Fossabekken. SKL går derfor ikke inn for minstevannføring i Fossabekken.

NVE legger vekt på at Kvernabekken er tatt ut av planene. Det er ikke grunn til å forvente at det biologiske mangfoldet i Fossabekken er nevneverdig forskjellig fra Kvernabekken eller de andre uberørte bekkene i nærheten. En minstevannføring i Fossabekken vil ikke ha betydning for fisk og land-

skapsopplevelse. På denne bakgrunn mener NVE at fordelene med en minstevannføring ikke står i rimelig forhold til tapt produksjon.

Oppdatert manøvreringsreglement

Oppdatert manøvreringsreglement som omfatter hele Blådalsvassdraget følger vedlagt. I forhold til siste konsesjon i Blådalsvassdraget, kgl.res. 05.04.2002, er forslag til manøvreringsreglementet utvidet med overføringen av Fossabekken. Punktet som gjelder slipp av minstevannføring i Vikelva ut av Opstveitvatnet er fjernet fordi utløpet fra vannet, etter at eventuell konsesjon blir gitt, bare bør være et resultat av de naturgitte forholdene, dvs. avrenningen fra nedbørfeltet og selvreguleringen i vannet.

Øvrige merknader

NVE forutsetter at SKL i forbindelse med den planlagte plasseringen av steinmasser i sjøen ved Vik skaffer nødvendige tillatelser etter havne- og farvannsloven fra Kystverket.

NVE finner ikke grunnlag for å pålegge utbygger å tilrettelegge det nye kraftverket som en besøksstasjon for allmennheten."

Forslag til vilkår etter vassdragsreguleringsloven og vannressursloven for tillatelse for Sunnhordland Kraftlag AS til å bygge Blåfalli kraftverk – Vik og overføre Fossabekken til driftstunnelen til kraftverket

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, første ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 8,00 pr. nat.hk.

Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 24,00 pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale et beløp til Kvinnherad kommune som avsettes til næringsfond for kommunene. Det vises til utbyggingsavtale med Kvinnherad kommune angående beløpets størrelse.

Konsesjonsavgiftsmidler og næringsfond danner ett og samme fond særskilt for hver kommune som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 18 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgifterne forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i de berørte vassdragene og delene av vassdrag er slik at de stedege fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdragene opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringene forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompensierende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompensierende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringene. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringene.

V

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp på kr 25 000 til Kvinnherad kommune til opphjør av fisk/vilt/ friluftsliv. Beløpet skal justeres etter de tidsintervaller

som loven til enhver tid bestemmer. Beløpet til fisk/vilt skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode, skal beløpet nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsl mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om

hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

12

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

15

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

16

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

17

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanleggene ligger i, inntil 10

% av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

19

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjo-

næren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

20

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelsene som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 14, 18, og 20 kan medføre at konsesjonen for overføring av Fossabekken trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

21

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

Forslag til Manøvreringsreglement for regulering av Kvandals og Blådalsvassdraget i Etne og Kvinnherad kommuner, Hordaland fylke

(erstatte reglement gitt ved gitt ved kgl.res. 05.04.2002 inkl. konsesjoner gitt; 22.10.48, 20.05.49, 26.10.56, 09.06.61, 12.08.66, 06.11.70, 20.04.77, 11.09.1981, 14.07.89, 26.05.95 og 01.03.1999)

1.

Reguleringer

Magasin	Naturlig Regul.-vannstand kote	Reg.grenser				
		Øvre kote	Nedre kote	Oppdemm. m	Senkning m	høyde m
Fjellhaugvatn	347,2	374,8	345,2	27,6	2,0	29,6
Staffivatn.....	422,3	437,0	420,0	14,7	2,3	17,0
Jemtelandsvatn	424,2	437,0	424,2	12,8	0	12,8
Blådalsvatn.....	673,1	711,1	611,0	38,0	62,1	100,1
Botnavatn	727,8	727,8	710,0	0	17,8	17,8
Midtbotnvatn	735,5	771,0	700,0	34,5	35,5	70,0
Sandvatn	794,9	798,0	797,3	2,6	0	2,6
Ytre Møsevatn	845,0	873,0	851,7	28,0	0	28,0
Indre Møsevatn	851,7	873,0	820,0	21,3	31,7	53,0
Blomsterskardsvatn	1034,1	1034,1	1004,1	0	30,0	30,0
Kvandalsvatn.....	771,1	771,1	741,1	0	30,0	30,0
Nesjastølsvatn.....	652,2	652,7	651,7	0,5	0,5	1,0

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner. Høydene refererer seg til Sunnhordland Kraftlag AS sitt presisjonsnivellement.

Overføringer

Avløpet fra Botnavatn, nedbørfelt oppgitt til 3,7 km² blir ført inn på driftstunnelen for Blåfalli III.

Avløpet fra Grønningenbekken ved kote 720, nedbørfelt oppgitt til 2,2 km², blir ført inn på driftstunnelen til Blåfalli III.

Avløpet fra Sandvatn, nedbørfelt oppgitt til 4,2 km², blir overført til Vetrusvatn.

Avløpet fra Vetrusvatn, nedbørfelt oppgitt til 9 km² + 4,2 km² (Sandvatn), blir overført til Blådalsvatn.

Avløpet fra Blomsterskardsvatn, nedbørfelt oppgitt til 10,4 km², blir overført til Blådalsvassdraget.

Avløpet fra Kvandalsvatnet, nedbørfelt oppgitt til 3,5 km² blir overført til Svartatjørn.

Avløpet fra Blåelva, nedbørfelt oppgitt til 17,2 km² inklusive overføringen fra Blomsterskardsvatn, sammen med avløpet fra to nedbørfelt ved Sandahorgi, nedbørfelt til sammen oppgitt til 2,1 km², blir overført til Møsevatn.

Avløpet fra Fossabekken, nedbørfelt oppgitt til 0,9 km², blir ført inn på driftstunnelen til Blåfalli kraftverk - Vik.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som reguleringsmyndigheten plikter å oppbevare for hele reguleringsperioden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

3. Høringsuttalelser til NVEs innstilling

Olje- og energidepartementet sendte ved brev av 12.02.2003 NVEs innstilling på høring til Kvinnherad kommune, Hordaland fylkeskommune, Miljøverndepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet.

Kommunal- og regionaldepartementet har ikke merknader til innstillingen.

Kvinnherad kommune viser til sin tidligere uttalelse i saken, og har ellers ingen merknader.

Hordaland fylkeskommune uttaler i brev av 3. mars 2003 følgende:

"Vi viser til brev av 12.02.03 frå Olje- og energidepartementet i samband med Sunnhordland kraftlag sin søknad om konsesjon for bygging av Blåfalli kraftverk – Vik i Kvinnherad kommune, og til tidlegare korrespondanse i saka.

Utbygginga går i hovudsak ut på å erstatte eksisterande kraftverk Blåfalli I og Blåfalli II med eit nytt kraftverk med namn Blåfalli – Vik, og plassere det i fjellhallen til Blåfalli I. Saman med ei overføring av Fossabekken og Kvernabakken vil utbygginga føre til ein produksjonsauke på 107 GWh/år. Nytt aggregat og betre verkingsgrad for ny vassveg utgjer meir enn $\frac{3}{4}$ av produksjonsauken. Begge dei eksisterande kraftverka er i god stand, og alternativ til utbygginga er å halde fram drifta som før.

Det er frå før ikkje kjent automatisk freda kulturminne eller lausfunn i dei områda som vert direkte omfatta av utbyggingsplanane. Av konsekvensvurderinga går det fram at verken tippområda eller areal for ny anleggsveg er vurdert å ha særleg potensial for automatisk freda kulturminne. Når det gjeld områda ved kraftstasjonen i Vik, riggområde og trase for ny kraftlinjeføring er det større potensiale for kulturminne utan overflatemarkering. Det er frå før kjent ein buplass frå steinalder på Vik.

Før Hordaland fylkeskommune, kulturseksjonen kunne gje endeleg fråsegn i saka var det naudsynt med ei kulturhistorisk registrering. Registreringa vart utført i perioden 30.09-02.10.02. Ved registreringa vart det avdekkja to lokalitetar med tre nye automatisk freda kulturminne i området. Dette er ein lokalitet med aktivitetsspor frå steinalder og ei tuft på Vik gnr. 253, bnr. 1. Tufta er datert til sin mellomalder/etterreformatork tid, 1520 – 1655 e.Kr. Tufta er bygd oppå ein lokalitet frå steinalder. I dette området ligg også ruinane etter det gamle tunet på Vik, samt to husmannsplassar frå nyare tid.

I dette området er det ikkje konflikt mellom dei registrerte automatisk freda kulturminna og planane om luftline. Sunnhordland kraftlag opplyser om at det i dette området er planar om ein eventuell jordkabel i staden for luftline. Dersom det vert valt jordkabel her vil tiltaket komme i konflikt med ruinar etter husmannsplassane frå nyare tid på Vik.

Den andre lokaliteten er ei kolgrop på Opsanger gnr. 252, bnr. 1, som vart funnen i området der den største tippa i Skavdal er planlagd. Kolgropa ligg oppå ein kolle ved bekken, heilt søraust i det planlagde tippområdet. Kolgropa er datert til vikingtid, 885-985 e.Kr. Lokaliteten ligg i konflikt med det planlagde tippområdet.

Undersøkingsplikta etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9 er oppfylt. Kulturseksjonen ber derfor om at setninga om undersøkingsplikt under punkt 9 i vilkåra vert teken ut. *Hordaland fylkeskommune*, kulturseksjonen ber om at det vert teke med i vilkåra at:

Tiltakshavar søker å justere planane slik at ein unngår konflikt med kulturminne.

Dersom det viser seg at det er konflikt med automatisk freda kulturminne må saka sendast over til Riksantikvaren for vurdering av dispensasjon frå kulturminnelova.

Vi gjer og merksam på at dersom det kjem fram funn eller konstruksjonar i samband med gravearbeidet i byggeområdet, må arbeidet stansast og fylkeskonservatoren få melding for ei nærare gransking på staden, jf. kulturminneloven, § 8, 2. ledd.

Når det gjeld tippområde i sjø har saka vore til vurdering ved Bergen Sjøfartsmuseum. Vi ber om at museet sine merknader vert tekne med i vilkåra:

Museet har ingen merknader til tipping av massar på den oppgitte staden, men viser til at sjansen for at det kan ligge kulturminne i det aktuelle området er til stades. Tiltakshavar plikter derfor å gje melding til museet dersom det under eventuell mudring eller utfylling i sjøområda vert påvist skipsvrak, keramikk eller andre marine kulturminne. Dersom kulturminne på havbotnen kan verte råka av tiltaket, må arbeidet straks stoppast. Arbeidet må i så fall ikkje tas opp att før museet har undersøkt og eventuelt frigjeve området. Eventuelle brot på desse føresetnadane vil vera i strid med bestemmingane i Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner."

Miljøverndepartementet uttaler i brev av 18. mars 2003 følgende:

"Vi har forelagt NVE's innstilling for Riksantikvaren, Fylkesmannen i Hordaland og Direktoratet for naturforvaltning, jf. vedlegg.

Departementet vil ikke frarå at det gis konsesjon som foreslått av NVE.

Vi har følgende merknader til konsesjonsvilkårene:

Post 6 (Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Riksantikvaren ber om at siste setning fjernes, da dette spørsmålet skal være avklart i forbindelse med konsekvensutredningen og konsesjonssøknaden. Det bes også om at ordet "forn-

minner" i første setning erstattes med "kulturminner" for også å omfatte nyere tid. Departementet støtter forslagene.

Post 9 Kulturminner

Riksantikvaren påpeker at tiltaket kan komme i konflikt med automatisk fredete kulturminner. Etter samtaler med Hordaland fylkeskommune bekreftes det at kulturminnelovens § 9 om undersøkelsesplikt er nå oppfylt, og det viser seg at to lokaliteter med tre automatisk fredete kulturminner kan bli direkte berørt av tiltaket.

Riksantikvaren foreslår på denne bakgrunn at konsesjonsvilkårene endres slik at de blir mer i tråd med realitetene i saken, og foreslår på denne bakgrunn følgende nytt 1. avsnitt i vilkåret:

"Konsesjonæren plikter i god tid før anleggstart å innhente eventuell dispensasjon fra § 8. 1 ledd etter lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50. Eventuelle vilkår for dispensasjon skal være oppfylt før tiltaket settes i gang."

Departementet støtter forslaget.

Avslutningsvis viser vi til at fylkesmannen har uttalt seg til valg av alternativ for den nye kraftledningen som skal bygges som følge av det nye kraftverket.

TILLATELSE ETTER LOV OM VERN MOT FORURENSNINGER OG OM AVFALL

Det kan gis tillatelse til utbyggingen og overføringen etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11 dersom de vilkår som NVE har foreslått som post 10 blir fastsatt."

Fylkesmannen i Hordaland uttaler i brev av 24. februar 2003 til Miljøverndepartementet:

"Vi viser til Deres brev av 17.02.03 hvor fylkesmannen blir bedt om å gi uttalelse til NVE's innstilling i ovennevnte sak.

Fylkesmannen ga i brev av 27.02.02 egen uttalelse i saken. Fylkesmannen foreslo noen ekstra vilkår i tillegg til de standardvilkår som er vanlige ved denne type konsesjoner.

Sunnhordland Kraftlag (SKL) har på bakgrunn av vår uttalelse stilt seg positiv til å delta i arbeid som vil kunne ivareta de fleste av fylkesmannen sine innvendinger. Dette gjelder bl.a. biotopforbedrene tiltak i Blåelva og oppfølging av utviklingen av fiskebestanden i Opstveitvatnet.

Ett av vilkårene som fylkesmannen foreslo i sin uttalelse til konsesjonssøknaden var at fremføring av ny kraftlinje i Vik måtte gjøres ved hjelp av jordkabel. Nye master i dette området ville bli svært dominerende og vil bli et alvorlig inngrep i et etablert bomiljø. NVE har fått utredet flere alternativer for fremføring av ny 300 kV kraftlinje i Vik og fylkesmannen vil anbefale at departementet, hvis mulig pålegger utbygger å benytte jordkabel.

Etter en gjennomgang av NVE sin innstilling i saken finner fylkesmannen det ikke nødvendig å kommentere denne ytterligere."

4. Olje- og energidepartementets bemerkninger

4.1 Innledning

Saken gjelder søknad fra Sunnhordland Kraftlag AS (SKL) om bygging av nytt Blåfalli kraftverk på Vik og overføring av Fossabekken til tilløpsrøret til det nye kraftverket.

Sunnhordland Kraftlag AS (SKL) er eid av kommuner og kraftlag i Hordaland og Rogaland. Selskapet er kraftprodusent og eier av overføringsanlegg. SKL eier og driver 8 kraftverk i Kvinnherad, Fusa, og Stord kommuner. I tillegg har selskapet en eierandel i Sima kraftanlegg i Eidfjord kommune, og en eierandel på 15 prosent i Saundefaldene.

Hovedproduksjonen skjer i Blådalsvassdraget i Kvinnherad og Etne kommuner, hvor det i dag er 6 kraftverk. I hovedvassdraget ligger kraftverkene Blåfalli I, II, III, og IV, og reguleringsmagasinene Fjellhaugvatn, Staffivatn/Jamtelandsvatn, Blådalsvatn, Midtbotnvatn og Møsevatn. I tillegg ble Staffi kraftverk satt i drift i 2000, og Blåfalli V kraftstasjon i 2002.

SKL har utarbeidet en generalplan for opprustning og utvidelse av kraftproduksjonen i Blådalsvassdraget. Generalplanen er sammensatt av 9 delprosjekter med et samlet kraftpotensiale på omtrent 300 GWh ny kraft. Fire av prosjektene er allerede gjennomført. Den omsøkte utbyggingen er en del av generalplanen. Kraftverket vil erstatte kraftstasjonene Blåfalli I og II.

Kraftverket Blåfalli II ble satt i drift i 1953 og er det eldste og største kraftverket til SKL. Stasjonen har en installert effekt på 72 MW, og midlere årsproduksjon på ca. 540 GWh. Høy brukstid medfører at belastningen på stasjonen er stor. Anlegget ligger langt ned i vassdraget og den begrensede kapasiteten hindrer full utnyttelse av det totale produksjonspotensialet i vassdraget. Av sikkerhetsmessige hensyn har NVE krevd at et smisveiset trykkrør skiftes ut innen 2012.

Kraftstasjonen Blåfalli I ligger i fjell ved Vik og ble satt i drift i 1984. Anlegget utnytter fallet mellom Opstveitvatn og Matrefjorden, og har en midlere årsproduksjon på 43 GWh.

Det omsøkte prosjektet innebærer bygging av nytt Blåfalli kraftverk på Vik i fjellrommet hvor eksisterende Blåfalli I kraftstasjon ligger i dag. Kraftstasjonen vil få en installert effekt på 180 MW, med en økt årlig produksjon på ca. 106 GWh. Det er planlagt ny driftstunnel fra inntaket i Fjellhaugvatnet. Fossabekken overføres til driftstunnelen til kraftstasjonen.

4.2 Fordeler og ulemper

Blåfalli kraftverk vil få en økt installert effekt på ca. 100 MW. Økningen vil muliggjøre større grad av effektkjøring når etterspørselen etter kraft er stor. Omtrent 80 prosent av produksjonsøkningen vil utgjøre vinterkraft.

På kort sikt vil utbyggingen også bidra til lokal verdiskapning under anleggsperioden.

Kvinnherad kommune vil få økte skatteinntekter.

De tekniske inngrepene knytter seg først og fremst til inntaket av Fossabekken, massetippene i Skavdalen, utvidelse av moloen i Vik, og ny 300 kV kraftledning fra Vik til Blåfalli Kraftstasjon.

Massetippene i Skavdalen vil bli lite dominerende i landskapet og kan ikke antas å gi negative konsekvenser av betydning. Økt tilførsel av ferskvann fra Opstveitvatn kan føre til at småbåthavnen i Vik i perioder blir islagt.

Det omsøkte tiltaket vil i liten grad få negative konsekvenser for biologisk mangfold. Forholdene i Opstveitvatnet vil bli tilnærmet slik de var før kraftutbyggingen i Blådalsvassdraget. Forholdene i Blåelva nedstrøms Fjellhaugvatnet forblir også uendret, med unntak av at overløpene fra dammen i Fjellhaugvatnet blir noe sjeldnere.

Inntaket av Fossabekken vil gi en liten reduksjon i inngrepsfri natur, men dette gjelder et mindre område som ikke står i kontakt med andre inngrepsfrie områder.

Vannføringen nedstrøms inntaket av Fossabekken vil bli svært liten, noe som kan virke negativt på landskapsopplevelsen. Totalt sett er reduksjonen i landskapsopplevelsen likevel liten.

4.3 Departementets vurdering

Bygging av nytt Blåfalli kraftverk og overføring av Fossabekken vil gi en bedre ressursutnyttelse av et allerede utbygd vassdrag. Bygging av kraftverket vil føre til en betydelig økning av produksjon og effekt, og en bedre utnyttelse av hele vassdraget ved mer optimal kjøring av produksjonen.

Utbyggingens negative konsekvenser for natur og miljø er begrenset. Departementet kan heller ikke se at tiltaket vil få andre negative konsekvenser av betydning.

NVE anbefaler at det gis tillatelse til bygging av Blåfalli kraftverk og overføring av Fossabekken til driftstunnelen til kraftverket i samsvar med omsøkte planer.

Kvinnherad kommune og Hordaland fylkeskommune tilrå at det blir gitt konsesjon til den omsøkte utbygging.

Miljøverndepartementet vil ikke frarå at det blir gitt konsesjon i samsvar med NVEs innstilling.

Olje- og energidepartementet mener prosjektet samsvarer godt med regjeringens mål om bedre utnyttelse av allerede utbygde vassdrag. Departemen-

tet anser samlet sett at fordelene med bygging av nytt Blåfalli kraftverk og overføring av Fossabekken til tilløpstunnelen til kraftstasjonen overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser i vassdraget. Det tilrås derfor at det gis konsesjon for disse tiltakene etter vannressursloven og vassdragsreguleringsloven.

I tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven inngår også tillatelse etter § 11 i lov om forurensning og om avfall, og tillatelse til ekspropriasjon til nødvendig grunn for gjennomføring av overføringen etter vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1.

Departementet vil videre tilrå at Sunnhordland Kraftlag AS gis tillatelse etter § 2 nr. 51 i lov om oriegning av fast eiendom til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter til gjennomføring av utbyggingen.

Olje- og energidepartementet tilrå at det gis tillatelse til allmannastevning etter vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1 2. ledd, jf. lov av 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenninger § 1-8.

Tillatelse til forhåndstiltredelse i henhold til oriegningenslova § 25 kan gis etter særskilt søknad fra konsesjonæren etter at krav om skjønn er fremsatt.

4.4 Departementets merknader til vilkårene

Post 6, Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.

Miljøverndepartementet foreslår at ordet "fornminner" i første punktum erstattes med "kulturminner" for å også omfatte nyere tid. Videre anmodes det om at bestemmelsens siste punktum fjernes, da spørsmålet skal være avklart i forbindelse med konsekvensutredningen.

Olje- og energidepartementet slutter seg til Miljøverndepartementets merknader, og foreslår at vilkårene post 6 skal lyde:

"Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart."

Post 9, Kulturminner

Miljøverndepartementet og Hordaland fylkeskommune påpeker at undersøkelsesplikten etter § 9 nå er oppfylt. To lokaliteter med tre automatisk fredete kulturminner som kan bli direkte berørt av tiltaket.

På denne bakgrunn foreslår Miljøverndepartementet at vilkårene post 9 endres til følgende:

"Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å innhente eventuell dispensasjon fra § 8, 1. ledd etter lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50.

Eventuelle vilkår for dispensasjon skal være oppfylt før tiltaket settes i gang."

Olje- og energidepartementet slutter seg til forslaget, og anser at bestemmelsen sammen med vilkårene post 6 ivaretar hensynet til kulturminner.

Olje- og energidepartementet slutter seg for øvrig til NVEs merknader og kommentarer.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann § 8 jf. § 25 gis Sunnhordland Kraftlag AS tillatelse til bygging av Blåfalli kraftverk – Vik i Kvinnherad kommune på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 20. juni 2003.
2. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Sunnhordland Kraftlag AS tillatelse til overføring av Fossabekken til tilløpstunnelen til Blåfalli kraftverk – Vik på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 20. juni 2003.
3. I medhold av lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eigedom § 2 nr. 51 gis Sunnhordland Kraftlag AS tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter til bygging av Blåfalli kraftverk – Vik.
4. I medhold av lov 13. mars 1981 nr. 6 om forurensing og om avfall § 11 gis Sunnhordland Kraftlag AS tillatelse til bygging av Blåfalli kraftverk - Vik.
5. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 § 16 nr. 1 2. ledd gis Sunnhordland Kraftlag AS tillatelse til allmannastevning.

35 Aktieselskabet Saudefaldene

(Konsesjon for fortsatt regulering av Storelvvassdraget og videre kraftutbygging i Saudafjellene)

Kronprisregentens resolusjon 1. august 2003.

Stortinget har i møte 18. juni 2003 fattet følgende vedtak:

"Stortinget samtykker i at Aktieselskabet Saudefaldene gis tillatelse til fortsatt regulering av Storelvvassdraget på de vilkår som er gjort rede for i St.prp. nr. 55 (2002-2003).

Stortinget samtykker i at Aktieselskabet Saudefaldene gis tillatelse til overføring av Istjørna til Indre Sandvatnet, overføring av Skarvåna, Liabekken, Breikvamselva og Raundalsbekken til tilløpstunnelen til nytt Sønna H kraftverk, overføring av Slettedalselvi til Nyggjele-

beitevatnet, overføring av Lingvang- og Tengesdalsvassdraget, overføring av Maldalselva og Sagelva, og overføring av Reinsvatn N til Øvre Sandvatn på de vilkår som er gjort rede for i proposisjonen.

Stortinget samtykker i at Aktieselskabet Saudefaldene gis tillatelse til erverv av bruksrett til fallrettigheter for kraftutbygging i Saudafjellene."

Vedtaket var i samsvar Innst. S. nr. 274 (2002-2003) fra Energi- og miljøkomiteen. Denne innstillingen bygget på departementets tilråding i St.prp. nr. 55 (2002-2003) med unntak av at stedsnavnet Nedre Sandvatnet i forslag til vedtak i proposisjonen i stortingsvedtaket er benevnt som Indre Sandvatnet. Rett stedsnavn er Nedre Sandvatnet.

Stortinget sluttet seg til departementets tilråding vedrørende konsesjonsvilkår.

Departementet bemerker at i tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven og vannressursloven inngår også tillatelse etter § 11 i lov om forurensning og om avfall.

Konsesjonssøknaden ble opprinnelig fremmet av Saudaprosjektet (selskap under stiftelse). Gjennom en avtale mellom Elkem ASA og Sunnhordland Kraftlag AS (SKL), er SKL gjennom en emisjon blitt eier av 15 prosent av aksjene i Aktieselskabet Saudefaldene som før dette var et heleid datterselskap av Elkem. SKLs fallrettigheter som inngår i utbyggingen legges inn i AS Saudefaldene. På denne bakgrunn er det Aktieselskabet Saudefaldene som skal meddeles de nødvendige tillatelser.

Vilkårene for Aktieselskabet Saudefaldenes konsesjon får dermed følgende ordlyd:

1. Vilkår etter vassdragsreguleringsloven og vannressursloven for tillatelse for Aktieselskabet Saudefaldene til å foreta regulering og utbygging i Saudafjellene

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis for 60 år, men begrenset til den tid leieforholdet mellom AS Saudefaldene og Statkraft SF varer.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1.ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 8,00 pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 24,00 pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntreer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Når det gjelder næringsfond for kommunene vises det til utbyggingsavtaler med Sauda kommune, Odda kommune og Suldal kommune.

Konsesjonsavgiftsmidler og næringsfond danner ett og samme fond særskilt for hver kommune som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 19 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det

kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i de berørte vassdragene og delene av vassdrag er slik at de stedeodne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdragene opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.
- e. å bekoste og utføre tiltak som kalking av berørte hovedelver eller sideelver for å forhindre forsuring på utbyggingsstrekningene. Det forutsettes at omkostningene ved tiltaket står i rimelig forhold til nytten.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringsforringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringsforringes. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringsforringes.

V

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp på kr 50 000 til Sauda kommune og kr 10 000 til hver av kommunene Suldal og Odda til opphjelp av fisk/vilt/friluftsliv. Beløpet skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpet til fisk/vilt skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode, skal beløpet nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter god tid før anleggsstart å undersøke om nye tiltak berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

Konsesjonæren plikter innen rimelig tid og senest innen 5 år, dersom vedkommende kulturminnemyndighet ikke forlenger fristen, å oppfylle ovennevnte lovs §§ 8 og 9 i områder som berøres av tidligere foretatte reguleringer. Program og budsjett for det arkeologiske arbeidet skal da utformes under hensyn til at denne delen av konsesjonen er en fornyelse som ikke medfører nye inngrep. Dersom det ikke foreligger særlige forhold som tilsier noe annet, skal undersøkelser avgrenses til områder som er direkte berørt av tiltaket og søkes holdt på et rimelig økonomisk nivå. Kostnader knyttet til gjennomføringen av det arkeologiske arbeidet, her-

under nødvendige for- og etterarbeider, bæres av tiltakshaver, jf. kulturminneloven § 10.

Undersøkelser og eventuelle utgravninger skal foretas i den tiden magasinene likevel er nedtappet. Konsesjonæren må varsle kulturminneforvaltningen i god tid før nedtappingen av magasinene.

10

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forureningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsl mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignjengelige.

12

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

15

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

16

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

17

(Bryting av is)

Konsesjonæren pålegges å bryte is i Saudafjorden dersom utbyggingen fører til økt islegging med problemer for skipstrafikken.

18

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

19

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

20

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanleggene ligger i, inntil 10 prosent av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 prosent av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året.

Twist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 prosent. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

21

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

22

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven, plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 14, 20, og 22 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

23

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

2. Vilkår etter industrikonsesjonsloven for tillatelse for Aktieselskabet Saudefaldene til å erverve bruksrett til nødvendige fallrettigheter for kraftutbygging i Saudafjellene

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis for 60 år, men begrenset til den tid leieforholdet mellom AS Saudefaldene og Statkraft SF varer.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 8,00 pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 24,00 pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er

tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Når det gjelder næringsfond for kommunene vises det til utbyggingsavtaler med Sauda kommune, Odda kommuner og Suldal kommune.

Konsesjonsavgiftsmidler og næringsfond danner ett og samme fond særskilt for hver kommune som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtektene for fondet skal være undergitt godkjennelse av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 11, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1000.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter god tid før anleggsstart å undersøke om nye tiltak berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

Konsesjonæren plikter innen rimelig tid og senest innen 5 år, dersom vedkommende kulturminnemyndighet ikke forlenger fristen, å oppfylle ovennevnte lovs §§ 8 og 9 i områder som berøres av tidligere foretatte reguleringer gjort i medhold av de fornyede konsesjoner. Program og budsjett for det arkeologiske arbeidet skal da utformes under hensyn til at denne delen av konsesjonen er en fornyelse som ikke medfører nye inngrep. Dersom det ikke foreligger særlige forhold som tilsier noe annet, skal undersøkelsene avgrenses til områder som er direkte berørt av tiltaket og søkes holdt på et rimelig økonomisk nivå. Kostnader knyttet til gjennomføringen av det arkeologiske arbeidet, herunder nødvendige for- og etterarbeider, bæres av tiltaks-haver, jf. kulturminneloven § 10.

Undersøkelser og eventuelle utgravinger skal foretas i den tiden magasinene likevel er nedtappet. Konsesjonæren må varsle kulturminneforvaltningen i god tid før nedtappingen av magasinene.

9

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentliges interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 prosent av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet

med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 prosent av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 prosent. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for

eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtaket om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 11 og 12 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

13

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.

3. Manøvreringsreglement for regulering av Storelvvassdraget m.m. i Sauda, Suldal og Odda kommuner, Rogaland og Hordaland fylker

(erstatte reglement gitt ved kgl.res. 15. juli 1966 og 11. juli 1986)

1. Reguleringer

Magasin	Naturlig vannstand	Reguleringsgrenser		Oppdemming (m)	Senkning (m)	Regulerings- høyde (m)
	(kote)	Øvre kote (HRV)	Nedre kote (LRV)			
Dyrskardvatnet.....	1146,00	1155,00	1148,00	9,00	-	7,00
Steinatjørni.....	1150,40	-	1148,00	-	2,40	2,40
Øvre Sandvatnet.....	1023,50	1030,00	1006,00	6,50	17,50	24,00
Nedre Sandvatnet...	1002,80	1016,80	999,80	14,00	3,00	17,00
Svartavatnet N.....	812,80	827,80	789,30	15,00	23,50	38,50
Holmavatnet.....	728,30	743,30	719,50	15,00	8,80	23,80
Finnflotvatnet.....	728,00	743,30	728,00	15,30	-	15,30
Førstavatnet.....	612,80	616,80	582,80	4,00	30,00	34,00
Dalvatnet.....	535,80	550,30	535,80	14,50	-	14,50
Botnavatnet N.....	674,00	674,00	634,00	-	40,00	40,00

Magasin	Naturlig vannstand	Reguleringsgrenser		Oppdemming (m)	Senkning (m)	Regulerings- høyde (m)
	(kote)	Øvre kote (HRV)	Nedre kote (LRV)			
Berdalsvatnet.....	564,40	589,00	535,00	24,60	29,40	54,00
Steinavatnet.....	1047,00	1050,00	1041,50	3,00	5,50	8,50
Slettedalsvatnet	424,00	475,00	429,00	51,00	-	46,00
Storlivatnet.....	240,65	253,15	240,65	12,50	-	12,50
Helgedalsvatnet.....	797,00	812,00	796,50	15,00	0,50	15,50
Fetavatnet.....	474,60	486,50	473,50	11,90	1,10	13,00
Hattaløftjern.....	484,40	486,50	485,00	2,10	-	1,50

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Høydene refererer seg til Statens Kartverks høydesystem.

2. Overføringer

Avløpet fra Dyrskardvatnet (4,6 km²) overføres til Steinatjørnane.

Avløpet fra Istjørna (2,3 km²) overføres til Nedre Sandvatnet.

Avløpet fra Steinavatnet (4,2 km²) overføres til Slettedalselva.

Avløpene fra Helgedalsvatnet (11,2 km²) og Helgedalselva (2,7 km²), til sammen 13,9 km², overføres til Austerheimsdalen.

Avløpene overført til Austerheimsdalen og avløpet fra Annanutvatnet (6,1 km²), til sammen 20,0 km², overføres via Fetavatnet til Slettedalsvatnet og kan magasineres i Fetavatnet/Slettedalsvatnet.

Avløpet fra Fetavatnet, (17,3 km²) overføres til Slettedalsvatnet og kan magasineres der.

Avløpet fra Øvre Lona (1,1 km²) overføres til Slettedalsvatnet og kan magasineres der.

Avløpene overført til Slettedalselva og Slettedalsvatnet og avløpene fra Botnavatnet (17,2 km²), Berdalsvatnet (16,6 km²) og Slettedalsvatnet (75,2 km²), til sammen 151,4 km² overføres gjennom Storlivatn kraftverk til Storlivatnet og kan magasineres der.

Avløpet fra Slettedalselvi i Brattlandsdalen (10,8 km²) overføres til Nyggjelebeitevatnet som drenerer til Holmavatnet og kan magasineres der.

Avløpet fra Reinsvatnet N (2,8 km²) overføres til Øvre Sandvatnet.

Avløpene overført til Steinatjørnane og Øvre og Nedre Sandvatnet, og avløpene fra Øvre Sandvatnet (29,7 km²), Nedre Sandvatnet med Steinstjørna (16,2 km²), Svartavatnet N (20,2 km²) og Svarthøl (4,4 km²), til sammen 80,2 km², overføres til Holmavatnet og kan magasineres der.

Avløpet fra Nedre Fjellvatnet (19,7 km²) overføres til Finnflotvatnet /Holmavatnet og kan magasineres der.

Avløpene overført til Holmavatnet og avløpene fra Nyggjelebeitevatnet (9,3 km²) og Holmavatnet (24,1 km²), til sammen 144,1 km², overføres gjennom Dalvatn Ø kraftverk til Dalvatnet og kan magasineres der.

Avløpet fra elv ved Breiborg (15,1 km²) overføres til Førstavatnet og kan magasineres der.

Avløpene overført til Førstavatnet og avløpene fra Førstavatnet (6,2 km²), til sammen 21,3 km², overføres til Dalvatnet og kan magasineres der. Avløpene kan også overføres til Slettedalsvatnet for magasinering der.

Avløpene fra Maldalselva (7,9 km²) og Sagelva (16,3 km²), til sammen 24,2 km², tas inn på tilløpstunnelen til Sønnå H kraftverk og kan magasineres i Dalvatnet.

Avløpene fra Grunnavatnet (34,9 km²) og Tengedalselva (8,6 km²), til sammen 43,5 km², tas inn på tilløpstunnelen til Sønnå H kraftverk og kan magasineres i Dalvatnet.

Avløpene fra Skarvåna (1,9 km²), Liabekken (1,8 km²), øvre del av Breikvamselva (6,7 km²) og øvre del av Raundalsbekken (2,0 km²), til sammen 12,4 km², tas inn på tilløpstunnelen til Sønnå H kraftverk og kan magasineres i Dalvatnet.

Avløpene fra nedre del av Breikvamselva (0,6 km²) og nedre del av Raundalsbekken (0,6 km²), til sammen 1,2 km², tas inn på tilløpstunnelen til Sønnå L kraftverk og kan magasineres i Storlivatnet.

Avløpene overført til Dalvatnet og avløpet Dalvatnet (4,6 km²), til sammen 250,1 km² overføres til Saudafjorden gjennom Sønnå H kraftverk.

Avløpene overført til Storlivatnet og avløpet fra Storlivatnet (19,0 km²), til sammen 171,6 km² overføres til Saudafjorden gjennom Sønnå L kraftverk.

3. Restriksjoner på manøvreringen

Ved manøvreringen skal det tas for øyet at vassdragsgets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes.

Fra Storlivatnet skal det slippes 3 m³/s i perioden 1. mai – 30. september og 1 m³/s resten av året. Etter pålegg fra fylkesmannen i Rogaland kan det tappes ytterligere inntil 10 mill. m³ pr. år for å bidra til fiskeoppgang i Storelva.

Fra inntaket i Sagelva i Sauda kommune skal det slippes en minstevannføring i perioden 1. mai – 30. september som fører til at vannføringen målt ved Tjelmen blir 300 l/s. Resten av året skal det slippes en minstevannføring som fører til at vannføringen målt ved Tjelmen blir 105 l/s.

Fra sperredammen i Tengesdalselva skal det slippes en minstevannføring på 100 l/s i perioden 1. mai – 30. september og 50 l/s resten av året.

Fra inntaket i Lingvangselva skal det slippes en minstevannføring på 450 l/s i perioden 1. mai – 30. september og 190 l/s resten av året.

For pålegg om minstevannføring gjelder at dersom naturlig vannføring ved stedene det skal slippes minstevannføring fra ikke er tilstrekkelig til å oppfylle fastsatt krav til minstevannføring, slippes den naturlige vannføringen.

Vannstanden i Fetavatnet skal i perioden 15. juni - 30. september holdes mellom HRV og HRV –1,5 m. Alle vannstandsendringer i denne perioden skal skje varsomt med mindre formålet er å forebygge eller redusere flommer.

Vannstanden i Holmavatnet skal i perioden 1. februar - 1. april holdes mellom HRV og HRV –10,0 m.

Vannstanden i Slettedalsvatnet skal i perioden 15. juli - 15. september holdes mellom HRV og HRV | 10,0 m dersom tilsigsforholdene tillater dette. Dersom dette ikke kan oppnås pga. sviktende tilsigsforhold, arbeid med reguleringsanleggene, eller utenforliggende forhold, skal Sauda kommune orienteres skriftlig og holdes løpende orientert om forholdet.

Bestemmelsene om magasinvannstander gjelder så langt de ikke kommer i strid med bestemmelsene om minstevannføring.

Forørig kan tappingen skje etter kraftverksiers behov.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

5.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte

te mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17 gis Aktieselskabet Saudefaldene ny konsesjon for fortsatt regulering av Storelvvassdraget og videre kraftutbygging i Saudafjellene.
2. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. (industrikonsesjonsloven) av 14. desember 1917 nr. 16, gis Aktieselskabet Saudefaldene tillatelse til erverv av bruksrett til fallrettigheter for kraftutbygging i Saudafjellene.
3. I medhold av lov om vassdrag og grunnvann av 24. november 2000 nr. 82 § 8 jf. § 25, gis Aktieselskabet Saudefaldene tillatelse til bygging av kraftverk i Saudafjellene.
4. I medhold av lov om oreigning av fast eiendom av 23. oktober 1959 nr. 3 § 2 første ledd nr. 51, gis Aktieselskabet Saudefaldene tillatelse til ekspropriasjon i forbindelse med kraftutbygging i Saudafjellene.
5. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det inntatte forslag i foredraget.

Tillatelsene gis på de vilkår som er tatt inn i Olje- og energidepartementets foredrag av 1. august 2003.

36 Nome kommune

(Konsesjon iht. industrikonsesjonsloven § 36 i forbindelse med fusjon mellom Bø og Sauherad Energi AS og Nome Energi AS (Midt-Telemark Energi AS))

Olje- og energidepartementets samtykke 12. august 2003.

“Det vises til Deres brev av 29. april 2003, der De på vegne av Nome kommune søker om konsesjon for erverv av 40 prosent av aksjene i Bø og Sauherad Energi AS. Videre vises det til Deres brev av 23. mai 2003. I følge det opplyste erverver Nome kommune aksjeposten som ledd i fusjonen av Bø og Sauherad Energi AS og Nome Energi AS, hvor Bø og Sauherad Energi AS er det overtakende selskap. Det er videre opplyst at Bø og Sauherad Energi AS endrer navn til Midt-Telemark Energi AS ved fusjonens selskapsrettslige gjennomføring. I det følgende benyt-

tes imidlertid benevnelsen Bø og Sauherad Energi AS.

Aksjeervertet er konsesjonspliktig da Bø og Sauherad Energi AS innehar rettigheter som omfattes av lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I.

Bø og Sauherad Energi AS fikk ved eget brev av d.d. unntak fra konsesjonsbehandling og fortrinnsrett i forbindelse med ervert av bruksrett til vannfall utnyttet ved Oterholt kraftverk. Departementet forbeholdt seg i vedtaket blant annet rett til å konsesjonsbehandle bruksrettigheten og å benytte fortrinnsrett til denne ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Bø og Sauherad Energi AS.

Departementet kan ikke se at Nome kommunes ervert av 40 prosent av aksjene i Bø og Sauherad Energi AS som omsøkt gjør det nødvendig å benytte de i dagens vedtak om unntak fra konsesjonsplikt og fortrinnsrett oppstilte vilkår.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Nome kommune konsesjon for ervert av 40 prosent av aksjene i Bø og Sauherad Energi AS. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.”

37 Bø og Sauherad Energi AS

(Unntak fra forkjøpsrett og konsesjonsplikt for bruksrett i Bøelva i henhold til industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd)

Olje- og energidepartementets samtykke 12. august 2003.

I

Det vises til Deres brev av 29. april 2003, der De på vegne av Bø og Sauherad Energi AS søker om unntak fra forkjøpsrett og konsesjonsplikt i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) i forbindelse med ervert av bruksrettigheter til Bø kommunes vannfall som utnyttes i Oterholt kraftverk.

Ervertet av bruksrettigheten til vannfallene er konsesjonspliktig i henhold til industrikonsesjonsloven kap. I. I følge søknaden ervertet Bø og Sauherad Energi AS bruksretten til vannfallene allerede i 1991 i forbindelse med etableringen av det kommunalt eide aksjeselskapet. Det ble ikke den gang søkt om konsesjon eller unntak fra konsesjonsplikt i forbindelse med ervertet av rettigheten. Departementet antar at unntakelsen av å søke konsesjon beror på en inkurie fra selskapets side.

II

Olje- og energidepartementet finner at Bø og Sauherad Energi AS' ervert av bruksrett til de omsøkte vannfall er i tråd med de retningslinjer som i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Det legges i den forbindelse særlig vekt på at bruksretten ble etablert i forbindelse med opprettelsen av et kommunalt eid aksjeselskap hvor de to kommunene Bø og Sauherad slo sammen sin virksomhet innen energiforsyning.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntaket.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapet skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. Departementet forbeholder seg også retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet eller overdragelse av de omsøkte rettigheter, å gjøre fortrinnsrett gjeldende.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om ervert av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1 fjerde ledd gis Bø og Sauherad Energi AS unntak fra konsesjonsplikt og fortrinnsrett for ervert av bruksrettighet som omsøkt i brev av 29. april 2003.

Unntaket gis på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Bø og Sauherad Energi AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet, å konsesjonsbehandle bruksrettigheten som ved dette vedtak unntas fra konsesjonsbehandling. Departementet forbeholder seg også retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet eller overdragelse av den omsøkte rettighet, å gjøre fortrinnsrett gjeldende.

Nyemisjon av aksjer i selskapet, for eksempel i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt.

Det gjøres oppmerksom på at nærværende vedtak kun omfatter de omsøkte rettigheter som utnyttes ved Oterholt kraftverk.

Ved eget brev av 29. april 2003 søker De på vegne av Nome kommune om konsesjon etter industri-konsesjonsloven § 36 for erverv av 40 prosent av aksjene i Bø og Sauherad Energi AS i forbindelse med fusjon av Bø og Sauherad Energi AS og Nome Energi AS. Departementet har i eget brev av d.d. meddelt at det omsøkte aksjeervert ikke nødvendigvis gjør bruk av de i dette vedtak oppstilte vilkår.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistre blir ajourført.”

38 Grunnåi Kraftverk AS

(Tillatelse til bygging av Grunnåi kraftverk i Grunnåivassdraget i Seljord kommune i Telemark)

Kongelig resolusjon 15. august 2003.

1. Innledning

Grunnåi Kraftverk AS har søkt om konsesjon til å bygge Grunnåi kraftverk i Grunnåivassdraget. Grunnåivassdraget er en del av Skiensvassdraget. Det omsøkte kraftverket er et elvekraftverk som vil utnytte fallet i den delen av Grunnåivassdraget som består av et trangt gjel over en strekning på 2-3 kilometer. Den berørte elvestrekningen ligger i sin helhet i Seljord. Grunnåi Kraftverk AS eies av Skagerak Kraft AS, Vest-Telemark Kraftlag AS, Veidekke ASA og grunneiere i prosjektområdet. Selskapet regnes som offentlig etter industrikonsesjonsloven.

2. Søknaden og NVEs innstilling

NVE har mottatt følgende søknad datert 21.09.2001:

”Grunnåi kraftverk søker herved om konsesjon for bygging av Grunnåi kraftverk i Seljord kommune i Telemark.

Det omsøkte anlegget er nærmere spesifisert i vedlagte utbyggingsplan, og er tatt med i forhåndsmelding av juni 1999. Program for konsekvensutredning (KU) ble gitt av NVE i brev datert 11.12.2000.

Søker er Grunnåi kraftverk AS, som eies av Skiensfjorden kommunale kraftselskap (SKK Energi AS, Vest Telemark Kraftlag (VTK), Veidekke ASA og grunneiere i prosjektområdet. Grunnåi Kraftverk AS ønsker å utnytte deler av vannressursene i Grunnåi til kraftproduksjon, og skal eie og ha konsesjon for den omsøkte utbyggingen.

Det blir søkt om følgende:

- Lov av 24. november 2000, nr. 82, om vassdrag og grunnvann (vannressursloven), § 8, for bygging av kraftanlegget.
- Lov av 14. desember 1917, nr. 16, om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom (ervertsloven), for erverv av vassdraget.
- Lov av 14. desember 1917, nr. 17, om vass-

dragsreguleringer (vassdragsreguleringsloven) for bygging av kraftanlegget.

- Lov av 29. juni 1990 nr. 15, § 3-1, om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. (energiloven), for bygging og drift av elektriske anlegg i kraftstasjon og produksjonslinje.
- Lov av 23. oktober 1959, nr. 3, om oreigning av fast eiendom, for eventuell ekspropriasjon av nødvendige rettigheter for bygging av kraftanlegget og produksjonslinje.

Bygging av kraftverket kan gjennomføres på ca. 2 år etter at alle konsesjoner er gitt og etter at vedtak om investering er gjort.

...”

Frå søknaden med KU refererer vi :

”Innledning

Utbygger

Grunnåi Kraftverk AS eies av Skiensfjordens kommunale kraftselskap (SKK Energi AS), Vest-Telemark kraftlag (VTK), Veidekke ASA og grunneiere i prosjektområdet. Grunnåi Kraftverk AS ønsker å utnytte deler av vannressursene i Grunnåi, Seljord kommune, Telemark. Fordeling av eierandeler i Grunnåi kraftverk er SKK 55%, VTK 15%, grunneiere 15% og Veidekke 15%. Utbygger har god kompetanse på drift av kraftanlegg og distribusjon av kraft.

Planleggings- og saksbehandlingsprosessen

Utnyttelse av vannressursene i Grunnåi har vært vurdert i Samlet plan og verneplansammenheng. Ved stortingsbehandlingen av Verneplan III i 1986 ble det besluttet å vurdere Grunnåi i Samlet plan. Først ble alternativ A med inntak 675 moh. i Grunnåi og overføring av vannet i en 10 km lang tunnel til Sundsbarm kraftanlegg utredet. Alternativ A ble plassert i kategori II gruppe 9 i Samlet plan, dvs. et prosjekt som ikke kan konsesjonsbehandles nå.

Deretter ble alternativ B med inntak 575 moh. og eget kraftverk i Grunnåi utredet i Samlet plan. Dette alternativet berører kun ca. 2,7 km av Grunnåi og gjennomgikk administrativ behandling i Samlet plan som ble avsluttet i 1998 med plassering i kategori I gruppe 1. Plassering i kategori I betyr at det kan søkes om konsesjon (tillatelse) for utbygging. Som en del av Samlet plan behandlingen betalte utbygger utredninger utført av Norsk institutt for naturforskning (NINA) som skulle gi tilstrekkelig dokumentasjon for senere melding, konsesjonsøknad og konsekvensutredning (KU). Opplegg for disse utredningene ble utarbeidet med innspill fra Miljøvern avdelingen hos Fylkesmannen i Telemark.

Tiltaket har en størrelse som krever melding og konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven (MD 1996, 1999). I juni 1999 presenterte Grunnåi Kraftverk AS en melding om utbyggingsplaner for Grunnåi kraftverk. Mel-

ding og tilhørende informasjonsbrosjyre ble sendt på høring, og det ble holdt et offentlig informasjonsmøte i Seljord. På grunnlag av meldingen og innkomne høringsuttalelser fastsatte Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) et utredningsprogram i november 2000 (NVE 2000).

På bakgrunn av fastsatt utredningsprogram presenterer nå Grunnåi Kraftverk AS en konsesjonssøknad med konsekvensutredning. Søknaden med tilhørende informasjonsbrosjyre vil bli sendt på høring, og det vil bli arrangert et offentlig møte i Seljord. NVE vil etter høringsrundene lage sin innstilling på bakgrunn av søknaden med KU og uttalelsene til disse. NVE vil i sin innstilling vurdere de samfunnsmessige fordelene opp mot ulempene. Olje- og energidepartementet sender så NVE sin innstilling på høring til berørte departement, direktorat og kommuner. På bakgrunn av NVE sin innstilling og uttalelsene til den, fremmer Olje- og energidepartementet saken for Regjeringen.

Beskrivelse av tiltaket og planer for gjennomføring

Beliggenhet

Grunnåivassdraget ligger i hovedsak i Seljord kommune, Telemark, og er en del av Skiensvassdraget. Grunnåi har sitt utspring i Slåkåvatn, som ligger i Hjartdal kommune på vannskillet mellom Seljord og Hjartdal. Fra Slåkåvatn følger Grunnåi Grunningsdalen i sørvestlig retning med avløp i Vallaråi i Flatdal, ca. 1 km nedstrøms Flatsjø. Grunnåi renner med moderat fall i åpent terreng de første ca. 6 km fra Slåkåvatn. Deretter en strekning på 2-3 km med større fall i et trangt og vanskelig tilgjengelig gjel. På den nederste strekningen, ca. 1 km, renner elva flatt til samløpet med Vallaråi. Vallaråi renner ut i Seljordvatnet som videre renner ut i Norsjø via Bøelva.

Kraftverket vil utnytte fallstrekningen i det trange gjelet. Anlegget vil bli lite synlig fordi vannveien går i tunnel med kraftstasjon i fjell. Inntaket vil ligge ca. 6,5 km nedstrøms Slåkåvatn. Avløpet går ut i Grunnåi like oppstrøms det nedre flate elvepartiet som renner ut i Vallaråi. Den berørte elvestrekning ligger i sin helhet i Seljord kommune.

Teknisk plan

Tabell: Tekniske data for utbyggingen.

Nedslagsfelt.....	64,5 km ²
Midlere årlig avrenning	2,62 m ³ /s 82,6 mill.m ³ /år
Inntak (kote)	575
Avløp (kote)	180
Brutto fallhøyde	395 m
Antall aggregater	1
Maks turbinlukkeevne.....	4,5 m ³ /s

Installert effekt	15 MW
Sommerproduksjon	27,7 GWh
Vinterproduksjon.....	24,7 GWh
Årlig produksjon	52,4 GWh/år
Brukstid	3 490 timer/år
Byggetid.....	2 år
Utbyggingskostnad	97,7 mill.kr
Utbyggingspris.....	1,86 kr/kWh

Adkomst

Hovedadkomst til kraftstasjonen blir via eksisterende vei på sydsiden av Grunnåi fra avkjøring til E134. En opprusting av veien må foretas, og det må bygges bro over elva for adkomst til kraftstasjonen. Strekningen fra avkjøringen ved E134 til portalen for kraftstasjonen er ca. 1 km.

For adkomst til inntaksområdet benyttes eksisterende vei opp Grunningsdalen. Herfra må eksisterende skogsbilvei utbedres over en strekning på ca. 600 m og ny adkomstvei på ca. 600 m frem til inntaket bygges i lett skogstereng.

Tipp og riggområder

Det vil bli tatt ut ca. 56.000 m³ fast fjell tilsvarende ca. 90.000 m³ løse steinmasser.

Seljord kommune har sagt seg interessert i å overta tunnelmassene. Ca. 40.000 m³ av massene er planlagt lagt ut som oppfyllingsmasser ved industriområdet ved Århusmoen, på vestsiden av riksveien. Resten av massene vil bli lagt ut som midlertidig deponering på to andre områder regulert til tippområder i nærheten, dvs. tipp Århus og tipp Prestårhus, henholdsvis ca. 1,0 og ca. 2,8 km fra Århusmoen.

Inntaksdam

Det vil bli bygget en enkeltkrum betongbuedam med en maksimal høyde på ca. 10 m og en lengde i toppen på ca. 30 m. Dammen vil bli konstruert med overløp. Denne damtypen er vurdert til å være best egnet på grunn av topografi og grunnforhold på damstedet. I tilslutning til dammen bygges et inntak med inntaksrist, luke og lukehus. En kort tunnel på ca. 50 m bygges som omløp til bruk i byggetiden, og vil bli benyttet som bunntappeløp med luke. For adkomst til inntaket og skogsterrenget på andre siden blir det laget en enkel adkomstbro over elva. Inntaksdammen vil demme ned ca. 7,5 da. Eventuelt masseoverskudd i forbindelse med bygging av inntaket vil arronderes i nærområdet.

Vannvei

Fra inntaket føres vannet via en trykksjakt med lengde ca. 200 m og tverrsnitt ca. 7 m², og videre gjennom en ca. 20 m² trykktunnel med helning 1:6 ca. 1,5 km ned til kraftstasjonen. Fra kraftstasjonen plassert ca. 500 m inne i fjellet går det en avløpstunnel med lengde 500 m og tverrsnitt 20

m² med avløp for vannet på ca. kote 180. Parallelt med avløpstunnelen går adkomsttunnelen med tilnærmet lik lengde og tverrsnitt. Tunnel-systemet i vannveien vil ha et så stort tverrsnitt at det blir minimale falltap. Fjellgrunnen består i all hovedsak av kvartsitt og forholdene anses som gode sett i forhold til planlagt prosjekt med vannvei og kraftstasjon i fjell. Fjelloverdeknin-gen er god og det er ikke vannuttak i området som kan bli berørt av planlagt prosjekt.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er plassert inne i fjellet med adkomst via egen adkomsttunnel. I kraftstasjonen er det tenkt plassert en fem-strålers vertikal Pel-ton-turbin med installert effekt på ca. 15 MW og 4,5 m³/s slukeevne. Aggregatet muliggjør drift ned mot 0,7 m³/s, noe som gir en god utnyttelse av vannet selv ved små vannføringer. Transformatoren plasseres i egen beskyttet nisje i stasjo-nen hvorfra kabler legges i egen grøft/betong-kulvert ut adkomsttunnelen.

Linjebygging

Som anleggskraft vil det bli bygget en kort 22 kV kabel fra eksisterende linje ved Århusmoen til tunnelpåhugget, og senere ført inn til kraftsta-sjonen i fjell. Denne linjen vil ligge under VTKs områdekonsesjon i dag. Senere vil linjen kunne brukes som reservekraftforsyning.

Kraften fra Grunnåi kraftverk vil bli matet inn på nettet i Seljord transformatorstasjon i Nordbygdi, med en ny nedgravd kabel på 22 kV over ca. 7 km lengde. Den nye kabeltraseen er beskrevet i vedlegg I. Signaler for fjernstyring av Grunnåi kraftverk vil gå via kabel til Sundsbarn kraftverk i samme trasé som høyspentka-belen ca. 2 km.

For betjening av luker og utstyr ved inntaket vil det bli fremført lavspenkabel fra Reinstaul i Grunningsdalen. Kabelen vil bli lagt i veitrase-en. Signaler til og fra inntaket vil gå trådløst.

Arealbruk

Planene for utbyggingen er som skissert i Sam-let plan.

I og med at berørte grunneiere vil ha eierin-teresser i Grunnåi kraftverk AS vil det trolig ikke bli behov for erverv av grunn til kraftverk og dam.

Inntaksdammen vil demme ned et areal på 5 - 7 da. Området består i all hovedsak av gran-skog på morenegrunn.

Kraftstasjonsområdet med adkomst og på-hugg vil ikke båndlegge arealer utenom en korte kanal i forlengelsen av avløpstunnelen. Are-alet mellom elva og påhugget kan vanskelig be-nyttas til noe produktivt.

Den 600 m lange adkomstveien frem til inn-taket vil båndlegge et areal på ca. 3 da. Denne adkomstveien vil lette fremtidig skogsdrift i om-rådet.

Kabelgrøften fra tunnelpåhugget til Seljord transformatorstasjon på ca. 7 km vil stort sett lig-ge i båndlagte områder langs eksisterende vei-traseer.

Arealene omfatter ikke produktiv jordbruks-grunn, men består i det vesentlige av granskog på morenegrunn.

Hydrologi og flommer

Nedslagsfelt

Nedslagsfeltet til Grunnåi kraftverk er 64,5 km² og strekker seg inn i Lifjellområdet mot nord-øst. Se kart over nedslagsfelt i vedlegg A.

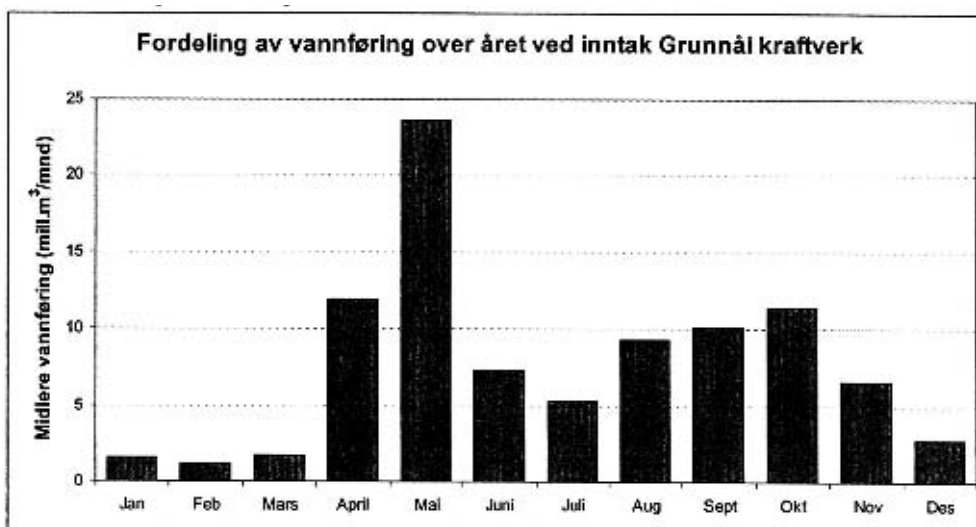
Vannføringer

I henhold til NVEs "Avrenningskart over Nor-ge" varierer middelavrenningen i feltet fra 35 l/skm² for de nedre deler av feltet til 45 l/skm² for øvre deler. Dette gir en middelavrenning på 40,6 l/skm² som tilsvarer en middelvannføring på 2,62 m³/s, eller 82,6 mill. m³/år for normalperi-oden 1930-60. Alminnelig lavvannføring er be-regnet til 0,21 m³/s (8 %).

Verdier fra vannmerke 16.193 Hørte (1962-90,95) er benyttet ved produksjonssimuleringer og hydrologiske fremstillinger. Vannmerket 16.156 Grunnåi har kort gyldighetsperiode, men er benyttet for kontroll og viser godt samsvar.

Se vedlegg B for typiske vannføringer ved inntak og avløp før og etter utbygging. Siden prosjektet er et elvekraftverk uten magasin, vil kraftverket ta vann på inntil slukeevnen på 4,5 m³/s hvis tilsiget er stort nok.

Om vinteren vil det kunne være tørt og elva vil fryse til, slik at på vinterstid er det ikke ventet særlig endrede forhold.

Minstevannføring

Det er ikke forutsatt slipping av minstevann. Mellom inntaket og avløpet kommer det inn bekker som sikrer at elvestrekningen ikke blir tørr, slik at elvestrekningen like oppstrøms avløpet til kraftstasjonen vil ha 11 % av vannføringen før utbygging. Det meste av restvannføringen kommer fra Deilebekken og Tjørnstaubekken på sørsiden ved Tangen.

Ved vannføring lavere enn turbinens virkeområde (fra 0 til ca. 0,7 m³/s) vil turbinen vanligvis stoppes, og den naturlige vannføringen slippes forbi inntaksdammen og man vil ha samme situasjon som før utbygging. Se persentilene i vedlegg B, hvor det fremgår at medianverdien for januar til mars er lavere enn 0,7 m³/s og stasjonen vil stoppes.

I situasjoner hvor turbinen må stoppes på grunn av lite vannføring, vil vannet kunne gå i overløp over terskelen. I et slikt tilfelle vil det imidlertid ta noe tid før elvestrekningen fylles med vann, også i strekningen i Grunnål mellom avløpet og Vallaråi. Det er derfor vurdert at for å unngå denne situasjonen med tørr vannstreng at man kan åpne luka i dammen noe når en slik situasjon nærmer seg, og man får dermed ingen brå tørrlegging av elva mellom avløpet og Vallaråi. På vinterstid vil man til enhver tid søke å holde så jevn vannføring i stasjonen som mulig, for å unngå problemer med is og kjøving.

Flomdata

Det foreligger ikke flomberegninger for vassdraget. Antatt størrelse på dimensjonerende flom er i størrelsesorden 80 m³/s. Anlegget har ingen særlig dempende virkning på flommer, og med slukeevne på 4,5 m³/s må det påregnes høy vannføring mellom inntak og avløp under flom. I nedbørsrike perioder vil det være overløp over

inntaksdammen og strekningen mellom inntak og avløp vil ha betydelig vannføring.

Manøvreringsreglement

Siden kraftverket er et elvekraftverk, er det ingen regulering i form av magasin i prosjektet. Kraftverket vil da kjøres med tilgjengelig vannmengde til enhver tid. Se vedlegg B for vannføringsvariasjonene til et typisk år, hvor det fremgår at det kan forekomme overløp hele året, men mest i april – mai og september – oktober.

Vannstanden i magasinet vil typisk ligge like under overløpsterskelen (HRV), men kan reguleres ned til LRV (kote 573) 2 m under HRV (kote 575).

Elektriske anlegg og overføringsledninger

Koblings- og kontrollanlegg

Apparatanlegg til 22 kV og kontrollutstyr plasseres i kraftstasjonen. Det vil bli anordnet automatisk start og stopp av aggregatet. Kontrollanlegget vil bli tilpasset for fjernstyring fra Sundsbarm kraftverk i Seljord via nedgravd kabel. Alt elektroteknisk utstyr bygges etter dagens standard og i henhold til gjeldende regelverk. Se enlinjeskjema i vedlegg H.

Generator

Generatoren får ytelse tilpasset turbinens maksimale effekt. Den blir utført som synkronmaskin med egenmagnetisering, uavhengig av eksternt nett.

Transformator

Transformatoren kobles mot generatoren i tradisjonell blokkoppling, og grensesnittet mot nettet vil bli på utgående skille- eller effektbryter,

etter nærmere avtale med netteier og/eller ansvarlig for drift av produksjonskabelen.

Kraftledning

Utgående 22 kV kabel føres i kabelgrøft i adkomsttunnel frem til nettstasjon ved portalbygg.

I anleggsperioden etableres egen kraftforsyning fra VTKs 22 kV kraftledning ved Århusmoen. Kabel fra eksisterende kraftledning føres fram til egen koplingskiosk/nettstasjon i nærhet av tunnelportal. Kabel og nettstasjon vil bli drevet som en del av VTKs nett.

Ny produksjonskabel på 22 kV legges langs eksisterende vei, i allerede båndlagte områder der dette er praktisk, og graves ned ca. 7 km fram til Seljord transformatorstasjon. Kabeltraseen er vist i vedlegg I. Det er ikke avgjort om VTK eller Grunnåi kraftverk skal eie kabelen, men VTK vil uansett ha ansvar for driften.

Installasjon

Det er valgt en slukeevne på ca. 1,7 ganger middelvannføringen i vassdraget. Dette gir en installasjon på ca. 15 MW med ca. 4,5 m³/s slukeevne og ca. 395 m brutto fallhøyde. Det er i utgangspunktet valgt en løsning med en fem-strålers vertikal Peltonturbin, som vil kunne produsere kraft ved en driftsvannføring ned til ca. 0,7 m³/s.

	2001	2002	2003	2004
Konsesjonsbehandling	—			
Planleggingsperiode		—		
Anleggsperiode			—	

Produksjonsberegninger

For beregning av produksjon er data fra vannmerke 16.193 Hørte benyttet, med vannmerke 16.156 Grunnåi. Produksjonen er beregnet over tidsperioden 1962-90, 95 og 98 med basis i midlere vannføring i 1931-60 fra NVEs 'Avrenningskart over Norge'.

Gjennomsnittlig årsproduksjon for alternativ med 15 MW installasjon er beregnet til:

Sommer.....	27,7	GWh
Vinter	24,7	GWh
Total.....	52,4	GWh/år

Utbyggingen vil ikke berøre annen kraftproduksjon i vassdraget.

Beskrivelse av alternative løsninger – Samlet plan

Det er ikke funnet alternative løsninger som er aktuelle å vurdere nærmere i detalj. Både område for damsted og påhugg/avløp for kraftstasjon

Kostnadsoverslag

Utbyggingskostnaden er oppjustert i forhold til Samlet plan i 1997 og Melding om utbyggingsplaner i 1999. Utbyggingskostnaden har tross prisstigning blitt noe lavere, noe som skyldes at investeringsavgiften ikke lenger er tatt med i kostnadsoverslaget.

Tabell: Kostnader pr. 01.01.2001:

Inntak	4,0 mill. kr
Driftsvannveier	25,0 mill. kr.
Kraftstasjon (byggningsmessig) ...	6,0 mill. kr.
Kraftstasjon (maskinelt og elektroteknisk)	40,0 mill. kr.
Linjer og tilkobling.....	3,0 mill. kr.
Uforutsett 10 %	7,8 mill. kr.
Investeringsavgift 0 %	-
Planlegging, administrasjon 5 % ..	4,3 mill. kr.
Erstatninger, avbøtende tiltak, etc.	1,2 mill. kr.
Finansieringsutgifter 7 %	6,4 mill. kr.
Sum utbyggingskostnader	97,7 mill. kr

Fremdriftsplan

Byggeprogrammet er basert på en byggeperiode på ca. 2 år. Det er kun arbeidene med inntaksdam/inntak og kryssing av elva ved påhugg/kraftstasjonsområde hvor vannføringen i vassdraget har betydning for anleggsarbeidene.

er lett tilgjengelige og godt egnet. Topografien i området setter klare begrensninger for andre plasseringer fordi tilgjengeligheten blir vanskelig og ev. inngrep da blir mer omfattende.

Løsningen med tunnel som vannvei er ansett å være den eneste realistiske løsningen, samtidig som den også representerer en miljømessig gunstig løsning.

For valg av turbin vil det ikke skje endringer av betydning. Mindre korreksjoner for teknisk/økonomisk optimalisering vil ikke ha konsekvenser for andre forhold.

Alternativ linjefremføring for produksjonskabelen er vurdert, men tilkobling til Sundsbarm kraftverk og et spenningsnivå på 66 kV ble funnet for kostbart og teknisk vanskeligere. Derfor er eksisterende tilkoblingsalternativ valgt.

Alternativ A i Samlet plan er tidligere vurdert i 1991. Alternativet A går i korte trekk ut på å overføre vann fra Grunnåi og over til Sundsbarm magasin/kraftverk. Alternativet er urealistisk for gjennomføring både på grunn av dårlig

prosjektøkonomi og konsekvenser knyttet til prosjektet.

OFFENTLIGE OG PRIVATE PLANER OG TILTAK

Eiendomsforhold

Det er 6 grunneiere som har grunn og fallrettighetene for utbyggingsområdet. Disse har inngått eller har fått tilbud om å inngå avtale med SKK Energi AS, Vest-Telemark Kraftlag og Veidekke ASA om å stifte Grunnåi kraftverk AS.

Tabell 0.1: Oversikt over involverte grunneiere.

G.nr./B.nr	Navn
2/4	Olav Erikstein
59/1	Johannes Hovden
59/2	Ole Krogvik
58/1	Magne Reinstaul
59/4	Eivind Tveiten
57/1	Kåre Tveiten

Listen omfatter ikke eiendomsforhold i forbindelse med bygging av kraftledning i kabelgrøft.

Kommunale og fylkeskommunale planer

Planlagt utbyggingsområde ligger innenfor LNF område, type 2. Tippområdene er lagt til områder i henhold til arealdel i kommuneplan i Seljord.

Noe lenger opp i dalen har Seljord kommune regulert områder til hyttebygging. Områdene er ikke i konflikt med det omsøkte Grunnåi kraftverk, men vil uavhengig av kraftverket bidra til økt bruk av området.

Samlet plan

Grunnåi har vært vurdert i Samlet plan sammenheng i to omganger som har resultert i to alternative utbygginger, alternativ A og B.

Alternativ A er en overføring av vannet i en 10 km lang tunnel ned til Sundsbarm kraftanlegg. Dette alternativet ble plassert i kategori II gruppe 9 i Samlet plan, dvs. et prosjekt som ikke kan konsesjonsbehandles nå.

Alternativ B ble avsluttet i Samlet plan i 1998 med plassering kategori I gruppe 1, dvs. et prosjekt som kan konsesjonssøkes. Alternativ B er grunnlag for denne søknad om konsesjon til utbygging.

Verneområder

Lenger opp i Grunningsdalen finnes flere interessante kulturminner som har stor verneinteresse. I selve prosjektområdet er det derimot ikke avdekket noen funn eller verneområder.

Det er ikke kjent at det finnes offentlige planer eller tiltak for den berørte delen av vassdraget eller tilgrensende områder.

Beskrivelse av miljø, naturressurser og samfunn og mulige konsekvenser

Utredninger

Utredningsprogrammet fastsatt av NVE (2000) deler miljø, naturressurser og samfunn inn i fem hoveddeler med tilhørende fagområder (se under). Vi har valgt å bruke denne strukturen for at det skal være enkelt å sammenligne konsesjonssøknaden med kravene i utredningsprogrammet. Følgende fagområder er vurdert i denne konsekvensutredningen:

- A) Hydrologiske forhold
 - Overflatehydrologi
 - Grunnvann
 - Vanntemperatur og isforhold
 - Sedimenttransport og erosjon
- B) Landskap, naturmiljø og kulturmiljø
 - Landskap
 - Klima
 - Plante- og dyreliv / Biologisk mangfold
 - Kulturminner
- C) Vannkvalitet, forurensning
 - Vannkvalitet, forurensning
 - Vannforsyning/jordvanning
- D) Naturressurser
 - Jord- og skogbruk
 - Reindrifft
 - Fiske
 - Jakt
 - Friluftsliv
 - Mineraler og masseforekomster
- E) Samfunn
 - Næringsliv og sysselsetting
 - Vei og transport
 - Befolkningsutvikling og boligutvikling
 - Kommunal økonomi
 - Sosiale forhold
 - Helsemessige forhold

Materialer og metode

I forbindelse med Verneplan III for Liffjell (1981-82) og Samlet plan for vassdrag (1988-91) ble det utført undersøkelser av naturgrunnlag og naturmiljø i og nær prosjektområdet (f.eks. Bekken 1981, Jansen 1982, 1987, Reitan mfl. 1982a, Halvorsen & Tangen 1988, Steen 1989). Norsk institutt for naturforskning utførte i 1996 feltarbeid i området med tanke på endelig Samlet plan behandling og dette arbeidet (Muniz mfl. 1997) var også ment å være tilstrekkelig for en eventuell senere konsesjonssøknad med konsekvensutredning. Det har ikke vært vesentlige endringer i influensområdet siden 1996/97 slik at denne undersøkelsen vurderes å være representativ og tilstrekkelig i forhold til konsekvensutredningsprogrammet. Disse undersøkelsene omfattet bl.a.:

- Naturfaglig landskapsanalyse
- Vannkjemiske studier
- Bunndyrundersøkelser
- Vannvegetasjon
- Landlevende planter

- Storvilt, fugl- og pattedyrfauna
- Jakt og fiske

For en detaljert beskrivelse av metodikk innen de ulike fagområder vises det til de respektive studier (se referanselisten).

0-alternativet

Når man skal vurdere konsekvensene av et tiltak må man alltid ha et sammenlignings-/referansegrunnlag, som kalles 0-alternativet. 0-alternativet tilsvarer den forventede tilstanden i området dersom prosjektet ikke gjennomføres. Vi har ikke informasjon om planlagte tiltak i eller nær prosjektområdet foruten et område med økt regulering til hyttebygging litt lenger opp i Grunningsdalen. Vi antar at dette ikke har stor virkning for området og for ventet tilstand når prosjektet eventuelt bygges ut. Vi definerer derfor 0-alternativet som dagens tilstand.

Hydrologiske forhold

Utredningsprogram

Overflatehydrologi

Detaljerte hydrologiske data må fremlegges. Det vil si midlere avrenning over år og fordeling over året ved dam Grunnåi, nedstrøms utløp kraftstasjon, samt produksjonstapping med svinging i dam og overløp. Dersom utførte målinger i Grunnåi ikke er tilfredsstillende må data fra sammenlignbart vassdrag/ målestasjon for perioden 1931-1990 eller siste 60-års periode benyttes. Det vises for øvrig til NVEs veileder 1/98. Dataene vil være et viktig grunnlag for vurderingene av de andre fagområdene.

Grunnvann

Forhold vedrørende grunnvann og eventuell lekkasje/grunnvannsføringer pga. tunnel-driften må klarlegges og eventuelle konsekvenser omtales.

Vanntemperatur og isforhold

Konsekvenser omtales med bakgrunn i eksisterende kunnskaper.

Sedimenttransport og erosjon

Mulig erosjon og sedimenttransport i vassdraget i anleggstiden må vurderes og omtales. Øvrige mulige konsekvenser omtales.

Områdebeskrivelse

Overflatehydrologi

Grunnåi er i dag et uregulert vassdrag. Det har tidligere vært fløtningsdammer høyere opp i elva.

Se også kapittel 2.3 om mer hydrologiske data.

Grunnvann

Det foreligger ingen undersøkelser av grunnvann i området. En gård har sin vannforsyning fra grunnvann i nærheten av tunnelen. Grunnvann fra Grunnåi sin berørte strekning antas å være av liten betydning for omkringliggende områder fordi elva ligger dypt nedskåret i terrenget, omgitt hovedsakelig av fjell med et tynt løsmassedeckle.

Vanntemperatur og isforhold

Grunnåi islegges i normale vintre, men i milde vintre (som tidlig på 90-tallet) kan elva være isfri i de lavereliggende områdene. I kalde vintre kan elva bli helt islagt og det er oppbygging av isdammer.

Sedimenttransport og erosjon

Vannkvalitetsmålinger viser lite innhold av suspendert materiale og indikerer at det er liten sedimenttransport. Det er ikke utført målinger av bunntransport. Det er liten erosjon i prosjektområdet da elva i stor grad går over bart fjell og har storsteinet bunn og sider uten løsmasser å erodere i.

Mulige konsekvenser og deres omfang

Overflatehydrologi

Siden Grunnåi kraftverk er et elvekraftverk, og dermed ikke har betydelig magasineringskapasitet, vil vannføring oppstrøms inntaksdammen og nedstrøms avløpet fra kraftverket ikke bli vesentlig påvirket.

Direkte berørt strekning er ca. 2,7 km, som i perioder vil bli mer eller mindre tørrlagt i de fleste perioder med vannføring innenfor slukeevnen til turbinene (0,7 - 4,5 m³/s). Det betyr i et normalår at elven vil få lav vannføring i perioden juli til desember. I perioden januar til mars har elven lav vannføring også før utbygging, samt at elven i dag vil være tørr og fryse til på vinterstid, slik at ytterligere lavere vannføring over den berørte elvestrekningen neppe vil ha stor virkning.

I en overgangssituasjon fra hvor turbinen går på lav vannføring til den slås av, vil man kunne åpne luka i dammen noe for å få vann i elva. Dette vil kunne forhindre at elva går tørr mellom avløpet og Grunnåi sitt samløp med Valaråi ved en brå stopp i vannføringen fra kraftstasjonen, med at vannføringen gradvis blir overført til elva i stedet for kraftstasjonen.

Sideelver til Grunnåi mellom inntak og avløp vil sikre en viss vannføring langs berørt strekning. Nedbørfeltet til disse elvene utgjør ca. 11 % av det totale nedbørfeltet til Grunnåi ved avløpet fra kraftstasjonen.

Elvekraftverket ventes ikke å medføre økt fare for flom. Inntaksmagasinet eller kraftstasjonen vil heller ikke ha betydning for flomdemping nedstrøms avløpstunnelen til kraftverket.

I området mellom inntak og avløp vil det ved normal drift være mindre vann enn ved dagens

situasjon, mens flommer vil som før følge elvas naturlige leie. På denne strekningen vil det etter utbygging bli større forskjell på normal vannføring og flomsituasjoner enn før utbygging.

Grunnvann

Omkring magasinet vil det lokalt bli noe høyere grunnvannsstand. Langs elven mellom inntak og avløp ventes ikke vesentlig endring av grunnvannsforholdene siden terrenget er bratt/skrånende med lite eller ingen løsmasser og grunnvannet i disse omkringliggende områder ikke forsynes fra Grunnåi.

Det kan bli senkning av grunnvannet langs tunnelen i anleggsperioden da tunnelen ikke vil være vannfylt. Vannfylt tunnel i driftsfasen kan medføre noe økt grunnvannstilførsel der det eventuelt er betydelige sprekkesoner i fjellet. Det er ikke ventet at vannforsyning til grunneier over tunnelen vil bli forstyrret, men det er inngått avtale med grunneier om å gjenskaffe vannforsyning hvis det mot formodning skulle skje.

Vanntemperatur og isforhold

Den ventes ingen store endringer i vanntemperaturen, men restvannføringen mellom inntaket og avløpet vil ha noe høyere temperatur om sommeren og noe lavere temperatur om vinteren. Redusert vannføring og noe lavere temperatur om vinteren kan medføre at det lettere legger seg is i Grunnåi mellom inntaket og avløpet. Nedstrøms avløpet fra kraftverket kan de i kalde vintre under jevn kraftverksdrift ventes noe mindre is og noe mer åpne råker enn nå siden avløpsvannet vil være noe varmere enn om det hadde gått i det opprinnelige elveløpet.

Likeledes vil vannet som går i tunnelen på sommerstid være litt kaldere enn om det hadde gått i elveløpet og blitt oppvarmet av innstråling og omgivelsene generelt. Den delen av vannet som går som restvannføring i elva på sommerstid vil da bli varmere enn tidligere, siden det blir et mindre vannvolum å varme opp. Dette er imidlertid avhengig av værtypen over et visst tidsrom, hvorvidt dette er målbare forskjeller eller ikke.

Kraftverket vil vinterstid bli kjørt for å unngå eventuelle problemer med kjøving og isproblemer i elva.

Sedimenttransport og erosjon

Som følge av redusert vannføring i hovedelva vil sedimenter fra sideelver i større grad bli avsatt i Grunnåi i perioder med lite overløp på inntaksdammen. Det er ventet at flomperioder vil vaske ut disse sedimentene slik at det over tid ikke bygges opp avsetninger i elveløpet.

I anleggsperioden vil det være gravearbeider nær og delvis i Grunnåi (inntak, avløp, bro, veg). Dette vil i en periode medføre noe økt sedimentbelastning i elva. Det er ikke ventet endrede erosjonsforhold i driftsfasen ettersom avløpskanalen vil bli erosjonssikret og Grunnåi er

steinsatt i området nedstrøms der avløpskanalen møter hovedelva.

Landskap, naturmiljø og kulturmiljø

Utredningsprogram

Landskap

Utredningene baseres på SP. Følgende må inkluderes:

- Område med dam må visualiseres med HRV og LRV.
- Det må utarbeides illustrasjoner for område påhugg adkomst, påhugg vanntunnel og veiframføring til påhugg inklusive bru over Grunnåi.
- Plan for vei til dam må fremlegges.
- Landskapsmessige forhold vedrørende midlertidige deponier og uttransport av tunnelmasser, og for varige deponier av masser må vurderes og omtales.
- Mulig landskapsmessige påvirkninger på elvestrekningen inntak - utløp skal vurderes, omtales og illustreres.

Klima

Temaet omtales.

Plante- og dyreliv/Biologisk mangfold

Tiltakets virkninger og påvirkningsomfang med avhengighetsforhold på og mellom artene, helheten og det biologiske mangfoldet nedover elven og elvedalen må klarlegges. Det vises for øvrig til utredningen i Samlet plan/NINA, og DN og fylkesmannens kommentarer. Utredningen forutsetter at de hydrologiske detaljer er kjent.

I tillegg uttaler utredningsprogrammet under overskriften Inngrepsfrie naturområder: "Med utgangspunkt i DN's kommentarer og kart over inngrepsfrie naturområder må situasjonen med inngrepsfrie områder og tiltakets virkning for disse avklares." Vi har valgt å inkludere disse vurderingene under biologisk mangfold.

Kulturminner

Generelt skal krav hjemlet i kulturminneloven følges. Tiltakshaver må ta kontakt med kulturminnemyndighetene for å avklare forhold til kulturminneloven.

Områdebeskrivelse

Landskap

Landskapet domineres i dag av elveløpet som ovenfor inntaksdammen har et relativt flatt profil og er en typisk U-dal. Inntaksdammen er plassert like nedenfor dette området, i overgangen til et brattere område med juv som utgjør en bratt V-dal. Grisejuvet utgjør et avgrenset men vilt landskapsrom som på grunn av sin utilgjengelighet er lite/ikke påvirket av tekniske inngrep. I det bratte og smale juvet som er skarpt

nedskåret med elva i bunnen er det mye store steiner og bart berg. Omkring er det relativt artsfattig granskog i bratte dalsider. Elva er et sentralt landskapselement i landskapsrommet, men siden landskapsrommet er så lite, er den ikke synlig i et stort område og heller ikke fra mange sentrale betraktningsspunkt. Området er et typisk eksempel på iseroderte daler i flere høydenivåer. I områder med hengedaler eroderes sidedaler ned mot hoveddalens nivå, noe som kan skape bratte gjel (f.eks. Grisejuvet).

Nedenfor avløpet fra kraftstasjonen flater terrenget ut med dyrket mark og kulturlandskap ned mot Europavegen (E134) like før Grunnåi renner inn i Vallaråi i bunnen av en videre U-dal. Muniz mfl. (1997) inneholder en mer detaljert landskapsanalyse.

Se for øvrig bildemontasje i vedlegg C.

Klima

Området har et typisk innlandsklima. Årsnedbøren i området ligger på 800-1000 mm, med mest nedbør i juni - november og minst nedbør i februar - april. Lufttemperaturen kan gå under -20 °C vinterstid og over 25 °C sommerstid.

Plante- og dyreliv / Biologisk mangfold

Området ligger i naturgeografisk region 33a, som er dominert av nordlig boreal vegetasjon (Nordiska Ministerrådet 1984).

Insektfaunaen i vann var relativt lik med det som er funnet i tilsvarende hurtigstrømmende og lite forurensede elver. De vanligste gruppene er fjærmygg (Chironomidae), steinfluer (Plecoptera) og døgnfluer (Ephemeroptera). Området hadde lite artsmangfold. Fåbørstemark ble også undersøkt og alle artene som ble funnet er vanlige i Norge, og typiske for næringsfattige elver. I tillegg ble det registrert polyppdyr, knottlarver og noen vannlevende midd (Muniz mfl. 1997).

Den storsteinete bunnen i Grunnåi har lite eller ingen vegetasjon bortsett fra tette, slimete masser av grønnalger på store elvesteiner. De mindre sidebekkene, som ikke blir påvirket av regulering, har ofte en frodig mosevegetasjon (Muniz mfl. 1997).

På grunn av næringsfattig berggrunn og tynne, næringsfattige løsmasser er artsmangfoldet i området begrenset. Neddemt areal er dominert av blåbærgranskog, en av de vanligste vegetasjonstypene i Norge, med noe fuktighetsbetiget vegetasjon nærmest elva.

Mellom inntaket og avløpet er det blåbærgranskog, tidvis med innslag av gammel granskog i lite tilgjengelige områder der det er død ved og moser og lav som indikerer kontinuitet i død ved og dermed et større artsmangfold. I kløft under hengebrua NØ for Lyngåsen er det rikere vegetasjon, trolig pga. en lokal forekomst av den mer næringsrike bergarten amfibolitt. Her er også en bergvegg med rik moseflora med delvis mer kalkkrevende arter (Muniz mfl. 1997).

Tangejuvet er trangt og vanskelig tilgjengelig, noe som har ført til at skogen har et urørt preg. Lavarten huldrestry (*Usnea longissima*) er registrert, noe som indikerer gammel naturskog. Nordsiden av Grisejuvet, med en rikere berggrunn, gunstig eksposisjon og til dels skredjord, har en svært rik flora, selv om området er delvis hogstpåvirket. Sørsiden av Grisejuvet har en fattigere vegetasjon, bl.a. på grunn av mindre gunstig eksposisjon.

Vegetasjonen ved avløpet av kraftverket har sterkt kulturpåvirket vegetasjon, og stedvis med sekundært innkomne arter. Nord for elva er det noe edelløvskog og varmekjær vegetasjon. Vegetrasé til avløp fra kraftverket følger stort sett dagens veg i innmark og ungsog uten særlig botanisk interesse. Vegetrasé til inntaksmagasin går gjennom blåbærgranskog, lyngfuruskog og stedvis fattig sumpgranskog, der mye av arealet er hogstpåvirket i nyere tid. Massedeponi for 40.000 m³ tunnelmasse er planlagt i industriområdet på Århusmoen, som er uten naturfaglig interesse. De resterende 50.000 m³ er planlagt midlertidig plassert på to av Seljord kommunes regulerte tippområder, på tipp Århus og på tipp Prestårhus.

Det er totalt registrert 68 fuglearter og 14 pattedyrarter i det berørte området langs Grunnåi. Biotoper for ande- og vadefugler er svært få og små, og arts- og individtall for disse fuglene er derfor små. Det er registrert arter som står på den norske rødlista (DN 1999) i eller nær prosjektområdet: kongeørn, hubro, svartspett, trane, hønsehauk og vendehals. Et flertall av artene er knyttet til skog og nedre deler av Grunningsdalen har en viktig funksjon som hekkeområde for fugl.

For hjortedyrene er området i dag viktigst for elg, og denne bestanden har økt vesentlig i den senere tid. Det er ingen markerte trekkveger i området, men området brukes særlig av elg, men også noe rådyr, både sommer og vinter.

Under prøvofisket ble det registrert ørret (*Salmo trutta*) i området, men fisketetheten og den naturlige reproduksjonen er lav. Ut fra undersøkelser av fanget fisk ser det ut til at fiskebestanden blir opprettholdt ved tilvandrende fisk og utsettinger. Ifølge lokale opplysninger er det også fanget bekkerøye (*Salvelinus fontinalis*) mellom inntaket og avløpet.

Prosjektområdet klassifiseres som et inngrepsnært område, dvs. at det ligger mindre enn 1 km fra tyngre tekniske inngrep (DN 1995b). Det går ei kraftlinje og veg sør for Grunnåi og innover i Grunningsdalen. Det er også spredt bebyggelse, både fast bosetting og hytter.

Trange juv med fosser har potensial for sjeldne vegetasjonsutforminger knyttet til fossesprutsoner, og flere sjeldne moser og lav finnes i slike områder. I området mellom inntaket og avløpet er det registrert interessante moser og lav men disse synes ikke å være avhengige av fossesprut, men heller gamle trær. Stedvis er

det bergvegger med interessant flora som får sin vannforsyning fra sig i bergsprekker. Fossesprutbetinget vegetasjon er observert i små partier ved fossen like oppstrøms Tangejuvet, uten at spesielt interessante utforminger er funnet. Det kan ikke utelukkes at det også finnes eksempler av fossesprutbetinga vegetasjon i utilgjengelige deler av kløfta, men sannsynligheten er liten for at det eksisterer arter eller utforminger av spesiell interesse eller som krever særlige tiltak (Muniz mfl. 1997:25).

De nedre delene av Grunnåi er blant de områdene i Grunningsdalen som har flest fugl og pattedyr. Variert topografi og noen mindre områder som i liten grad er berørt av menneskelig aktivitet medfører en relativt stor variasjon i naturtyper. Artsmangfoldet er middels stort, og de fleste artene er relativt vanlige lokalt, regionalt og nasjonalt. Noen arter er på den norske rødlista (se Tabell: Status for arter på den norske rødlista (DN 1999) som er funnet i eller nær prosjektområdet (Grunningsdalen). under). Totalt sett vurderes verdien i forhold til biologisk mangfold å være middels, og naturverdiene ligger i hovedsak på lokalt til regionalt nivå. Det er ikke identifisert noen nøkkelarter i området som, om de skulle bli påvirket av prosjektet, vil forårsake større endringer for andre arter.

Tabell: Status for arter på den norske rødlista (DN 1999) som er funnet i eller nær prosjektområdet (Grunningsdalen)

Art	Status
Hubro (<i>Bubo bubo</i>)	Sårbar (V)
Hønsehauk (<i>Accipiter gentilis</i>)	Sårbar (V)
Vendehals (<i>Jynx torquilla</i>)	Sårbar (V)
Kongeørn (<i>Aquila chrysaetos</i>)	Sjelden (R)
Trane (<i>Grus grus</i>)	Bør overvåkes (DM)

Kulturminner

I områdene omkring prosjektet er det bl.a. gjort funn fra steinalderen, røyser og gravrøyser fra bronse- eller jernalderen. Der finnes nyere kulturminner og kulturmiljø som følge av utnyttelse av innmark og utmark til landbruksproduksjon (rester etter husmannsplasser, setrer, sager, kverner). I Grunnåi har det også vært tømmerfløtningsdammer. I selve prosjektområdet er det ikke rapportert om kulturminner av betydelig verdi.

I brev fra Telemark fylkeskommune (se Vedlegg E) uttaler fylkeskonservator og fylkesarkeolog:

”Slik planene er utformet per i dag, er de i overensstemmelse med reguleringsplanen av 13.08.92 som avklarte forholdene til fornminne. Det eneste fornminnet som er kjent i planområdet ble den gangen regulert til spesialområde bevaring. Vi har derfor ikke innvendinger mot at

planen gjennomføres. Dersom en ved tiltak i marka skulle støte på fornminne, må arbeidet straks stanses og Regionaletaten varsles.”

Mulige konsekvenser og deres omfang

Landskap

Det vesle inntaksmagasinet vil forandre landskapsopplevelsen i det aktuelle landskapsrommet, men bortsett fra dammen som vil bli synlig særlig fra nedstrøms side ventes ikke dette å innebære store negative konsekvenser.

Vannstanden i inntaksmagasinet vil vanligvis ligge like under HRV (høyde på overløpster-skel på kote 575), men kan også bli manøvrert ned til LRV (kote 573, dvs. 2 m under HRV) ved revisjoner eller i påvente av stort eller lite tilsig.

For Grisejuvet vil redusert vannføring og tidvis tørrlegging av kortere elvestrekninger og fosser kun ha landskapsmessig lokal betydning siden juvet ligger utilgjengelig til og det er vanskelig å se ned i det. Landskapsrommet er lite så konsekvensene får begrenset omfang, men siden elva er et sentralt landskapselement i dette landskapsrommet blir påvirkningen stor her.

Turbinvannføringen vil ligge mellom grenseverdiene ca. 4,5 m³/s og ca. 0,7 m³/s, dvs. at det kjøres på naturlig tilsig og fullt magasin ved vannføringer større enn 0,7 m³/s. Ved vannføring mindre enn 0,7 m³/s vil man i teorien kunne kjøre turbinene på deler av døgnet med inntaksmagasinet til hjelp, men dette er lite hensiktsmessig med tanke på ujevn leveringssikkerhet, lav produksjonsgevinst og isproblemer på vinterstid.

Kraftstasjonen blir i fjell og vil ikke gi konsekvenser for landskapet bortsett fra inngangen til tunnel som går inn til kraftstasjonen. Det blir en kort avløpskanal ut til Grunnåi, som ikke ventes å gi store landskapsmessige konsekvenser.

Det vil ikke bli bygd kraftlinjer men kun nedgravd kabel.

Det er ikke nødvendig med midlertidige kraftlinjer for strømforsyning til damstedet, men strømforsyning og styringskabler vil bli lagt i kabelgrøft langs anleggsveien til inntaket.

En kabel for anleggskraft fra eksisterende distribusjonsnett ved Århusmoen til tunnelpåhugget vil bli lagt nedgravd langs adkomstveien. Denne kabelen vil kunne senere bli benyttet som reservekraft til stasjonen.

En produksjonskabel vil bli lagt fra tunnelåpningen og videre ca. 7 m til Seljord transformatorstasjon. Kabelen vil i hele sin lengde være nedgravd, og stort sett følge bundet areal langs eksisterende vei som vist i vedlegg I. Siden linjen er nedgravd og følger en lite konfliktfylt trasé blir det derfor ingen landskapsmessige konsekvenser av kraftlinjer.

En veg som legges ned til damstedet og som landskapsmessig tilpasses godt i terrenget vil bare få lokal og beskjeden betydning.

For adkomst til kraftstasjonen vil det bli bygd en liten bro over Grunnåi, noe som vil på-

virke landskapsbildet og i noen grad virke forstyrrende dersom ikke form og fargevalg tilpasses omgivelsene.

Masser til oppfylling på industriområdet ved Århusmoen (40.000 m³), vil få små konsekvenser. I tillegg vil 50.000 m³ bli plassert midlertidig på kommunens anviste tipper på Århus og Prestårhus. Se vedlagte tegninger 1125-01 og 1125-05.

Klima

Det ventes ingen vesentlige lokalklimatiske endringer, kun marginale endringer nær elva på strekningen med redusert vannføring der det kan bli noe lavere vintertemperatur og noe høyere sommertemperatur.

Plante- og dyreliv / Biologisk mangfold

Det er lite eller ingen vannvegetasjon som blir påvirket. På land er arealbeslaget begrenset, og det er hovedsakelig vanlig og ikke verneverdig blåbærgranskog som går tapt. Redusert vannføring kan medføre noe redusert luftfuktighet langs elva i juvene. Lavarten huldrestry, som står på den norske rødlista, er ømfintlig for endringer i lokalklimaet. Huldrestry i området er trolig betinget av gammel granskog (som ikke ventes å bli påvirket), men det kan ikke utelukkes at endret mikroklima kan påvirke huldrestry negativt. Endret mikroklima og redusert fossesprut vil virke negativt på moser og lav i mindre områder med fossesprutsone.

Det er ikke kjent faste trekkveger for dyr i området som blir påvirket. Redusert vannføring mellom inntak og avløp vil redusere verdien av området for noen arter som er avhengige av elvestrengen (f.eks. fossekall). Anleggsarbeidet vil virke forstyrrende for dyrelivet i anleggsperioden. Strømmen føres fra kraftstasjonen til nettet via jordkabel i stedet for i luftspenn, slik at det ikke blir konsekvenser av kraftlinje på dyreliv.

Det er naturlige vandringshinder på den berørte strekningen slik at betydningen av dammen som barriere for fiskevandring blir liten. Strekningen mellom inntak og avløp vil få sterkt redusert vannføring etter en utbygging, men verdien av fisk, fiske og annet akvatisk liv her er liten slik at samlet konsekvens blir liten/middels negativ. Området har liten betydning som gyte- og oppvekstområde for fisk. Inntaksmagasinet vil lokalt gi bedre forhold for fisk og en del bunndyr, men magasinet er relativt lite slik at effekten er av begrenset betydning.

På strekningen nedstrøms avløpet blir det stort sett uendret vannføring og vannkvalitet og konsekvensene blir små eller ubetydelige. I en situasjon hvor man er i ferd med å slå av turbinen (fra 0,7 til 0 m³/s), kan man gradvis slippe forbi noe vann i luka ved dammen for å unngå tørrlegging av vannstrengen nedstrøms avløpet. I anleggsperioden og kort tid etter oppstart av

kraftverket kan det midlertidig bli økt sedimentinnhold fra stasjonen ut i elva. En konsekvens av dette kan for fisk medføre en midlertidig unnvikelse av områdene med størst turbiditet. Endringer i vannkvalitet i anleggstida (se under) kan også få konsekvenser for fisk og annet akvatisk dyreliv.

Kulturminner

Som man kan se fra uttalelsen fra Fylkeskommunen (se over) er det ingen konflikt med kulturminner i dag. Men skulle det dukke opp kulturminner under gravearbeid må man, slik det står i kulturminneloven, stoppe arbeidet, varsle myndighetene og avvente en beslutning av myndigheten om og eventuelt hvordan man fortsetter arbeidet.

Vannkvalitet, forurensning

Utredningsprogram

Vannkvalitet, forurensning

“Status i vannkvalitet og utviklingen av surheten i vassdraget, videre kalking, påvirkning og eventuelt behov for kalking av sidebekker må avklares.

Det må redegjøres for hvordan forurensninger fra anleggsaktivitetene håndteres. Det vil si kloakkavløp fra brakkerigg, avfall/emballasje fra anleggsvirksomheten, spillolje fra anleggsmaskiner, avløp fra anleggsverksted, slam- og oljeholdig avrenning fra tunneldriften.”

Vannforsyning/jordvanning

“Behov og mengde vann til jordvanning fra Grunnåi eller berørte sidebekker må avklares.”

Områdebeskrivelse

Vannkvalitet, forurensning

Det er ingen betydelige lokale tilførsler av forurensninger i prosjektområdet. Nedbørfeltet mottar betydelige tilførsler av langtransportert luftforurensning. Berggrunn og løsmasser er kalkfattige med lite tilgjengelige planteneringsstoff. Vannet har liten bufferkapasitet og er delvis humuspåvirket. Omfattende kalking i nedbørfeltet har bedret vannkvaliteten i hovedvassdraget (se Vedlegg G). Det er innhentet data for sommersituasjonen (se under), men vannkvaliteten kan være mindre gunstig andre deler av året.

Det er tatt to sett med vannprøver i Grunnåi: sommer 1996 og tidlig høst 2001.

Det er innhentet vannkjemiske prøver fra hovedelva og sidebekker. Prøvene fra hovedelva sommeren 1996 viste små variasjoner mellom ulike prøvestasjoner og at vatnet er svakt surt (pH ca. 6,0) og har lite oppløste salter (bl.a. Ca, Mg, Na, Cl). Vannet er meget svakt buffret med en syrenøytraliseringssevne (ANC) på 12-15 ækv/l. Nivåene av vannløselig potensielt

giftig aluminium er lavt og under deteksjonsgrensen (<6 $\mu\text{g/l}$). Målingene viste at nivåene av sulfat og nitrat er påvirket av nedbørstilførsler og aktiviteter i nedbørfeltet.

Prøvene fra senhøsten 2001 ga i grove trekk de samme verdiene, som for eksempel pH og vannløselig potensielt giftig aluminium. Prøvene fra 2001 ga generelt signifikant høyere verdier for organiske humusstoffer og de fleste aluminiumsfraksjonene, og signifikant lavere verdier for ledningsevnen og oppløste salter. Disse forskjellene indikerer første og fremst at prøvene er tatt under ulike hydrologiske og bio-kjemisk tilstand for nedslagsfeltene. Nivåene av giftige komponenter for fiske er derimot ikke forskjellige, og samvariasjonene mellom komponentene indikerer at feltets kjemiske signatur ikke har endret seg vesentlig fra 1996 til 2001.

Vannkvaliteten i sidebekkene varierer i større grad, der noen er forsuret (pH ned til 5,0 - 4,5) og har negativ syrenøytraliseringsevne (ANC) og et høyt aluminiumsinnhold. Dette gjelder generelt for vannprøvene både fra 1996 og 2001.

Prosjektområdet er berørt av forsurening, og det er utført kalking og fiskeutsetting i området. Kalking er utført i høyereliggende vann på Liffjell med avrenning til Grunnåi. Detaljer om vannkvalitet finnes i Muniz mfl. (1997), se vedlegg F, og Muniz (2001), se vedlegg G.

Bunndyrfaunaen i elver kan fungere som indikator på forurensningstilstanden. I Grunnåi ble det ikke funnet arter som indikerer punktutslipp av næringsstoffer eller organisk materiale.

Det er ingen vesentlige resipientinteresser på den berørte elvestrekningen.

Vannforsyning/jordvanning

Det er ingen kjente brønner eller annen vannforsyning langs den berørte elvestrekningen. Det er inngått avtale med grunneier hvis tunnelen mot formodning vil påvirke vannforsyning til et gårdsbruk.

Ifølge opplysninger fra grunneiere i området benyttes ikke Grunnåi på den aktuelle utbyggingsstrekningen til jordvanning i dag. Strekningen av Grunnåi som berøres har heller ikke potensial for jordvanning på beliggenheten mye lavere enn gårdsbrukene. Sidebækker påvirkes ikke av prosjektet.

Mulige konsekvenser og deres omfang

Vannkvalitet, forurensning

Det ventes ingen vesentlige endringer i vannkvaliteten ovenfor eller ved inntaket i driftsperioden. I anleggsperioden kan det bli økt partikkelinnhold i Grunnåi som følge av anleggsarbeider i og nær elva (dambygging, omløpskanal/-tunnel). Ved eventuelle uhell med maskiner kan det bli utslipp av drivstoff og olje.

Redusert vannføring mellom inntak og avløp vil resultere i at sidebekkene som renner inn i

Grunnåi på denne strekningen vil påvirke vannkvaliteten i vesentlig større, og tidvis dominerende, grad. En mer variabel og totalt sett mer ugunstig vannkvalitet (sett fra et fiskesynspunkt) vil gi negative konsekvenser mellom inntak og avløp.

Det ventes ingen vesentlige endringer i vannkvaliteten nedstrøms avløpet i driftsperioden. I anleggsperioden, og særlig ved oppstart av kraftverket og ved anleggsarbeider i/nær elva (bro, avløpstunnel) kan det bli økt partikkelinnhold i Grunnåi. Grunnåi er steinsatt nedstrøms avløpet slik at erosjon pga. avløpsvannet fra kraftstasjonen ikke ventes å være noe problem. Avløpskanalen erosjonssikres for å unngå økt sedimentinnhold i elva.

Avrenning fra tunnelen (drens-, spyle og borvann) vil inneholde forurensning (slam, oljerester, nitrogen) fra tunneldriften. Avfall i anleggsperioden, spillolje og drivstoff fra maskinpark, avløp fra anleggsverksted, utgjør potensielle kilder til forurensning dersom dette ikke håndteres forskriftsmessig. Utslipp fra bolig- og kontorrigg vil bestå av gråvann og avløp fra WC og vil kunne påvirke omkringliggende resipienter. Dette vil selvfølgelig bli håndtert etter gjeldende lover og forskrifter med egen søknad om utslippstillatelse, slik at dette anses som ivare tatt.

Utbygger vil søke om alle nødvendige tillatelser til midlertidig utslipp i forbindelse med anleggsarbeid ved bygging av Grunnåi kraftverk.

Vannforsyning/jordvanning

Det ventes ingen konsekvenser for vannforsyning eller jordvanning.

Naturressurser

Utredningsprogram

Jord- og skogbruk

“Temaet omtales.”

Reindrift

“Temaet omtales.”

Fiske

“Basert på SPs undersøkelser må det vurderes hvilken påvirkning tiltaket har vedrørende fisk oppstrøms dam, nedstrøms dam inklusive nedstrøms utslipp, dammens effekt, tap gjennom inntak/turbin og surhetens påvirkning og utvikling. Vurderingene må baseres på de hydrologiske endringene.”

Jakt

“Temaet omtales, men ytterligere utredninger synes ikke nødvendig. Jf. punktet biologisk mangfold.”

Friluftsliv

“Temaet omtales med bakgrunn i SPs materiale og ses i sammenheng med punktene jakt og fiske.”

Mineraler og masseforekomster

“Ingen utredninger synes nødvendig.”

*Områdebeskrivelse**Jord- og skogbruk*

Mesteparten av prosjektområdet er skogkledd utmark. Det er noe dyrket mark nede ved Århusmoen, men dyrket mark ligger ikke innenfor området som påvirkes. Området langs adkomstveien til tunnelen er benyttet til beite for sau.

Reindrift

Det er ikke reindrift i området.

Fiske

Det er beskjeden utøvelse av fritidsfiske i området, og deler av området mellom inntaket og avløpet er utilgjengelig og slikt sett lite interessant fra et sportsfiskesynspunkt. Fisken som fanges er stort sett ørret i prosjektområdet, men fangst av bekkerøye er også rapportert. De stedegne ørretstammene i Grunnåi, sidebekkene og vann ble trolig utryddet på 60-70 tallet. Ved hjelp av kalking og utsetting er det senere bygd opp en ny ørretstamme i området.

Jakt

Områdene som påvirkes har ikke stor betydning for jaktbart vilt. Elgjakta er organisert gjennom storvald. Elgbestanden har økt mye den senere tid og det felles 8-10 elger årlig i Grunnåi-området. Det jaktes også rådyr, selv om bestanden der for øyeblikket er mindre. Arealene for småviltjakt er privateide og uten noen fast organisering av småviltjakta. Antall småviltjegere i nedre deler av Grunningsdalen er 7-10 hvert år. Det felles noe hare og skogsfugl, men ifølge lokale har disse arealene hatt relativt liten betydning som jaktområde for småvilt. Jakt i området utøves av grunneierne.

Friluftsliv

Området som påvirkes av prosjektet er svært utilgjengelig og er derfor lite brukt for allmenn ferdsel. Andre deler av nedbørfeltet har derimot betydelig bruk, særlig vinterstid.

Området er et såkalt ”inngrepsnært område” (DN 1995b), dvs. at det er mindre enn 1 km til nærmeste tyngre tekniske inngrep. Selv om området ikke er del av et større sammenhengende naturområde har Grisejuvet kvaliteter utover det som et inngrepsnært område normalt tilbyr. Grisejuvet er et trangt og bratt landskapsrom som visuelt og økologisk er verdifullt på grunn av sin dårlige tilgjengelighet eller totale utilgjengelighet. Den dårlige tilgjengeligheten

reduserer bruksomfang og verdi for bruksgrupper som krever en viss grad av tilrettelegging.

Mineraler og masseforekomster

Området er dominert av prekambriske (fra jordens urtid) kvartsitter, som er harde, forvitret sent og gir lite plantenæringsstoff. Løsmassene i Grunningsdalen består i hovedsak av morene, organiske avsetninger (torv) og noe elveavsetninger. Ingen vernede, verneverdige eller økonomisk viktige mineral- eller masseforekomster er registrert i området.

*Mulige konsekvenser og deres omfang**Jord- og skogbruk*

Dyrket mark blir ikke beslaglagt av prosjektet. Ca. 2 daa ved forsterking av adkomstvei til stasjonen, ca. 1,5 daa for bygging av gang og sykkelbane, og ca. 3 daa til riggområder vil bli lagt på beitemark.

Et begrenset areal skogområder går tapt på grunn av neddemming (10-15 daa), men dette er skog av lav bonitet på morenegrunn. Adkomstveg til inntaksdammen vil legge beslag på ca. 2 daa tidligere traktorvei, ca. 1 daa skog av lav bonitet. Ca. 1 daa skog vil bli berørt av riggområder ved inntaket. Adkomstvegen til inntaksdam gir lettere tilgang til uttak av skog i området, men verdien av skogområdene er relativt liten.

Det ventes ingen vesentlige driftsulemper for jord- og skogbruk, men anleggstrafikken kan periodevis virke noe forstyrrende.

Strekningen av Grunnåi som får redusert vannføring har betydning som naturlig gjerde for husdyr på beite på svært korte strekninger i øvre del av dalen. I april til juli er elva stor, men på høsten er det mindre vann og elva kan lettere forseres.

Reindrift

Det foregår ikke reindrift i området og det ventes derfor ingen konsekvenser.

Fiske

Konsekvenser for fiskefaunen er diskutert over. Inntakskonstruksjonen kan bedre oppstrøms forhold for fisk og fiske, men pga. den vesle størrelsen av inntaksmagasinet er effekten ventet å være liten. Mellom inntak og avløp blir mulighetene for fiske dårligere, særlig i driftsfasen da vannføringen reduseres og pH kan bli mer variabel og generelt lavere. I nedstrøms avløp kan det bli noe dårligere fiskemuligheter grunnet sedimenttilførsel, forurensning og forstyrrelser fra anleggsarbeidene i anleggsfasen og grunnet utvasking av sediment fra tunnelen kort tid etter oppstart av kraftverket.

Berørt strekning har naturlige barrierer for fiskevandring, så effekten av damkonstruksjonen som vandringshinder er liten. Tap gjennom inntak og turbiner ventes ikke å bli betydelig.

Totalt sett ventes de eksisterende og relativt dårlige fiskemuligheten å bli noe forverret.

Jakt

Jaktbart vilt vil bli forstyrret i anleggsperioden. Ellers ventes ingen vesentlige konsekvenser for jaktbart vilt eller utøvelse av jakt. Kraft fra kraftstasjonen føres til nettet via jordkabel i stedet for luftlinje, og man unngår derfor konsekvenser for skogsfugl.

Friluftsliv

Ingen vesentlige konsekvenser ventes siden området utnyttes i meget liten grad til friluftsliv. Potensielle opplevelsesverdier i de mer eller mindre utilgjengelige juvene blir redusert grunnet redusert vannføring. Eksisterende hyttebygging og fremtidige planer for hyttebygging vil ikke berøres av utbyggingen.

Mineraler og masseforekomster

Det ventes ingen konsekvenser.

Samfunn

Utredningsprogram

Næringsliv og sysselsetting

“Det må gis en oversikt over sysselsetting og vareleveranser lokalt.”

Vei og transport

“Det må fremlegges dokumentasjon på løsning av trafikale forhold på Århusmoen inklusive sikring av barns skolevei i anleggsperioden.”

Befolkningsutvikling og boligutvikling

“Utredninger ikke nødvendig.”

Nødvendige offentlige - og private tiltak

“Det er ikke behov for utredninger.”

Kommunal økonomi

“Det gis en kort oversikt over forventede kommunale inntekter.”

Sosiale forhold

“Utredninger ikke nødvendig.”

Helsemessige forhold

“Det må vurderes om støy, støv, luftforurensninger og rystelser fra anleggsaktiviteten kan medføre ulemper.”

Områdebeskrivelse

Næringsliv og sysselsetting

Hovednæringsvegen i det spredt bebygde området er landbruk. Det finnes også lokale entreprenører og bedrifter som kan levere tjenester og varer til prosjektet.

Vei og transport

Hovedvegen i området er E134 som passerer vest for prosjektområdet. En kortere strekning av denne vegen vil benyttes for å transportere tunnelmasser til det permanente deponiet på industriområdet på Århusmoen, og en strekning på ca. 1 km for å transportere tunnelmassene til de kommunale midlertidige tippområdene. Fra E134 går det en veg sør for Grunnåi og østover i Grunningsdalen. Deler av denne vegen vil også bli benyttet for prosjektets transportbehov i forbindelse med inntaket og dambyggingen.

Det foregikk tidligere fløtning i Grunnåi, men berørt elvestrekning benyttes i dag ikke til verken fløtning eller andre transportformål.

Kommunal økonomi

Seljord kommune har ca. 2900 innbygger pr. 1/1 2000, og en skatteinntekt pr. innbygger på kr 12010 for 1999 som var ca. 86,8 % av landsgjennomsnittet.

Helsemessige forhold

Området har i dag liten forurensningsbelastning til jord, vann og luft. Det er heller ingen store kilder til støy. Ellers er det ingen særlige helsemessige forhold i området av viktighet for prosjektet.

Mulige konsekvenser og deres omfang

Næringsliv og sysselsetting

I snitt regnes det med ca. ¼ årsverk for drift av kraftverket. Da Sundsbarm kraftverk vil forestå driften, betyr det at Grunnåi kraftverk vil ha en positiv innvirkning på sysselsetting ved Sundsbarm kraftverk.

I anleggsperioden på 2 år er det antatt at noe arbeidskraft og tjenester vil bli hentet lokalt.

Kjøp av varer og tjenester under driften av kraftverket vil være av marginal betydning for lokalsamfunnet.

I anleggsperioden vil det lokale næringsliv ha nytte av kjøp av varer og tjenester, og det er satt opp en foreløpig oversikt over antatt fordeling av dette.

Tabell: Kjøp av varer og tjenester av det lokale næringsliv.

Næringsmiddelindustri.....	0,2 mill.kr
Trelast.....	1,5 ”
Verkstedprodukter.....	1,0 ”
Bygg og anlegg.....	2,0 ”
Varehandel.....	0,6 ”
Hotell og restaurant.....	0,2 ”
Transport.....	0,8 ”
Post og telekommunikasjon.....	0,2 ”
Privat tjenesteytelse.....	0,4 ”
Kommunal tjenesteytelse.....	0,15 ”
Drivstoff, olje, smøremidler.....	0,35 mill.kr
Sum.....	7,4 mill.kr

Det ventes ingen vesentlige endringer i folketall eller boligbygging. I den grad prosjektet bidrar positivt til kommuneøkonomien og dette igjen sikrer kommunens tilbud for innbyggerne innen helse, utdanning, veger, etc., kan prosjektet bidra til å stabilisere dagens situasjon for næringsliv og sysselsetting. Men det ventes at slike effekter blir av underordnet betydning.

Vei og transport

Grunnåi som elv har ingen betydning for transport og redusert vannføring får derfor ingen betydning.

Opprusting av traktorveg og delvis nybygging av adkomstveg til inntaksdammen, opprusting/ nybygging av veg til kraftstasjonen med bru og etablering av en midlertidig gang-/sykkelsti vil bedre transportmulighetene noe. Anleggstrafikken vil generelt være en ulempe for eksisterende trafikk i området. Det vil bli noe økt trafikk for flytting av tunnelmasser til den permanente tippen ved Århusmoen og til de midlertidige tippområdene ved Århus og Prestårhus. Dialog med Vegvesenet vil tas opp før eventuell byggestart.

Trafikk til anlegget i driftsfasen vil være meget liten da kraftverket vil fjernstyres, og kun regelmessige inspeksjoner og vedlikehold vil bli foretatt.

Kommunal økonomi

I anleggsperioden vil det blir noe økt etterspørsel av varer og tjenester, men omfanget vurderes som marginalt.

Kjøp av varer og tjenester og sysselsettingsvirkningen i driftsfasen har ingen betydning for kommunal økonomi. Kommunale årlige inntekter fra prosjektet i driftsfasen kommer fra:

- Kommunal andel av naturressursskatt, antatt 1,0 øre/kWh til kommunen, med lineær økning opp til full sats det 7. driftsår. Dette gir ca. kr 524 000,-.
- Eventuell eiendomsskatt, her satt til 0,7 % av takst på kr 70 mill., dvs. kr 490 000,-.
- Kommunal konsesjonsavgift, antatt 30 kr/nat.hk til kommunen. Antar at alminnelig lavvannføring er 10 % av middelvannføring, noe som fører til ca. 1500 nat.hk. Dette gir ca. kr 45 000,-.
- Kommunal andel av konsesjonskraft, inntil 10 % av produksjonen eller kommunen sitt reelle kraftforbruk. Det er ikke regnet med at kommunen tar bruk av sin rett til konsesjonskraft.
- Resultatskatt til kommunen, 5,5 % kommunal resultatskatt, her beregnet på bakgrunn av forventet resultat til ca. kr 79 000,- det første driftsåret og opp til ca. kr 238 000,- i det 10. driftsåret.

Totalt er de kommunale inntekter årlig i form av skatter og avgifter beregnet til ca. 0,7 mill. kr det første driftsåret og ca. 1,3 mill. kr i

det 10. driftsåret, med dagens satser og noen antagelser lagt til grunn.

Helsemessige forhold

I anleggsperioden vil det bli satt i gang tiltak for å forbedre de helsemessige forhold i forbindelse med anleggsdrift (nordsjødrift 1 + 2) og vil bli søkt om hos de rette instanser. Støy vil primært kunne forekomme ved massetransport og tunnelvifter. Ventilasjonsvifte ved tunneldrift vil kunne skjermes for å unngå støy i utsatte retninger. Rystelser i forbindelse med tunneldriften vil være ubetydelig da avstanden fra trasé til nærmeste bebyggelse er betryggende, men kriterier bør dog defineres. Det vil primært være transport på grusveier som kan danne støy, og her vil retningslinjer for vanning bli innført som tiltak for perioder med negative grenseverdier.

I driftsperioden vil ikke støy fra kraftverket merkes da det er et anlegg i fjell.

Mulige avbøtende tiltak, overvåking og videre undersøkelser

Innledning

Avbøtende tiltak gjennomføres for å unngå eller redusere negative konsekvenser og i noen tilfeller for å øke omfanget av positive effekter. Overvåking og videre undersøkelser er viktig for å se om antatte konsekvenser oppstår og deres omfang er som forventet. Overvåking kan også avdekke om det er uventede konsekvenser. Parallelt med overvåking av prosjektområdet bør man overvåke nærliggende områder utenfor prosjektområdet som et kontrollområde, som også vil kunne indikere om eventuelle endringer er konsekvenser av prosjektet eller en annen årsak (naturlig variasjon eller et annet tiltak).

Avbøtende tiltak

Anleggsveger

Adkomstvegen til inntaksstedet tilpasses i terrenget og overskuddsmasse fjernes i stedet for å legges til side. Skråninger arronderes og såes til og stedegen vegetasjon etableres.

Sikker transport

Adkomstvegen til kraftstasjonen er brukt som skoleveg og det vil bli anlagt en sykkelsti langs vegen for å sikre en trygg skoleveg i anleggstida. Midlertidig deponi på Prestårhus vil sannsynligvis bli det minst brukte deponiet, men deler av denne vegen kan også bli benyttet som skoleveg. Det vil bli vurdert alternativ skoletransport i anleggstida dersom anleggstrafikken forstyrrer skolevegen.

Massedeponi

Kommunen ser på steinmassene fra tunnel og kraftstasjon som en ressurs. Om lag 40.000 m³ vil bli lagt og planert ut i industriområdet på År-

hus. Resterende masser på ca. 50.000 m³ plasseres i midlertidig tipp som anvist av kommunen (se vedlegg D eller tegning 1125-01 og 1125-04) for senere anvendelse. Massedeponi tilpasses eksisterende landskapsformer, revegeteres med stedegen vegetasjon om massedeponiene er permanente. Deponiene vil ikke plasseres nær vassdrag slik at avrenning fra deponiene ikke går rett i vassdraget. Transport til de midlertidige tippområdene vil medføre økt trafikk med ca. 1 km transport på offentlig vei.

Overføringslinjer

Overføringslinjene vil bli lagt i kabelgrøft fra tunnelåpning til Seljord transformatorstasjon, og strømforsyning til inntaket vil også bli lagt i kabelgrøft. Dette gir ikke de ulemper som for eksempel et luftspenn vil gi.

Anleggsstrøm fra eksisterende fordelingsnett ved Arhusmoen blir også nedgravd kabel. Denne kraftledningen tilhører ikke denne konsesjonen, men vil bli utført innenfor VTKs områdekonsesjon.

Vannkvalitet og forurensning

For å avbøte forverret vannkvalitet mellom inntak og avløp kan Grunnåi kalkes etter behov og eventuelt proporsjonalt med vannføringen. Alternativt kan det kalkes i sidebekkene som renner inn i Grunnåi mellom inntak og avløp. Elvestrekningen som berøres er kort og verdien for fisk og fiske liten, derfor vurderes verdien av kalking som liten. Før eventuell kalking bør effekten vurderes nærmere, og i samarbeid med ansvarlige for kalking av nedbørfeltet til Grunnåi.

Det vil bli søkt om utslippstillatelse i henhold til gjeldende lover og forskrifter.

Det vil bli etablert sandfang og oljeutskillerer for avløp fra riggområder, servicehall/vaskehall og ved tunnelåpning, og disse frostisolereres. Kloakkavløp fra bolig- og kontorbrakker vil bli ledet til tett tank. Gråvann renses via slamavskiller til filteranlegg / infiltrasjonsgrøfter. Lagerplass for bruk/tapping av olje, diesel, m.m. og vasking vil bli anlagt på støpt betongplate der avløpet fra betongplaten samles i sandfang og oljeavskiller. Avløpet fra oljeavskilleren infiltreres i grunnen. Slam fra slamavskilleren deponeres/leveres for viderebehandling etter gjeldende forskriftsverk. Det vil bli holdt beredskap med oljebekjempingsutstyr i tilfelle oljesøl i forbindelse med anlegget.

Fisk og fiske

Terskelbygging i flatere parti mellom inntaket og avløpet kan være med å bevare fiskeproduksjon og muligheter for fritidsfiske, og i så fall redusere omfanget av negative konsekvenser. Terskelbygging nedstrøms avløpet (området som har normal vannføring) kan gi positive konsekvenser ved å øke produksjonen fra dagens nivå. Tilsvarende kan forbedring av gyteområ-

der ved påføring av gytegrus, utlegging eller flytting av større stein og fiskeutsettinger bedre forholdene i nedre del av elva og ovenfor damstedet. Kalking (se over) vil kunne bidra til bevaring av fiskeproduksjonen i området. Effekten av avbøtende tiltak og tiltak for å forbedre dagens situasjon er avhengig av hva som er begrensende faktor for fiskeproduksjonen i dag, og om tiltakene kan endre de begrensende faktorene.

Det synes lite hensiktsmessig å bygge terskler mellom inntak og avløp, delvis på grunn av den vesle verdien av fisk og fiske langs denne strekningen, det bratte profilet i elva og problem med tilgjengelighet langs strekningen. Før man gjennomfører avbøtende tiltak for fisk og fiske bør man undersøke nærmere hvilke faktorer som er begrensende for produksjonen i elva og om aktuelle tiltak vil endre disse.

Vannforsyning

Dersom tunnelen mot formodning skulle påvirke eksisterende brønner på gården Tvingelid vil kraftselskapet etter avtale etablere alternativ vannforsyning.

Minstevannføring

Ut fra verdien av fisk og fiske på den aktuelle strekningen er det tvilsomt om kostnadene i form av produksjonstap for kraftverket ved en minstevannføring kan forsvares.

Landskapsmessig vil trolig kun en betydelig minstevannføring ha stor verdi i det små landskapsrommet langs Grunnåi der elva er dominert av store steiner. Få personer vil oppleve dette siden området er lite tilgjengelig og delvis utilgjengelig. Fra et forurensningssynspunkt er det få argumenter for en minstevannføring. En minstevannføring kan bidra til å beholde mikroklima i noen mindre lokaliteter der dette kan være viktig for nåværende vegetasjonsutforming, men sammenhengen mellom vannføring og vegetasjonsutforming er ikke kjent. Virkningen av minstevannsslipp bør også vurderes i mot årstid med stor og liten endring i vannføring før og etter utbygging. Ut fra dagens kunnskapsnivå synes det totalt sett ikke å være sterke argumenter for en minstevannføring. Før en eventuell minstevannføring bestemmes bør den ventede virkning i forhold til fisk, landskapsvirkning og effekt på vegetasjon vurderes, eventuelt dokumenteres gjennom grundigere undersøkelser og vurderinger.

Overvåking og videre undersøkelser

Overvåking og videre undersøkelser bør fokusere på områder der det kan oppstå store konsekvenser eller områder der det er store usikkerheter i forhold til omfanget av konsekvenser. Totalt sett synes effektene ved å bygge ut et elvekraftverk i Grunnåi å være relativt begrenset.

De viktigste effektene og største usikkerhetene synes å være knyttet til:

- Effekter på vegetasjon av endringer i mikroklima
- Landskapseffekter ved redusert vannføring
- Endring i vannkvalitet, herunder surhet, som følge av at sidebekker periodevis vil dominere vannkvaliteten i Grunnåi mellom inntaket og avløpet fra kraftstasjonen
- Endringer i fiskebestanden”

Høring og distriktshandsaming

Søknaden med KU er lagt ut til offentlig gjennomsyn med brev av 10.10.2001 og annonsert i regionale og lokale aviser. I tillegg er dokumenta oversendt offentlige styresmakter for uttale. I utleggingsperioden er det halde offentlig møte i lokalsamfunnet.

I samband med høringa har NVE motteke uttale frå følgjande:

Seljord kommune, brev datert 8.02.2002:

”Kommunestyret i Seljord gjeng inn for konsesjon for bygging og drift av Grunnåi Kraftverk på følgjande vilkår.

1. Konsesjonsavgifta vert satt til 30 kr/nat.hk i tråd med dei opplysningane som konsesjonssøkar har gitt kommunen om forventa konsesjonsavgifter.
2. Kommunestyret fremjar krav om tildeeling av næringsfond i medhold av vassdragsreguleringslova § 12, nr. 17 jf. vannressurslova § 19 andre ledd. Tildeeling av næringsfond på NOK 6 mill. er ei forutsetning for kommunestyret si tilslutning.

Som grunngeving vil kommunestyret vise til den forholdsvis låge utbyggingskostnaden på 1,86 kr/kWh og at næringsfond skal avsetast som andel til dei berørte distrikt av den verdiskapinga som finn stad. Det visast også til at det har festa seg ein praksis med næringsfond i slike saker, jf. Olje- og energidepartementet sin uttale i St.meld. nr. 50 (1997/98) om kraftutbygging i Øvre Otta side 141 og NVE si innstilling i Bjølvo-saken, der Kvam herad blei foreslått til dela 7 mill. i næringsfond for ei utviding på 63 GWh.

Seljord kommune vil få svært beskjedne inntekter i form av konsesjonsavgifter. Konsesjonskraftmengda vil også bli heilt marginal. Når det gjeld konsesjonssøkar sitt revidera notat om dei økonomiske verknadene utbygginga vil få for kommunen er det følgjande merknadar:

- *Naturressursskatt:* I konsesjonssøkar sitt notat er også fylkeskommunen sine inntekter tatt med.
- *Konsesjonsavgifter:* I det revidera notatet er avgiftssatsen redusert i forhold til søknaden. Kommunen vil kreve full avgift.

- *Konsesjonskraft:* Konsesjonskraftgevinsten er lagt inn med eit beløp som er betydeleg høgare enn det kommunane har oppnådd dei seinare åra.
- *Eigedomsskatt:* Konsesjonssøkar har ikkje gjort greie for berekningane av takstgrunnlaget. Kommunen vil peike på at minimumsatsen i realiteten vil være hovedregelen. Det er ikkje forhold som tilseie at eigedomsskatten for Grunnåi vil overstige minimumsverdien.

Under forutsetning av utbyggingsavtale med konsesjonssøkar stiller Seljord kommune til rådighet tilstrekkeleg areal til deponi av steinmasser.”

Telemark fylkeskommune skriv i brev av 12.12.2001:

”...

Kulturminnevernet

Kulturminnevernet har tidligere uttalt seg jf. brev datert 27. desember 2000 fra Regionaletaten.

Vurderinger av KU

Som nevnt i innledningen, mener vi at søknaden er godt utredet i henhold til konsekvenser. I tråd med tidligere vurderinger regnes konsekvensene av en utbygging som små til middels for miljøet. I og med at dette er et elvekraftverk, er inngrep i forhold til regulering små. Den regulerte delen av vassdraget blir på om lag 15 daa og reguleringshøyden maks. 2 meter. Resten av anlegg blir liggende i fjell. Kraftoverføring blir lagt i grøft/tunnel og tippområdene blir plassert i områder allerede avklart i kommuneplanens arealdel. Av negative konsekvenser, er det knyttet til redusert vassføring i 2,7 km av Grunnåi mellom inntak og uttak. De negative konsekvensene regnes som små for fisk og eventuelle fukt-krevende arter (arter av interesse, ikke funnet), og middels for landskapsvirkningen grunna redusert vassføring.

Telemark Fylkesfriluftsnemd har tidligere uttalt seg til Samla Plan og Telemark Fylkeskommunes Regionaletat har tidligere uttalt seg til meldinga, jf. brev datert 15. oktober 1999. Her var vi kritisk til at temaet biologisk mangfold samt visualisering av tiltaket var relativt dårlig utredet. Dette mener vi er blitt godt ivaretatt i den framlagte konsekvensutredninga. I tråd med vedtak i Fylkesfriluftsnemda mener vi også at forholdet til friluftslivet har blitt godt vurdert. Det er også her vi finner de middels store konsekvensene av tiltaket i og med at reduserte landskapskvaliteter reduserer opplevelsesverdien av området.

For å konkludere, mener vi den framlagte konsesjonssøknaden er dekkende og tilfredsstillende for temaene som blir berørt av det ak-

tuelle tiltaket. Vi har derfor ingen ytterligere kommentarer til konsekvensutredninga.

Vurdering av søknaden

Når det gjelder vurdering av den aktuelle søknaden, viser vi til at vassdraget er satt i kategori I i Samla Plan. Fra nasjonalt hold er dermed en utbygging av vassdraget ikke vurdert særlig høyt med tanke på konsekvenser for natur og miljøinteresser. På den annen side var Telemark Fylkesfriluftsnemnd forholdsvis klare i sin vurdering av tiltaket da Samla Plan ble behandlet. Vi referer derfor til dette vedtaket også i denne uttalen.

Kultur- og miljøutvalget har ingen merknader til de faglige utredningene i vassdragsrapporten.

I Vassdragsrapporten er det beskrevet en fare for endringer av de klimatiske forholda i juvet med endra vassføring, og at det kan føre til en fare for ømfintlige og trua arter i juvet. Ut i fra "føre var" prinsippet og vår plikt til å opprettholde det biologiske mangfoldet stiller Kultur- og miljøutvalget seg negative til utbygging av Grunnåi.

En eventuell utbygging vil kunne virke negativt på kulturminnene i området, samt innføre nye tekniske inngrep i et område med stor regional interesse for friluftslivet."

Fylkesmannen i Telemark uttaler i brev av 25.01.2002:

"Fylkesmannen har forelagt saken for fagavdelingene ved embetet. Merknadene nedenfor gjelder i hovedsak miljømessige forhold. Utbyggingen har små virkninger for landbruk, og når det gjelder beredskapsmessige forhold, så som sikkerhet, sårbarhet og risiko, synes disse å være godt ivaretatt i saken.

To kraftutbyggingsprosjekter (A og B) i Grunnåi har vært behandlet i Samla plan. Prosjekt B ble plassert i kategori som ga adgang til konsesjonsbehandling. Det er dette prosjektet det nå søkes om. Når det gjelder faglige beskrivelser og vurderinger av naturverdier og interesser for øvrig i området, viser vi til det omfattende materialet i vassdragsrapportene og i konsekvensutredningen som følger søknaden.

Fylkesmannen er klar over at blant andre Samarbeidsrådet for naturvernsaker har forslått Grunnåi tatt med blant vassdrag som bør vurderes i samband med den pågående supplering av verneplanen for vassdrag. Fylkesmannen fant imidlertid ikke å kunne foreslå Grunnåi vernet da DN og NVE sommeren 2001 ba om forslag til supplering av verneplanen. Begrunnelsen for dette var at da Stortinget vedtok vern av Lifjellområdet i verneplan 3 i 1986, ble det spesielt vedtatt å holde Grunnåi utenfor, og at det kraftutbyggingsprosjektet det nå søkes konsesjon for, er klarert for dette gjennom Samla plan for vassdrag.

...

Vurdering av de viktigste konsekvensene, avbøtende tiltak

Utbyggingen er som kjent grundig utredet gjennom Samla plan behandlingen og nå også gjennom egen konsekvensutredning som følger konsesjonsøknaden. Virkningene av utbyggingen bør derfor nå være godt kjent, slik at det er et godt grunnlag for å vurdere søknaden og å fastsette de konsesjonsvilkår som måtte være nødvendige. Etter en samlet vurdering er det Fylkesmannens oppfatning at Grunnåi-prosjektet, gjennom kombinasjonen av relativt stort kraftutbytte og små miljøproblemer, er en samfunnsmessig lønnsom kraftutbygging. Konsesjonsmyndigheten bør imidlertid vurdere ytterligere avbøtende tiltak i tillegg til de som nevnes i søknaden.

Inntaksdammen

Denne vil bli et fremmedelement i et ellers lite teknisk berørt område, men dammen og inngrepene i samband med denne vil sannsynligvis ikke bli synlige på avstand. Viktigste avbøtende tiltak vil være at det ryddes godt opp etter anleggsvirksomheten og at skjemmende sår i terrenget får anledning til raskt å gro igjen med naturlig vegetasjon. Vi vil dessuten peke på betydningen av at inntakslukene manøvreres slik at vannstandsvariasjonen blir minst mulig.

Minsket vannføring

Dette er det sterkeste inngrepet i de økologiske forhold i og ved vassdraget. Sterkt minsket vannføring vil kunne ha flere uheldige virkninger. For de rødlisteartene som er påvist og som krever et spesielt skogmiljø (svartsonekjuka og huldrestry) kunne det tenkes at minsket fuktighet kunne ha uheldig virkning. Ut fra erfaringsmateriale annen steds fra er det likevel grunn til å anta at disse forekomstene er mer avhengig av urørt skog enn av fuktighet fra vassdraget. For å ta vare på slike forekomster ved hogst finns det en tilskottsordning over Landbruksdepartementets budsjett som kan brukes for å dekke utgifter som følger av dyrere skogsdrift.

Minsket vannstand vil imidlertid ha en annen og mer udefinert effekt: Rennende vann og andre eroderende krefter har formet det interessante Grisejuvet gjennom prosesser som har pågått helt tilbake fra istiden. Minsket vannføring og bortfall av denne dynamikken vil gjøre juvet mer dødt og vil minske opplevelsverdien av det, selv om det i flomperioder sannsynligvis vil kunne oppleves tilnærmet på samme måte som før.

Det opplyses i søknaden at det ikke er regnet med å holde en bestemt minstevannføring. Dette vil innebære at elva vil kunne gå tørr det første stykket nedenfor inntaket i de perioder da vannføringen ligger mellom minste driftsvannføring og største slukevne. Kravet om å unngå å slippe minstevannføring er i søknaden begrunnet med fraværet av fiskeinteresser. Ettersom

minsket vannføring gjennom Grisejuvet sannsynligvis er det alvorligste naturinngrepet, mener Fylkesmannen at det bør settes krav om minstevannføring i samsvar med § 10 i vannressursloven.

El-kabler

Det er meget gunstig at strømkabler skal legges i jord. Derved unngår man både de landskapsmessige virkningene av luftledninger og de farer som slike utgjør for en rekke fuglearter. Vi legger til grunn at også eventuell telefonkabel for fjernkontroll med inntakslukene legges i bakken.

Massedeponier

Det er i utgangspunktet gunstig at man kan bruke sprengningsmassene til utplanering av industriområde på areal som alt er lagt ut til dette formålet. Reguleringsplanen for Århus Industriområde er øyensynlig godkjent alt i 1992. På plankartet (vedlegg D) går industriområdet helt ut til elvekanten, uten noe vegetasjonsbelte slik vannressursloven nå foreskriver.

Konsesjonsmyndigheten bør kreve at planeringen ikke skjer helt ut til elva, men at det spares et belte i samsvar med vannressurslovens § 11.

Vi stiller oss dessuten skeptiske til deponiområdet ved Århus ved nedre ende av Flatsjå. Ut fra terreng og landskapshensyn synes det vanskelig å plassere et deponi her uten at det vil virke skjemmende. Området er godkjent gjennom kommunedelplanen for tunnelen Gvammen – Århus, men konsesjonsmyndigheten bør likevel kreve at man ser nærmere på dette deponiet og at man eventuelt finner et annet og mer egnet område. Vi merker oss ellers at det er nevnt flere forslag til avbøtende tiltak for deponiene.

Forurensning og vannkvalitet

Vi har ingen merknader til de tiltak som er foreslått for å hindre forurensning i forbindelse med anleggsdriften, og legger til grunn at utbygger søker om alle nødvendige tillatelser til midlertidige utslipp i anleggsperioden.

Vi går også ut fra at tiltakene også er tilstrekkelige for å hindre uheldig tilslamming av eventuelle gyteluffer for ørret nedenfor anleggsområdet.

På side 28 i søknaden diskuteres avbøtende tiltak for fisken, men det konkluderes med at før man gjennomfører slike tiltak bør man undersøke nærmere hvilke faktorer som er begrensende for produksjonen i elva og hvilke tiltak som vil endre denne. Vi er i hovedsak enig i dette, men viser til at det i vassdragsrapporten (Samla plan) ble pekt på at restvannføringen mellom inntak og avløp vil bli surere fordi bidraget fra de sure sidebakkene fra området sør for Grisejuvet vil bli relativt større. Det beste som kan gjøres for å avbøte dette, er sannsynligvis å kal-

ke de vannene disse bekkene kommer fra. Vi ville tro dette har mye for seg også i forbindelse med den planlagte turistutbyggingen i Grimåsområdet. Andre tiltak (terskler etc.) nede i selve Grisejuvet har trolig lite for seg. Dessuten bør juvet forbli mest mulig uten tekniske inngrep.

Konklusjon

Utbyggingen i Grunnåi er grundig utredet gjennom Samla plan behandlingen, og nå også i egen konsekvensutredning som følger konsesjonssøknaden. Virkningene av utbyggingen bør derfor nå være godt kjent, slik at det er et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere søknaden og å fastsette de konsesjonsvilkår som måtte være nødvendige. Det er Fylkesmannens oppfatning at Grunnåi-prosjektet, gjennom kombinasjonen av relativt stort kraftutbytte og små miljøproblemer, er en samfunnsmessig lønnsom kraftutbygging. Konsesjonsmyndigheten bør imidlertid vurdere ytterligere avbøtende tiltak i tillegg til de som nevnes i søknaden. Spesielt nevnes minstevannføring i samsvar med § 10 i vannressursloven, forbedring av vannkvaliteten gjennom kalking, og en mer kritisk vurdering av massedeponiene.”

Direktoratet for naturforvaltning, brev datert 21.01.2002:

” ...

DNs vurderinger

Konsekvensene av en kraftutbygging i Grunnåi som utformet i konsesjonssøknaden virker til å være meget godt og grundig utredet. Prosjektet er relativt skånsomt mot miljøet fordi det ikke vil bli bygd kraftlinjer, men kun nedgravd kabel. Videre er dette et elvekraftverk, uten annet magasin enn et inntaksmagasin på ca. 7,5 daa som reguleres inntil 2 meter. Den relativt begrensede slukeevnen på turbinen på 4,5 m³/s, gjør at mektige synsinntrykk i Grunnåi under flommer sannsynligvis kan oppleves årlig også etter utbygging. Flommene vil også være viktig for å opprettholde viktige økologiske prosesser i og langs Grunnåi som ei flompåvirket elv.

DN er imidlertid opptatt av at manøvreringsreglement og minstevannføring utformes slik at et minimum av akvatisk liv (biologisk mangfold) sikres langs den berørte elvestrekningen i Grunnåi. Vi anser det som uakseptabelt for biologisk mangfold om deler av Grunnåi tørrlegges helt i sommerhalvåret. I henhold til § 10 i vannressursloven mener vi at kravet om alminnelig lavvannføring må gjelde, og anbefaler at dette kravet skal gjelde fra 1. juni til 31. august hvert år, målt fra rett nedstrøms inntaksdammen. Dette for å sikre fuktighet og et visst vannvolum for det biologiske mangfoldet, som er av lokal til regional verdi, samt dempe uheldige virkninger av start/stans av kraftverket. I april - mai er det

sannsynlig at flommer inntre, og etter 1. september er uttørking normalt et mindre problem.

DN er opptatt av at det ikke blir for pulserende kjøring, som kan virke uheldig for livet i vassdraget. Turbinen i elvekraftverket og terskelen ved inntaksdammen bør utformes og opereres slik at start og stans av turbinen skjer med myke overganger, for å unngå av vannføringen i Grunnåi endres for hurtig. Drift av turbin og luke ved inntaksdammen må avpasses for å få til skånsomme endringer i vannføring.

DN's tilråding

DN mener at prosjektet er tilstrekkelig konsekvensutredet og har en god samfunnsøkonomisk nytte når kraftmengden (52,4 GWh) vurderes opp mot antatte miljøvirkninger. Vi mener derfor at en konsesjon for bygging og drift av Grunnåi kraftverk (alt. B) er tilrådelig. I henhold til § 10 i vannressursloven mener DN at alminnelig lavvannføring må gjelde 1. juni – 31. august mht. det biologiske mangfoldet i og langs elva. Drift av turbin og luke ved inntaksdammen må videre avpasses for å få til skånsomme endringer i vannføring. Vi ber om at standard vilkår for naturforvaltning gjøres gjeldende som en del av konsesjonsvilkårene.”

Riksantikvaren, brev av 05.02.2002:

”...

Merknader

Riksantikvaren har ikkje merknader til den framlagde konsekvensutgreiinga. Tiltakshavar må avklare spørsmål i høve til automatisk freda kulturminne og behovet for undersøkingar med Telemark fylkeskommune, kulturseksjonen.”

Bergvesenet skriv i brev datert 14.01.2002:

”Bergvesenet har ingen merknader til konsesjonssøknaden med konsekvensutredning.”

Opplysningsvesenets fond uttaler i brev av 13.02.2002:

”...

Vi har som nåværende grunneier ingen merknader til utbyggingen.

Vi vil likevel gjøre oppmerksom på at vi er i ferd med å selge landbruksdelen av Seljord prestegård gnr. 1 bnr. 1 i Seljord kommune og kan ikke ta beslutninger på vegne av den som eventuelt kommer til å kjøpe eiendommen. Vi ser av kartet at en god del av den trasé som er opptegnet går over prestegårdens jorde og forutsetter at den ikke vil påføre driften av bruket besværligheter dersom den blir liggende som foreslått på Deres kartskisse. Det går ikke klart frem hva slags trasé det er snakk om, men ettersom den ender i en trafostasjon antar vi at det er en høyspentkabel.”

Statens vegvesen, Telemark vegkontor, brev av 22.01.2002:

”...

Vurdering av søknaden

Vegvesenet har ingen merknader til denne.

Vurdering av konsekvensutredningen

Vi har ingen spesielle merknader til denne.

Avkjøringsforhold

Vegvesenet ønsker å knytte følgende merknader til de avkjøringer som skal tas i bruk i forbindelse med anleggsdriften; Samtlige aktuelle avkjøringer må istandsettes i henhold til vegnormalenes krav og forskrifter. Utbedringene skal kontrolleres og godkjennes av Statens vegvesen.”

Norges Jeger- og Fiskerforbund Telemark, brev av 07.11.2001:

”Konsekvensutredningen synes å ha tatt opp i seg hensynet til jakt, fiske og friluftsliv på en tilfredsstillende måte. Grunnet terrengforhold er det relativt beskjedne interesser som vil bli berørt av utbyggingen og påvirkningen synes å være minimal.

Vi gir støtte til foreslåtte avbøtende tiltak i pkt. 5.2.6, og forutsetter at terskelbygging nedstrøms vil bli gjennomført.”

Naturvernforbundet i Telemark uttaler i brev datert 13.12.2001:

”Naturvernforbundet i Telemark mener det ikke bør bygges kraftverk i Grunnåi. Vassdraget ble i sin tid vurdert som en del av Verneplan III for vassdrag, uten at man den gang fant det riktig å verne vassdraget. Resten av Lifjellområdet er som kjent vernet mot videre utbygging. Grunnåi er plassert i Samlet plan, under kategori 1, prosjekt som kan konsesjonssøkes. Samlet Plan er nå gjennom en ny vurdering i forbindelse med arbeidet med ny verneplan, og på grunnlag av dette er det ikke riktig å konsesjonsbehandle dette vassdraget nå. Naturvernforbundet i Telemark ønsker en stans av alle konsesjonsbehandlinger på vassdrag som vurderes vernet i supplement til Verneplan V.

En stor del av Telemarksvassdragene er i dag regulert, og det blir da særlig viktig å ta vare på de få vassdragene som ikke ligger i rør. Politiske signaler tilsier også en oppbremsing i utbygging av vassdragene i Norge.

Grunnåi er et av de mest verneverdige vassdragene i området, og blir etter all sannsynlighet fredet våren 2003. Naturvernforbundet i Telemark mener i likhet med Samarbeidsrådet for Naturvernsaker at Grunnåi må vernes varig i supplementet til Verneplan V, og at konsesjonsbehandlingen må stanses.”

Forum for natur og friluftsliv, brev av 18.01.2002:

"Forum for natur og friluftsliv Telemark (FNF) har mottatt til høring konsesjonssøknad for Grunnåvassdraget, Seljord kommune. FNF er en paraplyorganisasjon for øvrige "grønne" organisasjoner i Telemark og høringsuttalelser blir i hovedsak skrevet på et generelt grunnlag. I tillegg til vår uttalelse vil organisasjoner knyttet til forumet selv gi sine uttalelser.

I prinsippet er FNF Telemark skeptisk til flere kraftutbygginger. Dette på bakgrunn av at det ofte er snakk om store inngrep i naturen, og konfliktene med ulike brukergrupper er ofte mange. Når det gjelder Grunnåi Kraftverk så synes konsekvensutredningen å ha tatt opp i seg hensynet til friluftsliv og biologisk mangfold på en tilfredsstillende måte.

FNF Telemark registrerer at det allikevel er usikkerheter knyttet til utbyggingen jf. punkt 5.3 og mener at en bør overvåke og undersøke konsekvensene i disse områdene nærmere, også etter en eventuell utbygging."

Tor Lønnestad, brev datert 15.01.2002:

"Eg viser til Konsesjonssøknad med konsekvensutgreiing for Grunnåi Kraftverk, Seljord kommune, Telemark, datert 21.sept. 2001. Som grunneigar i området nedstrøms kraftverk/ avløp (Lønnestad, 56/1&2), har eg ikkje prinsipielle innvendingar mot utbygginga, men nokre merknader til detaljar ved utbygging og drift.

Vatningsanlegget for garden Lønnestad hentar vatn frå Grunnåi eit par hundre meter nedstrøms avløp. Ved ordinær drift av anlegget skulle ikkje det medføre noko problem, men eventuell tørrlegging for kortare tid i samband med start og stopp av anlegget vil kunne medføre at pumpa går tørr og øydeleggast. Det må derfor påleggast å nytte driftsrutiner, både ved start og stopp, som garanterer at ikkje elva går tørr nedstrøms avløp, som drøfta i kapittel 2.3.3.

I kapittel 4.6.3 hevdast at erosjon ikkje er forventa å vere noko problem nedstrøms avløp, då elveløpet er steinsett. Rett nok er elveløpet steinsett, men erosjon er alt i dag eit problem, grunna den høge vasshastigheten. Elva graver og flyttar på kolossale steinmassar, tydelegast er dette på nordsida av elveløpet like før møte med Vallaråi, altså vel 1 km nedstrøms avløp. Her har elva grave seg gjennom ein kraftig forstøttingsrygg av grov stein som er lagt opp som vern mot elva tidlegare. Igjen er det grunn til å tru at ordinær drift av kraftverket ikkje vil endre dagens situasjon, men dersom start og stopp av anlegget til tider gjev mindre vatn i elva, kan det også gje meir vatn. Korte periodar med flaumlignande tilhøve vil klårt forverre denne situasjonen. Endeleg må nemnast dei tryggleiksmessige tilhøve ved ujamn vassføring, ferdsel langs elva kan bli ei dødsfelle for folk og buskap. Alt i alt må drifta påleggast rutinar som sikrar at det vert så jamn vassføring som råd er, ved start og

stopp av anlegget. Dette kan truleg anten skje ved å sleppe vatn frå inntaksdammen i noko tid før ein stopper anlegget, slik at dette vatnet har nådd fram til avløpet, eller om ein berre gradvis, over fleire timar, ev. døgn, gradvis fører vatnet over frå tunnel til opprinneleg elveløp.

Som grunneigar er eg også berørt av kabeltraséen frå kraftverket nedover mot Seljord. Traséen er berre lauseleg skissert på kartet (vedlegg I), men eg vil likevel bemerke at det beste truleg er å legge traséen litt høgare opp i lia enn skissert, over dei fyrste ca. 1000 m. Den vil då over eit langt strekke kunne fylgje ein traktorveg. Detaljar rundt dette kan truleg avklarast direkte med utbyggar."

SØKJAR SINE KOMMENTARAR TIL INNKOMNE FRÅSEGNER

Dei innkomne fråsegnene vart oversendt søkjar med brev av 14.02.2002, og kommentert slik i brev av 23.04 :

*"Norges Jeger- og Fiskerforbund**Utdrag av høringsuttalelsen:*

"Vi utgir støtte til foreslåtte avbøtende tiltak i pkt. 5.2.6, og forutsetter at terskelbygging nedstrøms blir gjennomført."

Søkers kommentar:

Forslag om terskelbygging i elva nedenfor utløpet fra kraftstasjonen ansees som uheldig, da elveløpet er utsatt for relativt sterk erosjon og massetransport. Terskler vil også kunne medføre en heving av vannstanden spesielt ved flommer, slik at elven kan gå utover allerede etablert elveleie. Jf. kommentar fra Tor Lønnestad. Vi foreslår derfor at terskler ikke blir bygget.

Naturvernforbundet i Telemark

Naturvernforbundet mener at vassdraget bør vernes.

Søkers kommentar:

"Søker har ingen kommentar, men noterer seg at vassdraget ikke er vernet, men plassert i Samlet Plan og kan konsesjonsbehandles."

*Telemark fylkeskommune**Utdrag fra høringsuttalelsen:*

"Kulturvernet har tidligere uttalt seg, jf. brev datert 27. desember 2000 fra Regionaletaten;

"I tråd med vedtak i Fylkesfriluftsnemnda mener vi også at forholdet til friluftslivet har blitt godt vurdert. Det er også her vi finner de midtels store konsekvensene av tiltaket i og med at reduserte landskapskvaliteter reduserer opplevelsesverdien i området".

For å konkludere, mener vi den fremlagte konsesjonssøknaden er dekkende og tilfredsstillende for de temaene som blir berørt av det aktuelle tiltaket. Vi har derfor ingen ytterligere kommentarer til konsekvensutredninga.

I vassdragsrapporten er det beskrevet en fare for endringer av de klimatiske forholda i juvet med endra vassføring, og at det kan føre til en fare for ømfintlige og trua arter i juvet. Ut i fra "føre var" prinsippet og vår plikt til å opprettholde det biologiske mangfold stiller Kultur- og Miljøutvalget seg negativ til utbygging av Grunnåi.

En eventuell utbygging vil kunne virke negativt på kulturminnene i området, samt innføre nye tekniske inngrep i et område med stor regional interesse for friluftslivet".

Søkers kommentarer:

Når det gjelder kulturminner, vises til brev fra Telemark Fylkeskommune, Regionaletaten v/fylkeskonservator Espen B. Andersson og fylkesarkelog Helge Bråthen:

"Slik planene er utformet pr. i dag, er de i overensstemmelse med reguleringsplanen av 13.08.92 som avklarte forholdene til fornminne. Det eneste fornminnet som er kjent i planområdet ble den gangen regulert til spesialområde bevaring. Vi har derfor ikke innvendinger mot at planen gjennomføres.

Riktignok vil redusert vannføring i Grisejuvet gi noe negativ virkning på landskapskvalitetene, men søker vil samtidig påpeke at det er et område av lite omfang og vanskelig tilgjengelighet".

Når det gjelder biologisk mangfold, siteres fra konsekvensutredningen fra NINA:

"Økologisk forhold knyttet til elveleie og elvebredd av Grunnåi er av en karakter som betinger fravær heller enn forekomst av vegetasjon. Elvenær sone er nærmest vegetasjonsløs, trolig mye som følge av iserosjon. Berggrunnen er for store deler også ekstremt næringsfattig. Periodevis redusert vannføring vil således heller kunne medføre mer begroing enn at vegetasjonen forsvinner. Hvis vannføringen er høy før elva fryser om vinteren, vil situasjonen ikke bli særlig annerledes enn dagens.

Fosserøykbetinget vegetasjon er bare observert i små partier ved fossen like oppstrøms Tangenjuvet, og det dreier seg ikke om spesielt interessante utforminger. Det kan heller ikke utelukkes at det også finnes eksempler knyttet til utilgjengelige deler av kløfta, men sannsynligheten er liten for at det eksisterer arter eller utforminger av spesiell interesse eller som krever særskilte tiltak.

Den effekt som trolig vil være mest negativ er at en i perioder kan påregne generelt lavere fuktighet mot dalbunnen når det ikke er overløp

på inntaksdammen og sidebekkene fører lite vann. Dette kan da særlig påvirke de fuktigere og rikere vegetasjonstypene, inkludert rikere bergveggvegetasjon i de nedre deler av liene.

Det knytter seg imidlertid ingen større botaniske verdier til særskilte inngrepspunkter ved eventuell utbygging av vassdraget. Vegetasjonstyper som berøres er enten vanlige overalt i området, dvs. inntaksmagasin og planlagt vei til dette, eller de er allerede sterkt modifisert av kulturpåvirkning, dvs. i prosjektert utløpsområde fra kraftverket. De er derfor av lokal til regional verdi".

Disse uttalelser viser at utbygging medfører ubetydelige påvirkninger på klima, vegetasjon og landskapskvalitet i juvene.

Tor Lønnestad

Lønnestad påpeker at han henter vann til gården fra Grunnåi et par hundre meter nedstrøms avløpet fra kraftstasjonen.

Søkers kommentar:

Dersom det viser seg at Lønnestad får problemer med vanningsanlegget til gården som skyldes Grunnåi kraftverk, vil kraftselskapet ordne opp i disse problemene.

Lønnestad mener videre at erosjonsproblemer nedstrøms juvet, samt plutselige vannføringsendringer vil kunne være et problem for folk og buskap.

Likeledes ønsker Lønnestad en justert kabeltrasé over sin eiendom.

Søkers kommentar:

Kjøring av kraftverket, start, lastendringer etc. vil normalt bli foretatt så skånsomt at det ikke vil medføre fare, og erosjonsproblemer i vassdraget nedstrøms kraftverksutløpet forventes ikke å endre seg til det verre ved drift av kraftverket.

Dersom erosjonsproblemer utover det naturlige skulle oppstå, vil det bli truffet egnede tiltak, og slike tiltak vil bli gjennomført i forståelse med NVE og Seljord kommune.

Kraftselskapet setter pris på Lønnestads innspill når det gjelder valg av kabeltrasé over hans eiendom, og vil vurdere dette i det videre arbeid.

Bergvesenet

Bergverket har ingen kommentarer til søknaden/KU, og dermed heller ingen kommentarer fra søker.

Forum for natur og friluftsliv i Telemark

Utdrag fra høringsuttalelsen:

"FNF Telemark registrerer at det likevel er usikkerhet knyttet til utbyggingen, jf. punkt 5.3, og mener at en bør overvåke og undersøke conse-

kvensene i disse områdene nærmere, også etter en eventuell utbygging”.

Søkers kommentarer:

Det foreligger grundige utredninger på alle fagfelt i forbindelse med KU-programmet og tidligere undersøkelser i Samla Plan sammenheng.

Det regnes derfor med at det ikke er behov for ytterligere undersøkelser etter utbyggingen.

Fylkesmannen i Telemark

Utdrag fra høringsuttalelse:

”Ettersom minsket vannføring gjennom Grisejuvet sannsynligvis er det alvorligste naturinngrep, mener Fylkesmannen at det bør settes krav til minstevannføring i samsvar med § 10 i vannressursloven”.

Søkers kommentarer:

Kfr. kommentarer under pkt. 8.

Fylkesmannen har foreslått kalking av sidebekkene for å redusere surheten mellom inntak og kraftverksutløpet.

Søkers kommentar:

Etter søkers oppfatning er det så ubetydelige fiskeverdier i dette området at nytteverdien av kalking ikke vil stå i forhold til kostnadene.

Fylkesmannen er skeptisk til foreslått deponi ved Århus ved nedre ende av Flatsjø, samt utforming av tippet på Århusmoen.

Søkers kommentar:

Deponering og bruk av stein til nyttige formål forutsettes avtalt med Seljord kommune og klart med NVE før anleggsstart.

Direktoratet for naturforvaltning

Utdrag av høringsuttalelsen:

”DN er opptatt av at det ikke blir pulserende kjøring, som kan virke uheldig for livet i vassdraget. Turbinen i elvekraftverket og terskelen ved inntaksdammen bør utformes og opereres slik at start og stans av turbinen skjer med myke overganger for å unngå at vannføring i Grunnåi endres hurtig. Drift av turbin og luke ved inntaksdammen må avpasses for å få til skånsomme endringer i vannføring”.

Søker vil tilrettelegge drift av kraftstasjonen og damluke slik at vannstandsendingene normalt blir foretatt over tid med myke overganger.

DNs tilråding:

”DN mener at prosjektet er tilstrekkelig konsekvensutredet og har en god samfunnsøkonomisk nytte når kraftmengden (52,4 GWh) vurderes opp mot antatte miljøvirkninger.

Vi mener derfor at en konsesjon for bygging og drift av Grunnåi kraftverk (alt. B) er tilrådelig. I henhold til § 10 i vannressursloven mener DN at alminnelig lavvannføring må gjelde 1. juni – 31. august mht. det biologiske mangfoldet i og langs elva.

Drift av turbin og luke ved inntaksdammen må videre avpasses for å få til skånsomme endringer i vannføring. Vi ber om at standard vilkår for naturforvaltning gjøres gjeldende som en del av konsesjonsvilkårene”.

Søkers kommentar:

Søker anser at sidebekkene vil gi tilstrekkelig minstevannføring i vassdraget og ytterligere økning av minstevannføringen vil ha liten miljømessig virkning som ikke står i forhold til produksjonstapet.

Til orientering kan opplyses at den foreslåtte minstevannføring lik 200 l/sek. i perioden 1. juni – 31. august målt straks nedstrøms dammen vil gi et produksjonstap på ca. 1,5 GWh. Dersom myndighetene likevel anser det nødvendig å fremme krav om slipping av vann, foreslås at minstevannføringen settes ned til 50 l/sek. målt ved dammen i perioden som er foreslått av DN.

Statens Vegvesen, Telemark Vegkontor

Statens Vegvesen har ingen spesielle merknader til søknaden eller KU, men presiserer forhold vedrørende avkjørsel.

Søker tar dette til etterretning.

Riksantikvaren

Riksantikvaren har ingen spesielle merknader til søknaden eller KU, men presiserer at tiltakshaver må avklare spørsmål i forhold til automatiske, fredede kulturminner.

Søkers kommentar:

Det vises til uttalelse fra Fylkesarkeologen i vedlegg i søknaden hvor det ikke er funnet interessante kulturminner. Jf. pkt. 3.

Seljord kommune

”Søkerens tilbud til Seljord kommune som vederlag for tippområder vedlegges. Søker finner ikke at det er grunnlag for næringsfond til kommunen, i det utbyggingen i seg selv styrker næringsgrunnlaget i Seljord. Det vises her til at flere grunneiere i området er aksjonærer i selskapet, og at utbyggingen vil styrke arbeidsplassene i Sundsbarm kraftverk.

Kraftverket har for øvrig ikke spesielle lave utbyggingskostnader når det hensyntas at anlegget er et rent elvekraftverk.”

Grunnåi Kraftverk AS har i brev av 22.03.2002 kome med følgjande tilleggsopplysningar:

Minstevannføring

“Kjøring av kraftverket må tilpassas tilsiget til enhver tid, og det må derfor forutsettes oppsamling av vann i perioder med lite tilsig for senere produksjon av kraft.

Manøvreringsreglement

Vannstanden i magasinet vil typisk ligge like under overløpsterskelen (HRV), men kan også reguleres ned til LRV (kote 573) 2 m under HRV (kote 575).

Normalt vil forholdene være som beskrevet, men man må forutsette at laveste vannstand kan bli noe lavere da dette ansees som meget viktig for driften av kraftverket. Vår konsulent har etter nærmere vurdering foreslått at LRV settes til ca. 570,00 av praktiske og økonomiske årsaker.”

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVEs) MERKNADER

Innleiing

Søklar

Grunnåi Kraftverk AS er eit selskap stifta med formål å utnytte vassressursane i Grunnåi til energi-produksjon. Eigarane av selskapet er Skiensfjorden kommunale kraftselskap (SKK Energi AS 55 %), Vest-Telemark kraftselskap (15 %), Veidekke AS 15 % og grunneigarar (15 %). Skiensfjorden kommunal kraftselskap og Vest-Telemark kraftlag er offentleg eigde selskap.

Bakgrunn for søknaden

Grunnåi blei vurdert i samband med verneplan III for vassdrag i 1986, men blei utelaten i samband med handsaminga i Stortinget. Dette innebar ei vurdering av kraftressursen i Samla plan, og seinast i 1998 vart det omsøkte utbyggingsalternativ plassert i kategori I.

Søknaden

Søknaden gjeld utbygging av eit elvekraftverk i Grunnåivassdraget i Seljord kommune. Prosjektet er førehandsmeldt og utgreia i tråd med reglane i plan- og bygningslova om konsekvensutreiingar (KU).

Det vert søkt om løyve etter vannressurslova og vassdragsreguleringslova for bygging av kraftanlegget. For å kunne utnytte og ta i bruk fallrettane i vassdraget vert det søkt om ervervskonsesjon etter industrikonsesjonslova.

Produsert energi er planlagt overført gjennom jordkabel til eksisterande linjenett, og søknaden omfattar løyve etter energilova for kabler og elektriske anlegg i kraftstasjonene.

Vidare gjeld søknaden løyve etter oreigningslova for å kunne ekspropriere manglande areal og rettar for utbygginga.

Søknad med KU omfattar kun eitt utbyggingsalternativ som er identisk med alternativ B i Samla plan. Hovudtrekka i alternativet er bygging av inn-taksdam i elveløpet om lag på kote 575, og kombinert sjakt og trykktunnel ned til kraftstasjonen på ca. kote 180. Kraftstasjonen er planlagt som fjellanlegg med avløpstunnel tilbake til Grunnåi.

Ettersom midlare produksjon er større enn 40 GWh skal søknaden handsamast etter reglane i vassdragsreguleringslova, jf. § 19 i vannressurslova.

Forholdet til anna lovverk

Forureiningslova

Grunnåi kraftverk vil trenge løyve etter forureiningslova både i drifts- og anleggsperioden. For driftsperioden vil det bli vurdert om det kan gjevast slikt løyve i samband med handsaminga av utbyggingskonsesjonen.

Anleggsperioden vil krevje eige løyve som det særskilt må søkjast om til fylkesmannen.

Kulturminnelova

Områder som direkte og indirekte blir påverka av tiltaket må klarerast i høve til kulturminnelova.

Eksisterande tilhøve i vassdraget

Grunnåivassdraget med utspring i Slåkåvatnet på vasskiljet mellom Seljord og Hjartdal renn uregulert i ope terreng ned til Grunningsdalen. Gjennom Grunningsdalen går elva i trangt juv før den på nytt blir liggande i meir ope landskap og får samanløp med Vallaråi med avløp til Seljordsvatnet. Frå Slåkåvatnet til samanløpet med Vallaråi har Grunnåivassdraget ei lengd på omkring 10 km.

Nedbørfelt har eit areal på ca. 65 m² med ei midlare årleg avrenning på knapt 83 Mm³.

Sjølve vassdraget er lite påverka av fysiske inn-grep. Nedbørfeltet er dominert av utmarks- og skogsområde med noko spreidd busetnad i form av både fastbuande og hytteeigedomar.

Fallrettar og grunneigarforhold

Fallrettane i vassdraget og areal som blir berørt av omsøkte utbygging er eigd av 6 grunneigarar. Grunnåi Kraftverk AS har gjeve grunneigarane tilbod/inngått avtale om medeigarskap i Grunnåi Kraftverk AS.

I tillegg disponerer kommunen areal ved E134 der det er aktuelt med deponering av massar til opparbeiding av næringsareal.

I tilfelle det ikkje vert oppnådd minneleg avtale med alle rettshavarane vert det søkt om ekspropriasjonsløyve.

Utbyggingsplanen

Alle fysiske tiltak i tilknytning til omsøkt utbygging vil i heilskap foregå i Seljord kommune. Anleggsaktiviteten vil i første rekke bli ved inntaksdammen og kraftstasjonsområdet/deponiplassar.

Inntaksdam

Ved inntaket ca. kote 575 er det planlagt ein inntil 10 m høg bogeforma betongdam på tvers av elveløpet. Største lengde vert om lag 30 m. Dammen vert bygd med overløpsanordning og tappeløp i botnen. Dammen vil medføre neddemming av omkring 7,5 daa skogsmark. Overskotsmassar i samband med dambygginga vert arrondert i nærområdet.

Vassveg

Frå kraftstasjonen skal det drivast ein tunnel i stigning 1:6 og tverrsnitt ca. 20 m³ i ei lengd på ca. 1500 m. Frå enden av denne og opp til inntakspunktet vert det utsprengd ei kortare trykksjakt med tverrsnitt ca. 7 m².

Den knapt 500 m lange avløpstunnelen frå kraftstasjonen til Grunnåi får same tverrsnitt som tilløpstunnelen.

Kraftstasjonen

Kraftstasjonen med elektriske anlegg blir liggande om lag 500 m inne i fjellet aust for Århusmoen. Installert effekt vert 15 MW med maksimal turbinluka på 4,5 m³/sek.

Vegar

Frå den offentlege vegen i Grunningsdalen er det trong for om lag 1,2 km veg fram til inntakspunktet i elva. Ca. 600 m er allereie bygd i samband med skogsdrift, og det vil såleis vere tilstrekkeleg med forlenging og opprusting av skogsvegen med 600 m.

Frå E134 går det skogsveg fram til påhogget for tilkomsttunnelen for kraftverket. Bruk av vegen krev opprusting og utviding i tillegg til bygging av bru over Grunnåi. Tilkomsttunnelen til kraftverket vil gå parallelt med avløpstunnelen.

Tipp og riggområder

I planen er det kalkulert med plassering av ca. 90 000 m³ masse. Knapt halvparten er aktuelt å plassere som oppfylling for kommunalt næringsareal ved Århusmoen. Dei øvrige massane kan fordelast på to midlertidige tippar i nærleiken av kraftstasjonsområdet og på kommunal grunn.

Kraftlinje

Energien frå kraftverket vert overført i ein ca. 7 km lang jordkabel til Seljord transformatorstasjon i

Nordbygdi. Kabelgrøfta vil i hovudsak følgje eksisterande vegtraséar.

Framføring av anleggskraft til kraftstasjons- og inntaksområde vil bli kablar lagt i vegtraséar. Det same gjeld for permanent straumforsyning til luke og utstyr ved inntaket.

Kraftproduksjon og kostnader

I eit midlare år er det utrekna ein produksjon på 52,4 GWh fordelt på 27,7 GWh sommerkraft og 24,7 GWh vinterkraft. Utrekna produksjon byggjer på utnytting av det vatnet som til ei kvar tid er tilgjengeleg i vassdraget utan slepping av minstevassføring.

Overslag over kostnadane med prosjektet er sett til 97,7 Mkr. I underkant av 70 % av kostnadane er knytt til opparbeiding av vassveg og kraftstasjon med utrustning. Utbyggingsprisen pr. produsert kWh vert kr 1,86.

Forholdet til Samla plan, verneplanar, fylkeskommunale og kommunale planar

Samla plan

Opprinneleg vart det sett på to utbyggingsalternativ i Samla plan, alternativ A og B. Alt. A omhandlar inntak av Grunnåi på kote 675 og overføring av vatnet gjennom ein 10 km lang tunnel for utnytting i Sundsbarm kraftverk. Ved siste rullering av Samla plan blei alternativet plassert i kategori II.

Foreliggende søknad om utbygging gjeld alternativ B og alternativet er plassert i kategori I.

Verneplanar

Omsøkte utbygging vil ikkje kome i konflikt med eler berøre områder som er underlagt vern.

Kommunale planar

I arealdelen i kommuneplanen er utbyggingsområdet lagt ut til landbruk-, natur- og friluftsområde (LNF). Aktuelle stadar for massedeponering er lagt ut som byggeområder.

Alternative utbyggingsplanar

Søkjar har ikkje fremja andre utbyggingsalternativ utover alternativet som er plassert i kategori I i Samla plan. Omsøkte alternativ er også i tråd med KU-programmet. Alternative plasseringar av t.d. inntak og påhogg for tunnel har topografiske avgrensingar og vil medføre meir omfattande inngrep.

Som tilkoplingsalternativ for produksjonskabel er Sundsbarm kraftverk vurdert. Men opptransformering til 66 kV blir vesentleg dyrare enn framføring med 22 kV til transformatorstasjonen i Nordbygdi.

0-alternativet er definert som dagens tilstand, og dei framtidige endringane vil truleg vere knytt til

rettelegging for hyttebygging lenger oppe i Grunningsdalen.

Verknader av tiltaket

Fordelar

I eit midlare år vil utbygginga tilføre det lokale/regionale energisystemet ca. 52 GWh, og vere med å styrke tilgangen på elektrisitet i området, samt ha ein beredskapsmessig verdi.

Vertskommunen vil få tilført ein mindre økonomisk kompensasjon gjennom konsesjonsavgifter og –kraft. I tillegg kan utbygginga medføre inntekter frå anna skattlegging av kraftverk gjennom t.d. naturressursskatt og eigedomsskatt.

Tunnelmassar brukt til oppfylling og tilrettelegging av næringsareal kan medverke til billegare næringsareal og dermed etablering av verksemdar.

Anleggsperioden estimert til 2 år vil gjere det mogeleg for lokalt næringsliv og tilby sine varer og tenester.

Ulemper

Elvestrekninga mellom inntaket og utløpet frå kraftstasjonen er 2,7 km og vil få vesentleg redusert vassføring særleg like nedstraums inntaksdammen.

Redusert vassføring kombinert med noko lågare vasstemperatur om vinteren kan medføre at elva frys lettare til. Også sommartemperaturen kan bli noko lågare som følgje av at vatnet blir overført til tunnel og dermed får ei kortare strekning i elveløpet med innstråling frå sollyset.

Mindre variasjonar i flaumvassføring kan medføre at sediment frå sidevassdraga i større grad blir liggande att i Grunnåi i eit lenger tidsrom.

Ved inntakspunktet med etablering av eit mindre inntaksmagasin i dalbotnen vil landskapsbiletet framstå som endra i høve til dagens situasjon.

Naturleg gjerdeeffekt blir i stor grad borte som følgje av minska vassføring.

Godkjenning av konsekvensutgreiing

Grunnåi Kraftverk AS har etter plan og bygningslova sine reglar om konsekvensutgreiing utarbeidd og lagt fram for NVE melding og forslag til konsekvensutgreiingsprogram for planane om vasskraftutbygging i Grunnåi. Melding med KU-program har vore lagt ut til offentleg høyring. I brev av 11.12.2000, og etter samråd med Miljøverndepartementet, fastsette NVE konsekvensutgreiingsprogram for tiltaket.

I konsekvensutgreiinga er følgjande fagområde vurdert:

- Hydrologi (overflatehydrologi, grunnvatn, vasstemperatur/isforhold og sedimenttransport/erosjon)
- Landskap, natur- og kulturmiljø (landskap, klima, plante-/dyreliv og kulturminner)

- Vasskvalitet/forureining og vassforsyning/jordvatning
- Naturressursar (jord-/skogbruk, reindrift, fiske, jakt, friluftsliv, mineral og masseforekomstar)
- Samfunn (næringsutvikling/sysselsetjing, veg og transport, folketal- og boligutvikling, kommunal økonomi og helsemessige og sosiale forhold)

Konsekvensutgreiingane byggjer dels på registreringar utført i samband med plasseringa av prosjektet i Samla plan og dels på registreringar utført etter fastsetjinga av KU-programmet.

NVE si oppsummering av merknader til KU

Fylkesmannen i Telemark meiner utbygginga er grundig utgreia gjennom Samla plan og foreliggende KU, og har ikkje spesielle merknader til KU.

Telemark fylkeskommune vurderer tiltaket som godt utgreia og konkluderer med at KU er dekkande og tilfredstillande for dei tema utbygginga får verknad for.

Direktoratet for naturforvaltning ser på prosjektet som tilstrekkeleg utgreia for å kunne vurdere konsekvensane.

Dei øvrige uttalepartane har ikkje merknader til konsekvensutgreiinga.

Fagutgreiingane

Frå høyringspartane er det ikkje peika på manglar, ufullstendige utgreiingar eller vesentlege avvik i forhold til det fastsette konsekvensutgreiingsprogrammet. Det er heller ikkje kravd tilleggsutgreiingar.

NVE ser på det framlagde utgreiingsmaterialet som godt gjennomarbeidd og framstilt, og grunnlaget for å kunne vurdere dei ulike sidene ved prosjektet er såleis bra.

Konklusjon KU

På bakgrunn av foreliggende kunnskap og kommentarar til KU meiner NVE at den framlagde konsekvensutgreiinga tilfredstiller det fastsette utgreiingsprogrammet og plan- og bygningslova sine krav til konsekvensutgreiingar. NVE konkluderer med at utgreiingsplikta etter § 33-6 i plan- og bygningslova er oppfylt for søknaden om løyve til å bygge Grunnåi kraftverk.

NVEs KOMMENTARAR TIL OG VURDERING AV KONSEKVENSSØKNADEN

Vurdering av andre

Seljord kommune går inn for utbygging av Grunnåi etter omsøkt plan under føresetnad av at kommunen blir tildelt høgaste sats for konsesjonsavgift og eit næringsfond. Gjennom ein utbyggingsavtale vil

kommunen kunne stille areal til rådvelde for massedeponi.

Telemark fylkeskommune viser til vassdragsrapporten i Samla plan som påpeikar at redusert vassføring kan endre dei klimatiske tilhøva i juvet med konsekvensar for naturmiljøet. Fylkeskommunen ved regionaletaten ønskjer at "førevar prinsippet" skal leggest til grunn og stiller seg negative til utbygginga. Fylkeskommunen meiner også området har regional interesse for friluftslivet. I høve til kulturminner seier fylkeskommunen i brev av desember 2000 at utbyggingsplanane samsvarar med ein reguleringsplan frå 1992 som avklarte forholdet til fornminne.

Fylkesmannen i Telemark meiner at utbygginga er samfunnsøkonomisk lønsam på bakgrunn av forholdsvis stor kraftproduksjon og få konflikter med miljøet. Ved ev. konsesjon tilrår fylkesmannen at det blir vurdert ytterlegare avbøtande tiltak m.a. i form av minstevassføring og forbetring av vasskvaliteten ved kalking.

Direktoratet for naturforvaltning vurderer det som tilrådeleg med konsesjon når ein ser på innvunnen kraftmengde i høve til pårekelege verknader for miljøet. Av omsyn til det biologiske mangfaldet tilrår DN at det vert sleppt ei vassføring tilsvarende alminneleg lågvassføring i perioden juni – august. DN bed om at det blir teke inn naturforvaltningsvilkår som ein del av konsesjonsvilkåra.

Riksantikvaren og Bergvesenet har ikkje merknader til utbygginga.

Statens vegvesen set krav om at avkøyringar skal setjast i stand i samsvar med forskrifter og krav i vegnormalen.

Naturvernforbundet i Telemark ønskjer ikkje utbygging i Grunnåi og grunnjev dette med at vassdraget er eit av dei mest verneverdige i området og derfor bør takast med i det pågåande arbeidet med supplering av verneplan IV.

Norges Jeger- og Fiskerforbund i Telemark og Forum for natur- og friluftsliv i Telemark meiner at omsynet til jakt, fiske og friluftsliv er ivareteke på ein tilfredstillande måte. Organisasjonane ønskjer gjennomføring av foreslegne avbøtande tiltak og overvaking/undersøking av konsekvensar som framstår som usikre.

Tor Lønnestad har ikkje avgjerande innvendingar mot utbygginga, men peikar som grunneigar på forhold ved utbygging og drift av kraftverket som kan ha verknad for hans eigedom. Dette gjeld m.a. uttak av vatn til jordvatning, erosjonsforhold og framføring av kabel frå kraftverket.

NVEs vurdering og konklusjon

Av dei innkomne fråsegnene går det fram at eit stort fleirtal stiller seg positive til å gje konsesjon til omsøkt utbygging under føresetnad av at det vert utfor-

ma konsesjonsvilkår som ivaretek miljøet på ein god måte.

Det er fremja kun eitt utbyggingsalternativ i samsvar med KU-programmet. NVE meiner dette er tilfredstillande på bakgrunn av den gjennomgang og avklaringar som har funne stad i Samla plan. Søkjjar har også vurdert omsøkt alternativ til det mest reelle alternativet når det vert teke omsyn til økonomi og verknadene av dei fysiske inngrepa.

Etter NVE si oppfatning vil omsøkt utbygging medføre avgrensa fysiske inngrep i landskapet. Inntaksdammen vil bli plassert i inngangen til eit trangt gjel og innsynet mot luftsida av dammen frå området rundt er avgrensa. Topografien tilseier at inntaksmagasinet vanlegvis vil bli observert "ovanfrå og ned" slik at det vert vassoverflata blikket festar seg ved. Inntaksmagasinet vil framstå som ein mindre innsjø og medverke til å skape variasjon i landskapsbiletet. Det er grunn til å forvente at inntaksmagasinet blir halde mest mogeleg i nivå med overløpsterskelen av hensyn til trykkehøgda. Det er opphavleg føresett ei regulering mellom kote 575 og 573 som seinare er foreslege endra til ca. kote 570. Inntil 5 m regulering vil medføre ei meir synleg reguleringssone ettersom topografien tilseier at eit flatare område som vert neddemt vekselvis vil kome til syne ved den foreslegne reguleringa.

Ved kraftstasjonsområdet vil dei synlege og permanente inngrepa knyte seg til bru over elva og påhogg til avløpstunnel og tilkomsttunnel. Massane frå tunneldrifta vert nytta til arealinnvinning og lagt i midlertidige deponi slik at det vert få/ingen tippar som vil endre landskapsformene.

Vassføringa blir vesentleg redusert nedanfor inntaket. Spesielt vil dette merkast etter at snøsmeltinga er over i slutten av juni. Nedbørssituasjonen vil då vere heilt avgjerande for ev. overløp ved inntaksdammen. Om lag 1 km nedanfor inntaket vil imidlertid sidevassdraga Deilebekken og Tjørnstaubekken etterkvart tilføre vatn til Grunnåi. Nedbørfeltet til desse to elvane utgjer 11 % av Grunnåi sitt felt målt ved avløpet for kraftstasjonen.

I periodar med tilsig under minste driftsvassføring på 700 l/sek må kraftstasjonen stoppast. Det hydrologiske grunnlaget viser at dette periodevis kan skje i januar – mars. Forholda på berørt elvestrekning vert såleis lite endra på vinterstid i høve til dagens situasjon.

Tilhøva for fisk på strekninga som vert påverka av utbygginga er varierende med dei beste leveområda relativt sett i nedre del. Fisken i elva er sett ut, og undersøkingane i tiltaksområdet viser låg fiske-tettleik og reproduksjonsevne for fisken med unntak av ei strekning ovanfor det planlagde utløpet. Reduksjonen i vassføring forringar leveforholda for fisk. Tilføringa av vatn frå restfeltet via Deilebekken og Tjørnstaubekken vil i ei viss mon redusere dei negative konsekvensane. Med ev. avbøtande tiltak

vurderer NVE verknadene for fisk som moderate. For utøving av fiske har elva lokal verdi, men vansekeleg tilgjenge og naturlege vandringshinder gjer at utbyggingsstrekninga blir lite nytta til fisking.

Elveløpet i juvet mellom inntak og utløp har fleire mindre fossar og gjel og vegetasjonen er nær knytt til det fuktige klimaet frå elva. Artsmangfaldet blant dyr og fuglar vert i dette området karakterisert til å vere blant det beste langs Grunnåi. Juvet framstår som eit naturområdet med svært lite menneskeleg påverknad. Utbyggingsprosjektet vil ikkje påføre juv-området fysiske inngrep utover redusert vassføring, som etter vårt syn kan ha størst negativ verknad for vegetasjonen. NVE viser elles til fagutgreiinga som konkluderer med at verknadene for biologisk mangfold er moderate.

NVE har gått gjennom kostnads- og produksjonstal for prosjektet. NVE sine kostnadstal, basert på handboka "Kostnadsgrunnlag for vannkraftanlegg", ligg ca. 22 % høgare enn søkjar, og skilnaden skriv seg frå tunneldrift og bygningsmessige forhold knytt til kraftstasjonen. NVE sitt overslag bygger på gjennomsnittstal. Vi legg til grunn at søkjar i samarbeid med konsulent konkret har vurdert dei stadlege geologiske forholda.

For produksjonen er det eit tilfredstillande svar mellom talet til søkjar og NVE sine tal. Om lag 45 % er vinterkraft. Økonomisk er utbygginga etter vårt syn akseptabel. Det er likevel opp til søkjar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønsemda.

Det er ikkje peika på større konflikter i høve til framføring av jordkabel frå kraftverket til Seljord transformatorstasjon.

Etter ei samla vurdering av planane og dei foreliggende fråsegnene, finn NVE at nytten og fordelene med bygging Grunnåi kraftverk er større enn skadane og ulemperne for allmenne og private interesser. NVE tilrår at det vert gjeve konsesjon etter vannressurslova § 8 for bygging og drift av Grunnåi kraftverk.

Vidare tilrår vi at det vert gjeve konsesjon etter ervervslova for erverv av nødvendige fallrettar, og løyve etter oreigningslova for ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettar.

I NVE si totalvurdering av omsøkte prosjekt inngår også ei avveging av verknadene ved bygging og drift av elektriske anlegg. Etter vårt syn medfører desse anlegga ikkje skader og ulemper av eit slikt omfang at det har avgjerande vekt for om det kan gjevast løyve til utbygginga etter vannressurslova. Søkjaden om konsesjon for elektriske anlegg vert slutthandsama i NVE etter at det er teke stilling til spørsmålet om løyve etter vannressurslova.

Forslag til konsesjonsvilkår følgjer vedlagt.

Kommentarer til konsesjonsvilkåra

Utbygginga vil krevje løyve etter vannressurslova og ervervslova.

Vilkår etter ervervslova

Konsesjonstid, post 1

Dei to hovudaksjonæranne i Grunnåi Kraftverk AS, SKK Energi AS og Vest-Telemark kraftlag, er offentleg eigde selskap og kontrollerer til saman 70 % av aksjane i Grunnåi Kraftverk AS. Søkjar tilfredstiller dermed kravet for å få konsesjon på uavgrensa tid. Vilkåra følgjer vanleg praksis med mogeleg revisjon etter 30 år.

Konsesjonsavgifter og næringsfond, post 2

Seljord kommune har sett fram krav om konsesjonsavgift på 30 kr/nat.hk., og eit næringsfond på 6 mill. kr.

Ei samanlikning av avgiftssatsar ved nyare konsesjonar viser at avgifta ligg mellom 20 – 25 kr/nat.hk. Etter vår vurdering er dei negative konsekvensane ved utbygginga moderate, og utbyggingskostnaden er middels i høve til prosjekt som det er naturleg å samanlikne med. Vi foreslår derfor avgiftssatsar på kr 24,- pr. nat.hk. til kommunen og kr 8,- pr. nat.hk. til staten. Desse satsane samsvarer med konsesjonar gitt den seinare tid. Utbygginga medfører ingen reguleringer og talet på naturhestekrefter er i søknaden utrekna til 1100 nat.hk. Detaljert utrekning må gjerast når det ev. vert gjeve konsesjon.

Omsøkte utbygging er eit elvekraftverk utan reguleringar. Prosjektet vil gje 52 GWh og innvinn ca. 1100 nat.hk. Det er ikkje vanleg å tildele næringsfond ved utbyggingar av denne storleik, og etter NVE sitt syn vil forventade skader og ulemper vere små/marginale for andre næringer i området. NVE finn derfor ikkje grunnlag for å tilrå tildeling av næringsfond.

Vilkår etter vannressurslova

Regulering og vannslipping, post 1

Overløpet i inntaksmagasinet er planlagt til kote 575. I søknaden er det foreslege ei regulering av magasinet med 2 m til kote 573. Søkjar har i samband med kommentarane til høyringsfråsegnene kome med forslag om å auke reguleringa ytterlegare 3 m, dvs. ned til kote 570.

Regulering vil foregå over døgnnet og vere mest aktuell i dei periodane av året tilsiget ligg innanfor driftsvassføringa for turbinen mellom 0,7 og 4,5 m³. På bakgrunn av at produksjonen i kraftverket til ei kvar tid vil vere avhengig av tilsiget vurderer vi det som fordelaktig med eit størst mogeleg inntaksmagasin. Det er iflg. søkjar sin konsulent estimert eit magasinivolum på knapt 30 000 m³ ved 5 m regulering. Ved 2 m og 3 m regulering er magasinivolumet høvesvis ca. 18 000 m³ og 24 000 m³. Terrengnivået i det som vil bli framtidig magasinbotn tilseier at det størst tilgjengeleg vassvolumet vil ligge innanfor ei regulering ned til 3 m. Ved ei ytterlegare regulering

ned til kote 570 vil ulempene knytt til større reguleringszone være større enn effekten av tilgjengeleg driftsvatn. NVE vil derfor tilrå ei regulering mellom kote 575 og 572.

På den utbygde strekninga er det små interesser knytt til fisk og friluftsliv. Vassdraget har likevel ein verdi som ein del av levebiotopen for plantar, dyr og fuglar. Elveløpet er samansett av til dels grove blokker og ei minstevassføring vil etter vårt syn ha lite å seie for landskapsbiletet. Tilsig frå Deilebekken og Tjørnstaubekken vil tilføre Grunnåi vatn. Granskingane viser at sidebekkane tenderer til kjemisk sure. Men vasskvaliteten er dårlegast i periodar med direkte avrenning frå snøsmelting og nedbør. I slike situasjonar vil det normalt vere overløp over inntaksdammen slik at balansen i vasskvaliteten i Grunnåi i stor grad blir ivareteken. I eit år med midlare tilsig viser dei hydrologiske dataene tidvis overløp over dammen i perioden juni – august. Saman med lokaltilsiget nedstraums inntaket vil det derfor vere tilstrekkeleg med ei minstevassføring forbi dammen på 100 l/sek i perioden 1.06 – 31.08. Dette utgjer ca. halvparten av alminneleg lågvassføring, og gjev eit produksjonstap på ca. 0,8 GWh.

Spørsmålet om effektkøyring er ikkje teke opp i søknaden. Effektkøyring og raske vassføringsvariasjonar frå kraftverket vurderer vi som uheldige m.a. av omsyn til erosjonsfaren og for oppvandringa av fisk til Grunnåi på strekninga mellom samanløpet med Vallaråi og inngangen til juvet oppstraums avløpstunnelen. I periodane med lite tilsig føreset vi at inntaksmagasinet ikkje vert nytta til start/stopp køyring.

Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv., post 4

NVE vil stå for godkjenning av detaljplanane for utbygginga, og NVE vil presisere at desse må vere innsende og godkjende før arbeidet fysisk vert sett i gang.

Naturforvaltning, post 5

DN foreslår at standardvilkår naturforvaltningsvilkår vert gjort gjeldande.

Med tilvising til KU er det forventta små varige verknader for fisk og dyreliv, og etter vårt syn er det ikkje grunnlag for å pålegge søkjar innbetaling av ein årleg sum til å fremje vilkåra for fisk, dyreliv og friluftsliv. Det same vil gjelde for ekstra oppsyn under anleggsperioden.

Automatisk freda kulturminne, post 6

Det er ikkje påpeika særskilde forhold frå kulturminnestyresmaktene som treng avklaring før det ev. vert gjeve konsesjon. Vi vil forøvrig vise til post 3 vedr. konsesjonæren sitt ansvar ved anlegg/drift.

Forurensning mv., post 7

Vi foreslår standard vilkår og minner om at det må søkjast til fylkesmannen om særskilt utsleppsløyve for anleggsperioden.

På grunnlag av den vasskjemiske granskinga, som syner svakt surt vatn ved små vassføringar sommarstid, kan det vere grunnlag for å foreta ei oppfølgjande undersøking av vasskjemien på utbygd elvestrekning som kan gje eit bilete av kvaliteten ved snøsmelting og nedbør.

Tersklar mv., post 9

Vilkåret gjev høve til å vurdere ev. erosjonstiltak nedanfor kraftverksutløpet, slik det er påpeika av grunneigar, men ev. pålegg må i tilfelle ha ein direkte samanheng med drifta av kraftverket.

Avbøtande tiltak i form av tersklar bør vurderast like ovanfor avløpet frå kraftstasjonen.

Andre merknader

Grunneigar gjer merksam på eksisterande inntak for jordvatningsanlegg nedanfor utløpet av kraftstasjonen. Dette er eit forhold som må avklarast mellom grunneigar og tiltakshavar gjennom minneleg ordning eller skjønn.

Vilkår for tillatelse for Grunnåi Kraftverk AS til å erverve fallrettigheter i Grunnåivassdraget i Seljord kommune, Telemark

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innan 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 8,- pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 24,- pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler danner ett fond særskilt for hver kommune som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtektene for fondet skal være undergitt godkjennelse av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 11 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonsens datum og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggel-

ser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det sam-

me og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

9

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentlige interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 11 og 12 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år

13

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.

Vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 for Grunn-
åi Kraftverk AS til å bygge Grunnåi kraftverk i Seljord
kommune, Telemark fylke

1

(Reguleringsgrenser og vannslipping)

Det etableres inntaksmagasin i Grunnåi med følgen-
de reguleringsgrenser:

Magasin	HRV kote	LRV kote	Regulering m
Grunnåi	575,0	572,0	3,0

I perioden 01.06 til 31.08 slippes 100 l/sek forbi
inntaksdammen.

2

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjo-
nens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under
særlige omstendigheter kan fristene forlenges av
Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på
grunn av særlige forhold (vis major), streik eller
lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes
uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, be-
taler konsesjonæren en mulkt til statskassen på
kr 1 000,-.

3

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kon-
traktører og andre som har med anleggsarbeidet og
kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av na-
tureforekomster, landskapsområder, fornminner
mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller
historiske grunner eller på grunn av områdenes na-
turskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggel-
ser ikke kan unngås, skal rette myndigheter under-
rettes i god tid på forhånd.

4

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold,
tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og
senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som
omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene for-
bundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE de-
taljerte planer med nødvendige opplysninger, be-
regninger og kostnadsoverslag for reguleringsan-
leggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene
er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mu-
lig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full
driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og
vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det øko-
logiske og landskapsarkitektoniske resultat blir
best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om
planene for anleggsveger, massetak og plassering
av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råde-
rett over tipper og andre områder som trenges for å
gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med
denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig
oppdydding av anleggsområdene. Oppdyddingen
må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende
anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de se-
nere blir til varig nytte for allmennheten dersom det
kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe
for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til an-
dre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring
av plikter i henhold til denne posten.

5

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse
av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- å sørge for at forholdene i Grunnåi er slik at de
stedegne fiskestammene i størst mulig grad
oppretholder naturlig reproduksjon og produk-
sjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk
og øvrige naturlig forekommende plante- og dy-
repopulasjoner forringes minst mulig,
- å kompensere for skader på den naturlige re-
kruttering av fiskestammene ved tiltak,
- å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i
vassdraget opprettholdes og at overføringer ut-
formes slik at tap av fisk reduseres,
- å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig
grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse
av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge
for at forholdene for plante- og dyrelivet i området
som direkte eller indirekte berøres av reguleringen
forringes minst mulig og om nødvendig utføre kom-
penserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse
av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge
for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i
området som berøres direkte eller indirekte av an-
leggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig

grad. Om nødvendig må det utføres kompensierende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

6

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

7

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med utbyggingen er påkrevet av hensyn til forureningsforholdene i vassdraget.

8

(Ferdsl mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på conse-

sjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignjengelige.

9

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

12

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

13

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

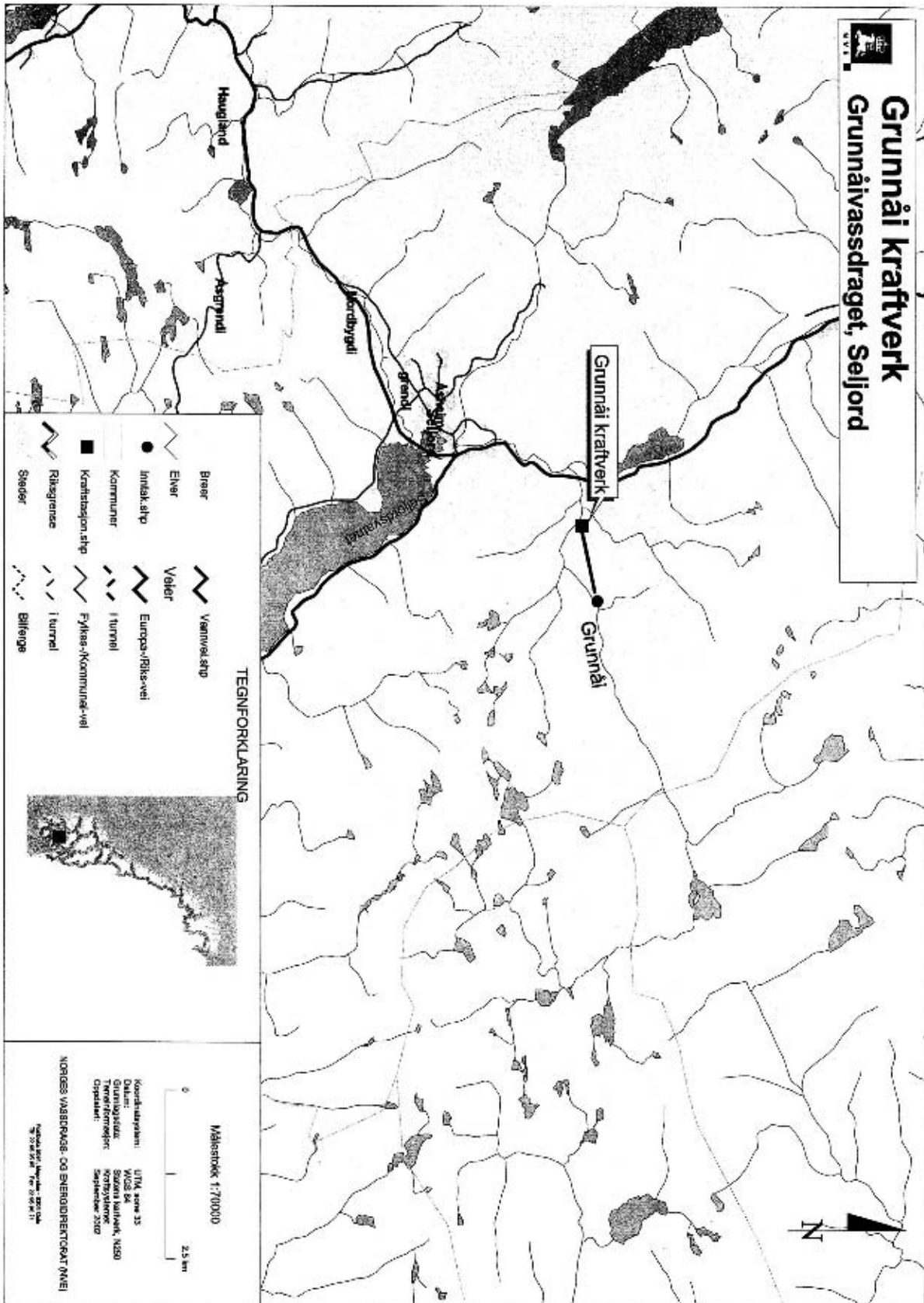
Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og ener-

gidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpet hvert 5. år.

III Høringsinstansenes bemerkninger til NVEs innstilling

Seljord kommune har i brev av 25.11.02, med supplementer i møtet med departementet den 01.04.03, kommet med følgende bemerkning:

"Massedeponi

I konsesjonssøknaden skriv søkeren at kommunen ser på steinmassene som ein ressurs. Dette er søkeren si tolkning. Situasjonen er at det vil bli bygd ein vegtunnel på E134 i same område som vil gje betydeleg større mengder steinmasse enn ved kraftutbygginga. Det vil då faktisk bli arealknapphet for massedeponi.

Kommunen har likevel kosta og tilrettelagt område i nærleiken av utbyggingsområde der om lag halvdel av massene frå kraftutbygginga kan avleverast. Kommunen meiner at arbeidet og kostnaden med denne tilrettelegginga må kompenseras av utbyggar.

Søkaren oppgir vidare at ca. 50.000 m³ vil bli plassera på midlertidig tipp i nærområdet for seinare bruk. I innstillinga frå NVE går det fram at NVE har den same oppfatninga. Det vil ikkje vera kapasitet til eit deponi av dette omfang i nærområdet.

Det vil kunne anvendast ein del steinmasse i Seljord sentrum. Dette vart det orientera om ved NVE si befaring våren 2002.

Dette er drøfta med utbyggar og akseptera. I brev av 10. jan. 2002 frå utbyggar sin advokat (vedlegg 1 og merket *1) går det fram at utbyggar aksepterar dette.

Konklusjon:

Seljord kommune påtar seg å skaffe tilstrekkeleg areal til tipplass innanfor ein avstand til Seljord sentrum mot at arbeid og tilrettelegging av arealet vert økonomisk kompensera.

Konsesjonsavgifta

NVE har i si innstilling foreslått konsesjonsavgiftsats til kommunen på kr 24,- pr. nat.hk. Konsesjonssøkeren har i søknaden (side 26) lagt til grunn kr 30,- pr. nat.hk. til kommunen. Det er underleg at NVE har innstilt på lågare avgiftsats enn det søkeren har lagt til grunn.

NVE beskriv at konsekvensane ved utbygginga er moderate. Dette kan vel vera rett vurdering sett i forhold til mange andre kraftutbyggingar. Grunnåi er likevel før utbygginga eit uberørt vassdrag. I ein situasjon med få gjenverande uberørte vassdrag vil ei kvar utbygging, moderat eller ikkje, vera eit inngrep som bør gje kompensasjon til det lokalsamfunnet som tapar ein verdifull ressurs.

Konklusjon:

Seljord kommune held fast på kravet om konsesjonsavgiftsats på kr 30,- pr. nat.hk. på linje med det søkeren har lagt til grunn i konsesjonssøknaden.

Næringsfond

NVE uttalar i sin kommentar til konsesjonsvilkåra at *det ikkje er vanleg å tildele næringsfond ved utbyggingar av denne storleik, og etter NVE sitt syn vil forventade skader og ulemper vere små/marginale for andre næringar i området. NVE finn derfor ikkje grunnlag for å tilrå tildeling av næringsfond.*

Seljord kommune vil hevde at det har festa seg ein praksis med næringsfond i slike saker, jf. Olje- og energidepartementets uttale i St.meld. nr. 50 (1997-98) om kraftutbygging i Øvre Otta side 141 og NVE si innstilling i Bjølvo-saka, der Kvam herad ble foreslått tildela kr 7 mill. i næringsfond for ei utviding på 63 GWh. Her uttala NVE "I tillegg til ulempekompensasjon har det imidlertid også utviklet seg som praksis å la kommunene ta del i den verdiskapingen som tiltaket representerer, gjennom næringsfond, i tillegg til konsesjonsavgifter."

Seljord kommune vil vise til den forholdsvis låge utbyggingskostnaden på 1,86 kr/kWh og at næringsfond skal avsettast som andel til dei berørte distrikt av den verdiskapinga som finn stad. Som det gjeng fram av konsesjonssøknaden vil Seljord kommune kun få beskjedne inntekter i form av konsesjonsavgifter. Konsesjonskraftmengden vil også bli heilt marginal.

Konklusjon:

Seljord kommune opprettheld kravet om tildeling av næringsfond på 6 mill. kr i medhold av vassdragsreguleringsloven § 12, nr. 17 jf. vannressursloven § 19 annet ledd.

Inntekt til kommunen forøvrig

Naturressursskatten er av søkeren sett til kr 524.000,- til kommunen. Naturressursskatten har sidan innføringa i 1997 gitt ei heilt annan og lågare netto til kommunane enn dei brutto skatteinntekter som ei kraftutbygging gje. Fordi Seljord kommune er minsteinntektskommune vil naturressursskatten etter dagens reglar føre til tilsvarende reduksjonar i dei statlege overføringar og ikkje gje kommunen auka skatteinntekter. Ordninga med utjavnning har stått fast sidan skatteordninga blei innført og det er ingen ting som tyder på endring i dette utjavningsprinsippet.

For eige-domsskatten må ein legge til grunn at takstverdien ikkje blir høgare enn minimumsverdien på kr 1,1 kr/kWh. Dette vil gje kommunen inntekter på om lag 400.000,- pr. år. Erfaring frå skatteomlegginga visar at takstgrunnlaget har gått ned for nesten samtlege kraftverk i landet. For dei fleste kraftverk har takstreduksjonen vore betydeleg, noko som førte til innføring av minimumsverdi på kr 1,1 kr/kWh. Det visar seg at minimumsverdien slår inn for dei fleste verk. Det kan også nevntast at bransjen ynskjer minimumssatsen fjerna.

Kommunen ynskjer å nytte den konsesjonskrafta det er høve til. Dette vil likevel bare gje ei mengde på om lag 1 GWh og verdien kan reknast til om lag kr 50.000,- /år.

Konsesjonsavgifta vil kun gje ein årsverknad på om lag kr 45.000,- ved ein avgiftssats på kr 30,- pr. nat.hk.

Resultatskatt som beskrive i konsesjonsøknaden er ei ordning som har falle bort.

Den reelle økonomiske skatteverknaden for Seljord kommune vil bli om lag kr 500.000,- pr. år og ikkje 1,3 mill. som konsesjonsøknaden visar.

Seljord kommune vonar at Olje- og energidepartementet under konsesjonshandsaminga vektlegg kommunen sine kommentarar og ivaretek prinsippet om at ein rettmessig andel av verdiskapinga tilfell lokalsamfunnet ved bruk av verdifulle lokale naturressursar."

Telemark fylkeskommune har i brev av 29.04.03 gitt følgende merknad:

"Den regionale kulturminneforvaltningen har tidligere gitt uttale til søknader datert 12.01.2001 og 12.12.2000. I de tidligere uttalelser har en uttalt at det ikke er kjent automatisk fredete kulturminner i området som blir berørt av Grunnåi kraftverk.

Sommeren 2002 gjorde den regionale kulturminneforvaltningen registreringer i forbindelse med ny E134 trase mellom Gvammen i Hjordal og Århus i Seljord. I forbindelse med dette arbeidet gjorde vi registreringer i områdene rundt Århus og Prestårhusmoen. På Århus ble det registrert et gravfelt ifra yngre jernalder, og på Prestårhusmoen et fossilt gårdsanlegg ifra middelalder som kan strekke seg tilbake til vikingtid. Disse områdene inneholder automatisk fredete kulturminner, og om de skal benyttes som massedeponi vil det stride med kulturminneloven § 3. Som følge av disse registreringene har vegvesenet valgt ikke å benytte disse stedene til massedeponi. Skal det anlegges massedeponi på Århusmoen eller Prestårhusmoen må det søkes dispensasjon fra kulturminneloven jf. § 8. Århusmoen inngikk ikke i området som ble undersøkt i forbindelse med arbeidet utført 2002. Ut fra funn som ble gjort i de nærliggende områdene er det stort potensial for funn også her. Den regionale kulturminneforvaltningen vil på det sterkeste tilrå en arkeologisk registrering av Århusmoen før det eventuelt anlegges massedeponi der. Det er først og fremst viktig for tiltakshaver i det en slik registrering vil kunne avklare forholdet til automatisk fredete kulturminner før tiltaket påbegynnes. Dermed en ved tiltak i marka skulle støte på slike, må arbeidet straks stanses og regionaletaten varsles, jmfør § 8, 2. ledd i kulturminneloven av 9. juni 1978."

Miljøverndepartementet har i brev av 17.12.02 gitt følgende merknad:

"Søknaden gjelder utbygging av et kraftverk uten reguleringer som utnytter fallet i Grunnåivassdragets bratte, nedre del. Prosjektet ble plassert i kategori I i Samlet plan for vassdrag i 1998.

Ifølge NVE vil årlig middelproduksjon bli 52,4 Gwh uten slipp av minstevannføring. Utbyggingskostnaden er relativt rimelig.

NVE foreslår at det gis konsesjon etter vannressursloven som omsøkt, men med slipp av minstevannføring på 100 l/sek i perioden 1. juni – 31. august, noe som vil gi et produksjonstap på 0,8 Gwh.

Vi har forelagt NVE's innstilling for Fylkesmannen i Telemark og for DN, jf. vedlegg. Uttalelsene er også oversendt på e-mail til saksbehandler.

Etatene går ikke i mot utbygging, men fastholder sine krav om minstevannføring om sommeren på 200 l/sek, noe som tilsvarer alminnelig lavvannføring.

Departementet vil ikke frarå utbygging, men støtter kravet fra fylkesmannen og DN om minstevannføring samt begrunnelsene for dette.

Vi viser for øvrig til fylkesmannens merknader vedrørende konsesjonsavgift, næringsfond og bruk av sprengningsmassene.

TILLATELSE ETTER LOV OM VERN MOT FORURENSNINGER OG OM AVFALL

Det kan gis tillatelse til reguleringen og utbyggingen etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11 dersom det vilkår som NVE har foreslått som post 7 blir fastsatt."

Fylkesmannen i Telemark har i brev av 25.11.02 gitt følgende merknader:

"Saka om utbygging i Grunnåi har vore grundig utgreidd gjennom Samla plan og konsekvensutgreiing. Fylkesmannen har tidlegare uttalt seg til konsesjonssøknaden og kome til, at kombinasjonen av stort kraftutbytte og relativt små miljøproblem gjer utbyggingsprosjektet samfunnsmessig lønsamt. Våre merknader til NVE si innstilling til Olje- og energidepartementet gjeld difor detaljer om konsesjonsvilkåra. Vi stør innstillinga når det gjeld HRV og LRV i inntaksmagasinet, men meiner det bør krevjast minstevassføring i samsvar med hovudregelen i vassressurslova, og at deponi for stein må avklårast med kommunen og Statens Vegvesen. Med bakgrunn i trenden til aukande energipriser også på lengre sikt, finn vi det dessutan rimelig at kommunen sitt krav om 30 kr/nat.hk i konsesjonsavgift vert innfridd, og at det vert oppretta eit næringsfond.

[...]

Saka om utbygging i Grunnåi har vore grundig utgreidd gjennom Samla plan og conse-

kvensutgreiing. Fylkesmannen uttalte seg om konsesjonssøknaden den 25.01.02, og kom då til at kombinasjonen av stort kraftutbytte og relativt små miljøproblem gjer utbygginga samfunnsmessig lønsam. Vi konstaterer at NVE har kome til same konklusjon.

Innstillinga har vore til gjennomsyn på avdelingane hos Fylkesmannen.

Merknader:

Inntaksdammen

Det går fram at utbyggjar etter at søknaden var til høyring, har kome med ynskje å om auke reguleringa i inntaksdammen slik at vasstanden vil variere frå 575m til 570 m, mot 575 – 573 som vart vurdert tidlegare. Konsekvensane av dette går ikkje fram. Som eit kompromiss gjer NVE framlegg om HRV 575 og LRV 572.

Jamvel om dette bryt med det som har vore lagt til grunn tidlegare, stør vi NVE på dette punktet.

Minstevassføring

I vår uttale til konsesjonssøknaden sette Fylkesmannen krav om minstevassføring i samsvar med vassressurslova, § 10. Vi er samd med DN i at minstevassføring mindre enn det generelle kravet i vassressurslova må grundig vurderast før det vert gjeve løyve til dette. Vi stør difor DN sitt syn og ber om at det i sommarhalvåret vert sett ei minstevassføring på 200 l /sek over dammen.

Tilskot og avbøtende tiltak etc. - naturforvaltning.

NVE føreslår at standard naturforvaltningsvilkår etter vassressurslova skal gjelde. Vi har ingen merknader til dette då det ikkje er påvist fiske- eller friluftssinteresser som kan ha behov for spesielle tiltak ut over standardvilkåra.

Deponier for sprengningsmasse

I Samla plan saka la vi til grunn at noko av massen skulle brukast på kommunen sitt industriområde Århusmoen og noko deponerast på Vegvesenet sine framtidige deponiområde for den komande tunnelen Århus – Gvammen på E 134. Jamvel om dette deponiet ikkje var landskapsmessig godt, aksepterte vi det likevel, då det var godkjent i eigen kommunedelplan for tunnelprosjektet. Nå viser det seg at Vegvesenet søker å finne eit anna deponialternativ. Samstundes ynskjer Seljord kommune å få hand om noko av massen til bruk som fyllmasse.

Vi rår til at utbygger tar spørsmålet om plasseringa av steinmassen opp med kommunen og Vegvesenet, jf. post 7, 4. avsnitt i framlegget til vilkår."

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har i brev av 14.11.02 gitt følgende merknader:

"DN har ikke frarådd konsesjon for denne utbyggingen. Vi har imidlertid enkelte kommentarer til de foreslåtte konsesjonsvilkårene og reguleringsreglementet.

Minstevannføring

Søker har bedt om en regulering uten minstevannføring. DN foreslo i sin høringsuttalelse at det ble pålagt en minstevannføring i sommerhalvåret på 200 l/s for å ivareta hensynet til biologisk mangfold. Beregnet krafttap for en minstevannføring som i denne størrelsesorden er 1,5 GWh. Dette tilsvarer i underkant av 3 % av beregnet årlig produksjon. NVE har i sin innstilling foreslått en minstevannføring i sommerhalvåret på 100 l/s, dvs. ca. halvparten av alminnelig lavvannføring.

Prinsipielt mener DN at krav om minstevannføring som er mindre enn de generelle bestemmelsene i Vannressurslovens § 10 forutsetter grundige faglige vurderinger og dokumentasjon. Sakens dokumenter gir etter vårt syn ikke grunnlag for å fravike lovens utgangspunkt om alminnelig lavvannføring. Vi vil derfor opprettholde vårt forslag, ut fra prinsipielle og ferskvannssøkologiske begrunnelser, jf. vår tidligere uttalelse. Ansvar for å framskaffe tilstrekkelig dokumentasjon for verdier og virkninger av avbøtende tiltak tillegger søker og sektormyndighet.

Laveste regulerte vannstand

Søker ber om at LRV for inntaksbassenget settes til kote 570 i forhold til kote 573 i søknaden. Det vil si at reguleringshøyden øker fra 2 m til 5 m. Søker er lite konkret i sin begrunnelse. NVE har innstilt på å øke reguleringen med 1 meter og foreslått LRV på kote 572. NVE vurderer det slik at en ytterligere senking av LRV vil gi uheldige landskapsvirkninger. Større reguleringshøyde vil gi økte muligheter til å samle opp vann i perioder med lite tilsig.

DN finner ikke grunn til å gå i mot NVE's innstilling. Det er forutsatt at inntaksbassenget ikke benyttes til start/stopp kjøring i perioder med lite tilsig.

Årlige tilskudd til opphjelv av vilt/fisk/friluftsliv

NVE har ikke foreslått at det skal utbetales årlige tilskudd til Seljord kommune for opphjelv av fisk, vilt og friluftsliv. DN har ikke spesielle kommentarer til NVE's innstilling"

IV Grunnåi kraftverk

I brev av 28.11.02 og i møte med departementet den 20.02.03 har representanter for Grunnåi kraftverk kommet med noen bemerkninger knyttet til søkna-

den og høringsuttalelsene av 24.01.02 og 14.11.02 fra DN.

Grunnåi kraftverk AS ber om at reguleringshøyden på 5 meter tillates, da en ikke kan se at en reduksjon av den omsøkte reguleringshøyden vil gi miljømessige gevinster av betydning. For å imøtegå DNs ønske om i størst mulig grad å unngå start-/stopp-kjøring i perioder med lite tilsig vil kraftverket kunne redusere minste turbinvannføring fra ca. 0,7 m /sek til ca. 0,3 m /sek. Til tross for at det vil medføre medkostnader har Grunnåi Kraftverk AS kommet til at de miljømessige fordelene gjør det riktig å konstruere turbinen for et virkeområde på ca. 4,5 – 0,3 m /sek.

V Departementets merknader

Innledning

Grunnåi Kraftverk AS eies av Skagerak Kraft AS, Vest-Telemark Kraftlag AS, Veidekke ASA og grunneiere i prosjektområdet. Grunnåi kraftverk er planlagt som et elvekraftverk, og kraftverket vil ligge i Grunnåivassdraget. Den berørte elvestrekningen ligger i Seljord kommune i Telemark. Da den årlige produksjonen er beregnet til å være 52,4 GWh følger det av vannressursloven § 19 annet ledd at også bestemmelser i vassdragsreguleringsloven får anvendelse.

Det er søkt om tillatelse etter vannressursloven og vassdragsreguleringsloven for å bygge kraftverket. Det er også søkt om ervervskonsesjon etter industrikonsesjonsloven. Selskapet regnes som offentlig i industrikonsesjonslovens forstand. Det er også søkt om tillatelser etter energiloven og oreigningsloven for henholdsvis kabler og elektriske anlegg og ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter.

Grunnåivassdraget ble vurdert i forbindelse med Verneplan III for vassdrag, men ble ikke tatt inn. I 1998 ble det omsøkte utbyggingsalternativet plassert i kategori I i Samla plan. Prosjektet er utredet etter reglene om konsekvensutredninger i plan- og bygningsloven.

Søknaden

Det planlagte kraftverket vil ha en inntaksdam med høyde på ca. 10 meter og lengden på toppen vil være ca. 30 meter. Det søkes om LRV på kote 570 og HRV på kote 575, som er overløpsterskelen. Fra inntaksdammen og ned til kraftstasjonen på kote 180 vil det gå en kombinert sjakt og trykktunnel. Selve kraftstasjonen er planlagt som et fjellanlegg. Fra kraftstasjonen vil vannet ledes tilbake til elva via en 500 meter lang tunnel.

Det er ikke forutsatt slipp av minstevannføring i søknaden.

Ved siden av en produksjon på ca. 52 GWh per år, vil kraftverket medføre fordeler som en viss inn-

teksøking til kommunen, tunnelmasser til bruk for tilrettelegging av næringsareal samt at det lokale næringslivet kan tilby sine tjenester i anleggsperioden.

Ulempene ved tiltaket vil først og fremst knytte seg til den reduserte vannføringa på den 2,7 km lange strekningen fra inntaket og til utløpet av avløpstunnelen.

NVEs innstilling

NVE tilrår at prosjektet blir gitt konsesjon på ubegrenset tid etter industrikonsesjonsloven, konsesjon til bygging av kraftverket etter vannressursloven og tillatelse etter oreigningslova for ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter.

Med hensyn til reguleringsgrenser er NVE kommet til at LRV bør settes til kote 572. Videre anbefaler NVE at det stilles vilkår om slipp av minstevannføring på 100 liter/sek. i perioden 01.06 til 31.08. Den foreslåtte minstevannføringen vil medføre et produksjonstap på ca. 0,8 GWh.

Høringsinstansenes merknader til NVEs innstilling

Miljøverndepartementet, fylkesmannen i Telemark og Direktoratet for naturforvaltning går ikke i mot en utbygging, men etatene fastholder kravet om slipp av minstevannføring på 200 l/sek. om sommeren. Det vises i den forbindelse til vannressursloven § 10 og prinsipielle og ferskvannøkologiske begrunnelser. Fylkesmannen og DN støtter NVEs tilråding når det gjelder HRV og LRV.

Seljord kommune påtar seg å skaffe tilstrekkelig areal til tiplass mot at arbeid og tilrettelegging av arealet blir økonomisk kompensert. Kommunen holder fast på kravet om at konsesjonsavgiften settes til 30 kr/nat.hk til kommunen. Kommunen understreker at Grunnåi er et uberørt vassdrag og at lokalsamfunnet bør kompenseres når denne verdifulle ressursen blir redusert gjennom en utbygging. Videre fastholder kommunen sitt krav på næringsfond på 6 mill. kroner, og viser i den forbindelse til tidligere praksis.

Telemark fylkeskommune har tidligere uttalt at kraftverket ikke vil berøre automatisk fredete kulturminner. Sommeren 2002 ble det i forbindelse med arbeid med ny E134 gjort registreringer i områdene rundt Århus og Prestårhusmoen. Det finnes automatisk fredete kulturminner i områdene og det vil derfor stride med kulturminneloven § 3 å benytte områdene til massedeponi. Den regionale kulturminneforvaltningen vil på det sterkeste tilrå at det foretas en arkeologisk registrering av Århusmoen før det eventuelt anlegges massedeponi der.

Olje- og energidepartementets vurdering

Olje- og energidepartementet legger vekt på at NVE går inn for søknaden, og at ingen av høringsinstan-

sene har gått i mot utbyggingen. I likhet med NVE finner departementet at fordelene ved utbyggingen av Grunnåi kraftverk er større enn skaden for private og allmenne interesser, vassdragsreguleringsloven § 8 første ledd jf. vannressursloven § 19 annet ledd.

Olje- og energidepartementet anbefaler at Grunnåi Kraftverk AS får tillatelse etter vannressursloven til bygging av Grunnåi kraftverk på de vilkår som er foreslått av NVE. Det tilrås også gitt tillatelse etter industrikonsesjonsloven på de vilkår som er foreslått av NVE.

Departementet anbefaler videre at Grunnåi Kraftverk AS gis tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11, og at det gis nødvendige tillatelser etter oreigningsloven § 2 nr. 51 for ekspropriasjon av fallrettigheter i vassdraget. Når det gjelder ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter til gjennomføring av tiltaket gjelder vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1-3, jf. vannressursloven § 19 annet ledd.

Olje- og energidepartementets merknader til vilkårene

Vilkår etter industrikonsesjonsloven

– Post 2 (Konsesjonsavgifter)

Seljord kommune mener konsesjonsavgiftssatsen bør settes til 30 kr per nat.hk og at det bør opprettes et næringsfond på 6 mill.

NVE har anbefalt en konsesjonsavgiftssats på 24 kr per nat.hk. til kommunen og at det ikke tildeles næringsfond. Avgiftssatsen er i følge NVE i tråd med praksis ved nyere konsesjoner. Når det gjelder næringsfond understreker NVE at det ikke er vanlig å tildele næringsfond ved utbygginger av denne størrelsen. NVE finner skadene og ulempene for andre næringer som følge av utbyggingen, for å være små/marginale.

Kommunen har til støtte for sitt krav om næringsfond blant annet vist til Bjølvo-saken der Kvam Herad ble tildelt et næringsfond. Olje- og energidepartementet vil understreke at Bjølvo-saken gjaldt fornyelse av en reguleringskonsesjon med en produksjon på om lag 320 GWh/år i tillegg til ny kraftproduksjon. Departementet bemerket den gang at NVEs forslag til næringsfond var svært høyt, men påpekte at saken var spesiell og at departementet derfor ikke ville gå i mot NVEs forslag.

På bakgrunn av gjeldende praksis har Olje- og energidepartementet kommet til at avgiftssatsen til kommunen bør settes til 24 kr per nat.hk. og at det ikke er tilstrekkelig grunnlag for å tildele næringsfond.

Vilkår etter vannressursloven

– Post 1 (Regulering og vannslipping)

Miljøverndepartementet, fylkesmannen i Telemark og DN mener at det om sommeren bør slippes min-

stevannføring på 200 liter/sek., som tilsvarer alminnelig lavvannføring.

NVE tilrås at det stilles krav om slipp av minstevannføring på 100 liter/ sek. i perioden fra 01.06 til 31.08. I perioden fra juni til august vil det i følge de hydrologiske dataene tidvis være overløp over dammen i år med midlere tilsig, og sammen med tilsiget fra bekkene nedstrøms, medfører det i følge NVE at en minstevannføring på 100 liter/sek. er tilstrekkelig for å ivareta verdiene i vassdraget. En minstevannføring på 100 liter/sek. vil medføre et produksjonstap på ca. 0,8 GWh.

Olje- og energidepartementet viser til vannressursloven § 10 annet ledd som innebærer at det for konsesjonspliktige tiltak skal foretas en konkret vurdering av om det skal fastsettes krav om minstevannføring og i tilfelle hvor strenge kravene skal være. Det er således ingen hovedregel om at minst alminnelig lavvannføring skal være igjen i vassdraget, slik DN uttaler. Det fremgår av forarbeidene til loven at i vassdrag hvor skadevirkningene har liten eller ingen betydning i forhold til fordelene, kan minstevannføringen settes lavere enn alminnelig lavvannføring eller frafalles helt. Olje- og energidepartementet er enig med NVE når det gjelder vurderingen av minstevannføring om sommeren, og slutter seg til NVEs forslag om at det skal pålegges slipp av minstevannføring på 100 liter/sek. i perioden 01.06 til 31.08.

– Post 4 (Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Departementet viser for øvrig til at planer for plassering av overskuddsmasser skal godkjennes av NVE.

– Post 6 (Automatisk fredete kulturminner)

Telemark fylkeskommune (ved Regionaletaten) har tidligere uttalt at Grunnåi kraftverk ikke vil berøre områder hvor det er registrert automatisk fredete kulturminner, men i brev av 29.04.03 til departementet skriver fylkeskommunen at det er gjort registreringer av automatisk fredete kulturminner i områdene rundt Århus og Prestårhusmoen. Ved Århusmoen tilrås fylkeskommunen at det foretas en arkeologisk registrering før det eventuelt anlegges massedeponi der.

I henhold til post 6 i vilkårene etter vannressursloven, jf. post 8 i vilkårene etter industrikonsesjonsloven, plikter konsesjonæren i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner. Dersom tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke dispensasjon etter kulturminneloven. Departementet anser at dette vilkåret på en tilstrekkelig måte ivaretar de interesser som fylkeskommunen påpeker.

Olje- og energidepartementet slutter seg for øvrig til NVEs merknader.

Olje- og energidepartementet
tilrår:

1. I medhold av lov om vassdrag og grunnvann av 24. november 2000 nr. 82 § 8, jf. § 19 annet ledd, gis Grunnåi Kraftverk AS tillatelse til å bygge Grunnåi kraftverk i Seljord kommune i Telemark på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 15. august 2003.
2. I medhold av lov om vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. av 14. desember 1917 nr. 16 § 4 gis Grunnåi Kraftverk AS tillatelse til erverv av fallrettigheter i Grunnåivassdraget på de vilkår som er inntatt i ovennevnte foredrag.
3. I medhold av lov om oreigning av fast eiendom av 23. oktober 1959 nr. 3 § 2 nr. 51, gis Grunnåi Kraftverk AS tillatelse til å ekspropriere nødvendige fallrettigheter.
4. I medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 § 11 gis Grunnåi Kraftverk AS tillatelse til å bygge Grunnåi kraftverk på de vilkår som er inntatt i ovennevnte foredrag.

39 Nord-Østerdal kraftlag andelsverk AS

(Omgjøring av konsesjon for erverv av andel i kraftverkene i Orkla til å gjelde på ubegrenset tid)

Olje- og energidepartementets samtykke 22. august 2003.

Det vises til Deres søknad av 14.06.2000, samt brev av hhv. 14.09.2000, 25.10.2000, 02.05.2001, 21.11.2002 og 27.01.2003 vedrørende ovennevnte.

1. Bakgrunn

Ved kgl.res. 28. februar 1992 ble A/L Nord-Østerdal Kraftlag (NØK) meddelt konsesjon for erverv av en 4,4 % andel av Kraftverkene i Orkla (KVO). Konsesjonen ble gitt for 60 år med hjemfall til staten av NØKs rettigheter i KVO ved konsesjonstidens utløp. Samtidig ble det foretatt endringer i KVOs konsesjon gitt ved kgl.res. 16. juni 1978 for erverv og regulering av Orkla og Grana. Det ble foretatt en tilføyelse i konsesjonsvilkårene pkt. 1, 1. ledd, 1. punkt som ble endret til å lyde:

"Konsesjon gis på ubegrenset tid for de sameierne som er offentlig eid."

2. ledd ble føyd sammen med 1. ledd, og det ble føyd til et nytt 2. ledd, og ny innledning i 3. ledd som lyder:

"For den privateide sameieren A/L Nord-Østerdal Kraftlag gis konsesjonen for 60 år regnet fra tids-

punktet for tillatelsen til å overta andeler i kraftverkene i Orkla. Ved utløpet av konsesjonstiden tilfaller A/L Nord-Østerdal Kraftlags andel i vannfallet staten etter industrikonsesjonsloven § 2, 3 ledd post 17. For andelene i reguleringskonsesjonen inntrer hjemfallsrett for staten etter vassdragsreguleringsloven § 10 post 3.

For samtlige sameiere gjelder følgende vilkår:"

Ved departementets samtykke av 26. oktober 2000 ble det gitt unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for overføringer av NØKs andel i KVO til det heleide datterselskapet Nord-Østerdal Kraftlag Andelsverk AS (NØKA). Samtidig uttalte departementet at en ville komme tilbake til søknaden om omgjøring av konsesjonen til ubegrenset tid i et eget brev.

2. Søknaden

NØKA v/advokat Erik Samuelsen har i sin søknad av 14.06.00 blant annet anført:

"Kraftverkene i Orkla er et sameie som i fellesskap innehar eiendomsrett og/eller bruksrett til vannfall i Tynset, Rennebu, Meldal, Melhus og Orkdal kommuner som er utbygget for kraftproduksjon. NØK ervervet pr. 28. februar 1992 en eierandel på 4,4 % i KVO fra Hedmark Energi AS."

"De øvrige eiere av KVO; Trønder-Energi ANS, Hedmark Energi AS og Trondheim Energiverk AS har alle i henhold til avtaleverket for KVO gitt sitt samtykke til overdragelsen."

"Samtidig søker vi om å få endret vilkårene i någjeldende konsesjon for KVO for så vidt angår NØKs 4,4 % eierandel slik at NØKA kan inneha KVO-andelen på ubegrenset tid.

I ervervskonsesjonen for NØKs overtagelse av HEAS' andel i Kraftverkene i Orkla ble det i kgl.res. av 28. februar 1992 § 1 tredje ledd bestemt følgende:

"For A/L Nord-Østerdal Kraftlag gis konsesjonen for 60 år regnet fra tidspunktet for tillatelsen til å overta andeler i Kraftverkene i Orkla. Ved utløpet av konsesjonstiden tilfaller A/L Nord-Østerdal Kraftlags andel i vannfallet med tilhørende anlegg staten etter industrikonsesjonslovens § 2 post 17. For andelene i reguleringskonsesjonen inntrer hjemfallsrett for staten etter vassdragsreguleringslovens § 10 post 3."

Ved endringer i disse bestemmelser i henholdsvis industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven ved lov av 11. juni 1993 nr. 99, ble reglene om såkalt "partiell hjemfall" opphevet med virkning for samtlige konsesjoner hvor det er fastsatt vilkår om hjemfall til staten av private vannfallseieres andel. Så lenge minst 2/3 av kapitalen i foretaket er offentlig eiet, gjelder konsesjonene så vel etter industrikonsesjonslo-

ven som vassdragsreguleringsloven på ubegrenset tid for samtlige deltakere.

Vi anmoder derfor om at konsesjonsmyndighetene nå treffer et vedtak om omgjøring slik at den overførte KVO-andel går over fra å være underlagt en tidsbegrenset konsesjon til konsesjon uten tidsbegrensning.

Dette innebærer at KVO-konsesjonens § 1 tredje ledd kan sløyfes i sin helhet."

Siden det i søknaden av 14.06.2000 var enkelte uklarheter blant annet knyttet til den selskapsrettslige status til Kraftverkene i Orkla, mottok departementet ytterligere opplysninger og vurderinger fra advokat Samuelsen ved brev av 14.09.2000, 25.10.2000 og 02.05.2001. Departementet forela saken for NVE til uttalelse ved brev av 19.02.2002. NVE avga sin uttalelse i brev av 12.09.2002. På bakgrunn av NVEs uttalelse mottok departementet ytterligere kommentarer fra advokaten i brev av 21.11.2002 og 27.01.2003.

I advokat Samuelsen's brev av 27.01.2003 presiseres søknaden. Her uttales bl.a.:

"Vi søker som angitt i våre brev av 14. juni og 14. september 2000 på vegne av NØKA (tidl NØK) om at hjemfallvilkåret som ble satt i NØKs ervervskonsesjon av 28. februar 1992 for overtakelse av en andel av KVO oppheves.

Samtidig søkes om at de tilføyelser i konsesjonsvilkårenes pkt. 1 i konsesjonen meddelt KVO ved kgl.res. 16. juni 1978 som ble foretatt ved kgl.res. 28. februar 1992 nå oppheves, slik at punkt 1, første til tredje ledd i konsesjonen til KVO av 16. juni 1978 så langt som mulig tilbakestilles til sin opprinnelige ordlyd.

Det er imidlertid nødvendig å korrigere lovhenvisningene i annet ledd i vilkårenes punkt 1 som følge av lovendringene foretatt ved lov 19. juni 1992 nr. 62, der hjemlene for å foreta revisjon av konsesjonsvilkår ble flyttet fra ikl § 4, tredje ledd til nye § 5a og fra vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2, siste pkt. til § 10 nr. 3.

Vi foreslår derfor at punkt 1, første til tredje ledd i KVOs konsesjon av 16. juni 1978 endres til å lyde:

"Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. konsesjonslovens § 5a, 1. ledd, 3 pkt. og vassdragsreguleringslovens § 10 post 3, 1. ledd, 3 pkt.

Konsesjonen kan ikke overdras."

I henhold til overgangsbestemmelsene knyttet til lovendringene ved lov 19. juni 1992 nr. 62, vil det likevel være adgang til å underlegge KVOs konsesjon av 16. juni 1978 revisjon fra 19. juni 2022, når 30 år er gått fra ikrafttreddelsen av

lovendringen av 19. juni 1992. Vi går ut fra at det ikke er nødvendig å endre annet ledd i konsesjonens punkt 1 som følge av dette. Dersom departementet likevel finner det hensiktsmessig at det tas inn i annet ledd i konsesjonens punkt 1 at konsesjonen kan undergis revisjon fra 19. juni 2022, søkes det samtidig om dette."

"Departementet sendte 29. november 2002 ut en høringssak med forslag til endringer i industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven med sikte på å harmonisere konsesjonsreglene mellom offentlige og private aktører i form av innføring av såkalt eiernøytralt hjemfall.

I høringsutkastet gjengis en uttalelse fra Justisdepartementets lovavdeling av 16. oktober 2002 vedr forholdet til Grunnloven § 105 ved innføring av tidsbegrensede konsesjoner med hjemfall til staten ved konsesjonstidens utløp. For private deleiere i ellers offentlig eide vannfall, der det pålegges vilkår om tidsbegrensning og hjemfall konkluderer lovavdelingen med at slike private eiere i utgangspunktet har erstatningsrettslig vern etter Grunnloven § 105 for sine eierandeler.

Ut fra dette slutter departementet at det i forhold til private minoritetsiere i offentlige selskaper er usikkert om innføring av tidsbegrenset konsesjon med hjemfall ved konsesjonstidens utløp kan gjennomføres uten at det utløses plikt til å yte erstatning til private minoritetsiere i disse selskaper. Det foreslås derfor å innføre en kompensasjonsordning for slike private deleiere."

"Departementet har bedt oss om en uttalelse på vegne av NØKA om hvorvidt NØKA anser seg for omfattet av en slik kompensasjonsordning under forutsetning av:

1. at søknaden om omgjøring av konsesjonen av 28. februar 1992 til å gjelde på ubegrenset tid innvilges, og
2. at det senere blir vedtatt lovendringer i industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven som innebærer at KVOs konsesjon av 16. juni 1978 gjøres om til å gjelde på begrenset tid, med vilkår om hjemfall til staten ved konsesjonstidens utløp.

NØKA er kjent med departementets høringsnotat vedr innføring av eiernøytralt hjemfall, hvor det åpnes for en ordning med erstatning til private minoritetsaksjonærer i offentlige selskaper. NØKA er innforstått med at slik erstatning ikke vil være aktuelt i denne saken ettersom NØKA ved omgjøringen av ervervskonsesjonen for NØKAs andel i KVO til å gjelde på ubegrenset tid er klar over at staten legger opp til å innføre hjemfall også for selskaper som regnes som offentlige i industrikonsesjonslovens forstand. Det tas forbehold om likevel å kunne kreve erstatning dersom konsesjonsperioden etter lovendringen mot formodning skulle bli så kort at den omgjorte konsesjon utløper tidligere

enn 28. februar 2052, som er hjemfallstidspunktet i den eksisterende konsesjon."

Departementet har forelagt saken for Kraftverkene i Orkla til uttalelse ved brev av 30.01.2003. TrønderEnergi Kraft AS har på vegne av KVO i brev av 07.02.2003 blant annet uttalt følgende:

"Som det fremgår av foranstående, har KVO fra og med 1988 både vært oppfattet og registrert som et ansvarlig selskap med delt ansvar. Fra stiftelsen i 1973 fram til registreringen i 1988, kan vi ikke se at formell selskapsform har vært tema.

Når det gjelder søknaden fra Nord-Østerdal Kraftlag Andelsverk AS (NØKA) om å få endret konsesjonsvilkårene fra tidsbegrenset til tidsbegrenset i forhold til industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven har vi følgende syn:

Både som deltaker og forretningsfører for KVO, ser vi det som en fordel at deltakerne har samme konsesjonsrettslige status. Under forutsetning av at en endring som omsøkt ikke vil ha andre konsesjonsrettslige konsekvenser for selskapet eller de øvrige deltakerne, vil TrønderEnergi støtte søknaden fra NØKA."

3. Olje- og energidepartementets merknader

Ved kgl.res. 28. februar 1992 ble NØK meddelt konsesjon for erverv av en 4,4 % andel av KVO. Konsesjonen ble gitt for 60 år med hjemfall til staten av NØKs rettigheter i KVO ved konsesjonstidens utløp. Samtidig ble vilkårene i KVOs konsesjon gitt ved kgl. res. 16. juni 1978 for erverv av Orkla og Grana endret slik at nevnte hjemfallsklausul ble inntatt for så vidt gjelder den private sameieren NØK.

Nevnte andel i KVO er overført fra NØK til det heleide datterselskapet NØKA, jf. departementets samtykke av 26.10.00 om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1, 4. ledd.

Hjemmel for behandling av foreliggende endringssøknad er industrikonsesjonsloven § 27 og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3 annet ledd. Olje- og energidepartementet er delegert fullmakt til å endre konsesjonsvilkår i medhold av disse bestemmelser, jf. kgl.res. 25. august 2000.

Etter industrikonsesjonsloven § 4 og vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 kan ervervskonsesjoner og reguleringskonsesjoner gis på ubegrenset tid dersom minst 2/3 av selskapets kapital og stemmer er offentlig eid. En forutsetning er at kraften nyttes til alminnelig forsyning, og at hensynet til allmenne interesser ikke taler i mot.

Ved konsesjonsbehandlingen i 1978 ble det lagt til grunn at KVO var et sameie hvor de enkelte sameiere var ansvarlig for hver sin andel av fall og reguleringer i utbyggingen. Konsesjon ble derfor i tråd med gjeldende rett og langvarig praksis meddelt

KVO ved de bakenforliggende sameiere. Også ved konsesjonsbehandlingen av NØKs erverv av 4,4 % andelen i KVO i 1992, ble det lagt til grunn at KVO var et sameie. NØK fikk derfor ervervskonsesjon etter industrikonsesjonsloven § 2 med obligatorisk vilkår om hjemfall på andelen, samt overført til seg andel i den tidligere meddelte reguleringskonsesjonen fra 1978.

Departementet legger til grunn at det nå er dokumentert at KVO er et ansvarlig selskap med delt ansvar hvor selskapet som sådant er konsesjonssubjekt og ansvarlig for oppfyllelsen av vilkårene, jf. brev fra TrønderEnergi Kraft AS av 07.02.03. Departementet legger til grunn at KVO som ansvarlig selskap med delt ansvar er eier og hjemmelsinnehaver av alle vannfallsrettigheter, reguleringer og anlegg mv.

Departementet vil videre påpeke at overgangen fra sameie til ansvarlig selskap med delt ansvar ikke utløser noen konsesjonsmessige konsekvenser for KVO. Departementet viser her til tilsvarende sak vedrørende det tidligere Sameiet Skogfoss Melkefoss (Pasvik Kraft DA), hvor det ble lagt til grunn at overgangen fra sameie til ansvarlig selskap med delt ansvar ikke utløste konsesjonsplikt for Pasvik Kraft DA.

Som følge av dette er departementet kommet til at den nåværende organisasjonsmessige og eiermessige status for KVO må legges til grunn i forhold til vurderingen av om vilkårene for tidsbegrenset konsesjon er oppfylt.

KVO er etter departementets vurdering et selskap som er 95,6 % offentlig eiet, jf. oversikten over eierfordelingen som er referert i søknaden.

Olje- og energidepartementet finner at vilkårene i industrikonsesjonsloven § 4 første ledd, jf. tredje ledd, samt vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 er oppfylt. Konsesjonen kan derfor endres til å gjelde på ubegrenset tid for så vidt gjelder andelen på 4,4 % som innehas av NØKA.

Som følge av ovennevnte endres gjeldende punkt 1 i kgl.res. 16. juni 1978 om tillatelse til erverv og regulering av Orkla og Grana, jf. endring fastsatt ved kgl.res. 28. februar 1992, til å lyde:

"Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år. Hvis vilkårene blir revidert har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. konsesjonslovens § 5a, 1. ledd og vassdragsreguleringslovens § 10 post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte regulerings- og overføringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller

gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke."

Departementet vil påpeke at NØK ved kgl.res. 28. februar 1992 også fikk overført til seg andel i den tidligere meddelte reguleringskonsesjon. Som følge av at KVO nå betraktes som konsesjonær og ansvarlig for oppfyllelsen av konsesjonene med tilhørende vilkår i sin helhet, vil departementet derfor påpeke at overføringen ved kgl.res. 28. februar 1992 er å anse som bortfalt.

Departementet vil bemerke at en endring av konsesjonsvilkår fra tidsbegrensning til ubegrenset tid ikke innebærer noen innskrenkning i departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven mfl. 19. juni 1992 nr. 62 VI nr. 3. Denne bestemmelsen innebærer at det for alle konsesjoner vil være adgang til revisjon når 30 år er gått fra ikrafttreddelsen av lovendringen av 19. juni 1992.

Den fremtidige ordningen med hjemfall blir nå utredet i et eget utvalg. En ordning som vurderes er innføring av eiernøytralt hjemfall. Erstatning til private minoritetsaksjonærer i offentlige selskaper kan i så fall være aktuelt. Departementet har merket seg at slik erstatning ikke vil være aktuelt i denne saken, ettersom NØKA ved omgjøringen av ervervskonsesjonen til å gjelde på ubegrenset tid er klar over at det kan være aktuelt å innføre hjemfall også for selskap som regnes som offentlige i industrikonsesjonslovens forstand. Departementet har videre merket seg at det tas forbehold om likevel å kunne kreve erstatning dersom konsesjonsperioden etter lovendringen skulle bli så kort at den omgjorte konsesjon utløper tidligere enn 28. februar 2052, som er hjemfallstidspunktet i den eksisterende konsesjon.

40 AS Eidefoss

(Heving av inntaksdam for Eidefossen kraftverk)

Kongelig resolusjon 29. august 2003.

1. Innledning

1.1 Søker

Søker:	A/S Eidefoss, 2680 Vågå
Eiere:	A/S Eidefoss eies av følgende 5 kommuner: Lesja (20%), Dovre (20%), Sel (20%), Vågå (20%) og Lom (20%)
Forretningsområde:	Produserer, omsetter og distribuerer el. energi

Foreliggende sak gjelder søknad fra AS Eidefoss om tillatelse til å bygge ny inntaksdam til Eidefossen kraftverk i Vågå kommune. Den nye dammen vil heve normalvannstanden med 3 meter. Dette vil gi en økning i årlig kraftproduksjon på om lag 13 GWh, samt en vesentlig forbedret flomavledningskapasitet. Tiltaket har små og begrensede miljømessige virkninger.

2. NVEs innstilling i saken

NVEs innstilling av 16.06.2003 lyder som følger:

"A/S Eidefoss søker om tillatelse til å bygge ny inntaksdam til Eidefossen kraftverk og heve nivå på normalvannstanden med 3 meter. Dette vil gi en produksjonsøkning på inntil 13 GWh årlig, samt forbedre flomavledningskapasiteten vesentlig. Tiltaket vil medføre et noe større vanndeckt areal oppstrøms dammen, men vannføringen nedstrøms vil ikke bli endret. NVE har vurdert søknaden etter vannressursloven og ervervsloven. De fysiske inngrepene i natur og landskap er relativt små og det er ikke påvist spesielle naturverdier i området som blir berørt. NVEs vurdering er at fordelene med tiltaket er større enn ulempene. Vi anbefaler derfor at det gis konsesjon til de omsøkte planene etter vannressursloven. Vi anbefaler videre at A/S Eidefoss får tillatelse til å erverve de resterende 2,8 m fallrettigheter som er nødvendig for omsøkte heving av inntaksdam.

Søknad

A/S Eidefoss har sendt følgende søknad til NVE datert 13.05.2002 om konsesjon etter vannressursloven § 8 for å heve nivå på inntaksdam for Eidefossen kraftverk:

"1. GENERELT

A/S Eidefoss har startet opp planleggingsarbeid som omfatter heving av inntaksmagasin for Eidefossen kraftverk i Vågå med 3 meter over dagens normalvannstand.

Når det gjelder flere opplysninger om dagens verk og øket damhøgde vises det til vedlagt rapport fra Statkraft Grøner AS, nr. SG 120086-01, punkt 1.1, 1.2 og 3.1 samt vedlagt informasjonsfolder "Eidefossen kraftverk".

Søker:	A/S Eidefoss, 2680 Vågå		
Beliggenhet:	Hovedadministrasjon og alle kraftstasjoner ligger i Vågå kommune. Distribusjonsnett ligger spredt over alle 5 eierkommunene.		
Kraftstasjoner:	ÿ vre Tessa midlere produksjon:	90,0 GWh	
	Midtre Tessa midlere produksjon:	36,0 GWh	
	Nedre Tessa midlere produksjon:	140,0 GWh	
	Eidefossen midlere produksjon:	72,0 GWh	
Midlere totalproduksjon :	338,0 GWh		
Nett:	66 kV:	204 km	
	22 kV:	981 km	
	Lavspent:	1.406 km	
	Trafostasjoner:	8 stk 66/22 kV	
	Nettstasjoner:	991 stk 22/0,23 kV	
Organisasjon:	2 avdelinger, Nett og Energi Totalt 70 Årsverk fordelt på 75 ansatte		

1.2 Dagens Eidefossen kraftverk

Kraftstasjonen ligger på sørsiden av Ottaelva ca. 2 km nedstrøms Lalmvatnet, og utnytter fallet i Eidefossen. Kraftverket inkludert dammen ble ferdig i 1983, og med produksjon fra sommeren 1983 til dags dato. Kraftverket erstattet den gangen et kraftverk fra 1916. Brutto fallhøyde er ca. 16 meter, og det er installert en 12,5 MW Kaplanturbin. Nominell slukeevne er 95 m³/s. Midlere årlig produksjon for perioden 1984-2000 er 72 GWh, hvorav 29 GWh er vinterkraft (01.10-30.04).

Midlere tilsig til kraftverket er ca. 3650 mill. m³/år for perioden 1984-2000, og ca. 3535 mill. m³/år for perioden 1970-2000, ut fra vannmerke 002.25 Lalm. Ovenforliggende magasiner har et volum på til sammen 416 mill. m³.

Inntaksarrangementet består av dam over elvas nordside, og en innløpskanal på sørsiden.

Dagens damkrone har høyde kote 347,5. Det er overløp i lange perioder i sommerhalvåret, mens vannstanden i vinterhalvåret i hovedsak ligger på kote 347,5, dvs. at det da er minimalt flomtap. Vannstanden i sommerhalvåret (perioden 1984-d.d.) har på det meste vært ca. kote 351 ved en vannføring på bortimot 1000 m³/s, ut fra beregninger på grunnlag av flomtap og overløpslengde.

Kraftverket ligger i Vågå kommune i Oppland fylke. En oversikt over vassdraget er vist i kartutsnitt under. (Fig. 1)

Anleggskonsesjon for Eidefossen kraftverk ble gitt 01.12.1980, og med varighet til 01.01.2017. Når det gjelder konsesjon for hjemfall og erverv er dette gjennom Regjeringens resolusjon av 23.02.1978 fastsatt til ubegrenset tid.

2. EKSISTERENDE AREALBRUK, GJELDENE PLANVERK MED MER

2.1 Permanent og midlertidig arealbruk i forhold til grunneiere

Neddemmet område

- Bruk av areal i det planlagt neddemte området til nærings- eller fritidsformål eksisterer ikke så langt vi kjenner til. Som det går frem av vedlegg 3 er det vesentlig areal i en smal stripe mellom elv og veg på begge sider som blir neddemt. Totalt neddemt areal i forhold til normalvannstand er ca. 25 dekar, i forhold til flomvannstand er neddemt areal lik 0.

	Gnr:	bnr:	Navn:
Følgende grunneierdommer blir berørt:	1	1	Tolstad
(Alle i Vågå kommune)	158	2	Søndre Kleven
	159	1	Øverlien

Disse grunneierne er varslet om igangsatt planarbeide i form av brev og kartutsnitt.

Midlertidig arealbruk under anleggsperioden

- Midlertidig arealbruk under anleggsperioden vil kun dreie seg om egget areal på nordsiden av elva vist på vedlegg 5.

2.2 Forhold til andre planer

- Andre godkjente planer som gjelder for området er:

“Kommunedelplan Vågå Nord, 26.06.2001”
Henv. Vågå kommune
”Driftsplan for Lågen fiskeelv” Henv. Vågå kommune

Det er ikke andre kjente planer under arbeid for gjeldende område.

3. SØKNAD

Det søkes om å bygge ny inntaksdam og å heve nivå på normalvannstand fra 347.50 moh. til 350.50 moh. Det vil si heve vannstand oppstrøms dam med inntil 3 m over dagens nivå. Dette medfører en produksjonsøkning på inntil 13 GWh/år hvorav halvparten er vinterkraft. Det medfører også en markert økning av flomavledningskapasiteten slik at Q1000 kan avledes gjennom anlegget.

3.1 Begrunnelse for tiltaket

- Dette prosjektet vil medføre øket produksjon og bedre utnyttelse av ressursene med eksisterende installasjon i kraftverket.
- Prosjektet gir øket vinterproduksjon, noe som er positivt for å styrke kraftbalansen i området vinterstid.
- Flomavledningskapasiteten forbedres betraktelig slik at vannstanden kan holdes betydelig lavere oppstrøms med de nye lukene enn det som er mulig med eksisterende anlegg ved en større flom.

3.2 BESKRIVELSE AV TILTAKET

3.2.1 Teknisk plan

3.2.1.1 Generelt

Det bygges ny dam like nedstrøms den eksisterende dammen. I dammen installeres 2 segmentluker. Se arrangementstegning i vedlegg 1.

Det lages bro over hele løpet like nedstrøms lukene, og med et lukehus på midtpilaren. Utenfor sidepilarene lages det overløp på kote 350,5.

Overskuddsmasser etter sprengningsarbeider brukes i oppbygging av eksisterende fylkesveg oppstrøms dam. (Ca. 1.000 m³)

Det er ikke bruk for nye tiltak vedrørende kraftforsyning eller telekommunikasjon, alt er på stedet fra før.

Alt areal som berøres ved heving av nivået på inntaksdammen blir også nå berørt ved større sommerflommer. Forskjellen blir at den høge vannstanden nå vil bli holdt hele året. Arealene som vil bli neddemmet er stort sett utvasket elleveleie og vegskråning.

Vannstand (350.50 moh) vil bli overvåket og styrt ved regulering av luker i den tiden vannføringen er større enn slukeevnen for kraftverket og ved utfall av stasjonen. Det bygges overløp på kote 350.50 utenfor sidepilarene.

Følgende forutsetninger er lagt til grunn:

$Q_{1000} = 1757 \text{ m}^3/\text{s}$. Det er forutsatt at flomstigningen ikke skal gi høyere vannstand enn kote 351,3. Se bemerkning nedenunder. Denne forutsetningen representerer en vesentlig forbedring av dagens flomavledning. Under dagens forhold vil flomvannstanden ved denne vannføringen bli ca. kote 353.

Normalvannstand økes med inntil 3 m til kote 350,5.

Dimensjonerende vannføring til inntaksbasenget er oppgitt til 1000 m³/s, og vannføringen ved 1000-års flom 1757 m³/s. Vannstanden ved disse vannføringene er beregnet til hhv. ca. kote 351,3 og ca. kote 353 med dagens arrangement.

3.2.1.2 Luker

Funksjon:

Lukene skal fungere som flomluker. En av lukene skal også kunne åpnes ved avslag i kraftstasjonen. Lukene manøvreres ved hjelp av en ensidig enkeltvirkende oljehydraulisk sylinder montert til en rustfri aksel som er fastsveiset til luken og et oppheng i midtpilaren. Lukene skal også kunne manøvreres ved hjelp av et nødopptrekk. Dette er forutsatt å bli drevet av en felles enfase oljepumpe ("hytteaggregat"), som vanligvis er en bedre løsning enn et nødstrømsaggregat.

Lukene vil normalt stå stengt. Lukene skal normalt manøvreres lokalt, men skal også kunne fjernstyres som for eksempel ved avslag.

Hoveddata luker

2 stk. like segmentluker

Lysåpning bredde	13000 mm
Lysåpning høyde (avstand fra bunnstokk til HRV).....	9250 mm
Vannstand ved 1000-års flom	kote 351,3
Luketerskel.....	kote 350,50
Fribord.....	kote 341,25
HRV.....	300 mm
Topp luke ved lukket luke ..	kote 350,80
Bunn luke ved åpen luke.....	ca. kote 349,00
Topp pilar.....	kote 351,50
$Q_{HRV350,5}$	ca. 2 x 730 m ³ /s
$Q_{DFV351,3}$	ca. 2 x 850 m ³ /s
Åpningstid.....	ca. 20 min
Lukketid, justerbar.....	ca. 20 min
Strømforsyning.....	230 V, 50 Hz

Teknisk beskrivelse

Lukekroppen utføres som en torsjonsstiv bokskonstruksjon med valset oppstrøms frontplate påsveiset nødvendige stivere, skott og bakplater.

På frontplatens oppstrømside skal det påsveises "kroker" for feste for nødopptrekk.

Luken manøvreres av en oljehydraulisk sylinder som er opphengt i midtpilaren. Aggregatet utstyres med en motor-/pumpeenhet tilpasset et mobilt bensinaggregat.

Lukene utstyres med et nødopptrekk som består av en sylinder som er opphengt i oppstrøms ende av samme pilar som hovedsyndilren er montert, og skal kunne manøvrere luken

under de samme forutsetningene som hovedsy-
linderen.

3.2.1.3 Dam, betongseksjoner

Utenom lukene består dammen av korte be-
tongseksjoner. Mellom de to lukene blir det en
midtpilar med lengde ca. 15 meter, oppstrøms
og nedstrøms bredde hhv. 3 meter og 4 meter.
Høyden blir ca. 10 meter. Sidepilarene får tilsva-
rende høyde og lengde, men blir noe slankere.
Den endelige utformingen vil bli fastsatt under
detaljprosjekteringen.

3.2.1.4 Byggetid og vannproblematikk

Det er anslått 6 måneder byggetid, og det er reg-
net med at arbeidene kan utføres uten vannpro-
blemer av større omfang på grunn av overløp
over dammen. I tillegg til vannmengden gjen-
nom kraftverket kan den eksisterende omløps-
tunnelen med tappekapasitet på 50 m³/s benyt-
tes. Ut fra vannføringsdata vil perioden fra be-
gynnelsen av november være et egnet tidspunkt
for oppstart. Dataene viser at vannføringen
svært sjelden er over 150 m³/s fra november og
fram til begynnelsen av mai. (1-2 ganger i peri-
oden 1970-2000, men da ut fra midlere ukever-
dier).

Ut fra lange måleserier skal det ikke by på
problemer å kjøre hele vannføringen gjennom
stasjon og omløpstunnel i anleggsperioden,
men det må uansett legges opp slik at vannet av-
ledes fritt forbi damstedet uten å gjøre skade
ved en stopp i stasjonen. Det vil si at en side byg-
ges ferdig mens andre side av elveløpet har av-
løpsmulighet for en tilstrekkelig vannmengde.
Dette tilsier en fangdam/ledemur mellom ny og
eksisterende dam.

3.2.2 Hydrologiske grunnlagsdata

Nedbørsfelt:	(Lokalfelt)	3.356 km ²	Magasin:
Magasin:	Breidalsvatn		70 Mm ³
	Raudalsvatn		166 Mm ³
	Aursjø.....		60 Mm ³
	Tesse.....	* 786 km ²	130 Mm ³
	Sum:	4.142 km ²	426 Mm ³

* Sum felt til magasiner

Tilsig og produksjonsvannmengde (mill. m³/år)

Serie	Tilsig til vannmerke Lalm			Produksjonsvannmengde		
	Sommer	Vinter	Sum	Sommer	Vinter	Sum
1984-2000	2744	907	3651	1233	871	2104
1950-2000	2571	825	3396	1216	797	2013
1950-1964	2435	697	3132	1210	675	1885
1950-1969	2458	723	3181	1213	704	1917
1965-2000	2623	873	3496	1218	843	2061

3.2.1.5 Tilrigging og adkomst

Det er enkelt å etablere adkomst fra riksveg 15
på nordsiden av elva. Der er det også mulighet
for anleggsrigg samt kontorer, se vedlegg 5.
Kontorer kan eventuelt også plasseres i kraftsta-
sjonsbygget.

3.2.1.6 Sprengningsarbeider

Det er regnet med sprengningsarbeider i dam-
fot og delvis på sidene. Det er brukt 1000 m³
som grunnlag for kostnadsberegningen. Volu-
met er anslått relativt grovt, ut fra eksisterende
kartgrunnlag.

Det blir også sprengningsarbeider for byg-
ging av veg ned til damfoten.

3.2.1.7 Betongarbeider, dam

I likhet med sprengningsvolumet er nødvendig
betongvolum noe avhengig av terrenget ned-
strøms den nåværende dammen. Det er regnet
med 2100 m³ betong til pilarer og terskel.

3.2.1.8 Montasjearbeider

Montasjearbeidene utføres etter at grunnarbei-
der og betongarbeider er utført.

3.2.1.9 Fjerning av eksisterende dam med mer

Den eksisterende dammen fjernes ved spreng-
ning og/eller knusing etter at den nye lukedam-
men er ferdig bygd.

Annet vedrørende dammen

Det er planlagt brobane (gangveg) over dam-
men. Det blir plassert et lukehus på midtpilaren.

Veg på sørsiden av elva

Vegen på sørsiden av elva ligger på noen partier
lavt i forhold til ny normalvannstand. Det er der-
for regnet med at veggen må forhøyes med inntil
80 cm over en lengde på 300 meter.

Serie	Tilsig til vannmerke Lalm			Produksjonsvannmengde		
	Sommer	Vinter	Sum	Sommer	Vinter	Sum
1970-2000	2645	890	3535	1217	857	2075
1970-1983	2524	871	3395	1198	840	2038

Tilløp/år midl.: 3.396 mill.m³
Q1000 : 1.757 m³/s

Vannføringskurver 1989 – 2001, Eidefossen

Fig. 1 under viser vannføringskurver for perioden 1989 – 2001, basert på ukeverdier med maks., middel og minimumsverdier.

Vannføring Lalm (Maks., Middell, Min. 1989-2001)

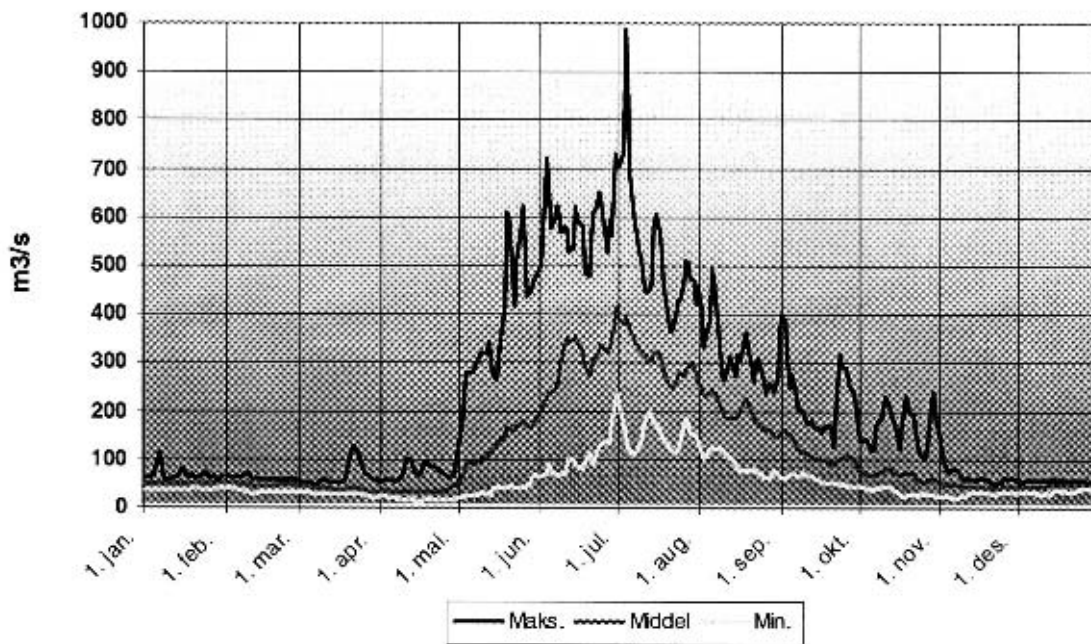
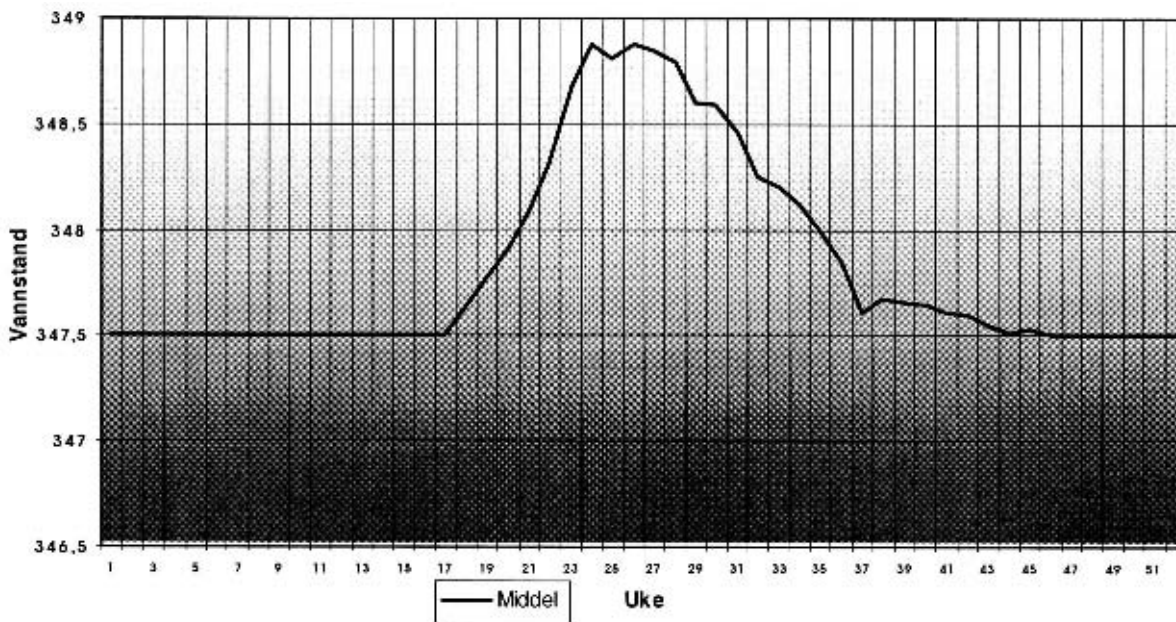

Fig. 2 under viser ukemiddelvannstand for inntaksbasseng i perioden 1984 - 2000

Ukemiddelvannstand 1984-2000

3.2.3 Vannførings- og vannstandsendringer

Som tidligere beskrevet vil vannspeilet oppstrøms dam heves med inntil 3 meter over dagens nivå. Vedlagt vannspeilkart viser utstrekningen av neddemmet areal etter heving av normalvannstand med 3 meter til 350.50 moh.

Dagens situasjon:

Dagens situasjon vises i Fig. 2 over der vi har vannstandsvariasjoner som mer eller mindre følger vannføringen i elva når vannføringen er større enn kraftstasjonens slukeevne. (95 m³/sek)

Situasjon med ny dam m/luker:

Situasjonen etter at den nye dammen/lukene er satt i drift vil gi en helt flat kurve på vannstanden over hele året som vil ligge på 350,5 moh. Dette oppnås ved vannstandsautomatikk på en av lukene som dermed vil stå og regulere i forhold til vannstanden i inntaksmagasinet.

- Vannføring nedstrøms dam vil ikke endres da dette kun er en inntaksdam for elvekraftverk og ikke et magasin som skal reguleres.

3.2.4 Vanntemperaturendringer, isforhold

- Det er ingenting som tilsier at vanntemperatur skal endre seg ved dette tiltaket.
- Når det gjelder isforhold vil vi få en tidligere islegging av inntaksdam ved at det blir et større vannspeil (med stille vann). Dette vil medføre mindre sarr-produksjon og mindre problem med drift av bestående anlegg samt mindre produksjonstap.
- Det er også å forvente at problemene med isdammer og oppstuvning av bunnis/sarr nedstrøms dam vil bli litt bedre pga. mindre sarrproduksjon oppstrøms dam.

3.2.5 Flommer

Som før nevnt vil det nye lukearrangementet medføre en større flomavledningskapasitet. Dette vil medføre at vannstanden kan holdes lavere oppstrøms dam ved større flommer enn den ville vært med dagens arrangement.

Viser ellers til punkt 3.2 i vedlagt rapport fra Statkraft Grøner AS og bilder fra over middels sommerflom i 1997 der vannstanden oversteg 350.50 moh. oppstrøms dam.

3.2.6 Grunnvann

Vi vil få lokalt høyere nivå på grunnvannspeilet lokalt oppstrøms dam i store perioder av året. Dette vil ikke medføre problemer annet enn mulig oppfylling/drenering av et lite område med dyrket mark. (300 – 400 m³)

3.2.7 Magasinvolument, magasinkart og fyllingsberegninger

Magasinvolument:

Når det gjelder økning av "magasinvolument" er det gjort et overslag som gir følgende resultat:

Dagens magasinvolument er ca. 30.000 m³ ved normalvannstand.

Magasinvolument med ny dam 175.000 m³ ved normalvannstand.

Magasinkart:

Vedlegg 3 viser neddemmet areal i forhold til nåværende normalvannstand. Neddemmet areal blir som før nevnt ca. 25 dekar med vegskråning, utvasket elvebunn og krattskog. Viser til vedlegg 3.

Fyllingsberegninger:

Det er ikke aktuelt med fyllingsberegninger her da dette ikke er et reguleringsmagasin, vannstanden vil være konstant hele året ved normaldrift i kraftverket.

3.2.7.1 Vannlinjeberegninger for Eidefossen kraftverk

A/S Eidefoss planlegger å bygge ny dam for inntaket til Eidefossen kraftverk. I forbindelse med søknaden til NVE om tillatelse til å øke damhøyden, har A/S Eidefoss bedt Statkraft Grøner om å beregne vannstander oppstrøms inntaket ved forskjellige vannføringer både for nåværende og ny dam.

Utbyggingen

Dagens dam har fast betongoverløp på kote 347,5. Den planlagte nye dammen vil heve vannstanden til kote 350,5, og vil gi økt produksjon i Eidefossen kraftverk på grunn av økt fallhøyde. Flomavledningen ved den nye dammen vil skje ved luker i dammen, med et arrangement som medfører at vannstanden ved inntaket først ved relativt store vannføringer vil overstige kote 350,5. Det vises også til rapport "Eidefossen kraftverk".

Metode

Til beregning av vannlinjer oppstrøms inntaket ved nåværende og ny dam er brukt programvaren MIKE 11, som er en en-dimensjonal dynamisk modell, utviklet ved Danish Hydraulic Institute. Det er antatt stasjonære forhold i vassdraget. Profiler i modellen er hentet fra digitalt kartgrunnlag med ekvidistanse 1 m. Kartgrunnlaget dekker terrenget høyere enn dagens HRV på kote 347,5. I beregningsmodellen inkluderes også høyder under vannflaten.

Forutsetninger

Det er ikke utført oppmålinger av tverrprofiler under nåværende vannflate, og det er antatt at elva er 2 m dyp i forhold til normalvannføring.

Fra tidligere undersøkelser er det antatt at magasinvolumet ved eksisterende damhøyde er rundt 30.000 m³. Disse antagelsene kombinert med kartgrunnlaget for terrenget over kote 347,5 er brukt som utgangspunkt for å estimere undervannsførholdene oppstrøms dammen.

Vannstanden ved dagens overløp er beregnet ved bruk av overløpsformel $Q = k \cdot L \cdot h^{1,5}$ der Q er den aktuelle vannføringen, k er kapasitetskoeffisient, L er lengden av overløpet og h er overløpshøyden (vannstanden over overløpskronen). Som kapasitetskoeffisient er det brukt en verdi på 1,9, og effektiv overløpslengde er 65 m. Det er regnet med at kraftverket er i drift, hvilket vil si at kraftverkets slukeevne på 100 m³/s er fratrukket vannføringene ved beregning av vannstanden når vannføringen (tilløpet til inntaksmagasinet) er større enn slukeevnen.

Overløpshøyder

Overløpshøyder for nåværende dam blir da som følger:

Q (m ³ /s)	Overløpshøyde (m)	Kote
50	0,00	347,50
100	0,00	347,50
150	0,55	348,05
200	0,87	348,37
300	1,38	348,88
500	2,20	349,70
700	2,88	350,38
1000	3,78	351,28
1757*	5,70	353,20

*Dimensjonerende vannføring (1000 års flom)

For den nye dammen er følgende vannstander brukt:

Q (m ³ /s)	Overløpshøyde (m)	Kote
50	0,00	350,5
100	0,00	350,5
150	0,00	350,5
200	0,00	350,5
300	0,00	350,5
500	0,00	350,5
700	0,00	350,5
1000	0,00	350,5
1757	0,80	351,3

Vannstander ved dimensjonerende flomvannføring

Fra beregningene framgår også:

Med ny dam blir det lavere flomvannstander ved vannføringer som er høyere enn ca. 700 m³/s, sammenlignet med dagens dam. Ved dimensjonerende vannføring (1000 års flom) blir vann-

standen ved damstedet ca. 1,9 meter lavere. Forskjellen avtar oppover fra dammen, og ca. 600 meter oppstrøms dammen er den 0,7 meter. Fra ca. 1200 meter og videre oppover er vannstanden ved dimensjonerende vannføring den samme for nåværende og ny dam.

Viser ellers til vedlegg 8 "Vannlinjeberegninger for Eidefossen kraftverk".

3.2.8 Manøvreringsreglement

Normal drift gir konstant vannstand = 350,50 moh.

Ved avslag eller stopp av kraftverket vil ei av lukene automatisk regulere slik at vatnet som normalt skal gå gjennom stasjonen vil avledes gjennom lukeåpning slik at HRV = 350,50 moh. opprettholdes.

Ved større tilsig enn kraftstasjonens slukeevne vil den ene luka avlede dette ved automatisk vannstandsregulering.

3.2.9 Elektriske anlegg og overføringsledninger

Det blir ingen endring i forhold til bestående anlegg verken under anleggsperioden eller etter at anlegget er satt i drift.

3.2.10 Installasjon

Det blir ingen endring i forhold til eksisterende installasjon i kraftverket. Det blir samme effekt, aggregat er dimensjonert for å ta denne økningen av fallhøgde.

3.2.11 Kostnader

Kostnadene i mill. kroner for økning av damhøyden er beregnet som følger:

Anleggsdel	HRV kote 350,5	HRV kote 349,5
Tilrigging, drift.....	2,55	
Veger og forberedende arbeider.....	1,13	
Betongarbeider dam.....	4,88	
Brobane, lukehus.....	0,39	
Fjerning eks. dam.....	0,44	
Heving av veg på elvas sørside	0,36	
Luker	9,00	
Annet mekanisk/elektrisk, dam.....	0,15	
Turbinregulator	0,30	
Uforutsett	1,96	
Sum byggekostnader.....	21,16	
Planlegging, administrasjon	1,30	
Sum eks. fin. kostnader.....	22,46	
Finansieringskostnader	0,39	
Totale kostnader	22,85	20,50

Kostnadsnivå er medio 2001, og er å regne som budsjettpriser. Dette kostnadsoverslaget gir en utbyggingspris på ca. 1,75 kr/kWh.

3.2.12 Byggetid

Anleggsperioden må være i perioden der vannføringen i Otta-elva er lavere enn kraftverkets slukeevne + kapasiteten til omløpstunnel, totalt ca. 150 m³. Dette vil si at det blir i vinterhalvåret fra oktober til april-mai. Byggetiden er anslått til ca. 6 mnd.

3.3 FORDELER VED TILTAKET

3.3.1 Kraftproduksjon

Nåværende anlegg produserer ca. 72 GWh pr. år fordelt på 29 GWh vinterprod. og 43 GWh sommerprod.

Ved ny dam og heving av høyde på inntaksdam med 3 m vil vi få en produksjonsøkning på 13 GWh totalt fordelt på 6,4 GWh vinter- og 6,6 GWh sommerkraft. Viser ellers til kap. 4.2 og 4.3 i Statkraft Grøner AS sin rapport SG 120086 – 01.

3.3.2 Andre fordeler

Flomavledning

Som tidligere nevnt får vi en betraktelig økning av flomavledningskapasiteten, slik at det blir holdt en lavere vannstand oppstrøms dam ved større flomtopper. Flomavledningsevnen vil nå tilfredsstillende offentlige krav.

Isforhold

Det vil bli bedre forhold og mindre produksjonstap vinterstid fordi islegging på inntaksmagasin vil komme tidligere. Dette medfører mindre sarr-produksjon og dermed større produksjon i kraftverket. Det vil også forbedre isforholdene nedover Otta-elva en viss grad ettersom det vil bli litt mindre sarr. Dette er det vanskelig å si noe eksakt om, men det er grunn til å tro at det blir en liten forbedring.

Vegforbindelse

Det vil som følge av det nye lukearrangementet bli anlagt ny bru over damstedet og dette vil være et etterlengtet tiltak for beboerne på sørsida av elva i dette området.

Den eksisterende brua ble stengt for ferdsel for flere år siden, og det er lagt ned stor innsats fra lokalbefolkningen for å få ny bru på stedet.

3.4 OM SKADER OG ULEMPER – TILTAKETS VIRKNING

3.4.1 Virkning på naturverdier, herunder landskap, fisk og særlige verneinteresser

En liten del av strandsonen oppstrøms dam vil bli neddemmet over hele året, denne sonen er også i dag neddemmet i kortere perioder under sommerflommen. Vi kan ikke se noen negative konsekvenser når det gjelder landskap, fisk, flora og fauna og særlige verneinteresser.

Fiske:

Det er ingen brukte fiskeplasser i området, det er fortrinnsvis nedstrøms dam og lengre opp i vassdraget det blir fisket med stang. Det nye inntaksbassenget vil forbedre oppvekstvilkår for yngel/småfisk.

Flora og fauna:

Et mindre areal (25 dekar) vil bli permanent satt under vann, men 70 – 80 % av dette arealet er allerede utvasket av flommer fra før og kan betegnes som elvebunn i dag. Av de resterende 20-30 % er mesteparten steinfylling/vegskråning og krattskog. Når det gjelder eventuelle hekkeområder under det nye nivået (350,50) blir disse årvisst oversvømmet av flommen under flomtopper som ofte kommer under hekkesesongen midt i juni. Vi kan derfor ikke se noen ulemper i forhold til flora og fauna.

Landskap:

Det neddemmede området blir fortrinnsvis vegskråning bevokst med kratt av lauvtre samt flomutvasket elvebunn.

Verneinteresser:

Det er ikke funnet opplysninger om særlige verneinteresser i området.

3.4.2 Skader/ulemper for berørte brukerinteresser

Ferdsel:

Tiltaket vil ikke hindre ferdsel langs elva da det er veg inntil elva på begge sider.

Fiske:

Som nevnt i pkt. 3.4.1 er det ikke brukte fiskeplasser i dette området fra før, det kan kanskje bli nå etter heving av vannspeilet?

Friluftsliv:

Det er ingenting som tilsier at tiltaket medfører ulemper for friluftsliv i området.

3.4.3 Innvirkning på vannkvalitet, forurensning og vannforsyningsinteresser

Vannkvalitet og forurensning:

Vi ser ikke hva som skulle forringe vannkvaliteten og skape ny forurensning ved dette tiltaket. Elva er uansett oppe i dette nivået i kortere perioder nesten hvert år slik at eventuell forurensning vil uansett vaskes ut i elva.

Vannforsyningsinteresser:

Det er ingenting som tilsier at det skal bli skader på vannforsyningsinteresser, heller motsatt, da grunnvannsspeilet vil bli hevet i området som følge av dette tiltaket.

3.4.4 Skade på faste kulturminner

Det er ikke kjente kulturminner i området.

3.4.5 Skader på jord- og skogmark

- Det er mulig at det blir behov for oppfylling/drenering av 300-400 m² dyrka mark i ei smal stripe på innsiden av Fv. 436. Vannet vil ikke stå over, men grunnvatnet vil komme opp mot grasrota på et mindre areal.
- En liten del av øya øverst i inntaksmagasinet vil bli stående under vann, dette området består av tett lauvskog. Det hevede vannspeilet vil ikke hindre adkomst til resten av øya.

Disse to områdene må vi diskutere med respektive grunneiere hva som skal gjøres, men vi presisere at det er snakk om svært små arealer.

3.4.6 Flom- og erosjonsfare

- Det vil ikke bli øket flom og erosjonsfare pga. dette tiltaket. Flomavledningskapasiteten økes betraktelig slik at faren for skadeflom blir betydelig redusert i området oppstrøms dam.

3.4.7 Avbøtende tiltak - forslag

Fv. 436

Når det gjelder Fv. 436 på sørsida av elva, vil normalvannstand ligge ca. 0.70 meter under lavest punkt på vegbanen. (Se vedlagt kart). Her har vi bedt om at Statens vegvesen kommer med uttale på om det er nødvendig med tiltak, og i tilfelle hva som bør gjøres. Vi ser for oss at det muligens kan bli nødvendig å heve vegbanen på den laveste strekningen. (250-300 m). Hvis dette er nødvendig brukes sprengstein fra anlegget til denne jobben.

Jordbruksareal

Det er minimalt med jordbruksareal som blir berørt av dette tiltaket, vi vil gå i dialog med grunneier(e) for å komme til enighet om hvilke eventuelle tiltak som skal iverksettes.

3.4.8 Tidligere reguleringer i vassdraget, opplysninger om regulanter

Vassdraget er tidligere regulert med flere større magasin og et elvekraftverk.

Regulering:	Magasinvolum:	Regulant:
Raudalsmagasinet	166 Mm ³	Glommens- og Laagens Bruks-eierforening
Breidalsmagasinet	70 Mm ³	Glommens- og Laagens Bruks-eierforening
Aursjømagasinet	60 Mm ³	Glommens- og Laagens Bruks-eierforening
Tessemagasinet	130 Mm ³	Glommens- og Laagens Bruks-eierforening

Høringsuttalelser

Søknaden har vært kunngjort i pressen og lagt ut til offentlig ettersyn i Vågå kommune. Videre er søknaden sendt på høring til kommunen, fylkesmannen, fylkeskommunen og til berørte statlige forvaltningsorganer. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Vågå kommune uttaler i brev av 04.07.2002:

"Vågå kommunestyre har i møte 02.07.2002 gjeve slik uttale:

Vågå kommune stiller seg positiv til planane om å auke inntaksdammen i Eidefossen med 3 m fordi tiltaket

- gjev auka effekt av eksisterande reguleringar og inngrep
- auka flaumavleiing
- har små eller ingen ulemper.

Kommunen ber om at antikvarisk og lokalhistorisk verdi for den gamle brua over Eidefossen blir utgreid før eventuell riving blir sett i gang."

(...)

"Vurdering

Søknaden gjev ei heilskapleg framstilling av tiltaket og konsekvensane. Tiltaket er i seg sjølv av svært avgrensa omfang, og negative konsekvensar er derfor minimale, i tillegg til at topografi og form på elveløpet ikkje gjev større verknader oppover i eller til sides for vassdraget.

Tiltaket er etter administrasjonssjefen sitt syn svært positiv ved at det følgjer opp ønskje og mål om å oppgradere eksisterande kraftverk slik at ein får større effekt ut av allereie godkjente reguleringar og inngrep.

Før eksisterande bru blir rive vil administrasjonssjefen tilrå å få vurdert om brua har anti-kvarisk eller lokalhistorisk verdi som gjer at ho bør bli ståande."

Sel kommune uttaler i brev av 20.06.2002:

"NVE har mottatt søknad fra A/S Eidefoss om heving av inntaksdam for Eidefossen kraftverk, og sendt saken ut på høring til berørte parter. Hensikten med høringen er å få synspunkter på foreliggende planer før NVE's innstilling ovenfor Olje- og energidepartementet. Sel kommune har i den anledning mulighet til å komme med en uttalelse. NVE vil stå fritt til å vurdere om konsesjon skal anbefales og i hvilken utstrekning, men søknaden og innkomne uttalelser vil være av betydning for NVE's vurdering.

Saken legges fram for Sel kommunestyre for vurdering med mulighet til å komme med uttalelse til foreliggende søknad. Det forventes at kommunen spesielt omtaler forhold knyttet til kommuneplanen og lokale interesser, og administrasjonssjefen går derfor ikke inn på forhold utover dette.

Inntaksdammen ligger i Vågå kommune og det er derfor naturlig å påregne at virkningene av planlagte vannkraftprosjekt vil ha størst betydning i tiltakets nærrområde. Virkninger på naturverdier, ulemper for berørte brukerinteresser og skader på jord- og skogmark er alle forhold som i hovedsak er av betydning for Vågå, og som i liten grad vil berøre Sel kommune.

Da Otta ligger ca. 14 km nedstrøms anleggsstedet, vil det først og fremst være vannføring og flomregulering som er av betydning for Sel kommune. Tiltaket vil medføre noe større vanndekket areal oppstrøms dammen, men det går fram av søknaden at vannføringen nedstrøms dammen ikke vil bli endret da dette kun er en inntaksdam for elvekraftverk og ikke et magasin som skal reguleres. Det går videre fram av søknaden at ved ny dam vil flomavledningskapasiteten øke ved å nytte et annerledes flomavledningsarrangement enn dagens. En slik løsning vil gi lavere flomvannstander enn i dag, og følgelig forbedre forholdene ved de største flommene. Ut i fra dette forutsetter administrasjonssjefen at tiltaket ikke medfører økt flom og erosjonsfare som får konsekvenser for nedre del av Ottaelva. Isforholdene noe nedover Ottaelva ser ikke ut til å forverre seg, det antas derimot at dette vil forbedres noe. Tiltakets virkninger regnes således ikke for å ha uheldige konsekvenser for Sel kommune.

I henhold til kommuneplan 2001-2012 for Sel kommune er et av målene at: "Vann- og naturmiljø skal forvaltes helhetlig ut fra hensynet til bevaring av biologisk mangfold, samfunnets behov og enkeltmenneskers trivsel". Det aktuelle vassdraget er ikke vernet og har derfor ikke en strengere forvaltningspraksis når det gjelder vassdragsinngrep. Administrasjonssjefen kan ikke se at en heving av inntaksdammen vil være i strid med kommuneplan for Sel.

Etter vurdering er administrasjonssjefen av den oppfatning at Sel kommune ikke har merknader til A/S Eidfoss søknad om heving av inntaksdam for Eidefossen kraftverk i Vågå kommune.

Administrasjonssjefens forslag til vedtak:

Kommunestyret har etter vurdering av tiltaket ingen merknader til A/S Eidfoss søknad om heving av inntaksdam for Eidefossen kraftverk.

Kommunestyrets uttalelse - 17.06.02:

Kommunestyret har etter vurdering av tiltaket ingen merknader til A/S Eidfoss søknad om heving av inntaksdam for Eidefossen kraftverk"

Fylkesmannen i Oppland uttaler i brev av 16.07.2002:

"Tiltaket innebærer heving av inntaksdam til eksisterende Eidefoss kraftverk med 3 m. Vannstandshevingen innebærer i liten grad neddem-

ming av landarealer. En strekning av Ottaelva oppstrøms kraftverksdammen vil få endret karakter fra elv til innsjøpreg. Søker oppgir at vannivået i inntaksmagasinet ikke skal manøvreres og at kraftverket skal kjøres jevnt på den vannføring som til enhver tid er i elva. Tiltaket oppgis å gi en energigevinst på 13 GWh.

Søknaden er etter vårt syn mangelfull når det gjelder miljøfaglige forhold. Lågen med Ottaelva er fylkets største vassdrag og også det vassdrag i fylket som har største naturfaglig verneverdi. Hevingen av inntaksdammen på det eksisterende kraftverket innebærer imidlertid kun lokale virkninger. Vi kjenner ikke til allmenne interesser som blir alvorlig skadet av tiltaket. Vågå og Sel kommuner har uttalt seg i saken, og disse nevner heller ikke slike forhold. Neddemningen av elvearealer oppstrøms dammen kan imidlertid forventes å medføre noe skader for rekrutteringsmulighetene for fiskebestanden i vassdraget.

Konklusjon:

Fylkesmannen anbefaler at det gis konsesjon til den omsøkte hevingen av inntaksdammen til Eidefossen kraftverk, ut fra en vurdering av at skadene ved tiltaket er små sammenlignet med nytten av den økte energiproduksjonen tiltaket vil gi. En vesentlig forutsetning for denne vurderingen er opplysningene i søknaden om at vannstanden i magasinet og vannføringen nedstrøms kraftverket ikke skal manøvreres. Dette ville i tilfelle kunne gi store skader nedstrøms i vassdraget. Det er derfor viktig at det klart framgår av ev. konsesjon at det ikke er anledning til effekt kjøring av kraftverket. Konsesjonen for eksisterende Eidefossen kraftverk er gammel, og vilkårene er mangelfulle i forhold til dagens standard vilkår for naturforvaltning. Vi finner det naturlig at standard vilkår for naturforvaltning gjøres gjeldende dersom det gis konsesjon."

Oppland fylkeskommune, kulturavdelinga uttaler i brev av 28.06.2002:

"Hovedutvalget for plan- og samferdselssaker ser positivt på A/S Eidfoss' planer om heving av inntaksdam i Eidefossen med tre meter. Det tas forebehold om vurderinger av de miljøvern- faglige og kulturvern- faglige interessene i området da disse uttalelsene vil foreligge på et seinere tidspunkt.

Med disse forebeholdene kan hovedutvalget tilrå at konsesjon blir gitt for det planlagte tiltaket"

Direktoratet for naturforvaltning uttaler i brev av 10.07.2002:

"Bakgrunn i saken

A/S Eidefossen søker om å heve inntaksdammen for eksisterende Eidefossen kraftverk i Ot-

taelva med 3 meter. Planene går ut på å flytte dammen like nedstrøms dagens dam, som da fjernes, samt å installere 2 segmentluker. Tiltaket vil medføre at kraftverket vil produsere inntil 13 GWh mer per år, hovedsakelig som vinterkraft, som følge av økt fallhøyde. Flomavledningskapasiteten vil dessuten bli vesentlig forbedret slik at vannstanden kan holdes vesentlig lavere ved større flommer.

Til sammen ca. 25 daa vil bli demmet ned i forhold til dagens regulering. Det meste av dette arealet oversvømmes årlig i forbindelse med flommer. Tiltakshaver trekker fram minimalt med miljøvirkninger av tiltaket, selv om noe "krattskog" vil bli omgjort til elvebunn.

Politiske føringer om utvidelse av vannkraftverk

Forvaltningen har bl.a. følgende signaler om opprustning og utvidelse av vannkraftverk å forholde seg til:

St.meld. nr. 37: Regjeringa vil seia ja til vasskraftprosjekt som gjeld opprusting og utvidingar som ikkje er til nemnande skade for urørt natur.

Innst. S. nr. 263: Komiteen vil understreke det potensialet som er i modernisering og opprustning av eksisterende kraftverk, så fremt dette ikke kommer i konflikt med viktige naturverninteresser. Komiteen mener det fortsatt er en rekke opprustninger og utvidelser som ikke er til betydelig skade for urørt natur.

Sem-erklæringen: Eksisterende vannkraftstruktur må utnyttes bedre.

DNs vurdering

DN er generelt tilhenger av å utvide eksisterende kraftverksanlegg framfor helt nye utbyggingsprosjekter, som ofte fører til tap av inngrepsfri natur. Hevingen av inntaksdammen til Eidefossen kraftverk med inntil 3 meter virker i utgangspunktet til å ha små miljøkonsekvenser, og innebærer en bedre kraftutnyttelse av eksisterende installasjon. Den nye inntaksdammen er planlagt konstruert slik at problemer knyttet til vannstandsheving under flom reduseres. Vannføringen nedstrøms kraftverket blir i det vesentlige uendret.

Tiltakshaver har ikke gjort noen grundig vurdering av virkningene på naturverdier forbundet med den omsøkte neddemmingen av 25 daa langs Ottaelva. DN er særlig opptatt av om det er noen verdier knyttet til biologisk mangfold som kan gå tapt i noen av de delene som vil bli permanent neddemmet. I søknaden nevnes bl.a. at "krattskog" vil settes under vann. Krattskog av lauvtrær er en folkelig men faglig upresis betegnelse på kantvegetasjon langs elva. Søker burde ha avklart med et kompetent fagmiljø hva som faktisk finnes av naturkvaliteter/naturtyper her. Vegetasjonstyper som oversvømmes jevnlig blir ofte særegne, og kan være verdt å ta spesielt vare på. Flere typer vannkant- og elveør-

vegetasjon er truet (Jf. DN-håndbok nr. 13-1999, og Fremstad og Moen, 2001). Vi har forhørt oss med Vågå kommune, og de kjenner ikke til noen spesielle verdier knyttet til biologisk mangfold som vil bli berørt. Kartlegging av biologisk mangfold i kommunen er imidlertid ikke ferdig enda. DN henstiller derfor om at søker besørger en utsjekking av om noen av de truede typene vannkant- eller elveørvegetasjon finnes i området og hvorvidt disse i så fall vil bli berørt av ulike vannstandshevinger.

DNs konklusjon og anbefalinger

Hevingen av inntaksdammen til Eidefossen kraftverk med inntil 3 meter virker i utgangspunktet til å ha små og begrensede miljøkonsekvenser, og innebærer en bedre kraftutnyttelse av eksisterende installasjon, samt at problemer knyttet til flom reduseres. Før konsesjon kan gis må det imidlertid dokumenteres hvorvidt truede vannkant- eller elveørvegetasjonstyper vil bli ødelagt av neddemmingen. Gitt at ingen slike vegetasjonstyper blir berørt i området, så mener DN at det er tilrådelig å gi konsesjon til å utnytte kraftproduksjonen i Eidefossen kraftverk bedre på denne måten. Vi ber om at standard vilkår for naturforvaltning gjøres gjeldende som en del av konsesjonsvilkårene, men vi mener pkt. V om årlige beløp til opphjelv av fisk, vilt og friluftsliv kan utelates."

Vegvesenet uttaler i brev av 10.07.2002:

"En økt vannstand i elva vil gi økt risiko for skader på fylkesvegen, og ut fra en foreløpig vurdering av saken vil vi gå inn for at fylkesvegen heves til et nivå som ligger minst 1,5 m over planlagt vannspeil i inntaksmagasinet. Dette betyr at veggen må bygges om over en lengde på ca. 650 m. Og på det meste må veggen heves ca. 0,8 m.

Vi vil foreslå at det utarbeides en enkel teknisk plan for de arbeidene som gjelder tiltak på fylkesvegen, og vi kan påta oss å utarbeide denne planen. Vi må ta forbehold om at nødvendig grunnerverv lar seg løse ved forhandlinger med de berørte grunneiere og at øvrige instanser ikke krever reguleringsplan for tiltaket.

Ut fra en grov vurdering har vi anslått totale kostnader for vegprosjektet til 1,1 mill. kroner. Dette gir en kostnad på kr 1690,- pr. m veg. Vi må ta forbehold om at detaljert prosjektering kan gi noe endring på kostnadene. I denne sammenheng forutsettes at vi kan overta tilgjengelig sprengt stein fra kraftanlegget uten kostnad for fylkesvegen.

Fylkesvegen har i dag en relativt god standard på den aktuelle strekningen, og etter vår vurdering er behovet for en økt standard på fylkesvegen som følge av en ombygging nå helt marginal. Vi foreslår derfor en kostnadsdeling hvor A/S Eidefoss bærer 90 % av kostnaden og dette utgjør her ca. 1,0 mill. kroner. Andelen av

kostnaden som faller på fylkesvegen blir dermed 10 % og utgjør ca. 0,1 mill. kroner.

Vegvesenet vil påta seg å utføre arbeidene dersom dette er ønskelig.

På Rv 15 har vi i senere tid hatt setninger i vegfyllingen mot elva på flere punkter i området ved Eidefossen. Dette representerer faremomenter for vegtrafikken og økte kostnader for vedlikehold av veggen. Med økt vannstand i inntaksmagasinet vil dette problemet bli forsterket. I løpet av de nærmeste år vil det derfor bli nødvendig å utføre plastring med sprengt stein i vannsonen på vegfyllingen. Foreløpig har vi stipulert en kostnad på ca. 0,6 mill. kroner til disse arbeidene, og vi foreslår at denne kostnaden deles likt mellom vegvesenet og A/S Eidefoss med 300.000 kroner på hver part. Disse arbeidene bør utføres i sammenheng med den planlagte oppgradering av kraftanlegget.”

Inge Hanslien uttaler i brev av 12.07.2002

”Undertegnede er eiger av gnr. 158, bnr. 2 i Vågå. Gardsbruket ser ut til å bli en del berørt ved oppdemming.

Det gjeld:

Beiteområdene langs elva blir neddemt.

Noe dyrka mark blir truleg ødelagt.

Vegen ut til dyrka areal på Kleivøya blir ufarbar. Vannstanden vil hindre utløp fra eksisterende grøfter og drenering.

Oppfylling av Fv. 436 vil skape vansker for adgang til jordet.

Usikkerheten er stor for kva virkning oppdemninga vil gje for garden. Det kan vera langvarige skader som ikkje synes aktuelle nå og ikkje blir vurdert ved eventuell erstatning. Varig høg vannstand er noko anna enn ein rask flomtopp! Jordart er leire og myrjord og det er lite helling på jordet. Dette gjeld særlig eit areal lengst øst på jordet mitt og eit jorde tilhøyrande gnr. 159 bnr. 1.

Det er uklart om følger for eksisterende kloakkfiltrasjonsgrøft, gjødselkjeller og nedkjøring til gjødselkjeller, silokum og pumpekum for pressaft, endrede grunnforhold ved husa (singingsskader f.eks.), forhold ved innkjøring til husa og gardsplassen pga. konstant høg vannstand. Eg ser at flomdempende effekt er nevnt i punkt 3.1. At ein flomtopp på ein til to dager i løpet av 20-30 år skal inngå som grunnelse for ny dam provoserer meg. Det er vist til flommen i 1997 da Fv.436 var oversvømt. Vatnet slo innover veggen. Men dette forhindret ikkje biler i å kjøre, m.a. Eidefoss brukte veggen under heile flommen. Skader ved flom er nesten ukjent for meg. Det er mogleg at A/S Eidefoss har anna informasjon. Det siste eg veit om av skadeflom var i aug./sept. 1938, og ved ein slik flom vil nok ikkje ein ny dam hjelpe stort på skadeomfanget. Faktum er at tiltaket fører til varig neddemming

og forsumping av areal, og at vegbanen må heves. Eg er meir redd for konstant høg vannstand enn ein flomtopp av ein til to dagers varighet i løpet av 20-30 år! Alt i alt er eg lite glad for damhevinga i Eidefossen; eg ser helst at den ikkje blir gjennomført eller reduseres med ein meter.

Til slutt vil eg ta opp spørsmålet om fallretter. Dette kan eg ikkje sjå nevnt i konsesjonsøknaden. Tiltaket med å heve vannspeilet til 350,5 moh., fører til utnyttelse av alt fallet på min eigedom. Har A/S Eidefoss sikret seg fallrettene til eigedommen gnr.158, bnr.2 – Søre Kleiven - i Vågå?”

Bergvesenet uttaler i brev av 20.06.2002 at de ikke har merknader til søknaden.

Søkers kommentarer til uttalelsene

Søker har i brev av 10.02.2003 følgende kommentarer til uttalelsene:

”Vi har følgende kommentarer til de innkomne høringsuttalelsene:

- Statens vegvesen: Vi er ferdige med forhandlinger og kommet til enighet om hva som skal gjøres med Fv. 436. Se ellers vedlagt møtereferat (1), og brev til/fra Statens vegvesen (2 og 3). Kontaktperson er John Ødegård, Otta trafikkstasjon.
- Grunneiere: Avtaler er godkjent og underskrevet.
- DN: Dokumentasjon på hvorvidt truede vannkant- eller elveørvegetasjoner blir berørt er oversendt NVE.
- Fylkesmannen i Oppland: Ingen kommentar.
- Vågå kommune: Antikvarisk og lokalhistorisk verdi vil bli utgreid hvis den gamle brua skal rives. (Den kan stå, det er opp til kommunen.)
- Sel kommune: Ingen kommentar.
- Oppland Fylkeskommune: Ingen kommentar.
- Bergvesenet: Ingen kommentar”.

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Innledning

A/S Eidefoss søker om tillatelse etter vannressursloven til å bygge ny inntaksdam til Eidefossen kraftverk og heve nivå på normalvannstanden med 3 meter. Dette vil gi en produksjonsøkning på inntil 13 GWh årlig, samt forbedre flomavledningskapasiteten vesentlig. Tiltaket vil medføre et noe større vanndekket areal oppstrøms dammen, men vannføringen nedstrøms vil ikke bli endret. Kraftverket har i dag en midlere årsproduksjon på 72 GWh.

A/S Eidefoss eies av kommunene Lesja, Dovre, Sel, Vågå og Lom. Anleggskonsesjon for nye Eidefossen kraftverk ble gitt 01.12.1980. Det ble gitt konsesjon for erverv av fallrettigheter til Eidefossen ved

kgl.res. 29.09.1919. Konsesjonen ble endret til å gjelde på ubegrenset til ved Regj.res. av 23.02.1978. Ervervskonsesjonen gjelder ikke for 2,8 m av de 3 meterne den omsøkte hevingen av inntaksdammen omhandler. Hevingen vil utbringe mer enn 1000 naturhestekrefter og er derfor konsesjonspliktig etter ervervsloven. Ved en feil kom ikke søknad om konsesjon etter ervervsloven med i høringsrunden. Vi kan likevel ikke se at dette skulle ha betydning for saksbehandlingen. Eventuell avklaring om forkjøpsrett kan inngå i departementets høringsrunde. Etter NVEs syn er bruk av forkjøpsrett uakseptabelt så lenge det gjelder en mindre ombygging av eksisterende anlegg. Våre vurderinger vil også omfatte søknad om konsesjon etter ervervsloven.

Eksisterende forhold i vassdraget

Eidefossen ligger i Ottavassdraget midt mellom tettstedene Otta og Vågåmo i Oppland fylke. Kraftverket ligger på sørsiden av Ottaelven ca. 2 km nedstrøms Lalmsvatn og 14 km oppstrøms samløpet med Gudbrandsdalslågen. Stasjonen ble satt i drift i 1983 og erstattet en gammel stasjon fra 1916. Dagens kraftverk benytter et fall på 16 meter i Eidefossen. Inntaksarrangementet består av dam over elvas nordside og en innløpskanal på sørsiden. Dagens damkrone har en høyde på kote 347,5. Det er overløp i lange perioder i sommerhalvåret, mens vinter vannstanden i hovedsak ligger på kote 347,5. Det er ikke pålegg om slipp av minstevannføring forbi Eidefossen. Inntaksmagasinet har i dag et volum på 30.000 m³. Vassdraget er tidligere regulert med flere større magasin som Raudalsmagasinet, Breidalsmagasinet, Aursjømagasinet og Tessemagasinet.

Fylkesveg 436 går rett på sørsiden av elva. Det er også en eksisterende bru over elva nedstøms dammen, men denne er stengt for ferdsel.

Søknad

A/S Eidefoss søker om tillatelse til å bygge ny inntaksdam, samt heve nivå på normalvannstanden med 3 meter over dagens nivå (fra kote 347,5 til kote 350,5). Dette vil bidra med en produksjonsøkning på 13 GWh/år på grunn av økt fallhøyde. Søker påpeker at det også vil bidra med en markant økning av flomavledningskapasiteten da den nye dammen skal bygges slik at Q_{1000} kan avledes gjennom anlegget uten å føre til høyere vannspeil oppstrøms.

Den nye lukedammen skal bygges i betong rett nedstrøms eksisterende dam. Dammen vil få overløp på kote 350,5 og det skal lages bro over hele løpet som åpnes for allmenn ferdsel. Lukene skal fungere som flomluker. Inntaksdammens volum vil øke fra 30.000 m³ til 175.000 m³ ved normalvannstand, og fører til et nytt neddemmet areal på 25 dekar. Det vil også bidra til noe mer stabile isforhold. Utbyg-

gingen vil ikke medføre nye elektriske anlegg eller endringer i forhold til eksisterende installasjon.

Den gamle dammen skal fjernes ved sprengning eller knusing etter at den nye dammen er bygget.

Saksbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kap. 3 i vannressursloven og gjelder tillatelse etter § 8. Konsesjon kan bare gis hvis fordelene med tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet, jf. § 25.

Saken omfatter også tillatelse etter industrikonsesjonsloven § 1.

Tiltakets virkning

Fordeler

Tiltaket vil, etter søkers beregninger, gi årlig ny strømproduksjon på 13 GWh.

Tiltaket vil føre til en forbedret flomavledningskapasitet slik at det blir holdt en lavere vannstand oppstrøms dammen ved større flomtopper.

Skader og ulemper

- Tiltaket innebærer nye fysiske inngrep i form av ny dam.
- Tiltaket vil medføre et nytt permanent neddemmet areal på 25 dekar.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring. Høringsuttalelsene har vært forelagt søker for kommentarer. Nedenfor følger en oppsummering av høringsuttalelsene:

Vågå kommune er positive til planene. De mener tiltaket gir økt effekt for eksisterende reguleringer og inngrep, økt flomavledning og har små eller ingen ulemper.

Sel kommune forutsetter at tiltaket ikke medfører økt flom og erosjonsfare som får konsekvenser for nedre del av Ottaelven. De har ellers ingen merknader til søknaden.

Fylkesmannen i Oppland anbefaler at det gis konsesjon og mener at skadene ved tiltaket er små sammenliknet med nytten av den økte energiproduksjonen. De forutsetter at det ikke medfører endringer i vannføringen nedstrøms kraftverket og at det ikke blir tillatt med effektkjøring. Fylkesmannen ønsker videre at standardvilkår for naturforvaltning gjøres gjeldende dersom konsesjon blir gitt.

Oppland fylkeskommune anbefaler at det gis konsesjon med forbehold om å kunne komme tilbake til vurderinger av de miljøvernfarene og kulturvernfarene i området.

Direktoratet for naturforvaltning anbefaler at det gis konsesjon under forutsetning av at ikke truede

vannkant- eller elveørvegetasjonstyper blir ødelagt av neddemmingen. De ber videre om at standardvilkår for naturforvaltning gjøres gjeldende i konsesjonen.

Statens vegvesen påpeker at tiltaket vil medføre økt risiko for skader på fylkesvegen og at veggen derfor bør heves med 1,5 meter over planlagt vannspeil. Vegvesenet påtar seg å utarbeide de nødvendige planene, men påpeker at A/S Eidefoss må dekke en stor del av kostnadene.

Inge Hanslien er grunneier i området og er skeptisk til hvilke konsekvenser en neddemming og økt vannstand kan medføre. Han påpeker at dyrka mark, beiteområder, adkomstveger, med mer kan bli ødelagt. Hanslien er videre opptatt av om tiltaks-haver har fallrettighetene til hans eiendom.

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) vurdering og konklusjon

A/S Eidefoss søker om tillatelse til å bygge ny inntaksdam til Eidefossen kraftverk og heve nivå på normalvannstanden med 3 meter. Det omsøkte tiltaket ligger i et område som er preget av utbygging og reguleringer fra før. Nye inngrep vil i hovedsak bestå av bygging av ny dam nedstrøms eksisterende og oppdemming av noe nytt areal. Søker påpeker at det ikke er brukte fiskeplasser i området som blir berørt, men at det fiskes nedstrøms dammen og lenger oppe i vassdraget.

Den høyere vannstanden vil medføre et noe større vanndekt areal. Deler av Kleivøya (liten øy i Otta mellom Kleivegårdene) vil også bli satt under vann. Utbygger påpeker at dette er arealer som også i dag blir berørt ved større sommerflommer og at arealene for det meste består av krattskog, utvasket elvebunn og steinsatt vegskråning. Direktoratet for naturforvaltning påpeker i sin uttalelse at utbygger må dokumentere at ingen truede vannkant- eller elveørvegetasjon blir ødelagt av neddemmingen. A/S Eidefoss har derfor utarbeidet en rapport som gjelder "Dokumentasjon vedrørende truet vannkant- og elveørvegetasjon", jf. brev av 31.01.2003. Rapporten beskriver flora og vegetasjon i området som blir liggende under vann dersom inntaksdammen heves med 3 meter. I rapporten står det at berørt område rommer arter og vegetasjon som er typiske og karakteristiske for østnorske elvestreknin-ger med sterk strøm. Arealer med flommark (elveørvegetasjon) er begrenset til Kleivøya. Det konkluderes med at den planlagte utbyggingen ikke vil ha negativ virkning på botaniske verdier på strekningen Kleivøya-Eidefossen. NVE kan derfor ikke se at konsekvenser for vannkant- eller elveørvegetasjon skulle være av betydning for konsesjonsspørsmålet.

Tre grunneiere blir berørt av oppdemmingen. A/S Eidefoss har kommet frem til minnelige avtaler og erstatninger med grunneierne jf. brev av 31.01.2003. NVE vil påpeke at det er utbyggers an-

svar og ordne forholdene til private interesser som eventuelt skulle bli skadelidende av utbyggingen.

Vannstanden i inntaksmagasinet følger i dag vannstandsvariasjonene i elva. Når vannføringen er større enn kraftverkets slukeevne (95 m³/s) vil dammen føre til oppstuvning og vannstanden i inntaksmagasinet vil stige. Bilder fra inntaksmagasinet viser reguleringssoner og indikerer at oppstuvning er et hyppig forekommende fenomen. På årsbasis er midlere flom av en slik størrelse i tidsrommet uke 18-43 at arealet mellom kote 347, 5 (eksisterende damhøyde) og kote 348,9 blir dekket med vann (jf. søknadens vedlegg 6). Etter at den nye dammen er satt i drift vil vannstanden over hele året ligge på kote 350,5. Det er i søknaden forutsatt at flomstigningen ved 1000-års flom ikke skal gi høyere vannstand enn kote 350,5. Først ved enda større flommer vil vannføringen komme over denne kotehøyden. Ved dagens arrangement vil vannstand ved 1000-års flom nå kote 353,0. NVE mener at omsøkte tiltak vil gi en langt bedre flomavledningskapasitet enn tidligere og mener dette er positivt.

Økt vannstand vil gi økt risiko for skader på fylkesvegen som går sør for Ottaelva. Statens vegvesen påpeker at veggen bør bygges om på en strekning på ca. 650 m og på det meste heves ca. 0,8 m. Det har foregått en dialog mellom vegvesenet og A/S Eidefoss. NVE forstår det slik at partene har kommet frem til en løsning og kostnadsfordeling på vegombyggingen. Dette er en sak av privatrettslig karakter som må løses mellom partene. NVE forutsetter at AS Eidefoss ordner opp i de privatrettslige forholdene.

Utbygger har anslått anleggstiden til 6 måneder, og det antas at arbeidene kan utføres i lavvannføringsperioden uten nevneverdige konsekvenser for vannføringen. Det vil bli utført noe sprengingsarbeid. Blant annet skal gammel dam sprenges etter at den nye dammen er bygget. Dette kan medføre noe slam i elva. NVE mener likevel at de negative konsekvensene er begrensede og av midlertidig karakter.

Anlegget er kostnadsberegnet til 22,9 mill kr pr. medio 2001. Dette gir en utbyggingspris på 1,76 kr/kWh. NVE mener at prosjektet er lønnsomt ut fra en samfunnsøkonomisk vurdering. Det er også vurdert en mindre damøkning enn 3 meter. Produksjonsøkningen avtar da raskt, mens kostnadene er omtrent de samme. Settes damhøyden til 350,0 isteden for det omsøkte 350,5 blir produksjonsøkningen på 10,4 GWh. Søker påpeker at HRV ikke kan være under 350,0 hvis prosjektet skal være lønnsomt.

Totalt sett mener NVE at heving av inntaksdammen i Eidefossen med 3 meter vil gi en bedre utnyttelse av eksisterende installasjon med en produksjonsøkning på 13 GWh, samtidig som tiltaket har små og begrensede negative konsekvenser.

Erverv av fallrettigheter

A/S Eidefoss har kommet frem til minnelige avtaler med grunneierne for kjøp av fallrettigheter. Det er videre nødvendig med konsesjon for deler av det omsøkte fallet på 3 meter. Da søknaden gjelder en begrenset ombygging av eksisterende anlegg mener NVE at høringen gir tilstrekkelig grunnlag til å ta stilling til ervervskonsesjon, selv om slik søknad ikke framgikk av søknadspapirene.

Konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene og nytten med tiltaket overstiger skaden for private og allmenne interesser som blir berørt slik at kravet i vannressursloven § 25 er tilfredsstillt. Vi anbefaler derfor at A/S Eidefoss får tillatelse etter § 8 i vannressursloven til å heve høyden på inntaksdammen til Eidefossen kraftverk med 3 meter på de vilkår som følger vedlagt.

Vi anbefaler videre at A/S Eidefoss får tillatelse til å erverve de resterende 2,8 m fallrettigheter som er nødvendig for omsøkte heving av inntaksdam.

Merknader til konsesjonsvilkårene

NVE anbefaler at vilkårene gjøres gjeldende for hele utbyggingen. I departementets merknader til endring av vilkår i konsesjonen av 23.02.1978 står det følgende vedrørende revisjon av vilkårene:

”Når det gjelder adgangen til revisjon av vilkårene, har departementet først og fremst tenkt på at det kan bli behov for dette i forbindelse med en ytterligere utbygging av vassdraget. Samtidig kan det være behov for en modernisering av vilkårene. Departementet forutsetter at det har fullmakt til å foreta en slik revisjon.”

Vi anbefaler derfor at departementet bruker sin fullmakt slik at vedlagte vilkår etter vannressursloven blir gjeldende for hele utbyggingen.

For tillatelse etter vannressursloven

Post 1: Vannstand og vannslipping

Vannstanden i inntaksmagasinet skal ligge jevnt på kote 350,5. Vi forutsetter at det ikke foregår effektivkjøring.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn, mv.

NVE foreslår at standardvilkåret tas inn. Dette innebærer at detaljerte planer skal godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang. Kommunen skal også få anledning til å uttale seg til planene. Detaljer ved prosjektet som damsikkerhet, veger, landskapsmessige forhold, etc. vil ligge under denne post.

Post 5: Naturforvaltning

Direktoratet for naturforvaltning og fylkesmannen i Oppland ber om at standardvilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen og NVE anbefaler at vilkåret tas inn. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Vi finner ikke grunnlag for å pålegge utbygger innbetaling av årlige beløp til kommunen til å fremme jakt, fiske og friluftsliv. NVE kan heller ikke se at det er behov for å pålegge konsesjonær dekning av utgifter til ekstra jaktoppsyn. Vårt forslag er derfor noe redusert i forhold til standardvilkår for naturforvaltning.

Post 6: Kulturminner

Oppland fylkeskommune bemerker i sin uttalelse at de eventuelt ønsker å komme tilbake til vurderingen av bl.a. kulturvernfarende interesser. Vi forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med kulturminnemyndighetene for å klarere forholdet til kulturminneloven.

Post 7: Forurensning mv.

Vi foreslår at standardvilkåret settes inn. Vi gjør samtidig oppmerksom på at det ved eventuell konsesjon må søkes spesielt til fylkesmannen om utslippstillatelse i anleggsperioden.

Post 9: Terskler mv.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler, eller gjøre andre biotopjusterende tiltak og avbøte ev. erosjonskader, dersom dette skulle vise seg nødvendig.

Tillatelse etter ervervsloven

NVE foreslår standardvilkår som er vanlige å gi ved nye ervervskonsesjoner. For post 2, konsesjonsavgifter, og post 11, konsesjonskraft, anbefaler vi de satser som er vanlige ved nye søknader i dag.

Forslag til vilkår for tillatelse for A/S Eidefoss til å erverve fallrettigheter i Eidefossen, Vågå kommune i Oppland

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 8,- pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 24,- pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler danner ett fond særskilt for hver kommune som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtektene for fondet skal være undergitt godkjenning av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 11 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversettes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Ol-

je- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgifterne forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kul-

turminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

9

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentliges interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2,11,12 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil

kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

13

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.

Forslag til vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 for A/S Eidefoss til å heve inntaksdammen for Eidefossen kraftverk i Vågå kommune, Oppland fylke

1

(Vannstand og vannslipping)

Vannstanden ved inntaksdammen skal så langt mulig holdes på kote 350,5.

2

(Bortfall av konsesjon)

Konsesjonen faller bort hvis ikke arbeidet er satt i gang senest fem år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere fem år jf. vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 1 og vannressursloven §§ 19 tredje ledd og 26 første ledd. Olje- og energidepartementet kan forlenge fristen med inntil fem nye år. I fristene regnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

3

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

4

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgifterne forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendig opplysninger, be-

regninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

5

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i *Ottaelva* er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringsanleggene forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompensierende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompensende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

6

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

7

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

8

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

9

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

12

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

13

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpet hvert 5. år.

3. Olje- og energidepartementets merknader

a) Innledning

AS Eidefoss har søkt om tillatelse etter vannressursloven til å bygge ny inntaksdam til Eidefossen kraftverk og heve nivå på normalvannstanden med 3 meter.

Eidefossen ligger i Ottavassdraget midt mellom tettstedene Otta og Vågåmo i Oppland fylke. Stasjonen ble satt i drift i 1983 og erstattet en gammel stasjon fra 1916. Dagens kraftverk benytter et fall på 16 meter i Eidefossen. Vassdraget er fra tidligere regulert med flere større magasin som Raudalsmagasinet, Breidalsmagasinet, Aursjømagasinet og Tessemagasinet.

AS Eidefoss eies av kommunene Lesja, Dovre, Sel, Vågå og Lom.

Det ble gitt konsesjon for erverv av fallrettigheter til Eidefossen i 1919. Konsesjonen ble endret til å gjelde på ubegrenset tid i 1978. Ervervskonsesjonen gjelder ikke for 2,8 m av de 3 meterne den omsøkte hevingen av inntaksdammen omhandler. Hevingen vil utbringe mer enn 1000 naturhestekrefter og er derfor konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven.

Ved en inkurie kom ikke søknad om konsesjon etter industrikonsesjonsloven med i NVEs høringsrunde. Dette har ikke betydning for behandlingen ettersom de vesentlige spørsmål knytter seg til de fysiske inngrep og ikke eierforholdene rundt fallet.

Det omsøkte tiltaket vil gi en økning i kraftproduksjonen på om lag 13 GWh i tillegg til dagens midlere årsproduksjon på 72 GWh. Tiltaket vil i tillegg forbedre flomavledningskapasiteten vesentlig.

Anlegget er kostnadsberegnet til 22,9 mill. kr pr. medio 2001. Dette gir en utbyggingspris på 1,76 kr/kWh. NVE mener at prosjektet er lønnsomt ut fra en samfunnsøkonomisk vurdering. Departementet viser til at økonomien i prosjektet uansett er konsesjonærens eget ansvar.

b) Søknaden

AS Eidefoss søker om tillatelse etter § 8 i vannressursloven for å bygge ny inntaksdam, samt heve nivå på normalvannstanden med 3 meter over dagens nivå. Saken omfatter også tillatelse etter industrikonsesjonsloven § 4.

Konsesjon kan bare gis hvis fordelene med tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet, jf. vannressursloven § 25.

c) Tiltakets virkning

Fordelene med tiltaket består i en årlig ny kraftproduksjon på om lag 13 GWh samt en forbedret flomavledningskapasitet slik at det blir holdt en lavere vannstand oppstrøms dammen ved større flomtopper.

Skader og ulemper ved tiltaket er nye fysiske inngrep i form av ny dam og neddemming av et areal på 25 dekar.

d) Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært hørt på vanlig måte av NVE. Det vises til NVEs oppsummering av høringsuttalelsene inntatt foran. På bakgrunn av at ingen av høringsinstansene gikk mot at tillatelse gis, og at det heller ikke fremkom vesentlige merknader som ikke senere er avklart, fant Olje- og energidepartementet ikke behov for noen høring av NVEs innstilling.

e) Departementets vurdering

Området som berøres er sterkt preget av utbygging og reguleringer fra før. Nye inngrep vil i hovedsak bestå av bygging av ny dam nedstrøms eksisterende og oppdemming av noe nytt areal.

Den høyere vannstanden vil medføre et noe større vanddekt areal. Deler av Kleivøya blir også satt under vann. Utbygger påpeker at dette er arealer som også i dag blir berørt ved større sommerflommer og at arealene for det meste består av krattskog, utvasket elvebunn og steinsatt vegskråning. Etter krav fra miljøvernmyndighetene om dokumentasjon for at ingen truet vegetasjon blir ødelagt av neddemmingen, har søkeren fått utarbeidet en rapport som beskriver flora og vegetasjon i området som blir liggende under vann ved heving av inntaksdammen. Rapporten konkluderer med at tiltaket ikke vil ha negative virkninger for botaniske verdier på den berørte strekningen. På bakgrunn av den fremlagte rapporten kan ikke NVE se at konsekvenser for vannkant- eller elveørvegetasjon skulle være av betydning for konsesjonsspørsmålet.

Det omsøkte tiltak vil gi et tilskudd av ny kraft på om lag 13 GWh/år ved å utnytte enda bedre eksisterende vannkraftstruktur. Dette er i tråd med målene i Sem-erklæringen og Stortingets behandling av St.meld. nr 37 (2000-2001) Om vasskrafta og kraftbalansen der det bl.a. ble uttalt: *"Regjeringa vil seia ja til vasskraftprosjekt som gjeld opprusting og utvidingar som ikkje er til nemnande skade for urørt natur."*

I stortingsbehandlingen, jf. Innst. S. nr. 263 (2000-2001), understreker energi- og miljøkomiteen *det potensiale som er i modernisering og opprustning av eksisterende kraftverk, så fremt dette ikke kommer i konflikt med viktige naturverninteresser. Komiteen mener det fortsatt er en rekke opprustninger og utvidelser som ikke er til betydelig skade for urørt natur.*

En ytterligere positiv effekt av det omsøkte tiltaket er at flomavledningskapasiteten ved Eidefoss kraftverk vil bli vesentlig forbedret.

Olje- og energidepartementet anser at fordelene med tiltaket overstiger skadene for private og allmenne interesser som blir berørt. Kravet i vannressursloven § 25 er dermed oppfylt. Det tilrås at AS Eidefoss får konsesjon som omsøkt etter vannressursloven § 8. Det tilrås også gitt tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11.

Det er også nødvendig med konsesjon for erverv av størstedelen av fallet på 3 meter som inngår i den omsøkte hevingen av normalvannstanden i inntaksmagasinet.

Departementet anser at bestemmelsen om forkjøpsrett ut fra sitt formål ikke kan komme til anvendelse på et fall som må erverves i forbindelse med heving av et inntaksmagasin som kun skal gi økt utnyttning i et eksisterende kraftverk med ubegrenset konsesjonstid.

Departementet tilrås at det gis tillatelse til erverv av de gjenstående 2,8 fallmeter.

f) Merknader til de enkelte vilkår

I departementets merknader til endring av vilkår i konsesjonen av 23.02.1978 står det følgende vedrørende revisjon av vilkårene:

"Når det gjelder adgangen til revisjon av vilkårene, har departementet først og fremst tenkt på at det kan bli behov for dette i forbindelse med en ytterligere utbygging av vassdraget. Samtidig kan det være behov for en modernisering av vilkårene. Departementet forutsetter at det har fullmakt til å foreta en slik revisjon."

Olje- og energidepartementet finner å ville bruke denne fullmakten slik at vedlagte vilkår etter vannressursloven blir gjeldende for hele utbyggingen.

Tillatelse etter vannressursloven

Post 1: Vannstand og vannslipping

Vannstanden i inntaksmagasinet skal ligge jevnt på kote 350,5. Det forutsettes at det ikke foregår effektivkjøring.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn, mv.

Det tilrås standardvilkår for denne post. Dette innebærer at detaljerte planer skal godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Post 5: Naturforvaltning

Det tilrås at det fastsettes standardvilkår for naturforvaltning. Dersom det skal gis pålegg i medhold av vilkåret, må dette være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Tiltaket har begrenset omfang i forhold til skadevirkninger. En finner derfor ikke grunnlag for å tilrå pålegg om innbetaling av årlige beløp til kommunen til å fremme jakt, fiske og friluftsliv.

Post 6: Kulturminner

Det tilrås standardvilkår for kulturminner. Dette innebærer at utbygger på vanlig måte må ta den

nødvendige kontakt med kulturminnemyndighetene for å klarere forholdet til kulturminneloven.

Tillatelse etter industrikonsesjonsloven

Det tilrås standardvilkår som er vanlige ved nye ervervskonsesjoner. For post 2, konsesjonsavgifter, anbefaler NVE de satser som er vanlige ved nye søknader i dag. Departementet slutter seg til NVEs tilråding om en årlig avgift på kr 24,- pr. nat.hk. til kommuner.

g) Øvrige merknader

Når det gjelder de enkelte grunneiere som blir berørt, vises det til at dette er privatrettslige forhold som må avklares av utbygger.

Spørsmålet om økt vannstand gir økt risiko for skader på fylkesvegen som går sør for Ottaelva er en sak av privatrettslig karakter som må løses mellom partene.

For øvrig vises det til NVEs innstilling.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. (industrikonsesjonsloven) av 14. desember 1917 nr. 16, gis AS Eidefoss tillatelse til erverv av fallrettigheter i Eidefossen i Vågå kommune.
2. I medhold av lov om vassdrag og grunnvann av 24. november 2000 nr. 82 § 8 jf. § 25, gis AS Eidefoss tillatelse til å heve inntaksdammen for Eidefossen kraftverk i Vågå kommune.
3. I medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 § 11, gis AS Eidefoss tillatelse til virksomhet knyttet til å heve inntaksdammen for Eidefossen kraftverk i Vågå kommune.

Tillatelsene gis på de vilkår som er tatt inn i Olje- og energidepartementets foredrag av 29. august 2003.

41 Vegusdal Kraftverk AS

(Ervervstillatelse for vannfall i Hovlandsdalsåna i Evje og Hornnes kommune og Birkenes kommune, Aust-Agder fylke)

Kongelig resolusjon 5. september 2003.

I Innledning

Vegusdal Kraftverk AS (VK) søkte 05.03.1997 om ervervstillatelse for vannfall i Hovlandsdalsåna i Evje og Hornnes kommune og Birkenes kommune i Aust-Agder. Opprinnelig søkte både Arendal Ener-

giverk AS og VK om ervervstillatelse for vannfall i Hovlandsdalsåna. Arendal Energiverk AS fusjonerte senere med Aust-Agder Kraftverk, som igjen har gått inn i Agder Energi AS. Agder Energi Produksjon AS (AEP) forestår all vannkraftproduksjon i konsernet, og innehar samtlige vassdragskonsesjoner. AEP og VK har i lengre tid ført samtaler og forhandlinger i et forsøk på et samarbeid om utbyggingsinteressene, slik at myndighetene kunne forholde seg til én utbygger. Ved brev av 17.12.02 fra AEP til Olje- og energidepartementet trekker imidlertid kraftselskapet sin søknad av 20.01.1997 om ekspropriasjons- og ervervstillatelse for vannfallet tilbake fra videre behandling i Olje- og energidepartementet. AEP håper VK kan komme videre med sine planer. Dermed foreligger det kun en søknad om ervervstillatelse for vannfall i Hovlandsdalsåna.

II NVEs innstilling

NVEs innstilling av 19.01.1998 er basert på at det i 1997 forelå to ervervssøknader til Hovlandsdalsåna. På denne bakgrunn fant NVE det hensiktsmessig å avklare spørsmålet om ekspropriasjon og erverv av fallrettighetene før melding/søknad om utbygging og regulering eventuelt ble tatt opp til behandling.

I NVEs innstilling av 19.01.1998 heter det:

NVE har mottatt følgende søknad datert 20.01.1997 fra Arendal Energiverk AS om ekspropriasjons- og ervervstillatelse for vannfall i Hovlandsdalsåna:

"I det vi viser til Vassdragsloven av 1940 § 148 nr. 1 og 3, samt industrikonsesjonslovens § 4, søker vi herved om ekspropriasjons- og ervervstillatelse for de fall beskrevet i tabell 1, jf. vedlegg 1.

I tillegg eier søkeren fallet Vikstølvatn-Lislevatn i Håtveitåna som inngår i utbyggingsplanene, jf. beskrivelse nedenfor. Dette utgjør ca. 100 m og 3050 nat.hk. Kopi av hjemmelsdokumenter følger som vedlegg III.

De ovenfornevnte fall fordeler seg på rettighetshavere slik det framgår av vedlegg 1, tabellene 2 til 18. Vi ber om at gitte tillatelser også gjøres gjeldende for eventuelle fall- og rettighetshavere på de aktuelle elvestrekninger som ved feil eller forglemmelse eventuelt ikke er blitt registrert.

Ved beregning av antall nat.hk. er regulert vannføring basert på bestemmende års reguleringskurve for Vikstøl VM. Beregningen er dessuten basert på en sterkere regulering av Kjetevann enn det som er angitt i utbyggingsplanens alternativ B.

Fordelingen av fallene mellom rettighetshaverne på elvestrekningene baserer seg på eiendomsregistret, grenser og høyder angitt i økonomisk kartverk i målestokk 1:5000.

Søker påpeker derfor at beregningene som ligger til grunn for størrelsen på fallene og fordelingen av disse vil måtte gjennomgås nøyer,

og at en slik gjennomgang kan føre til mindre endringer av de angitte størrelser i vedlegg 1. Det kan opplyses at de berørte grunneierne har fått tilsendt ovennevnte fallfordelingsberegninger ved en henvendelse søker rettet til dem i juli/august 1996. I den grad det kan være av betydning for behandlingen av søknaden, kan opplyses at vi i møte med rettighetshaverne 04.09.96 framsatte tilbud om overtakelse av fallene etter minnelig ordning uten at dette har ført fram. Referat fra møtet følger søknaden som vedlegg II.

2. Beskrivelse av prosjektet

Generelt

Hovlandsdalsåna er en sideelv av Uldalsgrenen i Tovdalsvassdraget (1.888 km²) i Aust-Agder fylke. Hovlandsdalsånas felt ved utløpet i Vågsdalsfjorden i Uldalsåna er 163 km² og ligger i Evje og Hornes kommune og Birkenes kommune. Hovlandsdalsåna er i dag berørt av reguleringsinngrep i de øvre deler, i Høvringsvatn og Vikstølvatn gjennom reguleringene som søker etablerte i 1960 og utnyttet av bl.a. Hanefoss kraftverk i Tovdalsvassdraget.

Gjennom arbeidet med Samlet Plan for vassdrag (SP) har flere kraftutbyggingsprosjekter i Tovdalsvassdraget blitt vurdert. Det foreliggende prosjekt i Hovlandsdalsåna omfatter en mindre del av SP-prosjektene, og er en variant av et utbyggingsprosjekt som gjennom siste behandling i SP (St.meld. nr. 60, 1991-92) er plassert i kategori I. SP-prosjektet, heretter kalt alt. A utnytter eksisterende reguleringer i vassdraget og fallet i Hovlandsdalsåna fra Vikstølvatn til utløp i Flatlandsåna i ett nytt kraftverk, - Hovland kraftverk.

Etter en ny vurdering av prosjektet har vi funnet nye løsninger, og det aktuelle alternativ, heretter kalt alt. B, skiller seg på enkelte punkter fra alt. A. Fallet fra Vikstølvatn til Flatland utnyttet i to nye kraftverk, Lislevatn kraftverk og Kjetevatn kraftverk. I tillegg til at eksisterende reguleringer benyttes, etableres et elveinntak i Hovlandsdalsåna og et nytt inntaks- og reguleringsmagasin i Kjetevatn. Etter vurdering fra Direktoratet for Naturforvaltning (DN), brev fra DN 11.03.96), er Arendal Energiverk A/S gitt unntak fra ny behandling i SP for alt. B, som dermed kan konsesjonssøkes.

I det etterfølgende er det beskrevet 2 alternative utbyggingsplaner, Alt. A og Alt. B. Alt. B hovedalternativet, som er det mest omfattende, gir størst kraftproduksjon og har best økonomi.

2.1 Utbygger

Arendal Energiverk A/S er et produksjons- og distribusjonsselskap eid 100% av Arendal kommune. Selskapet produserer ca. 225 GWh (midlere år) fordelt på kraftverkene Hanefoss (ca. 100 GWh) i Tovdalsvassdraget og Evenstad (ca. 125 GWh) i Arendalsvassdraget, og leverer kraft til sluttbrukere i konsesjonsområdet (tidligere Arendal kommune).

2.2 Begrunnelse for prosjektet

Arendal Energiverk A/S ønsker å møte en stigende etterspørsel på kraftmarkedet gjennom en økonomisk forsvarlig økning av egen produksjonskapasitet. Planlegging, konsesjonsbehandling og bygging av vannkraftanlegg er en tidkrevende og kapitalintensiv prosess. Imidlertid krever det aktuelle prosjektet ikke ny behandling i SP og kan realiseres innen et relativt kort tidsperspektiv.

En vesentlig forutsetning for prosjektet er at utbygger tidligere har etablert reguleringsmagasin som de planlagte kraftverk skal utnytte. Utbyggingen vil derfor gi en betydelig bedre utnyttelse av tidligere inngrep og investeringer.

Utbyggingsprosjektet er økonomisk lønnsomt, og er beregnet til å gi ca. 73 GWh/år (1930-60) ny kraft, til en utbyggingskostnad 194 mill. kr (1995).

Arendal Energiverk A/S mener at den heraværende utbygging i Hovlandsdalsåna er et gunstig kraftprosjekt med moderate konsekvenser. Med dagens teknikk og rimelig innsats av avbøtende tiltak, bør prosjektet kunne realiseres.

2.3 Teknisk beskrivelse

Bilag A Oversiktskart

2.3.1 Generelt

Arendal Energiverk A/S har fått utført en forstudie med alternative utbyggingsplaner for Hovlandsdalsåna i Tovdalsvassdraget.

Prosjektet omfatter kraftutbyggingspotensialet på elvestrekningen mellom Vikstølvatnet og Vågsdalsfjorden i Uldalsvassdraget som ligger i Evje og Hornes kommune og Birkenes kommune, Aust-Agder fylke. Hovlandsdalsånas nedslagsfelt ved Vågsdalsfjorden er på 162 km². Normalt årsavløp i området varierer fra ca. 30 l/s/km² nede ved Vågsdalsfjorden til noe over 40 l/s/km² oppe ved Vikstølvatnet, NVE's isohydatkart "Avrenningskart 1987" for normalperioden 1930-1960.

Hoveddata for alternativene (uten restriksjoner)

Hoveddata	Enhet	Alt. A		Alt. B	
		Hovland	Lislevatn kraftverk	Kjetevatn kraftverk	Sum Alt. B
Brutto fallhøyde	m	273	99	152,5	251,5
Driftsvannføring	m ³ /s	8,0	8,0	10,0	
Effektinstallasjon	MW	20	7	13	20
Årsproduksjon (30/60)	GWh	63,7	22,5	50,8	73,3
Investering	mill.kr	178,1	51,2	143,0	194,1
Utbyggingspris	kr/kWh	2,80	2,27	2,81	2,65

Kostnadsoverslaget baserer seg på innhentede priser fra utstyrsleverandører av maskin- og elektrotekniske installasjoner samt erfaringsmateriale fra andre prosjekter. For bygningstekniske arbeider er det benyttet erfaringstall fra utbyggingsprosjekter som er undersøkt i senere tid. Prisnivå er pr. januar 1995.

I produksjonsberegningene er VN 532 Vikstølvatn brukt som referansevanntilstand for dataserien 1930-60. Normalavløpet for dette er oppgitt til å være 96,3 mill. m³/år eller 40,71 l/s/km². (Dette avsnittet er rettet i samsvar med Arendal Energiverks brev datert 12.08.1997).

Nedbørfeltene er planimetrert på kart 1512.II og 1512.III i M711 -kartserien med målestokk 1:50 000. Spesifikt årsavløp er beregnet på grunnlag av NVE's isohydatkart "Avrenningskart 1987" for normalperioden 1930-1960.

For beregning av produksjon og vannføringsforhold er Oslo Energi Konsults simuleringsprogram GENSIM benyttet. Modellen opererer ned døgn som tidsoppløsning og kan si-

mulere kraftverksdriften etter kjørekurve for planlagt drift, minstevannføringer, restvannføring etc.

2.3.A Alternativ A

Avløpet fra i alt 81,8 km² er planlagt utnyttet til kraftproduksjon i en ny kraftstasjon. Kraftverket vil benytte eksisterende reguleringsmagasin.

Vedlagte bilag A.1 gir en oversikt over hvordan Hovlandsdalsåna er tenkt utbygget etter Alt. A.

Planene kan skisseres slik:

1. Hovland kraftstasjon utnytter fallet mellom det eksisterende magasinet Vikstølvatnet på kote 437 og Hovlandsdalsåna (Flatlandsåna) på kote 164.
2. Skutåna tas inn i tilløpstunnelen.

Etablerte reguleringsmagasin i Høvringsvatn og Vikstølvatn utnyttes innenfor konseder- te reguleringsgrenser.

NEDBØRFELT, AVLØP ALT. A

Nr. Felt	Høyde (moh.)	Areal (km ²)	Intensitet l/s/km ²	Avløp mill. m ³
1 Høvringsvatnet	482,63	37,5	40	47,7
2 Vikstølvatnet	436,67	36,2	42	47,9
3 Skutåna	440	8,1	38	9,7
Sum Alt. A Hovland kraftverk		81,8		105,3

MAGASIN ALT. A

Alt. A bruker eksisterende regulering av Vikstølvatn og Høvringsvatn.

Magasin	Areal (km ²)	Nat. vannstand	HRV	LRV	Magasinvolum (mill. m ³)
Høvringsvatn	3,90	481,13	482,63	474,63	22,0
Vikstølvatn	0,61	436,67	436,67	420,67	7,5
Sum alt. A Hovland kraftverk					29,5

VANNVEIER ALT. A

Tilløpssystemet vil bestå av eksisterende tappetunnel fra Vikstølvatnet som stenges med betongpropp med tverrslagsport i utløp til Håttevitsåna. Fra kraftstasjonsområdet drives en 18 m² rørtunnel, lengde 655 m frem til trykktun-

nel som er tenkt utført som TBM-tunnel med D=3,5 m, lengde 10.576 m frem til gjennomslag på forannevnte tappetunnel.

Den nederste del av tilløpet mot kraftstasjonen utføres som trykkrør av stål med diameter D = 2000 mm. Av en total lengde på ca. 695 m, er ca. 655 m frittliggende på fundamenter i rørtun-

nel og ca. 40 m nærmest stasjon på fundamenter i dagen.

I overgangen mellom trykktunnel og rør anlegges betongpropp med rørkonus, grind og adkomstport. Foran proppen sprenges ut stein-fang.

Ved proppen må fjellet injiseres. Fjellets kvalitet må for øvrig vurderes nærmere m.h.p. tetthet.

Trykktunnelen drives på stigning ca. 1:55 fra stasjonsområdet, inntakssjakt D= 1,5 m med lengde ca. 120 m er tenkt boret fra inntaket i Skutåna og ned i tunnelen.

KRAFTSTASJON ALT. A

Kraftstasjonen plasseres i dagen på ca. kote 165 ved Flatelandsåna ca. 700 m øst for Flateland.

I stasjonen er det forutsatt installasjon av 20 MW horisontal Francisturbin, n = 750 0/min, med kuleventil og frekvensregulator.

Max. brutto fallhøyde er ca. 265 m og maksimal slukeevne blir 8,0 m³/s.

Transformator- og bryteranlegg er forutsatt plassert inne i kraftstasjonshallen.

Kraftstasjonsbunn, avløp og adkomstplan plasstøpes, selve kraftstasjonshallen er tenkt ført opp av preparerte betongelementer ev. stålbygg.

For arbeidene i kraftstasjonsbunn må det bygges fangdam mot elva.

VEGER ALT. A

Det må bygges ca. 50 m ny adkomstveg fram til kraftstasjon og trykk/rørtunnel.

STEINTIPPER ALT. A

Totalt volum av løse masser ca. 185.000 m³. Massene som i hovedsak vil bestå av tunnelmasser fra TMB-driften, forutsettes transportert og plassert i tipp ca. 500 m nedenfor kraftstasjonsområdet.

2.3.B ALTERNATIV B (HOVED-ALTERNATIV)

Avløpet fra i alt 123,1 km² planlagt utnyttet til kraftproduksjon i to nye kraftstasjoner. Kraftverkene vil benytte eksisterende reguleringsmagasin samt et nytt reguleringsmagasin.

Vedlagte bilag A.2 gir en oversikt over hvordan Hovlandsdalsåna er tenkt utbygget etter Alt. B.

Planene kan skisseres slik:

1. Lislevatn kraftstasjon utnytter fallet mellom det eksisterende magasinet Vikstølvatn på kote 437 og Lislevatn i Hovlandsdalsåna på kote 338.
2. Store Hovvatn kote 494 i Skutåna overføres til Vikstølvatn.
3. Hovlandsdalsåna tas inn på kote 320 og overføres via en 5.045 m overføringstunnel til Kjetevatn hvor det etableres et nytt reguleringsmagasin.
4. Kjetevatn kraftstasjon utnytter fallet mellom Kjetevatn på kote 317,5 og Hovlandsdalsåna på kote 164 ved Flateland.

Etablerte reguleringsmagasin i Høvringsvatn og Vikstølvatn utnyttes innenfor konseder-te reguleringsgrenser.

Utbyggingsplanene gir økte muligheter til flomdemping i vassdraget idet Kjetevatn brukes som buffermagasin for Hovlandsdalsåna nedenfor inntaket på kote 320.

NEDBØRSFELT, AVLØP ALT. B

Nr	Felt	Høyde (m.o.h.)	Areal (km ²)	Intensitet l/s/km ²	Avløp mill.m ³
1	Høvringsvatn	482,63	37,5	40	47,7
2	Vikstølvatn	436,67	36,2	42	47,9
3	Store Hovvatn	494	6,8	38	8,1
4	(Skutåna)				
5	Hovlandsdalsåna	320	16,6	39	21,7
6	(dalfelt)				
7	Mosbekken	335	2,8	38	3,4
	Nygårdsbekken	355	1,6	36	1,8
	Kjetevatn	317,5	21,6	33	22,8
1-3	Sum Lislevatn kraftverk		80,2		103,7
1-7	Sum Kjetevatn kraftverk		123,1		153,4

MAGASIN ALT. B

Alt. B bruker eksisterende regulering av Vikstølvatn og Høvringsvatn, og i tillegg et nytt inn-

taks- og reguleringsmagasin i Kjetevatn og i Hovlandsdalsåna på kote 320 et nytt inntaksmagasin for overføringen til Kjetevatn.

Magasin	Areal (km ²)	Nat. vannstand	HRV	LRV	Magasinvolum (mill. m ³)
Høvringsvatn	3,90	481,13	482,63	474,63	22,0
Vikstølvatn	0,61	436,67	436,67	420,67	7,5
Inntak Hovlandsdalsåna	0,04	ca. 318	320,0		0,01
Kjetevatn	0,54	316	317,5	315,5	1,0
Sum Alt. B					30,6

NYE MAGASIN

Hovlandsdalsåna avsperreres på ca. kote 320 og avløpet fra Lislevatn kraftverk og uregulert avløp fra dalfeltet overføres til Kjetevatn. Det bygges inntaksdam i betong med fast overløp på kote 320 i Hovlandsdalsåna. Inntaket utformes slik at løsmasser som avsettes foran inntaket kan spyles ut gjennom en tappelupe i dammen. Overføringen gir muligheter for flomdemping i Kjetevatn.

Kjetevatn reguleres ved at det bygges reguleringsdam ved utløpsoset. Dammen er tenkt utført som en fyllingsdam med lengde ca. 200 m og fast overløp på HRV = KOTE 317,5. Damvolum anslås til ca. 7.500 m³. Overløpets lengde er ca. 10 m.

Magasinet er inntaks- og døgnreguleringsmagasin for Kjetevatn kraftverk. Den øverste 1,5 m av magasinet benyttes som buffer til flomdemping.

VANNVEIER ALT. B

Store Hovvatn kote 494 i Skutåna overføres til Store Stangevatn kote 491, via en ca. 600 m lang ø 1200 mm nedgravd rørkulvert. Ved inn- og utløp anlegges kanal i skjæring.

Tilløpssystemet for Lislevatn kraftverk vil bestå av en 14 m² trykktunnel med lengde ca. 985 m drevet på stigning fra stasjonsområdet ved Lislevatn. Tunnelen får gjennomslag til eksisterende tappetunnel som stenges ved utløpet med en betongpropp med tverrslagsport.

Den nederste del av tilløpet mot kraftstasjonen utføres som trykkrør av stål med diameter D = 2000 mm, total lengde ca. 160 m, frittliggende på fundamenter i rørtunnel og i dagen.

Fra kraftstasjonen i dagen føres driftsvannføringen i en avløpskanal ut i Lislevatn og renner ca. 3,5 km i elven ned til inntak kote 325 i Hovlandsdalsåna for overføring til Kjetevatn.

Overføringstunnelen er en 14 m² konvensjonelt drevet tunnel fra Kjetevatn fram til inntaket i Hovlandsdalsåna på kote 320. Lengde er 5.045 m med stigningsforhold ca. 1/500. Inntaket utformes med mulighet til å begrense kapasiteten for å unngå økning av flommer i Kjetevatn. Mosbekken kote 335 og Nygårdsbekken kote 355

tas inn på overføringstunnelen via enkle bekkeinntak og sjakter.

Kjetevatn kraftverk har inntak i Kjetevatn. Tilløpssystemet vil bestå av 14 m² trykktunnel med lengde 2.790 m som drives på stigning fra stasjonsområdet ved Flateland.

Den nederste del av tilløpet mot kraftstasjonen utføres som trykkrør av stål med diameter D = 2000 mm, total lengde ca. 265 m, frittliggende på fundamenter i rørtunnel og i dagen.

For begge kraftverkene anlegges betongpropp med rørhus, grind og adkomstport i overgangen mellom trykktunnel og rør. Foran proppen sprenges ut steinfang, og fjellet injiseres.

KRAFTSTASJONER ALT. B

Lislevatn kraftstasjon plasseres i dagen på ca. kote 339 i området ved vestre ende av Lislevatnet i Lona ca. 50 m vest for Håtveitåna.

I stasjonen er det forutsatt installasjon av en horisontal 7 MW Francisturbin, n = 750 o/min, med kuleventil og frekvensregulator. Fallhøyde er 95 m og maksimal slukeevne blir 8 m³/s.

Kjetevatn kraftstasjon plasseres i dagen på kote 165 ved Flatelandsåna ca. 700 m øst for gården Flateland.

I stasjonen er det forutsatt installasjon av horisontal 13 MW Francisturbin, N = 750 o/min, med kuleventil og frekvensregulator. Fallhøyde er 152 m og maksimal slukeevne blir 10 m³/s. Transformator- og bryteranlegg for begge stasjonene er forutsatt plassert inne i kraftstasjons-hallen. Kraftstasjonsbunn, avløp og adkomstplan plasstøpes. Kraftstasjonshallene er tenkt ført opp av prefabrikerte betongelementer, alternativt stålbygg.

Veger Alt. B

Anleggsområder ligger ved eller i nærheten av eksisterende vegnett (riksveg 42) og nye anleggsveger vil begrense seg til kortere lokale adkomstveger.

Ved Lislevatn bygges adkomstveg fra riksvegen til kraftstasjon og tipp, i alt. ca. 150-200 m.

Ved inntaksmagasinet i Hovlandsdalsåna må riksvegen heves noe pga. inntaksdammen. Det antas at vegen må legges om i en lengde på ca. 0,5 km.

Eksisterende veg til Kjetevatn forsterkes og forlenges langs sørenden av vatnet ca. 500 m, forbi dammen fram til utløpet av overføringstunnelen fra Hovlandsdalsåna. På østsiden av vatnet fram til noen hytter må vegen heves i en lengde på ca. 500 m, vegen vil gi adkomst til inntak og luker for Kjetevatn kraftstasjon.

Ved Flateland benyttes eksisterende vei fram til kraftstasjon og tipp.

Kraftlinjer Alt. B

Lislevatn kraftstasjon ligger ved en 22 kV – linje som forventes å levere: anleggskraft i byggeperioden. Etter utbygging tilknyttes kraftstasjonen eksisterende 66 kV – linje som passerer i sør ved hjelp av ny 66 kV – linje med lengde ca. 1.200 m.

Ved Kjetevatn må det bygges en midlertidig linje for anleggskraft på ca. 1.300 m fra eksisterende 22 kV – nett opp til damsted/inntak. Hvorvidt denne midlertidige linjen gjøres permanent med tanke på forsyning til hytter og lukehus vil bli nærmere vurdert.

Kjetevatn kraftverk tilknyttes en 66 kV – linje som går ca. 5 km sør for stasjonen. Det må bygges en ny 66 kV – linje med lengde ca. 5.800 m hvorav 4.300 m følger traseen til en eksisterende 300 kV – linje. Eksisterende 22 kV nett forventes å levere anleggskraften. Er dette ikke mulig, må den nye tilknytningslinjen bygges før tunnelarbeidene starter.

Steintipper Alt. B

Totalt volum løse masser (tunnelstein) for Lislevatn Kraftverk er ca. 25.000 m³. Steintippen plasseres nord for riksvegen i umiddelbar nærhet av tunnelpåhugget. Det kan også være aktuelt å plassere noe av massene nær kraftstasjonsområdet i reguleringssonen for Lislevatn.

Massene fra overføringstunnelen mellom Hovlandsdalsåna og Kjetevatn er tenkt plassert i en tipp som ligger 100 – 200 m sør for dammen. Det totale volum på steintippen er beregnet til å bli ca. 120.000 m³.

Totalt volum tunnelmasser fra tilløpstunnelen til Kjetevatn kraftverk er ca. 75.000 m³. Massene deponeres i en tipp rett nedenfor kraftstasjonsområdet ved Flateland. Deler av tippmassene kan ev. deponeres i nedlagte massetak i nærområdet.

Tippene vil bli utformet i samråd med landskapsarkitekt.

3. ALTERNATIVE LØSNINGER

En alternativ utbygging av Hovlandsdalsåna er behandlet i Samlet Plan. Her er fallet tenkt utnyttet ved hjelp av en kraftstasjon på 16,5 MW beliggende i fjell ved Hovland. Tilløpstunnelen opp til inntak i Vikstølvatnet er ca. 7 m lang og tar inn Skutåna. Den dykkende avløpstunnelen er 3,9 km lang og har utløp ved Flateland. Denne utbyggingen er i omfang lik det beskrevne

Alt. A og ville gi en årlig produksjon på 61,5 Gwh hvorav 49,9 Gwh ville være vinterkraft.

De ovenfor nevnte alternativ vil gi dårligere økonomi enn Alt. B.

Alt. B har i tillegg muligheten til en etappevis utbygging, videre kan en ytterligere bearbeiding av alternativet gi ytterligere forbedringer ved overføring av tilleggsfelter til Kjetevatn kraftverk.

4. FRAMDRIFTSPLAN

Søker har utredet prosjektet siden februar 1996. Den tekniske delen har Oslo Energi Konsult AS stått for, mens miljøsidene er utredet av Enco AS. Melding etter plan- og bygningsloven er ferdig utarbeidet. For å spare tid har vi benyttet sesongene i 1996 til miljøundersøkelser i marka. På dette grunnlag har vi forventninger om at en konsesjonsøknad vil kunne foreligge høsten 1997, og at en konsesjonstildeling vil kunne komme sent på året i 1998. Utbyggingen vil etter dette bli gjennomført i tidsrommet 1999-2001.

5. TIDLIGERE TILDELT KONSESJONER

Arendal energiverk AS – Oversikt konsesjoner

Omsetningskonsesjon 15.07.93.

Områdekonsesjon 31.01.92.

Anleggskonsesjon (jf. liste) 31.01.92.

Fjernvarmekonsesjon 31.01.92.

Anleggskonsesjon 66 kV – linje Evenstad – Torbjørnsbu 06.04.95.

Anleggskonsesjon Torbjørnsbu transformator 13.03.95.

Ervervstillatelse vedr. Evenstad kraftstasjon 14.11.80.

Diverse reguleringskonsesjoner gitt til AVB diverse datoer.

Tillatelse – regulering og utbygging av Uldalsvassdraget 22.03.57.

Tillatelse til å regulere Eptevann/Homstølvann 01.08.69.

Unntak fra konsesjonsplikt ved omdannelse til aksjeselskap."

NVE har også mottatt en søknad datert 5. mars 1997 fra Vegusdal kraftverk A/S om ervervstillatelse for vannfall i Hovlandsdalsåna:

"1. Innledning

1.1 Introduksjon

Denne søknad er utarbeidet av initiativtagerne til Vegusdal Kraftverk AS (selskapet) i samarbeid med selskapets rådgiver og tilrettelegger Credit-Service ASA.

Vegusdal Kraftverk AS' målsetning er å foreta utbygging av Hovlandselva for kraftproduksjon. Selskapets erfaring og kompetanse mht. utbygging av vassdrag er begrenset. Selskapet vil derfor knytte til seg ekspertise på de områdene dette er nødvedig.

Vegusdal Kraftverk AS er kjent med at Arendal Energiverk AS (AEV) har søkt om erverv og ekspropriasjon av de fallrettighetene som selskapet i dag kontrollerer og at AEV på et tidligere tidspunkt har ervervet fallrettighetene fra Vikstølvann til Lisle vann (tilhører vassdraget). Det er selskapets hensikt å legge forholdene til rette for et samarbeid eller en felles utbygging med Arendal Energiverk AS. Initiativtagerne har vært i kontakt med AEV, men et konkret samarbeid har så langt ikke vært diskutert.

1.2 Søknad om konsesjon for erverv av fallrettigheter

Vegusdal Kraftverk AS søker herved om konsesjon iht. Industrikonsesjonsloven av 1917 for erverv av fallrettigheter i Hovlandselva fra Lisle vann til Vågsdalsfjorden slik beskrevet i vedlegg 1. Fallrettighetene kontrolleres i dag av selskapet etter overdragelse gjennom frivillig avtale inngått 05.02.97. Fallrettighetene er foreløpig beregnet til å utgjøre ca. 175 fallmeter og ca. 6.791 naturhestekrefter.

Disse fallrettighetene kan benyttes i 2 utbyggingsalternativer:

1.2.1 Alternativ 1. Hovland Kraftverk

I dette alternativet har Selskapet planlagt å benytte fallrettighetene som det kontrollerer sammen med fallrettighetene som Arendal Energiverk AS besitter. Fallrettighetene til Arendal Energiverk AS har vi fått opplyst utgjør ca. 101 fallmeter og ca. 3,050 naturhestekrefter. Foreløpige beregninger viser at alternativ 1 gir best økonomi.

1.2.2 Alternativ 2. Flateland Kraftverk

I dette alternativet har Selskapet planlagt å benytte fallrettighetene som det kontrollerer. Foreløpige beregninger viser at alternativ 2 har en høyere relativ utbyggingskostnad.

2. Beskrivelse av situasjonen

2.1 Bakgrunn

Gjennom liberaliseringen av overføring og transport av kraft, er betydningen av geografisk beliggenhet for kraftkilden redusert. Det er derfor vanskelig for kommuner i dag å påberope seg nødvendigheten av å bygge ut vassdrag for å sikre lokal levering av kraft til kommunen. Hvis kommunen ikke har tilstrekkelig produksjon til å dekke eget forbruk, kan den kjøpe kraft i markedet og få den transportert til kommunen over linjenettet.

2.2 Initiativtagere

Vegusdal Kraftverk AS er dannet av en gruppe private grunneiere i Evje og Hornnes, og Birkenes kommune, som eier fallrettigheter i Hovlandsvassdraget. Grunneierne har overdratt fallrettighetene til Vegusdal Kraftverk AS. Alle

grunneiere eier aksjer i Selskapet, der Sigmund Aune er styreformann.

2.3 Rådgivere

Credit-Service ASA og datterselskapet CS Fonds AS som er autorisert fondsmeglerselskap, er engasjert som rådgiver for Vegusdal Kraftverk AS. Credit-Service ASA ble etablert i 1961 og er i dag eiet av ca. 100 aksjonærer. Selskapet har i 1990-årene tilrettelagt nyetablering og kapitalutvidelser i ca. 25 prosjekter/selskaper. Samlet egenkapital som er tilført disse prosjektene/selskapene ligger i størrelsesorden NOK 500 mill., med en spredning fra ca. NOK 2 mill. til ca. NOK 100 mill. pr. prosjekt/selskap. I tillegg har Credit-Service ASA tilrettelagt lånekapital til prosjekter/selskaper av tilsvarende størrelse. Det vises i den forbindelse til at Credit-Service ASA i de senere årene bl.a. var med på etableringen av TV2 i Norge, innhenting av betydelig kapital til Kjell Inge Røkke og Resource Group International, finansierte ca. 10 norske spillefilmer, samt strukturerte og meglet kapital til supply og standby-fartøy i Nordsjøen. Credit-Service ASA vil som rådgiver være delaktig i utarbeidelse av strategi, utarbeidelse av søknader, forhandlinger, kontakt med myndigheter, utarbeidelse av finansieringsstruktur, og innhenting av kapital m.m. Advokat Helge Wigemyr i advokatfirmaet Wangensteen, Wigemyr, Fegran & Eriksen DA vil bli benyttet som selskapets juridiske rådgiver.

2.4 Kapitalbehov

Vegusdal Kraftverk AS er i dag ikke kapitalisert for å gjennomføre en utbygging av Hovlandsvassdraget. Credit-Service ASA og Vegusdal Kraftverk AS ser at det vil oppstå behov for betydelig kapital senere i prosessen, og har lagt opp planer for innhenting av nødvendige midler. Credit-Service ASA har opprettet dialog med både strategiske og finansielle investorer. Interessen hos investorer vurderes som stor.

Under vil vi skissere hvordan Selskapet har tenkt å foreta en gradvis oppkapitalisering:

Ved en eventuell konsesjon for erverv av fallrettighetene, vil neste fase være innsendelse av forhåndsmelding og utarbeidelse av søknad om konsesjon for utbygging av vassdraget. På dette stadiet vil det være nødvendig å leie inn nødvendig ekstern ekspertise for å foreta mer detaljerte undersøkelser og beregninger. Selskapet er kjent med at det er flere konsulentfirmaer i Norge som har den nødvendige ekspertise på utredning av utbygging av vassdrag. Resultatet av undersøkelsene og beregningene vil bli vurdert for Selskapet eventuelt sender inn søknad om konsesjon for utbygging av vassdraget.

Kostnadene ved utarbeidelse av konsesjons-søknad om utbygging inkludert utredninger, vil bli finansiert ved å gjennomføre en emisjon i Vegusdal Kraftverk AS som tilfører den nødvendige arbeidskapital. Det antas at emisjonsbelø-

pet på dette stadiet vil ligge i størrelsesorden NOK 2-5 mill.

Ved en eventuell konsesjonsgivelse for utbygging av vassdraget, vil det igjen oppstå behov for kapital til selve utbyggingen. Credit-Service ASA vil på dette stadiet gjennomføre en emisjon i Vegusdal Kraftverk AS for å tilføre den nødvendige egenkapital. I tillegg vil Selskapet innhente fremmedkapital gjennom opptak av lån eller utstedelse av obligasjon.

3. Beskrivelse av prosjektet

3.1 Sammendrag

Hovlandsvassdraget ligger nord-vest i Birkenes kommune og øst i Evje og Hornnes kommune i Aust-Agder fylke. Den delen av nedbørsfeltet som i dag utnyttes i forbindelse med eksisterende reguleringer, er ca. 87 km² og har en naturlig drenering mot Skjeggedalsvassdraget.

Hovlandsvassdraget representerer ca. 276 fallmeter med en total energi på ca. 9.841 naturhesterkrefter. Vegusdal Kraftverk AS kontrollerer ca. 6.791 naturhesterkrefter (ca. 69%). Arendal Energiverk AS kontrollerer de resterende fallrettighetene (ca. 3.050 naturhesterkrefter). Fallrettighetene er geografisk samlet hver for seg og muligjør utbygging i to alternativer:

Hovland Kraftverk og Flateland Kraftverk. Foreløpige studier viser at den beste løsningen er en utbygging av vassdraget gjennom Hovland Kraftverk. Total kraftproduksjon pr. år for Hovland Kraftverk er beregnet til ca. 71,2 GWh/år (basert på normalperioden 1930-1960). Foreløpig utbyggingskostnad for dette alternativet er beregnet til ca. NOK 190 mill. Dette representerer en utbyggingskostnad på 2,67 NOK/KWh.

Planlagt utbygging kan slik tidligere nevnt gjennomføres i 2 alternativer:

Alt. 1 Hovland Kraftstasjon, med inntak i Vikstølvann og avløp rett i Vågsdalsfjorden.

Alt. 2 Flateland Kraftstasjon, med inntak i Kjetevann og avløp rett i Vågsdalsfjorden.

I sammenheng med ovennevnte planlegges følgende prosjekter:

Alternativ 1. Hovland Kraftverk

- Inntak ved Vikstølvann
- Bekkeinntak for Skutåna, Mosbekken og Nygårdsbekken
- Utslipp ved Vågsdalsfjorden
- Tilsig til tilløpstunnelen ved Hovland Kraftstasjon
- Dam ved Brokevatna
- Overføring av Brokevatna til Store Hovatn

Alternativ 2. Flateland Kraftverk

- Dam ved Hovlandsdalen
- Magasin ved Hovlandsdalen
- Inntak ved Hovlandsdalen

- Bekkeinntak for Mosbekken og Nygårdsbekken
- Utløp ved Kjetevann
- Magasin ved Kjetevann
- Dam ved Kjetevann
- Innløp ved Kjetevann
- Utløp ved Vågsdalsfjorden
- Dam ved Brokevatna
- Overføring av Brokevatna til Store Hovatn
- Ny riksvei 42 i ca. 500 m
- Ny vei ved Kjetevann i ca. 500 m

I forbindelse med tidligere konsesjonssøknad vedrørende Tovdalsvassdraget innsendt i 1978, ble det utført en rekke konsekvensutredninger. Selv om dagens prosjekt avviker en del, antas det at deler av disse konsekvensutredningene fortsatt er relevante. Disse vil bli oppdatert og supplert med nye utredninger etter behov.

3.2 Økonomi

Det er Selskapets vurdering at prosjektet basert på forventet prisnivå på kraft og foreløpige kostnadskalkyler er lønnsomt.

3.3 Samlet plan

Utbyggingen av Hovlandsåna er behandlet i Samlet Plan under Tovdalsvassdraget. Fallet er her planlagt utnyttet ved en kraftstasjon ved Hovland med en effekt på 16,5 MW. Denne planlagte kraftstasjonen er planlagt beliggende i fjell.

4. Alternativ 1. Hovland kraftverk

4.1 Introduksjon

Kraftverket er planlagt for å utnytte fallet i Hovlandsvassdraget mellom magasin Vikstølvann kote 437 og Vågsdalsfjorden kote 161, der antall brutto fallmeter er ca. 276 m. Oversiktskart følger i vedlegg 2.

Den planlagte tilløpstunnelen vil ha sitt inntak i Vikstølvann og bli ca. 6.820 m lang og er beregnet med et tverrsnitt på ca. 14 m². Det planlegges et tverrslag ved Mosbekken ved Myklebostad. Tunnelen er planlagt drevet i begge retninger. For enden av tilløpstunnel sprenges sandfang og svingsjakt. Ved Vikstølvann planlegges sprengt en lukesjakt, og montering av en avstengningsluke.

Tre bekker er planlagt ført inn i tilløpstunnelen:

- Skuteåna med nedslagsfelt på 11,2 km² og årsavløp på 13,3 mill. m³
- Mosbekken med nedslagsfelt på 3,5 km² og årsavløp på 4,1 mill. m³
- Nygårdsbekken med nedslagsfelt på 2,4 km² og årsavløp på 2,6 mill. m³.

Overføring av Brokevatna:

Brokevatna kote 512 med nedslagsfelt på 3,8 km² og årsavløp på 4,2 mill. m³ er planlagt overført til Store Hovatn kote 494 via utgravd/

sprengt 300 m lang kanal. Brokevatna planlegges demmet opp ved utløpet ved en 2 m høy og 25 m lang steinfyllingsdam.

Fra tilløpstunnelen ledes vannet gjennom en trykksjakt på ca. 320 m gjennom en kort trykk-tunnel fram til nedre sandfang. Vannet er tenkt ført gjennom en stålført trykksjakt med en diameter på ca. 1,8 m og lengde på ca. 70 m fram til kraftstasjonen.

Hovland kraftstasjon er tenkt plassert ca. 750 m inne i Hovlandsfjellet. Adkomsten til kraftstasjonen vil bli gjennom en adkomsttunnel med et tverrsnitt på ca. 18 m². Ved inngangen

støpes et enklere portalbygg. Like foran kraftstasjonen sprenges transporttunneler fram til sandfang, konus og ned til avløpstunnelen. Avløpstunnelen som planlegges vil bli ca. 4.050 m lang med et tverrsnitt på ca. 14 m². Fra utslaget og fram til Flatlansåna planlegges det en ca. 120 m lang kanal.

I kraftstasjonshallen planlegges det sprengt ut ca. 6.000 m³ fjell. Det planlegges installert et aggregat med en ydelse på ca. 20 MW ved Q = 8,0 m³/s og max fallhøyde. En forventer en brukstid på ca. 3.700 timer.

4.2 Alternativ 1. Estimert nedbørsfelt, magasin:

Magasin	Høyde	LRV	HRV	Volum Mill m ³
Høvringen	481	472	482	22
Vikstølvann	437	420	436	7,5
Sum				29,5

LRV: Laveste regulerte vannstand

HRV: Høyeste regulerte vannstand

4.3 Alternativ 1. Estimert nedbørsfelt, avløp:

Feltets navn	Inntakskote ca. moh	Areal km ²	Spesifikt avløp L/s/km ²	Midlere avløp	
				m ³ /s	Mm ³ /år
Høvringvann	481,5	36,7	40,9	1,52	47,7
Vikstølvann	437,0	36,9	38,0	1,51	47,9
Brokevatna	512,0	3,8	38,0	0,14	4,2
Skuteåna	441,0	11,2	38,0	0,43	13,3
Mosbekken	425,0	3,5	38,0	0,13	4,1
Nygårdsbekken	462,0	2,4	38,0	0,09	2,6
Sum		94,5	38,5	3,82	119,8

4.4 Data for Hovland kraftverk

Midlere totalproduksjon 71,2 GWh/år

4.4.1 Estimerte tilløpsdata:

Nedbørsfelt	94,5 km ²
Spesifikt avløp	38,5 L/sek/km ²
Midlere tilløp inklusive flomtap ved inntakene	119,8 Mm ³
Reguleringsgrad	24,6%

4.4.4 Estimert utbyggingskostnad

Total utbyggingskostnad 190 mill. kr
Utbyggingskostnad (kr/KWh) 2,67

4.4.2 Estimerte stasjonsdata:

Midlere brutto fallhøyde	265,5 m
Installasjonen ved midlere fallhøyde	20 MW
Maksimal slukeevne ved midlere fallhøyde	8,0 M ³ /s
Brukstid	3.700 timer

4.5 Alternativ 1. Adkomstveier

Den planlagte adkomsttunnelen til Hovland kraftverk vil ligge i nærheten av riksvei 42 mellom Arendal og Evje. Adkomst til tverrslaget ved Myklebostad vil bli ved en eksisterende skogsbilvei, som må forbedres. Adkomsten til utløpstunnelen ved Flateland vil gå langs en god bilvei, som også må forbedres. Adkomst til inntaket ved Nygårdsbekken vil bli ved en traktorvei, som må bygges om dersom behovet melder seg. Samtlige veier vil bli gjenstand for forbedringer av ulik grad, slik at de blir kjørbare med nødvendig anleggsutstyr. Adkomsten til tverrslaget ved Nygårdsbekken anses som vanskelig, og her kan det bli aktuelt med ny anleggsvei fra riksvei 42 til anleggsområdet.

4.4.3 Estimert produksjon:

Midlere vinterproduksjon	57,8 GWh/år
Midlere sommerproduksjon	13,4 GWh/år

4.6 Alternativ 1. Kraftlinjer

Kraften er planlagt transformert opp til 66 kV inne i kraftstasjonen og deretter ført ut på enfase kabler og koblet inn på en 66 kV linje til Evje. Kraftstasjonen er planlagt fjernstyrt. Hovland Kraftstasjon er planlagt tilknyttet en 66 kV linje som går 2,5 km rett syd for kraftstasjonen. Traseen for denne linjen kan ha to alternativer:

- a) Fra Hovland kraftstasjon retning rett syd i ca. 300 m og deretter vil den følge en skogsbilvei rett østover mot Vegusdal parallelt med vei til Austre Haukom. Tilkobling på 66 kV linje er planlagt i enden av Vrålsdal, og estimert total lengde på traseen er ca. 5.200 m.
- b) Fra Hovland kraftstasjon retning rett syd mot Tveitheia, retning Høydalen hvor tilkobling til 66 kV linje er planlagt ved Høydalstjønn. Estimert total lengde på denne traseen er ca. 2.800 m.

4.7 Alternativ 1. Kraft i anleggsperioden

Til anleggsområdet ved Hovland Kraftstasjon er det planlagt å strekke en midlertidig 22 kV linje fra eksisterende 22 kV linje i Hovlandsdalen, og estimert lengde på denne er ca. 400 m. Til anleggsområdet ved tverrslag Myklebostad vil man ta strøm fra eksisterende avgrening fra 22 kV linje ved Mosbekk grustak, og lengde på dette strekket er ca. 800 m. Ved anleggsområdet utløp Flateland vil tilkobling skje via eksisterende opplegg ved Flateland og lengde vil være ca. 500 m. Ved innløpet ved Vikstølvann er tilkobling for anleggstrøm påtenkt ved eksisterende opplegg ved gården Vikstøl, og lengde vil være ca. 450 m.

5. Alternativ 2. Flateland kraftverk

5.1 Introduksjon

Det planlagte kraftverket vil utnytte fallet fra Kjetevann kote 314 og Vågsdalsfjorden kote 161, brutto ca. 153 fallmeter. Oversiktskart følger i vedlegg 3.

Tilløpstunnelen som vil ha sitt inntak i Kjetevann har et tverrsnitt på ca. 18 m². For enden av tilløpstunnelen planlegges sprengt en lukesjakt og montert en avstegningsluke. For overføring

av feltene Høvringen, Vikstølvann, Lislevann og Skuteåna sprenges en tunnel fra nytt magasin Myklebostad langs Hovlandsdalen som vil være ca. 4.984 m lang og drives fra et tverrslag i Nygårdsdalen øst for Myklebostad. Tunnelen er planlagt å ha et tverrsnitt på ca. 14 m. Inntaket vil være utstyrt med varegrind og hurtiglukkende luke.

To bekker er planlagt ført inn på overføringstunnelen:

- Mosbekken med nedslagsfelt på 3,5 km² og et årsavløp på 4,2 Mm³
- Nygårdsbekken med et nedslagsfelt på 2,4 km² og et årsavløp på 2,6 Mm³.

Overføring av Brokevatna:

Brokevatna kote 512 med nedslagsfelt på 3,8 km² med et årsavløp på 4,2 mill. m³ overføres til Store Hovatn kote 494 via utgravd/sprengt 300 m lang kanal. Brokevatna planlegges demmet opp ved utløpet med en 2 m høy og 25 m lang steinfyllingsdam.

Ved Kjetevann sprenges en lukesjakt og her monteres en avstegningsluke. Tilløpstunnelen er planlagt å bli ca. 680 m lang. Fra sandfanget for enden av tilløpstunnelen ledes vannet gjennom en ca. 155 m lang trykksjakt, videre gjennom en kort trykktunnel og fram til nedre sandfang. Herfra føres vannet gjennom en ca. 63 m lang stålforet trykksjakt med en diameter på ca. 2 m fram til turbinen. Kraftstasjonen vil ligge i fjell og vil ha en adkomsttunnel som er ca. 470 m lang med et tverrsnitt på ca. 18 m². I foreskjerinngen støpes et enkelt portalbygg. Like foran stasjonen sprenges transporttunneler fram til konus, sandfang og ned til avløpstunnel. Tunnelen ned til avløpstunnel er senere planlagt brukt til svingkammer. Avløpstunnelen som planlegges vil bli ca. 2.250 m lang og vil ha et tverrsnitt på ca. 14 m². Avløpstunnelen vil ende ut ved Flateland og munne ut i Vågsdalsfjorden gjennom en ca. 120 m lang kanal. I kraftstasjonshallen sprenges ut ca. 5.000 m³ fjell. Det planlegges installert et horisontalt aggregat med en ytelse på 12 MW ved Q_{max} = 9,5 m³/s og max fallhøyde.

5.2 Alternativ 2. Estimert nedbørsfelt, magasin:

Magasin	Høyde	LRV	HRV	Volum Mill m ³
Høvringen.....	481	472	482	22
Vikstølvann.....	437	420	436	7,5
Hovlandsdalen.....	320	320	323	0,02
Kjetevann.....	316	314	318	2,0
Sum				31,5

5.3 *Alternativ 2. Estimert nedbørsfelt, Avløp:*

Feltets navn	Inntakskote ca. moh	Areal km ²	Spesifikt avløp L/s/km ²	Midlere avløp	
				m ³ /s	Mm ³ /år
Høvringvann.....	481,5	36,7	40,9	1,52	47,7
Vikstølvann.....	437,0	36,9	38,0	1,51	47,9
Brokevatna	512,0	3,8	38,0	0,14	4,2
Skuteåna	441,0	11,2	38,0	0,43	13,3
Mosbekken.....	425,0	3,5	38,0	0,13	4,1
Nygårdsbekken.....	462,0	2,4	37,0	0,08	2,6
Kjetevann	314,0	16,3	33,0	0,57	17,2
Hovlandsdalen.....	320,0	9,2	38,0	0,35	10,9
Sum		120,3	37,6	4,73	147,9

5.4 *Data for Flateland kraftverk*5.4.1 *Estimerte tilløpsdata:*

Nedbørsfelt	120,8 km ²
Spesifikt avløp	37,6 L/sek/km ²
Midlere tilløp inklusive flom- tap ved inntakene	147,9 Mm ³
Reguleringsgrad	21,3 %

5.4.2 *Estimerte stasjonsdata:*

Midlere brutto fallhøyde	152 m
Installasjonen ved midlere fallhøyde	13 MW
Maksimal slukeevne ved midlere fallhøyde	10,0 Mm ³ /s
Brukstid	3.850 timer

5.4.3 *Estimert produksjon:*

Midlere vinterproduksjon	40,6 GWh/år
Midlere sommerproduksjon	9,4 GWh/år
Midlere totalproduksjon	50,0 GWh/år

5.4.4 *Estimert utbyggingskostnad:*

Total utbyggingskostnad	149 mill. kr
Utbyggingskostnad (kr/KWh)	2,98

5.5 *Alternativ 2. Adkomstveier*

Overføringstunnelen ved Myklebostad vil være lett tilgjengelig fra riksvei 42. Tverrslaget i Nygårdsbekken anses som vanskelig, og her kan det bli aktuelt med ny anleggsvei til anleggsområdet. Denne anleggsveien er planlagt tilkoblet riksvei 42. Anleggsveien til Kjetevann er planlagt på en eldre skogsbilvei som må forbedres for å kunne ta tyngre kjøretøyer. Adkomsttunnelen ved nytt Flateland Kraftverk er planlagt nådd via ny adkomstvei fra riksvei 42 ved Kjørkemoen med bru over Hovlandselva. Ved ny regulering av Kjetevann vil dette medføre at en må heve veien langs vannet. Riksvei 42 må legges om i forbindelse med eventuell oppdemning av magasin ved Myklebostad i en lengde på ca. 900 m.

5.6 *Alternativ 2. Kraftlinjer*

Kraften er planlagt transformert opp til 66 kV inne i kraftstasjonen og deretter ført ut på enfase kabler og koblet inn på en overføringslinje til Aust-Agder Kraftverk. Kraftstasjonen er planlagt fjernstyrt. Flateland Kraftverk er planlagt tilknyttet en 66 kV linje som går 3,7 km rett syd for kraftstasjonen. Traseen for denne linjen har to alternativer:

- Fra Flateland kraftstasjon til Kjørkemoen og langs vei fra Vegusdal til Austre Haukom. Tilkobling til 66 kV linje er planlagt i enden av Vrålsdal. Estimert lengde på denne nye traseen er ca. 4.600 m.
- Fra Flateland Kraftverk legges traseen rett øst mot eksisterende 300 kV linje i en lengde av ca. 1.300 m, deretter følges denne traseen i en lengde av ca. 4.900 m, og estimert total lengde på denne nye traseen er ca. 6.200 m.

5.7 *Alternativ 2. Kraft i anleggsperioden*

Til anleggsområdet ved Kjetevann planlegges det strekt en midlertidig 22 kV linje fra eksisterende 22 kV linje i Hovlandsdalen i en lengde på ca. 1.400 m. Etterbruk av denne linjen til hytter etc. vil være aktuelt. Til anleggsområdet kraftstasjonen ved Kjørkemoen planlegges det strekt en linje til eksisterende 22 kV linje i en lengde av ca. 450 m.

6. *Tilleggsprosjekter*6.1 *Overføringsmagasin i Hovlandsdalen*

Overføringsmagasinet er planlagt plassert 1.300 m vest for Myklebostad i Hovlandsdalen. I dag går riksvei 42 gjennom området som er planlagt neddemt. Inntaksmagasinet er planlagt på kote 320. Grunnforholdene i bassenget består stort sett av humusmasse, og vil gå i forråtnelse og utvasking ved oppdemning. Bassenget vil ligge like ved større trafikkert riksvei og planlegges derfor behandlet av landskapsarkitekter på en grundig måte. Uttaking av humusmasse, jord, myr, etc. vil bli fortløpende vurdert.

Reguleringshøyde planlagt i Hovlandsdalen:

Sted	LRV	HRV	Volum Mm ³
Hovlandsdalen overføringsmagasin	320	323	0,02

6.2 Dam i Hovlandsdalen

Dammen er planlagt konstruert som massiv betongdam, med en maksimal høyde på 5 m. Det er fjell i dagen i elveleiet og på begge elvebredder. For ikke å øke flomoppstuvningen i fremtiden i øvre ende av overføringsmagasinet, er dammen planlagt utstyrt med luker med tilstrekkelig kapasitet for å hindre dette. Den vil også bli utstyrt med bunnavløp for bruk i byggetiden og eventuelt ved senere behov. I dammen planlegges installert en tappeinnretning som muliggjør nøye kontroll med tappingen og som tillater en tapping som tilfredsstillende pålegg om

minstevannføring nedover Hovlandsdalen. Inntaksmagasinet plassering fører til at riksvei 42 må legges høyere i terrenget, fra Mosbekk grustak og i en lengde av ca. 450 m mot Evje.

6.3 Regulering av Kjetevann

Kjetevann ligger like ved Vegusdal, og vannet renner i dag ut i Hovlandsvassdraget ved Skåre. Vannet ligger på nivå 316 moh og har tilsig fra området rundt Førevann som ligger på nivå 414 moh. Nedslagsfeltet for områdene er 11,2 km² og har et årsavløp på 12,9 Mm³.

Sted	LRV	HRV	Volum Mm ³
Kjetevann	314	318	2,0

Kjetevann er et langgrunt vann slik at en LRV lavere enn 313 sannsynligvis ikke vil være en god løsning. Ved en oppdemning på 4 m, vil en få ca. 2,0 Mm³ vann. Det vil bli foretatt bunnoppmåling av Kjetevann. I tillegg til ovennevnte nedslagsfelt kommer nedslagsfeltet fra Vikstølvann, Lisle vann, Skuteåna, Mosbekken og Nygardsbekken som fører til ytterligere i nedslagsfelt og magasiner.

- Neddemte områder
- Kraftlinjer

6.5.2 Midlertidige anlegg:

- Riggområder
- Brakker, kontor, verksted
- Brakkerigger
- Annet

6.4 Dam ved Kjetevann

Inntaksdammen ved Kjetevann planlegges plassert på toppen av utløpet fra Kjetevann. Dammen oppføres som massiv betongdam. Det er fjell i dagen på høyre og venstre elveleie og i hele traseen til den påtenkte får en max høyde på ca. 5 m. For ikke å øke flomoppstuvningen, er den utstyrt med en reguleringsluke med tilstrekkelig tappekapasitet. Tappekapasiteten gjennom luke og overløpsterskel lages så stor at den er tilstrekkelig for flomsikring.

6.5.3 Alternativ 1. Midlertidige anlegg, Hovland Kraftverk

Hovedriggen for anleggsdriften er planlagt plassert på riggområdet ved adkomsttunnelen til Hovland Kraftverk. Den vil omfatte kontorer, verksted, forlegningsbrakker og lagerområder. Det planlegges helårsdrift så lenge driften pågår. Arealer som planlegges benyttet representerer ca. 18 da.

For tverrslaget ved Mosbekken ved Myklebostad er det tenkt rigget for helårsdrift. Her vil det bli etablert kontorer, verksted, lager og eventuelt forlegningsbrakker. Arealbehovet for denne riggen representerer ca. 4 da.

6.5 Arealbruk/områdedisponering

Arealbruken for prosjektet kan deles i to faser, provisoriske bygg for anleggsperioden og permanente byggverk. Ved enten nytt Hovland Kraftverk eller Flateland Kraftverk vil portalbygget inneholde rom for nødaggregat og ventilasjon. Ellers planlegges portalbygget å bli et enkelt bygg.

6.5.4 Alternativ 2. Midlertidige anlegg, Flateland Kraftverk

Hovedriggen planlegges plassert på en nedlagt militær lagerenhet med flere påstående bygninger. Avstand fra dette sted og til adkomsttunnel er ca. 300 m. Arealbehov representerer ca. 15 da. I tillegg forventes opprettet en mindre rigg i umiddelbar nærhet av adkomsttunnel.

For anleggfeltet på Kjetevann forlegges en mindre rigg med kontorer, lager, verksted mm. Arealbehov representerer ca. 4 da.

Alle riggområdene vil bli ryddet etter ferdig utbygging.

6.5.1 Permanente byggverk:

- Portalbygg i adkomsttunnel
- Massedeponier
- Veier
- Dammer
- Bekkeinntak med inntaksluker og varegrinder

6.6 Massedeponier

6.6.1 Alternativ 1. Massedeponier, Hovland Kraftverk

Hovedmengden av sprengstein til den nye overføringstunnelen vil komme ut gjennom tverrslaget ved Mosbekken, Myklebostad. Planlagt deponiområde er anlagt i samarbeid med grunneiere og Hovlandsdalen grunneierlag, ut i fra de planer som her er framlagt. Deponimassene er planlagt gjenbrukt gjennom avtale med lokalt etablert masseselskap, til formål utvikling av lokale arbeidsplasser etter anleggets slutt. Det samme konsept tillegges også bruken av deponimassene av sprengstein ved kraftstasjonen. Ved Hovland kraftstasjon vil all sprengstein komme ut gjennom adkomsttunnelen, herunder også en god del av avløpstunnelens sprengstein. Denne forvaltes som nevnt ovenfor.

Ved utløpstunnelen ved Flateland er det planlagt transportvei til deponering av sprengstein i tidligere grustak, og lavereliggende områder langs elvas nordre bredd som senere er påtenkt benyttet til campingplass. Noe sprengstein vil medgå til plastring av kanalen fra tunnelåpning og fram til Flatlandselva. En må forvente at en del sprengstein medgår til plastring av elveleie ned mot utløpet av Vågsdalsfjorden.

Tippmassene planlegges plassert i nærheten av hovedinngang til kraftstasjonen og ved utløpet ved Flateland for plastring og løfting av terreng, med påfølgende påkjøring av jordmasser. Tippmassen ved hovedinngangen ved Hovland kraftstasjon er påtenkt brukt til knusing og som bruksmasse. Ved tverrslaget ved Myklebostad er tippmassene påtenkt samme bruk som ved kraftstasjonen. De største massene forventes deponert her.

6.6.2 Alternativ 2. Massedeponier, Flateland Kraftverk

Hovedmengden av sprengstein fra den nye kraftstasjonen vil komme ut gjennom adkomsttunnelen. Planlagt deponiområde ligger rett øst for adkomsttunnelen. Steinmassene er her planlagt fylt ut og planert for senere dekning med jord. Dette vil skje i samråd med miljøavdelingen i Birkenes kommune og grunneieren. Ved utløpet av utløpstunnelen ved Flateland planlegges samme fremgangsmåte som ved alternativ 1. Steinmasser fra tverrslaget i Nygårdsdalen er påtenkt til knusing og annen alternativ anvendelse.

Steinmassene ved inntak ny dam ved Myklebostad er planlagt deponert i et gammelt grustak ved riksvei 42 for knusing og annen anvendelse. Steinmasser ved kraftstasjonen er planlagt deponert i umiddelbar nærhet av inngangen til kraftstasjonen. Massene er planlagt planert ut og overdekt med jord. Ved avløpstunnelens utløp ved Flateland hvor det største volum masse er planlagt tatt ut, er massen planlagt deponert i

gamle grustak langs Hovlandsdalselva. Massen forventes å bli planert ut og tildekket med jord.

Ved Kjetevann legges tunnelmassen i depot som vil bli forsøkt tillempet landskapet. Dette vil bli gjort i samarbeid med miljøetaten i Birkenes kommune og Aust-Agder fylke, samt grunneierne. Hovedprinsippet vil være å føre mesteparten av sprengsteinen mot deponiområdet ved Flateland. For overføringstunnelen forsøkes samme modell, men ved at mest mulig av tunnelen drives ut i fra tverrslaget i Nygårdsdalen ved Myklebostad. I oversikten nedenfor er volumet av steinmasser (løse masser) ut fra de enkelte angrepspunktene (tverrslagene) anslagsvis angitt. Tallene representerer begge utbyggingsalternativene.

6.7 Tverrslag

6.7.1 Alternativ 1. Tverrfag. Hovland Kraftverk:

Tilløpstunnel v/tunnelinngang, luksjakt Vikstølvann	ca. 500 m ³
Tilløpstunnel v/inntak Skutåna	ca. 500 m ³
Tilløpstunnel v/tverrslag Mosbekk	ca. 139.800 m ³
Adkomsttunnel v/Hovland Kraftstasjon	ca. 88.400 m ³
Avløpstunnel v/Flateland	ca. 49.600 m ³

6.7.2 Alternativ 2. Tverrslag. Flateland Kraftverk:

Overføringstunnel v/utløp Kjetevann	ca. 24.300 m ³
Adkomsttunnel v/kraftstasjon	ca. 55.600 m ³
Utløpstunnel v/utløp Flateland	ca. 35.700 m ³
Overføringstunnel v/grustak Myklebostad	ca. 23.200 m ³
Overføringstunnel v/tverrslag Nygårdsdalen	ca. 73.400 m ³

7. Tidsplan

Ved en konsesjonsgivelse til Vegusdal Kraftverk AS for erverv av fallrettighetene vil man ta fatt på en nærmere analyse av utbyggingsprosjektet og sende inn forhåndsmelding om utbyggingen til NVE (sommeren 1997). Ved godkjenning av forhåndsmeldingen vil Selskapet ta fatt på en grundigere analyse av alle sidene ved utbyggingsprosjektet, herunder tekniske løsnings-, miljøkonsekvenser, endelig utbyggingskostnad, lønnsomhetskalkyle etc. Når den grundige analysen foreligger vil man ta endelig standpunkt til videre utbygging. Velger man å gå videre med prosjektet, vil Vegusdal Kraftverk AS sende inn søknad om konsesjon for utbygging av vassdraget (høsten 1997). En eventuell konsesjonstildeling kan slik Selskapet ser det sannsynligvis finne sted en gang rundt 1998-1999. Ved konsesjonstildeling vil Selskapet sette i gang med utbygging av vassdraget, som for-

ventes å vare fra 1999 til 2001. I 2001 planlegger Selskapet å produsere og selge kraft. Det understrekes at tidsplanen er tentativ og bygd på en rekke forutsetninger. Tidsplanen vil være gjenstand for forandring etterhvert som forutsetningene endrer seg."

Søknaden har vært forelagt aktuelle forvaltningsinstanser med følgende resultat:

Birkenes kommune ved kommunestyret vedtok den 22. mai 1997 følgende:

- 1 Birkenes kommune godtar at fallet mellom Vikstølvatn og Vågsdalsfjorden utnyttes til kraftproduksjon.
- 2 Av miljømessige grunner forutsettes en samlet utbygging etter alt. 1, eventuelt alt. A.
- 3 Birkenes kommune anbefaler at Vegusdal Kraftverk A/S gis konsesjon på omsøkte fallrettigheter, herunder nødvendige ekspropriasjonstillatelse for fallet Vikstølvatn/Lislevatn.

Evje og Hornnes kommune har i oversendelse av 12. mai 1997 bl.a. følgende kommentarer:

"Det er i den siste tiden vist interesse for grunneiere om å utnytte egne vannkraftressurser. Dette gjelder strøm til eget forbruk så vel som sammenslutninger til private kraftselskap. Dette skyldes høyere priser på kraftmarkedet så vel som at mange større kraftselskap utnytter vannkraftressursene uten avbøtende tiltak – økonomiske og miljømessige – og ofte uten å overholde fastsatte konsesjonsbestemmelser. Mange grunneiere innser nå at de kan utnytte disse ressursene til egen fordel og samtidig ha en bedre styring både på kraftpriser og på miljøtilstanden i vassdraget. Vegusdal Kraftverk AS er stiftet av slike grunner.

Vegusdal Kraftverk AS synes å være et seriøst selskap med et gjennomtenkt finansielt opplegg og bevisste medaktører. I avtalen mellom selskap og grunneiere er det bl.a. tatt inn bestemmelser om årlig økonomisk tilskudd til fisketiltak så vel som anlegg av skogsveger som erstatning for tapte fløtningsrettigheter. Avtalen synes å ivareta grunneierenes interesser i vassdraget ut over det som ellers er vanlig ved erverv av fallrettigheter.

Det er et viktig moment at grunneiere av egeninteresse vil foreta en utbygging av ressursene på en bedre måte enn et utenforstående selskap, ved at de vil legge større vekt på å avverge ødeleggelse av natur og miljø. Det er høstet dårlige erfaringer i kommunen ved at utenforstående kraftselskap har forvoldt store skader på naturmiljøet.

Videre eier VKA allerede størstedelen av de totale fallrettighetene i det omsøkte utbyggingsprosjektet, med ca. 70 % av total fallhøyde og/eller framsatt produksjonsevne.

Lokale interesser synes derfor best ivaretatt ved at ressursene blir utbygd av de som eier disse og som er bosatt i området. Utbygging av grunneiere gir grunnlag for rimeligere energi og bedre priskontroll ved flere aktører og større konkurranse på energimarkedet. Lokal utbygging gir også større sikkerhet for at eventuelle overskudd i form av inntekter og skatter kommer distriktene til gode.

Egen ressursutnyttelse gir gode attåtinntekt for brukene og medfører lavere driftsutgifter ved rimelig strøm. Samlet styrker dette det lokale næringslivet og bosettingen i distriktet.

Det vises også til møtereferat fra Samarbeidende kraftfylke datert 20.02.97, hvor det er satt følgende overordna mål: "Ein størst mogeleg del av avkastinga av vasskrafta skal bli verande i dei distrikta der naturressursane finst og verdiane blir skapte."

Samlet vurdering

Eventuell bruk av ekspropriasjon av nødvendige rettigheter for best alternativ utbygging, både med tanke på naturressurser, miljøforhold, lokalt næringsliv og distriktsbosetting, bør gjøres til fordel for et lokalt kraftselskap (her VKV) heller enn til fordel for et utenforstående selskap (her AEV).

Med grunnlag i vurderingene ovenfor, settes det fram følgende forslag til

Innstilling

Evje og Hornnes kommune vil i første rekke støtte kommunens innbyggere ved å legge et godt grunnlag for næringslivet og søke å opprettholde en stabil bosetting i kommunen.

Det er også viktig at all framtidig utbygging av vassdrag skjer med minst mulig skade på andre naturressurser, herunder fugle- og fiskeliv, vannmiljø og kulturlandskap, og at disse blir best mulig ivaretatt for landbruksnæring, friluftsliv og naturopplevelser.

Evje og Hornnes kommune mener derfor at omsøkte ekspropriasjons og ervervstillatelser i h.h.t. industrikonsesjonsloven bør gis i følgende prioritert rekkefølge:

1. Vegusdal Kraftverk AS gis konsesjon på erverv av fallrettigheter i Hovlandsåna. Fallrettigheter i Håtveitåna overdras fra Arendal Energiverk AS til Vegusdal Kraftverk AS for samlet utbygging av samtlige fallrettigheter under Vegusdal Kraftverk AS (alt. 1) ved frivillig salg av rettigheter eller ev. ekspropriasjon.
2. Vegusdal Kraftverk AS gis konsesjon på erverv av fallrettigheter i Hovlandsåna og går inn for samlet utbygging (alt. 1/alt. A) sammen med Arendal Energiverk AS, som gis konsesjon på erverv av fallrettigheter i Håtveitåna.
3. Vegusdal Kraftverk AS gis konsesjon på erverv av fallrettigheter i Hovlandsåna for ut-

bygging av sitt framlagte alternativ 2. Arendal Kraftverk gis konsesjon på utbygging av fallrettigheter i Håtveitåna for utbygging av denne delen av sitt framlagte alt. B.

Evje og Hornnes kommune vil av miljømessige grunner gå i mot utbygging av alt. 2/alt. B ved en framtidig uttalelse til søknad om utbygging i h.h.t. lov om vassdragsregulering.

Vedtaket fattes i h.h.t. delegasjon eller kommunelovens § 13.

Teknisk-, næring- og miljøstyret behandlet saken i møte 29.04.97, saknr. 86/97

Innstilling:

Forslag til innstilling vedtas.

Formannskapet behandlet saken den 29.04.97, saknr. 54/97.

Formannskapet enstemmige

Vedtaket:

TNM-styrets innstilling vedtas."

Kommunestyret vedtok den 12. juni 1997 enstemmig følgende:

"1. Vegusdal Kraftverk AS gis konsesjon på erverv av fallrettigheter i Hovlandsåna. Fallrettigheter i Håtveitåna overdras fra Arendal Energiverk AS til Vegusdal Kraftverk AS for samlet utbygging av samtlige fallrettigheter under Vegusdal Kraftverk AS (alt. 1) ved frivillig salg av rettigheter eller ev. ekspropriasjon.

2. Vegusdal Kraftverk AS gis konsesjon på erverv av fallrettigheter i Hovlandsåna og går inn for samlet utbygging (alt. 1/alt. A) sammen med Arendal Energiverk AS, som gis konsesjon på erverv av fallrettigheter i Håtveitåna.

3. Vegusdal Kraftverk AS gis konsesjon på erverv av fallrettigheter i Hovlandsåna for utbygging av sitt framlagte alternativ 2. Arendal Energiverk gis konsesjon på utbygging av fallrettigheter i Håtveitåna for utbygging av denne delen av sitt framlagte alt. B.

Evje og Hornnes kommune vil av miljømessige grunner gå i mot utbygging av alt. 2/alt. B ved en framtidig uttalelse til søknad om utbygging i hht. lov om vassdragsregulering.

Ved å gå inn for en samlet utbygging av alle fallrettigheter med kraftverk i Vegusdal, bør Evje og Hornnes kommune inngå avtale med Birkenes kommune om rettvis fordeling av skattegrunnlaget i hht. skattelovens § 19.

4. Evje og Hornnes kommunestyre forutsetter at det utarbeides konsekvensanalyse for alle alternativer."

Aust-Agder fylkeskommune ved fylkestinget vedtok følgende den 17. juni 1997:

"1. Fylkestinget legger vekt på at det foretas en samordnet utbygging av Hovlandsdalsvass-

draget. Det forutsettes at det i størst mulig grad tas hensyn til miljøforhold.

2. Fylkestinget tilrår at et av de offentlige kraftverk i fylket står for eventuell utbygging. Aust-Agder fylkeskommune mener at fylket er best tjent med at Aust-Agder Kraftverk og Arendal Energiverk fusjoneres til et selskap, med fylkets kommuner i klar flertallsposisjon som eiere.

Det bør åpnes opp for at Vegusdal Kraftverk AS, som representant for eierne av fallrettighetene i Hovlandsdalsåna, får en eierandel i det fusjonerte selskapet i henhold til de verdier fallrettighetene representerer.

3. Fylkestinget ønsker på det nåværende tidspunkt ikke å frasi seg sin forkjøpsrett.

4. Fylkeskommunen viser for øvrig til hva fylkesplanen for Aust-Agder sier om ønsket eierstruktur og videre utvikling på kraftsektoren i fylket."

Fylkesmannen i Aust-Agder uttaler i brev av 3. juni 1997 bl.a. følgende:

"Fylkesmannen finner på det nåværende tidspunkt ikke grunn til å gå inn på en nærmere vurdering av detaljer i de ulike utbyggingsalternativer. Dette vil vi eventuelt komme tilbake til i neste runde. Vi vil likevel presisere at vi forutsetter at det ved en eventuell senere godkjenning av utbyggingsplanene blir tatt de nødvendige hensyn av bl.a. miljømessig karakter og at utbygger selvsagt følger opp de vilkår som blir satt. Ut fra dette kan Fylkesmannen ikke se at hensynet til miljø favoriserer noen av selskapene.

Birkenes og Evje og Hornnes kommuner har i sine uttalelser lagt betydelig vekt på de lokale interesser. Dette ikke unaturlig ut fra de berørte kommuners spesielle tilknytning til saken. For Fylkesmannen er det nødvendig i tillegg å vurdere spørsmålet om valg av utbygger fra et noe videre perspektiv, med de utfordringer som fylket står overfor. Valget har betydning både for fylke/regionen og for samfunnet som helhet.

Fylkesmannen viser til den betydelige oppmerksomhet det har vært i regionen i den senere tid for bedre å ivareta interessene til den kraftkrevende industri i fylket. Den kraftkrevende industri i Agder har påpekt de vanskeligheter den har med kontrakter til akseptable priser. Hittil har Aust-Agder vært avskåret fra Statskraftkontrakter. I og med den store kraftproduksjonen i fylket, har det vært påpekt viktigheten av at lokale myndigheter selv gjør en innsats i denne forbindelse. I det større perspektiv er det da et spørsmål om flere kraftverk gjør det lettere eller vanskeligere å ta hensyn til slike overordnede politiske spørsmål som reiser seg når kraftproduksjon også sees i en større samfunnssammenheng. Fylkesmannen er at den oppfatning at dess flere kraftverk en har, dess vanskeligere vil det være å vurdere kraftproduk-

sjon i en total samfunnsmessig ramme slik fylkesplanen antyder.

Organiseringen av energiforsyningen er et svært aktuelt tema som bl.a. er behandlet i fylkesplanen for Aust-Agder i de to siste planperiodene. I fylkesplanen for 1996-1999 heter det bl.a. at det er et mål å organisere energiforsyningen i Aust-Agder slik at det teknisk og økonomisk blir en optimal ressursutnyttelse og at spørsmålet om sammenslåing av produksjonsenhetene i fylket stadig er aktuelt. I en situasjon hvor det arbeides alvorlig for å få til en sammenslåing av fylkets to desidert største kraftprodusenter, Arendal Energiverk og Aust-Agder Kraftverk synes det naturlig å prioritere den ene av disse, Arendal Energiverk, som utbygger for det omsøkte prosjektet. Det vises også til at selskapet allerede har etablert reguleringsmagasin som de planlagte kraftverk skal utnytte og at utbyggingen vil gi en betydelig bedre utnyttelse av tidligere inngrep og investeringer i vassdraget.

Et valg av Vegusdal Kraftverk vil etter fylkesmannens oppfatning bety støtte til en oppdeling av kraftmarkedet. Dette vil ikke være i samsvar med føringene i fylkesplanen og heller ikke optimalt egnet til å møte de utfordringer som fylket kan stå overfor når det gjelder å finne regionale løsninger for den kraftkrevende industri.

Når NVE har bestemt hvilket selskap som skal få erverve fallrettighetene, vil fylkesmannen i neste høringsrunde innhente sine fagavdelingers syn på de konkrete utbyggingsplanene.

Fylkesmannens uttalelse er i samsvar med fylkesplanens føringer, godkjent ved kgl.res. Det ligger i vår uttalelse en sterk oppfordring til videre arbeid med sammenslåing av Aust-Agder Kraftverk og Arendal Energiverk for å skape en optimal teknisk og økonomisk ressursutnyttelse, og dermed handlefrihet og -kraft overfor utfordringer i det videre perspektiv."

Arendal Energiverk AS har i brev datert 12. august 1997 bl.a. følgende kommentarer til de innkomne høringsuttalelsene og Vegusdal Kraftverk AS' søknad:

"Aust-Agder fylkeskommune har unnlatt å ta stilling om den eventuelt vil benytte sin forkjøpsrett. Vi mener at dette vil kunne føre til at prosjektet kan bli belastet med en ny forsinkelse, som etter vårt syn er unødvendig. Vi anmoder derfor NVE om å vurdere muligheten av å få dette spørsmålet avklart nå.

Både Aust-Agder fylkeskommune og Fylkesmannen i Aust-Agder har i sine uttalelser vist til fylkesplanen for Aust-Agder, og uttrykt ønske om en sammenslåing av Aust-Agder Kraftverk og Arendal Energiverk AS. Etter vår mening er dette et spørsmål som eierne av de to kraftselskapene eventuelt må ta stilling til, og som synes å ha liten relevans i sakens anledning.

Både Birkenes- og Evje og Hornnes kommune har i sine uttalelser forutsatt at en eventuell utbygging skal foretas etter alternativ A/alternativ 1. Dette begrunnes ut fra miljømessige hensyn. Vi vil påpeke at det på det nåværende tidspunkt ikke foreligger utredninger som belyser de miljømessige konsekvenser av utbyggingsalternativene, og at NVE i denne omgang har bedt om kommunenes syn på de aktuelle søknadene om erverv av fall. Vi tillater oss imidlertid å påpeke at det ved en utbygging etter alternativ B ikke blir ført bort vann fra vassdraget ved Lislevann og øvre del av Hovlandsdalen. I forhold til en utbygging etter alternativ A, der det på denne strekningen bare vil være tilbake en eventuell minstevannføring, er en utbygging etter alternativ B etter vårt syn, den mest fordelaktige for det omtalte kulturlandskapet og de interesser som knytter seg til fiske og til fugleliv ved Lislevann.

Som kjent eier Arendal Energiverk fallet Vikstølvann - Lislevann. Dette utgjør ifølge opplysninger i Aust-Agder Kraftverks konsesjons-søknad for utbygging av Tovdalsvassdraget av 5. juni 1978, ca. 40 % av fallet Vikstølvann - Kolstraumen/Mjåvannsfjorden. Ved erverv av de gjenværende fall ned til Mjåvannsfjorden/Kolstraumen ønsker vi å foreta en samlet utbygging av hele fallet. Dersom et slikt erverv ikke lar seg gjennomføre eller viser seg å bli svært tidkrevende, vil Arendal Energiverk søke å bygge ut Lislevann Kraftverk separat. Vegusdal Kraftverk har i sin søknad beskrevet to utbyggingsalternativ som i hovedsak er identiske med tilsvarende utarbeidet av oss. Ved gjennomlesing har vi imidlertid registrert indre avvik i forhold til data vi har innhentet. Det gjelder blant annet størrelser på enkelte tilsigsfelt. I søknaden har vi ikke funnet lengdesnitt som viser inntakene av de felt som er tenkt overført. Slik det framgår av søknaden har ikke Vegusdal Kraftverk midler til å få utarbeidet verken en forhåndsmelding eller en konsesjonssøknad, og langt mindre midler til selve utbyggingen. Selskapet planlegger å finansiere prosjektet ved å hente inn midler fra kapitalmarkedene når behov for finansiering melder seg. Skal selskapet lykkes med sin planlagte strategi, tror vi at markedsprisen på kraft må betydelig opp fra dagen nivå. Så langt vi kan se vil det ikke være mulig å ha noen formening om hvem som eventuelt blir eiere av Vegusdal Kraftverk før kapitalen er innhentet.

I vår søknad av 20. januar 1997 står det på side 4, 2. avsnitt at normalavløpet er oppgitt å være 96,3 mill. m³/s. Dette er feil, i det det skal stå 96,3 m³/år."

Vegusdal Kraftverk AS har i brev datert 14. august 1997 bl.a. følgende kommentarer til de innkomne høringsuttalelsene og Arendal Energiverks søknad:

"Vi ønsker å påpeke følgende:

Vedlegg 1. (Kopi av fylkesplanen)

Det vises til Aust-Agders fylkesplan og kgl.res., uten at fylkesplanens helhet er tatt med i høringsuttalelsene.

Vedlegg 2. (Kopi av oversikt Vannkraftverk i Aust-Agder)

Det gis det inntrykk at det er kun to aktører på produksjon av elektrisk kraft i Aust-Agder, uten å vise til at der er 7 mindre og større produsenter innen fylket.

Av en totalproduksjon på Mprod(GWH) 4.273.4 har Aust-Agder Kraftverk en andel egenproduksjon på 849,6 og Arendal Energiverk har en egenproduksjon på 235.1 Dette fører til at de øvrige 5 produsentene har en egenproduksjon på 3.188,7 GWH.

I % fører dette med seg at Arendal Energiverk AS kun står for en bagatell av 5,5 % av Aust-Agders energiproduksjon, og skulle således ikke være noe argument for forfordeling i denne konsesjonstildelingsrunden. Argumentasjonen for tilsvarende forfordeling at de to selskapene Aust-Agder Kraftverk og Arendal Energiverk AS skal ønskelig fusjoneres i en historisk framtid, dersom de to selskapene blir enig i en fusjon, og som ikke har større egenproduksjon enn 25,3 % av fylkets energiproduksjon, burde ikke holde som noe argument for tildeling av konsesjon til Arendal Energiverk AS. Vi vil i denne sammenheng peke på at Aust-Agder fylke ikke har instruksjonsmyndighet i noen av selskapene, da de ikke er medeier i noen av de to omtalte selskaper. Et framtidig ønske om fusjon av de to selskapene kan kun sees fornuftig i sammenheng med fordelingsnettet i den nå sammenslåtte storkommune Arendal hvor begge selskapene er aktører. Når det gjelder de frittstående produksjonsanleggene på de forskjellige steder i fylket gir både intensjonene i Fylkesplanen og den nye energiloven føringer til at Vegusdal Kraftverk AS gis konsesjon for erverv av fallrettene.

Det ser ut som om at en sammenslåing av Aust-Agder Kraftverk og Arendal Energiverk AS er under en positiv utvikling, når det motsatte er et faktum. Det er sterke motargumenter og stor motstand mot denne sammenslåing fra enkelte aktører. Jf. uttalelse i pressen fra styret i Arendal Energiverk.

Fylkesplanen legger seg opp til det faktum at kjøp og slag og herunder produksjon av elektrisk kraft skal være underlagt et fritt marked, med en klar forutsetning at produksjon og fordeling av elektrisk kraft skilles i egne enheter, eller selskaper.

Vi kan ikke unnlate å peke på føringer i brev fra Fylkesmannen i Aust-Agder datert 03.06.97, side 2/3, 3, 4 og 5 avsnitt.

Det virker fra vår side som at fylkesmannen helt ser bort fra en ny energisituasjon etter den

nye energiloven har fått virke, med større konkurranse. At Aust-Agder har vært avskåret fra statkraftskontrakter burde være aldeles underordnet i denne sammenheng. At det bringes fram føringer at dess flere kraftprodusenter dess vanskeligere er det å styre energipolitikken, er en feilslutning både i sammenheng med den nye energiloven, EØS-avtalen og fylkesplanen som alle konkluderer med et fritt marked. Sammenslåing av Arendal Energiverk AS og Aust-Agder Kraftverk, forsøkes å bli satt inn i den teori at de er fylkets desiderte største kraftprodusenter.

Sitat side 2 5. avsnitt "I en situasjon hvor det arbeides alvorlig for å få til en sammenslåing av fylkets to desidert største kraftprodusenter, Arendal Energiverk AS og Aust-Agder Kraftverk synes det naturlig å prioritere en av disse, Arendal Energiverk AS, som utbygger for det omsøkte prosjektet".

Dette er en fullstendig avsporing av virkeligheten, for det første er det flere andre aktører som produsenter av energi i Aust-Agder fylke.

Arendal Energiverk AS har en egenproduksjon på ca. 5,5 % av fylkets samlede energiproduksjon.

Aust-Agder Kraftverk har en egenproduksjon på 19,8 % av fylkets samlede energiproduksjon.

Til sammenligning kan vi peke på Arendal Fossekompani AS som har en egenproduksjon på 9,8 % av fylkets samlede energiproduksjon. Eller vi viser til Kristiansand Energiverk AS som har en egenproduksjon innen Aust-Agder fylke på 13,81 % av fylkets samlede energiproduksjon.

Vestfold Kraft AS har i samproduksjon en andel av Aust-Agder fylkes samlede energiproduksjon på 29,6 %.

Av denne oppstilling vil det være meget vanskelig å forestille seg argumentasjonen at det vil være vanskelig å finne regionale løsninger for den kraftkrevende industri dersom Vegusdal Kraftverk AS gis konsesjon. Det er i utgangspunktet så mange aktører i produksjonsmarkedet i Aust-Agder at det i samsvar med den nye energiloven og fylkesplanen er flere aktører som kan gi næringslivet mulighet til fri konkurranse.

Fylkesplanen legger opp til at energimarkedet skal fungere slik at den gir næringslivet mulighet til å kjøpe sin kraft hvor det kan få den billigst, i et marked med frittstående produksjons- og fordelingselskaper.

Fylkesplanen konstaterer at tilgangen på elektrisk energi er tilstrekkelig og leveringskvaliteten jevnt over god overalt i fylket. Sitat: "Tilgangen på elektrisk energi er tilstrekkelig og leveringskvaliteten jevnt over god overalt i fylket. Aktuell leveringssikkerhet kan dokumenteres slik som energiloven legger opp til."

Dette fører til at argumentet for ekspropriasjonstillatelse av fallrettene fra Arendal Energiverk AS som er basert på vassdragslovens bestemmelser jf. § 148, når kraften som skal avstå

es skal brukes til å tilfredsstille en kommunes eller et distrikts behov for elektrisk kraft til alminnelig fordeling ikke er riktig.

Vegusdal Kraftverk AS har inngått frivillige avtaler med samtlige fallrettighetshavere i vassdraget med ca. 70 % av fallrettene, og ønsker samarbeid med Arendal Energiverk AS og felles utbygging av vassdraget for å bidra med det mest skånsomme miljømessige prosjektet. Dersom man faller ned på delt utbygging har Vegusdal Kraftverk AS 100 % av fallrettene, som er frivillig inngått. Vi kan ikke unngå å peke på at vår oppfatning er at en delt løsning vil gi store miljømessige negative konsekvenser for lokalmiljøet, og vi ønsker å unngå dette alternativet. Dersom Arendal Energiverk AS gis konsesjon må samtlige fallretter eksproprieres mot grunneierens vilje.

Vegusdal Kraftverk AS kan heller ikke unnlate å peke på at begge primærkommunene har lagt stor vekt på følgende:

Lokale interesser synes derfor best ivaretatt ved at ressursene blir utbygd av de som eier disse, og som er bosatt i området. Utbygging av grunneiere gir grunnlag for rimeligere energi og bedre priskontroll ved at flere aktører og større konkurranse på energimarkedet. Lokal utbygging gir også større sikkerhet for at eventuelle overskudd i form av inntekter og skatter kommer distriktene til gode.

Vi vil også vise til møtereferat fra Samarbeidende kraftfylker datert 20.02.97, hvor det er satt følgende overordna mål:

"Ein størst mogeleg del av avkastningen av vasskrafta skal bli verande i dei distrikta der naturressursane fins og verdiane blir skapte."

NVEs merkander:

Både Arendal Energiverk AS (AE) og Vegusdal Kraftverk AS (VK) har planer om vannkraftutbygging i Hovlandsdalsåna.

Det aktuelle utbyggingsområdet i Hovlandsdalsåna ligger i Evje og Hornnes kommune og Birkeland kommune i Aust-Agder. Hovlandsdalsåna er i dag berørt av reguleringer i de øvre deler av vassdraget (Høvringsvatn og Vikstølvatn). Disse reguleringene ble etablert i 1960 av AE og utnyttet bl.a. av Hanefoss kraftverk i Tovdalsvassdraget.

Hovlandsdalsåna tilhører et sidevassdrag i Tovdalsvassdraget som er vernet overfor Rjukanfossen etter verneplan 4. Den planlagte utbyggingen ligger utenfor det nevnte verneområdet.

Gjennom arbeidet med Samlet Plan (SP) har flere kraftutbygginger i Tovdalsvassdraget blitt vurdert. Vi kommer nærmere inn på dette nedenfor.

Arendal Energiverk AS

AE er et produksjons- og distribusjonsselskap eid av Arendal kommune. Selskapet produserer ca. 225 GWh (midlere år) fordelt på kraftverkene Hanefoss (ca. 100 GWh) i Tovdalsvassdraget og Evenstad (ca. 125 GWh) i Arendalsvassdraget.

AE søker om ekspropriasjons- og ervervstillatelse for vannfall i Hovlandsdalsåna fra Lislevatn til Vågdalsfjorden, jf. vedlegg 1 tabellene 2-18. I et møte med rettighetshaverne den 4. september 1996 framsatte AE et tilbud om overtakelse av de nevnte fallene etter en minnelig ordning uten at dette førte fram. AE eier imidlertid fallet mellom Vikstølvatn og Lislevatn, som utgjør ca. 100 meter fallhøyde og 3050 naturhestekrefter.

AEs utbyggingsplaner er en variant av et utbyggingsprosjekt som gjennom siste behandling i SP (St.meld. nr. 60 (1991-1992)) er plassert i kategori I. SP-prosjektet, heretter kalt alt. A, er planlagt å utnytte eksisterende reguleringer i vassdraget og fallet i Hovlandsdalsåna fra Vikstølvatn til utløpet i Flatelandsåna i et nytt kraftverk (Hovland kraftverk). Skuteåna planlegges tatt inn i tilløpstunnelen.

Etter en ny vurdering av prosjektet har AE funnet nye løsninger, og det aktuelle alternativet, heretter kalt alt. B, skiller seg på enkelte punkter fra alt. A. Fallet fra Vikstølvatn til Flateland kan utnyttes i to kraftverk, Lislevatn kraftverk og Kjetevatn kraftverk. Lislevatn kraftstasjon utnytter etter den alternative planen fallet mellom det eksisterende magasinet Vikstølvatn på kote 437 og Lislevatn på kote 338. Den planlagte Kjetevatn kraftstasjon utnytter fallet mellom Kjetevatn på kote 317,5 og Hovlandsdalsåna på kote 164 ved Flateland. I tillegg til at eksisterende reguleringer benyttes, planlegges etablert et elveinntak i Hovlandsdalsåna og et nytt inntaks- og reguleringsmagasin i Kjetevatn. Store Hovvatn i Skuteåna overføres til Vikstølvatn. Etter vurdering fra Direktoratet for Naturforvaltning, er AE gitt unntak fra ny behandling i SP for alt. B.

For begge de ovenfor nevnte alternativene utnyttes de etablerte magasinene i Høvringsvatn og Vikstølvatn innenfor konsederte reguleringsgrenser.

Det er alt. B som kan gi størst kraftproduksjon og har best total økonomi. Det er dette alternativet som er AEs hovedalternativ. Ved delt utbygging etter alternativ B vil Lislevatn kraftverket isolert sett ha best økonomi (2,27 kr/kWh), mens Kjetevatn kraftverk vil ha en utbyggingspris på 2,81 kr/kWh.

Data for de to alternativene til AE:

Hoveddata	enhet	ALT. A		ALT. B	
		Hovland	Lislevatn kraftverk	Kjetevatn kraftverk	Sum Alt. B
Brutto fallhøyde.....	m	273	99	152,5	251,5
Driftsvannføring	m ³ /s	8,0	8,0	10,0	
Effektinstallasjon.....	MW	20	7	13	20
Årsproduksjon (30/60)	GWh	63,7	22,5	50,8	73,3
Investering	mill. kr	178,1	51,2	143,0	194,1
Utbyggingspris	kr/kWh	2,80	2,27	2,81	2,65

AE opplyser at kostnadsoverslaget baserer seg på innhentede priser fra utstyrsleverandører av maskin- og elektrotekniske installasjoner samt erfaringsmateriale fra andre prosjekter. For bygnings-tekniske arbeider er det benyttet erfaringstall fra utbyggingsprosjekter som er undersøkt i senere tid. Prisnivå er pr. januar 1995.

AEs begrunnelse for søknader er bl.a. at de ønsker å møte en stigende etterspørsel på kraftmarkedet gjennom en økonomisk forsvarlig økning av egen produksjonskapasitet. En utbygging vil dessuten gi en bedre utnyttelse av de reguleringene som AE tidligere har etablert i vassdraget.

AE har utredet prosjektet siden februar 1996. Melding etter plan- og bygningsloven er ferdig utarbeidet. I søknaden om ekspropriasjon og erverv opplyser AE at en søknad om regulering og utbygging vil kunne foreligge høsten 1997, og dersom en konsesjonstildeling om utbygging kommer sent på året 1988, vil en utbygging bli gjennomført i tidsrommet 1999-2001.

Vegusdal Kraftverk AS

VK er en gruppe private grunneiere i kommune Evje og Hornnes og Birkeland. Grunneierne har overdratt de nødvendige fallrettighetene for utbyggingen til VK. Fallrettighetene utgjør ca. 175 m og ca. 6 791 naturhestetekrefter. VK søker om konsesjon etter industrikonsesjonsloven av 1917 for erverv av fallrettigheter i Hovlandsdalsåna fra Lislevatn og Vågsdalsfjorden, jf. vedlegg 1 i søknaden.

VKs målsetting er å foreta en utbygging av Hovlandsdalsåna for kraftproduksjon. Det er selskapets hensikt å legge forholdene til rette for et samarbeid eller en felles utbygging med AE. I følge VKs søknad har selskapet vært i kontakt med AE, men et konkret samarbeid har ikke vært diskutert.

VK sier videre i søknaden at gjennom liberaliseringen av overføring og transport av kraft, er betydningen av geografisk beliggenhet for kraftkilden redusert. Det er derfor vanskelig for kommuner i dag å påberope seg nødvendigheten av å bygge ut vassdrag for å sikre lokal levering av kraft til kommunen. Hvis kommunen ikke har tilstrekkelig produksjon til å dekke eget forbruk, kan den kjøpe kraft i

markedet og få den transportert til kommunen over linjenettet.

VKs utbyggingsplaner er satt opp i to alternativ:

Alt 1. Hovland kraftstasjon

Kraftverket er planlagt for å utnytte fallet i Hovlandsdalsåna mellom magasin Vikstølvatn og Vågsdalsfjorden, der antall brutto fallmeter er 276 m. VK planlegger å benytte fallrettighetene som de kontrollerer sammen med fallrettighetene som AE besitter. Den planlagte tilløpstunnelen vil ha sitt inntak i Vikstølvatn. Skuteåna, Mosbekken og Nygårdsbekken er planlagt ført inn i tilløpstunnelen. Brokevatt planlegges demmet opp og overført til Store Hovvatn. Totale utbyggingskostnader for dette alternativet er kr 190 millioner (2,67 kr/kWh).

Alt. 2. Flateland kraftverk

Det planlagte kraftverket vil utnytte fallet fra Kjetevatn til Vågdalsfjorden, der antall brutto fallmeter er ca. 153 m. VK vil benytte de fallrettighetene som de kontrollerer. Tilløpstunnelen vil ha sitt inntak i Kjetevatn. For overføring av feltene Høvringen, Vikstølvatn, Lislevatn og Skutevatn sprenges en tunnel fra nytt magasin Myklebostad. Mosbekken og Nygårdsbekken er planlagt ført inn på overføringstunnelen. Brokevatt planlegges demmet opp og overført til Store Hovvatn. Total utbyggingskostnad for dette alternativet er beregnet til kr 149 millioner (2,98 kr/kWh).

VKs erfaring og kompetanse mht. utbygging av vassdrag er begrenset. Selskapet vil knytte til seg nødvendig ekspertise. VK har engasjert Credit-Service ASA og datterselskapet CS Fonds AS som er et autorisert fondsmeglerselskap, som rådgivere. Credit-Service ASA ble etablert i 1961, og eies i dag av ca. 100 aksjonærer. Credit-Service ASA har i 1990-årene tilrettelagt nyetablering og kapitalutvidelser i ca. 25 prosjekter/selskap. Samlet egenkapital som er tilført disse prosjektene/selskapene ligger i størrelsesorden kr 500 millioner, med en spredning fra kr 2 millioner til kr 100 millioner pr. prosjekt/selskap. I tillegg har Credit-Service ASA tilrettelagt lånekapital til prosjekter/selskaper tilsvarende stør-

relse. Credit-Service ASA vil som rådgiver for VK være delaktig i utarbeidelse av strategi, utarbeidelse av søknader, forhandlinger, kontakt med myndigheter, utarbeidelse av søknader, forhandlinger, kontakt med myndigheter, utarbeidelse av finansieringsstruktur og innhenting av kapital m.m.

I søknaden opplyser VK at de i dag ikke er kapitalisert for å gjennomføre en utbygging av Hovlandsdalsåna. VK er klar over at det vil oppstå behov for betydelig kapital senere i prosessen, og det er lagt opp planer for innhenting av nødvendige midler.

VK opplyser videre at ved en eventuell konsesjon for erverv av fallrettighetene, vil neste fase være innsendelse av forhåndsmelding og utarbeidelse av søknad om konsesjon for utbygging av vassdraget. På dette stadiet vil det være nødvendig å leie inn nødvendig ekstern ekspertise for å foreta mer detaljerte undersøkelser og beregninger. Resultatet av undersøkelsene og beregningene vil bli vurdert før VK eventuelt sender inn søknad om konsesjon for utbygging av vassdraget.

Dersom VK får konsesjon for erverv av fallrettighetene vil de sende inn en melding til NVE. Når meldingen foreligger vil selskapet gjennomføre en grundigere analyse av prosjektet. Deretter vil VK ta endelig standpunkt til om de vil gå videre med utbyggingsprosjektet.

Andres vurdering:

Birkenes kommune anbefaler at VK gis konsesjon på de omsøkte fallrettighetene, herunder nødvendig ekspropriasjonstillatelse for fallet mellom Vikstølvatn og Lislevatn.

Evje og Hornnes kommune uttaler at VK synes å være et seriøst selskap med et gjennomtenkt finansielt opplegg. Kommunen går inn for at VK gis konsesjon på erverv av fallrettighetene i Hovlandsdalsåna, og at fallrettighetene i Håtveitåna overdras fra AE til VK.

Aust-Agder fylkeskommune tilrår at et offentlig kraftverk i fylket står for en eventuell utbygging. Fylkeskommunen mener at fylket er best tjent med at Aust-Agder Kraftverk og AE fusjonerer til et selskap. Fylkeskommunen sier videre at det bør åpnes for at VK, som representant for eierne av fallrettighetene i Hovlandsdalsåna, får eierandel i det fusjonerte selskapet i henhold til de verdier fallrettighetene representerer.

Fylkesmannen i Aust-Agder uttaler at det synes naturlig å prioritere AE som utbygger for det omsøkte prosjektet. Det vises også til at selskapet allerede har etablert reguleringsmagasin som de planlagte kraftverk skal utnytte og at utbyggingen vil gi en betydelig bedre utnyttelse av tidligere inngrep og investeringer i vassdraget.

NVEs vurdering:

Denne saken er uvanlig fordi det er to selskap som har planer om å utnytte den samme vannkraftressursen. Vi mener derfor at det er hensiktsmessig å avklare spørsmålet om ekspropriasjon og erverv av fallrettighetene før vi tar melding/søknad om utbygging og regulering opp til behandling. Vi vil vurdere de ulike utbyggingsalternativene med tanke på bl.a. miljøkonsekvensene når vi behandler den nevnte meldingen/søknaden.

VK er dannet av en gruppe private grunneiere i kommunene Evje og Hornnes og Birkenes. VK søker om konsesjon etter industrikonsesjonsloven for erverv av fallrettigheter i Hovlandsdalsåna fra Lislevatn til Vågsdalsfjorden, jf. søknadens vedlegg 1.

VK har inngått en avtale med falleierne om overdragelse av vannfallene i Hovlandsdalsåna nedstrøms Lislevatn. VK må imidlertid ha ervervskonsesjon for å overta de foran nevnte fallene med full rettsvirkning. VK har ikke hånd om vannfallet i Håtveitåna, mellom Vikstølvatn og Lislevatn, som inngår i det ene av VKs utbyggingsalternativer. VK søker ikke om ekspropriasjonstillatelse for fallene i Håtveitåna, men de opplyser at de har til hensikt å legge forholdene til rette for et samarbeid eller en felles utbygging med AE.

VK har begrenset erfaring med vannkraftprosjekter. De opplyser imidlertid at de vil knytte til seg den nødvendige ekspertisen. VK har lagt opp planer for innhenting av nødvendige midler både for utarbeidelse av utbyggingssøknaden og til selve utbyggingen. Slik vi forstår søknaden er det snakk om å gjennomføre en eller flere emisjoner for å tilføre egenkapital, samt å innhente fremmedkapital ved å oppta lån eller å utstede obligasjoner. VK har engasjert et autorisert fondsmeglerselskap som har erfaring med innhenting av kapital i størrelsesorden kr 2-100 mill.

AE er et produksjons- og distribusjonsselskap som eies 100 % av Arendal kommune. AE søker om ekspropriasjons- og ervervstillatelse for vannfall i Hovlandsdalsåna nedstrøms Lislevatn. Fra før eier AE fallet Vikstølvatn-Lislevatn i Håtveitåna som inngår i selskapets utbyggingsplaner i området. AE har tidligere etablert reguleringsmagasiner i Høvringsvatn og Vikstølvatn. Utbyggingen vil gi en bedre utnyttelse av disse magasinene. AE begrunner søknaden bl.a. med at de ønsker å møte en stigende etterspørsel på kraftmarkedet gjennom en forsvarlig økning av egen produksjonskapasitet.

AE var tidligst ute med sin søknad. Vi tar derfor først for oss AE når vi nedenfor gir vår vurdering/råd mht. om selskapene skal få slik tillatelse som de har søkt om.

Et sentralt spørsmål er om AE kan gis tillatelse til å ekspropriere fallene i Hovlandsdalsåna nedstrøms Lislevatn. I vassdragsloven § 148 står det bl.a. at når det trengs for å tilfredsstille en kommu-

nes eller et distrikts behov for elektrisk kraft til alminnelig fordeling, kan det gis tillatelse til å kreve vannfall avstått. Energiloven som trådte i kraft 1. januar 1991, gir imidlertid forbrukerne anledning til selv å velge den krafttilbyderen som gir det beste tilbudet. Et kommunalt energiverk, som AE, har dermed ikke enerett på å selge kraft til lokale forbrukere.

Etter at energiloven trådte i kraft, skal det mye til før man kan si at ekspropriasjon av vannfall for å øke produksjonskapasiteten er nødvendig for å dekke behovet for alminnelig forsyning i et distrikt. I praksis har imidlertid ekspropriasjonshjemmelen blitt benyttet selv om dette kravet ikke har vært oppfylt. I og med at oppdekkingsplikten har opphørt, har man sett bort fra kravet om behov for alminnelig forsyning lokalt, så lenge det har vært behov/etterspørsel for ytterligere produksjon.

På bakgrunn av det ovenfor nevnte mener vi AE oppfyller de formelle vilkårene for ekspropriasjon etter vassdragslovens § 148.

Fordelene ved en ekspropriasjon og utbygging av vannfallene nedstrøms Lislevatn er bl.a. at en utbygging vil gi betydelig bedre utnyttelse av de reguleringsmagasin som AE tidligere har etablert i Høvringsvatn og Vikstølvatn. AE vurderer utbyggingsprosjektet som bedriftsøkonomisk lønnsomt.

Ulempene for grunneierne nedstrøms Lislevatn dersom AE får ekspropriere og bygge ut dette fallet er bl.a. at grunneierne representert ved VK ikke får bygge ut disse fallene.

En kan ikke se bort fra at en lokal utbygger vil velge en del løsninger som er gunstigere for grunneierne og lokalsamfunnet enn de løsningene som en utbygger utenfra vil velge. Konsesjonsbehandling og vilkårene for en eventuell seinere reguleringskonsesjon vil imidlertid legge rammene for hvordan et vannkraftanlegg skal anlegges og drives. Disse vilkårene vil være uavhengig av om en eventuell utbygger kommer fra lokalsamfunnet eller utenfra.

AEs hovedalternativ (B) gir størst kraftproduksjon (73,3 GWh over året) og har best total økonomi (2,65 kr/kWh). Ved delt utbygging etter alternativ B vil Lislevatn kraftverk isolert sett ha best økonomi (2,27 kr/kWh), mens Kjetevatn kraftverk vil ha en utbyggingspris på 2,81 kr/kWh. Alternativ A har en årsproduksjon på 63,7 GWh og en utbyggingspris på 2,80 kr/kWh.

VKs alternativ 1 gir en midlere totalproduksjon på 71,2 GWh/år og en utbyggingskostnad på 2,67 kr/kWh. Alternativ 2 gir en midlere totalproduksjon på 50 GWh/år og en utbyggingskostnad på 2,98 kr/kWh.

AE, som er eid av Arendal kommune, har en viss erfaring med vannkraft både når det gjelder bygging og drift. Vi ser bl.a. derfor ikke noen risiko av betydning for at AE ikke skal klare å gjennomføre en eventuell vannkraftutbygging i Hovlandsdalsåna.

Videre har AE som tidligere nevnt allerede reguleringer i vassdraget.

VK har begrenset erfaring med vannkraftutbygging. Det er knyttet en viss usikkerhet til om VK vil gjennomføre en utbygging. I den forbindelse viser vi til at VK i søknaden nevner at de etter en eventuell ervervskonsesjon og godkjent forhåndsmelding vil vurdere om de vil gå videre med prosjektet. Ved en konsesjonstildeling etter industrikonsesjonsloven, vil det være et krav om at utbygging av vannfallet skal påbegynnes innen en frist av ikke over 5 år, jf. industrikonsesjonsloven § 2.

AE har reguleringsanlegg og reguleringskonsesjon fra Vikstølvatn og Høvringsvatn. Dersom VK skulle få ervervs- og utbyggingskonsesjon må det fortrinnsvis dannes en brukseierforening i vassdraget, som reguleringskonsesjonene overføres til. VK må i alle tilfelle benytte de nevnte reguleringene, og delta ved å dekke sin del av anleggs- og driftskostnadene for reguleringene, jf. vassdragsreguleringslovens § 9.

Det er vanskelig å skille de to selskapene fra hverandre mht. utbyggingsplaner og ressursutnyttelse på bakgrunn av beskrivelsene av utbyggingsalternativene i søknadene. På bakgrunn av det ovenfor nevnte mener vi imidlertid at AE har forutsetning for en mest effektivt samlet utnyttning av vannkraftressursene i Hovlandsdalsåna av de to søkerne. Videre anser vi på nåværende tidspunkt fordelene ved at AE får ekspropriere de omsøkte vannfallene med sikte på å øke sin egen produksjonskapasitet og dermed bedrer tilbudet av elektrisk kraft til alminnelig forsyning i distriktet og i landet for øvrig, som større enn ulempene ved tiltaket.

Vi mener derfor at AE bør få ekspropriasjons- og ervervstillatelse for de omsøkte vannfallene.

Dette vil medføre at VK/grunneierens rettigheter til vannfallene blir ekspropriert, og at VK må få avslag på sin søknad om ervervstillatelse. Nedenfor vil vi imidlertid i en subsidiær drøftelse behandle søknaden til VK i tilfelle AE ikke får ekspropriasjons- og ervervstillatelse.

Dersom VK får ervervstillatelse, kan resultatet bli en delt utbygging ved at AE bygger ut fallet mellom Vikstølvatn og Lislevatn og VK bygger ut fallet nedstrøms Lislevatn. En utbyggingstillatelse kan imidlertid bli gitt for et utbyggingsalternativ som gjøre det nødvendig med et samarbeid mellom de to selskapene.

På bakgrunn av det ovenfor nevnte går det imidlertid frem at det er en viss usikkerhet om VK vil gjennomføre en utbygging av Hovlandsdalsåna selv om de får ervervstillatelse til vannfallene. Det vil imidlertid være et krav om utbygging av vannfallet dersom ervervstillatelse blir gitt forutsatt at det gis konsesjon for utbyggingen. Videre er de planene for finansiering som VK har lagt fram for oss lite konkrete. Søknaden virker imidlertid ellers å være gjen-

nomarbeidet og oversiktlig. Ut fra den usikkerheten som vi mener er knyttet til om VK vil eller kan gjennomføre en vannkraftutbygging, mener vi under en viss tvil at VK ikke bør få ervervstillatelse for de omsøkte vannfallene i Hovlandsdalsåna. NVE anbefaler på bakgrunn av det overfor nevnte at VK ikke gis ervervskonsesjon for de omsøkte vannfallene.

Selv om resultatet skulle bli at verken AE eller VK får tillatelse til erverv, kan staten gjøre forkjøpsretten gjeldende innen et år fra NVE mottok søknaden. Da NVE mottok søknaden fra AE den 22. januar 1997, antar vi at staten har frist på seg til 22. januar 1998 til å gjøre forkjøpsretten gjeldende. Dersom staten frafaller sin forkjøpsrett, gis fylkeskommunen adgang til å gjøre forkjøpsretten gjeldende. NVE ser ingen grunn for at staten skal gjøre forkjøpsretten sin gjeldende, jf. industrikonsesjonsloven § 6. Aust-Agder fylkeskommune har i denne høringen blitt forberedt på at spørsmålet om forkjøpsrett kan komme senere. Fylkeskommunen har hittil ikke gitt noen endelig vurdering av dette spørsmålet.

Dersom både AE og VK skulle få avslag på ervervssøknadene sine og Aust-Agder fylkeskommune benytter forkjøpsretten sin, kan resultatet bli en delt utbygging mellom AE og fylkeskommunen. En utbyggingstillatelse kan også for dette alternativet bli gitt for en utbyggingsplan som gjør det nødvendig med et samarbeid.

Det har en tid pågått en prosess for å slå sammen AE og Aust-Agder Kraftverk. Dersom man aktivt ønsker å påvirke den prosessen kan et eventuelt avslag på AEs søknad være et virkemiddel for å påskynde en slik prosess.

Konsesjonsmyndigheten vil avgjøre spørsmålet om utbygging/ikke utbygging, eventuelt hvilke utbyggingsalternativ som skal velges, først etter behandling av en utbyggingsøknad.

Konklusjon:

NVE anbefaler at staten ikke gjør forkjøpsretten sin gjeldende for de ovenfor nevnte vannfallene.

NVE anbefaler at Arendal Energiverk AS gis tillatelse til å ekspropriere og erverve vannfall i Hovlandsdalsåna nedstrøms Lislevatn som omsøkt. Vårt forslag til vilkår fremgår av vedlegg nr. 1.

NVE anbefaler at Vegusdal Kraftverk AS får avslag på sin søknad om erverv av omsøkte vannfall.

Kommentarer til vilkårene:

Konsesjonstid, post 1

Konsesjonstiden foreslås gitt på ubegrenset tid.

Dersom departementet skulle komme fram til at Vegusdal Kraftverk AS bør få konsesjon, må konsesjonstiden begrenses til 60 år da dette selskapet består av private deltakere.

Konsesjonsavgift, post 2

NVE foreslår at avgiftene settes til det som for tiden er vanlig for ervervskonsesjoner, kr 6,- pr. nat.hk. til staten og kr 18,- pr. nat.hk. til kommunen(e). Konsesjonsavgifter for fall tildeles kommunene hvor de ervervede fallene ligger.

Utkast til vilkår for tillatelse for Arendal Energiverk AS til å erverve fallrettigheter i Hovlandsdalsåna mellom Lislevatn og Vågsdalsfjorden

1

(Konsesjonstid)

Konsesjon gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonslovens § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 6,- pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 18,- pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreter etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Vedtektene for bruk av konsesjonsavgiftene skal være undergitt godkjennelse av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 11 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle, fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av ikke over 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik etter lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversettes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,- pr. dag.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse av han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

8

(Fornminner mv.)

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

9

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentlige interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunens behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5 000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og

energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 11 og 12 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000,- per dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000,- for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

13

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.

III Innkomne uttalelser til NVEs innstilling

Evje og Hornnes kommune har i brev av 11.06.1998 følgende merknader til NVEs innstilling:

“Bakgrunn

- Både Arendal Energiverk AS (AE) og Vegusdal Kraftverk AS (VK) har søkt om ekspropriasjons- og ervervstillatelse for vannfall i Hovlandsåna.
- AE har tidligere ervervet fallrettighetene i Håtveitåna (beregnet til 100 fallmeter og ca. 3 050 naturhestekrefter) som inngår i utbyggingsplanen.
- VK har ved overdragelse gjennom frivillige avtaler ervervet fallrettighetene i Hovlandsåna (beregnet til 175 fallmeter og ca. 6 791 naturhestekrefter).
- VK eier med dette ca. 2/3 av fallrettighetene i det omsøkte utbyggingsprosjektet, som er framlagt med to alternativ og berører kommunene Evje og Hornnes og Birkenes.
- Kommunene, fylkeskommunen og fylkesmannen har tidligere uttalt seg til NVE mht. ekspropriasjons- og ervervstillatelse.
- Det er nå gitt anledning til å uttale seg til Olje- og energidepartementet angående NVEs tilrådning i saken.

Evje og Hornnes kommune ga følgende uttalelse, K-sak 64/97:

1. Vegusdal Kraftverk AS gis konsesjon på erverv av fallrettigheter i Hovlandsåna. Fallret-

tigheter i Hovlandsåna overdras fra Arendal Energiverk AS til Vegusdal Kraftverk AS for samlet utbygging av samtlige fallrettigheter under Vegusdal Kraftverk AS (alt. 1) ved frivillig salg av rettigheter eller ev. ekspropriasjon.

2. Vegusdal Kraftverk AS gis konsesjon på erverv av fallrettigheter i Hovlandsåna og går inn for samlet utbygging (alt. 1/alt. A) sammen med Arendal Energiverk AS, som gis konsesjon på erverv av fallrettigheter i Håtveitåna.
3. Vegusdal Kraftverk AS gis konsesjon på erverv av fallrettigheter i Hovlandsåna for utbygging av sitt framlagte alt. 2. Arendal Energiverk AS gis konsesjon på utbygging av fallrettigheter i Håtveitåna for utbygging av denne delen av sitt framlagte alt. B. Evje og Hornnes kommune vil av miljømessige grunner gå imot utbygging av alt. 2/alt. B ved en framtidig uttalelse til søknad om utbygging i hht. lov om vassdragsregulering.
Ved å gå inn for en samlet utbygging av alle fallrettigheter med kraftverk i Vegusdal, bør Evje og Hornnes kommune inngå avtale med Birkenes kommune om rettviss fordeling av skattegrunnlaget i hht. skattelovens § 19.
4. Evje- og Hornnes kommunestyre forutsetter at det utarbeides konsekvensanalyse for alle alternativer.

Andre uttalelser

Birkenes kommune har i kommunestyrevedtak 22.05.97 anbefalt at Vegusdal Kraftverk AS gis konsesjon på omsøkte fallrettigheter, herunder nødvendige ekspropriasjonstillatelse for fallet Vikstølvatn/Lislevatn (Håtveitåna).

Aust-Agder fylkeskommune har i fylkestingvedtak 17.06.97 anbefalt at de offentlige kraftverk i fylket forestår utbyggingen, og anbefaler videre en fusjon av AE og Aust-Agder Kraftverk (AAK). Fylkeskommunen mener videre at det bør åpnes for at VK får en eierandel i det fusjonerte selskapet. Fylkeskommunen har opprettholdt sin rett til forkjøp.

Fylkesmannen i Aust-Agder har i brev av 03.06.97 uttalt seg om fylkets og samfunnets interesser i kraftproduksjonen, og anbefaler å prioritere AE som utbygger av prosjektet pga. en ønsket sammenslåing av AE med AAK til en kraftprodusent. Det vises til fylkesplanen 1996-99 om mål for organisert energiforsyning og sammenslåing. Fylkesmannen viser også til at det er uheldig å dele opp kraftmarkedet med flere produsenter, både av hensyn til fylkesplanen og samfunnet for øvrig.

Kommunens merknader til uttalelsene:

1. Regionale planer og rikspolitiske retningslinjer

Fylkesmannen henviser til et mål i fylkesplanen 1996-1999. Fylkesplanen er et samordnet hand-

lingsprogram for virksomhet i de forskjellige sektorer innen fylket. Å referere til en del av planen, tatt ut av en større sammenheng, danner et ufullstendig og uriktig bilde av planen og planens hensikter.

Når dette allerede er gjort, er det viktig å også vise til andre deler av fylkesplanen, og særlig til den delen av planen som omtaler "Levende lokalsamfunn" hvor det står følgende (s. 52): "Det er et nasjonalt mål å bevare hovedtrekkene i bosettingsmønsteret og sikre levevilkårene i alle deler av landet ... Bosettingsmønsteret må innrettes slik at det kan gi en effektiv, men bærekraftig utnyttelse av ressursgrunnlaget. Jord- og skogbruksnæringene er viktige for å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret i de minst befolkede områdene i fylket. Primærnæringene er ofte grunnlaget for å få etablert annen næringsvirksomhet i distriktene og dermed kunne opprettholde levende lokalsamfunn."

I sin tidligere behandling av saken la Evje og Hornnes kommune bl.a. følgende til grunn ved sin uttalelse:

- utbygging av lokale grunneiere kommer distriktet til gode, både med hensyn til lokale inntekter og lokalt miljø.
- attåtinntekt for lokale bruk (grunneiere) styrker det lokale næringslivet og opprettholder bosettingen i distriktet.

Dette er også direkte i tråd med fylkesplanens målsetning.

Kommunen viser også til Strategisk Næringsplan for Aust-Agder 1999-2002, hvor det er et mål å legge til rette for levedyktige lokalsamfunn, - til Strategisk Næringsplan for Setesdal (1994-1996) hvor det står at "Setesdalsregionen skal være et attraktivt sted å bo og drive næringsvirksomhet, hvor innbyggerne har tro på seg selv og framtida".

I St.meld. nr. 31 (1996-1997) Om distrikts- og regionalpolitikken, er det også en del av målsettingen å opprettholde bosettingsmønsteret ved å utvikle et stabilt og allsidig næringsliv i distriktene.

Både regionale planer og rikspolitiske retningslinjer har altså som mål å fremme næringsliv og bosetting i distriktene. Fylkesmannens argumentasjon synes ikke å være i samsvar med de føringer som det her legges opp til mht. distriktsutbygging. Det vises til at energiforsyning er en sentral/basal del av denne næringsutviklingen.

2. Fylkeskraft og fritt marked

Det er videre en uriktig påstand av Fylkesmannen å fremstille AE og AAK som "fylkets to desidert største kraftprodusenter". Det er synliggjort i innkomne uttalelser at AEs andel av pro-

duksjonen utgjør 5,5 % av det totale, og at AAKs andel utgjør 19,8 %. Samlet vil de få en andel på 25,3 %. Selv dette utgjør en mindre andel enn Vestfold Kraft, som i dag har en produksjonsandel på 29,6 %.

Med hensyn til målet om å oppnå en slik "fylkeskraftprodusent" vises det til at det i dag er et fritt marked hvor det selges kraft på tvers av fylkesgrenser, gjennom Forbrukersamvirket, Statoil osv. Det vises for øvrig til at AAK nylig har inngått i en leveringsavtale gjennom "Interkraft", sammen med Skiensfjord Kommunal Kraftselskap (SKK), Kristiansand Energiverk (KEV), Vest-Agder Energiverk (VAE) og Vestfold Kraft (VK). En kan stille spørsmål om hvorfor AE ikke også har gått inn i denne avtalen, hvis en fusjon med AAK er nær forstående.

En ser heller ikke at det kan være riktig å forsøke å "tvinge" AE og AAK inn i en f.t. tilsynelatende uønsket sammenslåing. Dette ville i så tilfelle være like uriktig som NVEs forslag om å tvinge Vegusdal Kraftverk til å oppgi sine fallrettigheter (ved frivillig erverv) til fordel for Arendal Energiverk. En ser heller ikke hvorfor forslaget om et ev. samarbeid mellom AE og VK ikke kan behandles på samme basis som andre kraftprodusenter i fylket.

Det synes som om sentrale uttalelser og vedtak motarbeider hovedmålsettingen i den nasjonale kraftpolitikken om et fritt marked. Heller ikke er det i sentrale uttalelser gitt omtanke for at byer og urbane strøk på sikt vil være dårlig tjent med fraflytting fra distriktene og forfall av naturressursene, som vil bli resultatet av en vedvarende sentraliseringspolitikk.

I ettertid har Aust-Agder fylkeskommune behandlet spørsmålet om forkjøpsrett, og har fattet følgende vedtak, datert 28.04.98: "Fylkeskommunen vil ikke benytte seg av sin forkjøpsrett ved erverv av vannfall i Hovlandsåna."

Vedtaket ble gjort i medhold av fylkesrådmannens innstilling, hvor det bl.a. ble satt fram følgende konklusjon:

Det skjer raske og omfattende endringer i organiseringen av kraftproduksjonen i Norge, og med et fritt energimarked er det ikke sikkert at kraftproduksjonen i fremtiden bør være en virksomhet under offentlig eierskap. Det anbefales ikke at Aust-Agder fylkeskommune benytter sin forkjøpsrett i vannfall i Hovlandsåna. (Skriv fra advokat Ødegaard, datert 13.05.98).

NVEs innstilling

I sin innstilling til Olje- og energidepartementet konkluderer NVE med å anbefale at Arendal Energiverk gis tillatelse til ekspropriasjon og erverv som omsøkt, og at Vegusdal Kraftverk AS får avslag på sin søknad.

A. Ekspropriasjonshjemmel

NVE har i innstillingen vist til at ekspropriasjon av vannfall for å øke produksjonskapasiteten for å dekke behovet for alminnelig forsyning i distrikt, ikke lengre er aktuell på grunn av den nye energiloven. Allikevel mener NVE at AE oppfyller de formelle vilkårene for ekspropriasjon etter vassdragslovens § 148. Med dette fortolker NVE loven slik at det er hjemmel for ekspropriasjon *så lenge det er behov for ytterligere produksjon.*

Kommunens merknad:

Det vises til advokat Kåre Ødegaards videre utredning av dette i brev til Olje- og energidepartementet datert 13.05.98, som følger: "Produksjonen skal betjene et fritt kraftmarked og ikke en lokal befolkning. AEs interesser er derfor rent kommersielle, på samme måte som VKs og grunneiernes interesse er av forretningsmessig karakter. Her er interessene likeverdige, og da er tvangsinngrep i favør av den ene part i interessekonflikten avskåret etter § 2 i oreigingsloven. I flg. § 2, 2 kan ikke et ekspropriasjonsvedtak treffes uten at inngrepet "tvillaust er til meir gagn enn skade". Ødegaard konkluderer slik:

1. Vassdragsloven hjemler ikke adgang til å meddele AE ekspropriasjonstillatelse i dette tilfellet.
2. Når det her ikke er adgang til å meddele ekspropriasjonstillatelse til AE, og staten og fylkeskommunen har frafalt sine forkjøpsretter, kan jeg ikke se at det foreligger noe argument som kan tilsi at VK ikke skal meddels ervervstillatelse på fallrettighetene.

B. Vilkår og miljømessige hensyn

NVE har i sin innstilling uttalt at kommunene er naturlig opptatt av at det blir tatt miljømessige hensyn under utbyggingen og reguleringen, og har videre uttalt at da det er NVE som setter vilkår om dette, skulle dette gjøre det likt for alle utbyggere.

Kommunens merknad:

Kommunen ser det som nødvendig å vise til at nåværende konsesjonær ikke har overholdt tidligere konsesjonsbetingelser, og at både fylkesmannen og NVE er gjort kjent med dette. Grunneiere, som har klagt på tilstanden i vassdraget i flere år uten reaksjoner fra konsesjonærens side, henvendte seg i 1997 til kommunen, som tok kontakt med NVE og fylkesmannen om saken. Påfølgende diverse møter i kommunen og befaringer i vassdraget har NVE gitt pålegg om mudring-, manøvrering- og sikrings tiltak. Disse skal være utført innen utgangen av

1998. Uten innblanding fra kommunen og spesielle pålegg fra NVE, ville trolig ingen av disse tiltakene ha blitt igangsatt.

I forbindelse med de føringer som foreligger i NVEs innstilling og kommunens høringsuttalelse til Olje- og energidepartementet, har grunneierne lagt fram for kommunen de skriv med krav som har blitt lagt fram for konsesjonæren i hht. vesentlig misligholdelse av konsesjonsbetingelsene fra 1969 og fram til i dag. Samtlige skriv følger saken i uttrykt vedlegg. Det foreslås at disse oversendes Olje- og energidepartementet sammen med høringsuttalelse. Skrivene viser den holdningen nåværende konsesjonær har utøvd i vassdraget, både overfor grunneierne og kommunene. Det finnes i tillegg en god del billedmateriale som bekrefter situasjonen.

Det er fra grunneierne side ønskelig å gjøre departementet oppmerksom på disse forholdene, da de frykter at de samme problemene vil gjenta seg hvis den samme konsesjonær eventuelt får konsesjon på videre utbygging i vassdraget.

Erfaringer med nåværende konsesjonær i vassdraget er naturlig nok en av de mange grunner til at grunneiere ønsker å forestå en videre utbygging i vassdraget, og at kommunen støtter dette.

Erfaringer med andre konsesjonærer i kommunen/distriktet er også at krav og vilkår satt fram i konsesjonsbetingelsene ikke alltid overholdes. Fornyelser av gamle konsesjoner blir utsatt til fordel av behandling av nye søknader, og grunneier/kommunen blir prisgitt foreldete betingelser med dårlig tilpassede vilkår i hht. nåværende situasjon og tilstand i vassdraget. Det vises eksempelvis til søknad om fornyet konsesjon i Otra (021.Z). Søknaden skulle ha vært behandlet for flere år siden, men har blitt utsatt gjentatte ganger til fordel for nye søknader.

NVEs vurdering om at vilkårene for en reguleringskonsesjon legger rammene for dette uavhengig av om utbygger kommer fra lokalsamfunnet eller utenfra, er derfor ikke overbevisende for kommunen. En lokal utbygger derimot, vil velge løsninger som er gunstigere for lokalsamfunnet, og det vil være lettere å komme til enighet ang. uforutsette tilstander som ev. måtte oppstå.

C. Beredskap

Lokal kraftutbygging er også av stor betydning for kommunene og lokalsamfunnet med tanke på lokale beredskapshensyn. Dette er ikke satt fram i NVEs vurderinger eller sentrale uttalelser, men bør veie tungt i avgjørelsen om konsesjon og erverv.

D. Alternative utbygginger

Kommunen har tidligere uttalt at den vil gå i mot utbygging av alt. B/alt. 2 i meldingen, fordi dette al-

ternativet medfører mindre miljøvennlige løsninger. Dette er allikevel framsatt som AEs hovedalternativ som det mest bedriftsøkonomisk lønnsomme. Ved en ev. delt konsesjon på erverv av fallrettigheter (AE/VK), er det enda større muligheter for at det er dette alternativet som blir det endelige. Ut i fra det synspunkt at lokal utbygger (VK) vil ta større hensyn til naturmiljø i lokale omgivelser, synes kommunen å måtte kunne godta en slik løsning til fordel for at grunneiere skal kunne livnære seg av egne ressurser.

Mht. uttalelsene om at AE allerede har etablert reguleringsmagasin og investeringer i vassdraget, vises det til adv. Ødegaards skriv med redegjørelse om utbyggers plikt til å tre inn i eller betale for regulert vannføring. Punktet om at AE vil være i bedre stand til å utnytte disse er derfor ikke et holdbart argument.

Det fremmes følgende forslag til

VEDTAK:

I tråd med regionale planer, rikspolitiske retningslinjer og gjeldende lovverk, mener kommunen at Vegusdal Kraftverk må gis konsesjon på erverv av egne fallrettigheter for utbygging av kraftverk, ev. i samarbeid med et annet kraftverk i fylket.

Evje og Hornnes kommune opprettholder i hovedsak sin tidligere uttalelse i saken, men vil frafalle punktet om å gå i mot utbygging av alt. 2 (alt. B) hvis delt utbygging er avgjørende for at konsesjon på erverv av egne rettigheter blir gitt til Vegusdal Kraftverk.

Aust-Agder fylkeskommune har i brev av 22.06.1998 følgende bemerkninger til NVEs innstilling:

"Fylkestinget i Aust-Agder behandlet saken i møte den 17. juni 1998.

Det ble gjort slikt vedtak:

1. Fylkestinget viser til sitt vedtak i sak 45/97 og vil uttale at Arendal Energiverk AS er det av de to selskaper som har best forutsetninger for å forestå en utbygging i vassdraget.
2. Dersom Arendal Energiverk AS får erverve de omsøkte fallrettighetene i Hovlandsdalsåna bør Vegusdal Kraftverk AS, dersom de ønsker det, få en eierandel i selskapet som tilsvarer de verdier fallrettighetene representerer.
3. Det er viktig at en konsesjonær etterkommer de konsesjonsvilkår som blir satt og det henstilles til NVE å gjennomføre tilstrekkelig tilsyn når misligheter blir påklagd."

Ved brev av 17.12.2002 til Olje- og energidepartementet trekker *Agder Energi Produksjon AS* sin søknad om ekspropriasjons- og ervervstillatelse for vannfall i Hovlandsdalsåna tilbake:

"Arendal Energiverk AS sendte denne søknaden om ekspropriasjons- og ervervstillatelse til NVE datert 10.01.1997. I mars samme år søkte Vegusdal Kraftverk AS ervervskonsesjon på de samme rettighetene. Innstillingen fra NVE forelå 19.01.1998 og er til behandling i Olje- og energidepartementet.

Arendal Energiverk AS er i ettertid via Aust-Agder Energi, blitt en del av Agder Energi AS. Det er Agder Energi Produksjon AS som har eierskapet til samtlige konsesjoner og saksbehandlingen av disse og eventuelt nye konsesjoner.

Agder Energi Produksjon AS har i ca. 1-2 år ført samtaler/forhandlinger ved Vegusdal Kraftverk AS i et forsøk på et frivillig samarbeid om utbyggingsinteressene slik at myndighetene kunne forholde seg til en utbygger. Dette har vi ikke nådd fram med. Agder Energi Produksjon AS kan ikke imøtekomme Vegusdal Kraftverks forventning til verdien av det arbeid som er utført av Vegusdal Kraftverk AS.

Ut fra en totalvurdering trekker herved Agder Energi Produksjon AS søknaden om ekspropriasjons- og ervervstillatelse for vannfall i Hovlandsdalsåna tilbake. Konsesjonssøknaden er datert 20. januar 1997 og søker var på dette tidspunktet Arendal Energiverk AS.

Vi håper på denne måten at Vegusdal Kraftverk AS kan komme videre med sine planer. Skulle ikke eventuelle konsesjoner bli benyttet av Vegusdal Kraftverk AS, vil Agder Energi Produksjon AS vurdere å fremme en konsesjonssøknad etter en periode (5-10 år) avhengig av prisutviklingen i kraftmarkedet."

Ved brev av 06.01.2003 til Olje- og energidepartementet har *Vegusdal Kraftverk AS* følgende innspill:

"Vi viser til brev fra Agder Energi Produksjon AS datert 17.12.2002 til Olje- og energidepartementet.

I dette brevet tilkjennegis at AE Produksjon AS trekker sin ekspropriasjons- og ervervstillatelse for vannfall i Hovlandsåna tilbake.

Vegusdal Kraftverk AS er berett til å videreføre sine planer om en totalutnyttelse av vannkraftpotensialet i vassdraget.

Vegusdal Kraftverk AS håper på en hurtig avgjørelse omkring dette i departementet slik at en kan intensivere de neste faser i prosjektet.

Vegusdal Kraftverk AS viser til det ønske som angis fra Agder Energi Produksjon AS i brev av 17.12. om et oppriktig ønske om at Vegusdal Kraftverk AS kan komme videre med sine planer om utnyttelse av vannressursene i vassdraget.

Vegusdal Kraftverk AS vil peke på at Olje- og energidepartementets tidligere anførsler om et ønske om at de to søkerne blir enig i et felles opplegg eller at en av partene trekker seg. Kon-

sekvensene av dette ønsket er at det nå er en søker til erverv av vannfallet i Hovlandsåna.

Vegusdal Kraftverk, jf. søknad av 5. mars 1997.

Vegusdal Kraftverk AS ønsker å vise til de positive signaler som er gitt fra Evje og Hornnes og Birkenes kommuner som uttalelser på vår søknad om ervervstillatelse for vannfall i Hovlandsåna.

Vi tar i vår videre planlegging hensyn til vedtak i Aust-Agder fylkesting den 17. juni 1997: "Fylkestinget legger vekt på at det foretas en samordnet utbygging av Hovlandsvassdraget. Det forutsettes at det i størst mulig grad tas hensyn til miljøforhold."

Vegusdal Kraftverk AS har i løpet av de siste årene arbeidet aktivt sammen med Agder Energi Produksjon AS med innspill til pågående arbeid "Supplering av Verneplan IV for vassdrag". Dette har ført til at våre felles anførsler om Uldalsvassdraget har blitt akseptert. Hovlandsåna blir ikke foreslått vernet i forhold til supplering av verneplan IV for vassdrag.

Vegusdal Kraftverk AS ser som en konsekvens av dette at en i langt større grad må vise miljømessige hensyn på hvilket utbyggingsalternativ en velger, samt at en utnytter energien i vassdraget best mulig.

Det har i 2001 og 2002 pågått møter mellom Vegusdal Kraftverk AS og Agder Energi Produksjon AS, for å forsøke å finne fram til en løsning som resulterer i at en kraftutbygger søker om konsesjon på disse fallrettighetene.

Hovedløsningene i denne prosess var:

1. Begge parter trekker sin respektive konsesjonssøknader tilbake fra Olje- og energidepartementet og rettighetene tilbakeføres til grunneierne eller beholdes "kontrollerende" av Vegusdal Kraftverk.
2. Agder Energi Produksjon trekker sin konsesjonssøknad og overlater til Vegusdal Kraftverk å kjøpe rettighetene samt og utvikle prosjektet etter mottatt ervervskonsesjon.
3. Vegusdal Kraftverk trekker sin konsesjonssøknad og overlater til Agder Energi Produksjon å kjøpe rettighetene samt utvikle prosjektet etter mottatt ervervskonsesjon.
4. Begge parter opprettholder sine respektive konsesjonssøknader og avventer Olje- og energidepartementets avgjørelse om hvem som får konsesjon og kan utvikle prosjektet.

Som Olje- og energidepartementet nå er gjort kjent med er det full enighet mellom selskapene at det nå er en ansøker til departementet vedrørende Hovlandsåna. Vegusdal Kraftverk AS ønsker videre å peke på at det er en positiv kommunikasjon mel-

lom de to kraftverkene som skulle tilsi at en felles løsning om en rask utbygging skulle være nærmere en realitet.

Vegusdal Kraftverk AS ønsker med dette å bidra til å utnytte et allerede utbygd vassdrag med et mellomstort kraftverk som ikke legges opp til skal bli miljømessig omstridt."

IV Departementets bemerkninger

Innledning

Vegusdal Kraftverk AS (VK) er dannet av en gruppe grunneiere i Evje og Hornnes kommune og Birkenes kommune. VK søker om konsesjon etter industrikonsesjonsloven for erverv av fallrettigheter i Hovlandsdalsåna fra Lislevatn til Vågdalsfjorden. Fallrettighetene kontrolleres i dag av VK etter overdragelse ved avtale 05.02.97 med falleierne. VK må ha ervervskonsesjon for å overta de foran nevnte fallene med full rettsvirkning. VK har ikke hånd om vannfallet i Håtveitåna mellom Vikstølvatn og Lislevatn. Fallet inngår i det ene av VKs to alternativer for utbygging. VK søker ikke om ekspropriasjonstillatelse for fallene i Håtveitåna, men har opplyst at selskapet har til hensikt å videreføre sine planer om en totalutnyttelse av vannkraftpotensialet i vassdraget.

Hovlandsdalsåna er i dag berørt av reguleringer i de øvre deler av vassdraget (Høvringsvatn og Vikstølvatn). Disse reguleringene ble etablert i 1960 av Arendal Energiverk AS (AE) og utnyttes bl.a. av Hanefoss kraftverk i Tovdalsvassdraget. Agder Energi Produksjon AS (AEP) er i dag innehaver av disse rettighetene.

Hovlandsdalsåna tilhører et sidevassdrag i Tovdalsvassdraget som er vernet overfor Rjukanfossen etter Verneplan IV. Den planlagte utbyggingen ligger utenfor det nevnte verneområdet. Hovlandsdalsåna er heller ikke foreslått vernet i NVEs innstilling til supplering av Verneplan for vassdrag.

Utbyggingsplanene

VK har to alternative utbyggingsplaner - alt. 1 Hovland kraftverk og alt. 2 Flateland kraftverk.

Ved alternativ 1 planlegger VK å benytte fallrettighetene på 276 meter mellom magasin Vikstølvatn og Vågdalsfjorden. VK planlegger å benytte fallrettighetene som det kontrollerer sammen med fallrettighetene som AEP besitter. Den planlagte tilløpstunnelen vil ha inntak i Vikstølvatn. Skuteåna, Mosbekken og Nygårdsbekken er planlagt ført inn i tilløpstunnelen. Brokevattn planlegges demmet opp og overført til Store Hovvatn. Total kraftproduksjon for Hovland Kraftverk er beregnet til ca. 71,2 GWh/år.

Ved alternativ 2 har VK planlagt å benytte fallrettighetene som det selv kontrollerer. Det planlagte

kraftverket vil utnytte fallet på om lag 153 meter fra Kjetevatn til Vågdalsfjorden. Tilløpstunnelen vil ha sitt inntak i Kjetevatn. For overføring av feltene Høvringen, Vikstølvatn, Lislevatn og Skuteåna sprenges en tunnel fra nytt magasin Myklebostad. Mosbekken og Nygårdsbekken er planlagt ført inn på overføringstunnelen. Brokevattn planlegges demmet opp og overført til Store Hovvatn. Dette alternativet gir en midlere årsproduksjon på 50 GWh.

VKs erfaring og kompetanse mht. utbygging av vassdrag er begrenset. Selskapet vil imidlertid knytte til seg nødvendig ekspertise.

Dersom VK får konsesjon for erverv av fallrettighetene vil de sende inne en melding til NVE. Når meldingen foreligger vil selskapet gjennomføre en grundigere analyse av prosjektet. Det vil da være nødvendig å leie inn ekstern ekspertise for å foreta mer detaljerte undersøkelser og beregninger. Deretter vil VK ta endelig standpunkt til om de vil gå videre med utbyggingsprosjektet.

Departementets vurderinger

Evje og Hornnes kommune og Birkenes kommune anbefalte av VK ble meddelt konsesjon på ervervet av rettighetene og nødvendig ekspropriasjonstillatelse for fallet mellom Vikstølvatn og Lislevatn. Det ble særlig pekt på at lokale interesser synes best ivaretatt ved at ressursene ble utbygget av de som eier rettighetene og som er bosatt i området.

NVEs innstilling er basert på at det opprinnelig forelå to konkurrerende søknader om ervervstillatelse. I innstillingen gav NVE uttrykk for at det er vanskelig å skille de to selskapene fra hverandre mht. utbyggingsplaner og ressursutnyttelse på bakgrunn av beskrivelsene av utbyggingsalternativene i søknadene. Ut fra den usikkerheten som et knyttet til om VK vil eller kan gjennomføre en vannkraftutbygging, konkluderte NVE under en viss tvil med at AE burde få ekspropriasjons- og ervervstillatelse for de omsøkte vannfallene. Videre konkluderte NVE med at VK ikke gis ervervskonsesjon for de omsøkte vannfallene. I tillegg anbefalte NVE at staten ikke gjør forkjøpsretten sin gjeldende.

Ved brev av 09.03.98 vedtok departementet at staten ikke ville gjøre forkjøpsretten gjeldende. Aust-Agder fylkeskommune meddelte ved brev av 30.04.98 at fylkeskommunen ikke ville benytte sin forkjøpsrett.

Siden AEP har trukket søknaden tilbake og det nå foreligger kun en søker, er situasjonen endret konsesjonsmessig i forhold til NVEs innstilling. Departementet kan ikke se at det foreligger noen allmenne hensyn som taler i mot å gi tillatelse til erverv etter industrikonsesjonsloven til VK. VK er et privateiet selskap som oppfyller vilkårene for å bli meddelt konsesjon på begrenset tid. Departementet tilrår derfor at VK gis tillatelse til å erverve vannfall

i Hovlandsdalsåna som omsøkt. Tillatelsen foreslås gitt i det vesentlig på de vilkår som er foreslått av NVE for Arendal Energiverk AS sitt erverv.

Departementets vurderinger til vilkårene

1. Overskriften

Siden departementet foreslår at tillatelsen skal gis til Vegusdal Kraftverk AS må ordlyden i overskriften til utkast til vilkår endres til:

"Utkast til vilkår for tillatelse for *Vegusdal Kraftverk AS* til å erverve fallrettighetene i Hovlandsdalsåna mellom Lislevatn og Vågdalsfjorden"

2.

Konsesjonstid (post 1)

Vegusdal Kraftverk AS er dannet av en gruppe private grunneiere i Evje og Hornnes kommune og Birkenes kommune. Etter loven begrenses konsesjonen til 60 år når det er private erververe. Post 1 (*Konsesjonstid*) vil derfor lyde som følger:

"Konsesjonen gis for 60 år.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a 1. ledd.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller vannfallet med alle de innretninger, hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m.m., de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjonene med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger, som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlage fjernet innen en av Olje- og energidepartementet fastsatt frist.

Ved konsesjonstidens utløp skal anlegget med bygninger og installert maskineri være i fullt ut driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egenbekostning å utføre hva skjønnen i så henseende måtte bestemme.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke."

3.

Konsesjonsavgifter (post 2)

Erverv av fall utløser plikt til å betale konsesjonsavgift til stat og kommune, jf. industrikonsesjonsloven § 5 fjerde ledd nr. 2. NVE har tilrådd en avgift på kr 18,- pr. nat.hk. til kommunen og kr 6,- pr. nat.hk. til staten. Departementet finner det rimelig at avgiften settes til det som er normalt for nye ervervskonsesjoner og tilrår at satsene settes til kr 7,- pr. nat.hk. til staten og kr 21,- pr. nat.hk. til kommunen.

Departementet forslår at siste avsnitt i posten (femte ledd) endres til følgende for å få den i samsvar med dagens standardvilkår:

"Konsesjonsavgiftsmidler danner ett fond særskilt for hver kommune som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtektene for fondet skal være undergitt godkjennelse av fylkesmannen."

4.

Fornminner mv. (post 8)

Departementet forslår at ordlyden i overskriften i post 8 (Fornminner mv.) endres til "*Automatisk fredete kulturminner*", som er samsvar med dagens språkbruk. Videre foreslås at selve teksten i post 8 endres til følgende for å få den i samsvar med dagens standardvilkår:

"Konsesjonæren plikter i god tid før tiltaket gjennomføres å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4."

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk, annen fast eiendom mv. av 14. desember 1917

nr. 16 § 2 gis Vegusdal Kraftverk AS tillatelse til erverv av fallrettigheter i Hovlandsdalsåna fra Lislevatn til Vågdalsfjorden i Evje og Hornnes kommune og Birkenes kommune for utbygging av kraftverk.

Tillatelse gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 5. september 2003.

42 Skien Kraftproduksjon AS og Akershus Kraft AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd ved erverv av fallrettigheter tilknyttet Klosterfoss og Skotfoss kraftverk i Skiensvassdraget)

Olje- og energidepartementets samtykke 4. september 2003.

I

Buskerud Kraftproduksjon AS (BKP) og Norske Skogindustrier ASA (NSI) inngikk 2.7.02 avtale om overdragelse av 10 kraftverk i Begnavassdraget, Skiensvassdraget, Drammensvassdraget og Lauvsnesvassdraget med tilhørende fallrettigheter. Olje- og energidepartementet meddelte 15.11.02 BKP unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd for dette ervervet.

BKP, NSI og BKPs heleide datterselskap Skien Kraftproduksjon AS (SKP) inngikk 30.1.03 en tilleggsavtale om at rettigheter og plikter i henhold til BKPs avtale med NSI overdras videre til SKP med tilbakevirkende kraft fra 1.1.03 for så vidt gjelder kraftverkene Klosterfoss og Skotfoss i Skiensvassdraget.

Akershus Kraft AS (AK) inngikk 17.3.03 avtale om erverv av 100 prosent av aksjene i SKP fra BKP.

Advokatfirmaet Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen søkte 30.1.03 på vegne av SKP om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med erverv i henhold til ovennevnte tilleggsavtale. Ved brev av 8.4.03 søkte advokatfirmaet Thommessen Krefting Greve Lund (TKGL) på vegne av AK om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med erverv av 100 prosent av aksjene i SKP fra BKP. De to ovennevnte søknadene omhandler de samme fallrettigheter og Olje- og energidepartementet finner det naturlig at de to søknadene behandles samtidig.

SKPs og AKs erverv innebærer overdragelse av eiendomsrett til fallrettigheter som er konsesjonspliktige etter industrikonsesjonsloven kap. I.

Søknaden fra SKP og Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) innstilling til departe-

mentet i anledning saken, ble tilsendt Skien kommune, fylkesmannen i Telemark, fylkeskommunen i Telemark og Skienselva elveeierlag til orientering ved departementets brev av 12.3.03. Departementet har mottatt uttalelser fra disse. I tillegg har Norges jeger og fiskerforbund Telemark, Grenland Sportsfiskere, Telemarkvassdragets Fiskeadministrasjon og de ansatte i Skotfoss og Klosterfoss uttalt seg i sakens anledning. Skien kommune fikk også tilsendt søknaden vedrørende AKs erverv til orientering ved departementets brev av 21.5.03.

Uttalelsen fra fylkesmannen i Telemark av 28.4.03 ble oversendt NVE til uttalelse ved departementets brev av 13.5.03. NVEs uttalelse av 30.5.03 ble sammen med brevet fra fylkesmannen i Telemark tilsendt AK ved TKGL for uttalelse ved brev av 3.6.03. Departementet mottok svar fra TKGL ved brev av 11.6.03.

Instansene som har mottatt søknadene til orientering har i det vesentligste vært opptatt av at miljøinteresser generelt og hensynet til laks og laksefiske spesielt blir tilstrekkelig ivaretatt i forbindelse med departementets behandling av saken. Flere av instansene krever på denne bakgrunn at det settes vilkår for et eventuelt unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd, eller at de omsøkte erverv blir tatt til ordinær konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven kap. I slik at ovennevnte interesser blir ivaretatt.

II

Olje- og energidepartementet finner at SKPs og AKs erverv er i tråd med de retningslinjer som er trukket opp i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) i forbindelse med fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Olje- og energidepartementet skal gjennom industrikonsesjonsloven sikre nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraften.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak i medhold av industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene ikke lenger blir i samsvar med de forhold som lå til grunn da unntaket ble gitt.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Olje- og energidepartementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer, å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling.

I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeover-

dragelse. For de konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubestemt konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd, gis det fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved SKPs erverv av kraftstasjonene Klosterfoss og Skotfoss i Skiensvassdraget. Det gis også fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved AKs erverv av 100 prosent av aksjene i SKP.

Det gjøres oppmerksom på at det ved dette vedtak settes vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i SKP, BKP, AK og Akershus Energi AS (AE) skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver overdragelse av aksjer i SKP, BKP, AK og AE å konsesjonsbehandle de rettigheter som selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapene har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For de konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Dersom SKP, BKP, AK og AE senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i SKP, BKP, AK og AE vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår som departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

Olje- og energidepartementet er gjort kjent med at det 29.8.03 ble inngått avtale mellom AK og Skien kommune vedrørende miljøtiltak og laks og laksefiske i Skienselva. Avtalen innebærer at Skien kommune frafaller sine innsigelser som beskrevet i brev til departementet av 16.5.03. Fylkesmannen i Telemark frafaller også de forslag til vilkår som var omtalt i brev til departementet av 28.4.03. Olje- og energidepartementet har merket seg at AK gjennom avtalen har forpliktet seg til å utføre tiltak av hensyn til laks og laksefiske og miljø i Skienselva, og finner det derfor ikke hensiktsmessig å kommentere nær-

mere de øvrige uttalelser som er innkommet under behandlingen av saken.

Departementet ber om at konsesjonsdata oversendes Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

43 Varanger Kraft AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og fortrinnsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd ved omorganisering til konsern. Erverv av aksjer i Sydvaranger ASA. Omorganisering av Pasvik Kraft DA til aksjeselskap)

Olje- og energidepartementets samtykke 8. september 2003.

Det vises til Deres søknad av 10. januar 2003 på vegne av Varanger Kraft AS vedrørende ovenstående. Videre vises det til Deres søknad av 29. desember 1999 på vegne av Varanger Kraft AS og Deres søknad av 26. oktober 2000 på vegne av Pasvik Kraft AS i anledning saken.

I

Saken gjelder unntak fra konsesjonsplikt og fortrinnsrett i forbindelse med Varanger Kraft AS' erverv av samtlige aksjer i Sydvaranger ASA, samt omorganisering av Varanger Kraft AS og Pasvik Kraft DA til konsern.

Varanger Kraft AS og Pasvik Kraft DA er i forbindelse med oppkjøpet av aksjene i Sydvaranger ASA omorganisert til konsern.

Pasvik Kraft AS ble stiftet den 29. september 2000. Ved fisjon av Sydvaranger AS med Pasvik Kraft AS som overtagende selskap ble Sydvaranger AS' 50 % andel i Pasvik Kraft DA overdratt til Pasvik Kraft AS. Samtidig ble Varanger Kraft AS eier av samtlige aksjer i Pasvik Kraft AS. Varanger Kraft AS' aktiva for produksjon ble overført til Pasvik Kraft AS, herunder Varanger Kraft AS' 50 % andel i Pasvik Kraft DA. Pasvik Kraft DAs bruksrett til fallrettighetene i Skogfoss og Melkefoss ble deretter overdratt fra Pasvik Kraft DA til Pasvik Kraft AS, hvor all kraftproduksjonsvirksomheten i konsernet er samlet. Pasvik Kraft DA ble deretter oppløst.

Et nytt holdingselskap med navn Varanger Kraft AS ble stiftet 10. desember 2002. Samtidig ble det bestemt at tidligere Varanger Kraft AS endret firma til Varanger KraftNett AS. Den 13. desember 2002 besluttet generalforsamlingen i Varanger KraftNett AS at kraftproduksjonsvirksomheten, omsetningsvirksomheten, entreprenørvirksomheten og annen virksomhet skulle fisjoneres ut i egne selskaper. Nettvirksomheten vil etter dette ligge igjen i Varan-

ger KraftNett AS. I forbindelse med fisjonen ble 100 % av aksjene i Pasvik Kraft AS overdratt fra Varanger KraftNett AS til Varanger KraftProduksjon AS som vil forvalte eierinteressene i Pasvik Kraft AS.

Kraftproduksjonsvirksomheten i Pasvik Kraft AS omfatter etter dette bruksrett til fallrettigheter i;

- Gandvik- og Neidenvassdraget
- Kongsfjordelva
- Melkefoss og Skogfoss i Pasvikvassdraget, med tilhørende konsesjoner og vilkår.

Disse erverv utløser konsesjonsplikt etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. 1. Ervervene vil bli behandlet samlet i forhold til industrikonsesjonsloven.

III

Varanger Kraft AS fikk ved Nærings- og energidepartementets samtykke av 9. november 1994 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med oppløsning av Varanger Kraft A/L og videreføring av andelslaget i Varanger Kraft AS. Det ble imidlertid ikke samtidig søkt om unntak fra konsesjonsplikt for overføringen av 50 % eierandel i Pasvik Kraft DA til Varanger Kraft AS. Samtykke for unntak fra konsesjonsplikt og fortrinnsrett for denne overdragelsen ble gitt av Olje- og energidepartementet 11. juli 1997 i hht. søknad av 10. mars s.å. Samtykkene ble gitt på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet skulle meldes konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet fikk fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapet har rettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholdt departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende den statlige fortrinnsretten ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

De omsøkte ervervene må etter dette vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritakene av 9. november 1994 og 11. juli 1997.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at de omsøkte ervervene foranlediger bruk av fortrinnsretten. Departementet kan heller ikke se at de omsøkte ervervene gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble fritatt fra konsesjonsbehandling ved samtykkene.

IV

Olje- og energidepartementet finner at omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som er trukket opp i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) i forbindelse med fritak fra konsesjonsplikt og fortrinnsrett etter

industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Departementet viser her til at omorganiseringen har ført til at all kraftproduksjonsvirksomhet er samlet i Pasvik Kraft AS.

Olje- og energidepartementet skal gjennom industrikonsesjonsloven sikre nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraften.

Departementet er oppmerksom på at fremtidig salg av aksjene i selskapene som har fått unntak i medhold av industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene ikke lenger blir i samsvar med de forhold som lå til grunn da unntaket ble gitt.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes konsesjonsmyndighetene. Olje- og energidepartementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettigheter selskapet har fått fritatt fra konsesjonsbehandling.

I den grad selskapene har rettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig fortrinnsrett etter industrikonsesjonsloven § 10 første ledd ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom vilkårene for tidsubestemt konsesjon ikke lenger er tilstede.

V

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd, gis fritak fra konsesjonsplikt og fortrinnsrett ved de omsøkte erverv. Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter. Reguleringsstillatelser tilknyttet de aktuelle vannfall overdras i uendret form.

Unntaket gis på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Varanger Kraft AS, Varanger KraftProduksjon AS og Pasvik Kraft AS skal meldes konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver overdragelse av aksjer i Varanger Kraft AS, Varanger KraftProduksjon AS og Pasvik Kraft AS, å konsesjonsbehandle de rettigheter som selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

I den grad Varanger Kraft AS, Varanger KraftProduksjon AS eller Pasvik Kraft AS har rettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å

gjøre gjeldende statlig fortrinnsrett etter industrikonsesjonsloven § 10 første ledd ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For de konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Dersom Pasvik Kraft AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. 1. Forkjøpsrett/fortrinnsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder rettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i Varanger Kraft AS, Varanger KraftProduksjon AS og Pasvik Kraft AS vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår som departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

Departementet ber om at konsesjonsdata oversendes Norges vassdrags- og energidirektorat.

44 Dalane Kraft AS

(Tillatelse til erverv av fallrettigheter og overføring av reguleringskonsesjon i Sokndalsvassdraget, Sokndal kommune i Rogaland)

Kongelig resolusjon 3. oktober 2003

Innledning

På vegne av Dalane Kraft AS har Advokatene Rekve, Pleym & Co søkt om ervervskonsesjon for fallet som utnyttes i Nye Lindland kraftverk i Sokndalsvassdraget og om overføring av reguleringskonsesjonen for Eiavatnet i samme vassdrag. De omsøkte ervervskonsesjonene er tildelt Dalane energi IKS ved kgl.res. av 7. juni 1991 og kgl.res. av 26. januar 2001. Reguleringskonsesjonen for Eiavatnet er gitt ved kgl.res. av 6. oktober 1961 og overført Dalane Elverk (Dalane energi IKS) ved kgl.res. av 7. juni 1991.

Dalane Kraft AS ble stiftet 14. september 2000 og er et datterselskap av Dalane energi IKS. Bakgrunnen for opprettelsen av Dalane Kraft AS var at man av økonomiske hensyn ønsket et eget selskap for utbygging og produksjon av vannkraft. Med unntak av Lindland kraftverk vil ikke konsesjoner for eksisterende kraftverk søkes overdratt fra Dalane energi IKS til Dalane Kraft AS, da de eksisterende kraftverkene er nedbetalt og det derfor hefter liten eller ingen risiko ved disse.

Dalane energi IKS er et interkommunalt selskap som eies av Eigersund, Sokndal, Lund og Bjerkreim kommuner.

Søknaden og NVEs innstilling

NVE har i brev av 25.06.03 fremmet følgende innstilling for Olje- og energidepartementet:

"Adv. Rekve, Pleym & Co har i brev av 29.10.2002, på vegne av Dalane Kraft AS, fremja slik søknad:

"Det søkes om konsesjon etter industrikonsesjonsloven for fallet som utnyttes i Lindland kraftverk. Gjeldende ervervskonsesjon er tildelt Dalane Elverk (Dalane Energi) ved kgl.res. 7.6.1991 og 26.1.2001.

Videre søkes det etter vassdragsreguleringsloven om overføring på uendrede vilkår reguleringskonsesjon gitt ved kgl.res. 6.10.1961 og overført til Dalane Elverk 7.6.1991."

Frå søknaden vert følgjande referert:

"Kort om Dalane Energi IKS og Dalane Kraft AS

Dalane Energi IKS (DE) er et interkommunalt kraftselskap som driver produksjon, omsetning og distribusjon av energi. Selskapet ble stiftet 1. januar 1978 og eies av kommuner sør i Rogaland; Eigersund, Sokndal, Lund og Bjerkreim. Den prosentvise eierfordeling for den enkelte kommune er slik at Eigersund sin eierandel utgjør 59,32 %, Sokndal 15,57 %, Lund 14,03 % og Bjerkreim 11,08 %.

DE's hovedkontor ligger i Eigersund. Det er ca. 80 fast ansatte i selskapet.

Selskapet eier 6 kraftverk og 9 transformatorstasjoner. Høyspente fordelingsledninger utgjør 513 km i master og 166 km i jordkabel. DE's kunder er husholdninger, større industribedrifter og offentlig forvaltning.

Den totalte overførsel til DE nettkunder i 2000 var på 338,2 GWh. DE's kraftproduksjon var i 2000 123 GWh, mens det ble levert 252,7 Gwh.

Dalane Kraft AS (DK) ble stiftet 14. september 2000.

Selskapets formål er "utbygging av vannkraft og produksjon av elektrisk kraft samt hva som dermed står i forbindelse. Selskapet skal videre kunne delta i andre selskaper." DK har sitt hovedkontor i Eigersund.

Representantskapet i DE vedtok i desember 2001 å overføre til DK alle vassdragsrettigheter, eiendommer og anlegg knyttet til vassdragene i Sokndal.

Formålet med overførselen til Dalane Kraft AS

Den fremtidige organisasjonsform og selskapsform for Dalane Energi ble tatt opp til vurdering allerede i 1999. Det ble da besluttet at det daværende selskapet, Dalane Elverk som var organisert etter kommuneloven, skulle organiseres

som et IKS etter lov om interkommunale selskaper av 29. januar 1999, og at overføring til det nye selskap skulle foretas etter lovens § 40.

Kommunene som eiere av DE var imidlertid opptatt av at man skulle ha en klar begrensning av den økonomiske risiko. Det ble derfor besluttet at fremtidige prosjekter for kraftutbygging skulle organiseres slik at eiernes risiko ble klart begrenset. Dette var bakgrunnen for at det ble dannet et eget datterselskap for utbyggingsformål.

Eksisterende kraftverk er nedbetalt og det hefter liten eller ingen risiko ved disse. På denne bakgrunn var det lite formålstjenlig å pådra seg kostnader til dokumentavgift mv. for å overføre disse til det nye datterselskapet.

Overføring av konsesjon for Nye Lindland Kraftverk fra DE til DK er altså ikke en del av en større omorganisering av DE, men gjelder kun denne kraftstasjonen og eventuelle nye utbyggingsprosjekter.

Det arbeides med flere utbyggingsprosjekt sammen med ulike private interessenter. I den sammenheng har man, eller man er i ferd med å etablere, egne selskaper for de enkelte prosjekt. DK er eller vil være formell aksjonær i denne sammenheng. Andre nye utbyggingsprosjekter som det arbeides med, og der det ikke er andre eiere involvert, vil bli konsesjonssøkt og eventuelt bygget ut i regi av DK.

Selv om det nå kun er snakk om overføring av konsesjon for Nye Lindland Kraftverk er det altså snakk om en samlet plan for at alle fremtidige kraftverk skal bygges ut og drives i regi av DK.

Ved en slik rein omorganisering fra et interkommunalt energiverk til aksjeselskap sikrer man at i de selskaper det i fremtiden må gjøres investeringer har en slik eierform og mulighet for låneopptak mv. at man enten alene eller sammen med andre aktører kan være mer tilpasset et foranderlig marked. Ved at de kraftverk som må gjøre investeringer mv. har en slik selskapsform, og for øvrig slike rammebetingelser at det sikrer mer dynamisk drift, oppnås mer rasjonelle enheter.

Da konsesjonssøknad for Nye Lindland kraftverk ble sendt i 1997 var ikke datterselskapet DK stiftet. Dalane Elverk var derfor den formelle søker, og konsesjon ble gitt til DE. Det har imidlertid vært forutsatt at DK skulle stå som utbygger, og finansieringen av utbyggingsprosjektet er tilrettelagt i DK.

På grunn av at mesteparten av produksjonen i de gamle stasjonene er stoppet på grunn av teknisk svikt, ble utbyggingen av den nye stasjonen startet før søknad om overføring til DK var ferdigbehandlet, slik at produksjonen i den nye stasjonen forhåpentligvis kan komme i gang i løpet av høsten 2002."

NVE har lagt søknaden fram for Sokndal kommune, Rogaland fylkeskommune og fylkesmannen i Rogaland med brev av 02.12.2002. Eigersund kom-

mune fekk søknaden oversendt på eit seinare tidspunkt.

Sokndal kommune, Eigersund kommune og Rogaland fylkeskommune har i brev av 10.03., 09.05 og 10.03.2003 ingen merknader til søknaden. Fylkesmannen i Rogaland har pr. e-post 27.03.2003 gjeve melding om at etaten ikkje har merknader til søknaden.

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE) SINE MERKNADER

Bakgrunn

Dalane Energi IKS er eit interkommunalt selskap eigd av kommunane Eigersund (59,32 %), Sokndal (15,57 %), Lund (14,03) og Bjerkreim (11,08 %). Selskapet fekk ved kgl.res. 7. juni 1991 konsesjon for erverv av fallrettar i Sokndalsvassdraget og konsesjon for regulering av Eiavatnet. Konsesjonane vart opprinneleg gjeve til Sokndal kommune ved kgl.res. 6. oktober 1961. I tillegg er det etablert ukonsedert regulering av Heigravatnet/Kverven. Reguleringane vart utnytta i kraftverka Øvre og Nedre Lindland. Desse kraftverka er utfasa og erstatta av Lindland kraftverk som fekk utbyggingsløyve gjennom kgl.res av 26.01.2001. Samstundes vart det tildelt konsesjon for erverv av ei mindre fallstrekning sidan Lindland kraftverk utnyttar ei større fallhøgde enn Øvre og Nedre Lindland kraftverk.

Dalane Energi søkte våren 2001 om planendring for inntaksmagasinet i Rosslandshølen, og fekk ved kgl.res. 21.02.2003 løyve til å kanalisere mellom Litle Rosslandshølen og Rosslandshølen.

Dalane Energi IKS stifta 14. september 2000 selskapet Dalane Kraft AS, der Dalane Energi IKS eig 100 % av aksjane. Formålet med det nye selskapet er utbygging og produksjon av vasskraft, og bakgrunnen for opprettinga av selskapet er m.a. å redusere den økonomiske risikoen for morselskapet ved framtidige kraftutbyggingsprosjekt.

I brev av 05.11.2001 søker Dalane Kraft AS, gjennom sin fullmektig adv. Tor N. Rekve, om unntak for konsesjonsplikt og forkjøpsrett for erverv av fallrettar etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd. Samstundes vert det søkt om overføring av reguleringskonsesjonar.

I brev av 10.01 og 17.01.2002 frå søkjaren sin fullmektig vert det gjennom dokumentasjon framhalde at søknaden skal avgrensast til å gjelde kun dei vassdragsrettane som er knytte til Lindland kraftverk i Barstadvassdraget.

NVE tilrår overfor Olje- og energidepartementet i brev av 12.06.2002 at søknaden ikkje vert innvilga, og grunnjev dette m.a. med at organiseringa gjennom det nye selskapet ikkje er i tråd med føresetnadane for å gjere unntak etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd.

I vedtaket frå Olje- og energidepartementet av 18.10.2002 heiter det at "Olje- og energidepartementet har etter en helhetsvurdering kommet til at den omsøkte overføringen av fallrettighetene i Barstadvassdraget fra Dalane Energi IKS til Dalane Kraft AS ikke innfrir kravet om "særlige hensyn" i industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Den omsøkte omorganiseringen må etter dette undergis ordinær konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven kap. I."

Søknaden

Foreliggende søknad gjeld løyve etter industrikonsesjonslova for Dalane Kraft AS til å erverve fallrettane som vert utnytta i Lindland kraftverk. Dette omfattar ervervskonsesjonar tildelt Dalane Energi ved kgl.res. 7. juni 1991 og 26. januar 2001. Samtidig vert det søkt om på uendra vilkår å overføre reguleringskonsesjonen for Eiavatnet og vidareføring av reguleringa av Heigravatnet/Kverven. Lindland kraftverk har ein midlare årleg produksjon på ca. 36 GWh.

Den opprinnelege reguleringskonsesjonen for Eiavatnet vart gitt 06.10.1961 på uavgrensa tid, men med moglegheit for revisjon etter 50 år.

NVE si vurdering og konklusjon

Ingen av uttalepartane har merknader til eller går i mot å tildele Dalane Kraft AS dei omsøkte løyva.

Søknaden er eit resultat av omorganisering der Dalane Energi IKS har funne det riktig å etablere eit selskap som står for framtidig utbygging og produksjon av energi frå vasskraftanlegg. Grunnlaget for etablering er også bedriftsøkonomiske omsyn.

Søknaden gjeld overdraging av kun ein mindre del av produksjonsverksemda i Dalane Energi IKS.

I høve til reguleringskonsesjonen vil ei overføring i utgangspunktet vere i strid med § 14 pkt. 2 i vassdragsreguleringslova, som set forbod mot overføring av ein slik konsesjon. I midlertid har paragrafen i praksis blitt tolka slik at i dei tilfella søkjar disponerer falla der reguleringane vert nytta vil det vere naturleg å overføre reguleringskonsesjonen. For Sokndalsvassdraget er det same konsesjonær både for fallrettar og reguleringar, og det er rimeleg å vidareføre denne ordninga gjennom Dalane Kraft AS.

Det er ikkje kome merknader til vilkåra for reguleringskonsesjonen, og NVE finn ikkje grunnlag for å tilrå endringar ved handsaminga av denne søknaden. Vi vil her peike på revisjonsadgangen som kan gjerast gjeldande i 2011.

Når det gjeld søknaden elles og bakgrunnen for denne vert det vist til ovanstående, og det er grunn til å understreke at konsesjonssøknaden avgrensar

seg til overføring av rettar og plikter utan nye fysiske inngrep.

NVE tilrår at Dalane Kraft AS får konsesjon til erverv av fallrettane i Sokndalsvassdraget som blir utnytta i Lindland kraftverk, og på dei vilkår som følgjer vedlagt. I tillegg tilrår vi overføring av reguleringskonsesjon for Eiavatnet på uendra vilkår.

NVE foreslår vilkår som er vanlege å gje ved nye ervervskonsesjonar.

Det ligg føre eigen søknad om overføring av konsesjonar gjeve i medhald av energilova. Denne søknaden vert det teke stilling til etter at spørsmålet om ervervskonsesjon og overføring av reguleringskonsesjon er avgjort.

Merknader til vilkåra:

Konsesjonstid, post 1

Dalane Kraft AS, som eit heileigd dotterselskap av det interkommunale selskapet Dalane Energi IKS, tilfredstiller krava for å få tildelt konsesjonen på uavgrensa tid med mogeleg revisjon etter 30 år.

Konsesjonsavgifter, post 2

Det er ikkje sett fram krav om endra avgiftssats frå kommunen. Konsesjonsavgifter knytt til ervervsdelen av konsesjonane gitt 07.06.1991 og 26.01.2001 er indeksregulert pr. 01.01.2003. For konsesjonen frå 1991 er satsen høvesvis kr 2,54 til stat og kr 5,08 pr. nat.hk. til kommune. Tilsvarande for konsesjonen frå 2001 er kr 7,09 til stat og kr 21,27 pr. nat.hk. til kommune.

På bakgrunn av at konsesjonane har ulike avgiftssatsar finn NVE det naturleg at det for framtida bør gjelde ein sats for fallstrekningane i Sokndalsvassdraget som blir utnytta i Lindland kraftverk. Om lag 95 % av fallstrekninga til Lindland kraftverk er knytt til ervervskonsesjonen frå 1991. Ettersom saka gjeld overdraging av ervervskonsesjon til eit heileigd dotteselskap av Dalane Energi IKS finn NVE ikkje grunnlag for å foreslå endringar i satsane. NVE finn det rimeleg å legge til grunn eit vekta middel av avgiftssatsane frå 1991 og 2001, som pr. 01.01.2003 er utrekna til kr 2,77 pr. nat.hk. til staten og kr 5,89 pr. nat.hk. til kommunen.

Reguleringskonsesjonen er foreslegen overført på uendra vilkår, og avgiftssatsane er for tida kr 2,51 og kr 7,73 pr. nat. hk. til høvesvis stat og kommune. Reguleringsavgiftene er teken inn i ervervskonsesjonen på same måte som i konsesjonen av 1991.

Justering av avgifter vil forøvrig bli teken opp til ny vurdering etter dei tidsintervall som er fastsett i forskrift av 4.12.1987.

Manøvreringsreglement mv., post 14

Eiavatnet og Heigravatnet/Kverven inngår i reguleringane som vert utnytta i Lindland kraftverk.

For Eiavatnet ligg det føre reguleringskonsesjon og manøvreringsreglement gitt ved kgl.res. 06.10.1961, og overført til Dalane Elverk 07.06.1991. Heigravatnet/Kverven er ukonsedert.

NVE foreslår å overføre reguleringskonsesjonen med manøvreringsreglement på uendra vilkår og viser til at vilkåra og manøvreringsreglement kan reviderast i 2011."

Forslag til vilkår for tillatelse for Dalane Kraft AS til å erverve fallrettigheter i Sokndalsvassdraget og foreta regulering av vassdraget, Sokndal kommune

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd, og vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

Erverv

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 2,77 pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 5,89 pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Regulering

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 2,51,- pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 7,73,- pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 13 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen en ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgifterne forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene og vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

9

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

10

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

11

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

12

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

13

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets be-

stemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

14

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelsene som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

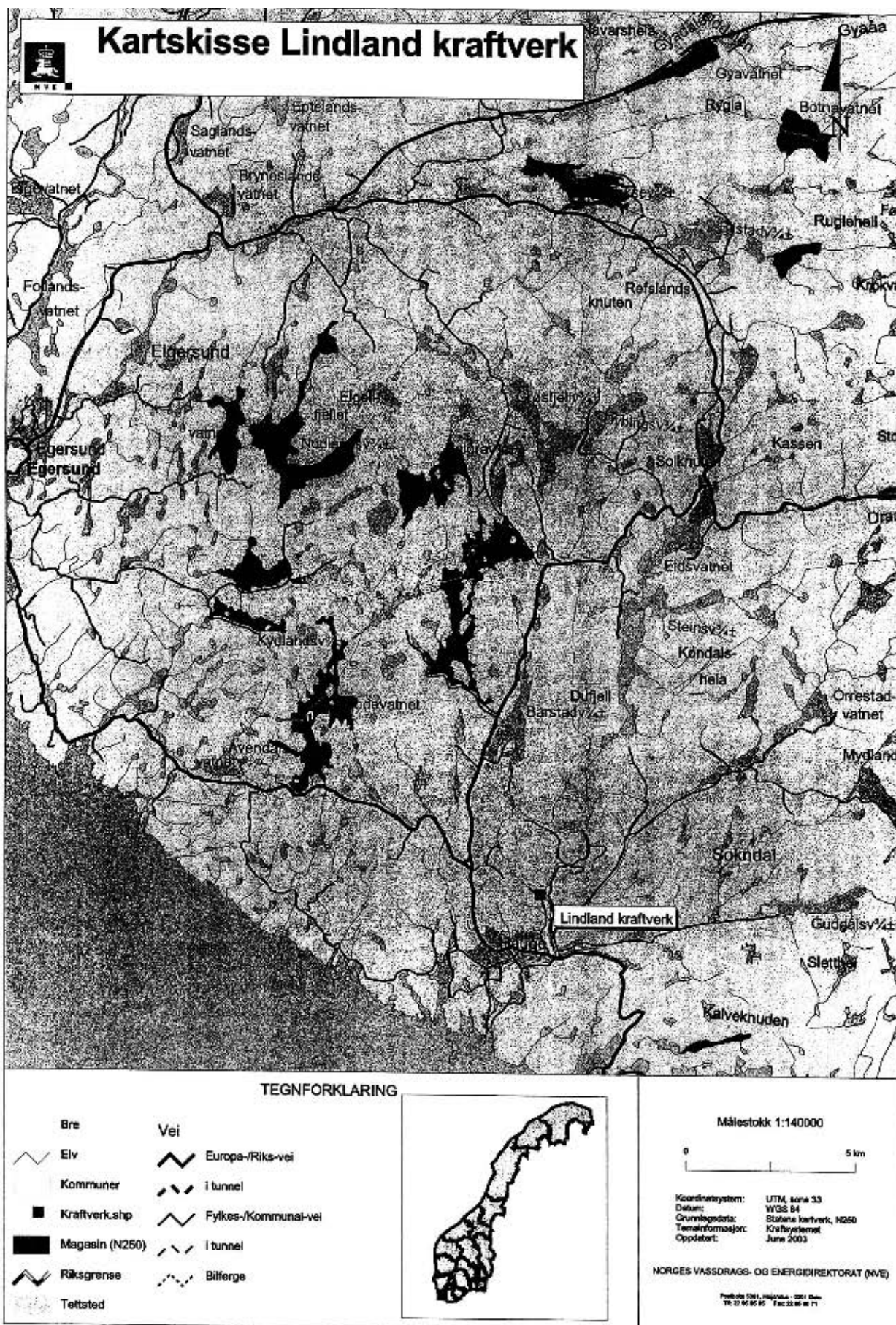
Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 13 og 14 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26 og vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år

15

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

*Olje- og energidepartementets merknader**Innledning*

Dalane Kraft AS er et heleid datterselskap av Dalane energi IKS som eies av kommunene Eigersund, Sokndal, Lund og Bjerkreim. Søknaden om ervervskonsesjon og overføring av reguleringskonsesjon fra Dalane energi IKS til Dalane Kraft AS er et resultat av en omorganisering der Dalane Kraft AS skal stå for fremtidig utbygging og produksjon av vannkraft i tillegg til eierskap til og drift av Nye Lindland kraftverk.

Dalane Elverk sto som formell søker da søknaden om konsesjon til Nye Lindland kraftverk ble sendt i 1997. Dalane Kraft AS var da ennå ikke stiftet, men det har vært forutsatt at Dalane Kraft AS skulle stå som utbygger.

Da ingen av høringsinstansene har hatt merknader eller gått i mot søknaden fra Dalane Kraft AS, har departementet ikke funnet det nødvendig å sende NVEs innstilling på egen departementshøring.

Søknaden

Søknaden gjelder overdragelse av en mindre del av produksjonsvirksomheten til Dalane energi IKS.

På vegen av Dalane Kraft AS søkes det om konsesjon etter industrikonsesjonsloven for fallet som utnyttes i Lindland kraftverk. Gjeldende ervervskonsesjon er tildelt Dalane Elverk (Dalane energi IKS) ved kgl.res. av 7. juni 1991 og 26. januar 2001. Kraftverket har en midlere årlig produksjon på 36 GWh.

Videre søkes reguleringskonsesjonen gitt ved kgl.res. av 6. oktober 1961, og overført Dalane Elverk ved kgl.res. av 7. juni 1991, overført på uendrede vilkår til Dalane Kraft AS.

NVEs innstilling

NVE tilrår at Dalane Kraft AS får konsesjon til erverv av fallrettigheter i Sokndalsvassdraget som blir utnyttet av Lindland kraftverk på bestemte vilkår, samt at reguleringskonsesjonen for Eiavatnet overføres på uendrede vilkår.

Olje- og energidepartementets vurdering

Olje- og energidepartementet legger vekt på at ingen av høringsinstansene har gått i mot søknaden og at NVE tilrår at konsesjon blir gitt. Departementet kan ikke se at det skulle være noen allmenne hensyn som taler mot å gi tillatelse etter industrikonsesjonsloven. Dalane Kraft AS er et heleid datterselskap av det interkommunale selskapet Dalane energi IKS og oppfyller vilkårene for å bli meddelt konsesjon på ubestemt tid.

Etter ordlyden i vassdragsreguleringsloven § 14 punkt 2 kan ikke reguleringskonsesjoner overdras. I praksis er imidlertid regelen blitt tolket som et forbud mot å overdra reguleringskonsesjonen sær-

skilt, men at det er tillatt med en overdragelse der den skjer samtidig med overdragelse av de nedenforliggende fallrettigheter. For Sokndalsvassdraget er Dalane energi IKS konsesjonær i forhold til både fallrettigheter og reguleringer, og departementet finner det naturlig å videreføre denne ordningen gjennom Dalane Kraft AS. Departementet understreker at det vil være adgang til å foreta revisjon av konsesjonsvilkårene i 2011.

Olje- og energidepartementet støtter således NVEs innstilling og tilrår at Dalane Kraft AS gis ervervskonsesjon på de vilkår som er foreslått av NVE og at reguleringskonsesjonen for Eiavatnet overføres Dalane Kraft AS på uendrede vilkår. Vilråene for reguleringskonsesjonen og ervervskonsesjonen gis i et felles vilkårssett.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. av 14. desember 1917 nr. 16 § 4 gis Dalane Kraft AS tillatelse til erverv av fallrettighetene i Sokndalsvassdraget som blir utnyttet i Lindland kraftverk. Tillatelse gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 3. oktober 2003.
2. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 overføres reguleringskonsesjonen for Eiavatnet, gitt ved kgl.res. av 6. oktober 1961 og overført til Dalane Elverk ved kgl.res. av 7. juni 1991, til Dalane Kraft AS på uendrede vilkår.

45 Otteraaens Brugseierforening

(Ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget og tillatelse til diverse overføringer til Brokke kraftverk og bygging av Skarg kraftverk)

Kongelig resolusjon 3. oktober 2003.

Stortinget har i møte 25. februar 2003 fattet følgende vedtak:

I

"Stortinget samtykker i at Kongen gir tillatelse til Otteraaens Brugseierforening til fortsatt regulering av Byglandsfjorden m.m. på de vilkår som er gjort rede for i St.prp. nr.73 (2001-2002).

II

Stortinget samtykker i at Kongen gir tillatelse til Otteraaens Brugseierforening til overføring av

Bjørnará, Blautgrjotbekken, Løyningbekken, Op-testøylsbekken, Stemtjørnbekken, Bjorbekken og Lautjønn til Sarvsfossen/Skarg kraftverk, og overføring av Strendetjønnbekken, Bestelandså og Fjellskarå til Farå og Brokke kraftverk, og at Otra Kraft DA gis konsesjon til erverv av fall og bygging av Skarg kraftverk på de vilkår som er gjort rede for i St.prp. nr. 73 (2001-2002).

III

I vilkåra for tillatelse etter vassdragsreguleringsloven for Otteraaens Brugseierforening til å regulere Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget skal pkt. 11 (Terskler mv.) andre ledd første punktum lyde:

Konsesjonæren pålegges å avsette 20 mill. kroner til et eget fond til undersøkelser og tiltak for å redusere begroing og forsuring i Otravassdraget."

Vedtaket var i samsvar med Innst. S. nr. 124 (2002-2003) fra energi- og miljøkomiteen. Denne bygget på departementets tilråding i St.prp. nr. 73 (2001-2002), men fravek proposisjonen som det framgår i punkt III ovenfor.

Etter at den av Stortinget vedtatte endring er innarbeidet, får konsesjonsvilkårene følgende ordlyd:

Vilkår for tillatelse etter vassdragsreguleringsloven for Otteraaens Brugseierforening til å regulere Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget

Vilkårene erstatter tidligere vilkår gitt ved kongelig resolusjon 22.11.1912 og 09.07.1942, stadfestet 28.11.1947

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon samtidig med konsesjon gitt ved kongelig res 15.11.1974. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1.ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i

vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 6,- pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 20,- pr nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntreter etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale følgende beløp som næringsfond for kommunene:

Bykle kommune	Kr 15.600 000,-
Valle kommune	Kr 5.000 000,-
Bygland kommune	Kr 15.250 000,-
Evje og Hornnes kommune	Kr 3.150 000,-

Konsesjonsavgiftsmidler og næringsfond danner ett og samme fond særskilt for hver kommune som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen. Kommunal- og regionaldepartementet har utarbeidet standardvedtekter samt retningslinjer for bruken av konsesjonsavgiftsmidlene.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 18 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Ol-

je- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

5

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

6

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgifterne forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

7

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i Otravassdraget er slik at de stedege fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes,
- e. å delta i finansiering av tiltak mot forsuring etter en plan for hele vassdraget.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Fra og med det år konsesjonen er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale årlige beløp av kr 15 000 til opphjelv av fisk og friluftsliv til hver av kommunene Kristiansand, Vennesla, Bygland, Valle, Bykle, Evje og Hornnes og Iveland. Beløpene skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpene skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene til opphjelv av fisk/

vilt i kommunene. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode skal beløpene nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter snarest og senest innen 5 år, dersom kulturminnemyndighetene ikke forlenger fristen, å oppfylle lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner §§ 8 og 9 i områder som berøres av reguleringen. Kostnadene knyttet til gjennomføring av arkeologiske undersøkelser og utgravninger, herunder også for- og etterarbeider, bæres av tiltakshaver, jf. kultuminneloven § 10. Program og budsjett for det arkeologiske arbeidet skal utformes under hensyn til at konsesjonen er en fornyelse, som ikke medfører nye inngrep, og skal derfor søkes holdt på et rimelig nivå.

De arkeologiske undersøkelsene og eventuelt utgravningene i reguleringssonen skal foretas i den tiden magasinene likevel er nedtappet. Konsesjonæren må derfor varsle fylkeskommunene om når magasinene planlegges nedtappet i god tid på forhånd.

9

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

10

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignelig.

Konsesjonæren plikter å utarbeide dybdekart/draft over Byglandsfjorden til bruk for båttrafikk og avmerker på kartet kjente farlige områder (skjær og grunner).

11

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Konsesjonæren pålegges å avsette 20 mill. kroner til et eget fond til undersøkelser og tiltak for å redusere begroing og forsuring i Otravassdraget. Fondet skal forvaltes av en egen styringsgruppe bestående av NVE, fylkesmennene, regulanten og de berørte kommuner. Midlene skal forvaltes til beste for hele vassdraget.

Det skal gjennomføres erosjonssikring langs Byglandsfjorden. Gjennomføringen skal skje i samsvar med NVEs forbygningsplan av 18.06.96 eller ved alternative tiltak som ivaretar hensynene bak planen på en like god måte. Konsesjonæren dekker 75 % av kostnadene forbundet med gjennomføringen av tiltakene samt en like stor andel av framtidige vedlikeholdskostnader.

NVE dekker over årlige bevilgninger til forbygningsarbeider 25 % av kostnadene mot at kommunen overtar framtidige vedlikehold av denne delen.

Ansvaret for gjennomføringen av arbeidet ligger hos regulanten i samarbeid med NVE, kommunen og grunneierne. Eventuelle klager i forhold til den nærmere planlagte gjennomføring av tiltakene avgjøres av departementet.

Dersom inngrepene forårsaker ytterligere erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

12

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig,

maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retninglinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

13

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

14

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

15

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

16

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates trufet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

17

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets be-

stemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

18

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

19

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 17 og 19 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

20

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal

tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

Vilkår for tillatelse for Otra Kraft DA til å erverve fallrettigheter i Otra for utnyttelse i Skarg kraftverk i Bykle kommune i Aust-Agder

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 6,- pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 21,- pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreter etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap.7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 11 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av ikke over 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversettes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgifterne forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen

må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

9

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse. Anleggsveiene skal holdes stengt for allmennheten i anleggsperioden.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentlige interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunn-

lag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 14 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

13

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.

Vilkår for tillatelse for Otteraaens Brugseierforening til overføring av Bestelandså mfl. og Bjørnarå mfl. i Bykle og Valle kommuner i Aust-Agder fylke

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 6,- pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 21,- pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntreer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale til Bykle kommune kr 1,3 mill og til Valle kommune kr 1,7 mill som avsettes til næringsfond for kommunen. Konsesjonsavgiftsmidler og næringsfond danner ett og samme fond særskilt for hver kommune som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen. Kommunal- og regionaldepartementet har utarbeidet standardvedtekter samt retningslinjer for bruken av konsesjonsavgiftsmidlene.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 18 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av ikke over 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgifterne forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a. å sørge for at forholdene i de berørte vassdrag er slik at de stedegne fiskestammene i størst

mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,

- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at inntak og utløp ved kraftstasjoner og overføringer utformes slik at tap av fisk unngås,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes,
- e. å delta i finansiering av tiltak mot forsuring i henhold til en plan for hele vassdraget.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingene og reguleringene. Dette kan være arkiveringsundersøkelser, langtidsundersøkelser og/eller etterundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen.

V

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale årlige beløp til hver av kommunene Bykle og Valle på kr 10.000,- til opphjør av fisk/vilt/friluftslivet. Beløpene skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpene skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene til opphjør av fisk/vilt i kommunene. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode skal beløpene nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

Konsesjonæren pålegges å avsette et engangsbeløp på kr 100 000,- til istandsetting av vassdragsrelaterte kulturminner i Valle og Bykle kommuner. Det skal tas kontakt med kulturminneforvaltningen i fylkeskommunen som ansvarlig for videre oppfølging av arbeidet.

10

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsl mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Vegger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse. Anleggsveiene skal holdes stengt for allmennheten i anleggsperioden.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig

bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignjengelige.

12

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger. Konsesjonæren kan pålegges å delta i undersøkelser og tiltak for å redusere begroingen i vassdraget.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren betaler til sammen 1 million kroner til krypsivfondet fastsatt i ny konsesjon til Otteraaens Brugseierforening til fortsatt regulering av Byglandsfjord mv.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retninglinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

15

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

16

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

17

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstille uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 %

av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

19

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjo-

næren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

20

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelsene som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 14, 20 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

21

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

22

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

Vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 jf. § 25 for Otra Kraft DA til å bygge Dam Sarvsfossen og Skarg kraftverk i Bykle kommune, Aust-Agder fylke

1

(Reguleringsgrenser og vannslipping)

Dersom vannslippingen foregår i strid med dette reglementet, kan utbyggeren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr 1 mill. for hver gang etter Olje- og energidepartementets nærmere bestemmelse.

2

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av ikke over 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

Dersom disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, faller tillatelse bort i samsvar med vannressursloven § 27 jf. § 19 siste ledd.

3

(Utbyggers ansvar ved anlegg/drift mv.)

Utbyggeren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

4

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgifterne forbundet med dette dekkes av utbyggeren.

Utbyggeren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Utbyggeren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Utbyggeren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Utbyggeren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

5

(Naturforvaltning)

I

Utbyggeren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i de vassdrag som berøres av denne utbygging er slik at de stedege fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk unngås,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.
- e. å delta i finansiering av tiltak mot forsuring i henhold til en plan for hele vassdraget.

II

Utbyggeren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Utbyggeren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Utbyggeren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingene og reguleringene. Dette kan være arkiveringsundersøkelser, langtidsundersøkelser og/eller etterundersøkelser. Utbyggeren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale årlige beløp til hver av kommunene Bykle og Valle på kr 10.000,- til opphjør av fisk/vilt/friluftslivet. Beløpene skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpene skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene til opphjør av fisk/vilt i kommunene. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode skal beløpene nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN.

VI

Utbyggeren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av utbyggeren.

6

(Automatisk fredete kulturminner)

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

Konsesjonæren pålegges å avsette et engangsbeløp på kr 100 000,- til istandsetting av vassdragsrelaterte kulturminner i Valle og Bykle kommuner. Det skal tas kontakt med kulturminneforvaltningen i fylkeskommunen som ansvarlig for videre oppfølging av arbeidet.

7

(Forurensning mv.)

Utbyggeren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

8

(Ferdsl mv.)

Utbyggeren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige vegger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på utbyggerens bekostning. Vegger, bruer og kaier som utbyggeren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet trefter annen bestemmelse. Anleggsveiene skal holdes stengt for allmennheten i anleggsperioden.

Utbyggeren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignelige.

9

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge utbyggeren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge utbyggeren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av utbyggeren.

Konsesjonærene betaler til sammen 1 million kroner til krypsivfondet fastsatt i ny konsesjon til Otteraaens Brugseierforening til fortsatt regulering av Byglandsfjord mv.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Utbyggeren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som utbyggeren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens

kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Etterundersøkelser)

Utbyggeren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

12

(Luftovermetning)

Utbyggeren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan utbyggeren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

13

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Utbyggeren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og ener-

gidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av utbyggeren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter utbyggeren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpet hvert 5. år.

14

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

Manøvreringsreglement for regulering av Otravassdraget (erstatte reglement sist endret ved kongelig resolusjon 02.06.1995)

1. A. Reguleringsmagasiner

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reguleringsgrenser		Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote	
Breivatn-Sesvatn.....	895,0	896,5	894,0	2,5
Skyvatn.....	1090,0		1078,0	12,0
Store Førresvatn.....	839,0	843,0	836,0	7,0
Hartevatn.....	753,9	758,9	751,9	7,0
Ormsavatn.....	866,0	868,0	856,5	11,5
Vatnedalsvatn.....	745,0	840,0	700,0	140,0
Store Urarvatn.....	1160,0	1175,0	1141,0	34,0
Lille Urarvatn.....	1153,5	1175,0	1151,0	24,0
Reinevatn.....	1171,7	1175,0	1165,0	10,0
Skarjesvatn.....	1076,6	1079,0	1075,0	4,0
Sarvsfossen inntaksmagasin.....	592,5	633,0	630,0	3,0
Bossvatn.....	529,0	551,0	495,0	56,0
Bykil.....		500,0	499,0	1,0
Hovatn.....	685,68	690,68	673,84	16,84
Langerakvatn.....	595,34	597,84	593,84	4,0
Gyvatn.....	561,5	564,5		3,0
Byglandsfjord.....		203,0	198,0	5,0

For Byglandsfjord er angitt de samme høyder som i tidligere reglement, høydene for Skarjesvatn er angitt i lokalt høydesystem, mens høydene for alle de øvrige magasinene refererer seg til fastmerker i NVEs nivellementer.

I Hartevatn kan magasinet over kote 757,3 benyttes ved pumping til Vatnedalsvatn. Nedtapping av Hartevatn under 757,3 må etter bestemmelse av departementet bare finne sted når ekstraordinære forhold for landets kraftforsyning har oppstått.

Retten til nedtapping under nevnte kotehøyde kan etter departementets bestemmelse innskrenkes eller helt falle bort dersom dette skulle vise seg nødvendig av hensyn til forurensningssituasjon i vassdraget.

I tiden fra vårflommens kulminasjon og ut august måned skal vannstanden i Bossvatn ikke være lavere enn kote 531,0 og i Byglandsfjorden ikke være lavere enn kote 202,0. Regulanten oppfordres til å søke å holde vannstanden på kote 202,5 i Byglandsfjorden i denne perioden. Så lenge det ikke er nødvendig av hensyn til minstevannføringsbestemmelsene skal ikke Brivatn-Sesvatn senkes under kote 896,0 i samme periode.

Ved manøvrering av Byglandsfjorden skal det legges vekt på å unngå raske variasjoner i vannstanden. Regulanten oppfordres til å holde vannstanden stabil på kote 200,5 eller lavere i blekas gyttetid, normalt i perioden 20. november til 20. desember.

I perioden fra 1. mai til 1. september skal det ikke tappes fra Hovatn før vannstanden har nådd kote 685,7. Når denne vannstanden er nådd skal det ikke tappes slik at vannstanden kommer under kote 685,7.

Med unntak av dammen ved Byglandsfjord har samtlige dammer faste overløp. Vannstanden i de enkelte vatn stiger derfor noe over øvre reguleringsgrense under flom.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

B. Overføringer

- a.
 1. Avløpet fra Nørste Brandsvatn i Gjeiskeliåna (14,3 km²) overføres til Auervassåa.
 2. Av avløpet fra Hartevatns felt (17 km²) i Auervassåa, sammen med avløpet under pkt. 1, overføres inntil 1,5 m³/sek. til Børtevatnsbekken. Resten av avløpet overføres fra Bastogdalen til Hartevatn sammen med avløpet fra et lokalt felt (3,0 km²) i Bastogdalen.
 3. Avløpet fra et felt på 5 km² i Fjordungsbekken overføres til Hartevatn.
 4. Avløpet fra Skyvatn (18 km²) overføres til Væringsåa.
 5. Avløpet fra Lislevatn (244 km²) kan overføres til store Førsvatn. Avløpet fra Væringsåa (38 km²) sammen med avløpet under pkt. 4 føres inn på overføringstunnelen.
6. Avløpet fra Hartevatns restfelt (98,7 km²) sammen med pålagt minstevassføring fra Lislevatn og avløpet under pkt. 2 og 3 føres ved pumping inn på overføringstunnelen fra Lislevatn.
7. Avløpet fra store Førsvatn sammen med avløpet under pkt. 5 og 6, i alt 491 km², overføres til Vatnedalsvatn.
 - b.
 1. Avløpet fra Reinevatn (16 km²) overføres til Urarvatn.
 2. Avløpet fra Skarjesvatn (28 km²) kan via pumping overføres til Urarvatn for lagring.
 3. Avløpet fra Urarvatn overføres via Skarje kraftverk til Bossvatn.
 - c.
 1. Avløpet fra følgende felter kan via driftstunnelen for Holen kraftverk føres til Vatnedalsvatn for lagring:
 - Kvervå 18 km²
 - rest Skarjeså 8 km²
 - Trågumså 7,3 km²
 - Hisbekken 3,1 km²
 - Fossbekken 2,3 km²
 - Kvernbekken 1,5 km²
 2. Avløpet fra Vatnedalsvatns felt (eksl. nedbørfeltet til Urarvatn, jf. ovf pkt. b 3) inkl. avløpene under pkt. a 6 og c I (i alt 714 km²) overføres via Holen kraftverk til Bossvatn.
 - d.
 1. Avløpet fra Otras restfelt ved Sarvsfoss (192 km²) overføres til Bossvatn.
 2. Avløpet fra følgende felter kan via driftstunnelen for Brokke kraftverk føres til Bossvatn for lagring:
 - Holsbekkene 5,6 km²
 - Heiså (Bykle kommune) 33 km²
 - Ljoså m/bielv Gjessløya 123 km²
 - Sollibekken 7,6 km²
 - Lisleå 12,8 km²
 - Flåsse 3,2 km²
 - Amlia 5,3 km²
 - Kåvå 18 km²
 - Hovedstøylså 14 km²
 - Farå 109 km²
 3. Avløpet fra følgende felt overføres til eksisterende tunnel fra Farå til Brokke kraftverk:
 - Strendetjønnbekken 5,5 km²
 - Bestelandså 31,1 km²
 - Fjellskarå 11,1 km²
 4. Avløpet fra følgende felt overføres via tunnel til Sarvsfossen inntaksmagasin:
 - Bjørnarå 65,5 km²
 - Blautgrjøtbekken 2,6 km²
 - Løyningsbekken 3,0 km²
 - Optestøylbekken 5,0 km²

- Stemtjørnsbekken 2,5 km²
- Bjorbekken 3,0 km²
- Lauvtjønn 1,2 km²

e.

1. Avløpet fra Heisvassdraget (Bygland kommune) ovenfor kote 725 overføres til Fiskeløys, og overføres videre sammen med avløpet fra Fiskeløys til driftstunnelen for Hovvatn kraftverk. Det overførte avløpet kan magasineres i Hovvatn.

2.

For den alminnelige fløting nedenfor Ose avgis vann etter bestemmelser som fastsettes ved overenskomst eller skjønn.

3.

Manøvreringen av magasinene ovenfor Byglandsfjord skal primært skje med hensyn til fallene i denne del av vassdraget.

Det skal likevel ved manøvreringen tas hensyn til de nedenforliggende grunneiere og til allmenne interesser.

Fra Lislevatn skal i tiden fra snøsmeltingens begynnelse og til 15. oktober slippes en minstevassføring på 2 m³/sek og resten av året minst 1 m³/sek I Otra nedenfor Børtemannsbekken skal det i samme tidsrom holdes minstevassføringer på henholdsvis 4 m³/sek og 1 m³/sek.

Fra Hartevatn skal i tiden 15. juni til 15. september slippes en minstevassføring på 2 m³/sek og resten av året minst 0,5 m³/sek.

Vassføringen målt ved Hoslemo VM må aldri være under 4 m³/sek fra snøsmeltingens begynnelse til 15. oktober og 2 m³/sek resten av året.

Ved en tapping forbi dammen ved Bykil som aldri må være mindre enn 0,2 m³/sek skal det sørges for at vassføringen ved Valle VM ikke kommer under 5 m³/sek om sommeren og 2 m³/sek om vinteren. Vassføringen skal etter nærmere bestemmelse av departementet kunne økes til 3 m³/sek om vinteren.

Fra inntaket i Bjørnará skal det slippes minstevannføring på 0,2 m³/sek når dette er mulig ut fra naturlig tilsig.

Fra inntaket i Optestøylsbekken skal det slippes minstevannføring på 0,02 m³/sek når dette er mulig ut fra naturlig tilsig.

Fra Gyvatn skal det slippes minstevannføring på 0,3 m³/sek.

Fra Langerakvatn skal det slippe minstevannføring på 0,1 m³/sek.

Nedenfor Byglandsfjord skal vassføringen målt ved Vigeland VM i den tid restriksjoner nevnt under punkt A for tapping fra Byglandsfjord gjelder, ikke komme under 50 m³/sek. På samme måte som

ovenfor skal minstevassføringen etter nærmere bestemmelse av departementet kunne økes til 80 m³/sek. Vannføringen ut fra Byglandsfjord skal hele året ikke være lavere enn 15 m³/sek.

Vannstanden i Byglandsfjord må ikke overstige kote 203 uten at alle bevegelige flomløp er åpne. Flomvatn fra Urarmagasinet avledes både til Uraråni og Skarjesåni tilsvarende naturlige avløp fra Urarvatn og Reinevatn før regulering. Flomvassføringen i Skarjeså og Bossvasså kan under driftsuhell i Urar eller Skarjes, respektive Brokke kraftstasjoner bli noe større enn under normale forhold. Forøvrig må vassdragets flomvassføring ikke unødig forøkes. Tappingene kan ellers skje etter kraftverkernes behov.

Imidlertid kan konsesjonæren etter departementets nærmere bestemmelser tilpliktes å slippe kunstige flommer i kritiske forurensningsperioder og lokkeflommer på den lakseførende delen av vassdraget.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende samt at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges, nedbørmengder, temperatur, snødybder mv. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare så lenge reguleringen består.

5.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

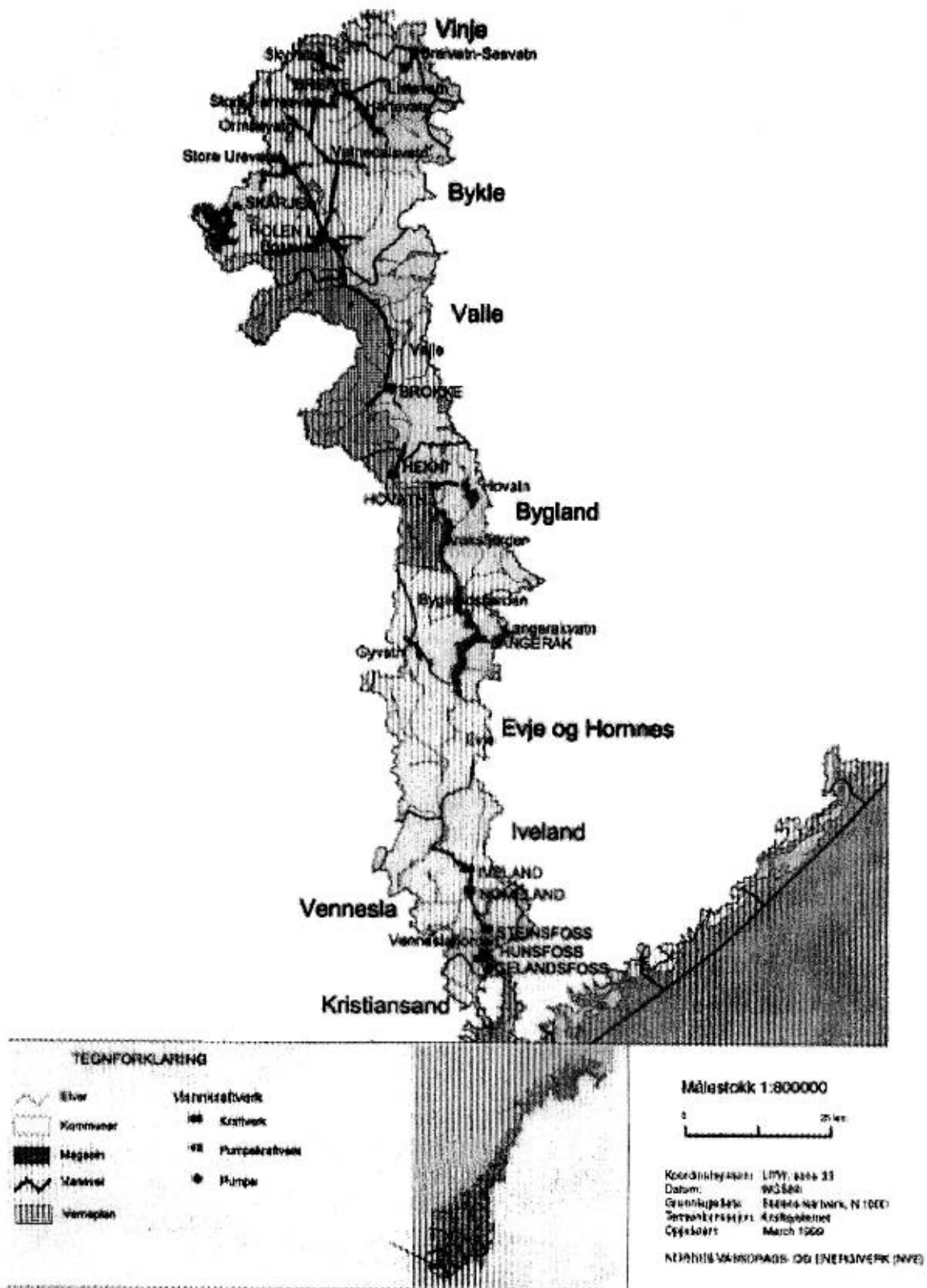
6.

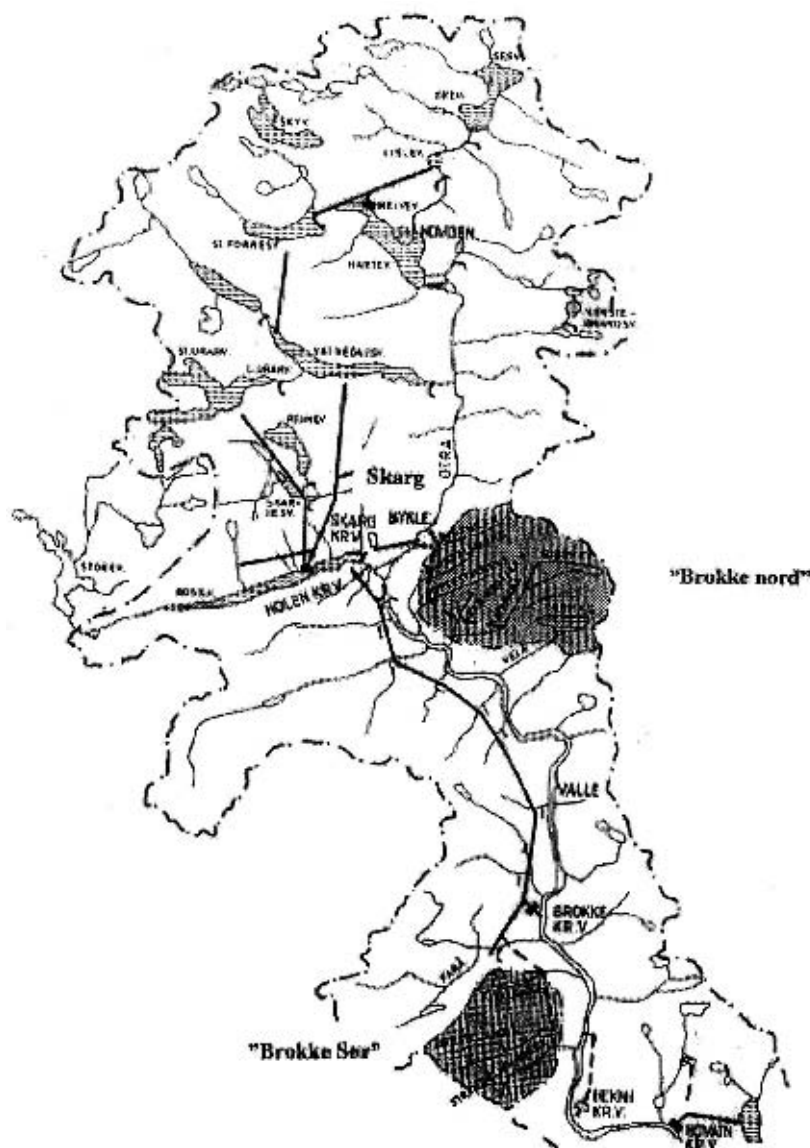
Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Kart over Otravassdraget

Olje- og energidepartementets bemerkninger:

Olje- og energidepartementet tilrår at Otteraaens Brugseierforening gis ny reguleringskonsesjon for Byglandsfjorden m.m. i Otravassdraget og tillatelse til diverse overføringer til Sarvsfossen/Skarg kraftverk og til Brokke kraftverk på de vilkår og med det manøvreringsreglement som fremgår av Stortingets vedtak. Det tilrås samtidig at Otra Kraft DA gis tillatelse til erverv av vannfall og til utbygging av Dam Sarvsfossen og Skarg kraftverk på de vilkår som fremgår av Stortingets vedtak.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17 gis Otteraaens Brugseierforening tillatelse til fortsatt regulering av Byglandsfjorden m.m.
2. I medhold av vassdragsreguleringsloven av 14.

desember 1917 nr. 17 gis Otteraaens Brugseierforening tillatelse til overføring av Bjørnarå, Blatgrjøtbekken, Løyningsbekken, Optestøylsbekken, Stemtjønnbekken, Bjorbekken og Lautjønn til Sarvsfossen/Skarg kraftverk, og overføring av Strendetjønnbekken, Bestelandså og Fjellskarå til Farå og Brokke kraftverk.

3. I medhold av lov om erverv og vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. av 14. desember 1917 nr. 16 gis Otra Kraft DA tillatelse til å erverve fall for utnyttelse i Skarg kraftverk.
4. I medhold av lov om vassdrag og grunnvann 24. november 2000 nr. 82 § 8 jf. § 25 gis Otra Kraft DA tillatelse til å bygge Dam Sarvsfossen og Skarg kraftverk.
5. Det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med det inntatte forslag i foredraget.

Tillatelsene gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 3. oktober 2003.

46 BKK Produksjon AS

(Fastsettelse av nytt manøvreringsreglement for regulering av Øvre Botnavatn i Tyssevassdraget i Osterøy kommune i Hordaland)

Kronprinsregentens resolusjon av 10. oktober 2003

1. Innledning

Saken gjelder søknad fra BKK Produksjon AS om endring av reguleringshøyden for Øvre Botnavatn i Tyssevassdraget i Osterøy kommune. Søknaden gjelder senkning av høyeste regulerte vannstand (HRV) fra 20,0 meter til 19,5 meter.

Nordhordlands kommunale Kraftlag fikk ved ministerpresidentens avgjørelse 10.09.1942 tillatelse til å regulere Øvre Botnavatn og Ljosvatn, og overføring av Ljosvatn til Øvre Botnavatn. Tillatelsen ble stadfestet ved regj. res. av 19.07.1946. Gjeldende manøvreringsreglement for vassdraget ble fastsatt ved kronprinsregentens resolusjon av 20.04.1956.

Konsesjonen for Øvre Botnavatnet gjelder regulering med 20 meter mellom kote 441,5 og 461,5.

Nordhordaland kraftlag er nå overtatt av Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap (BKK) som viderefører reguleringen og kraftverksdriften i vassdraget.

2. Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 27.05.2003 heter det: NVE har mottatt en søknad fra BKK Produksjon AS (BKK), datert 19.12.2002, om tillatelse til å endre reguleringshøyden i Øvre Botnavatnet i Tyssevassdraget i Osterøy kommune. Søknaden er fremmet i medhold av § 10, pkt. 3 i vassdragsreguleringsloven. Vi refererer følgende fra søknaden:

”BKK Produksjon AS søker med dette etter vassdragsreguleringslovens § 10 pkt 3 om frafall av de øverste 0,5 m av reguleringshøyden i Øvre Botnavatn, slik at ny reguleringshøyde blir på 19,5 m mot tidligere 20 m.

Konsesjon for regulering av Øvre Botnavatn ble gitt av ministerpresidenten i regjeringssmøte 10.09.1942 og stadfestet ved kgl.res. av 19.07.1946. Tillatelse til endrete reguleringsgrenser ble gitt 20.04.1956.

1. Begrunnelsen for søknaden

Etter at nye flomberegninger for vassdraget ble utført i 1992/93, ble det gitt pålegg av NVE om å foreta en utbedring av dammen i Øvre Botnavatn.

Det ble foretatt ulike alternativer for utbedring av dammen i 1993. En fullstendig rehabilitering av dammen for å opprettholde magasinvolumet ble kalkulert til å bli 650.000,- kr dyrere

enn alternativet med å senke HRV og overløpet med 0,5 m.

Produksjonstapet med å senke HRV med 0,5 m ble beregnet til 100.000 kWh/år, vesentlig vinterkraft. Utbyggingsprisen for å beholde reguleringen ville derfor vært 6,50 kr/kWh.

Det ble derfor vurdert som ulønnsomt å opprettholde den opprinnelige reguleringen.

Utbedringsarbeidet av dammen ble gjennomført i 1993, og høyeste regulerte vannstand ble senket med 0,5 m.

2. Beskrivelse av kraftverk og reguleringsanlegget

Kraftverk

Det er i drift to kraftverk i vassdraget som utnytter reguleringsmagasinet; Osvatn og Tøsse kraftverk.

Øvre Botnavatn blir tappet i det gamle elveløpet ned til Nedre Botnavatn som er inntaksmagasinet til Osvatn kraftverk. Kraftverket har avløp ut i Osvatn som igjen er inntaksmagasinet til Tøsse kraftverk.

Osvatn kraftverk ble satt i drift i 1951. Det utnytter fallet på 206 m mellom Nedre Botnavatn og Osvatnet. Med en installasjon på 3,2 MW produserer kraftverket 8,5 GWh i middel pr. år.

Tøsse kraftverk ble satt i drift i 1980. Det utnytter fallet på 70 m mellom Osvatnet og fjorden. Med en installasjon på 3,5 MW produserer kraftverket 12 GWh i middel pr. år.

Den 20.08.1999 ble det gitt konsesjon på å bygge *Tyssebotn kraftverk*. Øvre Botnavatn vil bli inntaksmagasinet til kraftverket. Konsesjonen er falt bort, jf. vilkårenes post 1 om byggefrister. Det er ikke søkt om fristforlengelse.

Reguleringsanlegget i Øvre Botnavatn

Reguleringen i Øvre Botnavatn er gammel. Den første dammen ble bygget ca. 1880 og magasinet ble brukt for å regulere vannføringen til Tøsse Mølle. Den besto av to tørrmurer fundamentert på fjell med torvtetting imellom. Etter pålegg om utbedringer ble det i 1954 bygget en frontaltetning av betong på vannsiden av dammen. Torvtettingen ble fjernet og erstattet med steinmasser.

Dammen er ca 60 m lang + overløpet på 14,5 m. Damhøyden varierer mellom 1,2 til 4,5 m.

I 1950-51 ble senkingen av Øvre Botnavatn gjennomført i henhold til konsesjonen fra 1942. Senkingen på 20 m ble oppnådd ved at det ble sprengt en ca. 85 m lang tunnel. Reguleringen utføres ved hjelp av en luke med utstyr som er montert i en 25 m sjakt og lukehus.

I 1996 ble det bygget nytt bjelkestengsel ved inntaket.

Øvre Botnavatn får overført vann fra Ljosvatnet. Dette skjer via en tunnel med tappeventil.

3. Hoveddata for reguleringen:

	Reguleringer fra 20.04.1956	Reguleringer fra 24.09.1993
LRV:.....	kote 441,5	kote 441,5
HRV:.....	kote 461,5	kote 461,0
Regulerings- høyde:	20,0 m	19,5 m
Magasinvolument:	4,2 mill.m ³	4,04 mill.m ³

4. Virkning ved 0,5 m reduksjon i regulerings- høyden

Miljøforhold

Tappingen fra Øvre til Nedre Botnavatn foregår i vinterhalvåret med en forholdsvis jevn vannføring. I sommerhalvåret er elven på denne strekning i lange perioder så å si tørrlagt.

Terrenget rundt Øvre Botnavatn er forholdsvis bratt, steinete og uten noe særlig vegetasjon.

Siden reguleringen ble tatt i bruk har erosjonsskadene rundt magasinet vært avgrenset og små.

Det er ikke observert endringer i erosjonsforholdene siden Øvre Botnavatn ble senket 0,5 m i 1993 og den nye reguleringsgrensen ble tatt i bruk. Det virker som at forholdene nå har stabilisert seg.

I løpet av den perioden reguleringen har vært foretatt er det ikke observert erosjonsskader under tapping på strekningen ned til Nedre Botnavatn.

Det er gjennomført en prøvefisking i Øvre Botnavatn for noen år siden. Den viser at vannet har en middels tett ørretbestand av bra kvalitet. Prøvefiskingen indikerer at forholdene for fisk i vannet er tilfredsstillende. Det er lite trolig at gyteforholdene er blitt dårligere etter reduksjonen av vannstanden.

Vi kjenner heller ikke til at det er registrert, eller blitt påvist øvrige miljømessige konsekvenser på grunn av endringen.

Økonomiske forhold

Med en "utbyggingspris" på 6,50 kr/kWh ville det ikke vært bedriftsøkonomisk lønnsomt å opprettholde den opprinnelige reguleringen.

Den permanente senkingen av magasinet førte til at magasinvolumentet minket med 0,16 mill.m³ fra 4,2 mill. m³ til 4,04. mill. m³. Dette tilsvarer en reduksjon i magasinprosenten for Osvatn kraftverk på 0,7 % og for Tøsse kraftverk med 0,3 %. Dette gir marginale utslag for beregningen av konsesjonsavgiftene.

Vi har beregnet at det reduserte magasinvolumentet utgjør en reduksjon i konsesjonsavgiftsgrunnlaget på 35 nat.hk. Sats pr. nat.hk. utgjør i dag 15,35 kr/nat.hk.

5. Beskrivelse av forurensingsforhold i berørte deler av vassdraget

Det er ikke påvist forurensing i vassdraget med årsak i reguleringen siden denne ble tatt i bruk i 1950.

6. Beskrivelse av hvordan manøvreringsreglementet i hovedtrekk blir praktisert

Reguleringen av Øvre Botnavatn skjer etter regulanten sitt behov.

Det gjennomgående reguleringsmønstrer er imidlertid at magasinet tappes i vinterhalvåret og fylles opp i sommerhalvåret.

Tappingen ligger stort sett mellom 0,6 og 0,8 m³/s.

Det holdes vanligvis en viss flomdemping i magasinet.

I vannrike år kan det gå overløp over dammen sommer og høst.

Det er ikke krav om minstevannføring mellom Øvre og Nedre Botnavatn."

Høring

Søknaden har vært sendt på høring til berørte offentlige organer i Hordaland, Direktoratet for naturforvaltning, fylkets naturvernforbund og friluftslivets fellesorganisasjon. I tillegg har søknaden vært kunngjort og ligget ute til offentlig ettersyn.

NVE har mottatt følgende uttalelser i høringsperioden:

Fylkesmannen i Hordaland uttaler i brev av 08.01.2003:

"BKK Produksjon søker om frafall av de øverste 0,5 m av reguleringshøyden i Øvre Botnavatn i Tyssevassdraget. Etter at det i 1992/93 ble gjennomført nye flomberegninger for vassdraget ble det gitt pålegg av NVE om å foreta utbedring av dammen i Øvre Botnavatn.

Utbedringsarbeidet av dammen ble gjennomført i 1993 og høyeste regulerte vannstand ble den gang senket med 0,5 m. Slik fylkesmannen oppfatter søknaden er det denne senkningen BKK Produksjon nå søker godkjenning av.

Senking av reguleringshøyden med 0,5 m har etter fylkesmannens vurdering ikke ført til noen økning i negative miljømessige konsekvenser for området. Dette gjelder både forholdet til fiske, erosjon, forurensning og områdets kvalitet som rekreasjonsområde.

Fylkesmannen vil ikke motsette seg at den allerede gjennomførte øvre reguleringshøyden godkjennes og settes til 461,0 m som omsøkt."

Hordaland fylkeskommune uttaler i brev av 12.03.2003:

"...

Vurdering:

Søknaden gjeld endring av konsesjonen til det reguleringsanlegget i dag faktisk kan handtere.

Energitapet er ikkje vesentleg i den store samanhengen, men med den tilspissa energisituasjonen som har vore i vinter har det vore trong for kvar ny kWh som ein kan produsere innafør eksisterande kraftanlegg. Det reelle valet mellom 19,5 m og 20 m regulering vart gjort av BKK då dei valte utbetringssløysing i 1993, og det synes ikkje realistisk i dag å krevje at den høgste reguleringa vert oppretthalde og å gjere pålegg til BKK Produksjon om å gjere nye tiltak på dammen.

Konklusjon:

Fylkeskommunen meiner det er viktig at det er samsvar mellom reguleringskonsesjonane og damanlegga sine fysiske kapasiteter. Energitalet ved valte løysing er ikkje stort, og meirkostnaden for full oppgradering i 1993 var vesentleg høgare enn det ein kunne forvente at kraftselskapet kunne forsvare å investere. Sjølv om ein i dagens situasjon har trong for kvar ekstra kWh som ein kan produsere, vil ikkje fylkeskommunen krevje at damanlegget vert oppgradert til 20 m reguleringshøg. Fylkeskommunen vil rå til at reguleringskonsesjonen vert endra som omsøkt av BKK Produksjon AS.”

Direktoratet for naturforvaltning uttaler i brev av 22.04.2003:

”DN har ikke vesentlige merknader til søknaden. I forbindelse med en endring i konsesjonen kunne det også være naturlig å ta opp spørsmål om manøvreringsreglement og eventuelle minstevannføringskrav. I denne saken mener vi slike vurderinger kan utstå til det blir aktuelt å revidere/endre også andre deler av utbyggingene i Tyssevassdraget. Vi forutsetter derfor at en endring av konsesjonen nå ikke endrer mulighetene for å revidere konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement samtidig med øvrige deler av vassdraget når det skulle bli aktuelt.”

BKK uttaler i brev av 16.05.2003 at de ikke har merknader til kommentarene.

NVEs merknader

Gitte tillatelser

Nordhordlands kommunale kraftlag fikk ved ministerpresidentens avgjørelse i regjeringssamling 10.09.1942, tillatelse til å regulere Øvre Botnavatn og Ljosavatn, og overføring av Ljosavatn til Øvre Botnavatn. Tillatelsen ble stadfestet ved regj. res. 19.07.1946. Gjeldende manøvreringsreglement for vassdraget ble fastsatt ved kronprinsregentens res. av 20.04.1956 i forbindelse med at det ble fastsatt nye reguleringsgrenser for Ljosavatnet.

Det er i konsesjonen gitt tillatelse til regulering av Øvre Botnavatn med 20 m, mellom kote 441,5 og 461,5.

I tillegg til magasinene Øvre Botnavatn og Ljosavatn som det er gitt reguleringskonsesjon for, er det i samme vassdrag eldre, mindre reguleringer av Nedre Botnavatn, Osvatn og Toskedalsvatn.

Nordhordland kraftlag er nå overtatt av BKK som viderefører reguleringene og kraftverksdriften i vassdraget.

Eksisterende forhold i vassdraget

Det er to kraftverk i vassdraget som utnytter reguleringene, Osvatn kraftverk og Tøsse kraftverk.

Osvatn kraftverk utnytter fallet på 206 m mellom Nedre Botnavatn og Osvatn. Kraftverket har en installert effekt på 3,2 MW og en årlig produksjon på gjennomsnittlig 8,5 GWh.

Tøsse kraftverk har inntak i Osvatn og utnytter fallet på 70 m fra dette magasinet og ned til fjorden. Kraftverket har en installert effekt på 3,5 MW og en gjennomsnittsproduksjon på 12 GWh/år.

20.08.1999 ble det gitt tillatelse etter vassdragsloven til bygging av Tyssebotn kraftverk som skulle utnytte fallet mellom Øvre Botnavatn og Nedre Botnavatn. Vilkårenes post 1 om frist for oppstart av byggearbeidene er gått ut, og tillatelsen til dette kraftverket er således falt bort.

Terrenget rundt Øvre Botnavatn består vesentlig av stein og bart fjell med sparsom vegetasjon. Reguleringssonen er lite utsatt for erosjon. Magasinet har en middels tett bestand av ørret av bra kvalitet.

Om søknaden

Etter at det ble utført nye flomberegninger for Tyssevassdraget i 1992/93 ga NVE av sikkerhetsmessige årsaker pålegg om utbedring av dammen for regulering av Øvre Botnavatn. Etter at regulanten hadde vurdert ulike alternativ ble det vedtatt å senke damhøyden, og dermed reguleringshøyden, med 0,5 m for å imøtekomme det sikkerhetsmessige pålegget. Dette reduserer produksjonen i vassdraget med 0,1 GWh/år. Alternativet med fullstendig rehabilitering av dammen og videreføring av reguleringshøyden, ville gitt en beregnet kostnad på 6,5 kr/kWh. Dette ble vurdert som ulønnsomt, og dammen ble derfor senket med 0,5 m i 1993.

Nordhordland Kraftlag utarbeidet et første utkast til søknad om endring av vilkår 13.11.1997. I og med at selskapet senere ble overtatt av BKK ble arbeidet med utarbeidelse av søknad i en periode stilt i bero av regulanten. Det er derfor først nå at NVE har fått en søknad til behandling. Søknaden gjelder som nevnt en endring av manøvreringsreglementet ved at HRV for Øvre Botnavatnet senkes med 0,5 m. Dette gir et redusert magasinivolum på 0,16 mill. m³ eller 3,8 %. Senkningen ble gjennomført i 1993.

Innkomne uttalelser

Ingen av de som har uttalt seg til søknaden har hatt noen innvendinger til den omsøkte endringen.

*Tiltakets virkninger**Fordeler*

En senkning av HRV med 0,5 m har resultert i at reguleringen av øvre Botnavatn er sikkerhetsmessig forsvarlig.

Ulemper

Reduksjon i magasinivolum vil gi en reduksjon i årlig produksjon på ca. 0,1 GWh.

NVEs vurdering

Det har ikke kommet merknader om at reduksjonen i reguleringshøyden i Øvre Botnavatn på 0,5 m vil ha noen miljømessige konsekvenser. I og med at reguleringssonen i det alt vesentlige består av stein og bart fjell vil heller ikke en reduksjon av HRV ha noen estetisk virkning av betydning.

Vannet kan bli noe tidligere fullt om høsten i og med at vanlig reguleringsmønster er å tappe magasinet om vinteren og bruke vår og sommer til oppfylling. Reduksjonen i reguleringshøyde vil dermed landskapsmessig kunne ha en viss positiv effekt.

Etter det NVE kjenner til er det ikke påvist noen negative effekter av senkningen av HRV, 10 år etter at den ble gjennomført.

En reduksjon av reguleringshøyden med 0,5 m har gjort at dammen nå er sikkerhetsmessig forsvarlig.

Alternativet til å redusere damhøyden med 0,5 m var å foreta en ombygging av dammen til en kostnad på 6,5 kr/kWh. NVE mener at dette er en urimelig høy pris for å opprettholde en produksjon på 0,1 GWh.

BKK har beregnet at kraftgrunnlaget for beregning av konsesjonsavgifter og konsesjonskraft vil bli redusert med 35 nat.hk. Satsen for konsesjonsavgifter er for tiden på kr 15,35/nat.hk. Kraftgrunnlaget er i dag på 509 nat.hk. Det blir med andre ord en reduksjon på 6,9 %, noe som samsvarer i rimelig grad med reduksjonen av magasinivolum i Øvre Botnavatn. NVE vil foreta en ny beregning av kraftgrunnlaget etter at det eventuelt er gitt tillatelse til endringen.

Konklusjon

NVE mener at fordelene med å redusere reguleringshøyden med 0,5 m til kote 461,0 er større enn hva kostnadene ville vært ved ombygging av dammen til den beregnede kostnaden. I medhold av § 8 i vassdragsreguleringsloven anbefaler derfor NVE at BKK Produksjon AS får tillatelse til å redusere reguleringshøyden i Øvre Botnavatnet med 0,5 m til kote 461,0.

Forslag til Manøvreringsreglement for regulering av Tyssevassdraget i Osterøy kommune, Hordaland fylke

(erstatte reglement gitt ved 20.04.1956)

1. Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Øvre Botnavatn		461,0	441,5			19,5
Ljosavatn	650,0	650,0	634,0	0	16	16

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Overføringer

Avløpet fra Ljosavatnet er overført til Øvre Botnavatn.

2.

Ved manøvreringen skal det has for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes. Heller ikke må Botnavatnelvas tidligere lavvassføring forminskes til skade for andres rettigheter.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverksiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstat-

te mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

3. Olje- og energidepartementets bemerkninger

Søknaden fra BKK Produksjon AS gjelder endring av høyeste regulerte vannstand (HRV) i konsesjon for Øvre Botnavatn i Tyssevassdraget i Osterøy kommune slik at denne senkes fra 20,0 meter til 19,5 meter.

Det er i dag to kraftverk som utnytter reguleringsene i vassdraget, Osvatn kraftverk og Tøsse kraftverk. Osvatn kraftverk utnytter fallet mellom Nedre Botnavatn og Osvatn. Kraftverket har en årlig produksjon på ca. 8,5 GWh. Tøsse kraftverk utnytter fallet mellom Osvatn og fjorden og har årlig produksjon på ca. 12 GWh.

Etter at det ble utført nye flomberegninger for Tyssevassdraget i 1992/93 ga NVE av sikkerhetsmessige årsaker pålegg om utbedring av dammen for regulering av Øvre Botnavatn.

For å etterkomme pålegget valgte regulanten å senke damhøyden med 0,5 meter. Alternativet til å redusere damhøyden var å foreta en rehabilitering av dammen til en kostnad på 6,50 kr/kWh.

En endring av reguleringsgrensen som omsøkt vil redusere produksjonen i vassdraget med 0,1 GWh/år. BKK har beregnet at kraftgrunnlaget for beregning av konsesjonsavgifter og konsesjonskraft vil bli redusert med 35 naturhestekrefter hvilket innebærer en reduksjon på 6,9 prosent.

Reguleringssonen består i hovedsak av stein og bart fjell, og reduksjonen vil ikke ha noen negativ estetisk virkning av betydning. Det er ikke påvist andre negative effekter av senkingen for natur og miljø.

Ingen av høringsinstansene i NVEs høringsrunde har kommet med innvendinger til den omsøkte senkningen. NVE anser at kostnadene for å opprettholde reguleringshøyden er urimelig store i forhold til reduksjonen av kraftproduksjonen, og tilrå at det gis tillatelse til den omsøkte endringen.

Olje- og energidepartementet slutter seg til NVEs vurdering og anser at senkningen ikke vil medføre negative konsekvenser av betydning. Departementet finner samlet sett at fordelene ved en senkning av reguleringshøyden overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser i vassdraget, og vil tilrå at konsesjonen endres i samsvar med søknaden fra BKK Produksjon AS.

Det fastsettes nytt og oppdatert manøvreringsreglementet for regulering av Tyssevassdraget til erstatning for reglement sist fastsatt ved kronprinsregentens res. 20. april 1956.

Departementet viser for øvrig til NVEs merknader.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer § 8 fastsettes nytt manøvreringsreglement for regulering av Tyssevassdraget i Osterøy kommune i Hordaland i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 10. oktober 2003.

47 Kobbholm Kraft AS

(Tillatelse til planendring for utbygging av Kobbholm kraftverk i Sør-Varanger kommune, Finnmark)

Kronprinsregentens resolusjon av 10. oktober 2003.

I Innledning

Kobbholm Kraft AS har 02.11.01 søkt om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til planendring av gjeldende konsesjon til utbygging mv. av Kobbholm og Valvatn kraftverker gitt ved kgl.res. av 04.06.1999.

Planendringen går i hovedtrekk ut på å drive en 2,8 km lang tunnel fra Store Kobbholmvatn til Kobbholmfjorden i stedet for rørledning i dagen. Massene fra tunnelen skal disponeres i en ca. 2,6 km lang anleggsvei fra påhugg til riksvei 886. I tillegg skal massene benyttes som fundament for rørgate fra Store Valvatn til Valvatn minikraftverk. Tunneldriften medfører behov for steindeponi i Geitdalen vest for påhugg, samt utenfor tverrslag ved Lille Kobbholmvatn og ved kraftstasjonsutløpet i Kobbholmfjorden. Det skal bygges ny kraftstasjon i fjell ved Kobbholmsfjorden i stedet for bruk av eksisterende kraftstasjon i dagen.

II Historikk

Kobbholm kraftverk ble bygget av Sydvaranger AS i 1928-30, og var i drift til august 1992. Anlegget innebar regulering av Viksjøen, Trillingvatn, Store Valvatn og Store Kobbholmvatn. Det ble bygget en overføringskanal fra Trillingvatn til Store Valvatn. Fra Store Kobbholmvatn til kraftverket ble det bygget et trerør som delvis var lagt på en fjellhulle. Dette røret fikk over tid betydelige skader. Kraftverket ble stanset først og fremst på grunn av at det ble for kostbart å vedlikeholde trerøret. Kraftverket hjemfalt til staten i 1970. Kraftverket ble lagt ut for salg i 1995 og solgt.

Kobbholm Kraft AS søkte om konsesjon for gjenoppbygging av Kobbholm kraftverk. Søknaden

baserte seg blant annet på å oppruste eksisterende Kobbholm kraftverk, å bygge en ny tilførselsledning fra Store Kobbholmvatn til Kobbholmfjorden og å bygge Valvatn kraftverk. Ved kgl.res. av 04.06.1999 ble Kobbholm Kraft AS gitt konsesjon for utbygging av Kobbholm og Valvatn kraftverk.

III Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 20.12.02 heter det:

" Fra Kobbholm Kraft AS har vi mottatt følgende søknad datert 02.11.01:

"I henhold til vassdragsreguleringsloven søkes det om tillatelse til planendring.

I henhold til energiloven søkes det om tillatelse til bygging og drift av to nye kraftverk i Kobbholmdalen med tilhørende elektriske anlegg som beskrevet.

I henhold til oreigningsloven søkes det om tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter."

Søknaden

Referat fra søknaden:

1. Innledning referanser og historikk

Kobbholm kraftverk ble bygget av Sydvaranger AS i 1928 - 30 og var i drift til august 1992. Anlegget innebar regulering av Viksjøen, Trillingvatn, Store Valvatn og Store Kobbholmvatn. Det ble bygget en overføringskanal fra Trillingvatn til Store Valvatn. Fra Store Kobbholmvatn til kraftverket ble det bygget et trerør som delvis var lagt på en fjellhulle. Dette trerøret fikk over tid betydelige skader av stensprang og fallende is fra fjellet. Da kraftverket ble stanset var det primært på grunn av at trerøret betinget et betydelig vedlikehold og at de lave kraftpriser ikke ga grunnlag for disse kostander. Kraftverket var da falt tilbake til staten og kommunen. Det ble annonsert til salg høsten 1995.

En ny konsesjonssøknad ble utarbeidet for gjenoppbygging av Kobbholm kraftverk og i tillegg bygging av Valvatn kraftverk. Denne søknad baserte seg på å beholde Kobbholm kraftverk der det har ligget fra 1928 og bygge en ny tilførselsledning fra Store Kobbholmvatn. Usikkerheten med denne løsning er passeringen av Lille Kobbholmvatn. Her ligger en stor ur som siger sakte. Inngrep i denne kan resultere at den raser ut dersom en er uheldig.

I konsesjonen gitt i 1999 var Valvatn kraftverk plassert rett ved Store Kobbholmvatn. Tilførselsledningen er en GUP - ledning (glassfiberarmert plastrør) ned fra Store Valvatn hvor det bygges en inntaksdam slik at vannet kan reguleres 3 m opp og 3 m ned i forhold til dagens nivå. Viksjøen, Store Kobbholmvatn og Trillingvatn vil bli regulert på samme måte som fra 1930. Store Valvatn vil få den samme senkere-

gulering i tillegg til at høyeste vannstand heves 3 m som gitt i konsesjonen av 1999. Denne endringssøknad innebærer ingen endringer av Valvatn kraftanlegg.

Manøvreringsreglementet ble i 1999 fastlagt nær slik det var fra 1930. Dette foreslås ikke endret.

Det ble sommeren 1999 rapportert en økende lekkasje i Trillingvatndammen. Dette førte til at dammen ble tappet ned for å sikre at det ikke oppsto dambrudd. De tørrlagte Trillingvatn er for tiden ikke pene med brede brune belter rundt. Dette har ført til klage fra hytteeier ved vannet og omtale i media.

Det refereres til konsesjon for utbygging gitt ved kongelig resolusjon 4. juni 1999. Denne ligger i bunnen og nedenfor beskrives kun endringer i forhold til denne.

Hovedendringen er at istedet for en ledning i dagen fra Store Kobbholmvatn til fjorden sprenges det en tunnel over strekningen og kraftverket legges i fjellet. Deler av de utsprengte masser deponeres og deler benyttes til å bygge vei og rørfundament mellom Store Valvatn og Store Kobbholmvatn. Dette betinger at det bygges en vei frem til innslaget i Geitdalen fra riksvei 886. Totalt sett vil dette gi mindre inngrep i naturen i forhold til det anlegg som det er gitt konsesjon til. Vedlagt kopi av kart i 1:50.000 viser det nye anlegg.

2. Begrunnelse

Med økende kraftpriser, som muligens har varig karakter, blir utbyggingen av kraftverkene i Kobbholmdalen mer konkrete. Vi har vurdert alternative utbyggingsløsninger og er i ferd med å konkludere på en løsning som avviker noe fra den som ble beskrevet i konsesjonssøknaden utarbeidet for fem år siden.

Begrunnelsen for avvikene er at disse etter vår vurdering gir bedre varige løsninger som gir mindre vedlikehold, større produksjon samtidig som de miljømessige påvirkninger i landskapet totalt sett blir mindre.

3. Beskrivelse

Det skal her gis en beskrivelse av de avvik som foreslås i forhold til den gitte konsesjon.

3.1 Teknisk plan

3.1.1 Generelt

Hovedforskjellen ligger i sprengning av en 2,8 km lang tunnel fra Store Kobbholmvatn til sjøen. Deler av sprengningsmassen vil benyttes til å lage veg og fundament for GUP-rør fra Store Valvatn til kraftstasjonen ved sydenden av Store Kobbholmvatn.

3.1.2 Tunnel og deponier for stein

Hovedforskjellen ligger i at vi har tilbud fra en entreprenør på sprengning av en 2,8 km lang tunnel fra Store Kobbholmvatn til sjøen med 12

m² tverrsnitt. Denne vil få en meterpris som er nær den samme som legging av et GUP-rør.

Tunnelen legges nær horisontalt nordover fra nordvestre hjørnet av Store Kobbholmvatn. Gulvet i tunnelen legges på kote 104 moh. Dette innebærer at tunnelen vil gå full også ned mot minste regulerte nivå på Store Kobbholmvatn. Med en ny kraftstasjon i fjellet vil også trykksjakten i passende helning ned til kraftstasjonen være en råsprengt tunnel. Gulvet i kraftstasjonen legges 0,5 m over høyeste registrerte springflo. Dette åpner for en delvis utnyttelse av større fallhøyde ved fjære sjø. Samlet utsprenget masse representerer ca. 35.000 m³.

Sprengning av tunnelen planlegges fra hver ende og fra et inntak noe syd for der det gamle svingekammer ligger. Deponi for mye av utsprenget masse vil bli i nordvestre skråning ned mot Lille Kobbholmvatn som vist på kart og på fotografi i vedlegg. Deponi av massene fra utspregning av kraftstasjon og nedre del av trykksjakt vil bli en utfylling i strandsonen på begge sider av kai og mot adkomsttunnel til den nye kraftstasjonen. Dette åpner for en bedre adkomstmulighet sjøveien til kraftverket ved senere transport knyttet til vedlikehold av kraftstasjonen.

Sprengningsmasse fra søndre innslag ved Store Kobbholmvatn vil primært bli benyttet til å bygge veg frem til Rv 886 og veg med rørtrasé opp til Store Valvatn. Overskuddsmasse vil deponeres i en sidedal på Geitdalens sydside.

Tunnelen vil utstyres med et innløpsgitter og en stengeluke.

3.1.3 Veg

En del av de utsprengete masser fra tunnelen nordover fra Store Kobbholmvatn planlegges benyttet til å lage en veg og solid underlag for et GUP-rør fra Store Valvatn og ned til kraftverket ved Store Kobbholmvatn. Denne anvendelse forutsetter at det gis tillatelse til å bygge en ca. 2,6 km lang vei fra tunnelinnslaget nær elveosen i Geitdalen og sydvestover til Rv 886. Detaljert planlegging av anlegget vil bli gjort på et senere tidspunkt.

På vedlagt kart i 1:50.000 er denne veg vist mellom Geitdalen og veg 886. Det er registrert en gammel boplass i området. Denne ligger ved to tjern noen hundre meter nordvest for foreslått vegtrasé. Der hytteeiere ønsker anlagt mulighet til parkering langs vegen i nærheten av den enkelte hytte vil slik parkeringsmulighet bli anlagt.

Som vist på fotografier i vedlegg går traséen for denne veg gjennom relativt lett terreng. Oversiktskart i vedlegg viser hvor fotografiene er tatt fra. Vegføring er i prinsipp vist med sort strek på fotografiene. Byggingen av vegen vil i det vesentlige bli gjort ved hjelp av utsprenget stein fra tunnel. Kun i helt spesielle situasjoner vil det sprenkes eller lages skjæringer langs denne veg.

Grunneier er Statskog for alle berørte arealer unntatt et område ved Kobbholmfjorden som kraftverket står på. Dette areal eies av selskapet. Det vil forhandles om en leieavtale med Statskog om aktuelle arealer der de er grunneier.

Anlegg og drift av kraftanlegget kompliseres og fordyres dersom denne veg ikke tillates bygget. Dette vil forutsette at anleggsmaskiner og utstyr for driving av tunnel fra syd tas over på isen på Store Kobbholmvatn eller at det etableres en lekter som er stor nok til å kunne bære maskinene. Ingen av disse løsningene vil fungere i en periode om høsten og første del av vinteren før isen er blitt sterk nok og heller ikke om våren når isen svekkes og smelter i vårløsning. Dette innebærer at anleggsperioden deles i to markante deler.

Anleggsmaskiner til drift av tunnelen fra nord må i alle tilfeller tas inn sjøveien. Med den foreslåtte vei åpner det for den fordel at under bygging og innredning av selve kraftstasjon i fjellet ved Kobbholmfjorden vil det være vegadkomst via tunnel. Dette vil lette transport av turbin, generator og annet tungt utstyr i tillegg til personell og alt annet som trengs i den fase. Videre vil alt anleggsutstyr kunne tas ut av anlegget via denne vei og tunnel. Dersom denne mulighet ikke blir tilstede vil alt knyttet til Kobbholm kraftstasjon måtte tas inn og ut igjen sjøveien med de komplikasjoner dette innebærer og begrensninger som dårlig vær vil gi. Nærmeste havn er Kirkenes som ikke kan nås uten å bli fullt eksponert for vær og bølger i Barentshavet.

Alternativet som var basis for konsesjonen i 1999 innebar en veiforbindelse fra nordenden av Store Kobbholmvatn og helt frem til kraftverket i Kobbholmfjorden. Dette ga noe større fleksibilitet enn om kun sjøveien er tilgjengelig for transport av personell og utstyr til Kobbholm kraftverk.

3.1.4 Andre forhold

Den gamle kraftstasjonsbygning ved Kobbholmfjorden vil selges eller rives.

Den gamle vannvei gjennom Kobbholmdalen har forfalt i betydelig grad etter at anlegget ble stoppet i 1992. Svingsjakten vil fylles igjen med sten. Dette gjelder også inn- og utløpet fra svingesjakten. Vannveien vil forbli slik den er og over tid vil stålband og treverk forgå. Denne prosess har allerede kommet godt i gang.

Tappesjakten fra Store Kobbholmvatn vil støpes igjen med en betongpropp slik at den blir varig tett. Lukehuset fjernes og lukesjakten fylles igjen med sten.

3.1.5 Alternativ

Som alternativ kan veg og fundament til rørgate opp til Store Valvatn bygges av lokale masser. Dette kan enten sprenkes ut lokalt eller det finnes tilstrekkelig med løsmasser som kan benyttes. Det er et spørsmål om det er nok løsmasser

i området. Det er bestemt av hvor langt det er til fjell. Dette vil en normalt ikke vite før massen er tatt ut. Ulempen med dette alternativ er at det blir sår etter masseuttak. Desto tynnere løsmassene ligger på fjellet, desto større vil sårene bli. Dette er i tillegg i nærheten av veg 886 og vil bli eksponert for alle som ferdes på vegen.

Dersom utsprengte masser fra tunnelen ikke benyttes til anlegget fra Store Valvatn står en friere i fordeling av masser fra de tre innløp til tunnelen. I dette tilfellet kan noe mer masse transporteres ut via de to nordre utløp. Det ligger imidlertid klare begrensninger i dette ut fra den måten tunnelen vil drives på. Med begrenset tverrsnitt på tunnelen vil det ikke kunne benyttes lastebil for transport av utsprengt masse. Isteden vil det benyttes en frontbærer som ikke kan snu i tunnelen. Denne har begrenset lastevne og det gjør at det betyr relativt mye at transportvegen ut av tunnelen ikke er for lang. I praksis fører dette til at det må benyttes tre utganger for massetransport og at massedepoet i Geitdalen blir større enn om deler av massen benyttes til bygging av anlegget ned fra Store Valvatn og veg til riksveg 886.

3.2 Hydrologiske data

De grunnleggende hydrologiske data forblir uendret. Dette gjelder vannstander, temperaturer, isforhold, magasininnhold og manøvreringsreglement. Den eneste primære forskjell blir et mindre trykktap langs vannvei til Kobbholm kraftverk.

3.3 Elektriske anlegg

Eksisterende anlegg

Den eksisterende kraftstasjon ved Kobbholmfjorden er lagt ned og frakoblet nettet. Det er gitt konsesjon til istandsetting av Kobbholm kraftverk og bygging av et nytt kraftverk ved fallet fra Store Valvatn.

Den 22 kV ledning til Grense Jakobselv passerer begge de nye kraftstasjonene med behov for relativt korte tilkoblingsledninger.

Kraftstasjon

Det elektriske anlegg blir nær uforandret i forhold til konsesjonssøknaden, bortsett fra at kraftstasjonen ved Kobbholmfjorden legges i fjell. Dette betinger en mindre endring for føringen av kraftledningen til transformatoren som vil legges i kraftverkshallen i fjellet som vist på vedlagte tegning nr. 010 & nr. 014.

Transformator plasseres i kraftverksrommet for å ta vare på tapsvarmen som oppvarming av rommet. Dette gjelder begge kraftverk som prinsipielt vist på tegning 014.

For Valvatn kraftverk foreslås ingen endringer knyttet til det elektriske anlegg i forhold til den gitte konsesjon.

Hjelpesystemer vil bli drevet av et elektrisk system på 400/230 V. Hjelpetransformator vil ha spenningsforhold på 6/0,4 kV.

Kraftlinjer/kabler

22 kV linjen til Grense Jakobselv tilkobles en luftlinje frem til inngang av tunnel til Kobbholm kraftverk, som vist på tegning 010. Herfra legges det en 22 kV kabel gjennom adkomsttunnel til koblingsanlegget for kraftverket som vist på tegning 014.

For tilkobling av Valvatn kraftverk vil det bygges en ny 22 kV linje på 1,6 km, som vist på tegning 010.

Eksisterende 22 kV nett eies og drives av Varanger Kraft AS. Det er en mulighet at disse bygger og driver tilkoblingsledningene frem til vegg på kraftstasjonene. Dette vil i tilfelle avtales på et senere tidspunkt.

3.5 Fremdriftsplan

Det er per dato ikke foretatt noen investeringsbeslutning. Fremdriftsplanen settes derfor opp i forhold til en slik investeringsbeslutning.

Denne plan innebærer en byggetid på i underkant av to år etter at beslutning er tatt. Byggestart er naturlig på våren og oppstarting blir om høsten 1 1/2 år senere. Det forutsettes at overføringsanlegg for vann og tappearrangementer er ferdige til snøsmeltingen våren år 2. Dette er forutsetningen for at alle magasiner er fulle høsten ved oppstart. Tidligst oppstart er høsten 2004 ved en beslutning om utbygging i løpet av 2002.

3.6 Undersøkelser

I forbindelse med utarbeidelsen av konsesjonssøknaden i 1996 ble det foretatt en arkeologisk undersøkelse av området mellom riksvei 886 og utløpet av Store Kobbholmvatn. Her ble det gjort et funn av en boplass. Den foreslåtte vei vil ikke skade denne boplass.

Det er rettet henvendelser til Finnmark Fylkeskommune, Fylkesmannen i Finnmark og til Samisk Kulturminneråd om denne endrings-søknaden betinger nye undersøkelser/registreringer. Fra Fylkesmannen i Finnmark har vi mottatt svar, datert 28.08.2001, om at han ikke anser dette nødvendig. Finnmark fylkeskommune ønsker å foreta en arkeologisk undersøkelse av vegtraséen før en eventuell tillatelse kan gis. Det samme krever Kulturavdelingen ved Sametinget. En slik undersøkelse vil gjennomføres etter snøsmelting våren 2002.

4. Fordeler

4.1 Kraftproduksjon

Beregnet kraftproduksjon for de to kraftverk med redusert tap blir 21 GWh/år. Dette er en økning på ca. 10 %.

Med mindre trykktap i vannveien til Kobbholm kraftverk er det naturlig å dimensjonere kraftverket for en noe større effekt på 3 MW. Dette åpner for en bedre utnyttelse av anlegget tilpasset variasjonen av kraftprisen over døgnet, uken og året. Installert effekt i Valvatn kraftverk planlegges på ca. 1 MW.

4.2 Andre fordeler

Andre fordeler er at dette gir en mer solid utførelse med mindre vedlikeholdsutgifter over tid. De miljømessige inngrep i Kobbholmdalen reduseres vesentlig.

Hyttene langs vestsiden av Store Kobbholmvatn vil komme nærmere vei med anlagt parkeringsmulighet langs vegen i nærheten av den enkelte hytte.

Det etableres en bedre adkomst til kai for lasting av tunge enheter til og fra anlegget. Videre kan hytten ved elveoset til Kobbholmfjorden beskyttes bedre mot erosjon fra bølger i sjøen dersom den nye eier av hytten ønsker dette.

Kraftverket i Kobbholm vil fortsatt ikke få veiforbindelse, men avstanden til vei vil halveres. Dette letter tilkomst knyttet til driften av anlegget. Bruk av utsprengte masser fra driving av tunneler til bygging av vei er en miljømessig bedre anvendelse enn plassering i fylling. Bruk av lettbåt fra Grense Jakobselv vil fortsatt være en mulighet med de begrensninger som manglende havn og dårlig vær i Barentshavet kan gi. Alternativet med båt over Store Kobbholmvatn betinger at været ikke er for dårlig. Om høst og vår når isen går opp eller legger seg er denne mulighet ikke tilstede. På vinterstid vil normalt snøscooter være eneste mulighet under hensynta-
gning til rasfaren.

Uttak av masser for bygging av rørtrase og vei opp til Store Valvatn unngås. Dette gir mindre inngrep langs Valvasselva opp til Store Valvatn.

Rikelig tilgang på masser vil gi et overdekket GUP-rør. Dette letter reinens ferdsel i området. Fra reindriftshold er det påpekt at det er et naturlig reintrekk som vil passere på tvers av GUP-røret. Det er følgelig en fordel at dette er overdekket.

5. Skader og ulemper

I forhold til løsningene i den gitte konsesjon av 1999 vil det kunne være følgende ulemper:

Veien mellom Rv 886 og Geitdalen vil kunne oppleves som en ulempe for noen, mens andre vil kunne ha en fordel av vei nærmere egne hytter. Stenfylling i vestre hjørnet av Lille Kobbholmvatn kan vurderes som en ulempe. Denne vil komme i fortsettelsen av dagens ur og over tid anta samme farge som denne ura. Stenfylling ved Geitdalen vil av enkelte kunne oppleves negativt. Dette vil også kunne gjelde den utfylling som planlegges til kai i Kobbholmfjorden.

6. Vurdering og konklusjon

Ved vurdering av alternativene vil utfallet kunne være avhengig av hvordan de forskjellige forhold vektlegges. Dette kan være særlig vanskelig dersom verdier uten felles referanse skal sammenlignes. I dette tilfelle synes konklusjonene å være entydige innen hver kategori.

På den miljømessige siden blir det en avveining mellom vegen mellom Geitdalen og Rv 886 opp mot en større steinfylling i Geitdalen og betydelige sår etter uttak av løsmasse ved sydden av Store Kobbholmvatn. Videre vil inngrepene i selve Kobbholmdalen nord for Store Kobbholmvatn bli vesentlig mindre enn ved den løsning som det er gitt konsesjon for. Miljømessig synes derfor det foreslåtte alternativ heller å være bedre enn det som ble gitt i konsesjonen av 1999.

Økonomisk er det klare fordeler knyttet til det foreslåtte alternativ.

Totalt sett anses derfor fordelene klart å over-
skygge ulempene med disse forandringer.

Innkommene merknader

Sør-Varanger kommune, brev datert 21.06.02:

"Kommunestyret har i møte 20.06.2002, under sak 0031/02 fattet følgende vedtak:

1. Sør-Varanger kommune gir sin tilslutning til at Kobbholm Kraft AS gis tillatelse til rehabilitering av Kobbholm kraftverk, bygging av tunnel fra Store Kobbholmvann til Kobbholm kraftstasjon og utfylling langs sjøen ved Kobbholm kraftverk, som vist i planendringssøknad datert 2. november 2001.
2. Sør-Varanger kommune går imot å opprette deponi for masser fra tunnelbyggingen i sidedalføre på Geitdalens sydside og i eksisterende steinur nordvest for Lille Kobbholmvatn. Steindeponi på Geitdalens sydside blir svært skjemmende, og steinura ved Lille Kobbholmvatn står i fare for å rase ut ved ytterligere fylling der. Andre løsninger for deponering må vurderes.
3. Sør-Varanger kommune aksepterer at det bygges vei fra riksvei 886 til tunnelutløp som vist i planendringssøknaden. Veitraseen skal legges i samarbeid og forståelse med Sør-Varanger kommune.
4. Sør-Varanger kommune aksepterer at det bygges vei fra RV 886 til Store Valvatn i den grad det er nødvendig for kraftverkutbygginga.
5. Bygningen ved Kobbholmen kraftstasjon og den gamle rørgata mellom Kobbholmvatn og Kobbholmfjorden må vurderes av kulturvernmyndighetene i forhold til verneverdi. Dersom konklusjonen blir at den skal rives, må alt rivingsavfall fraktes ut av området.
6. Det må stilles klare krav til tiltakshaver i forbindelse med fremtidig nedleggelse av anlegget. Det må stilles vilkår om fjerning av

installasjoner som demninger og rørgater, sikring av anlegg og krav om tiltak for rehabilitering av naturen i de berørte områdene.

Konklusjon:

De miljømessige negative konsekvensene av nye inngrep i naturen på Jarfjordfjellet over- skygger den kraftmessige og økonomiske ge- vinst som tilfaller Sør-Varanger kommune ved en full utbygging. Rehabiliteringen av Kobbholm kraftverk med tilhørende magasiner kan gjennomføres uten de store terrenginngre- pene og nyanleggene.”

Fylkesmannen i Finnmark 25.03.02:

”Fylkesmannen i Finnmark (ved brev til NVE av 05.05.1997) var positive til at det ble gitt tillatelse til de omsøkte reguleringene av vatna og vann- veiene. Videre ble det gitt tilslutning til at det kunne bygges en anleggsvei fra Store Kobbholmvatn til fjorden som omsøkt. Fylkes- mannen foreslo flere avbøtende tiltak for å redu- sere negative konsekvenser for forurensning og naturmiljø. Fylkesmannen gikk imot bygging av en anleggsvei fra RV 886 ved Store Kobbholm- vatn til utløpet av Store Kobbholmvatn, da dette ville være et nytt inngrep i et ellers urørt ter- reng.

I søknad om planendring søkes det om føl- gende endringer i forhold til konsesjonssøkna- den:

1. Anleggsvei og rørgate fra Kobbholmfjorden til Store Kobbholmvatn tas ut og erstattes med en tunnel fra Store Kobbholmvatn til Kobbholmfjorden.
2. Det sprenges ut en sidetunnel til steinur ved Lille Kobbholmvatn, hvor det skal deponeres overskuddsmasse.
3. Utfylling av område ved sjøen til kai ved Kobbholm kraftverk.
4. En sidedal på Geitdalens sørside (ved utlø- pet av tunnel) brukes til deponering av over- skuddsmasse.
5. Veitrase langs Store Kobbholvatn er trukket lengre vekk fra vannet.

Samlet utsprengt masse vil bli ca. 35.000 m³. Massene fra tunneldriften må enten deponeres lokalt og/eller fraktes ut fra området. Utbygger søker om å benytte deler av massen til å bygge vei, samt benytte masse som fundament til røret fra Store Valvatn. Det resterende er tenkt depo- nert på tre steder; 1) i den nordvestre skråning- en ned mot Lille Kobbholmvatn, 2) Geitdalens sørside ved tunnelinnslaget og 3) i strandsonen innerst i Kobbholmfjorden.

Fylkesmannens vurdering:

Vi er i utgangspunktet enig med søker i at tun- nel istedenfor tilførselsrør i dagen til kraftanleg- get er å foretrekke ut fra hensynet til naturinn- grep, og anser det som en fordel at også kraft-

verket bygges i fjellet. De positive sidene av en tunnel må imidlertid veies opp mot negative si- der ved at en må deponere en stor mengde ut- sprengt masse.

Ingen av høringsinstansene ønsket vei un- der konsesjonsbehandlingen. Selv om den fram- lagte planendringssøknaden innebærer at store mengder utsprengt masse kan utnyttes bl.a. i sammenheng med en veibygging og at omsøkt vei er noe kortere, endrer ikke dette de negative konsekvensene av at en vei bygges. Fylkesman- nen går derfor fortsatt i mot bygging av anleggs- vei fra Rv 886.

Vi er innforstått med at anlegg og drift av kraftanlegget kompliseres og fordyres dersom anleggsveien ikke tillates bygget. Vi mener like- vel at søker må ta høyde for ulempene ved dette i forhold til den opprinnelige konsesjonssøkna- den. Fylkesmannen går imot å opprette deponi for masser fra tunnelbyggingen i Geitdalens sør- side, og setter også spørsmål til om det er hen- siktsmessig å deponere masse ved sidetunnel på vestsida av Lille Kobbholmvatn. Det vil være naturlig at en del av massen kan deponeres i sammenheng med kraftstasjon og kaianlegg ved Kobbholmfjorden. Det ville være ønskelig å få kvantifisert hvor mye masse som kan brukes til de ulike formålene og ved ulike alternativer (f.eks. med og uten anleggsvei), og at en derved får oversikt over hvor mye masse som må depo- neres ved disse alternativene.

Vi er åpne for å bidra i en vurdering av andre steder en deponering kan skje. I denne omgang gjør vi oppmerksom på at Kobbholmfjorden el- ler deler av den kan være aktuell som et framti- dig marint verneområde, dette ventes å være av- klart i løpet av våren. Inntil videre er det ikke mulig å si om en eventuell deponering av masse vil være forenlig med verneformålet i et slikt om- råde.

Den gamle rørgata bygget av tre er etter konsesjonsvilkårene ment å bli værende som den ligger i dag. I ettertid er det kommet signa- ler fra Kobbholm Kraft AS om at det er ønskelig å rive deler av rørgata. Trerøret og rørgata er et unikt byggverk som bør vurderes av kulturvern- myndighetene for verneverdi. Dersom konklus-jonen blir at den skal rives, må alt avfall fraktes ut av området.

Når det gjelder Valvatn kraftverk, så opp- summerte NVE 30. mars 1998 at bygging ikke ville føre til en vesentlig reduksjon av naturkva- litetene i området. Basert på de uttalelsene som ble hentet inn under konsesjonsbehandlingen, mener vi de negative konsekvensene for natur- kvalitetene og reindrift vesentlig kan reduseres ved at rørgata mellom Store Valvatn og Store Kobbholmvatn graves ned og at omsøkt an- leggsvei langs rørgata ikke tillates bygd.

Fylkesmannens tilrådning

Fylkesmannen viser til tidligere uttalelse der det ble tilrådd at regulering av vatn og vannveier

kunne utføres som omsøkt, forutsatt avbøtende tiltak for å redusere negative konsekvenser mht. forurensning og naturmiljø. Fylkesmannen går, som i 1997, i mot bygging av anleggsvei fra Rv 886. Vi går videre mot at masse blir deponert i Geitdalen som omsøkt. Tiltakshaver må generelt vurdere andre egnede steder for deponering av overskuddsmasse enn de stedene som er omsøkt. Disse stedene må være avklart i større detalj i samarbeid med lokale myndigheter før tiltaket igangsettes. Bygging av Valvatn kraftverk bør kunne bygges uten rørgate og anleggsvei i dagen.”

Direktoratet for naturforvaltning, 03.04.02:

”Ut fra en helhetsvurdering mener DN det er tilrådelig å tillate bygging av tilløpstunnel til Kobbholm kraftverk i fjellet, isteden for å erstatte det eksisterende tilløpsrøret i tre, slik konsesjonen fra 1999 gikk ut på. Dette på tross av at dette innebærer deponering av en relativt betydelig masse med sprengstein lokalt. DN opprettholder sin motstand mot bygging av vei fra Riksvei 866 til tunnelinnslaget, fordi dette området har få tekniske inngrep. En vei vil trolig bli vel framtrædende i et terreng med urørt preg. DN henstiller om at deponering og fordeling av steinmassene som fraktes ut av tunnelen skjer i samråd med lokale myndigheter, og at flere aktuelle steder for deponering vurderes. Det er avgjørende at lokaliseringen gjøres slik at deponiene i minst mulig grad blir skjemmende i terrenget. Vi er særlig opptatt av at strandsonen i størst mulig grad forblir inntakt, og at deponeringen planlegges i større detalj før tiltaket igangsettes.

DNs vurderinger

Vi er i utgangspunktet enig med søker i at tunnel istedenfor tilførselsrør i dagen til kraftanlegget er å foretrekke ut fra hensynet til naturinngrep, og anser det som en fordel at også kraftverket bygges i fjellet.

Vei

I selve konsesjonsbehandlingen var det ingen av høringsinstansene som ønsket vei. Ut i fra den framlagte planendringssøknaden kan vi heller ikke se at behovet for etablering av anleggsvei er vesentlig mer nødvendig nå. Bygging og drift av tunnelen virker til å være fullt mulig også uten veiforbindelse, selv om dette vil gjøre bygging og drift noe dyrere og mer tungvint. DN fastholder sin motstand mot bygging av vei, da vi mener etablering av 2,6 km vei vil være et uheldig og uønsket inngrep.

Deponering av masser

DN savner en kvantifisering av hvor store arealer som blir beslaglagt til deponi av steinmassene fra tunnelen og hvor store volum som var tiltenkt vei og rørfundament. Vi forutsetter at det

gjøres landskapsmessige tilpasninger ved deponering av steinmassene. Den eksakte lokalisering og fordeling av massene bør være nærmere avklart før prosjektet starter, og det bør om mulig søkes etter andre egnede steder. Dette bør skje i nært samarbeid med lokale myndigheter, for i størst mulig grad å unngå at deponiene skal bli skjemmende og dominerende i landskapet. DN er særlig opptatt av at strandsonen i størst mulig grad forblir inntakt.

DN's tilråding

DN mener ikke det kan tillates bygging av vei fra Riksvei 866 til tilløpstunnelen. Dette fordi dette området pr. i dag framstår med lite tekniske inngrep, og en vei trolig vil bli vel framtrædende i et terreng med urørt preg.

DN mener det kan tillates bygging av tilløpstunnel til Kobbholm kraftverk. DN henstiller om at deponering av steinmassene som fraktes ut av tunnelen skjer i samråd med lokale myndigheter, og at lokaliseringen gjøres slik at deponiene i minst mulig grad blir skjemmende i terrenget. Deponering av massene må planlegges i større detalj før tiltaket igangsettes.”

Statens vegvesen, 05.04.02:

”Statens vegvesen Finnmark har i utgangspunktet ingen merknader til planendringen, men vi ønsker å gjøre oppmerksom på at avkjørsel (til anleggsveien) fra Rv 886 enten må avklares gjennom reguleringsplan eller ved egen søknad om avkjørseltillatelse.

Vi forutsetter at avkjørselen får en trafiksikker lokalisering og utforming. Vi viser i den forbindelse til håndbok 017 veg- og gateutforming.”

Reindriftsforvaltningen i Øst-Finnmark, vedtak i områdestyret, 13.05.02:

”Reindriftsagronomens vurdering:

Norges vassdrags- og energiverk sine utbyggingsplaner er i en betydelig skala som omfatter betydelige inngrep i reindriftsområde. Inngrepet omfatter sommerbeitedistriktet til reinbeitedistrikt 1-2-3 Østre Sør-Varanger, samt trekk og flyttvei for rein mellom sommer og høstdistrikt. Distriktet har allerede tapt betydelige bruks/reinbeitearealer for reindrift til andre inngrep, samtidig som distriktet sliter med forurensningsproblematikken fra Russland. Planlagt anleggsvei og bygging av ny kraftstasjon blir den største belastningen for distriktet med tap av bruks/reinbeitearealer. I byggingstiden vil allerede reinen trekke seg unna området, med resultat at den belaster andre områder, slik at det med tiden vil øke beiteslitasjen i enkelte områder. Anleggsvei i området vil bringe fritidstrafikk inn i området med uheldige konsekvenser for reindriften.

Distrikt 1-2-3 har ikke råd til å tape mer bruks/reinbeitearealer. Reineiere som har reindrift som hovednæring i distrikt 1-2-3 vil lide inntektstap dersom de mister mer bruks/beitearealer til arealinngrep som har innvirkning for reindriften til distrikt 1-2-3 Østre Sør-Varanger.”

”Områdestyrets vedtak:

Områdestyret for reindrift i Øst-Finnmark avslår søknaden fra Norges vassdrags- og energidirektorat om planendring for Kobbholm kraftverk i Sør-Varanger kommune med hjemmel i Reindriftenlovens §§ 9, 10, 11.”

Naturvernforbundet i Sør-Varanger, 28.02.02:

”1 Innledning

Kobbholm Kraft AS har søkt om planendring i henhold til vassdragsreguleringsloven, og om tillatelse i henhold til energiloven for bygging og drift av Kobbholm kraftverk og Valvatn kraftverk.

Naturvernforbundet i Sør-Varanger finner at forslaget medfører ulemper for natur og dyreliv som ikke står i forhold til den samfunnsmessige nytten. Vi mener derfor at utbygging ikke er ønskelig, og går derfor mot at tillatelse gis.

2 Drøfting

Naturvernforbundet i Sør-Varanger har fått flere henvendelser fra folk som er bekymret for den planlagte kraftutbygginga i Kobbholmen. Vi vil her drøfte de faktorer som er vesentlige i den avveining NVE skal gjøre mellom verne- og utbyggingsinteresser, og vise hvordan disse fører til en klar anbefaling.

2.1 Veg

Vei er et inngrep i terrenget som er av varig art. Det område veien bygges i er et utfartsområde som er populært i Sør-Varanger nettopp på grunn av områdets preg av vill natur og tilgang til gode fiskevann. Veien vil være skjemmende i naturen, og forringe bruksverdien av hyttene i området. Hyttene bygges ikke på grunn av at området er lett tilgjengelig, men på grunn av at avstand og beliggenhet betyr at en får være for seg selv, og komme i kontakt med naturen.

Å gi mennesker adgang til å være for seg selv i naturen er et tiltak som fremmer deres evne og motivasjon for å ta vare på natur og økologi. Dette er viktig både for kommunens og for menneskehetens fremtid.

2.2 Deponier av stein fra tunneldriften

Skutt stein er svært skarp i kantene og trolig lite egnet som dekningsmateriale og underlag for rein som skal krysse vannledning, og for menneskelig ferdsel. I tillegg vil det ta svært lang tid for naturen å dekke over disse områdene. Disse steindeponiene er derfor lite positive innslag i

terrenget. Det betyr at tunnelen er en lite ønskelig løsning.

2.3 Rør kontra tunnel

Som beskrevet i pkt. 2.2 er tunnelen lite synlig i terrenget, men skadevirkningene likevel merkbare. Et glassfiberarmert plastrør vil kunne fjernes når driften opphører, noe som innebærer at alle spor av driften er borte. Det betyr at det er en løsning som er å foretrekke fremfor tunnel pga. de store steindeponiene ute i terrenget.

2.4 Vannreservoar

Det er her snakk om regulering av 4 større vann i området. Regulering av vann ødelegger leveforholdene for bunndyr i strandsonen med derav følgende konsekvenser for næringsgrunnlaget for røye. Dette er blitt påvist og fulgt opp ved vitenskapelige undersøkelser i forbindelse med utbygginger rundt omkring i landet (ref. NINA).

I tillegg til ulemper for faunaen i reguleringssonen vil planlagt reguleringshøyde på opp til 6 meter med tapping hovedsakelig i vinterhalvåret uvegerlig medføre hengende is på fire av de største vannene på Jarfjordfjellet. Slik is regnes som livsfarlig å gå på. Dette vil altså medføre vansker for dyrelivet i forhold til at adkomst og ikke minst det å komme seg opp fra isen igjen vanskeligjøres. I tillegg blir det også farlig å ferdes på vannene. Det er her nok å henvise til reintragedien på Fuglevann i forbindelse med Gandvik kraftverk.

Dette går altså både ut over faunaen i vannet, dyrelivet, og det betyr et hinder for friluftslivet, og den menneskelig ferdsel i området.

Vi vil også spørre hva som skjer med bruken av, og verdien av hyttene i området hvis ferdsel på de største vannene blir farlig pga. usikker is. Det at folk kommer ut i, har kontakt med naturen, og verdsetter friluftslivet, er en av de beste garantier for at de tar vare på den.

2.5 Habilitet

Vi legger merke til at navnet på en fotograf som har tatt bilder i søkerens saksdokumentasjon er identisk med navnet på den saksbehandler i NVE som søknaden er attentert til. Hvis vedkommende har utført oppdrag for søkeren kan det være grunn til å sette spørsmålsteget ved om han er riktig saksbehandler for denne søknaden.

2.6 Hvilken løsning er best

Det er gitt konsesjon for en løsning. Når denne ikke er gjennomført betyr det trolig at den ikke er forretningsmessig forsvarlig. Vi kan ikke se at løsning nr. to er svært mye bedre for naturen. Det beste er at ingen av dem blir gjennomført, spesielt i en situasjon der samfunnets gevinst av en utbygging er marginal, og behovet for lokalsamfunnet heller ikke er spesielt stort. Vi går derfor i mot den foreslåtte løsning i håp om at

dette skal bety at ingen av løsningene blir gjennomført.

3 Konklusjon

Vi mener at utbygging ikke er samfunnsmessig nødvendig. Det er kun godtgjort en grunn til å gjennomføre den, det er at den skal skape profitt for et selskap i Oslo. Selv dette momentet er tvilsomt.

Dette standpunkt bygger også på et prinsipielt syn på ytterligere kraftutbygging. Det baserer seg på at forbruk av norsk natur ikke er ønskelig i en situasjon der energiøkonomisering har potensiale for å dekke behovet for kraft i overskuelig fremtid, og at vi bør vise måtehold med tanke på å være et forbilde i forhold til en global utvikling av kraftforbruk.

Utbyggingen betyr minimalt for sysselsetting, og ingenting for skatteinngangen i Sør-Varanger kommune.

Når vi veier behovet opp mot ulempene er saken klar, det bør ikke utbygges noe kraftverk på Jarfjordfjellet."

Per Solvang, 13.02.02:

”1. Historisk

Det er en helt annen bruk av området i dag enn det var i 1920-30 årene, da kraftverket ble bygget. I dag er nedslagsfeltet for Kobbholmen kraftstasjon, fra Viksjøen til Kobbholmfjorden, et av de store utfartsområdene i Sør-Varanger. I 20-30 årene var det knapt noen som benyttet området til dette formålet. Det er derfor ikke gitt at konsesjoner som ble innvilget på den tid, egner seg for dagens situasjon. Anleggsteknikk har det skjedd en utvikling, der håndkraft er erstattet av store anleggsmaskiner. Dette forårsaker langt større inngrep i naturen når utbygging foregår. Derfor er det av stor betydning at utbyggingen skjer på en så skånsom måte som mulig.

2. Omlegging av vannveien Store Kobbholmvann til kraftstasjonen

At vannveien for kraftstasjonen foreslåes gjennomført som tunnel i fjell synes absolutt fordelaktig, både av vedlikeholdsmessige og driftsmessige årsaker. Den opprinnelige planen med ei rørgate langs vestsiden av Lille Kobbholmvann, anså jeg som ubrukelig. Betingelsen for et vellykket tunnelprosjekt er selvsagt at de geotekniske undersøkelser gir grunnlag for den kalkyle det opereres med. Tunnelfiaskoer har vi vel hørt nok om: " Vi trodde ikke at fjellet var så dårlig". En betongutføring vil ofte koste mer enn sprengingen. Først når grundige geotekniske undersøkelser er foretatt, kan det settes opp en pålitelig anleggskalkyle.

3. a) Anleggsvei

b) Deponering av tunnelmasser

Bruk av store anleggsmaskiner til tunneldriften aktualiserer behovet for best mulig adkomst. Det synes positivt at veibyggingen ved planendringen er sterkt redusert. Jeg er imidlertid fortsatt av den formening at transporten med fordel kan foregå vannveien. Dersom en vei bygges i dette området, blir det først og fremst hytteeierne langs veien som blir berørt, samt det visuelle inntrykk i en ellers forholdsvis uberørt natur. Når det gjelder behovet for steinmasser til veiformål og rørtrase mot Store Valvann, så burde det la seg gjøre å benytte de steinmassene som finnes i dette området.

Basert på at vanntunnelen skal sprenges til begge sider fra et tverrslag i nærheten av det gamle svingkammeret, vil transport av utsprengte masser bli ubetydelig lengere om alt transporteres til strandsonen ved kraftverket, i stedet for å legge noe ut i Lille Kobbholmvann. Det må jo også gå an å ta tverrslaget noe nærmere sjøsiden (se vedl. skisse). Etter min oppfatning en fordelaktig måte for plassering av disse steinmassene.

4. Reguleringer

En senking av Store Kobbholmvann med 6 meter er for mye om vannet fortsatt skal fungere som del av et utfartsområde. Det vil bli farlige råker, særlig ved tunnelinntaket, og betydelige områder som blir tørrlagt.

Etter den endrede plan skal golvet i vanntunnelen legges på 104 moh. Vannspeilet på Store Kobbholmvann ligger uregulert på 114 -115 moh. Konsekvensen av dette er at det kan produseres strøm med en vannsenkning ned til 8-9 meter. Dette vil gi mulighet til å sørge for at absolutt alt vann blir ledet via tunnelen, slik at ingenting renner ut i Kobbelva, slik det gjorde tidligere. Etter min oppfatning bør anlegget ikke innrettes slik at senking av Store Kobbholmvann kan skje til et lavere nivå enn det som blir fastlagt i konsesjonsbetingelsene. Senkning av Store Kobbholmvann med 4 meter anser jeg som maksimalt om vannet skal forbli et attraktivt utfartsområde. En beregning på hva det vil bety i redusert kraftproduksjon imøtesees.

5. Kobbholmdalen i nedslagsfeltet

Lille Kobbholmvann har alltid hatt en bra stamme av røye og noe ørret. I løpet av de årene som kraftstasjonen ikke har vært i drift (siden 1992), har det skjedd en markert kvalitetsforbedring av fisken. Det ansees sannsynlig at tilførsel av vann via Kobbelva virker positivt inn på fiskebestanden. Jeg har tidligere foreslått at 20 % av sommervannføringen slippes til Kobbelva. En jevn sommervannføring kan enkelt la seg ordne via nåværende tappesjakt i Store Kobbholmvann. Fossen ved utløpet av Store Kobbholmvann har en høydeforskjell mellom topp og

bunn om lag 50 meter og lengde ca. 100 meter. Den er et mektig syn i landskapet. Dersom fossen og elva blir totalt tørrlagt, blir dalen mellom vannene fullstendig endret og da i negativ retning. Er fortjenestemarginene så begrenset at det ikke gir rom for å slippe ut 20 % av Store Kobbholmvannns lagringskapasitet i sommerhalvåret, så er prosjektet, etter min oppfatning, rett og slett "ikke liv laga".

Nedslagsfeltet for øvrig, fra Viksjøen til Kobbholmfjorden kjenner jeg godt, etter mange år som ansvarlig for vedlikehold av danuner, rørgater, bygninger mv.. Uten å gå i detalj her, ser jeg jo at store områder vil bli berørt negativt, av de reguleringer som tenkes gjennomført. Det vil imidlertid også skje ting av positiv karakter. Bl.a. så vil en ny dam i Trillingvannet føre til stabilisering av vannspeilet her.

6. Fiskeforekomster mv.

Hva angår prøvefiske i området, så vil jeg betegne dem som noe "lettvinde". Selv har jeg sjelden hatt så negative opplevelser ved fiske i dette området. Til underretning kan jeg meddele at det ikke er uvanlig å få fisk på fra 0,5 til 2,0 kg. Kvaliteten er sterkt varierende avhengig av lokaliseringen.

Jeg vil si det slik: Alle vann i nedslagsfeltet og tilstøtende vann er relativt gode fiskevann. Som tur- og hytteområde er det meget attraktivt.

7. Den gamle trerørsledningen mv.

Det er med beklagelse jeg konstaterer at noen er i gang med riving av de gamle trerørene og måten det foregår på. Rørledningen kuttes i lengder på 6 - 8 meter. Seksjonene trilles ned langs dalsiden/ura. Noen seksjoner stopper opp underveis, mens noen triller ned i dalbunnen (der stien går). Sistnevnte seksjoner ble demontert og trematerialene transportert bort. Jernbandene, som holder rørene sammen, ble imidlertid liggende igjen i området, hulter til bulter på og ved den stien som følger dalbunnen.

Konsesjonssøker hevder under pkt. 3.1.4 i sin søknad "Vannveien vil forbli slik den er og over tid vil stålbånd og treverk forgå". Jeg har fartet i området i om lag 35 år. Ut fra det jeg har sett vil det ta flere hundre år før stålmateriale forsvinner av seg selv. Uttalelsen tyder på at konsesjonssøker synes det er i orden.

Min klare oppfatning er: Skal den gamle trerørsledningen rives, så må alle materialer av tre og metall ryddes sammen og fjernes fra området etter hvert. Noen må kontrollere at dette foregår på skikkelig vis og at det ikke skapes unødvendige hindringer for bruk av området til andre formål.

Kobbholmfjord kraftanlegg er et historisk testament over en tid da det lot seg gjennomføre et anleggsprosjekt så spesielt som dette, stort sett med håndkraft. For meg, som gammel anleggsleder, ser jeg gjennomføringen som en anleggshistorisk bragd, som man skal lete lenge

etter. Jeg tror at kompetente personer bør få anledning til å vurdere om noe av dette skal bevares for fremtiden, før riving iverksettes.

8. Konklusjoner

Endringsforslaget går ut på at vannveien til kraftstasjonen skal være i tunnel. Etter min oppfatning en god løsning, så fremt de geologiske forhold ligger til rette for det.

Søker bør bli forelagt minimumskrav i forbindelse med de naturinngrep som blir resultatet av kraftutbyggingen. Det gjelder spesielt det som er omtalt under pkt. 3-7 foran.

Det virker som om det i søknaden er noen begrensninger i lokalkunnskapen, når det gjelder de anleggstekniske forhold. Oppgradering kan være nødvendig."

Kobbholm Krafts kommentar til uttalelsene

"Generelt:

Utgangspunktet for planendringssøknaden er den gitte konsesjon av 4. juni 1999. Det aller meste av planene og betingelser knyttet til denne konsesjon står ved lag. Det forutsettes at kun de omsøkte endringer er gjenstand for vurdering.

Sør-Varanger kommune, datert 27. juni 2002:

Det er positivt at kommunen ser nytten av vei til det nye inntak fra Store Kobbholmvatn. Vi er åpne for å vurdere andre deponiløsninger i samarbeid med kommunen. Vi forutsetter at det er mulig å finne løsninger på dette som ikke fordyrer det totale anlegg. Veitraseen nordover fra riksvei 886 vil legges i samarbeid med kommunen.

Rivningen av den gamle rørgaten har kommet opp fordi det kom en henvendelse om å få tillatelse til dette mot at river fikk tilgang på rivningsmaterialene. Det ligger da i sakens natur at rivningsmaterialene har verdi for vedkommende og at disse vil transporteres ut av området. Ved en eventuell fremtidig rivning av kraftstasjonen synes situasjonen annerledes. Her er vesentlige deler av bygningen i betong og det synes urimelig at denne betong skal kreves transportert ut fra et veiløst område. Dette samtidig som det nødvendigvis i nærområdet vil måtte være et steindeponi fra tunnelarbeidene hvor denne betong burde kunne plasseres uten noen vesentlig endring av områdets karakter.

Omsøkte endringsforslag inkluderer ikke problemstillinger knyttet til en eventuell fremtidig nedlegging av anlegget etter konsesjonstidens utløp.

Reindriftsforvaltningen Øst-Finnmark, datert 16. mai 2002:

Med god tilgang på fyllmasse vil GUP-rørledningen opp til Store Valvatn i det alt vesentlige bli overdekket. Dette innebærer at reinens trekk-

vei nedenfor Store Valvatn ikke stoppes. Det erkjennes at anleggsperioden kan gi støy og aktivitet som muligens kan skremme reinen. Avhengig av hvilket referanseareal en tar utgangspunkt i vil det areal som blir benyttet til veier, deponi og andre formål være lite. Over tid vil deler av dette areal gro til igjen.

Statens vegvesen, Finnmark vegkontor, datert 2002-04-05:

Når veien nordover fra riksveg 886 er planlagt i detalj vil det bli sendt egen søknad om avkjøringstillatelse etter vegloven § 40.

Direktoratet for naturforvaltning, datert 03.04.2002:

DN's kommentarer om deponi av sprengningsmasser faller sammen med kommunens. Se ovenfor.

Det er å bemerke at ved bygging av vei sydover fra tunnelinnslaget ved Store Kobbholmvatn benyttes nesten halvparten av de 35.000 m³ utsprengt masse til veien og GUP-rør med vei fra Store Valvatn. Dette innebærer at behovet for deponiplass halveres. Videre reduseres tilsvarende behovet for og sår etter uttak av ekstra masse ved Store Valvatn til bygging av veg og rørgate.

Arealbehovet for deponiplass vil være avhengig av det konkrete sted og hvor stor deponihøyde som kan tilpasses området rundt på en god måte. Dersom det antas en gjennomsnittlig fyllhøyde på 5 m betinger dette et areal på 4000 m² for deponering av ca. 20.000 m³ stein. Ved andre fyllhøyder vil arealbehovet variere avhengig av midlere fyllhøyde.

Når det gjelder fordelene knyttet til veg vises til planendringssøknaden som belyser disse for anleggs- og driftsfasen.

Fylkesmannen i Finnmark, Miljøavdelingen, datert 2. april 2002:

Den gamle rørgata har ligget til forfall siden 1992 da anlegget ble stoppet. Enkelte steder har røret klappet sammen på grunn av råte og snøbelastning. Andre steder har en hytteeier fjernet røret uten at selskapet ble informert på forhånd. Etter en henvendelse om å rive det gamle trerøret ble det høsten 2001 sendt en søknad til kommunen om rivetillatelse. Denne søknad er fortsatt til behandling. Dersom utgangen av denne søknad om rivning istedet blir en fredning, vil røret over tid råte og stålbåndene ruste bort der det ligger langs den gamle rørtraseen.

En vurdering av å deponere masse i Kobbholmfjorden vil måtte gjøres i samarbeid med Miljøavdelingen og kommunen.

Rørgaten mellom Store Valvatn og Store Kobbholmvatn planlegges i det vesentlig tildekket med fyllmasse. Dette er i praksis ikke mulig dersom det ikke langs rørgaten gjøres fremkommelig for transport av denne massen. Denne veg legges naturlig på rørgatens ene skulder

og ikke bredere enn strengt tatt nødvendig for formålet. Eneste forskjell i forhold til den gitte konsesjon er at det vil være mer masse tilgjengelig slik at GUP-røret kan tildekkes. Anleggsvegen i dagen langs røret er i begge tilfeller en forutsetning for å kunne utnytte fallet mellom Store Valvatn og Store Kobbholmvatn.

Naturvernforbundet i Sør-Varanger, datert 1. mars 2002:

Naturvernforbundet i Sør-Varanger ønsker ikke noen videre vannkraftutbygging i Norge fordi de tror at potensialet innen energiøkonomisering kan dekke behovet for kraft i overskuelig fremtid. Dette er en argumentasjon som primært er relatert til selve konsesjonsbehandling i 1996/99. Resultatet av denne konsesjonsbehandling var at konsesjon ble gitt 4. juni 1999.

Med dagens frie marked på elektrisitet ligger elektrisitetsprisen fortsatt godt under det den var i 1992 før avreguleringen. Ingen kraftselskaper vil i dag normalt kunne bygge ut ny kapasitet uten at de finner det lønnsomt. Dette gjelder også Kobbholm Kraft AS.

Fra ca. 1930 til 1992 ble Viksjøen, Trillingvatn, Store Valvatn og Store Kobbholmvatn regulert på samme måte som omsøkt. Reguleringshøyden varierte med opp til 6 m for Store Kobbholmvatn. Eneste forandring i forhold til dette var i den gitte konsesjon at Store Valvatn gis en øket regulering fra 3 til 6 m. Det er i endringssøknaden ikke foreslått noen endringer av reguleringshøydene.

NVE's saksbehandler har ikke hatt noe betalt oppdrag for selskapet. Under en befaring Torbjørn Sneve gjorde i området sommeren 2001 tok han bilder av den mulige vegtraseen til NVE's eget bruk. Etter dette tilbød han selskapet å benytte noen av disse bilder uten kostnad. Vi har vanskelig med å se at dette har noen konsekvenser for Sneves habilitet i saken.

Sametinget, datert 15.02.2002:

Befaring av området er bestilt fra Sametinget og det er angitt at resultatet av denne befaring kan foreligge i løpet av august 2002.

Per Solvang, datert mottatt av NVE 13.02.2002:

Det vil bli foretatt en grundig geologisk vurdering av fjellet mellom Store Kobbholmvatn og Kobbholmfjorden før en eventuell utbygging starter.

Solvang foreslår å benytte Kobbholmfjorden til deponi av sprengmasser. (Se ovenfor)

Det er gitt konsesjon for 6 m regulering av Store Kobbholmvatn. Anlegget må bygges slik at det kan produsere med full vannføring ned til minste reguleringshøyde. Det er ikke aktuelt å senke nivået i Store Kobbholmvatn til lavere verdi enn det som er gitt i konsesjonen av 4. juni 1999. Dette er ikke søkt endret. Det er heller

ikke søkt endret noen punkter av manøvreringsreglementet som ble godkjent 4. juni 1999.

Kjerringa som kjørte staur mente at greier du den, greier du også denne. For utbyggingen av vannkraft i Norge lar dette resonnement seg ikke benytte like så lite som det var brukbart for kjerringa med sitt staurlass som hesten ikke greide å dra.

Det er ikke foretatt prøvefiske i forbindelse med planendringssøknaden. Solvangs kommentar om prøvefiske må derfor antas å være knyttet til det prøvefiske som ble foretatt i september 1996.

Kommentarer om den gamle treledning er gitt ovenfor.

Statskog, Finnmark jordsalgskontor, datert 20.11.2001:

Siden prosjektet er marginalt økonomisk er det nødvendig å lete etter reduserte kostnader, særlig i den første driftsfase. Etter at vi mottok avtalesforslaget fra Statskog, datert 29.04.1998 har vi i telefax datert 27.07. 1999, 15.01. 2002 og 10.06. 2002 anmodet om en endret avtalemodell med lavere grunnleie til og begynne med og høyere etter hvert slik at total inntekt for Statskog er uforandret over den totale konsesjonstid. Disse telefaxene er ikke besvart av Statskog.”

NVEs merknader

Søknaden

Kobbholm Kraft AS søker om tillatelse til planendring i forhold til de planer som er lagt til grunn for gjeldende tillatelse gitt ved kgl.res. 4. juni 1999.

Planendringen går i korte trekk ut på å drive 2,8 km lang tunnel fra Store Kobbholmsvatn til Kobbholmsfjorden, bygge ny kraftstasjon i fjell ved fjorden. Dette i stedet for rørledning i dagen og bruk av eksisterende kraftstasjon i dagen.

Eksisterende inngrep

Kobbholmvassdraget har vært regulert til kraftformål siden Kobbholm kraftverk ble bygget i perioden 1928 – 30. Avløpet fra magasinene Viksjøen og Trillingvatn er overført fra Tårnelvassdraget til Kobbholmvassdraget gjennom tunnel. Viksjøen er regulert 4 m og Trillingvatn 6,5 m ved heving. I Kobbholmvassdraget er Store Valvatn regulert 6,0 m ved 3 m heving og 3 m senking og Store Kobbholmsvatn regulert 6 m ved senking. Trillingvatn reguleres normalt lite i og med at kotehøyden på bunn i overføringstunnelen ligger forholdsvis høyt.

Heving av Store Valvatn med 3 m og bygging av Valvatn minikraftverk er det gitt tillatelse til 04.06.99, men tiltaket er ikke igangsatt.

Omsøkt plan

Omsøkte plan innebærer driving av 2,8 km lang tunnel fra påhugg ved Store Kobbholmsvatn. Massene fra tunnelen skal disponeres i en ny ca. 2,6 km lang anleggsvei fra påhugg til riksveg 886. I tillegg skal massene benyttes som fundament for rørgate fra Store Valvatn til Valvatn minikraftverk.

Tunneldriften medfører behov for steindeponi i området Geitdalen vest for påhugg, samt utenfor tverrslag ved Lille Kobbholmsvatn og ved kraftstasjonsutløpet i Kobbholmsfjorden.

Det skal bygges ny kraftstasjon i fjell ved Kobbholmsfjorden og den gamle stasjonen vurderes revet.

Tiltakets virkninger

Ulemper

Bygging av anleggsvei vil være et forholdsvis stort terrenginngrep. Etablering av tipper vil også kunne gi negative landskapsmessige effekter. Vei og tipper vil redusere beitearealet noe for rein i området.

Fordeler

Det blir ikke bygget ny rørledning fra Store Kobbholmsvatn. Eksisterende kraftstasjon kan bli revet.

Høring og distriktsbehandling

Sør-Varanger kommune går inn for tunnelløsning med anleggsvei fra riksveg 886, men går i mot steindeponi i Geitdalen og ved lille Kobbholmsvatn.

Fylkesmannen i Finnmark går i mot at det bygges anleggsvei som omsøkt og at det etableres tipp i Geitdalen.

Direktoratet for naturforvaltning mener det er tilrådelig å bygge tunnel i stedet for rør som opprinnelig ment. DN peker på at deponering av masser må skje i samråd med lokale myndigheter. DN går i mot at det bygges anleggsvei til tunnelpåhugg.

Sametinget har ingen merknader til planen.

Reindriftsforvaltningen går i mot planene ut fra at spesielt vei og tippområder vil medføre tap av beiteland. Videre vil reinen bli forstyrret i anleggsfasen.

Naturvernforbundet i Sør-Varanger går i mot planene ut fra at det er store terrenginngrep som vil redusere områdets verdi vesentlig. Den samfunnsmessige nytten av tiltaket står ikke i forhold til de negative effektene.

Per Solvang peker på at tunnelløsning er beste alternativ forutsatt at geologien i området er godt nok undersøkt. Videre må planene oppgraderes når det gjelder anleggstekniske forhold koblet mot lokalkunnskap mv.

NVEs vurdering og konklusjon

Kobbholm og Valvatn kraftverk vil gi en gjennomsnittlig årlig kraftproduksjon på ca. 21 GWh. Situasjonen i området i dag preges av at de gamle reguleringsanleggene (magasin, dam, overføringstunnel, kraftstasjon mv.) står i reguleringsområdet uten noen form for misjon. Trillingvatn er tappet helt ned til opprinnelig vannstand på grunn av at dammen står uten tilsyn og vedlikehold. Dette har medført at store arealer som tidligere var vanddekket nå er blottet.

Det søkes om tillatelse til å bygge tunnel fra Store Kobbholmsvatn til Kobbholmsfjorden i stedet for rørløsning som det er gitt tillatelse til. Videre innebærer planene bygging av nytt Kobbholm kraftverk i fjell i stedet for å benytte eksisterende kraftverk. Tunnellen planlegges drevet fra begge sider samt fra et tverrslag ved Lille Kobbholmsvatn. Massene fra tunneldriften søkes deponert i tipper ved Kobbholmsfjorden, Lille Kobbholmsvatn, Geitdalen og i veitrasé frem til tunnelpåhugg ved Store Kobbholmsvatn.

De fremlagte planer for planendring vil medføre terrenginngrep som i det vesentlige vil bestå av tipper og anleggsvei. I høringsuttalelsene er også disse forhold påpekt å være de største negative effektene av utbyggingen. Kommunen er skeptisk til foreslått tipplokalisering og positiv til anleggsvei. DN går i mot anleggsvei og peker på viktigheten av terrengtilpasset tipplokalisering. Fylkesmannen går i mot anleggsvei og deponering av tippmasser i Geitdalen. Reindriftsforvaltningen mener vei og tipparealer vil redusere beitearealer og går sterkt i mot veibygging.

Naturvernforbundet går imot utbygging generelt og viser til at de totale ulemperne ikke står i forhold til den kraftmengde som innvinnes. NVE vil peke på at denne søknaden gjelder vurdering av endringer i forhold til de planer som lå til grunn for tillatelsen som ble gitt i 1999, og ikke noen vurdering av for eller imot utbygging. Naturvernforbundet stiller også spørsmål vedrørende habilitet til NVEs saksbehandler pga. at navnet er knyttet til foto i søknaden. Til det er å si at bilder fra befaringer gjennomført i NVEs regi er stilt til disposisjon for søker til å beskrive berørt område. Slik sett kunne det vært angitt "Foto: NVE".

I opprinnelig konsesjonssøknad fra 1996 var det søkt om anleggsvei fra riksvei 886 og helt frem til kraftstasjonen ved Kobbholmsfjorden. Det fremkom stor motstand mot denne veien og det ble ikke gitt tillatelse til veibygging. Veibygging helt frem til kraftverket, som tidligere omsøkt, ville medført større terrenginngrep enn hva tilfellet er i denne søknaden. I terrenget hvor veien skal ligge er det forholdsvis enkelt å bygge vei. Veien er argumentert å være nødvendig for å få til en mest mulig effektiv drift, samt muligheten til å utnytte tunnelmasser

i fundamentet til rørgaten mellom Valvatn og Store Kobbholmsvatn. Søknaden mangler etter NVEs syn et gjennomtenkt alternativ uten anleggsvei med tunneldrift enten som angitt fra tre angrepspunkt, eventuelt drift bare fra Kobbholmsfjorden.

En gjennomføring av anlegget, som angitt i planendringssøknaden, vil uansett kreve at maskiner og utstyr må fraktes til Kobbholm sjøveien. En tilpasning av transporten i forhold til vær-situasjonen vil sannsynligvis ikke skape store problemer for gjennomføringen. Under anleggstiden kan adkomst til anlegget skje sjøveien fra Grense Jakobselv, eventuelt med båt over Store Kobbholmsvatn og til fots siste stykket.

Det valgte alternativet å bygge anlegget på vil medføre en del økte kostnader i forhold til å drive hele tunnelen fra Kobbholm. Inntransport av utstyr til påhugg før vei ved Store Kobbholmsvatn er bygget, strømforsyning til påhugg, transport av masser til Valvatn, drift av flere anleggssteder mv. vil være forhold som spiller inn. I tillegg vil det være nødvendig å etablere et tverrslag av forholdsvis stor lengde med påhugg Store Kobbholmsvatn. Dette tverrslaget blir det ikke behov for ved drift fra Kobbholm.

Behovet for anleggsveien begrunnes med behov for masser ved Valvatn kraftverk samt billigere og enklere anleggsdrift bl.a. ved at adkomst til Kobbholm kan skje gjennom tunnel med utstyr til kraftverket mv. Vei som angitt er det enkeltinngrepet som har størst negativ effekt og som det er forholdsvis stor motstand mot. NVE mener det er fullt mulig å gjennomføre planene uten veibygging. Alternativt kan utbyggingen gjennomføres ved at alt utstyr blir transportert til Kobbholm med båt og all anleggsdrift utføres fra påhugg i Kobbholm. NVE mener videre at det ikke er gjort en totalvurdering av ulike alternativ for gjennomføring som viser at det valgte alternativ er vesentlig rimeligere enn en veiløs utbygging med andre alternative løsninger.

De ulemper som veien representerer må vurderes opp mot andre aktuelle alternativ uten vei. Veien vil ha svært liten betydning for driften av det ferdige anlegget. Adkomst vil uansett skje med snøskuter om vinteren og med båt eller eventuelt bil et lite stykke og til fots. Ut fra en helhetsvurdering vil NVE gå imot at det gis tillatelse til veibygging. For øvrig kan utbygging skje i tråd med de fremlagte planer.

Dersom et annet veiløst alternativ med justeringer i forhold til tipplokalisering, angrepspunkt mv. skulle bli aktuelt, vil dette kunne avklares direkte gjennom NVEs godkjenning av detaljplaner som også skal legges frem for kommunen før endelig godkjenning.

Tunnelløsning og kraftverk i fjell i stedet for rørgate og kraftverk i dagen, vil etter NVEs vurdering medføre reduserte miljømessige virkninger.

Konklusjon

NVE mener fordelene ved å etablere en tunnel fra Store Kobbholmsvatn til Kobbholm samt bygging av nytt Kobbholm kraftverk i fjell er større enn ulempene jf. vassdragsreguleringslovens § 8 og anbefaler at det gis tillatelse til planendring.

NVE mener fordelene ikke er større enn ulempene ved bygging av anleggsvei frem til tunnelpåhugg ved Store Kobbholmsvatn og anbefaler at det ikke gis tillatelse til dette.

Tillatelse etter vassdragsreguleringsloven innebærer ekspropriasjonsrett til nødvendige arealer. Vi ser derfor ikke behov for tillatelse til bruksrett til nødvendige arealer som omsøkt. Eventuell ekspropriasjon knyttet elektriske anlegg behandles sammen med søknaden etter energiloven.

Merknader til vilkårene

NVE mener tillatelse til planendring ikke medfører behov for å endre vilkår som er gitt ved kgl.res. 4. juli 1999. NVE mener femårsfristen som er gitt for igangsetting av anleggsarbeidene bør opprettholdes ut fra det forhold at reguleringsanleggene i dag står for fall. I tillegg er Trillingvatn senket slik at det er blottlagt store landområder som fremstår svært negativt. Det er viktig at tiltak iverksettes slik at situasjonen som skal være med anlegget i drift etableres så raskt som mulig.

En generell opprydding innenfor reguleringsområdet blir tilstrekkelig ivaretatt gjennom vilkårenes post 7.

Elektriske anlegg

NVE vil sluttbehandle søknaden om bygging og drift av elektriske anlegg når spørsmålet om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven er avgjort."

IV Høringsuttalelser til NVEs innstilling

Departementet har sendt NVEs innstilling på høring til Miljøverndepartementet, Landbruksdepartementet, Sør-Varanger kommune og Finnmark fylkeskommune.

Verken Miljøverndepartementet eller Landbruksdepartementet har merknader til NVEs innstilling.

Sør-Varanger kommune har ved kommunestyrevedtak av 20.05.03, sak 0051/03, uttalt følgende:

1. Sør-Varanger kommune gir sin tilslutning til at Kobbholm Kraft AS gis tillatelse til rehabilitering av Kobbholm kraftverk, bygging av tunnel fra Store Kobbholmvann til Kobbholm kraftstasjon og utfylling langs sjøen ved Kobbholm kraftverk, som vist i planendringssøknad datert 2. november 2001.

2. Sør-Varanger kommune går imot å opprette deponi for masser fra tunnelbyggingen i sidedalføre på Geitdalens sydside og i eksisterende steinur nordvest for Lille Kobbholmsvatn. Steindeponi på Geitdalens sydside blir svært skjemmende, og steinura ved Lille Kobbholmsvatn står i fare for å rase ut ved ytterligere fylling der. Andre løsninger for deponering må vurderes.
3. Sør-Varanger kommune aksepterer at det bygges vei fra riksvei 886 til tunnelutløp som vist i planendringssøknaden. Veitraseen skal legges i samarbeid og forståelse med Sør-Varanger kommune.
4. Sør-Varanger kommune aksepterer at det bygges vei fra riksvei 886 til Store Valvatn i den grad det er nødvendig for kraftverktbygginga.
5. Bygningen ved Kobbholmen kraftstasjon og den gamle rørgata mellom Kobbholmsvatn og Kobbholmfjorden må vurderes av kulturvernmyndighetene i forhold til verneverdi. Dersom konklusjonen blir at den skal rives, må alt rivingsavfall fraktes ut av området.
6. Det må stilles klare krav til tiltakshaver i forbindelse med fremtidig nedleggelse av anlegget. Det må stilles vilkår om fjerning av installasjoner som demninger og rørgater, sikring av anlegg og krav om tiltak for rehabilitering av naturen i de berørte områdene.

Konklusjon:

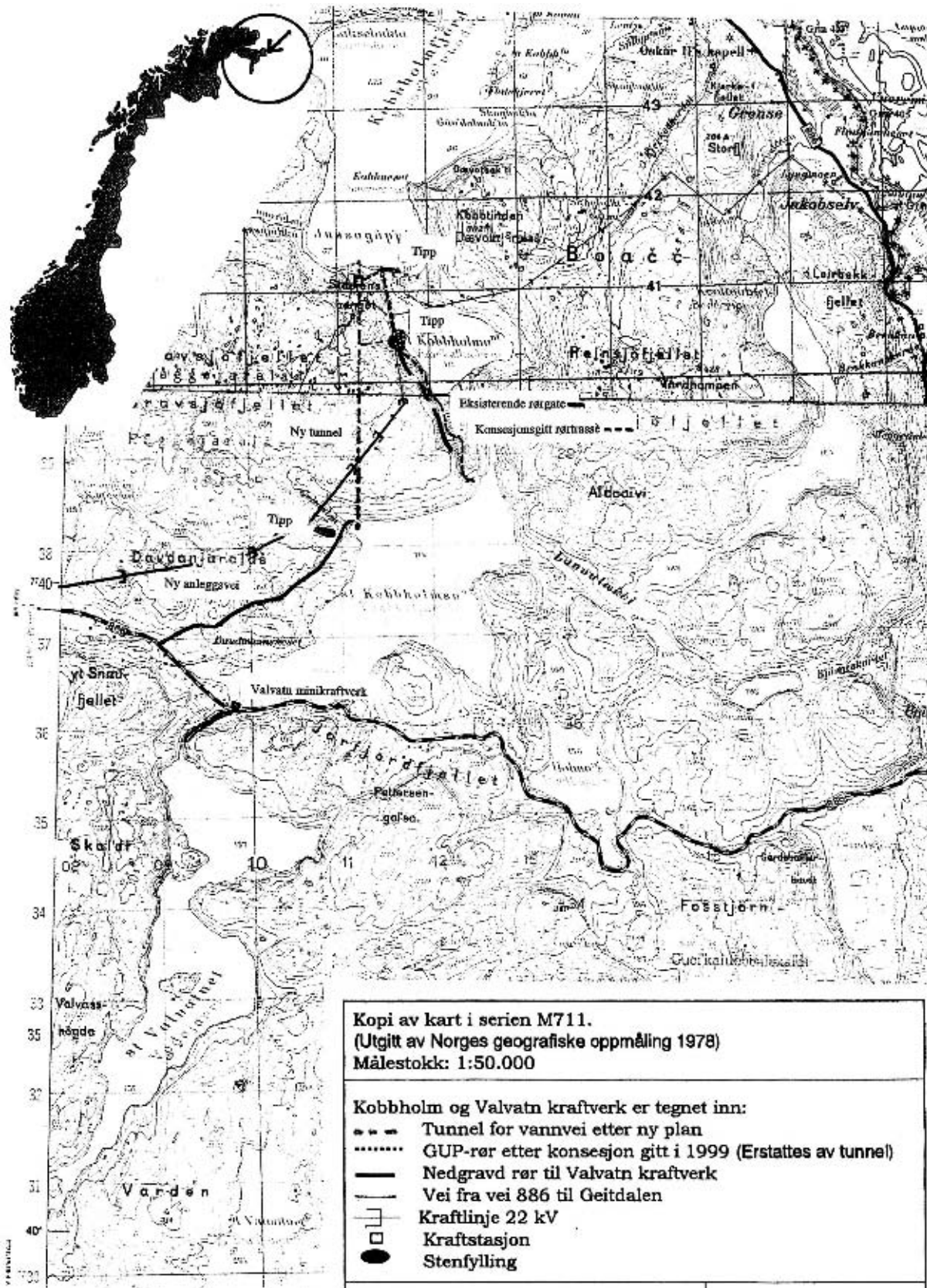
De miljømessige negative konsekvensene av nye inngrep i naturen på Jarfjordfjellet overskygger den kraftmessige og økonomiske gevinst som tilfaller Sør-Varanger kommune ved en full utbygging. Rehabiliteringen av Kobbholm kraftverk med tilhørende magasiner kan gjennomføres uten de store terrenginngrepene og nyanleggene.

Sør-Varanger kommunestyre ber utbygger ev. samarbeid med havnevesenet/kystverket å utrede muligheten av å frakte noe av steinen fra stasjonsbygningen til Grense-Jakobselv der den kan brukes til molo."

Finnmark fylkeskommune har følgende merknader:

"Fylkeskulturetaten kjenner ikke til automatisk freda kulturminner innafor det aktuelle området og har ingen merknader til NVEs innstilling, jf. vårt brev til Sør-Varanger kommune av 29.04.03 hvor vi trekker den varslede befaringen.

Denne uttalelsen er gitt på vegne av Finnmark fylkeskommune. Saken er ikke behandla av regionalutviklingsetaten, gruppe for plansaker. Vi gjør oppmerksom på at det skal hentes inn en egen uttalelse fra Sametingets miljø- og kulturavdeling, Finnmark."

Kobbholm Kraft AS

Kart: 015

V Departementets bemerkninger

Planendringen vil medføre terrenginngrep som i det vesentlige vil bestå av tipper og anleggsvei. I søknaden argumenteres det med at veien er nødvendig for å få til en mest mulig effektiv drift, samt å utnytte tunnelmasser i fundamentet til rørgaten mellom Valvatn og Store Kobbholmvatn. I opprinnelig konsesjonssøknad fra 1996 ble det søkt om anleggsvei fra riksvei 886 til kraftstasjonen ved Kobbholmfjorden. Det ble ikke gitt tillatelse til den omsøkte veibyggingen.

Departementet legger til grunn at det vil være fullt mulig å gjennomføre planen uten veibygging, jf. NVEs innstilling. Alternativt kan utbyggingen gjennomføres ved at alt utstyr blir transportert til Kobbholm med båt og all anleggsdrift utføres fra påhugg i Kobbholm. En gjennomføring av prosjektet som angitt i planendringssøknaden vil uansett kreve at maskiner og utstyr må fraktes til Kobbholm sjøveien. I følge NVE er det heller ikke gjort noen totalvurdering av ulike alternativer som viser at det omsøkte alternativet er vesentlig rimeligere enn et veiløst alternativ. I følge NVE vil det omsøkte alternativet snarere kunne medføre økte kostnader i anleggsfasen sammenlignet med alternativet å drive hele tunnelen fra Kobbholm.

Fordelene for konsesjonæren av den omsøkte vei, kan etter departementets syn ikke være avgjørende i forhold til den motstand og de argumenter som blir anført mot anleggsvei i høringsrunden og i NVEs innstilling. I følge NVE vil etablering av anleggsvei være det enkeltinngrepet som har størst negativ effekt og som det er forholdsvis stor motstand mot. Departementet viser til at så vel fylkesmannen som Direktoratet for naturforvaltning går i mot at det bygges anleggsvei som omsøkt. Rein driftsforvaltningen har vist til at veibygging vil medføre tap av beiteland for rein.

Departementet finner på dette grunnlag ikke at fordelene ved bygging av anleggsvei fram til tunnelpåkugget ved store Kobbholmsvatn er større enn ulempene, slik vassdragsreguleringsloven § 8 krever. Departementet slutter seg derfor til NVEs anbefaling om ikke å gi tillatelse til den omsøkte veibygging.

Ved at det ikke anlegges vei, må en større del av overskuddsmasser fra tunneldrivingen deponeres annet sted. Ulempene ved dette må tas med i vurderingen av tunnelloøsning kontra konsesjonsgitt løsning med rørgate og kraftverk i dagen. Etter departementets syn er det uansett så store miljømessige besparelser ved å legge anlegget i fjell at vilkårene i

vassdragsreguleringsloven § 8 om at fordelene må være større enn ulempene er oppfylt for denne del av søknaden. Departementet støtter NVEs innstilling på dette punkt og tilrår at Kobbholm Kraft AS gis tillatelse til den omsøkte planendringen for så vidt gjelder å legge rørgate og kraftstasjon i fjell.

Sør-Varanger kommune går i sin uttalelse imot planene for deponi av masser og ber om at andre løsninger vurderes. Kobbholm Kraft er åpne for å vurdere andre deponiløsninger i samarbeid med kommunen. Olje- og energidepartementet mener det er viktig at ubenyttede tippmasser deponeres på en slik måte at det kan være en ressurs for lokalsamfunnet. Departementet forutsetter derfor at Kobbholm Kraft samarbeider med kommunen for å finne en god løsning når det gjelder deponering av overskuddsmassene og at dette skjer i samråd med NVE. Det er imidlertid viktig at prosjektet ikke blir påført urimelige ekstrakostnader i denne forbindelse.

Tillatelse etter vassdragsreguleringsloven innebærer ekspropriasjonsrett til nødvendig grunn, og det er dermed ikke nødvendig med tillatelse etter oreigningsloven. Dersom det er behov for ekspropriasjon i forbindelse med bygging av elektriske anlegg, vil dette spørsmålet bli behandlet sammen med søknaden om bygging og drift av kraftverkene etter energiloven. NVE vil behandle denne søknaden når spørsmålet om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven er endelig avgjort.

Tillatelsen medfører ikke behov for å endre vilkårene som er gitt i den opprinnelige konsesjonen av 04.06.1999. Femårsfristen som er gitt for igangsetting av anleggsarbeidene opprettholdes av hensyn til at reguleringsanleggene i dag står for fall og at landområder ved Trillingvatn er blottlagt. Vilrårene som er satt i konsesjonen dekker de krav som er reist med hensyn til ivaretagelse av fornminner, se post 9 i konsesjonsvilkårene. En generell opprydding innenfor reguleringsområdet blir tilstrekkelig ivare tatt gjennom vilkårenes post 7.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov av 14.12.1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Kobbholm Kraft AS tillatelse til planendring for utbygging av Kobbholm kraftverk i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 10. oktober 2003.

48 VOKKS AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industri-konsesjonsloven § 1 fjerde ledd)

Olje- og energidepartementets samtykke 24. oktober 2003

I

Det vises til Deres brev av 11. og 23. april 2003 hvor De på vegne av VOKKS AS søker om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) i forbindelse med at VOKKS AS har ervervet aksjer i VOKKS Kraft AS.

VOKKS AS fisjonerte 23. desember 2002 slik at VOKKS Kistefos AS ervervet 1878 av i alt 8450 aksjer i VOKKS Kraft AS og 4991 av i alt 21550 aksjer i Storbrofoss Holding AS. VOKKS Kistefos AS' erverv utløser konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 36 annet ledd. Den 31. mars 2003 kjøpte VOKKS tilbake 1878 aksjer i VOKKS Kraft AS fra VOKKS Kistefos AS. VOKKS AS eier etter dette 100 % av aksjene i VOKKS Kraft AS. Dette ervervet utløser konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kap. 1.

Det er i de nevnte brev også søkt om konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 annet ledd på vegne av VOKKS Kistefos AS. Departementet viser her til særskilt brev av d.d. til Advokatfirmaet Selmer DA.

II

VOKKS Kraft AS fikk ved Olje- og energidepartementets samtykke 28. mars 2003 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med at Totenkraft Produksjon AS og Gjøvik Energi Produksjon AS ble fusjonert inn i VOKKS Kraft AS. Samtykket ble gitt på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i VOKKS Kraft AS skulle meldes konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapet fikk fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapet har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

Det omsøkte oppkjøpet må etter dette vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritaket av 28. mars 2003.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at oppkjøpet av aksjene i VOKKS Kraft AS foranlediger bruk av den forkjøpsrett staten betinget seg ved samtykket av 28. mars 2003. Departementet kan

heller ikke se at oppkjøpet gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble fritatt konsesjonsbehandling ved samtykket.

III

Olje- og energidepartementet finner at oppkjøpet er i tråd med de retningslinjer som er trukket opp i Ot. prp. nr. 31 (1989-90) i forbindelse med fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Olje- og energidepartementet skal gjennom industrikonsesjonsloven sikre nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraften.

Departementet er oppmerksom på at fremtidig salg av aksjer i selskaper som har fått unntak i medhold av industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene ikke lenger blir i samsvar med de forhold som lå til grunn da unntaket ble gitt.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i VOKKS Kraft AS og VOKKS AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Olje- og energidepartementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer, å konsesjonsbehandle overdragelse av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling.

I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse. For de konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubestemt konsesjon ikke lenger er tilstede.

IV

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd, gis det fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved VOKKS AS oppkjøp av aksjer i VOKKS Kraft AS.

Unntaket gis på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i VOKKS Kraft AS og VOKKS AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapene, å konsesjonsbehandle de rettigheter som VOKKS AS ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapene har fallrettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeover-

dragelse i selskapene. For de konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Nyemisjon av aksjer i VOKKS Kraft AS og VOKKS AS vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår som departementet har satt i forbindelse med aksjeoverdragelse i selskapene.

Departementet ber om at konsesjonsdata oversendes Norges vassdrags- og energidirektorat.

49 Sogn og Fjordane Energi AS og Sogn og Fjordane Produksjon AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett)

Olje- og energidepartementets samtykke 3. november 2003

I

Det vises til Deres melding om konserndannelse dater 23. desember 2002, samt søknad om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. 1 datert 24. juni 2003. Søknaden gjelder erverv av fallrettigheter i forbindelse med fusjon mellom Sogn og Fjordane Energi AS og Ytre Fjordane Kraftlag AS.

II

Det nye Sogn og Fjordane Energi AS startet sin virksomhet 1. januar 2003 og er morselskap i konsernet. Sogn og Fjordane Produksjon AS er et heleid datterselskap av morselskapet og står for all kraftproduksjon i selskapet. Fusjonen innebærer overføring til datterselskapet av eiendomsrett og bruksrett til fallrettigheter samt disposisjonsrett som i utgangspunktet er konsesjonspliktige etter industrikonsesjonsloven kap 1. Fusjonen medfører også overføring av reguleringsanlegg.

III

Sogn og Fjordane Energi AS fikk ved Olje- og energidepartementets samtykke av 20. november 2002 unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med overdragelse av eiendomsretten til fallrettigheter fra Sogn og Fjordane fylkeskommune til Sogn og Fjordane Energi AS. Samtykket ble gitt på vilkår om at enhver fremtidig overdragelse av aksjer i selskapet skulle meldes konsesjonsmyndigheten. Departementet forbeholdt seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter sel-

skapet fikk fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapet har rettigheter som tidligere ikke har vært konsesjonsbehandlet, forbeholdt departementet seg samtidig retten til å gjøre gjeldende den statlige forkjøpsretten ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapet.

De omsøkte erverv må etter dette vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved konsesjonsfritaket 20. november 2002.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at de omsøkte ervervene foranlediger bruk av forkjøpsretten. Departementet kan heller ikke se at de omsøkte ervervene gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som ble fritatt fra konsesjonsbehandling ved samtykket.

IV

Olje- og energidepartementet finner at overføring av eiendomsrett og bruksrett til fallrettigheter samt disposisjonsrett i forbindelse med fusjonen mellom Sogn og Fjordane Energi AS og Ytre Fjordane Kraftverk AS er i tråd med de retningslinjer som Ot. prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidig salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntaket.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling.

I den grad selskapene har bruksrettigheter til fall som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig fortrinnsrett etter industrikonsesjonsloven § 10 første ledd ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse. For eiendomsrett til fall som ikke tidligere har vært konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg retten til å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom vilkårene for tidsubestemt konsesjon ikke lenger er tilstede.

V

Med hjemmel i industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd gis det fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt. Reguleringsstillatelser tilknyttet de respektive vannfall overdras til Sogn og Fjordane Produksjon AS i uendret form.

Unntaket gis på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Sogn og Fjordane Energi AS eller Sogn og Fjordane Produksjon AS skal meldes konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre gjeldende statlig forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1, eventuelt statlig fortrinnsrett etter industrikonsesjonsloven § 10, for fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle de rettigheter selskapene etter dette og ved tidligere vedtak har fått unntatt konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg rett til å gjøre gjeldende forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsbegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Nyemisjon av aksjer i selskapene, for eksempel i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i selskapene.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til NVE slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

50 Svartisen Holding AS

(Konsesjon for erverv av 100 prosent av aksjene i Eastern Norge Svartisen AS)

Kongelig resolusjon av 14. november 2003

1. Bakgrunn

Svartisen Holding AS har den 12.08.03 søkt om konsesjon etter industrikonsesjonsloven for erverv av 100 prosent av aksjene i Eastern Norge Svartisen AS. Bakgrunnen for søknaden er at Eastern Norge Svartisen AS innehar en langsiktig disposisjonsrett til vannkraftressurser. Ervervet er derfor underlagt konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven.

2. Søknaden fra Svartisen Holding AS

Departementet mottok følgende søknad fra Svartisen Holding AS:

"Konsesjonssøknad - industrikonsesjonsloven

1. Innledning

På vegne av Svartisen Holding AS under stiftelse (heretter SH) søker vi herved konsesjon til

erverv av 100 % av aksjene i Eastern Norge Svartisen AS (heretter ENS), org. nr. 980 251 160, fra det britiske selskapet TXU Europe Group plc (under administrasjon), som tidligere hadde navnet Eastern Group plc (heretter TEG). Bakgrunnen for søknaden er at ENS eier en langsiktig disposisjonsrett til vannkraftressurser, og at ervervet derfor er underlagt konsesjonsplikt etter reglene i industrikonsesjonsloven av 1917 § 1 jf. § 36.

2. Nærmere om ENS og TEG

TEG inngikk 18. august 1998 en avtale (heretter Svartisenavtalen) med Nordland Fylkeskommune og Nordlandkraft AS som gav dem rett til å disponere kraft fra kraftverket Svartisen i Meløy kommune i 55 år. Rettighetene etter Svartisenavtalen ble senere overført til ENS, som er et heleid datterselskap TEG, etter avtale av 2. desember 1998. Retten til uttak av kraft gjaldt opprinnelig 89 % av fylkeskommunens 30 % eierandel i Svartisen. I 2001 solgte imidlertid ENS 2 % av sin uttaksrett til Lunds Energi AB. Resultatet av denne transaksjonen er at ENS på tidspunktet for denne søknaden har en uttaksrett til 26,1 % (87% av 30%) av kraften fra Svartisen.

Partene har i kjøpekontrakten mellom SH og TEG lagt til grunn at effekten av Svartisen kraftverket er 350 MW. Vannet til kraftproduksjonen hentes fra magasinet Storglomvatnet. Kjøpekontrakten legger til grunn at magasinet har en oppsamlingskapasitet på ca. 3,4 milliarder kubikkmeter.

Da erverv av langsiktig disposisjonsrett til vannkraftressurser ikke var konsesjonspliktig på tidspunktet da Svartisenavtalen ble inngått og da rettighetene etter avtalen ble overført til ENS, innehar ikke ENS noen konsesjon etter industrikonsesjonsloven.

SH har til nå kun hatt tilgang på informasjon om Svartisenavtalen som er gjort tilgjengelig av TEG. Dersom Departementet skulle ønske ytterligere informasjon om avtalen eller ENS for øvrig ber vi dem kontakte oss, slik at vi kan anmode ENS/TEG om å fremlegge denne.

ENS har ingen annen virksomhet enn omsetningen av den kraften selskapet disponerer i henhold til Svartisenavtalen. Omsetning av kraft er konsesjonsbelagt, jf. Energiloven § 4-1, og ENS innehar omsetningskonsesjon. En overføring av samtlige aksjer i ENS til ny eier vil medføre at denne konsesjonen må behandles på nytt. Søknad om videreføring av ENS sin konsesjon under nytt eierskap er derfor sendt til Norges Vassdrags- og Energidirektorat samtidig med denne søknaden.

TEG ble 19. november 2002 tatt under britiske domstolars behandling som konkursbo. Som bobestyrere ble oppnevnt Roy Bailey og Alan Bloom fra Ernst & Young LLP og Phil Wallace og Jim Tucker fra KPMG LLP.

ENS tok i oktober 1999 opp et obligasjonslån stort NOK 978.900.000, hvor rettidig tilbake-

betaling ble garantert av kredittforsikrings-selskapet Ambac Assurance UK Limited. TEGs konkurs utgjorde et brudd på forutsetningene i garantiavtalen som ble inngått med Ambac Assurance UK Limited, noe som innebærer at sistnevnte har adgang til å kreve tilbakebetaling av lånet, og eventuelt tvangssalg av aksjene i ENS. I stedet har TEG nå gjennomført et frivillig salg av aksjene, og forpliktelser overfor långiver og Ambac Assurance UK Limited vil bli gjort opp i forbindelse med gjennomføringen av aksjesalget.

Vedlegg 1. Kopi av omsetningskonsesjon for ENS av 24.01.2002

Vedlegg 2. Kopi av søknad om omsetningskonsesjon til Norges Vassdrags- og Energidirektorat

Vedlegg 3. Firmaattest ENS

Vedlegg 4. Kopi av regnskap og årsberetning for ENS for de siste to årene

Vedlegg 5. Kopi av vedtekter for ENS

3. Kjøper

SH er et aksjeselskap som ble stiftet den 6. august 2003 med det formål å erverve aksjer i ENS.

SH ble stiftet av et konsortium bestående av Vantaan Energia Oy (49,63 %), Oy Turku Energia – Åbo Energi Ab (34,74 %) og Keskusosuuskunta Oulun Seudun Sahko (15,63 %). De respektive eierandelene i SH er angitt i parantes.

Vantaan Energia Oy er eid av den finske byen Vantaa (60%) og den finske byen Helsinki (40 %), mens Oy Turku Energia – Åbo Energi Ab er eid av den finske byen Turku og Keskusosuuskunta Oulun Seudun Sahko er eid av en kooperasjon med 15 medlemmer, hvorav 12 er kraftselskaper organisert som kooperativer, 2 er andre kooperativer og 1 er kommunen Kempele.

Stiftelsen av SH ble den 12. august 2003 meldt til foretaksregisteret i Brønnøysund, men registerets behandling av registermeldingen er ikke ferdig på tidspunktet for innleveringen av denne søknaden. Av denne grunn vil firmaattest bli ettersendt, så snart registerets saksbehandling er ferdig. Vedlagt følger imidlertid bekreftede kopier av registermelding og dokumentasjon på at selskapet er gyldig stiftet.

Vedlegg 6 Kopi av registermelding med vedlegg

SH er stiftet som et minimumsselskap med en aksjekapital på NOK 100.000. Selskapet har imidlertid til hensikt å forhøye aksjekapitalen i forbindelse med overtagelsen av aksjene i ENS. SH er videre stiftet med enestyre, bestående av Hans Bjerke. I forbindelse med aksjeoverdragelsen planlegger SHs eiere å endre styresammensetningen til et styre som sannsynligvis vil bestå av følgende 3 medlemmer: Ismo Jauhainen (Managing Director i Vantaan Energia), Risto Vaittinen (Managing Director i Turku

Energia) og Risto Kantola (valgt som Managing Director i Keskusosuuskunta Oulun Seudun Sahko fra 1. september 2003).

SH er et single purpose selskap som ikke har noen annen virksomhet enn avtalen om kjøp av alle aksjene i ENS.

4. Salgsavtalen

Avtalen om salg av aksjene i ENS ble inngått den 4. juli 2003. Den inneholder flere forutsetninger som må oppfylles før aksjene blir overført. En av disse forutsetningene er at det gis konsesjon til ervervet i henhold til denne søknaden (jf. avtalens pkt. 11.5). Derfor vil ikke den faktiske overføringen av aksjene til SH kunne skje før det er innvilget konsesjon.

Vedlegg 7 Kopi av avtale om salg av 100% av aksjene i ENS, mellom TEG og SH, datert 4. juli 2003

Kjøpet av aksjene i ENS finansieres med et lån fra Sampo Pankki Oyj, stort EUR 161.200.000, samt egenkapital på EUR 40.300.000.-

5. Virksomheten til ENS

Under sine nåværende eiere selger ENS kraften de disponerer i henhold til Svartisenavtalen gjennom TXU Energy Trading Oy, som er et selskap innenfor TEG konsernet. THU Energy Trading Oy omsetter kraften på Nordpools spotmarked mot kommisjon.

De nye eierne vil ikke videreføre denne avtalen, som vil termineres ved overføringen av aksjene til SH. All kraften som disponeres i henhold til Svartisenavtalen vil imidlertid også etter overdragelsen omsettes via spotmarkedet på Nordpool, men da av Vantaan Energia Oy på vegne av ENS.

ENS vil imidlertid, under de nye eierne, vurdere salg av kraft etter langsiktige kontrakter dersom dette skulle vise seg å være kommersielt gunstig.

De nye eierne har ingen planer om å starte annen virksomhet innenfor ENS og selskapet vil forbli et rent energiselskap.

Vedlegg 8 Konsortiets forretningsplan for SH/ENS

6. Konfidensialitet

Innholdet i avtalen om kjøp av aksjer er ikke kjent for andre enn partene i avtalen. Vi ber om at kjøpekontrakten (vedlegg 7) og konsortiets forretningsplan (vedlegg 8) unntas fra offentligheten.

7. Styrets erklæring

Vedlagt følger erklæring fra styret i SH etter regelen i Industrikonsesjonsloven § 24.

Vedlegg 9 Styrets erklæring etter Industrikonsesjonsloven § 24

Erklæring fra styret i ENS om at de samtykker til transaksjonen skal i henhold til salgsvtalens (vedlegg 7) pkt. 11.2.2 utstedes til SH i forbindelse med gjennomføringen av transaksjonen. Styrets godkjennelse av transaksjonen etter bestemmelsen i industrikonsesjonsloven § 36, 4 ledd, vil derfor ikke foreligge før alle forutsetningene i salgsvtalen er oppfylt, herunder innvilgelse av konsesjon."

3. NVEs innstilling

Ved brev av 1. oktober 2003 oversendte NVE sin innstilling til Olje- og energidepartementet vedrørende søknaden fra Svartisen Holding AS om ervervskonsesjon. I innstillingen skriver NVE:

"Kort om Svartisen Holding AS

SH ble stiftet den 6. august 2003, og eies med 49,63 % av Vantaan Energia Oy, 34,74 % av Oy Turku Energia - Åbo Energi Ab og 15,63 % av Keskusosuuskunta Oulun Seudun Sahko. Samtlige selskaper er hjemmehørende i Finland, og de bakenforliggende eierne består av finske kommuner og kooperasjoner.

Kort om Eastern Norge Svartisen AS

ENS ble stiftet 12. oktober 1998, og var før det foreliggende ervervet eiet av TEG (som tidligere het Eastern Group plc).

Selskapet disponerer 26,1 % av kraften som produseres i kraftverket Svartisen i Meløy kommune, og forestår omsetning av kraften. ENS disponerer i henhold til en avtale inngått den 18. august 1998 med Nordland fylkeskommune og Nordlandkraft AS kraften i 55 år. Selskapet forestår for øvrig ingen annen virksomhet tilknyttet energiforsyningen.

Nærmere om overdragelsen

SH inngikk den 4. juli 2003 avtale med TEG om erverv av samtlige aksjer i ENS. Avtalen er blant annet betinget av at SH blir meddelt konsesjon i henhold til ikl. § 36.

Konsesjonsrettslige konsekvenser

SHs erverv av samtlige aksjer i ENS utløser i utgangspunktet konsesjonsplikt etter ikl. § 36, for det indirekte ervervet av den langsiktige disposisjonsretten til 26,1 % av kraften som produseres i kraftverket Svartisen. I henhold til praksis anses imidlertid erverv av mer enn 90 % av aksjene i et selskap som et konsesjonspliktig erverv etter reglene i ikl. kapittel 1, her ikl. § 1 første ledd, jf. § 5.

NVE har mottatt søknad om videreføring av ENS' omsetningskonsesjon i medhold av energiloven. NVE legger til grunn at ervervet ikke utløser

plikt til å søke ny omsetningskonsesjon for ENS, og at det ikke er nødvendig å gjøre endringer i allerede meddelte konsesjon. Søker vil bli informert om dette i eget brev.

NVEs vurdering

NVE har ingen merknader til at SH meddeles konsesjon i medhold av ikl. § 5 for ervervet av den langsiktige disposisjonsretten som innehas av ENS."

4. Departementets bemerkninger

4.1 Innledning

Konsesjonsplikt for erverv av langsiktige disposisjonsretter til vannkraftressurser ble innført ved lovendring 25. juni 1999. Det vises til industrikonsesjonsloven §§ 1 og 5, jf. Ot.prp. nr. 19 (1998-99) og Innst. O. nr. 68 (1998-99).

Nordland fylkeskommune og AS Nordlandskraft inngikk i 1998 avtale med det britiske selskapet Eastern Group plc om rett til en langsiktig disposisjonsrett over 89 prosent av den medeierskapskraften fylkeskommunen fikk hånd om etter Stor-Glomfjordutbyggingen. (Svartisen kraftverk).

I desember 1998 ble den langsiktige disposisjonsretten overført til Eastern Norge Svartisen AS, som var et datterselskap av Eastern Group plc. I 2001 ble 2 prosent av uttaksretten overdratt til Lunds Energi AB. Overdragelsen var ledd i oppfyllelsen av en intern fordeling av uttakskraft etter en avtale inngått før konsesjonsplikten ble innført. Overdragelsen var derfor ikke konsesjonspliktig.

Avtalen med Nordland fylkeskommune utløper 30. november 2053. Når avtalen utløper, faller retten til å disponere over kraften tilbake til fylkeskommunen. Det er denne langsiktige disposisjonsretten som er overdratt til Svartisen Holding AS og som nå omfatter 87 prosent av medeierskapskraften fra Svartisen kraftverk. Erververen har beregnet totalt kraftuttak fra kraftverket til 350 MW. Samtlige av eierne av Svartisen Holding AS er selskaper hjemmehørende i Finland og de bakenforliggende eierne består av finske kommuner og kooperasjoner.

Svartisen Holding AS er et aksjeselskap som ble stiftet den 6. august 2003 med det formål å erverve aksjer i Eastern Norge Svartisen AS. Svartisen Holding AS ble stiftet av et konsortium bestående av Vantaan Energia Oy (49,63 prosent), Oy Turku Energia - Åbo Energi Ab (34,74 prosent) og Keskusosuuskunta Oulun Seudun Sahko (15,63 prosent). De respektive eierandelene i Svartisen Holding AS er angitt i parantes. Vantaan Energia Oy er eid av den finske byen Vantaa (60 prosent) og den finske byen Helsinki (40 prosent), mens Oy Turku Energia - Åbo Energi Ab er eid av den finske byen Turku og Keskusosuuskunta Oulun Seudun Sahko er eid av en kooperasjon med 15 medlemmer, hvorav 12 er kraftselskaper organisert som kooperativer,

2 er andre kooperativer og 1 er kommunen Kempele. Ved avtale har Svartisen Holding AS ervervet 100 prosent av aksjene i Eastern Norge Svartisen AS.

Departementet tilrår i tråd med innstillingen fra NVE at Svartisen Holding AS gis ervervskonsesjon som omsøkt på de vilkår som er oppstilt nedenfor under punkt 4.2. Øvrige grunnvilkår er ivarettatt gjennom tillatelse til regulering og utbygging i Stor-Glomfjord.

4.2 Vilkår

1. Konsesjonen gis for kraftuttaksperioden med utløp 30. november 2053, jf. avtalen inngått mellom Nordland fylkeskommune, AS Nordlandskraft og Eastern Group plc av 18. august 1998.
2. Enhver overdragelse av aksjer i Svartisen Holding AS skal meldes til Olje- og energidepartementet. Nyemisjon av aksjer for eksempel i forbindelse med fusjon med andre selskaper er å anse som aksjeoverdragelse i denne sammenheng.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. av 14. desember 1917 nr. 16 gis Svartisen Holding AS tillatelse til erverv av 100 prosent av aksjene i Eastern Norge Svartisen AS. Tillatelse gis på de vilkår som er inn tatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 14. november 2003.

51 E-CO Vannkraft as

(Tillatelse til bygging av kraftverkene Jordal og Ryssdal i Sunndal kommune i Møre og Romsdal)

Kongelig resolusjon 21. november 2003.

Innledning

E-CO Vannkraft har søkt om konsesjon etter vannressursloven til å bygge to elvekraftverk i Jordalsgrend i Sunndal kommune i Møre og Romsdal. Kraftverkene Jordal og Ryssdal vil ha en samlet produksjon på 25,8 GWh og skal benytte fall i Storelva (også kalt Jordalselv) og sideelvene Kjerringelva og Sæterelva. E-CO Vannkraft har inngått avtale med grunneierne med hensyn til leie av fallrettighetene. Vannfallet utløser ikke konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven.

// NVEs innstilling

NVE har ved brev av 27.05.03 oversendt følgende innstilling til Olje- og energidepartementet:

"E-CO vannkraft as har sendt følgende søknad til NVE datert 29.08.2002 om konsesjon etter vannressursloven § 8 for utbygging av Jordal og Ryssdal kraftverk:

"Generelt

1.1 Søknad om konsesjon

I henhold til lov om vannressurser, § 8 søker E-CO Vannkraft as herved om tillatelse til å bygge ut et ca. 200 m høyt brutto fall mellom ca. kote 305 og kote 105 i Storelva (Jordalselva) samt fallet i sideelvene Kjerringelva og Sæterelva mellom ca. kote 500 og samløp med Storelva i Jordalsgrend i Sunndal kommune i Møre og Romsdal fylke. Utbyggingen vil skje i henhold til planer som er beskrevet i søknaden med vedlegg.

I henhold til lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, omsetning og fordeling av energi med mer søkes det samtidig om konsesjon for generatorer og transformatorer for opptransformering fra generatorspenning til 22 kV med nødvendig høyspent koplingsanlegg samt kabelforbindelse fra kraftstasjonene til 22 kV fordelingsnett. Anleggene er nærmere beskrevet under avsnitt 4.

1.2 Forhold til Samlet Plan for vassdrag og NVEs veileder for konsesjonsbehandling av vannkraftsaker

Vassdraget er ikke tatt med i Samlet Plan. Etter søknad har NVE 10.07.2001 på vegne av Direktoratet for Naturforvaltning gitt tillatelse til at prosjektet unntas for behandling i Samlet Plan. Prosjektet oppfylder også følgende betingelser:

- Totalproduksjonen er mindre enn 40 GWh i året
- Det er ingen reguleringsmagasiner i prosjektet
- Totale kostnader er mindre enn 50 millioner kr.

Prosjektet kan dermed konsesjonssøkes uten forutgående melding eller Samlet Plan behandling og søknaden er utarbeidet i henhold til dette.

1.3 Forhold til kommunens arealplan

Hele området som omfattes av utbyggingen ligger innenfor LNF-område, sone 1 i Sunndal kommunes arealplan. Bestemmelsene for disse områder omfatter i det vesentlige hyttebebyggelse. Det er ikke nevnt noe om utbygging av elver i området. Generelt gjelder byggeforbud i 50 m avstand fra vassdrag, men vi antar at det gis unntak fra denne bestemmelse når det gjelder kraftutbygging.

Sunndal kommune er kjent med at det arbeides med planer om utbygging for Storelva og sideelvene Kjerringelv og Sæterelv og har så langt ikke kommet med innsigelser mot dette. Vi antar at kommunen vil uttale seg om planene når de får konsesjonssøknaden oversendt til uttalelse.

1.4 Fallretter og leieavtale for disse

Fallrettene på strekningen som det søkes om utbyggingstillatelse for eies av følgende grunneiere i Sunndal kommune:

	g.nr./b.nr.
Ottar Kåre Lien	87/1
Odd Magne Maridal	87/2
Magnar Lervik	88/3
Sigurd Lervik	88/2
Anders Nedal	88/1

E-CO Vannkraft as (E-CO Vannkraft) har inngått avtale med grunneierne om leie av fallrettene i 40 år regnet fra idriftsettelse av kraftverket. E-CO Vannkraft vil stå for prosjektering og bygging av kraftverket og dekke alle kostnader i forbindelse med dette. Til gjengjeld disponerer E-CO Vannkraft hele kraftproduksjonen i leieperioden. Når leieperioden er ute tilfaller kraftverket eierne av eiendommene som har fallrettene vederlagsfritt. Det forutsettes at kraftverket kan drives videre på konsesjonen også etter leieperiodens utløp.

1.5 Kort beskrivelse av E-CO Vannkraft og engasjement i småkraftverk

E-CO Vannkraft as eies 80% av E-CO Energi as som igjen eies 100% av Oslo kommune. De resterende 20% eies av Statkraft SF. Det er således et offentlig eid selskap.

E-CO Vannkraft har en rekke heleide og deleide kraftverk med en samlet produksjon på ca. 7750 GWh i et midlere år og med en samlet installasjon på ca. 2200 MW (andel i Oppland Energi er ikke medregnet). Alle disponible fallretter bortsett fra noen mindre er bygget ut eller ikke aktuelle for utbygging. Med bakgrunn i dette har E-CO Vannkraft engasjert seg i bygging av småkraftverk og minikraftverk.

Da erverv av fallretter er problematisk, har man gått inn for langsiktige leieavtaler for fallrettene (40 år) med mulighet for fornyelse. Det er bygget og idriftsatt 3 minikraftverk med basis i leieavtale for fallrettene. Ett prosjekt er under konsesjonsbehandling, mens det arbeides med flere prosjekter. Prosjektet som det her søkes om konsesjon for er noe større enn de andre prosjektene.

2. Begrunnelse for søknaden

Forstudier utført av E-CO Vannkraft viser at prosjektet som det søkes om konsesjon for har en akseptabel utbyggingspris og vil gi en positiv nå-

verdi over en 40-års periode. Produksjonen for det alternativ som er valgt i konsesjonssøknaden er ca. 24,3 GWh i et midlere år. Denne kraften kan produseres uten at det foretas store inngrep i naturen. Fordelene med utbyggingen anses å være betydelig større enn ulempene som vurderes som små.

Grunneierne som eier fallrettene ønsker å bygge ut fallet og vil realisere dette gjennom avtalen som er inngått med E-CO Vannkraft. Det er ikke kommet frem noen negative reaksjoner til prosjektet under arbeidet med prosjektet hitil.

3. Beskrivelse av tiltaket

3.1 Vurdering av alternative utbygginger i vassdraget

Alternativer i søknad om unntak fra Samlet Plan

I søknad om unntak fra Samlet Plan ble det lagt frem to alternativer. Begge alternativer tok inn Storelva og sideelvene Kjerringelv og Sæterelv på ca. kote 500. Alternativ 1 forutsatte utbygging av fallet i ett ned til ca. kote 105, mens alternativ 2 forutsatte en oppdeling med et kraftverk på ca. kote 300 og det andre på ca. kote 105 som i alternativ 1. Alternativ 2 ga størst produksjon fordi tilløp mellom kote 300 og kote 500 ble tatt inn i det nederste kraftverket. Det krevdes til gjengjeld et mer omfattende rørledningsnett i dette alternativ.

I sin uttalelse i forbindelse med søknaden om fritak fra Samlet Plan lanserte Fylkesmannen i Møre og Romsdal et tredje alternativ som er mindre omfattende enn de to som var omtalt i søknaden. Alternativet forutsetter at Storelva (Jordalselv) tas inn ved samløp med Sæterelv på ca. kote 300 og med avløp på samme sted som i de to andre alternativ. Unntak fra Samlet Plan omfatter også dette alternativ.

Fylkesmannen har i sin uttalelse bedt om at det mindre omfattende alternativ utredes videre i forbindelse med søknad om konsesjon. Dette er blitt gjort og da med overføring av Kjerringelva fra ca. kote 310 til inntak ved samløp Storelva og Sæterelv. Et mellomalternativ med inntak av Storelva like nedenfor samløp med Raudåa (på ca. kote 340) og overføring av Kjerringelv og Sæterelv på et høyere nivå er også undersøkt.

Forutsetninger og vurderinger i forbindelse med utarbeidelse av de forskjellige alternativer for utbygging

En forutsetning for å oppnå lønnsomhet i prosjektet er at Kjerringelva tas med i utbyggingen. Vannføringen i denne sideelva utgjør ca. 27% av totalvannføringen ved inntak på ca. kote 300. Mellom ca. kote 500 og ned til samløp med Storelva på ca. kote 200 går Kjerringelva for det meste i et dypt gjel og faller meget bratt. Tilsiget nedenfor kote 500 er derfor lite.

I forbindelse med utarbeidelse av kostnadsberegninger for de forskjellige alternativer er

det foretatt befaringer på stedet. Det foreligger 3 hovedalternativer, de to som er beskrevet i søknaden om unntak fra Samlet Plan samt alternativet som er nevnt i Fylkesmannens uttalelse. Dette er kalt alternativ 3A. Alternativet med inntak noe lenger opp (ca. kote 340) er kalt 3B.

Når det gjelder alternativ 1 som forutsatte utbygging av Storelva, Sæterelva og Kjerringelva i ett fall mellom ca. kote 500 og kote 105 er det kun sett på det opprinnelige prosjektet fra SP-søknaden. For alternativ 2 som forutsatte utbygging av fallet i to trinn er det i tillegg til det opprinnelige prosjektet sett på to varianter som forutsetter en noe redusert utbygging i forhold til det opprinnelige. Det opprinnelige er kalt 2A, mens de reduserte utbyggingene er kalt 2B og 2C. Alternativ 2B forutsetter inntak av Sæterelva og Kjerringelva på ca. kote 500, men ikke inntak av Storelva. Alternativ 2C forutsetter kun inntak av Kjerringelva på kote 500. Alle 3 alternativer forutsetter en mindre kraftstasjon ved samløp Storelva og Sæterelva samt en noe større kraftstasjon på ca. kote 105.

Nærmere undersøkelse av Fylkesmannens forslag

Alternativet med å bygge ut bare den nedre del av fallet slik som skissert i Fylkesmannens uttalelse i forbindelse med SP-søknaden må forutsette inntak av Kjerringelva for å oppnå lønnsomhet. En nærmere undersøkelse på stedet vi-

ser at det ikke er mulig å få til noe inntak av Kjerringelva på nivå mellom kote 300 og ca. kote 450 uten å legge en del av tilførselsledningen i tunnel. Adkomst til dam og inntak må også skje gjennom tunnelen. Dette skyldes at terrenget her er svært bratt og at elva går i et dypt juv med fjellskrenter på begge sider.

Sprengning av tunnel vil medføre mye høyere kostnader enn rørledning nedgravd i grøft. Dette fører til at totalkostnaden for et slikt alternativ blir altfor høy og vil overskride lønnsomhetsgrensen. Det er også et vesentlig poeng at totalproduksjonen blir vesentlig mindre når vi ikke utnytter noen del av fallet over ca. kote 300. Grunneierne som eier fallrettene i Kjerringelva og Sæterelva går også sterkt inn for at fallet i disse sideelvene utnyttes.

Sammenligning av ulike alternativer

Det er foreløpig ikke foretatt tekniske oppmålinger og undersøkelser i marken for detaljprosjektering. Det er imidlertid foretatt nye kostnadsberegninger av de opprinnelige alternativ 1 og 2 sammen med de øvrige alternativ som er beskrevet ovenfor. Det er også foretatt reviderte produksjonsberegninger for alle alternativer. Resultatet av disse er presentert nedenfor. Et mer detaljert kostnadsoverslag for det valgte alternativ er presentert under punkt 3.7. Alle priser og produksjonstall er basert på samme grunnlag. Kostnadene er referert til 2002.01.01.

Alternativ:	1	2A	2B	2C	3A	3B
Samlet installasjon, MW	7,7	9,3	7,5	7,0	5,5	5,5
Kostnad, mill. kr (02.01.01)	56,6	60,5	44,2	41,4	35,3	39,4
Samlet produksjon, GWh/år	27,6	32,3	24,3	22,9	18,4	20,0
Utbyggingspris, kr/kWh	2,05	1,87	1,82	1,81	1,92	1,97

Konklusjon for valg av alternativ

En samlet vurdering av kostnader, produksjon og grad av inngrep i landskapet har resultert i at E-CO Vannkraft as har valgt å søke om konsesjon etter alternativ 2B selv om dette medfører en reduksjon i produksjon i forhold til de to opprinnelige alternativer. Det etableres to kraftstasjoner, Ryssdal kraftverk med installasjon 2,0 MW og Jordal kraftverk med installasjon 5,5 MW.

Ved å velge alternativ vil beskrivelsen i søknaden være konsentrert om det valgte alternativ. Miljøundersøkelsene ble igangsatt allerede sommeren 2001 og disse vil derfor også delvis omfatte områder som ikke berøres av utbyggingen det søkes om konsesjon for.

3.2 Beliggenhet, landskap

Generell beskrivelse og restfelter

Det planlagte kraftanlegget ligger i Storelva (Jordalselv) og sideelvene Kjerringelva og Sæterelva i Sunndal kommune i Møre og Romsdal fylke. Storelva (på 1 : 50000 kart kalt Jordalselv)

kommer fra Ryssdalsvatna innerst i Ryssdalen og renner ut i sjøen i Jordalsgrend. Ryssdalsvatna ligger i et landskapsvernområde, men alle inngrep i forbindelse med konsesjonssøknaden ligger utenfor dette området.

Landskapet i det område som berøres av en utbygging består av utmark og noe skog av relativt lav bonitet. Hovedelva (Storelva) får flere tilførsel (bekker) ned gjennom dalføret. Av de med utløp i Storelva nedenfor inntaket på kote ca. 300 er det bare Kjerringelva som tas inn i rørledningen til kraftverket. På strekningen mellom kote 300 og ca. kote 105 som er gjenstand for utbygging vil det derfor fremdeles være mindre sidebekker som renner ut i hovedelva. En del av feltet mellom Sæterelva og Kjerringelva opp mot ca. kote 600 tas heller ikke inn i noe inntak. Samlet delfelt med avløp til Storelva på denne strekningen er på ca. 5 km².

Delfeltet for Kjerringelva nedenfor inntaket på ca. kote 500 er på ca. 0,8 km². Terrenget er her til dels meget bratt og utilgjengelig. Elva går for det meste i et juv og er omtrent ikke synlig

fra landskapet omkring. Området øverst har lite vegetasjon, mens det er noe skog lenger ned.

Sæterelva har samløp med en sidebekk ca. 100 m nedenfor inntaket. Denne utgjør anslagsvis 25-30% av den totale vannføringen i Sæterelva nedenfor samløpet og hvis den ikke tas inn i rørledningen vil den gi en betydelig restvannføring i Sæterelva. I de foreløpige planer er sidebekken ikke tatt med.

Kort beskrivelse av elveløp for Sæterelva, Storelva og Kjerringelva.

Sæterelva går øverst i en forsenkning med antagelig morenemasser på sidene. Vegetasjonen er meget sparsom øverst, men med noe skog lenger ned mot samløpet med Storelva. Det er til dels fjell i dagen på den nederste strekningen, mens landskapet lenger opp mer består av løsmasser og små myrer.

Strekningen av Storelva mellom ca. kote 300 og ca. kote 105 som omfattes av utbyggingen er

på ca. 2,5 km. På denne strekningen faller elva relativt jevnt gjennom en rekke små fosser og stryk, men uten utpregede fossefall og kulper av noen størrelse. Omtrent halvparten av fallet er på den øverste km mellom inntaket og samløpet med Kjerringelva på ca. kote 200.

Kjerringelva som tas inn på ca. kote 500 faller bratt ned mot samløp med Storelva på ca. kote 200. Den del av Kjerringelva som omfattes av utbyggingen utgjør ca. 1,1 km. I Sæterelva utgjør den delen som omfattes av utbyggingen ca. 1,3 km. Ingen andre sideelver omfattes av inngrep i forbindelse med utbygging etter det omsøkte alternativ. Sideelver til Storelva ovenfor kote 300 inngår i vannføringen som utnyttes i hovedvassdraget.

Nærmere beskrivelse av landskapet inngår også i miljørapporten som er en del av konsesjonssøknaden. Det henvises derfor til denne når det gjelder botaniske og zoologiske forhold i det berørte område.

3.3 Hydrologiske grunnlagsdata alternativ 2B

		Ryssdal kr.v.	Jordal kr.v.
Nedbørsfelt.....	km ²	9,3	35,0
Midlere tilsig.....	M.m ³ /år	15,3	56,0
Middelvannføring ved inntaket.....	m ³ /s	0,49	1,78
Inntak Kjerringelva.....	m ³ /s	0,36	
Inntak Sæterelva.....	m ³ /s	0,13	
Inntak Storelva (m Sæterelva).....	m ³ /s		1,42
Midlere tilsig per km ²	l/s/km ²	52,7	50,9
Magasin.....	M.m ³	0	0
Produksjonsvannføring.....	M.m ³ /år	11,5	43,0
Beregnet flomtap.....	M.m ³ /år	2,5	8,3
Alminnelig lavvannføring.....	M.m ³ /år	1,3	4,7
Alminnelig lavvannføring.....	l/s	41	149
Inntak Kjerringelva.....	l/s	30	
Inntak Sæterelva.....	l/s	11	
Inntak Storelva (m Sæterelva).....	l/s		149
Antall naturhestekrefter.....		124	439

Som grunnlag for midlere tilløp er det benyttet Øren målestasjon, VM 105.1.

Det kan forekomme flere flommer i året. Disse vil inntreffe i tidsrommet april – november.

3.4 Vannstands- og vannføringsendringer

Vannstandsendringer

Ved inntak av Storelva på ca. kote 300, inntak av Kjerringelva på ca. kote 500 og Sæterelva på ca. kote 500 bygges inntaksbasseng. Dammene for inntakene blir ikke større enn det som kreves for å få et inntak for rørledningen og en tappe-luke under inntaket. Det vil ikke være noen form for reguleringsmagasin i inntaksbassenget. Da kraftverket skal kjøres på konstant vannstand vil avrenningen gjennom rørledningen

pluss minstevannføring og eventuelt overløp tilsvare tilrenningen i bassenget.

Vannspeilet i inntaksbasseng i Storelva vil variere lite (anslagsvis ca. 10–20 cm) og normalt ligge nær overløpet. Det samme vil gjelde for inntak Kjerringelva og Sæterelva. Normalt vil vannspeilet ligge litt under flomoverløp, men kan stige en del under flom.

Damstedene er valgt slik at damlengde begrenses mest mulig. Høyde på dam begrenses også til det som er nødvendig for å få et tilfredsstillende inntak. Dette vil si at damhøyde neppe vil overstige ca. 4 m på det høyeste. Arealene som demmes ned ved inntak Kjerringelva, Sæterelva og Storelva er små og består av fjell i dagen samt noe utmarksterreng. Det vil til sammen dreie seg om noen få dekar utmark. Nøyaktig

størrelse på areal som demmes ned er ikke målt opp og er vanskelig å anslå ut fra kart.

Vannføringsendringer

Bortsett fra strekningen i Storelva mellom inntak på ca. kote 300 og avløp på ca. kote 105 samt strekningen i Kjerringelva og Sæterelva fra inntak på ca. kote 500 til samløp med Storelva berøres ikke hovedelv og sideelver av utbyggingen. Kraftverkene kjøres hele tiden med tilnærmet samme vannstand i inntaksbasseng og vannføringen nedstrøms kraftverkene endres derfor ikke. Da det ikke er noen reguleringer i vassdraget endres heller ikke vannføringen oppstrøms inntakene til kraftverkene.

Alminnelig lavvannføring og restvannføringer

Alminnelig lavvannføring ved inntak Storelva er beregnet til ca. 150 l/s. En tilsvarende beregning for Kjerringelva gir ca. 30 l/s og for Sæterelva ca. 11 l/s. Forutsatt at sidebekk ikke tas inn like nedstrøms inntak i Sæterelva vil vannføringen fra denne være mye større enn en eventuell minstevannføring her.

Tilløp fra uregulert felt mellom kote 300 og kote 105, bekk mellom inntak Kjerringelva og inntak Sæterelva som ikke tas inn i overføring fra Kjerringelva samt delfelt mellom inntak Kjerringelva og kote 300 kommer i tillegg til minstevannføring som slippes forbi inntaksdam. Til sammen utgjør dette uregulerte feltet ca. 5 km² og vil bidra med ca. 250 l/s i middelvannføring. Av dette bidrar bekk som renner ut i Storelva mellom inntaket og samløp Kjerringelva med ca. 45 l/s.

Isforhold i vassdraget

Det antas ikke at utbyggingen vil få noen innflytelse av betydning på isforholdene i vassdraget. På inntaksbassengene vil det normalt legges seg is og det forutsettes satt opp merking som varsler om fare ved inntakene. Utløpet fra kraftstasjonen ligger ikke i nærheten av bebyggelse og det ventes ikke problemer med frostrøyk.

3.5 Forbislipping av minstevannføring ved inntakene

Som nevnt ovenfor er alminnelig lavvannføring ved inntak Storelva beregnet til ca. 150 l/s, ved inntak Kjerringelva til ca. 30 l/s og ved inntak Sæterelva ca. 11 l/s.

Sæterelva

Når det gjelder Sæterelva anses det uaktuelt å slippe noen minstevannføring da en uregulert bekk som anslagsvis utgjør minst 25% av totalvannføringen i Sæterelva renner ut i denne ca. 100 m nedenfor inntaket. Vannføringen i denne bekk vil alltid være større enn alminnelig lav-

vannføring i Sæterelva. Det er ikke noe fisk i elva på denne strekningen og nærheten til vann fra Oppigardsetra anses ivaretatt ved bekk som ikke tas inn i rørledningen til Ryssdal kraftverk.

Kjerringelva

Kjerringelva faller relativt bratt fra ca. 100–150 m nedenfor inntaket og helt ned til samløpet med Storelva på ca. kote 200. På nesten hele denne strekningen går elva i et juv med bratte fjellskrenter på begge sider. Elvestrekningen er derfor nokså utilgjengelig og synes svært lite fra omgivelsene. I praksis vil det være omtrent umulig å ta seg frem langs elva for eventuelle turgåere. Det er ikke fisk i elva da forholdene ikke ligger til rette for dette.

I betraktning av terrenget omkring og forholdene langs elva fra inntaket til samløpet med Storelva synes nytteverdien av en eventuell minstevannføring å være svært liten. Vi vil likevel ikke foreslå en total tørrlegging, men søker om at minstevannføringen reduseres til halvparten av beregnet alminnelig lavvannføring, dvs. til 15 l/s.

Storelva (Jordalselva)

Som nevnt tidligere er det et betydelig uregulert felt mellom inntaket på ca. kote 300 og Jordal kraftverk på ca. kote 105. Tilsiget fra dette restfeltet kommer fra en rekke småbekker langs hele den ca. 2,5 km lange elvestrekningen. En bekk med tilsig helt opp mot ca. kote 600 renner ut i Storelva ca. 700 m nedenfor inntaket og bidrar med 15–20 % av totaltilsiget fra restfeltet. Det er også flere småbekker lenger opp mot inntaket.

Fisket i elva er minimalt og fisken som forekommer er liten. Elva faller nokså jevnt på størstedelen av strekningen i små fosser og stryk, men uten markerte kulper og stille partier hvor det kunne være naturlig for de lokale småfiskene å holde til.

Det foreslås heller ikke her en total tørrlegging nedenfor inntaket, men skadevirkningene ved en minstevannføring på halvparten av den alminnelige lavvannføring anses som meget små. Fordelene ved lenger driftstid for turbin er derimot vesentlige. I kraftverk uten regulering slik som vil være tilfelle for Jordal og Ryssdal kraftverk vil man en stor del av året måtte kjøre med lav vannføring gjennom turbin og ved betydelig minstevannføring være nødt til å stoppe i lengre tidsrom fordi det ikke er vann nok.

I henhold til dette søkes om at det bare slippes en minstevannføring på 75 l/s forbi inntaket til Jordal kraftverk. Dersom det anses å ha vesentlig betydning kan det som en kompensasjon for dette vurderes å anlegge noen terskler som eventuelt kan forbedre mulighetene for fisken som holder til i deler av elva.

3.6 Beskrivelse av tekniske anlegg

Hoveddata for anlegget

	Ryssdal kr.v	Jordal kr.v.	Sum
Installasjon, MW	2,0	5,5	7,5
Produksjon i et middelår, GWh.....	5,6	18,7	24,3
Fallhøyde, brutto, m.....	200	195	
Midlere energiekvivalent.....	0,487	0,444	
Turbinens maks. slukeevne, m ³ /s.....	1,2	3,5	
Diameter rørledning, m.m.....	500/700/800	1200	
Lengde rørledning, ca. m.....	2070	1930	

Krav til minimum vannføring for å kunne kjøre turbinene er avhengig av valg av type turbin som igjen er avhengig av kostnad. Minste vannføring for å kjøre turbinen kan derfor variere mellom ca. 10% og ca. 20% av maksimal slukeevne.

Veier

Det valgte alternativ vil utnytte eksisterende veier i størst mulig utstrekning. Det må foretas noe utbedring av de veiene som benyttes, men dette er ikke vurdert i detalj foreløpig. Frem til Jordal kraftverk kan eksisterende vei benyttes med mindre utbedringer. Rørledningen fra kraftverket mot inntaket vil gå nær den samme veien ca. 1 km oppover. Etter ca. 0,3 km i terreng uten vei vil det igjen være mulig å gå i nærheten av en annen vei ca. 0,5 km før de siste ca. 0,15 km som må gå i terreng uten eksisterende vei.

Adkomst til Ryssdal vil skje fra eksisterende vei på andre siden av Storelva. Denne veien må også utbedres en del, men det antas at det ikke blir nødvendig med større omlegginger. På de siste ca. 100 m frem til Ryssdal kraftverk og inntaksdam for Jordal kraftverk må det bygges ny vei. I prinsippet skal adkomstveier til kraftverkene tilfredsstillende kravene til skogsbilvei, klasse 3.

For anlegg av inntaksdammer i Kjerringelva og Sæterelva samt rørledning fra inntakene til Ryssdal kraftverk må det bygges ny vei. Fra avgreining fra eksisterende vei på ca. kote 330 og frem til sammenkoplingspunkt for rørledning fra Sæterelva og Kjerringelva (punkt C på 1 : 5000 kart) må veien legges i svinger oppover lia. Dette er nødvendig på grunn av stigningsforholdene. Fra dette punkt og frem til inntaksdammen vil veien bli lagt oppå rørledningen som da vil ha minimum nedgravingsdybde på 1 m.

Det kreves adkomstvei for å bygge inntaksdammer med transport av betong og øvrige materialer. Helikoptertransport blir dyrt og det er også en stor fordel å ha adkomst senere. Transport av rør og omfyllingsmasser for disse krever også bilvei. Nye veier vil bli lagt mest mulig skånsomt i terrenget. Veiskråninger tildekkes med stedlige masser og tilsåes om dette er ønskelig.

Dammer

Det er planlagt betongdammer med inntakskonstruksjon og tappeluke. Ut fra tidligere erfaringer blir en V-formet betongkonstruksjon billigst. Dammene søkes plassert mest mulig gunstig i terrenget og med så liten høyde som det anses for praktisk mulig. Største høyde vil antagelig bli ca. 4 m og avta ut mot sidefestene. Lengde på damkroner vil bli ca. 18 m for dam i Storelva, ca. 23 m for dam i Sæterelva og ca. 16 m for dam i Kjerringelva. Volum på inntaksbasengene vil bli noen få 1000 m². Tegninger (prinsipp tegninger) av dammer er vedlagt.

Rørledninger

Overføringsledning fra Kjerringelva til T-tilkopling med rørledning fra Sæterelva bygges med dimensjon DN 700. Lengden er ikke oppmålt i terrenget foreløpig, men vil bli ca. 770 m. Tilsvarende rørledning fra inntak Sæterelva til T-tilkopling bygges med dimensjon DN 500 og får en lengde på ca. 420 m. Fra T-tilkopling til Ryssdal kraftverk anvendes rørdimensjon DN 800. Lengden på denne rørledningen blir ca. 875 m. Det forutsettes brukt GUP-rør, eventuelt annet materiale hvis dette blir rimeligere og av like god kvalitet. Alle rørledninger forutsettes nedgravd.

Hovedledningen fra inntaket ved samløp Storelva- Sæterelva (nedstøms Ryssdal kraftstasjon) til Jordal kraftstasjon på ca. kote 105 forutsettes også nedgravd. I utgangspunktet er det forutsatt GUP-rør her også, men den endelige avgjørelse om dette tas først når byggingen skal igangsettes. Lengden på rørledningen blir ca. 1930 m og diameteren 1200 mm.

Rørdiameter for rørledninger er bestemt ut fra en foreløpig optimalisering av kostnader og falltap i ledningene. Det kan eventuelt bli mindre endringer dersom kostnadene eller strømpriser som er lagt til grunn er endret på tidspunkt for eventuell bestilling av rør.

Kraftstasjoner

Kraftstasjonene plasseres i bygninger på henholdsvis ca. kote 300 og ca. kote 105. Størrelse og detaljert utforming av stasjonene kan først bestemmes senere når aggregat og øvrig innhold i stasjonene er fastlagt i store trekk. Stasjonene vil få en nøktern utforming og i prinsippet

kun ha plass til aggregat med nødvendig utstyr. Detaljert utforming vil bli gjort på et senere tidspunkt. Det vedlegges skisse av stasjonsbygg med ca. hovedmål.

3.8 Kostnadsoverslag for valgt alternativ (2B)

Kostnadsoverslaget baserer seg på erfaringstall og listepriser samt tidligere innhentede og prisjusterte budsjettpriser for aggregater.

Anleggsdel	Pris i 1000 kr
Veier	1700
Dammer og inntak med grunder og luker	1600
Rørgrøfter	5200
Kraftstasjonsbygninger	2500
Rigg og drift	1100
Uforutsett, diverse tiltak, erstatninger mv.	1100
Rørledninger	6400
Aggregat med utstyr, transf. og el.installasjon	17300
Planlegging og administrasjon .	1500
Nettilknytning (ny 22 kV linje til Øksendal)	4500
Finanskostnader	1300
Sum	44200

3.8 Fremdriftsplan

Fremdriftsplan vil avhenge av når konsesjon eventuelt gis. Forespørsel på entreprenørarbeider og utstyr sendes ut når nødvendig utbyggingstillatelse foreligger. Det regnes med en total byggetid på ca. 1,5 år.

4. Konsesjon for elektriske anlegg i kraftstasjon og nettilknytning

4.1 Elektriske anlegg i kraftstasjoner

Ryssdal og Jordal småkraftverk vil få en installasjon på henholdsvis ca. 2,0 MW og 5,5 MW. Generatorspenningen vil ikke bli endelig fastlagt før generator skal bestilles, men antas å bli på ca. 6,6 kV som er en vanlig spenning for generatorer av denne størrelse. Det installeres også en 2 MVA transformator med omsetning 6,6/22 kV i Ryssdal og en 5,5 MVA transformator med omsetning 6,6/22 kV i Jordal kraftstasjon. Det installeres også nødvendig høyspent koplingsanlegg i kraftstasjonene.

4.2 Forbindelseslinje (kabel) til eksisterende linjenett

Når det gjelder nettilknytning må det avklares hvor forbindelsen mellom kraftverk og lokalt nett skal være. Dette må avklares med Sunndal Energi. Det antas at forbindelse mellom Ryssdal og Jordal kraftstasjoner er en ren produksjonsforbindelse, mens forbindelsen videre fra Jordal kan inngå i linjenett for alminnelig forsyning

som ivaretas av Sunndal Energi. I henhold til dette søkes det derfor bare om konsesjon for kabelforbindelse mellom Ryssdal og Jordal kraftverker. Det har vært en foreløpig kontakt med Sunndal Energi som er innforstått med dette. Kabeltrase følger inntegnet trase for rørledning mellom Ryssdal og Jordal kraftverk og det er derfor ikke vedlagt eget kabeltrasekart.

4.3 Konsesjonssøknad for høyspente elektriske anlegg for kraftanlegget

I henhold til lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, omsetning og fordeling av energi med mer søkes det herved om konsesjon for følgende høyspente elektriske anlegg:

I Jordal kraftstasjon

En ca. 5,5 MVA generator med spenning inntil 6,6 kV.

En 5,5 MVA transformator med omsetning generatorspenning/22 kV.

Nødvendig høyspent elektrisk anlegg i kraftstasjonen.

I Ryssdal kraftstasjon

En ca. 2 MVA generator med spenning inntil 6,6 kV.

En 2 MVA transformator med omsetning generatorspenning/22 kV.

Nødvendig høyspent elektrisk anlegg i kraftstasjonen.

Kabelforbindelse mellom kraftstasjonene

En ca. 2 km lang 22 kV kabel med tverrsnitt 3x 1x50 Al, type TSLE fra Ryssdal kraftstasjon til Jordal kraftstasjon med nødvendig høyspent apparatanlegg.

Kabelforbindelsen forutsettes lagt i samme grøft som rørledningen. Det vil således ikke oppstå ekstra skader eller ulemper på grunn av denne. Det er heller ikke kryssninger med offentlig vei eller andre tekniske innretninger.

5. Miljøundersøkelser, mulige skader, ulemper og fordeler

5.1 Generelt om miljøundersøkelser som er foretatt

På oppdrag fra E-CO Vannkraft har E-CO Partner as utført konsekvensutredning av alternative utbygginger i Jordalsvassdraget. Oppdraget omfattet opprinnelig alternativene 1 og 2 (senere kalt 2A) som var aktuelle etter vedtak om unntak av Samlet Plan. Et alternativ kalt 3A som var tatt opp av Fylkesmannen i Møre og Romsdal var også med i opprinnelig oppdrag.

Etter befarings på stedet som gjorde det klart at alternativ 3A ikke kunne realiseres etter opprinnelige planer, men ville medføre vesentlige merkostnader er dette ikke lenger aktuelt. En noe redusert versjon av alternativ 2A som er kalt 2B og en ytterligere redusert versjon kalt 2C er

derfor også tatt med og innarbeidet i konsekvensutredningen. Da konsekvensutredningen omfattet de mest omfattende alternativer har det ikke vært nødvendig med flere feltundersøkelser for de nye alternativene.

I forhold til størrelsen på kraftverksprosjektet og inngrepene dette medfører er det utført omfattende undersøkelser av botanikk, fugl- og viltfauna, fiske samt eventuelle kulturminner. Konsekvensutredningen er vedlagt søknaden.

5.2 Kulturminner og kulturmiljø

Det er ikke gjort funn av automatisk fredede kulturminner i forbindelse med undersøkelsene som nå er foretatt. Det er heller ikke registrert slike kulturminner tidligere innenfor det område som er aktuelt i forbindelse med utbyggingen som er planlagt.

Tidligere registrerte kulturminner fra tiden etter 1650 består for det meste av tufter/ruiner fra 1700-tallet og noen delvis forfalte bygninger av noe nyere dato. Ingen av disse berøres direkte av utbyggingen og det antas derfor ikke at det vil oppstå skade eller ulempe som får konsekvenser for kulturminner pga. utbyggingen.

5.3 Fisk og fiskeinteresser

Elektrofiske er gjennomført på utvalgte steder i Storelva. Det ble ikke funnet fisk ved elektrofisket. Flere fosser og stryk mellom planlagt Jordal kraftstasjon på ca. kote 105 og elvas utløp i fjorden er et effektivt vandringshinder for ferskvannsfisk som vil prøve å ta seg opp fra sjøen. Små forekomster av elveørret kan antagelig forekomme på enkelte strekninger mellom Jordal kraftverk og utløp av Kjerringelva, men fisken er fåtallig og ikke spesielt stor av vekst.

Storelva (Jordalselv) går i sterke stryk på store deler av strekningen mellom inntaket på ca. kote 300 og planlagt kraftverk på ca. kote 105. Ifølge konsekvensrapporten vil dette medføre sterk utspyling av masser, bunndyr og eventuell fisk som holder til på strekningen i flomperiodene. Det vises også til at nyere forskning faktisk antyder at roligere strømforhold etter en utbygging kan forbedre forholdene for småfisk som lever i elva.

Forekomster av fisk på den aktuelle strekning er uansett meget små. Kjerringelva og Sæterelva faller altfor bratt til at det kan gå noe fisk i disse sideelvene. Konklusjonen er at en eventuell utbygging vil ha minimal innflytelse på fiske på de berørte elvestrekningene.

5.4 Flora

Konsekvensrapporten inneholder en forholdsvis omfattende beskrivelse av den botaniske flora og vegetasjon i utbyggingsområdet og tiliggende områder. Rapporten bygger på grundig feltarbeid og litteraturstudier. Undersøkelsene omfatter alle alternativer og dekker derfor et vesentlig større område enn det som blir berørt ved utbygging etter ett konkret alternativ.

Vi vil her ikke gå inn på den detaljerte beskrivelse i konsekvensrapporten, men henviser til denne. Det er stort artsmangfold i området, men arter som er vanlig mange steder. Da det ikke blir noen reguleringer i vassdraget er også inngrepene begrenset til noen mindre inntaksdammer og rørtrase i anleggsfasen.

I punkt 3.6.3 i konsekvensrapporten er det beskrevet 3 verdifulle botaniske lokaliteter. Ifølge rapporten vil disse ha lokal verneverdi. Lokalitetene er rangert etter kriterier basert på sjeldenhet og artsmangfold. Vi vil kort kommentere disse.

Området som anses å ha størst verdi er en intermediær rik bakkemyr SØ for Småskogan, 110 – 130 moh. Myra har et areal på ca. 2-3 daa og det er funnet ca. 70 karplanter og ca. 30 mossarter der. Dette området berøres bare ved utbygging etter alternativ 1. En utbygging etter dette alternativ er ikke aktuell og området blir følgelig ikke berørt av utbyggingen.

Lokalitet nr. 2 som er ført opp med lokal verdi pga. sjeldenhet og stort artsmangfold er et område ved kryss mellom Raudåna og tømmervei ca. 390 moh. Heller ikke dette området blir berørt av utbyggingen da Storelva tas inn ca. 300 m nedenfor samløpet med Raudåna.

Den tredje lokaliteten som er ført opp med lokal verdi pga. høyt artsmangfold er en intermediær bakkemyr og fukthei SØ for bekkinntak i Ryssdalen 510 – 520 moh. I det alternativ som det søkes om konsesjon for er inntak av Storelva på dette nivå i Ryssdalen sløyfet. Storelva tas først inn på ca. kote 300 ca. 2,5 km lenger nede.

Ingen av de områdene som er spesielt nevnt i konsekvensrapporten som spesielt verdifulle når det gjelder botaniske forhold blir direkte berørt av utbyggingen og det skulle derfor ikke være noen grunn til at skader kan oppstå på disse lokalitetene. Det skulle heller ikke være noen grunn til at endringer i vannføringen har noen innvirkning da slike endringer ikke direkte berører de nevnte områder.

På strekninger som berøres av utbyggingen dvs. Storelva mellom ca. kote 300 og ca. kote 105, Kjerringelva mellom ca. kote 500 og samløp Storelva på ca. kote 200 samt Sæterelva mellom ca. kote 500 og samløp med Storelva på ca. kote 300 vil det bli endringer i vannføringen. Dette kan muligens føre til visse endringer i vegetasjonen, men det er ikke påvist at eventuelle rødlistede arter blir berørt. Slipping av minstevannføring og tilsig nedenfor inntak vil medvirke til at endringene blir mindre enn ellers.

5.5 Fauna

Oter går normalt ikke så langt oppover elva som området som berøres av utbyggingen. Det er tidligere gitt tillatelse til bygging av et kraftverk lenger ned i vassdraget. Andre pattedyr i området vil neppe bli influert av utbyggingen.

Av fuglearter er det bare fossekall som tar næring fra elva og som derfor kan bli influert av utbyggingen. Etter de planene som det nå søkes om konsesjon for blir det ingen inngrep i Storelva ovenfor kote ca. 300. Fossekaller som eventuelt har holdt til nedenfor inntaket vil ikke ha problem med å flytte ovenfor inntaket da elva ikke er vesensforskjellig ovenfor og nedenfor inntaket. Antagelig er næringsgrunnlaget bedre ovenfor inntaket fordi elva har mindre fall og flyter stillere der. Det er ikke påvist hekkeplasser på strekningen som berøres av utbyggingen. Registrerte rødlistede fuglearter er ikke observert innenfor utbyggingsområdet.

Da rørledningene graves ned overalt og inntaksdammene blir av meget beskjeden størrelse antas utbyggingen ikke å influere på vilt i området. Hjort, rådyr, rev, hare samt mindre smånagere holder til i området, men utbyggingen skulle ikke influere på deres beiteområder og næringsgrunnlag for øvrig.

5.6 *Friluftsliv*

Området er i kommuneplanen definert som LNF-område. Dette medfører restriksjoner på hyttebygging, men det er ikke gitt restriksjoner for utnytting av vannfall i forskriftene. Utnyttelse av området til friluftaktiviteter antas å være begrenset og kanskje mest aktuelt om vinteren. Vi kan ikke se at en eventuell utbygging vil begrense friluftaktivitetene som pågår i dag. Da rørgater forutsettes nedgravd vil det være få visuelle spor etter utbyggingen.

Det er ingen offentlig tilgjengelige hytter (DNT- eller turlagshytter) i nærheten av utbyggingsområdet. Det er heller ikke noen merkede turstier i området, men området brukes litt lokalt som turområde, kanskje særlig som adkomst til innenforliggende høyfjellsområder.

Det kan bli kjørt opp skiløyper om vinteren, men dette skulle ikke bety noe da rørgate er nedgravd og det samme gjelder kabelforbindelse. Vannstand i inntaksdammer varierer minimalt og isen på disse utgjør generelt ingen fare for eventuelle skiløpere. Selve inntakene forutsettes merket med fareskilt.

5.7 *Forurensning og vannkvalitet*

Det er ingen spesielle forurensningskilder i området. Forurensning fra beitedyr og villdyr kan ikke bli så stor at det betyr noe. Forurensning fra kraftverkene skal ikke forekomme. Det skulle derfor ikke være grunn til å tro at vannkvaliteten endrer seg etter utbyggingen.

Jordalselva (Storelva) brukes ikke til drikkevannforsyning. Det er heller ingen brønner i det området som berøres av utbyggingen.

5.8 *Naturressurser*

Det foreligger ikke kjente kilder for naturressurser i området. Tiltakene berører ikke landbruksarealer. En eventuell utbygging antas ikke

å få noen negativ innflytelse på utnyttelse av skogbruksinteressene på stedet.

5.9 *Avbøtende tiltak*

Det viktigste avbøtende tiltak er at kjøring av kraftverket skjer på en slik måte at vannføringen nedstrøms Jordal kraftverk ikke endres vesentlig. Dette er ivaretatt ved at vannstanden i inntaksbasseng holdes på et konstant nivå og at vannføringen nedstrøms kraftverket tilsvarende naturlig vannføring oppstrøms inntaket.

Etter planen vil det også være en viss minstevannføring i Storelva og Kjerringelva og i tillegg en restvannføring pga. tilsig nedenfor inntaket for alle elvene. Når det gjelder Sæterelva vil tilsiget fra sidebekk et lite stykke nedenfor inntaket utgjøre anslagsmessig 25% av totalvannføringen i elva. Vi antar at dette vil tilfredsstille ønsket om en garantert restvannføring i nærheten av Oppigardsetra. Etter det foreliggende forslag til utbygging vil det ikke bli noen rørtrase på oppsiden og forbi Oppigardsetra. Inntak av Sæterelva er nord for denne setra.

Det foreslås å slippe en minstevannføring på 75 l/s i Storelva og 15 l/s i Kjerringelva. Vi mener at en slik minstevannføring vil ivareta hensynet til fisk og bunndyr på de berørte elvestrekninger, men kan på et senere tidspunkt vurdere å anlegge et begrenset antall terskler om dette anses for hensiktsmessig. Vi tror at eventuelle terskler vil ha større betydning enn en større minstevannføring.

Rørledningene forutsettes i utgangspunktet nedgravd overalt. Hvis det viser seg vanskelig å få til dette overalt, forutsettes rørledningen dekket til med masser slik at den ikke er direkte synlig. Der hvor det er hensiktsmessig kan rørledningstrase sås til etter at anlegget er ferdig. I skogsterreng vil naturlig tilgroing ofte være bedre da dette kan skje relativt raskt i lavere strøk. Der hvor det ligger til rette vil det være naturlig å legge rørtraseen i nærheten av eksisterende skogsbilvei også for å samle inngrepene. Rørledningene legges slik at elvekryss unngås. Slike kryss er meget kostbare og vil ikke kunne dekkes til. De vil derfor bli meget dominerende i terrenget.

Det forutsettes iverksatt nødvendige tiltak for å unngå forurensning i anleggsfasen. Utførelsen av kraftverkene skal heller ikke medføre noen fare for forurensninger.

5.10 *Fordeler ved utbyggingen*

En utbygging etter det omsøkte alternativ 2B vil være økonomisk lønnsom og anses å være et prosjekt som kan gjennomføres med små skadevirkninger. Fordelene med utbyggingen er derfor overveiende i forhold til ulemper.

Kraften som produseres vil være forurensningsfri og totalt fornybar. Dette er momenter som vi mener bør tillegges stor vekt.

Utbyggingen vil tilføre Sunndal kommune og grunneierne i Jordalsgrend varige verdier og

inntekter som også vil være tilstede etter at leieavtalen med E-CO Vannkraft går ut.

En innmating i det lokale elnettet vil øke driftssikkerheten på stedet og i gitte situasjoner forbedre spenningen i nettet lokalt.

6. Oppsummering, konklusjon

Utbygging av Jordalsvassdraget etter alternativ 2B som det her søkes om er ifølge kostnadsoverslag og produksjonsberegninger lønnsom. Beregnet utbyggingspris vil være rundt 1,80 kr/kWh.

Undersøkelsene som er foretatt viser at skadevirkningene ved en slik utbygging er små. Da utbyggingen gjennomføres uten reguleringer er det kun mindre areal ved inntakene som demmes ned. Rørledningen forutsettes i utgangspunktet gravd ned overalt og det blir derfor lite synlige inngrep når utbyggingen er ferdig.

Med det planlagte kjøremønster vil vannføringen nedstrøms Jordal kraftverk ikke endres bortsett fra kortvarig ved plutselig avslag. Restvannføringer og minstevannføring vil sørge for at strekninger som berøres av utbyggingen heller ikke er helt tørre.

Som en konklusjon mener vi at fordelene ved en utbygging er overveiende i forhold til ulempene og ber om at det gis konsesjon for utbyggingen slik det er søkt om."

Høringsuttalelser

Søknaden har vært kunngjort i pressen og lagt ut til offentlig ettersyn i Sunndal kommune. Videre er søknaden sendt på høring til kommunen, fylkesmannen, fylkeskommunen og til berørte statlige forvaltningsorganer. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Sunndal kommune uttaler i brev av 01.11.2002:

"Innstilling:

Plan-, miljø- og næringsutvalget går inn for at Jordalsvassdraget kan utbygges i samsvar med søknaden etter alternativ 2B som omsøkt, ev. 2C eller 3, under forutsetning av at:

- utbyggeren pålegges en konkret vurdering av å bygge terskler på utsatte steder mellom inntaket av Storelva og Jordal kraftstasjon.
- anleggsveger over skoggrensen tildekkes og isås når anlegget er ferdig.
- det ved bygging av Jordal kraftverk tas nødvendige hensyn for ikke å skade eller forurense vanninntaket til lakseklekkeriet.

Det vises til saksutredningen for nærmere begrunnelse og en del detaljmerknader.

(...)

I sin vurdering av konsekvensene av utbyggingen vil Plansjefen hovedsakelig peke på følgende forhold:

Vannføring

Vannføringen i Sæterelva og Kjerringelva vil bli relativt liten. Begge elvene renner imidlertid i trange slukter, og den reduserte vannføringen vil bli lite synlig. Vannføringen i Storelva vil bli vesentlig redusert mellom inntaksdam og Jordal kraftstasjon. Den foreslåtte minstevannføring vil til en viss grad bøte på dette, sammen med det forhold at det er et ikke uvesentlig tilslag på strekningen. Vannføringen vil derfor øke suksestivt nedover strekningen.

Søknaden innebærer at man søker om å legge seg på 50 % av det generelle krav til minstevassføring i Vannressursloven for Kjerring- og Storelva og på kun 25 % for Sæterelva. Dette kunne vært tema for en mer utfyllende drøfting, sammen med en ytterligere vurdering av konsekvensene for andre vannlevnede organismer enn fisk. Men slik forholdene i elva framkommer i konsekvensutredningen synes det etter en samlet vurdering ikke å være nødvendig.

Etter plansjefens vurdering bør utbygger pålegges å bygge terskler etter nærmere vurdering på steder hvor dette vil bøte på forholdene for ev. fisk og av estetiske hensyn.

Veger

Vegen fra Ryssdal Kraftstasjon og opp lia til samløpet mellom Kjerringelva og Sæterelva vil bli synlig fra utfartsvegen på andre siden av Storelva. Traseen går i skogsterreng, dette vil dempe det visuelle inntrykket. Imidlertid er lia så bratt at spesielt i de 6 svingene vil det måtte bli store skjæringer og fyllinger som kan bli vanskelig å få vegetert tilfredsstillende. Forøvrig er den viste vegen for bratt i forhold til standarden for skogsveg klasse 3 som den er planlagt som. For å tilfredsstille kravet på 12 % stigning må deler av vegen legges om (slyng 4 nedenfra har > 15 %), eventuelt må det legges inn et slyng til, i forhold til planen. Vegene fra rørkryss mellom ledningene fra Kjerringelva og Sæterelva vil ikke vises nedenfra, og vil ikke være til hinder for beitedyr og vilt. De vil imidlertid utgjøre nye og varige, synlige inngrep i et uberørt område.

De planlagte vegene vil prege landskapet langt mer enn dammer og rørgater - sistnevnte vil etter hvert gro igjen. Dette forhold er ikke drøftet i søknad eller konsekvensutredning. Det er ikke gjort noen landskapsmessige vurderinger knyttet til dette i søknad eller konsekvensutredningen. Som grunn for å bygge veger istedenfor å anlegge inntakene uten veg, anføres det kostnadmessige, samt at transport av rør og omfyllingsmasser for disse krever veg. Spesielt på grunn av frakt av omfyllingsmasser (ca. 2 tonn per løpemeter rør) mener utbygger det vil være vanskelig å nytte for eksempel helikopter i arbeidet.

Om vegløs transport er umulig, bør i alle fall veiene over skoggrensa tildekkes og isås etter utbyggingen.

Andre forhold

I de bratte liene er det stor risiko for erosjon av vann langs traseene for rørgater og eventuelle veger i snøsmeltinga og ved kraftig regn. Det må gjøres tiltak for å unngå dette.

Rett nedenfor Jordal kraftverk er vanninntak til lakseklekkeriet i Jordalsgrenda. Det må sikres at dette ikke skades i anleggs- og driftsperioden gjennom fysiske inngrep eller forurensing. Man må være oppmerksom på og eventuelt gjøre tiltak mot at nitrogenovermetning i driftsvannet kan skade fisken i klekkeriet, og for så vidt også i elva.

Plansjefen ser ikke andre vesentlige ulemper ved utbyggingen enn de forhold som er nevnt ovenfor. Anlegget vil produsere kraft som det er marked for uten vesentlig forurensing og med akseptable miljøeffekter, forutsatt at de hensyn som er bemerket tas hensyn til.

Konklusjon

Plansjefen vil tilrå at kommunen gir en positiv tilrådning til at utbyggingen kan gjennomføres på visse vilkår - se vurderingen og innstilling til vedtak."

Fylkesmannen i Møre og Romsdal uttaler i brev av 15.11.2002:

"Om søknaden og alternativene

Tiltakshaver har valgt å knytte den konkrete søknaden til alternativ 2B, med 2 kraftstasjoner i serie. Den øverstliggende, Ryssdal kraftverk på ca. kote 300, har inntak både i Sæterelva og Kjerringselva på ca. kote 500. Tilsvarende har Jordal kraftverk på ca. kote 105 sitt inntak ved Ryssdal kraftverk på kote 300. Samlet installasjon er på 7,5 MW og samlet midlere årsproduksjon på ca. 24 GWh. Utbyggingsprisen er oppgitt til kr 1,82 pr .kWh.

Omsøkte alternativ 2B vil gi endret vassføring på til sammen ca. 6 km elvelvestrekninger, derav ca. 2,5 km i Storelva, ca. 1,3 km i Sæterelva og ca. 1,1 km i Kjerringelva.

Videre søkes det om å få utnytte hele eller deler av minstevassføringen i de ulike elvene. Eksempelvis søkes det om ei minstevassføring på 75 l/sek uten sesongvariasjon i Storelva, tilsvarende 50 % av den beregnede alminnelig lavvassføring.

Søknaden redegjør forøvrig også for andre vurderte utbyggingsmuligheter basert på varierende utnyttelse av fallstrekninger ovenfor kote 105 i Storelva, samt sidevassdragene Sæterelv og Kjerringelv. De ulike utbyggingsvariantene 1, 2A, 2B, 2C, 3A og 3B, vil kunne gi en midlere årsproduksjon fra 18 til 32 GWh, avhengig av alternativ.

Vurdering og tilrådning av utbyggingsalternativ

Ut fra en natur- og miljømessig synsvinkel er det særlig alternativene 2C og 3A som kan være ak-

tuelle alternativ til omsøkte 2B. Grunnen er at konsekvenser, kostnader og produksjonskapasitet er godt sammenliknbare.

Eksempelvis kan alternativ 2C gi 23 GWh eller bare 1,4 GWh mindre enn 2B, til en utbyggingspris på kr 1,81 pr. kWh. Tilsvarende kan alternativ 3A gi en midlere årsproduksjon på ca. 18 GWh til en utbyggingspris på kr 1,92 pr. kWh. For begge disse alternativene er utbyggingskostnadene mindre, og til dels mye mindre enn for 2B.

Ved alternativ 2C spares Sæterelva og ved alternativ 3A spares både Sæterelva og Kjerringelva mellom kote 500 og kote 310. Dette innebærer at det totale konsekvensbildet blir mindre, slik det også konkluderes i konsekvensutredningen i søknaden (s. 47):

"Alternativene 2C og 3A fremstår som de utbyggingsløsningene som gir minst konflikt med natur- og kulturmiljøet. Av de øvrige alternativene ser 2B ut til å være det beste, men i forhold til 2C og 3A blir Sæterelva berørt."

Vi er enige i denne konklusjonen, og vil tilrå de presenterte utbyggingsalternativene i denne rekkefølge: 3A - 2C - 2B.

Avbøtende tiltak - konsesjonsvilkår

Omsøkte minstevassføring i Storelva er ikke tilfredsstillende ut fra de minimumshensyn som må ivaretas ut fra konsekvensutredningen. Det må sikres minstevassføring helt fra inntaksdammen og den bør variere med sesongen. Vannførendringene bør så sant mulig tilstrebes å skje gradvis. Tilsvarende bør Jordal kraftverk ha et forbislippingsopplegg som sikrer gradvis endring av vassføringen nedstrøms stasjonen ved utfall og planlagt stopp. Dette vil være av betydning også for nedenforliggende vassverks- og kraftverksinntak.

Minstevassføringen som fastsettes, må evalueres etter noen års drift. Samtidig bør spørsmålet om behov for terskler vurderes.

På samme måte som nevnt for Storelva, dekker ikke de omsøkte minstevassføringer i Sæterelva og Kjerringelva de minimumsbehov som er signalisert i konsekvensutredningen i søknaden. Alle sideelver der det blir etablert inntak, må sikres en akseptabel minstevassføring, gjerne med sesongmessig variasjon.

Traseene for rør og veger må tilpasses påviste natur- og kulturminneinteresser. Det er dessuten spesielt viktig å unngå skjæmmende skjæringer og fyllinger og erosjonsskader. Nedgraving av rørgatene må derfor planlegges nøye og gjennomføres med god anleggsteknikk. Revegetering må skje med stedegne arter. Opprustning av eksisterende veger må skje skånsomt, og behovet for nye veger må vurderes nærmere m.h.t. inngrepsomfang/alternative transportmåter/utbyggingsløsninger. Spesielt er den omsøkte anleggsveien fra Ryssdal kraftverk, som også når over skoggrensa, uheldig. Den bi-

drar sammen med et eventuelt inntak i Sæterelva dessuten til å flytte grensen for inngrepsfrie områder (INON). Derfor ser vi helst at alternativ 3A eller 2C blir videreført i stedet for det omsøkte alternativ 2B.”

Møre og Romsdal fylkeskommune, kulturavdelinga uttaler i brev av 26.09.2002:

”Automatisk freda kulturminne

Kulturavdelinga varsler krav om arkeologisk registrering i samband med søknad om konsesjon for Jordal og Ryssdal kraftverk i Sunndal kommune. Bakgrunnen for kravet om arkeologisk registrering er at inngrepa er i kulturlandskap og vi ynskjer å registrere nærare dei konsekvensane inngrepa har, direkte og indirekte, med tanke på automatisk freda og nyare tids kulturminne. Tiltakshavar må jf. kulturminnelova § 9 og 10 bære kostnadane ved registreringa. Med bakgrunn i vedlagt kart er det vanskeleg å sjå omfanget av planen, spesielt på detaljnivå. Vi ber og om betre kartgrunnlag med fullstendige opplysningar omkring plassering av lagringsstadar og riggområder. Ved direkte konflikt mellom kraftstasjonar, nettløse, adkomstveggar, overføringsledningar/kabeltrase, lagringsplassar, riggområder og kulturminne kan vi foreslå alternativ omlegging. Vi vil og vurdere dei visuelle påverkingane for enkelte kulturminne/kulturmiljø.

Det er ønskelig at undersøkingsplikta blir oppfylt på eit tidlig stadium i planprosessen slik at eventuelle arealkonfliktar kan løysast på ein god måte. Ein registrering av trase kan utføres til sumaren eller til hausten. Her er det viktig at vi får beskjed i god tid (minimum 1 måned før). Vi har utover dette ingen merknader på dette tidspunkt og vil komme med eit uttale etter at arkeologisk registrering er utført. I forbindelse med registreringa vil det bli laga ein full oversikt over automatisk freda kulturminne innafor planområdet.

Nyare tids kulturminne

Nyare tids kulturminne vil bli vurdert ut frå SE-FRAK - registreringar i prosjektområdet frå 1982. Dette arbeidet vil bli utført parallelt med ein arkeologisk registrering.”

Møre og Romsdal fylkeskommune, Nærings- og miljøavdelinga uttaler i brev av 06.11.2002:

”Dette er ei mindre kraftutbygging som ikkje krev reguleringsmagasin. Prosjektet er unntatt Samla Plan.

Alternativet som er omsøkt kan gjennomførast med relativt små skadeverknader og kraftverket skal køyrast slik at vassføringa nedstraums Jordal kraftverk ikkje blir endra vesentleg. Kraftverket vil produsere om lag 24 GWh i eit midlare år.”

Prosjektet vil krevje noko vegbygging i bratt terreng. Det er viktig at dette blir gjort på ein så

skånsom måte som mogleg, med ei god terrengtilpassa avslutning. Ut over dette har ikkje nærings- og miljøavdelinga vesentlege merknader til søknaden.

Sunndal Energi uttaler i brev av 30.10.2002:

”Sunndal Energi KF har ingen merknader til selve utbyggingen av de to kraftverkene, da vi tar det som en selvfølge at det er synkron generatorer som skal installeres og med en vernutrustning som kopler generatorene i fra vår linje ved feil enten på vår linje eller på utrustningene i stasjonene med tilhørende kabler. Vi vil derimot i fortsettelsen kommentere nettilknytningen fra de to kraftverkene.

Sunndal Energi KF er kjent med at E-CO Vannkraft as har vurdert nettilknytning til en av de to 132 kV linjene som Statnett SF eier og som går forbi området og gjennom Jordalsgrenda, eller en nettilknytning til vår 22 kV linje som i dag fører strøm frem til allmenn forsyning i Jordalsgrenda.

Sunndal Energi KF registrer at i konsesjons-søknaden punkt 4.2 ønsker E-CO Vannkraft nettilknytning til vår 22 kV linje som passerer forbi Jordal kraftverk frem til garden Lien.

22 kV linjen har sitt utspring i fra Aura kraftverk, hvor det går en FeAl 50 6/1 linje frem til Sjøsetøya i Oksendal. Derfra fortsetter linjen i 11 km med en enkeltmastlinje FeAl 25 6/1 til Jordalsgrenda. Fra Jordalsgrenda til Lien fortsetter linjen i 0,5 km med en FeAl 16 8/1 linje.

22 kV linjen som går der i dag er mer enn godt nok dimensjonert da den skal forsyne ca. 700.000 kWh via 10 transformatorer, og vart renovert (bygd ny) så sent som i 1992/93.

Ut fra de signaler vi har fått fra E-CO Vannkraft as at de ønsker å levere 7,5 MW inn i vårt nett, har vi fått Istad Nett AS, som tidligere har utarbeidet en lokal kraftsystemplan for oss, til å utarbeide en teknisk/økonomisk rapport som beregner økonomisk tverrsnitt på strekningen Sjøsetøya-Jordalsgrenda/Lien. Istad Nett AS anbefaler i sin rapport at linjen må ombygges til en Feal linje med 95 mm² tråd. Rapporten kan oversendes hvis det er ønskelig.

Etter at vi fikk rapporten fra Istad Nett AS, fikk vi Linjebygg AS i Molde til å gå igjennom dagens profil, og komme med forslag til tiltak. Forslaget fra Linjebygg AS var ny Feal 95 dobbel mast linje på strekningen med antatt kostnad på ca. 4,5 mill. kroner før detaljert prosjektering.

Siden E-CO Vannkraft as er den utløsende årsaken til at ny linje må bygges, må de etter vårt skjønn bære hele kostnaden med fornying av linjen. Våre abonnenter/kunder er i dag tilknyttet en 10 år gammel linje som er mer enn godt nok dimensjonert for dagens uttak i området. Linjen vil være mer enn god nok i 40 år til med dagens utvikling i forbruk.

Sunnal Energi KF sitt krav i forhold til konsesjonssøknaden blir derfor at E-CO Vannkraft as må koste fornying av 22 kV linjen mellom Sjøsetøya - Jordalsgrend/Lien i sin helhet."

Jordalskraft AS uttaler i brev av 23.10.2002:

"Navnevalg

Ser av søknaden at en har valgt navnet Jordal og Ryssdal kraftstasjon. Da vi har kalt og stiftet aksjeselskapet "Jordalskraft AS" kan det lett føre til misforståelser. "Jordalskraft" ble benyttet i vår søknad til NVE 05.07.1999. Vi kan opplyse at det allerede har oppstått misforståelser vedrørende dette.

Minstevannføring, driftsvannføring, m.m.

Da vårt inntak ligger cirka 500 meter lenger nede i elva kan det være interessant å vite om det er foretatt beregninger av vannføringer der ved avslag, og hvor lang tid det tar før det er full vannføring igjen der? Kan de pålegges å overføre en automatisk melding til vårt kontrollsystem slik at pådraget nedreguleres, og dermed hindrer stopp på våre aggregat?

Isforhold

Hvordan kan utslippet 500 meter lenger opp i vassdraget påvirke vårt inntak med hensyn til sarr på inntaksristen. Hvis vi får problemer med dette hva med avbøtende tiltak?"

Bergvesenet og Kystverket hadde ingen merknader til søknaden, jf. brev av 22.10.03 og 29.10.03.

Søkers kommentarer til uttalelsene

Søker har i brev av 10.02.2003 følgende kommentarer til uttalelsene:

"Vi viser til høringsuttalelser for Jordal og Ryssdal kraftverker som var vedlagt Deres oversendelsesbrev av 29.11.2002. Vi vil hermed gi en del kommentarer til høringsuttalelsene og vil da spesielt ta opp punktene som er nevnt i oversendelsesbrevet. Vi viser også til notat fra E-CO Partner as datert 03.02.03 som er vedlagt.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har i sin uttalelse av 15.11.2002 gitt noen kommentarer til de ulike utbyggingsalternativer og tilradd utbyggingsalternativer i rekkefølge 3A, 2C og 2B. Det skal bemerkes at også to mer omfattende alternativer alt. 1 og 2A også har vært utredet, men ikke videreført. Det var imidlertid disse alternativer som var lagt frem i søknaden om fritak for behandling i Samlet Plan.

Når det gjelder de omtalte alternativer, vil vi bemerke følgende: Alternativ 3A har en vesentlig høyere utbyggingspris enn de to andre alternativene. Det gir også en vesentlig lavere produksjon (18,4 GWh mot 24,3 for 2B). Det med-

fører også vesentlige tekniske problemer pga. at inntak av Kjerringelva og vannveien derfra må gå i et meget utilgjengelig terreng. Adkomst til inntak må skje gjennom tunnel. Den økte utbyggingsprisen medfører at prosjektet etter dette alternativ antagelig ikke blir lønnsomt. Dette alternativ er derfor ikke akseptabelt for utbygger.

Når det gjelder alternativ 2B og 2C er utbyggingsprisen beregnet å bli omtrent lik for disse to alternativene. 2B gir imidlertid noe høyere produksjon enn 2C (24,3 GWh for 2B mot 22,9 GWh for 2C). Total investering er noe høyere for 2B enn for 2C slik at utbyggingsprisen i kr/kWh er den samme. Forskjellen i graden av inngrep er vurdert å være relativt liten og det er derfor søkt om det alternativ som gir høyest produksjon. Dersom det legges stor vekt på å unngå inngrep i Sæterelva er det imidlertid ikke avgjørende for prosjektet om alternativ 2C velges.

Når det gjelder minstevannføring har vi oppfattet det slik at fylkesmannen ser det som ønskelig at denne kan variere med årstiden. Det er neppe praktisk med for mange avtrapninger, men vi ser et klart poeng i å ha en større minstevannføring i sommerhalvåret enn i vinterhalvåret. I den anledning har vi bedt om en uttalelse fra miljørådgiverne i E-CO Partner as.

E-CO Partner foreslår at det slippes en minstevannføring i Storelva på 200 l/s i tidsrommet 1. mai til 30. september og en minstevannføring på 50 l/s resten av året. Vi kan slutte oss til dette, men er åpen for en avtrapping høst og vår hvis dette anses som en bedre løsning. Avtrappingen kan være på 100 l/s og for eksempel være fra 15. april til 15. mai samt fra 15. september til 15. oktober. Av praktiske årsaker er det ikke ønskelig med flere trinn i minstevannføringen og vi vil anta at effekten av ytterligere avtrapninger er svært liten.

For Kjerringelva uttaler E-CO Partner at det er små naturfaglige verdier knyttet til elva og at det ikke er signalisert vesentlige verdier når det gjelder friluftsliv og kulturminner. Redusert vannføring vurderes som mindre konfliktfylt. På omtrent hele den berørte strekningen renner Kjerringelva i et bratt og utilgjengelig gjel og vi ser ikke noen verdi i en minstevannføring ut over de 15 l/s som er tatt med i søknaden. I deler av sommerhalvåret hvor det eventuelt kunne være aktuelt med en større minstevannføring enn i vinterhalvåret vil tilrenning fra felt nedenfor inntaket også bidra til minstevannføringen.

Hvis det gis konsesjon etter det omsøkte alternativ 2B vil uregulert bekk som bidrar med minst 25% av totalvannføringen i Sæterelva gi en vannføring som er vesentlig høyere enn alminnelig lavvannføring i elva. Dette gjelder dog ikke de øverste ca. 100 m fra inntaket til samløpet med uregulert bekk. Beregnet alminnelig lavvannføring er her 11 l/s. E-CO Partner mener en minstevannføring på 10 l/s fra inntaksdammen vil sikre en sesongmessig variasjon i elva og således bøte på den negative virkningen på kulturmiljøet og kulturlandskapet. Vi kan aksep-

tere dette og legge inn en minstevannføring på 10 l/s fra Sæterelva. I alternativ 2C berøres ikke Sæterelva.

Minstevannføring og tilsig nedenfor inntaket i Storelva medfører at det alltid vil være en restvannføring i Storelva etter stopp på aggregatet. Etter kort tid vil vannet renne over inntaksdam og videre nedover elva. Hvor lang tid dette vil ta er noe vanskelig å beregne. På grunn av minstevannføring og tilsig fra feltet nedenfor inntaket anser vi at det ikke er nødvendig med forbislipping for nedenforliggende vassinntak. Tverrelva som renner inn nedenfor Jordal kraftstasjon bidrar også til dette.

Når det gjelder drift av planlagt nedenforliggende kraftverk kan det være behov for å koordinere kjøringen av dette og Jordal kraftverk. Dette kommer vi tilbake til i vår kommentar til høringsuttalelsen fra Jordalkraft AS.

I punkt 5.9, avbøtende tiltak i søknaden, er det foreslått at bygging av terskler vurderes senere om dette er ønskelig. Dette er også i tråd med fylkesmannens forslag. Det er ikke uten videre gitt at bygging av terskler vil ha en positiv innvirkning på fisket og omgivelsene ellers. På strekninger med lite løsmasser vil betongterskler være det som er aktuelt. En betongterskel vil bryte med omgivelsene og kan være like mye en hindring som et gode for småfisk i vassdraget.

Fylkesmannen bemerker også at traseer for rør og veier tilpasses påviste natur- og kulturminneinteresser. Dette vil også bli gjort blant annet i samarbeid med fylkeskonservator og kommunens miljøvernkontor. Når det gjelder veier over skoggrense vil det bli tatt spesielle hensyn og i størst mulig utstrekning kombineres vei og rørtrase.

Møre og Romsdal fylkeskommune, nærings- og miljøavdelinga har ingen spesielle bemerkninger til søknaden, men ber om at veibygging i bratt terreng blir gjort på en så skånsom måte som mulig og tilpasset terrenget. Som nevnt ovenfor er dette noe utbygger er oppmerksom på og vil ta nødvendig hensyn.

Møre og Romsdal fylkeskommune, kulturavdelinga varsler at de ønsker å foreta en registrering med tanke på mulige automatiske freda og nyere tids kulturminner. Det er ønskelig å gjøre dette sommeren eller høsten 2003. E-CO Vannkraft kjenner ikke til at utbyggingen berører noen slike kulturminner, men er innforstått med at en slik undersøkelse foretas i samarbeid med utbygger og at denne bærer kostnadene med dette. Det forutsettes at bare det som er relevant i forbindelse med utbyggingen tas med. Når det gjelder nyere tids kulturminne er dette ifølge miljørapporten registrert tidligere.

Sunndal kommune ved plan-, miljø- og næringsutvalget går inn for at Jordalvassdraget

kan bygges ut i samsvar med alternativ 2B som omsøkt ev. 2C eller 3, men bemerker følgende:

- utbygger må konkret vurdere terskler mellom inntak Storelva og Jordal kraftstasjon
- anleggsveier over skoggrensen tildekkes og isas når anlegget er ferdig
- nødvendige hensyn tas for ikke å skade vanninntak til lakselekkeriet

Når det gjelder terskler vises til kommentar til fylkesmannens høringsuttalelse. Vi mener at bygging av eventuelle terskler er vanskelig å avgjøre på nåværende stadium og at dette vurderes når man ser hvordan vannføringen blir etter utbygging og hvilke behov eventuelle terskler da kan dekke. Utbygger er villig til å foreta en konkret vurdering av eventuelle terskler etter utbygging og når man har et bedre grunnlag for å bedømme hvor dette kan være formålstjenlig.

Veier over skoggrensen vil bygges slik at terrenngrepene blir minst mulig. I stor grad håper utbygger å kombinere røgrøft og vei. Når anlegget er ferdig vil man så til veiskråninger og ellers gjøre inngrepet minst mulig synlig. Det forutsettes imidlertid at det er mulig å komme frem til inntaksdammen med bil. Dette vil være nødvendig av hensyn til drift og vedlikehold av inntakene, bl.a. for rensk av inntaksgrinder og tilsyn forøvrig. Hvis det kreves kan det settes opp bom som hindrer adkomst til området over skoggrensen.

Det forutsettes at utbygger og engasjerte entreprenører aktivt overvåker eventuelle mulige kilder til forurensning i vassdraget og at det treffes nødvendige tiltak for å forhindre at dette kan skje.

Sunndal Energi har fått utredet behovet for overføringskapasitet i forbindelse med flere kraftprosjekter i området. Utredningen er foretatt av Istad Nett som har beregnet behov for forsterkninger av nettet p.g.a. kraftprosjektene. Vi har fått oversendt beregningene som er foretatt av Istad Nett og har for så vidt ingen bemerkninger til disse. Når det gjelder konklusjonen i uttalelsen fra Sunndal Energi om at E-CO Vannkraft må betale hele kostnaden for forsterkningene fordi de andre kan klare seg med nåværende linjenett er vi ikke enige i dette.

Det er riktig at utbyggingen som det her søkes konsesjon for er vesentlig større enn utbyggingen til Jordalskraft og det er derfor rimelig at den største utbyggingen også bærer den største andel av kostnadene til nettforsterkningen. Det er imidlertid også slik at hvis det kun var snakk om Jordal og Ryssdal kraftverk ville det antakelig være mulig å utføre forsterkningene til en lavere pris. Hvis produksjonen i Jordalskrafts kraftstasjon først legges inn og produksjonen fra E-CO Vannkrafts stasjoner legges på toppen av denne blir situasjonen annerledes.

Begge kraftprosjektene ble tatt opp samtidig, men det største prosjektet vil trenge mer tid

før det kan realiseres og vil derfor antagelig settes i drift senere. Vi er innforstått med at størstedelen av kostnadene dekkes av det største prosjektet, men finner det likevel rimelig at prosjektene ses samlet og at man kommer frem til en fordeling av kostnadene. En diskusjon om kostnadsfordelingen vil etter vår oppfatning ikke ha noen innflytelse på hvem som skal være ansvarlig for nettet da dette må være Sunndal Energi.

Jordalskraft AS har bemerkninger om navnevalg, minstevannføring/driftsvannføring og isforhold. Når det gjelder navnevalg er det antagelig mulig for E-CO Vannkraft å endre navnet på Jordal kraftverk hvis dette er av stor betydning for Jordalskraft. Navnet er imidlertid innarbeidet i søknad og planer for øvrig og vi finner det lite praktisk å endre på dette nå. Vi er heller ikke kjent med navnet på den planlagte stasjonen nedstrøms Jordal kraftverk og finner det lite hensiktsmessig med en navneendring nå.

Når det gjelder minstevannføring og driftsvannføring vises til kommentarer til fylkesmannens uttalelse samt til opplysninger i søknaden. Endring i vannføringen gjennom turbinen i Jordal kraftverk vil gi endringer i turbinvannføringen for nedenforliggende kraftverk. Normalt vil endringene skje over tid og ikke bety noe for driftssituasjonen. Ved utfall av nettilkopling eller annen feilsituasjon vil endringen skje raskt. Det bør derfor være en form for koordinering av kjøringen av de to kraftverkene. Hvordan dette løses i detalj må en komme tilbake til senere, men vi kan ikke se at det skulle medføre større problemer.

Vanntemperaturen endres svært lite selv etter transport gjennom en ca. 2 km lang rørledning. Vi kan derfor ikke se at det vil oppstå noe problem med isdannelse på inntaksrist for nedenforliggende stasjon på grunn av Jordal kraftverk.

Vi håper kommentarene til høringsuttalelsene er tilfredsstillende, men gir gjerne mer utfyllende opplysninger hvis dette er ønskelig og mulig."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Innledning

E-CO Vannkraft as har søkt om konsesjon for å bygge to kraftverk i Jordalsgrend i Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke. Planene omfatter utbygging av fallet mellom kote 500 og kote 105 i Storelva (også kalt Jordalselv) og sideelvene Kjerringelva og Sæterelva. Kraftselskapet søker om tillatelse etter vannressursloven for å bygge kraftverkene og etter energiloven for installering av elektriske anlegg.

Fallrettighetene eies av fem grunneiere. E-CO Vannkraft har inngått en avtale med grunneierne om leie av fallrettighetene i 40 år. Når leieavtalen er

ute tilfaller kraftanlegget grunneierne vederlagsfritt. Vannfallet er beregnet til å kunne utbringe 563 naturhestekrefter og er således ikke konsesjonspliktig etter industrikonsesjonsloven.

Eksisterende forhold i vassdraget

Jordalsgrenda ligger på sørsiden av Sunndalsfjorden, vest for Sunndalsøra. Jordalen strekker seg fra fjorden og opp til høyfjellet, og Storelva følger bunnen av dalføret. Storelva kommer fra Ryssdalsvatna innerst i Ryssdalen. Elva får tilløp av flere sideelver/bekker nedover i dalen, blant annet Raudåa fra øst, deretter Sæterelva og Kjerringelva fra vest. Disse bidrar med en stor del av vannføringen i Storelva. Landskapet som berøres består av utmark og noe skog av relativt lav bonitet. I nedre del av vassdraget finnes et velutviklet ravinelandskap på begge sider av dalen. Nederst mot fjorden er det tettere bebyggelse, mens man oppover langs elva finner spredte bruk.

Jordalsgrenda betegnes i "Kommunedelplan for anlegg og områder for idrett og friluftsliv i Sunndal" som et av de mest sentrale utfartsområdene i kommunen. Det er både turstier og skiløyper i området, og Jordalsgrend fungerer som atkomstvei til høyfjellsområdene. Ryssdal-Jordalsgrend er registrert som et område med lokal verdi for friluftslivet.

Den omsøkte utbyggingsstrekningen i Storelva er på ca. 2,5 km. Elva faller her relativt jevnt gjennom en rekke små fosser og stryk, og får flere tilløp av sideelver/bekker nedover i dalføret. I nedre del har elva grovt bunnsubstrat med mye stein og fjell. Sæterelva går øverst i en forsenkning med antakelig morenemasser på sidene. Vegetasjonen er sparsom øverst, men med noe skog lengre ned mot samløpet med Storelva. Den omsøkte utbyggingsstrekningen er på ca. 1,3 km. Kjerringelva går i hele utbyggningsstrekningen på ca. 1,1 km i et trangt juv og er lite tilgjengelig for ferdsel.

Det går i dag skogsbilvei på begge sider av Storelva, samt en 22 kV kraftlinje nedstrøms utbyggingsområdet.

Vassdraget er tidligere ikke utnyttet til kraftproduksjon, men det er nylig gitt fritak for konsesjonsplikt for et minikraftverk i Storelva mellom kote 70 og kote 36.

Søknad

De planlagte kraftverkene vil være rene elvekraftverk uten reguleringsmagasin. Det øverste kraftverket, Ryssdal kraftverk, er planlagt på kote 300 med inntak i Sæterelva og Kjerringelva på kote 500. Kraftverket er planlagt med en installasjon på 2 MW og beregnet midlere årsproduksjon er 5,6 GWh. Jordal kraftverk planlegges på kote 105 med inntak rett nedstrøms Ryssdal kraftverk på kote 300. Kraftverket er planlagt med en installasjon på 5,5 MW og beregnet midlere årsproduksjon er 18,7 GWh.

Det er planlagt betongdammer med inntakskonstruksjon og tappeluke. Dammene søkes plassert mest mulig gunstig i terrenget og med største høyde på 4 m. Lengden på damkrona vil bli ca. 18 m for dam Storelva, ca. 23 m for dam Sæterelva og ca. 16 m for dam Kjerringelva.

Rørgata fra inntaket i Kjerringelv planlegges Tilkoplet med rørgata fra Sæterelva, som videre går ned til Ryssdal kraftstasjon. Total lengde på rørgata vil bli ca. 2065 m. Rørgata fra Ryssdal ned til Jordal kraftstasjon vil bli ca. 1930 m. Alle rørgatene forutsettes nedgravd.

Tilkomst til Ryssdal kraftstasjon vil følge eksisterende veg bortsett fra en trasé på ca. 100 m ned mot elva. Derfra vil det bli bygget en ny veg på 1,6 km i svinger opp mot ledningskryss for rørgata fra Kjerringelva og Sæterelva, og videre veg på rørgata opp mot inntakene for disse elvene.

Det planlegges også en ca. 2 km lang jordkabel fra Ryssdal kraftstasjon til Jordal kraftstasjon. Denne legges i samme grøft som rørgata.

Alternative løsninger

Det er i søknaden vurdert flere alternative løsninger:

Alt. 1 – Hele fallet bygget ut under ett med kraftverk i Jordalsgrend på kote 105 og inntak i Ryssdalen, og sideelvene Sæterelva og Kjerringelva på kote 500 (27,6 GWh/år, 2,05 kr/kWh).

Alt. 2A – Fallet bygges ut i to trinn med kraftstasjoner på kote 300 (Ryssdal) og kote 105 (Jordal). Inntakene legges i Ryssdalen, Sæterelva, Kjerringelva og Storelva (32,3 GWh/år, 1,87 kr/kWh).

Alt. 2B – Som i alt 2a, men med inntak i Sæterelva og Kjerringelva på kote 500 (24,3 GWh/år, 1,82 kr/kWh).

Alt. 2C – Som i alt 2b, men med inntak kun i Kjerringelva på kote 500 (22,9 GWh/år, 1,81 kr/kWh).

Alt. 3A – Hele fallet bygges ut i ett som alt. 1, men med inntak i Storelva og Kjerringelva på kote 300 (18,4 GWh/år, 1,92 kr/kWh).

Alt. 3B – Som i alt. 3a, men med inntak på kote 340 (20,0 GWh/år, 1,97 kr/kWh).

Etter en samlet vurdering av kostnader, produksjon og grad av inngrep i landskapet har utbygger valgt å gå inn for alternativ 2B.

Forholdet til Samlet plan for vassdrag

Prosjektet ble fritatt fra behandling i Samlet plan ved brev fra NVE datert 10.08.2001. I søknaden om unntak fra Samlet plan ble det lagt frem to alternativer: alt 1 og 2A. Disse alternativene er mer omfattende enn det alternativet det nå søkes konsesjon for. Under Samlet plan prosessen ba fylkesmannen om at et tredje og mindre omfattende alternativ ble utredet (alt.3A). Unntaket fra Samlet plan omfatter også dette alternativet.

Saksbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kap. 3 i vannressursloven og gjelder tillatelse etter § 8. Konseksjon kan bare gis hvis fordelene med tiltaket overstiger skader for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet, jf. § 25.

NVE har befart området sammen med representanter fra E-CO Vannkraft as, kommunen, fylkesmannens miljøvernavdeling og grunneierne i september 2002.

Tiltakets virkning

Fordeler

- Tiltaket vil, etter søkers beregninger av alt 2B, gi årlig strømproduksjon på 24,3 GWh
- Tiltaket vil bidra med å styrke næringsgrunnlaget for grunneierne også etter at leieavtalen med E-CO Vannkraft går ut.
- Tiltaket vil være et positivt bidrag i lokalsamfunnet og bidra til å opprettholde lokal bosetning og verdipreg.

Skader og ulemper

- Tiltaket innebærer fysiske inngrep i form av dam, rørgater, kraftstasjonsbygning og vei.
- Tiltaket vil medføre sterkt redusert vannføring i Storelva, Kjerringelva og Sæterelva på utbyggingsstrekningen

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sent på høring. Høringsuttalelsene har vært forelagt søker for kommentarer. Nedenfor følger en oppsummering av høringsuttalelsene:

Sunndal kommune anbefaler at det gis konseksjon etter alt. 2B (evt. 3A eller 2C), men ønsker at utbygger pålegges en konkret vurdering av å bygge terskler mellom inntaket i Storelva og Jordal kraftstasjon. Kommunen forutsetter videre at anleggsveier over skoggrensen tildekkes og isås når anlegget er ferdig, og at det ved bygging av Jordal kraftverk tas hensyn for ikke å skade eller forurense vanninntaket til lakseklekkeriet.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal ønsker at alternativ 3A eller 2C blir videreført framfor det omsøkte alternativet 2B. Disse alternativene innebærer ikke Sæterelva og fylkesmannen mener konfliktgraden da er mindre. Fylkesmannen mener videre at de foreslåtte minstevannføringene ikke er tilfredsstillende og ønsker en minstevannføring som varierer over året. Det er også ønske om at behov for terskler tas opp til vurdering. Traseene for rørgate og veger forutsettes tilpasset natur- og kulturminneinteresser uten skjæmmende skjæringer, fyllinger og erosjonsskader. Revegetering må skje med stedegne arter. Fylkesmannen mener den omsøkte anleggsvegen fra Ryssdal kraftverk som går over tre-

grensen er uheldig da den bl.a., sammen med inntaket i Sæterelva, bidrar til å flytte grensen for INON.

Møre og Romsdal fylkeskommune, kulturavdelinga, varsler krav om arkeologisk registrering i forbindelse med utbyggingen. De påpeker at inngrepe- ne er i et kulturlandskap og de ønsker å registrere nærmere de konsekvensene inngrepet har på auto- matisk freda og nyere tids kulturminner. Utbygger skal bære kostnadene av disse registreringene, jf. kulturminneloven § 9 og 10.

Møre og Romsdal fylkeskommune, Nærings- og miljøavdelinga, påpeker at vegbyggingen må gjøres så skånsom som mulig og med en god terrengtilpas- set avslutning.

Sunnal Energi påpeker at det er behov for for- sterkninger av nettet som følge av kraftprosjektet og mener søker må betale hele kostnaden av dette.

Jordalskraft AS er utbygger av et minikraftverk lengre ned i vassdraget. De påpeker navnelikheten og at dette lett kan føre til misforståelser. Videre er de opptatt av hvordan omsøkt utbygging vil påvirke deres minikraftverk med tanke på vannføring, stopp i kraftstasjonen og isforhold/sarr.

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) vurdering og konklusjon

E-CO Vannkraft as søker om konsesjon for å bygge Ryssdal og Jordal kraftverk i Jordalsgrend i Sunndal kommune. Utbyggingsstrekningen vil bli på totalt 4,9 km og berører elvene Storelva, Kjerringelva og Sæterelva.

Søker har beregnet middelproduksjon til 24,3 GWh og en total utbyggingskostnad på 44,2 mill.kr. NVE har gått igjennom dataene og kommet frem til en total produksjon på 25,8 GWh og en utbyggings- kostnad på 62,5 mill.kr. NVEs kostnadsoverslag ligger en god del høyere enn søkers beregnede utbyg- gingskostnad, men for prosjekter av denne størrel- se har vi erfaring for at vårt kostnadsoverslag ligger høyere enn søkers kostnadsoverslag. Med NVEs kostnadsvurderinger ligger omsøkte utbygging i grenselandet for hva som er samfunnsøkonomisk lønnsomt. Det er alltid en usikkerhetsmargin i slike beregninger. Ut fra søkers eget kostnadsoverslag gir prosjektet god økonomi. I tråd med energiloven er det utbyggers eget ansvar å vurdere den bedrifts- økonomiske lønnsomheten.

Storelva er laks- og ørretførende i nedre del opp til ca. kote 60 hvor det er effektive vandringshindre. Enkelte ørretindivider kan finnes videre oppover i elva, men elva ser ut til å ha generell liten betydning for fiskeinteresser. NVE mener at slipp av minste- vannføring i Storelva kan avbøte på negative conse- kvenser for fisk.

Jordalsgrend er betegnet som et av de mest sen- trale utfartsområdene i kommunen. Det blir brukt som turområde igjennom hele året og er en viktig atkomstvei opp til høyfjellsområdene. Fjellsidene

ned til Sunndalsfjorden er generelt bratte og det er derfor få alternative adkomstmuligheter opp til høy- fjellet. Anleggsperioden kan forringe opplevels- verdien i området for en kortere periode. Dette er al- likevel av midlertidig karakter og bør ikke være av- gjørende for konsesjonsspørsmålet. Når det gjelder vassdragets betydning som opplevelsverdi med tanke på syns- og lydinntrykk, mener NVE at Storel- va med sine stryk, små fossefall og kulper vil bli be- tydelig redusert. Det går en skogsbilvei langs store deler av Storelva på utbyggingsstrekningen. Elva er her godt synlig fra veien. NVE mener at ved å slippe en tilstrekkelig minstevannføring på denne strekningen sommerstid kan elvas betydning som vassdragsselement i landskapet opprettholdes til en viss grad. Vi vil også legge vekt på at de viktigste fri- luftsområdene ligger utenfor utbyggingsstrekning- en og at tiltaket derfor har begrensede konsekven- ser for friluftslivet.

Eksisterende veier vil bli utbedret og benyttet så langt det lar seg gjøre. Det er likevel nødvendig med ny vei fra inntakene i Sæterelva og Kjerringel- va, samt ned lia til Ryssdal kraftstasjon, totalt 2,7 km ny vei. Veiene inn til inntakene i Sæterelva og Kjer- ringelva vil legges oppå rørgata. Veien ned til Ryss- dal kraftstasjon vil legges i svinger nedover lia på grunn av det bratte terrenget. Flere av høringspar- tene påpeker konsekvensene av nye veier og hvilke inngrep dette medfører i terrenget. Det er derfor viktig at veibyggingen gjøres på en forsvarlig måte og får en best mulig landskapsmessig tilpassing. NVE mener at dette er tiltak som kan følges opp un- der godkjenning av detaljplanene og NVEs tilsyn med utbyggingen.

Fylkesmannen er opptatt av at inntaket i Sæter- elva og Kjerringelva, samt anleggelse av vei fra Ryssdal kraftverk og opp til bekkeinntakene, er med på å skyve grensene for inngrepsfrie områder (INON) i vestre del av nedbørfeltet. NVE mener at grenseforskyvningen er så begrenset at dette ikke bør være avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Områdene utenfor inntakene vil fremdeles fremstå som urørt.

Det er også søkt om tillatelse til installasjon av elektriske høyspentanlegg og en 2 km lang 22 kV jordkabel fra Ryssdal til Jordal kraftverk. Kabeltra- seen skal følge rørgatetraseen. Det er også nødven- dig med en kabel fra Jordal som skal knyttes til ek- sisterende linjenett. Da det ikke er oppnådd enighet om linjetilknytningen søkes det foreløpig bare om konsesjon for kabelen mellom kraftverkene.

Det er Sunndal Energi KF som eier 22 kV linja som går igjennom Jordalsgrend. De har ingen merknader til selve utbyggingen, men påpeker at linja må ombygges før E-CO Vannkraft as kan mate 7,5 MW inn på nettet. De krever videre at E-CO Vannkraft as må stå for alle kostnadene i forbindelse

med ombyggingen av linjen siden de er den utløsende årsak til at ny linje må bygges.

Hvordan linjetilknytningen skal foregå, og hvem som skal stå for kostnadene av en ev. utbedret linje, er en privatrettslig sak som må ordnes mellom partene. Ingen andre av høringspartene har kommentert disse delene av planen og etter NVEs syn medfører ikke tilkoblingen bygging av nye anlegg med vesentlige virkninger.

Jordalskraft AS har fått tillatelse til å bygge et minikraftverk i Storelva nedstrøms det planlagte Jordal kraftverk. De er opptatt av navnevalget og mener dette kan skape misforståelser. Jordalskraft AS er også opptatt av den omsøkte utbyggingen ikke skaper problemer for kjøringen av minikraftverket. E-CO Vannkraft as foreslår i sine kommentarer til høringsuttalelsene at det bør være en koordinering av kjøringen av de to kraftverkene. NVE mener både navnevalget og koordinering av kraftverkene er en privatrettslig sak som bør ordnes mellom de berørte. Da det er tiltakshavers ansvar å ordne opp i privatrettslige forhold kan vi ikke se at dette skulle være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Kommunen er opptatt av at det under utbyggingen tas nødvendig hensyn for ikke å skade eller forurense vanninntaket til et lakseklekkeri nedstrøms. Vi viser til ovenstående og påpeker at det er utbyggers ansvar å sørge for at private interesser ikke blir skadelidende som følge av utbyggingen.

Vurdering av alternativer

E-CO Vannkraft søker om konsesjon for alternativ 2B som omfatter kraftstasjoner på kote 300 og 105, samt inntak i Kjerringelva og Sæterelva på kote 500. Av de utredede alternativene er det alternativ 3A (én kraftstasjon på kote 105 og inntak i Storelva og Kjerringelva på kote 300) og 2C (to kraftstasjoner som i 2B, men inntak kun i Kjerringelva på kote 500) som blir presentert som de minst konfliktfylte. Også det omsøkte alternativet 2B er langt mindre konfliktfylt enn de resterende alternativene, men i forhold til 3A og 2C blir Sæterelva berørt. Fylkesmannen i Møre og Romsdal anbefaler de presenterte utbyggingsalternativ i denne rekkefølgen: 3A, 2C og 2B.

Søker sier i sine kommentarer til høringsuttalelsene at alternativ 3A har en vesentlig høyere utbyggingspris og lavere produksjon enn de to andre alternativene. Det medfører også vesentlige tekniske problemer med å få plassert inntak og rørgate/tunnel i forhold til dette alternativet. Dette er derfor ikke et akseptabelt alternativ for utbygger.

Alternativ 2C er ganske likt alternativ 2B, men Sæterelva blir her ikke berørt. Utbyggingsprisen er beregnet å bli omtrent lik for disse alternativene, men 2B gir noe høyere produksjon enn 2C (24,3 GWh mot 22,9 GWh). Ved å ta Sæterelva ut av prosjektet vil man unngå det inngrep som en inntaksdam, 418 m lang rørgate og bygging av veg opp til

inntaket i Sæterelva vil medføre. Samtidig vil dette medføre en reduksjon på 1,4 GWh i forhold til alternativ 2B.

Den omsøkte utbyggingsstrekningen i Sæterelva ligger nært Oppigårdsæter som blir fremstilt som et viktig kulturminne med tanke på gammel gårdskultur i Jordalsgrend. Setras plassering er influert av nærhet til bekk/elv og understreker hvor viktig vann var som lokaliseringsfaktor for setring. Redusert vannføring i Sæterelva er derfor fremstilt som en negativ konsekvens for Oppigårdsæter. NVE mener at slipp av minstevannføring i Sæterelva, i tillegg til vann fra en sidegren som renner inn i Sæterelva 100 m nedstrøms inntaket, i stor grad kan bøte på de negative konsekvensene utbyggingen medfører for kulturinteressene. Vi mener derfor at Oppigårdssæter ikke er grunn til å ta Sæterelva ut av prosjektet.

NVE mener at konsekvensene for allmenne interesser i Sæterelva er små og kan ikke se at det er forhold som tilsier at Sæterelva bør tas ut av prosjektet. Grunneierne i området er også interessert i at denne delen av utbyggingen er med i prosjektet. Ut fra en samlet vurdering mener NVE at alternativ 2b er det beste alternativet.

Konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene og nytten med tiltaket overstiger skaden for private og allmenne interesser som blir berørt slik at kravet i vannressursloven § 25 er tilfredsstillt. Vi anbefaler derfor at E-CO Vannkraft as får tillatelse etter § 8 i vannressursloven til å bygge Ryssdal og Jordal kraftverk etter alternativ 2B som omsøkt på de vilkår som følger vedlagt.

I vår totalvurdering er det også sett på konsekvensene for elektriske anlegg som er nødvendige for å bygge og drive Jordal og Ryssdal kraftverk. Etter NVEs vurdering medfører ikke disse anleggene skader og ulemper av ett slikt omfang at det har avgjørende vekt om det omsøkte anlegget kan bygges eller ikke. NVE vil sluttbehandle søknaden om bygging og drift av elektriske anlegg når det er tatt endelig stilling til søknaden om utbygging etter vannressursloven.

Merknader til konsesjonsvilkårene

Post 1: Vannslipping

Alminnelig lavvannføring på de berørte strekningene er beregnet til 150 l/s ved inntak Storelva, 30 l/s ved inntak Kjerringelva og 11 l/s ved inntak Sæterelva. Det er i søknaden foreslått følgende minstevannføringer: 75 l/s fra inntaket i Storelva og 15 l/s fra inntaket i Kjerringelva. De foreslåtte minstevannføringene er vesentlig lavere enn beregnet alminnelig lavvannføring. Fylkesmannen i Møre og

Romsdal mener dette ikke er tilfredsstillende og at vannføringsslippet bør variere med sesongen.

E-CO Vannkraft har i sine kommentarer til høringsuttalelsene sett nærmere på slipp av minstevannføring og hvordan dette kan variere gjennom året. De foreslår da at det slippes en minstevannføring i Storelva på 200 l/s i tidsrommet 1. mai til 30. september og en minstevannføring på 50 l/s resten av året. Eventuelt med en avtrapping i overgangene på 100 l/s. I Kjerringelva opprettholder søker forslaget på 15 l/s da de mener det er små naturfaglige verdier knyttet til elva. Fra inntaket i Sæterelva foreslår de en minstevannføring på 10 l/s. Dette vil hindre at strekningen rett nedstrøms utløpet blir helt tørrlagt. I tillegg vil uregulert bekk som har tilløp ca. 100 m nedstrøms inntaket bidra med om lag 25 % av Sæterelvas totalvannføring.

NVE mener at minstevannføringen i Storelva på strekningen ned til Jordal kraftstasjon vil være av størst betydning i dette prosjektet. En tilstrekkelig stor minstevannføring vil tilgodese flora og fauna i og langs elvestrekningen, og samtidig tilgodese muligheten for opplevelse av natur og landskap fra veien som følger elven på strekningen. Det er foreslått en minstevannføring fra Ryssdal kraftstasjon på 200 l/s i sommerhalvåret og 50 l/s i vinterhalvåret. På strekningen mellom de to kraftstasjonene får elven tilløp av flere mindre bekker som vil gi tilskudd og variasjon i vannføringen.

Økt minstevannføring i forhold til søknaden vil bare i begrenset grad føre til oftere driftstans i Jordal kraftstasjon som følge av for lite driftsvann. Dette skyldes at nedbøren kommer i markerte perioder hvor det blir overløp uansett. Maskinkapasiteten er relativt stor i Jordal kraftstasjon (3,5 m³/s, 5,5 MW) slik at antall overløp er få og begrenset i varighet og tid til vår (april-mai) og høst (september-november). I vannfattige år vil det ikke nødvendigvis være overløp i begge perioder. NVE mener at den foreslåtte minstevannføringen på 200 l/s i sommerhalvåret og 50 l/s i vinterhalvåret er tilstrekkelig ut fra biologiske og estetiske forhold.

I Kjerringelv er det foreslått en minstevannføring på 15 l/s nedstrøms inntaket som er om lag halvparten av beregnet alminnelig lavvannføring. Strekningen mellom inntaket og samløpet med Jordalselv er ca. 1 km lang, bratt, skjult og vanskelig tilgjengelig. NVE mener slipping av vann på denne strekningen ikke vil ha stor effekt, men anbefaler likevel at det slippes en viss vannføring slik at strekningen ikke blir helt tørrlagt. Det foreslåtte minstevannslippet på 15 l/s mener vi er tilstrekkelig og anbefaler derfor at denne blir innført.

Minstevannføringen nedstrøms inntaket i Sæterelva ble opprinnelig foreslått ivaretatt av en uregulert sidegren fra vest om lag 100 m nedenfor inntaket. Denne sidegrenen er oppgitt å representere 25 % av nedbørfeltet. Behovet for vann på strekningen

vil i stor grad være begrunnet ut fra nærheten til Oppigårdsætra. E-CO foreslår i kommentarene til høringsuttalelsene at det i tillegg slippes 10 l/s fra inntaksdammen slik at strekningen rett nedstrøms inntaket ikke blir helt tørrlagt. NVE anbefaler at søkers forslag innvilges.

Ut fra ovenstående diskusjon anbefaler NVE at utbygger pålegges å slippe minstevannføring fra alle inntakene. Fra inntaket i Storelva foreslår vi at det slippes en vannføring på 200 l/s i sommerhalvåret og 50 l/s i vinterhalvåret. Fra inntakene i Kjerringelva og Sæterelva anbefaler vi at det slippes en vannføring på hhv. 15 l/s og 10 l/s hele året. Hvis tilslaget er mindre enn minstevannføringskravet skal hele tilslaget slippes.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn, mv.

NVE foreslår at standardvilkåret tas inn. Dette innebærer at detaljerte planer skal godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang. Kommunen skal også få anledning til å uttale seg til planene. Påpekte detaljer ved prosjektet som veger, landskapsmessige forhold, etc. vil ligge under denne post.

Post 5: Naturforvaltning

Vi anbefaler at standardvilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonene selv om det synes lite aktuelt å pålegge noen avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Vi finner ikke grunnlag for å pålegge utbygger innbetaling av årlige beløp til kommunen til å fremme jakt, fiske og friluftsliv. NVE kan heller ikke se at det er behov for å pålegge konsesjonær dekking av utgifter til ekstra jakttoppsyn. Vårt forslag er derfor noe redusert i forhold til standardvilkår for naturforvaltning.

Post 6: Kulturminner

Møre og Romsdal fylkeskommune, kulturavdelingen, varsler i sin uttalelse krav om arkeologisk registrering i forbindelse med omsøkte utbygging. De påpeker at inngrepet er i kulturlandskap og ønsker å registrere nærmere de konsekvenser inngrepene har med tanke på automatisk freda kulturminner. Søker har vært i kontakt med fylkeskommunen i ettertid jf. brev av 28.10.2002 og forstår det slik at kulturminnemyndighetene ønsker å supplere den undersøkelsen som er gjort i forbindelse med konsekvensrapporten ved å gjennomføre prøvestikk når lokalitetene før gravearbeider er endelig bestemt. På denne måten kan traseer og veier justeres etter eventuelle arkeologiske funn.

Merknadene fra fylkeskommunen kommer inn under dette vilkåret. Vi forutsetter at utbygger tar

den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven.

Post 7: Forurensning mv.

Vi foreslår at standardvilkåret settes inn. Vi gjør samtidig oppmerksom på at det ved eventuell konsesjon må søkes spesielt til fylkesmannen om utslippstillatelse i anleggsperioden.

Post 9: Terskler mv.

Flere av høringsuttalelsene ønsker at terskler i Storelva blir vurdert. Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler, eller gjøre andre biotopjusterende tiltak og avbøte ev. erosjonskader, dersom dette skulle vise seg nødvendig.

Andre merknader

Når det gjelder forholdene til det planlagte Jordalselv minikraftverk og lakseklekkeri nedstrøms utbyggingsområdet er dette forhold av privatrettslig karakter mellom utbygger og de berørte."

Forslag til vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 for E-CO Vannkraft as til å bygge Jordal og Ryssdal kraftverk i Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylke

1

(Vannslipping)

Fra inntaket i Storelva skal det slippes en vannføring på minst 200 l/s i tiden 01.05 – 30.09 og minst 50 l/s i tiden 01.10 – 30.04. Fra inntaket i Kjerringelva skal det slippes en vannføring på minst 15 l/s hele året.

Fra inntaket i Sæterelva skal det slippes en vannføring på minst 10 l/s hele året. Hvis tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet skal hele tilsiget slippes.

2

(Bortfall av konsesjon)

Konsesjonen faller bort hvis ikke arbeidet er satt i gang senest fem år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere fem år jf. vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 1 og vannressursloven §§ 19 tredje ledd og 26 første ledd. Olje- og energidepartementet kan forlenge fristen med inntil fem nye år. I fristene regnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

3

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeid

det og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

4

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

5

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

- a. å sørge for at forholdene i Storelva, Kjerringelva og Sæterelva er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig fore-

- kommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
 - c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
 - d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompensende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

6

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

7

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

8

(Ferdsl mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

9

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

12

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel

vis seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

13

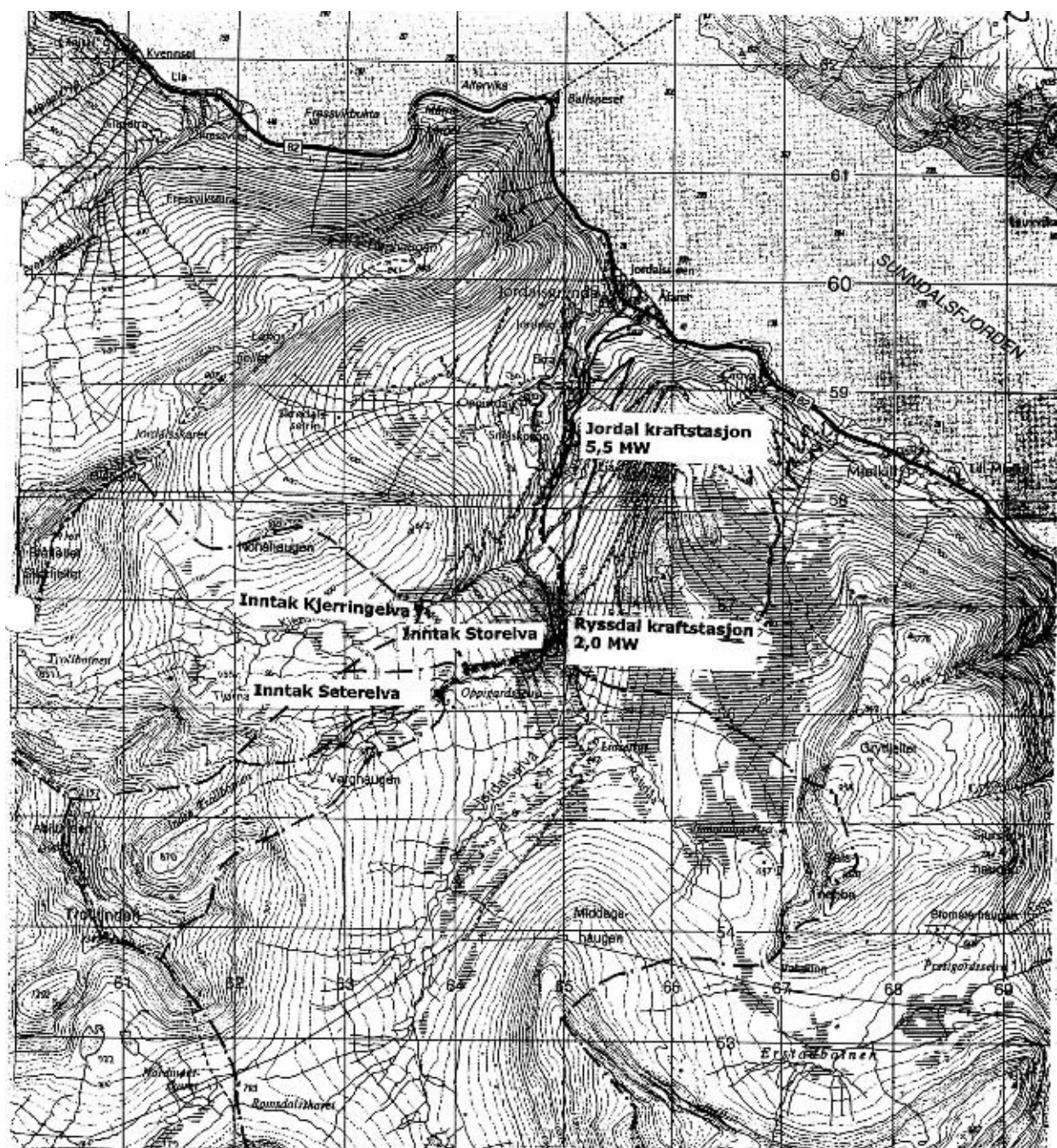
(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelse som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpet hvert 5. år.

III Høringsinstansenes merknader

Sunnadal kommune har i brev av 21.08.03 kommet med følgende uttalelse:

"Sunnadal formannskap tilrår at NVEs innstilling til Olje- og energidepartementet vedr. konsesjon for bygging av Jordal og Ryssdal kraftverk, herunder forslaget til konsesjonsvilkår, kan godkjennes av departementet."

Møre og Romsdal fylkeskommune har i brev av 26.06.03 uttalt følgende:

"Nærings- og miljøavdelinga har ingen vesentlege merknader til NVEs forslag til konsesjonsvilkår."

Miljøverndepartementet har i brev av 20.08.03 uttalt følgende:

"Vi har ingen merknader til at det gis konsesjon i tråd med NVEs innstilling"

"Det kan gis tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11 under forutsetning av at det vilkåret som NVE har foreslått som post 7 blir fastsatt."

IV Olje- og energidepartementets merknader

Innledning

E-CO Vannkraft as, som eies av Oslo kommune og Statkraft SF, har søkt om tillatelse etter vannressursloven til bygging av Jordal og Ryssdal kraftverk. De to omsøkte kraftverkene vil ligge i Jordalsgrend i Sunndal kommune i Møre og Romsdal. Begge er planlagt som elvekraftverk med installert effekt på 5,5 MW (Jordal) og 2 MW (Ryssdal). Utbyggingen vil finne sted i Storelva og i sideelvene Kjerringelva og Sæterelva. Kraftverkene er planlagt å ligge rett nedstrøms hverandre og til sammen vil de i følge NVE ha en midlere årsproduksjon på 25,8 GWh.

Landskapet som berøres består av utmark og noe skog med relativt lav bonitet. Ryssdal-Jordalsgrend er registrert som et område med lokal verdi for friluftslivet. Særlig i anleggstiden vil opplevelsverdien i området bli forringet, men de viktigste friluftsområdene ligger utenfor utbyggingsstrekningen.

E-CO Vannkraft as har inngått en avtale med grunneierne om leie av fallrettighetene i 40 år. Vannfallet er beregnet til å utbringe 563 nat.hk. og utløser dermed ikke konsesjonsplikt etter industri-konsesjonsloven. Ved leieavtalens slutt tilfaller kraftverkene grunneierne vederlagsfritt.

Prosjektet er fritatt for behandling i Samlet plan.

Søknaden

I søknaden er det vurdert flere alternative løsninger på utbyggingen. Etter en samlet vurdering valgte utbygger å gå inn for et alternativ der fallet bygges ut i to trinn med Ryssdal kraftverk på kote 300 og Jordal kraftverk på kote 105. Ryssdal vil ha inntak i Sæterelva og Kjerringelva på kote 500, mens Jordal kraftverk vil ha inntak i Storelva på kote 300.

Kraftverkene vil ha betongdammer med inntakskonstruksjon og tappeluke. For dammene i Sæterelva og Kjerringelva vil lengden på damkrona bli henholdsvis 23 m og 16 m. For dammen i Storelva vil lengden på damkrona bli 18 m. Rørgata ned til Ryssdal kraftverk vil ha en lengde på ca. 2065 m, mens rørgata ned til Jordal kraftverk vil bli ca. 1930 m. Alle rørgatene vil graves ned.

På bakgrunn av høringsuttalelsene som kom inn i NVEs høringsrunde har E-CO Vannkraft foreslått en større slipp av minstevannføring enn hva som er beskrevet i søknaden. E-CO Vannkraft vil slippe en minstevannføring i Storelva på 200 l/sek om sommeren og 50 l/sek. resten av året. I Kjerringelva settes minstevannføringen til 15 l/sek. og i Sæterelva vil en slippe 10 l/sek.

Fordeler og ulemper

Ved siden av en årlig strømproduksjon på ca. 25 GWh, vil kraftverkene bidra til en styrking av næringsgrunnlaget for grunneierne både under leiepe-

rioden og når kraftverkene om 40 år tilfaller grunneierne. Kraftverkene vil også kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Ulempene ved den omsøkte utbyggingen knytter seg til de fysiske inngrepene i naturen som dammer, rørgater og kraftstasjoner vil representere, samt sterkt redusert vannføring i de berørte vassdragene.

NVEs innstilling

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene finner NVE at fordelene og nytten ved tiltaket overstiger ulempene, og NVE anbefaler at E-CO Vannkraft as får konsesjon etter vannressursloven til å bygge Jordal og Ryssdal kraftverk basert på det alternativ som er omsøkt av E-CO Vannkraft as og som er omtalt ovenfor.

Høringsinstansenes merknader til NVEs innstilling

Sunndal kommune, Møre og Romsdal fylkeskommune og Miljøverndepartementet har gitt uttalelse til NVEs innstilling, og ingen av instansene har merknader til NVEs tilrådning.

Olje- og energidepartementets vurdering

I likhet med NVE finner departementet at fordelene ved utbyggingen av Jordal og Ryssdal kraftverk er større enn skaden og ulempene for allmenne og private interesser, jf. vannressursloven § 25 første ledd.

Olje- og energidepartementet anbefaler at E-CO Vannkraft as får tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Jordal og Ryssdal kraftverk på de vilkår som er foreslått av NVE.

Departementet anbefaler videre at E-CO Vannkraft as, i samsvar med Miljøverndepartementets uttalelse, gis tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og avfall § 11.

Tillatelse tilrås gitt på vilkår som foreslått av NVE. Olje- og energidepartementet viser til NVEs merknader til vilkårene som departementet slutter seg til.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdrag og grunnvann av 24.11.00 nr. 82 § 8, jf. § 25, gis E-CO Vannkraft as tillatelse til bygging av kraftverkene Jordal og Ryssdal i Sunndal kommune.
2. I medhold av lov om vern mot forurensning og om avfall av 13.03.81 nr. 6 § 11 gis E-CO Vannkraft as tillatelse til bygging av kraftverkene Jordal og Ryssdal.

3. Tillatelsene gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 21. november 2003.

52 Boliden AB

(Konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 for erverv av aksjer i Outokumpu Norzink AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 1. desember 2003.

Det vises til Deres brev av 14. november 2003, der De på vegne av Boliden AB søker om konsesjon i forbindelse med ervervet av alle aksjene i Outokumpu Norzink AS (Norzink).

Ervervet er konsesjonspliktig da Norzink innehar 39,88 prosent av aksjene i Aktieselskapet Tyssefaldene, som igjen innehar rettigheter som omfattes av lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I. Styret i Norzink har samtykket i aksjeerhvervet ved styrevedtak av 14. november 2003.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Boliden AB konsesjon for erverv av 100 prosent av aksjene i Norzink.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.

53 Mineral Holding Norway AS

(Konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 for erverv av aksjer i Outokumpu Norzink AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 17. desember 2003.

Det vises til Deres brev av 5. desember 2003, der De på vegne av Mineral Holding Norway AS søker om konsesjon i forbindelse med ervervet av alle aksjene i Outokumpu Norzink AS (Norzink) fra Boliden AB.

Ervervet er konsesjonspliktig da Norzink innehar 39,88 prosent av aksjene i Aktieselskapet Tyssefaldene, som igjen innehar rettigheter som omfattes av lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I. Styret i Norzink har samtykket i aksjeerhvervet ved styrevedtak av 11. desember 2003.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Mineral Holding Norway AS konsesjon for erverv av 100 prosent av aksjene i Norzink.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endringer i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.

54 Statkraft SF

(Endring av konsesjonsvilkår for Statkraft SFs reguleringer av Tokke/Vinjevassdraget og Altevattn. Klage)

Kronprinsregentens resolusjon 19. desember 2003.

1. Innledning

Saken gjelder klage over Olje- og energidepartementets vedtak av 30.08.02. På bakgrunn av søknad av 03.06.02 ble Statkraft SFs tidsbegrensede konsesjoner for reguleringene av Tokke/Vinjevassdraget i Telemark og Altevattn i Troms gjort om til tidsbegrensede.

Departementets vedtak er påklaget av kommunene Vinje og Tokke i Telemark og Bardu kommune i Troms. Klagerne er representert av advokatfirmaet Hjort.

Klagene er innsendt i rett tid for å kunne undergis klagebehandling.

Olje- og energidepartementet fattet førsteinstansvedtak, og klagen må derfor avgjøres ved kongelig resolusjon.

2. Olje- og energidepartementets vedtak

Olje- og energidepartementet fattet 30.08.02 følgende vedtak:

"Statkraft SF. Endring av vilkår fastsatt i tillatelse til regulering av Tokke/Vinje-vassdraget og Altevattn

Det vises til søknad av 03.06.2002.

1. Oversikt over saken

Saken gjelder søknad fra Statkraft SF om endring av vilkår i tillatelser gitt ved kronprinsregentens res. av 8. februar 1957, kgl.res. 17. juni 1960 og kgl.res. 26. juni 1964 for statsregulering av Tokke/Vinje.

Videre er det søkt om endring av vilkår i tillatelse for statsregulering av Altevattn, gitt ved kronprinsregentens resolusjon av 13. juni 1957.

Søknaden gjelder endring av reguleringskonsesjon fra tidsbegrenset til ubegrenset tid.

Grunnlaget for søknaden er at Statkraft SF oppfyller kravene til offentlig eierskap, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2.

2. Søknaden

Søknaden fra Statkraft SF lyder som følger:

"I. Søknad om endring av vilkår for regulering av Tokke/Vinje

Vilkår for statsregulering av Tokke/Vinje ble gitt ved kronprinsregentens res. av 8. februar 1957, kgl.res. 17. juni 1960 og kgl.res. 26. juni 1964 (heretter referert til som "konsesjon(er)"). Det heter i vilkårenes punkt I, 1 i den første konsesjonen:

"Reguleringsbestemmelsene gjelder i 60 år fra resolusjonens datum."

I de to senere konsesjonene heter det i vilkårenes punkt I, 1:

"Reguleringsbestemmelsene gjelder i 60 år regnet fra 8. februar 1957."

Reguleringsbestemmelsene for Tokke/Vinje-konsesjonene er således tidsbegrenset og løper ut i 2017. Dette betyr at det kan fastsettes nye vilkår i 2017. Det foreligger ikke hjemmel i vilkårene for hjemfall av reguleringsanleggene.

Selv om departementet skulle være av den oppfatning at statens rett til å kreve anleggene avstått ved konsesjonstidens utløp følger direkte av § 10 nr. 4, slik at det foreligger hjemmel for hjemfall i 2017, kan det bare bli tale om hjemfall for reguleringsanleggene. Når det gjelder verdien av slike anlegg vises til st.prp. nr. 64 (1991-92), som gjelder nye reguleringskonsesjoner i Arendalsvassdraget, side 163, første spalte, der det heter:

"For staten har ikke reguleringene noen reell verdi. Det fremgår av vassdragsreguleringsloven at det ikke skal tas ut noen økonomisk gevinst av selve reguleringsanleggene ut over den verdi anleggene har for fallutnyttelsen. Staten eier ikke fall i vassdraget som kan nyttiggjøre seg reguleringene. Staten vil derfor heller ikke få noen økonomisk fordel av å overta reguleringene. Betrachtinger som dette har i tidligere saker blitt lagt til grunn med det resultat at staten ikke har nyttet seg av hjemfallsretten".

I Tokke/Vinje-vassdraget er det ikke gitt noen ervervskonsesjon (verken tidsbegrenset eller stedsevarig), ettersom staten ikke trengte ervervskonsesjon, og det ble gitt fritak for konsesjonsplikten ved overføringen av anleggene fra staten til Statkraft SF, jf. Meddelte vassdragskonsesjoner 1993 side 44. Det vil derfor ikke skje noe hjemfall til staten av vannfall eller kraftstasjoner og andre anlegg i tilknytning til fallrettighetene. Reguleringsanleggene må derfor antas å representere en svært begrenset, om noen, økonomisk verdi for staten.

Vi skal nedenfor gå inn på begrunnelsen for at reguleringsbestemmelsene i Tokke/Vinje-konsesjonen ble gjort tidsbegrenset.

I stortingsproposisjonen vedrørende den første Tokke/Vinje-konsesjonen i 1957 (St.prp. nr. 32 (1956)) uttaler NVE:

"Da det er private fall nedenfor i vassdraget må reguleringsbestemmelsene her som ved statsreguleringen i Numedalslågen gis begrenset varighet. Hovedstyret foreslår at de gjøres gjeldende for et tidsrom av 60 år."

Tilsvarende uttalte departementet:

"Da staten (eller kommuner) ikke er eier av alle de vassfall som kan utnytte reguleringene, må reguleringsbestemmelsene gis begrenset varighet. Bestemmelsene foreslås gjort gjeldende for 60 år, som er lovens maksimum, jf. post 1."

I forbindelse med de to etterfølgende konsesjonene ble det uttalt både fra Hovedstyret og departementet at disse med hensyn til konsesjonstid måtte tilpasses den første konsesjonen.

Begrunnelsen for tidsbegrensningen synes således å ha vært at man ikke har ønsket å gi de private falleierne som får tilført økt driftsvann gjennom statsreguleringen stedsevarige rettigheter. Da den første reguleringskonsesjonen for Tokke/Vinje ble gitt var det ikke hjemmel i vassdragsreguleringsloven for revisjon av konsesjonsvilkår. Ved å la vilkårene være tidsbegrenset, sikret myndighetene seg en rett til å fastsette nye vilkår ved utløp.

I uttalelsen fra NVE henvises det til statsreguleringen for Numedalslågen, hvor det også er private falleiere lenger ned i vassdraget.

I saken vedrørende Numedalslågen ble det søkt om ny konsesjon ved utløp av konsesjonstiden. Opprinnelig konsesjon for Numedalslågen ble gitt i henhold til den tidligere vassdragsreguleringslov av 1911. Det var ikke adgang til å gi konsesjon uten tidsbegrensning i henhold til denne loven.

I reguleringsbestemmelsene for regulering av Numedalslågen, jf. kgl.res. 3. oktober 1914, het det:

"Reguleringen bestemmes for et tidsrum av 80 aar, regnet fra den om anlæggets iverksættelse avgivne resolutions datum. Ved regulerings-tidens utløp kan det offentlige nedlægge reguleringsanlægget og gjenoprette den tidligere bestaaende tilstand, dersom det findes paakrævet av almene hensyn. Hvis anlægget ikke besluttet nedlagt, blir ny reguleringsbestemmelse at træffe for det tidsrum og iøvrig paa de vilkaar, som den da gjældende lovgivning opstiller."

I Tokke/Vinje-konsesjonene er det ikke medtatt noe om nedleggelse av reguleringsanlegget ved opphør av vilkårene. Det har således neppe noen gang fremstått som et alternativ at reguleringen ville bli nedlagt når vilkårene opphører i 2017.

I tillegg til dette kommer at det i 1959 ble gitt regler om revisjon av vilkårene i tidsbegrensede konsesjoner hvert 50. år, og i 1992 ble revisjonsintervallet redusert til 30 år og gjort gjeldende også for tidsbegrensede konsesjoner og konsesjoner som allerede er gitt. Videre fikk man i 1959 regler om prøving

av konsesjonsavgifter til kommunene, i dag er reglene slik at avgiftene revurderes hvert 5. år. Reglene om revisjon av konsesjonsvilkår og prøving av konsesjonsavgifter er gitt i nåværende vassdragsreguleringslov og kan neppe gjøres gjeldende i forhold til konsesjoner gitt i henhold til 1911-loven.

Det er således klare forskjeller mellom de to sakene, som gjør at saken vedrørende Numedalslågen ikke kan ha presedens for Tokke/Vinje-konsesjonen. Man kan derimot se hen til at en del brukseierforeninger har fått omgjort sine konsesjoner (som tidligere var tidsbegrenset for de private medlemmer) til stedsevarige konsesjoner, så fremt de tilfredsstillende krav til eierskap som i dag stilles for å kunne få slik konsesjon, dvs. at minst 2/3 av kapitalen og stemmene er offentlig eid, jf. vassdragsreguleringslovens § 10 nr. 2.

Med dagens regler om revisjon av konsesjonsvilkår og prøving av konsesjonsavgifter vil det uansett ikke være nødvendig å gjøre konsesjonsbestemmelsene tidsbegrensede, for å sikre at staten er berettiget til å endre vilkårene også med virkning for private falleiere lenger ned i vassdraget. Det er derfor ikke lenger behov for bestemmelsen i vilkårenes punkt I,1 om at reguleringsbestemmelsene skal opphøre i 2017. Denne bestemmelsen bør derfor endres, slik at reguleringsbestemmelsene gjelder på ubegrenset tid.

II Søknad om endring av vilkår for regulering av Altevann
Vilkår for statsregulering av Altevann ble gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 13. juni 1957.

Konsesjonsvilkårene er også for Altevann gjort tidsbegrenset (60 år). Også i dette vassdraget er det private interesser (A/S Bardufoss Kraftlag) med rettigheter lenger ned i vassdraget. A/S Bardufoss Kraftlag har i følge leieavtale med staten av 24.02.1950 rett til å disponere fallrettigheter nederst i vassdraget for en periode på 60 år. Hovedstyret i NVE uttaler i denne forbindelse:

”Da reguleringsvannet ikke bare skal utnyttes i statens kraftverk bør reguleringsbestemmelsene her som ved lignende statsreguleringer gis begrenset varighet. Hovedstyret foreslår at de gjøres gjeldende for et tidsrom av 60 år.”

Departementet slutter seg til at reguleringsbestemmelsene gjøres tidsbegrenset.

Begrunnelsen for tidsbegrensningen er således den samme som for Tokke/Vinje-konsesjonene. Vi viser til det som er anført ovenfor om at det etter de lovendringer som senere er gjort ikke er behov for bestemmelsen om at reguleringsbestemmelsene skal opphøre etter 60 år.

I saken vedrørende Altevann er forholdet dessuten at de private interessenter lenger ned i vassdra-

get disponerer sine fallrettigheter i henhold til en leieavtale med staten som løper ut i 2010. Deres rettigheter opphører således på dette tidspunkt.

III Konklusjon

På bakgrunn av ovenstående søker vi om endring i vilkårenes pkt. I, 1 i reguleringsbestemmelsene for Tokke/Vinje og Altevann, slik at vilkårene gis på ubegrenset tid.

Reglene om revisjon av konsesjonsvilkår, jf. vassdragsreguleringslovens § 10 nr. 3, samt overgangsreglene vedtatt i forbindelse med lovendringen i 1992, vil komme til anvendelse. Tilsvarende gjelder for reglene om prøving av konsesjonsavgifter, jf. vassdragsreguleringslovens § 11 nr. 1, 2. ledd. ”

3. Olje- og energidepartementets merknader

Det er søkt om endring av konsesjonsvilkår, som vil medføre endring av konsesjonene fra å være tidsbegrenset til å gjelde på ubegrenset tid.

Hjemmel for behandling av foreliggende endringssøknad er vassdragsreguleringsloven § 10, nr. 3, annet ledd.

Myndighet til å endre vilkår etter vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3, annet ledd var tidligere tillagt Kongen. Ved kongelig resolusjon 25. august 2000 ble Olje- og energidepartementet delegert fullmakt til å endre konsesjonsvilkår i medhold av ovennevnte bestemmelse.

Etter vassdragsreguleringsloven § 10, nr. 2 kan reguleringskonsesjoner gis på ubegrenset tid bl.a. til statsforetak. En forutsetning er at kraften nyttes til alminnelig kraftforsyning, og at hensynet til allmenne interesser ikke taler imot.

Olje- og energidepartementet finner at vilkårene i vassdragsreguleringsloven § 10, nr. 2 er oppfylt. Konsesjonene kan derfor endres til å gjelde på ubegrenset tid.

I. Som en følge av ovennevnte, gjøres følgende endringer i tillatelse gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 8. februar 1957 til statsregulering av Tokke – Vinjevassdraget, tillatelse gitt ved kongelig resolusjon av 17. juni 1960 for ytterligere statsregulering av Tokke – Vinjevassdraget, samt tillatelse gitt ved kongelig resolusjon 26. juni 1964 om reguleringsbestemmelser for ytterligere statsregulering av Tokke - Vinjevatn:

For samtlige tillatelser skal betingelsenes *I, post 1, første ledd* lyde:

”Konsesjonen gis på ubegrenset tid.”

Departementet bemerker at en endring av konsesjonsvilkår fra tidsbegrensning til ubegrenset tid ikke innebærer noen innskrenkning i departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner,

jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven mfl. 19. juni 1992 nr. 62 VI nr. 3. Denne bestemmelsen innebærer at konsesjonen kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet.

Det tas derfor inn et nytt standardvilkår om revisjon for å justere konsesjonsvilkårene i henhold til gjeldende lovverk.

Som *nytt 2. ledd i post 1* i ovennevnte betingelser inntas følgende:

"Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år regnet fra 8. februar 1957. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår."

II. Det gjøres følgende endringer i tillatelse gitt ved kronprinsregentens resolusjon 13. juni 1957 for statsregulering av Altevatn og overføring av Salvasskarelva til Altevatn:

Betingelsen *I, post 1, første ledd skal* lyde:

"Konsesjonen gis på ubegrenset tid."

Departementet bemerker at en endring av konsesjonsvilkår fra tidsbegrensning til ubegrenset tid ikke innebærer noen innskrenkning i departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven mfl. 19. juni 1992 nr. 62 VI nr. 3. Denne bestemmelsen innebærer at konsesjonen kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet.

Det tas derfor inn et nytt standardvilkår om revisjon for å justere konsesjonsvilkårene i henhold til gjeldende lovverk.

Som *nytt 2. ledd i post 1* inntas følgende:

"Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år regnet fra 13. juni 1957. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår."

3. Klagene

Gjennom Advokatfirmaet Hjort DA ble det fremmet følgende klage 20.09.02 på vegne av Vinje og Tokke kommuner:

1. Innledning

Det vises til departementets vedtak 30. august 2002, hvor departementet har endret gjeldende tidsbegrensede konsesjon for Statkraft SF til en evigvarende konsesjon.

Vi representerer Vinje og Tokke kommuner.

Bakgrunnen for klagen er at kommunene verken er underrettet om søknaden, varslet om vedtaket eller på annen måte satt i stand til å ivare

reta sine interesser i saken. Det gjøres gjeldende at dette er en saksbehandlingsfeil som må føre til at vedtaket anses ugyldig. Dersom departementet ikke av eget tiltak omgjør vedtaket, er dette å anse som en klage til Kongen i statsråd.

2. Nærmere om klagegrunnlaget

Det anføres at kommunen har partsrettigheter etter forvaltningsloven. Vedtaket som er truffet gjelder direkte kommunenes interesser.

I disse partsrettigheter ligger rett til underretning om søknaden og rett til å avgi uttalelse før avgjørelse treffes. Det ligger videre en plikt for forvaltningen til å utrede virkningen av et vedtak for berørte parter. Det vises til forvaltningsloven kap IV flg.

Virkningene av at disse sentrale saksbehandlingsreglene ikke er fulgt, er at vedtaket er ugyldig med mindre det er grunn til å regne med at feilen ikke kan ha virket inn på vedtakets innhold.

I nærværende sak må det antas at unnlattelsen av å forhåndsvarsle kommunene kan ha virket inn på vedtaket.

Det er på det rene at klagefristen i forvaltningsloven § 29 er overholdt da den løper fra kommunenes kunnskap og ikke vedtak. Kommunene har rettslig klageinteresse.

3. Kommunenes stilling i forhold til omgjøring av konsesjonen

I forvaltningsloven § 2 e) er "part" definert slik: "*part, person som en avgjørelse retter seg mot eller den som saken ellers direkte gjelder.*" Etter bestemmelsens siste ledd kan dette gjelde tilsvarende for forvaltningsorgan. Ettersom vedtaket ikke retter seg direkte mot kommunene blir spørsmålet om kommunene får stilling som parter etter den materielle avgrensningen som ligger i begrepet "*den som saken ellers gjelder.*"

Det anføres at kommunene berøres direkte ved at deres rettigheter blir direkte berørt av vedtaket. Kommunene er gitt lovbestemte rettigheter ved utløpet av en konsesjon og ved spørsmål om å forlenge konsesjonstid. Kommunene er videre rettighetshavere ved hjemfall. Kommunenes rett til en del av verdien ved tidsbegrensede konsesjoner følger av vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 6. At det er departementet og/eller Statkraft SFs vurdering i dag at verdien ved et eventuelt hjemfall vil være liten endrer ikke dette.

I tillegg fremkommer det av teori og praksis at subjekter har fått partsstilling der vedtaket gir sterke faktiske virkninger for subjektet. Det vises for eksempel til Graver "Forvaltningsprosessen" side 102 og Eckhoff/Smith, "Forvaltningsrett" 6. utg side 472.

Så vidt vi forstår gjør departementet gjeldende av den revisjonsadgang som er innført i vilkårene for de nye konsesjonene likestiller kommunene med en sak om fornyelse av konsesjonen. I den forbindelse vises det til klagesak angående

de NVEs vedtak om å avslå revisjon av konsesjonsvilkår for Raudals- og Breidalsreguleringen. I departementets brev til Skjåk kommune av 21. januar 2002 uttales det på side 5:

"Det er etter dette ikke grunn til å gå inn på størrelsen på næringsfondet. Departementet vil likevel vise til at de sakene som er anført i klagen gjelder fornyelser av tidsbegrensede konsesjoner. *Foreliggende sak gjelder revisjon av en tidsubegrenset konsesjon og kan ikke sammenlignes med fornyelsessakene, som i prinsippet er å regne som nye konsesjoner.* Fornyelsessaker blir undertitt en meget grundig behandling der konsesjonsmyndighetene bl.a. vurderer reguleringsgrenser og minstevannføringer i tillegg til andre vilkår".

(Klagerens kursivering)

Som det fremgår har departementet med dette påpekt at det er stor forskjell på en revisjonssak og en fornyelsessak.

Saken fra Numedalslågen som Statkraft SF viser til i sitt brev illustrerer godt hvordan kommunene blir sterkt berørt av de endringer som departementet har foretatt i nærværende konsesjon. Kommunene ble i fornyelsessaken i Numedalslågen tilkjent næringsfond på til sammen 45 millioner kroner. At Statkraft SF – som interessentpart – mener at fornyelsessaken i Numedalslågen skiller seg vesentlig fra en eventuell fornyelsessak i Tokke/Vinjevassdraget er irrelevant for kommunenes prosessuelle rettigheter. Tvert i mot underbygger sammenligningen betydningen av å trekke kommunene inn i saken.

4. *Kravet om at saksbehandlingen kan ha virket inn på vedtakets innhold*

Etter forvaltningsloven § 41 er det et krav for å konstatere ugyldighet at saksbehandlingsfeilen *"kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold"*. Etter teori og praksis er det på det rene at når kravene til kontradiktorisk saksbehandling er brutt, stilles det beskjedene krav til muligheten for innvirkning. De saksbehandlingsregler som er brutt i dette tilfelle er av en slik grunnleggende karakter at ugyldighet må anses å foreligge.

I tillegg til vurderingen i § 41 er det av betydning hvilke virkninger det vil ha for de forskjellige interesser om vedtaket gjøres ugyldig. På bakgrunn av det som er påpekt ovenfor er det kommunens oppfatning at vesentlige interesser kan stå på spill for kommunene. På konsesjonærens side er tidsmomentet av mindre betydning.

5. *Oppsummering*

På vegne av de berørte kommuner bes om ny behandling av saken med varsel og innhenting av uttalelser fra kommunenes side og med eventuell klageadgang for så vidt gjelder vedtakets materielle innhold. "

Ved brev av 19.11.02 fremmet advokatfirmaet Hjort ytterligere en klage på vegne av Bardu kommune:

"Vi representerer Bardu kommune i saken.

Det vises til brev av 20. september herfra til Olje- og energidepartementet der det på vegne av Tokke og Vinje kommuner klages over endring av konsesjonsvilkår av Tokke/Vinjevassdraget. Brevet vedlegges som bilag 1.

Det vises videre til brev fra Bardu kommune ved ordfører Roald Linaker til Olje- og energidepartementet ved statsråd Einar Steensnæs av 30. oktober 2002. Her vedlagt som bilag 2.

I brevet fra Bardu kommune går det frem at Bardu kommune tiltrer klagen fra Tokke og Vinje kommuner, men da i forhold til departementets vedtak som gjelder Altevatt. For ordens skyld bekreftes det at vi fremmer klagen på vegne av Bardu kommune slik det fremkommer i brevet fra Bardu kommune av 30. oktober 2002 og ber om at korrespondanse i saken rettes hit.

Klagene retter seg begge mot vedtak som fremkommer i brev fra Olje- og energidepartementet til Statkraft den 30. august 2002. Bardu kommune fremmer klage på samme grunnlag som Vinje og Tokke kommuner. Sakens prosessuelle sider står i samme stilling for de tre kommuner og det vises til vår klage, vedlagt som bilag 1.

Vi tillater oss å komme tilbake til sakens materielle sider når klagens formelle side er behandlet i departementet. "

4. *Olje- og energidepartementets bemerkninger*

a) *Innledning*

Statkraft SF søkte 03.06.02 om endring av vilkår i tillatelser gitt ved kronprinsregentens res. av 8. februar 1957, kgl.res. 17. juni 1960 og kgl.res. 26. juni 1964 for statsregulering av Tokke/Vinje. Samtidig søkte Statkraft om endring av vilkår i tillatelse for statsregulering av Altevatt i Bardu kommune, gitt ved kronprinsregentens resolusjon av 13. juni 1957.

Søknaden gjaldt omgjøring av vilkåret i reguleringskonsesjonene fra tidsbegrenset til ubegrenset tid. Reguleringsbestemmelsene for de ovennevnte konsesjoner var tidsbegrenset og løp ut i 2017. Dette betyr at det kunne fastsettes nye vilkår for fornyet konsesjon i 2017. Det foreligger ikke hjemmel i vilkårene for hjemfall av reguleringsanleggene.

Hjemmel for behandling av endringssøknadene er vassdragsreguleringsloven § 10, nr. 3, annet ledd. Myndighet til å endre vilkår etter denne bestemmelsen var tidligere tillagt Kongen, men ble ved kongelig resolusjon 25. august 2000 delegert til Olje- og energidepartementet. Olje- og energidepartementet fattet førsteinstansvedtak i saken, og klagen må derfor avgjøres av Kongen i statsråd. "

Grunnlaget for søknaden var at Statkraft SF oppfyller lovens krav om offentlig eierskap for å få tidsubegrenset reguleringskonsesjon, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 annet ledd. En forutsetning for å kunne endre vilkåret er at kraften nyttes til alminnelig kraftforsyning, og at hensynet til allmenne interesser ikke taler mot.

Olje- og energidepartementet fant at vilkårene i loven var oppfylt, og konsesjonene ble derfor endret til å gjelde på ubegrenset tid i vedtak av 30. august 2002.

b) Klagegrunnlaget

Klagerne anfører at det foreligger saksbehandlingsfeil som må føre til at vedtaket må anses som ugyldig. Saksbehandlingsfeil foreligger fordi kommunene verken er underrettet om søknaden, varslet om vedtaket eller på annen måte satt i stand til å ivareta sine interesser.

1. Partsspørsmålet

Etter forvaltningsloven (fvl.) § 28 kan enkeltvedtak påklages av *"en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken"*.

"Part" er i fvl. § 2 e) definert som *"person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder"*. Person forstås her også som juridiske personer som f.eks. kommuner.

En konsesjon regulerer rettsforholdet mellom konsesjonsmyndighet og konsesjonær. Kommunen er ikke på dette grunnlag part i saken fordi departementets vedtak ikke retter seg mot kommunen. Vedtaket kan heller ikke sies å "direkte gjelde" kommunen. De vilkår som Statkraft gjennom vedtaket er pålagt å yte kommunen er i så fall avledet av konsesjonen.

Det må her presiseres at vedtaket om å gjøre om tidsbegrensningen av konsesjonen ikke får noen som helst innvirkning på Statkrafts plikt til å betale konsesjonsavgifter og avgi konsesjonskraft, som er de viktigste ytelsene som kommunene er tilgode sett med gjennom konsesjonsvilkårene. Alle øvrige vilkår i konsesjonene består også som før.

Det fremgår dessuten av departementets vedtak at omgjøring av konsesjonsvilkåret fra tidsbegrenset til ubegrenset tid ikke innebærer noen innskrenkning i departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner. Dette innebærer at konsesjonene kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet, dvs. i 2007.

Ved hjemfall av vannfall og produksjonsanlegg ved konsesjonstidens utløp skal vertskommunene tildeles en andel av det hjemfalte anlegg eller verdien av dette. I Tokke/Vinjevassdraget og Altevatn ble det opprinnelig ikke gitt noen ervervskonsesjon, ettersom staten erverver vannfall uten konsesjon. Det ble gitt fritak for konsesjonsplikten ved overføringen av alle vannfall og kraftanlegg fra staten til

Statkraft SF, herunder Tokke/Vinjevassdraget og Altevatn ved omdanningen fra forvaltningsbedrift til statsforetak.

I reguleringskonsesjonen er det ikke vilkår om hjemfall. Uansett vedtak i omgjøringssaken ville det således ikke skjedd noe hjemfall i Tokke/Vinjevassdraget og Altevatn, verken av vannfall, kraftstasjoner eller reguleringer. Det ville derfor aldri vært aktuelt med tildeling av andel av det hjemfalte eller de hjemfalte verdier til de tre kommunene.

Olje- og energidepartementet kan derfor vanskelig se at klagerne oppfyller forvaltningslovens partsbegrep. Departementet vil imidlertid uansett partsstillingen ta for seg klagerens øvrige anførsler til behandling.

2. Spørsmålet om ugyldighet

Det anføres at vedtaket må kjennes ugyldig med den begrunnelse at kommunene ikke har fått underretning eller anledning til å avgi uttalelse, samtidig som virkningene av et vedtak for partene skal utredes.

Olje- og energidepartementet viser til at etter forvaltningsloven § 41 er vedtaket likevel gyldig når det er grunn til å regne med at feilen ikke kan ha virket bestemmende på vedtakets innhold.

På bakgrunn av ovennevnte kan ugyldighet i foreliggende sak bare påvises dersom en underretning og høring av kommunene ville ha brakt inn opplysninger i saken som ikke var kjent for departementet og som i tillegg kunne ha hatt betydning for departementets skjønnsmessige vurdering som lå til grunn for det materielle innhold i vedtaket.

Olje- og energidepartementet har hatt en rekke saker de senere år som gjelder omgjøring av vilkår om tidsbegrenset konsesjon. Ingen av sakene har vært sendt på høring til distriktet fordi det ut fra lovforarbeidene og praksis legges til grunn at slik tillatelse skal gis når kriteriet i vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 annet ledd er oppfylt.

Bestemmelsen lyder: *"Når en regulering hovedsakelig skal utnyttes til alminnelig kraftforsyning og hensynet til andre almene interesser ikke taler mot det, kan reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid for vassdrag hvor vannkraften skal utnyttes av foretak organisert etter lov om statsforetak, en norsk kommune eller flere norske kommuner eller fylkeskommuner i fellesskap eller av aksjeselskaper, andelslag eller andre sammenslutninger hvor minst 2/3 av kapitalen eies av foretak organisert etter lov om statsforetak, en eller flere kommuner eller fylkeskommuner."*

Statkraft SF er et statsforetak. Kriteriet om at reguleringen skal utnyttes til alminnelig forsyning er oppfylt.

Hensynet til adgangen til å tildele næringsfond i fornyelsessaker er fremhevet av klagerne. At kriteriene for tildeling av næringsfond er forskjellige ved revisjon av vilkår og fornyelse av konsesjon er i den-

ne sammenheng et forhold departementet var fullt ut inneforstått med da vedtaket ble fattet. Det samme gjelder kriteriene for endring av vilkår av hensyn til allmennhetens interesser ved revisjon og fornyelser. Departementet er for øvrig kjent med de sakene klageren henviser til. Intet av det som klageren anfører bringer således inn nye opplysninger i saken, og de forhold som er anført ville ikke hatt noen betydning for den skjønnsmessige vurdering departementet foretok.

Departementet kan etter dette ikke se at saken er mangelfullt opplyst eller at det mangler opplysninger som kunne ha påvirket vedtakets innhold. Det foreligger derfor ikke ugyldighet.

c) Vedtakets materielle innhold

Olje- og energidepartementet tilrår at det også tas stilling til den materielle side av vedtaket.

En utsatt behandling av sakens materielle sider vil ikke tilføre saken noen nye momenter som ikke allerede er kjent for departementet som klageorgan. Klagerne har tatt opp det materielle innhold i brev av 27. november 2002 til departementet. Fylkesmannen i Telemark har tatt opp de samme forhold i brev til departementet av 21. november 2002.

Det ble også avholdt møte om saken mellom olje- og energiministeren og departementets embetsverk og de tre kommunene 22. november 2002.

Klageorganet står fritt til å behandle alle sider av en klagesak, jf. forvaltningsloven § 34, 2. ledd.

Under pkt. 2 ovenfor gis en omtale av skjønnskriteriet i vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2 annet ledd. Etter å ha etterprøvd at vilkåret om offentlig eierskap og levering til alminnelig forsyning er oppfylt, knytter den skjønnsmessige vurdering seg til hvorvidt allmenne interesser taler mot en omgjøring av Statkraft SFs konsesjoner til tidsubegrensede.

I forarbeidene til lovendringene i 1992, jf. Ot.prp.nr. 50 (1991-92) Om lov om endringer i vassdragslovgivningen mfl., uttales det på s. 38 følgende om vurderingskriteriet:

"I begge tilfelle er det en forutsetning at andre allmenne hensyn ikke taler mot en slik ordning.

I prinsippet er det opp til konsesjonsmyndighetene å avgjøre hvorvidt dette vilkåret er oppfylt og om adgangen til å gi konsesjon på ubegrenset tid skal benyttes."

Konsesjonsmyndigheten avgjør således hvorvidt vilkåret er oppfylt. Alle søknader om slik omgjøring etter at Stortinget behandlet den første saken i 1988 har blitt tatt til følge. Forut for stortingsbehandlingen uttalte for øvrig Regjeringsadvokaten at dersom søkeren oppfylte de krav loven stiller, måtte det være klart at ny konsesjon kunne gis på ubegrenset tid.

Departementet kan ikke se at det foreligger noen allmenne interesser som taler mot å gi Statkraft SF konsesjon på ubegrenset tid.

Det vises til at vilkåret om revisjon i tilstrekkelig grad ivaretar allmenne interesser som angår bl.a. miljøet langs vassdraget.

Klagerne anfører økonomiske tap for kommunene ved at konsesjonene ikke behøver å fornyes. Hadde lovgiver ment at dette var hensyn som talte mot allmenne interesser, ville man ikke innført adgangen til omgjøring til tidsubegrensede konsesjoner.

d) Konklusjon

Uansett partsstilling finner ikke Olje- og energidepartementet at det foreligger grunner som tilsier at vedtaket av 30.08.02 er ugyldig.

Klagerne bringer ikke inn noen nye momenter hva angår det materielle innholdet i saken slik at departementets vedtak opprettholdes.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

Klagene fra kommunene Tokke, Vinje og Bardu over Olje- og energidepartements vedtak av 30.08.02 om endring av vilkår fastsatt i tillatelse til regulering av Tokke/Vinjevassdraget og Altevatn. Klagene tas ikke til følge.